

স্বর্গীয় হেমচন্দ্র বৰুৱা

জন্ম- ২৪ আষাঢ়, শক- ১৭৫৭

মৃত্যু- ১৭ বহাগ, মঙ্গলবাৰ, কৃষ্ণা পতিপদ তিথি, শক- ১৮১৮

অসমীয়া ভাষাৰ
পঢ়াশলীয়া অভিধান

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ দ্বাৰা
প্ৰণীত

PARHA-SALIA ABHIDHAN
OR
An Assamese elementary Dictionary.
BY
Hem Chandra Barua.

পঞ্চম ভাস্কৰণ

১৯৯৮ চন

প্ৰকাশকঃ

দেৱানন্দ বৰুৱা

গুৱাহাটী- ৭৮১০০৩

Edited & Published by

Tulshi Ram Barua

1906 & 1912

Published by

Ananda Ram Barua

1947

Published by

Debananda Barua

1998, 1998

First Edition- 1906

Second Edition- 1912

Third Edition- 1947

Fourth Edition- 1998

Fifth Edition- 1998

Price: One Hundred only.

**Published by Sri Debananda Barua, M. R. Dewan Path, Chandmari,
Guwahati - 781003 and Printed at M/S Hindustan Offset (P) Ltd.
Guwahati - 781021**

জাননী ।

স্বৰ্গীয় হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই তিনিখনি অসমীয়া ভাষাৰ অভিধান পুথি প্ৰণীত কৰি যায় । সেই পুথি কেই খনি প্ৰচাৰ হোৱাৰ পূৰ্বে তেওঁ কালৰ মুখত পৰি (১৮১৮ শকৰ ১৭ বহাগত) পৰলোক প্ৰাপ্ত হ'ল । তেওঁৰ সব ডাক্তৰ অভিধান “হেম-কোষ” আসাম গভৰ্ণমেণ্টে আগ্ৰহ কৰা দেখি প্ৰথমবাৰ প্ৰচাৰৰ ভাৰ গভৰ্ণমেণ্টৰ হাতত সমৰ্পণ কৰা হ'ল । দ্বিতীয় “সংক্ষিপ্ত হেম-কোষ” বাৰ নাম “হেম-কোষ”ৰ পাতনিড উল্লেখ কৰা আছে তাক আমি দেখিবলৈ নাপালোঁ, তেওঁৰ পৰলোকৰ পাচত পুথি ছেৰাল । তৃতীয় ~~কল্যাণ~~শালীয়া অভিধান” খনি আমি এতিয়া যাক প্ৰচাৰ কৰিছোঁ ইয়াক প্ৰকাশ কৰিবৰ নিমিত্তে গৃহকৰ্ত্তাই “শিৱসাগৰ অসমীয়া ভাষাৰ উন্নতি সাধিনী” সভাত সমৰ্পণ কৰিছিল । কিন্তু সভাই সেই ভাৰ আমাৰ হাতত অৰ্পণ কৰি দিলে । আমিও ছাপা কৰিবলৈ দেশত যি অলপ ছাপা-যন্ত্ৰালয় আছিল তাত চেষ্টা কৰি সুকলমে কাৰ্য্য কৰিবৰ আশা নেদেখি, শেহত শ্ৰীযুত শিবনাথ ভট্টাচাৰ্য্য মহাশয়ৰ উদ্যোগেৰে ১৯০৩ সনৰ নবেম্বৰ মাহত পুথিখনি কলিকতাৰ সঞ্জীৱনী যন্ত্ৰালয়লৈ পঠোৱা হ'ল । তেওঁলোকে এই পুথি ছাপা কৰোঁতে বিস্তৰ সময় নিয়ালে, সেয়ে নোহোৱাহলে পুথি কেতিয়াবাই পাঠসকলৰ আগত ওলাই দেখা দিলে হেঁতেন ।

“পঢ়াশলীয়া অভিধান” খনি কেৱল পঢ়াশলীৰ শিক্ষকসকলৰ নিমিত্তেই যে উপযোগী হৈছে; এনে নহয় । অনেক লোকে অনেক সময়ত ইয়াৰ উপকাৰ অনুমান কৰিব পাৰিব । অসমীয়া ভাষাৰ অভিধান গৃহকৰ্ত্তাৰ প্ৰথম ক্ৰিয়া তাতে আৰু বিদেশত ছাপা হোৱা বাবে ই যে সৰ্বাঙ্গ সুন্দৰ, আৰু নিৰ্দোষ হৈছে; এনেকৈ বুলি কব পৰা নহয় । অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰিয় বন্ধুসকলে অনুগ্ৰহ কৰি সংশোধনৰ অৰ্থে দোষ জনালে আমি বিশেষ উপকাৰ অনুমান কৰিম আৰু দ্বিতীয় বাৰ ছাপাৰ সময়ত দোষ বিলাক শোধন কৰিও দিম ।

অসমীয়া ভাষাত বহুত সংস্কৃত শব্দৰ ভগা আৰ্হিৰ আৰু প্ৰকৃত সংস্কৃত শব্দৰ ব্যৱহাৰো আছে, আৰু যেতিয়া স্বদেশী ভাষা উজ্জ্বলিত কৰাই অসমীয়া শিক্ষিত লোকসকলৰ মনৰ ভাব; এনেকুৱাত অসমীয়া ভাষাৰ পুথি আদিৰ বচনা বিলাকত দেশী ভাষা থকাতো বেগতে মনত ওলোৱা বিদেশী ভাষাৰ শব্দবিলাক ব্যৱহাৰ কৰা যুগুত নহয়, নহলে অসমীয়া শব্দৰ নাটনি ঠাই পুৰাবলৈ সংস্কৃত শব্দ ব্যৱহাৰ কৰা

(II)

কোনো দোষৰ কথা নহয়। অভিধানই শব্দৰ উৰাল আৰু বাহানি আমাৰ ভাষাত মোৰ নথকা বাবে অনেক লোকে অনেক সময়ত শব্দৰ অৰ্থ আৰু ব্যৱহাৰৰ উদাহৰি নাপাই মনত দুখ পাই আছিল, “হেম-কোষ” ওলাই লোকৰ সেই নাটনি আঁতৰালে কিন্তু অৱস্থা অনুসৰি সকলোৱে তাক ব্যৱহাৰলৈ আনিব নোৱৰা গতিকে সেই অভাবৰ গুৰি উলিয়া নহৈছিল; সম্প্ৰতি এই “পঢ়াশলীয়া অভিধান” খনিয়ে বহুতৰ সেই অভাব দূৰ কৰিব; এনে আশা কৰিছোঁ। এই বিষয়ে গ্ৰন্থকৰ্তাই এই “হেম-কোষ”ৰ পাতনিত উল্লেখ কৰি গৈছে। এতিয়া বিনীত ভাবেৰে ভাবসা কৰোঁ যেন, অসমীয়া শিক্ষাৰ গৰাকী সকলে পঢ়াশলীয়া সাহিত্য পুথিবিলাকৰ মনেৰে সজা অৰ্থ-পুস্তক বিলাক গুচাই এই অভিধান চাই ছাত্ৰৰ বিলাকক শিকাৰলৈ পঢ়াশলীৰ ওজা সকলৰ প্ৰতি আদেশ দিয়ে; সেয়ে হলে, ভাষাৰ সানমিহলি গুচি দেশত খাচ অসমীয়া ভাষা প্ৰচলিত হ'ব পাৰিব। আৰু জনাও যে, আমি বহুত পৰিশ্ৰম কৰি পুৰণি পদ-পুথিৰ আৰু দেশত চলিত ‘হেম-কোষ’ত নোপোৱা কিছুমান শব্দ গোটেই “এৰা বোটলা শব্দ” বুলি এই অভিধানৰ তলত লেখি দিছোঁ; দ্বিতীয় তালিকাৰ সময়ত সেই শব্দবিলাক পুথিৰ গৰ্ভৰ আপোন আপোন ঠাইত সুমুৱাই দিয়া হ'ব।

“পঢ়াশলীয়া অভিধান” প্ৰকাশৰ নিমিত্তে “শিৱসাগৰ অসমীয়া ভাষা উন্নতি সাধিনী সভাই আমাক বিশেষ উদ্যোগ আৰু সাহস দিছিল; এই বাবে সেই সভাৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ কৰিলোঁ।

নিচেই শেহত, এই অভিধান ছাপাৰ সপ্তমো মোৰ জ্যেষ্ঠ পুত্ৰ শ্ৰীমান আনন্দৰাম বৰুৱাই পাৰগতাৰ সহিত প্ৰফ্ সংশোধনাদি লেখা-পঢ়াৰ সমুদায় ভাৰ নিজে বহন কৰিলে, তাতে মোৰ বহুত পৰিশ্ৰম আৰু ব্যয়ৰ লাঘব হল; এই নিমিত্তে মই সন্মত হৃদয়েৰে তেওঁৰ প্ৰতিও নতৈ শলাগ লোঁ।

শিৱসাগৰ,

শ্ৰীতুলসীৰাম বৰুৱা।

২০ পুহ, ১৮২৮

দ্বিতীয় ভাৰণ ।

শিকাৰিভাগৰ পৰাকীসকলৰ অল্পগ্ৰহত এই পুথি হবমা উপত্যকা আৰু, আসামৰ উচ্চ, মজলীয়া হুল আৰু পঢ়াশালি বিলাকৰ পুথিৰ উৰাল আৰু পঢ়াশালি বিলাকৰ ব্যৱহাৰতো চলিছে, এই উদগণিৰে উৎসাহিত হৈ পুথিখন দ্বিতীয়বাৰ ছাপা কৰাবলৈ আগ বাঢ়িলোঁ। ইয়াৰ তলত থকা “এৰাবোটলা শব্দ” বিলাকৰ লগত আৰু কিছুমান শব্দ যোগ আৰু গ্ৰন্থকৰ্তাৰ জীবনীৰ সংক্ষিপ্ত বিবৰণে সৈতে পুথি খনিৰ অৱস্থাবৰ কিছু বৃদ্ধি কৰা গল।

পঢ়াশলীয়া অভিধান “হেম-কোষ”ৰ পিচ ক্ৰিয়া, এই বাবে তাত নথকা কোনো কোনো শব্দ ইয়াত পোৱা যায়। অধিকন্তু দুয়ো পুথিত নথকা, নাইবা ; পঢ়াশলীয়া অভিধানত নথকা “হেম-কোষ”ৰ শব্দ আৰু উভয় গ্ৰন্থৰ শব্দবিলাকৰ বাচ্যবিশেষণাৰি কিছুমান শব্দ মূললৈ চাই “এৰাবোটলা” ভাগত সন্নিবিষ্ট কৰি অভিধানৰ নাটনি পূৰাবৰ চেষ্টা কৰা হৈছে ; ডেও য়ে পুথি পূৰা হৈছে এনে ভাৱ মনৰ আগৰ পৰা বহুত নিলগত পৰি আছে।

এই পুথিৰ তল ভাগত দিয়া “এৰাবোটলা শব্দ” বিলাকৰ জ্ঞেয় পূৰাবৰ অৰ্থে ভিক্ৰমগড়ৰ “আলোচনী” কাকত আৰু ত্ৰিভুক্ত কামাখ্যা দাম বন্ধা বি, এ, বি, এল, মহাপুৰুষ পৰা বহুত সহায়তা পোৱা গৈছিল ; এতেকে মুকলি মনেৰে তেওঁবিলাকৰ প্ৰতি নৈধ শলাগ লোৱা হৈছে।

শেহত, দুখেৰে জনাও য়ে পঢ়াশলীয়া অভিধান শীঘ্ৰে প্ৰকাশিত হবৰ আশাৰে কিছু আগধনে সৈতে ১৯০৯ সনৰ মেই মাহত কলিকতা স্বকীয়া ষ্টাৰ্টৰ “মণিকা প্ৰেচলৈ পঠোৱা হৈছিল। পিচে অনেক যত্ন আৰু পুৰ্বাৰ্থ কৰিও তাৰ পৰা পুথি ওলাবৰ আশা নেদেখি, আৰুও “সামা প্ৰেচ”ত দি ছপা কৰোৱা হল। “মণিকা প্ৰেচে ছাপি দিয়া হলে কেতিয়াবাই এই পুথি পাঠকসকলৰ ওচৰত উপস্থিত হলেহেঁতেন।

ইতি—

নিৰূপণৰ ।
১লা জেঠ, ১৮৭৪ শক ।

ঐতুলসীৰাম অক্ষৰা
প্ৰকাশক ।

তৃতীয় তালিকাৰণ ।

দ্বিতীয় তালিকাৰণৰ তলভাগত দিয়া “এৰা বোটলা” শব্দবিলাক এই বাৰ এই পুথিৰ আপোন আপোন ঠাইত স্থমুৱাই দিয়া হৈছে । এই পুথি বা “হেমকোষত” নথকা কিছুমান শব্দ সংগ্ৰহ কৰি এৰা বোটলা (appendix) ভাগত দিয়া হৈছে ।

এই নতুন শব্দবিলাকৰ বিষয়ে ত্ৰিমূৰ্ত্ত দুৰ্গেশ্বৰ শৰ্মা বি,এল মহাশয়ৰ পৰা বহুত সহায় পোৱা হৈছিল ; এতেকে তেখেতৰ প্ৰতি কৃতজ্ঞতা স্বীকাৰ কৰিলোঁ ।

শিৱসাগৰ,

১লা ক্ৰাতি, ১৯৪৭ শক । }

আনন্দৰাম বৰুৱা ।

প্ৰকাশক ।

চতুৰ্থ তালিকাৰণ

হেমকোষ, সংক্ষিপ্ত হেমকোষ, পঢ়াশলীয়া অভিধান, অসমীয়া ভাষাৰ ওজা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ অক্ষয় কীৰ্তি আৰু তেওঁৰ জীৱনব্যাপি সাধনাৰ ফল । ‘হেমকোষৰ বাবে শব্দ সংগ্ৰহ কৰোঁতে কৰোঁতে এইখন ইমান ডাঙৰ হৈ পৰিল যে তাক ছপাবলৈ সৰহ ধন ভাঙিব লগা হোৱাৰ উপৰি সৰ্বসাধাৰণৰ ক্ৰয় ক্ষমতাৰ বাহিৰ হ’ব বুলি শংকা কৰিয়েই তেখেতে হেমকোষৰ আৰ্হিতে ‘সংক্ষিপ্ত হেমকোষ’ নামেৰে আন এখনি অভিধান প্ৰণয়ন কৰে । তাৰো পাচত পঢ়াশলীয়া ছাত্ৰৰ বাবে অন্য এখনি ক্ষুদ্ৰ অভিধানৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰি তেখেতে তৃতীয়খন ‘পঢ়াশলীয়া অভিধান’ নামেৰে সৰু অভিধান এখন প্ৰস্তুত কৰি উলিয়ায় । যদিও এইখন পঢ়াশলীয়া ছাত্ৰৰ উদ্দেশ্যে লিখা, তথাপি ইয়াত বিস্তৰ অসমীয়া শব্দ সংযোজনৰ কাৰণে এইখনে ছাত্ৰৰ বাদেও সৰ্বসাধাৰণৰ উপকাৰ সাধিবলৈ সক্ষম হ’ব বুলি ভাবিব পাৰি ।

‘সংক্ষিপ্ত হেমকোষ’ গ্ৰন্থকৰ্তাৰ পৰলোকপ্ৰাপ্তিৰ পাচত আৰু পোৱা নগ’ল । এইখন পঢ়াশলীয়া অভিধান প্ৰকাশৰ আগতে গ্ৰন্থকৰ্তা বৈকুণ্ঠগামী হোৱাত তেওঁৰ জ্যেষ্ঠ পত্নিত পিতামহ পূজ্যপাদ তুলসীৰাম বৰুৱাদেৱে অশেষ

যত্ন কৰি এইখন কলিকতাত ১৯০৬ চনত ছপাই আনে। ইয়াত তেখেতে অনেক লাগতিয়াল শব্দ 'এৰাবোটলা শব্দ' বুলি পৰিশিষ্ট শিতানত সংযোজন কৰি দিয়ে। ১৯১২ চনত এইখন দ্বিতীয়বাৰ ছপা হোৱাত পৰিশিষ্ট শিতানৰ শব্দবিলাক যথাস্থানত অন্তৰ্ভুক্ত কৰি দি সেই তালিকাখনত পুনৰ তেখেতে কিছু 'এৰাবোটলা' শব্দ বুলি পৰিশিষ্ট শিতানত সংযোজন কৰিছিল। তেখেতৰ মৃত্যুৰ পাচত এইখিনি ১৯৪৭ চনত ছপা হোৱা তৃতীয় তালিকাখনত পিতৃদেৱতা পূজাপাদ আনন্দ ৰাম বৰুৱাদেৱে যথাস্থানত অন্তৰ্ভুক্ত কৰি ছপাই দিছিল। তেখেতৰ এই তালিকাখনো তেখেতে বহুত পৰিশ্ৰম কৰি কিছু নতুন শব্দৰ আৱশ্যক বুজি সংগ্ৰহ কৰি সন্নিৱিষ্ট কৰি দিয়ে। এইখিনি 'এৰাবোটলা' পৰিশিষ্ট শিতানত তেনেকৈয়ে ৰখা হৈছে।

এতিয়া পুণ্যশ্ৰোত পিতামহী হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাদেৱৰ অভিধানত থকা নিজা শব্দৰাজি বিচাৰি উলিয়াবলৈ অসুবিধা হ'ল। তাৰ কাৰণে প্ৰথম ১৯০৬ চনৰ পঢ়াশলীয়া অভিধানখনি বিচাৰিবলগা হ'ল। অনেক চেষ্টা কৰিও এই অভিধানখনি বহুত দিনলৈ বিচাৰি উলিয়াব পৰা হোৱা নাছিল।

ভাগ্যে যোৱা বছৰ শিৱসাগৰ মজলীয়া পঢ়াশালিৰ (এম ডি) প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী আৰু সহযোগী শিক্ষকসকলৰ যত্নত পঢ়াশালিৰ পুথিভঁৰালত কিতাপখনি উদ্ধাৰ হোৱাত এটা ডাঙৰ অভাৱ দূৰ হ'ল। এই আপাহতে তেখেতসকললৈ কৃতজ্ঞতাৰ শলাগ যাচিলো। বেণুধৰ শৰ্মাদেৱে লিখিছে - 'তুলসীৰাম বৰুৱা শিৱসাগৰ মজলীয়া পঢ়াশালিৰ (এম ডি) হেড পণ্ডিত আছিল। সেইগুণে তেখেতক ডাঙৰীয়া নুবুলি 'বাবু' বোলা হৈছিল। তুলসী বাবুৱে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ 'পঢ়াশলীয়া অভিধান'খন ছপাই উলিয়াইছিল। 'হেমকোষ' ওলোৱাৰ আগেয়ে এইখনৰ বৰ্ণবিন্যাসকহে সকলোৱে অনুসৰণ কৰিছিল। হেম বৰুৱাৰ 'কালীয়াৰ কীৰ্ত্তন', 'বাহিৰে বংচং ভিতৰে কোৱাতাড়ুৰী', অসমীয়া ব্যাকৰণ, মেৰেইজ চিষ্টেমছ অৱ ডি পিপ'লছ অৱ আসামৰ দ্বিতীয় সংস্কৰণ তেখেতে প্ৰকাশ কৰিছিল। স্বপ্ন চৰিত্ৰ আৰু কিবা-কিবি দুখনমান কিতাপ নিজে ৰচনা কৰি ছপাই উলিয়াইছিল। 'তেখেতৰ পুত্ৰক আনন্দৰাম ভেটিয়া ডেকা।'

বৰ্তমান 'পঢ়াশলীয়া অভিধান'খনি পুনৰ্মুদ্ৰণ হৈছে। ইয়াকে নকৰি নকৈ ছপা কৰিবলৈ হ'লে বিস্তৰ সময়ৰ প্ৰয়োজন হ'ব। সেয়ে পুথিখনিৰ ওপাওণলৈ চাই বহুদিনীয়া অভাৱ দূৰ কৰাৰ উদ্দেশ্যে পুনৰ্মুদ্ৰণ কৰি

উলিওৱাটোকে সমীচীন বুলি বিবেচনা কৰা হ'ল। পঞ্চাশ বছৰৰ অধিক কালৰ, আগতে ছপা হোৱা পুৰণি পুথিখনি পুনৰ্মুদ্রণ বৰ কষ্টসাধ্য। তথাপিও বহুত উৰলি যোৱা আখৰ উদ্ধাৰৰ কাৰণে চেষ্টা কৰা হৈছে। কিছু ঠাইত আখৰ সৰু হোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে যদিও বুজাত বিশেষ অসুবিধা নহ'ব বুলি ভাবিছো।

সুধী সমাজে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ শব্দৰাজিৰ ওপৰত শিক্ষাগত কাৰণতে মূল্য নিৰ্ধাৰণৰ গুৰুত্ব দিয়াত নতুন শব্দাৱলীত একোটি চিনেৰে নতুন শব্দ বুলি চিহ্নিত কৰিবলৈ '১' চিন দি পৃথক কৰি দেখুওৱা হৈছে যদিও অভিধানত নতুন শব্দ সংযোজনৰ এনে চিহ্ন পদ্ধতি বিৰল।

সৰ্বশেষত পুণ্যশ্লোক পিতামহ হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাদেৱৰ গুণগ্ৰাহী সদাশয়, বিশেষকৈ নতুন পুৰুষে গ্ৰন্থকৰ্ত্তাই যি উদ্দেশ্য আগত ৰাখি অভিধানখন ৰচনা কৰাৰ প্ৰয়োজন অনুভৱ কৰিছিল সেই দিশটোও বিবেচনা কৰি পুথিখনিক আদৰি ল'লে আমি কৃতার্থ মানিম।

গুৱাহাটী - ৭৮১০০৩
১৯৯৮ চন

দেৱানন্দ বৰুৱা
প্ৰকাশক

গ্ৰন্থকৰ্ত্তাৰ সংক্ষিপ্ত জীৱনী।

অসমীয়া ভাষাৰ পণ্ডিত স্বদেশ হিষ্টৰী হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা ইং ১৮৩৫ শকৰ নবেম্বৰ মাহত শিৱসাগৰ জিলাৰ অন্তৰ্গত বজাৰাহাৰ মৌজাত জন্ম গ্ৰহণ কৰে। তেওঁৰ পূৰ্বপুৰুষ সকলে আগাম বাজাৰ বাজাৰৰ সময়ত বিবিধ বিষয় ভোগ কৰিছিল। তেওঁৰ জন্মৰ পাচত শিক্ষিত ককায়েক এজনৰ অকাল কাল-গ্ৰাহৰ মৃত্যুত গ্ৰাণ সমৰ্পণৰ শোকত পৰি পিতৃৰ মন বৰ দুঃখিত হৈ কেইবা বছৰলৈকে তেওঁক পাঠ শিকা দিবলৈ আওহেলা কৰি আছিল। তেওঁ ৬৭ বছৰ বয়সৰ সময়লৈকে গাৰ্ভতে লোকৰ মুখে বৰ্ণনালাব আখৰ চিনি দেনী কোমল ভাষাৰ পুথি পঢ়িব পৰা হ'ল আৰু এই মতে ৮৯ বছৰ মান বয়স পোৱাত পিতৃয়ে সংস্কৃত শব্দ সাধিবলৈ লগালে আৰু শব্দ-ধাতু সখাওঁতেই সংবোধনী আখৰবিলাকেৰে সৈতে পৰিচয় কৰালে। আগে যদিও তেওঁ পদ-পুথি পঢ়িব পৰা হৈছিল হয়; তথাপি, সংস্কৃত আখৰবিলাক আনৰ সহায় অপেক্ষা কেৱল খুটিয়াই হৈ মাতিছিল। এতিয়া সেই আখৰবিলাক নিজে মাতিব পৰা হ'ল আৰু তাৰ কাৰণে আনৰ মুখলৈ বাটচোৱাটো নিলগাই পৰিল। তাতে, তেওঁ বিনা সহায়েৰে মহাভাৰতৰ যোণ, ভীম, কৰ্ণ-পৰ্ণ আদি পদ-

পুথিবিলাক পঢ়িলে। আকৌ তাৰ লগে লগে লোকৰ হাতত ছুইচাৰি খন ছাপা কৰা বঙ্গালী পুথি পাই তাৰো অধ্যাস কৰিবলৈ ধৰিলে। এনেতে, ল'ৰাৰ বুদ্ধি-বিকাশৰ পোহৰ দেখি, জনক দেৱতাই তেওঁক “প্ৰয়োগ বঙ্গমালা ব্যাকৰণ” পঢ়াবলৈ আৰম্ভ কৰি ব্যাকৰণৰ প্ৰায় একমানৰ অল্পভিত্তি হওঁতেই, পৰলোক প্ৰাপ্তি হল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা বাল্যাবস্থাতে পিতৃ-বিয়োগ দুৰ্ঘন্যাগ্ৰস্ত আৰু নিকণায় অৱস্থাত পৰি আত্মীয় বিচৰাত, দৰাইদেৱেঁকে জ্যেষ্ঠ পৰিয়ালৰ ভৰণ-পোষণৰ ভাৰ গ্ৰহণ কৰি, উত্তাপৰ পোহৰ দেখুৱাত, পৰিয়ালেৰে সৈতে জন্ম ঠাই এৰি শিৱসাগৰ নগৰবাসী হলহি। সৰলোক সকলৰ উপজীবিকাৰ অৰ্থে গবৰ্ণমেণ্টৰ চাকৰিৰ বাহিৰে প্ৰচলিত আন কোনো উদ্যোগ নথকা বাবে, পিতৃব্য মহাশয়ে তেওঁক কাছাৰীৰ কাৰ্য্য-শিক্ষা কৰাবৰ অভিপ্ৰায়েৰে সেই সময়ৰ নিয়ম মতে মাহিলি চাৰি টকা বেতনত শিক্ষানবিশি কৰ্ম্মত নিযুক্ত কৰাই, পুৰা-গথূলি “বঙ্গমালা ব্যাকৰণ” পঢ়িবলৈ ওচৰ-চুবুৰীয়া সংস্কৃত পঢ়াশালী এখনত সন্মুখাই দিলে। সেইমতে তেৱেঁ চৰ্কাৰী কৰ্ম্ম আৰু আন ভাব এৰি শিক্ষা বিষয়ত নিযুক্ত হৈ থাকিল। যেনেটক “এক বঙ্গৰ বস চোপোতেই বসান্তৰৰ লালসা বাঢ়ি যায়”—এই বীতি অনুসৰি ১৯১৫ বছৰ বয়সতে দেৱনাগেৰী আখৰ চিনি তাৰে লেখা পুথিৰ বসান্বাদনে বৰুৱাৰ মন ধৰিলে। সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ দৈনিক পাঠ সমাপ্ত হলে যদি অল্প সময় লাভ কৰিব পাৰে তাতে, তেওঁ হিন্দী আৰু সংস্কৃত পাঠ বিলাকৰ আৱৰ্ত্তন আৰু আলোচনা কৰিবলৈ ধৰিলে।

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা যেনে দৃঢ় সংকল্পী তেওঁৰ বুদ্ধিৰ প্ৰতিভাও তেনেকুৱা অটল আছিল। তেওঁ অলীম উৎসাহ আৰু অধ্যৱসায় গুণেৰে-অতি অল্প কালৰ মূৰতে চেষ্টিত কাৰ্য্যত ক্লতৰ্ধ আৰু হিন্দী ভাষাৰ অৰ্থাৱগম কৰিব পৰাও হল। বিভা-মন্দিৰৰ অখলাৰ খাপত ভৰি দি—নিপিচলাটক বাধিব পাৰিলে নিৰ্কিৰিণীয়ে সহায় হৈ ক্ৰমে উন্নতি-বাটৰ পোহৰ দেখাই দিয়ে। ইয়াৰ ভিতৰতে বৰুৱাৰ ইংৰাজী-শিক্ষাৰ হেপাহে মনত তো মৰাত তেওঁ ইংৰাজী প্ৰায়মাৰ বা প্ৰথম কিতাপ এখন আনি তাকে মনে মনে অধ্যাস আৰু ৰাজকীয় কৰ্ত্তব্য কৰ্ম্ম অতি সোনকালে সাৱণেশ কৰি বি কেৰি সময় পায়, তাতে ইজন শিজন জনালোকৰ আত্মীয় লৈ সেই ক্ষুদ্ৰ পুথি খন পঢ়ি শেষ কৰিলে। ইংৰাজী ভাষাৰ আগ্ৰহ

কথা তাত্‌কালিক ঐলাধিপতি কাপ্তান ব্রাডী চাহাৰে ত্তনি নিজ বক্তৃলালৈ তেওঁক যতাই নি শিক্ষাৰ মহলা ললে আৰু চাহাৰে সন্তোষ মনেৰে ইংৰাজী প্ৰথম শিক্ষাৰ কিতাপ খনদিয়েকো দি আদেশ দিলে যে, প্ৰতিসপ্তাহৰ দেওবাৰে, দিয়া পাঠবিলাকৰ মহলা দিবহি লাগিব। কাপ্তান চাহাবৰ এই আদেশত তেওঁৰ মন আৰু দেহ একেবাৰেই কঁপি উঠিল ; কি কৰিব, ইপিনে পুৰা-গধূলি পঢ়াশালিত সংস্কৃত বিজ্ঞাভ্যাস আৰু দুপৰিয়া কাছাৰীৰ কাম, তদুপৰি সাহায্যৰ অভাবে কেৱল নিজ পৰিশ্ৰম আৰু যত্নৰ বলেৰে ৰাজ ভাষা শিকি তাত জ্ঞান লাভ কৰা, ই কোমল কথা নহয়, তাৰ শক্ত আৰু গধূৰ। তজ্জাচ, তাৰ দুখ কষ্টলৈ পিঠি দি তেওঁ বিষম সাহসেৰে গা-মন গধূৰ কৰি লৈ, দুই চাৰি জন সমনীয়া লোকৰ ওচৰত পাঠ শিকি দেওবাৰে ছেগচাই এবাৰ কাপ্তান চাহাবৰ কোষৰত সপ্তাহ কালৰ শিক্ষাৰ মহলা দিয়েগৈ। এই মতেই অলপ দিনৰ মূৰতে তেওঁৰ পঢ়া পুৰি কেখনৰ পাঠ সমাপ্ত আৰু সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ ব্যুৎপত্তি আৰু শাস্ত্ৰাৰ্থ বোধৰ ভাব মনত দৃঢ় হল। তেওঁ আৰু সংস্কৃত পঢ়াশালিলৈ, অহাযোদ্ধাত ঢিল দি ; ক্ৰমে ইংৰাজী শিক্ষাত বিশেষৰ্থক মন দিবলৈ ধৰিলে। কিয়নো সেই সময়ত ইংৰাজী জনা লোক সবহ নাছিল। সাধাৰণ ভাবে ওচৰ চুবুৰীয়া যি দুই চাৰি জন জনা ভাল লোক আছিল, তেওঁবিলাকৰ সহায় লৈ নিজৰ পৰিশ্ৰম, চিন্তা আৰু আবৰ্ত্তনৰ দ্বাৰায় শিকা ইংৰাজী পাঠ্যিনিৰ ভাব অবগতিৰ দৃঢ় পৰিচয় পাবৰ নিমিত্তে নিজ ভাষাৰে ভাজি লেখাৰ অভ্যাস আৰু ভাষানীবিলাক মাহিলি বাতুৰি কাকতত প্ৰচাৰিত হবলৈকো চেষ্টা কৰিবলৈ লাগিল।

শিৱসাগৰত মিত্ৰনেৰি চাহাব সকলে "অকণোদয়" নামেৰে এখন মাহে-কীয়া বাতৰি কাকত দেশী ভাষাৰে লিখি প্ৰচাৰ কৰিছিল কিন্তু তাৰ বৰ্ণাৱলী আৰু ৰচনা প্ৰণালী ব্যাকৰণৰ নিয়মৰ পৰা একেবাৰেই বহুত নিলগ হৈ আছিল। কিয়নো, ছাপাখানাৰ কৰ্মচাৰী আৰু "অকণোদয়" লেখোতাৰিলাক কেৱলে শিক্ষাপোহা লোক নাছিল। সিবিলাকে ইতৰ লোকৰ মুখে কোৱা কথা শুনি আপোন বোধ-শক্তি অল্পপৰি কাকতৰ বাক্যৱলী ৰচনা কৰিছিল। কিন্তু হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই পঠোৱা ইংৰাজী অল্পবাদ ৰচনাৰ গাঁথনি আৰু বৰ্ণাৱলি দেখি, তেওঁবিলাক একেবাৰেই তাৰ প্ৰতি বিৰোধী হৈ উঠিল। যন্ত্ৰাধ্যাক

পাৰ্জি ব্ৰাউন চাহাবে বৰুৱাৰ লগত বিশেষ আলাপ আৰু আলোচনা কৰি অৱশেষত, তেওঁৰ বচনাৱলী প্ৰচাৰ আৰু ছাপা যন্ত্ৰৰ সকলো ব্যৱহাৰ আৰ্হি প্ৰদৰ্শিত প্ৰণালী অহুসাৰে ব্যৱহাৰ চলাবলৈ কৰ্মচাৰী বিলাকৰ প্ৰতি আদেশ কৰিলে। তাতে, তেওঁ পাৰ্জি চাহাবৰ ওচৰ চাপিবলৈ সূচন। পালে আৰু মিত্ৰনেৰি চাহাব সকলৰ সহায়তাব পৰাই তেওঁৰ ইংৰাজী শিক্ষা বহুত আগবাঢ়ি যাবলৈ উপায় হল। তেতিয়াৰে পৰা হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ ইংৰাজী বিজ্ঞা চৰ্চ্চাৰ সোঁতে আবৰণৰ ভেঁটা প্ৰলম্পন কৰি বৰুৱলৈ ধৰিলে। তেওঁৰ পৰিভ্ৰম আৰু অধ্যয়নৰ পাঠিয়েও ক্ৰমে টানটাই বান্ধ খালে, ইংৰাজী জনা দেশী-বিদেশী লোকসকলৰ ভিতৰত শিক্ষাৰ প্ৰাৰম্ভ আৰু প্ৰতি-ধনিত হৈ উঠিল আৰু চৰ্কাৰী কাছাৰীৰ ইংৰাজী অহুবাদিত কাকত বিলাকো তেওঁৰ স্বাক্ষৰিত নহলে শুদ্ধবুলি গ্ৰাহ্য নহবলৈ ধৰিলে। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ মনোযোগ সহকাৰে কাৰ্য্য নৈপুণ্য দেখি তেওঁৰ ৰাজকীয় কাৰ্য্যৰ পদ ক্ৰমোন্নত হৈ বাঢ়ি যাবলৈ লাগিল। তেওঁ কালেকুৰি চিৰন্তাৰ পেচকাৰি আৰু শিৱসাগৰ গবৰ্ণমেণ্ট হাই স্কুলৰ দ্বিতীয় শিক্ষকতাৰ কাৰ্য্যও কিছুকালৰ নিমিত্তে স্থগিতাৰ্থে সম্পাদন কৰি পিচত, কালেকুৰি মহাফেজি কামত নিগাজিকৈ নিযুক্ত হ'লগৈ।

অসমীয়া ভাষাৰ ব্যাকৰণ নাই, ভাষা লেখক সকলেও আপোন ইচ্ছা মতে পদ পদান্ত স্থাপিত কৰি বাক্য প্ৰয়োগ কৰে আৰু তাৰ প্ৰত্যাবোপিত দোষ খণ্ডাবৰ কথা লৈ ছজনৰ ভিতৰত উপস্থিত বাদ বিসম্বাদে, এৰো ফল নথি হাই মাৰি উৰি মাথোন গৈছিল। দেশীলোকৰ এই মহত্বভাবৰ অসহনীয় বেদেনা শুচাবৰ অভিপ্ৰায়ে তেওঁ ইং ১৮৬০ শকত প্ৰচলিত অতি উৎকৃষ্ট “অসমীয়া ব্যাকৰণ” খনি আৰু তাৰ তলতীয়া “অসমীয়া লিখাৰ ব্যাকৰণ” নামে সৰু পুথি এখনিও বিবৰিত কৰিলে; আজিলৈকে বতৰিলাক ব্যাকৰণ প্ৰণীত হৈ চলিছে অসমীয়া ব্যাকৰণেই তাৰ বাই আৰ্হি স্বৰূপ। “পাত্ৰ হলে সম্পাদক পায়”—এই নীতি অহুসাৰে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ কপাল সূচল, ইং ১৮৬২ শকৰ আগষ্ট মাহত আসামৰ জুডিচিয়েল কমিচনাৰ কৰ্ণেল এণ্ড্ৰিউ চাহাব শিৱসাগৰলৈ অহাত তেওঁৰ গুণ-বশত্ৰা শুনি জিলাধিপতি চাহাবৰ গোহাৰি পাই তেওঁক লগতে লৈ গৈ নিজ চিৰন্তাত ইংৰাজী অহুবাদক পদত নিগাজীৰূপে থাকিলে। এতিয়া তেওঁ শিৱসাগৰ এৰি গুৱাহাটী নিবাসী হল। যদিও বুঢ়ী আইৰ সেৱা-

গুৰুৱা এৰি ঘোঁৰাত মনে-মনে ছুখ ভাবি চৰ্কাৰী চাকৰি পালে উলটি আহিব-
লৈকো মন কৰিছিল আৰু তদনুৰূপ স্বেযোগৰ চেলু অপৰ আসামৰ স্কুলবিলাকৰ
ডেপুটি ইন্স্পেক্টৰি পদ পাইছিল হয়; তদ্বাচ একে সময়তে সেই চিৰন্তাতে
সৰহ বেতনৰ ওপৰ খাপৰ পোৱা পদ এৰি উজনিলৈ ঘূৰি অহা কাৰ্য্য নাটনি
ঘোলালে। তাৰ পিচতে, তেওঁ সেই বিচাৰালয়ৰ ওপৰ খাপৰ চুপৰিণ্টেণ্ডেণ্টৰ
পদলৈ উন্নতি লাভ কৰিলে। ওপৰত কোৱা পদত থকা কালতে তেওঁক
মুনচুপি পদ যচা হৈছিল কিন্তু তাক লোভ নকৰি আগৰ পদৰ সন্তোষতেই স্থিৰ
হৈ থাকিল। ইং ১৮৭০ শকত বঙ্গ-দেশৰ লেপ্টেনেণ্ট্ গবৰ্ণৰ বাহাদুৰৰ
জ্ঞাননী অম্বুসৰি তেওঁ অসমীয়া ল'ৰাৰ প্ৰথম শিক্ষাৰ নিমিত্তে “আদিপাঠ”
নামে তিনি ছোৱা পুথি লিখি ডিব্ৰুগড় পুথি বচা সভাৰ আগত ভেটিছিল।
সভাৰ সভাসদ সকলেও উপস্থিত অন্যান্য পঞ্চাচ খন মান পুথিৰ ভিতৰত “আদি-
পাঠ” মনোনীত কৰাত, সেই পুথিৰ লেখকতাৰ বাবে পাঁচ শ আৰু বিষয়াস্বৰ
লাভে সৈতে সকলোৱে মূলি এঘাৰ শ মান টকা গবৰ্ণমেণ্টৰ পৰা বঁটা
পাইছিল।

ইং ১৮৮১ শকৰ জানুৱাৰি মাহত তেওঁৰ অধিষ্ঠিত পদ একেবাৰে উঠি
যোৱাত, তেওঁ পেনচন লৈ জীৱনৰ শেষ কাল গুৱাহাটীতে থাকি অবশেষ কৰিবৰ
নিমিত্তে নিশ্চয় কৰি ঘূৰি শিৱসাগৰলৈ অহাৰ অনিচ্ছা প্ৰকাশ কৰিলে। ইয়াৰ
ভিতৰতে দেশত অসমীয়া ভাষাৰ বিশেষ প্ৰচলনৰ অৰ্থে দেশাধিপতি সকলৰ
অভিমনে পঢ়া পুথিৰ অনাটন গুচাবৰ মনেৰে উপদেশ আৰু সজলোক
সকলৰ চৰিতাদিৰে পূৰ্ণ কৰি “পাঠ-মালা” গ্ৰন্থ খন প্ৰণীত কৰিলে, যি পুথি
আজি পৰ্য্যন্তে শিক্ষাবিভাগত সমাদৃত হৈ চলিব লাগিছে। ইয়াৰ আগতেও
“কানীয়াৰ কীৰ্ত্তন” আৰু কপটাচাৰৰ দোষ দেখাই “বাহিৰে বং চং ভিতৰে
কোৱাভাতুৰী” নামে এখন গ্ৰন্থখন প্ৰকাশ কৰিছিল। নিজ দেশী লোকৰ
হিত কৰাই বৰুৱাৰ মনত ধাৰি বান্ধি আছিল; তাতে দেখিলে যে অভিধানেই
ভাষাৰ বাহিৰে বৰুৱা আৰু পৰা তেওঁটি। সকলো ভাষাৰে অভিধান আছে কিন্তু
এই ভাষাত সি নথকা বাবে, আধাৰ কটীয়া অসমীয়া ভাষা যতকলৈ উঠি-বুৰি
কুৰিছে আৰু কতো দিৰ হৈ বৰ পৰা নাই। তেওঁ বহুত বক্তৃতা আৰু সমধিক
পৰিশ্ৰম কৰি প্ৰত্যেক শব্দৰ পিচত, খাতু প্ৰত্যাহাৰ আৰু তাৰ লগে লগে

ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ দি “হেমকোষ” অভিধান পুথিখন প্ৰণীত কৰিলে। এই পুস্তকেই অসমীয়া ভাষা উজ্জলিত কৰি স্থিৰ ভাবে দেশত বহুৱাই ৰাখিছে; বিশেষতঃ, ইও যে এটা স্বতন্ত্ৰ পুৰণি ভাষা এই বিষয়ে বিবোধী লোকসকলৰ মনৰ খুহুৱনিও ওচালে, অসমীয়া ভাষা এতিয়া ক্ৰমে উৰ্দ্ধগামিনী হৈ বিস্তা মন্দিৰৰ ঘাই খাপৰ ওপৰ আসনত বহি প্ৰকাশ কৰিব লাগিছে। ইয়াৰ এনে উন্নতিৰ পক্ষে হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ যত্ন পৰিভ্ৰমেই মূল কাৰণ, তেওঁ তাকে নকৰা হলে ইমান দিনে দেশৰ সাহিত্য সমাজত অসমীয়া ভাষাৰ নামেই ছমাল হেতেন; এই কথা নহয় বুলিব নোৱাৰি। তেওঁ হেমকোষ লিখি থাকোঁতেই প্ৰাৰ কাৰ ডাক্তৰ হৈ উঠিবৰ দেখি সৰুসাধাৰণে গ্ৰহণ কৰি তাৰ পৰা উপকাৰ লভিব নোৱাৰিব, মনত এই ভবোদয় হোৱা গতিকে তাৰ পৰা “পঢ়াশলীয়া” নাম দি এই সৰু অভিধান পুথি খনিও প্ৰণীত কৰিলে। সি এতিয়া প্ৰকাশিত হৈ সকলো বিদ্যালয়ৰ পুথিৰ ভঁৰালত শোভা পাইছে। তদুপৰি এই দেশৰ সাধাৰণ বিবাহবিলাকৰ লক্ষণ আৰু স্বভাৱ দেখাই “বিবাহ পদ্ধতি” নামে সৰু গ্ৰন্থ এখন প্ৰণয়ন কৰিলে কিন্তু এই পুথি আমাৰ দেশৰ বিচাৰপতি সকলৰ সহায়তাৰ অৰ্থে ইংৰাজী ভাষাত লেখা হৈছিল।

বৰুৱা মহাশয় আমাৰ দেশৰ এজন আদৰ্শ পুৰুষ বুলি কলেও গণ্য নহা হেন অসম্ভৱ কৰিব নোৱাৰি। তেওঁ মিতব্যয়ী, নিবহকাৰী, সহনীয় আৰু সমদৰ্শী আছিল। তেওঁ, কোনোৱে কেটেবা মাতেৰে কোনো কথা কলেও, তাক সহি সেই লোকৰ লগত ঘূৰি কথা কবলৈ পাচ-হোঁহকা বা খংকৰা লোক নাছিল। দেশীলোকৰ প্ৰতি অপৰোপদেষ্টা হক, যি পাবে হিত এৰি অহিতোপদেশ নিদিছিল। ৰাজকীয় কৰ্মত থকা কালত বৰুৱাই মাহিলি দৰ্ঘহাৰ টকাৰে তেওঁৰ মাক, ভায়েক, বিধবাভনীয়েক এই সকলক আৰু শিকাবাৱাজুল্যতাৰ বাবে দেশী যোজ্জহীন ভাললোকৰ লৰাকো সহায় আৰু ছাত্ৰৰ সকলক নিজ পৰিভ্ৰমেৰে যি পাবে বিত্তা দান কৰিছিল। হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাৰ নিৰ্ধূল বশঃ শশ-ধৰে উপকৃত লোক সকলৰ হৃদয়েত্ৰোজ্জলিত আৰু নোহোৱা নোপজা বস্তুসমূহ হেমকোষ মন্দিৰৰ কান্তি বিতীৰ্ণ কৰিছে। অবশেষত, হেমচন্দ্ৰ বৰ ভঁৰালী বৰুৱাই তেওঁৰ আৰ্জিত সমস্ত সম্পত্তি ভাই, ভনী, ভোঁৱাই, পুৰোহিত প্ৰভৃতি চেনেহীয়ালোকসকলৰ মাজত বিতৰণৰ উইস স্থাপনা কৰি ইং ১৮৯৬ খকৰ

১৭শে মঙ্গলবাৰে অসমৰ সংসাৰৰ বিপোষ জনিত আহুকালৰ হাতসাৰি শান্তি ভৱনৰ জখলাত উঠিল ।

হেমচন্দ্ৰ বৰুৱাই তেওঁৰ জীৱনৰ ভিতৰত সময় বৰকৈ মানিছিল । সময় যে সকলো সুখৰ কঠীয়াতলী তাকে ভালকৈ বুজি বিনা কাৰ্য্যত, অকাৰণে সময় উৰি যাবলৈ নিদিছিল আৰু প্ৰত্যেক বাতিপুৰা ঠিক সময়তে শয্যাৰ পৰা উঠি হাত-মুখ ধুই নিজজাল ঠাইত নিজৰ পাঠাভ্যাস আৰু নিত্য কৃত্যাবসানে সময়ত কাছাবিলৈ গৈ তাৰ পৰা আহি আবেলি ভাল স্বভাৱৰ লৰাব লগত ফুৰোঁতে জ্ঞানৰ চৰ্চ্চা এৰি আন উপহাসৰ আলোচনা কৰা নাছিল । গধূলি-সময় নিজ কোঠাত বহি পাঠ আৱৰ্জন কৰোঁতে মতৰ নিমিত্তে তেওঁৰ আগত কোনো কথাৰ প্ৰস্তাৱ হলে, তেওঁ কেৱল তাৰ সাৰাংশ বাহি সংক্ষিপ্ত উত্তৰ মাথোন ব্যক্ত কৰে । শ্ৰোতা জনে আৰুও তাৰ ওপৰত পেঘেনিয়াই কোনো কথা শুবিলে তেওঁ বৰ বেজাৰৰ ভাব দেখাই ঘূৰি একো নকৈ মনে মনে নিজ পাঠত ফীকে ।

বৰুৱা মহাশয়ে আজৰিয়া সময়ত দৈনিক সজ পুস্তকালোচনা আদি সদাচৰণ ৰাখা। সুখেৰে জীৱনৰ শেষ কাল নিয়ালে । অধিকন্তু, এই থিনিতে এই কথাৰ প্ৰস্তাৱো অসম্ভৱ নহয়, যে বৰুৱাই সংস্কৃত শাস্ত্ৰ লক্ষ ব্যুৎপত্তিৰ বলেৰেই সোনকালে আপোনা আপুনি ইংৰাজী বিজ্ঞাত অলৌকিক যশস্তা আৰু প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰি গল, ইয়াক সকলোৱে জানে । লৰাবিলাকেও বিজ্ঞাভ্যাস কালত প্ৰথমতে নিজ নিজ ভাষাৰ বিবিধ কাব্য-প্ৰব্ধ পাঠ কৰি তাৰ বেলেগ বেলেগ ভাৱবিলাক বৃকত ছবুৱাই মন প্ৰশস্ত কৰি লব পাৰিলে উত্তৰোত্তৰে চেষ্টিত অপৰাণৰ বিজ্ঞা-বিলাকৰ ভাৱ সহজে অতি শীঘ্ৰে সিবিলাকৰ মনোমন্দিৰত প্ৰবেশ কৰাই তাৰ আধিপত্য লভিবলৈ সমৰ্থমান হব, ইয়াৎ একো সংশয় নাই । ইতি—

বিবসাপৰ ।

১০ বহাগ, ১৮৩২ শক ।

শ্ৰীভুলসীৰাম বৰুৱা ।

প্ৰকাশক ।

ভালটকৈ মনদি পঢ়ি মনত বাধিব লগীয়া কথা ।

বৰ্ণ-বিজ্ঞাসৰ নিয়মবিলাক ।

আমাৰ ভাষাৰ বৰ্ণবিজ্ঞাস তিনি প্ৰকাৰে কৰা যায়—প্ৰথমে উচ্চাৰণ অঙ্ক-
সৰি ; দ্বিতীয়ত শব্দৰ মূলৰ দৰে, তৃতীয়ত ওনা লোকসকলে বহুদিন চলোৱা
নিয়ম মতে। কিন্তু বৰ্ণবিজ্ঞাসৰ কথাত উচ্চাৰণেই বাট বাট দেখাওঁতা।
এতেকে যদি মূল শব্দৰ আধৰ বাধিলে কোনো অসমীয়া শব্দৰ উচ্চাৰণ নৰে,
তেনেহলে তাৰ মূললৈ নে চাই উচ্চাৰণৰ অঙ্কগামী হব লাগে। এই কাৰণ
সংস্কৃত “মন্ত্ৰ” শব্দক আমাৰ উচ্চাৰণ অঙ্কসাবে মচুৰ * লিখা কৰ্ত্তব্য, আৰু
এই অভিধানত লিখাও গৈছে। সেই দৰেই সং প্ৰবীণ, অং প্ৰবীণ ; সং বৰ্দ্ধি,
অং বৰ্দ্ধি ; সং বৰ্ণবিন্যাস অং বৰ্ণবিজ্ঞাস ; সং বেদ, অং বেদ ; বং সাজনা, অং
চাজনা ; হিং আসৌ, অং আচৌ, ইত্যাদি। কাচৌ আদি বিদেশী ভাষাৰ শব্দক
আমাৰ উচ্চাৰণৰ দৰে লিখা উচিত ; যেনে, চাহাব, ব্ৰুটিচ, কচিলা ইত্যাদি।
মূলশব্দৰ যি আধৰ বাধিলে অসমীয়া উচ্চাৰণৰ ব্যতিক্ৰম নহয়, তাক মূলৰ
দৰে লিখিব লাগে ; যেনে, সং কৰ্ণ, অং কাণ, সং ছাজ, অং ছাতৰ ; সং বোড়শ
অং বোল ; সং সপ্ত, অং সাত, ইত্যাদি। অনেক দিন চলি থকা নিয়ম—ভবি
(চৰণ), পোটেই গাব ভব ইয়াত আছে, এই ভাবত তাৰ সেই নাম হৈছে ;
এতেকে তাক ভবী লিখা উচিত ; কিন্তু ‘ভবি’ এই দৰে লিখা বীতি বহু দিন
চলি আছে, আৰু সেই ৰূপে লিখাৰ পৰা উচ্চাৰণ নলৰে। এই কাৰণ তাৰ
বৰ্ণবিন্যাসৰ পৰিবৰ্ত্তন অনাবশ্যক, আৰু বাহনীয় নহয়। এই বিধৰ আৰু
কিছু শব্দ আছে।

* এই কথা বন্ধত বাধিব লাগে যে যদিচ আমি সংস্কৃত পুথি গঢ়োঁতে সেই ভাষাৰ
মিয়ম মতে ৰ, দ, আৰু স, এই কেইটা আধৰক চ উচ্চাৰণ কৰোঁ ; তথাপি অসমীয়াত চলিত
সংস্কৃত শব্দত মিহতৰ উচ্চাৰণ অসমীয়া।

সংস্কৃত আদি ভাষাত “ড”ৰ কঠিন “ব”ৰ নিচিনা এটা উচ্চাৰণ আছে ; যেনে, সং ষোড়শ, বড়বা ; বং বড়িয়া বাড়াবাড়ি, ইত্যাদি । কিন্তু সবহ ভাগ অসমীয়াৰ মুখত ড, তাৰ তেনে উচ্চাৰণৰ সলনি, সাধাৰণ “ব”ৰ দৰে হে উচ্চাৰিত হয় । এতেকে যদিচ সেই বিলাক ভাষাৰ কোনোটোৰ পৰা ওলোৱা অসমীয়া শব্দত কঠিন “ব”ৰ দৰে মাতিব লগীয়া “ড”ৰ সলনি, আমাৰ উচ্চাৰণ অহুসৰি ব মাথোন ব্যবহাৰ কৰা হুগুত ; তথাপি সেই ছটা উচ্চাৰণ অলপ হে লৰ ; এই কাৰণ তেনেবিলাক শব্দক এই অভিধানত সিহঁতৰ মূল ঠিক বাখি-বলৈ ড, আৰু অসমীয়া উচ্চাৰণ অহুসাৰে ব দি ছয়ো প্ৰকাৰে লিখা গৈছে ; যেনে, সং গুড, অং গুড্ আৰু গুব্ ; সং কাণ্ড অং কাঁড়, আৰু কাঁব্ ; সেই দৰেই সং মুণ্ড, অং মুড়্ আৰু মূব্ ; সং ষণ্ড, অং ষাঁড়্ আৰু ষাঁব্, ইত্যাদি । কিন্তু দণ্ড আদি শব্দৰ অপভ্ৰংশ কিছু শব্দ এই নিয়মৰ বাজ ; সিহঁতক কেৱল উচ্চাৰণ অহুসৰি লিখা হে ভাল, আৰু এই অভিধানত লিখাও গৈছে ; যেনে, দণ্ড, ডাঁব্, ইত্যাদি ।

জ, ঝ, এই ছটা আখৰো অসমীয়াত একে দৰেই উচ্চাৰিত হয় ; তথাপি যি বিলাক শব্দৰ মূলত ৰ আছে, সিহঁত বিলাকৰ বৰ্ণবিन্যাসতো আমাৰ উচ্চাৰণ অহুসাৰে জ আৰু মূল ঠিক বাখিবলৈ ৰ ব্যবহৃত হৈছে ; যেনে, সং ঝিকাক, অং জিকা আৰু ঝিকা ; সং ঝিল্লী, অং জিল্লী আৰু ঝিল্লী, ইত্যাদি । ইয়াত একো দোষ দেখা নেযায় ; কিয়নো অন্যান্য ভাষাতো হুই বা অধিক প্ৰকাৰে লিখা শব্দ বিস্তৰ আছে । কিন্তু তেনেবিলাক শব্দ লিখোঁতে ভাল লেখক বিলাকৰ অহুগামী হোৱা উচিত ।

কিন্তু হিন্দীৰ বা বঙ্গালীৰপৰা ওলোৱা যিবিলাক শব্দ বহুকাল অসমীয়া ভাষাত চলি থকা হেতু তাৰ অঙ্গ-বৰ্ণপ হৈছে, সেই বোৰক, সিহঁতৰ মূলৰ ৰ বা ড আখৰৰ সলনি, আমাৰ উচ্চাৰণৰ দৰে কেৱল জ বা ঝ দি লিখা উচিত ; যেনে, বং মাৰ, অং মাজ ; বং বুৰন, অং বুজন, বং ফড়িং অং ফৰিং ; (সং ভাণ্ডাগাৰ) । হিং ভণ্ডাৰ, বং ভাণ্ডাৰ, অং ভঁৰাল, হিং ধপ্ড়া, অং ধাপৰ ; হিং ঝাড়া, অং জাব (শীত) ; হিং জাল, অং জাল, ইত্যাদি ।

আমাৰ ভাষাত যেনেকৈ শ, ষ, আৰু স, এই কেইটা আখৰৰ উচ্চাৰণ একে প্ৰভেদ নাই, তেনেকৈ চ, ছ ই (ি) ঙ্গ (ি) আৰু (২), উ (২),

ইহঁতৰো প্ৰত্যেক যোবৰ উচ্চাৰণৰ একো বিভিন্নতা নাই ; এতেকে শব্দৰ মূল ঠিককৈ বাখিবৰ প্ৰয়োজন নহলে স, চ, ই (f ' আৰু উ (u) মাথোন ব্যবহাৰ কৰা উচিত । কোনো-কোনো অসমীয়া লেখকৰ মতে শ. য, বা "স" বে লিখা হিন্দী বা বঙ্গালী ঙ থকা ইংৰাজী বা "চিন" আখৰযুক্ত ফাৰ্চী শব্দ অস-মীয়াত লিখোঁতে সেই কেইটা আখৰৰ সলনি ছ লিখা বিহিত । কিন্তু এইটো মত যুক্তিমত্ নহয় ; কিয়নো ওপৰত কোৱা গৈছে যে আমাৰ ভাষাত চ, ছ, দুইবো একে উচ্চাৰণ, একো প্ৰভেদ নাই ; এনে স্থলত 'চ' ক এৰি ছ লিখি-বৰ একো কাৰণ দেখা নেযায় । কেৱল মছলমান শব্দ এই নিয়মৰ বাহিৰে, কৰ্ম্মণ শিকিত বঙ্গালী মছলমানেও মছলমান লিখে । এতেকে সেই শব্দকে মূল বুলি আমি মতাৰ দৰে মছলমান লিখা অযুক্ত যেন বোধ নহয় ।

দুটা বা অধিক শব্দৰ বৰ্ণবিন্যাস একে হলে সিহঁতৰ এটাক আনটোৰপৰা পৃথক কৰিব নোৱৰাৰ নিমিত্তে কোনো ঠাইত পঢ়োঁতাৰ মনত অৰ্থৰ কথাও আশঙ্কা জন্মিব পাৰে ; এতেকে প্ৰত্যেক শব্দৰ বৰ্ণবিন্যাস বেলেগ হ'ব লাগে * এই অভিধানত, পৰা যায় মানে, এই মূল-মত (principal) পালন কৰা গৈছে । তাৰ উদাহৰণ—সং হডিক, (এটা অক্ষা জাত) আৰু হডি, (জন্তুৰ দুটা ঠেং গোটাই দিয়া বাদ্ধ) ; এই দুই শব্দৰ অপভ্ৰংশ দুটা শব্দৰ প্ৰথমটোক কেৱল উচ্চাৰণৰ দৰে "হাৰি" আৰু দ্বিতীয়টোক মূল অনুসাৰে "হাড়ি" লিখা গৈছে । সেই দৰেই সং গুড়ি (চূৰ্ণ) শব্দৰ অপভ্ৰংশ শব্দ এটাক অসমীয়াত গুড়ি, আৰু বং "গোড়া" শব্দৰ পৰা ওলোৱা আন এটা শব্দক গুৰি (ওচৰ বা গছৰ মূল) লিখি ইটোৰ পৰা সিটোক পৃথক কৰা গৈছে, ইত্যাদি । কিন্তু সকলো ঠাইত এই নিয়ম পালন কৰা টান । তাৰ প্ৰমাণ ভাঙ্গনি (ভাং গছৰ সমূহ) আৰু ভাঙ্গনি (এক ভাষা ভাঙ্গি আন এক ভাষাৰে কৰা ৰচনা) ইত্যাদি । এনে ঠাইত লেখাৰ ভাবলৈ চাই অৰ্থ কৰাত বাজে আন উপায় দেখা নেযায় ।

* অস্থি-বুজোৱা হডড শব্দৰ অপভ্ৰংশ হাড় শব্দক যদি আমাৰ উচ্চাৰণ অনুসৰি হাব লিখা যায়, তেন্তে ভাব আৰু মূলৰ দৰে লিখিত, ভিন্নৰ মলকান বুজোৱা "হাব" শব্দৰ যাকন্ত একো প্ৰভেদ দেখাকে ; তাতে অনুকৰ "হাব হিঙ্গল" এমতকৈ লিখিলে ভাব অস্থি ভাঙ্গিল যে অল-কাৰ স্থলকিল বুজা টান হ'ব । সংস্কৃত ভাষাত তেনে শব্দ বিস্তৰ আছে, আৰু অনেক ঠাইত অৰ্থৰ বিবৰণেও আপত্তি জন্মায় ।

ক, ব, য, এই তিনিটা আধৰৰ পাচত থকা "ন"ৰ ঠাইত গ হয় ; যেনে, কণ, তৃণ ইত্যাদি । সেই কেইটা আধৰৰ কোনটোৰ আৰু "ন"ৰ মাজত কোনো স্বৰ বা হ, য, ঙ, ক, খ, গ, ঘ, প, ফ, ব, ভ, বা য থাকিলেও সেই ন গ হয় ; যেনে, কৰণ, কাৰণ, গ্ৰহণ, নাৰায়ণ, গ্ৰন্থী, কৃপণ, ইত্যাদি । সংস্কৃতৰপৰা নোলোৱা কোনো অসমীয়া শব্দৰ ক, ব বা য আৰু "ন"ৰ মাজত ওপৰত লিখা আধৰ বিলাকৰ কোনো এটা থাকিলে সেই ন পৰিবৰ্ত্তিত নহয় ; যেনে, বৰি-য়নি (মাটি) বৰিয়ানী, বৰিয়ানী, বোৱন, বোৱনী ইত্যাদি । কিন্তু সংস্কৃতৰ অপভ্রংশ কোনো শব্দত পাচত কোৱা নিয়ম নেখাটে, অৰ্থাৎ ভেনে শব্দত তাৰ মূলৰ ন হুঙচে ; যেনে, সং গ্ৰহণ, অং পৰিহণা ; সং অৰ্হণ (পূজা), অং অৰিহণা (পূজা-আদি-কৰাৰ দক্ষিণা) ইত্যাদি ।

ক, খ, ত, থ, প, ফ আৰু ম, ইহঁতৰ কোনো আধৰে সৈতে কেৱল "স"ৰ যোগ হয় ; যেনে, বয়স্ক, অলিত, অন্ত, স্থান, ফটিক, তম্ব, ইত্যাদি । কিন্তু ই, ঈ, উ, বা ঊ স্বৰৰ পাচত থকা ক, খ, গ, ঘ, বা ম আধৰে সৈতে য মাথোন যোগ কৰা যায় ; যেনে, নিফৰ, ফুফৰ, নিম্পা, ভীম, পুষ্প ইত্যাদি বাম্প শব্দৰ প "ষ"ৰে সৈতেও যুক্ত হয় ; যেনে, "বাম্প বা বাম্প" "ট", আৰু "ঠ" ৰে কেৱল "ষ"ৰ যোগ হয় ; যেনে, কষ্ট, ষষ্ঠ, ইত্যাদি ।

জীলিঙ্গ, শব্দৰ ই সদায় দীৰ্ঘ হয় : যেনে, তিৰী, বাণিনী, শিয়ালী, ইত্যাদি । কিন্তু সংস্কৃতত গতি, মতি, বতি ইত্যাদি কিছুমান হ্ৰস্ব ইকাৰান্ত শব্দো জীলিঙ্গ । সেই বিলাক জীৱনধৰা বস্তৱ নাম, এতেকে অসমীয়াত সিহঁতক জীৱলিঙ্গ হে বোলা যায় ।

উচ্চাৰণ ।

অসমীয়া ভাষাত অসংখ্যগি আৰু কোনো স্বৰৰ চিনেৰে যুক্ত নোহোৱা এটা ব্যঞ্জন আধৰ অন্তত থকা শব্দবিলাক ব্যঞ্জনান্তৰূপে উচ্চাৰিত হয় ; যেনে, ঘৰ, গৰ; আগ্, পাচ্ ইত্যাদি তলত লিখা শব্দবোৰ মাথোন এই নিয়মৰ বাহ্য ; সিহঁত অকাৰান্ত ; যেনে, নাৰ, বাট, পাভ, কাছ, ভাদ, গাধ, পাৰ, পল (বোকা বা মাছ ধৰা বতন), আপ, কাঁক, হেৰ, সাঁফ, এঘাৰ, বাৰ, ডেৰ, পোন্ধৰ, বোল, সতৰ, অঠৰ, শ, (মৰা ; ১০০), ন (নতুন ; ২), কলীয়াজাৰ, হেল-হৈচ,

ক্ষত্ৰিয়, ইন্দ্ৰিয়, লৌহ, শিৱ, বৈবৰ্জ্জেন, নৱ, প্ৰিয়, দ্বিতীয়, তৃতীয় ৷ ইয় বা
এয় অন্তত থকা শব্দবোৰো অকাৰান্ত ; যেনে স্বৰ্গীয়, বৰ্মীয়, দিব্যীয়, দেয়,
হেয়, বিধেয় ইত্যাদি ।

শব্দৰ অন্তত থকা কোনো স্বৰৰ চিনেৰে যুক্ত নোহোৱা বি অসংযোগী ব্যঞ্জনৰ
আগত অল্পস্বৰ বা বিসৰ্গ থাকে, সিও অকাৰান্তৰূপে উচ্চাৰিত হয়, যেনে,
ক্ষংস, কংস, সিংহ, মাংস, হুংখ ইত্যাদি । কিন্তু শংখ শব্দ শংখ্ এনেটকৈও
মতা যায় ।

শব্দৰ অন্তত থকা কোনো স্বৰৰ চিনেৰে যুক্ত নোহোৱা সংযোগী ব্যঞ্জনো
অকাৰান্ত ; যেনে, স্বজ, বজ্জ, শজ, বহজ, হুৰ্জ, ইত্যাদি । তলত লিখা
শব্দবোৰ এই নিয়মৰ বাহ্য ; সিহঁত ব্যঞ্জনান্ত ; যেনে, কজ্, কোজ্, কাজ্,
আজ্, গুলজ্, কান্জ, বাজ্, পোজ্, ইত্যাদি । খাতুৰ অন্তত থকা সংযোগী
আৰু স্বৰৰ চিনেৰে যুক্ত নোহোৱা ব্যঞ্জন কেতিয়াও অকাৰান্তৰূপে উচ্চাৰিত ন-
হয় ; যেনে, বাজ্, বাজ্, কাজ্, চান্জ, ইত্যাদি । কোনো স্বৰৰ চিন নথকা
এটা মাথোন ব্যঞ্জন-আধৰীয়া খাতু সদায় অকাৰান্তকৈ মতা যায় ; যেনে ল, থ,
ব, ব, স, হ ইত্যাদি ।

১৯ ৰ পৰা (২০ ক এৰি) ২৮ লৈকে সংখ্যা-শব্দবিলাকৰ অন্তৰ শ "চ"ৰ
দৰে উচ্চাৰিত হয় ; যেনে উনৈশ্ (উনৈচ্) পঁচিশ্ (পঁচিচ্), ইত্যাদি ।
সেই উচ্চাৰণ বুজাবলৈ, এই অভিধানত, সেইবিলাক শব্দৰ পাচত বেটনৰেখাৰ
মাজত চ দিয়া গৈছে ; যেনে উনৈশ্ (-চ-), চত্বিশ্ (-চ-) ইত্যাদি । এই-
বিলাক শব্দ সিহঁতৰ মূল অল্পস্বৰি বহুদিন ওপৰত কোৱাৰ দৰে লিখিত আৰু
উচ্চাৰিত হৈ থকা হেতু এতিয়া সিহঁতৰ বৰ্ণবিভাগ বা উচ্চাৰণ লবোৱা অসম্ভব ।
সেই বৰ্ণবিভাগ আৰু উচ্চাৰণ পৰস্পৰ অসম্ভৱ, ই সঁচা ; কিন্তু এই কালৰ শ্ৰেষ্ঠ
ভাষা ইংৰাজীতো এনে অসম্ভৱতাৰ সংখ্যা অলেখ । আমাৰ ভাষাত গোটাটাবেক
তেনে বিধৰ শব্দ থকাত একো দোষ দেখা নেযায় । আট্টে কুৰি-মুছোৱা
শব্দটো পঞ্চাশ্ আৰু পঞ্চাচ, দুয়ো প্ৰকাৰে উচ্চাৰিত হয় ; কিন্তু লেখাত
প্ৰথম প্ৰকাৰে লিখা হৈ যুগুত । অসম, অসমীয়া, এই দুটা শব্দৰ অচম, অচ-

* পৰ্য্যন্ত ব্যঞ্জনান্তৰূপে উচ্চাৰিত শব্দবোৰো পৰ্য্যন্ত প্ৰায়ে অকাৰান্তকৈ মতা যায় ; যেনে
(পৰ্য্যন্ত) কৃকৰ, চবণ, পৰণ, যোৰ ; (পৰ্য্যন্ত) কৃকৰ, চবণ, পৰণ, যোৰ, ইত্যাদি ।

বীয়া হুবুনি অসম, অসমীয়া, এনেটক মাতিব আৰু লিখিবও লাগে। কিয়নো আগৰ কালত সিহঁত সেই দৰে হে ব্যৱহৃত হৈছিল।

শব্দৰ অন্তত বা মাজত থকা য য়, (ইয়) উচ্চাৰিত হয়; যেনে, হয়, প্ৰয়োজন। কিন্তু কোনো-কোনো শব্দত সেই ছুঠাইতো সি নিজ উচ্চাৰণ নেবে, আৰু যিবোৰ শব্দত সি জ উচ্চাৰিত হয়, সেই বোৰৰ পাচত বেটন-বেথাৰ মাজত জ দিয়া গৈছে; যেনে, নিযোগ (-জো-), বিযোগ, (-জো-), নিযুক্ত (-জু-), কায, (-জু-), ইত্যাদি।

অসমীয়া ভাষাত সাধাৰণ মতে হ্ৰস্ব আৰু দীৰ্ঘ স্বৰৰ উচ্চাৰণৰ মাজত একো প্ৰভেদ নাই, দুয়ো হ্ৰস্বকৈ উচ্চাৰিত হয়। কিন্তু কোনো-কোনো অসমীয়া শব্দৰ আদি স্বৰ দীৰ্ঘকৈ উচ্চাৰণ কৰা যায়। সেই উচ্চাৰণ বুজাবলৈ দীৰ্ঘ স্বৰ ব্যৱহাৰ কৰা উচিত, আৰু কৰাও হৈছে; যেনে, শু-শুয়া, কী-কিয়া, বী-বিয়া, ইত্যাদি। এই বিলাক শব্দৰ উচ্চাৰণ কি-কিয়া, ঘু-ঘুয়া, বিবিয়া, এনে নহয়, সিহঁতৰ প্ৰথম স্বৰটো দীঘলকৈ মাতিব লাগে।

উচ্চাৰণৰ চিনবিলাক :

অকটল বা ব্যঞ্জনেৰে যুক্ত হৈ থকা যি “অ”ৰ ওপৰত (-) এই চিন আছে, তাক অলপ দীঘলকৈ, অৰ্থাৎ “অভিধান”-শব্দৰ “অ” ৰ দৰে মাতিব লাগে; যেনে, অতি, অবি, মতি, মহ, ইত্যাদি। সেই চিন নথকা অ চুটি, অৰ্থাৎ অকাৰ শব্দৰ “অ” ৰ নিচিনা; যেনে, অবাব, অকল, মহ, ঘৰ, ইত্যাদি। এই চিন ওপৰত থকা শুদা বা ব্যঞ্জনেৰে যুক্ত এ দীঘলকৈ, অৰ্থাৎ “এতিয়া” শব্দৰ “এ” ৰ দৰে মতা যায়; যেনে, এই, এইয়া, সেই, শেলুক, ইত্যাদি। সেই চিন নথকা এ চুটি, অৰ্থাৎ “বেব”-শব্দৰ “এ” ৰ তুল্য; যেনে, এক, এৰা, বেবা, বেলেগ, ইত্যাদি। মনত ৰাখিব লাগে যে শব্দবিলাকৰ উচ্চাৰণ শিকাবৰ কাৰণ এই পুথিত ওপৰত দেখোৱা চিন ব্যৱহৃত হৈছে, বাক্য-ৰচনাত তাৰ আৱশ্যক নাই।

শব্দৰ যি আধৰৰ ওপৰত (.) এই চিন দিয়া গৈছে তাৰ পাচত এটা আধৰ

লুপ্ত হৈ আছে বুলি জানিবা, আক তাক অলপ দীঘলকৈ, অৰ্থাৎ তাৰ পাচৰ আখৰটোৰ পৰা অলপ বেলেগাই মাতিবা ; যেনে, (মুখ-চোৱা) মু'চোৱা (ধাব কবিলৈ গৈ ধাবদিওঁতাক দিয়া ডেঁটা), (মহু-তাৰ, কাৰ্টী) ম'তা (নীল বা বক্ৰা পোহৰ), (বহু-বহীয়া) ব'বৈয়া (বসাল বা মৃদুৰূপে চলা; বতাহৰ) (বহু-বহী) ব'বৈ (বসমুদ্ভা; তিৰী), (বহু-বহু কৰে) ব'বকৰে, (সোৱাদ লগাই মৃদুৰূপে, বতাহ চলাত খাটে), (বাছ-বিচনী) বা' বিচনী (কান্ধৰ পাচৰ চেপেটা হাড়), (বায়ু-মণ্ডলী) বা' মাৰলী (ঘূৰা বতাহ), (বাজু-বাহু) বা'বাহু ইত্যাদি।

যি শব্দত কোনো আখৰ লুকাই নেথাকে; কিন্তু আগৰ আখৰটো পাচৰ টোৰ পৰা অলপ বেলেগাই মজ্জা যায়, তাত সেই হুই আখৰৰ মাজত (-) এই চিন ব্যৱহৃত হৈছে; যেনে, ম-ময়া, ষা-বিৰিং, ইত্যাদি।

ওপৰত দিয়া চিন দুটা বাক্য-বচনাত ব্যৱহাৰ-কৰা উচিত।

সংস্কৃতৰ দৰে অসমীয়া ভাষাতো "অ"ৰ (।, ।) আকাৰ-ইকাৰ-আদিৰ নিচিনা চিন নাই, আৰু ব্যঞ্জনৰে যুক্ত হলে সি অদৃশ্য হয়; এতেকে লেখাত ব্যৱহৃত ক, খ, ইত্যাদিত অ আছেনে নাই জনা টান। এই অস্থূল গুচাবৰ কাৰণ অকাৰ-শূন্য, শুদা ব্যঞ্জনৰ তলত () এই চিন দিয়া গৈছে। ইয়াৰ নাম হসন্ত চিন। সি তলত থকা ব্যঞ্জনক তাৰ (সেই আখৰৰ) আগত থকা স্বৰৰ সাহায্যেৰে মাতিব লাগে; যেনে, আম্, মান্‌হু, কাৰ্‌বাৰ, ইত্যাদি। সেই চিন নথকা আৰু কোনো স্বৰৰ চিনেৰে যুক্ত নোহোৱা ব্যঞ্জন অকাৰান্ত; যেনে, গাধ, পাৰ, ইত্যাদি। এইটো চিনো বিশেষ প্ৰয়োজন নহলে বাক্য-বচনাত ব্যৱহাৰ কৰা নেযায়।

শব্দবিলাকৰ অৰ্থৰ চিন।

শব্দবিলাকৰ অৰ্থ লিখোতে একে অৰ্থ-বুজোৱা দুটা বা অধিক প্ৰতিশব্দ বা ব্যাখ্যাৰ মাজত একোটা যতি (,) দিয়া গৈছে; যেনে, (মূল-শব্দ) পৰাকী (অৰ্থ) প্ৰভু, অধিকাৰ ইয়াত প্ৰভু আৰু অধিকাৰ দুইবো একে অৰ্থ। আগৰ প্ৰতিশব্দ বা ব্যাখ্যাতকৈ বেলেগ অৰ্থ বুজোৱা প্ৰতিশব্দ বা ব্যাখ্যাৰ মাজত একোটা দীৰ্ঘ যতি (;) দি সিহঁতৰ অৰ্থ পৃথক কৰা গৈছে; যেনে, (মুং, মং) পতীৰ অৰ্থ

দ ; গহীন । এই ঠাইত ; এই চিনৰ পাচত থকা গহীন শব্দৰ অৰ্থ তাৰ আগৰ দ শব্দতকৈ বেলেগ । সেই চিনৰ পাচত থকা প্ৰতিশব্দ বা ব্যাখ্যাৰ মাজত দিয়া টিপনী সেইটো প্ৰতিশব্দ বা ব্যাখ্যাত মাথোন খাটে ; যেনে, (যুং শং) লঘু (অৰ্থ) পাতল ; কন্-পৰা, (পীড়াত খাটে) ইয়াত বেটেন বেখাৰ মাজৰ “পীড়াত খাটে” এই টিপনী “কন্-পৰা” এই অৰ্থত মাথোন খটোৱা গৈছে . সেই (;) চিনৰ আগৰ “পাতল,” এই অৰ্থে সৈতে তাৰ একো সম্পৰ্ক নাই . সেই দৰেই (;) এই চিনৰ পাচত দিয়া অৰ্থৰ উদাহৰণো তাৰ আগৰ অৰ্থত নে খাটে ; যেনে, (যুং, শং) ভাল (অৰ্থ) মজল ; সজ লোক ; যেনে “ভালৰ শজ নাই ।” এই উদাহৰণে “সজ লোক” ইয়াৰ ভাব মাথোন প্ৰকাশ কৰিছে , “মজল” শব্দেৰে সৈতে তাৰ কোনো সম্বন্ধ নাই ।

ওপৰত লিখা চিনবিলাকত বাজে সমাসৰ দ্বাৰা একে পদ হোৱা দুটা শব্দৰ মাজত এক দেশ চিহ্ন (—) ব্যৱহাৰ কৰা উচিত আৰু এই পুথিত কৰাও হৈছে । কিন্তু সংস্কৃত ভাষাত তাৰ চলন নাই ; এতেকে সমাসৰ দ্বাৰা লগ লগা দুটা সংস্কৃত শব্দৰ মাজত সেই চিন নিদি দুয়োটা পদ এটা কৰি লিখাত কোনো দোষ দেখা নেদাৰ ; যেনে, (হৰিৰ নাম) হৰিনাম, (ইন্দ্ৰৰ লোক) ইন্দ্ৰলোক । সেইকৈ একেটা হোৱা দুটা অসমীয়া শব্দৰ মাজত তাক দিয়া ভাল, নিদিলেও বৰ হানি নাই ; যেনে, (হাতীৰ দাঁত) হাতী-দাঁত, (বান্ধনিৰ ঘৰ) বান্ধনি-ঘৰ কিন্তু সেই চিন নিদিলে দুটা শব্দ বেলেগে নিলিখি একে লগ কৰিব লাগে , যেনে, হাতীদাঁত, বান্ধনিঘৰ ইত্যাদি ।

অপভ্ৰংশ শব্দ ।

নিৰোগী, নিৰ্দ্ধোষী, নিশাপী, যাত্ৰৰত, যাত্ৰবান, ইত্যাদি কিছুমান শব্দ, সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ মতে অশুদ্ধ । সংস্কৃত ভাষাত নি নাই বোগ দাৰ, সি নিৰোগ বা নিব্ নাই বোগ দাৰ্, সি নিৰোগ ; নি নাই দোষ দাৰ, সি নিৰ্দ্ধোষ বা নিব্, নাই, দোষ দাৰ, সি নিৰ্দ্ধোষ, সেই দৰেই নিপাপ বা নিশাপ, ইত্যাদি শব্দ হয় । এনেবিলাক শব্দ (১) ঈকাবাক্ত হব নোৱাৰে । আৰু মান (সম্মান) পাবৰ বোগা দি তেওঁ যাত্ৰ । এই শব্দৰ পাচত হৰ বা দান্ বোগ

কবি যান্ত্ৰবন্ত বা যান্ত্ৰবান্ শব্দ কৰা সংস্কৃত ব্যাকৰণৰ বিৰুদ্ধ ; কিন্তু আমাৰ ভাষাত সেইবোৰ শব্দ বহুকালৰ পৰা চলি আহিছে । সংস্কৃতৰ (সং + মান) সম্বন্ধে শব্দ অসমীয়াত “সম্মান” এনেটকৈ উচ্চাৰিত আৰু লিখিত হয় । স্বৰ্গ-পাৰ্শ্বত সেই বিলাক আৰু আমাৰ ভাষাত চলিত সিহঁতৰ নিচিনা আন অনেক শব্দ সংস্কৃতৰ অপভ্ৰংশ । অপভ্ৰংশ শব্দ যে তাৰ মূলৰ নিয়মৰ বিৰুদ্ধ, তাক কবৰ সৰ্ব্বমুখ নাই । বিস্তৰ অপভ্ৰংশ সংস্কৃত শব্দ বহুকাল আমাৰ ভাষাত চলি থাকি তাৰ অঙ্গ-স্বৰূপ হৈছে । এতিয়া সিহঁতক অল্পত্ব বুলি এৰিব নোৱাৰি, এৰিলেও অসমীয়া ভাষাৰ ছাল-মজ্জা গৈ জঁকাটো মাথোন থাকিব । এতেকে ভেনেবিলাক শব্দক এই অভিধানত ঠাই দিয়া গৈছে । কিন্তু প্ৰাগলৈ যেন নতুন অল্পত্ব শব্দ আমাৰ ভাষাত নোসোমায়, তাৰ কাৰণ আমি সাৱধান হ'ব লগে ।

আমাৰ ভাষাত কিছুমান অপভ্ৰংশ সংস্কৃত শব্দ চলি আছে, অকল এয়ে ন-হয়, বহুত মূল সংস্কৃত শব্দে নিজ অৰ্থত বান্ধে আন অৰ্থো লৈছে ; তাৰ উদাহৰণ সংস্কৃত “মোহ” শব্দে অসমীয়াত তাৰ অৰ্থৰ বাহিৰে মৰম বুজায় । কোনো কোনো সংস্কৃত শব্দৰ আকণ্ড, মূলৰ অৰ্থ গোটেই লৰিছে । তাৰ প্ৰমাণ সং অল্পত্ব শব্দৰ অৰ্থ আৰম্ভ, সম্বন্ধ, বোগৰ লক্ষণ, ইত্যাদি, কিন্তু অসমীয়াত আগৰ পৰা চলি অহা দস্তৰ ; সং প্ৰবোধ (অৰ্থ) আগৰণ, জ্ঞান, অং সাধনা বা স্তুতি । এই দৰেই বুজিব লাগে । অসমীয়াত চলিত সংস্কৃতৰ আৰু আন-আন ভাষাৰ অনেক অপভ্ৰংশ শব্দো সিহঁতৰ মূলতকৈ অল্প অৰ্থ বুজায় । তাৰ উদাহৰণ সং “বাস” শব্দৰ অৰ্থ মাটি-মাহ ; কিন্তু তাৰ অপভ্ৰংশ “মাহ” শব্দ হেঁইত উৎপন্ন আৰু মাহুহৰ খাদ্য সকলো গুটিত থাকে ; যেনে, মগু-মাহ, মচুৰ-মাহ ; সং প্ৰবোধ (অৰ্থ), আমুহ, তাৰ অপভ্ৰংশ অং আগমুহ (অৰ্থ), বুকুত থকা এডোখৰ বস্ত্ৰচীয়া মৰহ ; বং বকনা (অৰ্থ), চেউৰী গাই, অং বখনিয়া (অৰ্থ), পিয়ন-ছৰা (পক বা মৰহ পোৱালি) । ফাং কলজা (অৰ্থ) আগমুহ, অং কলিজা (অৰ্থ), আমুহ ইত্যাদি ।

লিঙ্গ ।

অসমীয়াত মতা বৃদ্ধোত্তা শব্দ পুৰ্ণলিঙ্গ আৰু মাইকী-বৃদ্ধোত্তা শব্দ স্ত্ৰীলিঙ্গ ; যেনে, (পুং) মূনিহ, (স্ত্ৰী) তিবোতা ; (পুং) বামী, (স্ত্ৰী) ভাৰ্যা, (পুং) বাঘ (স্ত্ৰী) বাঘিনী, ইত্যাদি । মতা নে মাইকী চিনিব নোৱাৰা জন্তুৰ নাম বৃদ্ধোত্তা শব্দ স্ত্ৰীলিঙ্গ ; যেনে, পোক, পৰুৱা, মাছ, ইত্যাদি । জীৱহীন বস্তুৰ নামো স্ত্ৰীলিঙ্গ ; যেনে, মাটি, পানী, কাপোৰ, ইত্যাদি । কিছুমান শব্দ ষিলিঙ্গ, অৰ্থাৎ পুং, স্ত্ৰী, দুয়োলিঙ্গ বুজায় ; যেনে, মাছহ, মহ, গৰু, পহু, ইত্যাদি । এই শ্ৰেণীৰ শব্দৰ আগত মতা, মাইকী নাইবা পুৰ্ণলিঙ্গ বা স্ত্ৰীলিঙ্গ বৃদ্ধোত্তা আন শব্দ যি লিঙ্গৰ প্ৰভেদ কৰা যায় ; যেনে, মতা-মাছহ, মাইকী-মাছহ, মতা-মহ, মাইকী-মহ ; বলদ-গৰু, গাই-গৰু, ইত্যাদি ।

বিশেষ্যৰ যি লিঙ্গ, বিশেষণবোৰো সেই লিঙ্গ হয়, আৰু অনেক পুৰ্ণলিঙ্গ বিশেষ্য স্ত্ৰীলিঙ্গত গঢ় লবে ; যেনে, স্তম্ভৰ পুৰুষ, স্তম্ভবী স্ত্ৰী, বৰা বলদ, ৰাঙ্গলী গাই ; কুঁজা মূনিহ, কুঁজী তিবোতা । বিশেষণৰ গঢ় নলবিলেও বিশেষ্যৰ লিঙ্গকে বিশেষণৰ লিঙ্গ বুলি জানিব লাগে, যেনে, ভাল মূনিহ, ভাল তিবোতা, ভাল কাপোৰ । ইয়াত মূনিহ, তিবোতা, কাপোৰ, এই কেইটা বিশেষ্যৰ যি লিঙ্গ, “ভাল” এইটো বিশেষণবোৰো সেই লিঙ্গ । কেতিয়াবা স্ত্ৰীলিঙ্গ বিশেষণে স্ত্ৰীলিঙ্গ বিশেষ্যৰ গুণ দেখায় ; তেতিয়াও সেই বিশেষণক স্ত্ৰীলিঙ্গ বুলিব লাগে ; যেনে, কুঁজীৰ । ইয়াত কুঁজী এইটো স্ত্ৰীলিঙ্গ বিশেষণে যব এইটো স্ত্ৰীলিঙ্গ বিশেষ্যৰ গুণ দেখোৱা হেতু সিও স্ত্ৰীলিঙ্গ ।

এই অভিধানত কোনো জাতিৰ বা ব্যৱসায়ৰ মানুহ বৃদ্ধোত্তা কোনো পুৰ্ণলিঙ্গ-শব্দৰ পাচত বেটন-বেথাৰ মাজত “স্ত্ৰী” শব্দ দি তাৰ পাচত যি শব্দ লিখা গৈছে, সি সেই জাতিৰ বা সেই ব্যৱসায় কৰা মানুহৰ ভাৰ্যা আৰু সেই জাতিৰ বা সেই ব্যৱসায় কৰা তিবোতা, হুকো বুজায় ; যেনে, বাহুণ ; (স্ত্ৰী) বাহুণী, অৰ্থাৎ বাহুণৰ ভাৰ্যা আৰু বাহুণ জাতিৰ তিবোতা ; কুমাৰ, (স্ত্ৰী) কুমাৰী, অৰ্থাৎ কুমাৰৰ ভাৰ্যা আৰু কুমাৰৰ ব্যৱসায় কৰা ভিৰী ইত্যাদি ।

ভৱাহাণী ।

আখ্যান ১৮১৪ শব্দ ।

জিহ্মতত্ৰ শব্দৰা ।

সংক্ষিপ্ত শব্দবোঝ ।

(স. শ.) সংজ্ঞা-শব্দ ।	(অ. ধা.) অকর্মক ধাতু ।
(বি) বিশেষণ শব্দ ।	(পুং. জী.) পুংলিঙ্গ, জীলিঙ্গ ।
(ক্রি. বি.) ক্রিয়া-বিশেষণ শব্দ ।	(কাম) কামরূপত চলিত ।
(সর্ব) সর্বনাম শব্দ ।	(ব্যাক) ব্যাকরণত ব্যবহৃত ।
(অব্য) অব্যয় শব্দ ।	(প্র) প্রদ্ব ।
(প্র. শ.) প্রণবাচক শব্দ ।	(উ) উত্তর ।
(সং) সংখ্যা শব্দ ; সংকৃত ।	(অনু. শ) অনুরূপ শব্দ ।
(কৃদ. স.) কৃদন্ত সংজ্ঞা ।	(যাং) যাবনিক ।
(উপস) উপসর্গ ।	(হিং) হিন্দী ।
(উপশ) উপশব্দ ।	(বৌ. অ.) বৌদ্ধিক অব্যয় ।
(স. ধা.) সাকর্মক ধাতু ।	(বি. বি) বিশেষণীয় বিশেষণ ।

অসমীয়া ভাষাৰ

পড়াশলীয়া

অভিধান-পুথি ।

অ.

অ, অসমীয়া বৰ্ণমালাৰ আদি আখৰ,
কোনো শব্দৰ আগত থাকিলে
নোহোৱা, নীহ বা বেয়া বুজায়;
যেনে—অব্রাহাম (বামুণ-নহয়),
অসময় (বেয়া সময়)। শব্দৰ আদি
আখৰটো স্বৰ হলে 'অ' অনু হয়;
যেনে—অনাদৰ, অনীষৰ ইত্যাদি।
অ (অব্য) সোধোৱা বুজোৱা মাত;
যেনে, অ হৰি।
অংশ (স. শ.) ভাগ।
অংশী (স. শ.) ভাগী, ভাগ-পাঠতা।
অংশে (ক্রি. বি.) ভাগে, ভাগ কৰি।
ভাগ কৰা হৈ।
অঁকা (স. শ.) এজাতি পৰ্জীয়া মাছহ।
অঁকাৰকা (বি) অনেক বৰণৰ অঁক-
যুক্ত, পথৰ।
অঁকিয়া (স. ধা.) অঁক দি চিন লগা।
অঁটা (স. ধা.) প্ৰচুৰ কৰ; জোৰা।
অটাকৈ (ক্রি. বি.) জোৰাকৈ।

অকৰ্মা।

[কৰ্।

অ-তা (স. ধা.) পৰিষ্কাৰ কৰ, নিৰ্মল
অঁবা (স. শ.) কড়িৰ লেপ, যেনে—
চাৰি কড়াই এক অঁবা বা গুণ্ডা হয়।
অঁহীয়া (বি) অঁহযুক্ত, অঁহলগা বস্তু,
নীঘলীয়া কুচাংশ (স. ধা.) মিহিকৈ
মুতা উলিয়া। গোৱা।
অকটলুৱা (বি) কটল বা ৰাভহ নল-
অকটক (বি) কাইট নথকা, শক্ত বা
ভয় নথকা।
অকধনীয় (বি) কৰব অযোগ্য, কৰ
নোৱৰা। বেয়া কথা।
অকণা (স. প.) কুকৰ্ম, বেয়া কাম,
অকপট } (বি) সাধু, সৎল, মনে-
অকপটী } বুথে এক।
অকপটীয়া }
অকৰ্ম (স. শ.) কুকৰ্ম, বেয়া কাম।
অকৰ্মক (বি) (ব্যাক.) কৰ্ম-পদ নথকা।
অকৰা (বি) অযোগ্য, অকাৰ্য্য।
অকৰ্মা (বি) কাম কৰিব নোৱৰা;
এককৰ্মা।

অকল্ (বি) লগ নথকা ।

অকলৈ (ক্রি. বি.) লগবীয়া নোহো-
হাকৈ, অকলশৰে ।

অকলবীৰ (স. শ.) এবিধ গছ ।

অকলশৰ্ (বি) লগ নথকা, অকল ।

অকলশৰে ক্রি. বি.) অকলৈ :

অকল্যাৎ (ক্রি বি) হঠাৎ, আগে নত-
নাকৈ ।

অকাঁড়ী } (বি) তুঁহ আৰু মলি
অকাঁৰী } হুগুচোৱা (চাউল) ।

অকাজী (বি) “আকাজী” চোৰ ।

অকাজ্জানী (বি) একো কবিব
নজনা, অকৰ্ম্মা ।

অকাঠী (বি) সাৰ নথকা, টান
নোহোৱা (কাঠত খাটে) ।

অকামিলা (বি) কামৰ অযোগ্য,
একো কামত নলগা ।

অকাৰ্ (স. শ.) “অ” আধৰ ।

অকাৰ্ণ (স. শ) কাৰণৰ অভাব ;
অনাবশ্যক । (বি) কাৰণ বা
আবশ্যক নথকা ।

অকাৰান্ত (বি) অন্তত অকাৰ থকা ;
যেনে, অকাৰান্ত শব্দ ।

অকাৰ্য্য (স. শ.) অকৰ্ম্ম, বেয়া কাম ।

অকাল (স. শ.) কোনো এক কামৰ
নিমিত্তে অপ্রপমুক্ত সময় ; আবহুৰ ।

অকৌৰ্ণি (স. শ.) দুৰ্গাম. অপদৰ্শ ।

অকুমাৰ্ (স. শ.) বয়স পূৰ নোহোৱা

লৰা (নাবালক) । (জী অকু-
মাৰী । [কুলীয়া ।

অকুলিনীয়া, (বি) জাতি নথকা. হীন-
অকুল্ (বি) অপাৰ, পাৰ নথকা ।

অকৃতজ্ঞ (বি) অশলাগী, উপকাৰ
নয়না । [অনায়াসে ।

অক্লেশে (ক্রি. বি.) দুখ নোপোহাকৈ,
অগণ্ড (বি , নিছিগা-নভগা, ব্যৰ্থ
নোহোৱা ।

অখাভ্ (বি) খাবৰ অযোগ্য, খাব নো-
পোৱা । (স. শ.) খাবৰ অযোগ্য
বস্তু । [বাহানি হোৱা ।

অখাল্ভাৰ্ (বি) অবাৰত ভৰা, ভৰণি
অধিৰা (স. ধা.) আধি শুচাই নিমজ
কৰ- (বাহ-আদি) ।

অখিল্ (বি) সকলো, পোটেই, (জগত) ।

অখ্যাতি (স. শ.) দুৰ্ণাম, দুৰ্গাম ।

অগণ্য (বি) অসংখ্যাত, অলেখ ।

অগতি (স. শ.) নিৰাজ্জয়, আৰ্জ্জয়
নথকা লোক ।

অগধূৰ্ (বি) লঘু, গধূৰ নোহোৱা ।

অগত্যা (ক্রি. বি.) অস্ত উপায় নথকাত,
টানত পৰি ।

অগম্য (বি) যাব বা শোমাব নোহোৱা ।

অগভীৰ্ (বি) ভৰং, দ নোহোৱা ।

অগৰ (স. শ.) আগৰ-কাঠ ।

অগতি (স. শ.) এজন কবি ; বকতুল
আৰু তাৰ গছ । ১

অগৰ্হী (বি) অহৰাৰ নথকা, নম্ব।

অগৰ্হিত্ (বি) নিম্নিত নোহোৱা।

অগাধ্ (বি) আখাউনি, বৰ দ।

অগা পিচা (বি) এটাৰ পাচত আন এটা হোৱা।

অগুণ্ (স. শ.) দুগুণ, অপকাৰ।

অগুণ্কাৰী (বি) অপকাৰী, অশলাগী।

অগোচৰ (বি) ইঞ্জিয়ই বৃদ্ধিৰ নোহোৱা।

বোধে নথৰা।

অগ্ৰী (স. শ.) কুট, চৌৰ-বৰা শাক।

অগ্নিকণা (স. শ.) ফিৰিকটি।

অগ্নিবলাহ (বি) বৰ থকা, বৰ চোকা
বা ভগ্ন।

অগ্নিকুণ্ড (স. শ.) জুট ধৰা গাঁত।

অগ্নিকোণ (স. শ.) পূব আৰু দক্ষিণৰ
মাজ ভাগ।

অগ্নিময় (বি) জুইৰ নিচিনা, বৰ তপত্ৰ।

অগ্নিশিখা (স. শ.) জুইৰ আগ।

অগ্ন্যুৎপাত্ (স. শ.) জালামুখী পৰু-
তৰ পৰা হোৱা জুইৰ উদ্গিৰণ।

অগ্ৰ (স. শ.) আগ, সবুখৰ ভাগ,
ওপৰৰ ভাগ।

অগ্ৰগণি } (বি) প্রধান, গাই, গুণম।
অগ্ৰগণ্য }

অগ্ৰগামী (বি) আগত যোৱা।

অগ্ৰবস্তী (বি) আগত থকা; বুথ।

অগ্ৰসৰ (বি) আগ বাঢ়ি বা আনৰ
আগত যোৱা।

অগ্ৰহাৰ্ণ (স. শ.) আৰণ-মাৰ।

অগ্ৰোজ্ (বি) গ্ৰহণৰ আৰম্ভণি, গ্ৰহণ-
নকৰা।

অঘনু (বি) পাতল, দেবেজা, ঘন

অঘৰী (স. শ.) স্থিতাপি ঘৰ নথকা

মাৰুহ; নানা দেশত কৰি থকা

এজাতি মাৰুহ।

অঘাইত্ (বি) বৰ দুট।

অঘাট (স. শ.) ঘাটত বাজে আন ঠাই।

অধিণ (স. শ.) ঘিণৰ অভাৱ, (বি)
ঘিণ নথকা।

অধিণ টেক (স. শ.) ঘিণ নকৰি।

অধোৰ্ (বি) থং নথকা, শাস্ত্ৰমুষ্টি।

অধ (স. শ.) এক-জুই-আদি লেখৰ
চিন, নাটকৰ আধা।

অধিক (বি) অধিক, অধিক।

অধ্বন (স. শ.) গাজ, পোখা, গজালি।

অধ্বৰিত্ (বি) গাজ-ওলোৱা, গজা।

অধ্বন্ (স. শ.) লাংচিং, হাতী-ওলোৱা
বৈকা মাৰি।

অধ (স. শ.) গাৰ কোনো এভাগ,
হাত-ভৰি আদি; এক অংশ।

অধ-চালনা } (স. শ.) সবল কৰিবলৈ
অধ-পৰিচালন } গাৰ অধবোধ-
সম্বোধ কাৰ্য্য।

অধ-প্রত্যজ, (স. শ.) গাৰ সকলো
ভাগ।

অধ্ব (বি) নিচেই দূৰীয়া; বৰকৈ
খিণোৱা।

অকৃতবি (স. প.) অকৃত ভাঁজ, হাত-
মুখ-আদির ঠাণ বা সফালন।

অকহীন্ (বি) কোনো এক অক-নথকা,
অসম্পূর্ণ।

অকৌকাব্ (স. প.) প্রতিজ্ঞা, কবিরলৈ
বৌকাব।

অকৌকৃত্ (বি) প্রতিজ্ঞা-কবা, গাত
লোহা।

অচল্ (বি) অলব, স্থিৰ, লবচৰ নকবা।
(স. প.) পৰ্বত।

অচাব্, সঁচাব্ (বি) পাবলৈ নোহোৱা ;
অহা-ঘোৱা নথকা। [দেখা।

অচিন্ (বি) নিচিনা, আগৈয়ে নে-
চীচিনাকি (বি) চিনাকি নথকা, চিনিৰ ;
নোৱৰা, (যাহুহ)।

অচিন্তনীয় (বি) চিন্তাব অতীত, মনে
চুকি নোপোৱা।

অচিবে (ক্রি. বি.) অলপ কালতে।

অচেতন্ (বি) চেতনা-শূন্ত, সাৰে
নথকা ; জীৱ নথকা। [অতাহ।

অচৈতন্ত্ (স. প.) জ্ঞান বা বোধৰ
অচাভ্ (স. প.) জীৱৰ, যিহু।

অজিত্ (বি) বিজ্ঞা নথকা ; অগৰ নথকা
অজ্ঞে-অভেদ্ (বি) ছেদ-ভেদ নথকা,
একেবাহে হৈ থকা ; চুট, বৰ টান।

অজ (বি) মূৰ্খ, একো নজনা।

অজগো } (বি) মহা মূৰ্খ।
অজমূৰ্খ }

অজন্ (বি) কেতিয়াও বুঢ়া নোহোৱা,
সদায় ডেকা হৈ থকা।

অজস্ৰে (বি) অবাচিড, অনায়াসে,
নোখোজাটক বা নিষিচবাটক ;
ছেদ-ভেদ নোহাৰাটক।

অজাত্ (বি) নোপজা।

অজাতবীয়া (বি) জাতি ঘোৱা, পতিত,
পূৰ্বপুৰুষতকৈ হীন হোৱা।

অজাতি (স. প.) হীন জাতিৰ যাহুহ।
অজাত-শৰ্ফ্ (বি) বৰশৰ্ফ।

অজান্ (বি) নজনা, জ্ঞান নথকা।

অজিহাসী (বি) অবিবেচক, বিবেচনা-
নককা।

অজীণ্ (স. প.) জীণ নহৈ পেটত থকা
আহাৰ।

অজীণীয়া (বি) অজীণযুক্ত, অজীণবপৰা
কট-পোহা (পেট)।

অজীণ্-পাতকী (বি) চুই দন্দুৰা।

অজীৰ্ণ (স. প.) অজীৰ্ণ।

অজগৰ্ (স. প.) টেকী-সাঁপ।

অজ (বি) একো নজনা, মূৰ্খ।

অজতা (স. প.) মূৰ্খৰ অৱস্থা।

অজান্ (বি) মূৰ্খ, জ্ঞান নথকা, বোধ-
শূন্ত ; যেনে, অজান যাহুহ বা
অজ ; চেতন নথকা বিজ্ঞান।

(স. প.) একো নজনা যাহুহ।

অজানী (বি) মূৰ্খ, নজনা। (স. প.)
মূৰ্খ যাহুহ।

অকল্ (স. শ.) কাপোৰৰ আঁচল,
দেগৰ, নগৰ বা গাৰ্হৰ এ ভাগ ।

অকল্ (স. শ.) চকুৰ পিৰিকটিত বঁহা
এবিধ কলা বস্তু ।

অকলি (স. শ.) হাতৰ আঁজলি ।

অটল্ (বি) অলৰ, লৰচৰ নকৰা, স্থিৰ ।

অটুট্ (বি) কম নোহোৱা, খৰিচ পুৰা ।

অঠৰ (সং) দুই কম কুৰি ।

অঠাই (স. শ.) অস্থান, অস্থপস্থত ঠাই ।

অঠাৰব্ } (বি) অনিশ্চিত, ঠিক
অঠিক্ } নোহোৱা ।

অঠকণ্ (স. শ.) নেলীৰ বাট ।

অঠেৰ্কে (ক্ৰি. বি.) ভিতৰে ভিজিব
ওৰিলৈকে ।

অণ্ (স. শ.) কণী, ডিমা, পুৰুষ
বীৰ্য উৎপাদক গুটি ।

অণকোৰ্ (স. শ.) পুৰুষৰ গুটিৰ
জোলোন্ধা ।

অণজ্ (বি) কণীৰপৰা জন্ম ।

অণাকৃতি (বি) হাঁহকণীৰ গঢ়ৰ ।

অণপা (বি) বৰকৈ বঢ়া, সাধাৰণতকৈ
অতিবিক্ত হোৱা, (শত থা লৰা) ;
বৰকৈ উত্তঙালি কৰা, বৰ দুই
(লৰা) ।

অণালি (স. শ.) উত্তঙালি, হুটালি ।

অণব্ (স. শ.) বৰ কঠ, আপহ ।

অণৰ্ক (বি) ডৰ্কিব বা বুজিব নোৱৰা ।

অণৰ্ চেলাই (বি) বৰ বীণ, নিচলা ।

অতল্ } (বি) অগাধ, আধাউনি ।

অতলম্পৰ্ } তলি-নোপোৱা

অতি (ক্ৰি. বি.) অধিককণে, বৰকৈ ।

(বি) অধিক, অচুৰ ।

অতিক্ৰম্ (স. শ.) পাৰ হৈ যোৱা বা
সামা ঠেলা কাৰ্য্য ।

অতিথি (স. শ.) আলহী ।

অতিথি-সেৱা (স. শ.) আলহীৰ গুণ্য ।

অতিবিক্ত (বি) নিকৰ্ণিত পৰিমাণত-
কৈ অধিক ।

অতিশয়্ } (ক্ৰি. বি.) বহুত পৰি-
অতিশয়ক্ৰমে } মাণে, অধিককৈ ।

অতিশাব্ (স. শ.) পেট চলা ৰোগ ।

অতীজ্ (স. শ.) অতীত বা প্ৰাচীন
কাল ।

অতীত্ (বি) গত, যোৱা ।

অতুল্ } (বি) অস্থপম, সমান নথকা ।
অতুল্য }

অতুট্ (বি) বিতুট ।

অত্যন্ত (ক্ৰি. বি) অতিশয় ।

অত্যাচাৰ্ (স. শ.) আনৰ প্ৰতি
কঠিন ব্যৱহাৰ, উপদ্ৰৱ ।

অত্যাচাৰী (স. শ.) লোকৰ প্ৰতি
কঠিন ব্যৱহাৰ-কৰোঁতা ।

অত্যাতি (স. শ.) বৰকৈ বঢ়াই কোৱা
কথা ।

অত্মাহি (বি) বিপদবপৰা উদ্ধাৰন
উপায় নথকা ।

অথচ (অব্য) কিন্তু ।

অধনি { (ক্রি. বি.) আজি অলপ
আগেয়ে । (কা. স.) আজিৰ
অধনী { দিনৰ ভিতৰৰ অলপ
আগ কাল ।

অধনিতক } (ক্রি. বি.) আজি কিছু
অধনিতক } পাচে ।

অথন্তৰ } (স. শ.) অকস্মাৎ হোৱা
অথাত্তৰ } আপদ বা বিঘিনি ।

অথবা (অব্য) নাইবা, নতুবা ।

বৃষ্ (বি) বৃঢ় বয়সৰ কাৰণে হাত-
ভৰি কঁপা, আলৰ ।

অথল্ (স. শ.) অস্থান, বেয়া বা
অযোগ্য ঠাই ।

অথালি-পথালি (বি) দৌৰ আৰু পুতল
ডোৱা কালে ব্যাপি থকা ।

অথলে (ক্রি. বি.) বিকলে, বেনে—
যোৰ সকলো চেটো অথলে গল ।

অথিৰ্ (বি) স্থিৰ হৈ নথকা, লবিচাৰি
থকা ; অটিক ।

অদৰ্শন (স. শ.) দৰ্শনৰ অভাৱ, দৰ্শন
নথকা ।

অদ্বন্দ্বনী (বি) দুইটালৈ নেদেখা ; দটক
গমিব নোৱৰা ।

অদৃঢ় (বি) টান নোহোৱা, চিলা ।

অদৃষ্ট (বি) নেদেখা, দৃষ্টিৰ বাহিৰ ;
চকুৰে ধনিব নোৱৰা ।

অদৃষ্ট (স. শ.) কপাল, ভাগ্য, দশা ।

অদেধ্ (বি) নেদেখা, চকুত নপৰা ।

অদোষ্ (স. শ.) নিজগৰ, দোষ নথকা
অদ্বন্দ্ব ।

অদ্বুত্ (বি) আচৰিত, আগেয়ে নো-
হোৱা । (স. শ.) উৎপাত, অমঙ্গল
বৃজোৱা চিন ।

অদ্ব (ক্রি. বি.) আজি ।

অদ্বাপি (ক্রি. বি.) আজিলৈকে ।

অদ্বাৰধি (ক্রি. বি.) আজিৰ পৰা ।

অধিতীয় (বি) অতুল্য, সমান
নথকা ।

অধমুৱা (বি) ধন-নিদিয়াটক পোৱা ।

অধম্ (বি) নীচ, খেৰেচ । (স. শ.) নীচ
মাজুহ ।

অধৰ্ম (স. শ.) পাপ, জীৱৰ অসদগতি
হোৱা কাৰ ।

অধহ্ (বি) তলত থকা, তলতীয়া ।

অধন্ত (বি) অধম, খেৰেচ, নীচ ।

অধিক্ (বি) সবহ, বহুত ।

অধিকতা (স্ত. শ.) অধিক পৰিমাণ ।

অধিকাৰ্ (স. শ.) স্বত্ব, কৰ্মতা, গৰাকী,
কোনো সম্ভৱ ঘট গোৱাই ।

অধিকাৰী (স. শ.) গৰাকী, অধিকাৰ ।

(স্ত্রী) অধিকাৰিণী ।

অধিত্যকা (স. শ.) পৰ্ব্বতৰ ওপৰৰ
মাটি ।

অধিপতি (স. শ.) গৰাকী ।

অধিবাস্ (স. শ.) কোনো শুভ কাৰ্য্যৰ

আগ দিনা গধূলি বৰা কাম ।

অধীন্ (বি) তলতীয়া । (স. শ.) তল-

তীয়া লোক ।

অধীনতা (শু. শ) তলতীয়া অৱস্থা ।

অধীনে (ক্রি. বি.) বশ বা তলতীয়া
হৈ ।

অধোগতি (স. শ.) তললৈ বা নৰকলৈ
গমন । [যোহা ।

অধোগামী (বি) তললৈ বা নৰকলৈ

অধোবন্ত (স. শ.) কঁকালৰ পৰা তলৰ
ভাগ-ঢকা কাপোৰ ।

অধোভাগ্ (স. শ.) তলৰ কাল, তল

অধোমুখ্ (বি) তললৈ মুখ-কৰা, লাজঃ
মুখ চাপৰোৱা ।

অধোমুখে (ক্রি. বি) তললৈ মুখ কৰি ।

অধায়ন্ (স. শ.) পাঠ-অভ্যাস, পঢ়ন ।

অধ্যায়ন্ (স. শ.) নেবানেপেৰা যত্ন ।

অধ্যাক্ (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ ভাল-

বেয়া চাবৰ গৰাকী, কোনো কাম

চলাবৰ ভাব পোৱা লোক ।

অধ্যাক্তা (শু. শ.) অধ্যাক্ষৰ পদ গা
কমতা ।

অধ্যাপক্ (স. শ.) শিক্ষক, পঢ়াশুভা ।

অধ্যায়্ (স. শ.) আধা, পৃথিব এভাগ

অনঙ্ (স. শ.) কামদেৱ ।

অনন্ত (বি) অন্ত নথকা, অশেষ ।
(স. শ.) সৰ্ব্বৰ কথা, বিহু

অনন্তৰে (ক্রি. বি.) অলপ পাচত ।

অনর্গল (বি) থকজা-নলগা, সবসৰ কৰে
ঙলোৱা (যাত) ।

অনর্থ (স. শ.) অশুভ, হানি ।

অনর্থক্ (বি) অৰ্থ নথকা, একে
মুসুজুৰা; অৱাৰ, শুদা ।

অনববত্ (ক্রি. বি) সদায়, ছেদ-ভেদ
নথকাটেক ।

অন স শ.) চৰতীয়া, চাব পট্টাৰ
মূল্য; খুৰালিৰ জোখাবে দিয়া মান
বা চাউল ।

অনাট বনাট (ক্রি. বি) বিবল-হু কৰা,
অকাৰণে বিহ্বলহৈ কৰা । ১

অনাচাৰ্ | (াব) নীতিৰ বিৰোধে
অনাচাৰী | আচৰণ কৰা, শাস্তৰ
নিয়ম মতে নচলা ।

অনাড়ালে (ক্রি. বি) ভাল বা তাপ
নিদিয়াটেক; ভাল বা ফাল নপ
তাটেক ।

অনাটন্ (স. শ.) নোজোৰা অৱস্থা,
কৰ্ণতি ।

অনাদিপাতন্ (স. শ.) সৃষ্টিৰ বিবৰণ
ওপৰ কেনৈকি হ'ল তাৰ কথা ।

অনাদোষ্ (স. শ.) অদোষ, নিছো-
ৰিতা ।

অনাবৃষ্টি (স. শ.) বৰষুণৰ অভাৱ, খৰ ।

অনাক্ষৰা (বি) বৃক্ষ-নোপোৱা, নিচিনা-
বজনা ।

অনায়ক্ (বি) নায়ক বা অধ্যক্ষ নথকা ।

অনায়াসে (ক্রি.বি.) শ্রম নোহোৱাকৈ,
সহজে ।

অনাৰি (বি) নষ্ট, ব্যৱহাৰৰ অযোগ্য
হোৱা; দুষ্ট, কাৰেণ মিলিব
নোৱৰা ।

অনাৱগ্ৰহ (স. শ.) আৱশ্যকৰ অভাব ।
(বি) আৱশ্যক নথকা, প্ৰয়োজন
হীন ।

অনাৱাবে (ক্রি. বি.) একো নোথোৱা
কৈ, লগোনে ।

অনিচ্ছুক্ (বি) ইচ্ছা-নকৰা ।

অনিষ্টম্ (স. শ.) নিয়মৰ বিৰুদ্ধ কাৰ্য্য
বা কথা ।

অনিয়ঃঅনি (স. শ.) এজনতকৈ আন
জনৰ ভাল হবৰ যত্ন ।

অনিষ্ট (বি) অহিত, অপকাৰী, (স.শ.)
অহিত, অপকাৰ ।

অনিচ্ছয়্ } (বি) অঠাৱৰ, অতিক ।
অনিচ্চিত্ }

অনুকৰণ্ (স. শ.) আনক দেখি লোৱা
ব্যৱহাৰ । [লোক ।

অনুকৰী (স. শ.) আনৰ দৰে চলা
অনুকূল্ (বি) হিত, উপকাৰী ।

অনুকূলে (ক্রি. বি.) পক্ষে, কালে,
হিতৰ কাৰণে ।

অনুক্ৰমে (ক্রি.বি.) ক্ৰম অনুসাৰে, যাৰ
পাচত যি হব লাগে সেই ক্ৰমে ।

অনুগত্ (বি) অধীন, তলতীয়া ।

অনুগমন্ (স. শ.) আনৰ পাচত যোৱা
বা আনে যেনেকৈ চলে, তেনেকৈ
আচৰণ কৰা কাৰ্য্য ।

অনুগামী (বি) লোকৰ পাচত ফুৰা ।

অনুগ্ৰহ্ (স. শ.) ৰূপা, দয়া । [কৃত ।

অনুগৃহীত্ (বি) অনুগ্ৰহ-পোৱা, উপ-
অনুগ্ৰাহক্ (স. শ.) অনুগ্ৰহ-কৰোঁতা ।

অনুচৰ্ (স. শ.) লগত ফুৰোঁতা,
লগুৱা ।

অনুজ্ (স. শ.) সক ভাই ।

অনুজ্ঞা (স.শ.) অনুমতি, প্ৰাৰ্থনা অনু-
সৰি কৰা আজ্ঞা ।

অনুতাপ্ (স. শ.) বেয়া কাম কৰাৰ
বাবে হোৱা বেজাৰ ।

অনুতাপিত্ (বি) অনুতাপ পোৱা ।

অনুধাবন্ (স. শ.) চিন্তন, ভাবি চোৱা
কাৰ্য্য ।

অনুদ্দেশ্ (বি) উদ্দেশ নথকা, জীয়া-
মৰাৰ বা থকা ঠাইৰ সবাদ
নিদিয়া । [এলেহুৱা ।

অনুভোগী (বি) উভোগী নোহোৱা,

অনুপম্ (বি) উপমাহীন, সমান নথকা ।

অনুপযুক্ত (বি) অযোগ্য ।

অনুপস্থিত্ (বি) আগত নথকা, অসা-
কাত ।

অনুপস্থিতি (স. শ.) সাকাত নথকা
অৱস্থা বা সময় অসাকাত ।

অল্পপান্ (স. শ.) দৰবৰ লগত খোৱা
জুলীয়া বস্তু

অল্পপ্ৰাণ্ (স. শ.) একে আখৰ আগত
থকা বহুত শব্দ লগ লগাই কৰা
বচনা, যেনে, ভল্লেৰে ভাল, ভাল
বস্তুৰে ভ'বাল ভবাইছে ।

অল্পবদ্ধ্ (স. শ.) পূৰ্ববৰণা চলি অহা
আচাৰ, নীতি বা দস্তব, যেনে,
এনে কাম কৰাব অল্পবদ্ধ নাই ।

অল্পভৰ (স. শ.) গাত পোৱা গম,
বোধ ; অহমান । [কৰা আজ্ঞা ।

অল্পমতি (স. শ.) অহুজ্ঞা, প্ৰাৰ্থনা মতে

অহুমান্ (স. শ.) মনেৰে ভাবি কৰা
নিৰ্ণয়, কাৰণ দেখি স্থিৰ কৰা
কথা ।

অহুমোদন্ (স. শ.) কোনো প্ৰস্তাৱক
ভাল বুলি স্বীকাৰ কৰা কাৰ্য্য,
প্ৰস্তাৱত সন্তোষ প্ৰকাশ ।

অহুমোদিত্ (বি) ভাল বুলি স্বীকাৰ-
কৰা । [ধৰণ ।

অহুযোগ্ (স. শ.) ভিৰঙাৰ দাই-

অহুবক্ত (স. শ.) আসক্ত, কোনো
বস্তুত বা কথাত বৰকৈ মন-
লগোৱা ।

অহুবাস্ (স. শ.) আসক্তি, বাগ ; ঘেহ ।

অহুবাসী (বি) অহুবাগবৃদ্ধ, আসক্ত ।

(দ্বী) অহুবাসিনী ।

অহুবাধা (স. শ.) সন্তানৰ নক্ষত্ৰ ।

অহুৰূপ (স. শ.) কোনো বস্তুৰ নতুন
বস্তু, প্ৰতিমূৰ্ত্তি ।

অহুকামীয়া (বি) নামান, বিধান হ'ব
লাগে দিয়ান নোহোৱা ।

অহুৰোধ্ (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ
নিষিদ্ধে কৰা খাটনি, প্ৰাৰ্থনা ।

অহুশোচ্ (স. শ.) অহুতাপ ।

অহুটুপীয়া, (বি) অহুকামীয়া, সংশ্লিষ্ট
প্ৰকাৰৰ, (কথাত খাটে)

অহুঠান্ (স. শ.) আবদ্ধ ।

অহুসঙ্ঘান্ (স. শ.) বৃদ্ধ-বিচাৰ, বিচাৰ-
পৰ ; বৃদ্ধবাস, উজা ।

অহুসৰণ্ (স. শ.) পাচত যাওন,
কোনো মানুহ বা বস্তুক আঁচি
কৰি তাৰ দৰে চলন

অহুসৰি } (ক্ৰি. বি.) দৰে, নিচি-
অহুসাৰে } নাকৈ ; পৰিমাণে ।

অহুক্ষণ্ } (ক্ৰি. বি.) প্ৰতিক্ষণে,
অহুক্ষণে } যন্ত্ৰেক-পতি ।

অনেক্-(বি) বহুত, বিস্তৰ ।

অন্ত (স. শ.) শেষ, ওৰ ।

অন্তঃকৰণ্ (স. শ.) মন, চিত্ত ।

অন্তঃপুৰ্ (স. শ.) ঘৰৰ নিচেই ভিতৰৰ
বা লৰা ডিহোতা থকা জাগ ।

অন্তক্ (স. শ.) শেষ-কৰোতা, ঘৰ ।

অন্তকাল্ (স. শ.) মৰিবৰ সময় ।

অন্তৰ্ (বি) আঁতৰ, দূৰ । (স. শ.)

হৃদয়ৰ মাজ, মন !

অন্তৰীপ্ (স. প.) সাগৰৰ মাজলৈ আগ
বাঢ়ি যোৱা কিসাফুটীয়া মাটি।

অন্তৰীকে (ক্ৰি. বি.) আকাশত।

অন্তৰে (ক্ৰি. বি.) মনত মনেৰে।

অন্তৰ্গত্ (বি) ভিতৰৰ, মধ্যবৰ্তী।

অন্তৰ্ভান্ (বি) দেহভাৰ দৰে নেদেখা
হোৱা।

অন্তৰ্য্যামি (বি) সকলোৰে মনৰ কথা-
জনা বা মনৰ ভাব-বুজা।

অন্তিম্ (বি) শেষ, মৰিবৰ ওচৰৰ।

অন্ত্যজ্ (সি. প.) নিচেই হীন জাতিৰ
পুৰুষ। (স্ত্ৰী) অন্ত্যজা।

অন্ত্যেষ্টি-ক্ৰিয়া (স. প.) মৰাক ধৰি
দিয়া-আদি কাৰ্য।

অন্ধ (বি) গোটেই কথা, চকুৰে নেদেখা,
(জ্ঞ) দেখা শক্তিহীন (চকু)।

অন্ধক্ (স. প.) গোটেই কথা মাহুহ।

অন্ধকাৰ্ (স. প.) আন্ধাৰ। [আন্ধাৰ।

অন্ধৰোপ্ (স. প.) বৰ আন্ধাৰ ঠাই, বৰ

অন্ধলা (বি) গোটেই কথা।

অন্ন (স. প.) আহাৰ, চাউল, ভাত।

অন্নপূৰ্ণা (স. প.) দুৰ্গাৰ একৰূপ।

অন্ত (বি. স.) আন।

অন্তৰা (বি) আন প্ৰকাৰ, লৰচৰ।

অন্তান্ত (বি) আন-আন।

অন্তায়্ (বি) অসুগত, অহুচিহিত। (স. প.)

অসুগত কাৰ্য্য, অবিচাৰ।

অপকৰ্ণ (স. প.) বেয়া কাৰ, পাপ।

অপকলহ (স. প.) অপবাদ, মিছা
দোষাৰোপ।

অপকাৰ্ (স. প.) হিংসা, অহিত।

অপকাৰী (বি) অহিতকাৰী। (স. প.)

অহিত কৰোঁতা। (স্ত্ৰী) অপ-
কাৰিণী।

অপক্ৰষ্ট (বি) নীচ, অধম। [হোৱা।

অপঘাত্ (বি) অস্বাভাৱিক, অকস্মাত

অপচুৰা (বি) পঢ়িব নজনা, দুৰ্ব।

অপদহ্ (বি) পদ বা বিষয় হেৰুওৱা,
অপমানিত।

অপদেহতা (স. প.) তুত, পিশাচ।

অপবাদ্ (স. প.) মিছা দোষাৰোপ,
মিছাকৈ দিয়া দোষ।

অপভাষা (স. প.) ইতৰ মাহুহে কোৱা
অসুভ ভাষা। [হোৱা শব্দ।

অপভ্ৰংশ (স. প.) কোনো শব্দ ভাগি

অপমান্ (স. প.) মানৰ হানি, অমৰ্যাদা।

অপমানিত্ (বি) অপমান-গোৱা।

অপমৃত্যু (স. প.) নবিয়াত বাজে আন
কাৰণত মৰণ।

অপযশ্ (জ) (স. প.) দুৰ্য্যশ, দুৰ্নাম।

অপবাদ্ (স. প.) দোষ, ভগৰ, দাই।

অপবানী (বি) দোষী, ভগবীয়া।

অপবাহু (স. প.) আবেলি, ভাটী বেলা।

অপৰিণাটি (বি) পৰিষ্কাৰ নোহোৱা।

অপৰিষিত্ (বি) বিষান লাগে তাতকৈ
অধিক।

অপবিভাব্ (বি) পবিভাব বা নিকা
নোহোৱা ।

অপহৰণ্ (স. শ.) চুৰ কৰি বলেৰে বা
হলেৰে নিয়া কাৰ্য্য ।

অপাকী (বি) জীৰ্ণ নোহোৱা, অজীৰ্ণ-
মুক্ত ।

অপাজ (বি) একোৰে যোগ্য নোহোৱা
(স. শ.) একোৰে যোগ্য নোহোৱা
পুৰুষ । (স্ত্রী) অপাজী ।

অপায়্ (স. শ.) আপদ, বিপদ ।

অপাব্ (বি) পাব বা সিকালৰ দাঁতি
নথকা, যেনে, অপাব সাগৰ,
অসীম, অনন্ত, যেনে অপাব
বিজ্ঞা ।

অপূজক্ (বি) সন্তান নথকা । (স. শ.)
সন্তান নথকা লোক । (স্ত্রীং পুং)

অপূৰ্ণাৎ (বি) আগৈয়ে নেদেখা-মুণ্ডনা,
আচৰিত ।

অপেন্ধবা } (স. শ.) ইন্দ্রৰ সভাৰ নাট-
অপেন্ধবী } নিয়াৰ, এবিধ অতি
হৃন্দবী উপদেহী ।

অপেকা (স. শ.) বাট-চোৱা কাৰ্য্য ।
(অব্য) তুলনাত ; যেনে, বাম
অপেকা ডাম ভাল ।

অপৈণত্ (বি) পূৰ্ণ নোহোৱা, আপ-
ইতা । [নোহোৱা ।

অপ্ৰচলিত্ (বি) চলন-গুচা, চলিত
অপ্ৰয়াণে (ক্ৰি বি) অনায়াসে, সহজে ।

অপ্ৰয়োজন (স. শ.) প্ৰয়োজনৰ অভাৱ,
অনাৱশ্যক ।

অপ্সৰী-মৃত্তা (স. শ.) বতাহত উৰি
অহা এবিধ মকৰাৰ বগা মাটি ।

অহুট্ (বি) অপ্রকাশ, গুপ্ত ।

অহগতি (স. শ.) জ্ঞান, বোধ, অজ্ঞান ।

অহগম্ (স. শ.) অহগতি, বোধ ।

অহগম্য (বি) জ্ঞানিব লগীয়া ।

অহগম্যী (বি) অহগমকাৰী, দ কৈ গুণা
লোক, জনাবুজা মাছুহ ।

অবচনীয়া, (বি) বুলিব নোপোৱা,
গালি-পৰা ।

অবতাব্ (স. শ.) ভগৱন্তৰ মন্থনাদি
ৰূপে কোনো আকৃতি গ্ৰহণ ; নমা ।
অবয়বী (বি) সকলো অঙ্গ পূৰ্ণ,
সমুদায় দেহ ।

অবলেপ্ (স. শ.) আওহেলা, তুচ্ছতা ।

অবলেপে (ক্ৰি. বি.) অনায়াসে, বস্ত
নোহোৱাটৈক ।

অবাক্ (বি) অমাত, মাতিব নোৱৰা ।

অবাচ্য- (বি) কবৰ অযোগ্য, লাজ-লগা ।
(স. শ.) লাজ-মাত ।

অবাট্ (স. শ.) বাটৰ অভাৱ আওবাট ।

অবাটে (ক্ৰি. বি.) যি পোনে বাট নাই
সেই পোনে, আওবাটে ।

অবাধ্ (বি) বাধা নথকা, মুক্ত, ইচ্ছা-
মতে চলিব পৰা ।

অবাধে (ক্ৰি. বি.) বাধা নোহোৱাটৈক ।

অবোধ (বি) উদ্ধত, কাবো বশ
নোহোঁরা, আজ্ঞা-নয়না ।

অবাব্ (স.প.) অকাবণ । (বি) কাবণ-
শূভ ; যেনে—অবাব কথা ।

অবান্তা (বি) অমজল কথা, আগুকাথ ।

অবান্ত্বে (বি) অপাত্ৰ, অকাগিলা,
(যাহুহ) । [নকবা, মূলব নিচিনা ।

অবিকজ্ (বি) লবচৰ বা পৰিবৰ্ত্তন-
অবিচাব্ (স প.) অত্ৰায়, বিচাবৰ বৈপ-
বীঠ্য ।

অবিচ্ছেদ্ (বি) বিচ্ছেদ বা মাজত শূন্য
নথকা ; ছেদ-ভেদ নথকা ।

অবিচ্ছেদে (ক্রি. বি.) ছেদ-ভেদ
নোহোঁরাটক একেবাৰে ।

অবিধি (বি) নিয়মৰ বিকল্প ।

অবিবাহিত্ (বি) বিয়া-নকবা ; (স্ত্রী)
অবিবাহিতা ।

অবিবোধে (ক্রি.বি.) বিবোধ বা বিবাদ
নোহোঁরাটক ।

অবিলম্বে (ক্রি. বি.) শীঘ্ৰে, সোনকালে ।

অবিহনে (অব্য) অতাহত, নথকাত,
যেনে, তাৰ অবিহনে ।

(বি) বুদ্ধি আৰু মজ

অবুজ্ } উপদেশ-ভুজনা, আয়ট্ ;
অবুজ্ } অবোধ, মূৰ্খ । (স. প.)
অবুজ্ } আয়ট্ যাহুহ ।

অবৈয়ান্ (বি) নিলিভা, উগ্রবতাহ-মূৰ্খ,
হঁটা ; আপোনাব ইচ্ছাকতে চলা ;
আয়ট্ ।

অবোধ্ (বি) বোধ নথকা, মূৰ্খ ।

অব্যয় (বি) অতগন, হুতুকোৱা ।

(স. প.) লিঙ্গ-বিতৰ্কিত—আদি
নথকা শব্দ ।

অব্যৰ্থ (বি) অযোষ, নিষ্ফল নোহোঁৱা ।

অভকত্ (স. প.) শবণ-নোলোৱা বা
হিন্দুধৰ্ম-নয়না, যাহুহ ।

অভকতীয়া (বি) শবণ-নোলোৱা বা
হিন্দুধৰ্মৰ উপদেশ নোপোৱা ।

অভগন্ (বি) অকয়, হুতুকোৱা ।

অভদ্র (বি) বেয়া ; দুট ।

অভয়্ (বি) ভয়-ওচোৱা, নিৰ্ভয় দিয়া,
নিৰ্ভয়, সাহসিক ।

অভাগা (বি) হৰ্কপলীয়া । (স্ত্রী) অভা-
গিনী, অভাগী ।

অভাল্ (বি) বেয়া । [নথকা ।

অভাৱ (স. প.) অস্থিতি, অবৰ্ত্তমান,

অভাবে (ক্রি. বি.) নথকাত, নহলে ।

অভিগয়ন্ (স. প.) সহবাস, তিবোতাবে
সৈতে খোৱা-লোৱা । [পুৰি ।

অভিধান্ (স.প.) শব্দৰ অৰ্থ-আদি লিখা

অভিনয়্ (স. প.) নাট-বৰত নাটকৰ
ভাও যোখোৱা কাৰ্য ।

অভিবাব্ (স. প.) দেখিবলৈ শুৱনি,
হুঠায় ; পৰমাত্মা ।

অভিগ্ৰায়্ (স.প.) মনৰ ভাব ; কোনো
কথাৰ অৰ্থ । [পৰ্য্যন্ত ।

অভিভূত (বি) বশীভূত, অধীন,

অভিযান্ (স.খ.) অহকাব, গণ ।
 অভিযানী (বি) অহকাবী, গণাল ।
 অভিলষিত্ (বি) বাহিত ।
 অভিলাব্ (স.খ.) বাহা ।
 অভিলাষী (বি) ইচ্ছুক, বাহা কৰা ।
 অভিলাপ্ (স.খ.) লাপ, লাঙ । [বাহা ।
 অভীষ্ট (বি) বাহিত । (স.খ.) কামনা,
 অভ্যন্তব্ (স.খ.) নিচেই ভিতৰৰ ভাগ ।
 অভ্যন্ত (বি) অভ্যাগন কৰা, অভ্যাগতক
 সাহসিক ।

অভ্যাগত (স.খ.) আগহী ।
 অভ্যাগ্ (স.খ.) শিকিবৰ নিমিত্তে
 কৰা বস্তু ; সহজ ।
 অভ্যাগন্ (স.খ.) স্তম্ভ-সম্পত্তি, ঐশ্বৰ্য্য
 অমৰলীয়া (বি) অশুভ, আগদ-জন্মোৰা,
 বেয়া । [বি) অসম্মত ।

অমৃত্ (স.খ.) অমৰ্তি, অসম্মতি ।
 অমব্ (বি) কেতিয়াও নমৰা ; (স.খ.)
 দেহতা । [অতীত ।

অমৰণ্ (স.খ.) মৰণ নোহোৱা, বৃদ্ধ্যৰ
 অমৰাবতী (স.খ.) ইন্দ্ৰব নগৰ,
 ইন্দ্ৰপুৰী ।

অমৃত (স.খ.) মদবতুল্য অমৃত বস্তু ।

অময়া (বি) অতিশয়, মহৎ ।

অমৰ্য্যতা } (স.খ.) অপমান ।
 অমৰ্য্যতা }

অমৰ্য্যতালি (ক.খ.) যান নথকা বাহন-
 হব নিচিনা আচৰণ ; অপমান ।

অমৰ্য্যাত্ (বি) মৰ্য্যাত নথকা, যান-
 হেৰুওৱা, নিৰাশ ।

অমাত্ (বি) বাক্য নথকা ; মতিৰ
 নোহোৱা । (স.খ.) সাতাত জড় ;
 যেনে, অমাতৰ মাত শুনিবলৈ ভাল ।
 অমাত্ৰহ্ (স.খ.) নীচ বা অধম মাত্ৰহ্ ।
 অমাত্ৰ (বি) সম্মানৰ অযোগ্য ; বিবাসৰ
 যোগ্য নোহোৱা ।

অমৰ্তি (বি) অসম্মত, ঐশ্বৰ্য্য নোহোৱা
 (স.খ.) অসম্মতি, অনিচ্ছা ।

অমৰ্য্যাতা (স.খ.) আঁউসী বা আঁউহী ।
 অমৰ্য্যাপুৰী (স.খ.) সত্যৰ ঠাই, বৰ্গ ।
 অমৰ্য্য-মুখ্ (স.খ.) সত্য মুখ ; বৰ্গৰ
 মুখ । [অমৃত ।

অমিয়া (বি) অমৃতৰ তুল্য । (স.খ.)
 অমিল্ (স.খ.) মিলৰ অভাৱ, বিবাদ ।
 (বি) নিমিলা, একে প্ৰকাৰৰ
 নোহোৱা ।

অমুক্ } (স.খ.) যাহুহব বা
 অমুক-তমুক্ } বস্তুৰ নামৰ সলনি যাহু-
 তমুক্ } হত নথ । (ত্ৰী) অমুকী
 অমুবি (স.খ.) আঙুৰটি, উত্ততালি,
 হুতালি ।

অমূলক্ (বি) প্ৰবল, উৎক্ৰ ।

অমূলক্ (বি) অনিশ্চয়, মিছা ।

অমূল্য (বি) যাহু মূল্য দিব পৰা নেযায় ।

অমৃত্ (স.খ.) দেহতাই খোৱা, চুহু-
 নামক এৰিখ মিঠা কস ।

অবৃত্তা (স. শ.) এবিধ মিঠা ফল, যধু-
ফল; ভাব পছন্দ।

অযোচ্ (বি) নিম্নল নোহোরা।

অযোচন্ (স. শ.) নেবোঁরা, গুচাব
নোহোরা। ১

অযুত্ (স. শ.) পদ্ম; পদ্ম।

অযুবাচী (স. শ.) বাঁঠ।

অয় (বি) টেঙ্গা। (স. শ.) টেঙ্গা বস্ত্র।

অয়স্ব (গু. শ.) হেলা, আঙহেলা।

অযাচিত্তে (জা) (ক্রি. বি) নোখোজাতক,
নিবিচজাতক।

অযাতবীয়া (জা) (বি) যাত্রাব সময়ত
মেথিলে অন্তঃ-অজোরা। জাতিএবা।

অযুত্ (জু) (সং) দহ হেজাব।

অযোগ্য (জো) (বি) যোগ্য নোহোরা,
অল্পপযুক্ত।

অযোজ (স. শ.) যোজহীন, কার্য্য
অকম; আরোজন নথকা। ১ ১

অবণ্য (স. শ.) হাবি।

অবাঙ্ক (বি) বজা বা শাসন নথকা।

অবাজকতা, (গু. শ.) বজা বা শাসন-
নথকা অজহা বা কাল।

অবাজ্য } (স. শ.) বসতি নোহোরা
অবাজ্ } ঠাই, হাবি।

অবিয়া-অবি (স. শ.) এটাই আন
এটােব সৈতে আবি-যবা কার্য্য,
অনিয়া-অনি।

অবিহণা, (স. শ.) দক্ষিণা, ধর্মকার্য্যত
পুত্রোহিতক করা দান।

অবীতীয়া (বি) শাস্ত্রব বিকল্প ধর্মত
ঐবর্তী, অধববী। [লগা গুণ।

অকচি (স. শ.) আহাব যুগত বেয়া

অকণ্ (স. শ.) সূর্য্য, সূর্য্যাব সাবধি।

অকণোদহ্ (স. শ.) ঐত্য়াব, ঐতাত।

অবে (অব্য) নীচ মাহুহক মতা মাত।

অবোঙ্গী (বি) নীবোঙ্গ, বোঙ্গ নথকা।

(স. শ.) নিবোঙ্গী মাহুহ।

অর্ধা (স. শ.) পূজাত দেবতাক পানী-
দিয়া পাজ।

অর্চ (স. ধা.) পূজা কব্।

অর্চনা (স. শ.) পূজা।

অর্চনীয় (বি) পূজ্য, মাত। [ধন।

অৰ্ঘ (স. শ.) শবে বুজোরা বস্ত্র বা ভাব,

অর্থদত্ত (স. শ.) দোষব নিমিত্তে ধন
দিবলৈ আজ্ঞা-করা, শাস্তি।

অর্থহত } (বি) কোনো বস্ত্র বা ভাব

অর্থহান্ } বুজোরা; ধনী।

অর্থহান্ (বি) কোনো বস্ত্র বা ভাব

হুজোরা, (নথ); ধন-বস্ত্র নথকা,

হুখীয়া। [কোরাত।

অর্ধাৎ (অব্য) বুজাই কর্ত্তে, অর্থতামি

অর্ধাত্তব্ (স. শ.) বেলেগ অর্থ।

অর্ধে (অব্য) কাবণে, নিমিত্তে।

অর্থোপার্জ্জন্ (স. শ.) ধন বটম।

অর্ঘ (স. শ.) আধা।

অৰ্দ্ধাৰী (স. ৭) গাৰ কোনো এভাগ
ঠৰ হোৱা বোগ, অৰ্ঠৰ ।

অৰ্দ্ধচক্ৰ (স. ৭.) পূব নোহোৱা.
কৈকোৰা ঘোন; নাকে মতা
আধৰৰ ওপৰত দিয়া চিন । (৮)

অৰ্দ্ধপৈশাচী (বি) দুই বা অধিক
ভাৰাৰ শব্দ মিহলাই লিখা বা
কোৱা; যেনে, অৰ্দ্ধপৈশাচী ভাষা ।

অৰ্দ্ধেক (স. ৭.) সমান দুভাগৰ এভাগ ।

অৰ্প্ (স. ৭.) অৰ্পণ কৰ্, শোধাই দি ।

অৰ্পণ্ (স. ৭.) শোধাই কোনোৰ
ওপৰলৈ পঠিয়াই দিয়া কাৰ্য্য ।

অৰ্পিত্ (বি) শোধাই বা পঠাই দিয়া ।

অৰ্জুন্ (সং) দহ কোটি । [বোগ ।

অৰ্শ (স. ৭) বহিষ্কাৰে দি ডেজ যোৱা

অৰ্হ (অব্য) বোগ্য, উপযুক্ত । ১

অৰ্হব্ (স. ৭.) এবিধ মাহ ।

অৰীতি (স. ৭.) অনাচাৰ, শাস্ত্ৰৰ
বিকল্‌চাৰ ।

অলকা (স. ৭.) কপালৰ ওপৰত থকা
কৈকোৰা চুলি, পাহচুলি । ১

অলগৰ্ছ (বি) এলেকহা আৰু বৃৰ্হ ।

অলকাৰ্ (স. ৭.) গা-সজোৱা বস্ত্ৰ,
থাকমণি-আদি ।

অলকৃত্ (বি) অলকাৰেৰে শোভিত,
থাক-মণিৰে সজোৱা ।

অলপ্ (বি) তাকৰ । (সং. ৭.) তাকৰ
এক, কৃত্ৰ অংশ ।

অলপ্‌টেক (ক্রি. বি.) তাকৰটেক,
কৰ্‌টেক ।

অলপতে (ক্রি. বি.) শীঘ্ৰে, সোনকালে;
অলপ কালতে, অলপ কালৰতে;
অলপ দিনৰ আগেয়ে, বহুত কাৰ্
নো হওঁতে ।

অলপীয়া (বি) তাকৰীয়া, অলপ ।

অলপ্-অৰ্ঘপ্ (বি) তাকৰ, সবহ
নোহোৱা, (স. ৭.) অলপীয়া বস্ত্ৰ .

অলপ্-থক্‌ৰা (বি) সাহ নথকা, ভয়া-
ভূৰ; সাৰাভ ।

অলপ্‌মান্ (বি) তাকৰ. অনধিক (স.
৭) কোনো বস্ত্ৰৰ কৃত্ৰ অংশ ।

অলব্ (বি) লবণৰ নোহোৱা, দ্বিৰ ।

অলাভ্ (স.) লাভৰ অভাৱ, হানি ।

অলেখ্ (বি) অসংখ্যত, বিস্তৰ ।

অলৈতলৈ (সৰ্গ) ইঠাই-সিঠাইলৈ ।

অল্ল (বি) অলপ, তাকৰ ।

অল্লতা (স্ত. ৭.) অলপ পৰিমাণ ।

অল্লাহ্‌স্ (বি) অল্লকাল জীয়াই থকা ।

অল্লকাশ্ (স. ৭) আকৰি, কাম নথকা
সময় ।

অল্লগত্ (বি) জাত; জনা, বোধ থকা ।

অল্লজা, (স. ৭.) উলজা, আজানৈ ।

অল্লহেলা; উপালভ, অসন্ধান ।

অল্লভাব্ (স. ৭.) কোনো এক আকাৰ
ধৰি পৃথিবীলৈ অহা দেৱতা,
আকৃতি নথকা বস্ত্ৰৰে ধৰা আকাৰ ।

অবতাবী (বি) আকৃতি বহি পৃথিবীতে
অহা ।

অবহান্ (স. দ.) যনোযোগ,
অবনত্ (বি) হ্রস্ব ঘোড়া, চাপবা ।

অবলবন্ (স. দ.) আভর-কবা বা ওলবা
কাৰ্য্য ; আভর ।

অবশিষ্ট (বি) বাকী, শেষ ।

অবশেচ্ (স. দ.) আগলিকা. বাকী
থকা ভাগ ; শেষভাগ ।

অবস্ত } (ক্রি.বি) অবাধে, নিস্তয়ে ।
অবস্তে }

অবসব্ (স. দ.) আকবী, কাম নথকা
সময় ।

অবসবীয়া, (বি) আকবীয়া, কাম নথকা ।

অবসান্ (বি) শেষ, অন্ত ।

অবহা (স. দ.) থকাৰ প্রকাৰ, অবনত
ভাষ, বলা, গতি ।

অবহান্ } (স. দ.) থাকন, থকা
অবহিতি } কাৰ্য্য ।

অবহেলা (স. দ.) অননোযোগ, আও-
হেলা, তুচ্ছ-জ্ঞান ।

অবকত্ (বি) লাহী, প্রা-সক ।

অবকীয়া (বি) শব্দ-নোলোহা, তকত
নোলোহা ; অবকতীয়া, হিন্দু-ধর্ম
নোলোহা ।

অববাবী (স. দ.) বি লোকব শব্দ-
কবা নাই বা বি লোকে শব্দ-
নকবে সি ।

অবলাগ্ (স. দ.) উপকাব নকনা বা
ওপ-নোলোহা কাৰ্য্য ।

অবলাগী (বি) উপকাব-নবনা, ওপ
নোলোহা ।

অবলাত্ (বি) অস্থির, চকম, তেতগবা ।

অবশিষ্ট (বি) অবশ, হুট, অসাবু ।

অবশনি (বি) অবশি, ওটি নোলোহা,
তুল-ধকা । (স. দ.) লেখাত বা
কাকতত থকা তুল ।

অশোকাটবী (স. দ.) চৈত্রমাহব
> ওকাটবী তিথি ।

অশোচ্ (স. দ.) লবা জন্ম বা মাহব
মবাব বাবে হোহা অবশি অবহা ।
অশোচীয়া (বি) অশোচ-লগা, জন্ম বা
মবাব বাবে অবশি ।

অশ্বেবা (স. দ.) নবন নকন ।

অথ (স. দ.) বোঝা ।

অথবেথ্ (স. দ.) বোঝাব মকহেবে
হোম-কবা, বজ ।

অতিবী (স. দ.) প্রথম নকন ।

অভব্ (স. দ.) অবশি, অহাত । >

অট (সং) আঠ ।

অটকা (স. দ.) জাহ বিশেষ, তিথি
বিশেষ, পূহ, মাষ আক কাপন
মাংস ওকাটবী তিথি ।

অটম্ (সং) আঠোঁটাব শেষটো,
আঠ-সংখ্যা-পূর্বক, আঠভাগব
এভাগ ।

অষ্টমী (স.স.) আটনী বা পূর্ণিমা-
পৰা আট দিনৰ দিন।

অষ্টমূৰ্তি (স.স.) শিবৰ আট প্রকাৰ
মূৰ্তি ভেদ, যেনে—সৰ্ব-কৃতি,
ভব-ভল, কৰ-অগ্নি, উগ্র-বাহু,
ভীম-আকাশ, মহাদেব-সোম,
ঈশান-সূৰ্য্য, পদ্মপতি-বজ্রহান।

অষ্টসিদ্ধি (স.স.) যোগসিদ্ধি আট
প্রকাৰ, যেনে—অনিয়া, লম্বিয়া
প্রাপ্তি, প্রাকাম্য, মহিমা ঈশিতা,
বশিতা, আৰু কাম।

অষ্টাদশ (সং) অঠৰ। [মাত্ৰ।

অস্ (অব্য) ছুথ বা বেজাৰ বুজোৱা
অসংখ্য } (বি) অলেখ; লেখি
অসংখ্যত্ } অল্প কৰিব নোৱৰা।

অসঙ্কত (বি) অযুগত, অমিল।

অসঙ্কতি (স.স.) যুগত বা মিল
নোহোৱা অবস্থা।

অসঙ্কাতী (বি) অবিখাসী, বিখাসৰ
অযোগ্য।

অসঙ্কৰীয়া (বি) একোতে হুথ-সন্তোষ-
নোপোৱা, ভগ্নীয়া।

অসন্তোষ (স.স.) বেজাৰ বিতুটি।

অসন্ধান (স.স.) ভুজ্জ কৰণ সন্ধান
নকৰা।

অসন্ত্য (বি) হাবিয়লীয়া, হাবিত
থকা আৰু জ্ঞান বিস্তাহীন।

অস্ম (বি) সমান নোহোৱা, থলাবয়া;

অভূল্য (স.স.) এখান দেখৰ
নাম “আলাহ” চোৱা।

অসময় (স.স.) অকাল অল্পপৰ্য্য
সময়।

অসমীয়া (বি) আসাম দেশৰ
(স.স.) আসামৰ মাহুহ বা
তাৰা। [নোহোৱা।

অসন্তোষিত (বি) আচৰিত, আপোষে
অসহজ (স.স.) সহজৰ অভাৱ,
অনভ্যাস।

অসহনীয়, অসহ (বি) সহিব নোৱৰা।

অসাধ্য (বি) সিদ্ধ হব বা কৰিব নোৱৰা
অসামৰ্থক, (বি) সামৰ্থক নোহোৱা, নিষ্ফল
অসাৰ্ (বি) সাৰহীন, সাৰ নথকা;
অকাৰিলা; যেনে, অসাৰ কথা
এৰা। [নোহোৱা।

অসাহাৰ্গিক (বি) আকস্মিক, সদায়
অসাকাত্ (বি) আগত নথকা। (স.
স.) অল্পপৰ্য্যহিত।

অস্বপ্ন (স.স.) ছুথ, কট।

অস্বৰীয়া (বি) অসন্তৰীয়া, ভগ্নীয়া।

অস্বচন্ (স.স.) স্তম্ভনৰ অভাৱ, বিকৃতি।

অস্বৰ্ (স.স.) দৈত্য, দানব; নিৰ্হ
মাহুহ।

অস্বহ (বি) বোন্ধী।

অস্বহতা (স.স.) বোন্ধী অৱস্থা, বোপ।

অস্বয়া (স.স.) হিংসাৰ নিষিদ্ধে পৰ
গুণত দোষাৰোপ।

অন্ত (বি) অদৃশ্য হোৱা, মাৰ ঘোৱা,
(সূৰ্য্য বা চন্দ্ৰত থাকে)।

অন্তগিৰি } (স.শ.) বেলি মাৰ ঘোৱা
অন্তাচল্ } কাল্পনিক পৰ্ব্বত।

অন্তিম্ব (শু.শ.) স্থিতি, সত্তা, থকা।

অন্ত (স.শ.) কটা-ছিদা সঁজুলি,
দা-বাঠী-আদি।

অন্ত-চিকিৎসা (স.শ.) কাটি বা ফুটাই
বোগ ওচোৱা কাৰ্য্য।

অন্তশত্ৰু (স.শ.) সকলো প্ৰকাৰৰ কটা-
ছিদা যন্ত্ৰন। [ঠাই।

অস্থান (স.শ.) বেয়া বা অস্থপযুক্ত
স্থিতি (স.শ.) হাড়।

অস্থপ্ত (বি) ছুবৰ অযোগ্য, অশুচি।

অস্থট্ট (বি) নেদেখা-জুতনা হোৱা,
অস্থদেশ; অব্যক্ত বা অস্থষ্ট;
যেনে, অস্থট্ট বাক্য।

অহ্ (অব্য) দুখ বা বেজাৰ বুজোৱা মাত
অহঙ্কাৰ্ (স.শ.) গৰ্ব্ব, আপোনাক
শ্ৰেষ্ঠ বুলি মানন।

অহঙ্কাৰী (বি) অহঙ্কাৰযুক্ত, গপাল।

অহাঘোৱা (স.শ.) যাতায়াত, গমনা-
গমন। (বি) গমনাগমন কৰা।

অহিত (বি) হিত নোহোৱা, অপ-
কাৰী। (স.শ.) অপকাৰ, অনিষ্ট।

অহিতে (ক্ৰি.বি.) বিবোধে, অপকাৰৰ
অৰ্থে।

অহে (অব্য) সোধোন। ১

অহো (অব্য) আশ্চৰ্য্য, অতিশয়;
সোধোন।

অহোৱাত্ত (ক্ৰি.বি.) দিনে-বাতিয়ে।

অকব্ (স.শ.) আধব, অ, আ, ক,
থ ইত্যাদি।

অকবার্থ (স.শ.) কেৱল আধবৰ অৰ্থাৎ
শব্দৰ অৰ্থ, ভাবাৰ্থতকৈ অন্ত অৰ্থ।

আ।

আই (স.শ.) মাতৃ; বসন্ত ৰোগ।

আই-ঐ, (অব্য) পুতৌ-কৰা মাত।

আই-ঔ (অব্য) অকস্মাত ভয় বা দুখ
পাই চিঞৰ মৰা মাত।

আইন্ (স.শ. যাং) মোকৰ্ছমাৰ ব্যৱস্থা,
১ ৰাজ্যৰ ৰাজ্য শাসনৰ বিধি।

আইচু (স.শ.) ডাঙৰ লোকৰ বৈণী।

আইটা (স.শ.) ছোৱালীক মৰমেৰে মতা
মাত। [বিলাকে মাকক মতা মাত।

আইতা (স.শ.) ওপৰৰ শ্ৰেণীৰ আহম

আইদেও (স.শ.) ডাঙৰ লোকৰ জী।

আউট্ (স.শ.) জালত দি নিৰ্খল কৰ
(সোণ); পগা, তপতাই ঘন কৰ।

(গাখীৰ)। [বিশেষ একাল।

আউটি (স.শ.) অকল, কোনো ঠাইৰ

আউনী (স.শ.) এবিধ বনৰীয়া পাণ।

আউল্ (বি) বিশৃঙ্খল হোৱা, সান-মিহলি
হোৱা; বেয়াকৈ পাক-খোৱা।

(স.শ.) বিশৃঙ্খলা, সান মিহলি;
বেয়াকৈ লগা পাক।

আউলা (স.খা.) বিশৃঙ্খল কব্, আউল
লগা ।

আউলি-আউলি (বি) শোকত
ব্যাকুল ; (স্ত্রী) আউলী-আউলী
যেনে, সি আউলি-আউলি হৈ
কান্দিছে ।

আউলী বাউলী (বি) বলিয়া হৈ
কাপোব-আদি এবা, (স্ত্রী) ।

আউলীয়া } (বি) বিশৃঙ্খল হোয়া ;
আউল-বাউল } আউল লগা ।

আও (অবা) আচরিত ভাব বুঝোয়া
যাত ।

আওকচু (স.খ.) বেয়া বা বনবীয়া কচু
আওকবু (স.খ.) সৰু ভগা ইটা-শিল ;
জুহান্ধৰ পোৰা যাতি আদি । ১১

আওকাল্ (অ.খা) সাতোৰা, পানীত
পৰি হাত-ভৰি মাৰি বায়লৈ উঠি-
বলৈ চেষ্টা কব্ ।

আওকটীয়া (স.খ.) বেয়া জাত, বেয়া
সঁচ । [হেলা-কবা ।

আওকণীয়া (বি) কাণ-নিদিয়া আও-
আওকথা (স.খ.) অযুগত বা অসঙ্গত
কথা । [কথা-কোয়া ।

আওকথীয়া (বি) অযুগত বা অসঙ্গত
আওকাঠ্ (স.খ.) বেয়া কাঠ, অকাঠী
কাঠ । [অনিছা ।

আওকাণ্ (স.খ.) কাণ-নিদিয়া, অনিৰব

আওকিল্ (স.খ.) পাণ্ড কাললৈ বা
একাললৈ যবা কিল । [জেউব

আওখটি (স.খ.) আমনি ; লবাব-
আওখটীয়া (বি) আমনি-কবা ; জেউব-
খবা । [খো (পাছ) ।

আওখাল্ (স.খা.) নৰ্ঘ হা-নমজাকৈ
অগুগবীয়া (বি) এচলীয়া, ক্ৰমে একা-
ললৈ চাপব ।

আওটনি (স.খ) বকবাণি ।

আওঠাওলগ্ (অ.খা.) বৰ হীন-ভায়ে
খাই ।

আওডাল্ (স.খা.) অলপকৈ পানী
লবাই ধো, (কাপোৰ) ; অলপকৈ
পানী লবা ।

আওচলীয়া (বি) আগুগবীয়া, এচলীয়া ।

আওঢালে (ক্রি. বি.) যি কালে হব
লাগে তাৰ বিপরীত কালে ;
যেনে, বৰষুণ জাক আওঢালে গল ।

আওপকীয়া (বি) পোন পটিয়ে নচলা ;
বাওঁ কাললৈ পাক দিয়া ।

আওপাক্ (স.খ.) বাওঁ কাললৈ দিয়া
পাক্, বিবৰ নেঠা ।

আওপাকে (ক্রি. বি.) বাওঁ কাললৈ
পাক দি (ঝুৰোৱাত খাটে) ।

আওকাল্ (স.খ.) বাওঁকাল ।

আওকালে (ক্রি. বি.) বাওঁকালে ।

আওববীয়া (বি) অগত বাবত হোৱা ।

আওবাই (স.খ.) বেয়া বাট বা যি

বাটে বাব লাগে ভাতুঁক আন
 বাট ; বেয়া বীতি ।
 আওবাটে (ক্রি. বি.) বিপথে, বেয়া
 বাটে ; স্থনীতিভূঁক অন্তপ্রকাৰে ।
 আওবাব্ (স. প.) অন্তত বাব, বেয়া
 বাব ।
 আওবাবে (ক্রি. বি.) অন্তত বা বেয়া
 বাবত ; যেনে, আওবাবে সুব দু-
 খুৰাবা । [প্রকাৰ বা নিয়ম ।
 আওভাও (স. প.) কাম কৰিবৰ
 আওমৰণ (স. প.) বৰ দুখযুক্ত বা
 অস্বাভাবিক যুত্ম ।
 আওমৰণে (ক্রি. বি.) বৰ দুখেৰে বা
 অস্বাভাবিকৰূপে (যুত্মত খাটে) ।
 যেনে, আওমৰণে মৰিল ।
 আওবা (স. ধা.) মনত বাধিবৰ কাৰণ
 পুনঃ পুনঃ মাত্ ।
 আওলা (স. প.) দৰব বাবৰ বাহিৰে
 ওলাই থকা ভাগ ।
 আওলাছি (স. প.) কাকুতি, মিনতি,
 কমা বগা ।
 আওহতীয়া (বি) সদায় অহা যোৱা
 । ঠাইতুঁক আন, যেনে, আও-
 হতীয়া ঠাই ।
 আওহাত্ (স. প.) বাউ হাত ।
 আওহেলা (স. প.) অহুহেলা, অ-
 মনোযোগ । [বাত ।
 আঃ (অব্য) দুখ বা বেজাৰ বুজোৱা ।

আউজ্ (অ. ধা.) পিঠিত ভৰ দি বহ্ ।
 আউসী } (স. প.) অমাবাস্তা, কোন-
 আউহী } মৰা দিন । [লোব ।
 আওচ্ (স. প.) হাল বোৱাত হোৱা
 আক্ (স. প.) বেথা, আচ্ । (স. ধা.)
 চিত্ত বা যুষ্টি কৰ্ । (অ. ধা.)
 আক দি ; মিহামিহিকৈ লিখ্ ।
 আকবা (বি) স্পষ্টকৈ মাতিব নোৱৰা,
 বেজা ; মুঠেই মাতিব নোৱৰা ।
 (স. প.) স্পষ্টকৈ বা স্পোটেই মাতিব
 নোৱৰা পুৰুষ । (জী) (বি. স. প.)
 আকবী ।
 আকবালি (ক্রি. বি.) নজননা ভাব দেখাই,
 অবজ্ঞানালি ।
 আকুহী (স. প.) হাঁকুটী ।
 আকোৰা (বি) বেকোৰা, বেকা ।
 আকোৰ্গোজ্ } (বি) আকুহীৰ দৰে
 আকোৰ্গোৰা } লগা, নেবানেপেৰাকৈ
 আকোৰ্গোৰা } জ্বাৰ-কৰা ।
 আকোৰ্গোৰালি (ও. প.) আকো-
 র্গোৰা স্বভাৱ ।
 আকোৱাল্ (স. ধা.) সাৰটি ধব্,
 ছুই বাহৰে দেবাই ধব্ । (স. প.)
 সাৰট, ছুই বাহৰ বেব ।
 আচ্ (স. প.) বেথা, আক ; সৰু
 কাট ; (অ. ধা.) আক টান ।
 (স. ধা.) পাচে আৰ্হি তুলিবলৈ
 অপৰিপাটিকৈ লিখ ।

আঁচনি (স. শ.) পাচে ভালকৈ
জিখিবলৈ অপৰিপাটিকপে লিখা
কাকত ।

আঁচল (স. শ.) কাপোৰৰ আগ ।

আঁচু (স. শ.) কাপোৰত ফুল দিবলৈ
বোলোৱা সূতা ।

আঁচুকৰী } (স. শ.) আঁচু-বোলোৱা

আঁচুকাঠ } হালখোৱা কাঠ ।

আঁচুলী } (বি) আঁচুৰ ফুলমুহুৰ ।

আঁচুলীয়া } [মুখ বুজা ।

আঁচুৱা (স. ধা.) খোজাব পাচত

আঁচো (অ. ধা.) থাই মুখ ধোৱা ।

আঁচোৰ্ (স. ধা.) কোজা বস্ত্ৰৰে
ঘঁহি বা লগা ; কলীয়া । (স. শ.)

কোজা বস্ত্ৰৰে ঘঁহি লগোৱা ঘা ।

আঁচোৱা (স. শ.) চুৰা মুখ ধোৱা । (বি)
থাই মুখ ধোৱা লোক । ১

আঁগলি (স. শ.) একে লগ কৰা দুই
হাতৰ টোলা ।

আঁজোৰ্ (স. ধা.) চোঁত কৰে টান্ ।

(স. শ.) চোঁত কৰে যৰা টান ।

আঁজোৱা আঁজুৰি (স. শ.) টনাটনি,
এজন আন এজনক টনা কাৰ্য্য ।

আঁট্ (স. ধা.) বিহান লাগে সিহান
হ, জোৰ্ । [কাৰ্য্য ।

আঁট্ (ক্ৰ. শ.) অটা বা জোৰা

আঁট্কা (স. শ.) জহুৱান, উহান, গৰ ।

আঁট্ (স. শ.) ভণিৱাৰ আৰু ঠেক

মানৰ বোৰা । আঁট্ চোকা, আঁট্
ভিৰাই সমান দেখা । [ভাগ ।

আঁট্ৰু (স. শ.) আঁট্ৰ আগ ফালৰ
আঁট্ৰুৱা (বি) আঁট্ৰলৈকে নৰা,
ওলমি আঁট্ৰ-পোৱা ।

আঁট্ৰনোৱা (বি) আঁট্ৰ ভাল-বোৰা,
আঁট্ৰৰ সমান ওখ ।

আঁট্ৰা, (স. শ.) শয্যাৰ চাৰিও ফালে
আৰু ওপৰে দিয়া ঢাকনী ।

আঁত্ (স. শ.) পেটৰ নাড়ী ; মেৰাই
খোৱা সূতাৰ মূৰ ।

আঁতৰ্ (অ. ধা.) নিলগ হ, দূৰৈলৈ যা ।
(স. শ.) দূৰ ঠাই (বি) দূৰ ।

আঁতৰা-আঁতৰি (বি) এটাবপৰা
আনটো আঁতৰ । [বেলেগে ।

আঁতৰে (ক্ৰ. বি) আঁতৰত, পৃথক হৈ,
আঁতৰি (স. শ.) কোনো লোকৰ
আদি, ফুল ; কোনো কথাৰ
সকলে, বিৱৰণ ।

আঁতুলি (স. শ.) ওকালি ।

আঁতুলিয়া (অ. ধা.) বাতি অহাৰ দৰে
ওক-ওক কৰ্ ।

আঁতে আঁতে (ক্ৰ. বি.) নাড়ীয়ে-
নাড়ীয়ে, ভিতৰে-ভিতৰে ।

আঁত্ৰকাণী (স. শ.) বৰ কপন
(নিৰ্ভাৰত)

আব্ (স. শ.) কোনো জাত হোৱা
বিকাৰ বা বিশৃংখলা ; মাত্ৰহ

ভূক্তি বা বদবববুণৰ পৰা ছাকি বখা
 বস্ত্ৰ ।
 আৰ কাপোৰ্ (স. শ.) আৰ দিয়া
 কাপোৰ ।
 আৰবি (স. শ.) মুছক্ছ বোৱা বোগ ।
 আৰবায়া (বি) আৰবি বোগে ধৰা ।
 (স. শ.) আৰবি কপীয়া মাহুহ ।
 আৰ্হ (স. শ.) মজ্হ বা গছৰ ছাল-
 আদিৰ নৃত্যৰ নিচিনা ভাগ ।
 আৰহত্ (স. শ.) এবিধ পবিত্ৰ গছ ।
 আৰীয়া (বি) কেঁচা মাছ বা মজ্হৰ
 দৰে গোছোৱা । (ক্ৰি. বি.) কেঁচা
 মাছৰ বা মজ্হৰ দৰে, (গোছো-
 ৱাত খাটে ।
 আৰও (ক্ৰি. বি.) পুনৰ, আৰ এবাৰ ।
 আৰুকা (স. শ.) বৰ বাকা, বলৱান
 ইজা ; লোভ । [দিয়া ।
 আৰুটা (বি) বিসোধাদ, ভিত্তাক কট
 আৰু (স. শ.) এবিধ গছ ।
 আৰু (স. শ.) কোনো বস্ত্ৰ উৎপন্ন
 হোৱা ঠাই । [নিজ কাললৈ আন ।
 আৰুৰ (স. শ.) টান্ শুকেৰে বা বলেৰে
 আৰুৰক্ (স. শ.) টানোতা ।
 আৰুৰণ্ (স. শ.) টানন, টনা কাৰ্য্য ।
 আৰুৰিত্ (বি) যাক টনা যায় ।
 আৰু (অ. ধা.) চহুৰে দেখ, মন, ভৰ্ক ।
 আৰুজন্ (বি) নিচেই সৰু, কেঁচুয়া ।
 (ক্ৰি. বি.) মনন, দেখন ।

আৰুলা (স. শ.) চহুৰে মন । ১
 আৰুলা (বি) আৰুলাত পৰা ; হেঁপে
 হৰা, বৰকৈ হাবিয়াহ কৰা ।
 আৰুন্নি (বি) হঠাত হোৱা ।
 আৰুকা "আৰুকা" চোৱা ।
 আৰুজী (বি) বৰ-কাটিব নজনা । (ভা)
 আৰু (স. শ.) আৰুতি, গঢ় ; "আ"
 আৰুৰ চিন (১) ।
 আৰু (স. শ.) হুৰ্জিক. আহাৰ
 পাবলৈ নোহোৱা সময় ।
 আৰু (স. শ.) বুৰৰ ওপৰৰ শুল্ল ।
 আৰু পুৰ (স. শ.) ওপৰ পুৰ
 সৰু, পিতৃগণ । ১
 আৰু-বাৰী (স. শ.) আৰুৰপৰা
 দেখতাই কোৱা কথা, দৈৱবাণী ।
 আৰু-বাৰী (স. শ.) কান্তি-মাহত
 দৌল বাৰৰ ওপৰত লগোৱা চাকি ।
 আৰু (বি) বিবৰ, বিবুতি, হুৰ্জিত ।
 আৰুতি (স. শ.) আৰু, গঢ় ।
 আৰু "আৰু" চোৱা ।
 আৰু (স. শ.) হুৰ্জ-দিয়েন, অপকাৰ
 কৰিবৰ মনেৰে খেদি ধৰা ।
 আৰু (স. শ.) মনত বখা খং, ককা
 আৰু (স. শ.) ধন বা বস্ত্ৰ এবিধলৈ
 অনিহা, কপখালি । [কপন ।
 আৰু (বি) আৰু এবিধ নোৱাৰা,
 আৰু (স. শ.) অক্ষৰ, লিখা চিন ।
 আৰু (স. শ.) পান বাস্তব অভ্যাস ।

আধৰুৱা (বি) লিখি ধোৱা, বৰ
প্ৰাচীন। [আধৰেবে।

আধৰুৱাকৈ (ক্ৰি. বি.) অকৃত বাজে
আধলু (স. শ.) ভাত-বন্ধা খোঁটালী।

আধা (স. শ.) চোকা, ভাত-বন্ধা উধান
আধাপতীয়া (বি) তিনটা উধানৰ দৰে
পতা বা বহা। [ওলোৱা ঠাই।

আধি (স. শ.) চকু, কাঠ বা বাহৰ ডাল
আধীয়া (বি) বহুত আধি বা চকু ধকা।

আঠৈ (স. শ.) তজা ধানৰ ফুলি উঠা
চাউল।

আঠৈ পড়ীয়া (স. শ.) ডালকৈ ফুৰুটি
গড় বা কাঠ যেন হৈ থকা আঠৈ।

আধ্যান (স. শ.) হৈ ধোৱা ঘটনাৰ বিহ্বল
আগ্ (স. শ.) মুখৰ ফাল, ওপৰৰ ভাগ,

কোনো বস্তুৰ এটা হুব (বি) পূৰ্বৰ
যেনে, আগ বচৰ।

আগচ্ (স. ধা.) আগ ভেঁটি ধৰ্, ধোৱাত
বাধা দি।

আগুধন (স. শ.) বইনা, কোনো দ্ৰব্য
কিনিবৰ কাৰণে দ্ৰব্য পোৱাৰ
আগে তাৰ পৰাকীৰ দিয়া মূল্যৰ
অংশ। ১

আগটী (বি) অস্ত্ৰনি।

আগত্ (বি) অহা, বি অলপতে আহিব
বা বৰ্তমান হব। যেনে, আগত
সন্ধ্যাত। [আহিতে উৎপন্ন।

আগতীয়া (বি) প্ৰথমে হোৱা, বচৰ

আগনি (বি) প্ৰথম বাৰ সন্ধ্যা বা
টনা, এতেকে বৰ চোকা; যেনে
আগনি ধাবনী বা ফটিকা।

আগন্তুক (স. শ.) সন্ধ্যানা, হবৰ আশা
(বি) হব পৰা, সন্ধ্যা।

আগন্ (স. শ.) তন্ত্ৰ শাস্ত্ৰ।

আগমন (স. শ.) এঠাইৰ পৰা গৈ আন
এঠাইত উপস্থিত হওন।

আগব্ (স. শ.) এবিধ স্তম্ভি কাঠ।

আগলিকলা-পাত্ (স. শ.) কলা-পাতৰ
আগটো। [বাঢ়ি থকা বস্তু।

আগলিকা (স. শ.) ব্যৱহাৰৰ পাচত
আগলৈ (ক্ৰি. বি) এতিয়াৰ পাচত।

আগাআগিকৈ, (ক্ৰি. বি) এজনক আন
এজনৰ আগলৈ আনি, এজন
আন এজনৰ আগত থাকোঁতে।

আগাভেৱা (বি) আগবপৰা পাচলৈ
আক পাচবপৰা আগলৈ ধোৱা
(কথা)।

আগাব্ (অ, ধা.) অঁটাত্ কৈ অধিক
হ, বাঢ়ি থাক্।

আগালি, (স. শ.) কোনো বস্তুৰ আগৰ
চোৱা, নৈ বৰপৰা আহে, তাৰ
ওচৰৰ ভাগ। (বি) নিচেই ওপ-
ৰৰ খোক বা এবাড লগা।

আগীয়াহুঁটি (স. শ.) অস্ত্ৰবীণ, নৈ বা
সাগৰলৈ আগ বাঢ়ি ধোৱা কিল-
কুঁৱীয়া পৰা।

আগুত্‌ (স. ধা.) আগুত্‌, বেবি থব্‌ ।
 আগুত্‌ (বি) অগ্নিগামী আনত্‌কৈ
 আগ হৈ যোৱা । (স. ধা.) আনত্‌কৈ
 আগেয়ে যোৱা বাহুহ (অ. ধা.)
 আনত্‌কৈ আগেয়ে বা ; আগলৈ
 বা ।

আগে } (ক্ৰি বি) আদিত্তে, পূৰ্বে ।
 আগেয়ে }

আগেচিহ্না (স. ধা.) এবিধ দৰবৰ গছ ।
 আগোহাল্‌ (স. ধা.) নাৱৰ আগত বঠা-
 মাৰোঁতা ।

আগ্‌চালি (স. ধা.) ঘৰৰ সমুখ-ফালে
 আগ-বঢ়োৱা চাল ।

আগ-গুৰি "আতিগুৰি" চে- ।

আগ্‌চুলি, (স. ধা.) সুৰৰ আগফালৰ
 চুলি । [আগ থকা ।

আগ্‌জোকা (বি) জোকা বা চোকা
 আগ্‌দীত্‌ (স. ধা.) প্ৰত্যেক পাবিৰ সমু-
 থৰ চাৰিটা দাঁত । [পূৰ্ণ কাল ।

আগ্‌হানি (স. ধা.) প্ৰথম বাৰ, পূৰ্ণ বা
 আগ্‌দিনা (স. ধা.) আগৰ বা পূৰ্ণ দিনা
 আগপাচ, (স. ধা.) কোনো কথাৰ
 সকলো কাল ।

আগ্‌কালে (অবা) কোনো বস্তুৰ সমু-
 থত, যেমে, ঘৰৰ আগ-ফালে ।

আগ্‌বজহ্‌ (স. ধা.) জন্তুৰ বুকত থকা
 আক ডেজ পৰিচাৰ কৰা এজোখৰ
 বজহুৱা বজহ, অগ্নিমাংস ।

আগ্‌বগুৱা (স. ধা.) সকলোৰে আগত
 যুঁজোঁতা ; যিজন কোনো কাৰ্য্যত
 আগেয়ে নিযুক্ত হৈ আনক বাট
 দেখায় । [পাত ।

আগ্‌লতীপাত্‌ (স. ধা.) আগলি কলা-
 আগ্‌হতীয়া (বি) থিয় হৈ ওপৰলৈ
 মেলা হাতেৰে পোৱা ।

আগ্‌হাত্‌ (স. ধা.) সোঁ-হাত ।

আগ্‌হাতে (ক্ৰি. বি.) সোঁ-হাতেৰে ।

আঘণ্‌ (স. ধা.) অষ্টম মাহ ।

আঘাত্‌ (স. ধা.) কোব, মাৰ ।

আঘাৰ (সং) এঘাৰ । [লোক ।

আঘাৰী (বি) চুই, শঠ, শিকনি নমনা

আঘোণ্‌ (স. ধা.) আঘণ ।

আঘোণ্‌-মজীয়া (বি) আঘোণ মাহৰ ।

(ক্ৰি. বি.) আঘণ মাহত । [বোধ ।

আজাণ্‌ (স. ধা.) গছ, নাকৰ ছাৰা হোৱা

আজঠা (স. ধা.) জলি থকা এঘাৰ ।

আজঠি } (স. ধা.) আজুলিৰ অলকাৰ ;

আজঠা } তাৰ নিচিনা আন বস্তু !

আজনি (স. ধা.) ভায়েলৰ থোকৰ সক
 ঠাল ।

আজামুৰি (স. ধা.) গামুৰি, একেঠাৰে
 থকাত হোৱা অস্থৰ ওচাৰৰ কাৰণ
 হাত-ভৰি মেজি জোকৰা কাৰ্য্য ।

আজাব্‌ "এজাব" চোৱা ।

আজি-ভজি (স. ধা.) কোনো কথা বুজা-
 বলৈ হাত দুখ-পৰোৱা কাৰ্য্য ।

আজুল (স. শ.) আজুলিব পখালি
জোখ।

আজুল (স. শ.) হাতৰ বা ভৰিৰ ঠেজুলি
আজুলি-কতপা (স. শ.) ব্যক্তি পৰিচয়ৰ
অৰ্থে লেখাই বখা তেওঁৰ নিজ
আজুলিৰ সাঁচ। ১

আজুলিয়া (অ. ধা.) আজুলি টোঁহাই
দেখা।

আজোৰ্ পাভোৰ্ (স. শ.) বীৰ্য আঃ
বৰ সময়ত নাড়ীয়ে লোহা পাক।
আচজ্জাই (স. শ.) দুৰ্জলতাৰ কাৰণে
চোহা যুৰ ঘূৰণি।

আচমন (স. শ.) পূজাৰ সময়ত তিনিবাৰ
পানী মুখত দি নাক-কাণ-আদি
ছোৱা কাৰ্য্য।

আচৰিত্ (বি) ঠাঠাত হোৱা; আচৰিত।
আচৰিতে (ক্ৰি. বি) ঠাঠাৎ, অকস্মাত
আচৰ (অ. ধা.) ব্যৱহাৰ কৰ, চল
(স. ধা.) কৰ্তব্যাক্ৰমে পালন কৰ।

আচৰণ্ (স. শ.) ব্যৱহাৰ, চলন।
আচৰণীয় (বি) ব্যৱহাৰ যোগ্য; কৰ্তব্য
আচৰিত্ (বি) আশ্চৰ্য্য, অদ্ভুত, বিস্ময়-
যুক্ত, মেধেখা-ভুজনা কথা দেখি
বা শুনি ভবধ।

আচল্ (স. শ.) যিকৃতি, অনায়াসে দাব
নোহোৱা ঠাই; সৰুট। (বি) কৃতি
নোহোৱা, টান। [নেমেখা।

আচহৰা (বি) অনাক্ষা, নিচিনা, আপে

আচাট্‌বিচাট্‌ (স. শ.) নৰিয়াৰ কুখত
লুটিয়ালুটি কৰণ। [ঠাই।

আচান্ (স. শ.) সহায় নথকা অৱস্থা। ক
আচাব্ (স. শ.) ব্যৱহাৰ, আচৰণ;
তেলত পেলাই খোৱা ফল-আদি
এবিধ চাটনি।

আচাৰ্য্য (স. শ.) গুৰু, শিক্ষক।

আচিনাই "আজিনাই" চোৱা।

আছৰ (বি) ঢকা, আবৃত। [সাকৰ।
আছাদন্ (স. শ.) চাকুৱী, চাকন;
আছাদিত্ (বি) আছৰ, ঢকা।

আচাব্ (স. শ.) থেকেচা, বলেৰে দুবলৈ
কৰা নিক্ষেপ। (স. ধা.) নিক্ষেপ
কৰ বলেৰে মাৰি পঠা।

আহাবি, "এছাবি" চোৱা।

আহাবেকনি (স. শ.) বডাহত আচাব
খাই অহা বৰষুণৰ ছিটা।

আহুতীয়া (বি) ব্যৱহাৰ নকৰাকৈ
খোৱা, নতুন হৈ থকা।

আজ্ (বি) হোজা, আজলা। [গছ।

আজনি (স. শ.) এবিধ দ্ৰুগতি গতি, তাৰ
আজবা (স. ধা) শূন্যকৰ্ণ, শুদ্ধকৰ।

আজবি (স. শ.) অৱকাশ, বন নথকা-
সময়; (বি) বন-নথকা; জলা,
উৰা, সমূলি নষ্ট।

আজবীয়া (বি) কাম নথকা, অৱকাশ-
শোৱা (বাহুহ), কাম নোহোৱাকৈ
থকা (সময়)।

আজলা (বি) একো নজনা, হোজা।

(জী) আজলী।

আজলালি (ও. শ.) আজলাৰ গুণ বা
বজাৰ; আজলাৰ নিচিনা আচৰণ।

আজলমঠ (বি) জানিও নজনাৰ ভাও
খৰা। [দৰে কৰা আচৰণ।

আজলমঠালি (ও. শ.) জানিও নজনাৰ
আজান্ (স. শ.) এবিধ মাছ-খোৱা
চৰাই। (বি) নজনা, মূৰ্খ। [বেদনা

আজাব্ (স. শ.) এবিধ গছ; পীড়া।

আজি (সৰ্ব. ক্রি. বি.) অজ, এই দিন।

আজিকালি (সৰ্ব. ক্রি. বি.) এই সময়,
বৰ্তমান কাল। [কোঁহা।

আজিনাই (স. শ.) চকুৰ পিৰঠিতহোৱা

আজোককা (স. শ.) ককাৰ বাপেক
(জী) আজোবুটী-আই।

আজোখ্ } (বি) বিজোখ।

আজোখা

আজা (স. শ.) আদেশ, ডাকৰে সকল
কোনো কাৰ্য কৰিবলৈ দিয়া
উপদেশ।

আজাকাবক (স. শ.) আজা দিওঁতা।

আজাকাৰী (বি) আজাব অধীন।

আজা (স. শ.) দিহ, ডাঙৰ লগত
বাৰলৈ বন্ধা মাছ, শাক ইত্যাদি।

আই (স. ধা.) টানি বান্ধ, টান কৰ।

আটক্ (স. শ.) কোনো বস্তু নথকাৰ
নিকটে হোৱা কষ্ট, অভাৱ।

(স. ধা.) আবদ্ধ কৰ বান্ধি ৰাখ্।

আটকীয়া (বি) ছুৰ্ভ, পাবলৈ নো
হোৱা; বত বস্ত পোৱা টান,
(ঠাইত খাটে)।

আটকধুনীয়া (বি) বৰলৈ ধুন-মৰা।

আটকিয়াব্ (বি) চহকী।

আটা (স. শ.) ঘেঁহু-ধানৰ গুড়ি।

আটাই (স. শ.) সকলো মানুহ।

আটাল্ (স. শ.) ওপৰ চাং, ঘৰৰ
চতিৰ ওপৰত গড় পাৰি কৰা চাং।

আটোয়েমূলি (ক্রি. বি.) সকলোকে মুঠ
কৰি, মুঠে।

আটাহ্ (স. শ.) চিঞৰ।

আটি (স. শ.) মুঠ, একে লগে বন্ধা
কিছুমান খৰি-আদি।

আটিমুটি (স. শ.) হাত বা মাৰি
জোকবি মাৰিবৰ ভাও-দেখোৱা
কাৰ্য।

আটিল্ (বি) টান, আট মৰা।

আটী } (স. শ.) ঢাপৰ নিচিনা ওখ
আটীয়া } মাটি, ওখ ঠাই।

আটুই (বি) "অটুই" চোৱী।

আটেকা (বি) বহুলমতে অধিক ওখ,
বৰ ওখ।

আটোপ্ (স. শ.) অহকাৰ, দৰ্প। ১

আটোপ্ টকাব্ (স. শ.) বল-শক্তিৰ
অহকাৰ বা ভাংকোপ।

আটোমটোকাবি (বি) নিয়াৰি, হুণ্ধল,
দোষ নথকা।

খাইকান্ "আটকান্" চোবী ।
 আঠ্ (স.খ.) কাষোৰ খাই থকা বস্তু ।
 আঠাএঠি "এঠাএঠি" চোবী ।
 আঠাইন্ (চ) (সং) একুবি আঠ ।
 আঠাঈন্ (সং) চাৰিকুবি আঠব ।
 আঠান্ } (বি) আঠাবুক ।
 আঠান্ }
 আঠান্ (সং) আঠ-অধিক আঠৈ
 কুবি ।
 আঠাধা (স.খ.) এবিধ গুটীয়া কলং ।
 আঠেপথে }
 আঠেপথে } ক্রি. বি.) সাধে-সময়ে ।
 আঠকুইয়া (বি) আঠচুকীয়, আঠোট
 চুক থকা ।
 আঠ্খাবী (স.খ.) আঠবিধ খাব
 পোটা হৈ কৰা এবিধ দৰব ।
 আঠ্চুজিন্ (চ) (সং) আঠ-অধিক
 হুকুবি । [কুবি ।
 আঠজিন্ (চ) (সং) আঠ-অধিক ভেৰ
 আঠ্খুজ্জা (সি) আঠবিধ মূল খাতুৰে
 গঢ়া ।
 আঠপৰীয়া (স.খ.) পাল পাতি আঠ
 পৰত দেহালয়ত থকা মাহুহ ।
 আঠ্খল (স.খ.) বিয়াৰ পৰা আঠ
 দিনৰ দিনা কতাব খবত দৰাক
 দিয়া ভোজ । [কুবি ।
 আঠবটি (সং) আঠ-অধিক তিনি

আঠ্খল (সং) তিনি কুবি আঠব ।
 আঠব (স. খ.) কোনো কাক
 নিমিত্তে বৰ আয়োজন ।
 আড়ি (স.খ.) এবিধ মাছ ।
 আট্ (সং) দুই আক আধা ।
 আচা } (বি) ধনী, চৰকাৰী ।
 আচাৰ }
 আতব (স. খ.) এবিধ হুপতি ভেল ।
 আতবণ্ "অতবণ্" চোবী ।
 আতা (স.খ.) পিতা, ওক, মাক মুকা
 মাহুহক মতা মাথ ।
 আতাই "আটৈ" চোবী ।
 আতাইতাই (বি) বৰকৈ ততাইতয়া
 কৰা, পলৰ সহিব নোহবা ।
 আতাইবীয়া (বি) নবিমাত দুৰ্জল হৈ
 উঠিব নোহবা । [হোৱা ।
 আতাবি (বি) মিল-গুণা, অমিল
 আতুব (বি) বিচেটা, কটত পৰা ; শীত
 পোৰী । (স. খ.) কটত পৰা
 মাহুহ, যেনে আতুবৰ কান্দন ।
 আতুলীয়া (বি) আধা তোলা পকি-
 মাণৰ ।
 আটৈ (স.খ.) সন্মত তকত ।
 আতোলা (বি) আধা তোলা ।
 আতোলাতোলা (বি) বৰ আধৰ পোতা,
 বৰ ঢেলেহুহ । (স.খ.) বৰ ঢেলেহু-
 হোৱা কাৰ্য ।
 আতোপুতৌ (স.খ.) দৰব, বেৰা ।

আত্মবাহী (বি) আপোন-বাহী,
আপোনাক বধা। (স. প.)
আপোন-বাহী হুনিহ। (স্ত্রী)
আত্মবাহিনী।

আত্মদমন } (স. প.) আপোনাব
ইচ্ছাঘবিলাকক দমাই
আত্মদামন } বধা কার্য।

আত্মনির্ভব (স. প.) নিজৰ ওপৰত
নির্ভব, স্বাধীনমন।

আত্মবিশ্বত (বি) আপোনাকে গাহবা,
আগুনি নো'কোন নমনা হোৱা।

আত্মবকা (স. প.) আপোন প্রাণ-বধা
কার্য।

আত্মবাবা (স. প.) নিজক নিজে কবা
প্রশংসা।

আত্মসাত্ (বি) আপোনাব কার্যত
বায়, (লোকৰ ধন বা বস্তুত
খাটে)।

আত্মহত্যা (স. প.) আপোনাক আগুনি
বধ কৰণ।

আত্মা (স. প.) প্রাণ, জীৱ।

আত্মীয় (বি) আপোনাব। (স. প.)
বন্ধু, যিজন। [ওটি।

আত্মসূ (স. প.) এবিধ গছ আৰু তাৰ
আত্ম (বি) বৰ বুঢ়া হোৱাত হাত-
তৰি কঁপা। [বৰ ব।

আত্মাটনি (বি) খাটনি নোশোৱা,
আত্মানু (স. প.) ওপৰত।

আত্মানী (বি) থাকিবৰ ঠাই নথকা,
আত্মহীন; সাৱবি নথৈ নষ্ট কৰা।
আত্মবেথে (ক্রি. বি.) বৰকৈ সমাহৰ কৰি।
আত্মব্ধ (স. প.) বৰ সমাহৰ।

আত্মব (স. প.) সম্মানেৰে কৰা চেনেহ;
সম্মাদৰ, অলপ বেচ। (স. প.)
সম্মান কৰি আগ বাঢ়ি আন।

আত্মবশীৰ (বি) আত্মবৰ যোগ্য, সম্ভাৱ
কৰিব লগা।

আত্মবা (বি) বিবাহিত, আগৈয়ে বিয়া-
কৰা, (দৰাত খাটে); যেনে—
আত্মবা দৰালৈ ছোৱালী যিহে।

আত্মৰ্শ (স. প.) আহি, চানেকি; প্রতি-
মূৰ্তি।

আত্মহীয়া (বি) মাজ-বয়সীয়া।

আত্মলুতলী (স. প.) চাহ-নকৰা বা
নতলা মাটি। [গছ।

আত্মা (স. প.) এবিধ জলা শিপা, তাৰ
আত্মকৰি (স. প.) এবিধ গছ।

আত্মানী (বি) খুত বা কটল-নলগোৱা,
অকটলুৱা। [উলিওৱা

আত্মা (বি) দিৱা, শোৰোৱা, সাধি
আদি (বি) প্রথম, আগ, বাই। (স. প.)
আবত, মূল।

আত্মিত্য (স. প.) পূৰ্ব, বেজি।

আদিপুৰুষ (স. প.) কোনো পৰিয়ালৰ
মূল মানুহ, যি জনবৰণা কোনো
এক বংশ বাঢ়ে; ঈশ্বৰ।

আদিবাসী (বি) কোনো দেশত প্রথমে
নিবাস-কৰা । (স. শ.) কোনো
দেশত প্রথমে নিবাস কৰা অসভ্য
মানুষ । [মতাব প্রীতি ।

আদিবস্ (স. শ.) শূদ্রাব-বস,তিবোক্ত-
আছুটি (স. শ.) আধা ।

আদেশ্ (স. শ.) আজ্ঞা ।

আদৌ (ক্রি. বি.) আদিতে, প্রথমতে
আদ্বনৌয়া (বি.) আধা গৈ বা নষ্টই
আধা থকা ।

আদ্বনৌয়া (বি) ধাৰণিব ছাট দি বন্ধা
আদ্বান্ } (স. শ.) আধা "আদ্বিনি"
আদ্বানি } ও হয় ।

আদ্বনৌয়া (বি) যাজ-বনসৌয়া ।

আদ্বহা (বি) দুই অনা জোখৰ ।

আদ্বনৌয়া (স. শ.) দুই অনা জোখৰ
যোহৰ ।

আদ্বাকী (বি) বিজাতবীয়া, নোহাচ-
লীয়া, মিহলি (প্রায়ে যহত
ঘাটে) । >

আদ্য (বি) প্রথম, আদি
আদ্যন্ত } (ক্রি.বি.) আদিবপৰা
আদ্যোপান্ত } অন্তলৈকে ।

আদ্যজাত(স. শ.)মৃতকৰ প্রথম পৰাৰ ।

আদ্বা (স. শ.) আধা-পোকা খৰি ।

আদ্বকা (বি) আধা হোৱা, সম্পূৰ্ণ
নোহোৱা । [মাপৰ যোহৰ ।

আদ্বলি (স. শ.) এটকাৰ আধা পৰি-

আদ্বলিকা (বি) আধা নষ্ট হোৱা ।

আধা (স. শ.) সমান এতাপ ।

আধা-আধি (বি) একনৰ আধা, আন
এজনৰ আধা ।

আধাকটা (বি) আদধানি কটা, একাল
কটা, নীচ, দুই, টটাটকা ।

আধাকৈচেলুয়া (বি) আধা পকা,আধা
কৈচা ; আধা শিকা, ভাল শিকা
নোপোৱা,ভালকৈ জাতি নোহোৱা,
বা পোহ-নোলোৱা । [হোৱা ।

আধানাজি (বি) আদ্বলিকা,আধা-হানি
আধা-পোকা(বি)সমানে এতাপ পোকা,
এতোখৰ দহ হোৱা , ওপৰৰ ভাগ
পোকা, ডেহা ।

আধাকুটা(বি)ভালকৈ নিশিৰা(ভাত) ।

আধাবুৰী (স. শ.) বাতি মাটিবপৰা
ওলোৱা পোহৰ, জলৈ ।

আধাব্ (স. শ.) যাব ওপৰত কোনো
বস্তু থাকে, যি কোনো বস্তুক
ধাৰণ কৰে ।

আধাবি (স. শ.) চক বা মাটি-কলহৰ
দুবীয়া আধাব, বিবিয়া ।

আধাসাৰি (বি) হাবাশান্তি, বৰ হুৰ-
পোৱা ।

আধি (স. শ.) সোকেত লগোৱা মাটিৰ
শস্তৰ বা আনক পুহিবলৈ দিয়া
জন্তৰ পোৱালিবিলাকৰ আধা
ভাগ । (বি) উপদ্রব আধা

পাৰৰ নিমিত্তে লগোৱা, যেনে—
আধি মাটি ।

আধিকা “অধিকতা” চোৱা ।

আধিপত্য (ঐ. শ.) স্বামিত্ব, প্ৰবাকীৰ
ক্ষমতা বা বশ্য ।

আধিয়াৰ (স. শ.) উৎপন্নৰ আধা দিবলৈ
মাটি বা জন্তু-লগুতা ।

আধেক (স. শ.) অৰ্দ্ধেক, সমান এভাগ ।

আধ্যা (স. শ.) পৃথিবীৰ এভাগ, অন্তঃক্ষেত্ৰ,
পাঠৰ খণ্ড ।

আন (সৰ্ব্ব) অন্তঃবেলেগ এটা । (স. ধা.)
লৈ আহ, ওচৰলৈ নি ।

আনজ (স. শ.) এটা সন্তান হোৱাৰ-
পৰা আন এটা হোৱালৈকে কাল ।

আনন্ (ক্ৰম. শ.) অনা বা ওচৰ চপোৱা
কাৰ্য্য । (স. শ.) মুখ ।

আনন্দ (স. শ.) বৎ. সন্তোষ, হৰিষ ।

আনন্দয় (বি) আনন্দ স্বৰূপ, শোক-
হৃদয় নথকা ।

আনন্দিত (বি) বৎ-পোৱা, হৰিষিত ।

আনৰিয়া (বি) পোনেই নবিয়াৰপৰা
উঠা, সম্পূৰ্ণৰূপে সবল নোহোৱা ।

আনাভুৱা “অনাভুৱা” চোৱা ।

আনেকা-দিনা (ক্ৰি. বি.) পাচ দিনা ।

আনোতা (স. শ.) লোকে আনে ।

আজ্জকাল (ক্ৰি. বি.) আন সময়ত ।

আজবিক (বি) মনৰ ভিত্তৰ । [পুষ্ট]

আন্দোলা (স. শ.) এবিধ বায়ু ; (বি)

আন্দোলন (স. শ.) চৰ্চ্চা, একে কথাৰ
অনেক বাৰ আলচ ; সঞ্চালন ।

আন্দোলিত (বি) সঞ্চালিত, বৰবৈক
লৰা । [বন্ধা জৰী ।

আজ্ (স. শ.) ঠীহেৰে সৈতে বৃদ্ধি-

আজ্জাব (স. শ.) অজ্ঞকাৰ, পোহৰৰ
অভাৱ । (বি) পোহৰ নোহোৱা,
প্রকাশ-নথকা ।

আপ (স. শ.) সামান্য মানুহে বাপেকক
ককাকক বা বুঢ়া মানুহক যতাত
বা তেনে মানুহৰ কথা কোৱাত
ব্যৱহৃত মাত । [দীয়া ।

আপহতা (বি) পৈণত নোহোৱা, কুহ-
আপহ (বি, কুহৃত, আৰ্জা) ।

আপত্তি (স. শ.) আসোঁৱাহ, কোনো
বিষয়ৰ বিবোধে কোৱা কথা ।

আপদ (স. শ.) বিপত্তি, বিপদ, বিঘিনি ।

আপদীয়া (বি) আপদ-কলোৱা, বিপদ
ঘটোৱা । [(স্ত্ৰী) আপী, (কাম.)

আপা (স. শ.) সামান্য মানুহৰ লৰা,

আপালি (স. শ.) নবিয়াৰপৰা হোৱা
বিপদ বা কষ্ট ।

আপিট (বি) নিপুণ, পাৰ্গত, আকৰী ।

আপুকগ (স. শ.) আটক, অভাৱ ।

আপুকপীয়া (বি) পাৱলৈ টান, বিষল ।

আপুবট (বি) আপহতা, কুহলীয়া ।

আপোন (সৰ্ব্ব.) মাতৃ লোকক মতা
মাত ; স্বয়ং, নিজ ।

আপোনা-আপুনি (সৰ্ব্ব.) স্বয়ং, নিজে।
আপোনপেটা (বি) আপোনাৰ পেট
পূৰাবলৈ মাথোন চোটা-কৰা,
অকল আপোনাৰ মাথোন হিত-
চিন্তা। [স্বভাৱ।

আপোনপেটালি (ও.শ.) আপোনপেটা
আপ্‌ডাল (স. শ.) ঐতিপাল, বন্ধা।
আপ্ত (বি) হিতৈষী, উপকাৰী।
আপ্‌দাহ (স. শ.) দাই, জগৰ, দোষৰ
নিমিত্তে উত্তৰ দিব লগা অৱস্থা।
আপ্‌মান (স. শ.) অপমানৰ পৰা হোৱা
বেজাৰ।

আপ্‌বী } (স. শ.) ছায়া সামান্ত
আপ্ৰী } মাজুহ।

আকব্ } (স. শ.) ভাতিৰ মুখ।
আকবী }

আকৰী (বি) সকলো কামত নিপুণ।
আকল (স. শ.) সোঁতৰ খুঁকা।
আকাল (স. শ.) খেকেচা, বলেবে
পেলাই দিয়া কাৰ্য্য। (স. ধা.)
খেকেচা দাব্‌।

আকি (স. শ.) আকুৰ আঠা, কানি।
আক (স. শ.) কানি বা আকিৰ পত্ৰ;
ডাৰ চোপ। [কুত্ৰ।

আকুণীয়া (বি) আকুণ্টিৰ সমান,
আকুই "অকুট" চোৰী। [চোকাৰা।
আকুটনি (স. শ.) দেখি-ওকণীৰ

আকুটা (বি) গুৰুটা, বিজ্ঞা নথকা।
আবতব্ (স. শ.) কোনো বস্তু উৎপন্ন
হোৱাতকৈ আন সময়; 'খেতিৰ'
নিমিত্তে অল্পপুৰুষ কাল।

আবতবীয়া (বি) উচিত কালতকৈ আন
সময়ত হোৱা, অকালত উৎপন্ন।
আবত (বি) বস্তু চোৱা, আটকি বন্ধা।
আবত } (স. শ.) বুজি লগত লৈ
আওত } বন্ধা কৰী।

আবহুৱা (বি) কাৰ-নথকা বা নকৰা।
আবব্ (স. ধা.) ঢাক্‌, খেটন, কৰ্‌।
(স. শ.) এজাতি পৰ্জীভীয়া মাজুহ।

আবৰণ (স. শ.) ঢাকনী।
আবৰিবিৰি (স. শ.) অনৰ্থক কথা,
যলিয়াৰ নিচিনা কথা।
আবৰী (বি) হুঁটা, কাবো কথা ভুলনা,
কাৰেও মিলিব নোৱৰা আমঠ।

আবাহন (স. শ.) নিমন্ত্ৰণ, মতা কাৰ্য্য।
আবিৰৈ (বি) বিয়া-নকৰা (পুং, জ্ঞা)।
আবুৰ (স. শ.) গোপন, গুপ্তৰূপে
থকা কথা বা বস্তুৰ সমান।

আবুত্ (বি) ঢকা, বেৰা, বেটন কৰা।
আবেগ (স. শ.) মনৰ ব্যাকুলতা।
আবেলী (বি) ব্যাকুলিত।

আবেদন (স. শ.) হৃৎ-নিবেদন-কৰা
কাকত বা কথা।

আবেলি (স. শ.) বিয়লি, তিনি পৰী-
বাৰ পাচ বেলা।

আবোধ্. (বি) দণ্ড-ভাঙ্গৰ নোহোৱা।
 বাহুল্ (স. শ.) এবিধ কলা কাঠ।
 আৰ্ভা } (বি) আগটী, কুকুপ।
 আৰ্ভ }
 আৰ্ভুয়া (বি) ভাঁজ বা মিহলি নথকা,
 শুথ, (ধাতু)।
 আভকতীয়া “অভকতীয়া” চোৰী।
 আভাস্ (স. শ.) আকৃতি বা ৰূপমাজ,
 অহুটুপীয়া কাৰ্য।
 আকুকীয়া (বি) ভোক নথকা।
 আকুয়া (বি) বুজ-নোপোৱা, নজনা।
 আভোক্ (স. শ.) ভোকৰ অভাৱ,
 ধাবৰ অনিচ্ছা। [অজীৰ্ণ।
 আম্ (স. শ.) এবিধ গছ আৰু গুটি;
 আমঠ্ (বি) হিতকথা জুগুনা, অৰুজন।
 আমঠ্ (স. শ.) আমৰ ডিলাৰ ভিতৰৰ
 শাহ বা কলিগা। [প্রাপ্তি।
 আমদানী (স. শ.) আম, বাণিজ্য জৰ্য
 আমতা (স. শ.) চালিত শুকাই থোৱা
 পকা আমৰ মত্ৰহ।
 আমতী (স. শ.) বাঁঠ (কাম)।
 আমনা } (স. শ.) এবিধ ধান।
 আমনা ধান }
 আমনি (স. শ.) আম-বাৰী; কোনো
 কাম অনেক বাৰ বা বহুবেলি
 কৰাৰ কাৰণে আকৌ কৰিবৰ
 অনিচ্ছা; অনেক বাৰ কৈ বা
 খুজি লগোৱা বিবক্তি।

আমনিয়া (স. ধা) আমনি লগা,
 ভাগৰ লগা।
 আমনজিয়ন্ (বি) বিমৰ্ষ, মন-মৰা,
 চিন্তিত। [গুটি।
 আমবা স. শ. এবিধ গছ আৰু তাৰ
 আমবিঘৰ্ (স. শ.) সিংহাসন, হাঙৰা
 বা বেইৰ ওপৰত দিয়া কাপোৰৰ
 ঘৰ। ১
 আমটী } (স. শ.) আমৰ শুকান
 আমটী-গুড়ি } গুড়ি।
 আমাডিয়া (বি) নিচেই সৰু, আকলন
 (একতকৈ অধিক লৰা বা
 ছোৱালীত খাটে)।
 আমাৰি (স. শ.) এবিধ জুকাঠী গছ।
 আমুৱা (স. ধা.) হেঁপাহ পলুৱা ভোগ
 কৰিবলৈ অনিচ্ছা জন্মা।
 আটৈ (স. শ.) কোনোৰ বন্ধুৰ বা
 নিজ নায়েবে বোৱা মাতৃহৰ মাক;
 পিতৃৰ বন্ধুৰ বৈণীয়েক; আইৰ
 সখীয়েক।
 আটৈলতা (স. শ.) সন্তপী-লতা।
 আমোদ্ (স. শ.) বং, আমিদ্ ধেমালি।
 আমোদী, (বি) বজিৱাল, ধেমেলীয়া।
 আমোলন্-টেঙা (স. শ.) এবিধ গছ;
 তাৰ কল। [তাৰ গছ।
 আমোলন্-ফুল (স. শ.) এবিধ বগা ফুল;
 আমোলা (স. ধা) বেজাৰ বা নিৰাশত
 মলিন কৰ (স্থ.); যেনে, এই

কথা শুনি সি মুখ আয়োলাই
পেলালে।
আবুলি (স. খ.) গছৰ পাত গোটে
বাহ সজা এবিধ বড়চীয়া পকুয়া।
আবুলীয়া (বি) পথৰা; (মতা
পাতি হাঁহুত খাটে)।
আবুলগী (স. খ.) এবিধ কেহা টেজা-
ফল; তাৰ গছ।
আব্ (স. খ.) উৎপন্ন।
আব্রতী (বি) বামী থকা, সধৰা।
আব্র (স. খ.) ভেম, বোৰা-শোৱাত
বৰ লোকৰ দৰে আচৰণ।
আবাবাত্ (আ) (স. খ) অহা-বোৱা
কৰা কাৰ্য্য; বহুৰ দৰে এজনে
আন এজনৰ ঘৰলৈ কৰা গতাগত,
হিল।
আবাস (স. খ.) গ্ৰাস, বস্ত্ৰ। [পুথি।
আবুকেদ (স. খ) বৈদ্য-শাস্ত্ৰ, ঔষ-
আবু (অব্য) সন্তোষ-বুজোৱা মাত।
আবু (স. খ.) জীয়াই থকা কাল,
জীৱনৰ সীমা। (অব্য) পুতৌ বা
সমবেদন-বুজোৱা মাত।
আটৰ “আইঞ” চোৰ। [ঘোৰ।
আয়োজন্ (স. খ.) কোনো কাৰ্য্যৰ
নিষিদ্ধে বস্ত্ৰ সংগ্ৰহ বা উদ্যোগ।
আয়োজিত্ (বি) কোনো কাৰ্য্যৰ
নিষিদ্ধে পোচোৱা।
আয়ো “আইউ” চোৰ।

আব্ (স. খ.), ওলটাই থকা হাৰিলে
দিবলৈ নিয়ম কৰা, আৰি বাস্ত।
আবন্ত (স. খ.) কৰিবলৈ থকা।
আবন্ত } (স. খ.) প্ৰথম উল্লেখ,
আবন্ত } উপক্ৰম।
আবাণ (স. খ.) আটাই, হাট।
(পদ্যত) “আবাণ” এনে হয়।
আবাধ্ (স. খ.) উপাসনা কৰা, ভক্তি
কৰা; চিত্ত।
আবাধনা (স. খ.) ভজনা, উপাসনা।
আৰি (স. খ.) এবিধ বাকলি নথকা
মাছ, হাৰিলে কোন বস্ত্ৰ হিচলৈ
কৰা প্ৰতিজ্ঞা। [পোৱালি।
আৰিগজলা, (স. খ.) আৰি-বাহুৰ।
আৰিয়া (স. খ.) ভেজ-ননা কটাকানিৰ
মুঠাত লগোৱা জুই, তেনে
কটাকানিৰ মুঠা।
আৰিকুঁজা (বি) অলপ কুঁজা।
আৰিমুৰি (স. খ.) ইকাতিক সিকাতিক।
আক (অব্য) দুটা শব্দ বা দুটাকি
কথা লগ-লগোৱা মাত। (ক্ৰি. বি.)
পুত্ৰ, আকৌ; ইয়াথৈকও।
আক তেওজ্-বেলি (ক্ৰি. বি.) এতি-
য়াৰ পৰা তিনি বছৰৰ আনৰ
বছৰত।
আক বাৰ্ (ক্ৰি. বি.) পুনৰায়।
আকবেলি (স. খ.) ঘোৰা বছৰ।
(ক্ৰি. বি.) ঘোৰা বছৰত।

আৰু বেলিলৈ (সৰ্ব.) অহা বহুবচ।
 আৰ্হৈ (স. শ.) নিসিজোৱাকৈ বদন্ত
 শুকোৱা ধানৰ চাউল।
 আৰ্হৈদুবীয়া (বি) ভালকৈ নিসিজা
 ধানবপৰা কৰা।
 আৰ্হৈয়া (বি) আৰ্হৈ চাউলৰ দৰে
 শুকান।
 আৰোগা (শ. শ.) নিৰোগী অৱস্থা,
 সুস্থতা। [কৰ্; চিলাটকি বান্ধ্।
 আৰোপ্ (স. ধা.) লগাই দি, স্থাপন
 আৰোপ্ } (স. শ.) লগাই দিয়া
 আৰোপণ }
 বা স্থাপন-কৰা কাৰ্য।
 আৰোৱান্ (স. শ.) বজা-মন্ত্ৰী-আদিক
 আঁৰ দিয়া ছত্ৰ।
 আৰোহ্ (স. ধা.) উঠ্, আৰোহণ কৰ্,
 আৰোহণ্ (ক্ৰম. স.) ওপৰলৈ উঠন।
 আৰ্চী (স. শ.) মুখ-চোৱা দাপণ।
 আৰ্জ্ (স. ধা.) উপাৰ্জন কৰ্, ঘট্;
 খেতি কৰ্। (ক্ৰম. স.) আৰ্জোতা
 (স্ত্ৰী) আৰ্জতী।
 আৰ্জন (ক্ৰম. স.) উপাৰ্জন, ঘটন।
 (স. শ.) ঘটী বস্ত। [আৰ্হি।
 আৰ্জী (স. শ.) গঢ়, আৰুতি, ঠগ;
 আৰ্জিত (বি) আৰ্জী, ঘটী উৎপন্ন কৰা।
 আৰ্জ (বি) পীড়িত, দুখ-গোৱা, বিবুদ্ধি।
 আৰ্জনাহ্ (স. শ.) দুখত, বেজাৰত বা
 ভয়ত থকা চিঞৰ।

আৰ্জী (বি) সেমেকা, হিঁতা।
 আৰ্জিতা (শ. শ.) অলপকৈ তিতা বা
 সেমেকা অৱস্থা।
 আৰ্জী (স. শ.) ছয় সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।
 আৰ্হি (স. শ.) আনৰ্ণ. আৰ্জী, চানেকি;
 শুকাওৱা চাবলৈ প্ৰথমে ছপা
 কাকত।
 আগ (স. শ.) চৰাটৰ ঠেজৰ কাঁইট;
 খুঁটাৰ ওপৰৰ জোড়াকৈ কটা
 ভাগ, জোড়া আগ।
 আলগ্ (বি) বেলেগ, পৃথক। (স. শ.)
 আঁতৰ, নিলগ। [এৰি বোৱা
 আলগতীয়া (বি) বেলেগতীয়া, লগ
 আলগা (বি) নলগা, আৱৰ্জক নথকা,
 সম্পৰ্ক নথকা। (স. ধা.) বেলেগ
 কৰ্, পৃথক কৰ্।
 আলগে (ক্ৰি. বি.) বেলেগে; একে
 লগে থকা আনবিলাক বস্ত
 নোছোৱাকৈ।
 আলচ্ (স. ধা.) পৰামৰ্শ কৰ্, লোকৰ
 মত সোধ্, মন্ত্ৰণাকৰ্। (স. শ.)
 উপদেশ, মন্ত্ৰণা।
 আলতা (স. শ.) গাৰ বন্ধা বস।
 আলতীয়া (বি) অলপ আঠাযুক্ত (মাটি)
 আলনি (বি) আৱোহ, সকলো ভাগ
 সমান নোহোৱা; অসম্পূৰ্ণ (স্ত্ৰী)
 আলনী।
 আলহু (স. শ.) আৰ্জহু, বন্ধন; কেনে,

ভাষ্কৰ আলমত থাকিলে উন্ন ।
নেথাকে ; বক্ষক ।

আলম্বিলম্ (স. শ.) বিলম্ব, পলম ।

আলম্ (বি) বুঢ়া বয়সৰ কাৰণে লবি
চৰি হুঁচৰি নোৱৰা । (জী)
আলম্বী ।

আলম্বী (স. শ.) পেট-কামোৰা ভুতুনী
খালহুৱা (বি) বৰ হুখত উঠা, অতি
হুখাৱা, (লৰা বা ছোৱালী)।

আলম্ (স. শ.) এলাহ, বনলৈ অনিচ্ছা,
সৰপালি ।

আলম্ (স. শ.) অতিথি, অলপ দিনৰ
নিমিত্তে লোকৰ ঘৰত বাস-কৰা
বাটকৰা ।

আলাই আধানী (বি) সামৰি নঠৈ নষ্ট
কৰা ; আশ্ৰয়হীন, থাকিবৰ ঠাই
নথকা ।

আলাপভাৱা (বি) নলগা, অকাষিলা ।

আলান্ (স. শ.) কাণত বা ডিম্বিত
আৰি দিয়া দৰব (কাৰ) ।

আলাত্ৰ, } (স. শ.) বাৰ চালত
আলাত্ৰ } ওলমি থকা খোৱাৰ মল ।

আলাত্ৰা(বি)আলাত্ৰ বা খোৱা লগা ।

আলাপ (স. শ.) কথোপকথন ।

আলাপী (বি) কথাৰ দ্বাৰা লোকেৰে
মিলিব পৰা, হুঁচিল-মুঁচিল কৰি
কথা কোৱা । [অপাৰ ; অগুৰনি ।

আলাবাছ (বি) কামৰ অযোগ্য,

আলাগ্ লাক (স. শ.) অতি মৰমৰ
লোক, অতি মৰমেৰে থকা বস্তু ।

আলাহ্ (স. শ.) আলমত কামলৈ
অনিচ্ছা । [ওখকৈ বন্ধা বাট ।

আলি(স.শ.)পথাৰত পানী-বখা চাপ
আলিহুন্ (স. শ.) চেনেহেৰে সাৰটি
ধৰণ ।

আলিয়ন্ (স. শ.) ভাষ্কৰলৈ লোৱা
বস্ত্ৰৰ ওপৰত লেপা বটন ; মাহৰ
আজ্ঞাত দিয়া পাচলি ।

আল্ (স. শ.) মাহুৰে খোৱা অনেক
বিধ মূল ; দাঁতৰ শুৰি ; গছৰ
দাই শিপা ।

আলেখ্লেখ্ (স. শ.) কোনো কাৰ্য
কৰিবলৈ গোপনে বিচৰা চল ।

আলেকে (ক্ৰি. বি.) আঁতৰবগৰা,
ওচৰ নচপাটক গোপনে ।

আলেজালে (ক্ৰি. বি) এলাহত ।

আলৈবিলৈ (স. শ.) দুবৰচা, হুখ, কষ্ট
আলোচনা (স. শ.) বিবেচনা, আলচ ;
অভ্যাস । [তোলা ।

আপোপোৰা (বি) আলহুৱা, চেনেহেৰে
আলুকিতা (স. শ.) ডালুৰ পৰা তললৈ
ওলমি থকা বোকা ছাল ।

আলুধৰা (স. শ.) পোৰ্ণাইৰ বা ভক-
তৰ পৰিচাৰক । [হালি ।

আলুপৈচান্ (স. শ.) পাৰ্শ্বচৰ্চ্যা, লঙ-
আলুসীয়া (বি) বৰ কোমল, টানকৈ
খবিলেই ভগ্না ।

আল্ফ্ৰুটিক্ (ফ্রি. বি.) টিলাটিক্, হেঁচা
বা টেণা নয়বাকৈ ।

আবস্তক্ (স. শ.) প্রয়োজন, সকাশ ।
(বি) প্রয়োজনীয়, উচিত, আবস্তক
থকা । (শব্দ পাচত নিবোধ্য)
যেনে, সেই কাম-কৰা আবস্তক ।

আবস্তকীয় (বি) প্রয়োজনীয়, লাগতি-
য়াল ; যেনে, আবস্তকীয় বস্তু ।

আশ্ (স. শ.) আশা, আশয়, মনব
ভাব ; দুৰ্জল যেন দেখি হিংসিবলৈ
কৰা সাহ ; যেনে, তোমাৰ হয়
ধন-নাশ, শত্ৰুবেগ পায় আশ ।

আশকত্ (বি) দুৰ্জল, কপ ।

আশলাগি "অশলাগি" চোৱা ।

আশকা (স. শ.) সংশয়, সন্দেহ, অশা-
ব্দ ; ভয় ।

আশয় (স. শ.) মন, চিত্ত, মনব ভাব
আশাবাহী (স. শ.) অশবাহী । [বাক্য ।

আশা (স. শ.) সিদ্ধিৰ আগন্তক বোহা

আশাবাহী (বি) আশাত বহু, আশা
এবিব নোহোৱা । [আশা ।

আশাপাশ (স. শ.) এবিব নোহোৱা ।

আশান্তৰীয়া (বি) উদ্যাব চিত্তবৃত্ত,
অকপটীয়া ।

আশি (সং) চাৰি কুৰি ।

আশিকাহ (স. শ.) লোকৰ মজল-
কাখনা ।

আশিক্য (বি) আচৰিত, অদ্ভুত ।

আজন্ (স. শ.) ভপনী বা সন্ধ্যাসী
থকা ঠাই । [ঠাই ; বন্ধন ।

আজন্ (স. শ.) সহায়, বন্ধক, বন্ধাব ।

আজিত্ (বি) আজন্-লোৱা, শবণ-
পন্ন, অধীন । (স. শ.) আজন্
লৈ থকা মাহুহ, অধীন ।

আজাস্ (স. শ.) সাধনা, লোকে দিয়া
ভাবনা ।

আজিন্ (স. শ.) বঠ মাহ, আহিন
আবল্ণলাই (স. শ.) ঢেঁকী-কঁতৰাৰ
যাতে হুহোৱা মাৰি । [মাহ ।

আযাচ (স. শ.) তৃতীয় মাহ, আহাৰ ।

আযাব্ (স. শ.) এটা শব্দ ।

আযি (স. শ.) কলাৰ এক বা খোপা ।

আযিয়া (স. শ.) আযাৰোৰ কাটি
বেলেগা ।

আস্ "আঃ" চোৱা ।

আসক্ত (বি) বত, ববটৈ মন-লগোৱা ।

আসক্তি (স. শ.) বতি, এবল ইচ্ছা ।

আসন্ (স. শ.) চাৰি-পাঁচ আদি বহা-
বহু ।

আসাম্ (স. শ.) অসম, এখান দেশৰ
নাম, সোমাব পিঠ, কামৰূপ ।

আহুবি-মতীয়া (বি) বৈভ-শাস্ত্ৰৰ নিক-
পিত নোহোৱা ; বৈভ-শাস্ত্ৰ ন-
জনাটক বেজালি কৰা ।

আলৈ কৰ্ }

অবীকাৰ কৰ্ ।

আলৈ যাত

আসোঁৱাহ্ (স. শ) আপত্তি; কাৰ্য্যত
বাধা, বিঘিনি। [নোহোৱা।

আসোৱাহ্ (বি) বিসোৱাহ্, সোৱাহ্।

আন্তৰ্ (স. শ.) কোনো কাপোৰৰ

ভিতৰ কালে লগোৱা কাপোৰ;

আটীৰ পিঠিত দিয়া মহা বস;

বালি-চুণৰ লেপ। [বাগ।

আত্তিক (স. শ.) আদৰ, চেনেহ;

আকান্ (স. শ.) আঘাত, আহাব,

ধুলা; উৰ্দ্ধন-গৰ্দ্ধন, বীৰত্ব বা

মহতালি-দেখোৱা কাৰ্য্য।

আৱাহ্ (স. শ.) আদ, বস, সোৱাহ্।

আৱাহদ (স. শ.) সোৱাহ্ লোৱা বা

চাকি চোৱা কাৰ্য্য। [চাপ্।

আহ্ (অ. ধা.) আগমন কৰ্ণ, ওচৰ

আহত্ (বি) হা-লগা, আঘাতৰ দ্বাৰা

হুণ-পোৱা। [হাহ্।

আহম্ (স. শ.) অসম-বজাৰ কুলৰ

আহবণ্ (স. শ.) গ্ৰহণ, গোটাই অনা

কাৰ্য্য। [গ্ৰহণো-কৰা যাত।

আহা (অব্য) আনন্দ বৃদ্ধোৱা বা

আহাব্ (স. শ.) বাত, খোৱা বস;

ভোজন; তৃতীয় মাহ।

আহাব্-মহীয়া (বি) আহাব মাহৰ

(ক্রি. বি.) আহাব-মাহত।

আহাকৰা, (বি) আহাব-মাহত হোৱা।

আহাকৰা-পোন্ধ্ (স. শ.) নোঁৱাহী-

পক্কা।

আহাব্-বাহাব্ (স. শ) খোৱা খুই।

আহিন্ (স. শ.) আহিন, ষষ্ঠ মাহ।

আহিন্-মহীয়া (বি) আহিন-মাহৰ।

(ক্রি. বি) আহিন-মাহত।

আহিলা (স. শ.) বৃদ্ধৰ সঁজুলি, বৰব

অস্ত্ৰ আৰু ধাৰ-ওলী আদি।

আহ (স. শ.) এবিধ ধান।

আহকান্ (স. শ.) আপহ, কট; কট-

জমোৱা বস।

আহদি (স. শ.) তিবোতা বা মজাক

বশ-কৰা দৰব।

আহনীয়া (বি) কেব-যেনা, বহিবৰ

উপযুক্ত, আসনৰ নিচিনা, (পচৰ

ডাল।)

আহোন্ (স. শ) হাতীৰ পলখনত

হাতত বহা ঠাই; কেবযেনী বহি-

বৰ উপযুক্ত হোৱা ঠাল; নায়ত

ওবিয়াল বহা ঠাই।

আহোম্ বগবি (স. শ.) এবিধ বগবি

পাকিলে কলা পৰে। >

আহিক্ (স. শ.) নিতৌ কৰা ধৰ্ম্মকৃত্য।

(বি) নিতৌ হোৱা।

আহ্বান্ (স. শ.) নিয়ন্ত্ৰণ, বতা কাৰ্য্য।

আহ্বান্ (স. শ.) আনন্দ, বৎ।

আহ্বানিহত্ (বি) আনন্দিত, বৎ-গোৱা।

আকেপ্ (স. শ.) অনন্তোৰ, বেগাব।

ই।

ই, (সৰ্ব্ব) এটোটা মানুহ, অস্ত বা বস্তু।

ইংৰাজ্ (স. শ.) ইংলণ্ডৰ মানুহ।

ইংৰাজী (বি) ইংৰাজৰ, বিলাতী। (স. শ.) ইংৰাজৰ ভাষা।

ইং (অব্য) হুখ, বেজাৰ বা আশ্চৰ্য্য ভাব বুজোৱা যাত।

ইকট্ৰনিকট্ } (স. শ.) বেয়া শোৱাদ
ইকট্ৰনিকট্ } বা গছ পাট মুখ
বিকটোৱা কাৰ্য্য।

ইকবা (স. শ.) ঘৰৰ বাৰ দিয়া, এবিধ ফল।

ইকাত্তি-সিকাত্তি (ক্ৰি. বি.) একালৰ পৰা আন ফালে কাত্তি। ইকালৰ পৰা সি ফাল।

ইকাৰ্ (স. শ.) "ই" আখৰ, ঘাউটক, ই ইজিত্ (স. শ.) চিয়াৰ, ঠাৰ, কথা-বুজোৱা সন্তেত। [যাত।

ইচ্ (অব্য) ইতিকিং বা উপলব্ধা কৰা

ইচ্ছা (স. শ.) বাঞ্ছা, কামনা।

ইচ্ছুক্ (বি) ইচ্ছা-কৰা।

ইটা (স. শ.) ঘৰ-আদি সজা, পোৰা মাটিৰ ছপৰা।

ইটাখনি (স. শ.) 'ইটা সজা ঠাই।

ইটা-গুড়ি (স. শ.) ইটাৰ গুড়া; তাৰ নিচিনা বৰণেৰে এবিধ দাহ-খোৱা চৰাই।

ইটা-গুড়ীয়া (বি) বজাৰীয়া।

ইতৰ্ (বি) সামান্ত, নীচ।

ইতি (স. শ.) অন্ত, শেষ, সমাপ্তি।

ইতিপূৰ্বে (ক্ৰি. বি.) ইয়াৰ আগতে।

ইতিকিং (স. শ.) পৰিহাস, তুচ্ছকৰণ, উলটাই।

ইতিমধ্যে (ক্ৰি. বি.) সেই সময়তে, এই কথা হৈ থাকোঁতেই।

ইতিহাস্ স. শ.) পুৰণি কথা, বুৰঞ্জী।

ইত্যাশি (বি) এই বিলাককে আদি কৰি। [(সৰ্ব্ব) এই কাল।

ইদানীক্ (ক্ৰি. বি.) এই কালত।

ইন্দ্র (স. শ.) বেহুতাবিলাকৰ বজা।

ইন্দ্রজাল্ (স. শ.) ভেলেকী, এটা বস্তক আন এটা বেন দেখোৱা বিভা।

ইন্দ্রজিত্ (স. শ.) গাত কুলেৰে এবিধ জাকৰ সাপ।

ইন্দ্রপুৰি } (স. শ.) ইন্দ্রৰ নগৰ, বৰ্গ।
ইন্দ্রলোক্ }

ইন্দ্রবংশী (বি) ইন্দ্রবপৰা জাত।

ইন্দ্রমালতী (স. শ.) এবিধ ফুল।

ইন্দ্রাণী (স. শ.) ইন্দ্রৰ ভাৰ্যা, শটী।

ইন্দ্রিয় (স. শ.) গাৰ বিবিলাক ভাগৰ ঘাৰা বোধ জন্মে বা মানুহে কাম

কৰে সেই বোৰৰ প্ৰত্যেকটো এটা ইন্দ্রিয়। [ইন্দ্রিয়ৰ সন্তোষ।

ইন্দ্রিয়-হুখ (স. শ.) চমু-জিতা-আদি

ইপৰীয়া (বি) নৈৰ এই পাৰত থকা।

ইপাথে (ক্ৰি. বি.) নৈৰ এই পাৰত।

ইফলীয়া (বি) এট ফালব, এট পক্ষব ।

ইফালসিফাল (বি) অন্তৰ্ধা, লব্ধব ।

যেনে, কোৱা কথা ইফাল-সিফাল
নকৰিবা ; একালৰ পৰা আন
ফাললৈ যুৱোৱা : যেনে, লাও পাই
মুখ ইফাল-সিফাল কৰে । (স. শ.)
এক ঠাই বা আন ঠাই, এট ফাল
বা সেই ফাল ।

ইবাই, (ক্রি, বি) টাব, এইবাব,
(মৌখিক) । [(পত্ৰত) ।

ইভিত্তি (ক্রি. বি.) ইফালে, এই পোনে
ইমান (সৰ্ব) এট পৰিমাণৰ ।

ইমানকৈ (ক্রি. বি.) এট পৰিমাণে,
ইমান অধিককৈ । [কৰা কাৰ্য্য

ইমুখ-সিমুখ (স. শ.) মুখ ইফালসিফাল
টলীহ ।

টলীহ্ } (স. শ.) এবিধ ঘাছ ।

টলুটি (স. শ.) ইফাল, ই পিঠি ।

উই (স. শ.) বন্ধ, হিত লোক । (বি)
হিত, শ্ৰিয় ।

উই-ওক (স. শ.) নিজক শব্দ-দিয়া ওক
ইউতা (ও. শ.) বন্ধুতা ।

ইউ-দেহতা (স. শ.) আপুনি উপাসনা-
কৰা দেহতা ।

ইউজিক (স. শ.) বন্ধুতা, মিল শ্ৰীতি ।

ইস (অব্য.) ওখ বা আচৰিত ভাব-
বুজোৱা মাত ।

ইফকান্ (স. শ.) এট ফাল, এই ফাল ।

ইহলোক (স. শ.) এই জগত, এই
জীৱন ।

ঈ ।

ঈকাব্ (স. শ.) 'ঈ' আশৰ, ঘাইকৈ
ভাব চিন । [কোৱা বেচাৰ ।

ঈৰা (স. শ.) ধিয়াল, পৰব ভাল দেখি
ঈৰাল্ (বি) ধিয়লীয়া ।

ঈশান (স. শ.) শিব । ঈশানী চুৰ্গা ।

ঈশান কোণ (স. শ.) পূব আৰু উত্তৰ
মাজ । [দেহতা ।

ঈশ } (স. শ.) গৰাকী, প্ৰভু, অধি-

ঈশ্বৰ } কাৰ, সৃষ্টি-কৰোঁতা মাট ।

ঈস্ } (অব্য.) কুৰু ভাব-প্ৰকাশ-কৰা

ঈহ্ } মাত । [ডিলা মাৰি ।

ঈহ } (স. শ.) নাজল আৰু

ঈহ্ মাৰি } যুৱলিক লগ-লগোৱা

উ ।

উই (স. শ.) কাঠ বাহ আদি নষ্ট কৰা
এবিধ বগা পোক । [বাহ ।

উইকৰুবা (স. শ.) উই বগা, মাটিৰ

উইচিলা } (স. শ.) উইয়ে ভোলা

উইইকলু } মাটিৰ দম বা দল ।

উইই (স. শ.) দেহতাক, এবিধ ছন্দিত
কাঠৰ গছ ।

উকচ কচ্ (স. শ.) লৰালৰি, বকবোলা ।

(বি) পলম সহিব নোহবা, তত-
তৈয়া-কবা।
উকটপাকই (স. শ.) বাতি আহিব
সময়ত নাকীয়ে লোহা পাক,
আকোষপাকোষ।
উকল (অ. ধা.) গণনাত কোনো এক
সংখ্যা পূৰ্ণ হৈ বাঢ়ি থাক্ ; বয়সৰ
কোনো এক সংখ্যা পাব হ।
উকহ (স. শ.) এবিধ হিংসক চৰাই।
উকা (অ. ধা.) কিছু দিন গুচি থাকি
আকও হ, উপ দি। (বি) ফুল
নথকা, অনেক বৰণেৰে শোভিত
ন-কবা। [ভাব চিনু।
উকাৰ (স. শ.) 'উ' আখৰ, বাহকৈ
উকি (স. শ.) বিং, দুবেত থকা মাহুৰক
মতা শব্দ। [বিজিয়া।
উকিয়া (স. ধা.) বিজিয়াই মাত,
উকুবা (স. শ.) ভবিষ্যতলুপ্তাত ভব দি
বহা কাৰ্য্য। ১
উকুলিয়া (স. ধা.) মুখৰ পৰা উলিয়াই
পেলা।
উক (বি) কুণ্ডিত, কোৱা।
উক্তি (স. শ.) কথা, বাক্য।
উকমুকনি (স. শ.) বায়ত উপাহ্ বহ
হোৱা যেন বোধ।
উকমুকা (অ. ধা.) বায়ত উপাহ্ বহ
হোৱা যেন বোধ হৈ মুখ পা।
উকমুকি "উকমুকনি" চোৱা।

উকমুকীয়া (স. শ.) টোপনিভ ভয়, বা
বুকুত হেঁচি থকা যেন বোধ হৈ
ভালকৈ ছুটুতা মাতেৰে মৰা
চিকোৰ। তাক কুড় বুলি ভবা যায়।
উখনাউখনি (স. শ.) বাচ্যাবাচি,
কথাৰ বিবাদ।
উথবা (বি) থকা, সাৰ নথকা।
উথলী (স. শ.) ধান-বনা খুবলি ;
উথাল।
উথলমাথল (স. শ.) থবথেনা কৰাত
হোৱা হলফুল।
উথহ (অ. ধা.) বেদনাত মৰহ ওথ হ,
বিষত ওকল্। [অৱস্থা।
উথহনি (স. শ.) ক্ষীততা, উথহা
উথামুখা (বি) নেচাই নিচিঙি কাম-
কৰা, উতৰুৱা ; ভালকৈ গৰি
চাই ঠিক নকৰা। [দুৰ্গতি হ।
উথু (অ. ধা.) পাগ লাগি বা তেঁকুৰি
উথুৱা (বি) সিজোৱা ধানবপৰা কৰা।
(স. শ.) সিজোৱা ধানবপৰা কৰা
চাউল। [বুদ্ধি।
উগ্ (স. শ.) শস্য হৈথকা বোপৰ
উগাধ (স. শ.) পেটবপৰা মুখে দি
ওলোৱা বাহু। (অ. ধা.) পেটবপৰা
মুখে দি বাহু উলিয়া। (স. ধা.)
পেটত থকা পুৰণি কথা প্রকাশ
কৰ্।
উত্তমপুস্তক (স. শ.) মনৰ উত্তম

বা অস্থিৰতা, চিন্তা । (বি) উবিগ্ৰ, চিন্তিত ।
 উগ্ৰ (বি) ঢোকা ; জলা ; তপত ; ভয়ানক ; নিহিব ; থকাৰ ; প্ৰবল, বলবন্ত ।
 উগ্ৰতা (স্ত. শ.) উগ্ৰত্ব প্ৰবলতা ।
 উগ্ৰ (স. শ.) বেৰোঁৱাৰ পৰা পোন, থিয়, (বজ্জত খাটে) ; গাড়ীৰ চকৰিব পথালি কাঠ । ১
 উগা (স. শ.) সূতা-মেৰোৱা এবিধ সঁজুলি । (স. ধা.) উগাত মেৰা ।
 উগাল 'উভাল' চোৱা ।
 উচট্ (স. ধা.) উৎসাহী হ, কোনো কাৰ্য্যলৈ ইচ্ছুক হ ; উচ্চ প্ৰশংসাৰ দ্বাৰা গুৰুত্ব পৰ ।
 উচটনি (স. শ.) উচটোৱা বা উৎসাহ-দিয়া কাৰ্য্য ; মিছা প্ৰশংসা ।
 উচটা (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যলৈ উৎসাহ দি, লগাই দি ; মিছা প্ৰশংসাৰ দ্বাৰা গুৰুত্ব ।
 উচৰ্গ (স. শ.) উৎসৰ্গ । (স. ধা.) মজা মাতি দান কৰ ।
 উচটোৱা (বি) কোনো কাম কৰিবলৈ উৎসাহ দিয়া লোক, কোনো কৰ্ম্মৰ নিষিদ্ধে আগবঢ়াই দিওঁতা ।
 উচল (বি) সমূলি আদায় ; শেষ, অন্ত ।
 উচলপাচল (বি) আনন্দত অস্থিৰ, বৰ আনন্দিত ।

উজ্জ্বল (স. শ.) হঠাৎ থং কৰি থিয় হোৱা কাৰ্য্য ।
 উচাপ (স. শ.) অকস্মাত ভয় পাই যবা পাৰ ভোকাৰ ।
 উচাব (স. ধা.) উচ্চাৰণ কৰ, মাত্ৰ ।
 উচাল (স. ধা.) অলপ ওপৰলৈ তোলা, মাং । (স. শ.) অলপ ওপৰলৈ তোলা বা দৰা কাৰ্য্য ।
 উচিত (বি) যুক্ত, স্তায় ; উপযুক্ত, যেনে, উচিত মূল্য ।
 উচুৱা (বি) উচটোৱা বা মিছা প্ৰশংসা-কৰা ।
 উচুপ (স. ধা.) কেঁকুৰি কান্দ ।
 উচুৰা (স. শ.) কুমটিৰ নিচিনা এবিধ মাটি থনা পোক ।
 উচ্চ (বি) ওখ । (স. শ.) ওখ ঠাই ।
 উচ্চতা (স্ত. শ.) ওখ হোৱা অৱস্থা ।
 উচ্চাব (স. ধা.) মাত্ৰ, শব্দ কৰ ।
 উচ্চাৰণ (স. শ.) শব্দ-কৰণ, মাত্ৰন ।
 উচ্চাৰিত (বি) উচ্চাৰণ-কৰা, যত ।
 উচ্চৰবে (ক্ৰি. বি.) আটাই পাৰি, চিঞৰি ।
 উজ্জ্বল (বি) নষ্ট, নিমূল, উজাৰ ।
 উজ্জ্বল (স. শ.) থাই এৰা বস্তু, চুৰা ।
 উজ্জ্বল (বি) উজ্জ্বল, কাৰো হাক হুতলা, ডেঙ-পৰা ; ঢকল, পাতল ।
 উজ্জ্বল (স. শ.) কলস, বিনাশ ।

উচ্চপিত্ৰ	(স. শ.) উৎসলখণ্ডল,	উজাগৰে, (জি. বি.) সাৰে, নোশো-
উচ্চপিত্ৰি	বাগ্ৰতা।	হাতে।
উচ্চপিত্ৰা (অ. ধা.)	উৎসলখণ্ডল কৰ,	উজান্ (স. শ.) বাঢ়নী পানীৰ লগত
	অস্থিৰ হ।	ওলাই অহা মাহৰ জাক।
উজুটি (স. শ.)	খোজ কাটেতে ভৰিৰ	উজাব্ (স. শ.) এজাক জন্তুৰে টক
	আগত লগা থকা। [পূৰ্ব ভাগ।	ধাই দিহাদিহি দিয়া লব। (বি)
উজনি (স. শ.)	নৈৰ ওপৰ-ফাল, দেশৰ	উজ্জ্ব, ধ্বংসিত। (স. ধা.) খুঁচৰি
উজ্জি (স. শ.)	ভৰিৰ অলঙ্কাৰ বিশেষ।	দি; গুপ্তকথা বাহিৰ কৰ।
উজনি-মুহা (বি)	দেশৰ পূব, বা নৈৰ	উজ্জ (বি.) টিলা, অনায়াসে কৰিব বা
	ওপৰৰ ফাললৈ সমুখ হৈ থকা।	বুজিব পৰা।
উজনীয়া (বি)	উজনি দেশৰ; নৈৰ	উজ্জুটি “উজ্জি” চোৰা।
	ওপৰলৈ ঘোৱা; বাঢ়নী পানীৰ	উজ্জল্ (বি) পোহৰ-পোহা, প্রেকা
	লগত জাক পাতি ওলাই অহা	উজ্জলিত্ শিত; দীপ্তিমন্ত।
(মাহ)।		উজ্জলতা (শ. শ.) উজ্জল গুণ, কাস্তি।
উজব্ (অ. ধা.)	উজাব ধা, ভয় পাই,	উট্ (স. শ.) দীঘল-ডিকীয়া, পিঠিত
	জাক ভাজি দিহাদিহি যা। (গক-	কক থকা এবিধ জন্তু। (অ. ধা.)
	মহত খাটে।)	ওপজি যা, পানীৰ ওপৰত গতি
উজলা (বি)	ওপৰলৈ উঠি ওঠৰ বাজ	কৰ।
	হৈ থকা, (দাঁতত-খাটে)।	উটনীয়া (বি) উঠি অহা।
উজলা-দাঁত (বি)	দাঁতৰা, উজলা দাঁত-	উটাপুটা (স. শ.) জোঁটাপোটা, টনা-
	যুক্ত। (জো) উজলা দাঁতী।	উটাপুটি টনি।
উজা (অ. ধা.)	নৈৰ বা দেশৰ ওপৰৰ	উঠ্ (অ. ধা.) গা মাং, ধিয় হ; ওপ-
	ফাললৈ যা; শিতানৰ ফাললৈ	বলৈ গতি কৰ; আৰোহণ কৰ।
	যুৰ আগ বঢ়া; বাঢ়নী পানীৰ	উঠ্জ: (বি) অলপ ওখ। (স. ধা.)
	লগত জাক পাতি ওলাই আহ্,	ওখ কৰ; কথাৰে ভাজিব কৰ,
	(মাহত খাটে)।	মিচা প্রথংসা কৰ। অলপ ওখ
উজাগৰ্ (বি)	সাৰে থকা, নোশোৱা।	এই।
(স. শ.)	সাৰে থকা কাৰ্য।	

উঠন্ (স. খ.) উঠা কার্য, আবোধণ ।
 উড়্ 'উব' চোরাঁ । উড়ন্ 'উবন্'
 চোরাঁ । উড়নীয়া, 'উবনীয়া' চোরাঁ ।
 উড়ীদন্, 'উবি-দন্' চোরাঁ ।
 উডলা (স. ধা.) লোকব অনিষ্ট কবি-
 বসৈ মন বড়াই দি, উডলা ।
 উডহুয়া (স. খ.) এবিধ একুৰ জাতিব
 জন্ত । (বি) উজ্জ্বল, বিবেচনা
 নকবি কাম-কনা, ডেওপবা ।
 উডব্, 'উডব' চোরাঁ ।
 উডবাইউতবি (স. খ.) বাদ্যহুবাদ,
 বাচায়াচি ।
 উডন্ (অ. ধা.) তাপ পাই ওফন্দি
 উঠ্ । (স. খ.) উডলা অৰহা ।
 উডলা (স. ধা.) তাপ দি ওফন্দি,
 ববটৈ তপতা ; উচটা, কোনো
 কার্য কবিবসৈ পরামর্শ দি । (বি)
 ব্যগ্র, পলম, সহিব নোহবা ।
 উৎকট্ (বি) উগ্র, প্রবল, টান ।
 উৎকট্ (স. খ.) উত্তমধুত্তম, চিন্তা,
 ভাবনা ।
 উৎকলিত্ (বি) চিন্তিত, ভাবিত ।
 উৎকোল্ (স. খ.) ওপবসৈ মূখ কবি
 শোবা লোক ।
 উৎকোল্টৈ (ক্রি. বি) ওপবসৈ মূখ
 কবি ভবসৈ ।
 উৎকট্ (বি) উত্তম, শ্রেষ্ঠ ।
 উৎকট্ভা (ও. খ.) শ্রেষ্ঠতা ।

উৎখাত্ (বি) উজ্জ্বল, উবাব, উজাব ।
 উত্তম্ (বি) ভাল, শ্রেষ্ঠ ।
 উত্তব্ (স. খ.) প্রতিবচন, একনে
 কথা কোষাত আন জনে সুবাই
 কোষা কথা ; দক্ষিণ ময়ূখব
 দিশ । [পরাবাকী ।
 উত্তবাধিকারী (স. খ.) মৃতকব বস্তব
 উত্তবযাত্রা (স. খ.) একেশ সংখ্যক
 নক্ষত্র । ১
 উত্তব্, কান্দনী (স. প.) বাঘ সংখ্যক
 নক্ষত্র । ১ [নক্ষত্র ।
 উত্তব্, তাত্রপদ্ (স. খ.) হাবিশ সংখ্যক
 উত্তবায়ণ্ (স. খ.) দ্ব্য উত্তব কালে
 গতি কথা কাল ।
 উত্তবীয়া (বি) উত্তবব পরা অহা(বতাহ)
 উত্তবে (ক্রি. বি.) উত্তব কালে ।
 উত্তাপ্ (স. খ.) তাপ, তপত ওণ ।
 উজ্জ্বল্ (বি) অহিব, চকল, দহিব
 নোহবা, ডেওপবা, সব ব্যগ্র ।
 উৎথাপন্ } (স. খ.) প্রত্যাহ, উক্তি ।
 উৎথাপনা }
 উৎথাপিচ্ (বি) প্রত্যাহ-কবা, প্রত্য-
 হিত, কোবা ।
 উৎথিয়া (স. খ.) উজ্জ্বল, অকহেবা ।
 উৎপত্তীয়া (বি) অন্তত-মুজোবা ।
 উৎপত্তি (স. খ.) জন্ম, উত্তব, হওন ।
 উৎপন্ (স. খ.) উৎপন্ন, লাভ ।

উৎপন্ন (বি) ওপজা, হোজা। (স. শ.)

লাভ, আর্জন।

উৎপন্ (স. শ.) ভেঁটফুল।

উৎপাত্ (স. শ.) অতুত, আগলৈ
অয়তল হবব চিন।

উৎপাদক্ (বি) উৎপন্ন কৰা।

উৎপাদন্ (স. শ.) উৎপন্ন কৰা কাৰ্য্য,
জন্ম-দায়ন। [দিয়া।

উৎপাদিত্ (বি) উৎপন্ন কৰা, জন্ম-
উৎপাব্ (স. ধা.) ধানি তলব মাটি
ওপৰ কব্; উৎচ্ছব কব্, নির্মূল
কব্, উদ্যাব্।

উৎসর্গ (স. শ.) মন্ত্ৰ মাতি দেহতা বা
ব্রাহ্মণক কৰা দান; সমর্পণ।

উৎসব্ (স. শ.) আনন্দ হোৱা কাম,
অনেকে গোট খাই ভোজন-পান
কৰি কৰা আৰোদ।

উৎসাহ্ (স. শ.) কাম কৰিবলৈ বহুবে
কৰা ইচ্ছা, কামলৈ বহুবে আগ-
বঢ়া কাৰ্য্য।

উৎসাহী (বি) উৎসাহ যুক্ত।

উৎপ্পণ্ (স. শ.) লবালবি, থবথেনা।

উতাল্ (স. শ.) তাপ পাই বা উতলি
ওপৰলৈ উঠন।

উদ্যতীয়া (বি) প্রথম বাবৰ দাঁতেবেই
থকা, দাঁত নডকা, (গক-মহ)।

উদ্ (স. শ.) এবিধ বাছ-খোজা জন্তু।

উদগা (স. ধা.) উৎসাহ দি, উচঠা।

উদং (বি) মুকলি, চাকন নথকা;
আবছ নোহোৱা; শূন্য, শুদা।

উদংমূৰীয়া (বি) শুদা-মূৰীয়া, মূৰত
একো নথকা; ওপৰকি নথকা,
বাধীন।

উদম্বীয়া (বি) বম্বীয়া নোহোৱাকৈ
যেলি দিয়া (গক আদি) বম্বীয়া বা
গবাকী নথকা।

উদঙ (বি) দঙ বা বাধা-কৰোঁতা
নথকা; বাধা নমনা, আপোন
ইচ্ছাবে চলা। [খাস।

উদফাই (স. শ.) এবিধ কক-বোপ,

উদয়্ (স. শ.) ওপৰলৈ উঠা, ওলোৱা
(চক্ৰ-সূৰ্য্যত ধাটে) (স. শ.) চক্ৰ-
সূৰ্য্য ওলোৱা কাৰ্য্য; আগমন।

উদয়্গিৰি (স. শ.) সূৰ্য্য উদয় হোৱা
এই কালনিক পৰ্ব্বত।

উদব্ (স. শ.) পেট।

উদব্ পবায়ণ্ (বি) উদবপূজা-কৰা, পেট-
পোহা। (স. শ.) পেট পোহোঁতা।

উদব্ পবায়ণতা (স. শ.) উদবপবায়ণৰ
শুণ বা স্বভাব।

উদাত্ (স. শ.) উদতীয়া।

উদাপছ্ৰা (বি) একো নিয়ম নোহো-
ৱাকৈ অনেকে-আপোন ইচ্ছা যন্তে
কৰা।

উদ্যব্ (বি) সকল, যন্তে যুখে এক,
অকণটীয়া।

উদাল বাটি (স. খ.) ববব চাবিওকানব
উবর বাটি । ১

উদাম্ (স. খ.) বিবরত বিবাম, সংস-
বব হুথলৈ আওহেলা ।

উদালিন্ { (বি) বৈবাপী, কেবলীয়া ।
(স. খ.) সংসাবব হুথ-
নিবিচবা লোক, কেব-
লীয়া ভকত ; (স্বী) উদা-
লিনী, সন্ধ্যালিনী ।

উদাহব্ (স. খ.) হুটীও, কোনো কথা
বুজাবলৈ দিয়া প্রমাণ ।

উদি (বি) উব্, চাকনী নথকা ।

উদিড্ (বি) উদর হোয়া ।

উদিয়া (স. খা.) ব্যক্ত কব, উবর কব ।

উহুনি মুহুনি (স. খ.) বহ বাহুহ গোট
খোয়াত হোয়া হলহুল বা দুই ;
অনেকব হেঁচা হেঁচি বা টোলাটেনি ।

উদরতি (স. খ.) উরতি, ক্রিয়া ।

উকেন্ (স. খ.) উদাদিহ, অহুসতান
অভিপ্রায় ।

উকেনে (অব্য.) নক কবি, প্রতি ।

উবড্ (বি) উহুখল, উভহুবা, মন-
বড়া ।

উবডালি (স. খ.) উবড গুণ বা বডাব

উডাব্ (স. খ.) জ্ঞান, আপদব পবা
বকা ; হুক্তি । (স. খা.) আপদব
পবা বাথ ; হুক্তি দি ।

উব্বাউন্ (বি) কব বডত বা শোকত
বলিবাথ নিচিনা হোয়া ।

উদিব (বি) চিত্তিত, ভাবিত, উভল-
খুল ।

উডড, (বি) আটি বাটি থকা ।

উডডালি (স. খ.) হুটালি, অহুবি ।

উডব্ (স. খ.) উৎপত্তি, হওন ।

উডিহ্ (স. খ.) গতি উৎপন্ন হোয়া বড,
গহ, হুণ, ইত্যাদি ।

উডড্ (বি) সঠক, কবিকলৈ প্রভত ।

উডব্ } (স. খ.) কাববাথ চেটা ।
উডোণ্ }

উডোণী (বি) বড-কবা, চেটা-কবা,
এলেহুবা নোহোবা ।

উধনৌয়া (বি) ভাবব আক খুবনৌয়া ।

উধাড্ (বি) ভয়ত বিভত, বিচোটা বা
নিকুশাস ।

উধান্ (স. খ.) পাক-কবা পাহ-বোহা
বাটিব চপবা । [কব ।

উধাব্ (স. খ.) প্রায়শ্চিত্ত কব, ভুতি

উধাব্, পলা (বি) একনে আন একনক
সহাবতা-কবা, উপকাবব মননি
উপকাব কবা ।

উনী (স. খ.) পাট হুতা-কটা কব ।

উনীয়া (স. খা.) উনীত হুতা কাই ।

উহুবিয়া (স. খ.) অসপকৈ উক্তি কব,
ইতিভেবে ক ।

উনৈচত্ বাবলা (স. শ.) অলপ বয়সত
 উপদেশ হুগুনা, দয়াব নোহবা।
 উনৈচত্ বাবলোহা (বি) অলপ বয়সতে
 গুৰুজনৰ উপদেশ হুগুনা, দয়াব
 নোহবা লবা, উজ্জ্বল।
 উন্নত্ (বি) ওখ, ভাগ্যবান।
 উন্নতি (স. শ.) স্বথ-সম্পত্তি, শ্ৰীবৃদ্ধি।
 উন্নত্ } (বি) বলিয়া। (স. শ.)
 উন্নাদ্ } বলিয়া মাহুহ, বাতুল।
 উন্নততা (গু. শ.) বলিয়ালি, বলিয়াৰ
 আচৰণ।
 উপকথা (স. শ.) সজা উপাখ্যান,
 সাধু-কথা।
 উপকৰণ (স. শ.) পূজাব নৈবেদ্যত
 দিয়া কল-মূল আদি, কোনো বস্তু
 সজাত ব্যৱহৃত সামগ্ৰী।
 উপকাৰ (স. শ.) হিত কাৰ্য।
 উপকাৰী (বি) হিত-কৰা, (স. শ.)
 হিতকাৰ্য-কৰোঁতা।
 উপকূল (স. শ.) সাগৰৰ তীৰ বা পাৰ,
 সাগৰৰ ওচৰৰ মাটি।
 উপক্ৰম্ (স. শ.) উত্তোগ, আৰম্ভ।
 উপগ্ৰহ্ (স. শ.) গ্ৰহৰ লগৰ সামান্য
 গ্ৰহ।
 উপচক্ (স. শ.) আপদ, বিপদ।
 উপছাতি (স. শ.) এটা মূল ছাতি বা
 জ্যেষ্ঠ পৰা ওলোহা আন এটা
 সামান্য ছাতি, একে লক্ষণ বা
 বস্তুৰ থকা আন এবিধ।

উপজীৱ্য (স. শ.) জীৱিকা, জীৱনৰ
 উপায়।
 উপতাপ্ (স. শ.) আপদ, বিপদ।
 উপত্যকা (স. শ.) ভৈয়াম, পৰ্বতৰ
 ওচৰৰ মাটি।
 উপদেহ্ (স. শ.) সামান্য দেহতা। (স্ত্ৰী)
 উপদেহী। [পিণাচ।
 উপদেষ্টতা (স. শ.) জুত, প্ৰেত,
 উপদেশ (স. শ.) শিক্ষা, শিক্ষনি।
 উপদেশক্ (স. শ.) শিক্ষি দিওঁতা।
 উপদ্রব্ (স. শ.) পৰা পৰা হোৱা
 অনিষ্ট, কষ্ট বা পীড়া।
 উপদীপ্ (স. শ.) কেইও কালে সাগৰৰ
 পানীয়ে বেৰি থকা এখন সৰু
 ঠাই, সাগৰৰ মাজুলী।
 উপনয়ন (স. শ.) লগুণ-দিয়নি।
 উপনীম্ (স. শ.) ঘাই নামত বাজে
 আন নাম, মতা নাম; উপলুনা
 নাম।
 উপনিষদ্ (স. শ.) বেদৰ বি ভাগত
 পৰম্পৰাবত্ত নিৰ্ণয় কৰা হৈছে,
 সেই ভাগ। [কথা।
 উপন্যাস্ (স. শ.) উপাখ্যান, সাধু
 উপপত্তি (স. শ.) বিৰা-সকথা দ্বাৰী,
 গোপনে লোৱা পৈ। (স্ত্ৰী) উপ-
 পত্নী।
 উপপাতক (স. শ.) সামান্য পাপ।

উপপাতকী (স. শ.) সামান্য পাপ-
কৰ্ণোত্তা ।

উপবন্ (স. শ.) বোহা গছব হাৰি ।

উপবাস্ (স. শ.) অনাহার ত্রুত, লঘোন ।

উপবাসী (বি) অনাহারী, লঘোনোয়া ।

উপবিহ্ (স. শ.) সামান্য বিহ, ধুঁতুৰা-
আদি ।

উপবেশন্ (স. শ.) আসন-গ্রহণ, বহন ।

উপভাষা (স. শ.) কোনো এক মূল
ভাষার পৰা ওলোহা ভাষা ।

উপভোগ্ (স. শ.) ভোগ, ব্যবহার ।

উপমা (স. শ.) তুলনা, সমান, তুল্যত,
উদাহরণ ।

উপযুক্ত } (বি) যোগা ।
উপযোগী }

উপযুপ্ (স. শ.) বৃষোৎসর্গব বৎসতরী
বন্ধা গুটা চাৰিট ।

উপৰি (অব্য) ওপৰে, কোনো নিৰ্দ্ধিষ্ট
বস্তব বাহিৰে । (বি) পূৰ্বব,
আগব, যেনে উপৰি জন্ম ।

উপবীয়া } (বি) সম্পর্ক নথকা .
উপকৰা } অনিচ্ছিত ।

উপলভ্যা (স. শ.) আভ্যা-ভজা বা তুচ্ছ-
কৰা কাৰ্য্য ।

উপলক্ষে (অব্য) উদ্দেশে, কাৰণে ।

উপশব্ (স. শ.) সংজ্ঞা শব্দে বুঝোৱা ।
বস্তব আকৃতি বা পৰিমাণ-আদি
বুঝোৱা শব্দ ।

উপশব্ (বি) হাস পোহা, কৰা, নৰিয়া
বা ছব) (স. শ.) পীড়াব কৰ্ত্তি ।

উপশান্তি (স. শ.) উপশম, নৰিয়া বা
ছবৰ হাস ।

উপসর্গ (স. শ.) এটা বোণব লগত
হোৱা আন পীড়া ; যেনে জবব
লগত মূৰব বিষ-আদি । প্র-পৰা
আদি ।

উপহ্ (স. শ.) ওপুহ (জী পুং) ।

উপহিত্ (বি) আগত, অহা, আগত
থকা ।

উপহাব্ (স. শ.) পূজাব নৈবেদ্যত দিয়া
কলা-কুঁহিয়াৰ-আদি ; ভেঁটী ।

উপহাস্ (স. শ.) ইতিকাং, নিলা ।

উপাকৃপাক্ (স. শ.) টান পাক বা ভেজা,
বিমোৰ । (বি) বৰকৈ মেমোৱা,
মেলিবলৈ টান ।

উপাখ্যান্ (স. শ.) পুৰণি ঘটনাৰ বিবরণ
সাধু কথা ।

উপাদেয় (বি) অতি উত্তম ।

উপাধি (স. শ.) খিতাপ, সম্মান-বুজোৱা
নাম, বংশৰ নাম ।

উপায় (স. শ.) যাৰ দ্বাৰা কোনো কাম
সিদ্ধ হয় ; কৌশল ; ধন-সম্পত্তি ।

উপার্জ্ (স. ধা.) আৰ্জ, ঘট্ ।

উপার্জন্ (স. শ.) অৰ্জা কাৰ্য্য, আৰ্জন,
পৰিশ্রমৰ দ্বাৰা হোৱা লাভ ।

উপার্জিত্ (বি) আৰ্জিত, বটা, অৰ্জা ।

উপাসক্ত (স. প.) অসম্মান, ভুজ্জ-কৰণ,
সৎকাৰ নকৰা। [খাট্।

উপাস্ (স. ধা.) সেৱা কৰ্, ভক্তি কৰ্,

উপাসক্ (স. প.) ভক্ত, ভকত;
আজ্ঞিত। [ভক্তি।

উপাসনা (স. প.) আৰাধনা, পূজা,

উপাসা (স. প.) ঘাটনি, ডাৰসা, উপ-
কাৰৰ আশাৰে বাহুহক কৰা
ভক্তি।

উপাধি (স. প.) কোষল হাড়, যত-
হত্ৰৈক কিছু টান হাড়।

উপযাচ্ (জা-) (স. ধা.) মোখোজাটক
দিবৰ প্ৰস্তাৱ কৰ্।

উপলুজা (বি) ভুজ্জ, সাৰান্য।

উপেক্ষি (ক্ৰি. বি.) এৰি, ভ্যাপ কৰি।

উপেক্ষিত্ (বি) এৰি দিয়া, অনাদৰ
কৰা।

উকা (অ. ধা.) দিঅি ডাকৰ হৈ আধিক
দু, বাঢ়্ (ভাভ)।

উকি (স. প.) চুলিৰ তলৰ হাল ছিলা
আক থকুওৱা এবিধ বোপ।

উবব্ (স. ধা.) অৱজা কৰ্; আজানৈ
বাট নেচাই কাম কৰ্।

উবা (অব্য) সৰোধন পদ; ১

উব্জা (অব্য) আদ্ৰ্ভিত হ।

উবাহ্ৰা (স. প.) অনেক বাহুহে ব্যভ
হৈ ইফালৰ পৰা সি ফাললৈ
যোৱাত হোৱা হুলস্থল।

উবাব্ (বি) উজ্জ, উজাব; হন পৰা
(যাট)। (স. ধা.) উজ্জ কৰ্।

উবুবি, (বি,) ওপৰৰ ফাল তল হোৱা,
তললৈ বৃথ কৰি পৰা।

উবুৰিয়া (স. ধা.) ওপৰৰ ফাল তল কৰ্।

উভ্ৰ (বি) অবাচা, লাজ-লপোৱা।

উভ্ (স. ধা.) ঘৰ বিয় কৰ্, ঘৰ জাবত
কৰ্। (বি) বিয়ান হব লাগে তাত-

কৈ অধিক বিয়, (কোৰআদিৰ
নাল)। [বা বত্।

উভব্ (বি) হুৱো। (স. প.) হুটা বাহুহ

ইভল্ (অ. ধা.) শিপা ভিগি কাতি দৈ
পৰ্।

উভকি (ক্ৰি. বি) উভালি, শিপাতুলি। ১

উভতি (স. প.) আমনি, অবজা।

(ক্ৰি বি) আমনি কৰি, নেহানি,
অবজা কৰি, উলটি।

উভলি (স. প.) শীৰলুৰ বৃব।

উভ'হা (স. প.) নিয়জ কৰা পাট-
আধিত ওলোৱা কাইটৰ নিচিনা

ভাগ; আশোঁৱাহ, আপত্তি।

উভাব্ (স. প.) কৰা নবনা, আগহেলা। ১

উভাবি (ক্ৰি. বি) কৰা নেহানি ক। ১

উভাল্ (স. ধা.) শিপাৰে সৈতে ভোম।

উভীয়া (বি) চৰীয়া, ঠেলা, বিহি নো-
হোৱা (হুজ্জ), অনকত, অশুভত।

উত্খননী (বি) অজ্ঞ নপৰা, অপৰ,
প্ৰুৰ।

উদ্‌ (স. শ.) অলপ তাপ। উদ্‌-বায়
নাই, বৃদ্ধ-বায় নাই, অলপো বৃদ্ধ
নাই, যেনে, বিষাব একো উদ্‌-
বায় নাই।

উমনি (স. শ.) কণীৰ ওপৰত পৰি তাপ
দিয়া কাৰ্য্য।

উমা (স. ধা) কণীৰ বা পোহালিৰ
ওপৰত পৰি তাপ দি। (স. শ.)
পাৰ্শ্বভী, দুৰ্গা।

উমা-জাল (স. শ.) জুইৰ অলপ তাপ।
উমাজালে (ক্রি. বি.) বৰকৈ নজলা
জুইবে, অলপটক জুই জলাই।

উমান্‌ (স. শ.) গম, আঁটকাল, সঁহাবি।

উমান্‌ } (বি) উম থকা, অলপ তপত,
উমীয়া } টেঁজ নোহোৱা।

উমৈহত্‌ (স. শ.) দুই বা অধিক জনৰ
অধিকাৰ বা দ্বন্দ্ব। [দ্বন্দ্ব থকা।

উমৈহতীয়া (বি) দুই বা অধিক জনৰ

উদ্‌ (অ. ধা) পাণ্ডিত ভব দি আকাশে
দি বা। (স. ধা) পিচ্, গাত ল,
(কাপোৰ)।

উবগ্‌ (স. শ.) পৰমাত্মা, ঈশ্বৰ; সাপ।

উবগ্‌ (ক্ৰম. স.) উবা কাৰ্য্য (স. শ.)
খুঁটাৰ মাটিৰ ওপৰে থকা তাপ।

উবণীয়া (বি) উৰিব পৰা।

উবহ্‌ (স. শ.) খৰা-আদিত থকা,
এবিধ দুৰ্গন্ধ পোক। (অ. ধা.)
পাণ্ডোতে ধুপি দুৰ্গন্ধি হ, (ভক্ত)।

উবহী (স. শ.) এবিধ লতা আৰু তাৰ
হেঁই। [বক্ত।

উবান্‌ (স. শ.) এবিধ চাউল-কৰা কাঠৰ
উৰি-আগ্ৰণী (স. শ.) সামান্য বা
দুখীয়া মাহুহ।

উবিশাম্‌ (স. শ.) এবিধ হুকামী গছ।

উবী-দল্‌ (স. শ.) ধানৰ নিচিনা গুটি-
থকা এবিধ পানীৰ বন, দলবাঁহ।

উককা (স. শ.) বিহব আগৰ দিন।

উকথ্‌ (অ. ধা) চালে দি সবকি পৰ,
(বৰষুণৰ পানীত ধাটে)।

উকথনি (স. শ.) চালে দি সবকি পৰা
পানী।

উকত্ৰা (বি) মাহুহ নথকাৰ বা কম
হোৱাৰ বাবে পাতল বা বিকা
(ঘৰ)।

উকলি (স. শ.) তিবোতাই মজল-
কাৰ্য্যত লিভা লবাই কৰা শব্দ।

উকলি পূজা (স. শ.) কতো হিঁতাপি
হৈ নথকা বা দ্বন্দ্ব-বাবী নথকা
মাহুহ।

উকলিকৃত্‌ (বি) কোনো কাৰ্য্যলৈ
বহেবে আগবঢ়া, কাৰ্য্যলৈ ব্যঞ্জ
হোৱা।

উকান্‌ (স. শ.) জাপ, লাক।

উকান্‌ (স. শ.) বুকুৰ মোহ।

উল্লেখ্‌ (স. ধা.) নিয়ম বা আজ্ঞা তায়;
নীমা টেঁজ।

উল্লেখ } (বি) বিবন্ধ, নাড়ঠা।
 উল্লেখট }
 উলটি (ক্রি. বি.) লুটিয়াই, ঘূৰি,
 উত্ততি। [ধৰণেদা।]
 উলহ্ মালহ্ (স. শ.) আনন্দেৰে কৰা
 উলাই (বি) কুহু যেন দেখা, সন্ধান
 বা বিধানৰ অযোগ্য যেন ভবা।
 উলামুলা (বি) এলাপেচা. সামান্ত,
 'অসাম্পদ'।
 উলাহ্ (স. শ.) আনন্দ, বং, সন্তোষ।
 (স. ধা.) অলপ্টৈ দাং।
 উলি (স. শ.) আঁটকাল; উশাহ;
 উদ্ধাৰ, জয়।
 উলিয়া (স. ধা.) বাহিৰ কৰ, বাজলৈ
 আন; ব্যক্ত কৰ; উপার্জন
 কৰ।
 উলু (স. শ.) ঘৰ-ছোৱা বন।
 উলুকিচিকা (স. শ.) উলুৰ গজালি।
 উলুনি (স. শ.) উলু-বনৰ হাবি।
 উলুৰাকৈচা (স. শ.) শেন-আতীৰ
 এবিধ চৰাই।
 উকা (স. শ.) আকাশৰ পৰা তললৈ
 নাথি অহা জোঁৰৰ নিচিনা এটা
 পোহৰ।
 উকাপাত (স. শ.) উকাৰ পতন।
 উকাপিও (স. শ.) জোঁৰৰ দৰে পোহৰ
 হৈ আকাশৰ পৰা পৰা শিল।
 উলুলা (স. ধা.) ঘিঠা কথা কৈ তুলা,
 হুকুকাই কামত প্ৰবৃত্ত কৰ।

উলুয়লনি (স. শ.) চহ, হুকুহুকনি।
 উল্লাসিত } (বি) আনন্দিত, বৰ বং-
 উল্লাসিত } পোহা।
 উল্লাস (স. শ.) আনন্দ, বং। [প্ৰত্যয়।]
 উল্লেখ (স. শ.) উল্লেখিত কথা,
 উল্ল (অ. ধা.) ভাগি বা ফাটি থও
 থও হ, গেলি এবাই বা।
 উৰা } (স. শ.) উৰ্দ্ধে, অলুপতান,
 উৰাদিহ্ } গুপ্ত কথাৰ অলপ সন্ধান।
 উশাহ্ (স. শ.) নিবাস, নাকে দি
 ভিতৰলৈ স্নেহোৱা আৰু বাজলৈ
 উলিওৱা বাহু।
 উয়া (স. ধা.) অলপকৈ পানীত সিঁদা।
 (স. শ.) প্ৰত্যয়-কাল।
 উক (বি) তপত; জলা।
 উয়া (স. শ.) থং, মনৰ বেগ। ১
 উকতা (অ. শ.) তাপ; জাল।
 উন্ (অবা) হুথ বা আশ্চৰ্য্য-ভাৱ-
 বুজোৱা যাত।
 উহ্ (স. শ.) তুহু, মাটিৰ তলৰ পৰা
 পানী ওলোৱা বিকা, গুপ্ত কথাৰ
 অলপ সন্ধান, উৰা।

উ

উকাৰ্ (স. শ.) 'উ' আৰু বাহিৰে
 তাৰ চিন ২।
 উল্কাট (স. শ.) কুহু, ককৰ কথা
 নিবাসিত কৰি জন্মোৱা বোম,
 উল্কাট।

উৎ (অ. ধা.) ওপবলৈ গতি কৰ, আকাশলৈ উঠ ।

উত্থা (স. ধা.) ওপবলৈ তোল, আকাশলৈ গতি কৰা ।

উত্থাৰ্থা (বি) আগ-ওৰি নোচোৱাটক কৰা, বিবেচনা নকৰা ।

উত্থাৰ্থাটক (ফ্রি. অব) আগ-ওৰি নোচোৱাটক, পাচে কি কল হব তাৰ বিবেচনা নকৰাটক ।

উৎ মুৎ (স. শ.) ওপৰ তল, আগ-ওৰি ।

উৎসনটৈ (সং) এক কম নটৈ ।

উনান্ধী (সং) এক কম আন্ধী ।

উনৈশ্ (চ) (সং) এক কম কুৰি ।

উনচল্লিশ্ (চ) (সং) এক কম চল্লিশ ।

উনত্ৰিশ্ (চ) (সং) এক কম ত্ৰিশ ।

উনপঞ্চাশ্ (চ) } (সং) এক কম

উনপঞ্চাশ্ (চ) } পঞ্চাশ ।

উনবাটি (সং) এক কম বাটি ।

উনসত্তৰি } (সং) এক কম সত্তৰি ।

উক (স. শ.) কবজন ।

উকৰি (স. শ.) কোঁহাল, দন্দৰ শব্দ ।

উৰ্দ্ধ } (বি) ওখ, ওপৰৰ; প্রধান ।

উৰ্দ্ধ } (স. শ.) ওখ ঠাই ।

উৰ্দ্ধপুণ্ড (স. শ.) দুই বেধাৰ দীঘলীয়া কোঁঠ ।

উৰ্দ্ধবাহ (বি) ওপবলৈ হাত দিয়া, কোনো কাৰ্যলৈ সঠিক হৈ থকা ।

উৰ্দ্ধবান্ (স. শ.) উৰ্দ্ধবাহ ।

উৰ্দ্ধে (ফ্রি. বি.) ওপৰে ।

উৰ্বাৰ্দ্ধ (অ. ধা.) পেটৰ নাকী-জুঁক ওপবলৈ উঠি আহ ।

উৰ্বি (স. শ.) পানীৰ ঢৌ, খোক, বেজাৰ, কান্দনৰ কোঁহাল ।

ঋ ।

ঋকাৰ (স. শ.) 'ঋ' আধৰ, ঘাইটক তাৰ চিন '২' ।

ঋষেদ্ (স. শ.) ঋষয় ৰেব ।

ঋজু (বি) সবল, পোন ।

ঋণ্ (স. শ.) ধাৰ, পাচে দিবলৈ নিয়া ধন বা বস্তু । [নিগা ।

ঋণী (বি) ধৰুৱা, ধাৰে ধন বা বস্তু-ঋণ চোৱা (বি) ধাৰ কৰি মিছা যত্ন ; অধম । (স. শ.) ধাৰ ভজিব নোৱৰা, ধৰুৱা ।

ঋছি (স. শ.) সম্পত্তি, ধন বস্তু । যাত্ৰ বিশেষ ।

ঋতু (স. শ.) বছৰৰ ছ-ভাগৰ এ ভাগ ; তিবোতাৰ মাহেকীয়া মাহ ।

ঋতুমতী (বি) বজৰলা, চুয়া হোৱা ।

ঋতুমান্ (স. শ.) বজৰলা, হোৱাৰ পাচত তুটি হবৰ নিমিত্তে গা-ঘোৱা কাৰ্য্য ।

ঋষি (স. শ.) মুনি, তপসী ।

ঐ ।

ঐটা (অ. ধা) কাৰ শেষ কৰ, কাৰ কৰি আৱৰি হ ।

ঐহ্ (অব্য) কৈকোৱা যাত ।

এই (সৰ্ক) এই জনী তিবোতা; আগত
বা ওচৰত থকা।

এই দেখি (অব্য) এতেকে, এই কাৰণে
এইয়া (সৰ্ক) এইটো, এই আগত থকা
যাহুহ বা বস্তুটো। [জনা।

এওঁ (সৰ্ক) আগত থকা যাহু লোক
এক্ (সং) হুইব আখা।

একটীয়া, (বি) একটা-থকা।

একদীয়া (বি) এখান কাণ থকা; বিদ্-
বীয়া, ঘোৰ ভগা।

একতা (ভ. খ.) অনেকৰ মিল।

একতীয়া (বি) একাললৈ কাতি হোৱা,
এটলীয়া। [থকা।

একজ (বি) একে লগ. একে ঠাইতে
একজ (ক্রি. বি.) একে লগে।

একবন্ধন (বি) কবন্ধন ভাল বোৱা

একা (ক্রি. বি.) নিশ্চয়ে, অৱশ্যে।

একাঁচল (স. খ.) কাণোৱৰ এমূৰ।

একাঁঠ } (বি.) কাঁঠ তল-বোৱা ;

একাঁঠৰা } জাবৰেবে পুৰ।

একাকাল (বি) পুথক জাতি বা ধৰ্ম
ভটি এক ভাতিৰ বা ধৰ্মৰ হোৱা।

একাঞ (বি) একে কথাত মন-
লগোৱা, একে মন হোৱা।

একাচেকা (বি) অকলৈ এক একাবৰ,
আনৰ দৰে নোহোৱা, সহায় একে
ভাৱে ন থকা; বেগতে থং কৰি
উঠা; যেনে, একাচেকা যাহুহ।

একাচ্ বিকাচ্ (স. খ.) শুচি-অশুচিৰ
বিচাৰ, ধুতি-বিধুতিৰ জ্ঞান।

একাজি (স. খ.) বস্তু তুলি থবলৈ
চুকিয়াচুকি কৰি ৰাখি আৰি
খোৱা ডিনডাল মাৰিব যন্তন।

একতি (বি) একাললৈ হলা।

একাদশ্ (সং) এঘাৰ।

একাদশী (স. খ.) ন জোন ওলাবৰ বা
জোন মৰিবৰপৰা এঘাৰ দিনৰ
দিন।

একানিক্ৰমে (ক্রি. বি.) এক, দুই, তিনি
এইকপে, যাহুত ছেদ নথকাটৈ।

একাদোৱা (বি) লেগাত পাচৰ কথা
আগলৈ নিবৰ নিমিত্তে “২” “৩”
এইকপে চিন-লগোৱা।

একান্ত (বি) একাগ্ৰ, একে কথাত
মন-লগোৱা।

একান্ত-মনে } (ক্রি. বি) এক মনেৰে,
একান্ত-ভাৱে } একাগ্ৰ-ভাৱে।

একানটৈ, } (সং) এক অধিক নটৈ।
একানটৈ, }

একান (বি.) একে-চকৰে খোৱা, একে
লগে থকা।

একাব্ (স. খ.) এ আখৰ, বাইকৈ তাৰ
চিন “৫”।

একাবন্ (সং) এক-অধিক পকান।

একানী (সং) এক-অধিক আনী।

একুতী (বি) এটি মাথোন সম্ভান থকা
তিবোতা; যেনে, “যমে নে-
হানে একুতীৰ পো”। [থকা।
একুযবীয়া (বি) একুতীয়া, এধাতিত
একে (বি.) পৃথক নোহোৱা, অবিলগ;
ভূলা, সমান, নিচিনা; এক
মাথোন, কেৱল এক।

একে-আগ্নী (বি.) একে বিধৰ, মিহলি
নো হোৱা (ধান)। [বা ধৰ্মৰ।
একেকটি (বি) মাজত বাৰ নথকা, লাগ
লগা; একাকাৰ, একে আভিৰ
একেকথীয়া (বি) কোৱা কথা নেবা।
অকীকাৰ নঙকা।

একেঠবে (ক্রি. বি.) লবচৰ নকৰাকৈ,
একে দৰে। [লিকে।
একেঠিলেটে (ক্রি. বি.) তুবতে, তত-
একেবাৰে (ক্রি. বি.) একেবাৰতে,
এবাৰতে। [তেতিয়াই, হঠাত।
একেবাৰেই (ক্রি. বি.) একে বাৰতে;
একেবাৰে (ক্রি. বি.) ছেদ-ভেদ নোহো-
ৱাকৈ, একে দৰে। [নহৈ।

একেলগে (ক্রি. বি.) লগ লাগি বেলেগ
একেদৰে (বি) অকল, লগ নথকা।
একেদৰে (ক্রি. বি.) অকলৈ, লগ
নথকাকৈ।

একেদাৰ (স. প.) এটা দাত বা পদ।
একৈয়া-জৰ (স. প.) মাজত এদিন
এবি উঠা জৰ।

একৈশ্ (চ.) (সং) এক অধিক হুবি।
একো (বি) এক মাজত, এটাও; যেনে,
সি একো কথা কোৱা নাই; অনে-
কৰ ভিতৰৰ এক; যেনে: একো
জোপা গছ ২২ ডালৰ। (স. প.)
কোনো বস্তু বা কথা; যেনে,
থাবলৈ একো নাই; সি একো
নেজানে।

একচলিশ্ (চ.) (সং) দুহুবি এক।
একজতীয়া (বি) বিশেষ এক প্রকাৰৰ,
আনৰ দৰে নোহোৱা।

একজিশ্ (চ.) (সং) এক-অধিক জিশ।
একখটি (সং) এক অধিক খাটি।
একসত্তৰ্ (সং) এক-অধিক সত্তৰি।
এখতক্ } (স. প.) অতি অলপ কাল।
এখন্তেক্ }

এখন্তেকীয়া (বি) অতি অলপকাল থকা।
এখুজীয়া (বি) লাহে-লাহে খোজ-কড়া।
এখেত্ (সৰ্গ) এই ঠাইত।

এখেব্ (সৰ্গ) এই ঠাইৰ
এখেবে (সৰ্গ) এই ঠাইৰে।
এখেব্ (সৰ্গ) এই ঠাইৰপৰা।
এখেটলৈ (সৰ্গ) এই ঠাইটলৈ।

এঘাৰ (সং) এক-অধিক দহ।
এঘৈয়া (বি) দুৱৰ এধাতি কাটি
জোদলা (বাহ-আদি)।

একা (স. বা.) বেয়া বুলি লবলৈ
অনিজা দেখা। (স. প.)

আঠুৰ ভললৈ নয়া এবিধ চোলা ।
 একাত্তিবি (স. শ.) ভালেমান বেলি
 একে ঠায়ে থকাৰ পাচত হাত-
 ভৰি বেলি আছাৰ-মৰা কাৰ্য্য ।
 একাব্ (স. শ.) পোৰা কাঠৰ বা
 বাঁহৰ কলা ভাগ ।
 একেৰা (স. শ.) একাব-পোৰোঁতা,
 একাবৰ ব্যৱসায়-কৰোঁতা ; মলা
 ধঁপাতৰ একাব ।
 একাৰ্, "আছাৰ" গোৱী । [মাৰি ।
 একাৰি (স. শ.) চেকনী, কোণোৱা
 এটা, (বি) একুৰি শুচি, (পাপ) ;
 যেনে, পাপ এটা কিনিলে (স. বি.)
 একৰ পূৰণ বুজোৱা ।
 এটেহিয়া (অ. ধা.) আটাই পাব্ ।
 এটেকেন্‌য়েটেকেন্ (স. শ.) অনিচ্ছা
 প্ৰকাশ, ঠেন্‌মেঠেন ।
 এঠা (স. শ.) আঠা ।
 এঠাএঠি (বি) আঠাৰ নিচিনা, লাগি
 থকা ; আঠা লগা ।
 এচলীয়া (বি) একালুটলৈ চাপৰ,
 চলনীয়া ।
 এতিয়া (ক্ৰি. বি.) এই সময়ত ।
 (সৰ্ক) এই সময় ।
 এতিফণে (ক্ৰি. বি) এতিয়াই ।
 এতেক্ (সৰ্ক) ইমান ।
 এতেকতে, } (অব্য) এই কাকণে ।
 এতেকে, }

এতেখানি, } (সৰ্ক) ইমান, এতেক ।
 এতেখিনি, }
 এথুঁতবি, } (বি) থুঁতবিলৈকে ভল
 এথুতবীয়া, } যোৱা । লৈকে ।
 এথোন্ (ক্ৰি. বি.) এতিয়া এতিয়া-
 এদীয়া, (বি) একাববীয়া, একলীয়া,
 এটা য়াথোন দাঁত থকা ।
 এদনীয়া (বি) একন বা এদলে য়াথোন
 চলোৱা আনে হাত দিব নোৱৰা
 (বেহা আদি) ।
 এধবীয়া (বি) একালে ধবোৱা ; যেনে,
 বিলাতী বটালী ।
 এনাই (বি) নাই তল-যোৱা ।
 এছহা (সৰ্ক) এনে, এই প্ৰকাৰৰ ।
 এনে (সৰ্ক) এই প্ৰকাৰৰ, এইকণ ।
 (ক্ৰি. বি.) এই দৰে ।
 এনেই (ক্ৰি. বি.) তদাই, যেচ নলৈ ;
 বিশেষ সকাষ নোহোৱাকৈ ।
 এনেকুৱা (সৰ্ক) এই প্ৰকাৰৰ, এনে ।
 এনেকৈ (ক্ৰি. বি) এই দৰে ।
 এনেতে, (ক্ৰি. বি.) এই সময়তে ।
 এনে-তেৱে, (বি) এই প্ৰকাৰৰ আৰু
 সেই প্ৰকাৰৰ ।
 এপাহ্ (স. শ.) এবিধ শলিমা ।
 এপাহীয়া (স. শ.) বৰ বোগ, এ বিধ বা ।
 এপাহ্ (স. শ.) আছাৰ ।
 এপাহ্ (স. শ.) উপকাৰ ।

এপিঠীয়া (বি) এপিঠিব; এপিঠিউ
লিখা; কোনো কাম শেষ কবি
আন কামলৈ অহাৰ পোহা।

একলীয়া (বি) একালৰ, এধীতীয়া;
এফালে আন ফালতকৈ গধুৰ
ভাব।

এবৰীয়া (বি) একাললৈ কাতি হোৱা
(নাও)। [হোৱা।

এবেলীয়া (বি.) আধা দিনত কৰা বা
এভাব্ (স. খ.) এবোজা, ভাব বাস্তি
এবাবত অনা বস্ত।

এবুৰীয়া (বি.) কোনো ঠাইৰ এক
প্রান্তত থকা, দোণ-আদিৰ কাণৰ
সমান হোৱা।

এব্ (স. খ.) ত্যাগ কৰ্; বাস্তি যেদি
দি, মুকলি কৰি দি। (অ. ধা.)
উপশয় হ; কান্ত হ, শুচ- যেনে,
জব বা বৰফুণ এৰিছে।

এবণ্ (স. খ.) এবা কাৰ্য্য, ত্যাগ।

এবা (ফ্রি. বি.) হয়, স্বীকাৰ কৰা
বাত। (স. খ.) এবিধ গছ।
(অ. ধা.) মুকলি হ; পিছলি য়,
বহিগৰ্।

এবাও (স. খ.) উচ্চ শব্দ, আটাহ,
টীংকাৰ।

এবা-চবাই (স. খ.) এবিধ সৰু চবাই।

এবা-কবা (বি.) ছেদ-ভেদ থকা, সদায়
হৈ নথকা।

এবাপবলীয়া (বি.) বহুদিন এৰি থোৱা,
যাহ্হ নথকা (ঘৰ)।

এবা-পাত্, (স. খ.) এবা গছৰ পাত্;
চুৰা-পাত্।

এবাবোটলা (বি) শেহ গোটোৱা,
বিচাৰি অনা। ১

এবাল্ (স. খ.) চৰিবৰ নিষিতে গৰু বা
হাগ বাস্তি থোৱা লেজু।

এবাণী (স. খ.) এবাণী বননি,
পানীত বহুথোৱা বাঁহনি মাটি।

এবী (স. ধা.) এবা পাত্ থোৱা পলু।

এবীয়া (বি.) এবী-পলুৰ পৰা হোৱা।

একৰা (স. ধা.) আগ কৰা; মুকলি
কৰ্, যেদি দি, থকা।

এক (বি.) পুৰি আদিৰ পৰা অন্তলৈকে
এবাব পাঠ।

এলাই জাঁপৰী } (বি) অস্তৰী আৰু
এলাই জাবৰী } গা-নতোৱা (জী)।

এলাগি, (বি.) অস্তৰনি, দেহিবলৈ
বেয়া।

এলাগী (বি) গিৰীয়েকে ভাল নোপোৱা;
অস্তৰী। (স. খ.) গিৰীয়েকে
ভাল নোপোৱা ভিৰোতা।

এলাচি (স. খ.) এবিধ জুগতি জটী।

এলাপেচা (বি.) লাহাঙ, ইতৰ, পার্শ্বত
নোহোৱা।

এলাহু } (স. প.) "আলাহু" চোবী।

এলাহু } "এলাহুবা" "আলাহুবা"
চোবী।

এলাহু (স. প.) "আলাহ" চোবী।

এলাহ (স. প.) কাঠি কাষি চাহোতে
ওগোরা জাবব।

এলেবাং (বি) ঢকাখিলা, লেবা >

এলেহুবা (বি) সবপা. কায় কবিবটল
ইছা নকবা। [প্রথ.]

এবং (বৌ' অ.) আক, অণব; সাদুত;

এবী (বি) টৈ নোহোরা; পুশোৎসব
নোহোরা; কৈচা. পাগ-নিমিহা,
(চক-আদি), ন-কৈ কটা (সুতা)।

(স. প.) দাকব বিছাত ডেক গোট
খাই টেমুনা বড়া যোগ।

এস'জীয়া (বি) এস'জ নেবাই এস'জ-
খোরা; এস'জটল জোবা।

এবা (স. প.) কলব খোকব এভাগ বা
খোপা। [পবিমানব।]

এহতীয়া (বি) এটা হাত থকা; এহাত

ঐ।

ঐ (অব্য.) সাবাত যাহুহক বড়া হাত।

(সর্ব) সেইটো, ওপবত কোবাটো।

ঐকাব (স. প.) "ঐ" আখব, বাইটেক
ভাব চিন "ঐ"।

ঐকা (স. প.) মিল; সাদুত।

ঐবাহত (স. প.) টম্বব হাণী। [ভাগ

ঐশান্ত (স. প.) উত্তব আক পূবব যাক

ঐবধা (স. প.) বিত্তব ধন সম্পত্তি,
বিকৃতি।

ঐবধ্যবৎ (বি) ধনী।

ঐবধিক (বি) ঐবধ-সম্বন্ধীয়, ঐবধব।

ঐহিক (বি) ইহকালব, এই সংসারব।

ও।

ও (স. প.) গো-ব'হা যতন। (অব্য)

এটাবে সৈতে আন এটা লগ-
লগোরা নক, যেনে, ভূমি যোরা,
সিও বাব।

ওঁ (অব্য) শলাগা বা 'হয়' বোলা হাত।

(স. প.) ঐবধব জমন, পালন আক
সংসার কবা শক্তি-বুজোরা নক।

ওঁট (স. প.) দাঁড়-চকা হাল।

ওঁটব সুবি } (স. প.) ওপব ওঁটব

ওঁটবিরী } যাকব ব বেথা।

ওঁত (স. প.) যেবাই খোরা সূতার
দুব, জাঁত।

ওঁত } [যাক।]

ওঁহো } (অব্য) অস্বাভি বুজোরা

ওকট (স. প.) আখব-আদি বুটবি

ভলব ভাগ ওপব কব; ওক
হুছা একাধ কব।

ওকইপাকই ওঁকইপাকই চোবী।

ওকণী (স. শ.) চুলিব পোক ।
 ওকাব্ (স. শ.) 'ও' আধব, ঘাইটেক
 তার চিন "৫১" ।
 ওকাল্ (স. খা.) ইতিয়াই উলিয়াই
 পেলা । (অ. খা.) ইতিয়াব খোজ্,
 ওক্ ওক্ কব্ ।
 ওকালি (স. শ.) বাতি আহিবৰ উপ-
 ক্রম, আঁতুলি । [ওয়া বস্ত ।
 ওকলা (স. শ.) বাতি, মুখৰ পৰা উলি-
 ওকলা-খোৱা (স. শ.) বাতি-খোৱা,
 * (গালি)
 ওখ (বি) উচ্চ, চাপৰ নোহোৱা, ওপ-
 বলৈ বঢ়া । (স. শ.) উচ্চ ঠাই ।
 ওখ-চাপৰ্ (বি) অসমান, এঠাইত ওখ
 আন ঠাইত চাপৰ ।
 ওখল্ (স. শ.) মল, মলি ।
 ওখোন্ (স. শ.) পত্ৰ পোচোৱা আগ-
 বৈকা বাহ ।
 ওখোনিয়া (স. খা) ওখোনেৰে চপা বা
 উজাবি দি ।
 ওখোৱা যোখোৱা (বি) অসমান, অলপ
 ওখ-চাপৰ । (স. শ.) অসমানতা,
 ওখ-চাপৰ হোৱা অৱস্থা ।
 ওয়াইবহ্ (বি) অচুব, সবহ ।
 ওজ্-যোচ্ (স. শ.) কোৱা উচিত নে
 অহুচিত তাৰ বিবেচনা ।
 ওজব্ (য) নিকট, সৰীপ, চমু । (স. শ.)
 ওচৰৰ ঠাই ।

ওচৰাউচৰি (বি) এটা আনটোৰ ওচৰ,
 ই তাৰ সি ইয়াৰ ওচৰ ।
 ওচব্-বৰীয়া (বি) চুবুৰীয়া । [বস্ত ।
 ওজ্ (স. শ.) সঁচি-ধনত বাজে আন
 ওজব্ (স. শ.) আপত্তি ।
 ওজা (স. শ.) ঘাই অধ্যাপকৰ তলতীয়া
 পণ্ডিত ; কমাৰ, কঁহাৰ, বাটৈ,
 খনিকৰ, এই বিলাকৰ ঘাই মাহুহ,
 বিয়াহৰ যোবাত মূল পদ লগাই
 দিওতা ; জৰা বেজ; নাপিত ।
 ওজালি (স. শ.) ওজাব ব্যৱসায়,
 প্রধানঘ ।
 ওটা (স. শ.) ঘৰৰ ভিতৰৰ পৰা পানী
 ওলোৱা নলা ।
 ওদা (বি) তলত বা ওকোৱাত ভিতৰে
 কেঁচাই থকা (ধান-চাউল) ।
 ওদাইদাব্ (স. শ.) ওপৰকি, অধি-
 কাৰ । [এবিধ গছ ।
 ওদাল্ (স. শ.) ডালৰ পৰা লেজু-কৰা
 ওপং (অ. খা.) পানী বা জুলীয়া বস্তৰ
 ওপৰলৈ উঠ্ ।
 ওপচ্ (অ. খা.) পূব হ ।
 ওপচা (স. খা.) পূব কব্ ।
 ওপজ্ (অ. খা.) জন্ম ল, উৎপন্ন হ ।
 ওপজন্ (স. শ.) ওপসা কাৰ্য্য, জন্ম ।
 ওপজা (স. খা.) জন্ম দি, প্ৰসব্ কব্ ।
 ওপব্ (স. শ.) উচ্চ ঠাই ; ওলৰ বিপৰীত
 ভাগ, দূৰ । (বি) ওলৰ বিপৰীত ।

ওপবকি (স. খ.) ওপবৰ বিবৰা ; মন-
কৰোঁতা. ওপবৰ লোক । (বি)
প্ৰধান, বাই ; নিকপিত পৰিমাণ-
তকৈ অধিক ।

ওপবণি (স. খ.) জুলীয়া বস্ত্ৰৰ ওপবলৈ
উঠা ঘন বস্ত্ৰ ; ওপবৰ ভাগত
থকা ।

ওপবাপিৰি (স. খ.) এটাৰ ওপবত
আনটো উঠা অৱস্থা ; একেটা
বস্ত্ৰৰ নিমিত্তে দুজনৰ ভিতৰত
বিবাদ । (বি) এটাৰ ওপবত
আনটো পৰা বা থকা ।

ওপবাপিৰিকৈ (ক্ৰি. বি.) এটাৰ ওপ-
বত আনটো পৰি ; ইটোৰ ওপবত
সিটো দি ।

ওপবে (ক্ৰি. বি.) ওপবত, উড়ে ।

ওপবে ওপবে (ক্ৰি. বি.) ওপবে দি,
ডললৈ নোসোমোৱাটক ।

ওপব্‌পুক্‌ (স. খ.) পিতৃ-পিতামহ,
বুপা-ককা । [সোমাই বহল হ ।

ওকন্‌ (অ. ধা.) কীত হ ভিতৰে বাহু
ওকন্‌ 'ওকোন্‌' চোৱা ।

ওকব্‌ (অ. ধা) ছিটিকি পৰ্‌, ঠেকা
বাই এবাই পৰ ।

ওকবাপিকলা (স. খ.) বিয়াল ত্ৰণ,
বোপ বিশেষ ; এই বেঘনা মাজুহৰ
ধাৰ এঠাইত হৈ ক্ৰমে ইঠাং
আন আন ঠাইত হয় গৈ ।

ওকোন্‌ (স. খ.) ঠেঁহ, বোঁহ ।

ওকোন্‌ লাগি (ক্ৰি. বি.) ঠেঁহ লাগি,
বোঁহ লাগি ।

ওকোন্‌ (স. ধা.) কীত কৰ, ভিতৰে
বতাহ জ্বমাই বহল বা ডাঙৰ কৰ
(বি) কীত, ওকন্‌ উঠা ।

ওকোন্‌ গলা (বি) ওকন্‌ উঠা বা
ওখ গালযুক্ত (স্ত্ৰী) ওকোন্‌গালী ।

ওকোন্‌মুহা (বি) ডাঙৰ বা মজহাল
মুখযুক্ত । (স্ত্ৰী) ওকোন্‌ মুই ।

ওভত্‌ (অ. ধা.) ওলটু, পাচলৈ ঘূৰ্‌ ।

ওভতনি (স. খ.) উজানলৈ বোৱা সোঁত

ওভত গোৱে (ক্ৰি. বি.) আগৈয়ে ভৰি
বান্ধ কৰি, (ওপজাত খাটে) ।

ওভতা } (স. ধা.) ওলোটা, ওপবৰ
ওভতা } কাল তল, বা আগৰ কাল
ওভোতা } পাচ কৰ্‌ ।

ওভোতা (বি) ওলোটা, পাচলৈ বা
ডললৈ ঘূৰ কৰি থকা । [কৰ্‌ ।

ওমল্‌ (অ. ধা.) লৰাব হৰে ধেমালি

ওমলা (স. ধা.) ধেমালিত নিযুক্ত কৰ্‌
(লৰাক) ।

ওব্‌ (স. খ.) অস্ত, শেষ । ওব বা, মতা
মাইকীৰ সন্মত হ । (সামান্ত ভক্তত
খাটে) ।

ওব্‌ } (স. খ.) বকা ওকা ।
ওব্‌ফুল }

ওবণি } (স. প.) দুখ-ঢকা কাণোব
ওবোণা }
ওবা (স. প.) গাৰলৈ বা নাতিবলৈ
কৰা উপক্রম ।
ওবেও (ক্রি. বি.) সন্ধ্যা, নিভো ।
ওবে-দিনু (ক্রি. বি.) গোটেই দিনত ।
ওবে বাতি, গোটেই বাতিত ।
ওব্বাটে (ক্রি. বি.) গোটেই বাটত ।
ওল্ (স. প.) এবিধ কচু ।
ওলগনি (স. প.) আজ্ঞা যনাৰ চিন-
স্বৰূপে টেকেলাক দিয়া ধন ; শিব ।
ওলগ্ ল—সেৱা কৰ, সুব হোৱাইই সৎ-
কাৰ কৰ ।
ওলট্ (অ. ধা.) বুৰ্ ফিব, আগৰ ফাল
পাচ বা ওপৰৰ ফাল উল হ,
বিপৰীত হ ।
ওলটন্ (ভূদ. স.) ওলটা কাৰ্য্য ।
ওলটা (স. ধা.) লুটিয়া, ওলতা ।
ওলট্‌গালট্ (স. প.) একাল উল আন
ফাল ওপৰ কৰি আকৌ লুটিওৱা
বা অন্য বস্তু ওলোটাৰ্হ দিয়া
কাৰ্য্য ।
ওলব্ (অ. ধা.) ওপৰৰ ফাল কোনো
বস্তুত লাগি আকাশত বৈ থাক ।
ওলবা } (স. ধা.) আৰি থ ।
ওলোবা }
ওলা (অ. ধা.) বাহিব হ ; গ্ৰস্ত হ বা
হুস্ত হ ।

ওলোটা (বি) ওলোতা (স. ধা.) “ওলটা”
চোৱা ।
ওলোব্ (স. প.) বাটৰে কোনো বিষ
বস্তুৰ ওপৰৰ ফাল উলৈকে সন্ধান
হৈছে নে নাই চাবৰ নিমিত্তে
এভোৰৰ সীহ ওলবোৱা এভাল
কৰী ; বড়ীৰ ওলহি লবচৰ কৰি
থকা ভাগ ।
ওলোয়া বাহুলি (স. প.) বড়ীৰ ওলহি
লবচৰ কৰি থকা ভাগ ।
ওলোব্ ধোলোব্ (বি) ওলহি একালৰ-
পৰা আন ফাললৈ লৰি থকা ।
ওল্ (অ. ধা.) গেলি আহ বা ।
ওৱাবি (স. প.) বকাৰ নগৰ, বুদ্ধক্ষেত্ৰ
ক্রি. বি.) আৰবি থবি ।
ওৱাবানি (বি) ওপাইবহ, গ্ৰন্থ ।
ওৱাবিক্ (বি) সেনা, নাগৰিক লোক,
আৰবি থবোতা ।
ওৱাহোতা (স. প.) ওপাই বহ. গ্ৰন্থ ;
(স. ধা.) বহুত পোৱা যায় ।
ওৱাইতা (স. প.) আকৰ্ষণ, ভেদ,
অহুতাৰ, আশ্ব-গ্ৰন্থ ।
ওট্ (স. প.) ওপৰৰ ওট ।
ওহাব্ (স. প.) বস্ত্ৰৰ গাৰীৰৰ জোলাকা ।
ওহালি (স. প.) চৌলোটাৰ পৰা
হাতেৰে চুকি পোৱালৈকে বোকা
কাণোব ।

ঔ।

ঔ (অব্য.) সামান্য বা সমন্বীয়া মাহুহক
মতা মাত ; তেনে মাহুহে মাতিলে
উত্তর দিয়া মাত। (স. খ.) এবিধ
গছ আক ডাব গুটি।

ঔ আই (অব্য.) আচবিত বা দুখ
বুঝোয়া মাত।

ঔকাব্ (স. খ.) 'ঔ' আখব, ঘাইটেক
তাৰ চিন '০১'।

ঔচ্ (অব্য.) কুহুহক মতা মাত।

ঔ-টেজা (স. খ.) ঔ-গছ আক ডাব
টেজা গুটি।

ঔস্ (বি) খেঁট, অৰ্থাৎ নিজ ভাৰ্য্যাত
আপোনাৰ দাবা উৎপন্ন ; যেনে
ঔবস পুজ।

ঔৰ্দ্ধ দেহিক্ (বি) বৃত্তকৰ অৰ্ধ লাভৰ
নিমিত্তে কবা।

ঔব্ } (স. খ.) দবব।
ঔবধি }

ক।

ক (স. খা.) বোল, মাত, বর্ণনা কৰ্।

কইব্ (স. খ.) কুচল, কটিপ।

কইব্ (স. খ.) এবিধ চবাই।

কৰ্ত্তা (স. খ.) বি জনে কৰ। (জো)
ক-তী।

কঁকলীয়া } (বি) কঁকালৰ সমান দ।
কঁকলুজা }

কঁকাল্ (স. খ.) কটি, গাব সোঁ-মাজ-
ভাগ। [হোৱা বিয়।

কঁকালান্দি (স. খ.) কঁকালৰ জোৰাত

কঁকালো (স. খ.) কঁকালত বহা জবো বা
টহালি।

কঁকালে-কঁকালে (ক্রি. বি.) এটাৰ
কঁকালত আনএটাৰ কঁকাল লগাই।

ককিলা (স. খ.) দীঘল ঠোটেৰে
এবিধ মাহ। [ঠোট।

কঁকিলাদাব্ (স. খ.) কঁকিলা মাহৰ
কঁকিলাসজীয়া (বি) কঁকিলাৰ দৰে
দীঘল আক গা-সক।

কঁজলা, 'কজলা' চোৱা।

কঁটাল্ (স. খা.) কাইট-আদি গুচাই
নিষৰ কৰ্, পৰিকাৰ কৰ্।

কঁটালি (স. খ.) এবিধ পানীৰ বন।

কঁটীয়া (স. খা.) বনেৰে দুখত ভৰি দি ;
হাল বাউতে গৰু-মহক জোৰা
এচাবিৰে খোচ্।

কঁটীয়াবি (স. খ.) সবহটেক মাহ মাৰি
খাউকতে বেটোতা।

কঁটীয়া (বি) চুটি-চাপৰ।

কঁটাল্ (স. খ.) এবিধ সকলোৰে চিন্ধ
গছ আক ডাব গুটি।

কঁঠাল্ কুহীয়া (বি) চোঁ কুলি পোতিত্
কবা (পাজ)।

কিৰিয়া "কিৰিয়া" চোৱা।

কিভা (স. খ.) চেঁকীৰ আয়তনগাই-

ধৰা খুঁটা; গছৰ নিম্বৰ ঠাল।

কিণা (স. খ.) কটা কাপোৰ জোৰাই
নিয়া নিহালি।

কিপ্‌ (অ. ধা.) অহিব হ, ধবকববক
কব্‌। (স. খ.) সঞ্চালন, লবচৰ।

কিপনি (স. খ.) কল্পন, লবচৰ-কৰণ।

কিপা (স. ধা.) কল্পন কৰা কিপনি ধৰা।

কিপ্‌জব্‌ (স. খ) জাব লাগি গা কিপাই
উঠা জব। [কব্‌।

কিৰাল্‌ (স. ধা.) নিম্বক কৰ, সলসলীয়া

কিৰাখলি (স. খ.) বুগা লুতা-কটা তাঁত
বীৰ মাৰি।

কিৰিয়া (স. ধা.) কীৰেয়ে বিহ, কীৰ
লগা; [বহ-বীৰোতা বীহ-চুকা।

কীৰীয়া (স. খ.) এবিধ কাগৰ আলকাৰ;

কীহাব (স. খ.) কীহৰ কাম কৰোঁতা।

কীহৰা (বি) কীহেৰে বিহলি। (স. খ.)
এবিধ বন। [আদি।

কীহ্‌কীৰীয়া, (বি) নতুন, নেগেলা (মাছ

ককৰ্জনীয়া (বি.) লেহকা, পাভল।

ককৰ্জনা (স. খ.) গালি, বিকৰ্জনা।

ককা (স. খ.) বোপাইব বা আইব
বাপেক।

ককাই (স. খ.) জোঠ, বোপাইব বা
দহাই-আদিব বয়সে ডাঙৰ
পুতেক।

ককনি (স. খ.) কক্‌-কক্‌ শব্দ, যতা
কুকুৰাৰ মাত।

কককা (অ. ধা.) কক্‌-কক্‌ শব্দ কব্‌,
যতা কুকুৰাৰ দৰে মাত্‌।

কক্‌কনি (স. খ.) পানীত পৰি উঠি-
বব নিযিতে হাত-মূৰ লবোতা কাৰ্য্য।

কক্‌ককা (অ. ধা.) পানীত পৰি উঠিব
নিযিতে হাত-মূৰ লবা, আপদত
পৰি বিবুদ্ধি হ।

কক (স. খ.) বাৰা বুধিষ্ঠিৰ; পকৌবিশেষ,
বঙ্গলী চবাই, ছত্ৰকপী ব্ৰাহ্মণ।

কক্‌ (স. খ.) থাক।

কচ্‌ (স. খ.) এবিধ মাছ। (অ. ধা.)
যাকোতে জবী টান, আই।

কচাল্‌ (স. ধা.) ঢিলা কৰিবলৈ জোকাব,
জোকাৰি বা লবাই ঢিলা কব্‌।

কচালনি (স. খ.) ঢিলা কৰিবলৈ ধনে-
ধনে মৰা জোকাব।

কচু (স. খ.) বাৰিবা হোতা এবিধ ক্ষুদ্র
গছ আৰু ডাৰ আলু। [কাৰ্য্য।

কচু-বোঁটা (স. খ.) ববকৈ বোঁটা।

কচোৱা (স. খ) মাহৰ আৰু বোঁতাৰ
গেটত হোতা এবিধ পোক।

কচোৱা-নিম্বৰা (স. খ.) লালোৱা-নিম্বৰা
কচ্‌কচনি (স. খ.) লবচৰ কৰি থকা
কাৰ্য্য।

কচ্‌কতা (অ. ধা.) লবাব দৰে লচ্‌ক
কৰি থাক, দিবে নে থাক।

কচুকটীয়া (বি.) লবচৰ কৰি থকা,
ধিবে ন থকা ।

কচ্ছপ্ (স. শ.) কাছ । [বাসী ।

কছাবী (স. শ.) অসামৰ এজাতি আদি-

কচ্ছব্ (স. শ.) থাকিব সঁচাব ।

কচ্ছলা (বি.) অলপ বদাবে মিহলি
কলা, জামু কলীয়া ; অলপ নীল
বৰণীয়া বগা ।

কচ্ছুরা (বি) ঠাওকতে বস্ত্ৰ কিনি আনি
বেচা লোক । >

কচ্ছুরানি (জি. বি.) ঠাওকতে বস্ত্ৰ
কিনি আনি বেচা কাম ।

কটুক্ (স. শ.) সৈন্ত, বুজাব সমূহ ।

কটকী (স. শ.) এক বজাব বাদ্য আন
বজালৈ নিয়া বিঘৰা, বজাব হুত ।

কটনা (স. শ.) বেচ লবলৈ সূতা কটা
বা কাপোৰ বোৱা কাৰ্য্য । কটনা
কাট্, বেচ লবলৈ সূতা কাট্ বা
কাপোৰ ব ।

কটনীয়া (বি) টান, ভালটক নিলজা-
বা নোকোয়লা (চাউল) । [আদি

কটলুৱা (বি) বাজহ-লগোৱা, (বিল-

কটা (স. শ.) গালি-পৰা বাত, নীচ ।

কটা-বাত্ (স. শ.) হাত হুথান শিটি
কাললৈ নি দিয়া বাত্ ।

কটাবী (স. শ.) এবিধ সৰু কটা অস্ত্ৰ ।

কটাহিড্ (স. শ.) কেবাহিটক চোৱা,
চহু কেবাকবি চোৱা । >

কটাক (স. শ.) কেবাহিটক চোৱা দৃষ্টি ।

কটি (স. শ.) কঁকাল ।

কটিমুখ (স. শ.) ককালী-জবী কঁকাল-
বাছনো । [কটীয়া) ।

কটীয়া (স. শ.) কটা মাহুৰ (খৰি
কটু (বি) কৰ্কশ, বনত বেজাব-লগোৱা,
কটু (বি) নিবস, টান, সাৰ নথকা ।

কটুকটনি (স. শ.) কাষোৰৰ নিচিনা
বোধ বা শীড়া । [অস্থিৰ ।

কটুকটীয়া (বি) টান, (বাত্) কচুকটীয়া,
কটুকিনা (বি.) কুপা, চিকটা, আটকীয়া,
পাবলৈ টান, (বাত্) ; লাগতিয়াল
বস্ত্ৰ কটেৰে পোৱা বা অধিক ন-
থকা (ঠাই) ।

কটুগৰ্ (স. শ.) কিকিৎ মনোবোধ
(শীড়া বা মনোবোধনত খাটে), বেনে,
একুৰি ছোকে কামুৰিছে, ভালৈ
কটগৰ্ নাই ; ইযান বিজিয়ালো
সি কটগৰ্কে ন কবিলে ।

কট্ (স. শ.) তুপৰ আসন, ঘুঠাৰ আসন ।

কঠনা (স. শ.) এবিধ ফুল আৰু তাৰ
গছ ।

কঠনীয়া (বি) একটা-থকা ।

কঠা (স. শ.) পাচ বা ছুয়ুটিৰ জোখ
(চাউল-আদি) ; সেই পৰিমাণৰ
বস্ত্ৰ-থকা সঁজুলি ; কুৰি মোজা-
খাটি ।

কটিন্ (বি) টান ।

কঠীয়া (স. খ.) খেতিৰ কাৰণ খোৱা
ভটি ; ধানৰ পুলি ।

কঠীয়াভলী (স. খ.) সদায় ধানৰ কঠীয়া
সিঁচা মাটি ।

কঠীয়ানি (স. খ.) ধানৰ পুলি থকা ঠাই
কঠুৱা (বি) কাঠৰ দৰে নীৰস আৰু
টীন ; বিসোহাদ । (স. খ.) কাঠৰ
পাত্ৰ ।

কঠোৰ্-এবি) টান, কৰ্কশ । [চিন ।

কঠু (স. খ.) বঁহনি থাই কাঠ-বন্ধা

কড়া (স. খ.) এটা কড়ি , তাৰ সমান
মুলা ।

কঢ়াকড়ি (স. খ.) এজনে আন এজনৰ
হাতৰপৰা কাড়ি নিবখোৱা কাৰ্য্য,
আঁকোবাঁকুৰি ।

কণ্ (স. খ.) অতি ক্ষুদ্ৰ ভাগ ; ওটিৰ
পুলিহোৱা ভাগ ; তিবোতাৰ সন্ধান
উৎপত্তিৰ শক্তি ।

কণনিয়া (বি) কাণ ফটা, (চকুত খাটে) ।

কণা (বি) দেখা শক্তি ন থকা, (জন্তু বা
চকু) । (স. খ.) এটা বা দুয়োটা
চকুৰে নে দেখা যাহু (জী) কান্ধী ।

কণাকণি (স. খ.) এজনে আন এজনৰ
কাণত কথা কোৱা কাৰ্য্য ।

কণামাকৰি (স. খ.) কালৰ বিস্তাৰ
যনি । [চৰাই ।

কণামুচৰি (স. খ.) এবিধ মাছ-খোৱা

কণামুনা (বি) বৰ আভাৰ ।

কণাৰি (স. খ.) সৰু নাও বাঢ়িবলৈ
তাৰ কাণত বাকি খোৱা নগৰা ;
তাৰ-পাচি আদিৰ কাণত লগোৱা
বৈতৰ নগৰা বা আতটি ।

কণিকা (স. খ.) সৰু এভাগ, পানীৰ
ক্ষুদ্ৰ টোপা ।

কণিকিয়া } , অ. ধা . অঙ্গপঙ্গপনৈক
কণিয়া } পৰ্ৱ . (বৰকুণ্ড খাটে)

কণিবিহু (স. খ.) এবিধ সামান্য বিহৰ
গছ আৰু তাৰ ওটি ।

কণী (স. খ.) অণ্ড, ডিম্বা ; পুৰুষ-
শক্তিৰ ওটি ।

কণী-লগা (বি) পেটত কণী থকা ।

কণুৱা (স. খ.) এবিধ মাছ-খোৱা চৰাই,

কনোৰ্ (স. খ.) কৰবীৰ ফুল আৰু তাৰ
গছ , কেতুৰি পাতীয়া এবিধ ফুল ।

কণ্ জলকীয়া (স. খ.) ধৰিকাহৰিচ ।

কণ্ ক (স. খ.) কাইট ; শক্ত ।

কণ্ (স. খ.) তিহিৰ আগ-কাল, টেঁটু ।

কণ্ } (স. খ.) এবিধ যনি ।

কণ্ যবা (বি) বীজী, সন্ধান-উৎপত্তিৰ
শক্তি ন থকা ।

কন্মো } (স. খ.) এবিধ গছ, তাৰ
কণ্মো } ওটি ।

কত্ (সৰ্গ) কোন ঠাইত ।

কতবা (সৰ্গ) বিভব, অৱেক, বহুত ।

কতা (ক্রি. বি.) কত ? কোন ঠাইত ?

কতিয়াকতি(বি)এটাৰ কাললৈ আনটো
হলা, চুকিয়াচুকি ।

কতীয়া (বি) কাতি-মাহত হোৱা ;
কাতি হোৱা, হলনিয়া ।

কতীয়াটক (ক্রি. বি.) কাতি-ভাবে,
একলীয়াটক ।

কত্ৰা (ক্রি. বি.) কোন ঠাইত বা,
নিশ্চয় নবন্ধ কোনো এক ঠাইত ।

কথ্ (স. প.) থৈ গছৰ আঠা ।

কথকি (বি) অধিক কথা-কোৱা বা
ভালকৈ কথা কব জনা (স্ত্রী) কথ-
কিনী বা কথকী (স. প.) অধিক
কথাকোৱা বা ভালকৈ কথা কব
জনা যাহুহ ।

কথকিৎ (ক্রি. বি) কোনো প্ৰকাৰে,
কিছু পৰিমাণে ।

কথা (স. প.) বাক্য, শব্দ, বৰ্ণনা, বিব-
ৰণ ; বিবৰণ ; কাৰ্য্য, উপাখ্যান ;
আলাপ ।

কথা-বাতা } [কথন ।

কথাবাতা } (স. প.) আলাপ, কথোপ-

কথাবাহী (বি) কথাৰে চহকী, বহুত
কথা-কোৱা । [কোৱা কথা ।

কথোপকথন (স. প.) আলাপ, পৰস্পৰে

কহম্ } (স. প.) বহু-গছ ।
কহব }

কহৰ্ঘ (স. ধা.) গালি পাব্ ।

কহৰ্ঘনা (স. প.) গালি, ডিবকাৰ ।

কহৰ্ঘা (বি) বেয়া ।

কহাকাৰ্ (বি) অভয়নি, আগন্তী ।

কহাচ } (ক্রি.বি.) কেতিয়াও ।
কহাপি }

কহাচাব্ (স. প.) বেয়া আচৰণ, নীতি
বা নিয়মৰ বিৰুদ্ধ চলন ।

কহাচিত্ (ক্রি. বি.) কেতিয়াবা ।

কনা (স. প.) কতা ; আটি । (স. ধা.)

খুঁটাৰ কান কাটু বা কান লগা ।

কনাৰি (স. প.) এবিধ বন-ফুল ।

কনাসিমলা (স. প.) এবিধ বন ।

কনিষ্ঠ (বি) বয়সে সৰু ।

কনুকননি (স. প.) খাডুৰ পাজুত কবা
আঘাতৰ শব্দ ।

কনুকনা (অ. ধা.) কনুকন্ কব্, অৰ্থাৎ
আঘাত-গোৱা খাডুৰ পাজু-আদিৰ
দৰে শব্দ কব্ ।

কনুকনীয়া (বি) কনুকন্ শব্দ কবা,
ভকান আক টান । [চিন ধকা ।

কনুনাফুহা (বি) বিমৰ্ষ, হুখত শোকৰ

কনুন্ (স. প.) বিবাদ, দ্বন্দ্ব ।

কনুৱা (স. ধা.) ক্ৰন্দন কবা ।

কহ্ (স. প.) বাহৰ ওবি ভাপ, কান্ধ ;
এটা হুৰ নথকা হুত ; পুথিৰ
এভাগ ।

কক্কা (স.খ.) এবাৰ কাকত নিয়া বাগবি
আদিব পোলা।

কক্কা (স.খ.) ছোৱালী, যষ্ঠ ৰানি।

কক্কা-কাল (স.খ.) ছোৱালিব প্ৰথম
জুতু। [মনত বধা ৭৫।

কপট (স.খ.) যথার্থ ভাবৰ গোপন ;

কপটী } (বি) যথার্থ ভাবক গোপন
কপটীয়া }

ককা, মন ডাঙ্গি ককা-নোকোকা ;

৯ মনত ৭৫-বধা।

কপৰা (স.খ.) কপাহৰ চুপহি।

কপলীয়া (বি) কপালী, ভাগ্যবন্ত।

কপল্লৱা (স.খ.) কপাহৰ ব্যৱসায়
কৰোঁতা।

কপাল (স.খ.) চেলাউৰিব ওপৰ আঁক
চুলিব তল ভাগ ; ভাগ্য, দশ।

কপালি (স.খ.) টাটী বা জেওৰাৰ
এভাগ ; এবিধ অলকাৰ।

কপালী (বি) ভাগ্যবন্ত।

কপালহীন (বি) দুৰ্ভাগীয়া, অভাগী।

কপাহ (স.খ.) ওটিৰে সৈতে থকা তুলা।

কপাহনি (স.খ.) কপাহৰ খেতি।

কপাহী (বি) কপাহৰপৰা ককা।

কপাহ-ওটীয়া (বি) কপাহৰ ওটিৰ
সমান।

কপিং (স.খ.) লেংটি।

কপিল (বি) অলপ হালধীয়া বৰণেৰে

মিহলি মৃগা। (স.খ.) কপিল

বলদ, (জী) (বি. স. খ.) কপিলী।

কপৌ (স.খ.) পাব-জাতিৰ এবিধ বন-
বীয়া চৰাই। (জী কপৌৰণী।

কপৌফুল (স.খ.) গছৰ ওপৰত গজা
এবিধ বন, তাৰ ফুল।

কপৌলতা (স.খ.) ঠেঙেডলী-পডীয়া
এবিধ সকলতা (কপৌ আদি
চৰাইৰ ঘাই পতাৰে চলে।)

কপ্ কপনি (স.খ.) বকনি।

কপ্ কপা (অ. ধা) অৰাবত সবহ ককা
ক, বক। [থকা।

কপ্ কপীয়া (বি) টপটপীয়া, বকি
কক (স.খ.) শৰীৰৰ এক খাটু ; পাব
ঘন হোৱা বস।

ককাল } (বি) কক-বুড়।
ককী }

কক্ (বি) বান, তাকৰ ; নীহ, নিভুই।

(অ. ধা) কক হ, আগতুই
তাকৰ বা. কক হ। [পাক।

ককণ্ড (স.খ.) সন্ধ্যাসীৰ পানীৰ

ককনি (স.খ.) পানীৰ ওপৰত সাঁতৰি
ফুৰা কাৰ্য, (সাহত খাটে)।

ককনীয়া (বি) পানীৰ ওপৰত সাঁতৰি
ফুৰা, (সাহ)।

ককল (স.খ.) পৰা।

ককা (স.খা.) তাকৰ কক, কক কক ;
অকুলিৰে টানি তুলাৰ আঁহ নীঘল

বা মুকলি কৰ্হ; বালি ধুই সোধ
উলিয়া। (অ. ধা.) পানীৰ ওপৰত
সঁতুৰি কৰ্হ (হাতত ধাটে)।
কৰ্মাৰ্হ (স. শ.) লোৰ কাম-কৰোঁতা;
(স্ত্ৰী) কৰ্মাৰ্হী। [ঠাই।
কৰ্মাৰ্হ-শাল্ (স. শ.) কৰ্মাৰ্হে গঢ়-গঢ়া
কৰ্মি (স. শ.) কৰ্মতি, ন্যূনতা।
কৰ্মে (অব্য.) নিৰূপিত পৰিমাণতকৈ
ন্যূন হলে; যেনে পাঁচ টকাৰ কৰ্মে।
কৰ্মতি (স. শ.) অল্পতা, ন্যূন হোৱা
অৱস্থা, নাটনি।
কৰ্মি (স. শ.) পত্ৰ ৰচনা-কৰোঁতা।
কৰ্মিতা (স. শ.) কৰ্মিৰ ৰচনা, শ্লোক।
কৰ্মল্ (স. শ.) ধৰ্মা, এবিধ নোমৰ
কাপোৰ।
কৰ্মল্ (স. শ.) লবণ, কঁপনি।
কৰ্মল্যান্ (বি) কৰ্মল-যুক্ত, পি ধৰ্মা।
কৰ্ম্ (স. ধা.) কৰ্ম সম্পাদ; নিৰ্ম্, ৰচ।
(স. শ.) হাত; ৰাজহ, শুকক দিব
লগিয়া ধন।
কৰ্ম্ (সৰ্গ.) কোন ঠাইৰ?
কৰ্মল্ (স. শ.) আঁঠুৰ ওপৰৰ ভাগ।
কৰ্মলীয়া (বি) কৰ্মলৰ সহান ওখ
বা দ।
কৰ্মল্ (স. ধা.) কৰ্হ, কৰ্হ, শব্দ কৰি
চোৱা। (স. শ.) এবিধ গছ।
কৰ্মলনি (স. শ.) টান বস্তু চোৱাৰ্ত্তে
তোৱা শব্দ; ধাতু চোৱোৱা কাৰ্য্য।

কৰ্মল্ (ক্ৰম. শ.) সম্পাদন, কৰ্মা।
কৰ্মনি (স. শ.) পিত্তা কাপোৰৰ মুকলি
আধাৰ। [দাবযুক্ত অস্ত্ৰ।
কৰ্মল্ (স. শ.) কাঠ-কলা বা কটা,
কৰ্মলী (স. শ.) এবিধ চেপেটা মাছ;
এবিধ যন্ত্ৰ। [ফালোঁতা।
কৰ্মলীয়া (স. শ.) কৰ্মলৰে কাঠ-
কৰ্মল্ (স. শ.) অস্ত্ৰৰ শিকত হোৱা
আকৃতিৰ নিচিনা সঁচ।
কৰ্মল (স. শ.) ডাঠ হৈ বস্তু যোৱা বলি
কৰ্মলীৰ্হ } (স. শ.) এবিধ ফুল আৰু
কৰ্মলীৰ্হ } তাৰ গছ।
কৰ্মল্ (স. শ.) কৰ্ম, কাম; শৰ্মাৰ (চহা)
(স. ধা.) হৰা দি, কু যন্ত্ৰৰ দ্বাৰা
পীড়া দি। [বিশেষ।
কৰ্মল্ ফুলা (স. শ.) কাণৰ অসফল
কৰ্মলীয়া (বি) নীৰস, প্ৰায় শুকান
(ভাত-আদি)। [কৰ্ম।
কৰ্মা (স. ধা.) জ্ঞানৰ দ্বাৰা সম্পাদন
কৰ্মাই (স. শ.) সান্ধহ, ভজা চাউলৰ
লগা ধৰ্মা শুদ্ধি।
কৰ্মাইচ্ (বি) কৰ্মল, কটকিনা।
কৰ্মাইমেৰীয়া (স. শ.) পাক খব হোৱাৰ
নিমিত্তে লেজু বা জৰী পাক খাই
লগা গাঁঠি। [কৰ্মলী।
কৰ্মলীতা (স. শ.) যি জনে কৰ্মল, (স্ত্ৰী)
কৰ্মাপাই (স. শ.) সন্ত্ৰৰ বাটচৰা।
কৰ্মল্ (স. শ.) পৰিভ্ৰম ইটা-লগোৱা

আঠা ; কোনো বস্তুত আঠাব দবে
 লাগি থকা ভকান বস্তু ; বিকট,
 ভয়ঙ্কৰ।
 কবি, “কড়ি” চোৰা।
 কবী (স. শ.) হাতী।
 কৰুণা (স. শ.) ক্লেশ, দুঃখ ; এবিধ টেঁকা।
 কৰুণায় (বি) দুঃখ, মৰমিয়াল।
 কৰুণীয়া (বি) দীঘল এডাল সূতা বা
 কাঠি এৰি এডাল তুলি বোহা।
 কৰুহা (বি) বিসোধাৰ আৰু দুৰ্গন্ধ
 (ঘিউ)।
 কৰৈ (স. শ.) এবিধ সূকাঠী গছ।
 কৰোঁতা (স. শ.) যি জনে কৰে (স্ত্রী)
 কৰ'তী।
 কৰ্কট (স. শ.) কেঁকোৰা ; চতুৰ্ধ বাসি।
 কৰ্কৰণি } (স. শ.) টান বস্তু-চোৰো-
 কৰ্কৰণি } যাব পৰ।
 কৰ্কৰা } (অ. ধা.) দাঁতেৰে চোৰাই
 কৰ্কৰা } পৰ কৰ্। (বি) পানী
 নিদিয়াটক খোৱা, (ভাত)।
 কৰ্কৰীয়া }
 কৰ্কৰীয়া } (বি)ভকাই টান হোৱা।
 কৰ্কশ্ (বি) কঠিন, টান ; থৰটো ;
 নিমৰমিয়াল।
 কৰ্চন্ (স. শ.) বগ জাতিৰ এবিধ চৰাই।
 কৰ্জা } (স. শ.) এবিধ সৰু টেঁকা
 কৰ্জা-টেঁকা, কৰ, ডাৰ গছ।

কৰ্ণ (স. শ.) কাণ, শুনা ইঞ্জিয়।
 কৰ্ণ-পোচন্ (বি) কাণেৰে শুনা, কাণত
 পেলোৱা, জনোৱা।
 কৰ্ণপন্ (স. শ.) কাণৰ বিজ্ঞা, কাণেৰে
 শুনা পৰৰ দৃশ্য।
 কৰ্ণবালা (স. শ.) এবিধ কাণৰ
 অলকাৰ।
 কৰ্ণিকা (স. শ.) কুলৰ চকা, ধনিষ্ঠা।
 কৰ্ণভলীয়া (বি) আন এক বজাক কৰ
 দিয়া, অধীন (বজা)।
 কৰ্ণব্য (বি) কৰিব লগা। (স. শ.) কৰিব
 লগা কাম। [(স্ত্রী) কৰ্ণী।
 কৰ্জা (স. শ.) কৰোঁতা, যি জনে কৰে,
 কৰ্ত্তাল, (স. শ.) প্ৰতি হাতে দুটো
 বাহুটো বজোৱা এবিধ বাস্ত,
 বাস্তাল।
 কৰ্কে (স. শ.) পাত সিৰ থকা এবিধ
 টেঁকা কল ; ডাৰ গছ। [থকা।
 কৰ্কেণিৰিয়া (বি) কৰ্কেৰ নিচিনা সিৰ
 কৰ্কনি } (স. শ.) সোণৰ বা ৰূপৰ
 কৰ্কনি } কঁকালী-কৰী, কঁকালত
 মেৰোৱা শিকলি।
 কৰ্পবা (সৰ্গ) কোন ঠাইৰ পৰা।
 কৰ্পূৰ্ (স. শ.) কাছূৰ।
 কৰ্পূৰ্মনি (স. শ.) এবিধ মণি।
 কৰ্পূৰ্জ (স. শ.) এঠাইত পিছল থাই
 আন ঠাইত পৰা।

কৰ্ণ (সৰ্গ) নজনা কোনো এক ঠাইৰ।

কৰ্ণাপৰা (সৰ্গ) নজনা কোনো এক
ঠাইৰ পৰা।

কৰ্ণ (স. শ.) কাৰ্য্য, কাৰ, বন।

কৰ্ণ-কল্ (স. শ.) নিজে কৰা কামৰ-
পৰা হোৱা হুখ বা হুখ।

কৰ্ণবদ্ধ (স. শ.) পূৰ্ণ জন্মত নিজে
কৰা কামৰ কল ভূমিবলৈ আবদ্ধ
হোৱা অবস্থা।

কৰ্ণবোৰ্ (জো) (স. শ.) বিনয়
কৰোঁতে একে লগ কৰা দুই হাত।

কল্ কল্ কৰে (ক্ৰি. বি.) বেগে পৰা
পানীৰ শব্দ।

কলাগুৰি (স. শ.) দৰা-ছোৱালী আদৰা
কলা পুলিৰ ওচৰৰ ঠাই।

কল্কা (স. শ.) বুটা, প্ৰতিমাৰ পৰ্ৱতীৰ
ওপৰত দিয়া শোভা।

কাঁউত্ (স. শ.) বাজ হাঁহৰ শব্দ;
বিকাৰী পেটৰ মাত।

কাঁউত্ কৰে (ক্ৰি. বি) কাঁউত্ শব্দ
কৰি, মাত দি।

কৰ্ণাঙ্ (স. শ.) নাহৰ হুঁটাৰ জ্বাই
দিয়া জ্বৰ কাঠ।

কৰ্ণা (স. শ.) এবাৰ হাল বাই চাহ
কৰ্ণ, এ চাহ বা।

কল্ (স. শ.) প্ৰতিব পৰ্ণ, তাৰ গুটি,
কলা; বাহৰ পানৰ ভিতৰৰ
হিৰদিয়া উশাহৰ বৰ; কোনো

বেয়া কামৰ প্ৰতিকল নোপোৱাত
বঢ়া মন বা সাহ; কৌশল, যন্ত্ৰ।

কলক্ৰবান্ (স. শ.) এবিধ খুঁটা-লগোৱা
সাঁকৰ-দিয়া বাটি।

কলগ্ৰহ্ (স. শ.) এবিধ নোহুৰা, কষ্ট-
দায়ক বস্তু।

কলক্ (স. শ.) চেকা; অপবশ।

কলকী (বি) কলকহুস্ত, অপবশ-পোৱা,
(জী) কলকিনী।

কলচী (স. শ.) সৰু ধুনীয়া কলহ; দল-
আদিৰ ওপৰত দিয়া কলহৰ
নিচিনা বস্তু।

কলনি (স. শ.) কলা-বাৰী।

কলপ্ (স. শ.) সাপৰ মোহী; ঢাকনী।

কলপ্ কলপ্ (স. শ.) বায়ত তোলা
মাছেউশাহ লওঁতে পালৰ সকলন;
বৰ হুখেৰে বা হুখ মেলি উশাহ-
মোৱা কাৰ্য্য, কলটপ্ কলটপ্।

কলম্ (স. শ.) লেখনী, কাপ; চুটিকৈ
কটা (গছত খাটে)।

কলম্বা (বি) পানীৰ ওপৰত বগোৱা
(বন আদি)। [পানীৰ পাত্ৰ।

কলহ্ (স. শ.) বিবাদ, দন্দ; এবিধ

কলহীয়া (বি) কলহ ভৰা; কলহৰ
নিচিনা।

কলা (বি) আত্মা-বৰণীয়া।

কলা (স. শ.) কলৰ বোল ভাৰ্য্য এভাৰ;
কাণে হুস্ত পুৰণ; কল-পৰ্ণ,

ভাব গুটি। (বি) কাণে হুস্তনা (পুং)
 কলাই (বি) কাম্বি ভাগ্নব লগা বা
 দুৰ্জল হোৱা, (লবা)।
 কলাই-খাৰ্ (স. খ.) হিঠৈব খাব।
 কলাঘুৰি (স. খ.) চিগমিলীয়া টোপনি।
 কলাঘুমলীয়া (বি) কাণে ডালটক হুস্তনা
 আক অলপটক চকু জাপ-বোৱা,
 গজীৰ নোহোৱা (টোপনি)
 কলাঠহুবা } (স. খ.) কলা-পাতৰ
 কলাঠোৱা } মাজৰ শিব।
 কলাভিল্ (স. খ.) কলাৰ ফুলৰ ডঁবাৰ,
 আমঠ বা কলিজা।
 কলাভিলীয়া (বি) কলাভিলৰ নিচিনা।
 কলা-পটুৰা "পটুৱা" চোৱা।
 কলাপভীয়া (বি) সেউজীয়া।
 কলাফুল (স. খ.) জীৰ্ণ তলৰ মলহাল
 ভাগ। [কলাঘুৰি।
 কলাফলা (বি) কলাঘুমলীয়া। (স. খ.)
 কলাফাবলী (স. খ.) কলাঠহুবা।
 কলা-মাহ্ (স. খ.) এবিধ হেইত হোৱা।
 মাজহে খোজা গুটি। [সাপ।
 কলাহালধীয়া (স. খ.) এবিধ হালধীয়া
 কলি (স. খ.) চতুৰ্ভুজ বৰ্জমান বৃক্ষ,
 তাৰ পৰিমাণ ৪,৩২,০০০ বছৰ;
 কুমলীয়া গুটি, কুমলা ফুল,
 কোনো বস্ত্ৰ বৃষত লগোৱা বেটু।
 (বি) গুবঠ নোহোৱা, কোমল
 (কম-আদি)।

কলিজা (স. খ.) বুৰৰ আমঠ।
 কলিভা (স. খ.) আনান্দৰ কাৰ্য্যব
 তলৰ জাতি। [ফুল খব্।
 কলিয়া (অ. ধা) কলি পেলা, গুটি বা
 কলী (বি) কলা শব্দৰ জীলিক।
 কলীয়া (বি) কলা-বৰণীয়া।
 কলীয়াজাৰ (স. খ.) এবিধ মাছ।
 কলীয়াপানী (স. খ.) আটকি বাধিবৰ
 কাৰণে বন্ধীয়াৰ বিলাকক
 পঠোৱা কোনো এটা উপবীপ।
 কলেজব্ (স. খ.) শবীৰ, গা।
 কলৈ (সৰ্ব) কোন ঠাইলৈ।
 কলৈবা (সৰ্ব) মজনা কোনো এক
 ঠাইলৈ।
 কলৌ (স. খ.) দম্, আপদ।
 কলৌজপৌ (স. খ.) স্থান-স্থিতি নথকা
 অস্থি।
 কল্‌কলনি (স. খ.) লবা বা চৰায়ে
 প্ৰথমে কথা কবলৈ ধৰোঁতে মতা
 অল্পট মাত।
 কল্‌কলা (অ. ধা) লবা বা চৰাইব দৰে
 প্ৰথমে কথা কবলৈ অভ্যাশ কৰ্।
 ককি } (স. খ.) বিকৃত দশম বা শেষ
 ককী } অৱতাৰ।
 ককী (স. খ.) কাণৰ ওপৰত পিতা
 এবিধ বাজ অলকাৰ।
 কল্‌ভিল্ (স. খ.) কলাভিল।

কল্‌প্‌ কল্‌প্‌ 'কলপ্‌-কলপ্‌' চোবী

কল্‌প্‌তীয়া 'কলাপতীয়া' চোবী।

কল (স.খ.) ব্রহ্মাব এদিন-এবাতি,

অৰ্থাৎ ৪০,২০,০০০০০ বছৰ।

কল্লতক } (স.খ.) বিহকে খোজা

কল্লকম } বায় তাঁকে দিয়াএজোপা

বৰ্ণৰ গছ।

কল্লা (স.খ.) বাহা; কবিবৰ নিমিত্তে

মনেবে হিব কবা কথা; কবিতা-

আদিব বটনাৰ নিমিত্তে সজা কথা।

কল্লাখ (স.খ.) এবিধ তিত্তা গছ।

কল্লিত (বি) মনেবে সজা।

কল্‌মটীয়া } (অ.খ.) টোপনিয়া,

কল্‌মটীয়া } টোপনিৰে ধৰাত চকু

হুঁদ হুঁদ হুপিয়া।

কল্‌মলা } (অ.খ.) ভোক, পিয়াহ

কল্‌মলা } বা টোপনিৰ পৰা হুঁদে

পা, আহাৰ বা টোপনিৰ অভাৱত

হুৰ্জল হ। [খাক।

কলৌ (স.খ.) এবিধ পানীত হোৱা

কল্যাণ্‌ (স.খ.) বহল, কুশল।

কল্যাণী (বি) ভাগ্যৱতী।

কল্যাণী (বি) ভাগ্যৱত।

কবচ্‌ (স.খ.) জীখৰ, বগুৱাই পিজা

লোৰ চোলা; জুত আদিব পৰা

বকা-কবা মজ।

কবটি (স.খ.) সোণ-পৰীকা-কথা মিল।

কটে (স.খ.) হুখ, ফ্লেণ।

কটকব (বি) হুখ-দিয়া। [হোৱা।

কটসাধা (বি) কবিবলৈ টান, উজু নো

কটা (স.খ.) কাছটি, সৰু চুৰিয়া।

কত্বী

কত্বী } (স.খ.) গন্ধ-কলাই।

কহ (স.খ.) কাপোৰ বা লুতা কহোৱা

বস্ত; ধাতুত উৎপন্ন হোৱা সেউ-

জীয়া মজ। [কাৰণ কহ লগা।

কহা (স.খ.) ভালকৈ বৰণ ধৰাবৰ

কহবা

কহবা } (বি) কাহেখবা, কাহিখকা।

কহ্পাত্‌ (স.খ.) কাপোৰ বা লুতা

কহ-লগোৱা এবিধ গছ-পাত।

কল্‌লান্‌ (স.খ.) পানীৰ খলকনি।

ককা (স.খ.) পেটত বখা ধং। [চৰাই

কাউতা (স.খ.) বীৰ-বৰুৱা এবিধ

কাউথেকেৰা (স.খ.) কুকী থেকেৰা।

কাউবাট (স.খ.) কাছটি, বৰ বিনয়।

কাউবী (স.খ.) মাইকী কোৱা;

কোৱাৰাতিৰ চৰাই। [ৰূপ।

কাঙন্‌ (স.খ.) বোল পোণ অৰ্থাৎ

১২৮০টা কড়ি বা কুল; এটকা

কাইই (স.খ.) কটক, হুখ-জোকা

শলা; জল। [ঠাই।

কাইটনি (স.খ.) বহুত কাইট থকা

কাইবাই (স.খ.) এবিধ জৰাৰ খেল;

এবিধ সৰু মাহ।

কাচৰ্ য়্ (স.খ.) জাতি কৰা বনবীৰ্য্য
য়্ । ১ [পিত্তা।

কাচ্-পাৰ্ (স.খ.) কাপোৰ অলকাবাদি
কাৰ্ (স.খ.) সৰু ভৌৰ।

কাৰ্ } (স.খ.) এবিধ পৰ্জীভীয়া
কাৰ্-বীহ } বীহ। [বিশেষ।

কাটক (স.খ.) চুলিৰ জট-ভজা সঁজুলি
কাটকহিৰা (স.খ.) দীঘে যেনা কাট্.
দীঘল কাট্ (বি) কাটকৰ দাবৰ দৰে
দীঘে কলা।

কাট্ (স.খ.) চীন-দেশৰ পাত্ৰসজা
এবিধ মাটি (স.খ.) মাছ বা
যত্নে নিছিকাটক বনাই ছিৰ দি
কাট্। [(জোন)

কাচি (বি) দৈ হবলৈ ধৰা, কুৰুচা;
পূৰঠ নোহোৱা, পোনেই ওলাই
অহা.(বদ); নতুন, পূৰ নোহোৱা,
(চক্ৰ) (বি) নগৰা,পোনেই ওলোৱা
(বদ)। [মাটি।

কাচ্ মাটি (স.খ.) চীনৰ পাত্ৰ-সজা
কাৰ্জী, কঁজলাৰ জীলিহ।

কাৰ্জি (স.খ.) চাউল বা আধা-ধূন্ধা
ধান নিজাই ধৈ কৰা টেঙা পানী।

কাৰ্জিবিলী (স.খ.) এবিধ সৰু
বিলহীন সাপ। [বস্ত্ৰ।

কাৰ্জীলা (স.খ.) দাত লগাবৰ নিৰিতে
এছটা কুকান বীহত জুই লগাই
সোৰ ওপৰত দি কৰা এবিধ কলা

কাটল্ (স.খ.) তজ্ৰ কাইট; চৰাইৰ
আল। [জোং।

কাটি (স.খ.) হালোৱা এচাবিৰ মূৰৰ
কাট্ (স.খ.) খেজৰে চলোৱা অস্ত্ৰ,
শৰ। (স.খ.) "কাৰ্." চোৱী।

কাটী (স.খ.) খেজৰে বগ-কৰোঁতা;
আসামত কাটৰে বগ-কৰা, বগ
নোহোৱাত হজুৰাৰ কাৰ-কৰা
এখেল মাহুৰৰ এজন। হাতীৰ
ঠেঙ্গৰ তলুৱা কটা বোপ; কাট
যাৰোঁতা; হজুৱা মাহুৰ। ১১

কাভৰি (স.খ.) কুঁহিয়াৰ-শালমৰ ভীমৰ
শাত বুৰাকাঠ, পানী-ভীম।

কাৰ্ধি (স.খ.) ঘৰৰ খেৰৰ বাহিৰে
মুকলি কৰি বগা ভাগ বা পানী-
পাচৰ পৰা আগ বঢ়াই সজা চালি।

কাৰ্ (স.খ.) "কাট্." চোৱী।

কাৰ্ (স.খ.) পৰিষ্কাৰ কৰ্ মলি
গুচাই নিকা কৰ; (চাউল);
বেগা ভাগ গুচাই ঘৰ-ছোৱা খেৰ
পৰিষ্কাৰ কৰ্।

কাৰি (স.খ.) মাছে পিঠি উলিয়াই
পানীৰ তলে কৰা গতি; সেই
গতিৰ দ্বাৰা পানীত হোৱা চিন।

কাৰী "কাটী" চোৱী।

কাৰ্কাই (স.খ.) কাৰ-লগোৱা খেজ্ৰ।

কাৰ্ণনা (স.খ.) জোন্ধাশলা, এবিধ
বিষাল সাপ।

কাছ্ (স.খ.) বাং আক ডাব মিলাই
কৰা থাকে; সেই থাকেবে পঢ়া
এবিধ-কছ্।

কাছী (স.খ.) কাছৰ খাল।

কাছিপাত্ৰ (স.খ.) চোকা কাছীট লগা
কাছীৰ দৰে বহল পানীত হোৱা
এবিধ বন পাত্ৰ। কুঁহিয়াৰ আক
কাছীৰ পাত্ৰ। ১। [লেখা।

কাকত্ (স.খ.) তুলা-পাত্ৰ; চিঠি.

কাকতী (স.খ.) লেখক, কাকত লিখি
জীৱিকা-কৰোঁতা।

কাকতী-কবি (স.খ.) আক পাতি
আহি শব্দ নষ্ট কৰা এবিধ পত্ৰ।

কাকতীয়া (বি) লিখা কাকতৰ বাৰা
আৱৰ্ত, খত লিখি দিয়া; খত দি
যোৱা।

কাকতীয়া (স.খ.) বিৱৰ্তীয়া, এটাভটক
অধিক সন্তান নোহোৱা ভিৰী।

কাকিনি (বি) বৰ ওখ (ডায়োল-গছ)।

কাকুতি (স.খ.) কাউবাউ, মিনতি,
কাৰো।

কাকোন্ (স.খ.) সোণাৰিৰ চেপেনা।

কাচ্ (স.খ.) এবিধ বৰ ঠনঠনীয়া
উজল বস্তু। [মচ।

কাচৰ্ (স.খ.) আসামৰ ভাল জাতীৰ

কাচিহাড্ (স.খ.) ভিছিব কোবৰ পৰা
হুৱো বাহুত লগা বৈকা হাড়। ১

কাছ (স.খ.) এবিধ চাৰি-ঠেঙীয়া ঘিচৰ
বস্তু।

ই ছয় একাধে বিভক্ত বেনে— ১

(১) বেজকাছ - ইয়াৰ আকাৰ
চেপেটা, মুখ বেজৰ নিচিনা; নাকৰ
চিন যাত্ৰ থাকে, বৰণ কলা, প্ৰায়ে
বিলত পোৱা যায়।

(২) বগিয়া কাছ—ইয়াৰ আকাৰ
চেপেটা, ডাঙৰ, ইয়াৰ কণিবোৰ বুৰ-
দীয়া আক যাজে আকৰ নিচিনা।

(৩) তুৰাকাছ - ইয়াৰ পিঠিৰ চলঃ
সমান, আন আকৃতি সাধাৰণ
কাছৰ দৰে।

(৪) লাউবুৰা কাছ—ইয়াৰ পিঠিৰ
চলকৰ ওপৰ দ আক পিঠি ওখ।

(৫) মৌ বৰণীয়া কাছ—ইয়াৰ বৰণ
অলপ বজুৰা, বাকী আকৃতি আন
কাছৰ দৰে কিন্তু সৰুতে ইয়াক
অলপ বগা দেখা যায়।

(৬) উলুৰা কাছ—ই প্ৰায়ে মঙালী
চাপৰিৰ উলুৰনিত থাকে, আকৃতি
সৰু, ইয়াক ধৰিব খুজিলে সি ডাব
হাতোড়। কেইটা ভিতৰলৈ হুৰুৱাই
থয়, দাঁতিত চলঃ নাই।

কাচি (স.খ.) দাব-লগোৱা, ধান-কোৱা
কটাৰী।

কাছাৰি } (স.খ.) বাজুৰা কাৰ্য্যল
কাছাবী } বৰ বা বিচাৰৰ ঠাই।

কাছ্টি (স.খ.) সৰু, ঠেক চুৰিয়া।

কাজ্ (স.খ.) কাৰ্য্য, কাম, বন ; আন্ত-
জীৱ । [কলা মাটি ।

কাজল্ (স.খ.) অজ্ঞান ; ফোঁট লোৱা

কাজলী (বি) কজলাৰ জীৱিত ।

ফাজি (স.খ.) মহলমানৰ বিচাৰক ।

কাজী (স.খ.) বব-কাটিব জনা তিবোতা
(বি) বব-কাটিব জনা, শিপিনী ;
জী ।

কাজুৱা (বি) কামত নিপুণ, (জী,পুং) ।

কাজুৱাই } (স.খ.) সজাই, তামোল পান-
কাজুৱৈ } আদি এঠাইৰ পৰা নি আন
এঠাইত বোঁচোতা ।

কাট্ (স.খ.) ছেদন কৰ্, অজ্ঞেবে
দুই বা অধিক ভোখব কৰ্ ; মাজে
আঁক টানি লোপ কৰ্. (লেখা) ;
শূতা কৰ্.

কাটন্ (স.খ.) কটা কাৰ্য্য ; চোক,
ধাৰ ; সোণ ৰূপত ফুল-তোলা,
নৰণিৰ নিচিনা সঁজুলি ; ছাপ
কটা (বি) চোকা ।

কাটনি (স.খ.) যুগী পাট-শূতা কৰা
এজাতি মাছ্ হ ।

কাটল্ (স.খ.) মাটিত বাঞ্চে আন
বস্তুত লগোৱা বাঞ্ছ, শূত ।

কাটোতা (স.খ.) বিজনে কাটে,
ছেদক । (জী) কাঁটতী ।

কাই (স.খ.) কাঠ, কটা গছ ।

কাঠনি, (স.খ.) গছনি, বহুত ডাঙৰ
গছ থকা ঠাই ।

কাঠৰা (স.খ.) শুক-খোৱা কাঠৰ গঁৱাল
বা ডাঙৰ সজা ।

কাঠৰীয়া (স.খ.) কাঠ-কটীয়া ।

কাঠিয়ক্ (বি) বৰ নিপুণ, পাৰ্গত (পৰি-
হাসত) ।

কাঠিয়ৰা (বি) খৰিকা দিয়া (জীয়ে-
মাছত খাটে) ।

কাঠী (স.খ.) কাঠ বা বাঁহৰ চেপেটা
শলা ; দুহাত জোখৰ মাৰি ।

কাঠী-জাল্ (স.খ.) এবিধ মাছ-ধৰা
জাল ।

কাঠ-আজিনাই (স.খ.) গাত হোৱা
এবিধ টান কোঁহা । [মূল ।

কাঠ্, আলু (স.খ.) এবিধ টান আলু বা
কাঠ-কটীয়া (স.খ.) কাঠ কাটি বোঁচোতা

কাঠ-কলি (স.খ.) পোনেই হোৱা
নিচেই সৰু গুটি ।

কাঠ-গৰা } (স.খ.) কাঠৰ গঁৱাল ;
কাঠ-গড়া } বিচাৰত পদকীয়া থিয়
হোৱা গঁৱাল ।

কাঠ-চিত্ (বি) নিমৰমিয়াল । (স.খ.)
মৰম নথকা মন ।

কাঠ-ফুলা (স.খ.) পচা কাঠ-আৱিত
গছা এবিধ সোপজীয়া উদ্ভিদ ।

কাঠ-বাঁজী (স.খ.) শূটেই সজান লো

হোৱা ভিবোভা (বি) সজ্জি সজ্জান
 বা পোৱালি নোহোৱা।
 কাঠ, যাহ্ (স.শ.) গড়-বাগৰ-আদি
 টান যাহ।
 কাঠ, শব (স. শ.) বহুত কঁতৰা-মেল
 শিঙেৰে এবিধ জাহৰ পহ।
 কাঠ, শালিকা (স.শ.) গোমোঠা বৰণৰ
 এবিধ শালিকা চৰাই।
 কাঠ, হাহি (স.শ.) বেজাৰ বা খেঁৰে
 হাঁহৰ দৰে দাঁত উলিওৱা কাৰ্য।
 কাঠ (স. ধা.) বলেৰে আঁছবি একত্ৰা ;
 চকৰ পৰা হেঁতাবে নমা ; বলেৰে নি।
 কাঠলী (স.শ.) সিজোৱা ধান চকৰপৰা
 নমোৱা কাঠৰ হেঁতা ; তাঁত বাটি
 কৰোঁতে সূতা টানি নিয়া সজ্জি।
 কাঠলী (স. শ.) চেঁউবী গাই।
 কাণ্ (স.শ.) কৰ্ণ, শুনা অঙ্গ ; পাত্ৰৰ
 মুখৰ দাঁতি ; নৈ আদিৰ দাঁতি।
 কাণিছৰী } (বি) অলপকৈ মেলি
 কাণীছৰী } খোৱা, (ছৰাৰ)।
 কাণিছৰীকৈ (ক্রি. বি.) অলপকৈ
 মেলি।
 কাণী 'কণ' চোৱা। [বাটে।
 কাণে (ক্রি. বি.) কাণৰ দ্বাৰা, কাণৰ
 কাণেকাণে (ক্রি. বি.) মূৰে-মূৰে, কোনো
 যন্ত্ৰে, কৰ্ম্মশি ; কাণত মূখ দি
 (কথা কোৱাত খাটে)।
 কাণ্, কটা (বি) বাৰ কাণ নষ্ট কৰা

হৈছে ; নিলাজ, 'লাজ নথকা
 (স.শ.) নিলাজ যাহ্, (স্ত্ৰী) কাণ-
 কালি (গালি)।
 কাণ্, কুৰিকা (স. শ.) এবিধ শালিকা-
 জাতিৰ পখৰা চৰাই।
 কাণ্, কুৰিকা (স.শ.) কাণ-খজুওৱা কাঠী।
 কাণ্, খোৱা (স.শ.) লৰাই কান্ধিলে
 নিচুকোৱা মাড।
 কাণ্, গাঁড় } (স. শ.) কাণৰ ভিতৰত
 কাণ্, গাঁৰ } হোৱা থহ।
 কাণ্, ঘোঁকটা (স. শ.) কাণ-কুৰিকা।
 কাণ্, টাহা (স. শ.) কাণসঁতাত মৰা
 টান চাপৰ (কাম)।
 কাণ্ (স.শ.) পুখিৰ এভাগ ; অসাধাৰণ
 ঘটনা বা কাৰ্য। [বা পাখি।
 কাণ্, পাখি (স.শ.) পাখিৰে সজা কাণ-
 ঘোঁকটা ; যাহৰ গালৰ ওচৰৰ বাৰ
 কাণ্, কুল (স.শ.) এবিধ কাণৰ অলকাৰ
 কাণ্, বাগৰা (বি) লোকৰ মুখে শুনা।
 কাণ্, বিজ্জি (স.শ.) কাণ-কুটোৱা কাৰ্য।
 কাণ্, বেৰী (স.শ.) কাণত লিহা সোণাৰ
 বৰণীয়া অলকাৰ। ১
 কাণ্, মাহল (স. শ.) কাণৰ ভিতৰৰ
 এডোখৰ পাতল ছাল, যন্ত্ৰ ধৰিব
 মুখা লাগি শব্দ শুনা যায়।
 কাণ্, মূলি (স.শ.) এবিধ কাণ-গাঁৰ।
 কাণ্, লতি (স.শ.) কাণৰ তল-ভাগ।

কাপ-সঁজা (স. দ.) গালব পাচব, কুম্ব
ডলব ভাপ ।

কাপ-সমনীয়া (বি) একাধ খোদা, প্রায়
সমনীয়া ।

কাপ-সবালি দাব, আওকাণ কবার দবে
মনে মনে ভনি থাক ।

কাপ-সাব (স. দ.) কথালৈ মন-দিয়া বা
কাপ-পড়া কার্য, মনোযোগ ।

কাতব (বি) গীড়িত, হুঃখিত,
ব্যাকুল । (স. দ.) বিনয়, কাকুতি ।

কাতি, (স. দ.) কার্তিক, সপ্তম মাহ ।
(বি) এটলীয়া, এবলীয়া ।

কাতিটেক (ক্রি. বি.) এটলীয়াটেক,
একলীয়াটেক ।

কাতি-কলীয়া (বি) কাতি-মাহব । (ক্রি.
বি.) কাতি-মাহত ।

কাতিকুতা স. দ.) ইকাতি সিকাতি,
সবচব ।

কাতিনেউলী (স. দ.) এবিধ লাহী ধান ।

কাতিসঁজা (স. দ.) কাতি-মাহত হোদা
লালী ববুণও [সুবীয়া কটাবী ।

কাতী (স. দ.) পাতল বস্ত্র কটা এবিধ
কাপ (স. দ.) জাতি, কারব ।

কান্ (স. দ.) কান্, বা-বিচলীও ওপব-
ভাপ ; খুঁটাৰ কুব খাঁও বা খোপ ।

কানি (স. দ.) কটা কাপোব ; আকিং ।

কানি-কাপোব, 'কাপোব-কানি'
চোবী ।

কানীয়া (বি) আকিং-খোদা । (স. দ.)
আকিং-খোদা মাহব ; (স্ত্রী) কানী-
য়ানী ।

কান্ (স. দ.) পতি, ঠৈ ; (স্ত্রী) কান্ ।

কাতি (স. দ.) দীপ্তি, প্রকাশ ।

কাতিবস্ত্র (বি) দীপ্তিবস্ত্র, পোহব-বিদা

কান্ (স. দ.) কান্, কান্ কার্য ।

কান্ (বি) কান্ ধকা, (স্ত্রী) কান্ ।

কাঙ্ (স. দ.) বাবিচলীও ওপব-ভাপ,
কান ।

কান্ (স. দ.) এবিধ চেপেটা মাহ ।

কান্ (স. দ.) কান্ ভাব নিয়া
মাবি, ভাব-মাবি ; টোলোঠাব
মুব-ধবা মাবি ।

কাপ (স. দ.) লেখনী, কলম, আখব
লিখা কাঠী ; হুঃখব ; হু ভাপ
কলীয়া বেঁতব আতি ।

কাপোব (স. দ.) বস্ত্র, গাব ঢাকনী ।
'কাপব' এনেও হয় ।

কাপোব-ওকলী (স. দ.) পাত পিত্তা
মলিন কাপোবত্ হোদা এবিধ
পোক ।

কাপোব-কানি (স. দ.) পাত পিত্তা
সকলো কাপোব, চুবিয়া-চেলেং
আদি ।

কাপ-কাপ 'কদপ-কদপ' চোবী ।

কাপ-ধরা (স. দ.) কাপ-খোদা কুলা ।

কাপুটেকীয়া (স. শ.) ঢেঁকীয়া-শলি,
এবিধ তৃণ। [বস্ত।

কাকুৰ্ (স. শ.) কপূৰ, এবিধ স্তম্ভ
কাবৌ (স. শ.) কাকুতি।

কাব্য (স. শ.) স্নোকেবে কৰা বৰ্ণনা।

কাম্ (স. শ.) কামদেব, তিবোতা-মতাৰ
প্ৰেমৰ অধিকাৰী-দেবতা; কৰ্ম,
বন; এবিধ চৰাই; শূদ্রাৰ ইচ্ছা।

কামনা (স. শ.) ইচ্ছা, বাঞ্ছা।

কামলি (স. শ.) থকা, এবিধ নোমৰ
কাপোৰ।

কামাখ্যা (স. শ.) কামৰূপৰ নীলাচল-
পৰ্বতত থকা গোসাঁনী।

কামাতুৰ (বি) কামৰ দ্বাৰা গীড়িত,
শূদ্রাৰ ইচ্ছাবে ব্যাকুল; (স্ত্রী)
কামাতুৰা।

কামায়ণ্ (স. শ.) এবিধ বৰতোপ।

কামিনী (স. শ.) স্তম্ভবী তিবোতা;
তিবোতা মাজেই।

কামিলা (বি) কামৰ উপযুক্ত, কামত
লগা।

কামী (স. শ.) ফালি টাৰা বাহ।

কামীহাড় (স. শ.) বুকুৰ হকালে থকা
কাষী নিচিনা, চেপেটা হাড়।

কামুক (বি) কামাতুৰ; (স্ত্রী) কামুকী

কামুৰি (স. শ.) উধাতু, হেঁকটি; শূদ্রা-
কালৰ এবিধ বোম্ব। ২৩

কামোৰ্ (স. ধা.) দংশ, দাঁতেৰে পীড়া

দি (অ. ধা.) কামোৰৰ নিচিনা
পীড়া বোধ কৰ্। (স. শ.) দাঁতৰ
আঘাত, দংশন; বেঘনা।

কামোৰণ্ (স. শ.) কামোৰা কাৰ্য্য।

কামোৰণি (স. শ.) মূৰত বা পেটত
হোৱা কামোৰৰ নিচিনা বেঘনা।

কামোৰাকামুৰি (স. শ.) ইটোৱে সিটোক
কামোৰা কাৰ্য্য।

কাম-চৰাই (স. শ.) কাম, এবিধ নীল-
বৰশীয়া, দলনিত চৰা চৰাই।

কাম্-দেব্ (স. শ.) তিবোতা-মতাৰ
প্ৰেমৰ অধিকাৰী দেবতা।

কাম্-ধেছ (স. শ.) বিহকে খোজা বান্ধ,
তাকে দিয়া একজনী কাল্পনিক
গাই; পোস্তালি নোহোৱাকৈ
পাখীৰ দিয়া গাই।

কাম্-বৰশীয়া (বি) নীল-বৰশীয়া।

কাম্-বাণ্ (স. শ.) কাম-দেৱৰ শব্দ,
শূদ্রাৰ বাজা।

কাম্-ভাৰ্ (স. শ.) শূদ্রাৰ ইচ্ছা।

কাম্-ভাৱে (ক্ৰি. বি) শূদ্রাৰ ইচ্ছাবে।

কাম্য (বি) কোনো কল-পাবৰ ইচ্ছাবে
কৰা।

কাম্-কৰী (বি) কামৰূপত থকা বা
হোজা। [বাস্তা।

কাম্-শক্তি (অ. শ.) শূদ্রাৰ কৰ্মতা ক

কাম্-সেন্দুব্ (স. শ.) কপালত লগাই
লগে কামনা সিদ্ধ কৰা এবিধ
দ্বৈতগণিক বস্ত।

কাৰ্ (জ্), (স. শ.) কাম, বন; আত-
জ্ঞাত।

কাৰ্ (স. শ.) শৰীৰ, গা।

কাৰ্মনোবাক্যে (ক্রি. বি.) শৰীৰ মন
আক কৰাৰে, সকলো প্ৰকাৰে।

কাৰ্ম (স. শ.) উত্তম জাতিৰ শূদ্ৰ।

কাৰ্মিক্ (বি) শাৰীৰিক, গাত হোৱা,
গাঁব। [বা অৱস্থা।

কাৰক্ (স. শ.) কৰোঁতা; শব্দৰ ৰূপ

কাৰণ্ (স. শ.) নিষিদ্ধ, হেতু, যাৰ পৰা
কোনো বস্তু বা কাৰ্য্য হয়।

কাৰণ্ } (অব্য) নিষিদ্ধ, হেতু।
কাৰণে }

কাৰণি (স. শ.) বোপৰ কাৰণ, বনি।

কাৰাণাৰ্ (স. শ.) বন্দীশাল।

কাৰিকী (স. শ.) কোনো কাৰ্য্য কৰা
(জী) (পুং) কাৰী।

কাৰেং } (স. শ.) চুই-তিনি-
কাৰেং-বৰ্ } উলীয়া পকি ঘৰ;
বজাৰ ঘৰ।

কাৰ্ত্তিক্ (স. শ.) কাতি-মাহ; দেৱতা
বিলাকৰ সেনাপতি।

কাপুৰ্য্য (স. শ.) কাকুতি, হাত জুৰি
কৰা ছুতি। > ১

কাৰ্-বাৰ্ (স. শ.) চোটা, বস্তু, উভোগ।

কাৰ্-বাৰী (বি) কাৰ্-বাৰ বা চোটা কৰা
(স. শ.) কাৰ্-বাৰ কৰোঁতা।

কাৰ্য্য (স. শ.) কাম, বন।

কাৰ্য্যনিৰ্ব্বাহক্ (বি) কাৰ্য্য সম্পাদন
কৰা।

কাৰ্য্য-সিদ্ধি (স. শ.) কৰ্ম্মৰ বা বনৰ
সম্পন্নতা, কৰ্ম্মৰ ফল প্ৰাপ্তি।

কাৰ্শ্বণা, (স. শ.) কৰ্ম্ম, ব্যাপাৰ; শিল্প-
কৰ্ম্মৰ ঠাই।

কাল্ (স. শ.) সময়; মৃত্যু, ঘৰ; যবা
যবমৰ মাজুহ।

কালক্ বা (স. শ.) প্ৰথময় নষ্ট কৰ,
যেনে—এই কাৰ্য্য সিদ্ধি হল
> হেঁতেন ডেঙি মোৰ কালক্ খালে।
কালক্ৰমে (ক্রি. বি) সময়ৰ গতিলে,
লাহে-লাহে।

কালমুষ্টি } (স. শ.) ভয়ঙ্কৰ আকাৰ।
কালমুষ্টি } (বি) ভয়ঙ্কৰ আকৃতি বৃদ্ধ।

কালবা (স. শ.) কাণে ছুতনা ডিবোতা
(বি) কাণে ছুতনা (জী)। [ভাপ

কালক্ষণ্ (স. শ.) প্ৰতিদিনৰ অদ্ভুত
কালি (স. শ.) মুখেৰে ফুঁকি বজোৱা

এবিধ বাত; দীঘল পুতলেৰে
পূৰণ কৰিলে হোৱা ফল; আজিৰ
আগৰ বা পাচৰ দিন। [যহিমা।

কালিকা (স. শ.) কালী-গোসাঁনী, তেজ,
কালিফুঁকি (স. শ.) এবিধ মাহ-খোৱা

চৰাই। [পীয়া উৰি ফুৰা পোক।

কালিন্দী-ভোমোবা } (স. শ.) এবিধ
কালিন্দী-ভোমোবা } উত্তম নীল-বৰ-

কালিয়ন্ (স. খ.) পাচে বেচ দিবলৈ
বস্ত-কিনা কাৰ্য্য । [নিয়মেবে ।

কালিয়নে (ক্রি. বি.) পাচে বেচ দিবব
কালিহি-কালিহি (বি) অলপ অলকাব
হুত্ ; যেনে, কালিহি-কালিহি
জোনাক । [মোসানী ।

কালী (স. খ.) শিবৰ ভাৰ্যা, স্ত্রী
কালীয়া (স. খ.) কালি-বজাওতা ।

কালীয়া (স. খ.) এবিধ জীৱাৰ
নিচিনা কলা গুটি ।

কালনিক্ (বি) মনেবে সজা, মিছা ।

কালুহুবা (স. খ.) বয়-বজাৰ ছজন বব
চোকা টেকেলাব এজন, সঁজুৰ
লগৰীয়া । [বাহুহ ।

কালুজ (স. খ.) বৰজ, বব চেনেহব

কালসাপ্ (স. খ.) বব বিষাল সাপ ।

কাঠে (স. খ.) কাঁইলীয়া পিঠি-পাৰিবে
এবিধ কাঠবাহ । [উৎপন্ন ।

কান্দীৰী (বি) কান্দীৰ দেশত থকা বা
কাব্ (স. খ.) গা বা আন বস্তব দাঁতি ;

গুচব ।

কাবব্ (স. খ.) দাঁতি ; গুচব ।

কাববি (স. খ.) পথাবৰ আলিব দাঁতি ;
কাণোবৰ ডাকব ফুলৰ গুচবৰ সৰু
ফুল ।

কাববীয়া (বি) দাঁতিব, দাঁতিত থকা ।

কাববে (ক্রি. বি) গুচেবে, দাঁতিয়ে ।

কাঠ (স. খ.) কাঠ, কটা গছ ।

কাঠা (স. খ.) নিঠা, দুচুতা । ১১

কাব্-বিবলা } (স. খ.) কাবলতিত
কাব্-বিবলী } হোতা গাঁব ।

কাব্-লতি (স. খ.) বা-বিচনীৰ ডলব
খাল ।

কাহ্ (স. খ.) ককে ভিহি হুবহুবোহাত
শব্দ কৰি বুধে দি ওলোহা বাহু ।

(অ. ধা.) কাহ যাব্ ।

কাহানি (ক্রি. বি.) কোন দিনত ।

(সৰু) কোন দিন ।

কাহিনিকৈ (ক্রি. বি.) ইয়াৰ পাচৰ
কোন দিনালৈ । [বাতৰি ।

কাহিনী (স. খ.) বাক্য, সবাদ, উবা

কাহন্দী (স. খ.) সৰিয়হ বটাবে মিহ-
লাই শুকাই থোহা আনব ঢকলা ।

কি (সৰু.) প্ৰশ্ন সোধাত ব্যৱহৃত শব্দ ।

(অব্য.) অৰ্থাৎ ; যেনে, তকশ

কহিলে কি (অৰ্থাৎ) থালে ; বা,

বাইৰা ; যেনে, লৰা কি ছোৱালী

জন্মিল ।

কিহব্ (স. খ.) দাস, বন্দী ।

কিচিনী (স. খ.) খামৰ ।

কিচ্-কিচনি (স. খ.) চিট্টিচিট্টি, বদা
গাত ধুনি-আদি পৰাত অহুৰ বোধ ।

কিচকিচা (অ. ধা.) বাহত ধুনি-আদি

পৰাত অহুৰ বোধ কৰ্ণ, জিই-

টিটা ; কোনো অগ্নিৰ বস্ত মেৰি

বা গুনি অহুৰ বোধ কৰ্ণ ।

কিছু } (সৰ্গ) অলপ, কিকিত,
কিছুমান } কিকিতমান। (ক্রি. বি.)
অলপ-পৰিমাণে। [হয়।

কিছানি (ক্রি. বি.) হব পাৰে, সম্ভৱ
কিকিত } (সৰ্গ) কিছু অলপ।
কিকিতমান } (ক্রি. বি.) অলপ
পৰিমাণে।

কিটিপ্ (স. প.) বন্ধ আদি ব্যৱহাৰৰ
কৌশল বা নক্সেড।

কিতাপ্ (স. প.) এগাঁতি বন্ধা পুথি।

কিন্ (স. প.) বেচ দি ল।

কিনন্ (ক্ৰম. স.) কিনা কাৰ্য্য।

কিনোতা (ক্ৰম. স.) বেচ দি লওতা
(জী) কিনতী।

কিন্‌কিননি (স. প.) অলপ বৰফুলৰ বা
বাড বন্ধৰ ওপৰ সৰু শব্দ।

কিন্‌কিনা (অ. ধা.) কিন্-কিন শব্দ
কৰি সৰু সৰু টোপাৰে পৰ, থিৰ-
থিৰা। [পৰা, থিৰথিৰীয়া।

কিন্‌কিনীয়া (বি) সৰু সৰু টোপা হৈ
কিত (অব্য) ডেনে হোৱাতো, ওখাপি,
আগৰ কথাৰ অৰ্থ অলপ পৰিবৰ্ত্তন
কৰা শব্দ।

কিৰা (সৰ্গ), নিশ্চয় নথকা বা নজনা
কোনো বস্তু-বুজোৱা শব্দ।

কিৰাজানি 'কিছানি' চোৱা।

কিৰাকিৰি (সৰ্গ), নজনা বা নিশ্চয়
নথকা অনেক বস্তু বুজোৱা শব্দ।

কিৰা হব (অব্য) সম্ভেহ, কিছানি।

কিমান্ (সৰ্গ) কি পৰিমাণৰ। ক্রি. বি.
কি পৰিমাণে।

কিমান্‌কৈ (ক্রি. বি) কি পৰিমাণে।

কিৰা (অব্য) নাইবা, অথবা।

কিয় (ক্রি. বি.) কি কাৰণে।

কিয়নো (অব্য) কাৰণ, যি হেতুকে।
(ক্রি. বি.) কিয়, কি কাৰণে।

কিৰীটি (স. প.) হুকুট, বজা বা দেহতাৰ
মূৰৰ অলতাৰ।

কিৰীনি (স. প.) বৰ উজ হাঁহি, বৰকৈ
হাঁহি কৰা খেমালি।

কিৰ্‌কিৰীয়া (বি) লাহী, কীণ, দুৰ্জল;
শাব নথকা, শস্ত নথকা (মাটি)।

কিৰ্ণিহ্ (বি) কৃত্ৰিয়, মিছা।

কিৰ্ণিহ্ (বি) কৃপণ, কটকিনা।

কিৰ্ণপালি (অ. প.) কৃপণৰ বস্তাৰ বা
শুণ, কটকিনালি।

কিন্ (স. প.) কিলাহুটিৰে কৰা আঘাত।

কিলা (স. ধা.) মাৰ, গ্ৰহাৰ কৰ,
আঘাতৰ দ্বাৰা হ'ব দি।

কিলাকিনি (স. প.) মৰাঘৰি, এজনে
আনএজনক আঘাত কৰা কাৰ্য্য।

কিলাহুটি (স. প.) হাতৰ ঠাৰিৰ মাজৰ
গাঁঠি। [হুটিৰ নিচিনা; বৈকা।

কিলাহুটীয়া (বি) কৌচোৱা কিলা-

কিনলয় (স. প.) গছৰ ফুঁহি পাত;
গছমালি পানীত হোৱা গছৰ
কোমল পাত। ১

কিষ্টি (স. প.) দিবস যথা সক শিলস
পাত্ৰ, শিলস সক থল; ধন দিবস
নিমিত্তে কৰা ছুই বা অধিক
ঋতিবাব এটা; বেলেগ বেলেগ
ঋতিবাত ভাগ কৰি দিব লগা
ধনৰ এ ভাগ; খেলৰ গতি।

কিহবা (সৰ্গ). কোনো এক জন্ত বা
বন্ত, কিবা। [মাত।

কী-কিয়নি (স. প.) চবাই-পোহালিব
কী-কিয়া (অ. ধা.) চবাই-পোহালিব
দৰে মাত।

কীট (স. প.) পোক, কৃষি।

কীৰাং (স. প.) হাই কৰি কৰা ধোৱালি।

কীৰ্ত্তন (স. প.) গুণ বৰ্ণনা, গুণ-গান।

কীৰ্ত্তন-ঘৰ (স. প.) বৈকুণ্ঠবিলাকৰ
উপাসনাৰ ঘৰ, নাম-ঘৰ।

কীৰ্ত্তি (স. প.) স্থাতি, বশতা; নাম
জলাই বধা বন্ত।

কীৰ্ত্তিমন্ত } (বি) ধ্যাতিমন্ত; বাব
কীৰ্ত্তিমান } কাৰ্ত্তি আছে।

কু (বি) মন্দ, অময়, বেয়া। (ই যিটো
শব্দৰ আগত থাকে, তাৰে একে
পদ হয়, যেনে কুৰ্ম)

কুকি (স. প.) হোৱা; ফুল ডুলি ধোৱা।
কাঠীৰ সঁজুলি।

কুচিয়া (স. প.) বাঘী মাহৰ নিচিনা
এবিধ পানীৰ জন্ত।

কুচুনী (স. প.) কৌচৰ তিৰোতা।

কুজ (স. প.) গিঠিত ভাজ হৈ হোৱা
উঠকা; তাৰ নিচিনা আন উঠকা।

কুজা (বি) কুজ-থকা, খেজ-ভিৰীয়া,
ডললৈ মূৰ কৰি গিঠি ওখ কৰা।

(স. প.) কুজ থকা বা খেজ-ভিৰীয়া
মাহুহ। (জী, বি, স. প.)

কুজী।

কুজীখেৰকা, "খেৰকা" চোৱা।

কুটী (বি) (স. প.) 'কৌটা' চোৱা।

কুচ্ (স. প.) ডুৰি, নৈ বা বিলৰ দ ভাগ।

কুঁৱৰী "কুঁৱৰী" চোৱা।

কুঁৱলী, 'কুঁৱলী,' চোৱা।

কুঁৱাকুঁই (স. প.) কুঁৱলীৰ ঘাৰা হোৱা
আছাৰ। (বি) কুঁৱলীৰে আশুত।

কুঁহি (স. প.) অকুৰ, সক গজালি;
পোনেই ওলাই অহা পাত।

কুঁহিপাত (স. প.) লতুন, কোমল পাত।

কুঁহিয়াৰ (স. প.) চেপি বস উলিয়াই
গুজ-কৰা এবিধ খাগৰি—জাতিৰ
গছ; যধুবন। [বন্তন।

কুঁহিয়াৰ-শাল (স. প.) কুঁহিয়াৰ-চেপা

কুঁহিলা (স. প.) পানী বন্ত বোৱা ঠাইত
হোৱা এবিধ সোপোকা জুপ।

কুঁহকুঁৱীয়া (বি) অলপ ভাপবুজ (জৰ)।

কুকৰ্ম (স. প.) মন্দ কাৰ্য; অকৰ্ম।

কুকুৰ (স. প.) এবিধ সকলোদে জনা
জন্ত; খান; বেবটী-খৰা বুঁটী।

(জী) কুকুৰণী।

কুৰ্ব্বা (স. শ.) এবিধ সকলোৰে জনা
চৰাই (স্ত্ৰী) কুৰ্ব্বী।

কুৰ্ব্বাপখীয়া (স. শ.) কুৰ্ব্বাৰ জ'ব
নিচিনা বজা ফুল-ধৰা এবিধ গছ।
কুৰ্ব্বা পুহিয়া (বি) বিলোকে কুৰ্ব্বা
চৰাই পোহে।

কুৰ্ব্বীকাণা (বি) গধূলি চকুৰে নে-
দেখা, (স. শ.) গধূলি চকুৰে নে-
দেখা মাহুত; (স্ত্ৰী) কুৰ্ব্বীকাণী।

কুৰ্ব্বীকাণ্ (স. শ.) গধূলি চকুৰে নে-
দেখা হোৱা বোগ।

কুৰ্ব্বীপিটা (বি) গালিৰ দ্বাৰা বৰ
অপমান-পোৱা।

কুৰ্ব্বদাঁত (স. শ.) প্ৰতি-পাৰিৰ সমু-
খৰ চাৰিটা দাঁতৰ জুয়ো ফালৰ
জোড়া দাঁত।

কুৰ্ব্বধূলি (স. শ.) অধম বা অতি
সামান্ত মাহুত।

কুৰ্ব্বনেচিয়া (স. শ.) কুৰ্ব্বৰ নিচিনা
এবিধ সৰু বাঘ।

কুৰ্ব্বহুতা (স. শ.) এবিধ গছ।

কুৰ্ব্বহা (স. শ.) এবিধ চৰাই; ধেব-
আদি পাতল বস্তুত লাগি ওপৰলৈ
উৰি যোৱা জুই।

কুৰ্ব্ব (স. শ.) কাশ্মীৰ দেশত হোৱা
এবিধ বনৰ হালধীয়া ফুল।

কুৰ্ব্বী (বি. স. শ.) "কোৱা" শব্দৰ
দ্বীলিক।

কুচান্ধ (বি) অন্তৰনি, মলিন বেষী। ১
কুজ (স. শ.) লতাৰে আবৃত কৰি ঘৰৰ
নিচিৰা কৰা ঠাই।

কুজলতা (স. শ.) এবিধ লতা।

কুট (স. শ.) সৰু-সৰুকে কাট; দাঁতেৰে
অলপ-অলপকৈ ছেদন কৰ্ণ;
কাপেৰে চিন লগা (স. শ.) বাক্যৰ
মাজত বা অন্তত বৰব'ৰ চিন,
শাৰীৰ ওপৰত আধৰ তুলি দিয়া
চিন।

কুটন্ (ক্ৰদ. স.) কুটা কাৰ্য্য। [কুটভা।

কুটোতা (ক্ৰদ. স.) যি কুটে। (স্ত্ৰী)

কুটজ্ (স. শ.) এবিধ দৰবৰ গছ।

কুটনা (স. শ.) ভাঙ-কুটা গড়, কুৰ্ব্বৰ
নিমিত্তে তিবোতা যোগোৱা পুৰুষ

কুটনী (স. শ.) এবিধ মাহুত; কুৰ্ব্বৰ
নিমিত্তে তিবোতা যোগোৱা তিৰী।

কুটস্থ (বি) টুটকীয়া, লগনীয়া। (স. শ.)

টুটকীয়া লোক (স্ত্ৰী, পুং)।

কুটস্থালি (স্ত. শ.) টুটকীয়াৰ বস্তাৰ বা
গুপ।

কুটা (স. শ.) ছিগা ধেব-বন-আদি।

কুটি } (স. শ.) হাঁহি-ভোলা কৰা
কুটি-কথা }

কুটিৰ (স. শ.) পঁজা, কুৰ্ব্ব ঘৰ।

কুটিল (বি) বেকা; কপটীয়া, মনে-
মুখে এক নোহোৱা; দুট। [স্ত. শ.]

কুটিলতা (স্ত. শ.) কুটিলৰ বস্তাৰ বা

কুটীৰ্, “কুটিৰ্” চোৰাঁ।

কুটীৰ্ (স. শ.) বংশৰ মাতৃহ; মিত্ৰিৰ।

কুটীলা (বি) কুটীৰ্, কুটি, (চুলি)।

কুটীকুটীনি (স. শ.) কুটীৰ্ বা অলপ অল-

পৰ্কে টান বস্ত্ৰ গোৰোৱাৰ শব্দ;

গাৰ জোৰাত হোৱা কামোৰণি

বা বেদনা। [বেদনা পা।

কুটীকুটী (অ. ধা.) কুটীকুটী শব্দ কৰ্;

জোৰাত কামোৰণিৰ নিচিনা

কুটীকুৰা (বি) কুটি, বাঢ়িব নোৱৰা,

(চুলি বা খেৰ)। [বোগ।

কুঠ্ (স. শ.) কুঠ, পথৰা-বোগ, বৰ-

কুঠাৰ্ (স. শ.) কাঠ-বাঁহ-আনি-কটা

এবিধ অস্ত্ৰ; সঁচাৰ-কাঠীৰ মুখ।

কুঠীয়া (বি) কুঠ-বোগে ধৰা (স. শ.)

কুঠ-বোগে ধৰা মূনিহ। (জী)

কুঠুনী।

কুটি (স. শ.) এবিধ মাছ।

কুণ্ড (স. শ.) হোমৰ জুইৰ গাঁত; পানীৰ

নাহ; পানীৰ থালি বা ভঁকা।

কুণ্ডল্ (স. শ.) কাণত ওলমাই পিছা

এবিধ অলঙ্কাৰ।

কুতুহল্ (স. শ.) আগ্ৰে নেদেখা বস্ত্ৰ

দেখিবৰ বা কুণ্ডনা কথা শুনিবৰ

বাহা; আনন্দ।

কুতুহলে (ক্ৰি. বি.) আনন্দেৰে বহেৰে।

কুৎসা (স. শ.) নিন্দা; গ্লানি।

কুৎসিত্ (বি) নিষিদ্ধ, বেয়া; কুৰূপ।

কুন্কুননি (স. শ.) গুণ-গুণ শব্দ, মহৰ

নিচিনা শব্দ। [শব্দ কৰ্।

কুন্কুনা (অ. ধা.) গুণ-গুণা, মহৰ দৰে

কুন্দ্ (স. শ.) কাঠ বা ধাতুৰ বস্ত্ৰ সমান

কৰা আৰু তাত গঢ়-লগোৱা এবিধ

সঁজুলি। (স. ধা.) কুন্দ্ৰত কাটি

সমান কৰ্ আৰু গঢ় লগা। [ফুল।

কুন্দ (স. শ.) এবিধ লতা আৰু তাৰ

কুন্দা (স. শ.) মাতৃহৰ ভৰি দুমাই বন্দী

কৰি থোৱা, খাঁজ-কটা বা বিছা-

দিয়া এবিধ যন্ত্ৰ; একুৰ-ধৰা

যন্ত্ৰ। (স. ধা.) আনৰ দ্বাৰা কুন্দ-

খালত সজোৱা; লাখুটি বা আন

কোনো বস্ত্ৰৰ মূৰ সমান কৈ আৰু

দুৰণীয়াকৈ কাট্।

কুন্দাৰ্ (স. শ.) কুন্দ-খালত বস্ত্ৰ সাজোতা,

কুন্দোতা; (জী) কুন্দাৰণী।

কুন্দাক্ (স. শ.) বতাহ আৰু পোহৰ

সোমাবলৈ বাৰত দিয়া সৰু বিছা।

কুন্দোতা (কুন্দ, স.) কুন্দাৰ।

কুন্দ-খাল্ (স. শ.) কুন্দা যন্ত্ৰ; সেট

যন্ত্ৰৰ ঠাই;

কুন্ডচ্ (বি) বেয়া; আগটী, কুৰূপ।

কুন্ডি (স. শ.) নাহৰ খোঁটালী, নাহৰ

ছই পীৰিৰ ভিতৰত ঠাই।

কুৰিয়া (স. ধা) কটা অস্ত্ৰেৰে আঘাত

কৰ্।

কুৰুত্ (বি) কুন্ডচ্, আগটী, বেয়া, বন্দ।

কুবেৰ্ (স.শ.) ধনৰ অধিপতি-দেৱতা,
শিৱৰ ভৰালী।

কুম্ (স.শ.) কপালৰ ছুই দাঁতিৰ এক,
কাণ সঁতাৰ ওপৰৰ ভাগ; ঘৰৰ
মাৰুপাচ। [কীট।

কুমটি (স.শ.) এবিধ গালেৰে মাটি-ধনা
কুমব্ধনি } (স.শ.) অনেকে একে
কুমব্ধনি } লগে খাই বৈ উচ্চ
শব্দেৰে কৰা ধেমালি।

কুমলীয়া (বি) আপুইতা, পুৰঠ নো-
হোৱা; কোমল, মৃদু।

কুমাব্ (স.শ.) বজাৰ কোৰ'ব; মাটিৰ
পাজ-গড়োঁতা।

কুমাবণী (স.শ.) কুমাবৰ ভাষা; মাটিৰ
পাজ গড়'তী; ঘৰৰ বাৰত মাটিৰ
বাহ-সাজি থকা এবিধ পতঙ্গ।

কুমাবী (স.শ.) বজাৰ জী; গুৰুত,
বা পুৰুষেৰে সদায় নোহোৱা
ছোৱালী। [মুৰ।

কুমেক (স.শ.) পৃথিৱীৰ দক্ষিণ-কালৰ
কুম্ভেলুকা } (স.শ.) এবিধ জেকা
কুম্ভেলুকা } ঠাইত থকা বগা-বৰ-
শীয়া বীজাল পোক।

কুম্ভীৰ্ (স.শ.) বঁ বিয়াল।

কুমল্ (স.শ.) পাচি আদিৰ মুখত বন্ধা
কাৰী বা বাও।

কুৰা (স.শ.) এঠাইত জলা জুই, এবাৰ

জুইত দিবৰ কোণাৰ খৰিৰ মূঠা,
যাঠীৰ নাল।

কুৰাল্ (স.শ.) এবিধ গছ।

কুৰি (সং) ছুৰাব দহ। [চিৰয়োদ্ধি।

কুৰীয়া (বি) সঘনে নৰিয়া পৰি থকা,

কুৰ্ (স.শ.) জুই পৰ্বতৰ মাৰুৰ
ঠেক ঠাই।

কুকলি (স.শ.) এবিধ বাত; উকলি-
দিয়াৰ দৰে কেঁচাই মতা মাত।

কুকলিয়া (অ. ধা.) কেঁচাব দৰে উকলি
দি।

কুকবক্ (স.শ.) কুৰাল জাতীৰ এবিধ
বগা ফুল।

কুকৰা (স.শ.) এবিধ উকহ-জাতিৰ
মাছ-খোৱা চৰাই।

কুকৰা বতাহ (স.শ.) পূব কালৰ পৰা
চলা বতাহ।

কুকৰামাৰি (স.শ.) মৰা মাহুৰ খনি
দিওঁতে ভিত্তা সলা চাবি ভাল
খুটি। [(গাখীৰ)।

কুকচ্ (অ. ধা.) কাঁচি হ, গোটি মাৰু,

কুকচা (স. ধা.) কাঁচি কৰু।

কুকপ্ (বি) আগুঠী, অভৰনি, (জী)
কুকণা। (স.শ.) বেয়া গঢ়।

কুকৰা (স.শ.) পূবৰ পৰা চলা বতাহ।

কুকুটি (স.শ.) আকাঠু, মলিয়ম।

কুৰুখি (স.শ.) কুৰুখি, বেয়া বৃদ্ধি;
অহিত পৰামৰ্শ।

কুৰ্মধীয়া (বি) বেয়া বৃথি বা পৰামৰ্শ
দিয়া ; লোকৰ অহিত-চিন্তা।

কুৰ্মা (স. শ.) যিতিৰ। (জী) কুৰ্মানী।

কুৰ্মুৰা (স. শ.) তাঁত-বাটি কৰোঁতে
ব্যৱহৃত খুঁটি। [ইত্যাদি ; বংশ।

কুল (স. শ.) জাতি, একে প্ৰকাৰে
আচৰণ-কৰা মানুহ বিলাকৰ-এক
শ্ৰেণী ; যেনে, বাম্ণ, শূদ্ৰিৰ,

কুলক্ষণ (স. শ.) অমঙ্গলৰ চিন, মাদ্ধ-
হৰ গাত থকা অন্তৰ চিন।

কুলক্ষণী (বি) গাত অমঙ্গলৰ চিন থকা
(স্ত্ৰী) (স. শ.) গাত বেয়া লক্ষণ থকা
তিৰোতা। [থকা। (জী, পুং)

কুলক্ষণীয়া (বি) গাত অমঙ্গলীয়া চিন
কুলা (স. শ.) শস্ত্ৰ-জৰা বাহৰ কাঠীৰ
এবিধ সঁজুলি ; সাপৰ কেঁট।

কুলি (স. শ.) বসন্ত কালত ওলোৱা
এবিধ কাউৰীৰ নিচিনা চৰাই ;
কলি আমৰ ভিত্তৰৰ শাহ।

কুলী (স. শ.) হজুৰা, সামান্ত বন-কৰা
মানুহ। [মানুহ।

কুলীন (স. শ.) উত্তম জাতিৰ বা বংশৰ
কুলকুলিয়া (অ. ধা.) মুখত পানী লৈ
লবাই মুখ নিকা কৰ্।

কুৰ্বী (স. শ.) বজাৰ ভাৰ্যা।

কুৰ্বলী (স. শ.) মাটিৰ বা পানীৰপৰা
ধোঁৱাব দৰে উঠা পানী।

কুৰাং (স. শ.) বাংকুৰ (কাষ)।

কুশ (স. শ.) এবিধ পাবজ বন ; দৰ্ভ।

কুশ-মূল (স. শ.) কুশৰ আলু, কুণৰ
শিপাত হোৱা গাঁঠি বিশেষ।

কুশল (স. শ.) কল্যাণ, মঙ্গল, শুভ।

কুশন্তী (স. শ.) যজ্ঞৰ অগ্নি-স্থাপন
ক্ৰিয়া। ১ [ভালে।

কুশলে (ক্ৰি. বি.) মঙ্গলে, নিৰ্বিধিনীয়ে

কুশাসন (স. শ.) কুশৰ কঠ।

কুৰাৰি (স. শ.) মনত ৰখা থং।

কুঠ (স. শ.) কুঠ বোগ।

কুহ্ম (স. শ.) এবিধ ৰজা কুল ; কলীৰ
হালধীয়া ভাগ।

কুহ্মীয়া (বি) অলপ তপত, (পানী)।

কুহ্মবুলীয়া (বি) কুহ্ম-কুলেৰে বোলাৱা

কুহ্মলিয়া (স. ধা.) লাহে-লাহে একেৰাৰ,
একেৰাৰ কৰি ক, (পৰি-
হাসত)।

কুঁচি (স. শ.) এবিধ বনেৰে কৰা,
তাঁতত তাহন-দিয়া বতন ; চুলি-
আদি মজা নোমৰ বতন, মাজনী।

কুৰুৰা (অ. ধা.) কুলীৰ বা কাপোৰ
দৰে মাত্।

কুট (স. শ.) নাকলৰ মুঠি। [কৰা।

কুটনাট (স. শ.) টুটকীয়া কথা, লগনীয়া

কুট্শাল (স. শ.) টুটকীয়া বা এজনৰ
মিহা ছৰ্ণাষ আন এজনক কৈ
দন্দ-লগোৱা মানুহ ; লোকেৰে
মিলি থাকিব নোৱৰা মানুহ।

কৃপ্ (স. শ.) নাদ, অতি ক্ষুদ্র
পুংলি। [পাত্ৰ।

কৃপা (স. শ.) তেলৰ টাবি বা সৰু

কৰ্ছট্ (স. শ.) কপট্ মনত বখা
অহিত বাহা; সবল নোহোৱা
গুণ।

কৃচ্চুটীয়া বি) মুখে হিত যেন দেখাই
গোপনে অহিত চিন্তা, মুখে হিত
পেটে অহিত।

কৃৰ্ণ (স. শ.) কাছ।

কূল (স. শ.) নৈৰ পাৰ।

কৃত (বি) কৰা; নিৰ্মিত।

কৃতকাৰ্য্য (বি) কৃতার্ণ, যাব অভীষ্ট
সিদ্ধ হৈছে।

কৃতকাৰ্য্যতা (স. শ.) কাৰ্য্যসিদ্ধি, কাৰ্য্য
সিদ্ধ হোৱা অবস্থা।

কৃত্য (বি) উপকাৰৰ সলনি অপকাৰ-
কৰা; অশলাগী।

কৃত্যতা (স. শ.) উপকাৰ সলনি কৰা
অপকাৰ।

কৃতকৃত্য (বি) কৃতার্ণ।

কৃতজ্ঞ (বি) উপকাৰ-মনা, শলাগ
লোৱা। [মনা-গুণ।

কৃতজ্ঞতা (স. শ.) শলাগ, উপকাৰ
কৃতজ্ঞলি (বি) কৰবোধ-কৰা, বিনয়েৰে
হৃদয় হাত লগ-লগোৱা।

কৃতার্ণ (বি) কৃতকৃত্য, কোনো কাৰ্য্য
সিদ্ধ কৰি গৌৰৱ পোৱা, বৃত্ত।

কৃতার্ণতা (স. শ.) কৃতার্ণ হোৱা গুণ
বা অবস্থা।

কৃতিকা (স. শ.) তৃতীয় নক্ষত্ৰ।

কৃত্ৰিম্ (বি) মিছা কিত্ৰিম্।

কৃতন্ত্ৰ (বি) কৃত-প্ৰত্যয় হৈ সিদ্ধ
হোৱা। [কৰাইচ মাহুহ।

কৃপণ্ (বি) কটকিনা, কৰাইচ। (স. শ.)

কৃপা (স. শ.) দয়া, লোকৰ দুখ গুচা-
বৰ ইচ্ছা।

কৃপাময় } (বি) দয়াবন্ত, দয়ালু।
কৃপালু }

কৃষি (স. শ.) পোক, পেলু।

কৃশ্ (বি) কীণ; খীণোৱা।

কৃশতা (স. শ.) খীণোৱা অবস্থা।

কৃষক্ (স. শ.) খেতি কৰোঁতা।

কৃষি (স. শ.) খেতি, প্ৰত্য আৰ্জন।

কৃষ্ণ (বি) কলা-বৰণীয়া (স. শ.) মধু-
ৰাৰ বহুদৈব-দৈবকীৰ পুতেক,
বিষ্ণুৰ অবতাৰ বলি ব্যাত এজন
বীৰ; বিষ্ণু।

কৃষ্ণগোপল চৰাই (স. শ.) অব্যক্ত
ভাবে 'কৃষ্ণগোপাল' শব্দ কৰা
এবিধ চৰাই।

কৃষ্ণ-চৰাই (স. শ.) 'কৃষ্ণ' এনে শব্দ-
কৰা, এবিধ সৰু চৰাই।

কৃষ্ণপক্ষ (স. শ.) মাহৰ এফালৰ ভাগ।

কৃষ্ণসাব্ (স. শ.) এবিধ কলা-বৰণীয়া

পহ; তাৰ মুখ আৰু শিং ছাগৰ,
আৰু গা-টো হৰিণাৰ নিচিনা।
কেইবা (সৰ্ৱ.) বহুত, ভালেমান।
কেইও } (সৰ্ৱ.) সেই সকলো।
কেয়ো }
কেউটীয়া-চোঁৱা (স. শ.) এবিধ বিৰ
নথকা, পানীৰ সাপ।
কেও (সৰ্ৱ.) কোনো। (ইয়াৰ পাচত
এটা না-পদ থাকে; যেনে, কেও
নাই। [কেওটনী।
কেওট্, (স. শ.) এজাতি শূদ্ৰিৰ। (ত্ৰী)
কেকেদনি (স. শ.) মাৰ-খোৱা কুকুৰে
কৰা শব্দ; খেলেৰে কৰ্কশৰূপে
কোৱা কথা।
কেকেদা (অ. ধা.) মাৰ খোৱা কুকুৰৰ
দৰে শব্দ কৰ্; খেলেৰে কৰ্কশ
কথা ক।
কেও “কেঁও” চোৱা।
কেকনি (স. শ.) গৈখনি, নৰিয়া মাছহে
হুখেৰে উপাহ নওতে হোৱা শব্দ।
কেকা (অ. ধা.) গৈখা, বৰ হুখেৰে
শব্দ কৰি উপাহ ন।
কেঁকুৱী (স. শ.) মাইকী কেঁকোবা।
কেঁকোৰোঁকোঁকৈ (ক্ৰি. বি.) ভৰত
কুঁজা হৈ, দাঙোতে কেঁকোবা
হৈ।
কেঁকোবা (বি) বেকা, ডাঁজ-লোৱা।
(স. ধা.) বেকা কৰ, ডাঁজ লগা।

(স. শ.) এবিধ গাঁতত থকা দহ-
ঠেকীয়া জন্তু, শায়কৰ দৰে খোলাৰে
আবৃত সৰু জন্তু। [থকা।
কেঁকোবাৰেঁকোবা (বি) বহুত ডাঁজ
কেঁকোবাদোলা (স. শ.) অসম-বজাব
দোলা।
কেঁককেঁকনি (স. শ.) বাজহাঁহৰ মাত।
কেঁককেঁকা (অ. ধা.) বাজহাঁহৰ দৰে
মাত। [কতীয়াতৈ দিয়া কুল।
কেঁচ (স. শ.) কাপোৰৰ আচলত
কেঁচা (বি) নপকা; নিসিদ্ধা; নবজা;
বুদ্ধি পূৰ্ণ নোহোৱা; অসজত,
অযুগত, (কথাত খাটে); হাঁটা,
অশিষ্ট, গোৱাঁৰ; বসাল, শুকান
নোহোৱা, (পাত-বাহ-আদি)।
কেঁচাই (ক্ৰি. বি.) নো পৰোঁতেই,
কেঁচা অৱস্থাতে; নিসিজোৱাকৈ,
নবজাকৈ। [আমঠ।
কেঁচাশাল (বি) বুজনি-নোলোৱা,
কেঁচীয়া (বি) কতীয়া; এক চুকবগৰা
আন চুকলৈ বোৱা।
কেঁচীয়াতৈ (ক্ৰি. বি.) কতীয়াতৈ;
এচুকবগৰা আন চুকলৈ।
কেঁচু (স. শ.) এবিধ গাঁতত থকা সাপৰ
নিচিনা পোক; কেঁচু।
কেঁচুটা (স. শ.) কেঁচুৰে তোলা মাটি।
কেঁচুৰা (বি) মিচেই সৰু, পিৱাহ

খোৱা । নিচেই সৰু লৰা বা
ছোৱালী ।

কৈচুসাপ্ (স. শ.) কৈচুৰ নিচিনা গাত
বাকলি থকা এবিধ কীট । মাটি-
সাপ ।

কৈচেলুৱা (বি) আধা পকা বা সিদ্ধা ;
অলপ মাথোন জাতি হোৱা (জন্তু)

কৈটোলা (স. শ.) গাত কাঁইট থকা
এবিধ চাৰি-ঠেঙীয়া জন্তু ।

কৈতুৰি (স. শ.) বন-হালধি, এবিধ
আপুনি হোৱা হালধিৰ নিচিনা-
গছ ।

কৈতুৰীয়া (বি) অলপ হালধীয়া ।

কৈতুৰে (ক্ৰি. বি.) হঠাৎ আক্ৰমণ
কৰি, প্ৰিসিলাই কানুৰি ধৰি ।

কৈতুৰি (স. শ.) চেবেণা, এবিধ
ভেজ-গিৱা সৰু উৰি ফুৰা পোক ।

কৈয়া "কেঞা" চোৱা ।

কৈবা (বি) একলিয়া চকুভুক্ত, (পুং) ;
একাললৈ চাউতে আন কালে
দেখা (চকু) ; কতীয়া, পোন নো-
হোৱা । [কতীয়াটেক ।

কৈবাটেক (ক্ৰি. বি.) চকু বৈকা কৰি ;

কৈবাকৈৰি (বি) কতিয়াওতি, ইটোৰ
কাললৈ সিটো কতি । [কতিটেক

কৈবাকৈৰিকৈ (ক্ৰি. বি.) কতিয়া-

কৈবাচকুৱা (বি) কৈবাচকুভুক্ত (স্ত্ৰী পুং)

কৈবী (বি) "কৈবা" শব্দৰ স্ত্ৰীলিঙ্গ ।

কৈহেক (স. শ.) এবিধ পথাৰত হোৱা
বন ; তাৰ পাত মূল ।

কৈহো (সৰ্গ) কোনো লোক । ১

কৈঠ (স. শ.) খোৰৰ ভিতৰত থকা
কোমল পাত ; পোনেই ওলোৱা
গজালি; তামোলৰ বৈটুৰ ভিতৰৰ
কোমল ভাগ ।

কৈচাট (স. শ.) এবিধ বৰ ভোপ,
ইয়াৰ সন্ধানে বহুত দুৰতো হিল
দল ডাঙি শত্ৰু-সেনা নষ্ট কৰে ।

কৈচু, "কৈচু" চোৱা ।

কৈচেমা-কৈচেমা (বি) জাঁহীয়া । (ক্ৰি.
বি.) কৈচা মাহৰ বা মজহৰ দৰে,
(পোহোৱাত খাটে)

কৈচেৰ, (স. শ.) এবিধ গছ ।

কৈচুকেচনি } (স. শ.) দন্দৰ শব্দ,
হাই ; ধ'ৰ সাধি
কৈচুকেচি, } কৰা আহনি ।

কৈচুকেচা (অ. ধা.) চাই-উকৰি কৰ,
বৰ উচ্চ শব্দেৰে কৰ্ণশ কৰা ক ।

(স. ধা.) হাব সাধি আহনি কৰ ।

কৈচুকেচী, (বি) সদায় চন্দ-হাই কৰি
থকা, স্ত্ৰী । (থকা, স্ত্ৰী. পু.) ।

কৈচুকেচীয়া, (বি) সদায় চন্দ-হাই কৰি
কেচেলিয়া (বি) আধাপকা, ভেবেহীয়া । ১

কৈঞা (স. শ.) মাহোৱাবী বেপাৰী ।

কৈঞা-আজুলি, (স. শ.) হাতৰ বা
তৰিৰ সব-সকলো আজুলি ।

কেঞা কঠাল (স. শ.) মাটি কঠালব
নিচিনা এবিধ সক গাছ।

কেঞাবন, (স. শ.) বন-মুখা, প্রায়
ঘৰণীয়া আলুবে এবিধ ক্ষুদ্র বন।

কেটাইজেবেবীয়া, } (বি) কেটেবীয়া,
কেটাইজেবীয়া. } খিংখিঙ্গীয়া, অল-
পতে খং কবি উঠা

কেটেবা (বি) কটু, খজেবে টানটৈ
মতা (মাত)। (স. শ.) কটু কথা,
জেবেবা। [খিংখিঙ্গীয়া।

কেটেবীয়া (বি) অলপতে খং কবি উঠা,

কেটেব্জেবেব (স. শ.) কটু কথা,
বেজাব-লগোয়া মাত।

কেটোলা (স. শ.) কীণোয়া; গাড়ীৰ
মাবলি কঠ। [দুর্গন্ধ।

কেটেহা (বি) নাকত গীড়া-দিয়া।
কেটুকেটনি (স. শ.) খজেবে দোষ
ধৰা মাত, খিংখিঙ্গনি।

কেটুকেটা (অ. ধা.) খজেবে দোষ ধৰ,
গালি পাৰি ডাবি দি।

কেটুকেটীয়া (বি) কটু কথা কৈ থকা,
সদায় দোষ ধৰি গালি পাৰি-থকা।

কেণা (বি) পোকে বিড়া, (ফল)।
(স. শ.) কাপোৰ বা কাঠীৰ বস্ত্র
বোয়াত হোৱা ভ্রম, বিমোৰ।

কেভাবেতা (বি) পোন আৰু নিমজ
সোহোৱা (লেণ্ডাত খাটে)।

কেতিয়া (সৰ্ব) কোন সময়, কাহানি।
(ক্রি. বি.) কোন সময়ত।

কেতিয়াও (ক্রি. বি) কোনো সময়তো।
পাচত এটা না-পান থাকে; যেনে
কেতিয়াও ন হয়। [সময়ে।

কেতিয়া-কেতিয়াবা (ক্রি. বি.) মাজে
কেতিয়াটকৈ (ক্রি. বি.) ইয়াৰ পাচে
কোন সময়ত। [সময়ত।

কেতিয়াবা (ক্রি. বি.) কোনো এক
কেতিয়াবাই (ক্রি. বি.) বহুত দিনৰ বা
সময়ৰ আগেয়ে।

কেতু (স. শ.) হিন্দু মতে এটা গ্রহ।

কেতুৰি (স. শ.) হালধি জাতীৰ এবিধ
বন (ইয়াৰ বগা আৰু কলা
দুজাতি আছে)।

কেতেক (সৰ্ব) কিমান।

কেতেটি } (সৰ্ব) কিছুমান, কেত-
খানি। (সোধা অৰ্থত)
কেতুটি } কিমান; কেতে খানি?

কেতকী (স. শ.) এবিধ উৎকৃষ্ট ফুল।

কেতকী-কঠাল (স. শ.) কেতকী-
ফুলৰ নিচিনা এবিধ গছ তাৰ
ফল, মাটি কঠাল।

কেতকী-চবাই (স. শ.) ঘাম কালী,
“অঃ কেতকী” এনেকৈ মতা
এবিধ চবাই।

কেতেবীয়া (বি) কেবীয়া, বাঙালিহিঙ্গা,

শাক লগাই কোৱা, পোন নোহোৱা
(কথা); একে কথাকে ঘনে-ঘনে
কোৱা, কথা এৰি নিদিয়া, (মাহুহ)।
কেতো (সৰ্ক) কোনো।

কেত্ কেতা, (স. খা.) হাতেৰে বা
ভৰিৰে লাৰি থাক্, (পানী বা
বোকা)।

কেত্থানি (সৰ্ক) কিছুমান।

কেত্ সন্ধানে (ক্রি. বি.) কিবাজানি,
হবলা, হব পাৰে।

কেন্নি (ক্রি. বি.) কোন পোনে।

কেনিও (ক্রি. বি.) কোনো ফালেও।

কেনিবা (ক্রি. বি.) কোনো এক পোনে।

কেনুৱা (সৰ্ক) কেনেকুৱা।

কেনে } (সৰ্ক) কি প্ৰকাৰৰ
কোন বিধৰ। (ক্রি.
কেনেকুৱা } বি.) কি ৰূপ।

কেনেকৈ (ক্রি. বি.) কি ৰূপে, কি দৰে

কেনেবা (সৰ্ক) কোনো এক অনিশ্চিত

প্ৰকাৰৰ, সেই বিধৰ আন বস্তুৰ

নিচিনা নোহোৱা (বেয়া ভাগত)।

(ক্রি. বি.) (সোধা অৰ্থত) কেনে

কি ৰূপ; যেনে, নৰিয়া কেনেবা

হৈছে?

কেনেবাকৈ (ক্রি. বি.) কিবা ৰূপে।

কেনু'কেননি (স. খা.) অলপ-অলপকৈ

পৰা বৰষুণৰ বা অলপ-অলপকৈ

কন্দাৰ শব্দ।

কেনু'কেননা (অ. খা.) সৰু-সৰু শব্দ কৰি
বৰষুণ পৰ্ বা কান্দ।

কেনু'কেনীয়া (বি) সৰু-সৰু শব্দ কৰি
পৰি থকা (বৰষুণ), সৰু-সৰু শব্দ
কৰি কান্দি থকা, অলপ-অলপকৈ
বৰষি থকা (বতৰ বা মেঘ)।

কেন্দু (স. খা.) এবিধ গছ।

কেজ্জ (স. খা.) ঘূৰণীয়া বস্তুৰ মাজ ভাগ;
ছিদ্ৰ, খং বা অসন্তোষ।

কেপ্ (স. খা.) পেং, ডাঙৰ কাঠ আদি
তুলিবলৈ কড়িয়া-কড়িকৈ বন্ধা
ওড়াল বাঁহৰ বা মাৰিৰ যতন;
যোগৰ চিন; যেনে, “+” শাবীৰ
ওপৰত আখৰ তোলাৰ চিন;
যেনে, “+” শাবীৰ ওপৰত আখৰ
তোলাৰ চিন যেনে “/”

কেপেয়া (স. খা.) কেপ, পেং।

কেপ কৰা (স. খা.) গুণাৰ বন-কৰা,
এবিধ আসন। (বি) কেলেছৰা
(নিম্দ্ৰাত)।

কেমু'তি (স. খা.) জ্বাৰ বিলাকৰ গুণ
আৰু যোগৰ নিয়ম শিকোৱা বিদ্যা।

কেমুটাট (স. খা.) পাত মাছৰ নিচিনা
বাকলি থকা এবিধ চাৰি-ঠেঙীয়া
জন্তু, বনৰৌ।

কেব্ (স. খা.) সৰু, বিকাৰ; নিম্দ্ৰা। ১

কেব্ পেটীয়া (বি) কপটীয়া, বিকাৰী
(নিম্দ্ৰা)। ১,

কেবামত (স. শ.) কমতা, শক্তি।
 কেবামতালি (শু.শ.) বলবন্ত বা ডান্ডব
 মাল্লহৰ নিচিনা আচৰণ; বল বা
 কমতাৰ অতঙ্কাৰ।
 কেবাহি (বি) বৈকা, একলীয়া (দৃষ্টি
 বা চকুত খাটে)। [একলীয়াতৈ।
 কেবাহিতৈ (ক্রি. বি.) চকুকেঁৰা কৰি।
 কেবাহী (স. শ.) লোৰ বন্ধা পাত্ৰ।
 কেবি (স.শ.) ওড়-খোৱা সৰু টেকেলি।
 কেবিয়েৰি (বি) বৰকৈ পাক-লগোৱা,
 বৈকাবৈকি।
 কেক (স. শ.) এবিধ কাণৰ অলঙ্কাৰ।
 কেকণীয়া (বি) কেবোণে খোৱা।
 কেকচেটা (বি) আধা বনবীয়া (জীৱ)।
 কেবেচীয়া (বি) আধা বনবীয়া (জীৱ,পুং)
 কেবেপ্ (অজ্ঞ. শ.) কোনো টান বস্তু
 জোকাৰ বা ঘঁহনি খালে চোৱা
 শব্দ। [ওটি।
 কেবেলা (স.শ.) এবিধ লতা, তাৰ তিতা।
 কেবেলুৱা (স. শ.) এবিধ বন্ধা, বহু-
 ঠেঙ্গীয়া পোক।
 কেবোণ্ (স.শ.) জীয়া গছত বিছা-দিয়া
 এবিধ পোক, গছৰ ছাল পচি-
 ছিগি ঘোৱা ৰোগ।
 কেৰ্কেটুৱা (স. শ.) নেলৰ আকৃতিৰ
 গছত ৰগোৱা এবিধ সৰু জন্তু।
 কেৰ্কেবনি } (স.শ.) ছটা টান বস্তুৰ
 কেৰ্কেবনি } এটাৰ গাত আনটোৱে
 ঘঁহনি খোৱাত হোৱা শব্দ।

কেৰ্কেবা } (অ. ধা.) ছটা টান বস্তুৰে
 কেৰ্কেবা } গৰম্পৰ ঘঁহনি খাই শব্দ
 কৰ। [টান।
 কেৰ্কেবীয়া } (বি) কেৰ্কেব শব্দ
 কেৰ্কেবীয়া } কৰা; বস নথকা আৰু
 কেৰ্ ঘঁহনি } (স.শ.) কেৰ্ ঘঁহোৱা
 কেৰ্ঘেহনি } কাৰ্য্য, খেবোগেবো।
 কেৰ্ ঘঁহা } (অ. ধা.) কোনো
 কেৰ্ঘেহা } কামলৈ আগ বাঢ়ি
 আকৌ পাচ হোঁহক্, খেবোগেবো
 কৰ।
 কেৰ্জেব্ } (স. শ.) দৰ বঢ়াবলৈ বা
 কেৰ্জেব্ } কৰাবলৈ কোৱা কথা,
 মূল্যৰ বিষয়ত বাদাছুবাদ।
 কেৰ্জেৰা } (অ. ধা.) বেচ কৰাবলৈ
 কেৰ্জেৰা } বা বঢ়াবলৈ চেষ্টা কৰ,
 বেচৰ কথাত বিবাদ কৰা।
 কেৰ্জেবীয়া } (বি) দৰ এৰি নিদিয়া,
 কেৰ্জেবীয়া } বেচৰ কথাত বিবাদ
 কৰা।
 কেৰ্মেব্ } (স. শ.) সাপৰ নিচিনা
 কেৰ্খেব্ } বৈকাবৈকী গতি বা
 সকালন।
 কেৰ্মেবা } (অ.ধা.) সাপৰ দৰে বৈকা-
 কেৰ্মেবা } বৈকিতৈ গতি কৰ বা
 লৰচৰ কৰ।

কেব্‌যেবীয়া } (বি) বেঁকা ; কেব্-
কেব্‌যেবীয়া } মেৰকাৰা ।

কেলিকামা (স. শ.) কাৰ্য্যৰ চলেৰে
সময় নিগড়া । ১

কেলিকামী (বি) কাৰ্য্যৰ চলেৰে সময়
নিগড়া লোক । ২

কেলিকেষ্মেলি (স. শ.) কামলৈ আগ
হেলা কৰি কৰা ধেমালি, অৰাবত
কৰা গহৰি ।

কেলেই (ক্ৰি. বি.) কি কাৰণে ।

কেলেঙ্কাৰ্ (স. শ.) মল্‌ কৰ্ম্মৰ অপবাদ,
দুৰ্‌ঘাশ ।

কেলেঙ্কাৰা (বি) লোকৰ ঘৰত পেট
পুহি থকা, চপনীয়া । (স. শ.) চপ-
নীয়া মাছ (নিম্‌লার্থত) ।

কেলেকেলনি (স. শ.) বেগাই অল্পটকৈ
কোৱা-কথা (মৌখিক) ।

কেলেকেলা (অ. ধা.) বেগাই অল্পটকৈ
কথা ক (মৌখিক) ।

কেলেকেলীয়া (বি) বেগাই অল্পটকৈ
কথা-কোৱা, বকি থকা (মৌখিক) ।

কেল্‌ (বি) অকল, একেটা মাথোন ।

কেলীয়া (বি) বিয়া-নকৰা, উদাসীন ।

কেৱাৰ্ (স. শ.) নীচ কৰ্ম্ম, দাসৰ কাম ।

কেৱাৰী (বি) অনেকৰাৰ খেতি কৰাত
শাব গুচা ; অগ্ৰিম হোৱা, এবা-
পৰা, চেনেহ হেৰুৱা ।

কেশ্‌ (স. শ.) ছলি ।

কেশৰ্‌ (স. শ.) কুলৰ মাজ-ভাগত থকা
সূতাৰ নিচিনা বস্ত্ৰ ; সিংহৰ
ডিঙিৰ নোম ।

কেশ্বী (স. শ.) সিংহ ।

কেশৰ (স. শ.) বিক্ৰ । [যুক্ত ।

কেহা } (বি) কেঁচা ডামোল বা
কেহেটা } শিলিখাৰ নিচিনা আখ্যায়
কেহেটালি (স. শ.) পৰিহাস (কাম) ।
কেহেটি (বি) অলপ কেহ ।

কেহৰাজ্‌ (স. শ.) এবিধ ঘোহাৰিলে
কলা হোৱা তৃণ, ভিমৰাজ ।

কৈমিতিক্‌ (বি) কৈমিতি-সম্বন্ধীয় বা
কৈমিতি-জনা । [ঠাই ।

কৈলাস্‌ (স. শ.) শিৱ-লোক, শিৱ থকা

কৈৱৰ্ত্ত (স. শ.) নৱায়াল, আলোৱা ।

কৌচ্‌ (অ. ধা.) বেঁকা বা কেঁকোৰা হ,
কেঁকোৰা হৈ চুটি হ ; কোনো
কামলৈ আগ নৰা হ, উৎসাহ-
হীন হ । (স. শ.) ভাঁজ, মোকোট,
কোনো বস্ত্ৰ লবৰ কাৰণ মোনাৰ
দৰে মোকোটোৱা কাণোৰ ;
কেণ্ডটৰ তলৰ এক জাতি ।

কৌচা (স. ধা.) বেঁকা কৰ, কেঁকোৰা
কৰ্‌ ; পাচলৈ টানি চুটি কৰ ;
নিৱৰ্ত্তন কৰ্‌ ।

কৌটা (স. শ.) বেঁকা আঙুলিৰে বা
আঙুলি নথকা পুৰুষ । (স্ত্ৰী) কুঁটী

(বি) বেকা, (আঙ্গুলি); আঙ্গুলি-
হীন, (হাত)। [আক ভাব শুটি।
কৌটুকবা (স. শ.) এবিধ কাঁইটীয়া গছ
কৌটুকবা (স. শ.) এবিধ বনবীজী মুগা।
কৌঠ (স. শ.) কটক থাকিবলৈ বেবা
ঠাই, বাঁহৰ গড়।
কৌঠা } (স. শ.) ঘৰৰ মাজত বাব
কৌঠালী } দি পৃথক্ কৰা এ ভাগ,
খোঁটালী।
কৌট্ৰা (স. শ.) দলনিত বা পিটনিত
থকা এবিধ চৰাই।
কৌৰব (স. শ.) বজাৰ পুতেক।
কৌৰবা (স. শ.) ন-কৈ ওলোৱা কোমল
গজালি বা গাজ।
কৌৰলা (স. শ.) কাপোৰত লগা অতি
ক্ষুদ্ৰ ধানৰ নিচিনা গুটি-ধৰা এবিধ
বন।
কৌহ } (স. শ.) কলৰ ভিতৰত
কৌহা } গুটিক আবৰি থকা এভাগ
ফুট বা ফুটা, মোৰ বহ-ধৰা।
কৌহা কুঁহি (স. শ.) সিজা বস্ত্ৰবাস্ত্ৰত
অলপ টান আৰু নিমিলা হৈ থকা
ভাগ, গুৰলাগুৰাল।
কোকান্লে (ক্ৰি. বি.) চোচোকৰে,
চুকাৰণৰা বৈ ঘোঁৰাৰ দৰে।
কোকালি (স. শ.) দীন ভাৱে মিনতি,
কাকুতি।
কোকিল (স. শ.) কুলি-চৰাহ।

কোকোহা (বি) কীণ, খীণোহা।
কোকুলোদ্ধা (স. শ.) এবিধ চৰাই,
এবিধ জেঠীৰ নিচিনা জন্তু।
কোদ্ধা (বি) হাত বা ভৰিৰ আঙ্গুলি
নথকা; হাত বা ভৰিৰ আঙ্গুলি
মোকোটা খোৱা। (স. শ.) হাত
বা ভৰিৰ আঙ্গুলি নথকা বা বেকা
হোৱা পুৰুষ। (১ ১ (বি. স. শ.)
কুঙ্গী।
কোছা (স. শ.) আটি, মুঠা একেলগে
গোটোৱা দীঘল বস্ত্ৰৰ সমূহ।
কোজাগৰ (স. শ.) বিজয়া-দশমীৰ পাচৰ
পূৰ্ণিমা।
কোটৰ (স. শ.) গছৰ খোৰোং।
কোটায়াক্ৰন (স. শ.) এবিধ বেজেনাৰ
নিচিনা, কাঁইটীয়া গছ, তাৰ গুটি।
কোট } (স. শ.) এখ' লাখ, দহ
কোটা } নিযুত।
কোটোহা (স. শ.) এবিধ কাঁইটীয়া,
হাবিত গজা বাঁহ; কুল-শালৰ
খুঁটি।
কোণ (স. শ.) চুক।
কোত্মণি (স. শ.) কাচ, সোণ বা
ৰূপেৰে গঢ়া এবিধ আঙ্গুটীয়া
মাণ।
কোদাল (স. শ.) কোৰ, এবিধ মাটি-
খনা সঁজুলি। [ফুটোৱা পতক।
কোদো (স. শ.) এবিধ বিহাল হল-

কোদোৱা (বি) খেঁবেৰে ঘোণা কৰা,
ঘোৰ, (চকুত খাটে) ।

কোদোৱাকৈ (ক্ৰি. বি.) খেঁবেৰে চকু
ঘোণা কৰি ।

কোন্ (সৰ্ব) অনিশ্চিত মানুহ বা জন্তুৰ
কথা সোধাত ব্যবহৃত শব্দ ।

কোনো (সৰ্ব) কেও,যেই সেই এজনো
(পাচত এটা না-পদ থাকে ; যেনে
কোনো নাই) যেই সেই, যেনে
কোনো লোকে কয় ।

কোনো-কালে, (ক্ৰি.বি.) কেতিয়াও ।

কোনো-কোনো (সৰ্ব) একতকৈঅধিক
অনিশ্চিত সম্ভৱ বা নিৰ্জীৱ বস্তু
বুজোৱা শব্দ ; যেনে, কোনো
কোনো মানুহ বা বস্তু ।

কোনোবা } (সৰ্ব) কোনো এজন ;

কোনবা } কিবা ।

কোন্ (স.শ.) আধা প্ৰস্তুত বা আকৃতি
মাত্ৰ হোৱা কাঠৰ বস্তু ।

কোন্ডা, (স. শ.) আকৃতি মাত্ৰ কৰ,
অসম্পূৰ্ণৰূপে যুগুত কৰ ।

কোপ্ (স.শ.) জোখ, ধং । [হোৱা] ।

কোপিত্ (বি) ধং-উঠা, ধং-ভোলা

কোবু (স.শ.) আছাৰি বা কটা
অন্ত্ৰেৰে কৰা আঘাত ।

কাবনী (স.শ.) কোনো যন্ত্ৰৰ যি ভাগে
চাপ খাই আকৌ পোন হৈ আন
এভাগক ঠেলা মাৰে ।

কোবা (স.শ.) মৰিহা, আছাৰিৰে মাৰ ।

(স. শ.) বাৰৰ পখালি কাৰীৰ
ওপৰত বন্ধা থিয় কামী ।

কোবীলু (বি) কামত পাৰ্গত, বেগাই
কাম কৰিব পৰা ।

কোমলু (বি) মুহু, টিলা, টান নোহোৱা ।

(অ.ধা) টিলা হ, মুহু হ । [কৰ্] ।

কোমলা (স. ধা.) কোমল কৰ, টিলা
কোমলকৈ (ক্ৰি.বি.) টিলাকৈ, মুহু-
ৰূপে । [কল] ।

কোমোৱা (স.শ.) এবিধ লতা ; তাৰ

কোবু (স.শ.) কোদাগ, এবিধ মাটি-
খনা সজুলি ; যোগ । (স. ধা.)
কোবেৰে খান ।

কোবা (স. শ.) সাকী-ভাৰ । (স.ধা.)
আনৰ দ্বাৰা কোবেৰে খনা ।

কোবোক্ (স. ধা.) জোকা বস্তুৰে
ঘূঁকি উলিয়া, বোক্ ।

কোবোকা (স.শ.) নাৰিকলৰ খোলাত
নাগ লগাই সজা এটা পাজৰ পৰা
আন এটাত পানী ভৰা সজুলি,
নাৰিকলৰ ঠোলা ।

কোবোকানি (স.শ.) হাৰিয়ে ঢকা
অসমান ঠাই ।

কোবোটাছুকটি (বি) ওখ-চাপৰ, থলা-
বহা, অসমান ।

কোবোণা (স. শ.) মৰণৰ ওটি-ধান-
চপোৱা কাঠৰ কোব ।

কোবোলা, (বি) অঁকাবী, পবলীয়া
ধান-জুহেৰে মিহলি (চাউল) ।

কোব্.কোবণি, } (স. শ.) পেটৰ খল-
কোৰ্কাবণি, } খলনি, বেজৰ মাত ।

কোব্.কোবা } (অ. ধা.) পেটৰ দৰে
কোৰ্কাবা } শব্দ কৰ, খলখলা ;
বেজৰ দৰে মাত ।

কোব্.কুৰীয়া } (বি) কোব্.কোব শব্দ
কোব্.বীয়া } কৰা ।

কোৰ্হাল (স. শ.) ডাঙ্গৰ হাই ; কান্দো
নব উচ্চ শব্দ ।

কোল্ (স. শ.) ওভোভা জোন্ধেৰে
যাঠী ; যাছ-ধৰা চেপা বা আন
কান্দত জোন্ধা ভাগ ভিতৰলৈ দি
লগোৱা কাইটবিলাক । [কাল ।

কোলটি (স. শ.) ডাঙ্গৰ মাছৰ পেটৰ
কোলা (স. শ.) বহি থকা মাজুহৰ ছুই
উক, যত লবাক বহুগুণা যায় ;
কঁকালৰ দাঁতি, যত লৰা লৈ
হুৰোৱা যায় ।

কোৱা (স. শ.) কাউৰীৰ মতা ।
কোৱাওকণী (স. শ.) এবিধ চাউল নষ্ট
কৰা সৰু কলা পোক ।

কোৱাহুই (স. শ.) এজনে আন এজ-
নক কোৱা কাৰ্য্য, কথোপকথন ।

কোৱাতাভুৰী (স. শ.) এবিধ লতা ;
ভাব কল ; বিষ । [গুটি ।

কোৱামণি (স. শ.) এবিধ বন ; তাৰ

কোৱাৰি (স. শ.) মুখৰ চুক, তল আৰু
অপৰি ওঠৰ ঘোৰা ।

কোৱামোৱা (স. শ.) মেঘৰ দ্বাৰা হোৱা
অলপ আন্ধাৰ ।

কোব্. } (স. শ.) সমীপ, ওচৰ ।
কোষব্. }

কোৱা (স. শ.) পূজাৰ নিমিত্তে পানী-
লোৱা পাত্ৰ ।

কোণী (স. শ.) সোঁৱৰণী, লৰা ওপজাৰ
দিন-অণ-আদি-লেখা কাকত ।

কোঢ়া (স. শ.) এবিধ চৰাই ; ভাব ।

কোগছ (স. শ.) কেঁতুৰিৰ নিচিনা বহল
পাতেৰে অসাব গছ ।

কোটাল (স. শ.) বিবাদ, দন্দ ।

কোতুহল (স. শ.) কতুহল ।

কোতুহলে (ক্রি. বি.) আনন্দেৰে ।

কোপাত্ (স. শ.) কেঁতুৰিৰ নিচিনা
এবিধ গছৰ পাত ।

কোপাতী-ফুল (স. শ.) কোপাতৰ নিচিন
পাতেৰে এবিধ গছ ; তাৰ ফুল ।

কোবৰ্ (স. শ.) চন্দ্ৰ-বংশী কঁক-বজাৰ
বংশ, ধুতবাট্টা আদি ।

কোন্তত্ (স. শ.) বিফল ভিক্ষাৰণি ।

ক্রন্দন (স. শ.) কান্দন ।

ক্রম্ (স. শ.) নিয়মিত পতি, বাৰ পাচত
ঘি হব লাগে, সেইৰূপ অবস্থিতি ।

ক্রমশঃ (ক্রি. বি.) ক্ৰমে-ক্ৰমে, লাহে-
লাহে ।

ক্ৰমাগত্ (বি) নিয়ম অল্পসৰি, এটাৰ
পাচত আনটো হৈ চলি অহা ।

ক্ৰমাগত্ } (ক্ৰি. বি.) নিয়মিত গতি
ক্ৰমে } অল্পসৰি, এটাৰ পাচত
আনটো হৈ । [লাহে ।

ক্ৰমে ক্ৰমে (ক্ৰি বি) ক্ৰমশঃ, লাহে ।

ক্ৰম (স. শ.) কিনা বেচ দি বস্তু লোৱা
কাৰ্য্য ।

ক্ৰম-বিক্ৰম্ (স. শ.) কিনা-বেচা বেপাৰ ।

ক্ৰিয়া (স. শ.) কৰ্ম্ম, কাৰ্য, কোনো কাৰ্য্য
কৰা অৰ্থ বুজোৱা পদ ।

ক্ৰীড়্ (অ. ধা.) বং কৰ্ খেলালি কৰ্ ।

(স. ধা) আনন্দিত কৰ্ ; বেনে,
গোপীক ক্ৰীড়িলা ।

ক্ৰীড়া (স. শ.) খেলালি ।

ক্ৰূৰ্ (বি) নিষ্ঠুৰ, নিমৰমিয়াল ।

ক্ৰোধ্ (স. শ.) খং, কোপ ।

ক্ৰোধী (বি) খজাল ।

ক্ৰোধ্ (স. শ.) চাৰি ডাৰ বেলিৰ বাট ।

ক্ৰান্ত (বি) ভাগকৰা ; শীড়ৰ পৰা
হোৱা দুৰ্ৱল ।

ক্ৰান্তি (স. শ.) ভাগৰ, স্ৰান্তি ।

ক্ৰৌৰলিঙ্গ (স. শ.) মতা আৰু মাইকীত
বাজে আনক বুজোৱা লক্ষ ।

ক্ৰেদ (স. শ.) মলিন আৰু দুৰ্গন্ধ পানী
বা বস ; পূজ বা তাৰ নিচিনা
আন দ্ৰৱ বস্তু ।

ক্ৰেপ্ (স. শ.) ছুখ, কষ্ট । [ঠাইত ।

ক্ৰটিত্ (ক্ৰি. বি) কেতিয়াবা ; কোনো

কাৰ্ (স. শ.) দৰব-সিঁহোৱা পানী ।

খ ।

খং (স. শ.) কোৱ, কোনোৰ বিৰোধে
হোৱা মনৰ ডাৰ, দণ্ডিবৰ ইচ্ছা ।

খক্ (স. শ.) বৰ ভোক (নিম্ভাত) ।

খকুৱা (বি) ভোকত তন্ত নোপোৱা,
বৰ জুকীয়া (নিম্ভা) । (স. শ.)
বৰ জুকীয়া মানুহ ।

খটীশ্বৰ (স. শ.) বৰ দুষ্ট মানুহ ।

খড়া 'খৰা' চোৱা ।

খতিবা (স. শ.) কোনো কামৰ নিমিত্তে
আগেয়ে হিব কৰা কাল ।

খব্ (স. শ.) মূবৰ ওপৰে ঠেং মূবাই
মৰা ভেঙ ।

খৰা (বি) আগ-কটা বা আগ নথকা ;
নেজ-ছিগা । (স. শ.) ডিঙি নথকা
খালৈ ; মূখত বাউন বক্কা সৰু-
মুখীয়া থৰাহি ।

খৰা-নকা (বি) চুটি নাক মূক্ত ।

খৰা মূবা } (বি) আগ-ভৰি কটা ।

খৰা মূড়া } নেজ আৰু মূব নথকা ;
ডাল-পাত নথকা ।

খৰিয়া (অ. ধা) খৰ মাৰ্ ।

খৰীয়া (স. শ.) চিতলৰ পোৱালি ।

খকজা (স. শ.) অনভ্যাসৰ কাৰণে কৰা
কৰ্ত্তে বা পঢ়োতে কৰা আগকা
বা লাগি বোৱা ।

খকল্ (স. শ.) দন্দ, বাইটৈ পৰিয়ালৰ

ভিত্তবত হোৱা দন্দ, এবিধ
জকাঠী গছ।

থকবাই } (ক্ৰি.বি.) হঠাৎ, গ্ৰিবি-
থকবকবে } সাই (খুন্দাত খাটে)।

থকবামুকুটি (স. ৭.) মুঠি-মৰা হাতেৰে
বেগাই গালত কৰা প্ৰহাৰ।

থকাখুন্দা (স. ৭.) অনঙ্গীয়া, মুখৰ দন্দ।

থকামকা (স. ৭.) খৰ খেদাকৈ লৰ
দিব খোজাত হোৱা বিশৃঙ্খলা বা
অসম।

থকুখকনি (স. ৭.) অলপ কাহৰ শব্দ।

থকুখকা (অ.খা.) অলপ-অলপকৈ কাহ।

থকুমকা (অ.খা.) আগণ্ডবি নেচাই
লবালবি কৰ, বিতত হৈ খৰখেদা
কৰ।

থকুমকটৈ (ক্ৰি.বি.) আগ-ণ্ডবি নেচাই
লবালবিকৈ, লবালবিত বিতত হৈ।

থগেজ (স. ৭.) গৰুড়।

থজাল (বি) স্বভাৱতে ক্ৰোধী, থং কৰি
থকা স্বভাৱযুক্ত।

থচ্ (স.খা) চাতেৰে বা ভৰিৰে মোহাৰি
মিহি বা মিহলি কৰ, মোহাৰি
লেভু সেভু কৰ।

থচক (স.খা.) ভৰিৰে মোহাৰ, গচক।

থচকণি }
থচকা } (স.খা.) ভৰিৰ মোহাৰ।

থচা (লি) আটুট, থৰিচ পুৰা।

থচামি (স. ৭.) হাতৰ তলুৱাত হোৱা
পকা কুমটীয়া; আঙ্গুলিৰ মাজত
হোৱা এবিধ বোগ। ১৯

থচি (ক্ৰি. বি) বৰটৈ অতিশয়কপে।

থচিতং (অ.খা) পানীৰে মোহৰা মাটি
বা কাপোৰ টানটৈ গচকা বা
মৰা। ১৯ [চকুত হোৱা ছুখ।

থচ্ থচনি (স. ৭.) বালি-আদি পৰাত

থচ্ থচা (অ. খা) বালি বা ধূলি পৰাৰ
দৰে ছুখ বোধ কৰ (চকুত খাটে)।

থচ্ থচীয়া (বি) মোহৰাত বালিৰ
নিচিনা লগা নিমজ নোহাৰা।

থচ্ মচনি (স. ৭.) শুকান পাত-আদি
লবোৱাত হোৱা শব্দ।

থচ্ মচা (অ.খা) লবোৱা শুকান পাতৰ
দৰে শব্দ কৰ। [লত খাটে।

থজা (বি) পকিলেও টানে থকা (কাঁঠা-
থজিনা (স. ৭.) কোনো বস্তু খুজি
নেপাই পতা বোহ (লবাত
খাটে)।

থজুৱতি (স. ৭.) গাব ছাগলত হোৱা,
আঁচুৰিলে স্তত লগা, এক ঞ্জকাৰ
অস্থখ বোধ।

থজুৱা (অ.খা.) ছাগলত আঁচোৱাৰ দৰে
অস্থখ বোধ কৰ। (স. খা.) থজু-
ৱতি শুচাবলৈ আঁচোৰ, থজু-
ৱতিয়ে থকাৰ, দৰে অস্থখ-বোধ
জন্ম।

১৪১ (স. খ.) এবিধ সৰু চৰাই, বাজি-
মাঠী ; এবিধ বাত । [কৰা ।

১৪২ (স. খ.) কামত নিযুক্ত কৰ্ণ, কাম-
খটীয়া (স. খা.) কাম কৰিবলৈ বনে-
ঘৰে ক ।

১৪৩ (স. খ.) এবিধ পত্ন ।

১৪৪ (স. খ.) ছুটা টান বস্ত্র
ইটোত সিটোবে বনে-ঘৰে ঠেকা
লগাত হোতা পত্ন ।

১৪৫ (স. খা.) ছুটা টান বস্ত্র পত্ন-
পত্নৰ লাগি শব্দ কৰ্ণ ।

১৪৬ (স. খ.) ইটা বা শিলৰ ভৰসা ।

১৪৭ (স. খ.) কোনো কথাত
অমান্তি মাজুক মান্তি কৰিবলৈ
চেঁটা কৰাত হোতা বাহাজ্বাদ ।

১৪৮ "বন্ধগ" চোৱা ।

১৪৯ "বন্ধক" চোৱা ।

১৫০ (স. খ) এবিধ বগা মাটি ।

১৫১ (স. খ.) বা ; পঁড়ৰ শিং ।

১৫২ (স. খ.) এডোখৰ, এবান,
এছেও । (অ. খা.) নষ্ট হ, শুচ্ ;
ঘেনে, পাপ খণ্ডিল ।

১৫৩ (স. খ.) ছেদন, নাশ ।

১৫৪ (বি) মূৰ ছিগা ।

১৫৫ (স. খ.) সম্পূৰ্ণ অৰ্থ বুজাব
নোৱৰা ছুটা বা অধিক শব্দ ;
ঘেনে, ঘৰলৈ বাওঁতে । [কৰ্ণ ।

১৫৬ (স. খা.) খণ্ডন কৰ্ণ, শুচা, মূৰ

খত্ (স. খ) ধাৰণ বা বেতা-কিৰা
কথা লিখা কাকত ।

১৫৭ (স. খ.) আপোন কথাতে ধোৱা
বাট, হঠাত আপোন-মুখে ওলোৱা
নিজৰ দোষ ।

১৫৮ (স. খ.) সোণ বা তুণৰ সৰু সৰু
পতা লগাই কুৰিত কৰ্ণ ।

১৫৯ (বি) অতি হোতা, হাবি পতা ;
কাত, চলি নথকা ; বস্ত্র, (কামত
বাটে, (স. খ.) আজবীয়া বা কাম
বস্ত্র হৈ থকা কাল ।

১৬০ (স. খ.) একেলগ কৰি লিখ,
সংগ্ৰহ কৰ্ণ ।

১৬১ (স. খ.) কোনো কাৰ্য্য বস্ত্র
হৈ থকা কাল ছেদ-ভেদ ।

১৬২ (স. খ.) কামত উপস্থিত নথকা
কাল, কাম নকৰা দিন ।

১৬৩ (স. খ.) লবালবি, বন্ধেৰা ।

১৬৪ (স. খ.) মাটি বা ঘোঁৰৰ বিহা
পাচি ।

১৬৫ (স. খ.) বহল-মুৰীয়া বানহাটি ।
বন্ (উপন) "বাং" চোৱা ।

১৬৬ (স. খা.) আনৰ দ্বাৰা মাটি কটা ।

১৬৭ (স. খ.) আকৰ, বাহু-আদি উৎ-
পত্তিৰ ঠাই ।

১৬৮ (স. খ.) শিল বা কাঠ-আদি
কাটি বা খুঁজি মুক্তি-আদি কৰোঁতা ;
মাটিৰ মুক্তি সাধোঁতা ; চিত্তকৰ ।

খনিয়া (স.খা.) তামোল চকলিয়া ।

খানীয়া-কাপোৰ (স.খ.) ছুতৰপীয়া
আপ্ত ফুল-বছা এবিধ কপাহী
কাপোৰ ।

খজা } (স.খ.) এবিধ মাটি-উজৰা
খজি } সকলোৰ সঁজুলি ।

খজিয়া (স.খা.) খজিবে খোচৰ ।

খস্তীয়া (স.খ.) বিঘ হৈ ভৰি উথহা
বোপ ।

খস্তীয়া-সাপ (স.খ.) খস্তিৰ নিচিনা
মুখেৰে এবিধ কেঁচু-জাতিৰ কীট ।

খস্তীয়া-খুঁচুৰীয়া (বি) সামান্য, ঘাই
শ্ৰেণীৰ বা লেখৰ নোহোৱা ।

খন্তেক (স.খ.) একক্ষণ, অতি অলপ
কাল ।

খন্তেকীয়া (বি) খন্তেক থকা ।

খন্দ (স.খ.) এবাৰ শস্ত আঁজিবৰ
কাল, এটা বতৰ, শস্তৰ সম্বন্ধে
এবছৰ ।

খন্দা (স.খ.) চাৰিও ফালে আলি দি
বা লোৰ খানি বেলেগোৱা এডো-
খৰ মাটি; লেখাৰ মাজত আঁচ
দি কৰা ভাগ ।

খন্দিয়া (স.খা.) চাৰিও ফালে আলি
বা লোৰ কৰি বেলেগা; লেখাৰ
মাজত আঁচ দি পৃথক কৰ ।

খন্দুৱা (বি) এবছৰ বা কিছু কালৰ
বিশেষে ভোগ কৰিবলৈ লোৱা

(মাটি); সেই নিয়মেৰে মাটি
লোৱা (মাছহ); এবছৰ থাকি
এবছৰ গুটি ধৰা (গহ) ।

খন্দু-প্ৰবৰ্ত্তা(বি) এবছৰ মাথোন থকা ।

খপ (স.খা.) জালত দি নিৰ্ধল কৰ,
(সোণ বা ৰূপ); ভাল কাটি পৰি-
কাৰ কৰ, (গছ); অলপ কাল
থাক, প্ৰবাস খাট । (স.খ.) টেমী
বা আন সকলো বস্তৰ সাক্ষৰ ।

খপিয়া (স.খা.) আঁহাৰত বা চকুৰে নে
দেখা ঠাইত হাতেৰে বা ভৰিৰে
বিচাৰ । [পেট পুহি থকা মাছহ ।

খপীয়া (স.খ.) চপনীয়া, লোকৰ ঘৰত

খুপুৱা (স.খ.) বাটকৰা বৰৰ বা বাহন
সলাবৰ নিমিত্তে নিৰ্দ্ধাৰিত ঠাই;
বাটত থাপ দি থকা মাছহ ।

খৰিচ (বি) আটুট, পুৰা ।

খবুৱা (স.খ.) বাৰৰ তলভাগ হুয়াই
দিয়া খোলা বাঁহ, দুৱাৰৰ তলত
ওপৰ বা দাঁতিত লগোৱা বাঁহ ।

খমল (স.খ.) ভাঙ্গৰ, মেঘ, গোট মৰা
পনীয়া বস্তু ।

খমলা (স.খ.) গোট-মৰা বস্তু বস্তু ।

খম্খমনি (স.খ.) কাপোৰ বা কাকতৰ
শব্দ । [নৰে শব্দ কৰ ।

খম্খমা (স.খা.) কাপোৰৰ বা কাকতৰ

খম্খমীয়া (বি) খম্খম শব্দ কৰা, নতুন
(কাপোৰ) ।

ধব্ (বি) শীত, বেগী (অ. ধা.) শুক, ঠা
মুৰমুৰীয়া হ । (স.শ.) অনাবৃষ্টি,
বৰষুণৰ অভাৱ; এবিধ ছালৰ
বোগ; গ্ৰহণী ।

ধবগ্ (স. শ.) গঁড়ৰ শিং । [ধবচ হল ।

ধবচ্ (স. শ.) ভাঙি ধাবৰ নিমিত্তে
লগা ধন; ব্যয় । (বি) ব্যয়, ব্যয়-
হাৰ কৰাত চুকোৱা; ধেনে, ধন

ধবচি (স. শ.) মিহি নোহোৱা গুড়ি ।

ধবচিমাৰি (ক্রি. বি.) নিমজকৈ,
আসোৱাহ মাৰি, পৰিপাটিকপে ।

ধবচী (বি) ব্যয়-কাৰী, ধন ব্যয়ৰ
নোহোৱা ।

ধবচীয়া (বি) ভাল কৈ মিহি নোহোৱা ।

ধবম্ (স.শ.) কাঠৰ পাত্ৰকা ।

ধবমিহলি (স.শ.) শীতলতাৰ দোষত
মিহলি, আউল, তুলত মিহলি ।

ধবলা (স. শ.) ঘোঁৰাৰ গা-আটোৱা
লোৰ সঁজুলি ।

ধবলি (স. শ.) শুকান কৈ ডকা শাক ।

ধবলীয়া (বি) ধবলিৰ নিচিনা, নিৰস ।

ধবা (স.ধা.) ধাবলীয়ে তিতাই শুকা;
বৰত দি বৰকৈ শুকা ।

ধবাং (বি) নিৰস, সাৰ নথকা, (মাটি);
বৰকুশ নথকা, (বেতৰ) ।

ধবালি, ধব-কালি ।

ধবাহি (স. শ.) বাহৰ কাঠৰ পাজ-
বিশেষ ।

ধবি (স. শ.) জুই-ধবা শুকান বীহ বা
কাঠ ।

ধবিকটীয়া (স. শ.) ধবি-কাটোতা ।

ধবিকা (স.শ.) উলুৰ গুৰি-ভাগ; বাছ
মুহ-আদি বিদ্ধি আৰুঠাত
সিহোৱা শলা, মূগাৰ কণী-লগোৱা,
খেবৰ আটি । [ফুল ।

ধবিকা জাঁই (স.শ.) এবিধ গছ; তাৰ
ধবিকা-দিয়া (বি) শলাৰে বিদ্ধি জুইৰ
ভাগত সিদ্ধ কৰা ।

ধবিকা-ধবিচ্ } (স.শ.) এবিধ সৰু বৰ
ধবিকা-মৰীচ্ } জলা জলকীয়া ।

ধবিকিয়া (স.ধা) ধবিকাবে, বা শলাৰে
শুকুটি পৰিষ্কাৰ কৰ্ ।

ধবিচা (স. শ.) বাহ-গাজ খুন্দি কৰা
এবিধ খাত ।

ধবিয়াল্ (স. শ.) দম্ব, বাচ্যাবাচি ।

ধবী-মাটি "ধড়ী-মাটি" চোৱা ।

ধবীয়া (বি) ধবে ধোৱা, ধবে ধবি ছাল
ছিঙ্গা । (স. শ.) ধবে ধবা মাজুৰ;
ধবি-বেটোতা ।

ধকৱা (বি) ওপৰ ওঁঠৰ মাজ ছিঙ্গা;
ধাৰ-মুক্ত, ধাৰ দি বঢ়া ।

ধকৱা বেজেনা (স.শ.) এবিধ বাক-মহীয়া
বেজেনাৰ গছ, তাৰ গুটি ।

ধব্ কালি (স.শ.) জাবকালি, বাৰিষাত
কৈ জ্ঞান কাল ।

ধবকৈ (ক্রি. বি.) শীত্ৰে, বেগাই ।

বৰ্ণ-বৰ্ণি } (স.খ.) লবোৱা শুকান-পাত-
 বৰ্ণ-বৰ্ণি } আদিৰ শব্দ,
 বৰ্ণ-বৰ্ণা } (স.খ.) লবোৱা শুকানপাতৰ
 বৰ্ণ-বৰ্ণা } দৰে শব্দ কৰ্ণ,
 বৰ্ণ-বৰ্ণীয়া } (বি) 'বৰ্ণ-বৰ্ণ' শব্দ কৰা,
 বৰ্ণ-বৰ্ণীয়া } যব শুকান ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণনা (স.খ.) লবোৱা, শুকাই থৈয়া ।
 দাঁড়ি দিয়া ঢোকা ।
 বৰ্ণনা (স.খ.) খুঁটা-আদি সলাবলৈ
 চাল । [পৰা ।
 বৰ্ণ-ভকীয়া (বি) বেগাই কাম কৰিব-
 বৰ্ণ-বৰ্ণি } (স.খ.) ধবকবৰ্ণি, মনৰ বা
 বৰ্ণ-বৰ্ণি } পাৰ হুখত কৰা লুটিয়ালুটি ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণা } (অ.খ.) ধব্-কৰা, পাৰ বা মনৰ
 বৰ্ণ-বৰ্ণা } হুখত লুটিয়ালুটি পাৰ ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণা (স.খ.) এবিধ লতা ; তাৰ
 কল, তৰুজা ।
 বৰ্ণ (স.খ.) ছুট বা টুটীকীয়া মাছহ ;
 ভটি বা পুনি বোকা জেব, দৰব
 পিহা শিলৰ পাত্ৰ ; সৰাষ অনেক
 মাছৰ মোট খোৱা ঠাই ।
 বৰ্ণক (অ.খ.) সকাশিত পানীৰ দৰে
 আঁতৰান কৰ, চৌ উঠ । বৰ্ণক
 লান্, উত্তৰেবে পূব হ ।
 বৰ্ণকবি (স.খ.) পানীৰ প্ৰবল সকাশন ।
 বৰ্ণপা (স.খ.) ভৰণ ; থাক ; এটা বৰ
 ওপৰত লতা আন এটা বৰ ।
 বৰ্ণন (স.খ.) কাপোৰত দিয়া দাগ ;
 কুৰুকাৰত দিয়া কৰাল ।

বৰ্ণা (স.খ.) কোনো কাৰ্য্যৰ বিধিৰে
 বন-আদি ভটাই পৰিষ্কাৰ কৰাঠাই ।
 বৰ্ণাবৰ্ণা } (বি) ওখ-চাপৰ, দ-বায়,
 বৰ্ণাবৰ্ণা } অসমান । [কল ।
 বৰ্ণি (স.খ.) গুটি বা পুনি বোৱা লোহ,
 বৰ্ণিবেদা (স.খ.) হাতিত বৰ্ণি থানি
 গুটি বুলাই কৰা খেয়ালি ।
 বৰ্ণিত (বি) নিষ্কল ;
 বৰ্ণিহৰা } (স.খ.) এবিধ দক মাছ ।
 বৰ্ণিহা } [খিটা ।
 বৰ্ণিহৈ (স.খ.) ডেল পেলা নৰিহৰ
 বৰ্ণুৱা (বি) বুৰ্ত্ত, টেহৰ ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণনি (স.খ.) সকাশিত হোৱা পানী
 বা বৰ হাঁহিৰ শব্দ ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণা (অ.খ.) সকাশিত পানীৰ দৰে
 শব্দ কৰ, উত্তৰেবে হাঁহ ।
 বৰ্ণ-বৰ্ণা (স.খ.) পানীত কোনো বস্তু
 জ্বলিয়াই লবা ।
 বৰ্ণ- (স.খ. বাং.) কৰোৱা, বুজাত
 জাননী ।
 বৰ্ণ (অ.খ.) এবাই পৰ্ণ ।
 বৰ্ণটা (বি) নিমজ নোহোজ, কৰ্ণক ।
 বৰ্ণন (স.খ.) এবাই পৰ্ণ ।
 বৰ্ণন (স.খ.) খিটা, গু ; হৰি ।
 বৰ্ণনীয়া (স.খ.) বৈৰ পৰাৰ পত্ৰ ।
 বৰ্ণা (স.খ.) একটাই পেলা ।
 বৰ্ণ (স.খ.) পাত হোৱা বিবৰ্ণ
 চৌপোৰা, কৌহোৰা ।

বহু। (বি) বহুভুক্ত, বহুখণ্ড।

বা (স.বা.) ভোজন কৰ, ভক, মিল;

উপভোগ কৰ, গ্রহণ কৰ, ল;

পা, কুৰ, (হুণ বা হুণ); কাষোৰ,

হংসন কৰ, নষ্ট কৰ, ধ্বংস কৰ।

কোমো এক অৰহা পা, (এই

পাচৰ ভাৰত কৰ্ত্তাব "এ" বিভক্তি

জুটে; বেনে, আত্মজিটো যোকেটা

পালে)(স.বা.)আহাৰ কৰ; মিল,

লাগি ধৰ; শৃঙ্গাব বা অভাগিন

কৰ, (এই পাচৰ ভাৰত কৰ্ত্তাব

'এ' বিভক্তি হুঙচে; বেনে—

অনুকে ডুমুৰীত খালে।

বাই (স.বা.) খলিটাই।

বাই-থবট্ (স.বা.) বোহা বক্ত-কিনা ধন

বাই-গাহবি (বি) নিভা, অকামিল,

(নিলা), ।

বাই-বুবা (স.বা.) হাক, বাপেক বা

আন আত্মীয় নথকা মাহুহ (ব্রী)

বাইবুবা, (পালি)। [নয়না।

বাই-পাত-কলা—অপলাগী, উপকাৰ-

বাৰ্ত্তা (ক্ৰ.স.) বি খা, ভোজন-

কৰোঁতা।

বাওন্ (ক্ৰ. স.) বোহা কাৰ্য্য, ভকণ।

বাওনি (স.বা.) বোহা বক্ত, নথল,

বাটত থাকিলে নিয়া সাবধী।

বাওন্ (স.বা.) আসান-বকাৰ বা

ভেৰে হাক-আদিব অস্থি পৰাত

লগাবলৈ নিয়া মাহুহৰ জন্ত

বোহা সঁজাতি।

বাং (স.বা.) সৰু ভোয়।

বাঁকক (স.বা.) ভকাই নাকত লাগি

থকা শেৰুণ; বাঁক গোহোৰা।

বাঁকি (স.বা.) দুটা ভানৰ ভোঁক, বি

ঠাইৰ পৰা দুটা ভান ওয়ায়।

বাচিয়া (স.বা.) চিত্ৰকৰ আদি বানী,

পৰ্বতীয়া ভোঁক।

বাঁজু (স.বা.) এটা বস্তক আন এটাৰে

জোহোৰা পথালি ধোমৰি। (স.বা.)

হিলৈত খুঁজি ওয়। গহৰ শাৰীৰ

মাজৰ ভৰা ঠাইত ন-ঠেক বো।

বাঁজিগোহা (স.বা.) বকা বাটত বোহা

ঘৰ, এতেকে বাটকৰা মাহুহ থকা

বা জিহোৰা ঘৰ।

বাঁজ-বোপে (জি. বি.) এটাৰ নু

আনটোৰ খোলনিত সোমাই

ভালকৈ মিলি।

বাঁবী "বুবা" শব্দৰ ত্রীলিঙ্গ।

বাগড়ি (স.বা.) চাপবিত বোহা

বাগবি } এবিধ কুঁহিয়াৰ-জাতিৰ ফুল।

বাঁজু (স.বা.) মিঠা বসন্তক এবিধ গছ,

ভাব ওট। [বোহা জেনি।

বাঁজুৰি (স.বা.) গাভৰ গছ (বি)

বাঁজুৰ বস আক ভাব পৰা

বাট (স.বা.) এবিধ শস্যৰ আখৰ,

পালেদি। (স.বা.) উপকাৰ

আশাবে ভাবসা কৰ, উপাসা কৰ,
নিয়ম অঙ্গুৰি পালন কৰ, দণ্ড-
স্বৰূপে ভোগ কৰ। (অ. ধা.)
কোনো বিষয়ত বলহত হ বা
লাগ; চাকৰি দৰে কাম কৰ,
আনৰ নিমিত্তে পৰিশ্ৰম কৰ,
ভক্তি বা উপাসা কৰ।

খাটনি (স. খ.) উপাসা, লোকৰ নিমিত্তে
কৰা পৰিশ্ৰম, কৃত্যৰ কাম।

খাটনিয়াৰ্ (স. খ.) চেনেহ আৰু বিয়া-
সৰ মাহুহ; গৌসাইবিলাকৰ
ঘাই আলখৰা। [চুকীয়া হোলা।

খাটলা (স. খ.) গৌসাইসকলৰ চাৰি-
খাটাং (বি) সম্পূৰ্ণৰূপে হিব কৰা,
অলৰ, ছিহাং।

খাটাইকৈ (ক্রি. বি.) নিশ্চয়কৈ, ছিহাংকৈ।

খাটুৰা (বি) বৰ ওপ বা নিচেই চাপৰ
নোহোৱা, (মাহুহত খাটে)।

খাত্ (স. খ.) থকা ঠাইৰপৰা আঁতৰত
খেতিৰ বা লোকক লগাবৰ
নিমিত্তে লোৱা মাটি, নগৰীয়া ভূ-
লোকৰ সাৰ্বভ থকা ঘৰ-বাৰী।

খাতি, (স. খ.) সৰুকৈ কটা সোণ বা
কুণৰ পত্ৰ। [মাহুহ।

খাতোৱাজ্ (স. খ.) খাণ্ডৰ কামত নিযুক্ত
খাত (বি) খাবৰ যোগ্য। (স. খ.)

আহাৰি খোৱা বস্তু।

খাজ্ (উপশ) চেপেটা বা বহল বস্তু

বুজাবলৈ সংজ্ঞা-শব্দৰ পাচত দিয়া
শব্দ; ভাল আৰু সৰু ভেনে বস্তু
বুজাবলৈ "খানি" হয়। (স. ধা.)
কোৰআদিৰ দ্বাৰা চাহ কৰ,
গাঁত কৰ।

খানি (বি) কোনো এক পৰিমাণৰ,
যেনে, এই খানি ধন। (স. খ.)
কোনো এক পৰিমাণ, (যক্তি-সমা-
সৰ দ্বাৰা সংজ্ঞা-শব্দেৰে লগ
লাগে) যেনে, ধন-খানি।

খানিক্ } (স. খ.) খন্ডক।
খানিক্‌মান্ }

খাঙা (স. খ.) দা, অস্ত্ৰ।

খান্দবি } (স. খ.) গুনটি জুয়াবলৈ
খান্দি } মোকোটোৱা জৰীৰ মেৰ;
কৃত্যৰ নেছা।

খান্দি (স. খ.) সিয়া মণিৰ খাপ; পখাৰ
গুনটি জুমোৱা ছিত্ৰ; কখাৰ
বান্ধনি।

খান্দি মণি (স. খ.) সিয়া মণিৰ খান্দিত
জুমোৱা ডাঙৰ মণি।

খাপ্ (স. খ.) কোনোৰ অনিষ্ট কৰিবৰ
কাৰণ বাটত লুকাই থকা কাৰ্য;
খটখটিৰ খোপ; খলগা, খাক;
বিষয় বা পদৰ জ্ঞেয়ী। [খাটী।

খাপৰ্ (স. খ.) এবিধ ডাঙৰ আৰু গুৰু

খাপৰি (স. খ.) দৰ-হোৱা বেকোৱা

পোকা মাটি, বুকুৰ বাওঁকালে বটা
এডোখৰ মৰহ । [এভাগ ।

খাপি (স.খ) জৰীবে গঁধা কোতমণিব
খামি-ভাঠি (বি) সাহিয়াল, নিৰ্ভয় ।

খামোচ (স.খ.) হাতৰ মুঠি ; তাত
বিমান ধৰে সিমান বস্ত । (স.খ.)

খামোচ মাৰ, মুঠি মাৰি ধৰ ।

খামোচা (স.খ) কোনে! বস্ত হাতেৰে
খৰিবৰ যতন, ধৰিবৰ খেক, হুহা-
বৰ মুঠি-আদি, হুটা বা অধিক
বস্ত একে লগে ধৰি থকা যতন ;
হাতৰ মুঠিত বিমান ধৰে সিমান
বস্ত । [আন এখামো লৈ ।

খামোচা-খামোচে } (ক্রি. বি.) এখা-
খামোচে-খামোচে } মোচৰ পাচত
খামুতি(স.খ.) আশামৰ এজাকি আদি-
বাসী মাছহ । [এবিধ দীঘল হা ।

খামুতি-হা (স.খ.) খামুতি-জাতিৰ

খাম্ (স.খ.) এবিধ লোণৰ নিচিনা

চোকা চাই ; খাব দি বন্ধা আঙা ।

খাবনী (স.খ.) খাবৰ পানী । [মলা ।

খাবনী-সঁতা (স.খ.) খাবনী সৰোৱা

খাবধি (স.খ.) পাচলি ।

খাকলি (স.খ.) বটা সবিসৰেৰে সৈতে

লোণ মিহলাই কথা এবিধ চাটনি ।

খাক (স.খ.) হাতৰ ঠাৰিত পিন্ধা
এবিধ অলকাৰ ।

খাকৰা (স.খ.) দুই মূৰ যোকোঠাই

কোনো বস্তুত লগোৱা গোটা লো,

পিপা-আদিত মেৰোৱা চেপেটা

লো, লোৰ নগৰা । [উৰাল ।

খাৰ্-ঘৰ্ (স.খ.) বগৰ আহিলাৰ

খাৰ-মাটি (স.খ.) এবিধ খাৰৰ গুণ

থকা কাপোৰ খোৱা মাটি ।

খাল্ (স.খ) বহল গাঁত, খাইব, লোৰ,
দ ঠাই ।

খালি (স.খ) খৰাখত চাটল-দিয়া কলা-
গটুৱাৰ পাত্ৰ । (বি) ওদা, উলং
অধিকাৰ বা ভোগ কৰোঁতা
নথকা । [সঁজুলি ।

খালৈ(স.খ.) মাহ খোৱা,এবিধ কাঠৰ
খালৈ-পেটা (বি) পেটাল, বৰ-পেটা,
(দ্বা) খালৈ-পেটা ;

খালৈতালী (স.খ.) এবিধ হাত ।

খালোণ্ (স.খ.) পানি লোণৰ নিচিনা
কৰা খাবনী ।

খালু (স.খ.) খাত বস্ত (চহা) ।

খাইব (স.খ.) দ আৰু বহল লোৰ,
দীঘলীতৈ খাল ।

খাইবচ্ } (বি)অধিক খাবপৰা । (স.খ.)

খাইবৰা } অধিক খাব পাৰোঁতা ।

খাতাং (বি) উজ্জ্ব, উজাব, উৰাব ।

খাহ্ (স.খ.) নৈবং বা আঁতৰ, কিন্তু
নৈব ধলেৰে তল গৈ থকা ঠাই ।

খাহী (স.খ.) কণী-কড়া ভাগ । (বি)
কণী-কড়া, নপুংসক-কৰা ।

বাং. বা. (স.খ.) গাঠি, চহা মাছ
বকা ঠাই। [হোতা, চহা।

বাং. বা. (বি) বাং. বা. বকা বা
বিকিলাদি (স.খ.) বকিলাদি কহা কৈ
বকৈ হাঁহি কহা খোলা।

বিকিলাদি (স.খ.) (বি) জাহি, গা-সক,
বিকিলাদি } চকল।

বিকিলাদি (স.খ.) দুখ চোপি ধবি
হাঁহি বকা। [বী-বিলা।

বিকিলাদি (অ.খ.) দুখ চোপি ধবি হাঁহি,
বিকিলাদি (স.খ.) দুখব বহে পেছেবি
বি বা ক কবি কহা কহা।

বিকিলাদি (অ.খ.) দুখব বহে পেছেবি
বি বা ক কবি কহা ক। (স.খ.)
কহেবে জাহি বি. গাতি পাৰ্।

বিকিলাদি (বি) অকপতে ক-তহা
বতাবুত।

বিচ. (স.খ.) অকব জাহি আক দুতব-
পহা হোতা বোকা। [কনি।

বিচ. (স.খ.) বিচ বকা ঠাই, পেবে-
বিচ. (বি) কীণ, কিকিলাদি, দালীয়া।

বিচ. (স.খ.) হাঁহ, চাউল আক
মজা একে লগে মিজাট দুত
কহা জাহি।

বিকিলাদি (বি) দহাবোহ বা বকতাবুত।

বিকিলাদি (স.খ.) দহাবোহ ; বক্তি বা
কহতাব কহতা বা ব্যাতি, উপাতি,
ভেদ, বক-মোকা।

বিবি "বানি" চোরা।

বিকিলাদি (বি) লোকব জাহি বেবিলে
বেজাব-পোহা, চক-পোহা।

বিকিলাদি (স.খ.) হাঁহ, লোকব জাহি বেবি
পোহা অকপতে।

বিকিলাদি (বি) বহ পুৰবলৈকে কোনো
এঠাইত বকা, বহকাল নিবাস নক-
বোহা ; যেনে, তেওঁ এই ঠাইত
বি-জি হাঁহ ; প্রাচীন, পুৰণি,
(মাছব পৰিমাণত খাটে) ; যেনে,
বিকিলাদি বক-লোক ; বহ পুৰবে
জাহি কহা, অক-কালীয়া (বাবী-
মাটি)। [গহব পাণ্ড এটা।

বিকিলাদি (স.খ.) এবিধ পাণ, পাণ এপাত ;

বিকিলাদি (স.খ.) চাহাই খাৰত হাঁহ-
মজ-কুটা চাহব নিচিনা আধাব
বা মেজ। [চেপেটা মজ।

বিকিলাদি (স.খ.) দুতটা পাট-জোহোহা,
বিকিলাদি (স.খ.) হাঁহ বা কাকাই খেহ
মজলি ; বতাহ সোহোহা জাহা।

বিকিলাদি (স.খ.) দুতটা, অকব, বি
অকব পহা দুতটা হয়। [হাঁহ।

বিকিলাদি (অ.খ.) বিকিলাদি, দুখ চোপি
বীণা (অ.খ.) কণ চ, চেবেলা হ।

বিকিলাদি (বি) কীণ আক দুত।

বিকিলাদি (বি) গাবী-দহা, গাবী-বতী।

বিকিলাদি (স.খ.) বীণা কাক।

বীণা (স.খ.) ওহাব চোপি গাবী

উনিয়া (ক্ৰম-স.) বীবাণ্ডতা, (জী)
বীবাণ্ডী।

বুহি (স.খ.) সম্ভব, আশঙ্কা।

বুহীয়া (বি) নিচেই নক বা বিহি
কবিরৈল টান।

বুটা (স.খ.) ঘর-আদি ধবিরৈল থিরকৈ
পোতা বাহ বা কাঠ।

বুটি (স.খ.) কুজ বুটা, নৌজ, বাতি
মহব জাক বখা ঠাই।

বুটি-ভলী (বি) বুটিভাল-বজোয়া।

বুটিভাল (স.খ.) এবিধ নক ডাঠ
ভাল-বাল।

বুটিয়া (স.খ.) খৌট, টোটেবে আঘাত
কব; জোক। (অ.খ.) পড়েতে
জোকে-জোকে ধমকি ব, আশঙ্কা কবি
কবি পড়। [চুপতি।

বুটিয়াবুটি (স.খ.) এটাই আনটোক
খোঁটা কাঁবা, জোকাছুকি, চুপত।

বুটীবুটিয়া (বি) দম্বা।

বুড় (স.খ.) বুধ গাব কোনো অজ্ঞত
বকা হোব বা বিকলতা।

বুড়া (বি) ডান্নি ডোখর ডোখর হোয়া
(খাছুব পাড়)।

বুহি (স.খ.) নক ধবাহি।

বুহা (বি) মাঝবে ধবা বুহীয়া লো।

বুহি (ক্রি.বি.) আনব গাব পবা বোগ
আহি; উজাবি, হোব উনিয়াই;
অনপকৈ বাটি বানি।

বুড (স.খ.) বাটত বাজে আন বজত
লমোয়া বাজহ।

বুডবা (স.খ.) টাকলি, এবিধ বন-শাক।

বুডুবা (স.খ.) বাছ বা মকর নক বজ।

বুডুবিয়া (স.খ.) নক-নক কবি কাঠ,
(মাছ বা মকর)।

বুহ (স.খ.) ভগা চাউল, চাউলখ ভগা
অংশ। (বি) কুজ, নিচেই নক।

বুনী "খোনা" নকব জীলিক।

বুন্ (স.খ.) পিট, গদ্ব বজব বুবেবে
আঘাত কব, আঘাত কবি শুভি
কব, ববকৈ কিল।

বুন্ (স.খ.) বুন্ বা পিটা কাঁবা।

বুন্না (স.খ.) বুন্ মাছহলৈ ভাবোজ-
বুন্না ন'জুলি। [শুভি কবা।

বুন্না (স.খ.) ভোতা গদ্ব বজবে কবা
আঘাত; ববকৈ লগা টেলা।

(স.খ.) আনব বাবা পিটা বা
বুন্নিয়া (স.খ.) বুন্ মাছ, আঘাত
কব। [বুন্না-ববা কাঁবা।

বুন্নিয়াবুন্নি (স.খ.) এটাই আনটোক
বুনবাও (স.খ.) নগাব বজ।

বুণবি (স.খ.) নক বোপ খোঁটাকী।

বুণলি (স.খ.) গাঁবিলি, তেজীবে
নক-বুন্না লিলব বা কাঠব বোবোং।

বুহ (স.খ.) কাপোবব হুই হুই বোকে-
টাই বজা টোপোলা।

বুহ (স.খ.) ডাঙি-হুই-টোকা অজ।

খুবা (স.খা.) খুবেবে চাঁচ। (স.খ.)
গক-মহ আদিব ঠেজব তলব
জোলা আক টান ভাগ, পীবা খাঁট
আদিব ঠেং ; দমাই।

খুবী (স.খ.) দমাইব ভাৰ্যা ; পেজুবী।

খুবী } (স.খ.) খুবা-লগোবা সক
খুবীবাটি } বাটি।

খুকপ (স.খ.) জাপি বা ছৈ চাওঁতে
টকৌ-পাতবোৰ একে লগে বধা
বাহব শলা।

খুখুৰি (স.খ.) সক পাচি, খবাহি।

খুব-খুবীয়া } (বি) মামবে খোৱা হেতু
খুখুৰীয়া } ছলেই ভগা, মামবে ধৰি
নিচেই পাতল কৰা।

খুখুচি (স.খ.) কোনো বস্তু ভাগি
গুড়ি হ ; বাহ্য বিশেষ, গোলকাৰ।

খুব-শিল (স.খ.) খুব-আদি-ধবোৱা
শিল। [খুলীয়ানী।

খুলীয়া (স.খ.) খোল-বজাওঁতা ; 'জী)

খুলশালি (স.খ.) ভাৰ্য্যাব ভায়েক।

খুলশালী (স.খ.) ভাৰ্য্যাব ভনীয়েক ;
খুলশালিব ভাৰ্য্যা।

খুৱা (অ.খা.) তোজন কৰা, আহাব দি ;
সংযোগ কৰ, লগা। (কদ. স.)
খুৱাওঁতা, (জী), খুৱীতা।

খুৱীয়া (বি) খেমেলীয়া কৰ্ম্মটক হাঁহি-
ডোলা, (বাহুহ) ; খেমেলীয়া,
হাঁহিতোলা (কথা বা কাৰ্য্য)।

খু-হুৱনি (স.খ.) উত্তলখুত্তল, ভাবনা,
চিন্তা। [উত্তলখুত্তল কৰ।

খু-হুৱা (অ.খা.) চিন্তিত বা ভাবিত হ,

খেও (স.খ.) পানীত জাল পেলাই
তোলা কাৰ্য্য ; মাকোৰে জাঁতত

সুতা-সুমোৰা কাৰ্য্য, মোৰ ; এবাৰ
মাকো মৰাত যিমান সোমায়,
সিমান সুতা। [কক।

খেঁকাৰ (স.খ.) ডিঙ্গিবপৰা উলিওৱা

খেঁকেক (স.খ.) গছৰ ডালত পাতি
সক-চৰাই-ধৰা এবিধ কান্দ।

খেঁকেক-পতীয়া (বি) খেজ-ভিৰীয়া।

(স.খ.) খেঁকেকৰে চৰাই-ধৰোঁতা।

খেঁজাল } (স.খা.) গ্ৰাংসা কৰি-
খেঁজেলিয়া } বৰ ছলেৰে নিন্দা কৰ,

ভাল বুলিবৰ ছলেৰে বেয়া বোল।

খেঁজালনি (স.খ.) গ্ৰাংসাৰ চলেৰে
কৰা নিন্দা।

খেঁকেকনি (স.খ.) বান্ধবৰ মাত ;

ডিঙ্গি পৰিষ্কাৰ কৰা মাত ; উচ্চ
হাঁহি।

খেঁকেকা (অ.খা.) বান্ধবৰ দৰে মাত,

ডিঙ্গি পৰিষ্কাৰ কৰ ; বৰটক হাঁহি।

খেচ্ (বি) অধম নীচ। (স.খ.) অধম
বা নীচ লোক।

খেচেং-মাহ (স.খ.) কটাকী-ডুবুৱা মাহ।

খেচেবা (বি) পোনেই ডেকা হোৱা,
নতুন ঘোঁৰন-পোৱা।

খেচ্‌খেচনি (স. শ.) ঘনে-ঘনে ধাব
সাধি কৰা আমনি ।

খেচ্‌খেচা (স. ধা.) ঘনে ঘনে ধাব সাধি
আমনি কৰ্‌ ।

খেচ্‌খেচীয়া (বি) ঘনে ঘনে ধাব সাধি
আমনি কৰি থকা । [এবিধ ভূত ।

খেতৰ্‌ (স. শ.) কেঁচুয়া লবাক ধৰা

খেতি (স. শ.) কৃষি, শস্ত-আৰ্জ্জন ;
পথাৰত থকা শস্ত ।

খেতিয়ক্‌ (বি) খেতিত নিপুণ, খেতি
কৰা । (স. শ.) খেতি কৰোঁতা ।

খেদ্‌ (স. শ.) শোক, বেজাৰ ।

খেদ্‌ (স. ধা.) বলেৰে দুৰ্‌ কৰ্‌ ; আগ
কাললৈ চলা বা গতি কৰা (গন্ত) ;
ধৰিবৰ মনেৰে পাচত লৰি যা ;
খেলা কৰ্‌ ।

খেদা (স. ধা.) খেদ্‌, বলেৰে দুৰ্‌ কৰ্‌ ;
আগ-কাললৈ চলা বা গতি কৰা ।

(স. শ.) লগ ধৰিবৰ বা আটকিবৰ
কাৰণ পাচত বেগাইযোৱা কাৰ্য্য ;
লগ ধৰিবৰ বা আটকিবৰ মনেৰে
খেদি যোৱা লোক ।

খেদাকোৱা (স. শ.) লগালবি, ধৰখেলা ;
ধৰিবৰ কাৰণ পাচত খেদি যোৱা
কাৰ্য্য ।

খেদাখেদি (স. শ.) এটাই আনটোলৈ
খেদি যোৱা কাৰ্য্য ।

খেদিত্‌ (বি) দুৰ্‌খিত শোকযুক্ত ।

খেদোৱা, (স. ধা.) আনক নিম্‌ কৰি
খেদ্‌ ।

খেনি (স. শ.) পৰিহাস, ইতিকিৎ,
বিগতি । [খাৰা ।

খেপ্‌ (স. শ.) মনত বধা থং, কপট ;
বেপাবৰ বা লাভৰ নিমিত্তে কৰা

খেব্‌ (স. শ.) উলু, ঘৰ-ছোৱা বন ;
ধানৰ গুটি নথকা গছ ।

খেৰণি, (স. শ.) উলুৱনি ।

খেৰী ঘৰ্‌ (স. শ.) খেৰেৰে ছোৱা ঘৰ ।

খেৰেচ্‌ (বি) অধম, নীচ ।

খেব্‌শৰ্‌ (স. শ.) গুটি আৰু পাত
নথকা এডাল ধান-খেব ।

খেল্‌ (স. শ.) খেমালিৰ উপাধ, কোনো
এক প্ৰকাৰৰ খেমালি ; মাল্লহৰ
শ্ৰেণী ।

খেলা (স. শ.) খেমালি, ক্ৰীড়া, (স. ধা.)
খেমালিৰ নিমিত্তে পাৰচালন কৰ্‌,
ক্ৰীড়াত ব্যৱহাৰ কৰ্‌, (নাও,
পাখি ইত্যাদি) । (অ. ধা.) মনত
উদয় হ ; খেনে, এইটো কথা তাৰ
মনত নেখেলালে ।

খেলিমেলি (স. শ.) বিশৃংখল ; হুলস্থল ।

খেলুৱা (স. শ.) কোনো এক খেল বা
শ্ৰেণীৰ মাল্লহ । [খেদোঁতা ।

খেলুৱাই } (স. শ.) খেল-খেদাত নিপুণ
খেলুৱৈ } লোক ; আৰি বাতি খেল-
খেজনাও (স. শ.) খেমালি-কৰা নাও ;

এখানতকৈ আন খান আগ হবব
নিযিতে একে লগে খেলোয়া নাও ।
খেজালি (স. খ.) পানীত দলি মাৰি
পেলাই বোকা এবিধ জাল ।
খেছেটা (বি) মলিন, কেমেলা, লেতেৰা ।
খেহ্-কপীয়া (বি) খেহ-বোপে থকা ।
(স. খ.) খেহ বোপে থকা মাজুহ ।
খেহ্-বোপ (স. খ.) বজা, কাহ-জব হৈ
জুকাই নিয়া বোপ ।
খৈয়া (স. খ.) অলপ দিনব নিযিতে
ইতব কায় কৰা চাকৰ ; আনব
মলনি সামান্য কায়-কৰা চাকৰ ।
খৈব্ (স. খ.) এবিধ শুকাঠী গছ ।
খৌক্ (স. খ.) সৰু খৌটালী ।
খৌকা (স. খ.) এবিধ মাছ-থকা বতন ।
খৌকাউৰি (স. খ.) চক-মাছি ভুলি
খোয়া খৌকাৰ নিচিনা বাঁহৰ
সঁজুলি, গাঁতৰ মাটি ভুলিবলৈ
মূৰ-কলা বাঁহ ।
খোচ (স. খ.) বিক, জোকা বজ বা
শিকবে অহাব কব্ । (স. খ.)
জোকা বজবে কৰা অহাব ।
খৌচনি-বিজনি (স. খ.) বুকুত বা পেটত
খৌচাৰ নিচিনা বেদনা ; শূল ।
খৌচনী-মাৰি (স. খ.) চিতাত খ-মুটি-
জা মাৰি বা বাঁহ । [টান ।
খৌচব্ (বি) কৰিবলৈ বা বুজিবলৈ
খৌচব্ (স. খ.) জোকা বজবে খুঁচি
খৌচাব্ } উকাব ।

খৌচবা (বি) এজনৰ পৰা আন এজনৰ
মানে উঠা ব্যাধি ; অলপকৈ থকা
মাটি ; হোৰ উলিওৱা ।
খৌচা (স. খ.) ববৰ চানৰ বিছাত
জুজি দিয়া থেব ; লেণাৰ মাখিত
পাতে মূমাই দিয়া কথা । [ভাগ ।
খৌচোনা (স. খ.) চুৰিয়া বা খে খেলাৰ
কঁকালৰ পাতিত জুজি মূমোয়া
খৌচি (স. খ.) টোটেৰ আঘাত ; সাপৰ
কাষোৰ ; নিয়নিত এবাৰ মূমোয়া
মূতা । (স. খ.) টোটেৰে আঘাত
কব্ ।
খৌচালী 'কৌঠালী' চোৱা ।
খোকোৰা (বি) ভাগি জোৰব-জোৰব
হোৱা, বহুতকৈ ভগা । [খুজিছে ।
খোজ্ (স. খ.) ভবিষ ইংচৰ চিন ;
ভবিষ পতি, মাটিয়ে বাওঁতে ভবিষ
চালনা । (স. খ.) মাজৰ কব্,
মাগ, মাৰলৈ আঁৰুনা কব্ । (স.
খ.) ইচ্ছা কব্ ; যেনে, সি বাব
খোজব্ (স. খ.) খোজা কাৰ্ট, মাগন ।
খোজনিকাব্ (স. খ.) ভিক্ৰম, বগনি-
মাৰ ।
খোজনীয়া (বি) খুজি লোজ, মাগি
পোজা । (স. খ.) ভিক্ৰম ।
খোকে-পতি (জি. বি) এতি-বোহত,
পদে পদে ।
খোনা (বি) মাজ বোমোহাত থকা

বকাকবা, বকজা লগাই কথা-
কোজা। (স.খ.) বকজা লগাই
কথা-কণ্ঠতা।

বোপ্ (স.খ.) ভবি বিব্ব চেলু; বীজ।
(অ.খ.) চেলু চাই ভবি দি, হাটিত
ভবির আকুলি পুতি বব্।

বোপ্ (স.খ.) টেহ, বোহ লগব
(উপহাস)।

বোপনি (স.খ.) পিছল ঠাইত বাউতে
ভবির আকুলিবে দিয়া হেঁচা; গহ
আদিত উঠোতে ভবির চেলা।

বোপা (স.খ.) ছলি গোটাই বুব
ওপবত বা গুণনত দিল্ল পীঠি।

বোবা-বুবা (স.খ.) হতা-বাইকী এহাল
ভুত। বিয়াব অন্তত নিইতক ওক-
পিঠা ওড়ি দিয়া যায়।

বোব্ (স.খ.) লক পীত।

বোবা (অ.খ.) পেছুবিয়া, লেকেচিয়া।

(বি) পেছুবা, লেকেচিয়াই পতি
কবা। (স.খ.) পেছুবা যাজ্জহ।

(স্ত্রী) (বি. স. খ.) বুবা।

বোবাযাচনি (স. খ.) বুবা আক
কপাহী হুতাবে বোবা একিভ তাঁ
কাপোব। [বকা হ বহল বিজা।

বোবোজ (স.খ.) কোটিব, বোব্ব গহত
বোবোজ (স.খ.) টোচনি পীঠি, টান
যাবিলে চাপ-বোজা পীঠি।

বোন্ (স.খ.) পীত, ব ঠাই; কজাপটু-

হাং পাভ; এবি বাক্য। (স.খ.)
বটালী-আবিবে বিজা কব্।

বোননি (স. খ.) বটালী-আবিবে বিজা
বিজা। [চাকরী; বুঝ হাক।

বোলা (স.খ.) চিরা-আবি-ভজা আটিব
পাভ; ভগা, হাটিব পাভব এক
ওক; ওটিব বাহব টান আক
তাঠ আববণ; কবীৰ ওপবব
বোলাকটি, (স.খ.) হাটিব পাভব ভগা,
সক এক বক।

বোলাচপবীয়া (স. খ.) বটা
বোলাচপবীয়া পিঠা } জিকবে বিহলি
ওক ভিতবত বি ভগা এবিধ পিঠা।

বোলাগুগা (স. খ.) পখিয়া লবি ওলাই
বোলা, বুগাব বোলা-বা বাহ।

বোবা-কাবোবা (স.খ.) বিবাদ, হন্।

বোবাপুই (স. খ.) এজনে আন এক-
নেবে সৈতে ভোজন-কবা কাক।

বোবাবোবা (স.খ., ভোজন-পাভ।

বোবালোজা (স. খ.) বাহাক-ব্যবহার,
সংসর্গ; হতা-ভিবোভাব লগবর্গ।

বোহা (স.খ.) চাকর হুটা বাতিবসৈ
হুতাই দিয়া কেব; কোনো বত
দীঘলাকটম বোবা বি লম্বোবা
এক বক।

ব্যাত্ (বি) সকলোয়ে ভজা-ভজা;
এলিভ।

ব্যক্তি (স.খ.) ববজ, হুবা; বোহা

নাম, দৃশ্য অখ্যাতি ; যেন,
জুকর্ষ বা জুকর্ষ খ্যাতি ।
খ্যাতিমত (বি) যশস্রামৃত ।
খুটিয়ান্ (বি) খুট বা যিচু সম্পর্কীয় ।
(স.খ.) খুটব ভক্ত বা উপাসক ।

গ ।

গইনা (স.খ.) বন্ধা করোঁতা ; আশ্রয় ।
গইবহ্ (ক্রি. বি.) আদি, ইত্যাদি,
মুখ্যে । ১ [বিশেষ ।
গঠিয়া (স.খ.) গাঁঠি দি বাধ ; বোগ
গঠিয়া জুহু (স.খ.) গা-সক এবিধ
চুটি ববহিলৈ ।
গঠীয়া (বি) বহুত গাঁঠি থকা ; হাত
ভৰিব কোঁবাৰ সম্পর্কীয় ; গা-
শকত আক চুটি, (বাহুহত খাটে) ।
গঁড় (স.খ.) এবিধ শুঁড় নথকা, ছাড়ী
নিচিনা গঁড় ।
গঁড়াল (স.খ.) অঙ্ক-খোঁজা বেৰা ঠাই ।
গঁড়িলা (স.খ.) বাবৰ খুঁজাব তলব
গোটা বাহ ।
গঁতা (স.খ.) গল্ধনত ধৰি বৰা টেলা ।
গতিয়া (স.খ.) গল্ধনত ধৰি টেল ।
গব্ "গঁড়" চোৰা । [হাদলীয়া ।
গবল্ (স.খ.) ভিড়ি উথহা বোগ,
গবলীয়া (বি) গবলে থকা ।
গবাল "গঁড়াল" চোৰা ।
গবীলা "গঁড়ীলা" চোৰা ।

গঁবিঘলী (বি) গঁবিঘুত, (কাণোৰ)
গঁবিলা (স.খ.) আশ্রয়, থকা, মাটিব
ভাপত নপচিবৰ কাৰণ কোনো
বস্তব তলত দিয়া গড় ।
গগণ (স.খ.) আকাশ । [আকাশ ।
গগনগণ (স.খ.) চহুবে দেখা সমুদায়
গগলা (স.খ.) হাতৰ আঙুলি উথহা
বোগ, পৰা ।
গগৈ (স.খ.) গোহাঁইত্ বাজে আন
তল আহম্ব উপাধি ।
গজা (স.খ.) ভাগীৰথী, পুণ্যনদী ।
গজাভল (স.খ.) গজাব পানী ।
গজাবুদ্ধিকা (স.খ.) গজা-ভীৰব মাটি ।
গজাচিলনী (স.খ.) এবিধ মাছ-খোঁজা
চৰাই । [জলজলীয়া ।
গজাভলীয়া (বি) নির্মল, ফটকলীয়া,
গজাবৰ্ (স.খ.) শিখ ।
গজাটোপ (স.খ.) মুখত খুঁজালে ওকল-
খোঁজা এবিধ মাছ । [বোহাব্ ।
গচক্ (অ. ধা.) ভবিবে হেচি থব্ বা
গচকা (স.খ.) থচকা ।
গচাল্ (বি) গা-ভাৰ, শক্তিযুক্ত, গদ্বৰ ।
গছ (স.খ.) বৃক্ষ, মাটিত গজা, কাল-
পাতবৃক্ষ বস্ত । (উপশ) দীঘল আক
গা-সক বস্ত; সক বস্ত বুজাবলৈ
"গছ" হয় । [গছৰ সমূহ ।
গছনি (স.খ.) অনেক গছবৃক্ষ ঠাই ।
গছনীয়া (স.খ.) পাচে ওলটাই দিবৰ

নিয়মেবে লোকৰ ধন বা বস্তু
বাৰ্খোতা (জী, পুং)। (বি) গছাই
খোৱা, বিধাস কৰি লোকৰ হাতত
খোৱা (ধন-আদি)।

গছা (স. শ.) চাকি খোৱা সঁজুলি।
(স. ধা.) বিধাস কৰি অৰ্পণ কৰ,
পাচে ওলটাই নিবৰ নিয়মেবে
আনৰ হাতত থ, সেই নিয়মেবে
দিয়া বস্তুৰ হেৰণ ভগনৰ মূলা দিব
কৰ। [বস্তু থওঁতা।

গছাওঁতা (স. শ.) পাচে ওলটাই নিবৰ
নিয়মেবে আনৰ হাতত ধন বা
গছী-ধান (স. শ.) নমৰা বা গছেবে-
সৈতে থকা ধান।

গছী ভঁৰাল (স. শ.) গছেবে সৈতে
খোৱা ধানৰ ভঁৰাল। [মাহুহ।

গছোৱাট (স. শ.) গছত উঠাত পাৰ্গত
গছ (স. শ.) হাতী; নলিচা পৰিষ্কাৰ
কৰা মাৰি; হিলৈ থকা মাৰি;
হহাতৰ কোথ। (অ. ধা.) অক্লুৰিত
হ, পুৰি হ।

গজলীয়া (বি) পোনে পোনে বোঁবন-
পোতা, পোতাব-খোল-বহুবীয়া।

গজাকোহ (স. শ.) হাতী খোচা, লোৰ
আঁকোৰা মাৰি, লাংডিং।

গজাল (স. শ.) বাহ-কাঠ-মাৰিত দ্বা,
বাহ কাঠৰ বা লোৰ কোৱা দাল।

(স. ধা.) গজালৰ দ্বাৰা আৱৰ কৰ,
গজাল মাৰ।

গজালি (স. শ.) গছৰ পোখা।

গজেন্দ্ৰ (স. শ.) ডাঙৰ ইতাল হাতী।

গজ-গজনি (স. শ.) দাল মাৰি থকা বেন
বোধ জন্মোৱা বেদনা।

গজ-গজা (অ. ধা.) দাল-মৰাৰ নিচিনা
পীড়া পা।

গজ-গজীয়া (বি) নিশ্চিত, নিশ্চেষ্ট,
ডহ-ডহীয়া; দৃঢ় বলৱত।

গজ-মুকুতা (স. শ.) হাতীৰ ঠাতত
হোৱা মুকুতা।

গঞা (বি) গাৰীলীয়া, গাঁৱত থকা।

গঞ (বি) নিশ্চিত, গাত গা লগা, বহু ধন।

গড় (স. শ.) ইটাৰ মাটিৰ বা কাঠৰ
শকত, ওখ বেটন; কোনো বস্তুৰ
তলত পাবি দিয়া গোটা কাঠ বা
বাহ।

গড়-খাৰৈ (স. শ.) গড়ৰ চাৰিও কালে
থকা দাল, দীঘি।

গড়া 'গৰা' চোৱা।

গটৈ (স. শ.) এবিধ কাঠ মাহ।

গটৈ চিৰিকা (স. শ.) গটৈৰ পোহালি।

গড়-মুঠি (স. শ.) নাহৰ টহালিৰ ওলৰ
পখালি গড়।

গড় (স. ধা.) ধাতু বা মাটিৰে সাত।

(স. শ.) আকৃতি, ৰূপ; গড়া বস্তু।

(ক্ৰ. শ.) গড়োতা, (জী) গড়তী।

গড়প (স. শ.) গড়া কাৰ্য, নিৰ্মাণ।

গড়নি (স. শ.) গড়াৰ বেচ।

পট্টিত্ (বি) ভাষা, বাক্য । [চন্দ্র] ।
 পট্টিয়া বোঁতা (বি) নিষিদ্ধ (পালিত)
 পট্টিগতি (স. প.) বেহতাপ, আচাৰ-
 আচৰণ; মনৰ ভাব । [(পতত) ।
 পট্ (স. প.) লেখ, সংখ্যা কৰ; সন্মান
 কৰ, মান, দৈবৰ ভাণবন্দ্য নিষ্ঠা
 কৰ । (অ. প.) বহন চা । (স. প.)
 সমুদ্র, সমুদ্র, (এটা) সজোশব্দ
 পাঠত বোঝিতা; যেনে, দেহপণ,
 পণক্ (স. প.) জ্যোতিষ-শাস্ত্র-জনা
 বাহন; সেই শাস্ত্রৰ ব্যাখ্যা-কথা
 এক জাতি ।
 পট্ (স. প.) সংখ্যা-কৰ, লেখা কাৰ্য্য ।
 পট্ (স. প.) হিচাপ; বহন-ভাণ্ড,
 লণাৰ ভাণ্ড-পণ ।
 পট্টি (বি) ককা ককা, জেবা;
 সন্মানিত, সন্মান-পোতা ।
 পট্টিয়া (স. প.) এবিধ গছ ।
 পট্টি (স. প.) শিল্প একটা পুত্ৰক,
 আৰু তেওঁৰ পাবিকবিকাৰক
 অধিপতি ।
 পট্টি-পেটী (বি) ভাষ্য পেটীত ।
 পট্টি (স. প.) ভাষ্যকাণ্ড, বাক্য,
 অহাৰ কবি কোলা কথা ।
 পট্টি (বি) বাক্যবীৰ্য্য ।
 পট্টি (স. প.) চাকিটা (কল-আলি) ।
 পট্টি (বি) পট্টিয়া বোণা, মান্য; বৰ্জিত,
 বহিৰ লগীয়া, বিবাসৰ বোণা ।

পট্টি (বি) কৃত, বোঁতা । [বে ।
 পট্টি (স. প.) সন্মান কৰ, হাতে-হাতে
 বতৰ্জিতা (স. প.) সন্মান-কৰোঁতা ।
 পট্টিয়াত্ (স. প.) বহমান, বাতাবাত
 অহাবোঁতা । [সহায় ।
 পট্টি (স. প.) পট্টি, বোঁতা কাৰ্য্য; বোঁতা
 ককাৰ প্ৰকাৰ; হনা, অহনা;
 কৃত্য পাঠত হোৱা অহনা; তীৰ্থ
 কৃত্তি; বতাব, আচৰণ; আচৰণ,
 পট্টিহীন্ (বি) লিখিতবিধ বোঁতা;
 পৰকালত কৃত্তিৰ আশা কৰকা ।
 পট্টি (স. প.) হাতীৰ বা বোঁতাব
 পৰীষত লগ পৰা কুলা ।
 পট্টি (বি) পট্টি আৰু জাতি লগত
 আৰু নিৰুদ বোঁহোৱা ।
 পট্টি (স. প.) এবিধ টাকন; ভাষ্য
 বাহন পিঠিৰ ভাণ ।
 পট্টি (স. প.) পট্টিয়ে প্ৰহাৰ কৰ ।
 পট্টি (স. প.) হৰ নথকা বচনা; নিলত
 বাহন বা কাঠত আৰু কাঠ
 লেখা কথা ।
 পট্টি (বি) অলপ; পট্টি, পট্টি ।
 পট্টি (স. প.) পট্টি-ভণ্ড; পট্টিবতা ।
 পট্টি (স. প.) পট্টিবতা, পট্টি
 বতাব ।
 পট্টি } (স. প.) এক বৰ্জিত উল্লি
 পট্টি } অহা সমৰ, সন্মান-কান ।
 পট্টি-পোণান্ (স. প.) পট্টি কলা
 এবিধ কলা; ভাষ্য গছ ।

গধূলি বেল। (স. শ.) সন্ধ্যাব সময়।
 গধূলি বেলিকা } (ক্রি. বি.) সন্ধ্যাব
 গধূলি বেলিয়া } সময়ত।
 গন্ধি (স. শ.) লেখ, সংখ্যা-করা কার্য ;
 সম্মান।
 গন্ধ } (স. শ.) জ্ঞান, নাকব ঘাণ।
 গন্ধ } হোৱা বোধ।
 গন্ধক (স. শ.) আকৰত হোৱা, বৰকৈ
 জুইলগা এবিধ বস্তু। [কুল।
 গন্ধপুশ (স. শ.) জাতিচন্দনেৰে মিশ্ৰিত
 গন্ধৰ (স. শ.) স্বৰ্গৰ গায়ন।
 গন্ধ-কলাই (স. শ.) কলুবী, গন্ধ-পছৰ
 নাইত হোৱা এবিধ সুগন্ধি বস্তু।
 গন্ধ-তেল (স. শ.) সুগন্ধি তেল।
 গন্ধ-পছ (স. শ.) গন্ধ-কলাই উৎপন্ন
 কৰা এবিধ জন্তু।
 গন্ধবিৰিঞ্চ (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি বন।
 গন্ধ-সৰৈ (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি, সুকাঠী
 গছ।
 গপ্ (স. শ.) অহঙ্কাৰ, মোনতা।
 (স. ধা.) মনে মনে ভাবি চা, চিন্তা।
 গপা (স. ধা.) প্ৰকাশ নকৰি আবৃত
 বাধ, অলপ উলুকাই গুপ্ত কৰ ;
 যেনে, কথাটো গপাইছে।
 গপাল (বি) অহঙ্কাৰী। [পোৰণি।
 গপ্-গপনি (স. শ.) তাপ-বোধ, গাৰ
 গপ্-গপা (অ. ধা.) তাপ বোধ কৰ ;
 বৰ তাপযুক্ত হৈ জলি থাকু (জুই)।

গপ্-গপীয়া (বি) বৰ তাপযুক্ত হৈ জলি
 থকা।
 গৰাপৰে (ক্রি. বি.) আকলি অকলি,
 সবহকৈ (হঠাৎ পোৱা বস্তুত খাটে)
 ১ যেনে—ম.চবোৰ গৰাপৰে ধৰিছে।
 গভাইত (স. শ.) চোবৰ গুপ্ত সহায় ;
 অপৰাধীক সহায়তা কৰোতা।
 গভিচা (স. শ.) ভোক্তাশীলৈ চাপি
 লহবেকৰ ঘৰত থকা মাছৰ ;
 (নিম্নাৰ্থত)।
 গভীৰ্ (বি) নিয়, দ ; গহীৰ।
 গভীৰতা (অ. শ.) গভীৰ গুণ।
 গম্ (স. শ.) উমান, আঁটকাল, সঁহাতি ;
 বোধ। (স. ধা.) ভাব, যেনে
 বুজি চা। [সহবাস।
 গমন (স. শ.) গতি, যোৱা কাৰ্য্য ;
 গমনাগমন (স. শ.) গত্যাত অহা-
 যোৱা।
 গমাবী (স. শ.) এবিধ সুকাঠী গছ।
 গমিৰি (স. শ.) এবিধ বান।
 গম্ভীৰ্ (বি) স্থিৰ ; গধূৰ ; দ।
 গম্ভীৰতা (অ. শ.) গম্ভীৰ গুণ, গধূৰতা।
 গমালী (স. শ.) গমাতীৰ্থৰ প্ৰবাহিত।
 গব্ (স. শ.) "গড়"চোৱা। (অ. ধা.)
 বাগৰি যা, বৈ যা। [চুকা।
 গবং (স. শ.) পাৰী-খোৱা দীঘল, ডাঙৰ
 গৰক (স. ধা.) গচক।
 গবকা (স. শ.) ৩বিধে গবকি গাভৰ

দীঘৰ স্তূতা বাণিবপৰা বেলেগোৱা
 যতন ; কেৰ্কেটুৱাখৰা কান্দ ।
 গৰ্ভ (স. শ. হিং) তাপ, ভাপ (বি)
 গৰ্ভ । [ব্ৰীহকাল ।
 গৰ্ভকালি (স. শ.) জহকালি ;
 গৰ্ভমিল্ (স. শ.) অনেক লোক গোট
 খাই কোনো কথাৰ আলোচনা ।
 কৰা কাৰ্য্য ।
 গৰ্ভমিল্ কৰি (ক্ৰি. বি.) অনেক লোক
 গোটখাই কোনো বিষয়ৰ আলো-
 চনা কৰি । [চৰাওঁতা ।
 গৰ্ভখীয়া (স. শ.) গৰ্ভ-বাৰ্খোতা । গৰ্ভ-
 গৰা (স. শ.) নৈৰ ওখ পাৰ ।
 গৰ্ভাকাণ্ (স. শ.) গৰ্ভাৰ দাঁতি ।
 গৰ্ভাকিনী (স. শ.) অধিকাৰিনী,
 কোনো বস্তুৰ গৰ্ভাকী ভিবোতা ।
 গৰ্ভাকিয়নী (স. শ.) গৰ্ভাকীৰ ভাৰ্যা ।
 গৰ্ভাকী (স. শ.) অধিকাৰী, স্বামী ।
 গৰ্ভাহ্ (স. শ.) এবাৰ মুখত স্তমোৱা
 আহাৰ ।
 গৰ্ভাহে-গৰ্ভাহে (ক্ৰি. বি.) এগৰাহৰ
 পাচত আন এগৰাহ লৈ ।
 গৰ্ভাহে-পতি (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি-গৰাহত ।
 গৰ্ভিহণা } (স. শ.) নিম্ভা, দোৰ
 গৰ্ভিণা } দিয়া ; শাও ।
 গৰ্ভিহা-খোৱা (বি) শাও-পোৱা,
 (গালি) । [বেয়া ।
 গৰ্ভিহিত্ (বি) নিম্ভিত, নিম্ভাৰ যোগ্য,

গৰ্ভীয়স (বি) উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ ।
 গৰ্ভীয়া (স. শ.) মছলমান । [(নিম্ভাত) ।
 গৰ্ভ (স. শ.) গো-জাতি ; বৃহৎ মাহুহ,
 গৰ্ভখিচ্ (স. শ.) খিচনিত হোৱা
 এবিধ ঘাঁহ আৰু তাৰ বৰা গুটি ।
 গৰ্ভড্ (স. শ.) পক্ষীৰ বজা, বিকুৰ
 বাহন, চৰাইৰ নিচিনা ঠোট আৰু
 মাহুহৰ নিচিনা গাৰে এটা পক্ষী ।
 গৰ্ভপৰী (স. শ.) এবিধ কাঠফুলা ;
 এবিধ ধান ।
 গৰ্ভবিহ (স. শ.) চত্ৰমাহৰ শেষ দিন ।
 গৰ্ভা } (স. শ.) এবিধ ভাৰ
 গৰ্ভা-মাছ } মাহ ।
 গৰ্ভা-গলা (বি) ওফোন্মা-গলা ; মন
 ভাঙি কথা-নকোৱা ; (স্ত্ৰী)
 গৰ্ভাগালী ।
 গৰ্ভে, গৰ্ভেচিৰিকা, "গৰ্ভে" চোৱা ।
 গৰ্ভবনি (স. শ.) গৰ্ভন, চিঞৰ, ইচ্ছা
 শব্দ । [কৰ্ ।
 গৰ্ভবা (অ. ধা.) গৰ্ভ, চিঞৰ, উচ্চ শব্দ
 গৰ্ভ্ (অ. ধা.) মেঘৰ দৰে শব্দ কৰ্ ।
 চিঞৰ্ । (স. ধা.) ধং কৰ্, ভাবি
 দি । [শব্দ ; ভাবি ।
 গৰ্ভন্ (স. শ.) গৰ্ভবনি গৌৰবনি, মেঘৰ
 গৰ্ভ (স. শ.) গাঁত, খাল ।
 গৰ্ভত্ (স. শ.) গাধ ; দুৰ্ব্ব মাহুহ,
 (নিম্ভাত) ; (স্ত্ৰী) গৰ্ভভী ।
 গৰ্ভ (স. শ.) অহকাৰ, গণ ।

গৰ্ভা (বি) অহুকাৰী, গপাল।

গৰ্ভ (স. শ.) কোনো বস্তুৰ ভিত্তৰ

ভাগ, মাজ; পেটত সন্তান থকা

স্থান; পেটত থকা সন্তান।

গৰ্ভ-নাৰেহা (স. শ.) পেটৰ ভিত্তৰত

হোৱা এবিধ ডাঙৰ গাঁৱ।

গৰ্ভপাত্ } (স. শ.) পেটত থকা
সন্তানৰ নাশ, মৰা লৰাৰ
গৰ্ভশ্ৰাব্ } জন্ম।

গৰ্ভৱতী } (বি) সগৰ্ভা, গৰ্ভমুক্তা।
গৰ্ভৱতী }

গৰ্ভাশয় (স. শ.) মনৰ ভাব, অভিপ্ৰায়।

গৰ্ভিনী (বি) সগৰ্ভা, গৰ্ভৱতী।

গৰ্ভমুচি "গড়মুচি" চোৱা।

গৰ্হ (স. ধা.) দোষ দি, দাই ধৰ, নিন্দ।

গৰ্হিত্ (বি) নিষিদ্ধ, পৰিহিত, নীচ,
বেয়া। [ডিজি, টে'টু।

গল্ (অ. ধা.) পয়, জন্ম হ। (স. শ.)

গলগ্ৰহ্ (স. শ.) কলগ্ৰহ।

গলন্ (ক্ৰদ. স) গলা বা পমা কাৰ্য।

গলয়া (স. শ.) ডাঙৰ নাহৰ আগ
টিঙত বঠা-বাঁওতা।

গলা (স. শ.) ক্ৰম কৰ, পমা।

গলাগোপা (স. শ.) সৰু সৰু কৈ কৰা
কৈ কৰা আলচ; গোঁপনে কৰা
কথোপকথন।

গলিত্ (বি) গেলা, জহি বোৱা।

গলিয়ন্ (বি) পকি বা সিঁজি সকলো
ভাগ সমানে কোমল হোৱা।

গলিয়া (স. ধা.) গাল মাৰ, মুঠিয়ে-
মুঠিয়ে মূৰত ভৰ।

গল্কাটিকা (স. শ.) ডিঙ্গিৰ ওপৰ ভাগ।

গল্কাপ্ (স. শ.) ডিঙ্গিৰ নামৰ ঘ ঠাট।

গল্ খেঁকাৰি (স. শ.) ডিঙ্গিৰ ভিত্তৰৰ
ভাগ পৰিষ্কাৰ কৰাৰ শব্দ।

গল্গলীয়া (বি) ডিঙ্গিৰ পৰা ওলোৱা,
গহীন, গধূৰ (মাত); বৰকৈ পকা,
গলিয়ন।

গল্চাপৰি } (স. শ.) গলবিচনী।
গল্চাপলি }

গল্ধন্ (স. শ.) ডিঙ্গিৰ পাচ ভাগ।

গল্ধা (স. শ.) কুঁহিয়াৰ-শালৰ ভীষ
আৰু কাঁতৰিৰ মূৰ-ধৰা পখালি
কাঠ। [এবিধ অলঙ্কাৰ।

গল্গতা (স. শ.) তিবোতাৰ ডিঙ্গিৰ

গল্গুকা (স. শ.) হাতীৰ ডিঙ্গিৰ
ফুটবিলাক। [ওলহা ডাল।

গল্গিচনী (স. শ.) গৰুৰ ডিঙ্গিৰ পৰা

গল্গেৰা (স. শ.) এবিধ ডিঙ্গি উৰহি
বিবোৱা বোপ।

গল্গৰি (স. শ.) হাতীৰ ডিঙ্গিৰ ফুকা;

ভাঁটো চৰাইৰ ডিঙ্গিৰ বেথা।

গল্গৰিকা (স. শ.) ডিঙ্গিত যণিৰ নিচিনা
বেথা থকা এবিধ ভাঁটো।

গল্গেঁকাৰি (স. শ.) গল্গেঁকাৰি,
ডিঙ্গিৰ পৰা কৰা শব্দ। [বেঘৰা।

গল্গেহেৰা (স. শ.) এবিধ ডিঙ্গিৰ

গচ্ (স. শ.) অহঙ্কার, গপ।

গহবা (স. শ.) আগুনি গজা গছ (বি)
আগুনি গজা।

গহবি (স. শ.) বিলম্ব, পলম।

গহীন্ (বি) গভীর, খোব, স্থিৰ; দ;
অধিক ভাগ গত হোৱা; (বাতি)।

গহীনালি (স. শ.) গধুৰালি, গহীন
বভাৰ। [দ গাঁত।

গহব্ (স. শ.) শুষ্ক, পৰ্বতৰ ঘোপ;

গা (স. শ.) দেহ, শৰীৰ, হাত-ভৰি এৰি
ভিত্তিৰ পৰা তলৰ ভাগ; গছৰ
ভৰিৰ পৰা ডাললৈকে থিয় ভোঁৱৰ;
(স. ধা.) গান কৰ্; জাত লগাই
পুথি পঢ়্। (কদ্. শ) গাওঁতা;
(ছৌ) গাঁতী। গা ঘেলা, ধুন মাৰি
কুৰি থাক্। [আগুনি, স্বয়ং।

গাই (স. শ.) মাইকী গক। (ক্রি. বি.)

গাইগোটা (বি) লগ নথকা, অকল।

গাইপছি (ক্রি. বি.) প্ৰতিজন, প্ৰতি-
জনক।

গাইবুড়া (বি) ডাঙি-গোঁক নথকা।

গা-উঠা (বি) মন-বঢ়া, বজাৰ দঙলৈ
তন্ন নকৰা।

গাওনি (স. শ.) গানৰ বেচ।

গাওঁ (স. শ.) গ্ৰাম, চহৰ, নগৰত বাজে
আন বলতি। [চহা।

গাওঁপখীয়া (বি) গাওঁলীয়া, গাঁৱত থকা,

গাওঁবুঢ়া (স. শ.) গাওঁৰ মূৰ বা প্ৰধান
মান্ত্ৰ।

গাংশালিকা (স. শ.) এবিধ চৰাই।

গাঁঠলু (বি) গাঁঠীয়া, চুটি, আটিল আক
বলী।

গাঁঠি (স. শ.) জৰীবে দিয়া বান্ধ,
কাপোৰৰ আগত বন্ধা টোপোলা,
কথাৰ বান্ধ; গছৰ ডাল ওলোৱা
ঠাইত হোৱা উঠকা।

গাঁঠী-কটা (স. শ.) গাৰ-কাপোৰৰ
গাঁঠি বা চোলাৰ মোনাৰ পৰা
চুৰকা চোৰ। [কটাৰী।

গাঁঠি-কটাৰী (স. শ.) এবিধ নেলায়া

গাঁঠিয়ন্ (স. শ.) এবিধ ব্ৰগন্ধি শিপা।

গাঁড়্ (স. শ.) ডাঙৰ খহ।

গাঁড়ু (স. শ.) শোতে মূৰ-খোৱা বস্ত-
বিশেষ।

গাঁড়ু-চক্ (স. শ.) গাঁকৰ ছুই মূৰে
লগোৱা ফুলাম কাপোৰ।

গাঁত্ (স. শ.) মাটিৰ দ খোৰ, খাল।

গাঁতি (স. শ.) গাত মেৰাই লোৱা
কাপোৰৰ বান্ধ; গাত মেৰাই
বন্ধা কাপোৰ। [বাক্য বচ্।

গাঁথ্ (স. ধা.) ফুল বা মণি শ্ৰেণী
লগাই একে লগে বান্ধ্ বা সি;
কঁৰালেৰে ইটা-আদি জোৰা;

গাঁথন্ (স. শ.) গাঁথ কাৰ্য্য। [বচনা।

গাঁথনি (স. শ.) মণি বা ফুল শ্ৰেণী
ত গাই দিয়া বান্ধ বা সিয়নি; কঁৰা
লৰ দ্বাৰা লগোৱা জোৰা; বাক্যৰ

গাব্ "গাঁক" চোৰাঁ ।

গাবি (স. শ.) কাপোৰৰ যুত বা যাকত
খলীতকৈ ডাঙৰ হুতা বৈ কৰা
বেথ ; যুত নথকা গা ।

গাবিশলি (স. শ.) খুবলি ।

গাঁক "গাঁক্" চোৰাঁ । "গাঁকচক্"
"গাঁড়ুচক" চোৰাঁ ।

গাকডা (বি) বিজ্ঞাবিশেষ, তন্ত্ৰ. মন্ত্ৰ ।

গাখীৰ্ (স. শ.) ক্ষতৰ তনব বস ; হস্ত ।

গাখীৰতী (বি) গাখীৰ-দিয়া, খীৰতী,
(জন্ত) । [নোহোৱা ।

গা গধুৰ্ (বি) গধুৰ গা-বুজ, উৎসাহী

গাগৰি (স. শ.) সহায়, আশ্ৰয় ।

গাগৰী (স. শ.) এবিধ ডাঙৰ কলহ ।

গাগল্ (স. শ.) এবিধ সক, জাঁবিৰ
নিচিনা মাছ ।

গাপিনী (স. শ.) এবিধ কবিং ।

গাকটি (স. শ.) বেঘনাৰ ওচৰৰ জোৰাত
হোৱা, বিঘাল টেনুনা ।

গাজ্ (স. শ.) গুটিৰ অকুৰ ; গজালি
কোৱঁৰা ; এবিধ স্নাতল পাট-
কাপোৰ । (অ. ধা.) বেঘৰ দৰে
শব্দ কৰ্ ।

গাজনি (স. শ.) গৰ্জন, বেঘৰ শব্দ ।

গাজৰ (স. শ.) বকা-মূলা, এবিধ মূলাৰ
আকৃতিৰ হালধীয়া মূল ।

গাৰিগুৰা (স. শ.) সক-সকটক কোৱা
কথাৰ শব্দ ।

গাজী (বি) গাজ-বুজ, অকুৰ ওলোৱা
(গুটি) (স. শ.) গাজ ওলোৱা মাটি
মাহ । [গা-জোৰাকৈ, জঁটাকৈ ।

গা-জোৰা (বি) যথেষ্ট, জঁটা । (জি. বি.)

গা-ডাঙৰ্ (বি) ডাঙৰ গা-বুজ,
গাৱাল । [যান ।

গাড়া (স. শ.) এবিধ চকৰি লগোৱা

গা দ (স. শ.) দা-আদিৰ ধাৰৰ ওপৰ-
ফাল ; হাতৰ তলুৱাৰ তল ভাগ,
চেপেটা বস্তৰ পাতি ।

গাদী (স. শ.) মাস্ত লোকৰ আমন বা
পদ ; হাতীৰ পিঠিত পৰা আমন ।

গাধ (স. শ.) এবিধ শয় ঘোৰাৰ
নিচিনা জন্ত ।

গা-ধন্ (স. শ.) মাজুহৰ গা-মূৰি লোৱা
ৰাজহ ; দবাই ছোৱালোক দিয়া
ধন (কাৰ) ।

গাঠৈ (স. শ.) চাং বা বাৰ কৰিবলৈ
খে তেলাই বহলোৱা বাঁহ ।

গান্ (স. শ.) গাঁত, বাগ বা বাগিনী দাক
তাল থকা পত ।

গা-নৰিমা (বি) নগৰী ।

গাজী (স. শ.) এবিধ বেয়া গোজোৱা,
উৰি ফুৰা পোক ।

গাপ্ (স. শ.) ঢাকি বা হেঁচি ধোৱা
ভিত্তা বস্তৰণবা উঁঠা তাপ বা
তাপ । [ফুক ; লম্বু ।

গা-পাতল্ (বি) লাহী বা কীণ গা-

পাতক (বি) ডেকা, বুবা, ডেকেবী-
বুবতী । (স. খ.) ডাকব লোকব
যৈবী ; আইচু ।

পা-তক্ }
পা-তাবী } (বি) পৰ্জাবতী ।

পাতিনী (বি) পেটত পোহালি থকা,
পৰ্জাবতী, (অন্ত) ।

পাতী (বি) ধনী, চহকী : [মাহুহ ।

পাম্ (স. খ.) মিৰি জাতিৰ প্রধান
পামছা "পামোছা" চোৰাঁ ।

পা-মুৰি (স. খ.) একামুৰি । (ক্ৰি. বি.)
প্ৰতি-জনে ; প্ৰতি-জনক ; প্ৰতি
জনৰ পৰা । [কাপোৰ ।

পামোছা (স. খ) পাব পানী যছা, সক
কাপোৰ ; তাৰ নিচিনা আন

পাম্ (স. খ.) প্ৰীত-পাওঁতা ।

পায়জী (স. খ.) ব্ৰাহ্মণে অপ কৰা এটা
বেদ-ব্ৰহ্ম ; বেদমাতা ।

পাবী "পাতী" চোৰাঁ ।

পাবো (স. খ.) একাতি পৰ্জাবতীয়া মাহুহ ।

পাবো-খোৰা (স. খ.) পাবো-জাতিৰ
এবিধ কাঁঠৰ পাত্ৰ ।

পাক্ (স. খ.) চকুৰ তলৰ পৰা খোঁতো-
বাৰ ওচৰলৈকে মুখৰ দাঁতি
(উপ. খ.) সক বৰ্ত্তব সমূহ বুজাবলৈ
সংজ্ঞা-শব্দৰ পাচঙ ব্যৱহৃত শব্দ ।

সক ভাল বৰ্ত্তব সমূহ বুজাবলৈ
"পালি" হয় ।

পালি (স. খ.) কটুকথা, ভিৰকাৰ ।

পালি-শপনি (স. খ.) পালি আৰু শাপ ।

প-বলীয়া (বি) পাহত থকা, চহা ।

(স. খ.) গাৰ্বৰ মাহুহ ।

পা-সক (বি) লাহী অশক্ত, কীৰ্ণ ।

পাহুৰি যোৱা (স. খ.) প্ৰদৰ, বক্তব্য,
তিৰোতাৰ ৰোগ । >

পাহুৰি (স. খ.) শূকৰ, বৰা ।

গিজ্-গিজনি (স. খ.) ঠিহঠিহনি, অজী-
ৰ্ণবপৰা হোৱা পেটৰ বেদনা ।

গিজ্-গিজা (অ. ধা.) ঠিহঠিহা, অজীৰ্ণ
পৰা খোঁচা-বিছাৰ নিচিনা বেদনা
পা, (পেটত ধাটে) :

গিহ্ (স. খ.) মলৰ ঘাব, পোকৰ ।

গিহা (স. খ.) মলৰ ঘাব, পোকৰ ;

টিকাৰ তলৰ ভাগ ; পাত্ৰৰ তলি ;

যোনী ।

গিৰিগাই } (ক্ৰি. বি.) বেপাৰ,

গিৰিস-কৰে } অকম্বাত, হঠাত ।

গিৰিকত্ } (স. খ.) গৃহস্থ, অধিকাৰ,

গিৰী } পৰাকী ; দ্বাৰী ।

গিৰ্-গিৰিণি } (স. খ.) মেঘৰ নিচিনা

গিগিৰিণি } শব্দ, গাজনি ।

গিৰ্-গিৰা } (অ. ধা.) মেঘৰ দৰে পৰ

গিগিৰা } কৰ, পাজ ।

গিড় গিড়্ (অব্য) লোকৰ ভবি

খোজৰ বা মেঘৰ শব্দ । >

প্ৰিৰ্জনি (স. প.) অনেক একেলগে
ইহাৰ কৰ । [কাৰ্য্য ।

পিল (স. প.) মুখে সি পেটত ভৰ,
ভৰ কৰ । (কৃষ্ণ. স.) পিলোতা,

(স্ত্ৰী) পিলতী । পিলন, (কৃষ্ণ. স.)

পিলা বা মুখে সি পেটত ভৰা

পিলিপ (স. প.) কাপোৰ বা ছালৰ
মোট বা চাকনী ।

পিতৃ (স. প.) পান ।

পুই (স. প.) এবিধ জেঠিৰ নিচিনা,
ভাতটক ভাকৰ জন্ত ।

পুঁকলি (স. প.) ঘোৰাৰ পলখনৰ নোম ।

পুঁকীয়া (বি) পৌফাল, পৌফলুক ।

পুচ্ (অ. ধা.) বুধ হ, আন ঠাইলৈ বা ;
লোপ প, নষ্ট হয় ।

পুচ্চ (কৃষ্ণ. স.) গুচা কাৰ্য্য, নষ্ট হওন ।

পুচ্চীয়া (বি) পোচৰ কৰা । (স. প.)

পোচৰ কৰা হুনিহ । (স্ত্ৰী) পুচ্চ-
বোয়ানো ।

পুচা (স. প.) বুধ কৰ, আঁতৰা, নষ্ট
কৰ । (কৃষ্ণ. স.) পুচাওতা ।

(স্ত্ৰী) পুচাওতী ।

পুচাওন্ (কৃষ্ণ. স.) পুচোৱা কাৰ্য্য ।

পুছি (স. প.) কুৰি পাত পানৰ আটি ।

পুচ্চীয়া (বি) সৰুটক বুধৰ ভিতৰতে
কোৱা ।

পুচ্চী (স. প.) পুচ্চৰ কল, বাইটক সৰু
কল, কেনে, বাহ, সৰিয়হ, ইত্যাদি

সৰু বুধীয়া বস্ত্ৰ ; কলৰ ভিতৰৰ

টান ভাগ, বাৰণৰা পুলি হয় ;

যেনে কঠাল-পুটি ; কসন্ত বোম ।

(উপ. স.) "গোট" চোৱা । [ধান ।

পুটি-ধান (স. প.) যৰা ধান, খেৰ নথকা

পুটি-ভঁৰাল (স. প.) যৰা ধান সাঁচি

খোৱা ঘৰ । [ফুল, তাৰ গছ ।

পুটি মালী (স. প.) এবিধ বগা হুগুতি

পুটীয়া (বি) বহুত পুটি থকা ।

পুড় (স. প.) পানি ঘন কৰা, ফুঁহিয়া-
বৰ বস ।

পুড়া } (স. প.) চূৰ্ণ, ধূলি মিহি কৰা

পুড় } বস্ত্ৰ ।

পুড়ি-কৰাই (স. প.) ভজা চাউলৰ
মিহি পুড়ি । [চলা সঁজুলি ।

পুড়ি-চালনী (স. প.) পুড়ি-কৰা বস্ত্ৰ

পুড়ি পৰা (স. প.) এবিধ সৰু পিপৰা

পুড়ুলা, "পুৰুলা" চোৱা ।

পুণ (স. প.) বতাব বা ধৰ্ম্ম ; উপকাৰ ;

বিভা, জ্ঞান, মোহনো-মন্ত্ৰ ; সম,

বজ, তয়ে এই তিনিৰ এটা ; লেজ,

হুই বা অধিক ভাল পকাই বটা

লেজৰ বা জৰীৰ প্ৰত্যেক ভাল ;

ভাগ, (ই ভাব বুজাওতে আগত

এটা সংখ্যা-সংখ্য থাকে) ; যেনে,

দহ পুণ ; দেখুৱা জৰী । (স. ধা.)

চিন্তা কৰ, ভাবি চা ।

অপ্ৰণয় (কি বি) যাহা হুতুটাইক
কথাটক বা পাঠ পঢ়ি। [লগুত।]

অপ্ৰণয়ী (বি) অপ্ৰণয় কৰোঁতা, অপ্ৰ
ণয়নি (স. খ.) চিন্তা, ভাবনি।

অপ্ৰণয়, অপ্ৰণয় (বি) জ্ঞান-বিভাগ্যক।

অপ্ৰণয় } (বি) জ্ঞান-বিভাগ্য নথকা।
অপ্ৰণয়ী }

অপ্ৰণয়-কটীয়া (বি) আচলত অপ্ৰণয় কুল থকা।

অপ্ৰণয়-কটীয়া (স. খ.) সোণৰ বা কপৰ
অপ্ৰণয়-কৰোঁতা।

অপ্ৰণয় (স. খ.) জ্ঞান-বিভাগ্য আধাৰ。
বিস্তৰ জ্ঞান-বিভাগ্য-জানোতা।

অপ্ৰণয়-গীতা (স. খ.) ভাৰ-চিন্তা কাৰী।

অপ্ৰণয় (স. খ.) ভাৰতা আৰু দোষ ;
প্ৰতিভাশক্তি আৰু বৰতা।

অপ্ৰণয়বাদ (স. খ.) অপ্ৰণয় কথন, প্ৰণয়স।

অপ্ৰণয় (বি) অপ্ৰণয়। (স. খ.) অপ্ৰণয়
লোক।

অপ্ৰণয় (অৰা) কাৰণে, নিমিত্তে। (কি.
বি.) প্ৰতিমাণে ; যেনে, তিনি অপ্ৰণয়
অধিক। [চুচুই।]

অপ্ৰণয় (বি) অপ্ৰণয়, ভোগ্য-ভোগ্য
অপ্ৰণয় (স. খ.) ভোলা আদিৰ পাত লগাই
বধা সুবীজ্য বস্ত-বিশেষ [খেল।]

অপ্ৰণয় (অ. ধা.) মনত উদয় হ, মনত

অপ্ৰণয় (স. খ.) বি "পোণ্য" শ্ৰীলিঙ্গ।

অপ্ৰণয় (বি) পোণ্য ; অপ্ৰণয় দোষ থকা।

(স. খ.) পোণ্য সাহুৰ, অপ্ৰণয় দোষ
থকা লোক।

অপ্ৰণয় (স. খ.) বান্ধিত সূমাবলৈ জৰীৰ
বা লেজৰ মূৰত দিয়া গাঁঠি।

অপ্ৰণয় } (স. খ.) লবি যোৱাৰ বা
অপ্ৰণয়নি } অপ্ৰণয় পৰা যেনে-যেনে

পৰাৰ লব ; বৰকৈ জলা জুইবশৰ

অপ্ৰণয় } (অ. ধা.) কোনো বস্ত

অপ্ৰণয় } যেনে-যেনে পৰাৰ, লবি

যোৱা খোজৰ বা বৰকৈ জলা

জুইব বৰে লব কৰ। (জুই)।

অপ্ৰণয়ী (বি) হৰহৰীয়া, প্ৰয়ল,
(বৰহৰ) বৰকৈ জলি থকা।

অপ্ৰণয় (বি) লুকোতা, ঢাকি থোৱা।

অপ্ৰণয়ে (কি. বি.) আপোনাৰ আকৃতি
লুকাই, হুতুবেশে।

অপ্ৰণয় (স. খ.) পাত সদায় ঢাকি থোৱা।

অপ্ৰণয় মতা-ভিবোতাৰ ঘাট অৰ।

অপ্ৰণয় (স. খ.) গোৱৰ আৰু বিষ্ঠাত

ঘাট ভোলা, এবিধ কলা পোক।

অপ্ৰণয় (কি. বি.) কলৈও নেচাই বেগ
দি।

অপ্ৰণয়ী (স. খ.) পোষৰ মাইকা ; সাপৰ
বিষ-গুচোৱা এবিধ লতা।

অপ্ৰণয় (স. খ.) "অপ্ৰণয়" চোৱা।

অপ্ৰণয় (স. খ.) জাল গধুৰ কৰিবলৈ
বান্ধি দিয়া সীহ আদি।

অপ্ৰণয় (স. খ.) গধুৰ লিপাৰ অলপ অপ্ৰ-
বৰ ভাগ ; আদি ; আবহ ; ওচৰ ;
নাৱৰ পাচ টিং ; প্ৰতিঘ ফাল।

ওবি-গছ (স. শ.) কোনোব জন্মব স্থান
বা বংশ ।

ওবি-দাঁত্ (স. শ.) জাম্বু-দাঁত ।

ওবি-বঠা (স. শ.) নান্দব ওবি-পোনোয়া
ডাকব বঠা ।

ওবিয়া (স. ধা.) উবিবে গ্রহাব কব্ ।

ওবিয়াল্ (স. শ.) নান্দব ওবি-পোনোয়া ।

ওক (স. শ.) শিকক, ধৰ্মোপদেশক ;
পিতৃ-মাতৃ আদি-মাত্ৰ লোক ।

ওক-বাঁত্ (স. শ.) পান বাত্ৰব আব-
ত্ৰে মবা হেঁতা ।

ওকতব্ (বি) একতকৈ শ্রেষ্ঠ বা ডাকব

ওকপাকী (বি) দ্বিমে জৌণ নোবোবা ।

ওকবদী (স. শ.) আপোনাৰ ওকক বধ-
কৰোঁতা । [সনাৰ মন্ত্ৰ ।

ওকবাক্য (স. শ.) ওককে শিকোৱা উপা-
ওকলা

ওকলাওকল্ } (বি) ভাগি চূৰ্ণ হোৱা ।

ওকিৰী (বি) পৰ্জ্বত, লগৰী, গাভিনী ।

ওল্ (স. শ.) চেঁকী-খোবা বা উবাল-

বাৰিব মূৰত লগোৱা লো বা
পিডলব আৱঠা । ১

ওলক } (স. শ.) এবিধ ফুল, তাব
ওলক্ } গছ ।

ওলপীয়া (বি) গোলাপ-বৰণীয়া ।

ওলান্ (স. শ.) ওলক । ১

ওলী (স. শ.) হিলৈ-ওটি, হিলৈত জুয়াট
মবা ধাতুৰ ওটি । [কব্ ।

ওলীয়া (স. ধা.) ওলীৰ বাবা আৱাত

ওলুন্ (স. শ.) নতুন বায়ুৰ অভাৱত
হোৱা তাপ-বোধ ।

ওলৈ (স. শ.) জেকা ঠাইত পচা বস্তব
পৰা বাতি ওলোৱা পোহৰ, বন-
ওলৈ । [নান্দত খাটে ।

ওলৈয়া (বি) বহুত বস্ত-ধৰা, বব ডাকব

ওল্‌ওলনি (স. শ.) তাপ-বোধ, পা-
পোৰণি । [গপা, (পাত খাটে) ।

ওল্‌ওলা (অ. ধা.) তাপ বোধ কব্, গপ্-

ওল্‌ওলীয়া (বি) পকি ত্ৰব হোৱা ।

ওৱা (স. শ.) তামোল ; খাবৰ নিমিত্তে
পাণ-চূৰ্ণ আদিৰে সৈতে যডোৱা
তামোল । [তামুলী ।

ওৱা-কটা (স. শ.) কোনো মহন্তৰ

ওৱামৰি (স. শ.) তামোলৰ লগত
চোবোৱা এবিধ জুগন্ধি ওটি ; তাব
গছ ।

ওৱাল্ (স. শ.) মহ-বখীয়া, গাখীৰ-
বেচোতা । (জো) ওৱালনী, ওৱালী ।

ওৱাল্‌গালি (স. শ.) কাৰো মাংস নধ-
বাঠৈ জপকাৰীক পৰা গালি ।

ওহা (স. শ.) পৰ্জ্বতৰ ঘোপা ।

গু (স. শ.) বিটা, বহিৰ্বাবে দি ওলোৱা
মল, লাৱ ।

গুট্ (বি) ওপ, লুকাই থকা ।

গুচাৰ্ধ (স. শ.) ওপ্ত অৰ্ধ, নকব ওপ্ত
অৰ্ধত বাজে আন অৰ্ধ ।

গুং (স. শ.) বব, মাহুৰ থকা বস্ত-

খোৱা, ওপৰে আৰু চাৰিওফালে
আচ্ছাদিত ঠাই। [কাম।
গৃহকাৰ্য্য (স.শ.) গৃহস্থালি কাম, ঘৰৰ
গৃহ-বাস, “ঘৰ-বাস” চোৱা।
গৃহস্থ (স.শ.) ঘৰৰ গৰাকী, গ্ৰন্থ স্বামী
(স্ত্ৰী) গৃহস্থনী।
গৃহস্থালি (স.শ.) ঘৰ আৰু পৰিয়াল লৈ
থকা অৱস্থা, গৃহাশ্রম।
গৃহস্থী (বি) ঘৰ আৰু পৰিয়াল লৈ থকা
গৃহাশ্রম (স.শ.) ঘৰ আৰু পৰিয়াল লৈ
থকা অৱস্থা গৃহস্থালি।
গৃহাশ্রমী } (বি) গৃহাশ্রমত থকা, ঘৰ
গৃহী } আৰু পৰিয়াল থকা, গৃহস্থী
গৃহিণী (স.শ.) ভাৰ্যা।
গৃহীত্ৰ (তদ্-বি) গ্ৰহণ-কৰা, লোৱা।
গেঁজা (স.শ.) হেঁচা, ঠেলা; কোনো
কথালৈ মন কৰাবলৈ হাতেৰে
মৰা ঠেলা।
গেঁঠেলা (বি) নপকি টান মৰা (থহ বা
ঙটিত খাটে); সমানে থকা, নবঢ়া
বা ছুটুটা (বাঢ়ি অহা পানীত
খাটে)।
গেঁথনি (স.শ.) “কেঁকনি” চোৱা।
“গেথান” “কেঁকা” চোৱা।
গেঁথু (স.শ.) এবিধ সৰু মাছ।
গেঁবু (স.শ.) পাৰ্শ্ব নগজা চবাই পোৱা-
লিৰ ওফোন্দা পেট; ধান বা তুণৰ
পৰ্জত থকা ওটিৰ থোক।

গেঁবা (স.শ.) ছবছবৰ পৰা তিনি বছৰ
লৈকে বয়স-পোৱা মতা মহ-পোৱালি
গেঁজৰি (স.শ.) ভয় দেখাবলৈ কুকুৰে
দাঁত উলিয়াই মৰা গোঁজৰণি;
নীচ মাহুহে ভাৰ্য্যক দিয়া ভাবি।
গেঁজি (স.শ.) দা-কটাৰী আদিৰ নালত
সোমোৱা জোকা নেজ।
গেজগেনি (স.শ.) খাগৰি টকৰা-আদিৰ
ডাঠ হাবি। [বিবি।
গেজেৰা (স.শ.) খাকৰ গাৰ অগ্ৰাভূতি
উঠকা, জেজেৰা, জোকেৰা,
তিৰোতাই ডিকিত পিছা এবিধ।
গেজগেজনি (স.শ.) গাত গোঁজ বা হল
সোমোৱাৰ নিচিনা পীড়া। [কৰ্ণ।
গেজগেজা (অ.ধা.) গাত গোঁজ বা হল
সোমোৱাৰ নিচিনা পীড়া বোধ
গেদ (স.শ.) মেদ, জুলীয়া বস্ত্ৰৰ তলত
পৰা মল। [উঠা মল।
গেদেৰি (স.শ.) জুলীয়া বস্ত্ৰৰ ওপৰলৈ
গেথেয়া (বি) ডাঠ, থহটা আৰু গধুৰ।
গেনা (বি) নাকে দি কোৱা, (মাত);
নাকে দি কথা-কোৱা, (মাহুহ)
(স্ত্ৰী) গেনী।
গেন্গেনা (অ.ধা.) নাকে দি কথা ক।
গেন্গেনীয়া (বি) নাকে দি কোৱা;
পানী লগাব বা বৰকৈ চিঞৰাব
নিমিত্তে স্বভাৱৰ বিপৰীত হোৱা
বা ভগা, (মাতত খাটে)।

গেডেলা (বি) বিধ-লগা, বেয়া , (জী)

গেডেলা । [কাহ ।

গেবাবী (স.খ.) বন্দীৰ কাহ,অতি হীন

গেবি (স.খ.) বিং, উকি, দুবৈত থকা

মাহুহক মতা শব্দ ।

গেবিয়াই (ক্রি. বি) বিজিয়াই । ১

গেকনীয়া (স.খ.) পৰ্কতৰ পানী, যবনি

পানী । [সোঁত ।

গেক ধাৰা (স. খ.) পৰ্কতৰপৰা বোৱা

গেক-ধাৰে (ক্রি.বি.) পৰ্কতপৰা বোৱা

সোঁতৰ দৰে । [বজা মাটি ।

গেবেউ-মাটি (স. খ.) এবিধ পৰ্কতীয়া

গেবেউ-গেঁথেউ } (স.খ)লঘোনৰ পাচত

গেবেগেঁথেও } বা অধিক খোৱাৰ

পৰা হোৱা অস্থ ।

গেবেকনি (স.খ.) অশুচি মলিন বস্তু বা

জাখৰ-আদি-গেলোৱা ঠাই ।

গেবেগুৱা } এবিধ বন-ভামোল

গেবেগুৱা-ভামোল } আৰু তাৰ গছ ।

গেবেলা (বি) পেটাল, ডাকৰ-পেটা,

(মাহুহত খাটে); ওকোন্দা,ডাকৰ,

(পেটত খাটে) । (স. খ.) এবিধ

বনবীয়া জন্তু ।

গেবেলী (বি) পেটুলী,ডাকৰ পেট-মুত্ৰা

(জী); গৰ্ভৰ খোক হোৱা, খোক

যেজিব লগা হোৱা, (ধান) ।

গেবেহা (বি) পানীৰে তিতা হেতু জুই

নলগা (খবি) ।

গেবোৰেঁথো (স. খ.) কোনো কাৰ্জ

কৰিবৰ অনিচ্ছাৰ ভাব ।

গেব্-গেবীয়া } (বি) বৰ টেচা

গেৰ্গেবীয়া } (বি) বৰ টেচা

গেল (অ.খ.) স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচি

কোমল আৰু দুৰ্গন্ধি হ ।

গেলা (বি) স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচি

কোমল আৰু দুৰ্গন্ধি হোৱা ।

(স.খ.) স্বাভাৱিক কঠিনতা ওচাই

কোমল আৰু দুৰ্গন্ধি কৰ্ ।

গেলোপা (বি) দাপ লগা, তিতা অৱ-

স্থাত হেঁচা খাই থকাৰ কাৰণে

বিকৃতি হোৱা ।

গেলপেলীয়া (বি) বৰকৈ পকি তিতবে

গেলাৰ নিচিনা হোৱা (গাঁড়) ।

গো (স. খ.) গৰু, এবিধ বনটীয়া চাৰি

ঠেঙীয়া জন্তু ।

গৌগৌৱনি (স. খ.) মুখত সোপা দি

থৰা মাহুহ বা জন্তুৰ মাতৰ শব্দ ;

ঘিলা বা লাটুম বুঝোৱাৰ শব্দ ।

গৌগৌৱা (অ. খ.) মুখত সোপা দিয়া

মাহুহ-জা জন্তুৰ বা ঘিলা লাটুম

বুঝোৱাৰ দৰে শব্দ কৰ্ ।

গৌজ্ (স.খ.) খুঁটি, কেওৰাৰ মাৰি ।

(স.খ.) খুঁটি জ্বা, হেঁচি গোত্ ।

গৌজৰ (অ. খ.) সিংহৰ বাঘৰ দৰে

শব্দ কৰ্ ।

[শব্দ ।

গৌজৰনি (স. খ.) সিংহৰ বা বাঘৰ

গৌড়া (স.প.) হাতেবে অসপটক মৰা
ঠেলা । গৌড়া ধা, মূৰ চাপৰা বা
ধো ধা ।

গৌঠ (স.ধা.) হুতাল বা অধিক জবী
পকাই বা একে ভাল জবীকে
অনেক বাৰ মেবাই বাহ ।

গৌঠনি (স.প.) এতাল বা অধিক জবী
পকাই দিয়া বাহ ।

গৌফ (স.প.) ওপৰ উঠত গজা নোম ।

গৌফাল (বি) গুঁড়ীয়া ।

গোবা (বি) বগা ; বগাবে মিহলি বহা ।

(স.প.) বিলাতী চিপাহি । (স.ধা.)

পানী বা বোকাৰ তলত থৈ টান
ফৰ্দ্দ, (কাঠ-বাঁহ-আদি) ।

গৌয়াৰ্ (বি) অক্ষি, অভয়, ভাল
লোকৰ আটকন নজনা, হুঁটা ।

গোকাই (বি) বলিন ; বেয়া, বিপ লগা ।

গোকটনি (স.প.) গোবৰ-জাবৰ-
গেলোয়া ঠাই, মেবেকনি ।

গোকোবা (বি) কাঁটলু তিবোতাৰ
আগৰ দিবীয়েকৰ কালৰ লৰা,
জলত অহা লৰা । ১

গোগোল (স.প.) এবিধ কঠ-সজা বন ।

গোলা (বি) বেতা, আঁকবা, স্পটক
হাতিৰ নোহুবা । [কথা নোকোহা ।

গোকোবা (বি) থডাল আৰু মন ডাঙি

গোচৰ (স.প.) ইজিৰৰ বাবা বুজা বহু
বা বিকৰ ; গোবৰ দণ্ড বিহিবৰ বা

কোনো বহু দিয়াবৰ নিছিন্তে বিচা-
বকত কৰা প্রার্থনা । [কথা কাৰা ।

গোচৰাওচৰি (স.প.) পৰম্পৰে গোচৰ-

গোছ (স.প.) খেতিৰ আৰম্ভত প্রথমে
বোৱা কঠীয়াৰ কোছা বা যুটি ;
জন্তৰ পাচ ঠেঙ্গৰ-আঁঠুৰ ওপৰৰ
শকত সিৰ ; মাহুৰৰ সৰু-নাটিৰ
পাচৰ সিৰ । [পুলিৰ যুটি ।

গোছা (স.প.) পথাৰত বোজা, ধানৰ
গোজ গোজা (অ.ধা.) ধং প্রকাশ কৰ্-,
অসন্তোষ দেখা ।

গো-জিভা (স.প.) জিভাৰ তলত
থকা জিভাৰ নিচিনা ছাল । [হয় ।

গোই (স.প.) গুটি, কল । (বি) নতগা
নিছিগা, সমুদায় (উপ.) টো, নতগা
নিছিগা বা পূৰা বহু বুজাবলৈ
সংজ্ঞা-শব্দৰ পাচত ব্যৱহৃত শব্দ ।

সৰু বা ভাল বহু বুজাবলৈ "গুটি"

গোটা (বি) বুৰঞ্জীয়া ; চেপেটা

নোহোহা, কোঁপ নথকা । (স.ধা)

একে লগ বা একজ কৰ্- ; দুঠ কৰ্- ।

গোটাচাবেক্ }

গোটাচেবেক্ }

গোটাৰিয়েক্ }

গোটাচীয়া (বি) দীঘলীয়া আৰু

গোটেই (ক্রি. বি.) সমুদায়ে, সমূলি,

শেষ নথকাটক ; নতলা-নিছিকাটক,

(বি) সমুদায়, সমূলি ; কেনে, গোটেই

বৰ বাহুহ, গোটেইটো বাহ ।

গোটে-গোটে (ক্রি. বি) নতুন-নিছ
ফাঁক, গোটেই, (এটাতকৈ
অধিকত গোটে) কেনে, বসে যাহ-
বোব গোটে গিলে।

গোটে-কবাই (স. প.) তজা চাউল।

গোটে-কাঠ (স. প.) এতাল গোটা
বা নকলা কাঠ; মহা দুৰ্ব।

গোটে-গক (স. প.) মহা দুৰ্ব।

গোটে-গোটে (বি) বেলেগ বেলেগ,
কাবো পাত কেও নলগা।

গোতোং (বি) দ আক মুখ-চেন (পাত্ৰ)

গোত্-জাতি (স. প.) বন্ধু-বান্ধব, একে
পোজব বা এক বংশব মাতৃহব
সমূহ।

গোত্র (স. প.) বংশ, পহিষাল।

গোথোবা (বি) বিষৰ্ণ, নিধানক, থকব
চিনেবে পূব, (দুখ)।

গোহুগোহা (অ. ধা.) দুখৰ ভিতবতে
ক, নতুটাকৈ ক।

গোধ (স. প.) ঠেং-তবি উথহা বোগ;
জন্তু দোষ বা পাপ। [(স. প.) শুধী।

গোধা (বি) গোধ-বোগহুত, (স. প.)
গোধ-বোগে থবা মাতৃহ (জী) (বি.)

গোজা (স. প.) অকলৈ থকা জালব
যজা মহ। (স. ধা.) খোজ্, যোগ্।

গোজা (অ. ধা.) গজ রিতাব কব,
গজদি। [বেটোজা।

গোপ্ (স. প.) গম্বীয়া; গাম্বী-

গোপ্-গক (স. প.) দুগ, কুবব আকতিবে
১ সজা বুঝোৎসর্গত কুব কতা বুটা।

গোপজু (স. প.) লুকোয়া বা ঢকা কার্য।

গোপনীয় (বি) লুকাবব বোণা, লুকাব
লকিয়া। [মনে-মনে।

গোপনে (ক্রি. বি.) আনে নকনাকৈ,

গোপাল (স. প.) গম্বীয়া; কুক।

গোপিকা, গোপিনী, গোপী, "গোপন"
জীমিহ।

গোপীনাথ (স. প.) কুক।

গো-বগ্ (স. প.) গক-মহব লগত চবি
ছুবা এবিধ বগ-জাতিব চবাই।

গো-বধ্ (স. প.) গক বকা কাৰ্য; গক-
মবা পাপ।

গোবব্ (স. প.) গকব বা মহব বিটা।

গোববনি (স. প.) বহত গোবব থকা
ঠাই।

গোবব-বুঁটি (স. প.) ডকান গোবব।

গোবব-খোচবা (স. প.) গোববব
পোক বুঁচবি উলিয়াই খোচা,
মুভত জঁ থকা এবিধ চবাই।

গোবাত্ (বি) মন, বেয়া; অন্তৰনি।

গোবিন্দ (স. প.) কুক।

গোব্ } (স. প.) অনেক বিধব বব
গোব্-সাপ } বিধান সাপব সাধাকল
নাম।

গোনা (বি) মহিল, বিবৰ্ণ, গোজনাঠ

(বৰণত খাটে)। (অ.ধা.) যেবৰ
 দ্বাৰা চকা হ, (বতৰত খাটে)।
 গো-বুৰ্ণ (বি) বৰ বুৰ্ণ, একো নজনা।
 (স. শ.) একো নজনা যাহুহ,
 (নিষ্পাৰ্জত)। [নোহোৱা,(বৰণ)।
 গোবোঠা (বি) বিবৰ্ণ,মলিন,কটকটীয়া-
 গোমোলা (বি) যেখে চকা, (বতৰ)।
 গোবুচেং স. শ.) এবিধ চিন-দেশৰ
 পাট-কাপোৰ।
 গোবু-ধান্ (স.শ.) এটা ডিসাত গুটি-
 ধৰা এবিধ শস্ত, মাকৰি জহা।
 গোব্ (স. শ.) গুৰি, মূল; নাৱৰ পাচ-
 টিং; যাহুহৰ ভৰিৰ আঘাত।
 গোবালি (বি) গুৰি-কালৰ, গুৰিত
 উৎপন্ন। (স.শ.) গুৰি ভাগ, গুৰি-
 ছোৱা, শেষ-ভাগ।
 গোবোং (স. শ.) দ জান।
 গোবোৱা (স.শ.) ভৰিৰ পাচৰ ভাগ।
 গোবোহনি (স.শ.) গোবোৱাবে মাটিত
 কৰা আঘাত।
 গোৰ্গোবনি } (স.শ.) গাজনি গোব-
 গোব্ গোবনি } গোব শব্দ
 গোৰ্হাল্ (স. শ.) শাও।
 গোজ্ স.ধা.) জুলিয়া বজবে মিহলাই
 জ্বৰ কৰ, (বি) বুৰঞ্জীয়া।
 গোলা (স.শ.) বজ-বেটা ঘৰ।
 গোলাকৰ্ } (বি) বুৰঞ্জীয়া গঢ়ৰ
 গোলাকতি } চকাৰি নিচিনা।

গোলাপ্ (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি ফুল;
 ভাৰ গছ। [ভাৰ গুটি।
 গোলাপী-জামু (স. শ.) এবিধ গছ;
 গোলোক্ (স.শ.) বৈকুণ্ঠৰ ওপৰে কক্ষ
 থকা ঠাই।
 গোলী (স.শ.) বংশ. পৰিয়াল; সন্তান।
 গোসাঁই (স.শ.) বংশ-শিকাগুতা, গুৰু,
 দেহতা; দেহতাৰ মূৰ্ত্তি (স্ত্ৰী)
 গোসাঁপী। [মহু।
 গোছাৰী (স.শ.) বংশ-শিকক, গোসাঁই,
 গেহাঁই (স. শ.) আসামৰ বজা আৰু
 মজী বিলাকৰ বা ভেঙীবিলাকৰ
 বংশৰ সন্তানৰ উপাধি।
 গোহাৰি (স.শ.) নিবেদন, বিনয় কৰি
 জনোৱা কথা।
 গোহালি (স. শ.) গৰু-ঘৰ।
 গৌঠালি (স.শ.) গৰু, অহকাৰ; মঠ,
 ধং কৰি হোৱা অমান্তি।
 গৌণ্ (বি) অপ্রধান,বাই অৰ্থত বাক্তে
 আন; যেনে, গৌণ অৰ্থ।
 গৌণ্ (স. শ.) বিলম্ব, গছৰি; গলৰ।
 গৌব্ (বি) বগাবে মিহলি বজা,গৌৱা,
 (বৰণ)।
 গৌবৰ্ (স. শ.) মান, সংকাৰ।
 গৌবৰাঘিত্ (বি) মাজ।
 গৌৱী (স.শ.) দুৰ্গা, পাৰ্বতী।
 গ্ৰহ (স. শ.) পুৰি।
 গ্ৰহ-কৰ্তা (স.শ.) পুৰি-কৰোঁতা।

এস (স. ধ.) এস কব্, গিল, এস
বা নাশ কব্।

এত (বি)গিলা; আপদ বা কষ্টত পবা

এহ্ (স. ধ.) আকাশব পৃথিবী দীপ্তি-
বস্ত বস্ত, চন্দ্র-সূর্য-আদি।

এহণ্ (স. ধ.) লণ্ডন, লোহা কাঁচা;
চন্দ্রব হাবা সূর্য্যব আক পৃথিবীর
হাবা চন্দ্র আচ্ছাদন।

এহণী (স. ধ.) পেটত বেদনা হৈ ডেক
সাঙ-পবা বোণ।

এহণী (বি) এহণব যোগ্য, লবলগীয়া।

এহবিঞ } (স. ধ.) গদক, দৈবজ।
এহাচাৰ্য্য }

এহ-বাগ্ } (স. ধ.) অনিষ্টে এহব
এহ-শান্তি } সম্ভাব্যব নিমিত্তে কবা
পূজা, এহব পূজা।

এহীতা (স. ধ.) এহণ-কৰোঁতা, লণ্ডিত।

(দ্বী) এহীজী।

এহ্ (স. ধ.) পাঠ।

এহিক্ (বি) গার্বলীয়া, গার্বত থকা।

এহিকথা (স. ধ.) নীচ আলাপ, সংসা-
বব কথা, বর্ণিত বাজে আন কথা।

এহ্ (স. ধ.) গিলন, এস, নাশ।

এহ্ (স. ধ.) বঁবিয়াল।

এহ্ (স. ধ.) লণ্ডিত, এহণ-কৰোঁতা।

(দ্বী) এহিকা।

এহ্ (বি) এহণব বা লবব যোগ্য;
বিশ্বাসব যোগ্য।

এহ্ (স. ধ.) বঁপ্; বাহ-কাঁচি।

এহ-কান্ (স. ধ.) বাহ-কানি, খেঁচ-
আহাব।

এহি (স. ধ.) অগদ্য, নিছা।

হ।

হঁট্ (স. ধ.) হঁদীয়ালব টোটেব টেঁকা;

হাট্‌হব তিহিব আশ-কালব টেঁকা।

হঁটি (স. ধ.) নাকব তিহিবব নোব।

হঁটিকা (স. ধ.) হাট্‌হব তিহিব হঁট।

হঁজীয়া (বি) টেঁকব, ধুঁট।

হঁবা (স. ধ.) নাহ বা পৃথিবীৰ হাটি
নথহিবলৈ দিয়া খেঁকা।

হঁবিয়া (স. ধ.) শলিগা, এবিধ তাজব
নিগনি; এবিধ হাছ।

হঁবিয়াল্ (স. ধ.) কুড়ীব, এবিধ হঁইব
নিগনি পানীৰ জন্ত।

হঁট্ (স. ধ.) বৰ্ণন কব্, গিল্, হাট্।

(কদ. স.) হঁটীতা, (দ্বী) হঁহতী।

হঁহন্ (কদ. স.) হঁহা কাঁচা।

হঁহনি (স. ধ.) বৰ্ণন, হাছন।

হঁহা (স. ধ.) বৰ্ণন, হঁহনি; (স. ধ.)

লোকব হাবা হঁহা কাঁচা কবা।

হকবাই (ক্রি বি.) হঁকব শব্দ কবি,
হঠাত। [হাছ-ববা হকব।

হগবা (স. ধ.) বাঁহব কাঁচিব এবিধ

হকাল্ (স. ধ.) হস বাতায়াত, অবি-
কব সমাপদ, খেঁস, হাট্‌হব হকাল।

বই (স. খ.) টেকেলি মাটিব সক
পানীৰ পাৰ। (অ. ধা.) হৈ অব,
সিদ্ধ হ। (স. ধা.) আৰ্জ, উপা-
ৰ্জন কৰ। (ক্ৰ. স.) বটোঁতা
(জী) বটোঁতী।
বটন্ (ক্ৰ. স.) উপাৰ্জন, আৰ্জন।
(স. খ.) আৰ্জা বস্তু।
বটনা (স. খ.) অকস্মাত হোৱা কথা,
অসাহসিক কাৰ্য। [বটোঁতী।
বটা (স. ধা.) পৰাশকৰ, হকৰা; সিদ্ধ
কৰ। (ক্ৰ. স.) বটাওঁতা, (জী)
বটী (স. খ.) বাতুৰ ডিঙ্গি-চুটি এবিধ
পানীৰ পাৰ।
বট-বটনি } (স. খ.) বটবট শব্দ,
বট-বটনি } কোনো বস্তু লৰাব শব্দ।
বট-বটা } (অ. ধা.) কোনো বস্তু লৰাব
বটবটা } শব্দে শব্দ কৰ, বটবট কৰ।
বটবটীয়া (বি) বটবট লৰা।
বটী (স. খ.) সময় নিশ্চয় কৰা যন্ত্ৰ।
বটজৰা (বি) ডাঙৰ ওহাবতী, গাখী-
বতী গৰ বা মহ। >
বটা (স. খ.) পূজাত বজোৱা এবিধ
যন্ত্ৰ; আঠে ডাঁৰ কাল।
বটাকৰণ (স. খ.) এবিধ হালধীয়া
ফুল; ডাব গছ।
বন্ (বি) ডাঠ, ওতবাটতবি হৈ থকা,
সেবেকা নোহোৱা।
বন্ডা (অ. খ.) বন্ড ভণ।

বনা (স. ধা.) বন বা ডাঠ জঙ্গল।
বনী (স. খ.) এবিধ কঠিন বস্তু বাহ
থকা বস্তু।
বনে } (ক্ৰি. বি.) কাকৰাৰ শব্দ,
বনে-বনে } পুস, অনেক বান্ধ।
বনে পতি }
বন্ডুৱী (স. খ.) এবিধ বনা-হাল-গা
আঁচ থকা এবীয়া কাপোৰ।
বপবাই (ক্ৰি. বি.) উত্তাপিক, বেজতে,
হঠাৎ।
বপিয়া (স. ধা.) বৈয়া, লাবে জুৰিয়া।
ববা (স. ধা.) বাহবৃত্ত কৰ, বাহ উলিয়া।
বব (স. খ.) গৃহ, একে ভগ্নে ভগ্না
পৰিয়াল; খেল-খেলা ডালত ভৰ্ত্তি
বুলোৱা, চাবি-চুকিয়া ভগ্না ঠাই।
ববৰ মাছহ, ডাৰ্ঘ্য।
ববটীয়া, (বি) পোহনীয়া।
ববাকতি (স. খ.) ববাকুটি।
ববা (স. খ.) মাটিৰ চোকা, আবা।
ববাবি (ক্ৰি. বি.) আপোন-আপোন
ববলৈ। [পৰ।
ববাকুটি (স. খ.) পাক বা জুটি বাই।
ববিনী (স. খ.) বৃহিনী, বৈগী।
ববিন } (স. খ.) ববণ, বইনি।
ববিন }
ববী "বটী" চোৱা। [ববত খোজা
বকৰা (বি) আপোনাৰ ববৰ বা নিজ
বব-ববে } (ক্ৰি. বি.) গতি কৰ,;
বব-পতি } গতি কৰলৈ।

ঘৰেপৰে (ক্ৰি. বি.) আপোনাৰ ঘৰত
আক আন ঠাইত ; নিজ দেশত
আক বিদেশত । [আনৰ পৰিয়ালত
ঘৰে বাজে (ক্ৰি. বি) ঘৰৰ ভিতৰত
আক বাহিৰত ; নিজৰ আক
ঘৰোৱাহ (স.শ.) একে লগে থকা সমু-
দায় পৰিয়াল ।
ঘৰোৱাহী(বি) গৃহাশ্রমী, গৃহস্থী ; গৃহা-
শ্রম-সম্বন্ধীয় ।
ঘৰ্গিণী (স.শ.) ভাৰ্য্য মাগুহৰ ঘৰৰ
সকলো কাম-চলোৱা ঘাই ভৃত্য ।
ঘৰ্গুণোনা (স.শ.) সদায় ঘৰত থকা,
বিশেষতৈল নোযোৱা ।
ঘৰ্গ্ৰণি } (স.শ.) ঘূৰা চক্ৰৰ শব্দ ।
ঘৰ্গ্ৰণি }
ঘৰ্গ্ৰণা } (অ.ধা.) ঘূৰা চক্ৰৰ দৰে
ঘৰ্গ্ৰণা } শব্দ কৰা ।
ঘৰ্গ্ৰণি }
ঘৰ্গ্ৰণি } "ঘৰ্গ্ৰণি" চোৱা ।
ঘৰ্গ্ৰণি }
ঘৰ্গ্ৰণি } (স.শ.) ঘৰত বাহ-লোৱা
ঘৰ্গ্ৰণি } এবিধ সক চৰাই ।
ঘৰ্গ্ৰণি }
ঘৰ্গ্ৰণি } (স.শ.) আপোনাৰ ঘৰ
এবি শব্দেৰে ঘৰত বাস-লভতা,
পতিভাৱ । [ঘৰে পতি ।
ঘৰ্গ্ৰণি }
ঘৰ্গ্ৰণি } (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি ঘৰত,
ঘৰ্গ্ৰণি } (স.শ.) ঘৰ-সাজি জীৱিকা
কৰোঁতা ।

ঘৰ্গ্ৰাস (স.শ.) গৃহবাস, গৃহ ভাৰ্য্যাৰে
সৈতে ঘৰত নিবাস ; ভাৰ্য্যা আক
স্বামীৰূপে কৰা বাস ।
ঘৰ্গ্ৰণা (বি) কন্দল লগাই ভাৰ্য্যা-
স্বামীৰ বিচ্ছেদ কৰা । (স্ত্ৰী) ঘৰ
ভাঙা ।
ঘৰ্গ (স.শ.) ঘাম, তাপৰ নিষিদ্ধে
গাৰপৰা ওলোৱা বসু । [ঘৰ্গলৈ ।
ঘৰ্গ্ৰণি (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি ঘৰে, প্ৰতি-
ঘৰ্গ্ৰণিকা "খালিকা" চোৱা ।
ঘৰ্গ্ৰণ (স.শ.) ঘৰিঘৰ, বঁহনি ।
ঘা (স.শ.) আঘাত বা খহ-আঘিৰ দ্বাৰা
ছাল-বহুত গুতা ঠাই, ভাৰ্য্যৰ দন্ত ।
ঘাই (বি) প্ৰধান, মুখ্য । (স.শ.) বন-
বীয়া চৰাই ফালত পেলাবলৈ
শিকোৱা চৰাই ; পাচি-খৰাহিৰ
সাজত প্ৰথমে বোৱা ভাৰ্য্য
কাঠী ; লৰিগৈ আনতকৈ আগৈয়ে
যি ঠাই পালে বা যি বস্তত লুপে
আবিত জিকা যায় সি ।
ঘাইকৈ (ক্ৰি. বি.) প্ৰধানৰূপে,
বিশেষকৈ ।
ঘাই-মুৰীয়া (বি) প্ৰধান, ঘাই, (মাগুহ)
(স.শ.) প্ৰধান মাগুহ, ঘাৰ আভা
অলুসৰি আন লোক চলে ।
ঘাইল (বি) ঘা-পোৱা, প্ৰহাৰৰ দ্বাৰা
ছাল-বহুত ছিগা । [ঘাইলোঁ ।
ঘাই (স.শ.) মথ, ঘাৰি ঘাই বৰকৈ

বাড়্ (স. শ.) একেবারেই বজোৱা
ভাল-খোল-আদিৰ শব্দ।

বাহ্ (স. শ.) কোমল তৃণ; জন্তুৱে
খোৱা বন-আদি। [থকা ঠাই।

বাহনি (স. শ.) বহত্ বাহ বা তৃণ
বাহী

বাহ-কটীয়া } (স. শ.) জন্তুক বাহ-
যোগান্ততা।

বাগব্ (স. শ.) জৰীয়ে গাঁথি লবাব বা
তিৰোতাৰ কঁকালত পিন্ধোৱা
সক জুহুকাৰ সমূহ।

বাগৰি-পতীয়া (বি) একালে কাছৰপৰা
সিকালে বাহৰ তলে ওলম।

বাগি (স. শ.) যি বস্তুক আশ্ৰয় কৰি
আন বস্তু পোট খায়; আশ্ৰয়।

বাগব্ "বাগব্" চোৱা। [টুট্।

বাট্ (স. শ.) নৈ বা পুখুৰিত সদায়
গা-খোৱা ঠাই; সদায় নাহৰপৰা
বস্তু তোলা বা মাছুহ নমা ঠাই।

(অ. ধা.) পৰাস্ত হ, হাব্; কম হ,

বাটন্ (ক্ৰম্. স.) পৰাস্তৰ বা পৰাজয়
হওন। [কম, ন্যূন।

বাটি (স. শ.) ক্ৰটি; দাই, জগৰ। (বি)

বাটে } (স. শ.) নাৱেৰে মাছুহ
বাটোৱাল } পাৰ-কৰোঁতা।

বাডক্ } (স. শ.) বধ-কৰোঁতা নাশ-

বাডকী } কৰোঁতা (স্ত্ৰী) বাতিনী।

বাড্ মাউৰা (স. শ.) অভিভাবক বহিত,
কেও কিছু নোহোৱা। ১

বানাক্ বুলক্ (বি) অনিচ্ছিতৰূপে
ভুনা, অলপটক ওলোৱা, কণাকণি
কৰা। [ৰূপে, (ভুনাত বাটে)।

বানাক্ বুলক্ কৈ (ক্ৰি. বি.) অনিচ্ছিত
বাহ্ (স. শ.) তাপৰ নিমিত্তে ওলোৱা
পাৰ বস; তাপ। (অ. ধা.)
তাপৰ নিমিত্তে নোহৰ ওৰিয়ে
পানী উলিয়া বাহ বাহিব কৰ্,
বা বাহমুক্ত হ; যেনে পাটো
বাহিছে।

বামচি (স. শ.) বাহৰ পৰা পাত হোৱা
সক কোঁহা। [কালি।

বাম-কালি (স. শ.) ক্ৰীতকাল, অহ-
বাম-পাৰ্ (স. শ.) বাহৰপৰা হোৱা
এবিধ বহু।

বাব্ (স. শ.) পলখন, ভিজিব পাচকাল
বাব্-মোচৰা (স. শ.) ভিজি পকাই দুখ-
দিয়া কাৰ্য্য; যি ভিজি মোচৰে
ভিজি-পকাওঁতা। [অপমান কৰ্।

বাল্ (স. শ.) গালি পাৰ, গালিৰ দাবা
বিউ (স. শ.) পগোৱা মাখন; দুবৰ
ভিতৰত থকা তাৰ নিচিনা বস্তু।

বিটিবা (বি) কটীয়া, বাঢ়িব নোৱৰা।

ঘিণ্ (স. শ.) ঘৃণা, চুৰা যেন বোধ;
আপোনাতকৈ অধম যেন বোধ।

ঘিণা (স. ধা.) অসুচি বা অধম যেন
বোধ কৰ্, বেয়া পা।

ঘিণ্-লগা (বি) বাক্ ছলে বা বাহ লগ

ললে আগুনি অগ্নি বা নীচ
 হোৱা বোধ হয়, নীচ, অধম ।
 বিষক (স.শ.) তিক্ত-জাতিৰ এবিধ
 বনবীয়া লতা ; ডাৰ কল ।
 ঘিলা (স.শ.) এবিধ লতা ; ডাৰ বৃ-
 নীয়া গুটি ; চক্ৰ, চকৰি ; জীৱি
 আগ-কালৰ বৃষীয়া হাড় ; চবাইৰ
 আহাৰ জীৰ্ণ কৰা-যতন ।
 ঘিলা ডুৱীয়া(স.শ.)নৈৰ আন ঠাইতকৈ
 অলপ দূৰ, সৰু ঠাই ।
 ঘিলা-সংযোগ (স. শ.) কোনো বস্তুক
 সহজে হানাত্তৰিত কৰিবৰ কাৰণ
 চাৰিটা ঘিলাৰ বা চকৰিৰ যোগ ।
 ঘিলাহাঁহ (স.শ.) এবিধ সৰু বনবীয়া
 হাঁহ ।
 ঘুঁহুটিয়া (স.শ.) ভিতৰলৈ আঁহুলি বা
 মাৰি স্ফুৰাই খোঁচ, বা ধোঁক্ ;
 কথাটো মন দিয়াৰ কাৰণ অলপকৈ
 আঁহুলিৰে তেলা মাৰ্ । [হোৱা ।
 ঘুহুচা (বি) গা কৌচ-খোৱা কুঁজা
 ঘুহুচুঁটে (স. শ.) এবিধ লতা আৰু
 ডাৰ কল ।
 ঘুগুৰা (স. শ.) কোনো বস্তুত আৰি
 দিয়া, সৰু জুহুকা ।
 ঘুগুলা (স. শ.) শস্ত বা জুপ আদি পচি
 হোৱা চূৰ্ণ । (বি) ভাগি চূৰ্ণ হোৱা ।
 ঘুহুৰ (স. শ.) উদকাই ।
 ঘুহুৰীয়া (বি) ঘুহুৰে ধৰা ।

ঘুট্‌ঘুটিয়া (বি) চুটি চাপৰ ।
 ঘুণ্ (স. শ.) কাঠ-বীহ-বিজা-এবিধ
 পোক ; গাৰ কোনো অৱ-
 অভাৱ বা দোষ । [হোৱা ।
 ঘুণীয়া (বি) ঘুণে ধৰা ; আঘাত আদিৰ
 দ্বাৰা হাড়-আদি ভগা বা অকৰ্ম্মা ।
 ঘুণ্-গুড়ি(স.শ.) ঘুণ-পোকে কাঠ বীহ
 ধাই কৰা ধুলি ।
 ঘুহুৰ্‌বানাক "বানাকুহুহুৰ্" চোৱা ।
 ঘুণ্‌বাই } (ক্ৰি.বি.) অকৰ্ম্মাত, হঠাত ;
 ঘুণ্‌হাই } ঘুণ্‌ৰ শব্দ কৰি ।
 ঘুমটি(স.শ.) টোপনি, শুবৰপৰা আৰু
 সাৰ পোৱালৈকে এভাগ নিদ্রা ।
 ঘুমুটি ঘুৰণ } (স.শ.) টোপনিত ঘোৰ
 ঘুমটি ঘুৰণ } কাঢ়ি জুৰা যোগ ।
 ঘুমনি (স. শ.) চিন্তাৰ দ্বাৰা বাহিৰৰ
 জ্ঞান নথকা হোৱা অৱস্থা, গভীৰ
 চিন্তা ।
 ঘুমা (অ.ধা.) চিন্তাত মগ্ন হ, চিন্তাৰ
 দ্বাৰা বিমৰ্ষ হ ; শো, টোপনিত
 পৰ । ["ঘুহুৰীয়া" চোৱা ।
 ঘুম্ব "ঘুহুৰ্" চোৱা । ঘুম্বীয়া,
 ঘুৰ্ } (অ. ধা.) পাক ল ; লুটি থা ;
 ঘুৰ্ } ওলট্ ।
 ঘুৰণ্ } (স.শ.) পাক বা লুটি খোৱা
 ঘুৰণ্ } কাৰ্য্য । (বি) পোন নো-
 হোৱা, ধোঁকা, (বাট) ।

বুৰীয়া } (বি) চক্ৰ নিচিনা,
বুৰীয়া } গোলাকাৰ ।

বুৰা } (স.খা.) পাক খুৱা, ওলোটা,
বুৰা } লুটি খুৱা ।

বুৰি (স.খ.) এবিধ বৰঠেক কেৰ-মেলা
মেখেলা, লহজা ।

বুৰি-পকি } (ক্ৰি.বি) অনেক বাৰ
বুৰি-পকি } বুৰি, বুৰি-বুৰি ।

বুৰীয়া (স.খ.) মহ নিবাৰণ কৰিবলৈ
আঁঠুবাৰ দৰে অৰা কাপোৰ ।

বুৰ-বুৰি } (স.খ.) সৰু চকৰি; হুৱাব
বুৰ-বুৰি } বুৰিবৰ নিমিত্তে তাৰ তলত
দিয়া খোলনি থকা কাঠ বা বাঁহ ।

বুৰ-বুৰী-বৰ } (স.খ.) কোনো গধুৰ
বুৰ-বুৰী-বৰ } বস্তু দাঙিব, নৰাবৰ
বা লৰাবৰ কাৰণ এটা চকৰিত
এডাল লেজু লগাই কৰা বডন ।

বুৰুটিয়া (অ.খা.) বাট মে পাই বা
কোনো বস্তু বিচাৰি বুৰি ফুৰ্ ।

বুলা (স.খ.) বুঙলা, শত্ৰু বা কুণ-আদি
ভাগি হোৱা ফুলি ।

বুলি (স.খ.) মহ-আদিয়ে লেটি লোৱা
বোকাপানীৰ খাল; ভাঙৰ নৈৰ-
পৰা বামৰ ফাললৈ আগ বাঢ়ি
বোৱা,বতাহে নোপোৱা এভেঁৰ
ঠেক পানী ।

বুহি (স.খ.) পাত লগা ডাপ, গ্ৰীষ্ম ।

বুহুয়া (বি) ডাৱৰে ঢকা, কিছু ডাপ
বুক, ডাৱৰ ভেদি অলপটক
ওলোৱা, (বদ) ।

বুণা (স.খ.) ঘিণ, ভুজ-বোধ । [নীচ ।
বুণিত, (বি) ঘিণ-লগা, বেয়া; অধম,
বুত্ (স.খ.) ঘিউ, পগোৱা মাখন ।

বোঁও (স.খ.) বঁতৰত হুতা কটাত
এবাৰ হাত দাঙি টানোতে যিমান
হুতা ওলায় । [খোচৰ ।

বোঁকেটীয়া (বি) কৰিবলৈ টান,
বোঁচ্ (স.খ.) মণিৰ খন্দা ।

বোঁতা (স.খ.) বাঁত । (অ.খা.) বহুত
লাভ কৰ; বাহিৰ ভাঙৰ কাৰ্য্য
সিদ্ধ কৰ; খেনে, এই বাৰ
অমুকে বোঁতালে ।

বোঁহনি (স.খ.) বুকুৰ সময়ত ককে
ধৰা ডিঙিৰ পৰা হোৱা শব্দ ।

বোঁহা (অ.খা.) ঘেৰেবি টান, ককে ধৰা
ডিঙিৰ দৰে শব্দ কৰ; অনিশ্চিত
ৰূপে ক, খেবোণেবো কৰ ।

বোঁহ }
বোঁহ-খান্ } (স.খ.) আটা-কৰা শত্ৰু ।

বোঁকেচ্ (স.খ.) ইচ্ছা নকৰাকৈ লগোৱা
অলপ দাই ।

বোঁকেটা (বি) বেয়া, ঘিণ লগা ।

বোঁকেটা-খোৱা, (বি) অনেকবাৰ অগ-
মান পাই তালৈ গুৱ নথকা-হোৱা,
নিলাক-হোৱা ।

যেহনি (স.খ.) কুতুবব গৌজবণি ।
 যেলা (অ.খা.) কুতুবব নবে গৌজব ।
 যেব (স.খ.) চোলা বা যেথেলাব কেব ।
 যেৰ্বেবণি (স.খ.) যবিবব সময়ত ককে
 ধবা ডিভিব পবা হোৱা শব্দ ।
 যেৰ্বেবা (অ.খা.) বৃত্তাব সময়ত ককে
 ধবা ডিভিব নবে শব্দ কব্ ।
 যেৰ্বেবি "যেৰ্বেবণি" চোৱী ।
 যেৰ্বেবীয়া (বি) কফযুক্ত, কফৰ ঘাৰা
 গধুৰ হোৱা ।
 যেলা (অ.খা.) বব লোকৰ নবে আন-
 "শ্বেবে ব্যৱহাৰ কব্, (বাহন-আদি) ।
 যেৱালি (স.খ.) এবিধ স্বগজি বগা ফুল ।
 যেৱী (স.খ.) ভাৰ্যা; গৰাকিয়নী ।
 যেয়া (স.খা.) ঘা লগা, কটা অন্ত্ৰেবে
 কুৰিয়া ।
 য়োক্ (স.খা.) অজুলি বা জোকা বস্ত্ৰেবে
 ককি বাহিবলৈ আন্; য়োক্ ।
 য়োক্‌ই (স.খা) ঘুঁকুটিয়া, মাৰি-আদি
 হুমাই লৰা বা খোচ্ । (স.খ.)
 পোনেই হাত দিয়েই বস্ত্ৰ নে-
 পোৱা ঠাই; সহজে লোৱাব নে-
 দ্বৰা ঠাই । (বি) দুজিবলৈ টান ।
 য়োকা (স.খ.) বহুত বস্ত্ৰবপৰা ধাপ
 মাৰি অনা এঘুটি ।
 য়োকাযোকে (ক্রি. বি.) খামোচা-
 খামোচে ।
 য়োকাঝালি (স.খ.) চল পাই অধিক

কৈ নিয়া কাৰ্য্য । য়োকাঝালি বা
 চল পাই সবহকৈ নি । [যবা ঠেলা ।
 য়োকাটা (স.খ.) মাৰি বা আজুলিবে
 য়োকাটা-ঝাল্ (স.খ.) ছুতাল টনিড
 লপোৱা হাতেৰে আগলৈ ঠেলি
 বোৱা এবিধ জাল ।
 য়োৰ্ধোৱনি (অ.খা.) য়োজব মাত;
 টোপনিত হোৱা নাকৰ শব্দ ।
 য়োই (স.খ.) মাৰি ঘুৰাই পিহ্ বা
 মিহলা । [পাচ্ ।
 য়োটনা (স.খ.) কোনো বস্ত্ৰ য়োটা
 য়োটনী (স.খ.) য়োটা মাৰি, য়োট-
 নাত পিহা মাৰি ।
 য়োটা (স.খ.) ভাৰ্য্যৰ পাত য়োটনাত
 ঘুঁটি গাৰীৰ চেনি মিহলাই কৰা
 এবিধ পি-খোৱা বস্ত্ৰ ।
 য়োৰা (স.খ.) অথ, মাজুহ উঠা এবিধ
 চাৰি-ঠেঙীয়া জন্ত, (জী) খুঁৰী;
 হিলৈৰ টুপি-কুটোৱা বস্ত্ৰন ।
 য়োৰা-চোৱা (স.খ.) য়োৰা-বৰীয়া,
 য়োৰাব কাৰ-কৰোঁতা ।
 য়োৰা-শলখ (স.খ.) গলত টাহ মাৰি
 ধবা এবিধ গল বোগ ।
 য়োৰানিহ্ "নিহ" চোৱী ।
 য়োৰা শাল্ (স.খ.) য়োৰা-বস্ত্ৰা ঘব ।
 য়োৰোচ "যেৰেচ" চোৱী ।
 য়োং (স.খ.) এবিধ হিংসক জন্ত ।
 য়োপোলা (বি) ডগা, কটা, দুৰ্ব হোৱা ।

ঘোচাম্ (স. শ.) চোঁচা গছৰ স্তত ।

ঘোচাম্-গাঁঠি (স. শ.) টান বান্ধ, যেলিব
নোহুবা গাঁঠি । [বৰ টান জবী ।

ঘোচাম্-জবী (স. শ.) চোঁচা-সুতৰ জবী,

ঘোনা (বি) মলিন, বোকাবুদ্ধ, (পানী) ।

ঘোমাল্ (স. ধা.) ঘাঁটি বোকাবুদ্ধ বা
মলিনকৰ্ । [মুলি ; চকুৰ গাঁত ।

ঘোপ্ (স. শ.) সৰু, আঁহৰ ঠাই ; নৈব

ঘোপা (বি) দলৈ সোমোৱা, বৰকৈ বহা,
(চকু) (স. শ.) ওহা, পৰ্জাতৰ গছৰ ।

ঘোপাটেক (ক্রি. বি.) খেমেৰে বা দেখা
শক্তি বঢ়াবৰ কাৰণ পিৰতি
কোঁচাই । [চকু-বহা ।

ঘোপা-চকুয়া (বি) দটেক বহা-চকুযুক্ত,

ঘোপ্-মৰা (বি) বৰ আঁহৰ ।

ঘোব্ (বি) ভয়ানক, ভয়ঙ্কৰ, ভয় লগা,
অভিশয় প্ৰবল । (স. শ.) যেচ,
ভাঁজ । [প্ৰবল ।

ঘোবতৰ্ (বি) অধিক ভয়ানক বা

ঘোবা (স. ধা.) ভিৰা, বেকাকৰ, নিজ
হত একটাই আন হতলৈ আন ।

ঘোৰোৰণি (স. শ.) চৌপনিত নাকৰ-
পৰা হোৱা নক, যেহুৱীয়ে ভিৰি-
পৰা কৰা নক ।

ঘোৰোৰা (অ. ধা.) চৌপনিত নাকেৰে
নক কৰ, যেহুৱীৰ দৰে ভিৰি-
পৰা নক কৰ ।

ঘোল্ (স. ধা.) জুলীয়া বস্ত বৰকৈ লৰাই

মলিন কৰ, খচি বোকাবুদ্ধ কৰ,

বিচাৰি বিচাৰি বধ কৰ । (স. শ.)

বোকাৰ নিচিনা লক্ষন বস্ত, মাখন
ভোলা গাৰীৰ পানী ।

ঘোলনী (স. শ.) কুঁহিয়াৰৰ উপত বস
ঢালি খোৱা নাৰৰ নিচিনা কাঠৰ
পাজ, অদ্ভুত আহাৰ-পানী-দিয়া
কাঠৰ পাত্ৰ ।

ঘোলা (বি) ঘোনা, বোকাবুদ্ধ, কুহুম-
পেলা, (কণী) ।

ঘোলমুলীয়া (বি) ঘোলৰ নিচিনা, পকি
পলিয়ন হোৱা । [কৰ্, গা ।

ঘোম্ (স. ধা.) উঠ শব্দেৰে প্ৰকাশ

ঘোষণা (স. শ.) জাননী, সকলোহে
জানিবলৈ প্ৰকাশ কৰা কাকত ।

ঘোৰা (স. শ.) ওলাই লগাই দিয়াৰ
পাচত আটাই বিলাক পাৰ্জুতাই
গোৱা পত বা গীত ।

ঘোঁকৰে (ক্রি. বি.) সোঁতৰ দৰে বৈ,
(তেজ ওলোৱাত খাটে) ।

ঘোঁঘোৰা (অ. ধা.) বেগাই সোঁতৰ দৰে
বৈ পৰ । [বোধ ।

হাণ্ (স. শ.) গছ, নাকৰ ঘাৰা হোৱা

হাণেজিহ্বা (স. শ.) গছ-গোৱা অৰ,
নাক ।

চ

চ (স. শ.) এবিধ গছ।

চই (স. শ.) কোনো দেশের বজা সন্ধিবে

১) আন দেশের বজার করতলীয়া হৈ
সন্ধির নিকপিত কর দিব নোয়াবি
বজার ওচবলৈ পঠোয়া ডেঁটী-ভাব।

চক্ (স. শ.) অকস্মাত পোয়া ভয়,
উচাপ, (অ. ধা.) অকস্মাৎ ভয় পা।

চচ্ (বি) নিষজ, মিহি, ওখোবা-মোখোবা
নথকা, উকা। [কামী বিলাক।

চ্চালি (স. শ.) অবাবে ওঁঠি লগলগোয়া

চচ্ (বি) অলপ-বুদ্ধি-হ্রম হোয়া।

চড়াল (স. শ.) চাঙাল, এটা নীচ
জাতি; গাঁয়া বাজব দিতাল
হাজী, (জা) চড়ালনী, চড়ালী। ১

চপা (স. শ.) এবিধ উগ্রগন্ধি ফুল, তার
গছ। [চোৰী।

চব্ "চড়্" চোৰী। চবাল, "চড়াল"

চহা (স. শ.) কোনো বস্তুর পৰা এবাই
পৰা পাতল থও।

চহিয়া (বি) অসমান রূপে এবাই বোয়া
ভাগ; বস্তুর ক্ষুদ্রাংশ।

চক্ "গাঁজু-চক্" চোৰী।

চক্ (স. শ.) এক সিকি বা দহ সেব
বুজোয়া অহ, যেনে, "১০"।

চকব্ (স. শ.) গাত থকা ঘৃণীয়া চিন
বা সঁচ, যেনে কেঁটা সাপব চকব।

চকবা (স. শ.) মুগা পাট আদির মত
পথিলা। (জী) চকবী।

চকবি (স. শ.) সৰু চক্ৰ বা ধিলা
গাত থকা চকব।

চকবি-কেঁটা } (স. শ.) কেঁটত চকবি
চকব্-কেঁটা } থকা এবিধ ডাইল
সাপ।

চকবী "চকবা" চোৰী।

চকল্ } (স. শ.) পাতল এজোখব,
চকলা } পাতল কৈ কটা এক খণ্ড।

চকলা (স. শ.) মহ-আদিয়ে কাখোবাত
হালত হোয়া চেপেটা উঠকা।

চকলা চকল্ (বি) অনেক পাতল থণ্ড-
কবা, অনেক চকলা বা হালত
হোয়া উঠকাযুক্ত।

চকলা-চকলে (ক্রি. বি.) এচকলাব
পাচত আন এচকলা লৈ।

চকলা-টেকা (স. শ.) এবিধ টেকা কল,
ভাব গছ।

চকলিয়া (স. ধা.) পাতলকৈ জোখব
জোখব কর্, পতহিয়া।

চকলীয়া (বি) চাকলির নিচিনা, পাতল
আকৃষ্ণীয়া গঢ়ব।

চকা (স. শ.) পছমর গুটির উবাণ,
আজিতির বাথব পতা ঠাই।

চকাছন্দা (স. শ.) অলপ প্রকাশ, অলপ
দীপ্তি। (বি) অলপ পোহব।

চকাছন্টাকৈ } (ক্রি. বি.) অলপটক,
চকামকাকৈ } অলপটকপে, (দেখাত
খাটে) ।

চকামকা (স. খ.) খন্ডকতে মাৰ-যোজা
পোহৰ, চকাছন্টা, অলপট দীপ্তি ।

চকী (স. খ.) নগৰ-আদি-বাঞ্ছোতাই
পৰ দিয়া ঠাই; এবিধ চাৰিটা
খুঁৰা আৰু পিঠি থকা আসন ।

চকীয়াল (স. খ.) নগৰ বখীয়া, নগৰ বা
ধনৰ উৰাল-আদিত পৰ-দিত্তত ।

চকু (স. খ.) চকু, দেখা ইন্দ্ৰিয়, যি অজব
থাবা দেখা যায়; বাঁহ আদিৰ
আধি; পাত্ৰ বা খহৰ ভিত্তৰৰ সৰু
গুটিৰ নিচিনা ভাগ । [যোগ ।

চকু-কোত (স. খ.) চকুৰ নোম-সবোজা

চকু-চৰহা } (বি)লোকৰ ভাল দেখিলে
চকু-পোৰা } বেজাব পোৰা ।

চকুৰ্-কুটা (স. খ.) বৈবী ভাবৰ লোক,
' যি লোকক দেখিবলৈ মন নাযায় ।

চকু বোজা } (বি) দেখিবলৈ ভাল,
চকু লগা } গুহনি [থকা ।

চকুয়া(বি) আৰীয়া, বহুত আধি বা চকু
চকুনিয়া বন (স. খ.) থাপ লগা এবিধ
সৰু বন । ১

চকোব (স. খ.) এবিধ চবাই, চাটকৈ
চকোজা; (স্ত্রী)-চকোবী ।

চকোজা (স. খ.) চাটী, বাবীৰ চাৰিও

ফালে দিয়া বেৰা; চাটকৈ চকো-
জাৰ মতা, চক্ষবাক ।

চকোজা-চাউল (স. খ.) বোকা-চাউল,
কোমল চাউল, এবিধ জলপনীয়া
চাউল । [ধান ।

চকোজা-খান (স. খ.) সেই চাউলৰ
চক্ৰচকীয়া (যি) উজ্জল, জিলিকা;
সোমাদ, বসাল ।

চক্ৰচবা (বি) খুবনীয়া, বহা চাৰি ।

চক্ৰমক (স. খ.) চকামকা, ওলায়েই
মাৰ যোজা পোহৰ ।

চক্ৰমকনি (স. খ.) জিলিকনি ।

চক্ৰমকা (অ. খা.) পোহৰ হৈয়েই মাৰ
বা; ভাগি ভাগি দীপ্তি কৰ,
জিলিক, তৰ্জব ।

চক্ৰমকি (স. খ.) চকামকা, ওলায়েই
মাৰ যোজা পোহৰ ।

চক্ৰমকীয়া (বি) ওলায়েই মাৰ যোজা,
জলি উঠিয়েই ন জলা হোজা;
জিলিকা, তৰ্জবীয়া ।

চক্ষ (স. খ.) বখৰ ঘিলা; এবিধ খুব-
নীয়া কটা অস্ত্ৰ; খুবনীয়া বস্ত্ৰ;
হুটালি; বকনী। বিকুব অস্ত্ৰ ।

চক্ষব } (স. খ.) বিকু, কক ।
চক্ষপানি }

চক্ষবতী (স. খ.) ওপৰকি, বা বজাব
ওপৰব বকা । [(স্ত্রী) চক্ষবাকী ।

চক্ষবাক (স. খ.) চাটকৈ-চকোজাৰ মতা,

চক্ৰাকাৰ্ }
 চক্ৰাকৃতি } (বি) ঘূৰণীয়া ।
 চগা (স. শ.) একাৰ বাতি উৰি আহি
 জ্বলিত পৰা এবিধ হৰ্গন্ধ গোন্ধ ।
 চক্ৰনীয়া } (বি) বেগেতে জগা, চনকা
 চনচনীয়া } (গছৰ ভালত পাটে) ।
 চকল্(বি) অস্থিৰ, অশািত, মন-পাতল ।
 চক্ৰাপ্ (স. শ.) চোলা-আদিৰ দাঁতিৰ
 ভিতৰ ফালে সি দিয়া ঠেক-
 কাপোৰ ।
 চট্ (স. শ.) মৰাপাটেৰে কৰা এবিধ
 চৰীয়া কাপোৰ; তৰং পানীৰ
 তল গৈ থকা বালি ।
 চটা (উপশ.) দৌঘল-সজীয়া চেপেটা
 বস্তু বুজাবলৈ সংজ্ঞা শব্দৰ পাচত
 ব্যৱহৃত শব্দ যেনে, পাট চটা ।
 সৰু আৰু ভাল তেনে বস্তু বুজা-
 বলৈ "চটি" হয় । [আসন ।
 চটাই-চৰা (স. শ.) বীহৰ কাঠীৰ এবিধ
 চটিয়া (বি) চেপেটা আৰু দৌঘল ।
 চট্‌চটনি } (স. শ.) পাতল চেপেটা
 চট্‌চটি } বস্তুৰ আঘাতৰ, বা জ্বলিত
 থৰি ফুটাৰ শব্দ ।
 চট্‌চটা (অ. ধা.) পাতল চেপেটা বস্তুৰ
 আঘাতৰ, বা জ্বলিত থৰি ফুটাৰ
 দৰে শব্দ কৰ্ ।
 চট্‌শোহৰ্ (স. শ.) নিচেই বাতিপ্ৰকাৰ
 শোহৰ; প্ৰত্যা-কাল ।

চঠাদিনা (স. শ.) আজিৰ আগৰ বা
 পাচৰ চতুৰ্দ্ধ দিন । (ক্রি. বি.)
 আজিৰ আগৰ চতুৰ্দ্ধ দিনত ।
 যেনে, তেওঁ চঠা-দিনা আহিল ।
 চঙ (বি) বৰ থকাল, অলপতে থং উঠা ।
 চঙা } (স. শ.) হৰ্গা, বৰ থকাল
 চঙী } ভিবোতা ।
 চত্ (স. শ.) চৈজ, বছৰৰ শেষ মাহ ।
 চত্‌মহীয়া (বি) চত-মাহৰ । (ক্রি. বি.)
 চত-মাহত ।
 চত্ (বি) অধীন, তলতীয়া ।
 চতৰ্ বতৰ্ (স. শ.) লবচৰ, সফালন,
 অস্থিৰতা । (বি) অটিক, অস্থিৰ;
 যেনে, চতৰ বতৰ কথা ।
 চ-তি (স. শ.) ঘৰৰ খুটাৰ কানত পথা-
 লিতৈ দিয়া কাঠ বা বীহ ।
 চতীয়া (স. শ.) এবিধ গছ ।
 চতুৰ্ (বি) বুধিয়ক, নিপুণ ।
 চতুৰতা } (স. শ.) বুধিয়কৰ গুণ,
 চতুৰালি } নিপুণতা ।
 চতুৰ্দ্ধ (স. শ.) চাৰি গুণ বা ভাগ ।
 চতুৰ্দ্ধ (সং) চাৰি সংখ্যা পূৰ কৰা; চাৰি
 টাৰ শেষ টো ।
 চতুৰ্ধা (স. শ.) মৰাৰ পাচত চাৰি দিনৰ
 দিনা মৃতকৰ উদ্দেশে কৰা কাৰ্য্য ।
 চতুৰ্দ্ধ (স. শ.) অমাবস্তা বা পূৰ্ণিমাৰ
 পাচৰ চতুৰ্দ্ধ তিথি । [চৈধ্য
 চতুৰ্দ্ধশ্ (সং) চৈধ্য সংখ্যা পূৰ কৰা;

চতুৰ্দ্ধশী (স.খ.) অমাবস্তা বা পূর্ণিমাৰ
আগৰ দিন ।

চতুৰ্দ্ধিশ (স.খ.) চাৰিও ফালে ।

চতুৰ্দ্ধিশে (জি.বি) চাৰিও ফালে ।

চতুৰ্দ্ধিশতি (সং) চাৰি-অধিক-কুৰি ।

চতুৰ্দ্ধৰ্জ (বি) চাৰি হতীয়া, চাৰি খান
হাত থকা ।

চতুৰ্দ্ধৰ্জ } (বি) চাৰি-ঠেঙ্গীয়া ।
চতুৰ্দ্ধৰ্জী }

চতুৰ্দ্ধতি (স.খ.) লবচৰণি, অস্থিৰতা
কচকচনি । [থাক্ ।

চতুৰ্দ্ধতা (অ.খ.) কচকচা, লবচৰ কৰি
চতুৰ্দ্ধতীয়া (বি) অস্থিৰ, অশান্ত, যেনে,
চতুৰ্দ্ধতীয়া লৰা ; সঁচা মিছা নিশ্চয়
নকবাৰ্কে কোৱা, যেনে, চত-
ৰ্দ্ধতীয়া কথা ।

চন্ (স.খ.) ধোৱা বা পিয়া বস্তু মুখলৈ
তোলা পাত্ৰ ; আলৰ জ্বৰী ।

চনকা (বি) বেগতে ভগা, চকণীয়া,
(ঠাল) ।

চন্দন (স.খ.) জাতি-কাঠ, বা বজাকাঠ
পানী দি খিলত পিঁহি কৰা
বোকাৰ নিচিনা এবিধ বস্তু ।

চন্দনা (স.খ.) মদনা তাঁটো ।

চন্দক-কাঠ (স.খ.) পিঁহি চন্দন-কৰা
কাঠ, তাৰ দুবিধ — এবিধ বগা,
আন বিধ বৰা ।

চন্দলা (বি) বাউ ভাগি মুকলি বা কেট-
লেছা হোৱা, (পাচি-আদি) ।

চন্দলাই (স.খ.) বাউ ভাগি মুকলি
হোৱা খৰাহি বা পাচি ।

চন্দলিয়া (স.খ.) ভাজি ভিতৰৰ ফাল
বাজ কৰ । [সক মাছ ।

চন্দা (স.খ.) এবিধ অলপ ঘূৰণীয়া,
চন্দিয়া (স.খ.) নেউটিবৰ কাৰণ গুটিব-
পৰা আঁহ টানি দীঘল কৰ
(কপাহ) ।

চন্দুক (স.খ.) পেড়া ।

চন্দুৱা (বি) লাজত পৰা, বেয়া কাৰ্য্যত
ধৰা পৰি লাজ-পোৱা । [লাজ ।

চন্দুৱালি (ও.খ.) চন্দুৱা গুণ বা অৱস্থা,
বেয়া কাৰ্য্যত ধৰা পৰি পোৱা
চন্দোৱাব (স.খ.) চন্দ্রতাপ ; মাহুহ বহা
ঠাইত হাঁ দিবৰ কাৰণ ওপৰত
তৰা কাপোৰ ।

চন্দ্র (স.খ.) জোন ।

চন্দ্রতাপ্ (স.খ.) ডাকৰ লোক বহা
বা দেহতাৰ মূৰ্ত্তি-খোৱা ঘৰৰ
ভিতৰফালে ওপৰত তৰা কাপোৰ,
দেহতাৰ ঘৰৰ ওপৰত তৰা
কাপোৰ ।

চন্দ্রবিন্দু (স.খ.) অৰ্দ্ধ চন্দ্রাকৃতি অস্থ-
নাসিক চিহ্ন, যেনে—৮ ১

চন্দ্রমণ্ডল (স.খ.) চন্দ্রৰ ঘূৰণীয়া
আকাৰ ; চন্দ্রলোক ।

চম্ৰযজ্ঞিকা (স. শ.) এবিধ গধূলি ফুল।
বগা ফুল ; তাৰ গছ।

চম্ৰলোক (স. শ.) চম্ৰৰ ঠাই। [শিত।

চম্ৰাবলী (বি) জোনৰ বাবা প্ৰকা-

চন্মূৰ্ (স. শ.) খৰ্কেৰে নিজক বা

আনক দোষ দি কৰা বেজাব।

চপনীয়া(বি)কোনো সৰু নথকা মাছ-

হৰ ঘৰত পেট পুহি থকা ; বাটলু-

তিৰোতাৰ ঘৰত বাস কৰা।

(স.শ.) লোকৰ ঘৰত পেট পুহি

থকা মুনিহ,বিয়ানকৰা তিৰোতাৰ

আমী হৈ তাইৰ ঘৰত বাস-কৰা

মতা ; (স্ত্ৰী (বি. স. শ.) চাপনী।

চপয় (স.শ.) এবিধ চাৰি-ককীয়া ছন্দ,

সেই ছন্দেৰে কৰা পদ।

চপৰা (স. শ.) পৃথিবীৰ পৰা কাটি

বেলেগোৱা এডোখৰ মাটি ;

ঘূৰণীয়া চেপেটা খণ্ড বা ডোখৰ।

চপৰাচপৰ (বি) অনেক চপৰা-কৰা।

চপৰাচপৰে (ক্ৰি.বি.) এচপৰাৰ পাচত

আন এপেৰা লৈ। [থকা ঠাই।

চপৰাদি (স.শ.) দলিয়নি, বহুত চপৰা

চপৰিয়া (স.শ.)হাতৰ তলুৱাৰে আঘাত

কৰ্। (অ. ধা.) চাপৰি বজা।

চপৰীয়া (বি) চপৰাৰ নিচিনা।

চপা (স.শা.) ধোঁটা, একে লগ কৰ্ ;

সকোচিত কৰ্, কোঁচা ; ওচৰলৈ

আন্, নৈৰ ধাঁতিলৈ আন্,(নাও)

চপ্‌চপনি (স.শ.) পিঠাতে বা খাঠাতে
ওঁঠৰপৰা হোৱা শব্দ।

চপ্‌চপা (অ. ধা.) পিঠাতে বা খাঠাতে
ওঁঠেৰে শব্দ কৰ্।

চপ্‌চপীয়া (বি) মুখলৈকে পূৰ। [কৰি।

চপ্‌চপীয়াটক (ক্ৰি.বি.) মুখলৈকে পূৰ

চপ্‌চপ্‌ কৰে (ক্ৰি. বি.) খাঠতে বা

পিঠতে ওঁঠেৰে শব্দ কৰি।

চকল্ (বি) ঘূৰা, ডেকা কালৰ ডেক

শক্তিৰে পূৰ। [বোগ।

চবকা (স. শ.) গৰু-মহৰ খুৰা ফটা

চৰিখা (অ. ধা.) (স.শা.) নাও চলাবলৈ

বঠাৰে পানীত আঘাত কৰ্ ;

কোবেৰে চাব মাৰ্ বা মাটি

খান্ ; বাঘৰ দৰে হাঁতোৰাৰে

আঘাত কৰ্, পল বা, চেঁকী দি।

চমক্ (স. শ.) ওলায়েট মাৰ যোৱা

পোহৰ, চকমক ; উচাপ, চক্,

অকম্বাৎ পোৱা ভয়। (অ. ধা.)

উচাপ ধা, অকম্বাৎ ভয় পা।

চমকা (স.শ.) হাতৰ পাঁচোটী আঙুলি

মেলি কৰা জোখ ; পাঁচোটী

আঙুলি মেলি হাতে বিমান ধৰে

সিমান বত।

চমকাচমকে (ক্ৰি. বি.) এচমকাৰ

পাচত আন এচমকা লৈ।

চমটা (স. শ.) দোখীৰ দণ্ড কৰা নাল-

লগোৱা এটটা ছাল।

চমটিয়া (স.খা.) চমটাৰে কোবা।

চমৎকাৰ্ (স. খ.) বিস্ময়, আশ্চৰ্য্য।

(বি) আচৰিত, বিস্মিত ; বিস্ময়-
লগোৱা।

চমাব্ (স. খ.) চূণৰ ব্যৱসায়-কৰা
মাজুহ ; (জী) চমাবন্ধী।

চম্ (বি) ওচৰ, দুৰ নোহোৱা। (স.খ.)
ওচৰ ঠাই।

চম্ভাচমি. (বি) ওচৰাউচৰি।

চম্ভমনি (স. খ.) পিত্তৰপৰা হোৱা
বুকুৰ পোৰণি।

চম্ভমা (অ.খা.) পিত্তৰপৰা পোৰণিৰ
নিচিনা বেদনা বোধ কৰ্, (বুকুত
খাটে), যেনে, বুকুৱে চম-
চমাইছে।

চম্পা (স. খ.) টপা-ফুল।

চমুক্ (স. খ) লো-আকৰ্ষণ কৰা এবিধ
শিলৰ নিচিনা বস্তু।

চম্ভাল্ (স. খা.) অধীনত বাধি কাম
কৰা, ইচ্ছাৰতে চলা, বশ কৰ্, ;
সম্পন্ন কৰ্, সমাধা কৰ্।

চম্ (স. খ.) আশংকা ; বাইটক দাবীয়ে
তাৰ্খ্যাব বা তাৰ্খ্যাই দাবীৰ সজ
বতাহৰ ওপৰত কৰা সম্বন্ধ।

চম্ (স. খ.) ওপু হুত, চৰিয়া ; গালত
যবা চাপৰ। (অ.খা.) বুদ্ধি পা,
বাচ (নবিশা-আদি) ; চবাই পছৰ
দৰে আহাৰ কৰ্, আনত্‌টক

আগ বাঢ়্‌ বা খেঠ হ। চম্-পৰ,
কল পকাৰ পাচত মব্। (কল-
গছত খাটে)। চম্-মাৰ্, গালত
চাপৰ মাৰ।

চমগ্ (স. খ.) আকাশ ; বজ্ৰ। ১

চমগ্-শিল্ (স.খ.) বিহুলীত পৰা শিল,
১ বজ্ৰপাতৰ শিল। [বা টছানি।

চমঠ্ (স. খ.) হোলোং নাহৰ আগত
আক ওৰিত নাহবীয়া বহা পাট
চমণ্ (স. খ.) ভৰি, সৰু গাঁঠিৰ তলৰ
চেপেটা ভাগ ; শ্লোকৰ এৰ্কাৰি
বা সমান এভাগ।

চমণীয়া (বি) গৰু-আদি চবা, (ঠাইত
খাটে) ; চৰি সুৰা।

চমব্ (অ. খা.) বসন্ত বা জুতিৰ দৰে
সুকাই চোকোৰা সৰ্।

চমব্ (স.খ.) চূপিখা, চোহ্।

চমহা (ক্ৰ.খ.) চূপি খোৱা বা শুকাই
কামোৰ মাৰি থকা কাৰ্য্য।

চমহা (স. খ.) এবিধ বোৱাৰ পোক,
(বি) চোহা জ্বাৰ।

চবা (বি) ওখ, বঢ়া, আনত্‌টক আগ
বঢ়া বা খেঠ হোৱা। (স. খা.)
চব মাৰ্, গালত চাপৰ মাৰ্ ;
জন্তক বাহিৰলৈ নি আহাৰ কৰা,
বাঁহ খুৰা ; গলোৱা খাছুৰে
আবৃত কৰ্, খাছুৰ পানী লগা,
যেনে, কণ চবাইছে।

চবা (স. খ.) বাহিৰৰ বহা থব।

চোট (স. শ.) পকী, পাখিৰে উৰি
ফুৰা, কণীৰণৰা পোহালি অগোহা
জন্তুবিলাকৰ সাধাৰণ নাম ।

চবাই-মৰীয়া (স. শ.) মনৰীয়া চবাই-
খৰোতা । (বি) চবাই-খৰা, চবাই
মৰা । [আদি-চোৰী হুত ।

চবাং-চোহা (স. শ.) লুকাই শক্ৰৰ সৈন্ত-
চবাং-বৰ্ণ "চবা" চোৰী ।

চবাং (বি, লবি-চবি ফুৰা আৰু একে
ঠাইতে স্থিৰ হৈ থকা, সকলো,
মোটেই (অপত্যত থাকে), কপালৰ
এৰাতিৰপৰা আন দাঁতিলৈ কোৰা
বহল, (ফোট-বেঘাত থাকে) ।

চ-বি (স. শ.) নাও-চলোৱা নৌঘল বাহ ।

চবিজ (স. শ.) আচৰণ, অত্যাচাৰ;
কোনো লোকৰ জীৱনৰ বৃত্তান্ত ।

চবিয়া (স. শ.) চোৰৰ বা পলোৱা
দোৰাৰ নাইবা চোৰে নিয়া বস্তুৰ
গোপনে বুজ লবলৈ নিযুক্ত মাহুহ,
বিপুল্লা, বুধ খোৱা পাজ । [খালী ।

চক (স. শ.) মাটিৰ বন্ধা পাজ, সৰু
চবখীয়া } (স. শ.) নৈৰ বি ভাগৰ
চবখীয়া } ভলৰ মাটি ওখ-চাপৰ
আৰু সোঁত প্ৰবল, ধাৰধুয়া ।

চৰ্জ (স. শ.) আগত নথকা মাহুহৰ
অধিকতৰ ।

চব্ৰবি (স. শ.) উপত ভেলত
চৰ্জবি } পানী পৰোঁতে বা কোনো

বস্তু চোঁচবাই নিৰ্ভৰে হোৱা নথ;
বেগাই গিলোঁতে নিখাসৰ নলীয়ে
দি কোনো বস্তু মোৰাই হোৱা
কট, হুঁই ।

চব্ৰচা } (অ. ধা.) পানী পৰা তপত
চৰ্জৰা } ভেলৰ বা চোঁচবাই নিয়া
বস্তুৰ দৰে নথ কৰ ।

চব্ৰবীয়া } (বি) অগৰ্ণ ভকোৱা,
চৰ্জবীয়া } নিবহ পৰা ।

চৰ্জা (স. শ.) আলোচনা, অজ্ঞান ।

চৰ্জি (স. শ.) জন্তুৰ ভেল ।

চৰ্জ (স. শ.) ছাল, জন্তুৰ গাৰ বাতা-
হিক চাকৰী ।

চল (অ. ধা.) গতি কৰ; সম্পন্ন হ,
কৰা হ; যেনে, কাম চলিল;
ব্যৱহৃত হ; যেনে, বজাৰ কল
এতিয়া ন চল, পৰলোকলৈ যা,
(ভকতীয়া মাত); যেনে, আঁঠু
চলিল; আচৰণ কৰ; যেনে, সি
যোৰ কথাৰ দৰে নচলে ।

চলং (স. শ.) কাছৰ গিঠিৰ আৰু বুকুৰ
হাড়-ভাৰ গাৰ দাঁতিৰ কোমল
ভাগ । [(বেয়া-ভাৰত) ।

চলক্ৰমল (বি) চকল, অস্থিৰ, অশান্ত,
চলক্ৰম (বি) চলকৰ দৰে মাজ-ওখ
ফুৰো দাঁতিলৈ ক্ৰমে চাপৰ ।

চলন্ (স. শ.) গতি, আচৰণ; ব্যৱহাৰ ।

চলহা (স. শ.) লৰাৰ নোহুৱা গোসাঁ-

ইব ঐতিনিধি-অকপে কোনো
ঠাইলৈ নিয়া বা দেখোৱা যুতি ।

চলা (স. খা.) গতি কৰা, লৰা, বেনে,
হাউতে হাতী চলায়; ব্যৱহাৰ
কৰা, চলিত কৰ্; বেনে শব্দৰে
বৈকল্প্য ধৰ্ম চলালে; সম্পন্ন কৰ্;
কাৰ্য্য কৰ্; বেনে, মই তাৰ কাম
চলাম। (উপ. খা.) চটা, বেনে,
পাট চলা। সৰু বা ভাল চলা
বুজাবলৈ “চলি” হয়; খৰি চলি।

চলাচল (স. খা.) অহা-যোৱা, গমনাগমন,
খোৱা-লোৱা, আহাৰ-ব্যৱহাৰ।

চলি (স. খা.) চাটোতে এবোৱা কাঠৰ
সৰু পাতল খণ্ড।

চলিত্ (ক্ৰম বি) ব্যৱহৃত, চলি থকা।

চলিহা (স. খা) বয়স অধিক হোৱাত
দেখা শক্তিৰ হ্ৰাস (বি) পানী-
মৰা, পুৰঠ, পকিব লগীয়া হোৱা
(ভাষ্যোক্ত)। [খৰাপানী।

চলু (স. খা.) হাতৰ তালুৱাৰ ঠোলাত
চল্কচৌ (বি) চকল, অস্থিৰ অশাত,
(বেয়া ভাৱত)। [লোৱা।

চল্কব (স. খা.) অহা-যোৱা, খোৱা-
চল্‌চলা (অ. খা) মাছৰ দৰে পানীত
চটচটাই ফুৰ্। [বগা।

চল্‌চলীয়া (বি) পানীৰে পুৰ, পানীৰে
ল-বাম সমান হোৱা; কপৰ দৰে
চল্‌তি (বি) চলতি, ব্যৱহৃত, চলি থকা

(স. খা.) চলন, ব্যৱহাৰ, বেনে,
ইয়াত কড়িব চলতি নাই।

চলিখ্ (চ) (সং) হুহুৰি।

চলোপাতি (স. খা.) নিৰ্কোধানি, (বি)
চলোপানি, অশাত, নিলাজ,
নিৰ্কোথ। ১

চলান্ (স. খা.) বালক, লৰা। ১

চহ্ (স. খা.) চাহ কৰ্, খেতিৰ কাৰণে
যাণী বৃদ্ধত কৰ্; খেতি কৰ্।

(স. খা.) কোনো কাৰ্য্যত যান্ত্ৰি
কৰিবৰ কাৰণে দিয়া মিছা আশা,
উল্‌হুলনি।

চহকী (বি) ধন-ধান থকা, লাগতিয়াল
বস্তুৰ আটকত নপৰা। [বসতি।

চহব্ (স. খা.) গাঠ, নগৰত বাহে আন
চহবীয়া (বি) চহৰত থকা, গাঠলীয়া;
চহা। [চাপৰ নোহোৱা।

চহল্ (বি) ফুৰিবলৈ স্পন্দ, সমান, ওখ
চহলা } (স. খা.) বকনা,
চহলা-মহলা } কঁকি, ছল।

চহা (বি) হাল-কোৰ বাই খোৱা;
ভাল মাহুৰৰ বীতি আৰু লিখিব-
পঢ়িব নজনা। (স. খা.) মূৰ্খ আৰু
হালকোৰ বাই খোৱা মাহুৰ।
(স্ত্ৰী) চাহিনী। (স. খা.) আনৰ
দ্বাৰা চাহ কৰা (মাটি)।

চহী (স. খা.) আপুনি দেখা নিজ-দাম,
(বি) কাৰ্য্যদক্ষ; সলি-মাটি।

চক্ৰ (স. শ.) চক্ৰ দেখা ইঞ্জিৰ ।

চা (স. ধা.) ইচ্ছা কৰি চক্ৰ পেলা, দৃষ্ট
কৰ ; বিবেচনা কৰ, গুণ, দৰ্শন
দি ভাল কৰ ; সাধনানে বাধ্ ।
(ক্ৰম. স.) চাওঁতা (স্ত্ৰী) চাওঁতী ।

চাউতাং (স. শ.) বহুৰ আচ্ছাৰে প্ৰাণ
দগু-কৰোঁতা । [গুচোৱা ধান ।

চাউল (স. শ.) ধানৰ শাহ, বাকলি

চাওন (ক্ৰম. স.) চোৱা কাৰ্য্য, দৃষ্টিকৰণ ।

চাং (স. শ.) কোনো বস্তু খবৰ বা শুবৰ
নিমিত্তে খুটাৰ ওপৰত গড় আৰু
চঁহালি পাৰি কৰা ঠাই ; পাভটি ।

চাংমাই (স. শ.) ভাত বান্ধনি (আহম-
মাত) ।

চাংমাই-শাল (স. শ.) বান্ধনি ঘৰ ।

চাংবি (স. শ.) সত্য কথা লুকাবৰ
ইচ্ছাৰে বেকাকৈ কোৱা কথা,
বেকা উত্তৰ ।

চাট্ (স. শ.) চাট্‌ৰে নিমজ কৰ, কটা
বীৰে চোচ ; চাটনীৰে চুঁচি তোলা
(আখৰ) । (স. শ.) বাট্‌চেয়ে কাঠ
টগা অস্ত্ৰ । (ক্ৰম. স.) চাটোতা ।

চাট্‌ন (ক্ৰম. স.) চটা কাৰ্য্য (স. শ.) চা ,
বাট্‌চেয়ে কাঠ-টগা অস্ত্ৰ ।

চাটনী (স. শ.) অস্ত্ৰ আখৰ চাটি
গুচোৱা অস্ত্ৰ ।

চাভ্‌কে (ক্ৰি. বি.) হঠাত, অকস্মাত ।

চাকলি (স. শ.) এবিধ বন-শাক, খুতৰা ।

চাকলীয়া (বি) চাকলীৰ শিপাৰ নিচিনা
সক, দঠক নবহা (শিপা) ।

চাক্ (স. শ.) কুমাৰে চক-কলহ গচা
ঘূৰণীয়া বতন ; ঘূৰণীয়া বস্ত্ৰ ;
মোৰ বাহ । (স. ধা.) জভাত দি
সোৱান বৃদ্ধ ; চাক্‌ ধৰ, কীড়
বা হিলৈ পোনা । [কৰোঁতা ।

চাকৰ্ (স. শ.) বেচ লৈ লোকৰ কাম-

চাকৰি (স. শ.) চাকৰৰ অৱস্থা বা
ব্যৱসায় ।

চাকৰীয়া (বি) চাকৰি কৰা ।

চাকলি (স. শ.) পাতল ঘূৰণীয়া বস্ত্ৰ,
যেনে, কপৰ চাকলি ।

চাকলি-কটা (স. শ.) চাকলি যুগুত কৰা
বতন । (বি) গাত চাকলি কাটি
ধুনীয়া কৰা । [চকৰি ।

চাকা (স. শ.) গাড়ী-আদিৰ ঘিলা,

চাকি (স. শ.) বস্তি জলোৱা সঁজুলি ;
প্ৰদীপ, শলা, বস্তি, একে লগে
গঁধা জ্বলৰ খোপা ।

চাকুলা°চাকোলা°চোৱী । [চক্ৰবাকী ।

চাকৈ (স. শ.) চাকৈ-চকোৱাৰ মাইকী,

চাকৈ-চকোৱা (স. শ.) এবিধ ইটা°কুড়ীয়া
ইহ-জাতৰ চবাইৰ মতা-মাইকী
এহাল, চক্ৰবাক-চক্ৰবাকী ।

চাকোলা (বি) ভৰি বা কঁকালৰ
দোষত থিয় হব নোৱৰা, গাৰ পৰি-
মাণলৈ চাই চাপৰ (ঘৰ বা পাজ)

(স্ত্ৰী) চাকুলী ।

চাক্‌টিক্‌ (বি) পৰিচাৰ, নিকা ।

চাক্‌নৈয়া (স. প.) সোঁতৰ পাক, বুবি
থকা পানী ।

চা-পৈ (ক্রি. বি.) হবলা, সত্তৰ হয় ;
যেনে, সি আহিল চা-পৈ ।

চাক্‌টি (স. প.) সিংহাসনৰ ওপৰত
চক্ৰতাপ বা খাটব ওপৰত আঁঠুৱা
তৰা বডন । [চক্ৰতাপ ।

চাক্‌টি-চক্ৰোৱাব্‌ (স. প.) চাক্‌টিত তৰা
চাক্‌বী } (স. প.) "চাক্‌বী"
চাক্‌ব্‌টেৰা } চোৱা ।

চাক্‌ী (স. প.) কলা বাহৰে সজা এবিধ
মাটি-কটিওৱা বডন ।

চাক্‌বী (স. প.) এবিধ টেৰা, সক
বুৰীয়া পাতেৰে বন-শাক ।

চাক্‌ক্‌চুক্‌ (স. প.) কোনো লোকৰ
আগলৈ যাওঁতে ভয় বা লাজেৰে
থমকি মুখ লুকোৱা কাৰ্য্য ।

চাক্‌না (স. প.) এবিধ গছ ।

চাই (স. প.) বহাগৰ বিহুৰ দিনা প্ৰকব
পাত মাৰিবলৈ ঢকলিওৱা হালধি-
আদি-দিয়া বাহৰ শলা ; শুক-বাঁটা
মাৰি ; ওচৰলৈ অহাব গম বা বুজ ।

চাটন্‌ (স. প.) এবিধ মিহি পাট-
কাপোৰ । [চেলেকি খোৱা বস্ত্ৰ ।

চাটনি (স. প.) ভোজনত কচি জ্বাৰলৈ

চাট্‌ট্‌ (স. প.) চটকটনি, গাব বা
মনৰ হুখত হোৱা অস্থিৰতা ।

চাই (স. প.) লোকক সজুই কৰিবলৈ
কৰা উচ্চ প্ৰশংসা ; উপাসা, ভবনা ।

চাইয়া (বি) চাইকৰ, উপাসক ।

চাঙাল্‌ (স. প.) চঁড়াল, এটা অতি হীন
জাতি (স্ত্ৰী) চাঙালী ।

চাতক্‌ (স. প.) পানী-পিয়া চবাই ।

চাতুৰী (স. প.) চতুৰতা, ধূৰতা, চুটালি,
টেঁকালি ।

চান্‌ (স. প.) বাজ হাড়ৰ দুই দাঁতিৰ
দৌৰল মোটা মজ্জা, বাটি । চান্‌
কাট্‌ সক এভাগ চুব কব্‌ । [অহি ।

চানেকি (স. প.) বি বস্ত্ৰ চাই আন
কোনো বস্ত্ৰ সজা বা কৰা যায়,
চানেকীয়া (বি) জৈত কুলা, প্ৰায় সন্মুখ
বা নিচিনা, (এটা বিশেষণৰ পাতে
থাকে) যেনে, কলা-চানেকীয়া ।

চান্‌ (স. প.) চক্ৰ, জোন ; এবিধ
শাক । (অ. ধা.) চল চা, উপযুক্ত
সময় বিচাব্‌, (প্ৰায়ে বেয়া ভাবত) ।

চাক্‌ৰাণ্‌ (স. প.) চাবি খেজ পৰাতিত ।

চাপ্‌ (অ. ধা.) ওচৰলৈ যা ; আপোনাৰ
ঘৰ এৰি লোকৰ ঘৰত বাস ল ;
কোঁচ থা ; নৈৰ মাজৰপৰা দাঁতিলৈ
আহ্‌ (নাও) । চাপ্‌ থা, কোঁচ থা ।

চাপ্‌কলি (স. প.) তিবোতাই জিকিত
পিন্ধা এবিধ অলকাৰ । ১

চাপনী (স. প.) "চপনীয়া" চোৱা । ১

চাপব্‌ (স. প.) মেলা হাতেৰে কৰা

গ্ৰহাৰ। (বি) নিয়, চুটি, ওখ নোহোৱা। (স.শ.) ওখ নোহোৱা ঠাই। (অ. ধ.) গা কঁটাচাট বা মূৰ ধোৱাই চুটি হ; বেয়া কাম কৰি তুচ্ছ বা অমান্ত হ।

চাপৰা (স.ধা.) চাপৰ কৰ, তললৈ মৰা, দোৱা।

চাপৰি (স.শ.) এখান মেলা হাতেৰে আন খানত কৰা আঘাত; নৈয়ে বালি মাটি পেলাই ওপ কৰা স্থল; **এৰীয়া** সূতাৰ চপৰা।

চাপৰিয়াল (স.শ.) চাপৰিত থকা মানুহ (বি) চাপৰিত থকা।

চাব্ (স.শ.) কোৰ বঠা বা চেঁকীৰ আঘাত; পানীত পল-আদিৰ নিক্ষেপ; হাতেৰে মৰা খাপ; বেগেৰে উঠোতে ওপৰলৈ মৰা চিপ; এবাৰ কোৰ মাৰোঁতে উঠা মাটি; নাজলৰ মুখত লগা মাটি আৰু আবৰ। সক টেকেলি।

চাবতিয়াল (বি) অতি ক্ষিত্ৰে কাম কৰিব পৰা, নিপুণ, পাৰ্গত।

চাবুক্ (স.শ.) ঘোঁৰা খেদোৱা আৰু দোৰীক কোবোতা, ছাগৰ চেকনী।

চাবুক-ধৰা (স. শ.) চাবুকেৰে দণ্ড-কৰোঁতা।

চাবুৰি (স.শ.) একেবাৰেই পৰা বিতৰ গালি; যেনে, গালি এচাবুৰি।

চাবুকটা (স. শ.) ঘোঁৰাই বেগাই জঁপিয়াই কৰা গতি।

চাম্ (স.শ.) ৭ বিধ ভাৰৰ হুকটি গছ, একেবাৰেই হোৱা খহ, সক-সক ফলৰ বা ফুলৰ সমূহ।

চামনি (স.শ.) চাম-গছৰ হাবি, ঘাৰ ওপৰত বন্ধ হোৱা ছাল বা চোকোৰা, জুলীয়া বস্ত্ৰৰ ওপৰত জাঠ হৈ উঠা মল বা গেদেৰি, পাখীৰৰ সব।

চমাব্ (স.শ.) চোৱৰ। [সঁজুলি।

চামুচ্ (স.শ.) চন, আহাৰ মুখলৈ তোলা

চামোন (স. শ.) এটা জুত, সি পোৱা মানুহ অঘাত হৈ থাকে।

চাম্-কঁঠাল (স.শ.) চাম গছৰ ওটি।

চাম্চৰিয়া } (স. শ.) এবিধ বিহা।

চাম্চেকৰা }

চাব্ (বি) বঢ়া, বৃদ্ধি পোৱা; অধিক প্ৰবল বা শক্ত। (স.শ.) বাঁহেৰে পেট ভৰা অৰুহা। (স.শ.) চৰা, গক-মহ বাখ। (কৃদ.স.) চাৰোঁতা (জী) চাব'তী। চাব পা, বাঁহেৰে পেট ভৰা।

চাবণ্ (কৃদ.স.) গক-মহ চবোৱা কাৰ্য। (স.শ.) ধন বা বস্তু দি কৰা সাহায্য।

চাৰি (সং) চুৰাৰ চুই।

চাৰি-ঠেঙীয়া (বি) চাৰিটা ঠেং থকা।

চাৰি-গজীয়া (বি) আটনী-আটি, হৰ্ফিৰ পাট, গড়মূৰ, কুকৰাবাহী, এই চাৰি সজ-সবুজীয়া।

চাৰেংদাৰ্ } (স.খ.) এবিধ গুণা-
চাৰেংদাৰ্ } লগোৱা বান্ধ।

চাৰেংদাৰে (জি.বি.) সকলোৱে মূলি,
লাত ধৰি আৰু হানি এৰি, যেনে
চাৰেংদাৰে কুৰি টকা-মান পাঙ্গে।

চাৰ্-খোল } (স.খ.) চাৰি-ঠেঙীয়া
চাৰ্-পেট } জন্তৰ কঁকালৰ দাঁতিৰ
খোল।

চাল্ (স.খ.) ঘৰৰ ওপৰৰ আচ্ছাদন ;
তাৰ নিচিনা আন ঢাকন। (স.খ.)
চালনীৰে লবাই অসাব বা বেয়া
ভাগ বেলেগ কৰ্। (ক্ৰদ. স.)
চালোঁতা, (স্ত্ৰী) চালন্তী।

চালন্ (ক্ৰদ.স.) চলা কাৰ্য্য।

চালনা (স.খ.) হাত-ভৰি-চলোৱা বা
লবোৱা কাৰ্য্য ; যেনে, অঙ্গ-চালনা।

চালনা (স.খ.) হাতেৰে চলাই বা ঘূৰাই
শস্তৰ অসাব বা বেয়া ভাগ গুচোৱা
সঁজুলি। [থকা সবকা।

চালনী-সবকা (বি)চালনীৰ দৰে ফুটোৱা

চালি (স.খ.) বদ-বৰষুণ নিৰাধিবৰ
কাৰণ কৰা এখন চালৰ আচ্ছাদন,
যৈবা চৰায়ে নেজ দাঙ্গি ধীৰে ধীৰে
কঢ়া খোজ। চালি ধৰ্, নেজ তুলি
ধীৰে ধীৰে গতি কৰ্। (যৈবা-
চৰাইত খাটে)। [মাৰি।

চালি-মাৰি (স.খ.) জাঁত-ওলমোৱা

চালুকীয়া (বি) অলপ-অলপটৈ খোজ

বা জাঁতু কাঢ়ি ফুৰিব পৰা (লবা
স্ত্ৰী, পুং)।

চাল্-কুৰী } (স.খ.) চকুত কই চালৰ
চাল্-কুৰী } ওপৰত খোৱা এবিধ
দৰবৰ গছ। [আধাৰ।

চাল্পীয়া (স.খ.) কুম্ভত কটা খুৰা লগাই
বহল পাটেৰে সজা, এবিধ শয়্যাৰ
চাল্প (বি) এটলীয়া, একতীয়া।

চাৰৈয়া (স.খ.) চাৰ্ভতা, চাই থকা লোক।

চাহ (স.খ.) এবিধ গছ ; ধাৰলৈ বৃদ্ধত
কৰা তাৰ পাত ; তাক সিজাই কৰা
বস (বি) চহোৱা, হাল কোবৰ দ্বাৰা
খেতিলৈ বৃদ্ধত কৰা।

চাহনি (স.খ.) চাহ-বাৰী ; ডকা বা
চহোৱা মাটি।

চাহাৰ্ (স.খ.) মাত্ৰ লোক, ইংৰাজ।

চাহিনী (স.খ.) "চহা" চোৱাঁ।

চাহিনী (স.খ.) লোকৰ বস্ত্ৰৰ পৰা মনে
মনে লোৱা, ক্ষুদ্ৰ এভাগ।

চাহী (স.খ.) এবিধ অতি ক্ষুদ্ৰ পোক ;
অতি ক্ষুদ্ৰ অংশ। [কৰা।

চাহীনী-খোৱা (বি) ক্ষুদ্ৰ এভাগ চুৰ
চিঞো, (স.খ.) এবিধ পৰ্জীতীয়া জাতি।

চিঁচা (স.খ.) বস্ত্ৰল, চিঞা ভিজিৰে
এবিধ কাচৰ পাত্ৰ।

চিঁচী (স.খ.) সৰু চিঁচা।

চিঁহৰ্ "চিঞৰ্" চোৱাঁ। চিঁহৰ্দি,
"চিঞৰ্" চোৱাঁ। চিঁহৰ্,
"চিঞৰ্" চোৱাঁ।

টিয়া "তিকা" চোৰা ।

চিক্ (স. শ.) কৰকণৰ লোৰা বা চুক ।

চিকুধৰ্ (স. শ.) কৰকণৰ মূলত হোৱা
ধৰ, ৰোগ বিশেষ ।

চিকটা (বি) সহজে নিছিন্না, লেটেকা,
কৰ্পিণ । (স. শ.) অতি ক্ষুদ্ৰ অংশ
বা বস্তু ।

চিকণ্ (বি) স্তম্ভ, উত্তম, পুষ্ট ।

চিকনা (স. ধা.) পৰিষ্কাৰ কৰ্ণ, নিৰ্মল
কৰ্ণ, অ-ভা ।

চিকণ্টক (ক্রি. বি.) উত্তমকৈ, ভালৰূপে
চিকৰা (স. শ.) গন্ধ-আদিৰ গাত থকা
এবিধ সৰু পোক ।

চিকৰা-খোৱা } (স. শ.) ক্ষুদ্ৰ চবাই
চিকৰী-শেন } থকা এবিধ সৰু শেন

চিকবি (বি) ক্ষুৎসিত ; সৰু ।

চিকা চন্দিয়া-বি) ধিণ কৰা, মনতে
ভটি অস্তিত্ব বিচাৰ কৰা ।

চিকা (স. শ.) একুৰ আভিৰ এবিধ
দুৰ্গন্ধ জন্তু । [বিচাৰ ।

চিকা-চন্দিয়া (স. শ.) ধিণ, ভটি অস্তিত্ব
চিকাচুলি (স. শ.) গলধনৰ সৰু নোম
বিলাক । ২

চিকাচুলিয়া (বি) গলধনৰ সৰুসকল
নোম থকা ।

চিকা-চুৰা (বি) চিকাই হুই বোৱাত
দুৰ্গন্ধ হোৱা ।

চিকা-মড়লী } (স. শ.) এবিধ হুইকা-
চিকা-মবলী } হুইকা আয়ে মাহুৰ
বসন্ত থকা সৰু সাপ ।

চিকাৰ্ (বি) মাৰিব খোজা জন্তু ।

চিকি (ক্রি. বি.) নখেৰে চিকুটি আনি
(খোৱাত খাটে) ।

চিকিৎসক্ (স. শ.) বৈজ্ঞ, বেজ ।

চিকিৎসা (স. শ.) ৰোগৰ ঔষধিকাব,
দৰব দিখা কাৰ্য্য ।

চিকৰী কুণ্ (স. শ.) কণালৰ ওপৰত
হুকালে চুলি নথকা ঠাই । ১

চিকোই (স. শ.) হুই নথৰ চেপা ।
(স. ধা.) হুই নখেৰে চেপি হুখ দি ।

চিকোণ্, চিকোণা, "চিকণ" "চিকণা"
চোৰা । চিকোণ্টক "চিকণ্টক"
চোৰা । [শব্দ কৰ্ণ ।

চিক্চিকা (অ. ধা.) চিকাৰ নবে চিক্চিক্
চিক্চিকীয়া (বি) বৰ মিহি হৈ জিলিকা,
বঁহা-মজাৰ কাৰণে জিলিকি থকা ।

চিক্চিকা (অ. ধা.) জিলিকি তৰবৰা ।

চিক্চিকীয়া (বি) জিলিকা, তৰবৰীয়া ।

চিক্চু (স. শ.) আটাই, হুখ বা তম
পাই কৰা উক্ত শব্দ, চিংকাৰ ।
(অ. ধা.) আটাই পাব, হুখ বা তম
পাই উক্ত শব্দ কৰ্ণ ।

চিক্চবনি (স. শ) চিক্চ, আটাই ।

চিক্চৰা (স. ধা.) আটাই পৰা, চিক্চৰা যৰা ।

চিক্চা (বি) অস্ত তাগুটকৈ সৰু বা কীণ,

এম্বলৈ ক্ৰমে লাহী বা কীণ। (স.শ.)
 অস্ত ভাগভূক লাহী বা কীণ ভাগ।
 চিইচিটনি (স.শ.) ভাগবপৰা হোৱা
 খজুৰতিৰ নিচিনা অস্থ-বোধ।
 চিইচিটা (অ.শ.) ভাগব নিমিত্তে খজুৰ-
 তিৰ নিচিনা অস্থ বোধ কৰ।
 চিট (স.শ.) কপালী, তিবোতাৰ
 কপালত পিত্তা অলকাৰ।
 চিঠি (স.শ.) লেখা, বাৰ্তা-পঠোৱা
 কাকত।
 চিড্ (স.শ.) মন, হৃদয়। (বি) ওপবলৈ
 মুখ আৰু ডললৈ পিঠি কৰি পৰা।
 চিডল (স.শ.) এবিধ ভালৰ চেপেটা
 যাহ। [কাঠৰ দম।
 দ্বিতা (স.শ.) যৰা যাহু পুৰিবলৈ কৰা
 চিংকাৰ (স.শ.) চিঞৰ।
 চিত্ত (স.শ.) চিত, মন।
 চিত্তগুপ্ত (স.শ.) বস-বজাৰ বৰ কাকতী।
 চিত্তবিচিত্ত (বি) নানা-বৰণীয়া।
 চিত্তা (স.শ.) চতুৰ্দ্ধশ নক্ষত্ৰ।
 চিদানন্দ (বি) সদায় আনন্দযুক্ত,
 (ঈশ্বৰত খাটে)।
 চিন্ (স.শ.) চিত্ৰ, যি বস্তুৰ বা আকৃ-
 তিৰ বাৰা এইটো অমুক বুলি জনা
 যায়; কুট। (স.শ.) এইটোৱেই
 সেইটো বুলি জান। (ক্ৰম.শ.)
 চিনোত্ৰ (জী)। চিনতী।
 চিনন্ (ক্ৰম.শ.) চিনা কাৰ্য।

চিনা (স.শ.) আন এজনক এইটো
 অমুক বুলি বুজা (ক্ৰম.শ.) চিনা-
 ত্ৰতা, (জী) চিনাতী।
 চিনাকি (স.শ.) পৰিচয়। (বি) পৰি-
 চিত্ত, আগবপৰা জনা।
 চিনাচিনি (স.শ.) ইজনে সি জনক
 চিনা কাৰ্য।
 চিত্ত্ (স.শ.) ভাৰ, মনেৰে গুণ; ধ্যান
 বা মনেৰে উপাসনা কৰ; বাকা
 কৰ। [ধ্যান।
 চিত্তন্ (স.শ.) ভাবন, চিন্তা-কৰণ,
 চিন্তনি, (স.শ.) ভাবনি, উত্তলপুত্তল।
 চিন্তা (স.শ.) ভাবনা, উত্তলপুত্তল;
 বিবেচনা; বাহা।
 চিন্তাকুল (বি) ভাবনাৰ বাৰা হুঃখিত
 চিন্তিত, বা অস্থিৰ।
 চিপ্ (স.শ.) ওপবলৈ দাঙিবলৈ যৰা
 আঁজোৰ; খোবোচা। চিপ্, মৰি-
 বলৈ ধৰোতে আঁজুৰি উশাহ টান্।
 চিপত্ চিপে (ক্ৰি. বি.) প্ৰতিচিপত,
 আঁজোৰে-পতি।
 চিপাইচিপাই (ক্ৰি. বি.) গিলোতে কট
 কৰি, এটোকা-এটোকাটক।
 চিপাত্ মণি (স.শ.) গুলমা মণি।
 চিপাহি (স.শ.) সেনা, বনুৱা।
 চিপি (স.শ.) বৰ-বিহ বা গাঁঠিয়ন খোৱা
 কাঠৰ সৰু সঁজুলি। [জবী।
 চিপ্জবী (স.শ.) খোবোচা-লগোৱা

চিপ্ৰাং (স. শ.) এবিধ মাটি-খনা
লোৰ অস্ত্র।

চিৰা (স. শ.) ভাল বা বেয়া খ্যাতি ;
যি বস্তব কাৰ্য্যৰ দ্বাৰা মাহুৰ
নাম জন্ম থাকে।

চিৰাব্ (স. শ.) ইজিত, ঠাৱ, কোনো
কথা বুজাবৰ কাৰণ কৰা অজতজি
বা অলপ উল্লেখ ; সোধাবি বা
কহাবৰ চেপেনা।

চিৰঞ্জীয়া (যি) বহু কালৰ, পুৰণি।

চিৰকাল্ (স. শ.) বহুকাল। সদায়।

চিৰকালে (ক্রি. বি.) অনেক দিনলৈকে।

চিৰজীৱী } (যি) অমৰ, সদাই জীয়াই
চিৰজীৱ্ } থকা।

চিৰন্তন্ (যি) সদায় থকা ; পুৰণি।

চিৰদ্বাৰী (যি) কেতিয়াও নষ্ট নোহোৱা
সদায় থকা ; স্থিতিশীল, অনেক
কাল থকা।

চিৰা (স. শ.) ভজা ধানৰ চেপেটা কৰা
চাউল ; শুটিব দীঘলীয়া ভঁৰাল।

চিৰিং, (স. শ.) পাত বেজীৰে খোচাব
নিচিনা বোঁধ।

চিৰিদিনি } (স. শ.) বোপাই বনে-বনে

চিৰিদিদি } খোচাব নিচিনা বেঘন।

চিৰ্চিৰি (স. শ.) লালে-লাহে বৈ বোহ,
অলপীয়া পানীৰ শব্দ।

চিৰ্চিৰা, (অ. ধা.) বীৰে-বীৰে বৈ থকা
অলপীয়া পানীৰ দৰে শব্দ কৰ্ণ।

চিৰ্চিৰীয়া (যি) ব নোহোৱা আৰু
লাহেলাহে বৈ থকা।

চিৰ্চিৰ্ কৰে } (ক্রি. বি.) বহু শব্দ
চিৰ্চিৰৈক } কৰি অলপ-অলপকৈ
চিলনী (স. শ.) মাইকী চিলা ; চিলা-
জাতিৰ চৰাই।

চিলা (স. শ.) শেন-জাতিৰ এবিধ চৰা-
ইৰ মতা ; বতাহত উবাই খেদালি
কৰা এবিধ কাকতৰ বন্ত।

চিলা পোক (স. শ.) পত্ৰ-পক্ষীৰ দেহৰ
পোক ; ১

চিলি (স. শ.) চিতা, অনান, শৰ
পোৰা ঠাই। ২

চিলিজি (স. শ.) বাঁহৰ পাতল কাষীৰে
বোৱা এবিধ ওখ জেওৰা।

চিলিষ্ (স. শ.) মাটিৰে সজা ধঁপাত-
খোৱা সঁজুলি।

চিল্চিলীয়া (যি) নিমজ আৰু পিছল।

চিল্চিলীয়া (অ. ধা.) অলপকৈ আহ, চকু
বুহু থুৱা, (টোপনিত থাকে)।

চিল্চিলীয়া, (বি) কলা থুৱলীয়া।

চিল্ (স. শ.) চিন, যি বস্তব বা আত্ম-
জিৰ দ্বাৰা চিনা যায় ; কুট।

চী-চিয়নি, (স. শ.) সৰু চৰাই বা
পোকৰ শব্দ। [দৰে মাত্ৰ।

চী-চিৰা (অ. ধা.) সৰু চৰাই বা পোকৰ
চীনা-আলু (স. শ.) এবিধ বাত, সোৱাদ
হুল।

টীনা-চম্পা } (স.খ.) এবিধ জগজিহ্বল
টীনা চম্পা } তাব গহ ; আন এবিধ
হুল আক তাব গহ।

হুঁচীয়া-নাও (স.খ.) ডেনেজী নাও,
আলোয়া নাও।

হুঁই (স.খ.) বাড়ব গলধনব উঠকা ;
উটব পিঠিব কুঁজ।

হুঁববী } (স.খ) ভোট আক
হুঁববী-পহ } তিক্তত দেশব এবিধ
দীঘল কান্ধেবে জন্ত।

হুক (স.খ.) কোথ, হুটা বেথা বা দীঘ-
লীয়া বস্তব হুব লগ লগা ঠাই।

হুকনিয়াব (স.খ.) হুকনীয়া মাটিখোয়া
বাহুহ। [লোয়া, (মাহুহ।

হুকনীয়া (বি) খন্দুয়া পবাকীৰ পবা
অলপ দিনলৈ লোয়া, (মাটি) ;
খাজনা দিবব নিমিত্তে আনব মাটি

হুকা (স.খ.) এবিধ অলপ টেকা শাক।

হুকিয়াচুকি (বি) বহুত হুকবুত ; এহু-
কব পবা আন এক হুককৈ বোয়া।

হুকিয়াচুকিকৈ (কি.বি.) এহুকব পবা
আন এহুকলৈ।

হুকীয়া, (বি) হুকথকা। [তুলা।

হুকহুকা (স.খ.) তুংতুলা, মিঠা কথাবে
হুকহুকীয়া (বি) অলপ লোণ টেকাব
আখাদহুত। [ভেকুলা

হুকডেকোলা (স.খ.) প্রায়ে ববব হুকত
থকা এবিধ বেং। (জী) হুক-

হুকা (স.খ.) কৌণোলা, দীঘল বস্ত,
বীহ-আদিব এ-পাব। [পাত।

হুকা-পিঠা (স.খ.) শুড়-গাখীবেব মিহ-
লোয়া পিঠা-ভক্তি হুকাত ডবি
জুইব তাপ দি হুতত কবা এবিধ

হুকা বাহুলি (স.খ.) প্রায়েবিজাত
সোয়াই থকা এবিধ সৰু বাহুলি।

হুচন্দ (বি) জয়নি, দেখিবলৈ ভাল।

হুহু চাহাক "চাচাক চুমুক" চোয়া।

হুটা (স.খ.) কম, নাটনি।

হুটি (বি) চাপব ; দীঘল নোহোয়া।

হুটি-কাণোব (স.খ.) মেখেণা।

হুটি-চাপব } (বি) ওখ নোহোয়া,
হুটি-মুটি } কটীয়া। [বাসী মাহুহ।

হুটিয়া (স.খ.) আসামব এজাতি আদি-

হুটিয়া-খেহু (স.খ.) কাঁক-নলগোয়া
খেহু।

হুনবী (স.খ.) উশাহব য়, হাওকাও।

হুপতা-হুপতি } (স.খ.) এজনে আন-
হুপতি } এ জনক ইতিকিং কবা

বা থং-তোলা, কথ-কোৱা কাৰ্য।

হুপহি (স.খ.) হুলব কলি ; পাতব
হুকলি নোহোৱা অহুব ; কোনো
বস্তব হুবত লগোৱা বেঁটু ; হুলব
ঠাবিব ওষিত থকা পাতব নিচিনা
চাকনী ; চিঁচাব হুবত লগোৱা
মাং-খোল চাকনী।

হুপি (স.খ.) সৰু ভেগব চাৰি।

চুৰা (স. শ.) গাৰ্হ'ব বা নগবৰ কোনো
এ ভাগ ; গোবৰ বা বিৰ্ভাব সোপা।

চুৰবি(স. শ.) গাৰ্হ'ব বা নগবৰ এভাগ।

চুৰবীয়া (বি) একে চুৰ্বিত থকা, ওচৰ-
বৰীয়া। (স. শ.) একে ঠাইতে
বা ওচৰত নিবাস-কৰোঁতা।

চুৰা (স. শ.) আনৰ মুখ বা পান কোনো
এ ভাগত ঠুটী লগাই কৰা আনৰ
বা চেনেহ।

চুৰা (স. শ.) গুড়, (ভকতীয়া যাত)।

চুৰি (স. শ.) চোবৰ কাৰ্য্য, চুৰ-কৰণ।

চুৰিয়া (স. শ.) মূৰিহে কঁকালত পিন্ধা
কাপোৰ। [কৰ্ণ।

চুৰী (স. শ.) চোবৰ ভাৰ্য্যা ; চুৰ-কৰা
ভিৰী। চুৰ্ কৰ, গোপনে হৰণ

চুলি (স. শ.) বান্ধহৰ বা বোঁবাব মুৰ
নোহ। [চুলিত থবি টনা কাৰ্য্য।

চুলিয়াচুলি (স. শ.) এজনে আন জনৰ

চুলুং (বি) চেলেপু, মন-পাতল, পহীন
নোহোৱা ; সঁচা মিছা বা ভাল

বেয়া নিৰিচাৰি মুখত যি আহে
তাকে কোৱা।

চুলুলালি (ভ. শ.) চুলুং ওপ বা বতাহ।

চুৰা (বি) অগুচি ; বজাৰলা। (স. শ.)
থাই পাতত এৰা খাত।

চুৰানাহ (স. শ.) এবিধ ছালৰ বোপ।

চুৰানি } (স. শ.) চুৰা বা আন অগুচি
চুৰনি } বস্ত-পেলোৱা ঠাই।

চুৰা-পাত্ (স. শ.) আহাৰ কৰি এৰা।
পাত বা পাত্ৰ।

চুৰা-পাতনি (স. শ.) আহাৰ কৰা কলা
পাত-আদি-পেলোৱা ঠাই।

চুৰ্, } (অব্য) বৰচীয়া ভক্ত-বেদোৱা

চুৰ্ : } যাত। [খেট লোক।

চুড়াবনি (স. শ.) কিৰীচীৰ বাথৰ ;

চুপ্ (স. শ.) গোৰা শিলৰ বা শাদুকৰ
গুড়ি। [উষাৰ, তোলা।

চুপ্-খাৰ্ (বি) বৰ চোকা।

চুপ্-চাত. (বি) ভাপি গুড়ি হোৱা,

চুৰ্ (বি) চুৰ্ণ, নষ্ট। (স. শ.) বিব বা
খহ বাঢ়িব নোৱাৰা কৰা মন্ত্ৰ, স্পিনি।

চুহু'মৈ (বি) ভাপি গুড়ি বা বঙ বঙ
হোৱা।

চুহু'বিয়া (বি) কুহু, অহুকপীয়া ; বিহি
কৈ গুড়ি-কৰা। (স. শ.) এবিধ

পোকে গাঁতৰণবা ওপৰলৈ তোলা
মিহি ধূলি ; সেই পোক ; বৰব

পীৰালি, পহু, ইত্যাদিত হোৱা
এবিধ সেট জীয়া শেলাই।

চুহু'বীয়াকৈ (জি. বি.) অহুকপীয়াকৈ ;

চুৰ্ণ (স. শ.) গুড়ি, ধূলি মিহি কৰা
বস্ত। (বি) গুড়ি কৰা, মিহিকৈ
ভৰা বস্ত।

চুৰ্ণক্ "চুৰ্ণিকা" চোৱা।

চুৰ্ণকৃত্ } (বি) চুহু'মৈ, গুড়ি-কৰা,

চুৰ্ণীকৃত্ } ভাপি ভোখৰ-ভোখৰ
হোৱা।

চুৰ্ণিকা (স. শ.) পুখিৰ পাখত বা তলত
লিখা সংক্ষেপে অৰ্থ বা কৰা।

চুলা (স. শ.) জাপিৰ চুপত লগোৱা
খাতুৰ চুপহি ; খৰমৰ খুঁটি।

চেটেবা "চেচ্চেকা" চোৱা। [কাণোৰ।

চেউলী (স. শ.) এবিধ বিদেশীয় পাট-

চেংচেঙনি (স. শ.) ভকভকনি, পোৰা

. ঘাৰ বেদনা।

চেংচেঙা, (অ. ধা.) ভকভকা, পোৰা

ঘাৰ দৰে বেদনা কৰ্। [খাটে]।

চেংচেঙীয়া, (বি) বৰ তপত (পানীত

চেং-মাছ্ (স. শ.) ঢেঁকা মাছ।

টেউৰি (স. শ.) পোৱালি জগাবৰ বয়স-

নোপোৱা মাইকী জন্ত।

ওৰ্ (স. শ.) পুৰণি, ফটা কাণোৰ।

টেঁকুৰ্ (স. শ.) জন্তৰ লৰ, চাপলি।

(অ. ধা.) জন্তৰ দৰে লৰি যা।

টেচনি (স. শ.) শীতলতা, তাপৰ অভাৱ ;

উপশান্তি, দুখ বা বেদনাৰ কমতি।

টেচা (বি) তাপ নথকা, জুৰ ; খং ন

থকা। (স. শ.) শীতলতা, তাপৰ

অভাৱ। [এচটা পাতল বাঁহ।

টেচু (স. শ.) পাতলকৈ একওৰা, বাঁহৰ

হাল ; দুয়ো দাঁতিত খাৰ থকা

টেচুৱা (বি) চেচুৰ দৰে পাতল আৰু

ঢোকা।

টেচুক (স. শ.) বদ নগৰা ঠাই।

টেচুকীয়া (বি) টেচুকত থকা বা

উৎপন্ন। [ইহ যাত।

টেটোয়নি (স. শ.) কোনো-কোনো চৰা-

টেটেয়া (অ. ধা.) কোনো কোনো চৰা-

ইব দৰে পাতল উজ নক কৰ্

বেনে, এৰা-চৰায়ে টে-চেয়ায়।

টেটেবা, (স. শ.) চৰ্চৰ শব্দ কৰি অস-

মান, দলহুপীয়া চৰ্চৰ ওপৰে বেগাই

যোৱা তৰাং পানী। [আলু।

টেটোৰ্ (স. শ.) পথাৰত গজা এবিধ

বন ; তাৰ সৰু ঘূৰণীয়া খাত

চেকনী, (স. শ.) লৰা বা গৰু-আদিক

কোবোৱা বাঁহৰ লেকেচি বা আন

এছাৰি।

চেকা (স. শ.) নিৰ্গল বস্তৰ কোনো

ভাগ লগা মলি ; কলহ, দুৰ্ঘাণ।

চেহুৰ্ (স. শ.) লৰ, শীত।

চেহুৱা, (স. শ.) ছেই, চিৰা ; সোণাৰ

দীঘলীয়া খণ্ড ; গোট মৰা ভেজৰ

খণ্ড। [ছোৱা বা কৰা।

চেহুৱাচেহুৰ্ (বি) অনেক চেহুৱা

চেহুৱীয়া (বি) ছেইব দৰে দীঘলীয়া,

(সোণ) ; গোট মৰা, (ভেজ)।

চেকেৰা-টেচা (স. শ.) এবিধ টেচা

ফল ; তাৰ গছ।

চেচ্চেকনি (স. শ.) নতুন ঘাত টেচা

লোণ বা পানী পৰাত হোৱা

বেদনা ; কোনো-কোনো চৰাইৰ

যাত। [কৰ্।

চেচ্চেকা (অ. ধা.) নতুন ঘাত টেচা,

লোণ বা পানী পৰাৰ দৰে বেদনা

কৰ্ ; চৰাইৰ দৰে চেচ্চেক শব্দ

চেৰুচেৰী (স. শ.) কোকলোকা চৰাই।

চেৰা (বি) তজবজীয়া, শান্ত নোহোৱা,
ওচৰ চাপিব নিদিয়া, (জন্তুত খাটে);
চেংচেৰীয়া, বৰ ভগত।

চেৰা } (স. শ.) এবিধ প্ৰায়ে গাঁভত
চেৰা-মাছ } থকা কাঠ-মাছ।

চেৰেলী, (স. শ.) প্ৰায় চেৰাৰ নিচিনা,
কিন্তু তাতকৈ বহুত সৰু, এবিধ
কাঠ মাছ।

চেৰেলীয়া (বি) চেৰা, তজবজীয়া,
অশান্ত, (জন্তু আৰু মানুহ)।

চেতন } (স. শ.) জ্ঞান, সাৰ পোৱা
চেতনা } বা বোধ থকা অৱস্থা।

চেন্ (স. শ.) লবাই কিছু খোলাকটি
ওপৰলৈ দলিয়াই হাতৰ পিঠিৰে
থৰা এবিধ খেল। ১

চেন্ থেৰা (অথা) খোলাকটি ন-
চুৰাই থেমালি কৰ। ১

চেনি (স. শ.) পাগি নিৰ্মল কৰা শুভ।

চেনি-চম্পা (স. শ.) এবিধ বৰ সোৱাদ
সুগন্ধি ফল।

চেনি মাছ (স. শ.) এবিধ মাছ।

চেহ (স. শ.) গালৰ ছাল কৰা কৰা
এবিধ বোগ।

চেনেহ (স. শ.) স্নেহ, মৰম; বেথা।

চেনেহাচেনেহি (স. শ.) ইজনে সিজনক
কৰা মৰম।

চেনেহী (বি) চেনেহৰ, মৰম লগা।

(স. শ.) বৰ মৰমৰ মানুহ (জী, পুং)।

চেনেহুৱা (বি) বেচ নোলোৱাকৈ দিয়া
বা কৰা; ধননোলোৱাকৈ থটা
বা কাম-কৰা।

চেনেহুৱাকৈ (ক্ৰি. বি.) বেচ বা বানচ
নোলোৱাকৈ, শুদাই।

চেপ্ (স. ধা.) টান বস্ত্ৰৰ মাজত লুপাই
হেঁচা মাৰ; টেপা মাৰ; টেপা
মাৰি বস উলিয়া। (বি) ঠেক।

চেপা (স. শ.) টান বস্ত্ৰৰ মাজত লুপাই
মৰা টেপা; এবিধ দুই-মুৰ-ঠেক
বাঁহৰ কাঠীৰ মাছ-থৰা বস্তন।

চেপা-মৰা (বি) বৰকৈ ঠেক কৰা,
গোটাই ঠেক। [আৰু সমান।

চেপেটা (বি) গোটা নোহোৱা; বহল

চেপেনা (স. শ.) চেপি লুপ দিয়া বস্ত্ৰ;
কোনো বস্ত্ৰ চেপি থৰা সঁজুলি;
লেপ, সঁৰাহ; বুঢ়াই খোৱা তামোল
চেপি শুদ্ধি কৰা বস্তন।

চেফেৰা (বি) বিজাতবীয়া, নিজ জাতি-
ভৰ্তক-নিৰ্দ্ধষ্ট হোৱা (গছত খাটে)।

চেৰা (অ. ধা.) কেনো অনিষ্ট কথা শুনি
বা তেনে বস্ত্ৰ দেখি পা সঞ্চালিত
হ বা ভয় পা; যেনে, টেকেলা
দেখিলে-চোখৰ পা চেৰায়।

চেমনীয়া (বি) অলপ বয়সীয়া আৰু
বৰ গুৰু ভাৱৰ নোহোৱা।

চেৰ্ (বি) নীহ, নিৰ্দ্ধষ্ট।

চেৰপেটিয়া (বি) চমটিয়া, টান,
কঠোৰ। ১

চেৰা (অ. ধা.) পানীৰ নিচিনা নোচ
কৰ্। (স. ধা) ওপৰে যা, ভেই যা।

চেৰা-চুলি (স. ধা.) ওপৰোঁতে থকা চুলি।

চেৰাশলীয়া (বি) পোনেই লৰা-পোৱা,
অশোচ নোযোৱা।

চেৰাশালি (স. ধা.) লৰা পোৱা ঘৰ।

চেৰুৱা (স. ধা.) অলপ ঠেংৰ আঠুৰ
ওপৰৰ মকহাল ভাগ। [শব্দ।

চেৰেউ কেৰেউ (স. ধা.) বৰকৈ কন্দাৰ

চেৰেকা চৰাই (স. ধা.) উৰোতে
“চেৰেক” শব্দ-কৰা এবিধ দীঘল-
হুঁচীয়া চৰাই। [দিয়া পানী।

চেৰেকা-পানী (স. ধা.) চূচাব মুখে দি
বেগাই যাৰি দিয়া পানী; হাতীয়ে
ভঁৰেবে পেটৰ পৰা উলিয়াই সিচি

চেৰেকী (স. ধা.) উৰাতকৈ ডাঙৰ
এবিধ স্ততা যোৱা যন্ত্ৰ।

চেৰেকা (স. ধা.) অলপ কালৰ নিমিত্তে
ওলোৱা বদ; যেনে, বদ-চেৰেকা
বা এচেৰেকা বদ।

চেৰেঠ (বি) মলিন; বেয়া, নষ্ট।

চেৰেণা (স. ধা.) কঁতকুৰি।

চেৰেবা (বি) বৰ টেঙা, সোৱাদ।

চেৰেলা (বি) কীল, শুকান, মজহ নথকা

চেৰেলিয়া (অ. ধা.) চেৰা পানীৰ
নিচিনা নোচ কৰ্।

চেলা (স. ধা.) এবিধ চেপেটা বহ-
ঠেঙীয়া বিয়াল কীট।

চেলাউৰি (স. ধা.) ক্ৰব, চকুৰ ওপৰৰ
থেং ভিৰীয়া নোম।

চেলা জৰী (স. ধা.) চেলাৰ দৰে চেপে-
টাক গাঁঠা জৰী।

চেলাপটী (স. ধা.) পানী-জোঁক।

চেলায়ী (বি) একাললৈ ক্ৰমে চাপৰ।

চেলু (স. ধা.) ধৰিবৰ থেক; কাৰ্য্য-কৰি-
বৰ উপায়, স্তূল; ছল, লেচু।

চেলং (স. ধা.) এবিধ পাতল এতৰ-
পীয়া কাপোৰ।

চেলংপেতেং (স. ধা.) অনিচ্ছাবে অল-
পকৈ খোৱা কাৰ্য্য।

চেলেক (স. ধা.) জিভাবে সোৱাদ ল বা
ছো; জিভাবে চুঁচি থা।

চেলেকনা (স. ধা.) এবিধ সৰু মাছ।

চেলেকা (স. ধা.) এবাৰ জিতা লগাই
যিমান নিৰ পৰা বাহ লিহান বহু।

চেলেকাহুৰু (বি) এঠাইত লগা
আন ঠাইত নলগা, (বঁহা বা লিপা
বহুত খাটে)। [হুঁচীয়া-নাও।

চেলেকী-নাও (স. ধা.) জাহোৱা-নাও,

চেলেশ (বি) চুলুং।

চেলো (বি) সিদ্ধিৰ আশা নথকা।

চেলুচেলা (অ. ধা.) অসাৰ কৰা বহ-

চেলুবেলা } তকৈ ক; ভাল-বেয়া নিবি
চাৰি মুখত যি আছে তাকে ক

চেল্‌চেলীয়া } বি, গহীন নোহোয়া ;
 চেল্‌বেলীয়া } অসাব কথা বহুতকৈ
 কোয়া।

চেল্‌য়েঠ্‌ (স.খ.) দাই এবাবটল মিছা
 ওজব দেখাই মিলিবব চোটা ;
 চেল্‌য়েপেতেং ।

চোটা (স.খ.) বহু, কাববাৰ ; বোধ,
 উভ, জ্ঞান ; সাহায্য ।

চৈ (স.খ.) পাণব নিচিনা এবিধ লতা ।

চৈভন্ত (স.খ.) চেতন, বোধ, সাব-
 পোহা অহুয়া ।

চৈজ (স.খ.) বহুবৰ শেষ দাহ, চত ।

চৈধ্য (সং) দহ আৰু চাৰি ।

চোং (স.খ.) মুগা-পোহা ঠাই ; বনবীয়া
 বহু ব্যক্তি থকা ঠাই ।

চোচ্‌ (স.খ.) গছ, গুটিব বা মূলব
 ছাল ; কটাৰা-আদিব চোচোতে
 এবাই পৰা পাতল ভাগ । (স.খা.)
 কোনো বস্তুবে (বঁহি) ওপৰব
 পাতল ভাগ ওচা ; বঁহি পৰিকাৰ
 কৰ্‌ ; হাতেবে বা আঙুলিবে
 চোচা যাব । (ক্ৰম.স.) চোচোতা,
 (জ্যো) চোচতী ।

চোচন্‌ (ক্ৰম.স.) চোচা কাৰ্য্য ।

চোচনী (স.খ.) খোবোচা ; কোনো
 বস্তু চুঁচি পৰিকাৰ কৰা পাতল
 বাদ-আদি ।

চোচাব্‌ (অ.খা.) কোনো বস্তুৰ ওপৰত

বঁহি থাই বা, পিছলি বা ; পাৰ
 কোনো এভাগ মাটিত বঁহাই
 বাট বুল্‌ । [নি।

চোচো } (স.খা.) মাটিত বা আৰ
 চোচোবা } বস্তুৰ ওপৰত বঁহাই টানি
 চোচোন্‌ (স.খ.) বস্তুৰ বাজৰ সমান
 ঠাই ।

চোত্‌কবে (ক্ৰি.বি.) বেগতে, দীয়ে ।

চোবোন্‌ (স.খ.) পাত লাগিলে ছালত
 পীড়া দিয়া এবিধ গছ ।

চোবব্‌ (স.খ.) চুঁববী-গছৰ কান্ধৰ
 মূঠা । [অম্ভোয়া আবাদ ।

চোক্‌ (স.খ.) কটাৰী-আদিৰ ধাৰ,
 জিতাত কটাৰ নিচিনা বোধ-
 চোকা (বি) ধাৰ-থকা ; জিতাত থকা ;
 উজ্জ, প্ৰবল ; কামত নিপুণ ।

চোকোটা (স.খ.) মজ কামৰণবা
 হোৱা অনিষ্ট, প্ৰতিকল ।

চোকোবা (স.খ.) গুটি আদিৰ-পাতল
 ছাল ; কপীৰ খোলা, বাৰ ওপ-
 বৰ ভুকান ছাল ।

চোকুচীয়া (বি) অলপ চোকা, লোণ
 বা ধাৰৰ অতি অলপ আবাদ-বুদ্ধ ।

চোৱা (স.খা.) আলি-আদিৰ অলপ
 আকৃতি কৰ্‌ ।

চোপ্‌ (অ.খা.) খাপ দি, পৰিবৰ কাৰণ
 মনে-মনে লুকাই থাক্‌ । (স.খা)

ওঠেবে চেপি বস টান্‌, চোহ্‌ ।

চোপনি (স. শ.) খাপ-দিয়া; চুহি
খোঁড়া কার্য; চোহোঁতে হোঁড়া
ওঁঠব শব্দ।

চোবা (স. খা.) পাতেবে লিহি শুড়ি
কব্। (স. শ.) চোবাই বস খাই
পেলোয়া শিটা। (কদ. স.) চোবা-
ওঁতা, (জী) চোবাতি। [কার্য।

চোবাওন্। (কদ. স.) চর্কন, চোবোয়া
চোন্ (স. শ.) মুগাই পাত খোঁড়া এবিধ
গছ; মুখৰ আৰু গাৰ ছালত
হোঁড়া কুইকুটীয়া।

চোমনি (স. শ.) চোম-গছৰ হাবি।
চোম-দেও (স. শ.) আভকতীয়া আহম-
বিলাকৰ দেহতা।

চোব্ (স. শ.) গবাকীয়ে নজনাকৈ
বস্ত-নিওঁতা।

চোবাং (বি) শুণ্ড, লুকোয়া।

চোবাংকে (জি. বি.) গোপনে, লুকাই।

চোবাং-চোবা "চবাংচোবা" চোৰা।

চোবোন্ (স. খা) কোবেবে টাটি পবি-
কাব কব্। (কদ. স.) চোবো
কোঁতা। [গোৱা ঠাই।

চোবোকাপি (স. শ.) কোবেবে চিকো
চোবোহা (স. শ.) ওঁঠবে চেপি ধৰি এ-
হোঁপা হাৰোঁতে বিমান যায়।

চোব্-চাং (স. শ.) চোব সোমাব
নোহুকাটৈ জাঠ বাৰ দি বেবা
বহল চাং।

চোৰ্ব্ বলিয়া (বি) বলিয়ানি কথা
কোৱা মাজ্জহ, মাজে-সময়ে মন
অস্থিৰ হোৱা লোক। [গছ।

চোৱা (স. শ.) এবিধ ভাল-জাতিৰ
চোৱাচুই (স. শ.) এজনে আন জনলৈ
চকু-দিয়া কাৰ্য। [চোপ।

চোহ্ (স. খা.) ওঁঠেৰে চেপি বস খা,
চোহা (স. শ.) এহোঁপাত বিমান বস
যায়; যেনে, এচোহা পাখীৰ।

চোহোঁকা (স. শ.) চুহি বস-খোঁড়া
শিটা; অকামিলা বস্ত। (বি)
অকামিলা।

চোকস্ (বি) পাৰ্গত, নিগুণ "চোকহ্"
এনেও হয়। [আধাৰ।

চোকা (স. শ.) আখা, ভাঙ-বন্ধা চকৰ
চোখাম্ (স. শ.) নগা-বজাৰ কটকী;
এজনে আন এজনৰ মুখে পঠোৱা
বাতৰি। [লগোৱা, (ঘৰ)।

চৌচলীয়া (বি) চাৰিখাম চালযুক্ত, টুপ
চৌচলিচ্ (চ)(সং) চাৰি অধিক হুকুৰি।

চৌচাল্ (স. শ.) চাৰি জো পাৰটিবে
খেদা খেল।

চৌ চৌকৰে (জি. বি.) চৌচৌশৰেবে,
সোঁতৰ দৰে, (পানী আহি বৈ
পৰাত খাটে)।

চৌচৌৱা (অ. খা.) চৌচৌ শব্দেৰে
বেগাই বৈ পব্।

চৌঠেকীয়া (বি) নিৰাশ, টানত পৰা।

চৌকুলি (স. শ.) এবিধ চবাই-ধবা
কাথ ।

চৌতাং (স. শ.) নগা-কটকী, চৌখাম ।

চৌজিশ্ (চ) (সং) একুবি চৈধ্য ।

চৌদিশ্ (স. শ.) চাবিও কাল ।

চৌদিশে (ক্রি. বি.) চাবিও কালে ।

চৌধাবী (স. শ.) কামরূপৰ ভক্তলোকৰ
এটা খিড়াপ ।

চৌপট্ (স. শ.) পাখটিৰে ধোৱা ধেল ।

চৌপৰ্ (বি) চাবি-পৰবৃত্ত, চাবি-
পৰীয়া ।

চৌখাশে (ক্রি. বি.) চাবিও কালে ।

চৌফলীয়া (বি) চাবি কাল থকা ;
চাবিও কালে পৰা (বদ) ।

চৌবিশ্ (চ) (সং) চাবি-অধিক কুবি ।

চৌভিত্তি (ক্রি. বি) চাবিও কালে,
চাবি দিশে । ১

চৌবাং } (বি) নৰিয়া হৈ পৰি থকা
চৌবাঙ্গী } বা উঠিব নোৱৰা ।

চৌবানবৈ }
চৌবান্নবৈ } (সং) চাবি কুবি চৈধ্য

চৌবাশি (সং) চাবি-অধিক চাবি কুবি

চৌবন্ (সং) কুবি চৈধ্য ।

চৌবষ্টি (সং) চাবি-অধিক ভিনি কুবি ।

চৌসত্তৰ্ (সং) ভিনি কুবি চৈধ্য ।

চৌহদ্ (স. শ.) চাবি সীমা ।

হু ।

ইয়ায়রা (স. শ.) কণিক দৃষ্টি, ওলায়েই
যাব বোজা দৰ্শন ; ছলনা, কীকি ।
ইয়ায়রাটক (ক্রি. বি.) অকস্মাত্ অলুপ
দেখোতেই নেদেখা হৈ ; ইষত
দৃষ্টিৰে ।

হটক্ (স. শ.) ওলায়েই যাব বোজা
পোহৰ ; যেনে, বিহুলীৰ হটক ।

হটীয়া (স. শ.) সিচ, জুলীয়া বা ক্ষু-
বত নিক্ষেপ কৰ্ ।

হটকই (স. শ.) ধবকৰ, : গাব বা মনৰ
দুখত অস্থিৰ হৈ কৰা লুটিয়ালুটি ।

হটকটনি (স. শ.) ধবকৰি, হটকট-
কৰণ ।

হটকটা (স. শ.) ধবকৰা, গাব বা মনৰ
দুখত অস্থিৰ হ ; বোগত কাতৰ
হৈ লুটিয়ালুটি কৰ্ ।

হটকটীয়া (বি) চকল, অস্থিৰ ; এনে-
হটা নোহোজা ।

হজ (স. শ.) ছাতি, আগি ; বজাব
আবোহান ।

হজকা (স. শ.) শাও. গৰিহণা ।

হজকা-খোৱা (বি) শাও-খোৱা, নেওচা-
খোৱা ; ছুটে ।

হজ } (স. শ.) আপোনাক লুকা-

হজ বেশ্ } বৰ কাৰণ লোৱা আনৰ
আকৃতি বা সাজ ।

হুই বেণে (জি. বি.) আনব আকৃতি
ধৰি বা সাঙ পিছি, নিজ-আকৃতি
বা সাঙ সলাই ।

হুই (স.শ.) নির্জন ঠাই, মাহুহৰ বাতা
মাত নধকা, মুকসি ঠাই । (বি.)
খেতি-নকবাকৈ পৰি থকা ।

হুই (স.শ.) পত্ন লিখিবৰ আৰু পঢ়ি-
বৰ প্ৰকাৰ, পত্নৰ জাত ।

হুই (স.শ.) এবিধ অসমীয়া হুই ।

হুই (সং) হুইৰ ভিনি ।

হুই-চলিগি (চ)(সং) হুই অধিক হুইবি ।

হুই-জিগি (চ) (সং) একুবি বোল ।

হুই-বটি (সং) হুই অধিক তিনি কুৰি ।

হুই-সত্ৰব (সং) তিনি কুৰি বোল ।

হুইয়াইব (সং) চাৰি কুৰি বোল ।

হুইয়াই (সং) হুই-অধিক চাৰি কুৰি ।

হুইতীয়া (বি) হুইতী ভোণব । (স.শ.)
এক অনা ; সেই বুল্যৰ কণব
বোহব । [বোধ জন্ম ।

হুই (স.শ.) বকনা, কঁকি ; এটা কথাৰ
আন এটা বুলি দেখোৱা কাৰ্য্য ।

(স.শ.) কঁকি দি, মিছাত সঁচা

হুই (ক্ৰম.স.) বকন, কঁকি দিয়া
কাৰ্য্য । [বধা ।

হুইনা (স.শ.) কঁকি, বকনা, প্ৰভা-

হুইয়াই (বি) বকনা-কাৰী, মিছলীয়া ।

হুইল (স.শ.) বুনিহ-পৰা ।

হুই (স.শ.) খেবেৰে চাল ঢাক । (ক্ৰম.স.)

হুইতী ; (বী) হুই-তী ।

হুই (স.শ.) জুয়ে গৰি শুদ্ধি-কৰা
বস্ত্ৰ, তন্ত্ৰ ।

হুইনি (স.শ.) ঘৰৰ চালত দিয়া
খেৰৰ ঢাকনী ; ঘৰ-ছোৱাৰ বেচ ।

হুই (স.শ.) বৰ বা ভাসকৈ পোহৰ
নপৰা ঠাই ; পোহৰক বাধা-কৰা
বস্ত্ৰ কলা-বৰীয়া আকৃতি ; আঠা
আদিত ওলোৱা প্ৰতিমূৰ্ত্তি ।

হুই "ছেক" চোৱী ।

হুইনী "ছেকনী" চোৱী ।

হুইগ, } (স.শ.) এবিধ সকলোৱে

হুইগল } জনা শুদ্ধৰ মতা ।

হুইগলি খুঁটি (স.শ.) পাড়ীৰ ঢকাৰ
লোৰ বেকোৱা পজাল ; ইতবৰ
পলাথৰা হুই খুঁটি ।

হুইগলী (স.শ.) মাইকী হুইগ । হুইগ-
জাতিৰ বস্ত্ৰক বুজাব লাগিলে
প্ৰায়ে এই শব্দ ব্যৱহৃত হয় ।

হুইগলী-শিকীয়া (বি) হুইগলীৰ শিকৰ
নিচিনা । [বধ ।

হুই (স.শ.) ছিটিকনি, উকৰি পৰা
পানীৰ বা বোকাৰ বিন্দু । (স.শ.)

চাকি থৰ ; তল নিয়া ; অনেক
যেৰ দি বাত ; বৰকৈ যেবাই

হুইনৌ (স.শ.) অনেক যেৰ দিয়া বাত ।

হুই (স.শ.) তিৰবিবধি ; দিমান
জলীয়া বা হুই বস্ত্ৰ এবাৰ হাতেৰে
শিঙা বাহ ; যেনে, এ হুই পানী ।

হাতব্. (স.খ.) ছাছ, আনব পৰা
বিভা-শিকোতা। [বতন।
হাতব্-শালি (স.খ.) পড়াশালি
হাতি (স.খ.) বদ-ববুণৰ পৰা গা-চক।
হাৎ (অ.খা.) পিয়াহ বা গাখীৰ বতি-
য়াই উলিয়া। (স.খ.) কেঁচুয়া
লবাই বতিওয়া পিয়াহ বা গাখীৰ।
হাৰুনী (স.খ.) গছত উঠোঁতে ভৰিত
লগাবলৈ নগৰাব ববে দেবাই বজা
জবী।
হানি (স.খ.) শব,চাকনি; চকুৰ নোষ;
(ক্ৰি.বি) চাকি, আকৃত কৰি।
হাপ্. (স.খ.) আখৰ আদিৰ সাঁচ-
বহোৱা এবিধ বতন; সেই বত-
নেবে বহোৱা সাঁচ। (স.খা.)
হেঁচি আখৰ-আদিৰ সাঁচ বহা।
(ক্ৰম.স.) ছাপোতা।
হাপন্ (সং.) ছুহুৰি যোগ।
হাপা (স.খ.) আখৰৰ সাঁচ বহাই পুখি
আদি বুজত কৰা বতন।
হাপ্. কটা (স.খ.) কাকতত বহা হাপ-
ফটোৱা বতন।
হাবিশ্. (চ) (সং) হাব অধিক হুৰি।
হায়া (স.খ.) হাঁ। [নেবাত্তেই।
হাবি (ক্ৰি. বি.) এবি, সলনি; যেনে,
তেওঁ পুত্ৰকক বদৰ কবোক হাবি
হাব্. বাব্. (বি) সলনি নটে, উজ্জয়।
হান্ (স.খ.) গছ বা জন্তৰ গাব খাঁজ-
খিক চাকনী।

হানি (স.খ.) জামোলৰ লগত বা ভাব
সলনি চোবোৱা গছৰ ছাল।
হাজ্-ওকণী (স.খ.) বলিন বাহুৰ গাত
হোৱা এবিধ পোক।
হাল্-ছিগা (বি)বৰ ছুখীয়া, (নিম্বাত)।
হিং (স.খা) ছুই বা অধিক খঙ কৰ্.,
ফুল-ফল-আদিক লাগি থকা ঠাইৰ
পৰা পৃথক কৰ্.।
হিং } (অব্য) খিণ বা নিম্বা বুজোৱা
হিহি } বাত। [খাত কল।
হিঁবান্ (স.খ.) এবিধ লতা, ভাব
হিং. (অ.খা.) ভাগি ছুই বা বহু খঙ
হ, ভাগি বেলেগ হ। [খঙ।
ছিটা (স.খ.) ছিটকনি, গাখীৰ বা
আন-জুলীয়া বস্তৰ উকৰি পৰা
বিলু; ঢেপা; বসন্ত উলিয়াবলৈ
বীজ লগোৱা বা, দীঘল ঢেপেটা
ছিটাছিই (বি) কাটি অনেক ছিটা বা
ভাগ হোৱা।
ছিটক্ (অ. খা.) জুলীয়া বা ফুল বস্তৰ
বৰে উকৰি পৰ্., লিচবতি হ।
ছিটকনি (স.খ.) ছিটা, উকৰি পৰা
জুলীয়া বস্তৰ বিলু।
ছিটক্ (স.খ.) এবিধ চম্বাই থকা বতন।
ছিদাং (বি) অলপ ৰূপে নিম্বৰ কৰা।
ছিদাংক (ক্ৰি.বি.) নিম্বৰ ৰূপে।
হিদিব্. (স.খ.) হুতমপৰা হোৱা শীতল
(কায়)।

হিমবীয়া (বি) কুতে থকা।

হিঅ (স.খ.) দাঠ, জগব; কোনোব
অহিত কবিবব হুতল; বিদ্ধ।

হিনা-হোক (স.খ.) বায়ব হোক।

হিন্ন-ভিন্ন (বি) নষ্ট, উচ্ছন্ন; ঠাইঠাই,
সিচবতি।

হিপা (স.খা.) কথা লুকাবটল বহু কব্,
কবব অনিচ্ছাবে একেযাব-একে-
যাবটেক ক।

হিঅ (স.খা.) কাল, হুই বা বহু ভাগ-
কব্। (স.খ.) চোকা বা হোকা
অজব আগেবে দিয়া আক্, কাট।

হিবলী } (বি) কটা; উত্তেলী-
হিবলীয়া } পতীয়া।

হিবা (স.খ.) এচটা কলা বেঁত।

হিবি (স.খ.) ঠাউব দীঘল সূতাৰ
মাজত স্ৰমোৱা টাচি নিয়জ কৰা
এচটা বাহ। [যাত।

হিহ্ (অব্য) হিঃ, ঘিণ বা নিম্মা বুজোৱা

হুই (অ.খা.) লব দি, লবি যা।

হুটি (স.খ.) ঘোঁৰাৰ লব্।

হুটিয়াশালিকা, "শালিকা" চোৱী।

ছে (স.খা.) ছেদন কব্, হুই বা বহু
থও কব্।

ছেই (অব্য) কুকুৰ-খেদোৱা যাত।

ছেও (স.খ.) কাঠ-বাহ-আদিৰ থও;
নাচনৰ মাজৰ ছেদ।

ছেও-পাত্ (স.খ.) কোনো বহু ঢাকি-
বটল ঘূৰীয়াটেক কটা কলা-পাত।

ছেও-ঘনি (স.খ.) হাতৰ ঠাবিত গিদ্ধা
এবিধ অলকাৰ। [ত'বাল।

ছেই (স.খ.) গছৰ ওটিৰ দীঘলিয়া

ছেক্ (স.খা.) নিচেই সৰু বিদ্ধা থকা

কোনো সঁজুলিৰ মাজে সৰুকাই
নিৰ্ঘল কব্, (জুলীয়া বস্ত্ৰত খাটে)

ছেকনী (স.খ.) জুলীয়া বস্ত্ৰ নিৰ্ঘল
কৰা সঁজুলি। [ছ সময়, হুতল।

ছেগ (স.খ.) কোনো কাৰ কবিবব
ছেগাচোবোকা(বি)মাজে-মাজে হোৱা,

কোনো কোনো ঠাইত হোৱা,
সাধাৰণৰূপে নোহোৱা।

ছেগাচোবোকাটেক (ক্রি. বি.) মাজে
মাজে, ছেগ মাৰি; কোনো
কোনো ঠাইত।

ছেহ্ (স.খা.) ছে, কাই, হুই বা অধিক
থও কব্। (স.খ.) কোনো

বস্ত্ৰৰ শেষ সীমা বা অন্ত; লেখাৰ
এভাগ; লেখাৰ একাকিৰ অন্তত

দিয়া চিন; যেনে, "৭"

ছেদন্ (কদ.স.) কটা কাৰ্য্য, কাটন।

ছেদক্ (স.খ.) কাটোঁতা।

ছেহ্-ছেহ্ (স.খ.) অলপকাললৈ হোৱা
অন্ত, বিজ্ঞান, অলপ বোৱা।

ছেনা (স.খ.) লোণাৰিয়ে লোণ-কুপ-
কটা বটালী; দীঘলটেক কালি

গুকোৱা মাছ বা মজহ; দীঘলীয়া
সোণ বা ৰূপ; টেজা দি বৈ কৰা
গাধীৰ।

চেৰা (বি) এৰা; শক্ত তুলি নিয়াৰ
পাচত পৰাবত থকা।

হেৰাবেৰা } (স. শ.) ছিন্নভিন্ন,
চেৰেলিবেৰেলি } ঠাই-ঠাই।

ছেল্ (স. শ.) লিঙ্গৰ মূৰৰ ঢাল। (অ. ধা)
নিফল হ।

ছেলা (স. ধা.) ঢালুঢা, বখলিয়া।

ছেৰে-ছেৰে (ক্রি. বি.) নাচোনৰ ভাৱে-
ভাৱে, গীতবাছৰ ভাও দেখাই;
ভোখৰে ভোখৰে।

ছে (স. শ.) নাৱৰ ঢাল; দোনাৰ
ঢাকনী।

ছেপিঙ্গীয়া (স. শ.) ভাৰ-পাচিৰ ঢাকনী

ছো (স. ধা.) স্পৰ্শ কৰ, হাত বা গাৰ
কোনো এভাগ অলপটক লগা
(স. শ.) ভাৱনাত উলিওৱা বাহৰ
কাঠিৰে সজা মাজুহ বা তন্তৰ
আকৃতি।

ছো-বৰ্ (স. শ.) ভাৱনাত ভাও লগত
বিলাকে সাজ লোৱা ঘৰ।

ছোৱন্ (ক্ৰম. প.) স্পৰ্শ, ছোৱা কাৰ্য্য
ছোৱাছুই (স. শ.) পৰস্পৰে ছোৱা
কাৰ্য্য।

ছোৱালী (স. শ.) বালিকা; কুছালী,
বিয়া নকৰা ডেকেৰী ডিবোডা।

ছোহাৰা } (স. শ.) খাৰুৱৰ ওকান
ছোহোৰা } ফল।

জ, ঝ।

জ, ঝ, বাহানবিলাকৰ আঠ আক ন
আধৰ। আগৰটোত “হ” দিলে
পাচৰটোৰ উচ্চাৰণ পোৱা যায়;
যেনে, জহ্, ঝ। কিন্তু অসমীয়াত
অনেকে তাক “জ”ৰ দৰে হে
মাত্ৰে, আৰু লেখাতো তাৰ বৰ
চলন নাই।

জইন্ (স. শ.) ৰোগৰ কাৰণ বা মূল।

জঁ (স. শ.) চৰাটৰ মূৰৰ থিয় পাৰি;
মতা কুকুৰাৰ মূৰৰ বগাছাল;
পোকৰ মূৰৰ দীঘল থিয় নোম
বা শিং।

জঁই (সি) লেবেলা, অলপ গুকোৱা
(গছৰ পাতত খাটে); লাজত
মলিন হোৱা। জঁই বা, জঁই পৰ্;
লেবেল্, অলপ গুকা; লাজত
মলিন হ।

জঁক্ (স. শ.) অকস্মাৎ উঠা থং, জঁই;
বলিয়ালি। (অ. ধা) থকেৰে
তলি উঠ্; বলিয়া উঠ্।

জঁকা (স. শ.) ছাল-মজহ গুচি প্ৰাণীৰ
আকৃতিৰে থকা হাড়বিলাক;
ভাজৰ টৌ।

অঁকাল্ (বি) খজাল।

অঁকিয়া (অ.খা.) নোম শিয়ৰি উঠে,

জিকাৰ খা; পানীৰ ওপৰলৈ

অঁপিয়া (সক মাছৰ আকত খাটে)

অঁট (স.খ.) গাঁঠী লাগি একে লগ

হোৱা চুলি।

অঁটলা (বি) অঁটলগা, (চুলি) অঁট-

লগা চুলিযুক্ত (মুনিহ বা মূব)।

অঁটিয়া (বি) অঁটযুক্ত; অঁট লগা

(চুলি)।

অঁপৰা (বি) পৰিকাৰ নকৰা চুলিযুক্ত

(মূব); পৰিকাৰ নকৰা, (চুলি);

অঁপবযুক্ত, পৰিকাৰ নকৰা,

(পুং)। [বাহৰ সজুলি।

অঁপা (স.খ.) কাপোৰ সামৰি ধোৱা,

অঁপিয়া)

অঁপিয়া)

(অ.খা.) ডেও মাৰ্।

অঁকাই "আঁক চোৱা।

অঁককীয়া (বি) স্পষ্ট, ওলাই থকা।

অঁকমক্ } (স.খ.) বৰ্ণৰ শোভা বা

অঁকমক্ } উজ্জলতা, কান্তি।

অঁকমকনি } (স.খ.) চকমকনি,

অঁকমকনি } কান্তি।

অঁকমকা } (অ.খা.) চকমকা, কান্তি

অঁকমকা } কৰ, তিববিবা।

অঁকমকীয়া } (বি) চকমকীয়া, তিব-

অঁকমকীয়া } বিবীয়া।

অঁথলা (স.খ.) মাহুহ ওপৰলৈ উঠা

খোপযুক্ত বাঁহ বা কাঠ।

অঁথলা-খুপীয়া (বি) অঁথলাৰ দৰে

খোপযুক্ত। [বাহিব হ।

অঁগ (অ.খা.) জন্তৰ দৰে অঁগ ল;

পোৱালি পা; পানীৰ তলৰপৰা

অঁগত্ (স.খ.) স্বৰ্গ, পৃথিৱী আদি

পাতাল এই তিনিৰ এক কুবন।

অঁগদীশ্ }

অঁগদীশ্বৰ্ } (স.খ.) পৰমেশ্বৰ।

অঁগছাঞী (স.খ.) দুৰ্গাৰ এটা কল।

অঁগৱাথ্ (স.খ.) পৰমেশ্বৰ, উড়িয়াৰ

ঘাই গোসাঁই।

অঁগৰ্ (স.খ.) অঁগবাধ, দাই।

অঁগৰীয়া (বি) অঁগবাধী, অঁগৰ-কৰা;

দোষাবোপ হোৱা, (পুং জী)।

(স.খ.) অঁগৰ কৰা মুনিহ। (জী)

অঁগৰীয়ানী।

অঁগলু (স.খ.) মদৰ গেম।

অঁগা (স.খা.) টোপনিৰ পৰা ডোল,

সাৰ-পোহা; অঁগ দি; পোৱালি

উৎপন্ন কৰ্।

অঁগা-কাঠ (স.খ.) নৈৰ পানীত পচি

কলা হোৱা কাঠ। [ঘৰ।

অঁগ্-মোহন (স.খ.) দেৱালৰ আগ-

কালে তাৰ গাঁড়ে লগাই সজা

অঁগাল্ (স.খ.) বহুত মাহুহৰ সমাগম;

কামৰ অধিকতা। [লগা।

অঁটিল্ (বি) বুজিবলৈ টান; অঁট-

ঠৰ্ৰ (বি) ঠৰজা, কোঁচ নোখোৱা
(স.শ.) গাৰ অজ ঠৰজা কৰা
এটা ৰোগ, অৰ্দ্ধাজী ।

জড্ (বি) অচেতন, সাৰ নথকা, নিৰ্জীৱ ।

জকু (স.শ.) লা ।

জড়পদাৰ্থ (স.শ.) জীৱ নথকা বস্তু ।

জতুৰা (বি) আপোন জাতিৰ নিচিনা
হৈ থকা, বেয়া নোহোৱা, (ঙটি
ধৰা গছত খাটে) . কোনো
লোকক সদায় কালিয়নে বস্তু দিয়া ।

জথবা (বি) লেভেৰা, শুচি-অশুচিৰ
বিচাৰ নকৰা, মলিন ।

জধাশূৰ্ধ (স.শ.) বৰ শূৰ্ধ, গোট-গক ।

জন্ (স.শ.) মূনিহ মাহুহ, যেনে,
এজন মাহুহ । [জননী ।

জনক (স.শ.) পিতা, বোণাই, (স্ত্ৰী)

জনম্ (স.শ.) জন্ম, উৎপত্তি ।

জনশূন্ত (বি) মাহুহ নথকা ।

জনা (স.ধা.) বুজ দি, অৱগত কৰ ।

(উপ.শ.) মাত্ৰ মতা বা তিবোতা
মাহুহ বা দেহ বা দেৱী বুজাবলৈ
সংজ্ঞা বা সংখ্যা শব্দৰ পাচত দিয়া
মাত্ৰ ; যেনে, বজা-জনা, এজনী
গোসাই । (স.শ. বি) জ্ঞানী ।

জনাঅনি (বি.) অনেক জনা, অনেকৰ
আগত প্ৰকাশিত ।

জনাৰ্হিন্ (স.শ.) বিফল ।

জনান্তনা (বি) অনেক কথা-জনা ; যাক
ভালকৈ জনা গৈছে ।

জনী (উপ.শ.) অমান্ত তিবোতাক বা
জথব মাইকীক বুজাবলৈ সংজ্ঞা
বা সংখ্যা-শব্দৰ পাচত দিয়া মাত্ৰ,
যেনে, মাহুহজনী, পহুজনী, তিনি
জনী গাই ।

জন্জনানি } (স.শ.) জলকাৰ বা
ঝন্ঝনানি } ধনৰ শব্দ ; কোনো
কোনো জলা বস্তু মূখত
দিলে নাকত লগা জাল ।

জন্কনা } (অ.শা.) ধন বা জলকাৰ
ঝন্ঝনানি } দৰে শব্দ কৰ ; কোনো
কোনো জলা বস্তু খাঙিতে
নাকত জাল লাগ ।

জন্টাৰেক্, জন্-চেৰেক্, জন্ দিৱেক
(বি) কিছুমান (মাহুহত খাটে)
(স্ত্ৰী) জনীচাৰেক্, ইত্যাদি ।

জন্জনীয়া } (বি) ধন আদিৰ দৰে
ঝন্ঝনীয়া } শব্দ-কৰা ।

জন্ত (স.শ.) সকলো প্ৰাণী ; ঘাইকৈ
চৰাই-পহু-আদি নিষ্ঠুৰ জীৱ ।

জন্ম (অ.ধা.) ওপজ ; জন্ম ল ।

জন্ম (স.শ.) উৎপত্তি, জন্ম, ওপজন ।

জন্ম-পজ (স.শ.) কোপ্তা, সোঁতৰণী ।

জন্না (স.ধা.) জন্ম দি, ওপজা, উৎপন্ন
কৰ ।

জন্মান্তৰ্ভব্ (স.শ.) আন এক জন্ম, এই
জন্মৰ আগৰ বা পাচৰ জন্ম।

জন্মাণ্ডন্ } (কৃদ.স) জন্ম দিগ্ধা বা
জন্মান্ } উৎপন্ন কৰা কাৰ্য্য।

জন্মাটমৌ (স. শ.) কৃক ওপজা তিথি,
ভাদৰ কৃক-পক্ষৰ অষ্টমী।

জপ্ (স.ধা.) মনে-মনে আৰাধনা কৰ্ ;
মনে-মনে লেখ বাখি দেৱতাৰ
নাম ল। (স.শ.) মনে-মনে
দেৱতাৰ নাম লৈ কৰা উপাসনা।

জপটিয়া (স.ধা.) একে লগে, বা মেবাই
বাছ ; দোখীৰ সজী কৰ্, দোষত
লিপ্ত কৰ্।

জপনা (স.শ.) পছলিৰ বাট-মৰা ছুৱাব।

জপজন্ } (বি) অপাজ, ভেৰা, বুজি-
জপজন্ } হীন ; অপৰিপাটি।

জপ্ জপা (অ. ধা.) টানত পৰি বিবুদ্ধি
হ. ব্যাকুল হ।

জপ্ জপীয়া (বি) জোপোহা।

জবকা (স.শ.) জাবৰ চপোৱা সঁজুটি

জবকিয়া (স.ধা.) জবকাৰে গোট।

জবৰা (বি) জাবৰবুদ্ধ, অধিক জীহ-
বুদ্ধ ; জাবৰৰ নিচিনা।

জবক্ "জক" চোৱা।

জব্জমা (অ. ধা.) বৰকৈ পোৱলিয়ে
খৰ, বৰ বেছনা দি।

জব্ (স.শ.) বণ বা বিবাহত শত্ৰুক
পক্ষান্ত কৰা কাৰ্য্য ; মঙ্গল।

জব-জবতে (ক্রি. বি.) প্রথমতে,
আৰম্ভতে।

জব্জনি (স.শ.) শত্ৰুক জিকি কৰা
আনন্দৰ শব্দ ; উচ্চ মাতেৰে কৰা
আশীৰ্বাদ।

জব্ পদেকৰ্ (স.শ.) হঠাৎ ভগা, নাশ,
যেনেকৈ বাঢ়িছিল তেনেকৈ নষ্ট
হৈ যোৱা (ব্যক্তি বা দ্ৰব্য)।

জবাব্ (বি) ভুড় খকা, ভুঙে ভয়-
লগোৱা, (ঠাই-আদি)।

জব-দেউকাহুতি (স.শ.) বৰ কাহুতি,
বৰকৈ ব্যগ্ৰ হৈ কৰা বিনয়।

জব্ (স.শ.) গাত তাপ-জন্মোৱা ৰোগ।

জব্ } (অ. ধা.) অভি অলপ্
জব্ } অলপ্ কৈ বৈ পৰ্।

জবনি } (স. শ.) নৈ-আদিৰ পৰা
জবনি } মাটিৰ মাজে সৰকি গৈ দ
ঠাইত গোট খোৱা পানী।

জবধ্ (স. শ) এবিধ গছ তাৰ গুটিৰ
পৰা হালধীয়া বৰণ কৰা যায়।

জবগদৰ্ (স.শ.) বৰ ঃ বৃঢ়া মাজুহ,
(উপহাসত)।

জবা (স.শ.) এবিধ ডাঠ বাহুৰে ফল।

জবা } (স.ধা.) মন্ত কৰা, মন্তৰ বশ
জবা } কৰা ; কুলাৰ দ্বাৰা পৰিফাৰ
কৰা। [গছ।

জ-বি (স. শ.) জীহন্তৰ নিচিনা এবিধ

জবী (স. শ.) ভোল, গুণ, বট্টিয়া।

জ-বীয়া (বি.) জবে ধবা, জব-কগীয়া।
(স. শ.) জবে ধবা মুনিহ বা
তিবোতা।

জকরা (বি) জাব-কালি উৎপন্ন; জাবত
বাস্তব-করা (কপোব)।

জবৌবরা (বি) অনেক কুটা থকা।

জব-খাপবি (স. শ.) জববপবা বাওঁ-
ফালে বুকুৰ নামে বচা এতোধৰ
মজহ। [বামিছে।

জব-ঘামে (ক্রি. বি.) জবত ঘমাব দৰে
ববকৈ, (ঘামত খাটে) জব-ঘামে
জব-জবীয়া } (বি) কাৰো গাত কেও
জব-জবীয়া } নলগা, গোট-গোট;
নিৰ্লেষ্ঠা, কোনো দাইবপবা মুক্তি
পোৱা।

জব-জব কৰে } (ক্রি. বি.) জৰ্জৰ শব্দ
জৰ্জব কৰে } কৰি, লালী নিছি-
গাঠক; বেগাই টোপাটোপে।

জৰ্পূৰ (বি) টানটক আটি বজা, (গাঁঠি)।
জৰ্পূৰকৈ (ক্রি. বি.) টানটক আটি।

জব-বন্ (স. শ.) বেডকপবা।

জৰ্জৰ-বৰ্জৰ (বি) লাজ বা অপমানব
পবা দুখ-পোৱা, লজ্জিত, দুঃখিত।

জব-জ (স. শ.) জবীয়াৰ নাকত বা
ওপৰ-ওঁঠত হোৱা কত।

জল (স. শ.) পানী; জলৰ গৰ্ভত

পোৱালি ঢাকি থকা ছাল; (অ. খ.)
দীপ্তি কৰ, তিলিক; পোব,
জুই লাগ; প্রখ্যাত হ; থকত
জলা জুইৰ নিচিনা হ।

জলক (স. শ.) বৰ দীপ্তিৰ দ্বাৰা চকুত
লগা চকমকনি, বৰ কান্দি।

জলকা (বি) মেঘে ঢকা, বদ নথকা,
(বতৰ); মন-মৰা, আনন্দ আক
উৎসাহ নথকা।

জলকীয়া (স. শ.) মৰিচ্; তাৰ গছ।

জলকৃতবক (বি) ভালটক মনিব
নোহুৱা; ধুঁৱাকুঁৱা দেখা (চকু)।
(স. শ.) ধোঁৱাধুই দৃষ্টি।

জলজা (স. শ.) বাৰৰ সৰু বিছা।

জলচব } (স. শ.) পানীৰ জন্ত।
জল-জন্ত }

জলধা (বি) একো কৰিব নজনা, অপাত্ৰ
জলনি-পোবনি (স. শ.) পোবনি-ডেৱনি,
জালা, দাহ।

জলজব (স. শ.) শোথ, শোব-বোম।

জলজবীয়া (বি) শোব-কগীয়া।

জল-পতি (স. শ.) বৰুণ-দেৱতা; সাগৰ।

জলপা (বি) অনর্থক বা বহুত কথা
কোৱা (লোক)। ১

জল-পাত্ৰ } (স. শ.) পানী খোৱা পাত্ৰ;

জল-পাত্ৰ } লোটা-আদি।

জল-পিণ্ড } "পিণ্ড-জল" চোৱা।

জল-পিণ্ড }

জলম্ (স.শ.) বহুতাই পিচ্ছা মৰা-পাটৰ
দৌঘল চোলা বা সাজ । পহি-
দোলাৰ দাঁতিত দিয়া সাজ ;
আপিব সাজ । ১

জলম্‌জটম্ (বি) গাত ভালকৈ নেখাই
ওলমি ধোৱা (কাপোৰ) ।

জলম্‌বটা (বি) পহি দোলাৰ বা আপিব
জলম্‌ প্রস্তুত কৰা (লোক) । ১

জলয়া (স.শ.) লোটা আদি ভৰি নিয়া
জালমোনা ।

জলহ (বি) ভালকৈ কাপোৰ নিপিচ্ছা,
অপৰিষ্কাৰ ; একো নজননা, ভেৰা ।

জলহুৱা (বি) পনৌয়া, বহুত পাণীয়ুক্ত
(আজ্ঞা-আদি) ।

জলা (বি) জালযুক্ত, জিভাত বা গাত
পোৰণি জন্মোৱা ; জলি থকা,
(জুই) ; স্পষ্ট, মাৰ নেবোৱা ।
(স.শ.) জাল-থকা বস্তু ; সৰু বিচ্ছা
ফুটা । (স.খা.) জুই লগা ; স্পষ্ট
কৰ্, ভালকৈ দেখা কৰ্ । [থকা ।

জলা-কটা (বি) বহুত জলা বা ফুটা
জলাতক্ } (বি) বাৰিষা পানীৰ তল
জলাতন্ } ধোৱা, (মাটি) ১

জলাহ্ (স.শ:) বহু ঠাই জোৰা এখন
পানী, পানীৰ তল ধোৱা এখন
ডালৰ ঠাই । [জন্ত) ।

জলাহী(বি)পনৌয়া গাখীৰ-দিয়া,(য়াইকু)
জলোয়া (বি) জালৰ দৰে গঁধা ।

জলেধৰ্ (স.শ.) বৰুণ দেৱতা ; সাগৰ ।
জলোজখৌ } (বি) বৰ-পনৌয়া, জল-
জলোজখৌ } হুৱা ।

জল কৰ্ (স.শ:) পানীত মাছ ধৰাব
বাবে দিব লগা বাজহ ।

জলকৌৰব্ } (স.শ.) পানীৰ দেৱতা ।
জলকৌৰব্ , } (স্ত্ৰী) জল-কুঁৱৰী ।

জলগিবৌ (স.শ.) এবিধ পানীৰ তুত,
জলশাই । [জুই-স্ৰাতিৰ জন্ত

জল্-জুই (স.শ.) এবিধ পানীত থকা
জলজলা (অ.খা) খেদেৰে জলি উঠ ।

জল্‌জলীয়া (বি) ফটফটিয়া, একালে
চালে আন ফাললৈ দেখা ।

জল্‌ধনীয়া (বি) বোকাৰ নিচিনা ।

জল্‌পনৌয়া (বি) জলপানৰ উপযুক্ত,
(বস্তু) ; জলপান-কৰা, (মাছহ) ।

জল্‌পান্ (স.শ.) পানী-ধোৱা কাৰ্য্য ;
জলপ আহাৰ,ভাত-আজ্ঞাত বাজে
আন খাদ্য । [ফল ; তাৰ গছ ।

জল্‌কাই (স.শ.) বেলকৈ-টেজা এবিধ
জলম্‌ (বি) পানীৰ নিচিনা ; পানীৰে
পূৰ ; শাক, খং ছুঠা ।

জল্‌মল্ } (স.শ.)জিলিকণি ফটিক
জল্‌মলনি } বা হীৰা আদিৰ নিচিনা
কাতি ।

জল্‌মলা (অ.খা.) জিলিক, তিৰবিৰা ।

জল্‌মলীয়া (বি) তিক্‌ৰবীয়া, জিলিকা ।

জলশাই, জলযথ } (স.শ.) ডালব
জলশাই-ডালবীণ } পুখুৰি বা বিলত
থকা এবিধ ভূত, অপদেবতা ।

জলশুবীয়া (বি) শোবে থকা, জলজীবীয়া;
পেঁতা, তেজহীন ।

জল-শোব (স.শ.) শোধ-যোগ, তেজ-
পানী নৈ গা উথলা যোগ ।

জলশাব (স.শ.) সঘনে অধিক সৰু-
পানী-চোড়া যোগ ।

জল (স.শ.) এবিধ ফুল; তাৰ গছ
জল (অ.ধা.) গেলি পমি যা, জ্বল হ ।

(স.শ.) জীম, গাৰ পোৰনি; মাই
জগৰ ।

জহ্ন জহ্ন (অবা) একপ্রকাৰ ডাল,
আনডুকৈ অলপ ডাল, যেনে-
তেনে । [সাম্ভাৱিতক যোগ ।

জহনী (স.শ.) তেজ-বাতি হোৱা এটা

জহা (বি) পৰপূৰণৰপৰা হোৱা,
কাৰজ । (জী) জহবী ।

জহমহব (স.শ.) সাপৰ বিষ ওচোৱা
এবিধ সৰু শিল ।

জহা (স.শ.) এবিধ জগদ্ধি সৰু ধান ।

জহা কোমোৰা (স.শ.) এবিধ মজহাল
কোমোৰা-কল আৰু তাৰ গছ ।

জহাম (স.শ.) এবিধ স্ফেৰীয়া
নিচিনা পথৰা জন্তু ।

জহালি (স.শ.) ছন পৰি থকা বুকলি
বায়-মাটি ।

জহল (বি) বিশৃঙ্খল, আউল-বাউল;
সকলোৰে আগত প্রকাশিত,
সন্ডালনি । [দিন ।

জহ-কালি (স.শ.) ঘামকালি, ঘামৰ
কাই } (স.শ.) এবিধ জগদ্ধি

জাইফল } জলা ভামোলৰ নিচিনা
ফল । [বা বাকলি ।

জাই-পত্ৰী (স.শ.) জাই-ফলৰ ঢাকনী

জাউৰি (স.শ.) মাজুহৰ সমূহ, বা জুম;

একে লগে কৰা বস্ত্ৰৰ বা একে-
লগে হোৱা ফল বা ফুলৰ সমূহ ।

জাং (স.শ.) সৰু গাঁঠিৰ ওপৰৰ আঁক
আঁঠুৰ তলৰ ভাগ, ঠেং ।

জাংখনীয়া } (বি) আঁঠুতল নোমোৱা
জাংখেৰা } পানী) ।

জাংকাই (স.শ.) এবিধ মৌ-বৰপীয়া
গোট-মৰা জলজলীয়া আঠা ।

জাঁট (স.শ.) চক, অকম্বাৎ উঠা থং,
হটলৈৰ ফেৰ, বিবলী, মাইকী,
মেকুৰী ।

জাঁও } (স.শ.) এবিধ ছিবলী পতীয়া
জাঁও } গছ, কাঁঠ-আদি ঘাঁহ নিয়জ
কৰা কলা টটা ।

জাঁও } (স.শ.) উটি অহা কাঁঠ বাহৰ
জাঁজ } বা তৃণৰ সমূহ, গাত লগাই

আউল-বাউল হৈ থকা
বস্ত্ৰ সমূহ ।

জাঁজবি } (স.খ.) উটি অহা কাঠ
জাঁজবি } বাহব বা তৃণব সমূহ।

জাঁটলী (বি) জট লগা চুলিযুক্ত, (স্ত্রী)।

জাঁত (স.খ.) শস্ত-পিহা শিল।

জাঁতি (স.খ.) জুইব ওপবত চক-আদি
বহোবা তিন-ঠেঁকীয়া লোব সঁজুলি।

জাঁপ্ (স.খা) কাপোব আদি যোকো-
টাই সামব্ ; এতবপ ওপবত
আন এতবপ থ। (স.খ) তবপ ;
শোওঁতে গাত লোবা কেইবা তব-
পীয়া কাপোব :

জাঁপ্ } (স.খ.) ডেও, লাক।
জাঁপ }

জাঁপত জাপে (ক্রি.বি) জপিয়াই, অনেক
ডেও মাৰি।

জাঁপব (স.খ.) নকটা বা জুখুবোহা
চুলি ; নাটোবা চুলি।

জাঁপবী (বি চুলি পৰিফাব নকবা,
জাঁটলী, (স্ত্রী)। [শিপি-বিহ্]

জাঁপবী-বিহ্ (স.খ.) বব-বিহ, এবিধ

জাঁপ-ভগব (স.খ.) এবিধ উগ্রগছ
বগা ফুল ; ভাব গছ।

জাক্ (স.খ.) মাজুহব বা জন্তব সমূহ,
যথা ; একে লগে পৰা ববযুগব
টোপাব সমূহ ; কিছু কাল লালী
হৈ বোহা বতাহ।

জাককৰা (বি) জাকবান্দি থকা বা চবা।

জাকিমাৰি (ক্রি. বি.) গাব নোহ
১ শিয়বা ; জাকেবে একেবাবেই
বোহা বা ওলোহা চবাই আক
গাছত খাটে) যেনে- পোনা মাহ
বিলাক জাকি উঠিছে।

জাকৈ (স.খ.) এবিধ বাহব কাঠি
তিনি চুকীয়া মাহ-ধবা যতন,
জকাই। [যতা বা তিবোতা।

জাকৈয়া (স.খ.) জকাইবে মাহ-ধবা
জাথব্ (স.খ.) যুগুৰাই পিকা লোব
চোলা।

জাগ্ (অ. ধা.) সাব পা. টোপনি ডাদি
উঠ ; সাবে বা উজাগবে থাক্।

জাগন্ } (কৃদ. স.) সাব পোহা
জাগবন্ } কাৰ্য্য বা অৱস্থা।

জাগোন্ (স.খ.) দাবব তলত পৰা
চছালি।

জাগ্ৰত্ (বি) সাবে থকা, নোশোহা।

জাকিখুটি (স.খ.) বতব চাটনীৰ হ-
ফালে দিয়া থিয় খুটি। ১

জাকী (স.খ.) এবিধ চবাই-ধবা কান্।

জাকুল্ (স.খ.) অনেক মাজুহ, জন্ত
বা বন্তব সমূহ। জাকুল থা, অনেক
একজ হ। [থকা।

জাজল্যমান্ (বি) জলি থকা স্পষ্ট হৈ
জাত্ (বি) ওপজা, জন্ত-লোহা ; উৎ-

পন্ন ; যথার্থ প্রকাব, সঁচা বিব্,
বৰূপ। (স.খ.) বিধ, প্রকাব,

জ্ঞেয় ; কুল, জাতি ; গীতব বা
পদব স্বব বা ছন্দ ।
জাতি (স.শ.) বিধ, প্রকার ; একে
লক্ষণ, আকৃতি বা স্বভাবযুক্ত
অনেক বিধ গছ বা জন্তব সমূহ ;
কুল, বামুণ, শূদিব ইত্যাদি ; গীতব
বা পদব স্বব, ছন্দ । (বি) শাস্ত্র,
স্থিৰ; পোহনীয়া; সঁচা বিধব, স্বরূপ ।
জাতি-কাঠ (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি বগা
কাঠ ; বগা চন্দন-কাঠ ।
জাতি পাণ (স. শ.) স্বরূপ অর্থাৎ মাহুহে
সদায় ব্যবহার-করা পাণ, তাব লতা ।
জাতি-বাঁহ (স. শ.) এবিধ ভাল কামত
লগোৱা বাঁহ । [ওৱা ।
জাতি ভট (বি) জাতি ঘোৱা, কুল-হেঁক-
জাতিকাৰ (বি) স্তম্ভব, শোভিত, ভালটক
সজোৱা । [ঘোৱা, জাতিভট ।
জাতি-হীন (বি) জাতি নথকা ; জাতি
জাতীয় (বি) কোনো জাতিব বা দেশব
মাহুহ বিলাকৰ নিজব, যেনে,
জাতীয় কবি ।
জাতে } (ক্রি. বি.) নিশ্চয়ে, সমূলি,
জাতেই } নিচেই, গোটেই ; যেনে,
জাতেই কেচা ।
জান (স. ধা.) বুজ, জান পা । (স. শ.)
পানী বৈ ঘোৱা, দ, স্বাভাৱিক খাটৈ,
জুৰি । (ক্রম স.) জানোতা, (জী)
জানতী । জান দি, সখাদ দি, জনা ।

জানন্ (ক্রম স.) জনা কাৰ্য্য ।
জাননী (স. শ.) লোকক জান দিবলৈ
লিখা কাকত বা মুখেৰে পঠোৱা
বাতৰি । [জানতী ।
জানতা (বি) জনা, জানী । (জী)
জানিবা (ক্রি. বি.) যানি লোৱা, স্বনত
ভাৰী ; যেনে, সি জানিবা নাহে,
তেও কাম নহৈ থাকিব নে ?
কাটে (ক্রি. বি.) শীঘ্ৰে, বেগতে ।
জানো (ক্রি. বি.) নেজানো, তু নেপাওঁ
যেনে, সমূহ আহিল নে ? জানো
কব নোৱাৰোঁ । (অবা) প্ৰশ্ন
সোধাত ব্যবহৃত যাত ; যেনে,
তেওঁ জানো আহিল ? অর্থাৎ
তেওঁ আহিল নে ?
জানোচা } (ক্রি. বি.) কিংবা জানি,
জানোবা } হলে হব পাৰে ।
জান্নেজান্ন (বি.) অতি অলপটক গম-
পোৱা, বব বোধ নজানোৱা ।
জান্নেজান্ন (বি.) গম-নোপোৱা টক,
মুহূৰূপে ।
জাপি (স. শ.) বাঁহৰ কাঠীৰে সাজি
টকো-পাত্ৰেৰে ছোৱা এবিধ ছত্ৰ ।
জাবব (স. শ.) অকামিলা খেব-কুটা,
সাবি পেলোৱা বস্ত ।
জাববনি (স. শ.) খেব-কুটাৰে পূব ঠাই,
জাবব-পেলোৱা ঠাই ।
জাত্ৰা (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি জলা
গুটি, মাকতৰ গুটি ।

জাব্‌ (অ.খা.) উথলা গুচ বা ভাল হ।

জাবা (স.খ. বাং) এবিধ চোলা,
ফুৰ্জী।

জামাতা (স.খ.) জোহা টি, জীব বামী।

জাবীৰ (স.খ.) এবিধ টেকা ফল;
তাৰ গছ।

জামু (স.খ.) কুমু, এবিধ ফল, তাৰ গছ।

জামুকি (স.খ.) বব হিলৈত জুই-
লগোৱা আবিয়া। [পাচৰ গাঁত।

জামু-গাঁত (স.খ.) গুৰিগাঁত, কুকুৰ গাঁতৰ
কাৰ্‌ (স.খ.) শীত, চোঁচৰপৰা হোৱা
অজুৰ, চোঁচা বোধ।

জাব্‌ (স.খা.) মন্ত্ৰ যাতি অলপ-অলপকৈ
কোৰা বা মোহাব্‌; ফুলাবে পৰি
কাৰ কৰ্‌। (ক্ৰম. স.) জাবোঁতা;
(জী) জাব্‌তী। [জন্মা।

জাবজ্‌ (বি) জহবা, পৰপুৰুষৰ পৰ,
জাবণ (স.খ.) খাতুৰ ভন্ত্ৰ; এবিধ
কটাৰী-ধৰোৱা টান শিল। (ক্ৰম.
স.) জবা বা মন্ত্ৰ-কৰা কাৰ্য্য;
ফুলাবে পৰিকাৰ কৰণ্‌।

জাবনি } (স.খ.) ডাঠ হাবি; কাঠনি।

জাবনি } (স.খ.) এবিধ নলা-লগোৱা

জাবী } লোটা।

জাব্‌-কাইটা } (স.খ.) জাবৰ পৰা

জাব-কাইট্‌ } নোহৰ গুৰিত হোৱা
সকলক চোঁচোৰা।

জাব্‌-কাল্‌ } (স.খ.) জাবৰ দিন।

জাব কালি }

জাল্‌ (স.খ.) এবিধ মাহ-আদি-ধৰা
অৰীষে গঁথা যতন, তাৰ নিচিনা
আন বন্ত্ৰ; চকুৰ মণিত হোৱা
এবিধ পাতল ছাল; ছলনা, বকনা,
জিভাত বা ছালত ধৰা পোৰণি;
সিঁজোৱা পাত্ৰৰ তলত দিয়া জুইৰ
ভাপ; বাগী। (স.খা.) জুই লগা,
জলা; খাতুৰ পাত্ৰৰ ফুটা বাত্‌।

জাল্‌ (স.খ.) কাপোৰৰ মোৰ; চম্ৰ-
ভাপৰ দাঁতিত দিয়া সূতাৰে বস্ত্ৰত
কৰা শোভা বিশেষ।

জাহ্‌ (স.খ.) জীন, নট, ডাকৰৰ লগত
সবহ কৰা কাৰ্য্য। ১

জালিয্‌ (স.খ.) নিজৰ বিপৰীত কথা
ভনি জঁকি উঠা। ১

জালী (স.খ.) পূৰ্ণ নোহোৱা তিঞহ
বা কোমোৰা; চবাইলৈ জাল-
পাতোতে মাছহে জাব লৈ থকা
জাল-পাত-আদি; এবি-পলুৰে বাহ
লোৱা পাতৰ মুঠা; জালৰ নিচিনা
ফুটা থকা বন্ত্ৰ। (বি) পূৰ্ণ
নোহোৱা, (কালি তিঞহ বা কোমোৰা
বাত খাটে;) যেনে, জালী তিঞহ।

জালী-কটা (বি) জালৰ নিচিনা ফুটা
থকা।

জালী-গীত্‌ (স.খ.) কোনো পাত্ৰৰ
তলত জাল দিবলৈ থকা গীত্‌।

জালুক (স. খ.) এবিধ সৰু কলা গুটি ;
 তাৰ লতা।
 জালুকীয়া (বি) জালুক দি বন্ধা ;
 জালোৱা (বি) জালেৰে মাছ-ধৰা।
 (স. খ.) জালেৰে মাছ ধৰোঁতা,
 ডোৱ। (জী) জালোৱানী।
 জাল-মোনা (স. খ.) জালৰ দৰে গঁথা
 এবিধ ধুনপাক।
 জাহিৰা (স. খ.) এবিধ লাহী-ধান।
 জিংজিৰা (স. খা.) কেটকেটা।
 জিংজিৰীয়া (বি) কেটকেটীয়া।
 জিঁজিৰি (স. খ.) শিকলি ; লোৱা।
 জিক্ (অ. ধা.) জয়-লাভ কৰ। (স. খা.)
 জিন, পৰাস্ত কৰ্। (কৃৎ. স.)
 জিকোঁতা ; (জী) জিকঁতী।
 জিকন (কৃৎ. স.) জয়, বণ বা বিবাদত
 শত্ৰুক ঘটোৱা কাৰ্য্য।
 জিকা } (স. খ.) এবিধ লতা আৰু
 জিকা } তাৰ খাত কল।
 জিকাৰ্ (স. খ.) অকস্মাত হুখ বা ভয়
 পোৱাত বা জাৰ লগাত গাব
 জোকাৰ। (অ. ধা.) জাবত কঁপি
 উঠ।
 জিকাক (স. খ.) লোকক পৰাস্ত কৰা
 যত্ন বা ডিৰোতা। (বি.) জিকা,
 পৰাস্ত কৰা (জী, পুং)।
 জিক্জিকা (অ. ধা.) ধং কৰি উঠ।
 জিক্জিকা "চিক্জিকা" চোৱা। জিক্-
 বিকীয়া, "চিক্জিকীয়া" চোৱা।

জিজাস্ (স. ধা.) সোধ, (পত্ৰত)।
 জিজাসা (স. খ.) সোধা কাৰ্য্য, প্ৰশ্ন।
 জিক্ৰা } (স. খ.) এবিধ উৰি ফুৰা
 জিক্ৰা } পোক।
 জিতেজিয় (বি) ইজিয়ক দমন কৰা ;
 কাম-ক্ৰোধ-আদিৰ বশ নোহোৱা।
 জিন্ (স. ধা.) জিক্, পৰাস্ত কৰ
 (কৃৎ. স.) জিনোতা, (জী) জিনতী
 জিনন্ (কৃৎ. স.) জিনা কাৰ্য্য, জিকন।
 জিন্জিননি (স. খ.) ডৰি-হাতৰ সিক-
 সিৰণি।
 জিহ্মজিনা (অ. ধা.) ডেজ বন্ধ হৈ
 থকাত সিৰসিৰণি বোধ কৰ্।
 জিন্জী } (স. খ.) বাগি-ফুলৰ গছ।
 জিন্জী }
 জিভা } (স. খ.) জিহ্বা, বস্তৰ সোৱাদ
 জিবা } বুজা আৰু শব্দ-উচ্চাৰণত
 ব্যৱহৃত মুখৰ ভিতৰৰ এডোখৰ
 ছাল, বসনা।
 জিম্ (স. খ.) টেঙা-জাতিৰ কণৰ বস
 থকা ক্ষুদ্ৰ জোমোকা ; কাণোৰৰ
 গাত ওলোৱা ঝাঁহ ; আসামৰ
 এবিধ কপাহী দলিচা।
 জিম্জিমিচা (স. খ.) শুকান থৰিচা, বাঁহ
 গাৱৰ শুকান গুড়ি।
 জিবণি (স. খ.) শঁতোৱা কাৰ্য্য, বিজ্ঞান ;
 কামৰপৰা অৱগৰ।

জিবনীয়া (বি) জিবোয়া, বিজ্ঞান-কথা ।

জিবা (অ. ধা.) বিজ্ঞান কব্, ভাগব
পল্লব, শ'তা । [দি ।

জিলিক্ } (অ. ধা.) তিববিবা, চক-

জিলিক্ } মকা, কঁপি থকা পোহব

জিলিকনি } (স. শ.) তিববিবাণি.

জিলিকনি } চকমকনি, কঁপি থকা

পোহব ।

জিলিকনি (স. শ.) বাবব বিজ্ঞাই দি

ভিতবলৈ অহা পোহব ।

জিলী } (স. শ.) জি'-জি' শব্দ কৰা,

জিলী } পাখি লগা এবিধ পোক ।

জিল্মিল্ } (স. শ.) এবিধ শাক.

জিল্মিল্ } ভতুৰা শাক ।

জিল্মিলা } (অ. ধা.) তিববিবা.

জিল্মিলা } জিলিক্ ।

জিল্মিলীয়া } (বি) তিববিবীয়া,

জিল্মিলিয়া } জিলিকা ।

জিহ্বা (স. শ.) জিভা, বসনা ।

জী (অ. ধা.) নমৰি থাক, প্রাণ লৈ

থাক্ । (স. শ.) পুজী, কড়া,

ছোৱালী । [মতা মাত ।

জীউ (স. শ.) জীৱ, প্রাণ ; চেনেহেৰে

জীৱ হ, জীৱ বা, পেটত ব্ৰব হৈ শবী-

ৰেৰে যিল্ ; যেনে. তাত জীৱ হন

বা পল্ ।

জীপ্ (স. শ.) মাটিত থকা বস ।

জীপনী (স. শ.) ভগ্না হাড়ক জোবাবলৈ

বা ভগ্না বস্তুক শক্ত কৰিবলৈ

বন্ধা কাটি । [মাটি) ।

জীপ্-জীপীয়া (বি) বস থকা, জেকা,

জীৱন্ (স. শ.) জীপবা বা ন-কৈ বোঁৱা

পুলিত দিয়া পানী ।

জীৱন্তা (বি) জীৱাই থকা, নমবা ।

জীৱা (বি) প্রাণ থকা, সজীব ; নলবা

বা নেগেলা । (স. ধা.) মৰাক প্রাণ

দি, নমবাকৈ ৰাখ্ ।

জীৱাই (ক্ৰি. বি.) জীৱা অৱস্থাত,

নমৰি ; বধ-নকৰাকৈ । [ছুখ ।

জীৱাতু (স. শ.) বাতনা, নিকাৰ, বৰ

জীৱা-বীৰী (স. শ.) স্বামী অল্পদেখ

হোৱা বা ভেঙে ত্যাগ-কৰা

ভিবোতা ।

জীৱাবী (স. শ.) জী, ছোৱালী ।

জীবা (স. শ.) আত্মাত দিয়া এবিধ সক

স্থপতি ৩টি । [গুলমি পবা ।

জীৱিলি (বি) অনেক ঠাইত কটা, কাটি

কীৰ্ণ (বি) বৰ বুঢ়া আৰু হুৰ্জল ; বৰ

পুৰণি ; জীৱ বোৱা ।

জীৰ্ণকাৰক্ (বি) পেটত আহাৰ ক্ষয়

কৰা, জীৱ নিয়া ।

জীৱ (স. শ.) ধাতু, প্রাণ, জীৱাই থকা

শক্তি ; প্রাণী, জন্ত ।

জীৱ-জন্ত (স. শ.) সকলো বিধৰ প্রাণী ।

জীৱন্ (স. শ.) জীৱাই থকা অৱস্থা ।

জীৱনাত্ম (স. শ.) যুত্মা, যবণ ।

জীৱনোপায় (স. শ.) জীৱিকা ।

জীৱন-৫৫৪ (স. শ.) জীৱাই থাকিবলৈ
কৰা বস্তু । [ভেই, জীৱাতে ।

জীৱন্ততে (ক্ৰি. বি.) জীৱাই থাকোঁ-

জীৱিকা (স. শ.) উপজীৱা, যুত্তি ।

জীৱিত্ব (বি) জীৱা, সজীৱ ।

জুই (স. শ.) অগ্নি, এটা ভগত আক
পোৰাশক্তি থকা দীপ্তিমন্ত পদাৰ্থ ।

জুই-আত্মনি } (স. শ.) জোনাকী-
জুইয়াত্মনি } পৰৱা ; জুইব ফিবি-
জটি ।

জুইলগা (বি) জুঁৱাখুলোয়া ; জুঁৱীয়া ।

জুই-বাহ্ (স. শ.) দীপ-কাঠীৰ টেমা ।

জুই-খাল্ (স. শ.) সদায় জুই-ধৰা ঠাই ।

জুটি (স. শ.) উজটি ; সক-চবাই-ধৰা
এবিধ ফাল ।

জুটীয়া (বি) অনেক লোক মিলি কৰা
কৃষি-বাণিজ্যাদি কাৰ্য্য

জুটীয়াব্ (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ
নিমিত্তে লগ লগা মাহুহ-বিলাকৰ
এজন ; অংশী, ভাগী ।

জুটুলা (বি) চুটি আৰু কেঁকোবা,
(চুলি) ; চুটি, বাঢ়িব নোৱৰা.
(পত্ৰ) ।

জুতি (স. শ.) জুতল ; কোনো কাৰ্য্য
কৰোঁতে গোৱা জুৰ ; সোৱাদ ।

জুখবি (স. শ.) যুগা বা এবিধ চৰীয়া
হুতা । [আগৈয়ে গোৱা পদ ।

জুনা (স. শ.) হুঁচৰি-গোৱাই মাটিৰে
জুনা (স. শ.) পৈণত, বা পানীথকা
ভকান নাৰিকল ।

জুনীয়া (বি) সোৱাদ-বিচৰা, বেয়া বস্তু
খাব নোৱৰা ; অসপতে অসন্তোষ-
গোৱা ।

জুহু (স. শ.) জহ ।

জুহুকা (স. শ.) জোকাৰিলে জুন্ জুন্
শব্দ কৰা, এবিধ লবাই ওহলা
বস্তু ।

জুহুৰ্ (স. শ.) কাণৰ অলঙ্কাৰ ।

জুন্জুনা (স. শ.) জুন্জুন্ শব্দ কৰ্ ।

জুন্জুনীয়া (বি) জুন্জুন্ শব্দ-কৰা ।

জুপি, "জোপা" চোৱা ।

জুপুৰা } (বি) চাপৰ কিন্তু অধিক
জুপুৰীয়া } ভাল-পাত থকা, জোপৰ
নিচিনা ।

জুৰুবিয়া (স. শ.) জুনীয়া বস্ত্ৰৰ তললৈ
জুয়া বুৰা ।

জুৰ্ (স. শ.) বখা, আক । (স. শ.) সৰু
বিছাই দি দৃষ্টি কৰ্, জোপ ।

জুৰ্ৰ (স. শ.) গা সৰু চুটি এবিধ বৰ
হিলৈ, এই হিলৈ বুদ্ধত বাবে বাবে
চুটাই থাকে ।

জুহুধি (স. শ.) জুই লগাবলৈ বান-খেৰ
পকাই বজা আটি ।

জুহুবি (স. শ.) কামৰ অধিকতা, বনৰ
হেঁচা ; এবিধ ছন্দ । [শাক ।

জুৰ্ (বি) শীতল, টেঁচা ; ধং নথকা,
শান্ত ; মেহেম । (স. শ.) শীতলতা,
তাপৰ অভাৱ ; শীতল ঠাই ; বাঁহ-
বৰ নিমিত্তে গাঁঠি দি বন্ধা মৰা-

জুৰণি (স. শ.) দাহ শাস্ত কৰা কৰ্ম ।

জুৰা (স. ধা.) শীতল কৰ্।

জুৰি } (স. শ.) পৰুতৰপৰা বৈ অহা
জুৰি } সক জান্, নিজৰা ।

জুৰি (স. শ.) হাবিত কোনো বস্তুৰ
বা ঠাইৰ চিন বাখিবলৈ ওখ বগৰ
আগ গোটাই দিয়া গাঁঠি ; মূগা-
পলু নামি নাহিবলৈ গছত থেব
মেৰাই দিয়া বান্ধ ।

জুকলা, (বি) কীণ, দুৰ্জল ; চহকী-
ওঁচি দুখীয়া হোৱা ।

জুকলি (স. শ.) গাবপৰা বৈ যোৱা
বামৰ পানীৰ খাৰা ।

জুকলি-জুপুৰি (বি) বৰঠেক তিতা, পানী
বৈ থকা ।

জুৰে (ক্ৰি. বি.) বীৰে, লাহে-লাহে ।

জুৰ্জুৱীয়া (বি) শুকান ওড়িব নিচিনা,
কাৰো পাত কেও নলগা ।

জুৰ্জুৰ কৰে (ক্ৰি. বি.) শুকান ওড়িব
থবে লালী হৈ, (পৰাত খাটে ।

জুলীয়া (বি) জ্বল, পানী বা জোলৰ
নিচিনা ।

জুলুকা (বি) বিষৰ্ধ, বেজাৰেৰে মূৰ
মুমাই থকা । [সঁজুলি ।]

জুলুকি (স. শ.) পানীৰ মূৰলিত চাব
মাৰি সৰু মাছ-ধৰা এবিধ কাঠীৰ
জুলৈ (স. শ.) মেলি বহলোৱা বুঢ়া-
আজুলিৰ আৰু তৰ্কজনীৰ জোখ ।

জুহাল (স. শ.) জুই-শাল, সদায় জুই
ধৰা ঠাই । [গোহৰ ।

জেউতি (স. শ.) জ্যোতি, প্ৰকাশ,

জেউৰ্ (স. শ.) লবাই কৰা আউখটি,
খোজা বস্তু নোপোৱাত লৰাৰ
কান্দন ।

জেওৰা (স. শ.) পাতলকৈ গোঁৱ পুতি
সুচি বৈ দিয়া চাপৰ বেৰা ।

জেং (স. শ.) পাত নথকা কাঁইটৰ
নিচিনা বা কাঁইটযুক্ত ঠাল-ঠেজুলি ।

জেংজেজীয়া (বি) জেজৰ নিচিনা ;
কাঁইটীয়া ।

জেজ্ (অ. ধ.) সেমেক আৰ্জ হ,
অলপকৈ ভিত্ত, (মাটিত খাটে) ।

জেকনি (স. শ.) অলপ তিতা অৱস্থা,
আৰ্জতা, (মাটিত খাটে) ।

জেকা (বি, আৰ্জ, সেমেকা, (মাটি) ।

জেকেট্টেকেট্ট (বি) এঠা এঠি, লাগি
থৰা ; অলপকৈ ধামেৰে তিতা ।

জেগেলা (বি) গেল-পঢ়া বস্তুৰে পূৰ্ণ,
মলিন, (ঠাই) । [থকা বস্তুত জেং ।

জেজনি (স. শ.) জেংবিলাক, জেকলমে ।

জেল (অ. ধা.) জেহেবে কছ বা বছ
কব, (বাটত খাটে) ; জেহেবে
চাক বা বেব। (স. শ.) অল-
পীয়া দোষ বা অগব ; লেঠা।
জেহেবা (স.শ.) গেহেবা, জোকোবা।
জেহেবীয়া (বি) অগবীয়া, দোষযুক্ত,
লেঠা থকা।
জেটুকা (স. শ.) পাত বাটি দি হাতৰ
তলুৱা-আদি বজা কৰা এবিধ গছ।
জেটুলিপকা (স.শ.) পকিলে বজা আৰু
টেহেটীয়া সোৱাদহোৱা গুটি থকা
এবিধ কাঁইটিয়া গছ ; তাৰ গুটি।
জেঠ (স. শ.) জোঠ, বছৰৰ দ্বিতীয়
মাহ। [লিভা।
জেঠা (স. শ.) পিড়ৰ ককায়েক, বব
জেঠা মাৰি (স.শ.) হাতীৰ কপালত
খোঁচা অস্ত্ৰ।
জেঠাই (স. শ.) বোপাই বা আইব
বায়েক। [ককায়েক।
জেঠাল (স. শ.) জেঠোত, আমোব।
জেঠা (স. শ.) ঘৰত থকা এবিধ শুঁই-
জাতিৰ স্তূত্ৰ বস্তু। [ঘোৱা।
জেঠি-নেঙবীয়া (বি) ক্ৰমে শুবিলে
সক বা পাচলৈ নিকট বা হীন হৈ
জেঠীয়া (বি) জেঠব, জেঠত হোৱা।
জেঠেবি (স. শ.) ভাৰ্য্যাব ককায়েক।
জেঠোত (স.শ.) জেঠাল।
জেঠী (স.শ.) জেঠাইৰ স্ত্ৰী।
জেঠ-বহীয়া (বি) জেঠ-মাহৰ। (ক্র.বি.)
জেঠ মাহত।

জেনেক (স. শ.) এবিধ টেকাজাতিৰ
কল। [থকা।
জেপেটিয়া (বি) আঠাৰ নিচিনা, লানি
জেবা (স. শ.) বুঢ়া আতুলি, তৰ্জনী
আৰু মাজৰ আতুলিৰে বিমান
থকা যায় সিমান, (লোপত:খাটে)।
জেবীয়া (বি) মেৰ খাই থকা, পাক
লগা ; পোন পটিৰ নোহোৱা,
বৈকা ভাবৰ (কথা)। (স. শ.)
সুতাত লগা পাক।
জেবেকা (স.শ.) আসাম বজাৰ বিচাৰত
বধাই মাহুহ কাটিবৰ ঠাট। ১
জেবেপা (বি) সহজে নফটা, কালিৰলৈ
টান, (কাঠ)।
জেবোৱা (স.শ.) চাপৰ বেৰা, জেওৰা।
জেলাইলাই (বি) জালৰ দৰে পাতল,
(কাপোৰ, মোখিক)।
জেলায় } (স. শ.) পকিবৰ সময়ত
জেনেয় } পলুৱে ভাগ-কৰা পনিয়া
য়ল।
জেলুক (স.শ.) এবিধ জুয়াজেলেকুৱাৰ
নিচিনা, কিন্তু শামুক দৰে এটা
বাহ থকা, শামুক জাতিৰ কৌট।
জেলুকিয়া (বি) জেকনি লানি পিছল।
(স. শ.) জেকনি।
জেনেপ (স.শ.) বিচনীৰ মূখত বেত-
সুতৰে গুঁঠি লগোৱা জেলা-জবী।
জেনেপি (স. শ.) কেৰিয়োৰ পিঠা।

জেলজেলীয়া (বি) জালব হবে পাডল ।

জেসাহ (স.খ.) ডাৰ্ঘ্যাব বায়েক ।

জোং (স.খ.) আগ জোকা বাঁহ বা আন
বস্ত ; জোকা আগ ।

জোঁই (স.খ.) লগলগাই বাড্ সাজোব ।

(স.খ.) অনেক বস্ত লগলগাই
দিয়া বাড্ । [লগাই বাড্ ।

জোটন (কদ.স.) জোঁটা কাৰ্ঘ্য, লগ-

জোঁটনী (স.খ.) ছুই বা অধিক বস্ত
লগলগাই বস্তা জবী ।

জোঁটা (স.খ.) এটা আধৰ আন এটাবে
লগলগাই মাড ; লগলগা, একে-
লগ কৰ্ । (স.খ.) একেডাল
জবীৰে ধোণা কৰি বস্তা বস্ত-
বিলাক, যোকা ।

জোঁটাপোটা } (স.খ.) টনাটনি

জোঁটাপুটি } জোঁজোবা-জোঁজুবি ।

জোঁটাশলীয়া (বি) কোনো কাৰ্ঘ্য কৰি-
বলৈ লগলগা ।

জোঁটাশালী (স.খ.) কোনো কাৰ্ঘ্যৰ
নিমিত্তে অনেকে বস্তা লগ ।

জোঁটপোট (স.খ.) ববকৈ লগা পাক ।

জোঁট-লগা(বি)পাক লগা,যেব খাইধবা

জোঁথা (স.খ.) এবীয়া বা মুগা সূতাৰ
চৰীয়া ভাগ ।

জোঁব্ (স.খ.) পোহৰ দিবলৈ জুই-
লগোৱা খৰিষ আটি ; খেজৰ ডগ
বা জবী ; ডুলাধুনা খেজ ।

জোঁয়াই "জোঁয়াই" চোৰী ।

জোঁয়াহি (স.খ.) হীৰা মুকুতা-আদি
বহ মূলীয়া বস্তৰ বা অলঙ্কাৰ
সমূহ ; কাঁহী-বাটি-আদি পাজৰ
সমূহ [চেলোপেটা জোক ।

জোক (স.খ.) এবিধ ডেক-পিয়া পোক,
তাৰ ছজাতি চেনিজোক আৰু

জোকা (স.খ.) আয়নি কৰ্, ধৰ
তোল্ । (কদ.স.) জোকাওঁতা (জী)
জোকাওঁতী ।

জোকা জুক (স.খ.) এজনে আন
জনক জোকোৱা কাৰ্ঘ্য ।

জোকাৰ } (স.খ.) ববকৈ লবা ।

জোকাৰ } (স.খ.) সজালন, লবোৱা ।

জোকাৰণি } (স.খ.) লবোৱা কাৰ্ঘ্য,

জোকাৰণি } জোকাৰ ।

জোকোবা (স.খ.) পেতেবা, ডেকাহি ।

জোব্ (স.খ.) দীঘ পুতলৰ বা গধুৰৰ
পৰিমাণ কৰ্ । (স.খ.) দীঘ-পুত-
লৰ বা গধুৰৰ পৰিমাণ ; কোনো
বস্তৰ দীঘ-পুতলৰ পৰিমাণ কৰা
মাৰি ।

জোবা (স.খ.) ডগ, ভাগ, পৰিমাণ ।

জোবাই (অব্য) জোব জহুসৰি, পৰি-
মাণে, সমানে । [থকা ।

জোকা (বি) কাঁটৰ হবে চোকা আগ
জোকা (স.খ.) জোকা কৰ্, আগ-
চোকা কৰ্ ।

জোটন-ভাৰি (স.খ.) দৰা-কল্লাৰ বাশিৰ
মিল। [আবৰণ; পইজাৰ।

জোতা (স.খ.) ছালেৰে সজা তৰিৰ
জোন্ (স.খ.) চক্ৰ, বাতি পোহৰ-দিয়া
এটা দীপ্তিমন্ত পদাৰ্থ।

জোন্ দি, বুঢ়ি কোৰৰ যুগত বেকাকৈ
লো লগাই বাত।

জোনাক (স.খ.) জোনৰ পোহৰ। (বি)
জোনৰ পোহৰেৰে প্ৰকাশিত।

জোনাকী } (স.খ.) জুই
জোনাকী-পকুৱা } আদনি, বাতি
জলা এবিধ পোক।

জোনালী (বি) জোনৰ বা আন পোহ-
ৰেৰে বৰকৈ প্ৰকাশিত।

জোৰু-বিৰি (স.খ.) অৰ্দ্ধ-চক্ৰৰ নিচিনা
এবিধ মাদলি।

জোপ (স.খ.) জোপা-আদিৰ আঁৰত
খাপল; মূৰ দোৱীহী ভালকৈ চা।

জোপা (স.খ.) জোপোহা, চাপৰ গছ
বা তৃণবিলাক। (উপ.খ.) এডাল
গছ, যেনে, গছ-জোপা। ভাল
বা সৰু গছ বুজাবলৈ "জুপি" হয়,
যেনে, ফুল জুপি।

জোপোহা (বি) জোপাৰ নিচিনা, ভাল-
পাতেৰে পূৰ।

জোবোবা (স.খ.) বুৰ, গোটেইটো গা
পানীত বুৰোৱা কাৰ্য্য।

জোব (স.খ.) আঁট,বাক বিমান লাগে

সিমান ই; বাপ; খেপত কীড়
স্থাপিত কৰ; হাবি কাট; থকাহি
আদি দাবত কৰ। (স.খ.) দুই
বা অধিকতৰ তিতবত সকলো
বিষয়ৰ সমতা বা মিল; যেনে,
দৰা কল্লাৰ জোৰ হৈছে।

জোৰণ (স.খ.) বিয়াৰ আবৰণৰ দিনা
দৰাই কল্লালৈ পঠোৱা জলকাৰ-
আদি।

জোৰা (স.খ.) দুটা বস্তু একে লগে
মিলা। (স.খ.) দুটা বস্তুৰ মিল,
দুটা বস্তু মিলাঠাই; দৰা কল্লাৰ
বাশিৰ মিল। (কদ.স.) জোৰা-
ভঁতা, (জী) জোৰাভাঁড়।

জোৰাট-জোৰাট (ক্ৰি.বি.) সমানে
সমানে; যেনে উচিত তেনেকৈ।

জোৰাটকৈ (ক্ৰি.বি.) আঁটকৈ, গুৰুত্বকৈ।

জোৰে জোৰে ক্ৰি.বি.) সমানে-সমানে।

জোৰ-তামোল (স.খ.) যিটো পুতি
পোৰোৱা তামোল, বুঢ়া-তামোল।

জোল } (স.খ.) জল জ্বাৰ, পানীৰ
জোপ } নিচিনা বস্তু; আঁকাৰ বস

জোলা (স.খ.) কণাহৰ ফুটা।

জোলোকা (স.খ.) একে বাবেই বাজ
হোৱা পানীয়া মল; অনেকে একে
বাৰেই উজাৰণ কৰা আশীৰ্বাদ বা
জয়মনি।

ভোলোকা (স. প.) ডাকব মোনা, বস্ত
ভবি নিয়া কাপোব-আদিব বতন ।

ভোকা (স. ধ.) গুটি পচা, গুটি বো ।

ভোকাই (স. প.) জামাতা, জীব জামা ।

ভো-ভোকা (বি) শুকাই গোট গোট
হোকা, জৰ্জবীয়া । [টেগেছ ।

ভাত্ (বি) জনা, বুজ-পোকা, যাক জনা

জাতি (স. প.) ছুব সম্বন্ধীয়া বংশব
মাছহ, কুটুম ।

জান্ (স. প.) বোধ, জনা-গুণ ; চেতন ।

জানবন্ত } (বি) জানী, জান থকা ।
জানবান্ } (জী) জানবন্তী ।

জানহীন্ } (বি) একো নজনা,

জান্হীন্ } অজানী ; মাছহব নিচিনা
জান নথকা

জানী(বি) জানবন্ত, জনা-জনা, বিধান ।

(স. প.) জনা বা বোধ থকা পুৰুষ ;

(জী) জানিনী ।

জোঠ (বি) বয়সে ডাকব, আগৈয়ে
তলতা ; (জী) জোঠা । (স. প.)
ককাই ।

জোঠা (স. প.) অঠব সংখ্যাব নক্ষত্র ।

জোঠাহুজবে (ক্রি. বি.) ভায়েকব
আগৈয়ে ককায়েকে পাবব বিধি
অহুসবি ।

জোঠ (স. প.) জেঠ-মাছ ।

জ্যোতি (স. প.) দীপ্তি, পোহব ।

জ্যোতিৰ্বয় (স. প.) দীপ্তিময়, পোহব
দিয়া ।

জ্যোতিব্ (স. প.) গ্রহ-নক্ষত্রব গতি-
আদি-শিকোৱা বিদ্যা বা পুৰি ;
মাছহব শুভাশুভ গণিবলৈ শিকোৱা
বিদ্যা বা পুৰি ।

জ্যোতিবীয়া(স. প.) জ্যোতিব জোনোতা ।
(বি) জ্যোতিব-জনা ।

জব্ (স. প.) জব, তাপব পীড়া ।

জালা (স. প.) পোৰণি, দাহ ।

জালা-মুখ্ (স. প.) জালা-মুখী পৰ্ব্বতব
জুই ওলোৱা বিছা ।

জালামুখী (বি) মুখেদি জুই-উগৰা ।
(স. প.) জুই উগৰা পৰ্ব্বত ।

ট ।

ট'ক্ (স. ধ.) তল বা, উপতি পব ;
বেনে, পানীবে গৰা ট'কিছে । (বি)
তথা, ব দাপি চাই থকা, অথাক ।

টকচা (স. ধ.) দিম, দিম বুলি টাব্ ।

টকচালি (স. প.) ধুনয়াবি গা গোকাবি
ছুৰা কাৰ্য্য । [ছখীয়া হোজা ।

টকববি (বি) টকলা, ছুপ-বন থকা ;

টকয়া (স. প.) কাণ-চকা টুপী, বহুলাব
দুবৰ সাজ ; মাজ-দুবত পিছা নক
টুপী ।

টকবাই (ক্রি. বি.) টকব থক কবি,
বেগতে, হঠাৎ ।

টকলা (বি) নোম, চুলি, বন, গছ ব,
পাত নথকা, উদং, শুদা ।
টকলা বাবী (স. শ.) গছ গছনি
নথকা বাবী, উদং বাবী ।
টকলা-মুবা } (বি) মূবত চুলি নথকা ।
টকলা-মুড়া } (জী) টকলা-মূবী,
টকলা-মুড়ী ।
টকলিয়া (অ. ধা.) টকালি মাৰ্, খোদা
বস্তব সোদাৰ পাই জিতাবে শক
কৰ, তপাল ।
টকা (স. শ.) চাৰি মহা, সেই পৰিমাণৰ
ৰূপৰ মোহৰ, ধন ; এডোখৰ
বাহৰ মূৰফালি কৰা এবিধ বাস্ত ।
(বি) ঠেক, সমুদায়ে নটকা, ছুৰিয়া
মেখেলাত খাটে) ।
টকালি (স. শ.) তালুত জিতা লগাই আঁজুৰি
একটাই কৰা শক । [মূলাব ।
টকীয়া (বি) চাৰি মহা জোখৰ এটকা
টকৌ (স. শ.) তাল-জাতিৰ এবিধ গছ,
মকৰা-জাতিৰ এবিধ ক্ষুদ্র বৃক্ষ ।
টকটকীয়া (বি) নৰিয়াৰ পৰা উঠি লবি-
চৰি ছুৰিব পৰা ; বৃদ্ধা, কিন্তু শক্তিমত্ত ।
টগব্ৰগব্ (বি) অনিশ্চিত, ঠিকঠেক
নোকাৰা । (স. শ.) অনিশ্চিত-
ৰূপে বা বৈকাটক কোৱা কাৰ্য্য,
কথা লবোৱা কাৰ্য্য, টাটবি, লৰচৰ ।
টগ্ৰগণি (স. শ.) কঁপনি, অস্থিৰৰূপে
খোজ-কঢ়া কাৰ্য্য ।

টগ্ৰগণা (অ. ধা.) খোজ কাৰ্য্যতে কঁপ,
বা থবক-ববক কৰ্ ; কঁপ, অস্থিৰ
হ, (পাত খাটে) । [কৰ্ ।
টকাৰ্ (স. শ.) খেদুৰ জোঁৰৰ শক
(স. ধা.) খেদুৰ জোঁৰ টানি শক
টকনা (স. শ.) এডোখৰ শকত কাঠ,
এছিটা মাটি । (বি) টাকনৰ
দৰে শকত, (থৰি বা হাড়) ।
টকনিয়া (স. ধা.) টাকনেৰে মাৰ, মৰিয়া ।
টকা (স. শ.) এবিধ ওখ ডাঙৰ বন বা
ভূপ । [আদি, কঁকালী ।
টকালি (স. শ.) কঁকালত বস্তা কাপোৰ
টকি (স. শ.) খেতি-বখা মাহুহ থকা
বা পাৰই বাহ লোৱা চাং-ঘৰ ।
টকিয়াল্ (স. শ.) টকিত থাকি খেতি-
বাৰোতা । [ওলোৱা ।
টটকা (বি) পানী শুকাই তলি
টটবীয়া (বি) বস বা হোল নথকা,
(আঁজা) ।
টটাটকা (বি) টেকব, বৃদ্ধ ; ছুট ।
টটাৰি (বি) কটকিনা, কুপণ ; আট-
কীয়া, লগা বস্ত সহজে নোপোৱা,
(ঠাই) ।
টটি (স. শ.) বিবোধ, অমিল ।
টনকিয়াল্ (বি) ছুখ সহিব পৰা, মন-
ভাঠ, গটু ।
টনক্ }
টনহ্ } (অ. ধা.) হাড়ৰ জোঁৰা লৰ ।

টনাটনি (স. শ.) এটাই আনটোক টনা
কাৰ্য্য, আঁজোবা আঁজুৰি।

টনি (স. শ.) জালত লগোৱা বাঁহ।

টন্টনি (স. শ.) পকা গাঁওৰ পুঁজৰ
পৰা গোৱা বেঘনা; হাড়ৰ জোৰাত
হোৱা বেঘনা।

টন্টনা (অ. ধা.) পকা গাঁওৰ দৰে
বেঘনা জন্মা; হাড়ৰ জোৰাত
বেঘনাবোধ কৰ।

টন্টনীয়া (বি.) বৰকৈ টনাত টান হোৱা,
চিলা নোহোৱা; টনকিয়াল।

টপৰাট } (ক্রি. বি.) টপৰ শব্দ
টপৰ-কৰে } কৰি, ততালিকে।

টপ টপনি (স. শ.) বকবকনি, বহুতকৈ
কোৱা আলাপতীয়া কথা।

টপ্‌টপা (অ. ধা.) বক্, বক্‌বকা, বহুতকৈ
আলাপতীয়া কথা ক।

টপ্‌টপীয়া (বি.) অধিককৈ অকামিলা
কথা কোৱা।

টপ্‌টলো (বি.) কথা কবলৈ লাজ-নতৰা,
সকোচিত নহৈ কথা কোৱা, (লৰা)

টল্ } (স. ধা.) বুজ্, কথাৰ ভাবৰ
টলক্ } ভিতৰলৈ সোম।

টল্ (অ. ধা.) লব্, লবচৰ কৰ্।

টলকতে (ক্রি. বি.) ততালিকে, অতি
শীঘ্ৰে।

টলং-ডটং } (স. শ.) নাৱৰ জোকাৰ;
টলং-ডলং }

টলকা (স. শ.) নিজৰ দিয়া বা মনে-
মনে থকা কাৰ্য্য।

টলা (স. ধা.) লৰা, সকালিত কৰ।

টলো-টলো কৰে (ক্রি. বি.) এটাইৰ
পৰা আন এটাইলৈ পৈ, একে
ঠাইতে স্থিৰে নেথাকি।

টল্‌টলনি (স. শ.) কিছুমান গুটি বা বৰ-
মুখৰ ভাৰৰ টোপাখোৰ গোট-
গোট হৈ পৰাৰ শব্দ।

টল্‌টলা (অ. ধা.) ওপৰত কোৱা শব্দ
কৰ্; যেনে, বৰমুণে টল্‌টলাইছে।

টল্‌বল্ } (স. শ.) কঁপ, লবচৰ, অহি-
টল্‌মল্ } বতা; জলমল, জিলিকনি।

টল্‌বলনি } (স. শ.) কঁপনি, অহিবতা,
টল্‌মলনি } জিলিকনি।

টল্‌বলা } (অ. ধা.) লব্, জোকাৰ ধা,
টল্‌মলা } জলমলা, জিলিক।

টহ্‌টহনি (স. শ.) কোনো ভোতা বস্তুৰে
খুন্দাৰ নিচিনা বেঘনা (বাইকৈ
কঁকালত)।

টহ্‌টহা (অ. ধা.) কোনো ভোতা বস্তুৰে
খুন্দাৰ নিচিনা বেঘনা পা (বাইকৈ
কঁকালত খাটে); অগ্ৰিম কথাৰ
পৰা ছুখ পা; (কাণত খাটে);
যেনে, তাৰ কথা শুনি কাণে
টহ্‌টহায়।

টাই (স. শ.) বক-কথা, ডাকোপ।

টাউকি (স. শ.) মিছা ডাবি, ডাবুকি ।

টাংগুটি (স. শ.) টাঙ্গনেৰে এফালৰ

পৰা আন ফাললৈ চলাই থোমালি

কৰা কাঠৰ গুটি, তাৰে খেদা-পেল ।

টাংটালী (বি) প্ৰতিজ্ঞা নৰখা, কৰিম

কৰিম বুলি নকৰা; মিছলীয়া;

মিছা ।

টাংবাং (স. শ.) মিছা তথাকৈ কামত

বা ধাৰ শুদ্ধাত পলম কৰণ ।

টাইটুই (স. শ.) মাৰিবৰ ভয় দেখাই

অস্ত্ৰ ছোকাৰা কাৰ্য্য : নমতাকৈ

কোনো কথা বুজাবৰ কাৰণ কৰা

আন্ধি-ডন্ধি ।

টাৰ (স. শ.) মাটি ছোখা মাৰি ।

টাৰী (স. শ.) টাৰেৰে মাটি ধোঁখোতা ।

টাক্ (স. শ.) গৰা ঢাক, গৰা তল নিয়া,

বেনে, পানীয়ে গৰা টাকিছে ;

চিলাটৈক বান্ধ, আঁতৰা আঁতৰিকৈ

বেজী মাৰি সি ।

টাকনী (স. শ.) নাহব ছৈক বাব-বাহেৰে

বন্ধা বান্ধ ; এবিধ গুণাৰ কাম ।

টাকুৰী (স. শ.) পাঁট, বিহা, শণ, ইত্যাদি

দিব দস্ত-পকোৱা বস্ত্ৰ ; গুণা

মেৰাই খোৱা কাঠ ।

টাকুৰী বুৰাদি বুৰ্ (অ. ধ.) কামত

বৰ ব্যস্তহৈ বুৰি ফুৰ ।

টাকুন্ (স. শ.) টোকোন, দীঘল-জোখৰ

মাৰি ; টাকুন্ৰ আঘাত ।

টাকুনি (স. শ.) কুঁহিয়াৰৰ এক খণ্ড ;

কোনো এক ঠাটৰ এভাগ ।

টাকী (স. শ.) শিলা-কুটীৰ বটালী ।

টাকোন্ "টাকুন্" চোৱাঁ ।

টাক্ (স. শ.) ভেলেকী, নোহোৱাক্

হোৱা যেন দেখোৱা বিভা.

লগনীয়া কথা ।

টাকীয়া (বি) ভেলেকী-জনা ; টুট-

কীয়া । (স. শ.) ভেলেকী-

জানোতা ; টুটকীয়া মুনিহ ; (জী)

টাকিনী, টাকী ।

টাকুনাটক্ (স. শ.) ভেলেকী ; টুট-

কীয়া কথা ; ছলনা, বকনা ।

টাটৰি (স. শ.) গাত ডাঠ হৈ বন্ধ বোৱা

মলি । [বেৰা ।

টাটী (স. শ.) বাবীৰ বা খেতিৰ ডাঠ

টান (স. শ.) আঁঠোৰ ; আকৰ্ষণ কৰ ;

কুটৰ তাপেৰে বাষ্প কৰি নলাই

দি উলিয়া ; যেনে কটিকা টানিছে ।

(অ. ধ.) বৰ্জ, নষ্ট নষ্ট বা জীয়াই

থাকু । (বি) কঠিন, উজু বা ডিলা

নোহোৱা ; প্ৰবল ; লোলা নো-

হোৱা ; নিমৰমিয়াল ; (স. শ.)

কঠ ; আপদ, অভাৱ । (ভূ. স.)

টানোতা, (জী) টানতী ।

টান্ (ভূ. স.) টনা কাৰ্য্য, আকৰ্ষণ ।

টানি-টুনি (জি. বি.) আকুৰি-পিকুৰি ;

কটোৱে, কোনো প্ৰকাৰে ।

টানি-মানি (ক্রি.বি.) মূৰে মূৰে, কোনো
প্ৰকাৰে, কটোৰে।

টানে (ক্রি. বি.) টান অৱস্থাত, কোমল
নহৈ; যেনে, ভাতবোৰ টানে
আছে।

টানিটুপা (স. শ.) অজুৰপীয়া কাম,
নাম মাজ কৰি কৰা কাম।

টাপ্‌টাপ্‌ (স. শ.) কাৰ্য্যৰ ভাও বা
সঙ্কেত। [পোতা খুঁটা।

টাব্‌ (স.শ.) নকটা খুৰা; মাটিৰ সীমাত
টাবুৰি ডাবুৰি স.শ.) কাকটি, ছল।

টাব্‌চিলিছি (স. শ.) গুৰু আকাবে
আলগ কৰা শিষ্যৰ পদূলিত
পোতা খুঁটা।

টাম্ব (বি) টেটোন, ধূৰ্ভ, বন্ধক।

টামনি-টামনি (বি) ডাঙৰ-দৌঘল নো-
হোৱা, কিন্তু সম-গোথৰ।

টাম্‌টালী (বি) চতুৰ, বুধিয়ক।

টামা (বি) বৰ-কথীয়া, ভাঙোপ-মৰা।

টাবি (স. শ.) ডেলখ টেকেলি, কুপা;
বঁবিয়ালৰ বঁট।

টাক (স. শ) পাগুমাৰি।

টাব্‌ বাব্‌ } (স. শ.) হাতেৰে কৰা
টাকাৰ } সঙ্কেত, টাইট'ই।

টাল্‌ (স. ধা) জোকাৰি লৰা; আঘাত
নিৰাৰণ কৰ।

টালি টোপোলা (স. শ.) টোপোলা-
টুপলি, টোপোলা সমূহ।

টালি বাজি } (স. শ.) টাংবাং,
টালি বাজি } প্ৰভাৱণা, কঁকি।

টাহ (স. শ.) শাল বা খোঁচ মাৰি ধৰা
বেছনা। (স. ধা.) হেঁচি বা খুন্দি
ভৰ্‌।

টি'টো' চোৱা।

টিং (স. শ.) পৰ্ৱতৰ অতি ওখ ভাগ,
শৃংখ; কোনো ওখ বস্তুৰ ওপৰ-
ভাগ; নাহৰ মূৰ। (স. ধা.)
আগকাট্‌। [পতে থং-কৰা।

টিংটিজীয়া (বি) টি'টিং শব্দ কৰা। অল-
টি'য়া (স. শ.) আসামৰ সাধাৰণ তাঁটো
(বি) টি'য়াৰ মাতৰ দৰে বিজা বা
পাতল, গলগলীয়া নোহোৱা।

টিক্‌ (স. ধা.) মনত ভাৰি চা, গম্‌।

(অ. ধা.) বৰ্ভ, টাম, নমৰি বা নট
ন হৈ থাক্‌।

টিক্‌ (স.শ.) চোকা, তেজ; বজ্‌চুহা।

টিকনি (স. শ.) মাজ-মূৰত বধা দৌঘল
চুলি।

টিকা (স. শ.) মনেৰে কৰা পৰিমাণ,
দীঘ, পুতল্‌ গধুঘতা বা মূলাৰ
মনেৰে কৰা নিকপণ, অলপ ওখ
মাটি; পিঠিৰ তলৰ ওখ ভাগ।

টিকা-কুটিয়া (বি) বৰচোকা, (কল-
খাটে)।

টিকিয়া (স. শ.) চিলিমত জুই-লগোজ
একাবৰ চাকলি; একেকটা, কাণিৰ
বা কাণি পাখৰ সৰু বৰি।

টিক্-টিক্ (স. শ) অতি চোকাতেক ;
শব্দ বিশেষ । [চোকা হৈ ।

টিক্‌টিক্ কবে (ক্রি. বি.) তেজালক্কেপে,
টিক্‌টিক্‌নি (স. শ.) টিক্‌টিক্ শব্দ ;
জেরীৰ হাত ।

টিক্‌টিকা (অ. ধা.) টিক্‌টিক্ শব্দ কব্ ;
সক মাৰিবে অলপ্-অলপ্‌টৈক
কোবা । [বন্ধা যতন ।

টিক্‌টিকী (স. শ.) দোহীক কোবাবলৈ
টিক্‌টিকীয়া (বি) বহু খজাল, অলপ্‌তে
খং উঠা ।

টিকনা (স. শ.) ওখ মাটি, টিকা ।

টিকনাখালি (স. শ.) শৌচ-কৰা বা মৰা
গৰু-মহ-পেলোহা মুকলি ঠাই ।

টিক্‌বি (স. শ.) জুই হোলা তীখা আৰু
বৈশ্বাৰ্ণিকিয়া ।

টিক্‌বি-তুলা } (স. শ.) টিক্‌বি মাৰি
টিক্‌বি-তুলা } জুই-লগোহা তুলা বা
আন বস্তু ; বহু খজাল হাজুহ ।

টিক্‌কা "টিক্‌কা" চোৱা ।

টিক্‌টিক্‌নি (স. শ.) মূৰৰ বিষ ।

টিক্‌টিকা (অ. ধা.) মূৰ বিষ, মূৰৰ দৰে
বেহুলা পাই ।

টিক্‌ (স. শ) আঙুলিৰে চেপ্ । (স. শ)
চকুৰে কথা উক্তি ।

টিক্‌নি (স. শ.) হাতৰ বা ডব্বিৰ আঙু-
লিৰ চেপা ; ডব্বিৰ আঙুলিৰে
লোহা ধোপনি । [পুখি, টিকা ।

টিক্‌নো (স. শ.) পুখিৰ অৰ্ধ-মুজোহা

টিপা (স. শ.) আঙুলি বা হাতেৰে মৰা
চেপা ; বাটিৰ সৰু টেকেলি । (স.
ধা.) কোনো কথা কব খুজি আকৌ
গোপন কব্ ।

টিপাই-টিপাই (ক্রি. বি.) দিম, দিম বা
কৰিম, কৰিম বুলি পণম কৰি ।

টিপিৰা (বি, কটীয়া, চুটি-চাপৰ ; জ্বী।
টিপিৰা ।

টিপ্‌টাপ্ (স. শ) কোনো যন্ত্ৰাদি চলিব
ভাঙ ।

টিমক্ (বি) চকুৰ ঠাৰতে বুজা, টেকৰ ।

টিলা (স. শ) মহ-পোহালি বন্ধা খুঁটি ।

টিলিকা (বি) চুটি-চাপৰ, বাটিৰ নোহৰা
(জ্বী) টিলিকী ।

টিলিকি (স. শ.) বুঢ়া-আঙুলিত মাৰব
আঙুলিক লগলগাই কৰা শব্দ ।

টিলিক্‌য়া (অ. ধা.) টিলিকি মাৰ, টিলি
কিব শব্দ কব্ ।

টিলিকা (স. শ) গৰু-মহৰ ডিকিত
আৰি দিয়া ঘণ্টা, সৰু ঘণ্টা । ১

টিল্‌বিলা (অ. ধা) ওপৰকি ন বন্ধাত
মুকলি মূৰে কব্ [বৰমূণৰ শব্দ ।

টিল্‌টিলনি (স. শ.) টোপাটোপে পৰা
টিল্‌টীলা (অ. ধা.) টোপাটোপে পৰা
বৰমূণৰ দৰে শব্দ কব্ ।

টিল্‌টীলীয়া (বি) টোপা, এটোপা হৈ
পৰা ; (বৰমূণত খাটে) ।

টিলোটপো (বি) সৰু-সৰু, আঘাতিয়া ।

টীকা (স. শ.) টিপনী, অৰ্ধ-লিখা পুথি ;
অৰ্ধৰ সংক্ষেপ ব্যাখ্যা।

টুটলি (স. শ.) চৰাইৰ টোঁটোলা ;
মাহুহৰ ধোঁতোৰাৰ তলে ওলম
মৰহ।

টুকুৰিয়া (স. ধা.) আতুলিব মূৰেৰে
আঘাত কৰ্ ; অলপটৈ কথ
উতুকিয়াই মন বুজ্।

টুকুৰীয়া (স. শ.) টোকাবী বজাওঁতা ;
(জী) টুকুৰীয়ানী।

টুই (অ. ধা.) কম হ, কম্।

টুটকীয়া (বি) আগত নথকা মাহুহৰ
অহিতে কথা-কোৱা, লগনীয়া,
(মাহুহ) ; অহিত কবিবৰ ইচ্ছাবে
কোৱা, (কথা)। (স. শ.) আগত
নথকা মাহুহৰ অহিতে কথা-
কওঁতা ; (জী) টুটকী।

টুটনি (স. শ.) কমতি ; কম হোৱা
অংশ।

টুটা (স. ধা.) কম কৰ্, তাকৰা।

টুনি } (স. শ.) এবিধ সৰু চৰাই।
টুনী }

টুপ্ (স. শ.) ঘৰৰ হলনীয়া মূৰ ; বাপিৰ
মাজত ওখ হৈ থকা ভাগ ; নৈৰ
মোচৰত থকা ওখ বাজি।

টুপলি (স. শ.) সৰু টোপোলা।

টুপি (অবা) "টোপা" চোৰ্ছ।

টুপী (স. শ.) মূৰৰ আবৰণ।

টুপীজালি (স. শ.) টুপীৰ নিচেনা সৰু
জালি। ১

টুপিয়া (অ. ধা.) টোপাটোপে পৰ্ ;
বড়লীৰ টোপত অলপ-অলপটৈ
ধোঁই, (মাহুত খাটে)।

টুপটুপীয়া (বি) বসাল, তেজাল, (মুখত
খাটে) অলপ ধনী বা চহকী।

টুবুকা (বি) সৰু আৰু সুবৰ্ণীয়া।

টুবুকী লতা (স. শ.) আকনবিদ্ধি-লতা।

টুমনি (স. শ.) ওখ কিন্তু সৰু বালি-
চাপৰি।

টুলটুলীয়া (বি) বৰকৈ পকা ; ভিতৰ-
ফাল পূৰ হোৱাত ওকলি পো-
টোকা নপৰা হোৱা।

টেইটুকি (ফ্রি. বি.) সকলো ধিনি
গোটাই, একো থাকী নেবাকৈ।

টেটনি (স. শ.) মহৰ মাত।

টেটা (অ. ধা.) মহৰ দৰে মাত্ ; অজী-
কাৰ বখাত ধেৰোগেৰে কৰ্।

টেটু (স. শ.) কঠ, ভিজিব আগফাল।

টেটুয়া (বি) ডিঙি আটী থকা। (স. শ.)
ভিজিত বৰকৈ আট খোৱা গাঁঠি।

টেইটেটনি (স. শ.) পাতি-হাঁহিনীৰ
মাত। [দৰে মাত।

টেটেটটা (অ. ধা.) পাতি-হাঁহিনীৰ

টে'ক্ (স. শ.) নৈৰ মোচৰে মাজভাগ।

টেকেলা (স. শ.) বজাব বা বজাব
বিষয়াৰ দূত। [মাটিৰ পাজ।

টেকেলি (স. শ.) বট, ভিজি থকা সৰু

টেক্‌টেকনি (স. শ.) বেগাই টানকৈ
কোৱা কথা, হাই।

টেক্টেকা (অ. ধা.) বেগাই টানটেক
কথা ক. হাই কব্।

টেকব্ (বি) চতুৰ, বৃথিক, ধূৰ্ভ। (স. শ.)
ধূৰ্ভ মাছহ; (স্ত্রী) টেকবী।

টেকবাসি (ঞ. শ.) টেকবৰ গুণ বা
বডায়, ধূৰ্ভতা।

টেকা (বি) অন্ন, জিভাত চোকা লগা;
মনত কষ্ট-দিয়া। (স. শ.) টেকা

বস্ত; টেকা গুণ বা সোহাদ;
সেই গুণ থকা অনেক বিধৰ ফল।

(স. ধা.) টেকাব দৰে দাতত কষ্ট
জন্না; যেনে, থেকেবাই দাত
টেকায়। [টেকা থকা ঠাই।

টেকানি (স. শ.) টেকা-বাৰী, বহুত
টেকা-পানী (স. শ.) পিত্তৰপৰা পেটত
হোৱা অন্ন বস; হাতীয়ে পেটৰ-
পৰা উলিয়াই এছৰা পানী।

টেকামুৰি (স. শ.) লঘোণৰ নিমিত্তে
মাতিব নোৱৰা অৱস্থা।

টেকামুৰীয়া (বি) লঘোণত মাতিব
নোৱৰা। [ষোজ কাঢ়্।

টেকুচিয়া (অ. ধা.) পেজুৰিয়া, ডপিয়াই
টেকুচ্ টেকুচ্ (ক্রি. বি.) খোৱাই,
ছপিয়াই ষোজ কাঢ়ি।

টেকোচি } (বি) অলপ টেকা।
টেকোচীয়া }

টেকন্ } (স. শ.) বকক।
টেকোন্ }

টেক্টেকা (বি) খীণোৱা।

টেক্টেকুটি (স. শ.) হাঁহি তোলা কথা বা
কাৰ্য্য, কুটি-কথা।

টেক্টেকুটীয়া (বি) হাঁহি তোলা কথা
কোৱা বা কাৰ্য্য কৰা; হাঁহি-
তোলা, (কথা)। (স. শ.) কুটি
কথা কৈ হাঁহি তোলাঁতা।

টেক্টেননি (স. শ.) কটা মাটিৰ পাত্ৰ
শব্দ। [দৰে শব্দ কব্।

টেক্টেনা (অ. ধা.) কটা মাটিৰ পাত্ৰ
টেক্টেনীয়া (বি) কটা মাটিৰ পাত্ৰ
দৰে বজা; নিফল হবৰ আশঙ্কক
হোৱা। [আক গুটি।

টেক্ৰ (স. শ.) এবিধ বনৰীয়া গছ
টেকা (স. শ.) হাতেৰে মৰা চেপা
টিপা, মৰাহ। (বি) বৰকৈ তিতা,
জলুবিজুপুৰি। [বোৱা।

টেকাটেপ্ (বি) সমুজি তিতা, জোল
টেকাটেপে (ক্রি. বি.) মৰাহে মৰাহে,
এটেপাৰ পাচত আন এটেপা লৈ।

টেকু (স. শ.) কচু বা আলুৰ সৰু মূল;
সকৈ কঁঠাল। [ভেজা।

টেক্টেকীয়া (বি) তিতা, পানীয়ে
টেমা (স. শ.) সাকৰ থকা সৰু পাত্ৰ।

টেমি } (স. শ.) চুপ খোৱা সৰু টেমা।
টেমী }

টেমুনা (স. শ.) সৰু হেৰণ, গাব
উঠকা; উথহা।

টোকা-টোকা (বি) অনেক ভাষা থকা।

টোকা (বি) ; টোকা, একাললৈ চাওঁতে
আন কাল দেখা, (চকু)।

টোকাটোকা (বি) চকু বোকা কৰি ; চকু
পকাই। [(চকু)]।

টোকা (বি) ডাঙৰ আৰু উঠা ;

টোকাটোকা (স. শ.) আহাৰ বা পিছল
পাই বাগৰি পৰা কাৰ্য্য।

টোকা (বি) ভেজ পি পূৰ হৈ উঠা,
(জোক আদি)।

টোকাটোকা (বি) ওকলি ডাঙৰ হোৱা,
(পেটত খাটে) ; টোকা।

টো (উপ. শ.) গোটা বা নড়গা নিছিগা
বস্তু বুজাবৰ নিমিত্তে সংজ্ঞা শব্দ-
আদিৰ পাচত যোগ কৰা শব্দ ;
যেনে ঘৰটো ; (জী), টা। সৰু
বা ক্ষুদ্ৰ বস্তু বুজাবলৈ "ট" হয় ;
যেনে, লৰাটি (জী) টা ; যেনে,
ছোৱালীটি।

টোটা (স. শ.) চৰাইৰ ডিম্বিত
থকা আহাৰৰ গোলোকা।

টোকা (স. শ.) লক্ষ কৰ, অজ্ঞ পোনা।

টোকা (স. শ.) মহি শুকা ; এটাএটাকৈ
সকলো ধিনি ছিং, (পাত, ফুল
আৰু গুটিত খাটে) ; মনত বাধি-
বধ কাৰণ সংকেপটক লিখি থ।

টোকা "টোকা" চোৱা। টোকা, টোকা
"টোকা" চোৱা।

টোকা-টোকা (স. শ.) অলপ পানী
থকা সৰু পুখুৰি। [ভূলাপাত।

টোকা-টোকা (স. শ.) মহি-ভুকোৱা

টোকা (স. শ.) আহুতিৰ মূৰেৰে
কৰা আৰাধ ; এবিধ ভেজ কটা
অজ্ঞ। [বিবৰণ।

টোকা (স. শ.) কোনো কথাৰ সংকেপ

টোকা-পকা (স. শ.) এবিধ ডাঙৰ
পকা। [বাত।

টোকা (স. শ.) এবিধ গুণা লগোৱা

টোকা (স. শ.) টান, দীঘল-শকত
মাৰি।

টোকা (স. শ.) লোকৰ ঘৰত বন্দীৰ
কাম কৰি থোৱা মাছ ; বৰ
ছৰীয়া মাছ ; (জী) টোকা।

টোকা (স. শ.) তাল-জাতিৰ গছৰ
পাতত ওলমাই বাহ সৰা এবিধ
সৰু চৰাই।

টোকা (স. শ.) সৰু পৰা।

টোকা (অ. শ.) আহুতিৰ বা
আন সৰু বস্তুৰ মূৰেৰে অলপ
অলপকৈ মাৰি শব্দ কৰ।

টোকা (স. শ.) লগনীয়া কথা। [কথা।

টোকা (স. শ.) টুটীয়াৰ কাৰ্য্য বা

টোকা (স. শ.) ভূলাপাতেৰে মেৰাই
বন্ধা কলাই-খাৰ আৰু ওলী।

টোকা (বি) শোকা, শুকাই কোঁচ
থোৱা, (কল-আদিত খাটে)।

টোন্ (স. শ.) কাঁড়ৰ বাহ বা চুড়া।

টোণা (স. শ.) বাহু-খোৱা কাঠীৰ
সঁজুলি।

টোপ্ (স. শ.) বাহুব নিমিত্তে বৰলীত
বা চৰাইৰ নিমিত্তে কান্ধত লগাট
দিয়া আহাৰ; চৰাই-পোৱালিৰ
আহাৰ। [বিজ্ঞান।

টোপনি (স. শ.) নিজা, চেতন নথকা

টোপনি-গছৰা } (বি) অধিক টোপনি-
স্টোপনি-গছৰা } যুক্ত।

টোপনিয়া (অ. ধা.) কল্যাণিয়া টোপ-
নিৰ বশ হ।

টোপনি-বহীয়া (বি) টোপনি গছৰা'।

টোণা (স. শ.) অলপ পৰিমাণৰ জুলীয়া
বস্তু; পনীয়া বস্তুৰ বিন্দু। সৰু
বা ডাল টোণা বুজাবলৈ টুপি হয়,
যেনে, পানী টুপি। (স. ধা.) টোপ
সি পানীত পেলা; যেনে বৰলী
টোপাইছে। (অ. ধা.) আশা দি
কাল খেলা, দিহু দিহু বুলি সময়
গত কৰ। [দিয়া বাক

টোণাশীটি (স. শ.) আঁতৰা আঁতৰিকৈ

টোণাটোণে (ক্রি. বি.) এটোপ এটো-
পাটক।

টোণাজ (স. শ.) গছৰ পাতৰপৰা সৰি
পড়া পানী। (অ. ধা.) আশাত কাল
বেলা, আশা পাজ।

টোণোৰা (স. শ.) থহৰ দৰে হোৱা
উঠকা; সূতাৰ লগা শীটি।

টোণোলা (স. শ.) কাণোৰ বা পাতেৰে
বন্ধা বস্তু। [চোৰী।

টোণোলা কটা (স. শ.) বোৱাৰ'পোক,
বোৱাবিলাক পাত ধৰি জোপোহা-
হৈ আহিলে এই পোক বিলাকে
তাক কুটি নষ্ট কৰে। [চোৰী।

টোণোলাটাপনি — "টালিটোণোলা"

টোণোলা-কটা (বি) লেখেৰি নোহোৱা
আলগ হৈ থকা (হাৰি)।

টোণোৰা "টোণোৰা" চোৰী।

টোব্ টোবনি } (স. শ.) ধোৱা ধোৱাৰ
টোটেবনি } বা বেজৰ মাত।

টোব্ টোৰা } (অ. ধা.) ধোৱা ধোৱাৰ
টোটেৰা } বা বেজৰ দৰে মাত।

টোন্ (স. শ.) থৰ আৰু তাৰ চাৰিও
কালে টাটীৰে থোৱা মাটি। (বি)
পোন।

টোলোঠা (স. শ.) জীভৰ দৌৰৰ সূতা
বা কাপোৰ যিবোৱা মোটা কাঠ।

টোৱা (স. শ.) এবিধ দৌৰলীয়া বৰ
ভোপ, যাৰ মুখৰ ওপৰত নিচানৰ
চিন দিয়া থাকে।

টোহ্ টোহনি (স. শ.) থং কৰি মুখৰ
ভিতৰতে কোৱা কথা।

টোহ্ টোহা (অ. ধা.) থমেৰে মুখৰ
ভিতৰতে কথা ক।

টৌ (স. শ.) পিতলৰ পাক-পাজ।

ঠ ।

ঠহুবা (স. শ.) পাণ-বন্ধাত ব্যবহৃত,
ওপৰ ভাগ ভাৰত তললৈ ঢিক্কা
এ ভোখৰ কাঠ ।

ঠক্ঠক্ কৰে (ক্রি. বি.) গোটেইটো গা
লবাই, ববকৈ, (কঁপাত খাটে ।)

ঠগ্ (স. শ.) গঢ়, আকৃতি ; বকনা,
ছলনা ; বকক, ছলোতা । (স. ধা.)
ছল, বকনা কৰ্ ।

ঠগা (স. শ.) এটা ঠেং-লগোৱা কাঠৰ
পুথিৰ আধাৰ ।

ঠগি, (স. শ.) কাঠৰ শব্দই ।

ঠগিত্ (বি) গঠিত, ভৰনি ।

ঠটা (বি) টান আৰু উদং, (মাটি) ।

ঠন্ (স. শ.) ভীপ-পোৱা অৱস্থা, জঁই
পৰা শুচি বস-ধৰা অৱস্থা ।

ঠনবাই (ক্রি. বি.) ঠনৰ শব্দ কৰি,
(ছিগাত খাটে) । [হোৱা শব্দ] ।

ঠন্থননি (স. শ.) কোনো বস্তু ভাগীভে

ঠন্থনা, (অ. ধা.) ঠন্থন্ বা ভগাব দৰে
শব্দ কৰ্ ।

ঠন্থনীয়া (বি) সহজে ভগা, হুঁহুকা ।

ঠব্, (বি) লবচৰ কৰিব নোৱৰা,

ঠব্কা (পাব অৰ্থ) ; শোকৰ, লাজৰ
হুখৰ বা অপমানৰ দ্বাৰা অঘাত ।

ঠব্কা (বি) ভিৰ-নোলোৱা, কৌচ বা
দৌ নোখোৱা । [মাতলী ।

ঠব্কা (স. শ.) কলা-পাতৰ বাগৰ

ঠব্-মব্ (বি) হুঁহুত, হুঁহুইছ খোৱা ।

ঠব্-মব্ ধা, হুঁহুত হ ।

ঠলবাই, (ক্রি. বি.) ঠলৰ শব্দ কৰি,
(পৰাত ; খাটে) ।

ঠলাম্বি, } (স. শ.) হাতেৰে হুবত কৰা
ঠলাম্বি } আঘাত ।

ঠলাম্বিয়া, } (স. ধা.) হাতেৰে হুবত
ঠলাম্বিয়া } মাৰ্ ; কোষেৰে আঘাত
কৰ্, (চপৰাত) ।

ঠল্ঠলীয়া (বি) কাৰো গাত কেও ন-
লগা, গোটগোট ; স্পষ্ট (মাথৰ) ।

ঠহ্-ধব্, পাচিলে বাৰলৈ বা আজা
কবিলে কোনো কাম কৰিবলৈ
অসম্মতি হ ; বিদ্ভাত সবকোঁতে
লাগি ধব্, (বাটীয়াত খাটে)

ঠহবাই } (ক্রি. বি.) ঠহব শব্দ কৰি,
ঠহব্ কৰে, } অকস্মাৎ, যেনে, ঠহবাই
হাঁচিলে ।

ঠহবা, "ঠকবা" চোৱা ।

ঠহ্ঠহনি (স. শ.) খোঁচ-বিদ্ভাব নিচিনা
বেদনা । [বেদনা পা ।]

ঠহ্ঠহা, (অ. ধা.) খোঁচ-বিদ্ভাব নিচিনা
ঠহ্ঠহ্ কৰে (ক্রি. বি.) খোঁচাৰ বা
বিদ্ভাব দৰে বেদনা দি ।

ঠাই (স. শ.) স্থান, বাৰ ওপৰত কোনো
বস্তু থাকে, মাটি । [নিভৰতি ।]

ঠাই-ঠাই (বি) অনেক ঠাইত ব্যাপ্ত,

ঠাইতে (ক্রি.বি.) নিচেই ওচৰতে ।

ঠাচ্-কৰে (ক্রি. বি.) ঠাচ্-নক কৰি ;
বলেবে, টানটক ।

ঠাকু (স. শ.) দেৱালয়ৰ পূজাৰি ;
বাহুণ ; (স্ত্রী) ঠাকুৰনী ।

ঠাকুৰানী (স. শ.) দেৱী, গোসাঁনী ।

ঠাকুৰালী (স. শ.) বৰ লোকালী, বৰ
লোকৰ কাৰী, সম্ভ্ৰান্ত লোকৰ
কাৰী ।

ঠাকুৰীয়া (স. শ.) বহাগুৰুখীয়াতকৈ
অলপ বেলেগ এক জেপী বৈকৰ ।

ঠাচ্ (স. শ.) গঢ়, আকৃতি ।

ঠাটা (স. শ.) ধাতুৰ কোনো বস্তু চালি-
বলৈ কৰা সেই বস্তুৰ আকৃতি ।

ঠাই (স. শ.) একে ঠাইতে গোট খোজা
অনেক লোক ।

ঠাই-কটক (স. শ.) সেনা আৰু লগবীয়া
বাহুহৰ সন্থা; ডাকৰ লোকৰ লগত
জুৰা বাহুহৰ সন্থা ।

ঠান্ (স. শ.) গঢ়, আকৃতি ।

ঠাহ (স. শ.) শুহনি, দেখিবলৈ জাল ।

ঠাহু (বি) গড়িত, শুহনি ।

ঠাৰ্ (স. শ.) ইজিত, চিহ্নাব ।

ঠাৰি (স. শ.) পাতৰ ওটিৰ বা ফুলৰ
বি ভাগ পছত লাগি থাকে ;
কোনে বস্তুৰ বি ভাগে ডাক দাই
ভাঙত লগাই ৰাখে ।

ঠাক (অব্য) নিশ্চয়, ঠাৱৰ ।

ঠান্ (স. শ.) শাৰা, গছৰ ডাল

ঠানি } (স. শ.) গছৰ সৰু ডাল ।

ঠালী } (কাষ) ঠানী ।

ঠাৱৰ (বি) নিশ্চয়, ঠিক, স্থিৰ । (স. শ.)
নিশ্চয়তা, স্থিৰতা, ঠিকনা ; যেনে,
এই কথাৰ ঠাৱৰ নাই । (অ. ধা.)
বণত স্থিৰে থাক, পৰাত নহৈ
থাক ; যেনে, শত্ৰুৰ সৈন্য ঠাৱৰিব
নোৱাৰি গ'ল ।

ঠাৱৰা (স. ধা.) নিশ্চয় কৰ ।

ঠাৱৰ টক } (ক্রি. বি) নিশ্চয়টক,
ঠাৱেটিকে } ঠিকৰূপে ।

ঠাহ্ (স. শ.) হেঁচি সূতা ; ধুমি ডব ।
(স. শ.) গজগণনি ।

ঠিক্ (বি) নিশ্চয়, সঁচা, স্বৰূপ । (স. শ.)
নিশ্চয়তা, ঠিকনা ।

ঠিকনা } (স. শ.) নিশ্চয়তা, ঠাৱৰ ।
ঠিকঠাক } (স. শ.) নিশ্চয়তা, ঠাৱৰ ।

ঠিলা (স. শ.) টান সোণা ।

ঠিলা-বেলা (স. শ.) চিঁচাব ঠিলা উলি-
ওৱা বতন ।

ঠিহনি (স. শ.) নিগড়ি, অলপ-ঠাইত
অধিক বস্তু ভৰা অৱস্থা ।

ঠিহা (স. ধা.) অলপ ঠাইত অধিক বস্তু
ভৰ, নিগড়িতকৈ ভৰ ; অতি-
বিকল্পণে ধা । (স্ত্রী) ঠিহিবা ।

ঠিহিবা (বি) কঁটাৰা, বাঢ়িব নোৱাৰা ।

ট্ৰিট্ৰিনি (স. খ.) অধিক ভোজনৰ বা
শৌচবদ্ধ হোৱাৰ নিমিত্তে হোৱা
পেটৰ বেদনা ।

ট্ৰিট্ৰিহা (অ.খা.) অধিক ভোজনৰ বা
শৌচ বদ্ধ হোৱাৰ নিমিত্তে বেদনা
পা, (পেটত খাটে) । [শেষ ভাগ ।

ট্ৰুটি (স. খ.) নিচেই ওচৰি, গোটেই
ট্ৰুটিয়া (অ.খা.) অলপ আগ বা গজালি
ওলা, অতুৰ ওলাবলৈ ধৰ্ ।

ট্ৰুৰি (স. খ.) এবিধ নেপালী দা ।

ট্ৰুকা (বি) সহজে ভগা ।

ট্ৰু (স. খ.) জন্তুৰে যুৰেৰে যবা খুন্দা ।

ট্ৰুহা (স. খ.) এবিধ কাঠৰ সৰু মাছ-
ধৰা যন্তন । (বি) ঠেক, বিমান
লাগে তাতটক কৰ বহল, কেব
নেয়েলা । [দৌঘলটক যতা যাত ।

ট্ৰে, (স. খ.) মাতৰ ভজি, লাহে-লাহে

ট্ৰে (স. খ.) আঁঠুৰ নামৰ আৰু ভৰিব
ওপৰৰ ভাগ, জাং ।

ট্ৰেনামনি (স. খ.) ভৰি-পথান ।

ট্ৰেই (স.খ.) হাতৰ বা ভৰিব জোৰা ।

ট্ৰেই-ভগা (বি) জোৰাত সকলো ফাল-
লৈ বোকা কৰিব পৰা (অতুৰ
খাটে) ভেনে অৰু থকা ।

ট্ৰেইয়ে (স. খ.) জাবত হালকা বা ভৰি
ঠেবেকা হোৱা অৱস্থা ।

ট্ৰেক (বি) সংকীৰ্ণ, ট্ৰেই কহিলে কৰ ।

ট্ৰেকা (স.খ.) ঢোকা, হুটা বজৰ এটাই

আনটোত যবা খুন্দা । (স. খা.)
শ্রোণ কৰ, গোছা, বিলা ; বেনে,
ঈশৰে ঠেকাব ।

ঠেলা (স. খ.) কঁকালৰ পৰা সৰু পীঠি-
লৈকে নয়া আৰু দুয়োঠেং বেলেগে
চকা এবিধ কাপোৰ ।

ঠেজুলি (স.খ.) আদা-হাগদি আদিৰ
ঘাই মূলৰ পৰা ওলোৱা কেণা ।

ঠেন্‌থেঠেন্‌ (স. খ.) এটকেন-থেটকেন,
যনিছা ভাৱ ।

ঠেক (স. খ.) ধৰিবৰ চল বা উপায়,
আশ্ৰয় । [ঠিক বা টান হোৱা

ঠেবেকা (বি) জাবৰ বা বৃত্তৰ দৰা

ঠেল্‌ (স.খা.) হেঁচ, হেঁচোক । (কুদংস)
ঠেলোঁতা, ঠেলন, (কুদং. স.) ঠেলা
কাৰ্য্য, হেঁচন ।

ঠেলা (স.খ.) হেঁচা, লৰাবৰ কাৰণ হাত
বা আন বস্তু লগাই কৰা বল ।

ঠেলোঁঠেলি (স. খ.) এটাই আনটোক
ঠেলা কাৰ্য্য । [কৰা ধং ।

ঠেং (স.খ.) বোঁহ, অসন্তোষ, মনে-মনে
ঠেংজি (বি) অল্পপতে বোঁহ-পতা; ঠেং
খৰা ।

টোই (স. খ.) চবাইৰ মূখ ।

টোটা (স. খ.) চবাইৰ মূখত বিমান
ধৰে সিমান ।

টোটাটোটে (ক্ৰি. বি) এটোটাৰ
পাচত আন এটোটা লৈ ।

চৌচাৰোকা (স.খ.) অলপীয়া মুখৰ ঘন
চৌক (অ.খা.) ওচৰ চাপ । (ক্ৰম. স.)

চৌকোতা । [মৰা বুজা]

চৌকোনা (স.খ.) মুকুটি, মুঠিৰে মুখত

চৌলা (স.খ.) গছৰ পাত বা হাতৰ

ডলুৱা কৌচাই কৰা পাত্ৰ : এটা

পাত্ৰৰ পৰা নি আন এটাত পানীতল

সঁজুলি; যেনে, নাৰিকলৰ চৌলা ।

চৌচৌৱা (বি) পোটপোট, ঠলঠলীয়া,

(ভাতত খাটে) ।

ড ।

ড'ব (স.খ.) দণ্ড, শাস্তি; দণ্ড-অৰূপে

লোৱা ধন । (স.খ.) দণ্ডকৰ

শাস্তি দি । (ক্ৰম. স.) ডৰোঁতা;

(ছো) ডব ডী।

ড'বকাল (বি) পোন । [ড'বিকো]

ড'বিক (স.খ.) এবিধ চৰাই; (ছো)

ড'বিকনা (স.খ.) এবিধ সৰু মাছ ।

ড'বিকা-উবহী (স.খ.) এবিধ দীঘল

উবহী; ডাব লতা । [ডাব লতা]

ড'বিকা-লাউ (স.খ.) এবিধ দীঘল লাউ,

ড'বিয়লি (স.খ.) নৈৰ পোন ডাগ ।

ড'ৰা (বি) পিজলীয়া, (চকু); পিজলীয়া-

চকুযুক্ত, (মাছ); (ছো) ড'ৰাই ।

ড'ৰা-চকুৱা (বি) ড'ৰা চকুযুক্ত ।

ডকৰ (অ.খা.) অলপটক পকু, পকিবলৈ

থব অলপটক ডক ।

ডকৰা (বি) আখা পকা বা ডকোঁৱা ।

ডকা (স.খ.) পাক লৈ থলথল শব্দেৰে

ওপৰলৈ উঠা পানী । (স.খা.)

আগলৈ চলা, খেদা, (যৰ বা যথৰ

ৰোঁৱাত খাটে) (ক্ৰম. খ.) ডকা-

উতা, (ছো) ডকাডী ।

ডকাইত (স.খ.) বগেৰে লোকৰ বস্ত্ৰ-

নিৰ্ভতা । [ব্যৱসায়]

ডকাইতি (স.খ.) ডকাইতৰ কাৰ্য্য বা

জুতনী (স.খ.) এবিধ দীঘল-ভিলীয়া

মোটা ।

ডগ্‌মগ্‌ (স.খ.) জলমল, অকমল ।

ডগ মগা (অ.খা.) জলমলা, জিলিক ।

ডগ্‌মগীয়া (বি) জলমলীয়া, জিলিকা ।

ডগৰ (স.খ.) এবিধ বাত; শকত, মূঢ় ।

ডকুৱা (বি) লৰা-ভিৰোতা নথকা,

অকলশৰীয়া । [মাৰি ।

ডঠ } (স.খ.) মুখত লোৰ জোং-

ডঠা } লগোৱা পোন হাতী বোতা

ডকা (স.খা.) মূঢ় কৰ, বল বন্ধা;

সাধধান কৰ । (ক্ৰম. স.) ডকাউতা ।

ডকলা (স.খ.) এজাতি পৰ্ণভীয়া

মাহুৰ । [উতা ।

ডবিয়া (স.খা.) ডাবি হি; থং কৰি

ডৰ দেখা । (অ.খা.) ডাবোজৰ

নবে হুল থব । (ক্ৰম. স.) ডবিয়া ।

ডবুৱা (বি) ডাব-লগোৱা, (কটাৰী) ।

ভবক (স. খ. , মাজ-চিঞা এহাতেবে
ধবি-বজোরা এবিধ বাত ।

ভব্ (স. খ.) ভয়, দুখ বা বিপত্তিব
আপত্তা । (অ. ধা.) ভয় পা ।
(ক্রম. স.) ভবোঁতা, (জী) ভবঁতী ।

ভবা (স. খ.) মাটির খণ্ড বা খন্ডা ।

ভবাতব্ (বি) অনেক ভবা হোৱা,
কাটি ভোখব-ভোখব হোৱা ;
কোবব সাঁচ বহা বা সেবা বন্ধা ।

ভক্কা (স. ধা.) ভয় থুৱা, ভয় দেখা ।

ভল্ (স. ধা.) জাঁতেবে পিহি কাল,
(বাহ) ; ভাল কাটি থৈবা কব ।
(ক্রম. স.) ভলোঁতা ।

ভলা (স. ধা.) আনব দাবা জাঁতেবে
কলা বা ভাল কটা (স. খ.) বাঁহব
কাঠিব এবিধ বহল পাত্ৰ । [পোটা]

ভলীয়া (বি) ভালবৃত্ত ; ভালব দবে
ভলুৱা (বি) ভালত থকা, গছত থকা ।

ভ্ৰভ্ৰহায়া (বি) দ্বিধ, অলব, নিশ্চিত ।

ভাইনী (স. খ.) কুতুনী, কুত-পোহা
তিবোতা ।

ভাইল্ (বি) বিয়াল, (সাপত খাটে) ।

ভাউক্ (স. খ.) এবিধ চবাই ; (জী)
ভাউকী । [

ভা (স. খ.) কোনো বস্তু ওলমাই
থবলৈ পথালিতৈ বন্ধা মাৰি ;
দুৱাব-ববা মাৰি ; টানন ।

ভাংকোপ্, “ভাংকোপ” চোৱী ।

ভাব্ (স. খ.) গছৰ গুটি-আদি পৰা

দীঘল মাৰি ; কাপোৰ খোৱা
পথালি মাৰি ; বাটি পল । (স. ধা)
দণ্ড-বন্ধণে ধন ল, অৰ্ধদণ্ড কব্ ।
(ক্রম. স.) ভাৰোঁতা, (জী)
ভাবঁতী ।

ভাবণ্ (ক্রম. স.) অৰ্ধ-দণ্ড কৰণ ।

ভাৰি (স. খ.) বৰশীৰ মাৰি । [বঠা ।

ভাব্ বঠা (স. খ.) এবিধ নাল-লগোৱা

ভাঁহ্ (স. খ.) কামুৰি তেজ-পিয়া এবিধ
ভালব মাখি ।

ভাঁহী (বি) “ভাঁহা” চোৱী ।

ভাঁহেকিয়া } (বি) পুৰঠ, পকিব লগা
ভাঁহেচিয়া } হোৱা ।

ভাক্ (স. ধা.) কামুৰি বা ওকেবে
ফুটাই বিষ লগা ; চোকা বস্তব
দবে ছালত বোবোৰা আক বেদনা
লগা ; যেনে, চোবাতৈ ভাকে ।
(অ. ধা) মতা কুকুৰাব দবে মাত ;
উচ্চ শব্দ কব্ । (স. খ.) মতা
কুকুৰাব মাত ।

ভাক্ জুই (স. খ.) অগ্নি, জলা জুই ।

ভাকু (বি) জেওৰা ভাকি সোমায়
আক ধৰিবলৈ গলে লব যবা ;
মুখ-চোকা, কৰ্কশ স্বভাৱ যুক্ত,
(তিবোতাত খাটে) ।

ভাকুৰ্ (স. খ.) হুট ছাপলীৰ ভিত্তিত
আৰি দিয়া পথালি মাৰি ; কলগ্ৰহ

ভাঙোপ্ (স. খ.) বৰ-কথা, গুণন ।

ভাৰতব্ৰ (বি) ব্ৰহ্ম, বীৰল বহল ; মোটা ;
বৰ, খেঁট ; এবল ; বয়সীয়া ।
(স. প.) বৰলোক ; বয়সীয়া
বাহু ।

ভাৰবি (স. প.) খানব পাঁচ, ছয় বা
আঠ খব থকা ভাৰব হুঠ ।

ভাৰবী-কাপোব্ৰ (স. প.) বৰ-কাপোব ।
ভাৰবীয়া (স. প.) বৰ লোক, খেঁট
বাহু । (স্ত্রী) ভাৰবীয়ানী ।

ভাৰব-বীৰল (বি) ভাৰব আৰু বীৰল ;
ব্ৰহ্ম, বৰ, বয়স-গোৱা, ভাৰব
হোৱা ।

ভাৰি মাৰি (স. প.) ভাঁত খালব বা
আৰু পৰকাৰ মাজত পৰাষ্টিক
দিয়া মাৰি । >

ভাৰি (ক্ৰি. বি.) ভাৰিৰূপে, প্ৰথমে-ভাৰে ;
বলেৰে, যেনে—ভাৰি কৰা ।

ভাৰি (বি) ঘন, পাতল নোহোৱা ;
বৃষ্টি, পৰত ।

ভাৰি (বি) সাহিয়াল, বৃষ্টি ভাৰি ।

ভাৰি (ক্ৰি. বি.) ঘনটক ; বৃষ্টি
ভাৰিৰূপে } প্ৰথমৰূপে ।

ভাৰি (স. প.) বোঁতোৰা আৰু পালত
পৰা নোহ ।

ভাৰি (স. প.) ভৰলৰ ভিৰোতা ।

(বি) চুটি-চাপৰ, পুই আৰু
আটিল, (স্ত্রী) । [নাল ।

ভাৰি (স. প.) কুৰলীয়া নাৰিকল ;
কটাবী মোকোটাই হুয়াই খোৱা

ভাৰ (স. প.) মূখ-খোৱা আৰু পিক
পেলোৱা পাত্ৰ ।

ভাৰি (স. প.) পেৰি বস মোৱা
কুঁহিয়াৰৰ জাবৰ ।

ভাৰি (স. প.) খেঁচেৰে দেখোৱা তৰ ;
ভাৰোলব বা নাৰিকলৰ ফুলৰ
চাকনী ।

ভাৰি-কটাবী (স. প.) নালত মোকো-
টাই হুয়াই খোৱা কটাবী ।

ভাৰি (স. প.) খাৰা, ঠাল । (উপন)
বীৰল, মোটা বৰ ব্ৰহ্মবলৈ সংজ্ঞা
বা বিশেষণ পৰা পাতত দিয়া
হাত ; যেনে, পৰা ভাল ।

ভাৰি দিহা (বি) ভিকৰ, নিহিকৰ ।

ভাৰি (স. প.) পৰা ঠালি (উপন)
সৰু বা বয়সৰ মোটা বীৰল বৰ
ব্ৰহ্মবলৈ ব্যৱহৃত হাত ।

ভাৰি-বৰাহি (স. প.) এবিধ ব্ৰহ্ম-
লগোৱা বৰাহি ।

ভাৰি (স. প.) এবিধ সকলোৰে চিনা
পৰা ; ভাৰ কল ।

ভাৰি (স. প.) পৰা ভাৰিৰূপে ভাৰি
নিচিনা এবিধ বৰা বাখৰ ।

ভাৰি-চেৰি (স. প.) এবিধ পৰা অলপ
সোৱাদ আৰু জলা ছাল ।

ভাৰি-ভিৰোতা (বি) লৰা-ভিৰোতা বৰকা,
মোটাই অকলশৰীয়া ।

ভাৰি-ভিৰোতা (বি) তৰু, বনকৈ বোৱাৰা,
(কাপোৰত খাটে) ।

ডাঙৰ্ (স. শ.) মেঘ, আকাশলৈ উঠি
ঘন হোৱা বাষ্প বা ভাপ ; (অ.)
মেঘেৰে ঢকা হ, মেঘ-বৃষ্ণ হ,
(বতৰত খাটে)।

ডাঙৰীয়া (স. শ.) মেঘে ঢকা বা বৰষুণ
হোৱা বতৰ। (বি) বৰষুণ হোৱা,
মেঘে ঢকা, (বতৰত খাটে)।

ডিক্ (স. খা.) পোণ আঁক দি, পোণ
আঁকেৰে শাৰী পাত্।

ডিক্কা (স. শ.) এবিধ ঢোলৰ নিচিনা
মাছ-খৰা বতন।

ডিক্ৰি (স. শ.) চালনীত বোৱা খৰচি।

ডিক্ৰীয়া (বি) উখৰি ডিক্ৰাৰ নিচিনা
হোৱা (পেট)।

ডিক্ৰি (স. শ.) খুব আৰু গাব মাজৰ
চিঞা ভাগ, গল।

ডিক্ৰীয়া (বি) ডিক্ৰিলৈকে তল বোৱা।

ডিক্ৰ (স. শ.) চকুৰে দেখি বা জাগি
থকা অৱস্থা, সপোন নোহোৱা
অৱস্থা।

ডিমক (স. শ.) এবিধ গছ ; তাৰ গুটি।

ডিম } (স. শ.) কণী।
ডিমা }

ডিমা (বি) পোৱালি নথকা, (মাইকী
জন্তু খাটে)।

ডিমাইটক (ক্ৰি. বি.) সত্যতকৈ,
অধিককৈ, বঢ়াই।

ডিল্ (স. শ.) কলৰ ফুলৰ ওঁতাল।

ডিলা (স. শ.) কঁঠালৰ ফুট বা গোস
ধানৰ গুটি লাগি থকা দণ্ডাব
বস্ত্ৰ ; গাড়ী আদিৰ ঘিলা লগোৱা
মাৰি ; নাজলৰ ঝৈহ ; আমৰ গুটি
বা বাহ।

ডিলা-মাৰি (স. শ.) নাজলৰ ঝৈহ ;
গাড়ীৰ ঘিলা-লগোৱা মাৰি।

ডুখৰি “ডোখৰ” চোৱা।

ডুগৰীয়া (বি) ডোখৰ-ডোখৰ হৈ থকা,
গুড়ি নোহোৱা। [সক পাতি।

ডুগি (স. শ.) ধান-চাউল-আদি খোৱা,

ডুব (অ. খা.) বুৰ, পানীৰ তললৈ যা।

ডুবৰি (স. শ.) দুৰ্ভিক্ষ এবিধ পৰিত্ৰ বন।

ডুবা (স. খা.) বুৰা, পানীৰ তললৈ নি।

ডুঘি (স. শ.) নৈৰ বৰ দ আৰু বহল
ভাগ, কুঁড়।

ডুৰৈ (স. শ.) দ ঠাইত চৰা এবিধ
চৰাই। [চপীয়া।

ডুবডুবীয়া (বি) দুখলৈকে পূৰ, চপ-
ডুমুনি “ডোখ” চোৱা।

ডুবি (স. শ.) ঠেক কাপোৰেৰে মেৰাই
কাপোৰৰ দাঁতিত বা নিয়মিত
লগাই দিয়া জৰী।

ডুলি (স. শ.) ধান-আদি খোৱা বৰ
ডাঙৰ পাতি।

ডে (অ. খা.) আধা-পোৱা হ, ওপৰৰ
ভাগ পোৱা হ। (স. খা.) ওপৰে
যা, চেৰা। [জোকা।

ডেউকা (স. শ.) চৰাই উৰি ফুৰা পাখি,

ডেও (স. শ.) জাঁপ, ওপৰলৈ উৰি
এঠাইৰ পৰা আন ঠাইলৈ কৰা
গতি।

ডেওনা (স. শ.) জেওবা বা টাটী,
মাছহে ডেব পৰা, কিন্তু গৰু-ছাগে
ডেই যাব নোৱৰা চাপৰ ভাগ।

ডেও-পৰা (বি) উত্তত, উতহুৱা, মন-
বঢ়া। [উত্ততালি।

ডেওপাৰনি (স. শ.) ডেওপৰা কাৰ্য্য,
ডেকা (বি) যুবা, লৰা-কালৰ ওপৰৰ
আৰু বুঢ়া-কালৰ নামৰ বয়সপোৱা।
(স. শ.) যুবা পুৰুষ; কোনো এক
বিশেষ বংশৰ সন্তান।

ডেকাকঢ়ে-ঘোৱা (স. শ.) ডেকা-কালতে
মৰিবৰ যোগ্য মাছহ, (শাও);
(দ্বী) ডেকাকঢ়ে বাতী।

ডেকা-চাং (স. শ.) নগাৰ বিয়া-নকৰা
ডেকাবিল্যক থকা চাং দৰ।

ডেকা-দেও (স. শ.) মাক্ষৰ লোকৰ
ডেকাক মতা মান্ত।

ডেকেবী (স. শ.) যুৱতী ডিবোতা।
(বি) যুৱতী।

ডেকেৱা (বি) পাখী গজা, উৰণীয়া,
(চৰাই); ডেকা-বয়স পোৱা, কিছু
ভাগৰ হোৱা, (মাছ)। (স. শ.)
ডেকা-বয়স পোৱা ওকশী।

ডেগ্ (স. শ.) এবিধ পেট বহল ডিঙ্গি
চুটি মাটিৰ পাত্ৰ, মগীয়া।

ডেহুৰ্ (স. শ.) ডাহুৰ, কৰুণ।

ডেডনি (স. শ.) বৰ চিঞৰ, জুৰুৰ চিঞ-
কাৰ।

ডেডা (অ. ধা.) ছুৰ বা বেহুৱা পাই
চিঞৰ, বৰকৈ কৈফা।

ডেডাউৰি (স. শ.) বাবৰ উত্ত মজৰ্ন।

ডেডাউৰিয়া (অ. ধা.) বাবৰ দৰে উত্ত
শব্দেৰে গৌজৰ।

ডেটি (স. শ.) কোনো সংখ্যা বা পৰি-
মাণ পূৰ হৈ বাঢ়ি থকা ভাগ।

ডেকা (বি) কল ধৰিবৰ বয়স পোৱা বা
এবাৰ ফল দৰা। (কলত খাটে)।

ডেমেশ্ (অ. ধা.) পৈণত হবলৈ দৰ।

ডেমহীয়া (বি) পৈণত হবলৈ দৰ।

ডেম্-ডেকা } (স. শ.) বীজলৰ গছ।
ডেম্-ডেকা }

ডেম্-ডেৱীয়া (বি) বন থকা, কেচা।

ডেব্ (বি) এক আৰু আধা।

ডেৱা (স. শ.) একপ্রকাৰ মাছ দৰা
যতন; এবিধ গছ।

ডোং (স. শ.) সৰু খাল। [হুঁতি।

ডোঁৱাৰ্ (স. শ.) নৈয়ে এৰা পানী থকা

ডোঁৱাৰ্জৰী (স. শ.) তাঁতৰ আগ-
কালৰ বুৰ-বঢ়া জৰী।

ডোখৰ্ (স. শ.) খণ্ড, ভাগ। সৰু বা
মৰু-লগা অৰ্থত "ডুখৰি" হয়।

ডোখব্-ডোখব্ (বি) খণ্ড-খণ্ড, অনেক
ডোখব-কৰা।

ডোলা (স.খ.) সৰু খালত বোৱা পানী
আদি; কলাপটুৱাৰ খোল।

ডোলাতুনি (স.খ.) অনেক ডোলা,
ডোলাৰ সমূহ। [ইহ।

ডোলাডোলে (ক্রি.বি.) অনেক ডোলা

ডোবা (স.খ.) এখান বিলতকৈ সৰু,
দ বহু পানী।

ডোম (স.খ.) জালোৱা, মাছ মাৰি
জীৱিকা-কৰোঁতা; (স্ত্রী) ডুমুনী।

ডোমৰ্-ভাঁহী (স.খ.) চোকা মেৰুৰি >

ডোমানী (বি) ডোমৰ, ডোম-সম্বন্ধীয়।

ডোম্-জৰ্ (স.খ.) ছুদিনৰ পাচত
এদিন উঠা জৰ।

ডোবা (স.খ.) কাপোৰ ফাটি ওৰোৱ
নিচিনা হোৱা ভাল।

ডোল (স.খ.) জৰী, বচিয়া, গুণ।

ডোলা (স.খ.) ডোল জগা; জৰীৰে
বাধ্।

ডোকা "ডেউকা" টোৱা।

ত।

ত (স.খ.) এডৰ', বা বেলেগ সোঁমাব
ভিতৰৰ বেলেগে কোথা এডোখৰ
মাটি। [পানীৰ পৰিমাণ।

ত (স.খ.) মাটিৰ জোখ, গণিত যন্ত্ৰে

তক্ (স.খ.) তোক-পিয়াহ বা তাপৰণৰ।
হোৱা মুছা; বৌতি, বৰকৈ

ওলোৱা সৰাহ। [কৰা গ্ৰহাৰ।

তকা (স.খ.) তাপৰ, মেলা হাতেৰে

তকাই (ক্রি.বি.) আচ্ছাদন কৰাই;
খেদাই, গতিয়াই।

তকা-চমকা (বি) মেঘৰ পৰা অলপ
ওলাই আকৌ মাৰ বোৱা, (বদত
খাটে)।

তকা ভিজৰা } (স.খ.) জন্তৰ পেট

তকা ভিজৰীয়া } উথৰা বোণ।

তকিয়া (স.খ.) তকা বা তাপৰ মাৰ।

তকুৱা (স.খ.) তামোল-জাতিৰ গছৰ
বোণা। [যেৰ ন থকা।

ত-টোৱা (বি) পোটেই মুকলি, আঁৰ-

তপলা(স.খ.) তিব্বোতাই দক্ষ কৰোঁতে
আপোনাৰ কৰদনত দৰা তাপৰ।

তপলিয়া (অ.খ.) দক্ষত আপোনাৰ
কৰদনত তপৰিয়া; অপিয়াই লবি
হুৰ, তাপলি মেলা, (জন্তৰ খাটে)।

তবা (স.খ.) চাৰি, বাহৰ কাঠীৰ আগৰ

তবীয়া (বি) চাৰিৰ নিচিনা, যিহি
নোহোৱা (কাপোৰ বা দৃত্ত)।

তবীয়া জাপি (স.খ.) ডাঙৰ কাঠিৰে
সজা জাপি।

তল্ (স.খ.) জাক, সমূহ। (অ.খ.)
কাতি হ, হলি বা।

তলং পলং (স.খ.) টলং তটং. নাহৰ

জোকাব; দুৰ্জনতাৰ কাৰণে গোন
হৈ থাকিব নোহুবা কেন বোধ।
ঢলা (স.খ.) কাতিটেক পেলা; শুবি
কাটি মাটিত পেলা; গলোৱা খাছু
সাঁচত ঢলাই নিৰ্ধাণ কৰা।
ঢলিয়া (অ.খ.) হনা ল, কোনো এক-
লৈ ববলৈ বা ঢলিবলৈ ধৰ,
(নৈত খাটে)।
ঢলুৱা (বি) সাঁচত ঢালি গড়া (পাড),
ঠাচাত ঢালি পাড-গড়া, (মাছহ)।
ঢলুচিয়া (অ. খ.) কাতি হৈ পৰি
হুখেৰে উখাহ ল, কাপ-কাপ কৰ-
(বৰিবলৈ ধৰা জন্তুত খাটে)।
ঢলঢলীয়া (বি) জলি থকা, হুহুহুয়া,
(আকঠা বা জুই)।
টাচু কৰে, (জি. বি.) অকস্মাত "টাচু"
শব্দ কৰি, হঠাৎ, (পৰাত খাটে)।
চাক (স.খ.) এবিধ ডাকৰ ঢোল।
(স. খ.) আচ্ছাদন কৰ, লুকা, গুপ্ত
কৰ। (কু. স.) চাকোতা (জী)
চাকীতী। [কৰণ।
চাকৰ (কু. স.) চকা কাৰ্য্য, আচ্ছাদন
চাকৰ } (স.খ.) আচ্ছাদন; সাঁকৰ
চাকনী } (কু. স.) চকা কাৰ্য্য।
চাকুহাল (স. খ.) খাই বা ডাঠ হালৰ
ডলৰ ছাগ, লডাছাল; গাব
কোনো ভাগ চাকি থকা নিচেই
পাতল হাল।

চাকুৰ (স. খ) ঢেৰুৰ, লবি যোৱা। ১
চাকুৰা (বি) লবি কুৰা, কোনো কাৰ্য্যৰ
নিমিত্তে লবালবি কৈ কুৰা। ২
চাইকপলীয়া (বি) দুৰ্জনলীয়া, দুৰ্ভাগীয়া;
(জী) চাটকপালী।
চাইকপাল (স. খ.) দুৰ্জনাল, দুৰ্ভাগ্য।
চাপ (স. খ.) আচীয়া; বাৰিব চাবিও
কালে বজা মাটিৰ গড়। [চাকনী।
চাপৰ (স. খ.) নাহৰ চাল বা ডাঠ
চাপলি (স. খ.) ঢেৰুৰ, জন্তুৰ লব।
চাপলি } (স. খ.) জীৰ দিবলৈ
চাপলিকা } কৰা পৰলি।
চপলিকা (স. খ.) চাপৰ পৰ্জত।
চাবি (স. খ.) কাঠীৰ আসন।
চাবি-পাটী (স. খ.) শৰা।
চাল (স. খ.) বাক, কৰ; খেলৰ গুটি-
বুলোৱা বৰখিলাক; এবাৰ খেল।
সম্পূৰ্ণ খেল; কাল, দিন। (স.খ.)
বাক, লালীটক তললৈ নিক্ষেপ
কৰ, গলোৱা খাছু ঠাচাত ঢালি
নিৰ্ধাণ কৰ।
চালে (অ.খ.) নিশে, কালে।
চিপ } (স. খ.) গুৰুতৈ বজা ডেউ,
চিপা } গছখানোতে ডাৰ শুবিত
বৰা মাটি। ১
চিয়া (অ. খ.) কৰ হ, বহু বা হান হ।
তিথিকি-তিথিকি (জি. বি.) অতি
অলপকৈ পোহৰ দি অতি অলপ-

অলপটৈ উশাহ লৈ, (জীয়াই
থকাত খাটে ।
টিমিক্‌টামাক্ (স. শ.) হুৰ্জলকপে
দীপ্তি-কৰা বা অলপটৈ জলিয়েই
আকৌ জুমাৰ খোজা কাৰ্য্য । (বি)
হুৰ্জল-দীপ্তি-মিয়া, অলপটৈ জলি-
য়েই আকৌ জুমাৰ খোজা ।
টিলা (বি) লোলা ; আট খাই নধৰা ;
কোমল, অকঠিন । উজু, হুৰুৰ ।
টিলাসোলকা } (বি) নিচেই টিলা বা
টিলাসোলোকা } লোলা, এবাই পৰা ।
চুকা (অ. খা.) গত হ, অন্ত হ, শেষ হ ;
মৰ্ । (স. খা.) অন্ত কৰ্, শেষ
কৰ্, ক্ষয় কৰ্ ।
চুল্ (অ. খা.) আগ ফালৰ পৰা পাচ-
ফাললৈ আৰু পাচ ফালৰ পৰা
আগ-ফাললৈ গা সকাশিত কৰ্ ।
চুলীয়া (স. শ.) ঢোল-বজাওঁতা ; (স্ত্ৰী)
চুলীয়া'নী ।
চুল্‌চুলীয়া (বি) বেদনা বা কান্দনৰ
ধাৰা বজা হোৱা, (চক্) । [হাতী ।
চুঁহী (স. শ.) বয়ীসয়া শকত মাথুন্দী
ঢেংঢেকীয়া (বি) পনীয়া অধিক পানী-
যুক্ত, (জুলীয়া বস্তুত খাটে) ।
ঢেক্‌ব্ (স. শ.) দোলাৰ ঢুই মূৰে
লগোৱা ধাতুৰ বেকা মাৰি ; এবিধ
চৰাই ।
ঢেক্‌কিয়া, "ঢেক্‌কিয়া" চোৰী । [চোৰী ।
ঢেক্‌কিয়া-পতীয়া "ঢেক্‌কিয়া পতীয়া"

ঢেক্‌কী (স. শ.) শস্ত পৰিষ্কাৰ বৰ
খুন্দা যতন । [বন-শাক ।
ঢেক্‌কীয়া (স. শ.) ছিৰলী পাতেৰে এবিধ
ঢেক্‌কীয়াপতীয়া (স. শ.) গাঁত কলা
আঁচ থকা এবিধ বাঘ, বৰ-বাঘ ।
ঢেক্‌কীয়াল্ (স. শ.) আসামৰ এখেল
মাগুহ । [ঘাই বিষয়া ।
ঢেক্‌কীয়াল্-ফুকন্ (স. শ.) সেই খেলৰ
ঢেক্‌কীয়াশলি (স. শ.) ঢেক্‌কীয়া গছৰ
দৰে এবিধ সৰু গছ (বাৰ আদি
প্ৰস্তুত কৰাত চলে) । [ঘৰ ।
ঢেক্‌কীশাল্ (স. শ.) ঢেক্‌কীঘৰ, ধান-বনা
ঢেক্‌কী-সাপ্ (স. শ.) এবিধ বৰ দীঘল
আৰু ডাঙৰ সাপ, অজগৰ ।
ঢেক্‌কুৰা (স. শ.) ঢুট্‌ কুৰুৰ । ১
ঢেক্‌কেৰা (স. শ.) কামকণৰ মাগুহ ।
ঢেক্‌কেৰীয়া } (স. শ.) ফুট নথকা
ঢেক্‌কেৰা } কঁঠাল ।
ঢেক্‌চেঁয়া (বি) ধমধমীয়া ; বৰতপত
ঠাই (বালী বা পৰ্জাত) ।
ঢেক্‌ৰা (স. শ.) এবিধ হাঁহৰ মিচিনা
ডাঙৰ মাছ-খোৱা চৰাই ; (স্ত্ৰী)
ঢেক্‌ৰী ।
ঢেক্‌ঢেক্‌কি (স. শ.) উল্ল হাঁহিৰ শব্দ ;
ঘোঁৰা বা গঁড়ৰ মাত ।
ঢেক্‌ঢেক্‌কা (অ. খা.) বৰকৈ বা উল্ল
শব্দেৰে হাঁহ ; ঘোঁৰা বা গঁড়ৰ
দৰে শব্দ কৰ্ ।

ঢেপা (বি) ঢেপেঢেপীয়া, পনীয়া।

ঢেপা (বি) ভালটক নোপোকা বা
পাপত ছুটা, কনকনীয়া নোহোয়া;
(হাটিব পাছ); গা আটিল নো-
হোয়া; ডিলা, নিৰ্কলী।

ঢেপাই ডিতা (স. খ.) এবিধ ঢাপত
হোয়া বহল পাতেবে ডিতা নক
গছ।

ঢেপেলা (বি) বববহল, (পাত আদি)।
ঢেপ্‌ঢেপীয়া (বি) ঢেপা, পাপত টান
নোহোয়া; ঢেপা চক-আদিব ঘবে
বজা, (ঢোল-আদিত খাটে)।

ঢেব্‌নি (স. খ.) অবিবাহিতা স্ত্রী,
বখা ডিহোতা।

ঢেবেকনি (স. খ.) বজাপাতব শব্দ।

ঢেপ্‌ (স. খ.) চকুৰ বগা ডাগ।

ঢেলা (বি) নিম্বেজ, শেঁতা; বববুণব
পাচত বন নোলোহাটক থকা,
(বতৰ)। [ওলোহা চকুযুক্ত।

ঢেলা-চকুয়া (বি) বগাতাগ ববটক
ঢেল্‌গলা (স. খ.) ববাব নিচিনা হৈ
পানীৰ ওপৰলৈ উঠা কাৰ্য্য।

ঢেল্‌ঢেলীয়া (বি) ঢেলা, শেঁতা।

ঢোঁবা (স. খ.) এবিধ বিবহীন সাপ,
ঢোঁপা সাপ।

ঢোঁবা-কোভা (স. খ.) এবিধ ডাঙ্গৰ
কাঁটৰী চবাই; (স্ত্রী) ঢোঁবা
কাঁটৰী।

ঢোঁহ (স. খ.) খাত নিবিচৰাটক এটা-
ইত খবি টানি উলিয়া, (খুটা
আদিত খাটে)।

ঢোঁহা } (বি) খাত নিবিচৰাটক
ঢোঁহোবা } টানি উলিওৱাত আটল-
লগা।

ঢোঁহোব্‌মোহোব্‌ (বি) বিশৃঙ্খল, আউ-
লীয়া, (পিছা কাপোৰ)।

ঢোঁহোব্‌মোহোব্‌টক (জি. বি.) বিশৃ-
ঙ্খলক:প, আউলীয়াটক।

ঢোক্‌ (স. খ.) জুলীয়া বস্ত্ৰ গিল্‌। (স. খ)
এবাবত গিলা জুলীয়া বস্ত্ৰ।

ঢোকা (স. খ.) এবাবত গিলা জুলীয়া
বস্ত্ৰ, ঠেকা, কোনো বস্ত্ৰ নপখাটক
বাখিবলৈ লগোৱা বাঁহ-আদি।

ঢোকাকোকে (জি. বি.) এচোকাৰ পাচত
আন এচোকা লৈ।

ঢোকা-পৰ্‌কত (স. খ.) ওখ পৰ্‌কতৰ ওচৰৰ
ঢাপৰ পৰ্‌কত। [হাছহ।

ঢোকোব্‌ (স. খ.) হাছ ডাঙ্গৰ হনহাল ৩

ঢোকোবাই } (জি. বি.) ঢোকোব
ঢোকোব্‌কবে } শব্দ কবি, (পানী
আদি গিলাত খাটে)।

ঢোপ্‌ (স. খ.) লৰাই খেদাফি-কৰা কটা-
কানিৰ ঢোপোলা; আহু আদিৰ
ওটিব ডঁবাল; গোঁদোৱে আশীৰ্বাদ
কৰি দিয়া হাল।

চোপা (বি) ফুলিবলৈ ধৰা, পাহি ফুলি
হব লগীয়া হোৱা।

চোপাকলি (স. প.) ফুলিবলগীয়া
কলি ফুল। ১ [আভাৰ।

চোপাচালি (স. প.) মেঘৰ দাবা হোৱা।

চোপাচিলা (স. প.) আবৃত কৰা চাকি ;
চকাচমকা পোহৰ, ডালটক নজলা
চাকিৰ পোহৰ। ১

চোপাবন্ধ } (স. প.) বট-গছ, এবিধ
চোপাবন্ধ } আঠা ওলোৱা গছ।

চোপচুপীয়া (বি) বাহুৰ দাবা ওফন্দা।

চোবোহা (বি) বৰ ডাঙ্গৰ, ওলমি পৰা,
(পেটত খাটে)। [পেট-মুক্ত।

চোবোহা পেটা (বি) পেটাল, ডাঙ্গৰ
চে,ল (স. প.) ভিত্তিত ওলমাই বনোৱা
এবিধ বাস্ত, তিনি পুৰা ধান-ধৰা
এটা পাতি।

চোলোকনি (স. প.) চৌৰ দাবা নাহব
ভিত্তিবলৈ পানীৰ এবেশ ; সকা-
লিত পাঙ্গৰ মুখে দি জুলীয়া বস্তব
পতন।

চোলোকা (স. প.) বড়াহৰ বা চৌৰ
কোবত একে বাবতে নাহব ভিত-
বলৈ নোবোৱা পানী; পানীত পৰা
মাজুহে এবাবত গিলা পানী,
হোলোকা।

চোলোকাচোলোকে (কি. বি.) এ-
চোলোকাৰ পাচত আন এ
চোলোকা হৈ বা লৈ।

চৌ (স. প.) বড়াহৰ বা সোঁতৰ বেগত
ওখ হৈ উঠা পানী ; শোভাব
নিমিত্তে কোনো পান্ধৰ গাত ভোলা
উঠকা ; পানী ভোলা। [ফটা।

চৌ-ছিৰা(বি) এ মূৰৰ পৰা আন মূৰলৈ

চৌৱা (অ. ধা.) চৌ-তোল, বড়াহ বা
সোঁতৰ বেগত ওফন্দি উঠ।

(স. প.) বৰটক প্রকাশ কৰ, বৌচি

(স. প.) পানী ভোলা ; বাহুৰ দাবা
ওফন্দি পানীৰ ওপৰত উঠা

চৌপোৰা।

চৌচৌৱা(বি) চেংচেৱীয়া, বৰ পনীয়া।

ত।

তই (সৰ্ব) সাদাক্ত মাহুহক মতা পৰ।

তং (স. প.) তামোলৰ গামোছাৰ তামোল

আটি বকা ভাগ মলিয়ন নহব
কাৰণে তাৰ ভিত্তবে দিয়া ভাঠ
কাপোৰ, পথক। [কাম-ভাৰ।

তাক (স. প.) অকমাত উঠা কং, ব'ক ;

তক্ৰকীয়া (বি) থৰতকীয়া, কামত
পাৰ্গত ; বেগাই কৰা-কোৱা।

তগৰ (স. প.) এবিধ বগা ফুল ; তাৰ
গছ।

তৰা (অ. ধা.) জিবোৱা, ভাগৰ পলুৱা,

যেনে—বেয়াবৰ পৰা উঠি লৰা-
টোৱে এতিয়াহে গা তৰাইছে ।
ভজ্ঞব্জা (অ. ধা.) লৰচৰ কৰি থাক্,
হিবে নেথাক্ ; উৎসাহী হ ।
ভজ্ঞব্জীয়া (বি) হিবে নথকা, উৎসাহী
তত্ (স. শ.) জ্ঞান, বোধ, চেতনা ;
হিৰতা, ধৈৰ্য ; সাধনানতা ।
ভত্ (সৰ্গ) সেই দূৰ ঠাইত ।
ভত্ৰ (স. শ.) অগৰ ; লেঠা ।
ভত্ৰাইতয়া (স. শ.) পৰধৰ শীত্ৰতা, বেগ ।
ভত্ৰাইতয়াকৈ (ক্ৰি. বি.) খবকৈ বেগাই ।
ভত্ৰালিকে } (ক্ৰি. বি.) তৎক্ষণাত,
ভত্ৰালিকেতে } বেগলৈ, অতি শীত্ৰে ।
ভত্ৰোধিক্ (বি) ভাত্ৰতকৈ বা সেই
বোধতকৈ লৰহ ।
ভত্ৰোহাল্ (বি) ভত্ৰেবে থকা, সাধনান,
বিতত নোহাৰা । [লিকে ।
ভৎকালে (ক্ৰি. বি.) ভেতিয়াই, তত্ৰা-
তত্ৰ (স. শ.) সত্যতা, যথার্থতা ; ঈশ্বৰ ।
ভত্ৰজ্ঞান্ (স. শ.) সত্য জ্ঞান, পৰমেশ্বৰৰ
বিষয়ৰ স্বৰূপ জ্ঞান ।
ভত্ৰজ্ঞানী (বি) পৰমার্থ জ্ঞান । (স. শ.)
পৰমার্থ-জ্ঞান লোক ।
ভৎনথকা (বি) অসাধনান, বিতত ।
ভৎক্ষণাৎ (ক্ৰি. বি.) তত্ৰালিকে ভেতি-
য়াই, অতি শীত্ৰে ।
ভথাত } (অব্য) তেও, তেনে হওঁ-
তথাপি } তেও ।

ভথ্য (স. শ.) সত্যতা, যথার্থতা ।
ভদকাৰ্ (বি) পৰিপাটি, জুৰিত ।
ভদনত্ৰব্ (ক্ৰি. বি.) তাৰ পাচত, পাচে ।
ভদনত্ৰপে } (ক্ৰি. বি.) সেই দৰে,
ভদনত্ৰসাবে } সেই প্ৰকাৰে ।
ভদপি (অব্য) তথাপি, তেও ।
ভদুত্ৰবে (ক্ৰি. বি.) তাৰ উত্তৰত, তাৰ
উত্তৰ দিশত । [কত বাজে ।
ভদুপৰি (ক্ৰি. বি.) তাত বা সেই বিলা-
ভদপত্ৰ মনে } (ক্ৰি. বি.) বৰকৈ মন
ভদপত্ৰ চিত্তে } লগাই, একাত্মমনে ।
ভদ্বাবা (অব্য) তাৰ বা সেইবোৰৰ বাৰা
ভদ্বপ্ (বি) সেই প্ৰকাৰৰ, তেনে ।
ভদ্বপে (ক্ৰি. বি.) সেই দৰে ;
ভথা (বি) আচৰিত, বিচুষ্টি হৈ একে
ঠৰে চাই থকা ।
ভনয়্ (স. শ.) পুত্ৰ, পো । (স্ত্ৰী) ভনয়া ।
ভনু } (স. শ.) শৰীৰ, গা । (বি)
ভনু } পাতল, অগৰ, সেৰেকা ।
ভনু (স. শ.) নানা দেহতাৰ পূজাৰ বিধি
থকা পুথি ।
ভন্তা (স. শ.) বোপৰ বাৰা দুৰ্জল হোৱাৰ
নিমিত্তে বা ভাগৰ লগাৰ কাৰণে
চিলমিলীয়া টোপনি ; কলা খুৰটি ।
ভপ্ (স. শ.) তপত্ৰা ।
ভপত্ (বি) উক, তাপযুক্ত ।
ভপত্ৰা (স. ধা.) তপত্ৰ কৰ্ । (ক্ৰ. স.)
তপত্ৰাওতা, (স্ত্ৰী) তপত্ৰাওতা ।

তপতে (ক্রি. বি.) তপত অবস্থাত,
 চোঁচা নোহোৱাকৈ , যেনে, পানী
 তপতে আছে । [পলম নববাকৈ ।
 তপতে-তপতে (ক্রি. বি.) তপতে থাকেঁ।
 তেই, চোঁচা নো হওঁতেই; পোনেই,
 তপসী (স. শ.) তপস্বী (স্ত্রী) তপসিনী ।
 তপস্যা (স. শ.) শৰীৰক দুখ দি কৰা
 দেহতাৰ আৰাধনা তপ ।
 তপস্বী (স. শ.) তপসী, তপ কৰোঁতা ,
 (স্ত্রী) তপস্বিনী ।
 তপা (বি.) মাজ মূৰত বা গোটেই মূৰত
 চুলি নথকা, (মাজুহ) ; মাজ-
 ভাগত বা গোটেইটোত চুলি ন
 থকা (মূৰ) । (স. শ.) মাজ মূৰত
 বা . গোটেই মূৰত চুলি নথকা
 মুনিহ ; (স্ত্রী) তপী ।
 তপা-মূৰা } (বি.) মাজ মূৰত বা গোটেই
 তপা-মূড়া } মূৰত চুলি নথকা ; তপা ।
 (স্ত্রী) তপামূৰী, তপামূড়ী ।
 তপাল্ (স. ধা.) খোৱা বস্ত্ৰৰ আশ্বাদ
 লওঁতে ঠঠ বা মুগ বজা ।
 তপিনা (স. শ.) কবন্ধনৰ বাজ ফাল ।
 তবধ্ (বি.) তথা, আচৰিত হৈ ৰ লাগি
 থকা ।
 তবাজ্ (বি.) দুষ্ট , অশীত ।
 তব্ } (স. শ.) তিনি গুণৰ শেষ গুণ
 তব } যাৰ ঘাৰা মাজুহৰ ইহকালত
 পাপলৈ ইচ্ছা পৰকালত নৰক হয় ।

তমক্ তমক্ (অবা) শক্তি দেখা, তেজ
 দেখা ।
 তমক্ তমক্ কৰে (ক্রি. বি.) হঠাৎ
 তেজ শক্তি দেখাই ।
 তমলুৱা (বি.) তমালৰ যোগা, আপ-
 ইতা, বাহ ।
 তমলুৱা (বি.) সাজ পাৰ পিন্ধি দেখি-
 বঠৈ শুৱনি হোৱা ।
 তমাল্ (স. শ.) আপইতা বাহৰ জৰী ;
 তংলতি গছ ।
 তমোগুণ্ "তম্" চোৱা ।
 তন্ত্ (অ. ধা.) জিৰা, শাঁতা, কামৰপৰা
 বিশ্রাম ল ।
 তন্নাতোকা } (স. শ.) তই আৰু তোক
 তন্নাইয়া } বুলি, অৰ্থাৎ অসম্মত কৈ
 কৰা সোধোৱা ।
 তন্নাময়া (বি.) জিৰিবৰ কাৰণে শ্ৰাণ-
 পণে বন্ধ কৰা ; শ্ৰেবল, জাৰব ।
 (স. শ.) বৰ দল বা যুঁজ ।
 তব্ (অ. ধা.) আপদৰ পৰা উদ্ধাৰ হ,
 বক্ষা পৰ্ ; মুক্তি পা । (স. ধা.)
 পাৰ হ ; বিহৃত কৰ, মেলা,
 আঁঠুৱা, পাল আৰু আঁৰকাপোৰ
 আদিত খাটে । (স. শ.) বায়, ফল,
 পানী নথকা মাটি ।
 তব্ }
 তব্ } (বি.) অগভীৰ, ন নোহোৱা ।
 তব্ }
 তব্ (সৰ্ক) সেই ঠাইৰ ।

তৰঙ্গ (স. শ.) ঢৌ, উৰ্দ্ধি। [খাটে]।

তৰঙ্গণি (বি) চোকা, খদাল, (বাঘত

তৰঙ্গুয়া (বি) তৰং, দ নোহোৱা।

তৰণ্ (ক্ৰদ. স) উদ্ধাব বা পাৰ হোৱা
কাৰ্য্য। [উপায়।

তৰণি (স. শ.) বন্ধা, উদ্ধাব; বন্ধাব

তৰণি } (স. শ.) নোকা, নাও।
তৰণী }

তৰণ্ (স. শ.) আপ, এখানৰ ওপৰত
আপি থোৱা আন এখান বস্তু;
একেবাবেই কৰা বা উৎপন্ন বস্তুৰ
সমূহ, চাৰ।

তৰণীয়া (বি) অনেক তৰণ থকা।

তৰল্ (বি) জৱ, জুলীয়া, পাতল, গহীন
নোহোৱা, চঞ্চল।

তৰহ্ (স. শ.) প্ৰকাৰ, বিধ।

তৰহে-তৰহে (ক্ৰি. বি.) বিধে-বিধে,
এবিধৰ পাচত আন এবিধ হৈ।

তৰা (স. শ.) নক্ষত্ৰ, আকাশৰ সৰু
দীপ্তিমন্ত বস্তু; এবিধ বন। (স. ধা.)

উদ্ধাব বা নিস্তাৰ কৰ্; মুক্তি

দি। (ক্ৰদ. স.) তৰাঙতা, (স্ত্ৰী)

তৰাতী।

তৰা (স. ক্ৰি) আবদ্ধ কৰা, যেনে—
ইমান দিনৰ মূৰত আজিহে তাঁত
তৰিহা।

তৰাং “তৰং” চোৱা।

তৰাণি (স. শ.) তৰা-বনৰ হাৰি।

তৰাহি (স. শ.) পিতলৰ খাদ।

তৰি-তৰি (ক্ৰি. বি.) চোঁৱাই, আগবঢ়াই।

তৰণ্ (বি) ডেকা, ঘূৰা; (স্ত্ৰী) তৰনী।

তৰৱা (বি) সামান্য, অলুট পীয়া; অল-
পীয়া; যেনে, তৰৱা জলপান।

তৰৱা-কদম্; (স. শ.) এবিধ হালধীয়া
ফুল ধৰা কাঁইটীয়া গছ।

তৰে (ক্ৰি. বি.) বামে দি, বাম-বাটে।

তৰোৱাল্ (স. শ.) এবিধ ঠেক দীঘল
কটা অস্ত্ৰ। [বুল্।

তৰ্ (স. ধা.) লেখ, চকুৰে মন্;

তৰ্ (স. শ.) কথাৰ বাৰ, বিচাৰ;
কাৰণ আৰু কাৰ্য্যৰ অল্পসংখ্য।

তৰ্কবিতৰ্ক (স. শ.) বাদানুবাদ, প্ৰশ্ন-
উত্তৰৰ দ্বাৰা সত্যৰ বিচাৰ।

তৰ্কশাস্ত্ৰ (স. শ.) তৰ্ক অৰ্থাৎ কাৰণ আৰু
কাৰ্য্যৰ বিচাৰ কৰি সত্য নিশ্চয়
কৰিবলৈ শিকোৱা পুথি।

তৰ্চেৰেলী (স. শ.) এবিধ সৰু জেঠী-
জাতিৰ জন্তু। [খকাটে আছিল।

তৰ্জনী (স. শ.) বুঢ়া আঙুলিৰ ওচৰত

তৰ্জু (স. শ.) এডাল ধাতুৰ পখালি
হুই মূৰে বাটিৰ নিচিনা দুটা পাৰ
ওলমোৱা এবিধ তুল।

তৰ্ণান্তি (বি) হাইবাণ, হাৰাশান্তি।

তৰ্ণবীয়া (বি) গহীন নোহোৱা, মন-
পাতল, চঞ্চল [হোৱা অৱস্থা।

তৰ্জনি (স. শ.) টানত পৰি দিবুছি

তৰ্পণ (সৰ্গ) সেই চুবুৰীৰ পৰা।

তৰ্পণ (স. শ.) বৃত্তৰ উদ্দেশ্যে তিল-
জল দিয়া কাৰ্য্য।

তৰ্পণীয়া (বি) বাম-বাটে যোৱা।

তৰ্পণ } (অ. শ.) জিলিক, জলমলা
তৰ্পণ }

তৰ্পণীয়া } (বি) জিলিকা, জলমলীয়া।
তৰ্পণীয়া }

তৰ্পণী (স. শ.) এবিধ লতা; তাৰ
মিঠা আৰু বসন্ত ফল।

তল্ (স. শ.) অধোভাগ, নাম-ভাগ।

(বি) অধীন, তলতীয়া; নাম-ভাগৰ,
অধোভাগৰ। [কাপোৰ।

তলচা (স. শ.) তুলী-আদিৰ তলত পৰা

তলতীয়া (বি) তলৰ, অধীন, বগবতী;
বয়সে সৰু।

তলতপৰা (স. শ.) তুলীৰ ওপৰত পৰা
কাপোৰ, তুলীৰ ঢাকনী।

তলনি (বি) কোনো বস্তুৰ তলত থকা,
তলৰ। (স. শ.) গৈদ।

তলা (স. শ.) পাত্ৰৰ তলি; গাঁকৰ চক;
গুপ্তভাৱ বা কথা।

তলাওপৰা (বি) এটাৰ তলত আনটো
পৰা; তলৰ ভাগ ওপৰলৈ ঘোঁৱা।

তলাতল (স. শ.) পৃথিবীৰ তলৰ ক্ষুণ্ণ
ভাগ; অনেক খলপা থকা ঘৰ।

তলি (স. শ.) পাত্ৰৰ বা আন কোনো
বস্তুৰ তল-ভাগ, অধোভাগ।

তলিচা (স. শ.) তলচা।

তলিয়ৰি (বি) তলত থকা; পিছা
কাপোৰৰ ভিতৰ-ফালে লগোৱা।
(স. শ.) পিছা কাপোৰৰ ভিতৰ
ফালে লগোৱা কাপোৰ।

তলী (স. শ.) খেতি-কৰা মাটি; যেনে,
মাহ-তলী। [বঢ়া পাত্ৰ।

তলীয়া (স. শ.) কাঠৰ চেপেটা ভাঙ-
তলুৱা (স. শ.) হাতৰ ভিতৰৰ ফাল;
ভৰিৰ তলৰফাল। [তলতীয়া হৈ।

তলে (অব্য) তলৰ ফালে; অধীনে
তলে-তলে (ক্ৰি. বি.) গুপ্ত ভাৱে,
আনে নজনা কৈ, ভিতৰি।

তলৈ (সৰ্গ) সেই ঠাইলৈ।

তল্-ওপৰ (বি) তলতলীয়া, তালপাৰ।

তল্খুঁচুৰীয়া (বি) সৰু কৈ কোৱা।

তল্খুঁচুৰীয়া কৈ (ক্ৰি. বি.) সৰু মাতেৰে।

তল্গৰীয়া (বি) নোপকা, তল-ঘোঁৱা।

তল্চৰীয়া (বি) পুখুৰি-আদিৰ তলৰ
ভাগত থকা, (মাছ)। [জৰী।

তল্-খৰা (স. শ.) তাঁত-খালৰ গৰকাৰ
তলপতা (বি) তলত বাধৰ পতা
(খুৰীয়াত খাটে)। ১

তল্পাৰি (স. শ.) বৃদ্ধৰ ভিঃৰ তলৰ
ধাত পাৰী। ১

তল্-পেট (স. শ.) নাইব তলৰ ভাগ।
তল্-কালে (ক্ৰি. বি.) তলে, তলৰ ভাগত
তল্ সৰা (বি) গছৰ পৰা সৰি তলত পৰা

তল-হুঁতীয়া(বি) মাটিব তলে বৈ থকা
(নৈ)। [কোরা।

তল-হুঁতীয়া (বি) সকলৈ গোৱা বা
তল-হুঁতীয়াটৈ (ক্রি.বি.) সক মাতেবে।

তহিলং (স.শ.) তাও, জলবৎ (আনক
মৰা-কটাত থাকে)। ১

তহিলং কৰা (বি) বৰকৈ ছুখ দিয়া;
শিল্পকাৰ্য্যত পাৰ্গত। ১

তহিলং কৰি (ক্রি.বি) বৰকৈ ছুখ দি,
বেগতে কাৰ্য্য সমাধা কৰি। ১

ত্ৰা (স.খা.) ভাতি সঞ্চালিত কৰ,
ভ'তিবে তাও দি।

তাই (স.খ.) সেই জনী তিবোতা।

তাইলুকীয়া(বি) টুটকীয়া; অবিধানী;
নীচ। [হুতাও তাত বান্ধিলে

তাও (স.খ.) তাপ, উষ্ণতা; এবাৰ
চকত বহাই বন্ধা তাত; বেনে,
তাও (স.খ.) বস উলিওৱা কাৰ্য্য,
(ভাবব বস বাহিব কৰা)।

তাওকিন্ (স.খ.) ভোগলবা, পেটত
নলা-লগোৱা লোটা।

তাওদিয়া (স.ক্রি) তবনি কৰা
বেনে—গৌকত তাও দিছে।

তাও (স.খ.) কাপোৰ ববলৈ শালত
লগোৱা দীঘল নুতাবিলাক;
শালত থকা কাপোৰ।

তাওী (স.খ.) কাপোৰ বৈ জীৱিকা
কৰোঁতা। (ত্ৰী) জীৱিকা।

তাও-শাল (স.খ.) তাও বোৱা বৰ;
কাপোৰ-বোৱা বতন।

তাকব্ (বি) অলপ, কম; নোজোৰা।
তাকবা (স.খা.) কৰ কৰ, টুটা।

তাকবীয়া(বি) অলপীয়া, কম থকা;
অলপ; নোজোৰা। [কমকৈ।

তাকবকৈ (ক্রি.বি.) অলপীয়াকৈ,
তাকব্ (স.খা.) উৎকৰ্ষ কৰ, আগ-
তকৈ ভাল কৰ। [হপা পুখি।

তাকবণ (ক্ৰম.স.) উৎকৰ্ষ কৰা কাৰ্য্য।
(স.খ.) সংশোধন কৰি আকৌ

তাড়না(স.খ.)কোবোৱা,শাসন, দমন।
তাও (স.খ.) সেই ঠাইত। [প্রায়,অৰ্থ।

তাওপৰ্য্য (স.খ.) কথাব তায়, অতি-
তাড়ন (ক্রি.বি. তেনে, সন্মান।
তাত্ৰিক (বি) তত্ত্ব মথকীয়; তত্ত্বৰ মতে

চলা। (স.খ.) তত্ত্বমতে চলা
লোক। [শোক, ছখ।

তাপ্ (স.খ.) উষ্ণতা, তপত গুণ;

তাপলি (স.খ.) কাপোৰৰ কাটত সি
দিয়া এডোখৰ সক কাপোৰ,
কোনো বস্তু চাকিয়ৰ কাৰণ লগাই
দিয়া সক থক।

তাপহ্ (অ.খা.) বেজাব সহি বা ঠেঙত
খৈৰ্য্য থকা থাক।

তাপিত্ (বি) ছুখিত, বেজাব পোৱা
উত্তাপৰ পৰা ছুখ-পোৱা।

তাবিজ্ (বি) নিপুণ পাৰ্গত।

তাম্ (স. শ.) এবিধ বন্ধা ধাতু ।

তামসিক্ (বি) তমোগুণীয়া ।

তামি ঘৰা (স. শ.) কাপোৰৰ ঘৰ ।

তামী (স. শ.) পুত্ৰাত ব্যৱহৃত তামৰ
বাটি ।

তামূলী (স. শ.) বৰলোকক তামোল
কাটি দিওঁতা । (বি.) বৰকৈ
তামোল খোৱা, তামোলত বত ।

তামোল্ } (স. শ.) তাল জাতিৰ

তামুল্ } এবিধ গছ, তাৰ গুটি ;
পাণ চূণ আদিৰে মিহলাই চোৰা-
বৰ নিমিত্তে যুগুত কৰা সেই
গুটিৰ সৰু সৰু খণ্ড, গুৱা ।

তামোল-গামোছা (স. শ.) হাঁচটি,
তামোল-পাণ বান্ধি লৈ ফুৰোৱা
সৰু কাপোৰ ।

তাম্ৰপত্ৰ (স. শ.) বজ্জাই মাটি আদি
দান-কৰাব কথা লিখা চেপেটা
তাম, তামৰ ফলি ।

তাৰ্ (উপশ.) নোম, কাঠী বা তৰুণ
বস্ত্ৰৰ সমূহ বা আটি বজ্জাবলৈ সেই
বস্ত্ৰ বুজোৱা সংজ্ঞা-শব্দ বা তাৰ
বিশেষণৰ পাচত দিয়া শব্দ; যেনে,
চুলি-তাৰ, বাঢ়নী-তাৰ, ছুতাৰ
বাঢ়নী । সৰু বা ভাল তেনে বস্ত্ৰ
বুজাবলৈ "তাৰি" হয়; যেনে,
চুলি-তাৰি । (সৰু) সেই ঠাইৰ ।
(স. শ.) উদ্ধাৰ কৰ, আপদৰ পৰা
ৰাখ; মুক্তি দি ।

তাৰণ্ (কৃদ্. স.) উদ্ধাৰ কৰণ; মুক্তি-
দান ।

তাৰতম্য (স. শ.) নানাধিক; প্ৰভেদ ।

তাৰহ্ (স. শ.) শাসন, দমন; বাধা ।

তাৰা (স. শ.) নক্ষত্ৰ, তৰা ।

তাৰি (বি) পৰিমাণতকৈ অধিক
(খোৱা-পিয়াত খাটে) । (ক্ৰি. বি.)
ঘন কৰি, ডাঠ কৰি, যেনে জেওৰা
খন তাৰি আন ।

তাৰিকৈ (ক্ৰি বি.) পৰিমাণত কৈ
অধিক কৈ ।

তাৰিখ্ (স. শ.) কোনো কাকত লিখা
বা কাৰ্য্য হোৱা দিন ।

তাৰিণী (স. শ.) উদ্ধাৰ-কাৰিণী, বন্ধা
কৰ্ত্তা; মুক্তিদায়িনী স্ত্ৰী ।

তাৰী (স. শ.) তাল কলৰ বস ।

তাৰোঁতা (কৃদ্. স.) বন্ধা কৰোঁতা,
উদ্ধাৰ-কৰোঁতা; মুক্তি দিওঁতা ।

তাকিক্ (স. শ.) তৰ্কশাস্ত্ৰ-জানোতা ।
(বি) নৈয়ায়িক, তৰ্কশাস্ত্ৰ জ্ঞান ।

তাৰ পৰা (সৰু) সেই ঠাইৰ পৰা ।

তাল্ (স. শ.) এবিধ গছ; গীতৰ শব্দৰ
আঘাত বুজাবলৈ যৰা চাপৰি;
সেই চাপৰিৰ সলনি বজোৱা এবিধ
বাদ্য; খলপা ।

তালব্য (বি) তালৰপৰা উদ্ধাৰিত,
তালুত উৎপন্ন ।

তালি (স. শ.) তাপলি ।

তালু (স. শ.) মুখৰ ভিতৰৰ ওপৰৰ
ভাগ ; মাছ-মূৰ।

তালে তালে (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি-তালত,

তাল অহুসৰি, তাল নভৰাকৈ।

তালৈ (সৰু) সেই ঠাইলৈ।

তালমূৰীয়া (কু), (বি) এঘোৰ তালৰ
দৰে সমান।

তাৰৈ (স. শ.) সখিৰ বাপেক, বোপা-
ইৰ সখিয়ক ; নিজ নামেৰে ঘোৱা
মাছুইৰ বাপেক।

তাহন্ "তাহোন্" চোৰাঁ।

তাহানি (ক্ৰি. বি.) পূৰ্বে, আগৰ
কালত।

তাহোন্ (স. শ.) মাড়, তাঁতৰ দীঘল
নৃতাত মজা লিজোৱা ধানৰ
আঠা।

তিঞহ্ } (স. শ.) এবিধ লতা ; তাৰ
তিয়হ্ } খাত ফল।

তিত্ (অ. ধা.) আৰ্জ হ ; পানীযুক্ত হ।

তিতা (বি) নিষৰ নিচিনা আশ্বাদযুক্ত ;
মনত কট দিয়া। (স. শ.) তিতা
আশ্বাদ বা গুণ ; তিতা নস্ত।
(স. ধা.) আৰ্জ কৰ্। (বি) আৰ্জ,
সেমেকা, পানীয়ে ভেজা, টেপ-
টেপীয়া।

তিতাচণা (স. শ.) এবিধ স্ককাঠী গছ।

তিতাকুল (স. শ.) বাহক জাতীৰ এবিধ
গছ, বগা বাহক।

তিতামূৰীয়া (বি) লছোনত বা বধৰ
তাপত মূৰফুৰণীয়ে ধৰা বা হুজিত
হোৱা।

তিতা-লাউ(স. শ.) এবিধ দীঘল ভিত্তিৰে
তিতা বনৰীয়া লাউ।

তিতাকি (বি) অলপ তিতা।

তিথি (স. শ.) চন্দ্ৰৰ মাহেকীয়া প্ৰতিব
ত্ৰিশ ডাগৰ এভাগ, শুক্ল প্ৰতি-
পদৰ পৰা অমাবস্তাটলৈ ত্ৰিশ দিনৰ
এদিন।

তিনি (সং) এক-অধিক দুই।

তিনি-পৰীয়া (স. শ.) দিনৰ বা ৰাতিৰ
তৃতীয় ভাগ।

তিনিমুনি বাটু (স. শ.) তিনটা বাটৰ
মূৰ মিলা ঠাই।

তিনিসীৰ্ (স. শ.) তিন আঁঠুচ, নাক-
লেৰে ওপৰাউপৰিকৈ তিনিবাৰ
কৰা চাহ। [খৰা সজুলি।

তিফাই (স. শ.) এবিধ লোৰ জুই

তিমি (স. শ.) এবিধ মাছৰ আকৃতিৰ
বৰ ডাগৰ সাগৰৰ জন্তু।

তিয়নৌ (স. শ.) গা ধোতে পিছা সৰু
চুৰিয়া।

তিয়া (স. ধা.) তিতা, আৰ্জ কৰ্।

তিবন্ধাৰ্ (স. শ.) গালি, বিতণ্ডা।
নিন্দা।

তিবন্ধত্ (বি) গালি-খোৱা, নিন্দিত।

তিবী (স. শ.) তিবোতা।

ভিৰোমতি (বি) ছুৰ্জল ; ভয়াভূব,
(তিবোতাত খাটে) ।

ভিৰী-লগীয়া (বি) ভাৰ্যা থকা, উদা-
সীন নোহোৱা । [ভাৰ্যা ।

তিবোতা (স.প.) : তৰী,মাইকী মাহুহ ;

তিবোতা-সেকৰা (বি) ভাৰ্যাত বৰ
অহুৰু, ভাৰ্যাব বশ, জী-জিত ।

ভিৰ্-বিৰ্ } (স. প.) জলমল, কুপি

ভিৰ্-বিৰ্ } থকা কাঠি ।

ভিৰ্-বিৰিণি } (স. প.) জিলিকনি,

ভিৰ্-বিৰিণি } চকমকনি ।

ভিৰ্-বিৰা } (অ.ধা.)জিলিক,চকমকা ।

ভিৰ-বিৰীয়া } (বি) জিলিকা ভব-

ভিৰ্-বিৰীয়া } বৰীয়া ।

ভিল (স.প.) এবিধ ক্ষুদ্ৰ কলা তেল-
অয়োয়া গুটি ; তাৰ গছ ; মাহুহৰ
গাত থকা ভিলৰ নিচিনা কলা
সঁচি ; অতি ক্ষুদ্ৰ অংশ ।

ভিলক (স.প.) ঘূৰণীয়া কেঁট ।

ভিলনি (স.প.) ভিলৰ খেতি ; বৃত্তাব
জিন দিনৰ দিন। বৃত্তকৰ উদ্দেশে
কৰা কৃত্য ।

ভিলেক } (স.প.) থকেক ।

ভিলেকমান্ }

ভিষ্ঠ (অ. ধা.) থাক, বাস কৰ ।

ভিহো "ভিঞহ", চোৰী ।

ভীথব্ চিং (বি) উভোগী, চোকা,
সাহিয়াল । ১

ভীথা (স. প.) এবিধ টান চোকা-
ধাতু , ধং, জঁক ।

ভীথা-মথৰা } (বি) চোকা ; উগ্র ;

ভীথা-মোথৰা } বৰ থকাল ।

ভীথাল্ (বি) ভীথালগোৱা, চোকা ।

ভীত্ৰ (বি) চোকা, উগ্র, গ্ৰেবল, ভাৰব ।

ভীত্ৰতা (শু. প.) ভীত্ৰ শুণ ।

ভীব্ (স.প.) নৈব ধাতি, পাব ।

ভীৰ্ধ (স.প.) পৰিভ্ৰ ঠাই, পুথ্যৰ স্থান ।

ভীৰ্ধযাত্ৰা (স.প.) পুথ্য-স্থানলৈ গমন ।

ভীৰ্ধযাত্ৰী (স.প.)পৰিভ্ৰ ঠাইলৈ যাত্ৰতা

ভীৰ্ধোদক্ (স. প.) পৰিভ্ৰ পুথুৰি বা
নৈব পানী । [বৰ জোড়া ।

ভীহ্/ভীহীয়া (বি)বৰ চোকা আগ থকা

ভীক্ (বি) চোকা, ধাবাল ; উগ্র ।

ভুং ভুৎনি (স.প.) উলমূলনি, চহ ।

ভুংভুতা (স.ধা.) উলমূলা, চহ দি ।

ভুংহ (স.প.) ধানৰ চোকোবা ।

ভুক্ভুকীয়া (বি) বৰ শিহল ।

ভুৎকং (বি) পৰিপাটি, পৃথলা-কবা ।

ভুজ্জ (বি) সামান্জ, নৌচ ।

ভুজ্জ-জান্ (স.প.) অৱহেলা, অসন্মান,

ভুতি নতি (স. প.) ভৱ আৰু সেৱা ১

ভুতিয়া (স.প.) তামৰ কঁহৰপৰা কৰা

এবিধ সেউজীয়া বস্তু ।

ভূমি (সৰ্গ) থাক কৰা কোৱা যায় নেই

জনক বুজোৱা মাত, (সমনীয়াত খাটে)।
 তুৰিভূমা (স. শ.) তুমি আৰু ভোম্বাৰ
 বুলি, অৰ্থাৎ সমনীয়াৰ দৰে কৰা
 সম্বোধন।
 তুৰুল (স. শ.) বৰণত ছয়ো কালৰ সেনা
 মিহলি হৈ কৰা কটাকটি।
 তুৰুলি (স. শ.) ভেজৰ ধাৰ, বৈ যোৱা
 ভেজ।
 তুৰুল (ক্ৰি. বি.) ততালিকে, শীঘ্ৰে।
 তুৰুৱীয়া (বি) নিচেই পাতল।
 তুৰুল (স. শ.) গধুৰ বস্তু জোখা এবিধ
 সঁজুলি, ভুলাচনী।
 তুলনা (স. শ.) বিজোৱা কাৰ্য্য ; উপমা,
 সমানতা, সাদৃশ্য। [তাৰ পাত।
 তুলনী (স. শ.) এবিধ পবিত্ৰ গছ ;
 তুলা (স. শ.) সপ্তম ৰাশি ; শুটি-ভুচোৱা
 কপাহ, শিয়লু গছত হোৱা তুৰুপ
 বস্তু। (স. শ.) কটাৰীৰ আগেৰে
 পাউলকৈ ফাল, কাঠী কৰ্।
 তুলচনী (স. শ.) গধুৰতাৰ বেলেগ
 তুলচালনী } বেলেগ আকৃতিত এডাল
 মাৰিব এম্বুত ডলাৰ নিচিনা
 এখন সাদ্ৰ ওলমাই সজা এবিধ
 জোখা বস্তু।
 তুলাতুল (বি) তুলাৰ দৰে কোমল।
 তুলাপাত (স. শ.) নিলিখা কাকত।
 তুলাপ্ৰায় (বি) তুলাৰ দৰে কোমল বা
 লম্বু।

তুলী (স. শ.) তলত পাৰি পোৱা তুলা
 ভৰা কাপোৰ। [বসাল হোৱা।
 তুলতুলীয়া (বি) পকি কোমল আৰু
 তুল্য (বি) সমান, সমূখ।
 তুল্যতা (ক্ৰ. শ.) সমতা, সমান হোৱা
 অৱস্থা, সাদৃশ্য।
 তুট (বি) প্ৰসন্ন, সন্তোষ, হৰ্ষ।
 তুটি (স. শ.) সন্তোষ পোৱা।
 তুহনধ (স. শ.) বৰকৈ নবঢ়া আৰু
 ছিগি বোহানধ।
 তুতুয়া (বি) লোভ দি বঞ্চিত কৰ্,
 অনেক বাৰ আশা দি নিৰাশ কৰ্।
 তুলা, তুলী, “তুলা” “তুলী” চোৱা।
 তুণ (স. শ.) ঘাহ, বন, সাৰহীন, পাত
 গাঁঠি থকা, দীঘলীয়া পাতেৰে স্ত্ৰ
 গছ। [টাৰ শেষটো।
 তৃতীয় (সং) তিনি সংখ্যা পূৰ কৰা, তিন
 তৃতীয়া (স. শ.) অমবতা বা পূৰ্ণিমাৰ
 পাচৰ তৃতীয়া তিথি।
 তুণ (বি) সন্ত (বাইকৈ) ভোজন বা
 পান কৰি সন্তোষ পোৱা।
 তুষ্টি (স. শ.) সন্তোষ ; (বাইকৈ)
 ভোজনৰ বা পানৰপৰা হোৱা হৰ্ষ।
 তুকা (স. শ.) পিৱাহ, পানী পিবৰ ইচ্ছা।
 তুকাতুৰ (বি) পিৱাহৰ দ্বাৰা কাতৰ।
 তেউব (স. শ.) আঁৰবি, মুৰ্ছা বোঙ্গ,
 (কাৰ)।
 তেউবীয়া (বি) আঁৰবীয়া, ঐ)।

তেঁতেলী(স.শ.)এবিধ গছ ; তাৰ গুটি ।

তেঁতেলী-পতীয়া (বি) তেঁতেলীৰ
পাতৰ দৰে ছিৰলী ।

তেইশ্ (চ) (সং) তিনি-অধিক কুৰি ।

তেও(অব্যয়) তদপি, এনে হোৱাতো ।

তেওঁ (সৰ্ব) সেই জনা মান্ত লোক ।

তেওজ্-বেলি (স.শ.) যোৱা বছৰৰ
আগৰ বছৰ ।

তেকেতেদীয়া (বি) বৰবৈক তিতা,
পিছল হোৱা, (ঠাটত খাটে) ।

তেচল্লিশ(চ)সং তিনি অধিক দুকুৰি ।

তেজ্ (স. শ) তাপ, দীপ্তি, বল,
পৰাক্ৰম, মহিমা ।

তেজ্ (স. শ.) শোণিত, গাব বজা বস
(স. ধা.) ত্যাগ কৰ, এব ।

তেজস্বী(বি) বলৱান, প্রতাপী, মহিমা-
যুত । (স.শ.) প্রতাপী বা মহিমা
যুক্ত লোক । [চোকা ।

তেজাল্ (বি) অধিক তেজ-থকা, বলী,
তেজী-বজা (বি) তেজৰ দৰে বজা ।

তেজীৱান্ (বি) তেজস্বী, সাহিয়াল,
বলী ।

তেজোময়্ (বি) দীপ্তিমন্ত ।

তেজ-গোৱা (বি) বজাবে সৈতে মিহলি
বগা, (মাছহৰ বৰণত খাটে) ।

তেজ্-পাত্ (স.শ. দৰৰ আৰু আঞ্জাত
দিয়া এবিধ জুপ'ক পাত, তাৰগছ ।

তেজ্-পিৱা (স. শ.)নাইপিৱাৰ নিচিনা
এবিধ জন্ত ।

তেজ্-মুই (স.শ.) তেজ দেখাব পৰা
মূৰ-মূৰনি বা মুৰ্ছা ।

তেজ্-সাওঁ (স. শ.) শৌচৰ লগত
ওলোৱা তেজৰে মিহলি বীজলীয়া
মল । [সেই সময়ত ।

তেতিয়া (সৰ্ব) সেই সময় । (ক্রি. বি.)

তেতিয়াই } (ক্রি. বি) ততালিকে ।
তেতিখনে }

তেতেক্ সৰ্ব)সিমান, সেই পৰিমাণৰ ।

তেজিশ্ (চ) (সং) তিনি অধিক জিশ ।

তেনি (ক্রি.বি.) সেই পোনে,সেইকালে

তেনে (সৰ্ব) সেই প্রকাৰৰ, সেই বিধৰ
(ক্রি. বি.) সেই দৰে ।

তেনেই (ক্রি. বি.) সন্মুখি, গোটেই ;
একো নোখোৱাকৈ । [দৰৰ ।

তেনেকুৱা (সৰ্ব) সেই প্রকাৰৰ, সেই
তেনেকুৱাকৈ } (ক্রি.বি.) সেই দৰে,

তেনেকৈ } সেই কণে ।

তেনে-মুখেই (ক্রি.বি.) মুঠেই তামোল-
নোখোৱাকৈ । [কণ হলে ।

তেন্তে (ক্রি.বি.) যদি তেনে হয়, সেই
তেবাহি (বি) অতিশয়, অত্যন্ত (বেয়া
ভাৰত) ।

তেবাহিকৈ (ক্রি. বি.) অতিশয় কণে,
বৰকৈ, (বেয়া ভাৰত) ।

তেব (সং) দহ আৰু তিনি ।

তেবান্বে } (সং) তিনি অধিক নবৈ
তেবান্বে }

ত্বেবাশ্বি (সং) চাৰি হুৰি তিনি ।

তেল্ (সং. শ.) তিল, সবিন্নহ বা আন
শুটিব পিছল বস; জন্মৰ ছাল
আৰু মন্থনৰ মাজত থকা এবিধ
বগা তেলেতীয়া বস্তু, চৰ্কি ।

তেলাল্ (বি) তেল-যুক্ত ।

তেলী-ছাই (সং. শ.) তেলেৰে মিহলি
ছাই, চাকিব ছাই ।

তেলীয়া (বি) তেল লগা, তেল-সনা ।
(সং. শ.) তেল-বেচোতা ।

তেলীয়া-সাবেং (সং. শ.) বক-জাতিৰ
এবিধ চৰাই । [বা ঠাই ।

তেলী-খাল্ (সং. শ.) তেল-পেৰা বতন
তেলেতীয়া (বি) তেলৰ আশ্বাদ থকা;
তেলৰ দৰে পিছল ।

তেল্-কলা } (বি) চিক্‌চিকীয়া কলা,
তেল্-কলীয়া } (মাল্লহত খাটে) ।

তেল্গাজ্ (সং. শ.) এবিধ কলা-বৰণীয়া
চৰাই । [বত হোৱা হালি ।

তেল্‌চিকটি (সং. শ.) তেল লাগি কাপো-
তেল্‌বিল্লী (বি) তেল সানি পৰিষ্কাৰ
কৰা (মাল্লহত খাটে) ।

তেল্‌টুপি (সং. শ.) এবিধ নৈৰ পৰাৰ
গাঁতত থকা সৰু চৰাই ।

তেল্‌তেলীয়া (বি) তেলেৰে তিতা ।

তেহে (ক্রি. বি.) তেনেহলে হে; সেই
কথা হুলত হে । [বত ।

তেহেত্ (সং. শ.) ইয়াৰ পৰা অলপ আঁত-

তেহেত্ পৰা (সং. শ.) ইয়াৰ অলপ আঁত-
ৰৰ পৰা, সিকালৰ পৰা ।

তেহেতৈ (সং. শ.) সিকালতৈ, অলপ
আঁতৰলৈ ।

তোম্ (সং. শ.) শস্ত্র-আদিৰ টোপোলা
বন্ধা এবিধ বাঁহৰ কাঠীৰ সঁজুলি ।

তোমা (সং. শ.) তোমত ভৰি বান্ধ ।

তোবগা (সং. শ.) নল মেলি তাৰ আশ্বত
ফুল থকা অলপ বন্ধা বৰণীয়া এবিধ
ফুল; তাৰ গছ ।

তোল্ (সং. শ.) দাং, থিয় কৰ; ডাঙৰ-
দীঘল কৰ; মাটিৰ তলৰপৰা
ওপৰলৈ আন, উতাল্; সংগ্ৰহ
কৰ, আদায় কৰ (খনত খাটে);
গছৰ পৰা ছিঁড়ি একে লগ কৰ,
(ফুল) । (ক্ৰম. স.) তোলোতা;
(জী) তোল্‌তী ।

তোলন্ (ক্ৰম. স.) তোলা কাৰ্য ।

তোলনি-বিয়া (সং. শ.) পুংস্পাংসহ,
ছোৱালীৰ কস্তা-কাল হোৱাত
কৰা উৎসৱ । “নোৱাই-তোলনি”
চোৱা ।

তোলনীয়া (বি) ডাঙৰ দীঘল কৰি
সমান-বক্ৰপে লোৱা, (সমানত
খাটে); আনৰ লৰাক ডাঙৰ-দীঘল
কৰি আপোনাৰ সন্তান বক্ৰপে
লোৱা, (পিছ-বান্ধ) । [ইত্যাদি ।

তোলা (সং. শ.) আনৰ হতুৱাই দকা,

তোলাও } (বি) উবার, উৎখাত,
তোলাও } নিপাত ।

তোলাও (বি) হলদুলীয়া, তল-ওগদ,
বহু মাছ আক উচ্চ শব্দে পূর্ব
(স. শ.) হলদুল ।

তোম (স. ধা.) তুষ্ট কব, সন্তোষ দি ।
ত্যাগ (বি) এবা, ত্যাগ কবা ।

ত্যাগ (স. শ.) পরিত্যাগ, এবা কার্য ।
ত্যাগ (বি) এবিব লগীয়া, এবিবব
যোগ্য ।

জ্যোতিষ (সং) তিনি অধিক দহ ।

জ্যোতিষী (স. শ.) ন জোনব বা জোন
মবাব পাচব তেব সংখ্যাব তিথি ।

জন্ত (বি) ভীত, ভয় পোবা । [মুক্তি ।

জ্ঞান (স. শ.) উদ্ধার, নিস্তার; পরকালত
জ্ঞাতা (স. শ.) উদ্ধার-কৰোঁতা, মুক্তি

দিওঁতা । [কষ্ট ।

জাস (স. শ.) ভয়, অনিষ্টব আগন্ত-
কবপবা হোবা মনব অস্থিৰতা বা

জিকোণ (বি) তিনি চুকীয়া ।

জিগণ (স. শ.) সন্ধ্য, বজ, তৃষ্ণ ।

জিগগত (স. শ.) জিভূষন, স্বৰ্গ, পৃথিবী
পাতাল, এই তিনি । [বিকাব ।

জিদোব (স. শ.) বাত, পিত্ত আক ককব

জিনয়ন (স. শ.) শিব ; মহাজ্ঞেয় ।

জিহুবন "জিগগত" চোৰা ।

জিহুতি (স. শ.) একে লগ হোবা ব্রহ্মা,

বিষ্ণু আক শিব এই তিনি জনা
প্রধান দেবতা ।

জিগুবাৰি (স. শ.) শিব ।

জিলোক "জিগগত" চোৰা ।

জিলোচন (স. শ.) শিব, মহাদেব ।

জিশ (চ) (সং) তেব কুৰি ।

জিশ্ন (স. শ.) তিনটা জোমেবে এবিধ
যাঠী ।

জিসদ্ধা (স. শ.) পুয়া, দুপবীয়া আক
গধূলি । [তাব বাবে দোষ ।

জটী (স. শ.) কবিব লগা কার্যত হেলা;

জ্বেতা (স. শ.) দ্বিতীয় বা সত্যব পাচব
মুগ, তাব পরিমাণ ১২, ২৬০০ বছর

হেপন (সং) দুকুৰি তেব ।

জৈলোক "জিগগত" চোৰা ।

জবিত (বি) বেগী, শীতগামী ।

থ ।

থ (স. ধা.) স্থাপন কব, কোনো ঠাইত

স্থিত কব । (ক্রম. স.) থওঁতা ;

(জী) থ'তী । [কপা ।

থগন (ক্রম. স.) স্থাপন, থোবা কার্য ।

থকব, থকব (বি) থবক থবক, অস্থিৰ,

থকাঁথকা } (বি) আগমৈ বাওঁতে

থকাঁথকা } থযকি বোহা বা পাচ

হোঁহকা কার্য ।

ধকাসবকা (বি) বহুত বিজ্ঞান, অনেক
হুট। গুলোবা ; অনেক ঠাইত বা-
লগোবা বা কটা ।

ধকবকনি (স. প.) উত্তলা ভাতব লব ।
ধকবকা (অ. ধা.) উত্তলা ভাতব হবে
লব কব । [কাগোব ।

ধকা (স. প.) কখন, এবিধ ভুটীয়া নোহব
ধপবাই } (ক্রি. বি.) ধপব লব কবি,
ধপব কবে } (পৰাত ধাটে) । [কব ।

ধপবিয়া (স. প.) ভাতব তলুবাৰ আগ
ভাগেবে অল । অলপটৈ আঘাত ।

ধপিয়া (স. ধা.) চিলনীৰ ধবে অকস্মাত
ওপববপবা পবি নখেবে বিদ্ধ ।

ধপিয়া ধপি (স. প.) এটাই আনটোৰ
ওপবত বা এটাৰ পাচত আবটোৱে
কোনো বস্তুৰ ওপবত থাপ মবা
কাৰ্য্য ।

ধপ্ধপীয়া (বি) ঘন বোকাৰ নিচিনা,
ভুলীয়া নোহোবা । [বাব ।

ধবক্ (অ. ধা.) ভতিত হ, ব, ধবকা
ধবাই (স. প.) নিপানী ঘন ঘৈ-পাৰীৰ ।

ধবধবীয়া (বি) মধহাল, ভাতব গামুত
(ক্ৰা. বাহুত ধাটে) । [ধুটি ।

ধব (স. প.) দ্বিবতা, বৈধ্য ; গছী
ধানৰ পাচোটা, হুটা বা আয়োটা

ধবকববক্ (বি) অস্থিৰ, কঁপা, ধকব
বকব (স. প.) অস্থিৰতা, কলান ।

ধববিমান (বি) ভয়ত কম্পিত ভয়েৰে
ব্যাকুল । [ধত-অৰ্জী মাটি ।

ধল্ (স. প.) বাহ ; ঠাই ; ভৈয়াহ ;
ধলুতা (বি) বাহত বকা ; ভৈয়াহত বকা,
কোনো এক বিশেষ ঘটনা হোবা
ঠাইৰ । [গেৰে ভোলা আধব ।

ধল্-আধব্ (স. প.) লিখা কাকতৰ বব-
ধল্গিৰী স. প.) এটা হুত ।

ধল্পন্ন (স. প.) “ইলপল” লব অণ-
ব্রহ্ম ।

ধা (অ. ধা.) ধাউনি পা, পানীত ডল
নোহোৱাকৈ ভবিৰে মাটি ছো ।

ধাউকাল্ (বি) বব ওখ বা চাপৰ নো
হোবা. মানী ।

ধাউকতে (ক্রি. বি.) হুঠে, একেধাৰতে
অধিক পৰিমাণে (কিনা বা বেচাত
ধাটে) ।

ধাউকীয়া (বি) একে লগে অধিক কিনা
বা বেচা, (বস্ত বা বেপাৰীত ধাটে)
বেনে, ধাউকীয়া বস্ত, ধাউকীয়া
বেপাৰী ।

ধাউকীয়াটৈ (ক্রি বি.) ধাউকতে
ধাউনি (স. প.) দুব ডল নোহোৱাকৈ
ভবিৰে পোৱা পানীৰ তলি ।

ধাক্ (অ. ধা.) দাল কব ; ব ; বৰ্ত্ত ।
(স. প.) দাপ, ধলপা ।

ধাকল্ (ক্ৰ. স.) বকা কাৰ্য্য, দাল ।

ধান্ (স. প.) ঠাই ; মল ।

ধান্ধিত্ (স. শ.) সদায় ধক্ ঠাই,
 স্থিতাপি ঠাই । [শিচবতি ।
 ধান্ধান্ধ (বি) ঠাই-ঠাই অনেক ঠাইত
 থাপ, (স. শ.) অকস্মাত হাত থেলি থবা
 বা ওপৰৰ পৰা পৰি নথেকে থবা
 কাৰ্য্য । 'স. ধা. স্থাপন কৰ, পাত ।
 ধাপনা । স. শ. এই দেশৰ বৈষ্ণৱ-
 ধাপনি } বিলাতঃ সেৱা কৰিবলৈ পাতি
 থোৱা-ধৰ্ম্মৰ পুথি ।
 থাল্ (স. শ.) ধাতু আনিব বহল ঘৰ-
 গীয়া পাত্ৰ ।
 থালী (স. শ.) এবিধ বৰ ডালৰ চক ।
 থাহ্ (স. ধা. নিচেই সৰু সৰু কৈ কুট ।
 থিতাতে (ক্রি. বি.) ততালিকে, তেতি-
 যাই ; যেনে, থিতাতে মৰিল, নিচেই
 ওচৰতে ; যেনে, থিতাতে নৈ ।
 থিপ্, থিগিয়া (বি) ভৰি তল নোহোৱা,
 অলপীয়া, (পানীত থাটে) ।
 থিয় (বি) পোনে-পোনে ওপৰলৈ উঠা,
 এটলীয়া নোহোৱা ; কাতি হৈ বা
 বহি নথকা ।
 থিয়ই "থিয়ৈ"চোৱা । [কৰা আঘাত ।
 থিয়-কিল্ (স. শ.) কিলাহুটি ধোকটাই
 হাতৰ ঠাৰিৰ আগৰ ভাগ থিয়কৈ
 থিয়কৈ (ক্রি. বি.) থিব কৰি ।
 থিয়গোৰ (স. শ.) থিয় হৈ তৰিবে
 তললৈ কৰা আঘাত ।
 থিয় চকুৰা (স. শ.) মাহুৰত বাজে
 আন জন্তু ।

থিয়থি (স. শ.) থিয় হৈ অলপ ইকাল-
 সিফাললৈ খোজ-জলোৱা কাৰ্য্য ।
 থিয়ৈ (ক্রি. বি.) থিয় হৈ, কাতি নো
 হোৱা কৈ । [নিশ্চিত ; শাস্ত ।
 থিব্ (বি) স্থিব, লবচৰ নোহোৱা ;
 থিবাং (বি) নিশ্চিত, ঠিক ।
 থিবাংকৈ (ক্রি. বি.) নিশ্চয়কৈ ।
 থিবিকনি (স. শ.) কণিওৱা বৰষুণ ।
 থিবিকিয়া (অ. ধা.) কণিয়া, অলপ-অল-
 পকৈ সৰু সৰু টোপা হৈ পৰ ।
 থিবিকীয়া (বি) সিমসিমীয়া, সৰু-সৰু
 টোপা হৈ পৰা, (বৰষুণ) ।
 থিবে (ক্রি. বি.) থিব হৈ, লবচৰ নক-
 বাটকৈ ।
 থিব-জুব্ (বি) শাস্ত, স্তম্ভীৰ, নিৰ্জ ।
 থিব্, থিবা (অ. ধা.) থিবথিব লক্ষ কৰি
 পৰ, কণিকিয়া, (বৰষুণ) ।
 থিব্, থিবীয়া (বি) থিবিকীয়া, কণিওৱা ।
 থু } (স. শ.) সেপ, মুখৰ বস ।
 থুই }
 থুঃ (অব্য) থিগ বা জুজু কৰা মাত ।
 থুতৰি (স. শ.) খোতোৰা ।
 থুতৰীয়া (বি) খোতোৰালৈকে উঠা,
 খোতোৰাৰ সমান হ ।
 থুকি "থোকা" চোৱা ।
 থুকীয়া (বি) থোকমুক্ত, থোকত থকা ।
 থুক্ (স. শ.) পানীৰ-খোৱা সৰু টেকেলি ।
 থুক্ (স. ধা.) হাতেৰে অলপ-অলপকৈ

আধাত কবি ধো, (কাপোবত
ধাটে) ; সক সককৈ কুট্।

পুংকুবি (স. খ) পুই, যুধব বস।

পুংকুবিয়া (স. ধা.) পুই-পুই কবি উলি-
রাই পেলা, (চোবাই শুড়ি কবি
বস্তত ধাটে) ।

পুন্থননি (স. খ.) সক কান্ননব শব্দ।

পুন্থনা (অ. ধা.) সক-সক শব্দেবে কান্ন।

পুনপাক (স. খ) ধন খোয়া সক যোনা।

পুপি "খোপা" চোৰী।

পুবি (স. খ) ভালকৈ মুকলি নোহোৱা
পাত, যেনে ধাই থকা কোমল পাত,

খোবব দবে যোবোৱা পাত।

পুবিপোক (স. খ.) বোৱাত থকা এবিধ
পোক।

পুবিয়া (স. ধা) তিতবত কটা তামোল-
আদি তবি পাণব পুবি সাজ্।

পুৰীয়া (স. খ.) এবিধ তিবোতাৰ কাণব
অলভাব ; মহব পাৰীৰ খীবোৱা
চুৱা, কঁৰীয়া।

পুৰহি (স. খ.) অতি অলপকাল, বস্তক।

পুৱা (অ. ধা.) পুই পেলা।

পুপ্ (স. খ.) একে লগে থকা অনেক
বস্ত, সমূহ, মুঠ।

পুপা (স. খ.) একজ কব, একে ঠাইতে
গোটা ; দয়া, দলা।

পুপুবি (বি) একে ঠাইতে গোটা খোৱা,
একে লগ হোৱা।

পুল্ (স. খ.) সতা সমাজ, একজ চোৱা।

বিহু মাহুহব সমূহ।

পুলন্তব্ (বি) বব পুট, ধমধৰীয়া, জাতব
পাৰুল, (বহনীয়া মাহুহত ধাটে)।

পেঁতাল্ (স. ধা.) পুন্নি চেপেটা বা
আধা ভগা কব্।

পেঁতেল্ (অ. ধা.) পুন্নাতে চেপেটা বা
আধা ভগা হ।

পেঁতেলা (স. ধা.) আনব দাৰা পুন্নাই
চেপেটা বা আধা ভগা কৰা। (বি)
পুন্নাতে আধা ভগা বা চেপেটা
হোৱা।

খেকেচ (স. ধা.) কলেবে কোনো বস্তব
ওপৰত পেলাই দি, আকাল, গালি-
শপনি পাৰি মনত দুখ দি।

খেকেচনি (স. খ.) খেকেচা-মৰা কাৰ্ধা,
গালি-শপনি। [আহাব।

খেকেচা (স. খ.) আকাল, তললৈ মৰা
খেকেচ-নেকেচ। (স. খ.) খেকেচা,
আকাল ; বিকৰ্ণনা।

খেকেবা (স. খ.) দুবিধ টেঙা কলব
সাধাৰণ নাম ; সিহঁতব গছ।

খেমুখেনা (অ. ধা.) ভগা পাত্ৰব দবে
শব্দ কব্ ; পুন পুনা।

খেন্খেনীয়া (বি) ভগা পাত্ৰব দবে শব্দ-
কৰা ; পুন্থপুৰীয়া। [এসোপ।

খেপা (স. খ.) খোকাৰ মিচিলা বস্তব
খেপ-খেপীয়া (বি) জুলাই, কব টান

নোহোয়া, লেগলেপীয়া ; বব ঘন,
গাত গা লগা, (আধব)।

ধেক "ঠেক" চোরা [ডাব গছ।
ধেবেজু (স. প.) এবিধ খাত্ত কল ;
ধেবেহ্ (অ. ধা.) ভালকৈ নিসিজি বা
নপকি টান মাৰি থাক।

ধেবেহ্। (বি) ভালকৈ নিসিজি বা ন-
পকি টান মাৰি থকা।

ধেবোপেবো (স. প.) কোনো এক
কাৰ্য্য কৰা উচিত নে অছচিত বা
ছটা কাৰ্য্যৰ কোনটো কৰা উচিত
স্থিৰ কৰিব নোৱৰা অবস্থা।

ধেলুধেলীয়া (বি) ধেপধেলীয়া, বোকাৰ
নিচিনা, (বিষ্ঠা ত খাটে)।

ধৈয়ানধৈয়। (বি) গাত তত নথকা,
কিহব বা কি নহব নিশ্চয় নথকা;
উদ্ভব, (দম্ব বা যুঁজত খাটে)।

ধৈলা (স. প.) মৰা-পাটৰ জোলাক।

ধোতা (বি) ধোনা। (স. প.) পঢ়োতে
বা কঠতে শৰ উচ্চাৰণ কৰিব
নোৱাৰ বোতা বা সগৰীয়াকৈ
পঢ়িব বা কব নোৱৰা অবস্থা।

ধোতোৰ। (স. প.) মূৰৰ বা তল-ঠাইৰ
তল ভাগ।

ধোক } (স. প.) একে ভাল ঘাই
ধোকা } ঠাৰিত লাগি থকা তমোল
আদিৰ সমূহ ; ধান বা আন শস্যৰ
ওটিবিলাকৰ লান। সক বা উদ্ভব

ধোকা বুজাবলৈ "খুকি" হয়।

যেনে, ধান-খুকি।

ধোকাখুকি (বি) ভালকৈ ছুটুটা,
অম্পট, (মাত), কোঁচ ঘাই একে
লগ হোৱা, (কাপোৰৰ সূতা),
কুঁচি ঠায়ে-ঠায়ে একে লগ হোৱা
সূতাযুক্ত, (কাপোৰ)।

ধোকাথোকে (ক্রি. বি.) অনেক ধোকা
হৈ, বেলেগ বেলেগ ধোকাৰে।

ধোক্‌ধোকনি (স. প.) থকথকনি।

ধোক্‌ধোকা (অ. ধা.) থকথকা।

ধোপা (স. প.) একে ভাল ঘাই ঠাৰিতে
লাগি থকা ফুল বা সক ফুলৰ
সমূহ। সক বা ভাল ধোপা বুজাব-
লৈ "খুপি" হয় ; যেনে, ফুল-খুপি।

ধোপতে (ক্রি. বি.) মুঠতে ; ঠাউ-
কাঁহাকৈ।

ধোপাধোপা (বি) অনেক ধোপা হৈ
উৎস হোৱা বা লগা।

ধোপাধোপে (ক্রি. বি.) অনেক ধোপা
হৈ, বেলেগ বেলেগ ধোপাৰে।

ধোপেগোপে (ক্রি. বি.) মুঠতে, আগ-
ভৰি নভলাকৈ। [পোল।

ধোপোৰা (বি) দীঘল নোহোৱা, অলপ
ধাব্ (স. প.) দীঘলীয়া আৰু ঘেৰ
পাই থকা কোমল পাত ; পানৰ
গেঁৰ ; বব চুৰিয়াৰ আগ পাঁলে
ওলমি থকা ভাল।

খোৰঙে (ক্ৰি. বি.) স্পষ্ট নকৰাটক,
আগ-পুৰি নভুৱাটক, খোপে-
গোপে । [খোৰা মাৰি ।

খোৰা (স. .) ঢেঁকীৰ খুৰলিত সো-
খোৱালি (বি) আগলৈ ক্ৰমে সৰু ।

খোৰ্খোৰাটি (ক্ৰি. বি.) লাজ বা
নিৰাশাত পৰি একো নকৈ, (উলটি
ঘোৱাত খাটে) ।

খোলোকা (বি) পুঠি, বজ্জাল, (লৰা বা
পোৱালি জন্তুত খাটে) ।

খোল্পোল্প } (বি) বোকাৰ নিচিনা ;
খোল্পুলীয়া } গলিয়ন, পকি বা সিঁতি
ভাগটক কোমল হোৱা ।

খোহুখোহু. (বি) লাজত নিকতৰ ।

খৌকিৰাখৌ (বি) ধকত উখাল-ধৰা ;
বতাহৰ বা ত্ৰাপৰ ঘৰা বৰলৈ
সকালিত, (পানীত খাটে) ।

দ ।

দ, (বি) গভীৰ, শুক নোহোৱা ; নিয়
ওখ বা বাৰ নোহোৱা । (স. দ.)
নিয় ঠাই ; গভীৰ পানী ।

দইন (স. দ.) হানি, ক্ষতি । [দি ।

দং (স.দা.) কাষোৰ, পাতেৰে পীড়।

দংদ (ক্ৰম. স.) কাষোৰণ ।

দত (স. দ.) এবিধ জুত ।

দৈতাল (বি) দীঘল আৰু বাহিৰলৈ
ওলোৱা দাঁতবৃত্ত । (স. দ.) বালি
খনা কাঠৰ বডন ।

দৈত্ৰা (বি) উজলা-দৈত্ৰা ।

দ-টেক (ক্ৰি. বি.) গভীৰ টেক, নিয় টেক,
বৰলৈ ঘন লগাই ।

দক্ৰকীয়া (বি) তেজাল, জীয়া, মোটেই
নতুন, (বাহ বা যক্ৰ) ।

দগধা (বি) আভা আৰু গধুৰ
(কাঠৰ বা ধাতুৰ সজুলিত খাটে) ;
মিহিটক আৰু নিয়াৰিটক কাম
বৰিণ নজন, (শিল্পকৰ) ।

দগৰ (স.দ.) এবিধ খাদ্য । (স. দা.)
বৰ টেক বাহু, উজনিয়া ।

দগৰি-পিটা } (স. দ.) বৰ মাৰ-কিল,
দগৰ-পিটা } দিঠা-দগৰা ।

দগলা (স. দ.) দগা ; ওলত পাৰিৰলৈ
সিঁয়া-কাপোৰ ।

দগা (বি) দগৰা, আগ নকৰা বৈ-
থকা, (জন্তুত খাটে) ; অনেক
বাব বাৰ বাই মাৰলৈ ভৰ নকৰা ;
বহিৰি বাই মাৰ নথকা হোৱা ।
(স. দ.) বেপাকীয়ে বহু জোৰাত
বাহুহত শিল বা সীহ ।

দহ (বি) গোৰা, একাৰ বা ছাই-কৰা ।

দহা (স. দা.) আনৰ ঘৰা তোলা ।

দহা বুঠাটক (ক্ৰি. বি.) অধিক বহু
লগত নোপোৱাটক, বেগাই ।

দড়া (স. ধা.) দৃঢ়কৈ বা ভয় দেখাই
উপদেশ দি ।

দত্ত (স. ধা.) দত্ত দি, শাস্তি কৰ্

দত্ত (স. ধা.) শাস্তি, অগবব নিমিত্তে
বিধি মতে কৰা পীড়া বা অপকাৰ ;
দীঘল মাৰি, ডাঁৰ ; লাখুটি ; বাঠি
পল কাল । (কৃদ্. স.) দণ্ডোতা,
(জ্ঞা) দণ্ডতী ।

দণ্ডনীয় (বি) দণ্ডৰ যোগ্য, দণ্ডাৰ্হ ।

দণ্ডবিধান (স. ধা.) যি অগবব যি দণ্ড
আৰু নিয়ম ; দণ্ডৰ আজ্ঞা ।

দণ্ডবিধি (স. ধা.) অগবব উচিত দণ্ড-
বিহা পুৰি । [সেবা :

দণ্ডবত্ (স. ধা.) দীঘলহৈ পৰিকৰা

দণ্ডাকাৰ্ (বি) ডাঁৰৰ দৰে দীঘল ;
দীঘল হৈ পৰা ।

দণ্ডাজ্ঞা (স. ধা.) দণ্ড দিবৰ আদেশ ।

দণ্ডাৰ্হ (বি) দণ্ডৰ যোগ্য, দণ্ডনীয় ।

দণ্ডি (স. ধা.) তাকনা, হাতীৰ মূৰত
খোঁচা মাৰি, হাৰিত হাতী ফুৰা
বাঠি ; ছাতিৰ শলি ।

দণ্ডী (স. ধা.) হাতত পৰিজ লাখুটি লৈ
ফুৰা এবিধ সন্ন্যাসী ; শাস্তি পোৱা
লোক ।

দন্ত, (বি) দিহা, দান কৰা ।

দনাই (স. ধা.) বুৰা, বোপাইৰ ভাৱেক

দদাপদ্ব (স. ধা.) ভাৰ্য্যাব দদায়েক
দধি (স. ধা.) দৈ-পাখীৰ ।

দন্ (স. ধা.) জালত লগোৱা ভাৰৰ লেজ

দনা (স. ধা.) ধোঁৱাব লাগাম ।

দন্ত (স. ধা.) দাঁত ।

দন্ত্য (বি) দাঁতৰ পৰা উচ্চাৰিত ।

দন্দ্ (স. ধা.) বিবাদ ; হাই কৰি কৰা
কন্দল । [কাৰ্য্য ।

দন্দ্ৰাদন্দি (স. ধা.) পৰস্পৰে দন্দ্ কৰা
দন্দ্ৰা (বি) দন্দ্ কৰা বতাহযুক্ত মিলি
থাকিব নোৱৰা (জ্ঞা) দন্দ্ৰী ।

দন্ত (স. ধা.) দহন, হানি ।

দপ্ (অ. ধা.) আধাপকা হ, পকিবলৈ
ধৰ (কঁঠালত খাটে) ।

দপনা (স. ধা.) মহত্ব বা কাঠৰ ভাৰৰ
ভাঠ চেপেটা খণ্ড ।

দপাল্ (স. ধা.) ডাৰি দি, পালি পাব,
মহতালি কৰি ঘৰি ৰাখ্ ।

দপালনি (স. ধা.) পালি-খপনি, ডাৰি ।

দপ-দপা (অ. ধা.) মহতালি বা কয়তা
প্ৰকাশ কৰ্ ; টাল বৰষুণ পৰাব
দৰে পৰ কৰ ।

দপ্ৰদপীয়া (বি) দপ্ৰদপ শব্দেৰে বৰ
টানটক পৰা, (বৰষুণ) ।

দবনি (স. ধা.) দবাব শব্দ ।

দবনটক } ক্ৰি. বি.) কলি থুলি, পেট
দবহটক } ডবাই, হেপাহ পলুৱাই ।

দববাহববি (স. ধা.) জোঁজোৱা জোঁজুৰি,
জোঁটাপুটি ।

দবা (স. প.) এবিধ নাগেবাব নিচিনা
ড'কৰ বাত। (স. ধা.) হেঁচি বহুবা,
খাল কব, নত কব।

দবাণবলি (স. প.) ববৰ চালৰ মুখত
বজা খেব। [আঘাত।

দবাপিটা (স. প.) অতিশয় বা ওকতব
দব্ (স. ধা.) বশ কব, তলতীয়া কব;
শান্ত কব (ভদ. স.) দযোতা;
(স্ত্রী) দযতী।

দুব্ (স. প.) ওখটেক বা ওপৰাউপৰি
কৈ খোৱা বস্তব সমূহ।

দবন্ (স. প.) বশ, অধীন বা পৰাস্ত
কৰা কাৰ্য্য।

দবনা (স. প.) এবিধ ক্ষুদ্ৰ গছ।

দববা (স. প.) অধিক বয়স নোপোৱা
যত্না গৰু; চ-তিব ওপৰৰ বহি-
খোৱা। [উপহি হোৱা উঠা।

দবলা (স. প.) ছালৰ ওপৰত বহল হৈ
দবলাদমল (বি) অনেক দবলা বৃক্ষ।

দবলাদমলি (স. প.) অনেক দবলা।

দবাদব্ (বি) বহুত; বিস্তৰ।

দবাদবে (ক্রি. বি.) অধিক ৰূপে, বহুতটৈ
দবিত্ (বি) বশকৰা, বশীভূত।

দব্ (স. প.) অহকাৰ, দৰ্প।

দভালি (ভ. প.) অহকাৰীৰ দভাৰ বা
ভণ্ড দৰ্প।

দবা (স. প.) কপা, পুতী, লোকৰ হুখ
মেধি মন কোমল হৈ সেই হুখ
জ্ঞাবলৈ হোৱা বাক্য।

দবালু দবাযত, দবাতান, দবাশীল, (বি)
কপালু, দবাহুত। [বিধ।

দব্ (স. প.) মূল্যৰ পৰিমাণ, একাৰ,
দবক্ (স. প.) পানীৰ ওপৰত নিঠি
উলিয়াই অৱস্থিতি, (মাছত খাটে)।

দবব্ (স. প.) উৰণ, বোপ-ভোগোৱা বস্ত।

দবহ্ (স. প.) এবাল, মুকলি দুবে চৰিব
পৰাটেক জন্ত বহা জবী।

দবা (স. প.) বৰ, বিয়া কৰিবলৈ বৃত্তত
হোৱা মূনিহ। (স. ধা.) মূল্য দিব
কব, দব সোধ।

দবাচল্ (বি) একত, বাস্তবিক।

দবাচলে } (ক্রি. বি.) বৰপণ্ডে,
দবাচলতে } একতপণ্ডে।

দবা পুতলী (স. প.) লবাই উমলিমলৈ
কাপোবেবে সৰা দবা বা কভাৰ
আকৃতি।

দবালি দবাৱী (বি) দবাৰ দবব।

দবিত্ (বি) ধনহীন, হুণীয়া। (স. প.)
হুণীয়া-মাছহ।

দবিত্ততা (ভ. প.) হুণীয়াৰ অৱস্থা।

দবিয়া (স. ধা.) ববালি-মাছৰ দাবেবে
আঁহ মুকলি কব, (তুলাত খাটে)

দবে (ক্রি. বি.) একাবে, ৰূপে; মূল্যত,
বেচত; যেনে, চাউল কিদবে
বেচিছ।

দৰ্কাব্ (স. প. বাং) আৱতক, আমোজন।

দৰ্কাবী (বি) আবতকীয়, আমোজনীয়।

দজী (স.খ.) বেজীৰ কাম কৰোঁতা ।

দৰ্প (স. খ.) অহঙ্কাৰ । [দাপোণ ।

দৰ্পণ (স.খ.) আঠা, মুখ-চোৱা সঁজুলি,

দৰ্পহাবী (বি.) অহঙ্কাৰ শুচোৱা, দৰ্প-

নাশ কৰা । (স. খ.) অহঙ্কাৰ-

শুণাওঁতা ।

দৰ্শহী (স. খ.) সাহেবীয়া বানচ ।

দৰ্শ (অ. ধা.) দেখা হ, প্রকাশ পা ;

যেনে, ডাৰ ফল দৰিছে ।

দৰ্শক (স. খ.) দেখাওঁতা, বুজাওঁতা ;

দেখোঁতা, চাওঁতা ।

দৰ্শন (স. খ.) দৃষ্টি, দেল ।

দৰ্শন-শাস্ত্ৰ (স. খ.) কাৰ্য্য কাৰণৰ সম্বন্ধ

দেখাই এই ভগতৰ আৰু তাৰ

স্বষ্টিকৰ্ত্তাৰ বিষয়ে জ্ঞান-দিয়া

শুধি । [যোগা ।

দৰ্শনীয় (বি) দেখিবৰ বা দেখাবৰ

দৰ্শী (স. ধা.) দেখা, আদৰ দৃষ্টিত পেলা ;

বুজা, জ্ঞা, প্রকাশ কৰ ।

দৰ্শিত (বি) দেখোৱা । [হোৱা বন ।

দল (স. ধা.) বৰ্দ্ধন কৰ, নাশ কৰ ;

(স.খ.) সম্বহ, জুৰ ; এবিধ পানীত

দল (স.খ.) মঠ, থিয়কৈ সজা দেৱালয় ;

দম, ধূপ । [সাঁকো

দলং(স.খ.)কাঠ ও পাটৰ বা ফল বীহৰ

দলকা (স.খ.) এবিধ মাছ-ধৰা যন্ত্ৰন ।

দলনি (স.খ.) দল-বনেৰে আবৃতপানী ।

দলা (স. খ.) মাটীৰ লদা ।

দলা (স.ধা.) দমা, ওপৰাউপৰিকৈ থ ।

দলাদোপা (বি) ভৰি দিলে বহি ঘোৱা

আৰু কঁপা, দল ছুটীয়া ।

দলি (স. খ.) থানি উলিওৱা এভোখৰ

মাটি, চপৰা ।

দলিচা (স.খ.) এবিধ নোমৰ আসন ।

দলি মৰিয়া (স.খ.) দলি-ভৰা, কাঠৰ

দলি মাৰি } হাঁতুৰী ।

দলিয়নি (স. খ.) চপৰাদি, বহুত দলি

থকা ঠাই ।

দলিয়া (স.ধা.) চপৰা আহি মাৰি পৌড়া

দি ; হাতেৰে দূৰৈলৈ নিক্ষেপ

কৰ । [দলি-মৰা কাৰ্য্য ।

দলিয়াদলি (স. খ.) এজনে আন জনলৈ

দলৈ (স. খ.) একদল সোনাৰিৰ গধ-

কৰ বা মৰিয়াৰ প্রধান লোকৰ

খিতাপ, (কাম) দলৰ বৰ ঠাকুৰ ।

দলৌ-বাহু (স.খ.)এবিধ বনবীয়া বাহ ।

দলুকহু (স. খ.) এবিধ বজা ধান ।

দলুদলনি (স.খ.) ভৰি দিলে বহি ঘোৱা

আৰু কঁপা মাটি ।

দলুদলীয়া (বি) ভৰি দিলে বহি

দলুদলীয়া } ঘোৱা আৰু কঁপা ।

দলুদোপ (স. খ.) তললৈ বহি ওপৰলৈ

উঠা কল্মন । [চৰাই ।

দলুমৰা (স. খ.) এবিধ দলনিত থকা

দশ্ (স.) দুই পাঁচ । (স. খ.) ছোৱা-

লীৰ প্ৰথম কড়ু ঘোৱা অৱস্থা ।

দশনু (স. শ.) দাঁত, ঠোঁট ভিতরত থকা
আছাব-চোবোরা কোকা হাড় ।
দশ-ভুজা(বি)দহ-খান হাত থকা(জ্ঞা) ।
দশম্ (সং) দহ সংখ্যা পূর্ব ববা, দহো-
টাব শেষটো । [তিথি ।
দশমী (স. শ.) গুরু বা কৃষ্ণপক্ষ দশম
দশা (স. শ.) অশ্বা, ভাগা, কপাল ।
দশাহীন (বি) দুর্ভাগী, দুর্কপলীনা ।
দশোদিশ্ (স. শ.) পূর্ব-আদি আঠ দিশ
আক ওপব আক ভল, সকলো
কাল । [সকলো কালমৈ ।
দশোদিশে (ক্রি. বি.) সকলো কালে বা
দশ-ভাঙ্গব্ (বি) বোবন-কাল-গোরা,
পুষ্পোৎসব হোরা ।
দস্তব্ (স. শ.) চলি অহা নিয়ম, বোধি ।
দস্তব্ মতে (ক্রি. বি.) চলি থকা বোধিব
ববে ।
দস্তা (স. শ.) চোষ, ডকাইতি ।
দস্তাতা (জ. শ.) চুবি, ডকাইতি ।
দহ্ (স. শ.) পোষ, ভষ্ম কব, ছাই
কব্; শোক বা মনস্ত তাপ দি ।
(সং) ছুই পাঁচ ।
দহন(স. শ.) দাহ-করা বা পোরা কার্য ।
দহন-বহন (স. শ.) যবাক দ্বন্দ্বান্ধল
নিয়া আক দাহ করা কার্য ।
দহা (স. শ.) শূন্যাদি যবাব দহ দিব
দিনা কবা কার্য ।
দহি (স. শ.) আঁচলব আগত ওদহি
থক বোধব হুতা ।

দহি কহু (স. শ.) এবিধ উক্ত্য কহু ।
দাহকতবা (স. শ.) এবিধ চবাই ।
দহোদুবি (ক্রি. বি.) অরতে, অতথা
নোহোদাটক । [ওপবাকি ।
দহোদীয়া (স. শ.) দহ জন হজুয়ার
দহনধীয়া (বি) দুইও হাতব থাবোটে
গোরা ।
দক (বি) পটু, পার্গত; এজন্য কবি ।
দকতা (জ. শ.) পারগতা, পার্গতাজি ।
দকিন্ (স. শ.) সোঁকাল; পূর্বলৈ যুব
কবিলে দি কালে সোঁ-হাত হহ
সেই দিশ । [যামুৎক দিয়া দান ।
দকিণা (স. শ.) কোনো ধর্ম-কার্যত
দকিণাদিন্ (স. শ.) দ্ব্য দকিণ-কালে
গতি-করা কাল ।
দকিণীয়া (বি) দকিণব, দকিণ-কালব-
পবা চলা, (বতাহ) ।
দকিণে (ক্রি. বি.) দকিণ-কালে ।
দা (স. শা.) কাই (বানত খাটে) ।
(জ. শ.) দাউতা, (জ্ঞা) দা-তী ।
(স. শ.) এবিধ ভাঙ্গব কটা অস্ত্র ।
দাই (স. শ.) অপবাধ, অগব ।
দাউনি (স. শ.) ধান দাউতা, (জ্ঞা)
দাউনী ।
দাওন (জ. শ.) ধান-কাটন ।
দাঃ (স. শা.) তোম, ওপকলৈ নি কিয়
বা পোন কব । (জ. শ.) দাঝোতা
(জ্ঞা) দাওতী ।

দ্বীপ-বোলা (স. শ.) দুজন মাল্লহে এক-
নক দ্বীপ অলপ দূরতৈল নিয়া কার্য।

দ্বীত্ (স. শ.) দত্ত, ঠাঁই ভিতরত তলে
ওপরে দুশাবী ১৫ থকা আহাব
চোবোরা সক হাড়; হাতী-
আদিব মুখৰ বাজলৈ ওলোৱা
দ্বীতল হাড়।

দ্বীতনী } (স. শ.) দ্বীত-বহা সক

দ্বীতনী-ক'ঠী } মাৰি।

দ্বীতন্-গুড়ি } (স. শ.) দ্বীত-মজা গুড়ি।

দ্বীতন্-গুড়া }

দ্বীতবি (স. শ.) চাং আদিব দ্বীতি।

দ্বীতি (স. শ.) কোষ, পাৰ্শ্ব; পাঁখ।

দ্বীতি-কাৰ্ (স. শ.) কোনো দেশৰ দ্বীতি
বা সীমাৰ ওচৰৰ ঠাই।

দ্বীতি-কাৰবীয়া (বি) দ্বীতি-কাৰত থকা।

দ্বীতিনী (স. শ.) উল্লা-দ্বীতী তিবোতা।

দ্বীতি-পৰীয়া (বি) দ্বীতি-পাৰত থকা।

দ্বীতি-পাৰ্ (স. শ.) কোনো দেশৰ
সীমাত থকা পৰ্কতৰ দ্বীতিৰ ঠাই।

দ্বীতিয়াল্ (বি) দ্বীতি পাৰত থকা,
দ্বীতি পৰীয়া।

দ্বীতিয়ে (ক্রি. বি) কাষে, ওচৰে।

দ্বীত্-কপাটি (স. শ.) এপাৰি দ্বীত আন
পাৰিত লাগি মুখ বন্ধ হওন।

দ্বীত্-কবচনি (স. শ.) দ্বীত-চোবোৱা
কাৰ্য্য, এপাৰি দ্বীতক আন পাৰিৰে
ঘৰি থক কৰণ।

দ্বীত্-কাৰ্মবি (স. শ.) অকস্মাৎ ঠাঁই
লগা কামোৰ।

দ্বীত্-মজহী (স. শ.) দ্বীতৰ আলু উথহা
বেগনা।

দ্বীত্-মাজনী (স. শ.) দ্বীত ঘণ্টা কুঁহি।

দ্বীত্-শিকৰ্ (স. শ.) দ্বীতৰ ভিতৰ-
ফালে থকা টান চূণৰ নিচিঞা মস।

দ্বীত্-শিৰা (স. শ.) দ্বীত মজহী।

দ্বীত্-শূল (স. শ.) দ্বীতৰ বিষ।

দ্বীত্-সৰাহি (স. শ.) মূচ্ছিত হৈ দ্বীতক
দ্বীতেৰে চেপি থকা কাৰ্য্য।

দ্বীত্-কদ-স. দ্বীত কাৰ্য্য, তোলান।

দ্বীতৰা (বি) দেয়; দিব লগীয়া; দিবৰ
যোগ্য। [দ্বীতী।

দ্বীতা (স. শ.) দান-কৰোঁতা; (স্ত্রী)

দ্বীতে তুণখৰি (ক্রি. বি.) জানশুণ
পত্তন ব্যৱহাৰ দেখাই (ভতিত
খাটে)।

দ্বীতবি কোবাই (ক্রি. বি.) চলংপলং
কৈ যা; ঘহনী থা।

দ্বীতবি খোৱা (বি) দ্বীত-পোৱা; দ্বীত;
সৰণা (গালি)।

দ্বীত্ (স. শ.) ডেকোলা, (স্ত্রী) বা
জাতি দ্বীত্ৰী।

দ্বীত্ৰী (স. শ.) বেং, ডেকোলা।

দ্বীত্ৰি-দ্বীত্ৰী (স. শ.) মেহেলুৱা।

দ্বীত্ (স. শ.) দ্বীত কাৰ্য্য; দ্বীত থন বা
বন্ধ; বেতিবলৈ অনা বন্ধৰ বাবে

দ্বিহা বাজহ ; খেলত কড়ি বা পাৰ
টিব ভাল পতন ।

দানব (স. প.) বৈতা, অস্থব ।

দানি (স. প.) দান, খেলত পাৰটি বা
কড়িব ভাল পতন ।

দানী (বি) দানশীল, দান-কৰা (স. প.)
দান-কৰা লোক ।

দান-পত্ন (স. প.) কোনো বস্তু দান-
কৰাৰ কথা লিখা কাকত ।

দানশীল (বি) দান কৰা ব্যৱস্থাক
দানী ।

দাপ্ (স. প.) ডাৰি দি দৰি বাথ
শাসন কৰ্। (কৃষ্ণ.স.) দাপোণী,
(জী) দাপতী ।

দাপিণ্ } (স. প.) দৰ্পণ, আঁঠী ; বাট
দাপোণ্ } কৈ ধাতুৰে গড়া, মুখ
চোৱা সঁজুলি ।

দাপন্ (কৃষ্ণ. স.) দমন, শাসন ।

দাপনি (স. প.) বেয়া কামৰ বাবে কৰা
ভিৰতাব ।

দাব্ (অ. বা.) বহি বা, বাস হৈ পৰ
তলতৈ মোহাই বা ।

দাব্ "দাব্" চোৰাণী ।

দাব্‌কল্ (স. প.) এবিধ বনবীয়া কল-
গছ তাৰ গাত বৈয়াণে তেজৰ
নিচিনা বসণ্ডলায় । ১

দাব্‌বি (স. প.) গৰু পোৱালি, বাহক ।
দাব্‌দাব্ (স. প.) কৃষ্ণ, বিকু ।

দাব্‌দাব্ (স. প.) চেৰেণা, কৈতকুবি ।
দাব্‌কি (বি) অহকাৰী, পশাল ।

দাব্ (স. প.) দাহ-আবিষ সৰু চোকা
দাত সমূহ ; কবতৰ দাত ।

দাবা (স. প.) ডাৰ্ণা, দৈৰী ।

দাকন্ (বি) এবল, তমকৰ ।

দাৰ্শনিক্ (স. প.) দৰ্শন শাস্ত্ৰ জানোতা ।

দাস্ (স. প.) ভৃত্য, বন্দী, পৃথিব আৰু
ভোম-হাবিৰ উপাধি ; (জী) দাসী ।

দাসব্ (স. প.) দাসৰ অৱস্থা বা কাৰ্য ।

দাহ্ (স. প.) পোষণ ; তাপ, পোষণ,
জালা ।

দাহন্ } (স. প.) পৈতৃক সম্পত্তি,
নাহোন্ } বাপতি সাহন ।

দি (স. বা.) দান কৰ, সমৰ্পণ কৰ ।
(কৃষ্ণ.স.) দিওতা ; (জী) দিওতী ।

দিক্‌গাল্ (স. প.) ভগতৰ আঠ দিশৰ
প্রতিদিশ-বকা কৰা একোজন
দেৱতা । [দ্বিগবী ।

দিগব্ (বি) দাকঠ, দিগ ; (জী)
দি. গজ. (স. প.) পৃথিবীৰ আঠ চুক-
বকা একোটা হাতী ।

দিশ্‌দৰ্শন-ক্স (স. প.) পূব-আদি দিশ
চিনোৱা বতন ।

দিবাস্ (বি, দ্বিগব, দাকঠ) ।

দ্বিবিগব (স. প.) বগত বা শাস্ত্ৰৰ আল-
পত অনেক দেৱত লভা কৰ ।

দ্বিবিগবী (বি) দ্বিবিগব-কৰা ।

বিদ্যবিদ্য (স. শ.) পূর্ব-আদি আক
সেই বোঝাব মাত্র বিদ্য।

বিদ্য (স. শ.) সাধে থকা বা সপোন
নেমেথা অস্থায়ী।

বিদ্য (স. শ.) বেলি ওলোহাব পৰা বেলি
যাব ঘোড়ালৈকে কাল ; এবাৰ
বেলি ওলোহাব পৰা আকৌ বেলি
ওলোহালৈকে কাল, ২৪ ঘণ্টা ;
কাল, সময়।

বিদ্যকণা (স. শ.) মতাকুলি চবাই ; বি
অমনোযোগী।

দিনে (ক্রি. বি.) এদিনত।

দিনেও } ক্রি. বি.) নিতে, প্রতি-
দিনে-পতি } দিনে।

দিনে-দিনে (ক্রি. বি.) প্রতিদিনে।

দিনে-বাতিয়ে (ক্রি. বি.) দিন আক
বাতি জুইতে।

দিবাকৰ (স. শ.) সূৰ্য্য বেলি।

দিব-চক্ৰ (স. শ.) দেখা শক্তি বঢ়াবলৈ
চক্ৰত লগোৱা কাচৰ ঘৰন।

দিবন্ (ক্ৰি. স.) দান, দিয়া কাৰ্য।

দিবন্ (স. শ.) দিব, বেলি ওলোহাব
পৰা যাব ঘোড়ালৈকে কাল ;
এদিন এবাৰ।

দিব (স. শ.) পূর্ব-পশ্চিম আদি।

দিব-পাণ (স. শ.) দিব, দৰোদিশ।

দিবা (স. শ.) এবিধ কুম্ভ, মাত্ৰংঘ
পীকা-জলোহা মজ।

দিনে (ক্রি. বি.) পোনে কালে।

দিহ (স. শ.) উপায় ; আভা।

দিহা (স. শ.) কোনো কাৰ্য কৰিবলৈ
দিহা বুদ্ধি বা শিকনি ; কাৰ্য কৰি-
বৰ জ্ঞান বা বুজ ; কাৰ্য সাধনৰ
উপায় ; প্রতিবিধান।

দিহিকীয়া "সন্নিষ্টক" চোৱা।

দিহাদিহি (ক্রি. বি.) সকলো কাললৈ,
বেলেগ-বেলেগ ঠাইলৈ।

দিহদাব (স. শ.) কাম কৰিবলৈ দিহা
দিওঁতা ; লোকে কৰা কামৰ ভাল-
বেয়া চাওঁতা। [বাটত থাকে।

দীক্ৰো (বি) দীঘল, বহু দূৰলৈ যোৱা,
দীগ্ৰোহা "দীঘকোহা" চোৱা।

দীঘ (স. শ.) পথালিতকৈ আন ফাল।

দীঘল (বি) দীঘ, পথালিৰ বিপর্য্যত
ফালে অধিক। (স. শ.) পথালিৰ
বিপর্য্যত ফাল দীঘ।

দীঘলী-বাট (স. শ.) একোঠালীৰ পৰা
আন একোঠালীলৈ যোৱা দীঘল
ঠেং বাট।

দীঘলীয়া (বি) দীঘল আকৃতিৰ, দীঘল-
সজীয়া। [আন ফালে।

দীঘলে (ক্রি. বি.) দীঘে, পথালিতকৈ
দীঘল চালেফোৰা } (বি) দীঘলীয়া।

দীঘল-সজীয়া } দীঘল দেখা।

দীঘে (ক্রি. বি.) দীঘৰ ফালে, দীঘলৈ।

দীঘলোহা (স. শ.) এবিধ দীঘল
মাৰাম কণা।

দীৰ্ঘলতি (স. প.) এবিধ গছ ।

দীৰ্ঘলেচাৰি (বি) দীৰ্ঘলীয়া, দীৰ্ঘল-
সজীয়া । [বাঁয়ে ।

দীৰ্ঘি (স. প.) দীৰ্ঘলীয়া পুখুৰী, গড়-
দীপ্ (স. প.) প্রদীপ, চাকি ।

দীপ্‌লিপ্ (বি) অতি শুৱনীয়, হৃদয়ী,
(প্রায়ে কল্লাত খাটে) ।

দীপাধাব্ (স. প.) গছ, চাকিৰ আধাব ।

দীপাৱিতা (স. প.) আহিন বা কান্তিৰ
অযাবতাব গধূলি চাকি-লগোৱা
উৎসৱ । [দীপাৱিতা ।

দীপাৱলী (স. প.) দীপ সমূহ (বি)

দীপ্‌কাঠী (স. প.) এমূবত গছকাঠি-
লগোৱা বঁহা মাৰিলে জুই উঠা
এবিধ কাঠী ।

দীপ্তি (স. প) প্রকাশ, পোহৰ ।

দীপ্তিমন্ত } (বি) প্রকাশ-কৰা, পোহৰ-
দীপ্তিমান } দিয়া ।

দীৰ্ঘ (বি) দীৰ্ঘল, পুতলৰ বিপৰীত-
ভাগে অধিক । (স. প.) দীৰ্ঘ, দীৰ্ঘ-
লৰ কাল । [(স্ত্রী) দীৰ্ঘজীৱিনী ।

দীৰ্ঘ-জীৱী (বি) বহুকাল জীয়াই থকা ;

দীৰ্ঘতা (স্ত. প.) দীৰ্ঘ, দীৰ্ঘল ভণ ।

দীৰ্ঘবৰ্ণী (বি) বহু দূৰলৈ দেখা ; কোনো
কাৰ্য্যৰ আগলৈ কি কল হব বুজিব
পৰা ।

দীৰ্ঘদৃষ্টি (স. প.) বহু দূৰলৈ দেখা
শক্তি ; কোনো কাৰ্য্যৰ আগলৈ
কি কল হব জনা শক্তি ।

দীৰ্ঘায়ু (বি) বহুকাল জীয়াই থকা ;
(স্ত্রী) দীৰ্ঘায়ু । [যত্ন-শিকা ।

দীৰ্ঘা (স. প.) দেহতাব উপাসনাব
লীকিত্ (বি) দীৰ্ঘা বা যত্ন-লোৱা ।

দুই (সং) এক আৰু এক ।

দুই-এক্ (বি) অলপ, বহুত নোহোৱা ।

দুই-পৰীয়া (বি) নৈব দুয়ো পাবত থকা ।

দুই-বনা (বি) দুটা ইজা কৰা, দুটাৰ
কোনটো কৰা উচিত নিশ্চয় কবিব
নোৱৰা ।

দুঃখ (স. প.) কষ্ট, দুখ ; বেজাৰ ।

দুঃখ-ধায়ক্ (বি) দুখ দিয়া, কষ্ট-অয়োৱা ;
বেজাৰ লগোৱা ।

দুঃখাৰ্ভ (বি) দুখত কাতৰ দুখ পোৱা ।

দুঃখিত্ (বি) কষ্ট বা বেজাৰ পোৱা ।

দুঃশীল্ (বি) দুষ্ট, বেয়া স্বভাৱযুক্ত ; (স্ত্রী)
দুঃশীলা । [কবিব পৰা ।

দুঃসাধ্য (বি) কবিবলৈ টান, কষ্টেৰে
দুঃসাহস্ (স. প.) অস্বস্তিত সাহ, সৰু
লৈ আগহেলা ।

দুঃসাহসী (বি) বিবেচনা নকৰি সৰু-
লৈ আগ বঢ়া ।

দুখ (স. প.) কষ্ট ; বেজাৰ ; বেঘনা ।

দুখনীয়া (বি) দুখান থকা, দুস্তবগীয়া ।

দুখীয়া (বি) দৰিদ্ৰ, ধনহীন, ধোৱা-
পিছাত কষ্ট-পোৱা । (স. প.) দৰিদ্ৰ
লোক । (স্ত্রী) (বি. স. প.) দুখিনী

বা দুখনী । [(স্ত্রী) দুখকাৰিণী ।

দুখ্কাৰী (বি) অৰু কবি জীৱিকা অৰ্জা

ছুটি (বি) ছুটি ।

ছুগুগুগী (স. শ.) ডিম্ববৎ বা বুকুলৈ
ওলমাই পিন্ধা এবিধ অলঙ্কার ।

ছুগু (স. শ.) এৰী-গাখীৰ ।

ছুডলীয়া (বি) ছুই ডণ বা মেৰ থকা ।

ছুপৰি (স. শ.) বিয়াত পানী ভুলিবলৈ
বাওঁতে লগত নিয়া চাউল,
ভাৰোলপাণ আৰু এটা জলা চাকি
থকা এটা দোণ বা থবাহি ।

ছুপীয়া (বি) এছোণ বা পাচ সেৰ-থবা ।

ছুতৰ্ (স. শ.) আপদ, বিপদ ।

ছুতৰপীয়া (বি) ছুজাঁপ থকা ।

ছুতলীয়া (বি) একে বিষয়তে এঠাইত
এক আন ঠাইত আন কথা
কোৱা ; এজনক এটা কথা কৈ
তাৰ বিপক্ষক তাৰ বিপৰীত কথা
কোৱা, কাকি দিয়া ।

ছু } (স. শ.) শুণ, গিয়াহ ।
ছুহু }

ছুদৰি (বি) চাউল হবৰ আগেয়ে গাখী-
ৰৰ নিচিনা বসন্ত হোৱা, (ধান) ।

ছুমোৰ্ (স. শ.) কৈচুৰাৰ ভেদ্ আৰু
ৰীতি হোৱা ৰোগ ।

ছুধৰীয়া (বি) ছুয়ে দাঁতিত ধাব থকা ।

ছুনা (বি) ছুগুণ ।

ছুনাই (ক্রি. বি.) আকৌ, পুনৰ ।

ছুকুতি (স. শ.) এবিধ ভাৰব নাগেৰা ।

ছুপতীয়া (বি) গজিঙলাই ছুটা পাত
থকা ; ছুটা পাত থকা ।

ছুপৰ্ (স. শ.) দিনৰ বা ৰাতিৰ আধা ;
মাজ-দিন বা মাজ-নিশা ।

ছুপৰীয়া (স. শ.) ছপৰ বেলা, মাজ-দিন ।

ছুপৰীয়া-টেঙা (স. শ.) পাতৰপৰা পুলি
গম্মা এবিধ ক্ষুদ্ৰ টেঙা গছ ।

ছুপিয়া (অ. ধা.) দোপ দি, ভৰিবে হেঁচ ।
(স. ধা.) সম্মতি বুজাবলৈ সন্ধানিত
কৰ্ (হুব) ।

ছুপুছুপনি (স. শ.) ছপুছুপ শব্দ, বৰকৈ
বেগাই বাওঁতে বা গধুৰ বস্তু ঘনে-
ঘনে পৰোঁতে হোৱা শব্দ ।

ছুপুছুপা (অ. ধা.) ছপুছুপ শব্দ কৰ ;
ভেঙ পাৰ্, উদ্ধত হ ।

ছুপুছুপীয়া (বি) ছপুছুপ কৰি ঘন হৈ
পৰা, (বৰষুণ) ।

ছুপুছুপ কৰে (ক্রি. বি.) ছপুছুপ
শব্দ কৰি, বৰ বেগেৰে (জবাত
খাটে) ।

ছুকলীয়া (বি) ছকাল বা ছুতাপ হোৱা ;
ছুকালে বা ছুই পকত থকা ।

ছুম্বি } (স. শ.) দোভোখৰ কটা
ছুম্বি } কাপোৰৰ ছুই মূৰ গোটা হৈ
দিয়া ঢৰীয়া সিয়নি ।

ছুবছুট (স. শ.) ছৰ্‌কপাল, মন্ম দণা ।

ছুবন্ত (বি) প্ৰবল, উগ্ৰ ।

ছুব্‌বহা (স. শ.) মন্ম অৱস্থা, হুব ।

হুবা। } (স. শ.) এবিধ সৰু কাছ।

হুবা-কাছ }

হুবাগ্রহ্ (বি) বৰ ব্যগ্র।

হুবাগ্রহটৈ (ক্ৰি. বি.) বৰ ব্যগ্র হৈ।

হুবাচাব্ (বি) কুৰ্ব্বত বত, বেয়া

বভাৰযুক্ত, পাপী। (স. শ.) কু-

কৰ্ব্বত বত মাহুহ, পাপী মাহুহ।

হুবাশিঠীয়া (বি) মাজ ওখ হুয়ো ঠাতি-
লৈ ক্ৰমে চাপব।

হুৰ্জনী স. শ.) এবিধ নাৰব আকৃতিৰ
কাঠৰ পানী-খোৱা পাজ; সোপো-
ৱালে সোণ-খোৱা কঠুৱা।

হুকলিয়া স. ধা.) হুতাঁজ বা দোমো-
কোট কৰি জাপ্, (কাপোৰ)।

হুকহ্ (বি) অৰ্ধ কৰিবলৈ টান, কঠিন
অৰ্ধযুক্ত; হুঃসাধ্য।

হুকপলীয়া (বি) হুৰ্জুগীয়া, কপালহীন,
অভাগী, অভাগিনী।

হুকপালিনী } (বি) হুৰ্জাগিনী, হুক-
হুকপালী } পলীয়া (স্ত্ৰী) ॥ (স. শ.)

হুৰ্জুগীয়া তিবোতা।

হুৰ্গ (স. শ.) চুৰিও ফালে খাটৈ থানি
তাৰ ভিতৰত ইটা-মাটি-আদিৰে
বেৰা ঠাই।

হুৰ্গতি (স. শ.) হুবৰহা, হুঃখ, কষ্ট।

হুৰ্গত্ (স. শ.) বেয়া গজ। (স. শ.)
বেয়া গোছোৱা, হুৰ্গতি।

হুৰ্গতি (বি) বেয়া গোছোৱা।

হুৰ্গহ্ (বি) যাবলৈ বা সোমাবলৈ টান।

হুৰ্গা (স. শ.) শিৱৰ ভাৰ্যা, পাৰ্শ্বভী।

হুৰ্গণ্ (স. শ.) মনঃগণ; বেয়া মতাঁৰ,
অপকাৰ। [অপকাৰী।

হুৰ্গণীয়া (বি) গালৈ অহিত, শৰীৰৰ

হুৰ্গটনা (স. শ.) অকস্ম'ত হোৱা অহিত
ঘটনা।

হুৰ্ঘোব্ (বি) বৰ ভয়ঙ্কৰ্, প্ৰবল।

হুৰ্জণ (স. শ.) হুটে মাহুহ। [কাৰ্য্য।

হুৰ্জনালি (স্ত্ৰ. শ.) হুটেৰ মতাৰ বা

হুৰ্জয় (বি) পৰ'ক্ৰমী, বলৱন্ত; বৰ
ভাৱৰ। [আচাব।

হুৰ্নীতি (স. শ.) কুৰাৱহাৰ, বেয়া

হুৰ্জুশ (স. শ.) হুৰ্জপাক্, হুৰ্জাপা।

হুৰ্জিন্ (স. শ.) ভাৱবীয়া বতৰ, মৰমূণৰ
দিন; হুৰ্বৰ কাল।

হুৰ্জৈৰ (স. শ.) হুৰ্জপাল।

হুৰ্জাম্ (স. শ.) হুৰ্জাশ, অব্যাতি।

হুৰ্জল্ (বি) বলহীন, নিৰ্কলী।

হুৰ্জলতা (স্ত্ৰ. শ.) বল নথকা অৱস্থা।

হুৰ্জচন্ (স. শ.) গালি, টিৰকাৰ;

হুৰ্জাক্ } কৰ্কশ বা নিমৰমিয়াল মাত।

হুৰ্জাহ্ (স. শ.) অকীৰ্তি, হুৰ্জাম, কৰন-
লগীয়া কথা।

হুৰ্জাহল্ (বি) ভাৱৰ, ধাৰাসাৰ (বৰমূণ)
প্ৰবল, বৰ হাই-হোৱা, (মন্ত্ৰ)।

হুৰ্জাসনা (স. শ.) হুৰ্জপাল, হুৰ্জৈৰ।

হুৰ্জুতি (স. শ.) বেয়া বুদ্ধি বা মতি,

হুখভাৰ : বেয়া পৰামৰ্শ বা আলচ।
 (বি) বেয়া মতিযুক্ত ভাল কাৰ্য্যলৈ
 ইচ্ছা নথকা।
 হুৰ্ণধীয়া (বি) বেয়া মতিযুক্ত, হুৰ্ণজি,
 ভাল কামলৈ ইচ্ছা নথকা।
 হুৰ্ণদীয়া (বি) হুৰ্ণপলীয়া, কপালহীন,
 (জী, পুং)।
 হুৰ্ণাগিনী } (বি) হুৰ্ণপালিনী, অভা-
 হুৰ্ণাগী } গিনী। (স. শ.) হুৰ্ণ-
 পলীয়া তিবোতা।
 হুৰ্ণাগ্য (স. শ.) হুৰ্ণপাল, মন্দ দশা।
 হুৰ্ণিক (স. শ.) অকাল, আহাৰ
 পাবলৈ টান হোৱা সময়।
 হুৰ্ণতি (বি) মন্দমতি যুক্ত, হুখভাৰ-
 যুক্ত। (স. শ.) হুখভাৰ, বেয়া
 ইচ্ছা, হুৰ্ণজি।
 হুৰ্ণী (বি) মৰণ, অধিক বেচ-লগা।
 হুৰ্ণাশ (স. শ.) হুৰ্ণায়, অধ্যাতি।
 হুৰ্ণত (বি) পাবলৈ টান; উদ্ভয়, স্বেচ্ছ।
 হুৰ্ণবী (স. শ.) এটা অসমীয়া হুৰ্ণ।
 হুৰ্ণাল (স. শ. হিং) গ্ৰিহপাঞ্জ,
 মৰমিয়াল। [ভাবী।
 হুৰ্ণীয়া (স. শ.) দোলা-নিওঁতা, দোলা-
 হুৰ্ণা (স. শ.) পকাৰ পৰা হুৰি কেঁচা
 হোৱা (গছত লাগি থকা কল বা
 থুহত খাটে)।
 হুৰ্ণটী (বি) হুৰ্ণৰ বা ততোধিক
 কালত লগা বাইকী নক-মহ। >

হুৰবা "সন্মিকৈ" চোৱা।
 হুৰবী (স. শ.) ঘৰৰ দুৱাৰ-বৰীয়া।
 হুৰবীয়া (স. শ.) পৰ্ৱতীয়া মাহুহ ভৈয়া-
 মলৈ বা বিদেশী মাহুহ কোনো
 দেশলৈ অহা বাটত নিযুক্ত বৰীয়া।
 হুৰলীয়া (বি) ঘাই গৰাকীৰ বা বিষয়াৰ
 ডলতীয়া।
 হুৰাব (স. শ.) ঘৰলৈ সোমোৱা আৰু
 তাৰ পৰা ওলোৱা বাট; সেই
 বাটৰ ঢাকনী; পৰ্ৱতীয়া মাহুহ
 ভৈয়ামলৈ বা বিদেশী মাহুহ
 কোনো দেশলৈ অহা বাটৰ মুখ।
 হুৰাব-গৰিলা } (স. শ.) ওখ হৈ উঠা
 হুৰাব-গঁড়িলা } বা ডাঙৰ ঢৌ।
 হুৰাব্‌ভলি (স. শ.) হুৰাবৰ ডলৰ
 পখালি কাঠ বা গড়।
 হুৰাব-ভাং (স. শ.) হুৰাব-মৰা মাৰি।
 হুৰাব-মুখ (স. শ.) হুৰাবৰ সমুখৰ ঠাই;
 পদূলি।
 হুৰ্ণবিজ (বি) বেয়া-আচৰণ-কৰা, হুৰ-
 ৰ্ণত বস্ত। (স. শ.) বেয়া আচৰণ।
 হুৰব্‌ (বি) হু:সাধ্য, কবিলৈ টান।
 হুৰ্ণ (স. শ.) বেয়া কাম, হুৰ্ণৰ।
 হুট (বি) অসং, দোষযুক্ত। (স. শ.)
 অসত্ পুৰুষ; (জী)(বি. স. শ.) হুটা
 হুটালি (জ. শ.) হুটৰ বভাৰ বা কাৰ।
 হুটাপ্য (বি) হুৰ্ণত, আটকীয়া, পাবলৈ
 টান। [ভোথৰ।
 হুহতীয়া (বি) হুটা হাত থকা; হুহা

হুহিতা } (স. শ.) পুজী, জি।
হুহিত }

হুত (স. শ.) পাচনি, বাৰ্তা-নিষ্ঠতা ;
টেকেলা ; কটকী ; (জী)দুতী । [বন।

হুব্বি (স. শ.) ডুববি, এবিধ পবিজ

হু (বি) আতব, নিলগ । (স. শ.)
আতব ঠাই, হুই ।

হুনি (স. শ.) হুই, আতব ঠাই ।
(বি) হু, আতব ।

হুনি-বটীয়া (বি) হুব্বপবা অহা বা বব
হুত থকা ; যেনে, হুনি-বটীয়া
মাহুহ সোনকালে বাব লাগে ।

হুতা (স. শ.) হু হোৱা অবস্থা ।

হু-দৰ্শন-বস্ত (স. শ.) আতবব বস্ত
ভালকৈ দেখোৱা বস্তন ।

হুদৰ্শী (বি) আতবব বস্ত ভালকৈ
দেখা ; কোনো কাৰ্য্যৰ আগলৈ
কি কল হব তাক জনা (জী)
হুদৰ্শিনী । [হব ওনা শক্তি ।

হুদুটি (স. শ.) হুইব বস্ত দেখা শক্তি,
কোনো কাৰ্য্যৰ আগলৈ কি কল

হুই (স. শ.) আতব ঠাই, নিলগ ।

হুৰী (স. শ.) ডুববি বন ।

হুৰী (স. শ.) হুইব বস্ত ওচৰ বেন
দেখোৱা বস্ত ।

হুবিড (বি)দোকবুড ; বিকৃত, বেয়া
হোৱা ; যেনে, হুবিড বায়ু ।

হুবা (বি) দোব দিবব বা ধৰিবব বোপা
যেনে, সত্য কথা হুবা নহয় ।

হুকপাত্ (স. শ.) দৃষ্টি, দেখা বা চকু-
পেলোৱা কাৰ্য্য ; যেনে, এই
ফাললৈ হুকপাত কৰোক ।

হুচ (বি) টান, কঠিন, টিলা নোহোৱা ;
লবচৰ নকৰা ।

হুচতা (স. শ.) কঠিনতা ; টান ওপ ।
হুচকৈ (ক্ৰি. বি.) টানকৈ, লবচৰ
নকৰাকৈ ।

হুট (বি) দেখা । [পটহৰ ।

হুটাত (স. শ.) উদাহৰণ, কথাৰ উপমা,
দৃষ্টি 'স. শ. দৰ্শন, দেখন । [পবা ।

হুটি-পোচৰ (বি) চকুৰে দেখা, দৃষ্টিত
দেই (ক্ৰি. বি.) অৱস্তে কোনো আৰ্থনা

বা ইচ্ছা প্ৰকাশ কৰোঁতে তাক
যেনে অৱস্তে সিহ কৰিব লাগিব,
এনে ভাব বুজাবলৈ ব্যৱহৃত শব্দ ;
যেনে, তুমি আহিবা দেই, তই নে
যাবি দেই । সমনীয়া মাহুহক
কথা কোৱাত "দেইবা" এনেও
হয়, এনে তুমি থাকিবা দেইবা ।

হেউ (স. শ.) বাপু, কোনো শব্দ
ব্ৰাহ্মণৰ কথা-কোৱাত বা তেওঁক
শাস্তত ব্যৱহৃত শব্দ ।

হেউকি (স. শ.) উচাপ, চমক, (কাহ) ।

হেউতা (স. শ.) অসদ-দেখব তাক
লোকক শাস্তা শব্দ ।

দেউনাগেবী (স. খ.) সংস্কৃত ভাষা-
লিখা আখৰ । [উত্তা ।

দেউবী (স. খ.) দেবতাৰ প্ৰসাদ-বিলা

দেও (স. খ.) ভূত, পিশাচ ; উদ্ভলো-
কক মহা মাত্ৰ, মহাশয় ।

দেওভৰিক (স. খ.) চিত্ৰবিচিত্ৰ পাখিৰে
এবিধ উৰিকা-চৰাই ।

দেওধনি (স. খ.) দেৱে ধৰা মাছহৰ
বকনি আৰু কঁপনি । [কাম ।

দেওধনী (স. খ.) দেৱে ধৰা তিৰী ।

দেওধাই } (স. খ.) আডকতীয়া আহম

দেওধাই } বিলাকৰ দেও পূজা-কৰা
আৰু শুভাশুভ কোৱা পুৰোহিত ।

দেও পূজক (স. খ.) দেওক বা ভূতক
পূজা কৰোঁতা ।

দেও পূজা (স. খ.) ভূতৰ পূজা ।

দেওবৰীয়া (বি) দেওবাবে জন্ম বা
হোৱা, দেও বাবৰ ।

দেওবাব্ (স. খ.) বিবিবাব, সপ্তাহৰ
প্ৰথম দিন ।

দেওব্ (স. খ.) স্বামীৰ ভায়েক ।

দেখ্ (স. খা.) দৰ্শন কৰ্, চকুৰ দ্বাৰা
বোধ কৰ্ বা বুজ্ ; মনেৰে বুজ্ ।

(হুদ.স.) দেখোঁতা, (জী) দেখতী ।

দেখন্ (হুদ. স.) দৰ্শন, দৃষ্টি ।

দেখনিয়াব্ (বি) শুধনি, দেখিবলৈ ভাল ।

দেখা (স. খা.) চকুত পেলা, দৃষ্টি কৰা ;
বুজাই ক, প্ৰকাশ কৰ্ ।

দেখাদেখি (স. খ.) এজনে আন জনক
দেখা কাৰ্য্য । [জলুকোৱা কৈ ।

দেখাদেখিকৈ (ক্ৰি. বি.) এজনে আন-
জনক দেখি ; প্ৰকাশিত ৰূপে ;
দেখাশুনা (বি) স্পষ্ট, ওলাই থকা, শুণ্ড
নোহোৱা । [কোৱাকৈ ।

দেখাশুনাটক (ক্ৰি. বি.) দেখাই, জলু-
দেখুৱা (স. খ.) "দেখা" চোৱা ।

দেখনেদেখ্ (বি) দেখা দিয়েই নেদেখা
হোৱা, বৈ নথকা । [কত ।

দেমেৰা (স. খ.) ঘঁহনি লাগি ছাল ছিগা
দেয় (বি) দিবৰ উপযুক্ত ; দিবলগীয়া ।

দেব্দেৰা (অ. খা.) ছাল ছিগি যোৱা
বা ঠেংৰণা হোৱা যেন বোধ কৰ্ ।

দেবেচী (বি) ডেব বছৰত জগা মাইকী
গৰু-মহ । ১

দেবতা (স. খ.) জ্ব, স্বৰ্গৰ লোক ।

দেবদাক (স. খ.) উই কাঠ ।

দেবনা (স. খ.) দমনা, এবিধ ক্ষুদ্ৰ
পাত্ৰেৰে জগদ্ধি গছ ।

দেববাণী (স. খ.) আকাশী বাণী, ওপ-
বৰণৰা দেবতাই কোৱা কথা ।

দেবব্ (স. খ.) দেওব ।

দেববাজ্ (স. খ.) ইজ্ৰ । [কাম-কৰ্ম্ম ।

দেবগীয়া (বি) দেৱালব ; দেৱালত

দেব-লোক (স. খ.) দেৱতাৰ ঠাই, স্বৰ্গ ।

দেবদ্ব (স. খ.) দেৱতাৰ বস্তু, দেৱতাক
দিয়া সম্পত্তি ।

দেহাং (বি) দেহ-লগ্না, উদেহভাব
নিচিনা ।

দেহান্ (স. শ. যাং) বাজা বা ডাক্তর
লোকৰ প্রধান কাৰ্য্যকাৰক ;
যত্নলানৰ ধৰ্মোপদেশক ।

দেহাল্ } (স. শ.) যন্নিব, যঠ ।
দেহালয়্ }

দেহী (স. শ.) দেহভাব ভাৰ্যা, গোসানী
ব্রাহ্মণৰ তিবোতাৰ আৰু বজাৰ
পাট-মাইদেৰ উপাধি ।

দেহোত্তৰ্ (স. শ.) দেহতালৈ দিয়া
নিকৰ মাটি ।

দেহোত্তৰীয়া (বি) দেহোত্তৰ-সম্বন্ধীয়া ।

দেপ্ (স. শ.) এজন্য বজাৰ অধীন,
পৃথিবীৰ এভাগ ।

দেপাচাৰ্ (স. শ.) কোনো এক দেশত
আগবপৰা চলি অহা বীতি ।

দেপাধিকাৰ্ (স. শ.) দেশৰ পৰাকী
বা বজা ; দেশৰ কোনো এভাগ
শাসন-কৰোঁতা ।

দেপাভৰ্ (স. শ.) আন দেশ, বিদেশ ।
(বি) বিদেশলৈ যোৱাৰা বা লুৰ
কৰা । [শত্ৰু বাস কৰা ।

দেপাভৰী (বি) নিজ দেশ এৰি বিদে-
শী (বি) নিজ দেশৰ, নিজ দেশত
উৎপন্ন । [সকলো দেশত ।

দেপে-দেপে (ক্ৰি. বি) প্রত্যেক দেশত,
দেহ্ (স. শ.) শবীৰ, গা ।

দেহতত্ত্ব (স. শ.) জন্তু আৰু পছৰ গা
আৰু ইন্দ্ৰিয় বা অঙ্গবিনাকৰ
প্রকৃতি আৰু কাৰ্য্য-জ্ঞানোৱা বিদ্যা ।

দেহি (অৰ্য্য) পুতৌ-কৰা মাত ।

দেহি ঐ (অৰ্য্য) কোনো মৰমৰ মাতৃহক
অকস্মাৎ সত্ৰুত পৰা দেহি হুণ
প্রকাশ-কৰা মাত ।

দেহিধানি } (স. শ.) বৰ প্ৰিয় মাতৃ-
দেহিডুখৰি } হক মতা মাত ।

দেহ্-প্রাণ্ (স. শ.) বৰ মৰমৰ মাতৃচ
বা যন্তু ।

দৈ (স. শ.) পোট মৰা গাখীৰ ; পাত-
লটক তুলোৱা কাঠী । [চৰাই ।

দৈকলা (স. শ.) এবিধ পানীত চৰা

দৈ-টেকেলি (স. শ.) বিহাৰ আৰম্ভতে
দৰা-বৰৰ পৰা কন্যাৰ বয়লৈ দৈ
গাখীৰ ভৰাই নিয়া টেকেলি ।

দৈভ্য (স. শ.) অশ্বৰ, মানৱ ।

দৈনিক্ (বি) দিনে হোৱা বা কৰা ;
এদিনীয়া । (স. শ.) ত্ৰুতদিনৰ
ঘটনাৰ বা বাৰ্ধ্যৰ বিৱৰণ ।

দৈয়ন্ (স. শ.) বিহাৰ দিনা পুৰা দৰা-
কন্যাৰি পাত্ৰ দৈ সৰা কাৰ্য্য ।

দৈব (স. শ.) কপাল, দণা । [কাৰ্য্য ।

দৈবঘটনা (স. শ.) অকস্মাৎ হোৱা

দৈবজ্ঞ (স. শ.) গণক, দণা-গণোতা ;
এক জাতি । [হুৰ্জিপা ।

দৈবহুৰ্জিপাক্ (স. শ.) হুৰ্জিপালৰ কেব,

দৈবযোগে } (ক্রি. বি.) অকস্মাৎ,
দৈব্যাৎ } কপালব ক্বেত বা
দেবতাব ইচ্ছাত ।

দৈব্যাধীন (বি) কপালব বশ, কপাল
অঙ্গসবি হোয়া । [তাব তুলা ।

দৈবিক্ (বি) দেবতাব সম্বন্ধীয়া ; দেব
দৈবিক্ (বি) কায়িক ; পাব ।

দৌদা (স. ধা.) নত কব, চাপবা, ওপ-
বব ভাগ তললৈ আন ।

দোক্চকী (স. শ.) ভিজিত পিন্ধা
বাধব পতা এবিধ অলঙ্কার ।

দোকানোকা (স. শ.) নিচেই বাতি-
পুতাব অলপীয়া পোহব ।

দোকোল্-টকা (বি) দুয়ো পাব উপচি
বোয়া, দুয়ো পাব তল নিওয়া ।

দো-জিতা (স. শ.) আলজিতা, জিতাব
তল জিতা ।

দোণ (স. শ.) পাঁচ সেব শত ধবা
এবিধ কাঠীৰ পাত্র ।

দোখোব্-মোব্ (স. শ.) কোনটো কার্য
কবা উচিত নিশ্চয় কবিব নোহবা
অসম্ভা । [উচাল ।

দোপ (স. শ.) কোনো বস্তব ওপবত
উঠি ভয়িবে যবা হেঁচা ; ওপবলৈ
উঠিবলৈ বা থিয় হবব কাৰণ যবা

দোপনি (স. শ.) হাত্বেব তব সহ্য কিত্ত
ভয়িবে হেঁচিলে লবা ভাঠি পিটনি ;
হলাদোপা হাটি ।

দোপাকীতেপাকী (বি) পাক লগাই
কোয়া ; পোনটো নোকোয়া, লব-
চবকৈ কোয়া, (কথা) ।

দোপাট্টিগিটা (বি) প্রবল, কলহব
মুখেবে বকাব নিচিনা, (ববয়ণ) ।

দোভাচলীয়া (বি) ছতলীয়া, একে কথাকে
দুজনক চাই একাবে কোয়া

দোমাহী স. শ.) সংক্রান্তি, এমাহ গৈ আন
এমাহ সোমোয়া দিন । [মাজ ।

দোমোজা (স. শ.) ছুটা বস্ত একে লগ
বা ওচবা-উচবি হোয়া ঠাই, ছুটাব

দোবোণ্-ফুল (স. শ.) এবিধ আপুনি
হোয়া ক্ষুদ্র গছ আক তাব ফুল ।

দোবোন্ (স. শ.) কাপোতব দোমো-
কোট ; এখান কাপোবক মোক-
টাই কবা ছতবণ ।

দোবোলা (স. ধা.) ছতবণ কবি জাঁপু,
মোকটাই ছতবণ কব ।

দোবোব্ "দুবোব্" চোব্বা ।

দোপতি (স. শ.) বাঁচ-লগোয়া কাঠ,
বাঁচব কাঁক ।

দোল (অ. ধা.) দোলনত উঠি খেয়ালি
কব, ওলমি লবি থাক ।

দোলব (স. শ.) ওলমি লবি থকা কার্য ;
সেইকপে লবি খেয়ালি কবিবলৈ
ওলমাই বন্ধা এটো পাট ।

দোলা (স. শ.) হাত্বেহে কান্ধত নিয়া
এবিধ যান । (স. ধা.) দোলনত তুলি
একালবণবা আন কাললৈ লবা ।

মোলা-পৰ্ৱ, যেচ লৈ মাৰ্জ-ভাগত খাল
হ, হোবোপা-খা, যেনে, চাল-খান্
মোলা পৰিছে ।

মোলা-ভাৰী (স. শ.) হুলীয়া ।

মোহিচ্ (অ. ধা.) উপশম হৈ পুনৰায়
চাব হ । [বুজাওঁতা ।

মোহনীয়া (স. শ.) বিদেশী ভাষা

মোহাই (ক্ৰি. বি.) পুনৰায়, আকৌ ।

মোহাৰ্ত্তাব্ (স. শ.) এঘাৰ কৰা কাম
পুনৰ কৰিবৰ প্ৰয়োজন ।

মোহান্ (স. শ.) আন এক আতিথ বা
বিদেশী ভাষা ।

মোহাবাব্ (ক্ৰি. বি) পুনৰাব, আকৌ

মোহা-ভগা (বি) হৰাব ভগা, (চিৰাত
খাটে) ।

মোহালি (স. শ.) সৈতেৰে বা জৰীবে
বৈ দিয়া আসনাদিব তলি ।

মোব্ (স. শ.) জগৰ, অপৰাধ, দাই ;
হুণ্ডৰ্ণ ; অজহীনতা (স. ধা.) মোষ

দি, দাই ধৰ ; যেনে, তাক সক-
লোৱে ছুৰিছে । [ধৰণ ।

মোষণ্ (ক্ৰম. স.) মোষ দিয়ন, দাই-

মোষামোষ্ (স. শ.) মোষ নে অমোষ,
জগৰ নে নিজগৰ ।

মোৰী (বি) মোষবৃত্ত, জগৰীয়া । (স. শ.)
মোষ-কৰোঁতা । [খৰোঁতা ।

মোৰোঁতা (ক্ৰম. স.) মোষ-দিওঁতা, দাই

মোহন্ (স. শ.) গাখীৰ-খীৰোৱা কাৰ্য্য ।

মোহাব্ (স. শ.) ওলাই পোৱাৰ পাচত
গীতৰ যি ভাগ সকলোৱে গায় ।

(স. শ.) কাটি কৰা মোডোখৰ
বা দুই খণ্ড, (পত্ৰত) । [ভাগ ।

মোহোবা (স. শ.) হোলোং নাৱৰ আগৰ
আৰু পাচৰ ছৈৰ মাৰ্জৰ মুকলি

মোৰাছা (স. শ.) হিংসা, উপদ্ৰৱ ।

মৌল্ (স. শ.) দল দেৱাল ।

মৌলান্মান্ (বি) মৌলৰ সমান, একে
ঠাইতে গোটাই ধোৱা ।

মৌহিজ্ (স. শ.) জীৰ পুতেক, নাতি ।
(স্ত্ৰী) মৌহিজী)

মুত্ (স. শ.) পায়টি বা কড়ি-
মুত-কুঁড়া } আদিৰ খেল ।

ম্ৰব্য (স. শ.) বস্তু, সম্পত্তি ।

ম্ৰয্ (বি) কোল হোৱা, পানীৰ নিচিনা ।

ম্ৰয়ীকৃত্ (বি) ম্ৰয হোৱা, জুলোৱা, পৰা ।

ম্ৰায়ক্ (স. শ.) গছক বা ব-খাবৰ পৰা
কৰা এবিধ টেকা বস ।

ম্ৰাকা (স. শ.) এবিধ লতাৰ গুটি,
লতাপনীয়াল ; তাৰ গুতান গুটি ।

ম্ৰত (বি) ম্ৰজ, বেগী ।

ম্ৰতগামী (বি) বেগাই বোৱা ।

ম্ৰোহ্ (স. শ.) হিংসা, অপকাৰ ।

ম্ৰোহী (বি) অপকাৰী (স. শ.) অপকাৰ-
কৰোঁতা ; অপকাৰ কৰিবলৈ

চেঁচা কৰোঁতা ।

বাদশ্ৰ (সং) বাৰ, দুই-অধিক দহ ।

বাৰ্ণশাসিত্য (স.খ.) বাৰ্ণজনা সূৰ্য্য বেনে,
ধাতা, মিত্ৰ, অৰ্ঘ্যমা, ইন্দ্ৰ, বৰুণ,
সূৰ্য্য, ভগ, বিবৰ্ণান, পুৰা, সবিতা,
ঋতা, আৰু বিশ্ব।

বাৰ্ণশী (স. খ.) বাৰ্ণ সংখ্যাৰ ভিত্তি।

বাৰ্ণস্ (স.খ.) তৃতীয় যুগ, সত্য-জ্ঞেয়ৰ
পাঠৰ যুগ। তাৰ বছৰৰ সংখ্যা
৮, ৬৪, ০০০।

বাৰ্ (স. খ.) ওলোৱা সোমোৱা বাট,
হুৰাৰ; তাক মৰা যতন।

বাৰকা, বাৰিকা (স.খ.) মালাবাৰ
উপকূলৰ গুৰিত থকা কুৰুৰ
নগৰ।

বাৰা } (অব্য.) নিযুক্ত কৰি,
বাৰাৰ্ } হুতুৱাই।

বাৰী (স. খ.) হুতুৱী। [চলিব পৰা।

বিচৰ্ (বি) পানী আৰু মাটি দুয়োতে

বিচ্ (স. খ.) ব্ৰাহ্মণ, বায়ু।

বিভীৰ (সং) দুই সংখ্যা পূৰ কৰা,
হুটাৰ শেষৰ টো। [তিথি।

বিভীৰা (স. খ.) ঐতিপদৰ পাঠৰ

বিকৃতি (স. খ.) পুনৰ্কৃতি, দুই বা
অধিক বাৰ কোৱা বা লিখা
একে কথা।

বীপ্ (স. খ.) পৃথিৱীৰ সাত ভাগৰ
এভাগ; মাজুলী, পানীয়ে বেৰি
থকা ভাগৰি। [বেলেগ বীপ।

বীপাত্ (স. খ.) আন এক বীপ,

বীপাত্ৰিভ্ (বি) আন এক বীপ বা
মাজুলীলৈ পঠোৱা।

দেব্ (সি. খ.) হিংসা শক্ততা।

দেবী (স. খ.) শক্ত, অপকাৰী।

ধ।

ধঁপতুৱা (বি) ধঁপাতত বত, ধঁপাত
খোৱা।

ধঁপাত্ (স. খ.) এবিধ ক্ষুদ্ৰ গছ, তাৰ
পাতৰ ধোঁৱা হোঁপা যায়।

ধকধকীয়া (বি) নিৰ্মল, কান্তিমূলক,
(বগা বৰণত থাকে)।

ধঁতুৱা (বি) চপনীয়া, লোকৰ ঘৰত
পেট পুহি থকা; বিয়া নকৰা
ভিবোভাৰে সহবাস কৰা। (স.খ.)
লোকৰ ঘৰত চাপি থকা মতা;
বাটলুৰ ঘৰত বাস-কৰা মুনিহ
(নিম্মাত)।

ধন (স.খ.) ৰূপ-সোণ, বস্ত্ৰ, সম্পত্তি।

ধন-গৰ্ভী (স.খ.) ধনৰণবা হোৱা অহ-
কাৰ। [কাৰী।

ধন-গৰ্ভী (বি) ধন থকাৰ বাবে অহ-
ধনহস্ত } (বি) ধনী, অধিক ধন থকা।

ধনবান্ } (স. খ.) ধনী মাজুলি; (স্ত্ৰী)
(বি. স. খ.) ধনহতী।

ধনহীন } (বি) হুখীয়া, দবিয় ।
 ধনহীন }

ধনাধিকারী (স. শ.) যবাব সম্পত্তির
 গৰাকী ; (জী) ধনাধিকারিণী ।

ধনিয়া (স. শ.) এবিধ সুগন্ধি গুটি
 আঁক তার গছ । [অংশ ।

ধনিটো } (বি) অতি অল্প, এক
 ধনিটোমান্ } কথা । (স. শ. অতি ক্ষুদ্র

ধনিটো (স. শ.) চৌবিশ সংখ্যার নক্ষত্র ।

ধনী (বি) ধনস্বত্ব, ধন থকা, (জী, পুং)
 (স. শ.) ধন থকা লোক ।

ধনু (স. শ.) কাঁড় চেলোয়া যতন, ধেনু ;
 নবম বাশি ।

ধনুধব্ ধনুধব্ (স. শ.) ধেনু-কাঁড়েবে
 যুজোঁতা, বৌব । [ধন-লোয়া ।

ধনুয়া (বি) ধন-ডকা, ধনেবে কিনা ;
 ধন-ভট্টল "ভট্টল" চোবী ।

ধনু (স. শ.) সন্দেশ, আশকা ।

ধনু-ভঁবাণী (স. শ.) ধন-বন্ধক, লোকের
 ধন সাধবি খণ্ডিতা । [যোগ্য ।

ধন (বি) ভাগ্যবন্ত ; ক্তভাৰ্ণ, প্রণয়ী
 ধনবাহ (স. শ.) প্রণয়ী ।

ধন-বন্ধক (স. শ.) ধন ভঁবাণী ।

ধন-সম্পত্তি (স. শ.) সোণ, রূপ আঁক
 আন বস্তু ।

ধনচালি (স. শ.) ভগবত উঠি ভবিবে
 মোহবা বা খচা কাঁচা ; দপালনি ।

ধনুধনি (স. শ.) চোবীৰ পাখির শব্দ ।

ধনুধনা (স. শ.) পাখি কোঁকাবি শব্দ
 কব্ ; পাখি কোঁকাব্ ।

ধমনা (স. শ.) গোটা কাঠ-খবি ।

ধম্‌ধমনি (স. শ.) ববকৈ জলা জুইব
 শব্দ বা তাপ । [শব্দ কব্ ।

ধম্‌ধমা (স. শ.) ববকৈ জলা জুইব দবে
 ধম্‌ধমীয়া (বি) ববকৈ জলা, বব তাপ
 যুক্ত । ববকৈ পানীৰ ঠেলা পবা
 ঠাই । [প্রবল রূপে ।

ধম্‌ধম্‌ কবে (ক্রি. বি.) ধম্‌ধম শব্দ কবি,
 ধব্ (স. শ.) আধার রূপে ধারণ কব্

হাতেবে গ্রহণ কব্ ; আটকি বাধ্
 বিধাস কব্ বা মান্, বাগীৰ ঘাৰা

উন্নত বা বলিয়া কব্, পীড়া কব্,
 জাল, জলা, (জুই) ; উৎপন্ন কব্,

(ফল বা ফুল) । (স. শ.) পোঁবনি
 বা বেদনা জন্ম ; বাগী বা হুব

দুবনি লগা ; আবত কব্ । (স. শ.)
 সীমার চিন বাখিবলৈ বন্ধা

আলি ; আচরণের নিয়ম । (কদ. স)
 খবোঁতা, (জী) খবঁতী ।

ধবণ্ (স. শ.) ধবা কাঁচা ।

ধবণী (স. শ.) পৃথিবী ; চাকর তলর
 চাকর গছ বা ধায় ; সাগর বিব
 বা কটা দাব তেজ আটকিবলৈ
 দিয়া বান্ধ ; সাগর বিব উলোকা
 নিবাবণ-কথা যত্ন ।

ধৰপাই } (ক্ৰি. বি.) অকস্মাত্,
 ধৰপ্ কৰে } বেগাই (উঠাত খাটে)।
 ধৰম্ (স. শ.) ধৰ্ম্ম। [থকা।
 ধৰমী (বি) সন্ত, ঈশ্বৰক ভজা; জ্ঞায়ত
 ধৰা (স. ধা.) ঘঁহি ধাব তোলা, চোকা
 কৰ; ধৰা কাৰ্য্যটো আনৰ হতু-
 বাই কৰা,। (ক্ৰম. স.) ধৰাওঁতা;
 (স্ত্ৰী) ধৰাওঁতী।
 ধৰাই-মৰাই (ক্ৰি. বি.) গাভ তত্
 নোহোৱাকৈ, ক্ৰান্তহৈ। [ধৰা কাৰ্য্য।
 ধৰাধৰি (স. শ.) এটাই আনটোক ধৰা
 বা একেটা বস্তুকে কেইবা জনে
 ধৰা-বন্ধা (বি) নিচয়, অলব, স্থিৰ।
 ধৰা-বন্ধাকৈ (ক্ৰি. বি.) নিচয়কৈ,
 ঠিককৈ; দৃঢ়ৰূপে; বৰকৈ মন
 লগাই।
 ধৰিষা-বিধি (স.শ) সোধৰ বণি পোৱাল
 আৰু বিবিধে গঁধা তিবোতাই
 ভিজিত পিছা এবিধ অলকাৰ।
 ধৰকা (বি) ঞ্জী, পাচে দিবৰ নিয়মেৰে
 লোকৰ ধন বা বস্তু নিয়া (স. শ.)
 ধাব-কৰোঁতা; ধাৰে ধন বা বস্তু-
 দিওঁতা।
 ধৰ্ভব্য (বি) মানিবৰ বা বিশ্বাসৰ যোগ্য।
 ধৰ্ভব্ } (স. শ.) পীড়া পাই কৰা
 ধৰ্ভব্ } লুটিয়ালুটি, চটকট।
 ধৰ্ভবণি } (স. শ.) পীড়া পাই লুটিয়া-
 ধৰ্ভবণি } লুটি কৰা কাৰ্য্য, চটকটনি।

ধৰফৰা } (অ. ধা.) পীড়া পাই লুটিয়া-
 ধৰ্ফৰা } লুটি কৰ, চটকট।
 ধৰ্ফবি }
 ধৰ্ফবি } "ধৰ্ফবণি" চোৱা।
 ধৰ্ম্ম (স.শ.) স্বাভাৱিক আৰু সদায় থকা
 গুণ; অভ্যাগৰ পৰা হোৱা স্বভাৱ;
 ঈশ্বৰৰ উপাসনা, সংকাৰ্য্য, পুণ্য;
 কোনো এক জাতিৰ ঈশ্বৰ-উপা-
 সনাৰ নিয়ম।
 ধৰ্ম্ম-কৃত্য (স. শ.) ঈশ্বৰৰ উপাসনা,
 দেৱতাৰ পূজা, পুণ্য হোৱা কাম।
 ধৰ্ম্ম-চৰ্চ্চা } (স.শ.) সংকাৰ্য্যৰ আলো-
 ধৰ্ম্ম-চিন্তা } চনা বা অভ্যাগ।
 ধৰ্ম্ম-চ্যুত "ধৰ্ম্ম জট" চোৱা।
 ধৰ্ম্মজ (বি) জায় বা সত কাম কি তাক
 জনা। [অভ্যাগৰ বোধ।
 ধৰ্ম্মজ্ঞান্ (স. শ.) সংকামৰ আৰু জ্ঞান-
 ধৰ্ম্ম-পৰায়ণ (বি)মত্ কৰ্ম্ম আৰু ঈশ্বৰৰ
 উপাসনাত বৃত।
 ধৰ্ম্ম-পৰায়ণতা (স. শ.) ধৰ্ম্মত বৰ্তি,
 ঈশ্বৰত ভক্তি।
 ধৰ্ম্ম-পালক্ (স.শ.)জ্ঞায় বিচাৰ কৰোঁতা
 ঈশ্বৰত ভক্তি কৰাওঁতা; বজা।
 ধৰ্ম্ম-পালন্ (স. শ.) ঈশ্বৰৰ সেৱা আৰু
 জ্ঞায় আচৰণ-কৰা কাৰ্য্য।
 ধৰ্ম্মপ্ৰবৰ্ত্তক (স. শ.) ঈশ্বৰৰ সেৱা বা
 সংকৰ্ম্মৰ নিয়ম চলাওঁতা।

ধৰ্ম্মশাস্ত্ৰে (বি) ধৰ্ম্ম এবা, পানী ; আপো-
নাৰ ধৰ্ম্ম এবি আনৰ ধৰ্ম্ম লোৱা ।

ধৰ্ম্মমণ্ডলী (স. শ.) একে ধৰ্ম্মত প্ৰবৰ্ত্তা
মাজুহ বিলাকৰ সমাজ ।

ধৰ্ম্ম-বন্ধক (স. শ.) ধৰ্ম্ম পালক ।

ধৰ্ম্মবান্ (স. শ.) মৃতকৰ পাপ পুণ্যৰ
বিচাৰ-কৰোঁতা, মম-বজা ।

ধৰ্ম্মবন্ত } (বি) ঈশ্বৰৰ সেৱাত বৃত্ত, পুণ্য
ধৰ্ম্মবান্ } বৃত্ত ; ভাৱমান ; (স্ত্ৰী) ধৰ্ম্মবতী ।

ধৰ্ম্ম-শাস্ত্ৰ (স. শ.) ঈশ্বৰৰ সেৱাৰ সৎ-
কৰ্ম্মৰ বা ভাৱ বিচাৰৰ উপদেশ
দিয়া পুথি । [লোক ।

ধৰ্ম্মশীল (বি) ধৰ্ম্মবন্ত ; (স্ত্ৰী) ধৰ্ম্মশীলা ।

ধৰ্ম্মাশ্ৰম (স. শ.) পুণ্যবন্ত বা ভাৱবন্ত

ধৰ্ম্মাশ্ৰম (বি) যুক্তিলৈ নেচাই আপোনাৰ
ধৰ্ম্মত বিশ্বাস আৰু লোকৰ ধৰ্ম্মক
বিশেষায় । (স. শ.) সেইৰূপে আচ-
ৰণ-কৰোঁতা ।

ধৰ্ম্মাক্ততা (স্ত. শ.) ধৰ্ম্মাক্তৰ গুণ বা বৃত্তাব

ধৰ্ম্মাবতাব্ (স. শ.) মাজুহৰ আকৃতি-
ধৰা পুণ্য বা ভাৱ বিচাৰ ।

ধৰ্ম্মাৱলম্বী (বি) কোনো এক ধৰ্ম্মত
প্ৰবৰ্ত্তা । [নিৰুপ মাটি ।

ধৰ্ম্মিষ্ঠ (বি) ধৰ্ম্মশীল, পুণ্যবান্ ; ভাৱবন্ত ।

ধৰ্ম্মোত্তৰ (স. শ.) শূন্য-বহুতক হান-কৰা

ধৰ্ম্মোপদেশ (স. শ.) ঈশ্বৰৰ সেৱাৰ বা
সদাচাৰৰ শিক্ষা ।

ধৰ্ম্মোপদেশক (স. শ.) ঈশ্বৰৰ সেৱাৰ বা
সদাচাৰৰ শিক্ষনি-দিওঁতা ।

ধৰ্ম্ম (স. শ.) যোহিত বা অভিকৃত কৰ্ণ,
(আনন্দত খাটে), দেও লাগ, লভ ।

ধল (বি) বেত, বগা (স. শ.) বাঢ়নীপানী ;
এবিধ, মাটি বগা-মাটি ।

ধলা }
ধলস্ } (বি) বগা বৰণীয়া (স্ত্ৰী)
ধলগা } ধলনী ।

ধলা সেউতী (স. শ.) বগাবৰণীয়া
জুগন্ধি এবিধ ফুল ।

ধা (অ. ধা.) খেদি যা, হুঁজিবলৈ আগ
বাঢ়ি যা ।

ধাই (স. শ.) লোকৰ লৱাৰ আলগৈচান-
ধৰা বা লৱা গুণজোঁতে সাহায্য-
কৰা তিৰোতা, বেজিনী ।

ধাউতি (স. শ.) বৰ অলুবাগ, বৰ বাহা ।

ধাকু (স. ধা.) আঘাত কৰ, কুহুকা,
(বুহুত) ।

ধাকু (স. শ.) শৰীৰৰ ঘাই তিনটী বস্ত্ৰৰ
এটা, খেনে, বাহু, পিত্ত, কক, আক-
বত উৎপন্ন বস্ত্ৰ ; খেনে, সোণ, কণ
ইত্যাদি ; ক্ৰিয়াৰ মূল ; খেনে, কৰ্ণ,
ধা, ধাক্, ইত্যাদি ; প্ৰাণ-বাহু,
জীৱ ; খেনে, তাৰ ধাকু গল ।

ধাকুময় (বি) ধাকুৰে অৰ্থাৎ সোণ-কণ
আদিয়ে গঢ়া ।

ধামহী (বি) অকামিলা, আকামী, বব-
কাটিব নজনী, (জী) ।

ধাম্মী (বি) ধাম্মী, লুধ্মী ।

ধাব্ (স. শ.) এবিধ তৃণ ; তাৰ ওটি,
চাউল হোৱা ওটি ।

ধাননি (স. শ.) ধান থকা মাটি ।

ধান্ খেব্ (স. শ.) ওটি-ওটোৱা
ধানৰ গছ ।

ধান্ত (স. শ.) ধান ; [ধবণী ।

ধাম্ (স. শ.) চান্দৰ তলৰ ডান্দৰ গড়,

ধাম্মী (বি) লুধ্মী, ডান্দৰ গাফুকা, (জী) ।

ধাম্মু (স. শ.) হাতীৰ কপালৰ উঠকা ।

ধাম্ ধুমীয়া (স. শ.) নৈৰ চবধৰীয়া ।

ধাব্ (স. শ.) ঞ্ণ, অস্তৰ চোক ; নৈৰ
বি ভাগে সি বেগে সোঁত চলে ;
জৰীৰে গঁথা মণি বা ফুল ; যেনে,
মণিধাব । [ধাবক মবব ।

ধাবক্ (বি) পেট-চলা বন্ধ কৰা ; যেনে,

ধাবণ্ (স. শ.) আধাৰ হৈ ধৰা কাৰ্য্য ।

ধাবা (স. শ.) নৈৰ সোঁতা, একাললৈ
বৈ যোৱা পানী ; জৰীৰ নিচিনা
হৈ পৰা, ববধূণৰ টোপা ।

ধাবাল্ (বি) চোকা, ধাব থকা ।

ধাবালাব্ (বি) অবিচ্ছেদে পৰি থকা,
ছেদ হেদ নথকা, (ববধূণ) ।

ধাবালাবে (ক্ৰি. বি.) ছেদভেদ নোহো-
ৱাকৈ, (ববধূণত খাটে) ।

ধাবে (ক্ৰি. বি.) ধাব কৰি ; সোঁতৰ
দৰে লালী নিছিগা কৈ ।

ধাৰ্মিক্ (বি) কৈশ্বৰ পৰায়ণ ; জায়বন্ত ।

ধাৰ্য্য (বি) ধাবণ কৰিবৰ যোগ্য, (এটা
সংজ্ঞা শব্দৰ পাচত থাকে,) যেনে,
শিবোধাৰ্য্য ।

ধিক্ (অব্য.) ছিঃ, ঘিণ বা ভুজ্জতা-
বুজোৱা মাত । (বি) নীচ, অণম ।

ধিকাৰ্ (স. শ.) নিম্মা, গালি, নিম্মিত

ধিকাৰ্ বা অপমান-জ্ঞোৱা কাম ।

ধিতিক্ ডিক্ (অব্য) লৰা বা পুতলা ন-
চুৱা মাত । ১

ধিতিকা (বি) কাম নকৰি হোৱা
এলেহুৱা, শ্রম কৰিব নোহুৱা ; বন
নকৰি গা ঘেলাই ফুৰা ।

ধিতিকালি (ক্ৰ. শ.) বন নকৰি থকাত
কাম কৰিব নোহুৱা হোৱা অৱস্থা
বা গুণ, বনলৈ এলাহ ।

ধিত্ পিলিকা (বি) ধিতিকা, (ডেকা
মাহুহত খাটে) ।

ধিত্ৰাক্ (স. শ.) বনৰীয়া বাজ-হাঁহ ।

ধিপ্ ধিপনি (স. শ.) উপাহ লওঁতে বা
ভয়-পোৱাত হোৱা বুকুৰ কঁপনি ।

ধিপ্ ধিপা (অ. ধা.) উপাহ লোৱাত বা
ভয়-পোৱাত বুকু কঁপ্ । [থাক্ ।

বিয়া (স. ধা.) ধ্যান কৰ, সদায় চিন্তি
বী-বিয়নি (স. শ.) চিন্তনি, ভাবনা,
ধু-হুয়নি ।

বী বিয়া (অ. ধা.) চিন্তিত হ, ধু-হুৱা,
উত্তলধুত্তল কৰ, (মনত খাটে) ।

বীৰ্ (বি) জালী; শাক্ত, হিব; লেহেয়
বীৰতা (ভ. শ.) শাক্ত গুণ, হিবতা ।
বীৰে (ক্রি. বি.) লাহে লাহে ।
ধুঁতুৰা (স. শ.) এবিধ কাঁইটীয়া ফল-
ধৰা গছ ; তাৰ ফল আৰু ফুল ।

ধুঁতুৰা-পহীয়া } (বি) ধুঁতুৰা-ফুলৰ
ধুঁতুৰা-ফুলীয়া } গঢ়েবে সজা ।

ধুতি (বি) গা ধুই হোৱা ভুতি ; গা ধুই
পিন্ধা, পৰিষ্কাৰ যেনে, ধুতি কাপোৰ ।

ধুতি-নীতি (স. শ.) হিন্দুলোকৰ সৰ্বাচাৰ,
ধৰ্ম্মাচৰণৰ নিয়ম ।

ধুত্ কপলীয়া (বি) দুৰ্গপলীয়া ; (স্ত্ৰী)
ধুত্ কপালী ।

ধুন (স. শ.) কাপোৰ-অলকাৰ-আদিৰ
ধাৰা কৰা গাৰ শোভা । (স. ধা.)
জোঁবেৰে কোবাই আঁহ সুকলি
কৰ্, (ভুলাত খাটে) (ক্ৰ. স.)
ধুনোৱা, (স্ত্ৰী) ধুনতী ।

ধুনৰ (ক্ৰ. স.) ধুনা কাৰ্য্য ।

ধুনাধুন } (বি) ঘোহাৰি বা টকনিয়াই
ধুনাধু } তুলাৰ নিচিনা কৰা ; ফাটি
বগু বগু হোৱা ।

ধুনাধুনা (অ. ধা.) ধুনা তুলাৰ গুৰুৰ
ধুন, ধুনতুলাৰ নিচিনা, জীৰ্ণ ।

ধুনীয়া (বি) ধুন-যৰা, শোভিত ; জৰণি ।

ধুন্ (স. শ.) ধূম, সন্ধ্যা । [ফল ।

ধুন্ (স. শ.) এবিধ লতা ; তাৰ খাত

ধুপেট্ (স. শ.) বৰকৈ কৰা শব্দীৰ
শোভা । [হি ঘনি ঘাৰ্ ।

ধূপাল্ (স. ধা.) ঘঁহি নিৰ্গল কৰ্, বাত্
(বাত্) ; গুপবত উঠি থক্ ; ভাবি
ধূপালনি (স. শ.) গুপবত উঠি ভেঙ
দিয়া বা থকা কাৰ্য্য ।

ধূপুৰাই } (ক্রি. বি.) ধূপ্ শব্দ কৰি, ধূপ
ধূপ্ কৰে } বস্ত পৰাব দৰে শব্দ কৰি ।

ধূপুৰি } (স. শ.) বহু ধূপৰি, বহু ধূপ
ধূপুৰি } কিন্তু নিশ্চয়কৈ মৰণা ঠাই ।

ধূপ-ধূপা (অ. ধা.) ধূপ-ধূপ্ শব্দ কৰ্,
আঘাত কৰি শব্দ তোলা ।

ধূপনী "খোৰা" চোৱা ।

ধূপ্ (স. শ.) কাঠৰ ডাকৰ খণ্ড ; অসম
বজাৰ বিনত অগ্নীয়াৰ ধূম
আগলৈ সৰু ওৰিলৈ ডাকৰ এডো-
খৰ কাঠ । ১২ খাটি পিটা বতন,
হাতীৰ নেপুৰৰ তল ভাগ । [নোহ ।

ধূপ্ত (স. শ.) হাতীৰ নেপুৰৰ আগৰ
ধূষাধূষ } (বি) জিহাৰৰ সমন্বয় নথকা,
ধূষাধূষি } বৰ বেগাই কৰিব নগীঢ়,
(কাৰত খাটে) ।

ধূষাধূষিকৈ (ক্রি. বি.) বেগাই, শীঘ্ৰে,
নিজিবোৱাকৈ ।

ধূষাধূষা } (বি) বৰ শব্দ হোৱা, জ্বল,
ধূষাধূষ } জ্বলৰ (ধূম বা বহুধূপ) ।
ধূষাপিটা }

ধূহা (স. শ.) হোহো শব্দে অহা বহ
বতাহ ।

ধূধুগাল } (স. শ.) হাইউকবি, উচ্চ
ধূধুগালনি } শব্দে কবা ৭২ ।

ধূধুঘনি (স. শ.) ঘনে-ঘনে মবা হিলৈ-
আদিব শব্দ ।

ধূধুয়া (অ. ধা.) ধূধুয় শব্দ কব ।

ধূধা (স. শ.) সীতৰ দোহাব । গাভীৰ-
ছই চকাৰ মাঝে দিয়া গোটা লো ।

ধূকপ্ (বি) সত্য, সঁচা । ১

ধূঁইলি কুঁৱলী } (বি) কুঁৱাকুঁই ধোঁৱা,

ধূঁৱাকুঁৱা } কুঁৱলী বা ধূলিৰ বাবা
আৱৃত । (স. শ.) ধোঁৱা আদিব
বাবা তোৱা আকাৰ ।

ধূঁৱা "ধোঁৱা" চোঁৱা ।

ধূঁৱাধূলীয়া (বি) ধোঁৱাৰ দৰে ঘন উৰাই
তলা হোৱা, ঘন সঁচিব নোহুবা ।

ধূনা (স. শ.) পুথিলে স্তগন্ধ ওলোৱা
এবিধ আঠা ।

ধূপ্ (স. শ.) ছুই লগালে স্তগন্ধ ওলোৱা
অনেক বস্তৰ গুড়িবে কবা এবিধ
পূজাৰ ত্ৰবা (অ. ধা.) ডেই দুৰ্গন্ধ হ ;
বহুৰ তাপ পাই সঘনে উৰাহ ল ;
যেনে, কুকুৰটোৱে ধূপিছে ।

ধূপাধাব্ (স. শ) ধূপ-অলোৱা পাত্ৰ ;

ধূবকলা (বি) ধোঁৱাৰ দৰে কলা, বহুকলা ।

ধূবকৈজু (স. শ.) নেৰাল তবা ।

ধূৰ্ত (বি) টেকব, ছুট । (স. শ.) টেকব
বা ছুটে মাজুহ ।

ধূৰ্ততা }
ধূৰ্তালি } (স. শ.) ঠেতালি ; হুটালি ।

ধূলা } (স. শ.) মিহি ৰালি বা
ধূলি } মাটিৰ গুড়ি ।

ধূলিময় } (বি) ধূলিৰ নিচিনা, ধূলি-
ধূলিময়ি } যুক, ধূলিৰে পূব ।

ধূলীয়া (বি) ধূলিৰ নিচিনা, ধূলিযুক ।

(স. শ.) বা জকাবলৈ দিয়া ধূলি
দৰব ।

ধূলীয়া-উকি (স. শ.) মূৰৰ ছাল ধূলিৰ
নিচিনা হৈ উঠি বোৱা এবিধ ৰোগ ।

ধূলীয়া-বাঠ্ (স. শ.) বাঠ লাগিবৰ
আগেয়ে তিন দিন হোৱা অলপীয়া
বয়সুণ ।

ধূত (বি) বা. আটকি বণা ।

ধেঁতোব্ (স. শ.) ইকৰাৰ ফুলৰ থোব ।

ধেনা (বি) তিতবত শাহ নথকা,
(ত'য়েল আদি) ।

ধেহু (স. শ.) পোৱালি হোৱা পাই ;
ধেহু, কাঁড়-মৰা ঘটন ; নিকি ভাগব
পৰাচিত ।

ধেহুপতীয়া (স. শ.) বাঘ মাৰিবলৈ
ধেহু-পতী মাজুহ ।

ধেহুতিবীয়া (বি) ধেহুৰ দৰে বৈকা ।

ধেম্ (স. শ.) কল-আদিৰ ওপৰৰ

ঢাকনী কাটি ভিতবৰ পৰা ওলোৱা
কোয়ল ভাগ ।
ধেমেল্‌ (অ. ধা.) ঢাকনী কাটি ভিতবৰ
ভাগ বাহু ওলোৱা হ ।
ধেমাল্‌ (স. ধা.) ঢাকনী কালি ভিতবৰ
কোয়ল ভাগ বাহু কৰ ।
ধেমেলা (বি) চকুৰ যদি বাহু ওলোৱা,
পোটেই কণা ।
ধেমালি (স. শ.) বং, থেলা ।
ধেমৌৱা (বি) অজিহাল, থেলা কৰা ;
* বং লগোৱা । [নীচ ।
ধৈয়াল্‌ (বি) নিলাজ, নিৰ্ভত, নিধক ;
ধৈৰ্য্য (স. শ.) স্থিৰতা, কষ্টত পৰি ডাঠ
ধৰি থকা গুণ । [ধৌৱতী ।
ধো (স. ধা.) পানীৰে পৰিষ্কাৰ কৰ,
পখাল । (কৃষ্ণ. স.) ধোঁৱতা (জী)
ধোঁৱা (স. শ.) জুইব পৰা উৰি যোৱা,
পোৰা বস্তৰ অতি সূক্ষ্ণ ভাগ,
ধূঁৱা । [টনা বতন ।
ধোঁৱা-ধোঁৱা (স. শ.) ধংপাতৰ ধোঁৱা-
ধোঁৱাৰুই "ধূঁৱলিকুঁৱলী" চোৱা ।
ধোঁৱানলা (স. শ.) ধৰ আদিৰ ওপৰে
ধোঁৱা ওলাই . বাবলৈ ইটাৰে সজা
বাট । [দাহুহ ।
ধোন্‌ (স. শ.) বৰ এলেহুৱা, অকাৰিলা
ধোদোকা (বি) শকত, ভাঙৰ ।
ধোন্‌ (স. শ.) কাঠ আদিৰ ভিতবৰ
বিজা ; ধোবোং ।

ধোন্‌ (বি) ধোন্‌-বক, ভিতব-
ধোন্‌ (বি) ভা ।
ধোব্‌ (স. শ.) কাপোৰ-ধোৱা, ধুই
নিকা কৰণ ।
ধোবা (স. শ.) কাপোৰ ধোঁৱতা,
কাপোৰ ধুই জীৱিকা কৰোঁতা ।
(জী) ধোবানী, ধুনী । [পৰা ।
ধোবাং (বি) হাত-ভৰি যেদি লীখন হৈ
ধোজন্‌ (কৃষ্ণ. স.) ধোৱা কাৰ্য্য, প্ৰকালন ।
ধোৱামূল্য (বি) সন্মতি নষ্ট, তোলাং,
উবাৰ ।
ধোত্‌ (বি) ধোৱা, নিকা কৰা ।
ধো ধো কৰে (ক্রি. বি.) অতি উজ্জ্বলকৈ
ধোৱাৰ দৰে, (বগাত খাটে) ;
যেনে ধো ধো কৰে বগা ।
ধ্যান্‌ (স. শ.) চিন্তন, উপাসিত দেৱ-
তাৰ ৰূপ-গুণ আগতে দেৱাৰ দৰে
ভাবন [তৰা ।
ধ্বন্‌ (স. শ.) উজ্জ্বল-দিশৰ এটা স্থিৰ
ধ্বন্‌ (স. ধা.) নাশ কৰ, উজ্জ্বল কৰ,
তোলাং কৰ ।
ধ্বংস (স. শ.) নাশ ।
ধ্বংসক্‌ (স. শ.) নাশ কৰোঁতা ।
ধ্বংসিত্‌ (বি) নষ্ট, উজ্জ্বল ।
ধ্বজ্‌ (স. শ.) পতাকা, কোনো বস্তৰ
চিন-বৰূপ যুৱত কপোৰ অৰা
এজাল মাৰি ।
ধ্বজাঘাত্‌ (স. শ.) হাতৰ টেলা, শকৰ

উচ্চারণত তাৰ কোনো ভাৰত
অধিকৰূপে লগা থকা।

ধনি (স. খ.) অৰ্ধহীন শব্দ, আঘাত
আদিৰ পৰা গুলোৱা মাত।

ধনিত্ (বি) ধনিৰে পূৰ্ণ; যেনে,
হিলৈৰ শব্দেৰে আকাশ ধনিত
হৈছে।

ন।

ন (ক্ৰি. বি.) নিষেধ বা অভাৱ-বুজোৱা
মাত, যেনে, নহয়, নকৰিবি।

(বি) নতুন। (সং) এক কম দহ।

নকৰিব, চকৰি (স. ধা.) কাৰ্য্যৰ
১ ব্যাঘাত কৰ, আহ্বান কৰ।

ন-কৈ (ক্ৰি. বি) নতুনকৈ, হুৱাই।

নৰ্ (স. খ) আতুলিৰ আগৰ হাত্তৰ
দৰে টান আৰু চোকা ভাগ।

নৰ্-চন্দ্ৰ (স. খ.) মাহুহৰ নৰ্ৰৰ শুবি-
ভাগত থকা অৰ্দ্ধচন্দ্ৰৰ নিচিনা।

বগা সাঁচ। [এবিধ বোম।

নৰ্-চুকা (স. খ.) নৰ্ৰৰ চুকত যা হোৱা,

নগমে (ক্ৰি. বি.) তেনেই, সমূলি, নিগমে।

নগৰ্ } (স. খ.) ৰাজধানী, পুৰি,

নগৰী } বজা থকা ঠাই।

নগৰা (স. খ.) কোনো বস্তু ধৰিবৰ

কাৰণে তাৰ কাণত লগোৱা বেঁতৰ
আগটি, কণাৰি।

নগৰীয়া (বি) নগৰত থকা, নগৰৰ।

(স. খ.) নগৰৰ মাহুহ।

নগা (স. খ.) শিকনাগৰৰ পূৰ্ব-কালৰ
পৰুৱত থকা এজাতি প্ৰায় নাৰ্ঘঠা
মাহুহ; (জীৱী) নাগিনী।

নগা-টেকা (স. খ.) এবিধ গছ আৰু
তাৰ টেকা ফল।

নগা-চাবি (স. খ.) এবিধ বহল কঠীয়ে
সজা বাঁহৰ চাবি।

নগা-মাকো (স. খ.) নগাই কৰা এবিধ
ডাঠ কাপোৰ।

নগৰ্-বিদাত্ (ক্ৰি. বি.) অনেক প্ৰকাৰ
গালী-খপনী পাৰ্; অপমান কৰ। ১২

নগৰ্-শান্তি (স. খ.) উগ্ৰ শান্তি, জাৰ
দণ্ড।

নকলা (স. খ.) পদূলিৰ দ্বাৰা মৰা ভাং,
পদূলি ডেঁটা মাৰি।

নচুৱা (স. ধা.) নচাত নিযুক্ত কৰ।

নচেত্ (ক্ৰি. বি.) ৰহি এনে নহয়,
নাইবা।

নই (স. খ.) নাটোতা; এজাতি মাহুহ।

নটনী (স. খ.) নট-জাতিৰ ডিবোতা।

নটিনী } (স. খ.) নাটনী; বেতা।

নচুৱা (স. খ.) ডিবোতা বা বজাৰ বেণ
লৈ নচা মৰা।

নতুন (বি) ন, পুৰণি নোহোৱা, নবীন।

নতুনকৈ (ক্ৰি. বি.) ন-কৈ, আকৌ।

নতু } (অবা) নাইবা, কিবা।
 নতুবা }
 ন-তোরা (বি) পৰিষ্কাৰ নকৰা, যেনে ;
 ন-তোরা ঠাই বা প্ৰা।
 নঠৈ (ক্ৰি. বি.) অস্ত্রঃকৰণেৰে সৈতে,
 বৰঠৈ, সম্পূৰ্ণৰূপে।
 নদ (স. শ.) ডাক্তৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰ-আদি
 সাত খান মতা নৈৰ এখন।
 নদন-বদন (বি) অপাব, অসীম, বিয়ান
 লাগে সিমান; যেনে, অমুকৰ
 ধন বস্ত্ৰ নদন-বদন।
 নদৌ (স. শ.) নদত বাজে আন নৈ।
 নদীতীৰ্ (স. শ.) নৈৰ দাঁতি।
 নদীয়া (স. শ.) মাটিৰ পানী-খোৱা চৰিয়া।
 নদীয়াল (স. শ.) জালোৱা, ভোম।
 নন্দ } (স. শ.) স্বামীৰ ভনীয়েক।
 নন্দী }
 নন্দন (স. শ.) পুত্ৰ, পো; (স্ত্ৰী) নন্দনী,
 নন্দিনী।
 নন্দনবন (স. শ.) ইন্দ্ৰব কুলনি।
 নপৰিয়া (বি) ৰোগেৰে গীড়িত। (স. শ.)
 নৰিয়া, ৰোগ, (তকতীয়া মাত)।
 নপুংসক (স. শ.) মতা-তিবোতাৰ চিন
 নথকা মাজহ; পুৰুষ-মতি নথকা
 মতা; খাহী-কৰা মূনিহ।
 নক (স. শ. বা.) ঢাকৰ, তুতা।
 নবী (বি) নতুন, ন।

নটৈ (সং) চাৰি হুৰি দহ।
 নতোৰঙল (স. শ.) আকাশ।
 নম (স. শ.) প্ৰণাম, সেৱা কৰ।
 নমকাৰ (স. শ.) প্ৰণাম, সেৱা।
 নমতা (বি) সেৱাৰ যোগা, পূজনীয়।
 নমা (স. শ.) তললৈ আন, চাপৰা, দোৱা
 (কদ. স.) নমাওঁতা, (স্ত্ৰী) নমাতী।
 নম্ব (বি) অহকাৰ হীন, সেও।
 নম্বতা (স্ত. শ.) সেও হোৱা বা অহকাৰ
 নথকা গুণ। [সৈতে।
 নম্বতাবে (ক্ৰি. বি.) বিনয়েৰে, নম্বতাবে
 নম (স. শ.) নিয়ম, নীতি, (ক্ৰি. বি.)
 প্ৰায়। ১
 নমন (স. শ.) চকু; দেখা অৰ।
 নমন চুক (স. শ.) এবিধ বিলাতী বান-
 কাপোৰ। [(স্ত্ৰী) নাবী।
 নব (স. শ.) যত্ন, মূনিহ, মাজহ;
 নবক (স. শ.) মৃত্যুৰ পাচত পানীক
 দণ্ড-কৰা ঠাই, তিবোতাৰ মাহে-
 কীয়া মাৰ। [অন্তৰি ঠাই।
 নবকনি (স. শ.) বিঠা আদিৰে পূৰ,
 নবক কুণ্ড (স. শ.) নবকৰ ধান, নবক।
 নবকী (বি) নবকৰ যোগা, পানী।
 নবকী (স. শ.) নথ-কটা অস্ত্ৰ; থনিকৰে
 হুঙি-বোকা নক বটালী; বেজে
 থক-আদি কলা অস্ত্ৰ।
 নবগতি (স. শ.) বজা। [মাজহ।
 নববলি (স. শ.) দেৱতালৈ উৰ্গি কটা

নবলোক (স.শ.) মাহুহৰ ঠাই, পৃথিৱী ।

নবলিহ (স. শ.) সিংহৰ মূৰ, মাহুহৰ

গা লৈ বিকুহে থকা এক অৱতাৰ ;
এবিধ গছ ।

নবা (স. শ.) দাই নিয়া ধানৰ মুতা ;

নবাণি (স. শ.) ধানৰ নবা থকা ঠাই ।

নবা-ভগব (স.শ.) এবিধ গছ ; তাৰ ফুল ।

নবাধ (স. শ.) অধৰ, নীচ বা দুটামাহুহ ।

নবানগৰী (স. শ.) নবা-দেশবপৰা অনা
এবিধ গছ ; তাৰ গুটি ।

নবিয়া (বি) বোঙ্গী, কঙ্গীয়া । (স. শ.)

পীড়িত মাহুহ ; (হী,পুং) ; বোগ ।

নবেজ

} (স. শ.) বজা ।

নৰ্কাং তৰ্কাং “লৰ্কাং তৰ্কাং” চোৰাং ।

নৰ্ভব (বি) লেটিপেটি, মিহলি, পণ্ডিত,
(জাতিত থাকে) । [জাতিৰ তৃণ ।

নন্ (স. শ.) এবিধ ফোপোলা খাগৰি

নলকুহেব (স. শ.) কুবেবৰ পুত্ৰ ।

নলনি (স. শ.) নলৰ হাৰি ।

নলা (স. শ.) নলৰ নিচিনা দীঘল
কোপোলা বস্ত্ৰ ; পছমৰ ঠাৰি ।

নলিচা (স. শ.) ধোঁৱাখোঁৱাত চিলিহ-
লগোৱা হাৰি ।

নলী (স. শ.) ধোঁৱাখোঁৱাত লগাই

ধোঁৱা-টনা কোপোলা দীঘল বস্ত্ৰ ;

নেলী । [নলীয়া কটাকী ।

নলীয়া(বি)গোটা নাহ-লগোৱা ; যেনে,

নলবৰা (স. শ.) এবিধ গাহৰিৰ নিচিনা

মুখেৰে পাঁচ-নখীয়া সৰু বগা জন্তু ।

নলনিধি (স. শ.) নলবস্ত্ৰ, মহামূল্য ৰাজ
অলঙ্কাৰ বিশেষ ।

নলনীত (স. শ.) লৱজ, মাখন ।

নলম্ব (সং) ন সংখ্যা-পূৰক, নটাব
শেষটো ।

নলমী (স. শ.) ন সংখ্যাৰ তিথি ।

নলবস্ত্ৰ (স.শ.) হীৰা-পানা আদি ন বিধ
মূল্যবান ৰাখৰ লগাই প্ৰস্তুত কৰা
এবিধ ৰাজ অলঙ্কাৰ ; বিক্ৰমা-
দিত্য সভাৰ ন জনা পণ্ডিত ।

নট (বি) নাশ-পোৱা ; বেয়া হোৱা ;
হানি-পোৱা । [গুটি ।

নত (স. শ.) নাকত উজোৱা ধপাতৰ

নহক (স. শ.) এবিধ ৰাখৰ, আজা
আৰু দৰবত জিলা এবিধ মূল ।

নহক্স (স. শ.) তৰা ; চক্ৰে আপোনাৰ
পথত ফুৰোঁতে এতিদিন ৰাস-
কৰা এক বা অধিক তৰাহুত
শাতাইশটা বছৰ এটা ।

নাই (স. শ.) তল পেটৰ মাজত থকা
সৰু খোল বা পাঁত ; পোনেই
ওপৰা লৰাৰগুতল-পেটৰ কোলক-
পৰা ওলোৱা এডাল সূত্ৰ ।

নাইকিয়া (বি) নথকা, শূন্য, (এটা সংজ্ঞা-
শব্দৰ পাচত থাকে) যেনে, লাহ
নাইকিয়া মাহুহ ।

নাইটোবোকা(বি) নাই উলিয়াই পিছা।

নাইব তলত পিছা।

নাইপিনা (স. শ.) এবিধ মাটিত বগাই

ফুৰা ভেঠা আতিব অত।

নাইবা (অব্য) কিবা, অথবা।

নাও(স. শ.) নৌকা, পানীত ফুৰা যান;

কোনো বস্তু বা যাহ্ৰহৰ নাম।

নাওনিয়িত্ (বি) অতি অলপ, একে-

বিমান।

নাওঁবেঠা (স. শ.) নাও-চলাওঁতা।

নাওহান্ (বি) নিচেই সৰু, ক্ষুদ্র;

অতি অলপ।

নাওবা (স. শ.) ছুই ঘৰৰ জোৰাত

লগোৱা নাৱৰ নিচিনা বৰবুণৰ

পানী থকা ঘটন।

নাক(স.শ.)নাসিকা,উশাহ-লোৱা অৰ্ধ।

নাক্কাটী (বি) নাকৰ পাহি ছেদন,

নিলাজ।

[ভাগ।

নাকটি (স. শ.) নাকৰ আগৰ তলৰ

নাকনি-কাণনি (বি) বৰ লাজ-দিয়া,

অপমানিত।

[অৰী।

নাকী (স. শ.) অতন্ত নাকত লগোৱা

নাকী-পনি (স. শ.) ওঁড়ৰ ক-পনি।

নাকে (কি. বি.) নাকৰপৰা, নাকৰ

বাটে দি।

নাক্কাটী (বি) থকা-নকা।

নাক্কাভেওনা (স. শ.) নাকৰ ওখ আৰু

হাড়ৰা ভাগ, কলাহুলৰ হাড়।

নাগ্ (স. শ.) পাতালত থকা যাহ্ৰহৰ

নিচিনা মুখ আৰু সাপৰ নিচিনা

গাৰে এবিধ দেহতা।

নাগ কন্যা (স. শ.) পাতালৰ নাগ-

দেহতাৰ কন্যা। [পোৱা।

না-গতি (বি) বৰ দুখত বা বেয়া অৰ্ধ-

হাত পৰা; বৰ শান্তি বা শ্ৰেণ

নাগব্ (স. শ.) নগৰত থকা, চকুৰ

লোক; বৰকৈ ধুনয়াৰি ফুৰা

লোক; (স্ত্রী) নাগৰী।

নাগলি (বি) নগৰৰ নিচিনা, শুচি-অত-

ন্তিৰ বোধ নথকা, স্বেচ্ছাচাৰী।

নাগিনী (স. শ.) নাগ-কন্যা; নগৰ

স্ত্রী।

[ক্ষুদ্র বাত।

নাগেৰা (স. শ.) এবিধ দৰাৰ নিচিনা,

নাগেৰব্ (স.শ.) নাহৰ-গছ; তাৰফুল।

নাগ্-পাশ (স. শ.) বগত শত্ৰুক বন্ধা,

এবিধ খোৰোচা অৰী।

নাগ্ৰুপেণ } (স.শ.)এবিধ সাপৰ কেটব

নিচিনা কঁইটীয়া চাপত

নাগ্ৰুপা } বোৱা গছ।

নাগৰাহী (স. শ.) এবিধ আকৰত উৎ-

পন্ন কলা-বৰপীয়া ছুই লগা মাটি।

নাৰ্কা } (বি) বিবন্ধ, কাপোৰ

নাৰ্কা } নিপিন্ধা।

নাৰ্কা(স.শ.) এবিধ মাটি-চলা ন'জুনি।

নাচ্ (অ.ধা.)ভাঙৰ বৰ অহুগৰি হাড়-

তৰি লৰা। (স্ত্রী) নাটোতা,

(স্ত্রী) নাটতী।

নাচ্ } (স. শ.) নৃত্য, নচা কার্য ।
 নাচন্ }
 নাচনিয়াব্ (স. শ.) নাচোতা, নাচতী ।
 নাচনী (স. শ.) নচা তিবোতা ; তাঁতব
 ওপবত লগোহা হাকোটা ।
 নাচনৌ জবী (স. শ.) নাচনী আক ব
 লগলগাই বন্ধা জবী ।
 নাচনৌ পক্কা (স. শ.) এবিধ ফুটকা
 আদি গছত থকা সক পক্কা, তাব
 ঠেং চিহ্নিলে নচাব দবে ডেও-
 পাবে ।
 না-জল-নাথল্ (স.শ.) আলাই আধানী,
 থাকিবলৈ ঠাই নথকা, নিবাসহীন ।
 নাই (স. শ.) নাচন ; ভাবনা ; ভাষ-
 নাব পুথি ; দেহ ।
 নাটক্ (স. শ.) নাট খবত ভাও দেখা-
 বলৈ লেখা পুথি ।
 নাটনি (স. শ.) কম হোহা ধন বা বস্তু ;
 যিমান হলে কাম চলে ভাতটকৈ
 কম হোহা ভাগ । [তিবোতা ।
 নাটেশবী (স. শ.) বেঙা, অসতী
 নাই-ধব্ (স. শ.) নাটখালা, ভাবনা-
 কৰা ধব ।
 নাই-পাব্ (স. শ.) উবাই দিলে আকা-
 শত বঁৰ-ধৰা এবিধ পাব-চবাই ।
 নাই-হান্দিব্ (স. শ.) দেহালয়ত নাচ-
 পান কৰা ধব ।
 নাটখালা (স. শ.) ভাবনা-কৰা ধব

নাই (স. শ.) হানি, ক্ষতি ।
 নাড়ী } (স. শ.) গাব ডেজ-চলা শিব ;
 পেটৰ ফুঁকৰে সৈতে সংযোগ
 নাড়ি } থকা নলা, আঁত ।
 নাতি (স. শ.) পো বা জীৰ পুতেক ;
 (জী) নাতিনী । [বিলাক ।
 নাতি-পুতি (স.শ.) নাতি আৰু অন্যান্য
 সন্তান, পাচলৈ বাঢ়ি যোৱা বংশ
 নাথ (স. শ.) শত্ৰু, অধিকাৰ, গৰাকী ;
 স্বামী । (স. ধা.) খুঁটাৰে সৈতে
 গোটাই বাছ্ । (চতি বা মাৰলীত
 খাটে ।)
 নাথনী (স. শ.) খুঁটাৰে সৈতে গোটাই
 চতি বা মাৰলীত দিয়া বাছ্ ।
 নাথু (স. শ.) নিশা, বিতণ্ডা ।
 নাথুকাৰ্-বি) নিশাকাৰী লোক ।
 নাথ্ (স. শ.) শব্দ, মত ; বৰ দ,
 স্বৰ্গীয়া ঠেক পুথি, কুপ ।
 নাথনী (স. শ.) এবিধ সৰু মাছ ।
 নাথোব্ (অ. ধা.) পানীত সাঁতৰি
 খেলালি কৰ্ । [বিধব ।
 না-না (বি) বিবিধ, বহু প্ৰকাৰৰ বা
 নানানবস্তু (বি) ধাৰ পিন্ধিবলৈ নথকা,
 বৰ ছৰীয়া ।
 নান্দী (স. শ.) নাটকৰ অবিভক্ত বজাক
 আশীৰ্কাৰ বা প্ৰশংসা, নাইবা দেহ-
 তাক ভক্তি-কৰা লোক ।
 নান্দীমুখ্ (স. শ.) বিয়া-লগত বিহুনি-

আদি উৎসবৰ কাৰ্য্য কৰা ন
পুৰুষৰ শব্দ।

না-পদ (স. শ.) না-শব্দ, নিষেধ বা
অভাৱ-বুজোৱা যাঁত।

নাগিত (স. শ.) লোকৰ ভাষ্টি-বৃত্ত
খুৰাই জীৱিকা-কৰোঁতা।

নাতি (স. শ.) নাই, তল-পেটত থকা
খোল; অসমীয়া পুথিৰ মাজৰ
নাতি বিজ্ঞ।

নাবালক (স. শ.) বয়স নোপোৱা লৰা।

নাৰ্হ (স. শ.) বি শব্দে বাক বুজাব
সেয়ে তাৰ নাৰ্হ, নাও; বশস্তা;
তলৰ ভাগ। (অ. ধা.) তললৈ বা,
ওপৰপৰা চাপবলৈ গতি কৰ্।
(বি) তলৰ, অধোভাগৰ, ওপৰৰ
বিপৰীত।

নাৱাজীয়া (বি) ধৰ্ম শিকক, শুক,
যজ্ঞাচৰণৰ পথ প্ৰদৰ্শক।

নাৱতী (স. শ.) বিয়া-সবাহৰ পিতৃ
গোৱাত পাৰ্গত ভিৰী।

নাৱনি (স. শ.) কোনো নৈৰ বা দেশৰ
ভাগী-ভাগ; তলৰ ভাগ,
গোৱালি। (বি) তলৰ, ভাগীৰ।

নাৱে(অব্য) কোনোৰ নাম কৈ বা নাম
দি; যেনে, তাৰ নাৱে পটা হৈছে,
তাৰ নামে গোচৰ কৰিছে।

নাৱ-কৰণ (স. শ.) লবাক নাম-দিয়া
কাৰ্য্য।

নাম-কীৰ্ত্তন (স. শ.) শুধৰ প্ৰশংসা;
বাই কৈ বিকুৰ প্ৰশংসা আৰু ভক্তি।

নাম-দৰ্শ (স. শ.) কীৰ্ত্তন-দৰ্শ।

নামদানি (স. শ.) পৰ্জতৰ চাপৰ ভাগ;
পৰ্জতৰ ওচৰৰ সমান মাটি।

নামনাচ (বি) আনতকৈ অলপ সৰু
বা অলপ ডাৰুৰ।

নাম-প্ৰসঙ্গ (স. শ.) বিকুৰ নাম-কীৰ্ত্তন।

নামক (স. শ.) অধিকাৰ, কাম-চলা-
ওঁতা; উপন্যাসৰ বাই পুৰুষ;
(স্ত্ৰী) নাৱিকা।

নাৰ্ (বি) নট; চুৰা, অন্তৰ্হি।

নাৰ (স. শ.) এবিধ সৰু মাছ।

নাৰহ (স. শ.) এজনো দেৱ-ঋষি, তেওঁ
টুটকীয়া স্বভাৱৰ নিয়ন্ত্ৰে ধাত।

নাৰদানি (স. শ.) টুটকীয়াৰ স্বভাৱ,
চোটক।

নাৰদী (স. শ.) টুটকী, খল-লগোৱা
ভিৰী। (বি) খল-লগোৱা (স্ত্ৰী)।

নাৰদীয়া (বি) টুটকীয়া মূৰিহ। (বি)
এজনৰ অহিতে আন এজনক কৈ
দল-লগোৱা; (স্ত্ৰী, পুং)।

নাৰায়ণ (স. শ.) বিকু, ঈশ্বৰ; (স্ত্ৰী)
নাৰায়ণী, লক্ষী।

নাৰিকল (স. শ.) এবিধ তাল জাতিৰ
গছ; তাৰ ফল।

নাৰী "নৰ" চোৱা। "নাৰী" চোৱা।

নাৰেদ্য (স. শ.) এবিধ বৰ বিহাল চকু
নথকা ডাঙৰ গাঁড়।

নাৰেংটেৰা (স. খ.) এবিধ বৰ ঢোকা
টেৰা।

নাৰ্জী } (স. খ.) ফুলৰ পৰা গজা
নাৰ্জী-ফুল } এবিধ গছ; তাৰ ফুল।

নাৰ্ (স. খ.) কোনো বস্তুৰ চাতেৰে
ধৰা ভাগ; কৰাৰ বং, ক্ৰয়।

নাৰ্জা (স. খ.) নাওবা।

নাৰ্জীয়া (স. খ.) নাওচলোৱা যাহুহ।

নাৰ্জাই (স. খ.) নাও চলাই কৰা গতি।

নাৰ্ (স. খ.) ধ্বংস, সংহাৰ। (স. খ.)

সংহৰ, ধ্বংস কৰ্ (ক্ৰম. স.)

নাৰ্শোতা। [কৰোঁতা।

নাৰ্শক (স. খ.) নাৰ্শোতা, ধ্বংস-

নাৰ্শক-কাল (স. খ.) নাৰ্শ-পাৰৰ সময়,
মৃত্যুৰ সময়।

নাৰ্ (স. খ.) নাক; গন্ধ-

নাৰ্শিকা } পোৱা অৰ্।

নাৰ্শিক (স. খ.) ঈৰ্ষ বা বেদ-নৰ্মনা
লাহুহ। [বেদৰ অমান্যতা।

নাৰ্শিকতা (স. খ.) ঈৰ্ষবন্ত অবিধাংস,

নাৰ্শক-নাৰ্শক (বি) নোহোৱা-নোপজা,
কেতিয়াও নেদেখা-দৃষ্টনা।

নাৰ্হ (স. খ.) এবিধ দুগন্ধি ফুল-ধৰা
ছকাঠী গছ।

নাৰ্হ-ফুটুকী, (স. খ.) এবিধ পাত
ফুটকা থকা বাৰ। [ফুট থকা।

নাৰ্হ-ফুটুকীয়া (বি) নাৰ্হফুটুকীৰ দৰে

নি (ক্ৰি. বি.) নিষেধ বা অত্যাধ-বুজোৱা
যাত। (স. খ.) লৈ বা, এঠাই-
পৰা আন এঠাই পোৱা। (ক্ৰম-
স.) নিষ্ঠতা; (জীৱ) নিৰ্ণীতি।

নি: ক্ৰি (বি) দুখীয়া, দৰিদ্ৰ।

নিকই (অ. ধা.) ছাল শুচ (স. খ.) ওচৰ
নিকটবীয়া (বি) কটাৰী নথকা, নীৰস।

নিকটলুৰা (বি) বাজহ-নলগোৱা, নিৰ্ঘৰ।

নিকটা (বি) ছাল শুচ; শুঠৰ বাদ
কৰ্ (পাতত থাকে)।

নিকপকপীয়া (বি) নৰ্কাপা, লৰচৰ
নকৰা, থাই থকা।

নিকৰী (স. খ.) পানী-সবলৰ গুটা;
শুকান ছাল।

নিকক (বি) দ্বন্দ্বী, নিষৰমিয়াল।

নিকল (স. খ.) গছৰ নিকৰী, গাৰ
ছাল, মোট। ৫ ১.

নিকা (বি) নিৰ্ঘল, পৰিষ্কাৰ।

নিকায়ে (ক্ৰি. বি.) নিকা হৈ, বলিহন
নোহোৱাটক।

নিকাৰ্ (স. খ.) দুখ, কষ্ট, জীয়াতু।

নিকাৰ্জি (ক্ৰি. বি.) দেখাই, উলিয়াই,
শুচাই। ১

নিকাৰ্হি (স. খ.) খুঁটাৰ বাজ-কালে
শুচাই থকা চতি বা মাৰলীৰ মূৰ।

নিকট (বি) অধম, নীচ।

নিষেতন (স. খ.) গৃহ, ঘৰ, থকা ঠাই।

নিখৰ্ণটী (বি) অধিক থক-নকৰা,
পৰিষ্কাৰ বাৰ-কৰা।

নিখৰচীয়া (বি) খৰচীয়া নোহোৱা,
গোটেই যিহি ; যেনে, নিখৰচীয়া-
ভক্তি ।

নিখুঁত (বি) নিখুণ, খুঁত নথকা ।

নিখুন্দ (বি) খুন্দিত ভবিবটৈ ঠাই
নথকা, গোটেই পূৰ ।

নিখুন্দকৈ (ক্ৰি. বি.) গোটেই পূৰকৈ,
ঠাই নথকা কৈ ।

নিগদতি (স. ধা.) কোৱা কথন ।

নিগনি (স. ধ.) এবিধ সৰু শলিয়া-
জাতিৰ জন্তু । [কান্দ ।

নিগনি-কুন্দা (স. ধ.) নিগনি-শলিয়া থকা

নিগনি খুটি (স. ধ.) গাভীৰ চৰা থকা
লোৰ বেকোৰা প্ৰজাতি ।

নিগৰে- (ক্ৰি. বি.) তেনেই, সমূলি,
সম্পূৰ্ণ ৰূপে, যেনে—এই বাব
আমি নিগৰে থকা পৰিলোঁ ।

নিগৰ (অ. ধা.) বৈ পৰ, লাহে-লাহে
বৈ যা, যেনে, ভিত্তি কাপোৰৰ
পানী নিগৰে ।

নিগৰ } (স. ধ.) লোহাৰ শিকলি,

নিগৰ } টান বান্ধ ।

নিগৰা (স. ধা.) লাহে-লাহে বোৱা,
টোপাটোপে ৰোৱা ।

নিগৰী (বি) পুৰনি, বহু-কালীয়া ;
স্থিতিশীল ।

নিগৰীকৈ (ক্ৰি. বি.) স্থিতিশীলকৈ ।

নিগৰে (অ. ধা.) কান্ধে, নিৰিঙে ।

নিগুৰ (বি) গভীৰ, অগভি, পোনেই
খুজিব নোৱাৰা ।

নিগুৰ (স. ধ.) অগুৰুৰ অভাৱ, কষ্ট-
দায়ন ; দমন । (স. ধা.) দমন বা
শাসন কৰা ; কষ্ট দি, শাস্তি ।

নিগুৰ } (বি) কোনো অগভি যোঁৱ
নিগুৰীয়া } নথকা, সম্পূৰ্ণ-অগভি ।

নিচৰ (বি) ঠিক, সত্য । (স. ধ.) নিচ-
য়তা, ঠিক । [সঁচাকৈ ।

নিচৰে (ক্ৰি. বি.) কৰূপে, স্থিৰৰূপে,

নিচট (বি) একে সমান স্ৰুতাবে বোৱা,
গাৰি নিদিয়া ; একে বৰণীয়া ;

নিচাটু (বি) কাতোউপাসা বা ভাবসা-
নকৰা, কাতো নথকা ।

নিচান (স. ধ.) পতাকা, সন্দেশ, জলী
মাৰিবৰ চিন ।

নিচিনা (বি) সন্দেশ, জুলা । [বি ।

নিচুক (অ. ধা.) কান্দন এৰু, নিজৰ
নিচুক (স. ধা.) কান্দন একতা, সাতনা দি
নিচুকীয়া (স. ধ.) এবিধ সৰু থকাহি ।

নিচেই (ক্ৰি. বি.) সমূলি, গোটেই,
অতি, অতিশয় ।

নিচেইকৈ (ক্ৰি. বি.) সমূলি, গোটেই ।

নিছৰা (বি) ধবিত্ত, ছৰীয়া ; বিৰোধী,
দুৰ্জল । [কৰ (ভাল) ।

নিছা (স. ধা.) ছোৱা থকা ভঙাই উৰা

নিছিহ (বি) নিজগৰীয়া, নিৰ্দোষ ;
নিৰ্গোঁঠা । [মেঠা মাৰি ।

নিছিহকৈ (ক্ৰি. বি.) দাই-জগৰ ভঙাই ;

নিহুৰীয়া (বি) সজান নথকা, লৰা-
হোঁহালী নথকা। [আপোনাৰ।
নিজ্ (স. শ.) আপোন, স্বয়ং; (বি)
নিজগৰ্ (স. শ.) জগবৰ অভাৱ, অদোষ।
নিজগৰী (বি) আন কাৰো স্বত্ব নথকা।
নিজগৰীয়া (বি) হাই-জগৰ নথকা;
জগবৰবৰণ বা মুক্ত হোৱা; লোকৰ
স্বত্ব-ভাৰ।
নিউজান্ (বি) নিৰোল, হাই নথকা;
বহুত মাছৰ নথকা। (স. শ.) বহুত
মাছৰ বা হাই নথকা ঠাই; ছল-
চুলৰ অভাৱ। [বহুত খাটে।
নিজনি (বি) কটকটীয়া, নিখল (ছলীয়া-
নিজন্ দি, হাই, চিঞৰ বা কান্দন এৰ।
নিজব্ (অ. খা) অলপ্, অলপকৈ বৈ
পৰ, নিগৰ্।
নিজৰনি (স. শ.) কোনো বস্তুৰ পৰা
নিজৰি ওলোৱা পানী।
নিজৰা } (স. শ.) পৰ্শুৰ পৰা বৈ
নিৰৰা } অহা পানী।
নিজা (বি) আপোনাৰ।
নিটান্ বা নিটান্ হাব্, মাত নহুতাটক
হিৰ হৈ থাক।
নিঠ্ (বি) নিচ্চ, ঠিক।
নিঠক (বি) উপায় হোন, অতি দৰিদ্ৰ।
নিচলীয়া (বি) এচলীয়া নোহোৱা,
পোনেই বৃষত পৰা, বৰ টান,
(বহুত খাটে)।

নিটালে (ক্ৰি. বি.) হাত-ভৰি মেলি
দীঘল হৈ, (পৰাত খাটে)।
নিভ্ জব্ (স. শ.) নিভৌ ঠৈা জব।
নিভৰ (স. শ.) পিঠি কালে কঁকালৰ
ডলৰ ভাগ।
নিভৌ (ক্ৰি. বি) দিনেও, প্ৰতিদিনে।
নিভ্য (বি) চিৰস্থায়ী, সদায় থকা,
কেতিয়াও নষ্ট নোহোৱা; নিভৌ
বা সদায় আচৰিৰ লগীয়া।
নিভ্যে (ক্ৰি. বি.) নিভৌ, প্ৰত্যাহ।
নিদৰ্শন্ (স. শ.) উদাহৰণ, দৃষ্টান্ত, চিন
বা প্ৰমাণ।
নিদানে (অব্য.) নিগুণে, কাৰণে, যেনে,
মহৰ নিদানে জব নোহাৰি।
নিদাকন্ (বি) নিষ্ঠুৰ, মৰম-দহা নথকা।
নিদ্বা (স. শ.) টোপনি।
নিদ্বাবান্ (স. শ.) শুই থকা মাজ্জক
সাৰ নেপাৰলৈ কৰা মজ্জ।
নিদ্বিত্ (বি) টোপনিত থকা।
নিধক্ (বি) নিলাজ, নিৰ্গত, অগমানলৈ
ডহ-নকৰা। (স. শ.) নিলাজ মাজ্জ
(জী) (বি. স. শ.) নিধকী।
নিধকালি (শু. শ.) নিৰ্গতালি, নিৰ্গতৰ
গুণ বা স্বভাৱ। [গোৱা।
নিধহুৰা (বি) অধহুৰা, ধন নিদিয়াটক
নিধকহা (বি) ধাৰ নথকা।
নিধাজ্জ (বি) নিকৰাস, উপাহ বন্ধ হোৱা।
নিৰাঙ (বি) নাৰ নথকা; নোকা নথক

নিম্ (স. ধা.) হ্রস্ব ক, নিম্মা কব্ ।

(কৃদ.স.) নিম্মোতা ; (জী) নিম্মতী ।

নিম্মক্ (স. শ.) নিম্মা-কৰ্ণোতা ।

নিম্মন্ (কৃদ. স.) নিম্মা-কবণ ।

নিম্মা (স. শ.) গবিহণ, হুর্নায, কুৎসা ।

নিম্মনীয় (বি) নিম্মাব যোগ্য ; যম্ম ।

নিম্মিত্ (বি) গবিহিত, অধম, বেয়া ।

নিপাত্ (স. শ.) নাপ, ধ্বংস । (বি)

পাত নথকা ।

নিপানী (বি) পানী-নিমিহলোয়া ।

নিপুণ্ (বি) পার্গত, ভাল কপে কাম-
কবিব পবা ।

নিপুণতা (জ. শ.) পার্গতালি ।

নিপোটল্ (বি) কতো পোটোকা নথকা
সমানে পুট, কোনো ভাগ কীণ
নোহোয়া ।

নিফুট্ (বি) অফুট, গোট্টেই লুকোয়া ।

নিবর্তমান্ "নিবৃত্ত" চোহঁ । [বঁতী ।

নিবাব্ (স. ধা.) বাধা কব্, কান্ত কব্ ।

(কৃদ. স.) নিবারোতা, (জী) নিবা-

নিবাবণ্ (স. শ.) বাধা-কবণ ।

নিবাবিত্ (বি.) বাধা-পোয়া ।

নিবাস্ (স. শ.) থকা ঠাই, ঘর ; থাকন ।

নিবাসী (বি.) থকা, বাস-কবা, (জী)

নিবাসিনী ।

নিবৃত্ত (বি) কান্ত, বিবত ।

নিবৃত্তি (স. শ.) কান্তি, ড্যাগ ; সংসার
স্থ-এবণ ।

নিবেদন্ (স. শ.) সম্মেবে কবা সমো-
ধন ; জনোহা ; সমর্পণ ।

নিবেদিত্ (বি) সম্মানেবে সমর্পণ-কবা
বা দিয়া ; জনোহা ।

নিবোকা (বি) নমতা, কথা নোহোয়া ;
(জী) নিবোকা বা নিবুকা ।

নিভজ্জা (বি) তাঁজ নথকা,

নিভাঁজ্ } সামান্য বস্তাবে মিহলি

নোহোয়া, তথ, পোন ।

নিভৃত্ (বি) নির্জন, মাহুহ নথকা ।

নিম্ (স. শ.) এবিধ তিতা গছ ; তাব
ছাতি, এছাতি মহা-নিম, আন
ছাতি ধোঁবা-নিম । [দত পবা ।

নিমগ্ (বি) পানীর তল-ঘোহা ; আপ-

নিমজ্ (বি) মিহি, থহটা নোহোয়া ।

নিমজ্গন্ (স. শ.) আঁবাহন, কোনো
কার্য্যগৈ মাতন ।

নিমজ্জিত্ (বি) মতা, নিমজ্গ-পোয়া ।

নিমবমিয়াল্ (বি) মবম নথকা, কাঠ-
চিত ।

নিম্যা (স. শ. ধা) জামাব তলজ পিকা
দৌঘল গোলা । ১

নিম্যাওয়াও (বি) কথা করলে লগ
নথকা, অকল ; মাহুহ মাত
নথকা । (ঠাইত খাটে), কেনে,
নিম্যাওয়াও হাবি ।

নিম্যবিত (বি) দ্বিহ, দুখীয়া ।

নিম্যাৎ (বি) অমাত, মাত নথকা ;

কথা-নোকোথা ; নবজা ; (জী),
নিষাভী ।
নিষিদ্ধ (স. প.) কাৰণ, হেতু ।
নিষিদ্ধে (অধ্য.) কাৰণে ।
নিষিদ্ (স. প.) চকুৰ প্রচাব, চকুৰ
পতাৰ সকালন ; অতি অলপ
কাল । [নোকোথা, নিবোকা ।-
নিম্না (বি) পেটৰ কথা ডাঙি
নিম্নমূৰা (বি) ঠাল-ঠেঙুলি নথকা ;
বন্ধ বা সহায় নথকা ।
নিষেব্ নিষিদ্ চোৰী ।
নিয় (বি) দ, চাপৰ ।
নিয়ন্তী } (স. প.) নিৰ্ভ-নিৰ্ভ.
নিয়ন্তী-চৰাই } এনে শব্দকৰা কেঁচা ।
নিয়ন্ (কৃ. স.) নিয়া কাৰ্য্য, স্থানান্ত-
ৰিত কৰণ ।
নিয়ম্ (স. প.) বিধি, দস্তব, নীতি ;
কোনো বিষয়ত হুই বা অধিক
জনে কথা বাছি বৰা প্রতিজ্ঞা ।
নিয়ন্তীয়া (বি) বিমান হব লাগে সিমান,
বব ডাঙৰ বা বব সৰু নোহোৱা ।
নিয়মিত্ (বি) নিয়ম মতে কৰা ;
নিশ্চয় কৰা ; স্থিৰ কৰা ।
নিয়মিত্ৰূপে (ক্ৰি. বি.) নিয়ম অঙ্ক-
সৰি ; বঢ়া বা টুটী নোহোৱাকৈ ।
নিয়মে (ক্ৰি. বি.) নিয়মেৰে, কথা
বাছি । [আকাশৰ পক্ষ পালী ।
নিয়ব্ (স. প.) হিম, বাষ্প গোট খাই

নিয়ব্ ভৰা (স. প.) অস্তব আশ-চেউবাব
সমুখৰ ভিৰিব ভল-ভাগ ।
নিয়া (স. প.) লোকৰ দ্বাৰা স্থানান্তৰিত
কৰা (কৃ. স.) নিয়াওতা, (জী)
নিয়াঁতী ।
নিয়াৰি (স. প.) দূৰত ভীষণ-লগোৱা
লোৰ ঠকুৰা, বাব ওৰত থৈ থাঙ
গিটা যায় । (বি) পোন, ভাঁজ
নথকা ; নিয়জ, উত্তম ।
নিয়ুক্ত (কৃ) (বি) নিয়োগ কৰা, কামত
লগোৱা ।
নিয়ুত্ (কৃ. (সং) মহ লাখ । [কাৰ্য্য ।
নিয়োগ্ (ক্ৰো) (স. প.) কোনো কামত
নিয়ুক্ত কৰণ, কামত লগোৱা-
নিয়োজন (ক্ৰো) (স. প.) নিয়োগ
কৰণ । [লগোৱা ।
নিয়োজিত্ (ক্ৰো) (বি) নিয়ুক্ত, কামত
নিযোজ্য (ক্ৰো) (বি) নিয়োগ কৰিবৰ
যোগ্য, নিয়োজন কৰিব লগীয়া ।
নিয়জন্ (বি) নিৰ্মল, জ্যোতিৰ্ময়, (ঐশ-
বত খাটে) । (স. প.) জ্যোতিৰ্ময়
পৰবেশৰ । [অকলশৰীয়া ।
নিবৰ্ঠক্ (বি) ভিৰী-পৰীয়াৰ নথকা.
নিবস্তব্ (ক্ৰি. বি.) সন্ধ্যা ; ছেম-ডেম
নোহোৱাকৈ । (বি) সন্ধ্যা
সমত । [নিৰ্ধোষিতা ।
নিবগবাধ্ (স. প.) দোষৰ অতাৰ.
নিবগবাধী (বি) নিৰ্ধোষী, অপৰ-নকৰা

(স.শ.) কপৰ নকৰা বান্ধহ । (স্ত্রী)
 (বি. স. শ.) নিৰপৰাধিনী ।
 নিবৰ্ধক (বি) নিষ্কল ; অৰ্ধ নথকা ।
 (ক্রি. বি.) অৰাবত, অকাৰণত ।
 নিবল্ (স. শ.) নিশব্দ, নবলা, বিষ ।
 নিবলে (ক্রি. বি.) শব্দ নকৰাটেক, নব-
 লাটেক, কাতি-মুতা নোহোৱাটেক ।
 নিবল্ (বি) কথা নোকোৱা, মাত-
 নমতা ; হাই নথকা ।
 নিবল্ (বি) বস নথকা, শুকান ;
 সোৱাদ নথকা ।
 নিবল্ (বি) অস্ত্র নথকা, অস্ত্র শুচোৱা ।
 নিবল্ (বি) অলপ শুকোৱা, তিতা
 নোহোৱা ।
 নিবল্কাৰ (বি) গৰ্জহীন, নস্ত্র ।
 নিবল্-নিপানী (বি) অধিক জোল বা
 পানী নথকা, শুকান যেন ; অপ-
 কল্প নকৰা, কল্পন, ব্যৱহাৰ কৰাত
 সাক্ষ্যম । [কব ।
 নিবা (স. শ.) বন শুভাই পৰিষ্কাৰ
 নিবাই (ক্রি. বি.) শব্দৰ শুবিব বন
 শুভাই ।
 নিবাকৰ (বি) আকৃতি নথকা, শব্দ
 নথকা (স. শ.) আকৃতি নথকা
 দেহতা, পৰাশৰ ।
 নিবানন্দ (বি) আনন্দ বা হং নথকা,
 বিবাহিত (স.শ.) আনন্দৰ অভাব,
 বেলাব ।

নিবানন্দে }
 নিবানন্দে } (সং) এক-কৰ এণ ।
 নিবাপহ (বি) আপহ নথকা, নিষ্কিয়,
 আপহৰণৰা মুক্ত ।
 নিবাপহে (ক্রি. বি.) নিৰ্জিহ্মিয়ে, কৃষ্ণয়ে ।
 নিবামিষা (বি) মাছ মকহত বাজে আন,
 নিবামিষীয়া (আহাৰ) ।
 নিবামহি } (স. শ.) মাছ মকহত
 নিবামুহি } বাজে আন আহাৰ ।
 নিবামুহীয়া (বি) মাছ-মকহৰ সম্পৰ্ক
 নিবামুহীয়া } নথকা, মাছ মকহত বাজে
 আন (আহাৰত খাটে) ।
 নিবাপ্ (বি) আশাহীন ; আশা শুভ,
 আশাত বঞ্চিত ।
 নিবাশা (স. শ.) আশাৰ অভাব, আশা
 নথকা অৱস্থা । [হীন ।
 নিবাজল্ (বি) আজল নথকা, বন্ধক-
 নিবাহাৰ্ (বি) আহাৰ-নকৰা, লম্বোনে
 থকা । (স. শ.) একোনোখোৱাটেক
 থকা অৱস্থা । [লম্বোনে ।
 নিবাহাৰে (ক্রি. বি.) নোখোৱাটেক,
 নিবীকণ্ (স.শ.) দূৰণপৰা কৰা দৃষ্টি ।
 নিকন্তব্ (বি) উত্তৰ কবিতা নোহোৱা,
 উত্তৰ নথকা ।
 নিকংসাহ্ (স. শ.) উৎসাহৰ অভাব ।
 (বি) উৎসাহ নথকা, উত্তাপ-নকৰা ।

নিকংসাহী (বি) উৎসাহ বা উত্তোগ
নথকা, এলেহুবা। [উদাহিহ-নথকা
নিকদেশ্ (বি) স্থানান্তরিত বোঝা আক
নিকহ (বি) আনিক বধা, আবহ;
বহ।
নিকধিগ } (বি) চিহ্নিত নোহেহা, হিব।
নিকধেগ্ }
নিকধেগে (ক্রি বি) উধিগ নঠে, হিব
মনেবে। [পীড়া নথকা।
নিকপজ্জ (বি) উপজ্জ বা পববপবা
নিকপজ্জবে (ক্রি. বি.) উপজ্জ-নোহো-
হাটক, নিৰ্দ্ধিষিনিয়ৈ।
নিকপন্ (বি) ভুলনা নথকা, অভুলা।
নিকপায়্ (বি) উপায় নথকা, কার্য-
সিদ্ধিৰ নিমিত্তে মিহা বা বুদ্ধি
নথকা। .
নিকপাস্ (বি) উশাহ বহু-হোহা, বিবুদ্ধি
নিকপণ্ (স. শ.) হিব বা নিশ্চয়-করণ।
নিকপিত্ (বি) হিব বা নিশ্চয় কবা।
নিবোগ } (বি) বোগ নথকা, হুহ।
নিবোগী }
নিবোগিতা (স. শ.) বোগ নথকা অহহ।
নিবোধ্ (স. শ.) ভেট্টা, আটকি
বাধন, বাধা। [নথকা।
নিবোল (বি) নিবহ, হাই বা শব্দ
নিবোহা (স. শ.) শব্দৰ গুণিৰ বন
গুচোহা কার্য।

নির্গত্ (বি) লাজব-বাহ, নিলাজ,
অগ্রহানলৈ ডহ নথকা।
নির্গতাসি (স. শ.) নিলাজৰ গুণ বা
বতাব।
নির্গত্ (বি) গহ নথকা।
নির্গত্ (বি) ভাষ গুণ নথকা, অকা-
মিলা, সন্ধাদি গুণব বাহিব, (ঐক-
বত খাটে)।
নির্গত (স. শ.) পুথিব যি পাতত যি
কথা থাকে তাৰ সংক্ষেপ বিবরণ।
নির্ঘাত্-বচন্ } (স. শ.) নিহিব বা
নির্ঘাত্-বাক্য } কর্কশ কথা, হৃদয়
ভেদা বাক্য।
নিঘূণ্ (বি) কোনো অজবিকল নো-
হোহা; নিখুঁত।
নির্জন (বি) মাহুহ নথকা।
নির্জন (বি) পানী নথকা, শুকান।
নির্জান্ (বি) জন-শূন্য, মাহুহ নথকা;
উচ্ছন্ন, ধ্বংসিত। [হোহা; যবা
নির্জীহ (বি) জীহ নথকা, প্রাণী নো-
নিহ্ (বি) শান্ত, আতি, খলান বা হুট
নোহোহা। [নোহোহা।
নির্জলীয়া (বি) জোল নথকা, জলীয়া
নির্ঘ (স. শ.) নিশ্চয়, হিবত।
নির্ঘ (বি) দয়া নথকা. কাঠ-চিত।
নির্ঘিষ্ট (বি) নিৰূপিত, দেখাই দিয়া
প্রকাশিত; নিশ্চিত।
নির্দেশ্ (স. শ.) বিধান, আদেশ, নিশ্চয়।

নিৰ্দ্ধোষ (বি) নিৰণবাধী, দোষ নকৰা,

নিৰ্দ্ধগবীয়া (স. শ.) দোষৰ অভাৱ,

নিৰ্দ্ধগবীয়া অৱস্থা ।

নিৰ্দ্ধোষিতা (শু. শ.) দোষৰ অভাৱ,

নিৰ্দ্ধগবীয়া অৱস্থা ।

নিৰ্দ্ধোষী (বি) নিৰ্দ্ধগবীয়া দোষ-নকৰা ।

নিৰ্দ্ধন } (বি) ধন নথকা, দৰিত্র
নিৰ্দ্ধনী, }

নিৰ্দ্ধাৰণ (স. শ.) স্থিৰ বা নিশ্চয় কৰণ ।

নিৰ্দ্ধাৰিত (বি) নিশ্চিত, স্থিৰ কৰা ।

নিৰ্দ্ধাৰণ (বি) বংশহীন, ভাগী নথকা ।

নিৰ্দ্ধাৰ (স. শ.) স্থিৰকৈ বন্ধা কথা,

ছুই বন্ধাই মিলেৰে থাকিবলৈ কৰা

নিয়ম, সন্ধি ; পূৰ্ণৰপৰা চলি অহা

দস্তব ।

নিৰ্দ্ধলী (বি) দুৰ্দ্ধল, শক্তিহীন ; কমতা

নথকা । (স. শ.) বলহীন মাজুহ ;

কমতা নথকা লোক । [মোক্ষ ।

নিৰ্দ্ধাণ (স. শ.) ক্ৰমবৰ্ত্ত লয়, মুক্তি,

নিৰ্দ্ধিয় } (বি) বিধিনি নথকা,

নিৰ্দ্ধিঘিনি } নিৰাপদ ।

নিৰ্দ্ধিবাদে } (ক্রি. বি) বিবোধ বিবাদ

নিৰ্দ্ধিবোধে } বা বাধা নোহোৱাকৈ,

অবিবোধে ।

নিৰ্দ্ধুতি (বি) আকলা, বৃদ্ধি নথকা ।

নিৰ্দ্ধবী (বি) শূন্য নথকা ।

নিৰ্দ্ধোষ (বি) মূৰ্খ, অজ্ঞান ।

নিৰ্দ্ধ (বি) ভয় নথকা ।

নিৰ্দ্ধ (স. শ.) ভাবনা ; বিধাৰ ।

নিৰ্দ্ধূল (বি) তুল নথকা ।

নিৰ্দ্ধূল্যে (ক্রি. বি.) তুল নথকাটক ।

নিৰ্দ্ধ (স. ধা.) অৰ্জ, গঢ়, সাজ । (ক্ৰম. ১

স.) নিৰ্দ্ধোতা ।

নিৰ্দ্ধূল (বি) মলি নথকা, নিৰ্দ্ধা ।

নিৰ্দ্ধূলতা (শু. শ.) নিৰ্দ্ধূল গুণ, মলি

নথকা অৱস্থা ।

নিৰ্দ্ধাণ (স. শ.) সজা বা গঢ়া বাৰা ।

নিৰ্দ্ধালি (স. শ.) দেহতাক দিয়া মালা

বা ফুল, তাক শুক বা বায়ুৰে দিহে

আক আনে মূৰত লয় ।

নিৰ্দ্ধিত (বি) সজা, গঢ়া ।

নিৰ্দ্ধূল (বি) সমূলি নষ্ট, উজ্জয় ।

নিৰ্দ্ধান (স. শ.) মুক্তি, বৃত্তা, জনশূন্য,

মাজুহৰ সঁহাৰি নোপোৱা । ১

নিৰ্দ্ধা (বি) নিলাস, লাজ নথকা ।

নিৰ্দ্ধেতা (বি) লেঠা নথকা ; মূল,

আবদ্ধ নোহোৱা ।

নিৰ্দ্ধ (বি) আঁতৰ, দূৰ । (স. শ.)

আঁতৰ ঠাই, দূৰণি । [কৰ্ ।

নিৰ্দ্ধা (স. ধা.) আঁতৰ কৰ, বেলেগ

নিৰ্দ্ধানিৰ্দ্ধা (বি) আঁতৰা-আঁতৰি ।

নিৰ্দ্ধগীয়া (বি) নিৰ্দ্ধগ, নিৰ্দ্ধগত থকা

আপোন নোহোৱা ।

নিৰ্দ্ধে (ক্রি. বি.) আঁতৰৰ পৰা, বাকী

ভাগ নোহোৱাকৈ ।

নিলাজ্ (বি) লাভ নথকা, অপমানলৈ
ভয়-নকৰা ; লাভ-লগোৱা (কথাড
খাটে)। সেনে, নিলাজ্ ঘাট।
(স. শ) লাভ নথকা বা অপমানলৈ
ভয় নকৰা বাহুহ ; (স্ত্রী (বি. স.
খ.) নিলাজী।
নিশকতীয়া (বি) শক্তি নথকা, দুৰ্বল।
নিশত্ৰ (বি) ভয় নথকা ; সন্দেহ নথকা।
নিশব্ (বি) শব্দ বা হাই নথকা ; অস্বাভ।
নিশা (স. খ.) বাতি।
নিশেব্ (বি) শেষ নথকা, সম্পূৰ্ণ।
নিশেবে (ক্রি. বি.) সম্পূৰ্ণৰূপে, গোটেই।
নিশ্চয় (বি) ঠিক, ব্ৰহ্মণ। [অবহা।
নিশ্চয়তা (স্ত. খ.) ঠিক, নিশ্চয় হোৱা
নিশ্চয়ে (ক্রি. বি.) স্বৰূপে, অবশে।
নিশ্চয়কৈ } (ক্রি. বি) ঠিককৈ, সন্দেহ
নিশ্চয়ৰূপে } নথকাটকৈ।
নিবাস্ (স. খ.) নাকেদি ভিতৰলৈ নিয়া
আক উলিয়াই দিয়া বাহু, উল্লাহ।
নিবিত্ত (বি) নিবেশ, বাধা বা বান্ধা-
কৰা।
নিবেধ্ (স. খ.) বাধা, বান্ধা, হাক।
নিবৃত্তক্ (বি) ০জ নথকা, কষ্ট নথকা।
নিবৃত্ত (বি) বাহুহ-লগোৱা, অকটলুহা।
নিবৃত্তা (বি) একো কাম নথকা ; একো
কাম কৰিব নোৱৰা।
নিবাস্ (বি) কদৰ বাহা নকৰা।
নিবল্ (বি) দুট।

নিষ্টকবি (ক্রি. বি.) নিশ্চয়ৰূপে। ১
নিষ্টা (স. খ.) দৃঢ় ভক্তি, ব্ৰত-বৰ্ণ, অৰ্ঘ্য।
নিষ্টব্ (বি) দয়াহীন, নিমম্বিৱান।
নিষ্টব্ৰতা (স্ত. খ.) নিষ্টব্ৰ ভণ্ড, দয়াহীনতা।
নিশ্চিতি (স. খ.) কোনো কাৰ্য্যৰ শেষ ;
নিজান্ত। [পানী নোভোৱা।
নিশ্চাস্ (বি) নৌবস, জকাব্, 'নম্বুজি
নিশাপ্ } (বি) পান নথকা, শুভ।
নিশাপী }
নিশ্চূহ, (বি) শ্মৃহা বা বাহা-নকৰা,
আকাংক্ষা নথকা। [নিবৰ্ণক।
নিফল্ (বি) গুটি নথকা ; অসামৰ্থক,
নিফলতা (স্ত. খ.) নিফল হোৱা অবহা
বাণতা। [নথকা।
নসংগ্ (ক্রি. বি.) ভয় নথকা ; সন্দেহ
নিসংসৰ্গৰূপে (ক্রি. বি.) সন্দেহ নথকা
কৈ, নিশ্চয়কৈ। [কটীয়া নথকা
নির্গট (বি) সঁচ নথকা, বংশ লুপ্ত ;
নিমিত্ত (বি) বস নথকা, জকান ; থকা।
নিমসি (স. খ.) ভাতৰ পানী।
নিমন্তান্ (বি) লৰা ছোৱালী নথকা,
নিম্ববীয়া।
নিসন্দেহ্ (বি) সন্দেহ নথকা, নিশ্চয়।
নিসন্ধি (বি) বাহুত জ্বা ঠাই নথকা,
গজ।
নিসাব্ (বি) সাব্ নথকা, টোপনিত
অচেতন ; বঁহিলৈ বা টিপিলৈ গম
নোপোৱা। [বা নথ নথকা।
নিবৃত্ত (বি) দাত নথকা, অস্বাভ ; হাই

নিম্নতম (স. শ.) শব্দ বা শব্দৰ অভাৱ;
হাই-উকমি নথকা অৱস্থা।

নিম্বাৰ্ (স. শ.) উদ্ধাৰ, মুক্তি; আপদৰ
পৰা বন্ধা। (স. ধা.) উদ্ধাৰ কৰ,
মুক্তি দি; বন্ধা কৰ।

নিম্বোৰ্ (বি) তেজ নথকা, শেঁতা।
নিসমৰ্ (বি) মাত-বোল নথকা, নিম্বুৰ্।

নিহন্ (স. শ.) লোৱা, শিকলি।

নিহালি (স. শ.) জাব কালি. শোওঁতে
পাত লোৱা তুলা-ভৰা ডাঠ
কাপোৰ, কঁথা। [অস্থসন্ধান কবি।

নিহালি (জি. বি.) বিচাৰি কুৰি;

নিহ্কিন্ (বি) অপকৃষ্ট, অধম, নিকৃষ্ট।

নিহ্পালী (বি) সকলো ঘোৰ টোপ-

নিত পৰা, কেও সাৰে নথকা।

নিক্ৰিষ্ট (বি) দলি মাৰি পেলাই দিয়া।

নিক্ৰেপ্ (স. শ.) দলি মাৰি পেলোৱা
কাৰ্য্য, প্রক্ষেপ।

নীচ্ (বি) অধম; দুষ্ট।

নীতি (স. শ.) আচাৰ, ব্যৱহাৰ; আচ-
ৰণৰ নিয়ম।

নীৰব্ “নিবব্” চোৱাঁ।

নীৰব “নিবব্” চোৱাঁ; নীৰব্, “নিবব্”
চোৱাঁ, নীৰোগ্, “নিবোগ্” চোৱাঁ।

নীল্ (স. শ.) উজ্বল কলা বৰণ; বস।

নীলকণ্ঠ (স. শ.) শিৱ, মহাদেৱ।

নীল বুৰ্ (স. শ.) মূখ খুঁড়া আৰু নেজ
বগা তেজী বৰা বুৰ।

নীহ্ (বি) অধম, নীচ, নিকৃষ্ট।

হুই (স. শ.) অস্বীকাৰ, আটাই-বত।

হুইনাই, (স. শ.) সন্মতি অস্বীকাৰ।

হুতি (স. শ.) এবিধ নক আই।

হুনি (স. শ.) পাট-পলুৱে পাত-খোৱা

এবিধ গছ আৰু তাৰ গুটি।

হুয়লীয়া (বি) শেহতীয়া, পাচতীয়া;

সময়ৰ বা বতৰৰ শেহ ভাগত হোৱা

হুৱা (স. ধা.) জলি থকা অৱস্থা শুভা,
(জুই)। (অ. ধা.) জলি থকা অৱস্থা

এব্ (জুইত খাটে); লুপ্ত হ, (নাথ)

যেনে, তাৰ নাম হুৱাল।

হুৱা (স. শ.) কোনো বস্তুৰে মেৰাই
বন্ধা, কোমল বস্তুৰ আঁটি।

হুৱিয়া (স. ধা.) হুৱা কৰ, হুৱা বান্ধ।

হুৱিয়াহুৰি (স. শ.) পেলু বিলাকে হুৱাব
নিচিনা হৈ, কৰা পকোৱাপকি।

নৃত্য (স. শ.) নাচন, নাচ।

নৃপতি (স. শ.) ৰজা। [নবসিংহ।

নৃসিংহ (স. শ.) বিক্ৰম চকুৰ্ অৱতাৰ,

নে (জি. বি.) নিবেশ বা অভাৱ বুজোৱা

মাত; যেনে, নেবাৰি। (অব্য)

প্ৰশ্নৰ অন্তত দিয়া মাত; যেনে,

সি আহিল নে?

নেউৰি (স. শ.) মিত্তিবৰ দৰলৈ গৈ কৰা

ভোজন-পান।

নেউল্ (স. শ.) নেল, এবিধ কেৰ্কে-
টুৱাৰ নিচিনা জন্তু।

নেওচ্ (স.খা.) শাও দে, গবিহণা কব্.

নেওচন্ (ক্ৰ.স.) নেওচা বা শাও-দিয়া
কাৰ্য্য।

নেওচনি } (স.খ.) শাও, গবিহা।
নেওচা } [ধোৱা।

নেওচা ধোৱা(বি)শাও-পোৱা, গবিহা-

নেওঠ (স.খা.) নেওঠনীৰ দ্বাৰা ওটি
শূভ কব্, (কপাহ)। [বতন।

নেওঠনী (স.খ.) কপাহৰ ওটি-ওচোৱা

নেওতা (স.খ.) একবপৰা এশলৈকে
অঙ্কৰ নাম; এটা অঙ্কক দুই বা
অধিক গুণ কৰিলে বিমান হয়,
তাক মুখস্থ কৰিবৰ উপায়।

নেকেবা (বি) কেঁচুৰা বা নিচেই
সৰু নোহোৱা; (স্ত্ৰী) নেকেবী।
(মৌখিক)

নেকেহা (বি) বৰ গধুৰ, 'ভাব'।

নেকেহাই } (ক্রি.বি.) নেকেহ শব্দ
নেকেহু কৰে } কৰি, ধুপুৰাই (গধুৰ
বস্ত্ৰ পৰাত ধাটে)।

নেকেনেকা (অ.খা.) ডালৰ বৰমুণৰ
দৰে শব্দ কব্.

নেকেনেকীয়া (বি) বৰ শব্দেৰে পৰা,
ডালৰ, (বৰমুণ)।

নেওৰ্ (স.খ.) গোটা নেজ।

নেওৰীয়া (বি) নেজ থকা, নেওৰ-লগা।

নেষেবী ধোপা, (স.খ.) দাজ মুৰত-
ওৰ্ণকৈ বজা ধোপা। [মৌখিক।

নেচেল (বি) সিদ্ধিৰ আশা নথকা,

নেছা (স.খ.) চেবেকীয়ে ঘেৰাই পাঠ
দি ধোৱা হুতা। [কব্.

নেছিয়া (স.খা.) চেবেকীত পকাই নেছা
নেছীয়া (বি) নেছা হৈ থকা, নেছা-ন-
তলা।

নেত্ (স.খ.) মিহি হুতা, সৰু হুতা।

নেতী (বি) ভাল কাপোৰ, অসাধাৰণ
বস্ত্ৰ। [কাপোৰ।

নেতৰ্ (স.খ.) পাট কাপোৰ, মিহি-

নেজ্ (স.খ.) অন্ধৰ পাট-কালে ওলনি
থকা বাজ হাড়ৰ শেষ ভাগ,
নেওৰ; চৰাইৰ গাৰ শেষ ভাগত
গজা পাখি; নেজৰ নিচিনা আন
বস্ত্ৰ।

নেজপতা (বি) তলৰ কালে বাধ
লগোৱা (ধূৰীয়া)।

নেজাল্ (বি) নেজ থকা। [ধূৰ্কেত্.

নেজাল্-তৰা (স.খ.) নেজ-লগা তৰা,

নেজ স.খ.) চকু-।

নেথনি (স.খ.) কেঁকনি।

নেথা (অ.খা.) কেঁকা।

নেপুৰ্ (স.খ.) জুহকা-লগোৱা, ভবিৰ
অলকাৰ। ১

নেফা (স.খ.) গুণাৰ বন-কৰা মেখে-
লাৰ মূৰত লগোৱা আন কাপোৰ।

নেকানেক (বি) আঁজুৰি আউল বাউল
বা কাঁহ কাঁহ কৰা (চুলি-আদি)।

নেকানেকে (ক্রি.বি.) ধামোচে ধামোচে।

নেকিয়া (স.খা.) আঁজুৰি আউল লগা,
(চুলি-আধি) ।

নেম্ } (স.খ.) এবিধ সকলোৰে
নেম্-টেকা } চিনা টেকাকল, তাৰ গছ ।

নেব্ } (স.খ.) ভুৰাৰ দৰে গোটা
নেবা, } হৈ ওলোৱা বিঠা ।

নেবা নেপেৰা (বি) কান্ত নোহোৱা,
ছেদ-ভেদ নথকা ।

নেবানেপেৰাকৈ (ক্রি. বি.) ছেদ-ভেদ
নোহোৱাকৈ ।

নেবিয়া (স.খ.) এবিধ মাছ ।

নেবিয়ানেৰি (স.খ.) এটাৰ গাত
আনটোৱে গা ৰ'হাই মৰম দেখোৱা
কাৰ্য্য, (কুকুৰত খাটে) ।

নেল্ (স.খ.) নেউল ।

নেলী } (স.খ.) মুখৰ পৰা পেটলৈ
নেল্ } আহাৰ যোৱা বাট ;
উশাহৰ নলা ।

নেলুক্ (স.খ.) এবিধ ভালচেনিৰ
নিচিনা গছ । [গছ ।

নেৱালী (স.খ.) খেৱালীফুল আৰু তাৰ
নেহা (স.খ.) মৰম, স্নেহ, বন্ধুতা ।

নেহনেহ-খেহখেহ (স.খ.) অলপ
নকিয়া ।

নৈ (স.খ.) বৈ থকা জল, সোঁত-পানী
নৈতিক্ (বি) নীতি-সম্বন্ধীয়, নীতিৰ
বিষয় ।

নৈ দাঁতি (স.খ.) নৈৰ পাৰ ।

নৈপুণ্য (স.খ.) নিপুণতা, পার্গভালি ।

নৈবেত্ত (স.খ.) দেহতাক দিয়া কেঁচা
খাদ্য ।

নৈয়ায়িক্ (বি) জ্ঞান-শাস্ত্র-জনা
তাত্ত্বিক । (স.খ.) জ্ঞান-শাস্ত্র-
জনা পণ্ডিত ।

নৈৰাশ্ (বি) নিৰাশ, আশা, গুচা ।

নো (অব্য) সোধা কথাৰ মাজত দিয়া
শব্দ ; যেনে, তুমি নো যাৰা নে ?
(ক্রি. বি.) নিষেধ বা অভাৱ
বুজোৱা শব্দ ; যেনে, নোজোৰে ।

নোকোহা } (বি) পুট, মজহাল ।
নোদোকা }

নোম্ (স.খ.) গাত গৰা চুটি চুলিৰ
নিচিনা বস্তু । [থকা ।

নোমাল্ (বি) নোমযুক্ত, অধিক নোম
নোমন্ } (স.খ.) দৰা কত্তাৰ

নোমনি } গাত বটা মাহ-হালধি আৰু
তেল দহা কাৰ্য্য ।

নোমনি ঘৰ্ (স.খ.) দৰা বা কত্তাৰ
গাত বটা মাহ-হালধি আৰু তেল-
দহা দৰ ।

নোৱা (স.খা.) গা ধুওৱাৰ আগেয়ে
দৰা বা কত্তাৰ গাত বটা মাহ-
হালধি আৰু তেল দহা ।

নোৱাই-তোলনি (স.খ.) প্ৰথমে কতু

যতী হোহাৰ সাত দিনৰ দিনা

কতাক নোহাই গা ধুওৱা কাৰ্য্য ।

নোহাৰ (অ.খা.) অপাৰগ হ, অসমৰ্থ হ ।

নোহ, নোহীয়া (বি) নোহ, নোহাই কন্দা,
(লবাত খাটে) ।

নোহু, নোহনি (স. শ.) লবাই অলপ
অলপকৈ কন্দাৰ শব্দ ধুন্ধুন্ধুনি ।

নোহ, নোহা (অ.খা.) অলপ, অলপকৈ
কান্দ, ধুন্ধুনা ।

নোহোহা-নোপজা (বি) কেতিয়াও
নেদেখা-হুঙুনা, অসম্ভাৱিত ।

নৌ (কি. বি.) এতিয়ালৈকে নাই ;
যেনে, নৌ হয় । [বান ।

নৌকা (স. শ.) নাও, পানীত ফুৰা
জাহাজ (বি) উচিত, যুগুত, যুক্তিযুক্ত ।

(স.শ.) উচিত কথা, যুক্তি, সুবি-
চাৰ ।

ভাৱপৰ } (বি) যুগুত কাম-কৰা,
ভাৱমান }
ভাৱবন্ত } যুক্তি অল্পসবি চলা ।

ভাৱপৰতা (ও. শ.) ভাৱ বা যুক্তি
থকা গুণ ।

ভাৱ-শাস্ত্ৰ (স. শ.) তৰ্ক-শাস্ত্ৰ ।

ভান (বি) কয়, তাকৰ ।

ভানতা (ও. শ.) তাকৰ হোৱা অৱস্থা,
নোভোবা গুণ ।

ভানাবিক (বি) অলপ তাকবীয়া বা
সবহীয়া ।

প ।

পইচা (স. শ.) এক অনাৰ চাৰি ভাগৰ
এভাগ-পৰিমাণৰ এটা ভাগৰ
মোহৰ । [মোহা ধোঁতা ।

পইজাব (স. শ.) পোবোৱা নোসো-
পইবা (স. শ.) পাজৰ খুৰাৰ তলৰ
বহল বা ডাঙৰ ভাগ ; আলিৰ
ধাতিৰ চাপৰ জাগ ।

পইতা (স. শ.) পাচে খাবৰ কাৰণ
পানী দি খোৱা ভাত ।

পইতা-চোৰা (স. শ.) এবিধ দ্ৰব্যত
থকা পাখি-লগা পোক ।

পইজিশ্ (চ) (সং) একুবি পোন্ধৰ ।

পাঁচা (স. শ.) কোনো বাজহুৱা কামৰ
নিষিদ্ধে ঐতি-জনে আপোন
ইচ্ছাবে দিয়া ধন ; মাছ-আদি-
খোঁচা তালেয়ান জোখকা অজ্ঞ ।

পাঁচাৰৈ }
পাঁচায়ে } (সং) পাঁচ-অধিক নবৈ ।

পাঁচাৰী (সং) পাঁচ-অধিক আৰী ।

পাঁচি (স. শ.) ছকড়া কড়িবে থোৱা
এবিধ খেল ।

পাঁচিশ্ (চ) (সং) পাঁচ-অধিক দুবি ।

পাঁচপয় }
পাঁচপন্ } (সং) দুবি পোন্ধৰ ।

পাঁচশ্টি (সং) পাঁচ-অধিক ষাঠি ।

পাঁচস্তব্ (সং) পাঁচ-অধিক সত্ৰবি ।

পৰা (স. খ.) নিচেই সৰু ঘৰ।

পৰাল (স.খা.) জোড়াল, জোড়া কৰ।

(স. খ.) উমান, গম, সংহাৰি,
আঁটকাল।

পৰ্ (অ. ধা.) পূৰ্ণ অবস্থা পা, পূৰ্ণ
হৈ টান, কোমল বা বগাল হ,
পূৰ্ণবুদ্ধ হ, (বহু); চুলিৰ দৰে
বগা হ।

পৰ্টিয়া (অ. ধা.) ঘূৰি ফুৰ।

পৰ্ণি (স. খ.) ঘাব বা খহৰ পূৰ্ণ-
হোৱা অবস্থা। [দৰব।

পৰ্ণি (স. খ.) খহ বা ঘা-পকোৱা

পৰা (বি) পূৰ্ণ অবস্থা পোৱা, পূৰ্ণ হৈ

টান, কোমল বা বগাল হোৱা;

(ফল-আদি) পূৰ্ণ থকা (বহু) বগা

হোৱা, (চুলি); শুকাই নিবল

আক টান হোৱা, (বালি বা মাটি);

তাপ পাই উত্তলা, (ডেল বা ঘিউ);

নিপুণ। (স. ধা.) পূৰ্ণ অবস্থা প্ৰাপ্ত

কৰ, পূৰ্ণ কৰ, পূৰ্ণথকা, বগা;

কৰ, (চুলি); তাপ দি উত্তলা।

(ডেল বা ঘিউ) পাক লগা, মেৰা,

মেৰ খুৱা।

পা-খৰিচা (স. খ.) কেঁচাতে খুন্দি

পানিৰে বিহুলাই কলহত থৈ

টোকা কৰা বাহ-পাজ।

পৰাচুলীয়া (বি) বগা হোৱা চুলিবুদ্ধ।

পৰাভেল (স. খ.) সবিস্ময় ভাঙি কৰি

ভাঙি পেলা ভেল।

পৰী (স. খ.) ইটা বা শিলৰ ঘৰ। (বি)

ইটা বা শিলেৰে সজা; যেনে,

পৰি ঘৰ।

পৰীয়া (বি) পাকবুদ্ধ, পাক থকা।

পৰীয়া পৰি } (বি) অনেক পাক থকা,

পকোৱাপৰি } পোন নোহোৱা, বেকা-

বেঁকি।

পৰ (বি) সিজোৱা, বজা; পৰা।

পৰা (স. খ.) সিজোৱা বা বজা

আহাৰ।

পৰা (বি) আঁকাবকা, অনেক-বৰণীয়া;

হুটীয়া। (স. খ.) গাব ছাল বগা

হোৱা এবিধ ৰোগ, কুঠ।

পৰ (অ. ধা.) চোৱা। [চুলি।

পৰাচুলি (স. খ.) কণ সঁচাৰ ৬৮৭৭

পৰা চুলিয়া (বি) পৰা চুলি থকা

(লোক), মোটাই মূৰত চুটি চুলি

খোৱা (লোক)। [কৰ।

পৰাল (স.খা.) ধো, পানীৰ দ্বাৰা নিকা

পৰাল পৰা (বি) কিছুদিন ব্যৱহাৰ

কৰা কাপোৰ আদি বস্ত্ৰ।

পৰিয়া (স. ধা.) পাখি গুচা; আঁকুৰি

আউল-বাউল কৰ, নেকিয়া (চুলি)

পৰিয়াপাখি (স. খ.) চুলি আঁকোৱা

আঁকুৰি, চুলিয়াচুলি।

পৰিয়া (স. খ.) বাহ বজা পোকৰ

নেটা হোৱা এবিধ পতঙ্গ।

পৰা (স. খ.) কোনো পাজ আদিৰ

মূবৰ পাণ্ডবি বা আকটিব নিচিনা
 উঠকা যেনে বান-বাটিব পগৰ ।
 পগৰি (স. শ.) ভৰিত গিদ্ধা নেপূৰ ;
 নদীৰ ওচৰৰ বান্ধ ।
 পগলা (বি) বলিয়া, উন্নত (স. শ.)
 বলিয়া মাহুহ । [কব্.]
 পগা (স. ধা.) জুলীয়া বস্ত্ৰ তপতাই ঘন
 পঘা (স. শ.) গৰ-বন্ধা ডোল ।
 পঘা-খোৱা (স. শ.) বৰ ছুট মাহুহ ;
 (জী) পঘা-খাতী, (নিন্দাত) ।
 পঘা-গুণঠীয়া (বি) পঘাৰ মূবত থকা
 গাঁঠিৰ নিচিনা ।
 পহ (স. শ.) বোকা, পল ।
 পহজ (স. শ.) পহ, পহুম-ফুল ।
 পহয় (বি) বোকাযুক্ত, বোকাৰ
 নিচিনা ।
 পচ (অ. ধা.) পুৰনি হৈ বা বদ-বৰষুণ
 পৰি কোমল হ, জীৰ্ণ হ ; জহি যা,
 পেল ।
 পচতীয়া (স. শ.) প্ৰতি ঠাৰিত পাচোটা
 পাত থকা এবিধ দ্ৰৱৰ গছ ।
 পচলা (স. শ.) আক্কা পাবলৈ অনা বা
 বৃদ্ধত কৰা সৰু কলা-পুলি ।
 পচা (স. ধা.) বদ বৰষুণত পেলাই জীৰ্ণ
 কৰ্ ; পলিত কৰ, পেলা ; পজি-
 বৰ কাৰণ পুতি থ, জোৱা । (গুটি)
 (বি) পুৰনি হৈ বা বদ-বৰষুণত
 পৰি জীৰ্ণ হোৱা ।

পচাব্ (স. শ.) নিমেৰ, অলপটৈ চকু
 যেলি আকৌ জঁপোৱা কাৰ্য্য ।
 (স. ধা.) অলপটৈ যেলি আকৌ মূদ ।
 পচিম্ (স. শ.) পূবৰ সমুখৰ কাল ।
 পচিমীয়া (বি) পশ্চিম-দেশত থকা বা
 উৎপন্ন ; পশ্চিমৰ পৰা চলা,
 (বতাহ) ।
 পচিমে (ক্ৰি. বি.) পচিম কালে ।
 পচোৱা (স. শ.) পচিমৰপৰা পূবলৈ চলা
 (বি) পচিমৰ পৰা পূবলৈ চলা
 বতাহ । মাটিত দিয়া গুটি ।
 পচৰণী (স. শ.) কেইবা বৰণৰ আঁচ
 থকা এবিধ এবীয়া কাপোৰ ।
 পজালি-পেলা (বি) কণ পেলা, পজিব
 শক্তি নষ্ট হোৱা, (বাহ) ।
 পজালি (স. শ.) দম, দলাই খোৱা,
 (প্ৰায়ে তোলা দৰাত খাটে) ।
 পক (সং) পাঁচ ।
 পকদশ (সং) পোন্ধৰ ।
 পকতুত্ (স. শ.) অগতৰ বাই পাচোটা
 বস্ত্ৰ ; যেনে, মাটি, পানী, আকাশ
 বায়ু, বীজি ।
 পকম্ (সং) পাঁচ সংখ্যা পূৰ কৰ
 পাচোটাৰ শেষটো ।
 পকমী (স. শ.) ছয়ো পকম পাঁচ সংখ্যাৰ
 ভিধি । [দিনৰ দিন ।
 পকাবৃত্ (স. শ.) আজিৰ আগৰ পাঁচ
 পকাবৃত্ (স. শ.) একে লগে পোচোৱা

এই-পাখীৰ,দৈ-পাখীৰ চেনি,ঘিট
আক যৌ।

পকলি (চ) } (সং) পাঁচ অধিক
পকলি (চ) } ছহুবি।

পকল (চ) (সং) ছহুবি বহ।

পিকা (স.খ.) পাতি, তিখি-বাব
ইত্যাদি দেখোৱা পুখি।

পট (স.খ.) লিখা মুঠি বা আঙতি।

পটল (স.খ.) কোনো এটা হিত উপ-
দেশ দিয়া একাকি বা দুকাকি কথা।

পটল (স.খ.) তলৰ অধ্যায়; চকুৰ
তিতবৰ ছাল; পতি।

পটা (স.খ.) বটন-বটা শিল; মাটি
ধাবলৈ দিয়া অল্পমতি পত্ন।

পটা-পটা (স.খ.) পটাত বস্তু পিহা,
গোটা শিল।

পটা-পটীয়া (বি) পটা পটীয়া নিচিনা।

পটাৰ (স.খ.) পাটৰ কাপোৰ।

পটি (স.খ.) কাপোৰৰ দাঁতিত লগোৱা
সোণৰ বা কপৰ গুণাবে বোৱা,
ঠেক কাপোৰৰ নিচিনা বস্তু;
হাবিৰ মাজে জন্তৰে অহা বোৱা
কবা বাট; হাবি কাটি উলিওৱা
ঠেক বাট; কোনো বস্তু টোচ-
বাই নিদাত মাটিত বহা চিন;
দোকান-বৰৰ খাৰী।

পটী (স.খ.) বা আৱিষ্ট দৰৰ দি বহা
ঠেক কাপোৰ।

পটীয়া (স.খ.) পটা সাজোতা; (স্ত্রী)
পটীয়ানী।

পটু (বি.) পাৰ্গত, নিপুণ।

পটুতা (স্ত্র.খ.) নিপুণতা, পাৰ্গতালি।

পটুয়া (স.খ.) কলা-গছৰ বাকনী।

পটেৰী (স.খ.) বজাব ৱৰ ছুৱৰী
মানে। [লতা; তাৰ ফল।

পটোল (স.খ.) এবিধ ডিঙি-আঁতৰ
পঠা } (স.খ.) প্ৰেৰণ কৰ, পাঁচ।

পটীয়া } (ক্ৰম.স.) পঠাওতা,পটীয়াওতা

পট (স.খ.) আধৰ বা পুখি মাত।

(অ.খ.) আধৰ বা পুখি মাতিবলৈ

অভ্যাস কৰ; শাস্ত্ৰৰ বিজ্ঞা শিক্।

(ক্ৰম.স.) পটোতা, (স্ত্রী) পটতী।

পটন (ক্ৰম.স.) পট বা পুখি-মতা কাৰ্য্য।

পট (স.খ.) পটীয়াৰে শিকা, শাস্ত্ৰৰ
বিজ্ঞা শিকা।

পটালীয়া (বি) পটালীয়া। [ঘৰ।

পটালি (স.খ.) বিজ্ঞান, বিজ্ঞানিক।

পটী-দোলা (স.খ.) কাপোৰৰ দোলালি
আক ঢেকৰ লগোৱা এবিধ দোলা।

পটুয়া (স.খ.) কানি-পাণত বস্তু মাহুহ
(বি) কানিৰ পাণত বস্তু।

পটুত (স.খ.) বিজ্ঞানৰ লোক, জ্ঞানী
মাহুহ, অধ্যাপক। [আদি।

পটুতালি (ক.স.) পটুতৰ তপ।

পত্ন (স.খ.) পাখি-লগা পোক, কবিত্ব-

পত্ন (স.খ.) পৰা বা তললৈ নধা
কাৰ্য্য; সম্পদ-হীন হোৱা অৱস্থা।

পতঙ্গুৰা (বি) পতানযুক্ত ; পতানব
নিচিনা ।

পতহা (স.ধ.) পাতল চকলা ।

পতহিয়া (স.ধ.) পাতলকৈ চকলিয়া ।

পতা (স.ধ.) পিটি গছৰ পাতৰ দৰে
পাতল কৰা ধাতু ; চকু-চকু ছাল ;
মাহুৰ বা হাঁহৰ ডৰি ।

পতাকা (স.ধ.) এডাল দীঘল মাৰিব
মুৰত লগোৱা এডোখৰ কাপোৰ ।

পতান্ (স.ধ.) লাহ নথকা ধান ।

পতান্ (স.ধ.) পাতাল, পৃথিবীৰ তলৰ
এখলপা । [মূল ।

পতালী-কোমোৰা (স.ধ.) এবিধ লতাৰ
পতি (স.ধ.) স্বামী, গৰাকী, অধি-
কাৰ । [বধ কৰা ।

পতি-ঘাভিনী (বি) আপোনাৰ স্বামীক
পতিত্ (বি) পৰা, তললৈ নমা ; আতি-
যোৱা ; খেতি নোহোৱাকৈ পৰি
থকা বা ছন পৰা ।

পতিত্ পান্ (স.ধ.) পাপীক উদ্ধাৰ-
কৰোঁতা, ভৈৰব ; (স্ত্ৰী) পতিত-
পান্ৱনী ।

পতিব্ৰতা (স.ধ.বি) সন্তী, সাধনী ।

পতিয়ন্ (স.ধ.) প্ৰভাৱ, বিধাস !

পতিয়া (স.ধ.) সঁচা বুলি মান্. বিশ্বাসকৰ

পতিহা (স.ধ.) ভাবসা । [বেক-মৰা ।

পতিহীনা (বি) স্বামী-নথকা ; স্ত্ৰী-

পতুৰা (বি) পাতযুক্ত, সবহ পাত থকা ।

পতোৱা

বট,

গৰাৰ দাঁ,

পত্বী (স.ধ.) ভাৰ্য

পত্ৰ (স.ধ.) গছ

পত্ৰিকা (স.ধ.) চি

পথ্ (স.ধ.) বাট, অ।

হাৰ ; ধৰ্ম্মৰ মত ।

পথকৰা (বি) পথাৰত উৎপন্ন ; পথাৰত

পথলীয়া (বি) পথালি হৈ থকা ; থিয়

বা পোন নোহোৱা ।

পথলীয়াটৈ (ক্ৰি.বি.) পথালি-ভাৱে ।

পথান্ (স.ধ.) শয়ান্ত ভৰি পৰা ঠাই

পথৰ্ (স.ধ.) অলপ দ, আক ডালৰ

গছ নথকা মাটি, বোপিত মাটি

খেতি-কৰা ঠাই ।

পথালি (স.ধ.) দীঘৰ বিপৰীত ফাল

(বি) থিয়ৰ বা দীঘৰ বিপৰীত ।

পথালি-কোলা (স.ধ.) লৰা আমিক

পথালিকৈ লওঁতে আগলৈ যোৱা

ছুৱান হাত ।

পথালি-চহুৰা (স.ধ.) মাহুৰ ।

পথালি-ভাৱে (ক্ৰি.বি.) পথালি হৈ ;

পথালিয়ে (ক্ৰি.বি.) এদাঁতিৰপৰা আন

দাঁতিলৈ, দীঘৰ বিপৰীত ফালে ।

পথুক } (স.ধ.) ভয়ন কৰোঁতা, বাট-

পথুক } কৰা, বাজিক ।

বৈ বেগ মাৰি-
নিৰাৰিবলৈ

চিঠি ; খত ।

ত, লেখা ।

আচাৰ, ব্যৱ

[বন-কৰা ।

পথাৰত উৎপন্ন ; পথাৰত

পথালি হৈ থকা ; থিয়

বা পোন নোহোৱা ।

পথালি-ভাৱে ।

শয়ান্ত ভৰি পৰা ঠাই

অলপ দ, আক ডালৰ

বোপিত মাটি

খেতি-কৰা ঠাই ।

দীঘৰ বিপৰীত ফাল

থিয়ৰ বা দীঘৰ বিপৰীত ।

লৰা আমিক

পথালিকৈ লওঁতে আগলৈ যোৱা

ছুৱান হাত ।

মাহুৰ ।

পথালি হৈ ;

এদাঁতিৰপৰা আন

দাঁতিলৈ, দীঘৰ বিপৰীত ফালে ।

(স.ধ.) ভয়ন কৰোঁতা, বাট-

কৰা, বাজিক ।

পথ-প্রদৰ্শক (স. শ.) বাট-দেখাওঁতা,

বাট দেখুৱাই লৈ যাওঁতা ।

পথা (স. শ.) বোগীব আহাৰ ।

পদ্ (স. শ.) চৰণ, ভৰি ; বিষয় বা ব্যস্ত-

সায় ; কোনো এটা বস্তু ; পদ্ম,

শ্লোক ; এবিধ অসমীয়া হস্ত ;

বিভক্তিদে যুক্ত শব্দ বা ধাতু ।

পদকীয়া (স. শ.) অগবীয়া, প্ৰতিবাদী,

গোচৰৰ উত্তৰ দিব লগা মানুহ ।

পদচ্যুত (বি) বিষয়-শূন্য ।

পদবি (স. শ.) উপাধি ; খিতাপ ।

পদাখ্যাত (স. শ.) লাধি, গোব ।

পদাপকৰা (স. শ.) এবিধ গুৰুত্ব-

জাতিৰ পোক, তাক ছুলে সি

এটা দুৰ্গন্ধ বায়ু এৰি দিয়ে ।

পদাববিন্দ (স. শ.) চৰণ-পদ্ম, প্ৰিয়াৰ

বা হাত লোকৰ ভৰি ।

পদাৰ্থ (স. শ.) দ্ৰব্য, বস্তু ।

পদাৰ্থ-বিদ্যা (স. শ.) স্থিতিৰ বস্তুবিলাকৰ

গুণাগুণ আৰু স্বৰূপৰ জ্ঞান ।

পৰিমা (স. শ.) এবিধ দুৰ্গন্ধি শাক ।

পদ্ম (স. শ.) পদ্ম, এবিধ পানীত ফোৱা

ফুল, তাৰ বজা, বগা ছাফি ;

তাৰ গছ ।

পদ্মনি (স. শ.) অধিক পদ্ম থকা ঠাই

পদ্মি (স. শ.) মানুহৰ টোললৈ সোমোৱা

বাটৰ মুখ ।

পদ্মি-স্বৰূপ (বি) সৰাৱ লোকৰ অৰলৈ

লৈ থকা মানুহ, ঘৰে-ঘৰে ফুৰা

মানুহ । [প্ৰতি কথাতো ।

পদে-পদে (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি ধোন্ধতে,

পদ্ম (স. শ.) পদ্ম ।

পদ্মনাত (স. শ.) বিষ্ণু ।

পদ্মবাস (স. শ.) ডালিয়া-বাথৰ ।

পদ্ম (স. শ.) কৰিতা, চম্বেৰে কৰা

বচনা, শ্লোক ।

পদ্মিলা (স. শ.) দেহতাৰ বা কোনো

অৱতাবী পুৰুষৰ খোজ থকা মিল ।

পদক (স. শ.) এবিধ বজাৰীয়া দুৰ্গন্ধি

আজ্ঞাত দিয়া মূল, পিৰাঁজ ।

পনৌয়া (বি) পানৌযুক্ত, পানৌৰে মিহলি ।

পনৌয়াল (স. শ.) এবিধ পকিলে কলা

আৰু পিটিকিলে কোমল হোৱা

কল ; তাৰ গছ ।

পগীয়া (বি) পাণ-যুক্ত, পানী ।

পগীয়া-ভৰা (স. শ.) আকাশৰপৰা

বেগেৰে তললৈ নাৰি অহা যেন

দেখা এটা দীপ্তি ।

পবা (স. শ.) আতুলিৰ পাবৰ জোৰা

উথৰি হোৱা বেদনা, পগলা ।

পবালু } (বি) পাব থকা, এক গাঁঠিৰ

পবালি } পবা আন এক গাঁঠিলৈ বাঢ়ি

বোৱা ।

পবিত্ৰ (বি) ভটি, শুভ, নিৰ্গল ।

পবিত্ৰতা (শ. শ.) ভটি অৱস্থা ।

পবীয়া (বি) পাব থকা ; পাবৰ, পাব-

সম্বন্ধীয়, যেনে, এপবীয়া চূৰ্ণা, চূৰ্ণ-
বীয়াবীহ।

পদ্ম (স. শ.) শিঙিবি, এটা সৰু আলুৰ
পৰা বাঢ়ি গৈ আন এঠাইত এটা
সৰু আলু-ধৰা, স্তূৰাৰ নিচিনা
শিপা; উদাহৰিহ। (অ. ধা.) জ্বৰ
হ, গল্।

পদ্মা (স. ধা.) জ্বৰ কৰ্ণ. জ্বল কৰ্ণ।

(স. শ.) এবিধ বজাৰীয়া মিহি
জাহেবে কাঠ।

পদ্মুৰা (বি) পায়ত থকা বা কাম-কৰা।

(স. শ.) পায়ত থকা মাছহ।

পদ্মাণু (স. শ.) গমন, যোৱা কাৰ্য্য।

পদ্মা-জগা (বি) যাকৰ পিয়াহৰ দোষত
বা পিয়াহ কৰ্মাত খীণাই যোৱা।

পয়োভব্ (স. শ.) প্ৰত্যাপ, প্ৰত্যাহ,
শক্তি; ঐশ্বৰ্য্য।

পব্ (স. শ.) আপোন নোহোৱা, বা
নিজগীয়া মাছহ; নিজত বাজে
আন মাছহ; আপোনাৰ দৰত
বাজে আনৰ দৰ; শক্ৰ; দিন
আৰু ৰাতিৰ আঠ ভাগৰ এভাগ;
কোনো বিশেষ সময়; যেনে,
বৃহস্পতিৰ পৰত; ভূত, প্ৰেত, বন্ধা
কৰিবৰ কাৰণ চাই থকা কাৰ্য্য;
যেনে, নৰিয়াৰ পৰ দিহে। (অ. ধা.)
পৃথিবীৰ আকৰ্ষণ দ্বাৰা তললৈ
নাথ; কাতিহৈ বিজ্ঞান কৰ্ণ;

বৰণ ল; আন এখান নৈৰে মিল্;
হাস পা। তেজ বা শক্তি শুচ্;
ভাল বা কামত আৱদ্ধ হ; হুথ
বা বোগৰ অধীন হ; ওপৰৰ পৰা
নামি চাকি ধব্; (বদ বা হাত
খাটে); যেনে, বদ বা হাতপৰে;
গছ-আৱিত বহ, চৰাইত খাটে);
যেনে, বৰত শক্ৰণ পৰিছে।

পৰকাল (স. শ.) মৰণৰ পাচৰ কাল বা
অৱস্থা।

পৰদী-জাল (স. শ.) হিন্দুৱে ৰামৰপৰা
পানীত পেলাই বোৱা এবিধ জাল
পৰচ (স. শ.) সতি-সন্ততি, (জন্তুত খাটে)।
পৰজন্ম (স. শ.) এই জন্মৰ পাচৰ জন্ম,
মৃত্যুৰ পাচৰ জন্ম।

পৰহুৱা (বি) আপন বা কটত পৰা।

পৰণ্ (ভদ্র. স.) পতন, পৰা কাৰ্য্য।

পৰত্ৰে (ক্ৰি. বি.) পাচে, আন এক
সময়ত। [কৰোঁতা।

পৰত্ৰব্য (স. শ.) লোকৰ বস্তু।

পৰত্ৰোহী (স. শ.) লোকৰ অহিত-

পৰধৰ্ম্ম (স. শ.) আপোনাটকৈ আনৰ
ধৰ্ম্ম; আন এক জাতিৰ আচৰণ।

পৰপুৰণ } (স. শ.) আপোনাৰ স্বামীত
পৰপুৰণ } বাজে আন স্ত্ৰীহ।

পৰম্ (বি) প্ৰেৰ্ত, অতি উত্তম।

পৰমাণু (স. শ.) চকুৰে ধৰিব নোৱৰা
ক্ষুদ্র কণা।

পৰবাক্য (স. খ.) পৰমেশ্বৰ ।

পৰবায় (স. খ.) পায়স, পাহ ।

পৰবায়স্ (স. খ.) দীৰ্ঘ আয়ুস, দীঘল জীৱন, কোনো এক বিশেষ বিধি নিয়ম নহলে মাত্ৰহ জীয়াই থকা কাল ।

পৰমার্থ (স. খ.) শ্ৰেষ্ঠ জ্ঞান, জৈবিক বিজ্ঞান জ্ঞান ।

পৰমেশ্বৰ (স. খ.) সকলোতকৈ শ্ৰেষ্ঠ দেৱতা, বাই জৈব ।

পৰম্পত্তি (স. খ.) জৈবিক জয় যোৱা মুক্তি, নিৰ্দ্ধাৰণ ।

পৰম্পদ (স. খ.) পৰমেশ্বৰৰ ঠাই, বৈষ্ণৱ ; মুক্তি ।

পৰম্পদ } (স. খ.) পৰমেশ্বৰ, হৰি ।
পৰম্পদ }

পৰল (বি) কলা-মুগা, অলপ কলাবে মিহলি মুগা ; (জী. পাবলী) ।

পৰলি (স. খ.) চাপলি, চাকনী কবিলৈ হুকালে হুটা কাষী দি বন্ধা থেব ।

পৰলীয়া (বি) ভালকৈ নকঁবা, ধান ফুঁহেৰে মিহলি । (চাউল) ।

পৰলোক (স. খ.) স্বৰ্গৰ পাচত জীৱ যোৱা ঠাই । লোকৰ উন্নতি ।

পৰলী (স. খ.) লোকৰ ধন-সম্পত্তি ।

পৰলী (স. খ.) আপোনাৰ ভাৰ্য্যা-বাজে আন ভিৰী ।

পৰম্পৰ (বি) ইটো-সিটোৰ, উভয়, দুইৰো । (ক্ৰি. বি.) ইটোৰে সি-

টোৰে সৈতে, পৰস্পৰে ।

পৰম্পৰ } (ক্ৰি. বি.) এটাই আনটোৰে
পৰম্পৰে } সৈতে; এটা আনটোৰপৰা

পৰম্প (স. খ.) লোকৰ ধন বা বস্তু ।

পৰাহি "পত্ৰ-ই"ৰ অপভ্রংশ ।

পৰাক্ৰম (স. খ.) শক্তি, বীৰ্য, সাহ ।

পৰাক্ৰম (বি) শক্তিমন্ত্ৰ, শ্ৰতাপী, সাহিবাৰ । [দিয়া ।

পৰাম্পৰ (বি) পাচ-হোঁহকা, পাচলৈ লব-মৰা ; নিবাস কৰি থকাই

পৰাচিত্ (স. খ.) প্ৰাৱৰ্ত্তিত, পাপৰ ঐতিহাস, পাপ গুচিবৰ কাৰণ ব্ৰাহ্মণক ধন-দান ।

পৰাক্ৰম (স. খ.) বণ বা বিবাদত পৰাভব ।

পৰাচিত্ (বি) হৰা, ঘটা ।

পৰা (স. খ.) বৰহুণ, আপদ, বিপদ ।

পৰাধীৰ (বি) লোকৰ বণ বা তলতীয়া ।

পৰাধীনতা (জ. খ.) তলতীয়া হোৱা অৱস্থা । [পৰব ভাত ।

পৰায় (স. খ.) লোকে দিয়া আহাৰ, পৰাভব (স. খ.) পৰাক্ৰম, বাটন ।

পৰাভব (বি) পৰাজিত, বটা, হৰা ।

পৰাভব (স. খ.) মৰণ, আগচ, কোনো কাম কৰিবলৈ দিয়া বৃত্তি ।

পৰামলী (স. খ.) এবিধ আমলীৰ নিচিনা টেঙ্গা ফল ; তাৰ গছ ।

পৰায়ণ (বি) বস্তু, নিৰুক্ত ।

পৰাম্ (স. শ.) এবাৰ ঢেঁকীৰে খুন্দা
 চাইলৰ বি অবস্থা হয় সেই অবস্থা
 পৰালি (স. শ.) হানি, ক্ষতি ।
 পৰাস্ত (বি) পৰাজিত, ঘটা ।
 পৰিকব্ (স. শ.) তৃত্য, লগুৱা কাম
 কৰি দিওঁতা ।
 পৰিগণিত্ (বি) গণনা-কৰা, লেখা ।
 পৰিচন্ (স. শ.) চিনাকি, আগৈয়ে দেখা
 হেতু চিনিব পৰা গুণ ।
 পৰিচৰ্যা (স. শ.) আলপেচান, লগ-
 হালি, লগুৱাব কাম ।
 পৰিচাৰক্ (স. শ.) পৰিকব, লগুৱা ;
 বাইটৈ পুৰণিক পুজাব আয়ো
 জন কৰি দিয়া বাস্তু ।
 পৰিচালিত্ (বি) চলোৱা, লৈ যোৱা ।
 পৰিচিত্ (বি) চিনাকি, আগৰপৰা
 জনা । [ভাগ ; আখ্যা ।]
 পৰিচ্ছেদ (স. শ.)-লেখাৰ এক ছেদ বা
 পৰিভন্ (স. শ.) পৰিকব, লগুৱা ।
 পৰিভাৰ্ (স. শ.) ভাল জান, সম্পূৰ্ণ বোধ ।
 পৰিতাপ (স. শ.) শোক, বেজাৰ ।
 পৰিতুষ্ট (বি) সন্তুষ্ট, আনন্দিত ।
 পৰিতুষ্ট (বি) তুষ্ট, খাই পি সন্তোষ-
 পোৱা ।
 পৰিতোষ (স. শ.) সন্তোষ, আনন্দ ।
 পৰিত্যক্ত (বি) এৰা, ত্যাগ-কৰা ।
 পৰিত্যাগ (স. শ.) ত্যাগ, এৰণ ।
 পৰিজ্ঞাণ (স. শ.) উদ্ধাৰ, বন্ধা, মোক্ষ ।

পৰিধান (স. শ.) পিন্ধন, পিন্ধা কাৰ্য্য ।
 পৰিধি (স. শ.) ঘূৰণীয়া বস্ত্ৰৰ বেৰ ।
 পৰিনাতি (স. শ.) নাতিৰ বা নাতিনীৰ
 পুতেক । (স্ত্রী) পৰিনাতিনী ।
 পৰিপাটি (স. শ.) পৰিভাৰ ; নিয়াবি,
 অঁত-লগোৱা, হুখুখল ।
 পৰিপাটিটৈ (ক্ৰি. বি.) নিয়াবিকৈ
 অঁত-লগাই ।
 পৰিপূৰ্ণ (বি) গোটেইপূৰ, ভৰা ।
 পৰিপূৰ্ণটৈ } (ক্ৰি. বি.) গোটেইপূৰ
 পৰিপূৰ্ণৰূপে } কৰি ।
 পৰিবৰ্জন (স. শ.) সলনি, সলোৱা বা
 আন এক প্ৰকাৰ কৰা কাৰ্য্য ।
 পৰিবৰ্জিত্ (বি) আন এক প্ৰকাৰৰ
 হোৱা, সলনি হোৱা ।
 পৰিবৰ্জে (অব্য) সলনি, আন এটাৰ
 বাবে । [বহলোৱা ।
 পৰিবৰ্জিত্ (বি) বঢ়োৱা, তাকব কৰা,
 পৰিবাৰ্ (স. শ.) পৰিমাণ, লবাতিবোতা
 আহি থবৰ সকলো বাহুহ ।
 পৰিবাৰিত্ (বি) বৈ যোৱা, যোৱাই
 দিয়া, খাই-আদিয়ে দি চলোৱা ।
 পৰিমাণ (স. শ.) দীৰ্ঘ-ভাৰ বা
 গুৰুতাব জোখ ।
 পৰিমাণী (বি) ব্যৱহাৰৰ থাৰা গুণ-
 পোৱা, পৰীক্ষা কৰাত গুণ সন্নিহাণ
 হোৱা, (দৰব) ।

পৰিহিত্ (বি) জোখা, জোখব; সীমা
বা পৰিমাণ থকা; জোখত কৈ
বেচি নোহোৱা।

পৰিহিত্ } (ক্ৰি. বি.) কোনো এক
পৰিহিতে } সময়লৈকে, যেনে, এই
পৰিহিতে।

পৰিমাণে (ক্ৰি. বি.) জোখাই, সন্মানে;
যেনে, গুণৰ পৰিমাণে বীটা।

পৰিহাল্ (স. ৰূ.) পৰিধাৰ, একে বস্তু
একে জন গৃহস্থৰ তলে থকা লম্বা-
তিৰোতা-আদি লোকবিলাক।

পৰিশেষ্ (স. ৰূ.) সব-শেষ, অন্ত;
বাকী; যেনে, ৰোগৰ পৰিশেষ
নেৰাখিবা।

পৰিশোধ্ (স. ৰূ.) ধাব-গুজা কাৰ্য্য;
ভটোৱা, প্ৰতিহিংসা, প্ৰতিকাৰ।

পৰিশ্ৰম্ (স. ৰূ.) গা বা মনেৰে কৰা
যত্ন, প্ৰয়াস; ভাগৰ।

পৰিশ্ৰমী (বি) পৰিশ্ৰম-কৰা।

পৰিশ্ৰান্ত (বি) প্ৰান্ত হোৱা, ভাগৰ লগা।

পৰিকাৰ্ (বি) নিৰ্মল, নিকা; স্পষ্ট,
গোট-গোট। [কৰা।

পৰিকৃত্ (বি) নিকা কৰা; শোভিত

পৰিসৰ্ (স. ৰূ.) বহলৰ জোখ, গুতল;
বিস্তাৰ, ব্যাপ্তি।

পৰিসীমা (স. ৰূ.) সীমা, শেষ, অন্ত।

পৰিহৰ্ (স. ৰূ.) ত্যাগ কৰ, এৰ্।

পৰিহাব্ (স. ৰূ.) ত্যাগ, এৰণ।

পৰিহাল্ (স. ৰূ.) খেৰালি কৰি কোৱা,
বহিৰাল কৰা। [ভিৰ্ভাৰী।

পৰী (স. ৰূ.) এজনী খোশিৰী; হুন্দৰী

পৰীয়া (স. ৰূ.) পৰ-দিক্ৰী, বৰীয়া।

পৰীক্ষ্ (স. ৰূ.) মহলা-লগুতা।

পৰীক্ষা (স. ৰূ.) গুণৰ দিচাব বা পৰি-
চয়, মহলা।

পৰ্ৱা (বি) পৰৰ, আপোনাৰ নো-
হোৱা। (স. ৰূ.) বাটকলক অৰাটে
নিয়া এটা কুত; পিপৰা, চাৰিটা
বা অধিক ঠেঙেৰে বগাই ফুৰা
এবিধ কীট।

পৰেক্ (স. ৰূ.) এপৰ বেলি বা কাল।

পৰেকীয়া (বি) এপৰ থকা; এপৰ
কাল হোৱা।

পৰোপকাৰ্ (স. ৰূ.) লোকৰ হিত।

পৰোপকাৰী (বি) লোকৰ হিত-কৰা।

(স. ৰূ.) লোকৰ হিত-কৰা সুনিহ

(জী) (বি) (স. ৰূ.) পৰোপকাৰিণী।

পৰোক্ষে (ক্ৰি. বি.) আলোকে, গোপনে
ভিতৰি, অসাকাতত। [চৰাই।

পৰুৰ্ (স. ৰূ.) কপৌ-জাতিৰ এবিধ

পৰ্চটো (স. ৰূ.) কুতৰপৰা হোৱা পীড়া।

পৰ্হায়া (স. ৰূ.) অকল্মাৎ দেখা
আকৃতি।

পৰ্ৱ (স. ৰূ.) কোনো উৎসৱৰ তিথি;
বহুখি কোনো ধৰ্ম্মকৃত্য কৰিবৰ
নিমিত্তে নিৰূপিত দিন।

পৰ্ৱত্‌ (স.খ.) বৰ ওখ শিলৰ সমূহ।
 পৰ্ৱতী (স.খ.) দেহতাব প্ৰতিমাব
 পাচ কালে দিয়া মেহৰানি ।
 পৰ্ৱতীয়া(বি)পৰ্ৱতত থকা বা হোৱা।
 পৰ্বাট্‌ (স.খ.) অনেক ঠাই ভ্ৰমণ।
 পৰ্বাস্ত (অব্য) কোনো এক ঠাই, কাল
 বা সংখ্যাটলৈকে, পৰিৱিত্ত।
 পৰ্বত্‌ই } (স.খ.) বোৱা কালিৰ
 পৰ্বত্‌ই-দিনা } আগৰ দিন। (জি.বি.)
 কালিৰ আগৰ দিনত।
 পল্‌(স.খ.) এডোৰৰ বাটি ভাগৰ এভাগ।
 পল (স.খ.) বৰ দ বোকা; এবিধ
 মাছ-ধৰা যন্ত্ৰন। [শব্দক
 পলক্‌(স.খ. চকুৰ পতাৰ সময় কাল,
 পলম্‌ (স.খ.) বিলম্ব, গৰবি।
 পলমে জি. বি.) গৰবি কৰি, পাচে।
 পলবীয়া (বি) পলোৱা, পলাই থকা,
 (জী. পুং)।
 পলস্‌ (স.খ.) নৈয়ে পেলোৱা বোকা;
 সাৰব ব'হিৰ কামল কাঠ।
 পলস্‌ (বি) পলস্‌ক, সাৰ নথক;
 নৈয়ে পেলোৱা বোকাযুক্ত।
 পলা (অ. ধা.) লুকাই থাক; গোপনে
 গুচি যা; হাবি লৰ মাৰ্‌।
 পলা (স. খ.) বেতেৰি, তেল-পেৰা,
 বেতৰ সঁজুলি। [জী)।
 পলাউৰী (বি) পলবীয়া, পলাই থকা,
 পলায়ন্‌ (স.খ.) পলোৱা কাৰ্য্য।

পলাশ্‌ (স. খ.) এবিধ গছ; ডাব
 হালধীয়া ফুল।
 পলীতা (স.খ.) কলাই থাবৰ বস্তুত
 জুই লগোৱা শিহা, যেনে, কইকাৰ
 পলীতা। চাৰিৰ পলাকানি
 পলীতা নহয়, সি শলিতা।
 পলীয়া (স.খ.) পাল-পাতি কাম-কৰা
 (স.খ.)পাল-পাতি কাম-কৰোঁতা।
 পলু (স.খ.) বুগা পাট-আদিৰ পোক।
 পলুয়া (স.খ.) লুকাই থ, লুকাই নি,
 (মাছহত খাটে)।
 পলোৱাই(স.খ.)পলবে মাছ-ধৰোঁতা।
 পল্‌ (অ. ধা) প্ৰবেশ কৰ, সোমা।
 পল্‌ (স. খ.) চাৰি ঠেকীয়া জন্তু।
 পল্‌পতি (স. খ.) শিৰ।
 পল্‌তি(স.খ.)পূবৰ সমুখৰ কাল,পতিম।
 পল্‌ (স.খ.) পক্ষ, এমাহৰ মাথা।
 পলেকীয়া(বি)এপৰত হোৱা,এৰ থকা
 পল্‌লী (স.খ.) দৌল সলীয়া হিলৈ।
 পহাৰ পহাৰী "পোহাৰ", "পোহাৰী"
 চোৰা।
 পহ (স.খ.) হৰিণা জাতিৰ জন্তু।
 পহ পহ্‌ (স. খ.) ধেমালিৰ নিমিত্তে
 বেৰা দি হৰিণা-আদি জন্তু আৱদ্ধ
 কৰি বধা হাবি-মাটি; মাছহে
 চাবৰ কাৰণ নানি বিধৰ জন্তু-বধা
 ঠাই।
 পহয়বীয়া (স.খ.) জন্তু-মাৰোঁতা ব্যক্তি,
 (বি) জন্তু ধৰা, ব্যাধৰ ব্যৱসায় কৰা।

পক্ষ (স.শ.) এপষ, আধা মাহ ; পব
স্নান বিবাহ কৰা হুজন বা হুজ্ব
লোকৰ এজন বা এজ্ব, ওচ
বীয়া বা পদকীয়া ।

পক্ষপাত্ (স.শ.) পবস্নান বিবাহ কৰা
হুজন বা হুজ্ব লোকৰ ; একালক-
কৰা হিত ।

পক্ষপাতী (বি) দুই পক্ষৰ এক পক্ষৰ
হিত-কাৰী ; কোনো এজনক বা
এটা বস্তুক বিশেষকৈ ভাল পোৱা ।

পক্ষিবাজ্ (স. শ.) গৰুড় ।

পক্ষী (স. শ.) চৰাই ।

পক্ষে (অব্য) কালে, অল্পকালে, সমষ্টি ।

পা (স. ধা.) লভ্, লাভ কৰ, উপাৰ্জন
কৰ্, কোনো ঠাইত উপস্থিত হ,
গৈ । (অ.ধা.) উচিত হ, জায় হ ;
যেনে, বুদ্ধক সম্মান কৰিব পায় ।

পাইক্ (স.শ.) পুৰণি অসমৰ সামন্ত
বায়ত । [(মাটি)] ।

পাইকান্ (বি) পাইকে ভোগ-কৰা,
পাউনি (বি) প্রাপ্য, পাবলগীয়া । (স.শ.)
পাবলগীয় : ধন বা বস্তু ।

পাণ্ডন্ (কৃদ.স.) প্রাপ্তি, পোৱা কাৰ্য্য ।

পাণ্ (স. ধা.) কল্পনা কৰ্, মনতে সাজ ।

পাউৰি (স.শ.) এবিধ মাছ-খৰা বতন ।

পাট্ (সং) চাৰি আক এক । (স.ধা.)

পঠিয়া, প্ৰেৰণ কৰ (মাছহ) ।

পাচন্ (কৃদ.স.) প্ৰেৰণ, পাঁচা কাৰ্য্য ।

পাঁচনি (স.শ.) মোসাঁই বিলাকৰ হুজ
বা টেকেলা । [এডবা, (মাটি)] ।

পাঁচি (স.শ.) দৌঘলীয়া এক খণ্ড বা
পাঁচ-কুইয়া } (বি) পাঁচোটা কোণ বা
পাঁচ-চুকীয়া } চুক থকা ।

পাঁজৰ্ } (স.শ.) গাৰ দাঁতি, পাৰ্শ্ব ।
পাঁজৰি }

পাঁজি } (স.শ.) পঞ্জিকা ; সূতা কাটি-

পাঁজী } বঠৈ দৌঘলকৈ মেৰোৱা জুলা ;

পক্ষৰ নিমিত্তে বাটত

পতা বাহৰ কাঁইট ।

পাঠা (স.শ.) খাহী নকৰা ছাপ ।

পাতি (স. শ.) শাবী ; গছ-বোৱা বা
ওটি-পচোৱা খলি ; এবিধ বেল ।

পাথ্ (স.শ.) কোনো লেখাৰ বা পুথিৰ
শুঠকৈ বখা দাঁতি ; চেপেটা
মাছৰ কোলটি ।

পাক্ (স. শ.) মেৰ. মোচোৰা ; নৈথ
মোচৰ ; চিত্ৰ, অগৰ, লেঠা ;
চাকনৈয়া ; বতন ; পকা বা সিজা
অৰুহা ; জীৰ্ণ ঘোৱা অৰুহা ।

পাকৰী (স. শ.) এবিধ গছ, জ-বি,
গছ ।

পাকী (বি) বেগতে পাক-পোৱা বা
জীৰ্ণ ঘোৱা ; জীৰ্ণকাৰী, জীৰ্ণ-
নিওৱা । [ঘনে-ঘনে ।

পাক-পতি (জি.বি.) প্ৰতি-পাকত ,

পাটকটোবা (স.খ.) এবিধ বন ডাকন

টোটেবে চৰাই। [নিপুণ।

কত্ (বি) শীঘ্ৰে কাম কৰিব পৰা,

পাক্-বব্ (স.খ.) বান্ধনি-বব।

পাক্-বুবি (স.খ.) বেগাই ঘূৰাত
হোৱা ঘূৰ-বুবি।

পাক্-চক্ৰ (স.খ.) চাতুৰী, বুদ্ধতা।

পাক্-পাৰ (স.খ.) ডাঙ-আদি-বন্ধা
সাজ। [কৰা এবিধ বিছনা।

পাক্-ভোঁৱ (স.খ.) পাক দি ফুটা-

পাকলাগি (জি.বি.) প্ৰকাৰান্তৰে।

পাৰি (স.খ.) চৰাইৰ গাব ঢাকনী ;
মাহুৰ ভিঙ্গি-আৱিহত থকা পাতল

ছালেৰে আবৃত কাঁইট সমূহ।

পাগ্ (স.খ.) পাণ্ডবি, শোভাব নিমিত্তে

সুৰত মেৰোৱা কাপোৰ। (স.খ.)

জুলীয়া বস্ত্ৰ তপতাই বন কৰ।

পাগ্ (স.খ.) পাক, বান্ধনিৰ কাৰ্য বা
ব্যৱসায় ; মাটিৰ পাৰ টান কৰি-

বলৈ দিয়া জুইৰ তাপ ; তাপৰ

জাৰা হোৱা মাটিৰ বা খাতুৰ টান

অৱস্থা। [কাপোৰ।

পাণ্ডবি (স.খ.) পাগ, সুৰত মেৰোৱা

পাণ্ডল (স.খ.) পেটৰপৰা সুগলৈ

উলিয়াই চোৰা, (বাঁহ)।

পাণ্ডল (কদ.স.) পাণ্ডলা কাৰ্য।

পাগ্-টান্ (বি) টানটক পাগ-থৰা,
বৰটক তাপ দিয়া।

পাগটুন্ (স.খ.) কেঁচুৱা লৰাক বিভীত

বগা মল-বন্ধা বোৰ।

পাগ্-পানী (অ.খ.) কুৰস ; চমিত হ।

পাগ্-মাৰি (স.খ.) টাক, চকত ভাত
আজা লৰোৱা মাৰি।

পাগ্-খালি (স.খ.) কুৰাবে চক-কলহ
পাগত দিয়া ঠাই।

পাচ্ (স.খ.) আগ-কালৰ বিপৰীত
কাল, পিঠি-কাল ; কোনো কাৰ্যৰ

শেষ বা অন্ত। (বি) পাচৰ, পাচত
হোৱা, থকা বা অহা। [পাটিকা।

পাচক্ (বি) জীৱ-নিগ্ৰহা পাকী। (স.
খ.) বাছোতা, বান্ধনি ; (স্ত্ৰী)

পাচক-পিত্ত (স.খ.) পেটত আহাৰ
জীৱ নিগ্ৰহা এবিধ বস, পিত্ত।

পাচতীয়া (বি) পাচত কৰা বা হোৱা,
পেছতীয়া, হুয়লীয়া।

পাচলি (স.খ.) আজ্ঞাত বাবদ্ধত শাক,
পাত, ফল, ফুল বা আলু।

পাচ-মূল (স.খ.) সঙ্গি।

পাচুৱা (স.খ.) এবিধ শম্ম, যিকুৰ
হাতৰ শম্ম। > [কাঠীৰ পাৰ।

পাচি (স.খ.) শস্য আদি-থোৱা এবিধ
পাচুৱা (অ.খ.) পাচলৈ বা, পাচ

হোঁহক। [কাৰ্যৰ অন্তত।

পাচে (জি.বি.) কোনো এক সময়ৰ বা
পাচেঁক (জি.বি.) ইয়াৰ পাচত, বৰ্ত-

মান সময়ৰ শেষত।

পাচে-পাচে (অবা) কোনো এজনব
পিঠি-কালে, নিচেই ওচৰতে,
(পতিত পাচে) ।

পাচ-কালে (অবা) পিঠি-কালে, দুখৰ
বিপৰীত দিশে ।

পাচ-ডৰি (বি) পাচ-হৌহকা, পাচলৈ
ঘোৱা, অনিচ্ছুক । [কব্ ।

পাচ-হৌহক, পাচলৈ যা, পাচলৈ গতি
পাট্ (স.শ.) ছনি-পাত-খোৱা পলুৰ
হুতা; পাতল চেপেটা কাঠ;
বজাৰ সিংহাসন; নামৰ ভিতৰত
দিয়া মাটিৰ চাক । (উপ,) কোনো
চেপেটা দীঘল বস্তু বুজোৱা শব্দৰ
পাচত ব্যবহৃত মাত; যেনে, বঠা
পাট সৰু বা ভাল তেনে বস্তু
বুজাবলৈ পাটি হয়; যেনে, বঠা
পাটি ।

পাটী (স.শ.) পাটীদৈব কাঠীৰে সজা
শয্যাতে পৰা মিহি চাৰি; শয্যা ।

পাটী চৰা (স.শ.) চাৰিৰ ওপৰত পাটী
দি বন্ধা এবিধ আসন ।

পাটীদৈ (স.শ.) পাটী সাজিবলৈ কাঠী
কৰা এবিধ বন ।

পাটী-বুড়া (বি) ভূই থাকোঁতে শয়্যাত
হুতা (জী) পাটী-বুড়বী ।

পাই ঘৰ্ (স.শ.) পাটৰ তাকৰ ওপ-
ৰত সজা ঘৰ ।

পাইনাহ (স.শ.) ভিতৰত যিটক
পাট লগোৱা নাহ । [পোক ।

পাট্ পলু (স.শ.) পাট-হুতা-কৰা
পাইঘাটৈ (স.শ.) বজাৰ বৰ হুঁহুৰী;
এবিধ হালধীয়া হুহুৰ চৰাই,
সৰিয়ঁতী-চৰাই ।

পাঠ (স.শ.) পঢ়ন, পুথি-পঢ়া কাৰ্য;
কোনো পুথিত কোনো এক বা
অধিক শব্দ বিক্ৰমে লিখা থাকে;
পঢ়িবলৈ দিয়া শিকনি; একে
বাক্যতে পঢ়িবলৈ নিৰূপণ-কৰা
এভাগ পুথি; কাক বিক্ৰমে
সম্বোধন কৰিব লাগে তাৰ
নিয়ম ।

পাঠক্ (স.শ.) পঢ়োঁতা । (জী) পাঠিকা ।
পাঠ-স্তব্ (স.শ.) আন এক প্ৰকাৰে
লিখা পাঠ বা কথা । [উচ্চ ।

পাঠ্য (বি) পঢ়িব লগীয়া; যাতিবলৈ
পাঠদালা (স.শ.) পঢ়াদালি ।

পাণ্ (স.শ.) তামোলৰ লগত চোবোৱা
এবিধ পাত; সেই পাতৰ লতা;
খোঁহা খাবৰ নিমিত্তে হুটি আফি-
দেৰে বিহলাই তজা পাণ ।

পাণাৰাই "পপুয়া" চোৱা ।

পাণ্ড (স.শ.) চক্ৰবৰ্তী পাণ্ডু-বজাৰ
পুজ, দুখিত্বাৰি পাচজন ।

পাণ্ড } (স.শ.) মৃত, গাৰ ছাল
পাণ্ড-বোণ } আৰু চহু হালধীয়া
হোৱা এবিধ বোণ ।

পাত্ৰ (স.খ.) গছৰ ডালৰ পৰা ওলোৱা
পাতল আৰু চেপেটা ভাগ ; তাৰ
নিচিনা পাতল আৰু চেপেটা আন
বস্তু ; ভোজনৰ পাত্ৰ । (স. খ.)
লবলৈ বা ধৰিবলৈ হাত-আদি
আগ বঢ়া ; নিযুক্ত কৰ্, কোনো
কাৰ্য্য কৰিবলৈ মনেৰে স্থিৰ কৰ্ ;
স্থাপন কৰ্ । (কদ.স.) পাঠোঁতা,
(স্ত্ৰী) পাঠতী ।

পাত্ৰক (স.খ.) পাপ, ঈশ্বৰৰ বা সমাজৰ
নিয়মৰ বিৰুদ্ধ কাম ।

পাত্ৰকী (স. খ) পাপী, পাপ-বৰোঁতা ;
(স্ত্ৰী) পাত্ৰকিনী ।

পাত্ৰন (কদ. স.) স্থাপন, নিযোজন ।

পাত্ৰসা (স. খ. বাং) মহলমানব
ৰাজ্য ।

পাত্ৰনি (স. খ.) কোনো পুথিত লেখা
কথাৰ স্মৃচনা ; স্মৃতিকা ।

পাত্ৰল (বি) ভাঠ নোহোৱা ; ঘন
নোহোৱা ; সেবেজা, লঘু, গধুৰ
নোহোৱা, শ্যাম-কটা, কম পৰা ;
স্থিৰ বা গহীন নোহোৱা, চকল ;
বিবল, অধিক ৰূপে বা সদায়
পাবলৈ নোহোৱা ; উৰুকা । অ.
গ.) কম হ ; শ্যাম কাট ।

পাত্ৰলালি (স. খ.) চকলতা, পাতল
বৰাৱ । [যোকটাই সিহঁত ভাগ ।

পাত্ৰলি (স.খ.) মেখেলাৰ ডলৰ কালে

পাত্ৰলীয়া (বি) ভাঠ নোহোৱা , ঘন
নোহোৱা, পনীয়া ।

পাত্ৰলৈক ক্ৰি. বি. ভাঠ বা ঘন নো-
হোৱাকৈ, সেবেজাকৈ ।

পাত্ৰাল (স. খ.) পৃথিৱীৰ তলৰ সাত
খলপাৰ এখনপা ।

পাত্ৰাল গাজনি (স.খ.) ভূঁইকপক শব্দ ;
বহুত দূৰৰ পৰা শুনা মেঘৰ শব্দ ।

পাত্ৰি (বি) সামাগ্ৰ, ইতৰ, সাধাৰণ,
বাই বিধৰ নোহোৱা (স. খ)
চেপেটা ণাল ।

পাত্ৰি-কাউৰী (স. খ.) ঢোৰা কাউ-
ৰীতকৈ সৰু বিধ কাউৰী ।

পাত্ৰি হাঁহ, (স. খ.) ৰাজ-হাঁহতকৈ
সৰু এবিধ পোহনীয়া হাঁহ ।

পাত্ৰ-গিছা (বি) গছৰ পাতেৰে গা-
তকা ; বৰ ছৰীয়া ।

পাত্ৰশিয়া (স. খ.) গছৰ পাত সি তাতে
বাহ সজা এবিধ স্কুজ চৰাই ।

পাত্ৰবেং (স. খ.) এবিধ গছত থকা
ভেকোলা । [পাজী ।

পাত্ৰ (স. খ.) ভাজন, সাজ ; বজাব
মজী ; উপযুক্ত লোক ; দৰা । (স্ত্ৰী)

পাত্ৰ (স.খ.) বহিৰ্দ্ৰাৰে দি যোৱা বায়ু ।
(অ.খ.) বহিৰ্দ্ৰাৰে দি বায়ু এৰ্ ।

পাত্ৰকা (স. খ.) জোঁতা বা ধৰম ।

পানোদক (স. খ.) মাত্ৰ লোকে ভৰি
জুৰিওৱা পানী ।

পান্ (স.খ.) পি-গোৱা কাৰ্য্য, পিয়ন;
ধাতুৰ পাণ্ডা জলা এবিধ বস্তু।

পানা (স. খ.) এবিধ সেউজীয়া বাগৰ।

পান্টি (স. খ.) শাবী, শ্ৰেণী। ১

পানী, (স.খ.) জল, নৈ-আদিৰ জুলীয়া
বস্তু; গলোৱা ধাতু; হীৰাৰ বৰণ
বা চকমকনি।

পানী-আঠা (স. খ.) চবাই-ধৰা আঠা।

পানী-কাউৰী (স. খ.) পানীত বুৰিয়াই
-মাছ-ধৰা এবিধ কলা চবাই।

পানীকুঞা } (বি) পানীত মৰি গেলা,
পানীকুঁয়া } (মাছ-আদি)।

পানী-গছা, (স.খ.) ডাঙৰ নৈ বা সাগ-
ৰত এ জোপা গছৰ দৰে ওপৰলৈ
উঠা বাষ্প।

পানী-ঘোঁৱা, (স. খ.) আফ্ৰিকাৰ
নৈবিসাকত থকা এবিধ চাৰি
ঠেঙীয়া বিচৰ বস্তু।

পানী চাং (স. খ.) পানীৰ জকা বা
খালী-খোৱা পাতটি।

পানীচামৰি (স. খ.) এবিধ লৰাবগাত
হোৱা পানীৰে পূৰ ফোঁহা।

পানীচোৱা (স.খ.) বিষ্ঠা, মল (অ.খ.)
মলভ্যাগ কৰ্।

পানীজোলা (স.খ.) ঘঁহনি খোৱাত বা
তপত বস্তু লগাত ছালৰ ওপৰত
হোৱা পানীৰে পূৰ টোপোৱা,টো।

পানী-পৰুৱা(বি)ঘৰ-বাৰী তল ঘোৱাকু
হুখত-পৰা।

পানী হুৰাৰ্ (স. খ.) কোনো ঠাইলৈ
পানী স্ৰমুওৱা বাট।

পানী-পকুৱা (স. খ.) পানীৰ ওপৰত
বেগাই ঘূৰি থকা এবিধ কলা
পোক। [তলৰ ভাগ।

পানীপাচ্ (স. খ.) ঘৰৰ চালৰ পানী
পোতাৰ ওপৰৰ আৰু মাজপাচৰ
পানীপিয়া (স. খ.) বায়-কালি "পানী
পিওঁ-পিওঁ, এনেদৈ মতা এবিধ
চবাই; চাতক। [কৈচুৰা।

পানীপেতা (বি) পোনেই ওপজা,
পানীপোতা (স. খ.) ঘৰৰ চালৰ
পৰা পানী পৰা ঠাই। বোৱা।

পানী বটীয়া (বি) পানীয়ে চলা,নাহেৰে
পানীমজলী (স. খ.) পানীত থকা আৰু
মাছহৰ হাত-ভৰি কৈকোৱা কৰা
এবিধ ভূতুনি। [মৰলী-সাপ।

পানীমড়লী (স.খ.) এবিধ পানীত থকা
পানীময়(বি)পানীৰ নিচিনা; পানীৰে
পূৰ।

পানীমৰলী (স.খ.) "পানীমড়লী"চোৱা
পানীমৰি (স. খ.) এবিধ বসাল সোৱাদ
টেঙা।

পানীমুৰলি (স. খ.) পানীৰ দাঁতি।

পানী-লগা (স.খ.) গাত পানী দোৱাই
হোৱা কট, কৰুৰ পীড়া।

পানী শব্দ (স. শ.) বৃত্তকৰ উদ্দেশে
বহুবি দিয়া অল-পিণ্ড।

পানীসবল (স. শ.) এবিধ পানীত
হোৱা গছ, নিকৰীৰ গছ।

পানী-সেউতী (স. শ.) পানীৰ দাঁতিত
হোৱা এবিধ বগ'সেউতীৰ নিচিনা
ফুল। [পাতি-হাঁহ।

পানী-হাঁহ (স. শ.) এবিধ বনৰীয়া

পানৈজুৰি (স. শ.) জোতাঘোৰ।

পানুখোৱা } (স. শ.) এবিধ মাজ-
পানুখোৱা } খাল দাঁতি উঠা ঘূৰণীয়া
কাঁহৰ পাজ।

পাপ (স. শ.) পাতক, দুৰ্কাৰ।

পাপান্দা } (স. শ.) পাপত বন্ত মাহুহ,
পাপিষ্ঠ } সদায় পাপ কৰোঁতা;
(জী) পাপিষ্ঠ।

পানী (বি) পাতকী, পাপ-কৰা। (স. শ.)
অধৰ্মী মাহুহ, পাতকী; (জী)
(বি, স. শ.) পাপিনী।

পাব (স. শ.) দুই পাঠিৰ বা জোৰাব
মাজৰ ভাগ। [নৰকা মাহ।

পাত (স. শ.) এবিধ কোমল বাকলি

পাতট (স. শ.) কোনো বস্ত-খোৱা
সক চাপৰ চাং।

পাৰ (স. শ.) ঘৰৰ পৰা আঁতৰত থেতি
কৰিবলৈ ন-কৈ লোৱা মাটি।

পাৰ (বি) নীচ, অধম, অজান।

(স. শ.) নীচ বা অধম মাহুহ, (জী)
(বি, স. শ.) পামৰী।

পাৰল (স. শ.) পৰমাত্ম, পাহ।

পাব (স. শ.) বহলাই স্থাপন কৰ্;

গছৰ পৰা ছিৰি তললৈ আন।
(অ. শ.) সমৰ্থ হ। (স. শ.) নৈব
দাঁতি; পৰিসীমা। পাব কৰ্; নৈব
এপাৰৰ পৰা আন পাৰলৈ নি।

পাৰ (স. শ.) এবিধ কপৌ-জাতিৰ
পোহনীয়া চৰাই।

পাৰগ (বি) সমৰ্থ, শক্তিমান, পৰা।

পাৰগতা (স. শ.) শাৰ্গতালি, নিপুণতা।

পাৰকীয়া (বি) (স. শ.) নিৰোগী বা
স্বস্থ মাহুহ।

পাৰল (ক্ৰ. স.) বহলাই স্থাপন।

পাৰণা (স. শ.) ব্ৰত-ভৰা কাৰ্য, উপ-
বাসৰ অন্তত কৰা আহাৰ।

পাৰণি (স. শ.) নৈত পাৰ কৰা বেচ।

পাৰজিক (বি) পৰকালৰ পৰলোকৰ।

পাৰদৰ্শিতা (স. শ.) কোনো বিজ্ঞাব
অন্ত-পোৱা অৱস্থা বা গুণ, সম্পূৰ্ণ
জান। [সম্পূৰ্ণ জ্ঞান-লভা।

পাৰদৰ্শী (বি) বিজ্ঞাব পাৰ-পোৱা,

পাৰমাৰ্থিক (বি) পৰমার্থ বা ঈশ্বৰৰ
বিষয়ৰ জ্ঞান সম্বন্ধীয়।

পাৰলি (স. শ.) এবিধ গছ।

পাৰলী "পৰলা" চোৱা।

পাৰি (স. শ.) দাঁতৰ খাৰী; কাপো-

বব দাঁতিস্ত শুধা-আদিবে দিয়া
কল । [যদি পয়া যায় ।

পারিত্যক্তে (ক্রি. বি) পরাধায় মানে,
পারিত্যক্ত (স. শ) ইন্দ্রের স্কন্ধনিব এ
জোপা গছ; তার ফুল; বগায়দার।
পারিত্যক্ত (স. শ.) দেহতাব অহুচব,
অগ্নি বৃত্ত; তাকব সোকব উপা-
সক। [পানীপাচৰ খুঁটা।

পাৰীখুঁটা (স. খ.) দ্বৰৰ দাঁতিৰ বা
পাৰ্গত্ (বি) পাবগ, সমৰ্থ, নিগুণ।
পাৰ্গতালি (স. খ.) পাবগতা, নিগু
ণতা। [কৰা ঠাই।

পার্ব-বাট (স.খ.) বাট্টেয়ে নৈত পার্ব-
পার্বক্য (স.খ.) প্রভেদ, বিভিন্নতা।

পার্বত্য (স.শ.) দুর্গা, শিবর ভাৰ্য্য।
 পাল্ (স. ধা.) পোহ, আহাবাদি দি
 বন্ধ কব; আচৰ, মান, (আজাদি)
 (ক্ৰম. স.) পালোতা ; (স্ত্ৰী) পার্ণভী
 (স.শ.) কেইবা জন লোকৰ প্ৰতি-
 তনে কাৰ কৰিবলৈ নিকপিত
 সময় ; আক । [বাট ।

পাণ্ডা (স. শ.) এবিধ শাক ; এবিধ

পালক (ম. দ.) পাল্লোতা, বঙ্গব।

ମାମୁଁ (ଅ. ୩.) ଶୁଭେ, ଶୁଭେ ।

পালটন (কৃষ্ণ. স.) ওলটা কাঁথা ।

পালটা (ম. ধ.) ওলটা, ওড়তা, ঘব। ।

পাশ্চাত্য (স. খ.) বঙ্গ-পোহন ; যত্র বা
আচরা কাৰ্য্য ।

পালনীয় (বি) পালিবব যোগ্য ।

পালা-পাড়া (স. শ.) বস্তু লোভ করা
 ঘটন, ভুলচালন। ১

পালি-কঠীয়া (স. খ.) কবৰ নিষিদ্ধে
 ভুলি খোৱা ধানৰ গুলি। [কৰা
 পালিত (বি) বন্ধিত, পোহা, পালন-
 পালী (স. খ.) পাল পাতি কাম-
 কৰোঁতা, পলীয়া; ওজাৰ তলে
 কাম-কৰোঁতা, মোহাৰত পাওঁতা;
 এবাৰ খাবলৈ জোৰা দৰব। (বি)
 সাযাঙ, কুহ।

পালী-পহবী ; } (ম.শ) পবীয়া যাজ্ঞ-
পালী-পহবীয়া, } হবোব, পব-দ্বিত্ততা-
বিলাক ।

পালেঞ্জি (স.শ.) এবিধ খাট, পালং ।

পাল্পে-পাল্পে (জি. বি. পাল অফিসরি
আপোন-আপোন পালত ; দলে-
দলে ।

পান্জব্ (স. শ.) এদিন বা দুদিন
এবি উঠা জব।

পাল-নাথ (স. ন.) কোনো এটা কার্য
 নির্দিষ্ট কারণে নিজে পাল পাতি
 দুই বা তিন দিন পোতা বিকৃত
 নাথ । [পৈচান ।

পাল-পাঁচনি (স. ন.) পৰিচৰ্ঘ্যা, আল-
পাশ্ (স. ন.) ৪৭ত বজ্ৰৰ ভিজিত
লপোষা ধোবোচা-মবী ।

পাশে (জি. বি.) ফানে, দিগে ।

পাৰটি (স.খ.) চৌপট-খেল খেলা তিনভাল হাতী-দাঁতৰ মাৰি।	ঘাটে)। (কদ্.স.) পিঠতা (জী) পিয়তী [খাল।
পাৰণ্ড (স.খ.) অংঘী আৰু অনাচাবী মাড়হ; পাণী; নাটিক; অহিন্দু।	পিং (স.খ.) পিয়ক পোতা কোলা পিয়পি, বি.) ভয়ত পলাই' গোট গোট হোৱা, এটা-এটা হৈ সকলো কালে বোৱা।
পাৰাণ্ (স.খ.) শিল।	পিহ্ (স.খ.) ঘঁহ্, ঘঁহি গুড়ি কৰ্। (কদ্; স.) পিহোতা; (জী)। পিঠতী।
পাহ্ (স.খ.) এবা-পাখীৰত সিজোৱা চাউল, পায়স, পখৰা আলিৰ ধাতি. চক্ৰতাপৰ বা আঠাৰ ধাতিত ওলমাই দিয়া ফুলৰ পাহিৰ নিচিনা এক এক কাপোৰ, ফুলৰ পাহি, জালৰ ছটা বিছাৰ মাজৰ গাঁঠি; শিকলিৰ আঙঠি। (উপখ) ফুল বুজোৱা শব্দৰ পাচত ব্যৱহৃত মাত্ৰ, যেনে গোলাপ-পাহ। জ্বনি বা এক ফুল বুজাবলৈ "পাহি" হয়, যেনে, ফুল-পাহি।	পিহন্ (কদ্.স.) পিহা কাৰ্য্য, মৰ্জন। পিহনা (স.খ.) কোনো বস্তু পিহি গুড়ি-কৰা বস্তু। [বস। পিক্ (স.খ.) চোবোৱা তামোলৰ বন্ধা পিকা (অ.খ.) তামোল চোবাই বস পেলা, পিক পেলা। পিকদান্, } (স.খ.) পিক বা পুই- পিকদান্, } পেলোৱা পাত্ৰ। পিকট্ (বি) পিকলীয়া। পিকট্ (বি) বন্ধামুহা, এলাহু বৰণীয়া। পিকল্ (স.খ.) অলপ বন্ধাবে মিহলি মুগা বৰণ। পিকলীয়া(বি)পিকল বৰণীয়া; পিকট। পিচ্ } "পাচ" চোৰা।। পিছ্ } পিচে } "পাচে" চোৰা।। পিছে } পিছল্ (বি) তেল বা ঔ-বীজৰ নিচিনা, ৰোপনি নোবোৱা, লেজকেতীয়া।
পাহৰ্ (স.খ.) মনৰপৰা হেৰুৱা, অৰণ নকৰ্।	
পাহৰণ্ (কদ্.স.) পাহৰা কাৰ্য্য, বিস্মৰণ। [বিস্মৃত কৰ্।	
পাহৰা (স.খ.) ভূলা, মনৰপৰা আঁতৰ, পাহি (স.খ.) ফুলৰ বেলেগ হৈ থকা ভাগদ্বিলাকৰ এভাগ, জালৰ পাহ। (উপ.খ) "পাহ" চোৰা।	
পাহৰাল্ (বি) পুট, নকত। [খৰা জাল।	
পাহ্ জাল্ (স.খ.) এবিধ ডাঙৰ-মাছ- পি (স.খ.) জুলীয়া বস্তু গিল্, পান কৰ্, মাত্ৰৰ গাখীৰ বা, (কদ্.স.)	

(অ. ধা.) খোপনি লব্ধ, খাঁজ খাই
নঠে ওপৰে-ওপৰে চলি যা ।

পিছলা (স. ধা.) পিছল খুৱা, খাঁজ খাই
নোবোৱা কৰ্ ।

পিছলা } (স. ধা.) ওকণীৰ পোৱালি ।
পিছলি }

পিছলা (স. ধা.) জোজাল, জোজা কৰ্ ।

পিট্ (স. ধা.) প্ৰহাৰ কৰ্, মাৰ্; হাতুৰী
আদিৰে খুন্দ । (স. ধা.) পানীৰ
ওপৰত জাঠ হৈ গজা বন ।

পিটন্ (কৃষ্. স.) পিটা কাৰ্য্য ।

পিটনি (স. ধা.) পিটে চকা পানী ।

পিটিক্ (স. ধা.) হাতেৰে টিপ্; টেপা
মাৰ্; আঙুলিৰে টিপি ঘূহ্ কৰ্ ।

পিটিকা (স. ধা.) আঙুলিৰে মৰা টিপা ।

পিঠা (স. ধা.) চাউলৰ বা বেছৰ ওড়িৰে
কৰা খাদ্য ।

পিঠা-ওড়ি (স. ধা.) চাউলৰ ওড়া ।

পিঠা-ওড়ীয়া(বি)পিঠাওড়িৰ নিচিনা ।

পিঠা-পনা (স. ধা.) পিঠা আৰু আন
বিঠা খাদ্য ।

পিঠি(স. ধা.) কোনো বস্তুৰ পাচ ভাগ ;
অন্তৰ ভিত্তিৰ পৰা ককাললৈকে
ওপৰৰ ভাগ ; টেপেটা বস্তুৰ বা
পুখিৰ পাচৰ একাল ।

পিঠিয়াপিঠি (স. ধা.) একনে আন
জনলৈ পিঠি দিয়া কাৰ্য্য ; মিলৰ
অত্যাধিক বিৰোধাবিবোধী ।

পিঠিয়াপিঠিকৈ (ক্ৰি. বি.) পিঠিলৈ পিঠি
দি । [ভাৰ্য্যকৰ মাছ ।

পিঠীয়া (স. ধা.) হৈ-পিঠীয়া ; এবিধ
পিণ্ড (স. ধা.) ঘূৰণীয়া বস্তু ; ঘূৰ্ত্তকৰ
উদ্দেশ্যে দিয়া ওড়, গাণীৰ ইত্যাদি-
দিয়ে সনা অন্নৰ লাড়ু ।

পিণ্ড-জন্ম (স. ধা.) ঘূৰ্ত্তকৰ উদ্দেশ্যে
দিয়া পিণ্ড আৰু পানী, শৰাধ ।

পিণ্ড-দান (স. ধা.) ঘূৰ্ত্তকৰ উদ্দেশ্যে
পিণ্ড-দিয়া কাৰ্য্য ।

পিত্ত (স. ধা.) পিত্ত, সাহ ।

পিত্ত-পিত্ত (ক্ৰি. বি.) বাৰম্বাৰ, ঘূৰি
ঘূৰি, ইফালে সিফালে (বিৰোড
খাটে) । ১

পিত্তল্ (স. ধা.) এবিধ হালধীয়া খাদ্য ।

পিত্তলী (বি) পিত্তলেৰে গঢ়া ।

পিত্তলুহা (বি) পিত্তলৰ নিচিনা, পিত্ত-
লেৰে মিহলি । [দিশুতা ।

পিত্তা (স. ধা.) পিত্ত, বোপাই, জন্ম-

পিত্তামহ (স. ধা.) বোপাইৰ বাপেক,
ককু; (স্ত্ৰী) পিত্তামহী ।

পিত্তাল্ (বি) সাহিয়াল ।

পিত্তিকাপিতিভি (স. ধা.) ক্ৰিচিকা-
ক্ৰিচিভি ।

পিত্তিকিয়া (স. ধা.) উপহাস কৰ্,
ইতিহাস কৰ্ ।

পিত্ত (স. ধা.) পিত্তা, বোপাই ; পূৰ্ব-
পুৰুষ ।

পিতৃগণ } (স.খ.) প্রজাপতিবিশা-
পিতৃসকল } কবপুত্র আৰু সৃষ্টি-
বচোৱা কিছুমান দেৱতা।

পিতৃঘাতক } (স.খ.) আপোনাৰ
পিতৃঘাতী } পিতাকক বধোঁতা ;
(দ্বী) পিতৃঘাতিনী।

পিতৃষ (জ.খ.) পিতাৰ ৩৭ বা অৱস্থা।
পিতৃহোহী (স.খ.) আপোনাৰ পিতৃক
হিংসা-কৰোঁতা ; কোনোৰ বাপে-
কৰ শত্রু। [পুৰুষৰ সম্পত্তি।

পিতৃধন (স.খ.) নোপাইব ধন ; পূৰ্ব-
পিতৃবধী (স.খ.) আপোনাৰ বাপেকক
বধোঁতা, কোনোৰ পিতাকক
বধা হাহুহ। [হিংসোঁতা।

পিতৃবৈৰী (স.খ.) কোনোৰ পিতাকৰ
শত্রু ; আপোনাৰ বাপেকক—

পিতৃলোক (স.খ.) পিতৃসকলৰ ঠাই।

পিতৃকোষ (স.খ.) জন্তৰ বুকুত থকা
হালধীয়া বসৰ জোঁলোকা।

পিত্ত (স.খ.) পৰীষৰ তিনটা ধাতুৰ
এটা ; জন্তৰ বুকুৰ ভিতৰত থকা
হালধীয়া তিতা বস ; সেই বসৰ
ৰোনা।

পিত্তাতক (বি)পিত্তৰ দিকাৰ-ভুটোৱা।

পিনে (অব্য) কালে, দিশে।

পিত্ত (স.খ.) গা বা কোনো অজ্ঞত
লগাই ল বা ধাৰণ কৰ, (কাপোৰ

বা অলকাৰ) (জ.খ.স.) পিত্তোতা ;
(দ্বী) পিত্ততী।

পিত্তন (কৃ.স.) পৰিধান, পিত্তা কাৰ্য্য।

পিত্তা (স.খ.) পৰিধান কৰা, কাপোৰ
আদি গাত লগাই লোৱা।

পিত্তি-উৰি (ক্ৰি. বি.) কাপোৰ-অলকাৰ
পিত্তি, মুণ্ডত বা সাৰু হৈ।

পিপৰা (স.খ.) পকৰা।

পিপলা } (স.খ.) এবিধ পান

পিপলি } জাতিৰ লতা, তাৰ গুটি।

পিপলি (স.খ.) শুকনৰ মূৰ।

পিপলীয়া (স.খ.) চোকা অস্ত্ৰৰ মূৰ
তাপি হোৱা ওখোৰা-মোখোৰা।

পিপাসা (স.খ.) পিয়াহ, পানী পিবৰ
ইচ্ছা ; বৰ বাহা।

পিপীলিকা (স.খ.) পিপৰা, পকৰা।

পিয়ন (কৃ.স.) পান-কৰণ, পোহালিয়ে
হাকৰ গাখীৰ খোৱা কাৰ্য্য।

পিয়নী (বি) হামুৰিক পিওৱা ; বীৰতী,
(পাই বা মৰ)। [পিয়া।

পিয়নীয়া (বি) হাকৰ গাখীৰ খোৱা,

পিয়ন-হুৰা (বি) পিওলৈ এৰা, বাহ-ধৰা।

পিয়ল (স.খ.) হাটিৰ জোখ।

পিয়া (স.খ.) পান কৰা ; এটা বস্ত্ৰ
মূৰ আন এটাৰ মূৰৰ ভালেৱান
দূৰলৈ হুৰাই কোৱা লগা।

পিয়াহ (স.খ.) জুকা, পানী পিবৰ

ইচ্ছা; তিবোতাৰ স্তন, স্তনৰ
গাৰীৰ।
পিয়াহ-বীড়া (বি) পিয়াহ-খোৱা কালৰ
ধাতেবে থকা, নিচেই সৰু,
নতুনকৈ কৰা, উলিওৱা বা
চলোৱা; (স্ত্ৰী) পিয়াহ-বীড়ী;
পিয়াহ-বিৰা (স.খ.) তিবোতাৰ
পিয়াহৰ এবিধ বোণ। ১
পিবঠি (স.খ.) চকুৰ পতা বা ঢাকনী।
পিৰা (স.খ.) চাবি-ঠেঙীয়া জুতৰ
কাটি বেলেগোৱা তপিনী।
পিৰালি (স.খ.) ঘৰৰ ডেউৰ বাৰৰ
বাহিৰে থকা ভাগ।
পিৰালিকইটা (স.খ.) পিৰালিৰ ওচৰৰ
ঠাই, পানী পোতা।
পিবিক্কাৰ্জ (স.খ.) অলপটো চকু-
মেলি আকৌ মুখ কাৰ্য; চিমিক-
ঢাকাক।
পিবিক্কাৰ্জ (স.খ.) এবিধ জুগুড়ি
হালধীয়া সৰু জুল; তাৰ গছ।
পিবিক্কাৰ্জ (স.খ.) অলপটো মেলি
আকৌ মুখ পঢ়াব।
পিক্কাৰ্জ (স.খ.) চকুৰ পিবঠিৰ ঠাতি।
পিৰ্ণিৰি (স.খ.) গাৰ কোনো ভাগত
পকুৱা-আদি বগোৱাত জন্মা অল-
পীয়া জ্বৰজ্বৰি।
পিৰ্ণিৰা (অ.খ.) গাত পকুৱা-আদি
বগোৱাৰ নিচিলা গোধ জন্মা।

পিৰ্ণিৰীয়া (বি) বৰ পাতল।
পিলিক্ (স.খ.) নিচেই লাহে-লাহে কাম
কৰ; আকুলিৰে থপিয়া (ওকণী)
যেনে, ওকণী পিলিকিছে।
পিলিকা (স.খ.) একে কামতে লাগি
থাকোতা (বি) লাহে লাহে কাম
কৰা। ১
পিলিকা (বি) ধুন-পেচৰা, ধুনীয়া ১৯
পিল্পিলীয়া (বি) গা সৰু আৰু দীঘল,
দীঘলীয়া।
পিৰাচ (স.খ.) ভুত, প্ৰেত; (স্ত্ৰী)
পিৰাচ, পিৰাচনী।
পীঠ (স.খ.) সতীৰ অল পৰা ঠাই,
দুৰ্গাৰ ভীৰ্ণ; সিদ্ধ স্থান; ঠগা;
পীৰা, কাঠৰ আসন; কামৰূপত
কামাখ্যা দেৱীৰ চাবি পীঠ আছে,
সীয়া যেনে-কৰতোৱা নদীৰ পৰা
অৰ্ধকোষ নদীলৈকে বড়পীঠ, অৰ্ধকোষ
নদীৰ পৰা কপিকা নদীলৈকে কাষ
পীঠ, কপিকা নদীৰ পৰা ভৈৰবী
নদীলৈকে অৰ্ধপীঠ, আৰু ভৈৰবী
নদীৰ পৰা দিকবাই নদী পৰ্য্যন্ত
সৌম্যৰ পীঠ। ১১
পীড় (স.খ.) বৰকৈ দুৰ্ভল বা কাতৰ
কৰ্ (বোগত খাটে); উপভ্ৰ
কৰ্, দুখ বা কষ্ট দি।
পীড় (স.খ.) মহলমানৰ কৰীৰ।
পীড় (স.খ.) কষ্ট দিয়া বা পীড়া-কৰা
কাৰ্য।

শীত-পাত (স.খ.বাং) বজাই মছলমানক
দিয়া নিকব মাটি।

শীত (স.খ.) কটে; বেঘনা; বোগ।

শীতিত্ (বি) ছুধ বা কটে পোহা;
বোগে-ধবা।

শীত্ (বি) হালধীয়া।

শীতাবৎ (স.খ.) কুক্ষ, বিষ্ণু।

শীতু (স.খ.) অস্থত।

শীবা, (স.খ.) কাঠব আসন।

শীবি (স.খ.) নাহব বাবত পথালিকৈ
লগোহা কাঠ, কবলৈ খনা গছব
লিগাবে সৈতে থকা মাটি।

শু (স.খ.) কুমুক, মাটিব তলব পবা
পানী ওলোহা বাট। [হেঁচা।

শু (স.খ.) হাতীয়ে ঠাতেবে মবা-
পুঁহতি } (বি) পুঁহাব লগীয়া, পুঁহা-
পুঁহতীয়া } বব ওচব-চপা, (বাতি)।

শু (স.খ.) জুইব তাপ ল।

শুকীয়া (বি) পোকযুক্ত; পোকে ধবা।

শুখুবি } (স.খ.) শুকবিলী, পানী থকা
শুখুবি } চাৰি-চুকীয়া বা দীঘলীয়া
কবি খনা খাল।

শুখা (স.খ.) ববলীব ডোলত বান্ধি
দিয়া কুঁহিলা-আদি; এবিধ মাছ।

শুটুকবে (ক্রি. বি.) অকস্মাত, আগে
নকনোহাটকৈ।

শুটুপুটু কবে (ক্রি. বি.) বনে-বনে।

পুঠী (স.খ.) এবিধ সৰু মাছ। [জাল।

পুঠী-লাকী (স.খ.) এবিধ সৰু-মাছ-ধবা

পুণী (স.খ.) সোঁত নথকা পানীত হোহা
এবিধ বন, তাব হুজাতি এজাতিক
বব-পুণী আন জাতিক সৰু-পুণী
বোলা যায়।

পুণ্য (স.খ.) সৎকৰ্ম, ধৰ্ম, পবলোকত
সজ গতি হোহা কাম।

পুণ্যন্ত } (বি) ধৰ্মন্ত, ধৰ্ম্মী।
পুণ্যান্ }

পুণ্য-হান্ (স.খ.) পবিত্র ঠাই, তীৰ্থ।

পুণ্যাত্ম (বি) পুণ্যন্ত।

পুণ্যার্থে (অবা) পুণ্যব নিযিত্তে।

পুত্ (স.খ.) পুত্ৰ, পো।

পুতল্ (স.খ.) পথালিব কোথ, পবিসব.
বহল; ঠাতত পথালিকৈ লগোহা
শলি।

পুতলা } (স.খ.) লবাই ওমলা মাছ-
পুতলী } হব মূৰ্তি; দেহতাব মূৰ্তি।

পুতলী (স.খ.) চকুৰ মণিব মাণ্ডত
জিলিক থকা ডাপ।

পুতলে (ক্রি. বি.) পথালিয়ে; বহলে।

পুতাই (স.খ.) বাপেক-মাকে পুতেকক
মবমেবে মতা মাত।

পুত্ৰ-বোহা } (স.খ.) পুতেকৰ মূব
পুত্ৰ-বোহা } বোহা অৰ্থাৎ পুত্ৰহীন

হোতা বাহুহ, (বাও বা গালি) ;
 (ত্ৰী) পুতুখাতী, পুতুখাতী ।
 পুতৌ (স. শ.) লোকৰ ছুখ দেখি লগা
 যবন, দয়া। (অব্য) আইঐ দেখি,
 আনৰ ছুখ দেখি যবন-পতিওনা
 মাভ ।
 পুত্ৰ } (স. শ.) পো, যত্ন লগা ; (ত্ৰী)
 পুত্ৰ } পুত্ৰী, পুত্ৰী ।
 পুত্ৰহত } (বি) পুত্ৰধৰ্ম, লগা-ছোৱালী
 পুত্ৰহান } যুক্ত ; (ত্ৰী) পুত্ৰহতী, পুত্ৰ-
 হতী ।
 পুথি } (স. শ.) গ্ৰন্থ, কোনো বিষয়ৰ
 পুথী } বিবৰণ থকা। এদাঁতিয়ে বন্ধা
 বা নবন্ধা ছপা বা হাতেৰে লিখা
 কিছুমান পাত, পুস্তক ; শাস্ত্ৰ ।
 পুনঃপুনঃ (ক্রি. বি.) বাৰবাৰ, ধনে-ধনে ।
 পুনৰুদ্বিগা (স. শ.) কতাব প্ৰথম গুতু,
 নোৱাই তোলানি ।
 পুনপুনী (বি) এবিধ ঘোঁ, মাখি ঘোঁ ।
 পুনপুননি (অ. ধা.) ঘোঁ মাখিব শব্দ ।
 পুনৰ্- } (ক্রি. বি.) আকৌ, ফুৰাই ।
 পুনৰপি }
 পুনৰাগমন (স. শ.) ঘূৰি অহা কাৰ্য্য ।
 পুনৰায় (ক্রি. বি.) আকৌ, পুনৰ ।
 পুনৰক্তি (স. শ.) এবাৰ কোৱা বা লেখা
 কথাৰ পুনৰ কথন বা লেখন ।
 পুনৰ্কথন (স. শ.) আকৌ উঠন, নবা
 যাজ্ঞ আকৌ সজীৱ হওন ।

পুনৰ্জন্ম (স. শ.) যাবাব পাচত আকৌ
 ওপজন্ম ।
 পুনৰ্জবা (স. শ.) এবিধ দ্ব্যবত দিয়া বন ।
 পুনৰ্জহ (স. শ.) সন্তান নকহ ।
 পুনৰ্-বাব (ক্রি. বি.) পুনৰায় ।
 পুনৰ্- (ক্রি. বি.) পুনৰপি, আকৌ ।
 (স. শ.) লেখাৰ অন্তত ন-কৈ লেখা
 কথা ।
 পুত্ৰ (অব্য) আকৌ, ঘূৰি ।
 পুৰ্- (স. শ.) নগৰ ।
 পুৰাণ (স. শ.) অনেক দ্বিতীয়া, চিত্ৰকলীয়া
 পুৰাণ (স. শ.) ইজ্ঞ ।
 পুৰাণ (স. শ.) বীটা, কোনো ভালকাথ-
 কৰাৰ চিন-স্বৰূপে দিয়া ধন বা বস্তু ।
 পুৰাকল } (স. শ.) এবিধ কল, তাৰ
 পুৰাকলা } গছ ।
 পুৰাকুঁহিয়াৰ (স. শ.) এবিধ ভাল
 বসাল কুঁহিয়াৰ ।
 পুৰাণ (স. শ.) ব্যাসে কৰা বুলি ব্যাস
 ধৰ্মৰ উপদেশ আৰু পুৰাণ উপা-
 ব্যাস থকা ১৮ খান পুথিৰ সাধাৰণ
 নাম । সেই বিলাকক মহা পুৰাণ
 বোলা যায় । তদুপৰি আৰু ১৮
 খান পুৰাণ আছে, সিহঁতৰ নাম
 উপপুৰাণ ।
 পুৰাতন } (বি) প্ৰাচীন, পুৰণি ।
 পুৰাতনীয় }

পুৰি } (স. শ.) নগৰ, বজা থকা
পুৰী } ঠাই।

পুৰিয়া (স. শ.) সেতুৰ বা দৰৱৰ গুড়ি-
মেৰোৱা কুলাপাতৰ টোপোলা।

পুৰ্ব্‌ (স. শ.) সূনিহ, মতা, বংশৰ
এখাপ, একে পিতৃবপৰা উপজি-
ক্ৰমে নাথি অহা একোজন লোক,
যেনে, আক্ৰোককা, ককা, পিতা,
এই তিনি পুৰ্ব্‌।

পুৰ্ব্বৰ (স. শ.) পুৰ্ব্বৰ গুণ, পুৰ্ব্বালি,
বল-পৰাক্ৰম; সন্তান উৎপন্ন কৰা
বা তিবোতাক সন্তোষ দিয়া শক্তি।

পুৰ্ব্বাঙ্গ (স. শ.) লিঙ্গ, মতাৰ ঘাই অঙ্গ।

পুৰ্ব্বাঙ্গক্ৰমে (ক্ৰি. বি.) এক পুৰ্ব্বৰপৰা
পাচৰ পুৰ্ব্বলৈ, বাপেকৰ পাচত
পুত্ৰক, নাতিয়েকে।

পুৰ্ব্বাৰ্ধ (স. শ.) চোঁটা, যন্ত্ৰ, কাৰবাৰ।

পুৰ্ব্বালি (স. শ.) পুৰ্ব্বৰ, পুৰ্ব্বৰ গুণ,
শক্তি, পৰাক্ৰম।

পুৰ্ব্ব-পুৰ্ব্ব (ক্ৰি. বি.) প্ৰতি-পুৰ্ব্বত,
বংশৰ প্ৰতি খাপত।

পুৰ্ব্ব-শক্তি (স. শ.) সন্তান জন্মোৱা বা
তিবোতাক সন্তোষ দিয়া ক্ষমতা।

পুৰ্ব্বোদিত্‌ (স. শ.) লোকৰ ধৰ্ম্ম-ভৃত্য
কৰা বাসুণ; বাজক।

পুৰ্ব্ব (স. শ.) বৰ আনন্দ।

পুৰ্ব্বিত্‌ (বি) বৰ আহ্লাহিত, বৰকৈ
কহ-পোৱা।

পুলি (স. শ.) পোনেই গজা বা অলপ
বয়সীয়া গছ; কোঠালী।

পুলুংপালাং (স. শ.) কাম নকৰি ইফাল
সিফাললৈ চাই থকা কাৰ্য্য।

পুৱা (স. শ.) প্ৰাতঃকাল, বেলিঙলোৱাৰ
আৰু হপৰৰ মাজৰ সময়। (অ. ধা.)
প্ৰভাত হ, বাতি গুটি দিন হ।

পুৱাই } (ক্ৰি. বি.) বাতি পুৱাওঁতেই,
পুৱায় } নিচেই পুৱাতে।

পুৰ্ব্বৰী }
পুৰ্ব্ববী } (স. শ.) পুৰ্ব্বি।

পুঠি(বি)পোহ-ধৰা, মগহাল, নোদোকা।

পুঠতা (স. শ.) পোহ-ধৰা মৰহা।

পুপ (স. শ.) ফুল।

পুপিত্‌ (বি) ফুল-ধৰা, ফুলবুজ।

পুপোৎসব্‌ (স. শ.) নোৱাই তোলানি।

পুৰা (স. শ.) আঠ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।

পুত্ৰক্‌ (স. শ.) পুৰি, কিতাপ।

পুহ্‌ (স. শ.) পোষ, নহম মাহ।

পুহ্‌-বিয়া (স. শ.) তিবোতা প্ৰথমে
গৰ্ভৱতী হোৱাত কৰা কাৰ্য্য।

পুহ্‌-মহীয়া (বি) পুহ্‌ মাহৰ। (ক্ৰি. বি.)
পুহ্‌-মাহত।

পুহ্‌কব্‌ (স. শ.) অজ্ঞত বাৰ তিনি বা
নক্ষত্ৰ, যি দিনা কোনোৱে বৃত্ত্য
হলে পৰিয়ালৰ আন লোকৰ বৃত্ত্য
হয় পুলি কয়।

পূৰ্ণ (স. ম.) পূৰ্ণা ঘাৰ বস।

পূৰ্ণ (স. ধা.) অৰ্চনা কৰ, প্ৰণাম বা
সন্মান কৰ। (ক্ৰম. স.) পূৰ্ণোত্তা
(জী) পূৰ্ণতী।

পূৰ্ণক (স. ম.) পূৰ্ণা-কৰোঁতা।

পূৰ্ণন (ক্ৰম. স.) পূৰ্ণা-কৰণ, অৰ্চনা।

পূৰ্ণনীয় (বি) পূৰ্ণিবৰ যোগ্য, যাত্ৰা পূৰ্ণা।

পূৰ্ণা (স. ম.) অৰ্চনা, সন্মান।

পূৰ্ণাবি (স. ম.) পূৰ্ণা কৰোঁতা; লোকৰ
ঘৰত বৃত্তি পূজা জীৱিকা-কৰোঁতা।

পূৰ্ণিত্ব (ক্ৰম. বি.) পূৰ্ণা-পোৱা, সংকাৰ
পোৱা। [পূৰ্ণতী।

পূৰ্ণোত্তা (স. ম.) পূৰ্ণা-কৰোঁতা। (জী)

পূৰ্ণা } (বি) পূৰ্ণনীয়, যাত্ৰা।
পূৰ্ণাপাৰ্হ }

পূৰ্ব (স. ম.) পশ্চিমৰ সমুখৰ বা বিপ-
বীত কাল; বেলে ওলোৱা কাল।

পূৰ্বে (ক্ৰি. বি.) পূৰ্ব কালে।

পূৰ্ব (স. ধা.) অৰ্হ-বৃত্তি কৰ, এক
অৰ্হক বহু ভণ কৰ। (বি) পূৰ্ব,
ভবা, সিদ্ধ। [কৰা অৰ্হ।

পূৰ্বক (স. ম.) পূৰ্ব-কৰোঁতা, অৰ্হ-বৃত্তি

পূৰ্বক } (বি) পৈণত, পকিব লগীয়া।
পূৰ্বকি }

পূৰ্বক (স. ম.) অৰ্হ-বৃত্তি কৰণ।

পূৰ্বা (স. ধা.) পূৰ্ব কৰ, পূৰ্বকৰ;
সিদ্ধি কৰ। (বি) সম্পূৰ্ণ, আটুট।

(স. ম.) উন্নতি তিৰি, কামকলত
চাৰি, যোন শত্ৰুৰ ঘোৰ; চাৰি
হালচা (বা ঘোৰ) ঘাট। (ক্ৰম. ম.)
পূৰ্বাৰ্হতা, (জী) পূৰ্বাৰ্হতী।

পূৰ্বি (স. ম.) এবিধ বিউত ভজা পিঠা।

পূৰ্বীয়া (বি) এপূৰ্বা শত্ৰু বধ।

পূৰ্বৈ (স. ম.) এবিধ লতা শাক।

পূৰ্বৈয়া (বি) পূৰ্বৈ ওটিব দৰে বকতীয়া

পূৰ্ব (বি) পূৰ্ব, ভবা; সিদ্ধ। [বি বধ।

পূৰ্বহতীয়া (বি) দুয়ো হাতৰ পূৰ্বা বল

পূৰ্বিমা (স. ম.) যোন পূৰ্ব হোৱা তিথি;
চত্ৰব কলা পূৰ্ব হোৱা পোতৰ
সংখ্যাৰ তিথি।

পূৰ্ত্তি (স. ম.) পূৰ্ব কৰণ, ভব হোৱা
বহু পূৰোৱা কাৰ্য্য। [কাল।

পূৰ্ব (স. ম.) আদি, আগ, প্ৰথম, পূৰ্ব-
পূৰ্বকলীয়া (বি) আগৰ কালৰ, পূৰ্ববি।

পূৰ্ব-বিম্ব (স. ম.) পূৰ্ব-কাল।

পূৰ্ব-পূৰ্বক (স. ম.) উপৰি পূৰ্বক, পিতৃ-
পিতামহ-আদি।

পূৰ্বকল্লৌ (স. ম.) মগ্ধৰ নক্ষত্ৰ।

পূৰ্বভাৰ্হণ (স. ম.) হাবিৰ সংখ্যাৰ
নক্ষত্ৰ।

পূৰ্ববৰ্ত্তী (স. ম.) কোনো কাৰ্যত
আগেয়ে থকা বিষয়া।

পূৰ্বলকণ (স. ম.) কোনো বটীয়া লকণ
আগেয়ে ওলোৱা চিন।

পূৰ্বাপৰ্ণ (স. ম.) পূৰ্ববি আৰু বৰ্ত্তমান

কাল। (ক্রি.বি.) প্ৰাচীন কালত
আৰু তাৰ পাচত। [ভাগ।
পূৰ্ণাৰাচ। (স.খ.) কৃষি সংখ্যাব নক্ষত্ৰ।
পূৰ্ণাহ্ন (স.খ.) আগ বেলা দুপৰৰ পূৰ্ণব-
পূৰ্ণে (ক্রি.বি.) আগৈয়ে, আগে।
পূৰ্ণোক্ত (বি) ওপৰত বা আগৈয়ে
কোৱা।
পৃথক (বি) বেলেগ। [কৰ্ণ বেলেগ।
পৃথকা (স.খ.) বেলেগ কৰ্ণ পৃথক
পৃথকায় (বি) বেলেগে খোৱা আৰু
থকা। ভাই ককাই আদিত খাটে।
পৃথকে (ক্রি.বি.) বেলেগে। [ক্ৰমে।
পৃথককৈ (ক্রি.বি.) বেলেগকৈ বিভিন্ন-
পৃথিবী (স.খ.) জ্বলোক, গোটেই ধান
মাটি; মেনিনী।
পৃষ্ঠ (স.খ.) লিঠি, পাচ ভাগ।
পৃষ্ঠা (স.খ.) এপাতৰ একাল।
পৃষ্টি (স.খ.) পাপ, মানি।
পেং (স.খ.) কেপ, কেপেয়া।
পেংলাই (স.খ) পৰিহাস, উত্থিকিং।
পেট্ (স.খ.) পাক; এবিধ পাক থকা
গজাল; বোঁহ, ঠেহ। [বাত।
পেপা (স.খ.) এবিধ মুখেৰে বজোৱা
পেজা } (বি) অলপ ধোবা। (স.খ.)
পেজুৰা } অলপ ধোবা মাজুহ (স্ত্ৰী)
(বি) (স.খ.) পেজী, পেজুৰী।
পেজুৰিয়া (অ. ধা.) অলপটক ধোবাই
খোজ কাঢ়।

পেজেলিয়া (স. ধা.) পৰিহাস কৰ্ণ,
ইতিকিং কৰ্ণ, খেনি কৰ্ণ।
পেচন্দাব (স.খ.) এবিধ অলকাৰ।
পেট্ (স.খ.) বুকুৰ তলৰ আৰু নাটৰ
ওপৰৰ ভাগ; উদৰ; ভিবোতাৰ
দৰ্ভ; মন, আশয়।
পেটা (বি) হেঁচাত চেপেটা হোৱা।
পেটা-ধৰী (স.খ.) ঘোৰাৰ আঁন-বন্ধা
ধৰী।
পেটাৰি (স.খ.) এবিধ বেঁতৰ জঁপা।
পেটাল (বি) ডাঙৰ-পেটযুক্ত; (স্ত্ৰী)
পেটুলী। [নাড়ী-কঁক।
পেটু (স.খ.) মাছ বা আন ক্ষুদ্ৰ জীৱৰ
পেটুলী (বি) পেটুৱা, পেটাল; (স্ত্ৰী)
পেটুলী।
পেটুৱা (বি) ডাঙৰ-পেটযুক্ত, পেটাল।
পেটে } (ক্রি.বি.) মনেৰে, অন্তৰে।
পেটে-পেটে }
পেটেকা (বি) হেঁচাত পেটুওলোৱা বা
চেপেটা হোৱা।
পেটেৰা (স.খ.) পেটাৰি।
পেটকপটীয়া (বি) মনত ধং-বধা,
মুখ-ৰিটা-জিতৰ-তিতা। [বা বিধ।
পেট্-কাষোৰণি (স.খ.) পেটৰ বেহনা
পেট্ কুলী (বি) পেটৰ কথা ভাবি
নোকোৱা; পেট-কপটীয়া।
পেট্-কেকণীয়া (বি) পেট-কপটীয়া,
মনত ধং-বধা।

পেট-পাজনি (স.প.) পেটৰ পোৰ্গোৰণি।

পেট কষ্টয়া (বি) শূলা-হুত্বা, যেনে-যেনে
পৌচ কৰি থকা। [চমুক্।

পেড়া (স.প.) ধন বস্ত্ৰ হুত্বাই থোৱা।

সঁচাব-লগোৱা কাঠৰ সঁজুলি;

পেড়া-বাট্ (স.প.) বাহুহ-শোৱা বিলা-
লগোৱা বৰ পেড়া।

পেডোৱাবি } (স.প.) ডিবোতা উঠা

পেডোৱাই } হোলা-চকা কাপোৰ।

পেড়া (স.প.) কহু বা আলুৰ টেপু।

পেনা (অ. ধা.) লাহে-লাহে কাম কৰ্,
পিলিক।

পেনুকণা (বি) সফ লৰা, পিয়াহ
থোৱা লৰা। ১

পেন্পেননি (স.প.) লৰাই অলপ
অলপটৈ কল্যাব নক।

পেন্পেনা (অ. ধা.) লৰাৰ দৰে অলপ-
অলপটৈ কান্দি থাক্।

পেন্পেনীয়া(বি)অলপ-অলপটৈ কান্দি
থকা ক্ৰেনকেনীয়া, অলপ-অল-
পটৈ পৰি থকা, (বক্ৰণ); লেপা,
গোট-গোট ৰোহোৱা, (ভাত);
বোকাবুত।

পেপুৰা "বেবুৰা" চোৰাঁ।

পেৰা; পেৰা-বাট্; পোৰোৱাবি,
"পেড়া" পেড়া বাট্। "পেডো-
বাৰি" চোৰাঁ।

পেৰ্ (স.ধা) শালত চেপি বন উলিয়া;

বেনে, তেল বা কুঁহিয়াৰ পেৰে।

পেৰেক-পেৰেক (বি) পৰসৰ, গোকা
হুত্।

পেৰেণি (স.প.) এডাল বিয় কাঠ বা
বাহুত আন এডাল পখালিটৈ
বাতি কৰা বতন।

পেৰ্ণেৰা (অ. ধা.) লৰাৰ দৰে কান্দি
থাক্; অধিকটৈ অকাখিলা কৰা
ক।

পেৰ্ণেৰীয়া (বি) অলপ-অলপটৈ কান্দি
থকা, বকি থকা। [অকাখিলা।

পেলনীয়া (বি) পেলাবৰ যোগ্য,

পেলা (স.ধা.) নিৰ্বেশ কৰ্, পছন্দ কৰ্,
নেহান্, অহুতাকৰ্, ধেনে, পিছুৰ
বাক্য নেপেলাবা।

পেলু (স.প.) বাহুহৰ পেটত থকা কেঁচুৰ
নিচিলা এবিধ কুড়ি। [বৰ্ধন।

পেৰণ্ (স.প.) পিহা কাৰা, পিহন,

পেহা (স.প.) যোগাইব ভনীয়েকৰ
গিৰীয়েক।

পেহী (স.প্ৰ.) পিছুৰ ভনীয়েক।

পৈ (স.প.) গতি, বাৰী।

পৈগত্ (বি) পুৰুষ, প্ৰায় পকা, পাৰ্গত।

পৈত্ৰক্ (বি) পিছুৰ বা পুৰুষপুত্ৰ
অজা, পিছুৰ বা পুৰুষ পুত্ৰৰ।

পৈত্ৰক্ (বি) পিছুৰপৰা হোৱা।

পৈশাচিক্ (বি) কুতৰ, কুত-সন্দৰ্ভীয়।

পৈয়েক-মানিহীয়েক (স.খ.) তিব্বীপুক, পৈয়েক-বৈনীয়েক । ১

পো (স.খ.) পুত্র, যত্ন লব।

পোন্ (স.খ.) কৃষি, চৈৎ নথকা চীট ।

পোকব্ (স.খ.) মলব ঘাব. বহির্ঘাব ; পাচ-কাল, (চহা) ।

পোকব্ টনা (স.খ.) লেংটি (চহা) ।

পোখা (স. খ.) গজালি ; গাজ ।

পোহ্ (স. খা.) মোখ্ জিজাস্ (পত্তর)

পোটক্ (স.খ.) প্রতিকল,হিংসাব সন্নি কবা হিংসা । (অ. খা.) খুন্না খাই থালমুক্ত হ, পোটোকা পব ; যেনে, কলহটো পুটকিল ।

পোটোকা (স.খ.) পাজ আদিত আবা ওবপবা হোরা থাল । [খক ।

পোটপোটনি (স.খ.) অপাকী পেটব পোটপোট(অ.খা.) অপাকী পেটব হবে পব কব্ । [যেনে, ১০ ।

পোন্ (স.) কৃষি পত্তর এক অনাব অত, পোন্ (স. খা.) মাটিব তলত স্থাপন কব, মাটিবে ঢাক ; মাটি আহিবে পূবা । (স. খ.) খুঁটা বা পকা-ঘাক-আদিব মাটিব তলত থকা ভাগ ।

পোন্ড (স.খ.) মাটিব তলত স্থাপন ।

পোন্ডনি (স.খ.) পইতা ভাতব পানী ।

পোডাশা (স.খ.) ভাঙ্গব কলবীয়া

বন্দী কবি খোরা আডার কুহ কোঠা । [কাতি নোহোতা ।

পোন্ (বি) সবল,বেঁকা নোহোতা;বিধ,

পোনা (স.খা.) পোন কব ; লক কব্,

টোরা ; কাতি ওচাই বিধ কব ।

(স.খ.) মাছব পোদালি ; পো বা জীক সবমেবে যতামাত ।

পোনে (অবা,কাললৈ,মিশলৈ, মিশে ; যেনে, এই পোনে । (ক্রি. বি.)

বেঁকা বা কাতি নোহোতাকৈ ।

পোনেই (ক্রি.বি.) প্রথমতে, অলপ আগেরে, ন-কৈ ।

পোনে-পোনে (ক্রি.বি.)বেঁকা নোহো-তাকৈ ; প্রথমতে ।

পোন্ছাটে } (ক্রি. বি.) তেতিয়াই,

পোন্ছাটেই } অকস্মাৎ যেপাই; যেনে, পোন্ছাটে লব দিলে ।

পোন্না (স.খা.) কোদোরা কব্, থকেবে ঘোপা কব্ (চকু) ।

পোন্-বাজটিক(ক্রি. বি.)কোদোরাটিক ।

পোন্ঝোরাপুন্ডিক (ক্রি.বি.) অনেক বাধ চকু পোন্ঝাই, জন্তবে চকু পকাই ।

পোন্ড (স.খ.) কৃষিমাৰ হুই উকব যাবে সবকাই পাচকালে খোঁচা ভাগ ১

পোন্ডব (সং) পাচ-অধিক বহ । [বৎ ।

পোন্-পট (স.খ.) সবলতা, ককু আচ-

পো-ভাই (স.খ.) বৎস, মোজি, জাতি ।

পোব্ (স. ধা.) দাহ কব্, ভস্মকব্ ;
জালা কব্, তাপ জন্ম। (অ. ধা.)
জালা বোধ কব্, তাপ পা ; যেনে,
যোব পা পুৰিছে ; দহ হ ; যেনে,
তাৰ ঘৰ পুৰিলে ।

পোবণ্ (ক্ৰম. স.) দাহ-কৰণ ।

পোবণি } (স. শ.) জালা, দাহ,
পোবণি-ডেবণি, } তাপ ।

পোবাণি (স. শ.) জুয়ে পোবা হাবি ।

পোবাগাম্ (স. শ.) পোবা পিছলা,
এবিধ বিখাল কলা মূৰীয়া কোঁৱা ।

পোবাপৰ্জত্ (স. শ.) জালামূৰী জুই-
উগৰা পৰ্জত ।

পোবাপিছলা (স. শ.) পোনেই বহা হৈ
পাচে জুয়ে পোবা যেন কলা
হোৱা এবিধ ছালৰ বোগ ।

পোবা মূঠাম্ (বি) বিবৰ্ণ, বাৰ আগৰ
ভাল বৰ্ণ নষ্ট হৈছে । ১

পোবোলা-লতি (স. শ.) পটোলৰ লতা ।

পোলক্ (অ. ধা.) পিছলি সোলক্, (গাঁঠি) ;
গাঁঠিবগৰা পিছলি মুকলি হ ।

পোলা (স. শ.) কেইবা মূঠা খাগৰি বা
ইকবাব এটা ভাঙৰ আটি ; বাবৰ
চুকত বহা ইকবাব মূঠা ।

পোলা-কটা (স. শ.) চোৰ ।

পোলোকা (স. ধা.) পিছলাই সোলোকা ;
গাঁঠি পিছলাই মুকলি কব্ ।

পোলোং (স. শ.) পোণ, ওখগছৰ দীঘল
ভাগ । ১

পোলোংপটি (স. শ.) পোণ, বৈকা
নোহোৱা বাট ; সবল বৃত্তি ।

পোলোকা (বি) ভাল-নথবাকৈ পোন
হৈ বাঢ়ি যোৱা (গছ) । ১

পোৱা (স. শ.) এসেৰৰ চাৰি ভাগৰ
এভাগ । (স. ধা.) গ্ৰাণ্ত কৰ ।

পোৱাতী (বি) ন-কৈ পোৱালি বা লৰা
পোৱা, অলপ আগৈয়ে গ্ৰসৱ কৰা ।
পোৱাপুই (বি) কোনো ঠাই পাব
লগীয়া, ওচৰ চপা ।

পোৱাল্ (স. শ.) সাগৰৰ তলত উৎপন্ন
এবিধ বৰা বহু ; তাৰে কথা যদি ।

পোৱালি } (স. শ.) অধিক বয়স-নো-
পোৱালী } পোৱা দহ বা চব্বাই ।

পোৱাল্-বেজেনা (স. শ.) এবিধ বগা
থকৰা-বেজেনা ; তাৰ গছ ।

পোৱা (বি) প্ৰতিপাল কৰিব লগীয়া ।
(স. শ.) জীৱিকাৰ নিমিত্তে আনত
আশ্ৰয় কৰা যাজুহ ।

পোৱা-পুত্ৰ } (স. শ.) ভোলনীয়া পো ।
পোৱা-পুত্ৰ }

পোৱা (স. শ.) বংশ কুল । ১

পোহ্ (স. ধা.) পাল, প্ৰতিপাল কৰ্ ;
আহাব দি বাখ্, (জন্তুও খাটে) ।

পোহন্ (ক্ৰম. স.) পোহা কাৰ্য, পালন ।

পোহনীয়া (বি) মাহুহে পোহা, ঘবচীয়া।

পোহন্-পালন্ (স.খ) পোহ-পাল-দিয়া

কাৰ্য্য, প্রতিপাল-কৰণ।

পোহ-খবা (বি) পুট হোয়া, ফুটপুট।

পোহ্-পাল্ (স.খ) প্রতিপাল, লোকৰ

পৰা পোহা জীৱিকা বা খাব-

পিন্দিবৰ উপায়।

পোহব্ (স.খ) দীপ্তি, প্রকাশ। (কৃ.বি)

প্রকাশিত। [কব্।

পোহবা (স.খ.) পোহব কব, প্রকাশিত

পোহাব্ (স.খ.) বেচিবৰ নিষিতে

সামান্ধ বস্তু সজাই থোৱা ঠাই।

পোহাবী (স.খ.) সামান্ধ বস্তু-বেচা

তিবোতা; মাহ্-বেটতী।

পোহোঁতা (কৃ.স.) জন্তু পোহা মাহুহ;

প্রতিপাল-কৰোঁতা; (জী পোহঁতী

পোহ) (স.খ.) নাতি, পোৰ পুতেক

পোহ) (জী) পোহী বা পোহী।

পৌৰাণিক্ (বি) পুৰাণত লেখা;

প্রাচীন, আগৰ কালৰ।

পৌৰ (স.খ.) পুৰ-মাহ্।

প্রকট্ (বি) কট-সাখা, কবিরূপে টান।

(স.খ.) প্রকাশিত কব্, উলিয়া,

বাজ কব্; যেনে, "দণ্ডন প্রকট্"।

প্রকব্ (স.খ.) পুৰিব এভাগ, আশা।

প্রকাব্ (স.খ.) বিধ, দৰ।

প্রকাবাত্তব্ (স.খ.) আন এক প্রকাব।

প্রকাবাত্তব্ (কৃ.বি.) আন এক প্রকাবে

বা দৰে, বেকা-ভাৱে, পোন-পটিয়ে
নোহোৱাকৈ।

প্রকাবে (কৃ. বি.) দৰে, ৰূপে।

প্রকাশ (স.খ.) দীপ্তি, পোহব। (বি)

ব্যক্ত, বিদিত। (স.খ.) পোহব

কব্; ব্যক্ত বা বিদিত কব্।

প্রকাশক্ (স.খ.) প্রকাশ-কৰোঁতা,

দীপ্তি দিওঁতা, পোহবাওঁতা;

প্রচাবক।

প্রকাশিত্ (বি) দীপ্তি-পোহা, পোহব

হোৱা; ব্যক্ত, প্রচাৰিত।

প্রকাশকৰূপে (কৃ.বি.) ব্যক্তৰূপে, সৰু

লোৰে আগত।

প্রকৃপিত "প্রকাশিত" চোৱা।

প্রকৃত (বি) সঁচা, স্বৰূপ। [কোৱাত।

প্রকৃতপক্ষে (কৃ.বি.) স্বকপাৰ্হত, স্বকপকৈ

প্রকৃতি (স.খ.) দেববৰ সৃষ্টি-কৰা শক্তি,

সৃষ্টি, সৃষ্ট বস্তুবিলাক; স্বভাৱ।

প্রকট (বি) উদ্ভাস, প্রেৰ্ণ।

প্রকাশ (স.খ.) উদ্ভাস, প্রবলতা।

প্রকাশিত্ (বি) প্রবল, উগ্র।

প্রথব্ (বি) বৰ তপত, বৰ চোকা, উগ্র।

প্রথাত্ (বি) প্রসিদ্ধ, সকলোৰে ভাল

কৈ জনা। [(জী) প্রচণ্ড।

প্রচণ্ড (বি) প্রবল, উগ্র, বৰ থকাৰ;

প্রচলিত্ (বি) ভালৰূপে চলি থকা।

প্রচাব্ (স.খ.) চলন, প্রকাশ। (স.খ.)

প্রকাশ বা ব্যক্ত কব্।

প্ৰচাৰক (স. শ.) চলাওঁতা, প্ৰচলিত
কৰোঁতা; ব্যক্ত কৰোঁতা,
প্ৰকাশ-কৰোঁতা । [চলোৱা ।
প্ৰচাৰিত্ (বি) প্ৰকাশিত, ব্যক্ত;
প্ৰচুৰ্ (বি) অধিক, বহুত । [অৱস্থা ।
প্ৰচুৰতা (গু. শ.) অধিকতা, সবহ হোৱা
প্ৰজা (স. শ.) বজাৰ অধীন মাছহ;
লোকৰ মাটি-খাওঁতা; সম্ভতি ।
প্ৰজাপতি (স. শ.) ব্ৰহ্মা; আদিতে ব্ৰহ্মাই
সজা, মৰীচি, অজি, অজিবা, পুলস্ত্য,
পুলহ, ক্ৰতু, দক্ষ, বশিষ্ঠ, ভৃগু, নাবদ,
এই মহ জন; বজা, পিতা ।
প্ৰজাপালক (স. শ.) নৃপতি, বজা ।
প্ৰজ্ঞানিত্ (বি) বৰকৈ জ্ঞা; প্ৰজ্ঞাত ।
প্ৰণতি (স. শ.) প্ৰণাম, সেৱা ।
প্ৰণম্ (স. ধা.) সেৱা কৰ্, প্ৰণাম কৰ্ ।
প্ৰণম্ (স. শ.) বহুতা; প্ৰীতি ।
প্ৰণাম্ (স. শ.) সেৱা, ভক্তিভাৱে সুব-
চাপৰোৱা কাৰ্য্য । (অ. ধা.) প্ৰণাম
কৰ্, সেৱা কৰ্ ।
প্ৰণালী স. শ.) কাৰ্য্যৰ প্ৰকাৰ ।
প্ৰণিপাত্ (স. শ.) দীঘল হৈ পৰি কৰা
সেৱা, দণ্ডবত । [ক্ৰম ।
প্ৰতাপ্ (স. শ.) প্ৰভাৱ, শক্তি, পৰা-
প্ৰতাপী (বি) পৰাক্ৰমী, বলৱান্ ।
প্ৰত্যক্ (স. শ.) বক্তব্য, চল-কৰোঁতা ।
প্ৰত্যবণা (স. শ.) বক্তব্য, চলনা ।
প্ৰত্যবিত্ (বি) কাকিত পৰা, চল ।

প্ৰতি (অব্য) নিষিদ্ধে, কাৰণে ।
প্ৰতিকাব্ (স. শ.) প্ৰতিহিংসা; পোটক
ছুখ বা আপদৰ শাস্তি ।
প্ৰতিকুল্ (বি) অহিত ।
প্ৰতিকুলে (অব্য.) অহিতে, বিৰোধে ।
প্ৰতিগ্ৰহ্ (স. শ.) দান-লোৱা কাৰ্য্য ।
প্ৰতি-ঘৰে(ক্ৰি. বি.) ঘৰে-পতি, ঘৰে-ঘৰে ।
প্ৰতিজ্ঞা (স. শ.) অকীকাৰ্, কোনো
বাৰ্য্য কৰিবলৈ গাত লওন ।
প্ৰতিদিনে (ক্ৰি. বি.) নিতৌ, নিত্যে ।
প্ৰতিদন্দী (স. শ.) আনৰ সমান বা আন-
তকৈ শ্ৰেষ্ঠ হবলৈ যত্ন কৰোঁতা ।
প্ৰতিধ্বনি (স. শ.) কোনো ঠাইত শব্দৰ
ঠেকা লাগি উঠা শব্দ । [কৰোঁতা
প্ৰতিনিধি (স. শ.) আনৰ সলনি কাম-
প্ৰতিপদ্ (স. শ.) প্ৰথম তিথি ।
প্ৰতিপাল্ } (স. শ.) পোহন, পালন ।
প্ৰতিপালন্ }
প্ৰতিপালক্ (স. শ.) জীৱিকা বা খাব-
পিন্ধিবলৈ দিওঁতা ।
প্ৰতিপালিত্ (বি) পালিত, পোহা ।
প্ৰতিপাল্য (বি) প্ৰতিপালৰ যোগ্য ।
প্ৰতিকূল্ (স. শ.) প্ৰতিহিংসা, পোটক ।
প্ৰতিবন্ধ (স. শ.) বাধা, বিঘ্ন, কাৰ্য্যত
বিঘিনি । [বিঘিনি ।
প্ৰতিবন্ধক্ (স. শ.) বাধা-জন্মোঁতা;
প্ৰতিবচন (স. শ.) সুখেৰে দিয়া উত্তৰ ।

প্ৰতিবাদী (স. শ.) পদকীয়া ; (স্ত্ৰী)

প্ৰতিবাদিনী। [ওলোহা হাঁ।

প্ৰতিবিম্ব (স. শ.) আৱীত বা পানীত

প্ৰতিমা (স. শ.) দেহতাব মূৰ্ত্তি, আকৃতি,
মূৰ্ত্তি, পুতলা। [বা মূৰ্ত্তি।

প্ৰতিমূৰ্ত্তি (স. শ.) লিখা বা সজা আকৃতি

প্ৰতিশব্দ (স. শ.) আন এটা শব্দেৰে
একে অৰ্থৰ শব্দ, অন্ত এটা শব্দৰ
অৰ্থ বুজাবলৈ ব্যবহৃত শব্দ।

প্ৰতিষ্ঠা (স. শ.) ভটিকরণ ; স্থাপন।

প্ৰতিহিংসা (স. শ.) হিংসাৰ সলনি
কৰা হিংসা। [বন্তেক-পতি।

প্ৰতিক্ৰমে (ক্ৰি. বি.) ক্ৰমে ক্ৰমে,

প্ৰত্যয় (স. শ.) বিধাস, পতিয়ন।

প্ৰত্যাহাৰ (স. শ.) পাপ।

প্ৰত্যৰ্পণ (স. শ.) ওলটাই দিয়ন।

প্ৰত্যৰ্পিত (বি) ওলটাই দিয়া।

প্ৰত্যাহ (ক্ৰি. বি.) নিতৌ, নিত্যে।

প্ৰত্যাক (বি) চকুৰে দেখা, আগত
ওলাই থকা।

প্ৰত্যাপা (স. শ.) আশা।

প্ৰত্যুত্তৰ (স. শ.) উত্তৰৰ উত্তৰ,
একনে বি' উত্তৰ দিয়ে তাৰ
উত্তৰ ; কোনো কথাৰ উত্তৰ।

প্ৰত্যুপকাৰ (স. শ.) উপকাৰৰ সলনি
উপকাৰ।

প্ৰভু } (স. শ.) নিচেই পুৰা,
প্ৰভুস } প্ৰভুত।

প্ৰত্যেক (বি) অনেকৰ প্ৰতিটো।

(স. শ.) প্ৰতি-জন। [প্ৰধান।

প্ৰথম (বি) আদি, সকলোতকৈ আগ,

প্ৰথমে (ক্ৰি. বি.) আদিতে, প্ৰথমতে।

প্ৰদৰ্শক (স. শ.) দেখাওঁতা।

প্ৰদৰ্শন (স. শ.) দেখোৱা কাৰ্য্য ; সক-
লোৱে চাবৰ কাৰণ নানা বিধৰ
বস্তু সজাই থোৱা কাৰ্য্য ; সেই
কাৰণে সজাই থোৱা বস্তুবিলাক।

প্ৰদৰ্শিত (বি) দেখোৱা।

প্ৰদান (স. শ.) দান, দিয়ন।

প্ৰদীপ (স. শ.) চাকি, বন্তি। [এভাগ।

প্ৰদেশ (স. শ.) এক দেশৰ কোনো

প্ৰধান (বি) ঞ্ঠ, বাই।

প্ৰপঞ্চি (ক্ৰি. বি.) ভাঙি, বুজাই, স্পষ্টকৈ।

প্ৰপন্ন (বি) শৰণাগত, তত্ত্বিয়ন্ত।

প্ৰণিত্যহ (স. শ.) আত্মোৎকা, পিতা-
মহৰ বাপেক।

প্ৰহু } (বি) বৰকৈ ফুলা, প্ৰকৃ-
প্ৰহুৰিত } ঠিত ; ইহা, ইৰিত।

প্ৰবকনা (স. শ.) হলনা কাকি।

প্ৰবন্ধ (স. শ.) বন্ধ, চেটা ; বচনা।

প্ৰবৰ্ত্ত (অ. ধা.) আচৰ, ব্যৱহাৰ কৰ,
কোনো এক বস্তুত বা ধৰ্ম্মত চল,
প্ৰচলিত হ, চল ; জীৱিকা উলিয়া,
উপজীৱ্য কৰ্।

প্ৰবৰ্ত্তক (স. শ.) কোনো ধৰ্ম বা বস্তু
প্ৰচলিত কৰোঁতা বা চলোঁতা।

প্ৰবৰ্ত্তন (স.খ.) চলন, চলি থকা কাৰ্য্য,
আচৰণ, ব্যৱহাৰ ।

প্ৰবৰ্ত্তনি (স.খ.) উপজীৱা, জীৱিকা ।

প্ৰবৰ্ত্তা (স.খা.) প্ৰতিপাল কৰ,
জীৱিকা দি ; প্ৰচলিত কৰ, চলা

(কৃদ.স) প্ৰবৰ্ত্তাৰ্ণতা(জ্ঞা) প্ৰবৰ্ত্তাভী

প্ৰবল্ (বি) শক্তিযুক্ত, পৰাক্ৰমী, শক্ত ।

প্ৰবলতা (ঙ.খ.) শক্তি, বল ।

প্ৰবহুৱা (বি) প্ৰবাসী, নিজ ঘৰতকৈ
আন ঠাইত থকা, প্ৰবাসী লোকে
ব্যৱহাৰ কৰা ।

প্ৰবাহ্ (স.খ.) গুনা কথা, বাহুহৰ মূখে
চলি অহা পুৰণি কথা ।

প্ৰবাল্ (স.খ.) পোহাল-মণি ।

প্ৰবাস্ (স.খ.) নিজ ঘৰতকৈ আন
ঠাইত বাস ।

প্ৰবাসী (স.খ.) নিজ ঘৰত বাকৈ আন
ঠাইত থকা । (স.খ.) নিজ ঘৰৰ
পৰা আঁতৰত থাকোঁতা ।

প্ৰবিষ্ট(বি)সোমোৱা, ভিতৰলৈ যোৱা ।

প্ৰবীণ্ (বি) নিপুণ, পাৰ্গত ।

প্ৰবীণতা (ঙ.খ.) পাৰ্গতালি, নিপুণতা ।

প্ৰবৃত্ত (বি) নিবৃত্ত । [বাহা ।

প্ৰবৃত্তি (স.খ.) ইচ্ছা ; সংসাৰৰ স্তম্ভ
প্ৰবেশ্ (স.খ.) ভিতৰলৈ যাওন, সোমো-
ওন । [ভেঁচাবলৈ দিয়া বুলনি ।

প্ৰবোধ্ (স.খ.) শাস্ত্ৰনা, শোক বা ভয়
প্ৰভাকৰ্ণ্ (স.খ.) শৃংখা ।

প্ৰভাত্ (স.খ.) বাতিপুৱা ।

প্ৰভাষ্ (স.খ.) শক্তি, প্ৰভাপ, মাইব ।

প্ৰভৃ (স.খ.) অধিকাৰ, পৰাকী, গোঁসী-
টক মতা মাত । [অৱহা ।

প্ৰভৃষ (ঙ.খ.) পৰাকীৰ শক্তি বা

প্ৰভেদ্ (স.খ.) বিভিন্নতা ।

প্ৰমত্ত (বি) উদ্ভক্ত, বলিয়া । [বৰ উপায় ।

প্ৰমাণ্ (স.খ.) কোনো কথা সঁচা বুজা-

প্ৰমাতামহ্ (স.খ.) যা গ্ৰামহৰ বাপেক ।

প্ৰমাহ্ (স.খ.) আপদ বিপদ, দুখ ।

প্ৰমুখ্য (অব্য) মূখ্যপৰা, মূখে ; যেনে,
অমূকৰ প্ৰমুখ্যত গুলিলো ।

প্ৰমুখ্যে (অব্য) মূখ্য কৰি, আদি কৰি
যেনে ঘৰৰ গৃহস্থ-প্ৰমুখ্যে ।

প্ৰমত্ত (জ) } (স.খ.) বৰ মত্ত, প্ৰমত্ত ।
প্ৰমাস্ }

প্ৰমোক্তন্ (স.খ.) আহতক, সকাষ ।

প্ৰমোক্তনীয় (বি)আহতকীয়, লাগতিয়াল

প্ৰসম্পন্ (স.খ.) পানীৰ সোঁতৰ চৌ
(পাবত লগা), পানীৰ ঠেলাত
পাৰি থকা ।

প্ৰসম্পি (ক্ৰি. বি.) পানীৰ সোঁতৰ
ঠেলা (পাবত লগি) ।

প্ৰসম্পিত্ (বি) নৈৰ সোঁতৰ ঠেলা
লগা পৰা, বহি পৰা পৰা ।

প্ৰসন্ন্ (স.খ.) স্তম্ভিত নাশ, জগতৰ ধ্বংস

প্ৰলাপ্ (স.খ.) বলিয়াৰ কথা, আব-
বিবিধবি ।

প্ৰলোপ } (স. খ.) লিপি দিয়া দৰব ।
 প্ৰলোপ্ }
 প্ৰলোভ্ (স. খ.) লোভ, আকাংক্ষা ।
 প্ৰলোভন (স. খ.) চহ, মাতি কৰিবলৈ
 আশা দিয়া কাৰ্য্য ।
 প্ৰশংস্ (স. খ.) প্ৰশংসা কৰ, স্তুত্ব ক ।
 প্ৰশংসনীয় (বি) প্ৰশংসাৰ যোগ্য, শলা-
 গিব লগীয়া । [কখন ।
 প্ৰশংসা (স. খ.) সজ গুণৰ বৰ্ণনা, বা
 প্ৰশংসিত্ (বি) প্ৰশংসা পোৱা ।
 প্ৰশস্ত (বি) উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ ।
 প্ৰশ্ন (স. খ.) জিজ্ঞাসা, সোধন ।
 প্ৰশাস্ (স. খ.) নাকে দি বাজলৈ
 উলিওৱা বায়ু ।
 প্ৰসজ্ (স. খ.) প্ৰস্তাব, বিবেচনাৰ
 নিমিত্তে উপস্থিত কৰা কথা ;
 নিতৌ কৰা বিৰুদ্ধ নাহ-কীৰ্ত্তন ।
 প্ৰসন্ন (বি) সন্তুষ্ট, সদয় ; আনন্দেৰে
 উজ্জল, (মুখত খাটে) ।
 প্ৰসব্ (স. খ.) সন্তানৰ জন্ম । (স. খ.)
 জন্ম দি, ওপজা । [পৰ উজ্জিষ্ট ।
 প্ৰসাধ্ (স. খ.) অলুপ্তহ, কৃপা ; দেহ-
 তালৈ উচৰ্গা খাঙ ; গুৰু বা বায়ু-
 প্ৰসিত (বি) প্ৰখ্যাত, সকলোৱে জনা ।
 প্ৰসূতা (স. খ.) সন্তান জন্মৰ পৰা
 হোৱা ৰোগ ।
 প্ৰস্তাব্ (স. খ.) বিবেচনাৰ নিমিত্তে
 উলিওৱা বিষয় ; আলোচনা কৰা
 কথা ; কোনো বিশেষ সময় ।

প্ৰণাতি (বি) উৎসাহিত, বিবেচনাৰ
 নিমিত্তে উপস্থিত কৰা ।
 প্ৰপ্তত্ (বি) মুক্ত ; সন্তুষ্ট, সাজু ।
 প্ৰস্থ (স. খ.) পথালিৰ জোখ ।
 প্ৰস্থে (ক্ৰি. বি.) পথালিয়ে, বহলে ।
 প্ৰস্থান্ (স. খ.) গমন, যাওন ।
 প্ৰস্তৰণ্ (স. খ.) পানীৰ পুং, ভূমুক ।
 প্ৰস্তাব্ (স. খ.) মূহ, মৃত ।
 প্ৰহৰ্ (স. খ.) এপৰ. দিন বা ৰাতিৰ
 চাৰি ভাগৰ এভাগ ।
 প্ৰহাব্ (স. খ.) আঘাত, যাব । (স. খ.)
 আঘাত কৰ, যাব ; মাৰি পঠিয়া ।
 প্ৰক্ষেপ্ (স. খ.) নিক্ষেপ ।
 প্ৰাশ্ (স. খ.) লেখা বা কোৱা কথাৰ
 বাক্যনি, বাক্যত ব্যৱহৃত শব্দবিলা-
 কৰ গাঁথনি বা শৃংখলা ।
 প্ৰাচুত্ (বি) স্বাভাৱিক ; সামান্য, নীচ ।
 প্ৰাচুত্ব (স. খ.) পূৰ্ণজন্মৰ কৰ্ম্মৰ ফল ;
 বাসনা, কপাল ।
 প্ৰাচীন (বি) পুৰণি, বহু কলীয়া ।
 প্ৰাজ (বি) বিজ্ঞ, জানী [বকা শক্তি ।
 প্ৰাণ্ (স. খ.) জীৱ, জীৱন, জীৱাই
 প্ৰাণাধিক্ (বি) প্ৰাণতটুকুও অধিক
 দৰমহা ; (জী) প্ৰাণাধিকা ।
 প্ৰাণাত (স. খ.) বৃত্ত্য, দৰণ ।
 প্ৰাণাভিক্ (বি) প্ৰাণ নষ্ট কৰিবৰ সমৰ্থ,
 বৃত্ত্য ঘটাব পৰা
 প্ৰাণী (স. খ.) জীৱা জন্ত বা মাছ ।

প্রাণেশব্ (স. শ.) প্রাণনাথ, স্বামী।

প্রাণ টাঁকি প্রাণপণে, দেহটল নেচাই,

বব জমেবে। [প্রাণ এবং।

প্রাণ-ভ্যাগ্ (স. শ.) আপোন ইচ্ছাবে

প্রাণ-দগু (স. শ.) প্রাণ যবা শান্তি।

প্রাণ-নাথ্ (স. শ.) জীবনব গবাকী, স্বামী

প্রাণপণে (ক্রি. বি.) প্রাণ টাঁকি,

বব জম কবি। [হব।

প্রাণ-প্রিয় (বি) গাণব সমান চেনে-

প্রাণ-বাহু (স. শ.) প্রাণীৰ জীবন-বন্ধা

কবা বাহু, উশাহ।

প্রাণ-বিরোগ্ (জ্যো) (স. শ.) মরণ, মৃত্যু।

প্রাণ-কাতবে (ক্রি. বি.) প্রাণ টাঁকি,

প্রাণ পর্যন্ত দুখ দি, (টান

পৰিভ্রমত খাটে)। ১

প্রাতস্

প্রাতঃকাল্ } (স. শ. বাতি পূরা, প্রাতাত

প্রাণ (বি) পোয়া, লতা।

প্রাণি (স. শ.) পাণ্ডন, লাভ।

প্রাণ্য (বি) পাবলগীয়া। (স. শ.)

পাবলগীয়া ধন বা বস্তু।

প্রাণ্ (বি) সবহ ভাগ, কিছু-কম সকলো

প্রাণন্তিত (স. শ.) পরাচিত।

প্রাণে (ক্রি. বি.) অধিক সহায়ত।

প্রার্থ (স. ধা.) প্রার্থনা কর, মাগ, খোজ।

প্রার্থক্ (স. শ.) খোজোতা, যখনীয়া।

প্রার্থনা (স. শ.) বাহুকা, খোজন; দ্বিস্তি।

প্রার্থনীয়া (বি) খুজিবব যোগা; বাহনীয়া

প্রার্থিত (বি) খোজা, যগা।

প্রিয় (বি) মরণ, চেনেহব। (স. শ.)

স্বামী, পৈ; (স্ত্রী) পিয়া।

প্রীত্ (বি) সন্তুষ্ট, আনন্দিত, বং পোয়া

প্রীতি (স. শ.) প্রেম, চেনেহ; আনন্দ।

প্রেত্ (স. শ.) মবা মাহুহর আত্মা;

ভূত। [কবা কার্য।

প্রেতক্রিয়া (স. শ.) মৃতকর উদ্দেশে

প্রেতাকাব্ (বি) ভূতের নিচিনা, কুরূপ

প্রেম্ (স. শ.) প্রীতি, মরণ। [কখন।

প্রেমালাপ্ (স. শ.) মতা-তিবোতা বা

দুজন বন্ধুবে প্রীতিবে কবা কথোপ-

প্রেমাম্বল্ (বি) প্রিয়, মরণ। (স. শ.)

প্রিয় পাজ, মরণ লোক।

প্রেবন্ (স. শ.) পঠোরা কার্য, পঠাওন

প্রেবিত্ (বি) পঠোরা।

প্রোটা (বি) প্রকাশিত. ব্যক্ত, সক-

লোকে জন। [যোরা।

প্রারিত্ (বি) পানীবে পূব হোরা, তল

প্রীহা (স. শ.) জব-খাপবি।

ক্

কই (স. শ.) তাড়ব জোল, লেজু।

কইলা (স. শ.) আয়ন, ভেম, কটি।

কিহিয়া (বি) সক বা পাণ্ডমটৈ (কলা

বাহ-কাঠ)।

কিহিয়া (স. শ.) পাণ্ডমটৈ কাল।

ককবা (স. দ.) নীতি-শিকোরা বা
কোনো কথার দৃষ্টান্ত-বিষয় হুই বা
অধিক কীকি কথা।

ককব (স. দ.) পানীপাচব খুঁটাৰপৰা
বাজপাচব খুঁটাৰ লগোৱা চতি।

ককব (বি) ভাঙ্গি, সন্ধ্যাসী (জী)
ককবীৰী।

ককবী } (স. দ.) সন্ধ্যাসীৰ দৰে
ককবালি } কুৰা, সন্ধ্যাসীৰ কাৰ্য্য।

ককৰ (বি) বিছলীয়া, চুলুং; অকাৰিলা।

ককৰীয়া (বি) হাতেৰে বোহাৰিলে
এবাই বোৰা বা ওড়ি হোৱা,
আটিল নোহোৱা।

ককাকানি (স. দ.) কাপোৰৰ ছিগা খণ্ড।

ককিক (স. দ.) এবিধ বগা নিখল জল-
মলীয়া শিল।

ককিকা (স. দ.) বস্ত্ৰৰ নলীয়ে দি টানি
উলিয়াই কৰা বস্ত্ৰ।

ককুই } (স. দ.) ভবি কটা বোগ,
ককুৱাই } ভবিৰ কাট।

ককুকা (স. দ.) হুই দিলে কট কৰে
কটা এবিধ লবাই ওহলা বস্ত্ৰ।

ককুকাৰী (বি) কটিকৰ দৰে নিখল,
জলজলীয়া; স্পষ্ট।

ককা (স. দ.) সাপৰ কেঁট।

ককি (স. দ.) চুলি-বেলোৱা সঁজুলি।

ককিয়া (স. দ.) কণিৰে আঁহুৰি পকি-
কাৰ কৰা।

ককুৰা (বি) অকাৰিলা, কুচুৰি।

ককু (স. দ.) কানটি।

কক } (স. দ.) ছল, কোনো
ককি } টানত পেলাবলৈ বা কোনো
হুইছা। সিহ কৰিবলৈ পোপনে
কৰা উপায় বা যন্ত্ৰণা।

ককিয়া (স. দ.) বৰকৈ হাত ভৰিৰ সিন্ধ-
কোঁচোৱা বেদনা।

ককিয়াৰ (স. দ.) আনক ছল কৰোঁতা,
পোপনে বৃথি কৰি দক্ষক টানত
পেলোৱা বা কোনো হুইছা সিহ
কৰা লোক।

ককী (বি) কক-ভনা, ছল কৰা, পোপনে
যন্ত্ৰণা কৰি লোকক টানত পেলোৱা,
হুকাৰ্য্য সিহ কৰা।

কপবা } (বি) কাপৰে ধৰা, ছালত
কপবীয়া } চোকোৰা বস্ত্ৰগৈ নোয
সৰা, (জল); বেনে,
কপবা কুচুৰ; থহটা বা
নিখল নোহোৱা ছাল-
বুজ; বেনে, কপবা গা।

কপুৰা (বি) লুৰণি হোৱাত বান্ধি বা
গুণ ওতা।

কব (স. দ.) দীঘল বাক; ঢাল।

ককবাল (বি) নিখল, পৰিকাৰ, (পাত
খাটে); ভাৰব বা ধৰণ নথকা,
(বস্ত্ৰ); পানী-বোকা নথকা,
জকান, (মাটি)।

কবৰা (স. শ.) এবিধ ধান।

কবিং (স. শ.) পতঙ্গ, এবিধ পাখি লগা কীট।

কবিং ফুটা (বি) বৰ পোহৰ, উজ্জল, (জোনাকত খাটে)।

কবিকতি, } (স. শ.) মাহ-সব্বিহৰ বা
কবিক্তলী } আহুধানৰ খেতি হোৱা
খাটি। চুৰাই।

কৰ্কা (স. শ.) এবিধ শুৱনি ভাটৌ

কৰ্কাৰণি } (স. শ.) মোহাৰোঁতে
কৰ্কা } ছালত হোৱা পোৱণি।

কৰ্কাৰা } (অ. ধা.) ঘঁহনি খোৱাত ছালত
কৰ্কাৰা } পোৱণি বোধ কৰ্।

কৰ্কাৰীয়া } (বি) কৰকাঁল, ওকান,
কৰ্কাৰীয়া } পানী-বোকা নথকা।

কৰ্মুটি (স. শ.) কোনো বস্তুলৈ নিকৈপ
কৰা এডোখৰ কাঠ বা বাহ।

কৰ্মুটিয়া (স. ধা.) কোনো বস্তুলৈ
হাতেৰে নিকৈপ কৰ্, বলি মাৰি
পঠিয়া (কাঠৰ বা বাহৰ খণ্ডত
খাটে)।

কল (স. শ.) গছৰ গুটি; প্ৰতিকাৰ;
লাভ, সিদ্ধি; হৰণ বা পুৰণ কৰিলে
যি অঙ্ক পোৱা যায়। (অ. ধা.)
সফল হ, সিদ্ধ হ।

কলং (বি) মুকলি, আঁৰ নথকা।

কলন্ত (বি) গুটি-ধৰা।

কল-ভোগী (বি) শত্ৰু লাভ বা হানি-
ভোগ-কৰা; (স্ত্ৰী) কলভোগিনী।

কলন্ত } (বি) গুটি ধৰা; কল উৎ-
কলন্ত } পন্ন কৰা।

কলা (স. শ.) বৰ্ণমালাৰ ব্যঞ্জন-আখৰ
সমূহ; বেনে, ক-কলা; একে
বিধৰ সংযোগী আখৰ বিলাক;
বেনে, আঙ্-কলা, আঙ্-কলা।

কলাকাংক্ষা (স. শ.) লাভৰ বা কাৰ্য্য-
সিদ্ধিৰ বাহা। [সিদ্ধি বা অসিদ্ধি।

কলাকল (স. শ.) ভাল বা বেয়া কল,
কলি (স. শ.) লবাই আখৰ লিখা কাঠৰ
বা শিলৰ পাট; ভাষ্যপত্ৰ, সোণা-
বিয়ে গুণা টনা বহুত বিজ্ঞান্যুত
ভীখাৰ পাট। [মাল্লহৰ গা)।

কলিক্ (বি) বগা, ভেজাল, নিৰ্মল,
কলি-গুটি (স. শ.) কলিত আখৰ লিখা
এডোখৰ মাটি বা আন বস্তু।

কলিতা (স. শ.) সপোনৰ অৰ্থ; কোনো
অজুত ঘটনাৰ ফলৰ ব্যাখ্যা।

কলিয়া (অ. ধা.) সফল হ, সিদ্ধ হ।

কলী (স. শ.) কলি। [পক্ষৰ।

কলীয়া (বি) কলা বা ফালি বেলেগ
কৰা; কোনো এক ফালৰ বা

কলোদয় (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ ভাগ
ফলৰ উৎপত্তি, ব্যক্তিৰ বস্তুৰ
লাভ, সিদ্ধি।

কল্লংসব্ (স. খ.) কাঁহুয়া।

কটি (স.খ.) আয়ব, ভেম, কিডাহি, গপ।

কাও (স. খ.) ডতি, কিনা-বেচাত
মেঘব বা জোথব ওপবকিটৈক দিয়া
বন্ত; আধাবে সৈতে জোথা বন্তব
আধাবব পৰিমাণে কম হোৱা
ভাগব বাবে ভৰি দিয়া বন্ত।

কাং (স. খ.) বজিবব কাবণ কোৱা
মিছা কথা।

কাঙ্ (স.খ.) অজব মোট; কাঁকাইত বা
হিলৈত লগোৱা কাঠ।

কাঁকি (স. খ.) সম্পূৰ্ণ অৰ্থ বুজোৱা
কিছুমান পদ; লোকব এক চৰণ;
বকনা, মিছা কথা, ছলনা।

কাঁকিৰুঁকা (স.খ.) ছলনা, বকনা।

কাঁহু (স.খ.) কাঁহুয়াত হটিওৱা এবিধ
বকা ডতি; কন্ত।

কাঁহুয়া (স. খ.) কাঁহু হটিয়াই কৰা
বাৰা-কুৰু পূজা; দোলযাজা,
কল্লংসব।

কাঁহুয়াং (স.খ.) পৰ্ক, গপ (বি) পৰ্কা।

কাঁহুয়াং মাৰ্ (ক্রি. বি.) বনত অহকাৰ
কৰি বেগতে ডতি বা। ১

কাঁকটি (স.খ.) ডাও জোৰা কাৰ্য;
কাঁকি।

কাঙন্ (স. খ.) একাধৰ মাহ।

কাঙন্-বহীয়া (বি) কাঙনত হোৱা।
(ক্রি. বি.) কাঙন-বাহত।

কাচাংকুং } (বি) মিছা, কাঁকি দিয়া।
কাচ্ কুচ্ }

কাটু (অ. ধা.) বিলীৰ্ণ হ, দুফাল হ;

(স.খ.) দুফাল হোৱাব চিন, কাটি
হুভাগ হোৱাত হোৱা আঁক বা
আঁচ।

কাটক (স.খ.) বন্দীশাল। [পাৰ্শ্বতা।

কাটকিয়াল (স.খ.) বন্দীয়াব, কাটক-

কাটন্ (কম. স.) কাটি হুভাগ হওন।

কাতিহা (স. খ.) গুণপ গুণিকা,
ডাফোপ।

কানটি (স.খ.) কাঁইটৰ পৰা বকা পাবব
কাৰণ ভৰিব তলুৱাত বকা ছাল
বা পাতল কাঠ, কন্তা।

কান্ (স. খ.) হাতী-ধৰা ধোবোতা;
চৰাই-পহ-ধৰা বতন; লোকব
অহিতব কাৰণ গোপনে কৰা
উপায়; নোমান নেজ; নেজব
আগব নোহ; বাহুব কিচা। (অ. ধা.)
আনক কটত পেলাবলৈ গোপনে
উপায় কৰ্। (স. ধা.) বনৰীয়া
হাতীৰ ভিত্তিত কান্ লগা।

কান্দি (স.খ.) কলাকুলব তল-ভাগ।

কান্দি } (স. খ.) কান্দি মাৰি বনৰীয়া
কাটৈ } হাতী-ধৰোতা।

কাপ্ (অ. ধা.) যন্ত বা দৰবে গুণ ধৰ্।

কাপব্ (স. খ.) কন্তব মাৰিছাল ছিপি

নোহ নবা বোণ ; হাহুহৰ হালৰ
কৰ্কশতা বা বহটা শুণ।

কাৰ্চী (স.খ.) পাবত-দেখব ভাৰ।

কাজু (স.খ.) নাকলৰ মূখত লগোৱা
চেপেটা ৰোহা বাহ বা লো;
চেপেটা এক খণ্ড, ফলা এভাগ;
এক পাৰ্শ্ব; এক দিশ, হুজন
বিবাহীৰ এজন, এক পক্ষ। (স.খ.)
হুই বা বহ ছিটা কব্। (কুদ.স.)
ফালোতা, (জী), ফালতী।

ফালন্ (কুদ.স.) ফলা কাৰ্য্য, বিদাৰণ।

ফালি (স.খ.) মূখত খোৱাৰা ঠেক
কাপোৰ। [পক্ষে, অহুকুলে।

ফালে (অবা) দিশে, দাঁতিত, পাৰ্শ্বত;

ফালেজি (স.খ.) এজনৰ বস্ত্ৰ আন
এজনক বেচি লাভ-লঙতা; জন্ত
বা কাপোৰ-আদি সামান্য বস্ত্ৰ
এঠাইৰ পৰা নি আন ঠাইত
বেচোতা।

ফাল্জ (স.খ.) ফাল্জ-মাহ।

ফিফিকীয়া (বি) অলপ কথাতে ধং-
কৰা, থকা।

ফিফি কৰে (কি.বি.) বেগাই ধাবে
কী-কী কৰে বৈ, (ডেউত ধাটে)।

ফিচা (স.খ.) হাহুৰ ফাল।

ফিক্ (অ.খ.) উত্ৰহ্; ওকল্।

ফিকা (স.খ.) পৰাত থকা ধাই হোৱা
পানীৰ কোব, পৰাৰ দাঁতিত লগা
পানীৰ থকা।

ফিক্ কাৰী (স.খ. বিং) বা হুঁতা বতন.
চেৰেকা পানী বৰা নকুলি।

ফিচাহিনী (স.খ.) বৰ অজুনী ডিৰোতা
ফিচিক্ (অ.খ.) অলপটৈ টনাওত কাই.

পুৰনি কাপোৰৰ দৰে অলপ-অল-
পটৈ কাট যেন। [অলপ কটা।

ফিচিকা (বি) অনেক ঠাইত অলপ-
ফিচিকাকিচিকি (স.খ.) চকুৰ

ফিচিকাকিচিকি } ঠাবেৰে ঠিকানো
কথালৈ উল্লফিয়া
এজনৰ মূখলৈ আন
জনে চাই দিচিকি-
ওহা কাৰ্য্য।

ফিচিকীয়া (বি) ধৰিলেই বা ছলেই
ফিচিকা।

ফিতাহি (স.খ.) আপোনাক ভাবব যেন
হেথাবলৈ কৰা কাৰ, অহকাৰ
হেথোৱা কাৰ।

ফিনা (স.খ.) ওকল্, উঠকা, টন-
টনীয়া কব্। [কণিকা।

ফিবিজি (স.খ.) ছুট-আদনি, ছুইব

ফিবিজি (স.খ.) বহ পুৰব ভাৰতত
থকা বিলাতী হাহুৰ; বিলাতী
পুৰবৰ পৰা হোৱা দেশী ডিৰো-
ভাৰ সজান বা ভাৰ সজান।

ফিকীয়া (বি) বিবিবিয়া, অতি অল-
পটৈ চলা, (বতাহ)।

হুই (স.খ.) ঠুঠ চেপি ধবি মুখৰ পৰা
এবি দিয়া বায়ু।

হুই (স.খ.) মুখৰ বায়ুৰে বজা, হুই
যাৰি বাস্ত কৰ্।

হুইতে উৰা (স.খ.) তুচ্ছ কৰ্, অলপো
আদৰ নকৰা, যেনে ঘোৰ কথাটো
হুইতে উৰালে। ১

হুইয়া (স.খ.) মুখেৰে বায়ু দি, মুখৰপৰা
বায়ু উলিয়াই ওপৰত পেলা; যেনে
হুই হুইয়া। (অ.খ.) ঠুঠ চেপি
ধবি মুখৰ পৰা বায়ু উলিয়া।

হুইবি উগাৰ্ (স.খ.) অজীৰ্ণৰপৰা
হোৱা টেজা হুগন্ধি উগাৰ।

হুকন্ (স.খ.) অসম-বজাৰ এজন বিঘৰা
(হুকনৰ অনেক শ্ৰেণী আছিল)।

হুকলীয়া (বি) পোনেই ওপজা, পিয়াহ
খোৱা। [ওপজা।

হুকা (স.খ.) গ্ৰন্থ কৰ, জয়া,
হুচুৰি (বি) চুলুং, গহীন নোহোৱা;
বিছলীয়া; অকামিলা।

হুচুচুচনি (স.খ.) সৰু-সৰুকৈ কোৱা
কথাৰ শব্দ।

হুচুচুচা (অ.খ.) সৰু-সৰুকৈ কথা ক।

হুচুচুচীয়া (বি) সৰু-সৰুকৈ কোৱা।

হুই (অ.খ.) বিছা-বুজ হ; শব্দ কৰি
ভাগ; নেদেখা বা কথা হ, (চকুত
খাটে); বিকক বা বিপৰীত হ,
(কপাল বা ভাগ্য); লেখত বা

জোখত কৰ; ব্যক্ত হ, প্রকাশিত
হ; লৰাৰ মাতৰ দৰে অলপ-
অলপকৈ ওলা; বিকি গাব কোনো
ভাগত সোৱা, (কাইটত খাটে)।

(স.খ.) বিছ্, (কাইটত খাটে)
যেনে, বামক হলে হুটিলে। (স.খ.)
উৰা, ওপৰ কথাৰ সন্ধান; এটা
বিন্দু। এটা সৰু কোঁটৰ নিচিনা
চিন; ফলৰ ভিতৰৰ কোঁহ বা ভাগ

হুটংগিৰী (বি)মিছা গপ বা গওপ-মৰা।

হুটনি (স.খ.) লেখত বা জোখত কৰ
হোৱা বস্ত। (বি) নখেৰে চেপিলে
হুট শব্দ কৰি হুটা, এডেকে নজপা,
ভিতৰত পোৱালি থকা, (লেখি-
ওকণীত খাটে); যেনে, হুটনি
লেখি।

হুটনি (স.খ.) জোলা বস্তৰে
হুটনি-বিছনি } খোঁচাৰ নিচিনা বেদনা
হুটা (স.খ.) বিছাযুক্ত কৰ, বিছ্।
হুটাই (ক্ৰি. বি.) স্পষ্টকৈ, সৰলোৱে
জনা কৈ। [বেলেগ কৰ্।

হুটীয়া (স.খ.) হুটবিলাক উলিয়া বা
হুটকা (বি) অনেক হুট বা সৰু-সৰু
কোঁটৰ নিচিনা চিন থকা; দ্বী)
হুটকী। (স.খ.) এবিধ সৰু গছ;
সৰু কোঁটৰ নিচিনা গাঁচ, হুট।

হুটকাহুটকী (বি) অনেক হুটকাযুক্ত,
হুইহুটীয়া।

ফুটকলা (স. শ.) ফুটকাৰ ওটি ।

ফুটপুলি (স. শ.) বেলি মাৰ ঘোঁড়াৰ
নিচেই পাচৰ সময় ।

ফুটুছাই (স. শ.) মিহি ছাই, তুঁহ-
পতানাদিৰ ছাই ।

ফুটকাই (স. শ.) কোনো গুপ্ত বিষয়ৰ
'অলপ সম্বাদ. উদ্ধাৰিহ ।

ফুটফুটীয়া (বি) অনেক ফুটবুজ, ফুটকা-
ফুটকী । (স. শ.) ফুটৰ সমূহ ।

ফুটমনিয়াৰ্ (বি) ঢোকা-মৃষ্টিবুজ,
অলপ আভাস পালেই গুপ্ত কথা
বুজিব পৰা ; টেলৰ ।

ফুতি (স. শ.) এবিধ এদিন যাতোন
জীয়াই থকা বগা পতঙ্গ ; এবিধ
শোভাৰ নিমিত্তে লগোৱা ঘূৰণীয়া
চেপেটা মূৰেৰে তুঁহ-গজাল ।

ফুৰ্ (অ. ধা.) ভ্ৰমণ কৰ, এঠাইৰ পৰা
আন ঠাইলৈ যা ।

ফুৰণ (ক্রম. শ.) ভ্ৰমণ, ফুৰা কাৰ্য্য ।

ফুৰা (স. ধা.) ভ্ৰমণ কৰা, এঠাইৰ পৰা
আন ঠাইলৈ নি ; ঘূৰা ।

ফুকলি (স. শ.) অনেকে গোটে খাই
একে বেলিয়েই যবা আটাই বা
চিঞৰ ।

ফুকহা (স. শ.) অলকাবাদি ওলয়াই
পিন্ধিবৰ কাৰণ লগোৱা সৰু
আৰুটিৰ নিচিনা যন্তন ; এবিধ
বন ; কোমোৰা আদিৰ গাব বগা
মিহি ধূলি ।

ফুৰ্-ফুৰ্ কৰে } (ক্রি. বি.) ফুৰুৱাপ নাকৰ
ফুৰ্-ফুৰ্ কৰে } সম্ভাৱ অন্ধান, (গছত
খাটে) ।

ফুল (স. শ.) পুষ্প, গছৰ ওটিৰ এখৰ
অৱস্থাত তাক আৰবি থকা পাহি-
বিলাক ; ফুল-ধৰা গছ ; কাপোৰ
আৱিৰ্ভূত দিয়া ফুলৰ আকৃতি ;
মাছৰ কল । (অ. ধা.) পাহি ফুল,
প্রফুল্লিত হ ; ফুল ধৰ্ (গছত
খাটে) ; ফুটিত হ, ওকল ।

ফুলতী (স. শ.) কাপোৰত ভালকৈ ফুল
দিব জনা ভিৰোতা ।

ফুলনি (স. শ.) ফুলৰ বাৰী ।

ফুলবি (বি) ফুল-ধৰা, (ধানত খাটে) ।

ফুলা (স. ধা.) প্রফুল্ল কৰ, পাহি মেলা ;
ফুল ধৰা ; ওকল, বহলা ।

ফুলাম (বি) ফুলৰ আকৃতিৰে শোভিত
কৰা ।

ফুল-কটা (বি) ফুলৰ আকৃতি বুজ,
ফুল কাটি শোভিত কৰা ।

ফুল-চতি (স. শ.) খাই চতিৰ গুণ-
বৰ সৰু চতি ।

ফুলগাৰী } (স. শ.) এবিধ ধাৰব
ফুলগাৰী } বাজী ।

ফুলপৰা (বি) পাতল বগা ছালেৰে
ঢকা হৈ নেৰেখা হোৱা, (চকু) ।

ফেঁকুৰ্ (অ. ধা.) উত্থাপি কান্ধ, পু
কান্ধোতে থককৈ চুটি উত্থাৰ ল ।

কেঁচা (স. শ.) এবিধ সৰু হুহুজাতিৰ
চবাই; (স্ত্ৰী) কেঁচী। [কেঁচামুই।
কেঁচা মুহা (বি) কুকুৰ, অজুৰনি;
কেঁচু (স. শ.) কেঁহ-চবাই।
কেঁচুলুকা (স. শ.) এবিধ চবাই।
কেঁচুৰি 'স. শ.) চকুৰ মলি।
কেঁচুৰিয়া (অ. ধা.) কেঁচুৰিবলৈ
হ, কেঁচুৰি উলিয়া।
কেঁট (স. শ.) সাপৰ কণা বা কুলা।
কেঁটা (স. ধা.) অহিত কৰিবলৈ উন্নগা
বা লগাই দে; কামুৰিবলৈ লগাই
দে, (কুকুৰ)।
কেঁটি (স. শ.) ঐশ্বৰ্য্য, বিজুতি (অলপ
ধনক ভুজ্জ বুলিবলৈ বিপৰীত-ভাৱে
কোৱাত ব্যৱহৃত)।
কেঁটী (বি) কেঁট থকা, কণাবৃত্ত।
কেঁটী-গোহ (স. শ.) কেঁটথকা বিহাল
সাপ।
কেঁহ (স. শ.) এবিধ চবাই, কেঁচু;
গোনেই জগা মহৰ বা গৰুগাৰীৰ
কেঁহজালি (স. শ.) নিচেই প্ৰভাত।
কেকা (স. শ.) গগ, অহতাব।
কেচেকা (বি) পানী মাৰ যোৱা কিন্তু
পৈণত গোহোৱা, (তামোল)।
কেচেবাই (ক্ৰি. বি.) কেচৈ শব্দ কৰি,
(পুৰণি কানোৰ কটাত থাকে)।
কেটেকা } (বি) সাপৰ কেঁটৰ দৰে
কেটলেলা } চেপেটা আৰু বহল হোৱা

কেপা (স. শ.) সাপৰ কেঁট।
কেপা (স. শ.) মলি।
কেহুৱা (বি) মলিন, মলিন।
কেহেলা (বি) মলিন, অপৰিচ্ছাৰ, গা-
ভোৱা (মূৰিহ); (স্ত্ৰী) কেহেলী।
কেন্ (স. শ.) বৰকৈ লবাত বা উত্তল
ধৰাত জুলিয়া বস্তৱ ওপৰলৈ উঠা
হুট হুটীয়া মল; তাৰ বিভিন্ন আন
বস্তু; যেনে, মুখৰ কেন ওলাল।
কেনা (স. শ.) কেন উৎপন্ন কৰ্।
কেনী, (স. শ.) কেনৰ দৰে পাতল
আৰু বগা এবিধ পিঠা।
কেনেক (স. ধা.) যোৱাৰি কেন ভোল,
যোৱাৰ্ স্বৰ্জন কৰ্, থচ।
কেন্‌কুটি (স. শ.) টানকৈ বা অধিককৈ
কথা কোৱাত মূৰবৰা ওলোৱা
কেন। [কেনবৃত্ত।
কেন্‌কেনীয়া (বি) কেনৰ মিচিলা;
কেনে-কোত কাৰে (ক্ৰি. বি.) কেন-
আদিৰে সৈতে, (পানী) বঢ়াত
থাকে।)
কেপা (বি) ভাজৰ হোৱা, কিন্তু সাৰ
হুহুটা (গছ)।
কেব্ (স. শ.) কপালৰ পতি, দশাৰ
লবচৰ; ওজু-আদিৰ একালতকৈ
আন কালৰ গৰুভাৱ কম-বেচ;
মেখেলা-চোলা-আদিৰ কেব বা
বেব আনৰ সমান দৰৰ টোঁ।

কেবা(উপন)অলপ বা ক্ষুদ্র বস্তু বুঝাবলৈ
সংজ্ঞা বা সংখ্যা শব্দৰ পাচত দিয়া
শব্দ ; যেনে, বাছ-কেবা, ভাল বা
অতি ক্ষুদ্র বস্তু বুজাবলৈ কেবি
বেনে, বাছ কেবি।

কেবিরাকেবি (স. শ.) এজনে আন
জনৰ সমান হবলৈ কৰা চেষ্টা ;
এজনে আন জনেৰে যুজিবলৈ বা
বিবাদ কৰিবলৈ কৰা উত্তোপ।

কেকৰা (স. শ.) কেউ-কেউ শব্দ
কৰা শিয়াল।

কেবেকা(বি) এটাৰপৰা, আনটো বৰ
আঁতৰ,(ঠেং); ঠেং বহলাই খোজ
কৰা, পাতিহাঁহৰ দৰে ঢলা।

কেবেকা-কোলা (স. শ.) কঁকালৰ
হুকালে দুই ঠেং থৈ লৰাক বহুওৱা
কোলা।

কেবেকনি (স. শ.) গছৰ দুটা ডালৰ
জোৰা, দুটা ডাল বেলেগ হৈ
যোৱা ঠাই। [ডাল-আদি।

কেৰ্কেটা (বি) একে গুৰিৰপৰা
ওলাই বেলেগ হৈ যোৱা, (গছৰ

কেৰ্কেবীয়া } (বি) নেবাকৈ ঢলি
কেৰ্কেবীয়া } থকা, (যতাহ)।

কেৰ্কেব-কবে } (ক্রি. বি.) সো-সো
কেৰ্কেব-কবে } কৰি, অবিচ্ছেদে,

(বাতাহ ওলাত খাটে)।

কেলাই (স. শ.) বুৰা লগোৱা ডাঙ
খোৰা পাত্ৰ, ডাঙবান।

কৈহু (স. শ.) বংশ, একে আদি পুখুৰ
পৰা বঢ়া লোক সমূহ।

কৈদীয়া (বি) কোনো এক কৈদৰ।

কৌচ-কৌচনি (স. শ.) টানকৈ উপাহ-
লোৱাৰ বা সাপৰ শব্দ।

কৌচ-কৌচা (অ. ধা.) কৌচ-কৌচ,
শব্দ কৰ্ণ।

কৌট্ (স. শ.) কপালত বা ক্ৰকৰ
ৰাজত লোৱা চকন-আদিৰ বিন্দু ;
জন্তৰ কপালত থকা বগা সঁচ।

কৌটা } (বি) কৌটযুক্ত, কৌট
কৌটাল } থকা।

কৌপ্ (স. শ.) চুকাৰ বিজ্ঞা ; কোনো
বস্তুৰ ভিতৰৰ শূণ্যভাগ।

কৌপনি (স. শ.) কৌপোস্তা কাৰ্য্য ;
কৌপোস্তাৰ শব্দ ; পৰিচ্ছন্নৰ কাৰণে
থবকৈ লোৱা চুটি উপাহ।

কৌপা (অ. ধা.) পৰিচ্ছন্নৰ কাৰণে
থবকৈ চুটি উপাহ ল।

কৌপাউৰি (স. শ.) সাপে খেলেৰে মাকে
দি কৰা শব্দ। [তকা গছ।

কৌপাত্ (স. শ.) এবিধ টোৱাতৰ দৰে
কৌপাল্ } (বি) কৌপ-যুক্ত, ভিতৰ
কৌপোলা } জৰা।

কৌপালি (বি) সৰু-সৰু বিজ্ঞা থকা,
পৰমাপু থক নোহোৱা।

কোপ্‌চুৰা (বি) জ্ঞান-বুদ্ধি নথকা
মাহুহ, মূৰ্খ ।

কোপ্‌চাং (স. প.) ভাৰোপ, গণ্ডপ ।

কোপ্‌ঘহী (ক) কুটংগিবী, আপোনাৰ
বিছা বশভা প্ৰকাশ কৰা, আপো-
নাৰ সৰু কাৰ্য্যকে ভাৰবঠৈক কোৱা ।

কোঁহা (স. প.) ছালৰ ওপৰত হোৱা
পক-নথৰা ক্ষুদ্ৰ বহু ।

কোঁহোৰা (স. প.) গাঁড়, বহু ।

কোব্ (স. প.) বেজীৰে এবাৰ জ্বোৰা
বটিয়া, বেজীৰ এখোট ১ মোজো-
থৰ কাপোৰ পোনেই লগাই লোৱা
সিহ্নি । [খিট বা ডেল ।

কোবণ্ (স. প.) আঙাত দিয়া তপত
কোবোহনি (স. প.) হাতীয়ে খজ্জৰে
ঘৰা পৌজৰণি ।

কোচ্‌ (অ. ধা.) কোচ্‌ শব্দ কৰি
উতলা যেন হ । [উতলা পানী ।

কোচ্‌-পানী (স. প.) কোচ্‌ কৰি
কোঁকোঁৰা (বি) আঠা নথকা, শুকান
পিঠা-ভুজিব নিচিনা ।

—

ব, ব ।

ব (স. প.) বসনৰ গলধন ; ভীতত
বাণিব হুতা জ্বাবলৈ দীঘল হুতা
বিজাকৰ এভাগক আন ভাগবপৰা
দাকি বেলেগোৱা জ্বী । (অ. ধা.)

পানীৰ দৰে বাগৰি বা ; বাহুব
দৰে চল ; খাই, ভুজাব কাৰ কব্,
চাকৰি কব্ । (স. ধা.) দাকি লৈ
বা, কাড়ত, বুৰত বা হাতত তুলি
নে ; সিচ, যোগণ কব্, গজিবৰ
কাৰণ দাকি হাণন কব্, (ভটিত
খাটে) ; শূভাৰে বা কাঠীৰে
নিৰ্মাণ কব্ ।

বইনা, (স. প.) কিনিব খোজা বস্তু
নেবেচাটক বাখিবলৈ দিয়া ধন ;
উকীল বাখিবলৈ দিয়া ধন ।

বও (স. প.) উত্তৰ ব । “ব” চোৱী ।

বওতা (ক্ৰম. স.) ভাব-নিৰ্ভতা ; ভটি-
সিটোতা ; চাকৰি কৰোঁতা ;
শূভাৰে বা কাঠীৰে নিৰ্ধোতা ।
(ক্ৰী) কঁতী । [শব্দ বং ।

বং, (স. প.) বটালীৰ নাল, কথাৰ
নাল, কথা কওঁতে ভাবিবলৈ সময়
পাবৰ বা ধন লগাবৰ নিষিদ্ধে
কথাৰ বাজত জ্বোৰা আগাগতীয়া
কথা ; যেনে, মই তাৰ ঘৰলৈ
গলোঁ। বুলিয়েই, তোমাক কওঁ,
সি মোক পালি পাবিব নে পায়,
ইয়াত “তোমাক কওঁ,” এই হুতা

বংশ (স. প.) কৈৱ, একে জনা আদি
পুৰুষবংশৰা বচা' লোকবিলাক ;
বকহ ।

বংশধৰ্ (স. প.) বংশৰ বাই বাহুহ ।

বংশহীন (বি) নিরংশ, বংশ নথকা।
 বংশাবলী (স. শ.) কোনো এক বংশৰ
 লোকবিলাকৰ এজনেৰে সৈতে
 আন জনৰ সম্বন্ধ দেখাই লিখা
 নাম-বিলাক।
 বংশী (স. শ.) বাঁহী, মুকলী।
 বঁকিয়া "বজিয়া" চোৱাঁ।
 বঁজা (বি) গুটী-নথবা; সম্ভান বা
 পেংহালি জন্মাবৰ শক্তি নথকা;
 (জী) বাজী।
 বঁটা (স. শ.) ভাল কাম-কৰাৰ বাবে
 দিয়া ধন বা বস্তু। [অংশ কবা।
 বঁটা (স. ধা.) আনৰ দ্বাৰা ভাগ কৰা,
 বঁতিয়া (অ. ধা.) বাস্ত কৰ্, পেটৰ
 বস্তু মুখে উলিয়া, যেনে, লবাই
 বঁতিয়ালে। (স. ধা.) পেটৰপৰা মুখে
 উলিয়া; যেনে, তেজ বঁতিয়ালে।
 বঁতা (বি) বৈ থকা, সোঁত চলা; যেনে,
 বঁতী নৈ। (স. শ.) বৰ্ণতাৰ জীলিক।
 "বৰ্ণতা" চোৱাঁ। [ভাৰ্য্যাহীন।
 বঁলা (স. শ.) বিয়া-নকৰা বা ভিৰোতা
 যবা মুনিহ। (বি) বিয়া নকৰা,
 বঁহীয়া, (বি) আগ-দিনাই ধুই ধোৱা,
 (মাহত খাটে)। [ভিতৰৰ ভাগ।
 বকট (স. শ.) বেঁতৰ বা বাঁহৰ বুকু বা।
 বক্ (অ. ধা.) বলিয়াৰ দ্বৰে নিবৰ্ধক
 কথা ক, বলক্; অৰাবত অনেক
 কথা ক, অকামিলা কথা ক; (স. শ.)
 এবিধ ফুল আৰু তাৰ গছ।

বকনি (স. শ.) বলিয়াৰ নিচিনা কথা;
 অৰাবত কোৱা অধিক কথা।
 বকব্ (স. শ.) জাবব, সাৰি
 বাকৰি) পেলোৱা বস্তু; লুকাই দিয়া।
 বকৰানি (স. শ.) চুয়া-পাত বা জাবব-
 পেলোৱা ঠাই।
 বকলা, (স. শ.) সঁচি-গছৰ পৰিচাব
 নকৰা ছাল; গুণ্ণদোষ। [হীন।
 বকহাষকহ্ (বি) সোৱাদ নথকা, বস-
 বকাৰ্ (স. শ.) ব-আধৰ।
 বকুল (স. শ.) এবিধ গছ; তাৰ ফুল।
 বক্তা (স. শ.) কৰ্ত্তা। [লক্ষীয়া কথা।
 বক্তব্য (বি) কৰলক্ষীয়া। (স. শ.) কৰ-
 বক্ৰক। (অ. ধা.) বক্, অলপটো বা নিব-
 ৰ্ধক কথা ক।
 বক্ৰকনি "বকনি" চোৱাঁ।
 বক্ৰ (বি.) বেকা, পোন নোহোৱা।
 বখনিয়া (বি) পিয়ন ছৰা, পিয়লৈ এৰা,
 (গৰু-মহৰ পোৱালিত খাটে)।
 বখলা (স. শ.) পোলাকাৰ চেপেটা,
 পাতল বস্তু, বুৰঞ্জীয়া চেপেটা খণ্ড।
 বখলাবখল্ (বি) অনেক বখলামুক্ত,
 অনেক বখলা-কৰা। [কৰ্।
 বখলিয়া, (স. ধা.) ছেলা, বাকলিহীন
 বগ্ (স. শ.) বক-জাতিৰ যতা; এবিধ
 মাছ-ধোৱা দীঘলটুঁজীয়া বগা
 চৰাই; (জী) বগলী।
 বগৰা (বি) নিজৰ বৰ নথকা কিছু

দিন এজনৰ কিছু দিন আন
এজনৰ খবত বাস-কৰা।

বগৰি } (স.শ.) এবিধ সৰু ফল; তাৰ
বগৰী } গছ।

বগা (বি)ভুল, বগৰ নিচিনা বৰণযুক্ত;
(স্ত্রী) বগী। (স.শ.) ভুল বৰণ,
বগৰ বৰণ। (অ.ধা.) বুকু টোচবাই
প্ৰতি কৰ, পেট পেলাই যা; লতাৰ
দৰে বাঢ়ি যা, গছ-আদিত যোবাই
দীঘল হৈ যা। (স. ধা.) আৰোহণ
কৰ, উঠ।

বগা বাহক (স.শ.) তিতাফুল জাতীয়
এবিধ ঔষধি গছ, সিংহ গছ।

বগিভাৰ (স.শ.) বাংচবোৰা লোৰ
পিতা।

বগি মনোহৰ (স. শ.) এবিধ ফল।

বগিয়াবগি (স. শ.) এজনে কোনো
কাম নকৰিলে আন এজনে সেই
কাম কৰিবলৈ অস্বাস্তি হওন।

বগুয়া বা, দুই হাত আৰু দুই আঁঠু
হাটত দি চুঁচৰি যা।

বগুঁড়ীয়া (বি) দীঘল আগ-জোকা
আৰু অলপ বেঁকা।

বগু-ভিঙ্গীয়া (বি) দীঘল ভিজিযুক্ত।

বগু (স.শ.) এংকে বংশৰ যাহুহ।

বগাল, (স. শ.) বঙ্গ-দেশৰ সাহাভ
যাহুহ; (স্ত্রী) বগালনী।

বগালী, (বি) বঙ্গ-দেশৰ, বঙ্গ-দেশত

উৎপন্ন। (স. শ.) বঙ্গদেশৰ ভয়
লোক; বগালী ভাষা।

বগালী-এবা (স. শ.) এবিধ চাপত
বোহা গছ।

বদিয়া (স. শ.) পথাৰৰ আলি।

বচ্ (স. শ.) কুয়লীয়া তামোল নষ্ট
কৰা এবিধ পোক; এবিধ দ্ববত
দিয়া শিপা; তাৰ গছ।

বচন (স. শ.) বাক্য, কথা; কোনো
বিষয়ৰ বিধান-কৰা শ্লোক।

বচী (স. শ.) এবিধ ছগছি কাঠ।

বছৰ (স. শ.) বাৰ সাহ।

বছৰি (ক্রি. বি.) প্ৰতি বছৰত।

বছৰ, উমানি } (বি) এক বা অধিক
বছৰ-বছনীয়া } বছৰৰ নিমিত্তে দিয়া

বা লোহা। “বছৰ-বছনীয়া”
এনেও হয়।

বছৰ, উমানিকৈ } (ক্রি. বি.) এক
বছৰ-বছনীকৈ } বা অধিক বছৰ

নিমিত্তে, এক বা অধিক বছৰ দিব
থকাকৈ। “বছৰ বছনীকৈ”
এনেও হয়। [পোহা।

বছৰ, বিয়নী (বি) বছৰি পোহালি-
বছা (স. শ.) এবিধ সাহ। (স. ধা.)

বছা কাৰ্য্য আদৰৰ দ্বাৰা কৰা
“বাহু” চোৰী।

ব-ছিগা (বি) গলদগত বা লগা, (বলদ)

ব-ছেবা (বি) ভাই-বকাই আহিব
 মবম এবা, আগোন মাহুহম মবম
 নজনা, (প্রায়ে লবাত খাটে) ।
 বছেবেক্ (স. শ.) এবছব ।
 বছেবেকীয়া (বি) এবছব বয়স-পোতা ;
 এবছব থকা বা বছেবেকত এবাব
 কবা বা হোৱা । (স. শ.) মবাব
 প্রথম বছৰৰ অন্তত কবা শব্দধ ।
 বজবীয়া (স. শ.) এবিধ সৰু আঠীয়া কলা,
 বজকৰা (বি) বজাবব, বজাবত থকা ।
 বজা (স. ধা.) বাস্ত মন্ত্ৰৰ ধ্বনি তোলা ।
 বজাব্ (স. শ.) বেচা কিনা ঠাই ।
 বজাবী (বি) বজাবব, বজকৰা । (স. শ.)
 বজাবত বস্ত্ৰ বেচোতা ।
 বজাল্ (স. শ.) এবিধ বনবীয়া বাঁহ ।
 বজুৱা (বি) বাজব, বাহিবব, নিজ
 ধৰৰ নোহোৱা ।
 বজোৱা (স. ধা.) আনৰ দ্বাৰা বাস্ত কৰা
 বজোৱাব্ (স. শ.) পানীৰ বৰ ঢো ।
 বজ (স. শ.) ইজ্জব বাই অজ্জ ; ভয়ত
 পাজনি মাৰি মহা বেগেৰে পৃথি-
 বীলৈ অহা বিহুলী ।
 বজপাত্ (স. শ.) ভয়ত পাজনি বৃত্ত
 বিহুলীৰ আঘাত ।
 বজমন্ (বি) ববটান ।
 বজলেপ্ (বি) বব টানকৈ লাগি থকা,
 একদৰ নোৱাৰাকৈ লগা ; বব টান
 বজাঘাত্ (স. শ.) বজব প্রহাৰ, বিহুলীৰ

খুন্দা, বজপাত্ ; অকস্মাৎ হোৱা
 বব আপদ ।
 বক্ (স. ধা, প্রত্যয়, ছল, কাকি দি,
 ছলেৰে ল ; বাস কৰ, থাক
 (কালত খাটে) ; পৰিত্যাগ কৰ
 (টোপনি) ।
 বকক্ (স. শ.) প্রত্যয়ক, ছলোতা ।
 বকন্ (কৃদ. স.) বকা কাৰ্য্য ।
 বকনা (স. শ.) প্রত্যয়ণা, ছল, কাকি ।
 বকিত্ (বি) প্রত্যয়িত, কাকিত পৰা ;
 নিবাস ।
 বকোতা (কৃদ. স.) বকনা-কবোতা,
 ছলোতা, (স্ত্ৰী) বকতী ।
 বট্ } (স. শ.) বড়-গছ ।
 বট্গছ, }
 বটলা (স. শ.) বাটলুৰ দ্বাৰী ।
 বটা (স. শ.) তাৰোল-পাণ খোজা বা
 দেহতাক নৈবেদ্য দিয়া এবিধ
 খুৰালপোতা পাত্ৰ ।
 বটা, } (স. শ.) এবিধ সৰু চৰাই ।
 বটা-চৰাই, }
 বটালী, (স. শ.) এবিধ কাঠ খোলা
 অস্ত্ৰ ।
 বটিয়া (স. শ.) বিছাত হেঁচি হুহা ।
 বটীয়া (স. শ.) নুত্ৰা পকাই কৰা মিহি
 জুৰী ; এবিধ সৰু হাড় ।
 বঠা (স. শ.) এবিধ চেপেটা আৰু বহল
 আগৰেৰে নাঙ চলোৱা সঁজুলি ।

বঠা-পতীয়া (বি) বঠাব আগৰ দৰে
চেপেটা আৰু ক্ৰমে আগলৈ ঠেক ।

বঠি (স.খ.) ধূপ খুচি দিয়া ওখ সঁজুলি,
মৈদাব বা বেন্দাব কাঠ; গঢ়,
আকৃতি (নিন্দাত) ।

বড়্ (স.খ.) বান্ধিবৰ নিমিত্তে কলা-
মাহ মাটি কৰা লাক । (বি) বৃহৎ,
ডাঙৰ; বৰ ।

বড়্, } (স. খ.) বট, এবিধ বগা
বড়্-গছ, } আঠা ওলোৱা গছ ।
বড়্শী, বড়া, বড়্‌ৱা “বৰশী” “বৰা”;
“বৰুৱা” চোৱা ।

বঢ়নী (স.খ.) ধান বানোতে খুলিলৈ
ধান ঠেলি দিয়া মাৰি ।

বঢ়া (স.খ.) ডাঙৰ বা দীঘল কৰ্; ওপ-
বলৈ বা আগলৈ ঠেল । (বি) উত্তম,
শ্ৰেষ্ঠ, আনতকৈ অধিক বা ভাল ।

বঢ়াবঢ়ি (স.খ.) এজনে আন জনলৈ
খেদি বোৱা কাৰ্য্য, পৰস্পৰে বিবা-
দলৈ আগ বঢ়া কাৰ্য্য ।

বঢ়িয়া (বি) উত্তম, বৰ ভাল ।

বণিয়া (স.খ.) বেপাৰী ।

বতৰ্ (স.খ.) বদ বা বৰষুণ হোৱা
কাল, কালৰ অৱস্থা; কোনো এক
শত্ৰু আৰ্জিবৰ বা চপাবৰ সময় ।

বতৰ্ কালি, (স.খ.) কোনো এক শত্ৰু
আৰ্জিবৰ বা চপাবৰ সময় ।

বতা (স.খ.) ইকবা-জাতিৰ এবিধ সৰু
তৃণ; বতানি, নভৱা মাটি ।

বতানি (স.খ.) বতাৰে আবৃত মাটি ।

বতাহ্ (স.খ.) চলি থকা বায়ু ।

বতাহী (বি) বতাহৰ দৰে বেগী;
অস্থিৰ, চঞ্চল, (জী) ।

বতুৰা (বি) বাতে ধৰা; অধ্যম, বেধা ।

বত্ৰিশ্ (চ.) (সং) একুৰি বাৰ ।

বৎস জৰী (স.খ.) চেঁউৰি গৰু, দামুৰি;
বৃষোৎসৰ্গৰ মাইকী গৰু চাৰি
জনী ।

বৎসৰ্ (চ) (স.খ.) বছৰ, বাৰ মাহ ।

বৎসল্ (চ) (বি) মৰমিয়াল, চেনেহ-কৰা ।

বদতি (স.খ.) কোৱা । ১

বদন্ (স.খ.) মুখ ।

বদান্ত (বি) বৰ দানী, বলী-দানী ।

বদিয়াৰ্ (স.খ.) বাদ-দিওঁতা, দোষাবোপ
কৰোঁতা; দমৰা-গৰু-খুন্দোতা
গৰু-বাছোতা (কাম) ।

বদীয়া (বি) দোষত বা জগৰত পৰা ।
(স.খ.) দোষাবোপিত হোৱা যতা
(জী) বদীয়ানী ।

বহুৰা (বি) নথবোৱা, ধাৰ নথকা,
সোৰা ।

বহু (বি) বহা, মুকলি নোহোৱা ।

বধ্ (স.খ.) গ্ৰাণ দাব্, হত কৰ্ ।
(স.খ.) হত্যা, গ্ৰাণ-নাশ, দাবণ ।
(ক্ৰদ, স.) বধোঁতা; (জী) বধ্ তী ;

বন্ধ (কৃদ. স.) প্রাণ-সাবণ ।

বন্ধী (স. খ.) বধোঁতা, মাৰোঁতা ।

বধ্য (বি) বধিবৰ যোগ্য ।

বন্ (স. খ.) হাৰি; তুণ, ঘাঁহ; হাতৰ
কাম, সামান্ত কাম ।

বনক্ (স. ধা.) শল, বৰণৰ ওপৰত লা লগা

বনুগুটি (স. খ.) এবিধ বন আৰু তাৰ
গুটি। কোঁৰলা বন ।

বনচৰ্ (বি) বনবীয়া ।

বন দেহতা } (স. খ.) হাৰিত থকা
বন-দেহী } উপদেহতা ।

বননি (স. খ.) বনেৰে আবৃত ঠাই ।

বনমালা (স. খ.) কৃষ্ণ মালা ।

বন-বাস্ (স. খ.) হাৰিত নিবাস, হাৰিত
থাকন ।

বন-বজা (স. খ.) বাঘ ।

বনবী (স. খ.) অসতী ভিবোতা, (গালি)

বনবীয়া (বি) হাৰিত থকা, হাৰিয়লীয়া ।

বনা (অ. ধা.) আকাশত উৰি ফুৰ্ ;

ছিঁতাপি. নোহোৱাকৈ অগ্নি ফুৰ্ ।

বনাগ্নি (স. খ.) হাৰিব জুই ।

বনি (স. খ.) কাৰবি, বোপৰ কাৰণ ।

বনিয়া (স. ধা.) বান লগা, বৰ বন গুচাই
পাতল কৰ্, (শস্যত ধাটে) ।

(অ. ধা.) মাৰ্জে-মাৰ্জে পক্ (ফল
বা চুলি) ।

বন্ধা (বি) বন-কৰা, কাষত নিযুক্ত ।

(স. খ) কাম-কৰা মাহুহ, হজুৰা ;

ভূতা, চাকৰ জী, পুং ।

বনৌষধি (স. খ.) দৰবত দিয়া বন, গছ,
ইত্যাদি । বন দৰব ।

বন্ কুকুৰা (স. খ.) বনবীয়া কুকুৰা-চৰাই ।

বন্-কুহু (স. খ) এবিধ কাঁইটীয়া হাল-
ধীয়া ফুল থকা ক্ষুদ্ৰ গছ ।

বন্ গক (স. খ.) যেঠোন ।

বন্ জালুক (স. খ.) পাতৰ পিঠি-কালে
জালুকৰ নিচিনা সৰু গুটি হোৱা
এবিধ বন ।

বস্তি (স. খ) প্রদীপ, জলোৱা চাকি ।

বন্ধ্ (স. ধা.) প্রণাম বা সেৱা কৰ্ ।

বন্ধন্ (স. খ.) প্রণাম, সেৱা । [পূজ্য ।

বন্ধনীয় (বি) সেৱা কৰিবৰ যোগ্য,

বন্-দৰব্, (স. খ.) বনৌষধি, দৰবত
দিয়া গছ, পাত, শিপা ইত্যাদি ।

বন্দী, (স. খ.) বণত ধৰি নিয়া মাহুহ ;

দাস, ভূতা । (বি) আবদ্ধ, কাষত
নিযুক্ত, আঁজৰি নথকা ।

বন্দীয়াৰ্ (স. খ.) বণত ধৰি নিয়া
মাহুহ ; কাটকিয়াল, অগৰব নিমিত্তে
বজাৰ আঁজাৰে আবদ্ধ মাহুহ ।

বন্দী-খাল, (স. খ.) বন্দীয়াৰ বধা ঘৰ,
কাটক ।

বন্ধুলি, (স. খ.) এবিধ ফুল ।

বন্ধ্, (বি) আবদ্ধ, মুকলি নোহোৱা,
আটকি বধা ; চলি নথকা, বৈ

নথকা; ছুঁৱাৰ মাৰি খোৱা বা কাম
 খতি হৈ থকা, (কাছাৰি-আদি)
 (স.শ.) কাম খতি হৈ থকা কাল ;
 যেনে, পূজাৰ বন্ধত ঘৰলৈ গৈছে ।
 বন্ধন (স. শ.) বন্ধা বা আটকি বন্ধা
 কাৰ্য্য ; বান্ধ, গাঁঠি ।
 বন্ধবস্ত (স. শ. যাং) কোনো বিষয়
 নিশ্চয় কৰা কাৰ্য্য, নিকপণ কৰা
 কাৰ্য্য ।
 বন্ধা, (স. শ.) বন্ধুৰা, ধাৰে নিয়া ধনৰ
 বাবে চাকৰ খাটেঁতা । (স. ধা.)
 আনৰ হতুৱাই গাঁঠি দিয়া, বান্ধ
 দিয়া ; ধাতুৰে আবৃত কৰা, সোণ-
 ৰূপ-আদি লগোৱা ; আলি নিৰ্দ্ধাণ
 কৰা ; দমৰাৰ কণী খুন্দা । (কুদ.স)
 বন্ধাওঁতা (স্ত্ৰী) বান্ধতী । [হাতুহ ।
 বন্ধু (স. শ) সখি, বন্ধু, আত্মীয়, হিত
 বন্ধুতা (স্ত্ৰী) বন্ধুৰ সখ্যতা, মিত্ৰতা ।
 বন্ধুৰা, (স. শ.) বন্ধা, ধাৰে নিয়া ধনৰ
 বাবে চাকৰি কৰোঁতা । (বি) বন্ধা-
 সোমোৱা, ধাৰৰ নিমিত্তে চাকৰি-
 কৰা ; ধাৰ দিওঁতাক ভোগ কৰি-
 বৈল দিয়া, (ঘাট) ।
 বন্ধা(বি)বীজী, সন্তান-জন্মাবৰ শক্তি ন
 থকা, (স্ত্ৰী) । (স. শ.) বীজী ভিবি ।
 বন্ধাৰি, (স.শ.) কাম-কাজ, (মৌখিক)
 বন্ধ বিড়লী । } (স. শ.) বনবীয়া,
 বন্ধ-বিবলী } মাইকি মেহুৰী ।

বন্ধ-বোন্ধা, (স. শ.) বনবীয়া মতা
 মেহুৰী । মতা বা মাইকীক বিশে-
 ৰকৈ নকৈ কেৱল বনবীয়া মেহু-
 ৰীক বুজাব লাগিলে “বন্ধ বোন্ধা”
 বোলা যায় ।
 বন্ধ ভোজ (স.শ.) কেইবা জন মানুহে
 পঁচা তুলি নিজ ঘৰত বাজে আন
 ঠাইত কৰা ভোজন-পান ।
 বন্ধমলা, (স.শ.) গোসাঁইসকলে শিষ্যক
 দিবলৈ মালা-কৰা এবিধ বনবীয়া
 গছ । [বান্ধব ।
 বন্ধ মানুহ (স.শ.) এবিধ নেজ নথকা
 বন্ধ, (বি) বনবীয়া, হাৰিৰ ।
 বন্ধো (স. শ.) কেঁচটাই ।
 বন্ধুট, (স. শ.) এবিধ চৰাইৰ জঁৰ
 নিচিনা ফুল-ধৰা বন ।
 বন্ধ-হালধি, (স.শ.) কেঁচুৰি ।
 বন্ধুৰা (স.শ.) মৰম বা পুতৌ কৰা মাত
 বন্ধ (স. শ.) বতিওৱা কাৰ্য্য ।
 বন্ধি (স. শ.) বাতি, পেটৰপৰা মুখে
 দি উলিওৱা কাৰ্য্য, সেইৰূপে উলি-
 ওৱা বন্ধ ।
 বন্ধন (স.শ.) মুখ, মূৰৰ গঢ়, আকৃতি ।
 বন্ধন (স. শ.) জীৱনৰ কালৰ এভাগ ।
 বন্ধসীয়া (বি) বন্ধপোৱা ; অধিক বন্ধস
 হোৱা ।
 বন্ধসে (ক্ৰি. বি.) বন্ধসৰ ঘাৰা ।
 বন্ধাণ্ (বি) জৰণি মুখ বিশিষ্ট, হুঠাৰ ;
 বৰ্ণনা কৰা কথা । ১

বব্, (বি) উত্তম, জ্যেষ্ঠ, তত্ত্ব ; প্রধান ;
ডাকব, বৃহত, বয়সে ডাকব,
জ্যেষ্ঠ । (স.শ.) দবা ; দেহতা বা
কবিয়ে বাকা নিদ্ধিব নিমিত্তে দিয়া
আশীর্বাদ । (অ. ধা.) বশ হ,
অধীনতা স্বীকার কব, মিল হ ;
বেনে, নগাই অসম-বজাত ববিলে ।
(স. ধা.) আমি স্বরূপে বাছি ল ;
বেনে, সীতাই বায়ক ববিলে ;
কোনো কার্য কবিবলৈ প্রতিনিধি
রূপে নিযুক্ত কব, যেনে, হোম
কবিবলৈ পুৰোহিত ববিছে ।

ববং, (ক্রি. বি.) ছুটা কথার আগব-
টোতট্টক পাচবটোক জ্যেষ্ঠ বুজোয়া
যাত, যেনে, বেয়া কথা কোয়া-
তট্টক ববং যেনে-মনে থাকিবা ।

ববগনি } (স. শ.) কোনো ক্ষমতাসম্বল
ববকনি } লোকে বলবে তোলা পচা

ববকা, (স. শ.) উলুতট্টক বহল আক
দীঘল পাতেবে এবিধ তৃণ ; ববতা ।

ববকানি, (স. শ.) ববকাব হাবি ।

ববহা, (স.শ.) কুৰাত বা নালত নোম-
লগোৱা বাঠী ।

ববটি, (স. শ.) ছালব জবী ।

ববণ্, (স. শ.) বৰ্ণ, বগা-কলা-আদি ।

ববতা, (স. শ.) ববকা ।

ববতীয়া, (বি) ব্রত কবা, উপবাসী ।

ববত্, যানি, (স.শ.) এবিধ কলা ।

বব্‌ভোপ্. (স. শ.) কামায়ন এবিধ
বুছাত্ত । [পতজ ।

ববল্, (স. শ.) এবিধ বিঘাল শুং লগা
ববলীয়া (স. শ.) এবিধ কাঠ-ফুটোয়া
পাখিযুক্ত পোক ।

ববলী (স. শ.) এবিধ আগ বেঁকা মুখত
শুং থকা মাছ-ধৰা যতন ।

ববলী-ভাঁবি “ভাঁবি” চোৱী ।

ববৰ্, (অ. ধা.) ববয়ণ পেলা । (স. ধা.)
ববয়ণৰ দৰে ধাবে নিক্ষেপ কৰ ;
যেনে, শব ববৰিলে । [পৰা ।

ববয়ণ্, (স. শ.) কুষ্টি, মেঘৰপৰা পানী-
বববিষয়নী }
ববব্‌বিষয়নী } “বহব্‌বিষয়নী” চোৱী ।

বব্‌আই(স.শ.) ‘বব-মা ; বসন্ত-বোগ ।

ববা (স. শ.) গাহৰি ; বানিবলৈ
নিয়া ধান ; কোমল চাউল হোৱা
এবিধ ধান, বড়া, কুৰি জন কাঁৰীৰ
ওপৰৰ বিষয়া । (স. ধা.) সমত
কবা ; মিল বা বশ কবা ।

ববাই (স. শ.) ডাকব লোকৰ স্বভাব
বা আচৰণ ; অহংকাৰ ।

ববাই-বুজাই (ক্রি. বি.) মান্তি কৰিবৰ
কাৰণ সকলো কথা পুনঃ পুনঃ কৈ ।

ববাপী (স. শ.) সন্ধ্যাসী । [বাছ ।

ববালি (স. শ.) এবিধ বাকলি বধকা

ববালিবকুয়া (স.শ.) এবিধ বন ।

ববালি-লতা (স. শ.) ববালি মাছ
পোয়ালি, সক ববালি মাছ। ১

ববাহ্ (স. শ.) গাহবি. ববা।

ববাহী (স. শ.) অসমব এজাতি আদি-
বানী মাছহ।

ববি (স. শ.) গুলীৰ নিচিনাকৈ
কৰা দৰব। (বি) ছন পৰি থকা,
বাকবি। [মাটি।

ববিয়নি (স. শ.) ছন পৰি থকা বায়-
ববিয়লা (স. শ.) এবিধ সক মাছ।

ববীয়া (স. শ.) বাবী বায়ুলীৰ জহবা
লবা; জাতি বোহা বায়ুণ; বায়ুলীৰ
গৰ্ভত আন জাতিৰ মতাবপৰা
হোৱা সম্ভান; সেইৰূপে উৎপন্ন
এক জাতি; (স্ত্রী) ববিয়ানী।

ববী (বি) মিলেবে থকা; বশে থকা।

ববণ্ (স. শ.) জলৰ অধিপতি দেৱতা;
এবিধ গছ।

ববৰা (স. শ.) অসমৰ কোনো এক
খেলৰ বাই খিৰিয়া। যি খেলত
ফুকন থাকে তাত ববৰা তেওঁৰ
তলভীয়া।

ববৈ (স. শ.) শোভাৰ নিমিত্তে কোনো
বস্তুত গুলমাই দিয়া সোণ-ৰূপ-
আদিৰ মণি বা সুবীয়া বস্তু।

বব্-কথা (স. শ.) ভাৰোপ, গণ্ডপ।

বব্-কথীয়া (বি) ভাৰোপ-মৰা।

বব্-কাপোৰ্ (স. শ.) আৰম্ভ গাত

মেৰাই লোৱা ছত্ৰবনীয়া কপাহী
কাপোৰ।

বব্ কাহ্ (স. শ.) এবিধ কাঁহৰ বান্ধ।

বব্ কৈ (ক্রি. বি.) ডাঙৰ কৈ, শকত
ৰূপে, বলেৰে; অধিক ৰূপে।

বব্-গলা (স. শ.) বাহু-মাছ।

বব্-গিৰী, 'স. শ.) গাৰ্হৰ বয়সীয়া।

মাম্বহৰ উপাধি (কাম) ভাৰ্য্যাব
ককায়েক।

বব্ ঘৰ্ (স. শ.) গৃহস্থ শোৱা আৰু
মূল্যবান বস্তু-খোৱা ঘৰ।

বব্জ্ (স. খা.) ত্যাগ কৰ, এব্, , পাপী
বা অন্তৰি বুলি সঙ্গৰ বাজ কৰ্।

বব্জন্ (স. শ.) ত্যাগ কৰণ, এবণ।

বব্-জনা (স. শ.) জেঠোত, জেঠাল।

বব্জিত্ (বি) ত্যাগ-কৰা, এবা; পাপী
বা অন্তৰি বুলি সঙ্গৰ বাজ কৰা, বচা।

বব্ টোকোলা, স. শ. এবিধ মাছ-আদি
গোৱা বৰ দীঘল টোটেৰে ডাঙৰ
চৰাই। [আখৰ; জাতি।

বৰ্ণ (স. শ.) বৰণ, বৰ্ণা-কলা-আদি;

বৰ্ণন্ (স. শ.) বিস্তাৰিত ৰূপে কথন।

বৰ্ণনা (স. শ.) কিস্বৰণ, বিস্তাৰিতৰূপে
কোৱা বা লিখা কথা।

বৰ্ণবিশ্বাস্ (স. শ.) লিখাত শুদ্ধ আখ-
ৰৰ ব্যৱহাৰ।

বৰ্ণমালা (স. শ.) কোনো ভাষাৰ
সমূহায় আখৰ। [লিখ্.

বৰ্ণা (স. খা.) বিস্তাৰিত ৰূপে কৰা

বৰ্ণা-ভঙ্কি (স.শ.) অন্তৰ্দ্ধ বৰ্ণবিভাগ, যি
আখৰেবে যি শব্দ লিখিব লাগে
তাতকৈ অন্য আখৰ ।

বৰ্জ (অ. ধা.) নষ্ট নহৈ থাক, টিক ;
বৰ্জা পৰ, সৰুটৰপৰা সাৰ ।

বৰ্জ্যাম্ (বি) হৈ থকা, জীৱিত, আগত
থকা (স.শ.) এতিয়া হৈ থকা কাল ।

বৰ্-থেকেবা (স.শ.) “থেকেবা” চোৱা ।

বৰ্-দৈচিলা } (স. শ.) বহাগৰ বিহুৰ
বৰ্-দৈচিলা } অলপ আগ বা পাচত
বা ছয়ো সময়ত হোৱা বৰ ধুমুহা ।

বৰ্জ্জ (বি) বঢ়োৱা, ডাঙৰ বা অধিক
কৰা । [কৰণ ।

বৰ্জ্জ (স. শ.) বাঢ়ন, ডাঙৰ বা বেচি
হওন; বঢ়াওন, ডাঙৰ বা বেচি
বৰ্জ্জিত্ (বি) বঢ়া, ডাঙৰ বা বেচি হোৱা
বঢ়োৱা, ডাঙৰ বা বেচি কৰা ।

বৰ্-পাত্ৰ } (স.শ.) অসম বজাৰ
বৰ্-পাত্ৰ গোহাঁই } তিনি জনা মজীৰ
শেষ জনা ।

বৰ্-ফুটিয়া (বি) মিহি নোহোৱা, বালি ।)

বৰ্-বকয়া (স.শ.) পুৰণি আসামৰ এজন
বিষয়া, তেওঁ বিচাৰক আছিল ।

বৰ্-বান্ধ (স.শ.) ঢেকীয়া পতীয়া বান্ধ ।

বৰ্-মা (স. শ.) পিতৃৰ ককায়েকৰ
ভাৰ্যা । [প্ৰধান বা ঘাই মাহুহ ।

বৰ্-ম্বীয়া (বি) ডাঙৰ ম্বৰযুক্ত । স.শ.)

বৰ্-মোহ্ } (অ. ধা.) বদ বৰম্বণত
বৰ্-মোহ্ } থকাৰ নিমিত্তে পচি
ম্বৰু বীয়া হ, পচি ভেঁ-কুৰ ।

বৰ্-লোকালি (অ. শ.) ডাঙৰ লোকৰ
আচৰণ, ভেম ।

বৰ্ধ (স. শ.) বহৰ ; পৃথিবীৰ ন ভাগৰ
এভাগ । [বাৰিষা ।

বৰ্ধা (স. শ.) এক ঋতু, শাওণ-ভাদ,
বৰ্হ-ম্বুৰি (স.শ.) এবিধ গছৰ পাতৰম্বুৰি;
তাক চোবালে মূখ কলা পৰে ।

বল্ (অ. ধা.) বতাহৰ দৰে চল ; যেনে
বতাহ বলিছে । (স. ধা.) পিটি বা
টানি দীঘল কৰ, (ধাতুত খাটে) ।
(স. শ.) গাৰ শক্তি ; ক্ষমতা ;
পৰাক্ৰম । [ক ।

বলক্ (অ. ধা.) বক্. বলিয়াৰ দৰে কথা
বলকনি (স. শ.) বকনি, বলিয়াৰ নিচিনা
কথা । [নপুংসক-কৰা গক ।

বলদ (স. শ.) কণী কাটি বা খুন্দ
বলদায়ক্ (বি) শক্তি দিয়া, বল-বঢ়োৱা ।

বলধা (স. শ.) অণ্ডকোৰ ডাঙৰ হোৱা
ৰোগ । (বি) অণ্ডকোৰ বঢ়া
ৰোগযুক্ত । [বলদ ।

বলধি (স. শ.) এবিধ বিদেশী ডাঙৰ
বলম্ (স. শ.) পথাৰৰ পানী ঘোৱা বাট,
প্ৰতিমাৰ মাটিৰে সজা অলকাৰ
বিশেষ ; শাস্ত্ৰবিশেষ ।

বলয়া (স. শ.) এডলীয়া থাক ।

বলক্(বি)ভাঠ, দৃঢ়, লবণে নোহোৱা ;

যেনে, সেই কথা বলক্ ।

বলক্ } (বি) বলক্, বলী, বলিষ্ঠ ।
বলক্ }

বলাৎকাৰ্ (স.শ.) বলেৰে কাম-
কবোৱা কাৰ্য্য ; বলেৰে অভিশপ্তন ।

বলি (স.শ.) দেৱতালৈ উৰ্গা জন্ত বা
আন বস্তু ।

বলিকটীয়া (স.শ.) দেৱতালৈ উৰ্গা
জন্ত আদি কাটোতা ।

বলিত্ (বি) দৌঘল, লম্বা ।-১

বলি-দান্ (স.শ.) দেৱতালৈ জন্ত-আদি-
উৰ্গা কাৰ্য্য ।

বলিঘৰা, (স. শ.) এবিধ মাছ ।

বলিয়া (বি) বাতুল, উন্নত, পগলা ।
(স.শ.) বাতুল মানুহ ; (স্ত্ৰী) (বি)
(স.শ.) বাউলী ।

বলিয়াভিঙৱা (স.শ.) কাগসতাই দি
হিবেজু হৈ বলিয়া হোৱা, (হাতী) ।

বলিয়ালি, (স্ত. শ.) উন্নততা, বলিয়াৰ
আচৰণ । [বলিষ্ঠা ।

বলিষ্ঠ (বি) বলী, বলক্, বলক্ ; (স্ত্ৰী)

বলী (বি) বলক্, শক্তি মন্ত, বল ধৰা ;

(স্ত্ৰী পুং) ; বৰকৈ বঢ়া, ফল-ফুল

যুক্ত হোৱা, (শস্য) ; যেনে, খান

জৰা বলী হৈছে ; সাফল্য, সাৰ ধৰা,

(হাট) । (স. শ.) বল ধৰা বা

কমতাৰন্ত্ৰ মূনিহ বা ভিৰোতা ;

যেনে, বলীয়ে বল কৰে ।

বলীকৈ (ক্ৰি.বি) প্রচুবৰূপে, অধিককৈ ।

বলী-দানী (বি) বদান্ত, বৰ দানী ।

বলুকা (স. শ.) বালি-চাপৰি, নৈৰ
দাঁতিত বা মাজত ওখ হৈ ওলোৱা
বালি ; সাগৰৰ দাঁতি ।

বল্ (স.শ.) প্ৰিয়লোক, চেনেহৰ
মানুহ ; (স্ত্ৰী) বল্ভা । [পৰাচিত ।

বশ্ (বি) অধীন, তলতীয়া, আত্মা-মনা ;

বশক্ (বি) অধীনতা স্বীকাৰ কৰা,
আত্মা অহুসাৰে চলা ।

বশবৰ্ত্তী (বি) বশ, তলতীয়া ।

বশীভূত্ (বি) অধীন বা বশ হোৱা ;
ঔষধ বা মন্ত্ৰৰ দ্বাৰা মোহিত ।

বশ্য (বি) অধীন, বশ, নম্ৰ ।

বসতি (স.শ.) নিবাস, থাকন ; মানুহ
ধৰা ঠাই ।

বসতীয়া (স.শ.) লোকৰ পটাৰ ঘাট
খোৱা মানুহ । (বি) লোকৰ পটাৰ
ঘাট ভোগ-কৰা, যেনে, বসতীয়া
প্ৰজা ।

বসন্ (স. শ.) বস্ত্ৰ, কাপোৰ ।

বসন্ত, (স. শ.) এক ৰত্ন, চত-বহাগ ;
ওটিওলোৱা বোগ ; আই সকল ।

বসন্তৰা } (স.শ.) পৃথিবী । "বসন্তৰা"
বসন্তৰা } এনেও হয় ।

বস্তু (স.শ.) দ্ৰব্য, পদাৰ্থ । জীৱা

জন্তত্ বাবে জগতৰ আন সকলো
অংশ ; সম্পত্তি ।

বহু (স.শ.) কাপোব, গাব আৰণ ।
বহু (অ.ধা.) উপবেশন কৰ, আসন
ল; নিবাস কৰ, ঘৰ-বাৰী কৰি
থাক; বাৰী লপতি ভজ; দাব,
ভগলৈ যা।

বহুত (স.শ.) ডেৱা-গছৰ গুটি।

বহুগুৰা (বি) বহাগত হোৱা।

বহুতা) (স.শ.) অসমৰ ডাঙৰ
বহুতীয়া) লোকৰ খাতৰ মাটি খাই
কামকৰা মানুহ।

বহন, (স.শ.) উপবেশন; দাকি লৈ
যোৱা বা বোজা অৰূপে গাত লৈ
থকা কাৰ্য্য; ধাৰণ।

বহনা, (স.শ.) মৰম, চেনেহ; মৰ
মৰ মানুহ। প্ৰিয় লোক (স্ত্ৰী,পু.);

বহনি (স.শ.) বাতি-পুৰা প্ৰথমতে
হাততে ধন লৈ কৰা বিক্ৰী, বাতি-
পুৰা প্ৰথমে বেচা বস্তব নিমিত্তে
পোৱা ধন।

বহনী (স.শ.) বৰ ডাঙৰ জাতিৰ শেন।

বহনু (বি) বিত্তীৰ্ণ, পঞ্চালিয়ে অধিক।

বহলা (স.ধা.) বহল কৰ, পঞ্চালিয়ে বঢ়া।

বহলে (ক্ৰি. বি.) পঞ্চালিয়ে এঘাতিৰ
পৰা আনদীতিলৈ।

বহা (স.শ.) অলপ দিন থকা বা প্ৰব-
হুৰা ঘৰ, সত্ৰৰ ভকতৰ ঘৰ।

(স. ধা.) দবা, নত কৰ, হেঁচি
ভজলৈ হুৰা, কোনো বস্তব ওপৰত

স্থাপন কৰ, সিদ্ধিবৰ কাৰণে
চকত পেলাই তাপ দি। (অ. ধা.)
বৃহত কাৰ্য্য কৰ, ডাঙৰ কামত
সিদ্ধি লাভ কৰ। [যাহ।

বহাগ্ (স.শ.) বৈশাখ, বছৰৰ প্ৰথম
বহাগ-মহীয়া (বি) বহাগ-মাহত হোৱা,
বহাগৰ। (ক্ৰি বি.) বহাগ-মাহত।

বহাগি (স.শ.) দোলা-ধোৱা মাৰি।

বহিধোৱা (স.শ.) দমৰা, চতিৰ ওপৰত
বহাই মাৰলীত লগোৱা খুঁটি।

(বি) কাম নকৰাকৈ লোকৰ
পৰিভ্ৰমৰ ফল-ভোগ কৰা।

বহিৰ্গত (বি) বাজ ওলোৱা, বাহিৰ
হোৱা। [পোকৰ।

বহিৰ্ধাৰ্ (স.শ.) পহলি; মলৰ হুঁহাব,

বহিষ্কৃত (বি) বাহিৰ কৰা, বাজ উলিওৱা।

বহ (বি) অনেক, অধিক, সবহ।

বহুকলোৱা (বি) অনেক-দিনীয়া, প্ৰাচীন,
বৰ পুৰণি।

বহুত (বি) অনেক, অধিক, বহ।

(স.শ.) অনেক লোক বা বস্তু।

বহুদৰ্শিতা (স.শ.) অনেক দেখি ভনি
লভা জ্ঞান।

বহুদৰ্শী (বি) অনেক দেখি ভনি জ্ঞান
পোৱা, জ্ঞানী।

বহনা (স.শ.) হাতীৰ গলখনত মাউত
বহা ঠাই; তেল পেৰাৰ বতন।

বহুবচন (স.শ.) শব্দৰ আৰু ক্ৰিয়াৰ

এটাতকৈ অধিক অর্থ বুজোৱা
অবস্থা।

বহুবকী } (বি) বহুত কথা-কোৱা,
বহুভাষী } বয় কথকি।

বহুমূল্য } (বি) অধিক ধন লগা।
বহুমূলীয়া }

বহুল (বি) অধিক, বিস্তৰ; নানা;
বিস্তৃত; ব্যাপ্ত।

বহুল পৰিমাণে } (ক্রি.বি.) অধিক-
বহুলকণে } কণে, সবহকৈ।

বহুৱা (স.ধা) লোকৰ দ্বাৰা উপবেশন
কৰা, আসনত স্থিৰ কৰ্.; হেঁচি
তললৈ সূয়া, দবা, নত কৰ্.।
(স. শ.) বৎ লগাবৰ নিমিত্তে
ধেমেলীয়া-কথা-কোৱা আৰু অনেক
ভাঙলোৱা মাছহ।

বহুৱালি (শু. শ.) বহুৱাব আচৰণ বা
কথা।

বহুি (স.শ.) অগ্নি, জুই।

বক }
বকহুল } হৃদয়, বুকু।

বা (অবা) নাইবা, দুইব এক (স. ধা.)
বঠাবে চলা, (নাও) ; নাকলেবে
চহা; বজা, বাজকৰ্.; খাটনিত
নিযুক্ত কৰ্., খটা। (স.শ.) বতাহ।
(ক্ৰম.স.) বাৰ্ত্তা, (স্ত্ৰী) বাতী।

বাই (স. শ.) জোঠা ভগ্নিনী, একে

গিহুৰ বা দৰাই-আদিৰ বয়সে ডাঙৰ
জীয়েক। [সন্মানেৰে মতামাত।

বাই-দেও, (স. শ.) জোঠা ভগ্নিনীক
বাইলুং (স. শ.) আভকতীয়া 'আহম-
বিলাকৰ জ্যোতিষীয়া।

বাইশ্ (চ) (সং) দুই অধিক কুৰি।

বাউ, (স.শ.) থবাহি-পাচিৰ মুখত বন্ধা
কামী।

বাউ }
বাউ-ধাব, } (স.শ.) এবিধ ধান।

বাউনা (স.শ.) কঁটীয়া হৈ থকা বয়সীয়া
মাছহ; (স্ত্ৰী) বাউনী।

বাউল } (বি) বাতুল, উন্নত, বলিয়া;
বাউলা } (স্ত্ৰী) বাউলী।

বাউলা (স.শ.) বলিয়া মাছহ; (স্ত্ৰী)
বাউলী। [চেপেনা।

বাউলি (স. শ.) চৌ নমোৱা লোৰ
বাউলি (স.শ.) কান্ধৰ নাম আৰু হাতৰ
ঠাৰিৰ ওৰি ভাগ; দবা পৰলি-
চালৰ দ্বাতিত বন্ধা থেৰ।

বাও }
বাও-ধান } "বাউ" চোৱা।।

বাস্ত-কণী (স.শ.) পোহালি উৎপাদনৰ
শক্তি নথকা ডিম্বা; জহৰা লৰা।

বাং-পিটা (বি) বৰকৈ মাৰ্., দগৰ।

বাৰ্ড (বি) সোঁ ফালৰ বিপৰীত।

বাৰ্ডকা (স.শ.) ধানৰ ডাঙৰি কঢ়িওৱা

দুট মূৰ জোড়া অলপ বঁকা এচটা
 বাহ, শিকিয়াত বস্ত্ৰ নিয়া কানমাৰি ।
 বাৰ্ঙ-পকীয়া (বি) বাৰ্ঙ-ফাললৈ ঘূৰা ।
 বাৰ্ঙ-ফলীয়া (বি) বাৰ্ঙ ফালৰ ।
 বাৰ্ঙ-হতীয়া (বি) বাৰ্ঙ হাতেৰে কাম-
 কৰা, বাৰ্ঙ হাতৰ ফালে থকা ।
 বাৰ্ (স.খ.) এবিধ মাছ-খোৱা পানীৰ
 ভূত ।
 বাকী "বাকী" চোৱা ।
 বাকোহ্ (স. খা.) আঁচুৰি ঘা লগা ।
 বাক্‌বাক্‌ (স.খ.) এবিধ আঁকাবঁকা সাপ ।
 বাকী "বাকী" চোৱা । [তন ।
 বাট (স.খ.) গাইৰ তন ; মাইকী জন্তৰ
 বাট (স.খা.) ভাগৰু, ভগাই দি ।
 (কদ.স.) বা-টোতা ; (জী) বা-টোতী ।
 বাটন (কদ.স.) বা-টি বা ভগাই দিয়ন ।
 বাতি (স.খ.) বাত্ৰ, পেটৰ পৰা মুখে দি
 উলিওৱা বস্ত্ৰ ।
 বাবী (স.খ.) বিধবা, স্বামী মৰা-তিবোতা
 বাহ্ (স.খ.) এবিধ কোঁপোলা গাঁঠি-
 যুক্ত গছ ।
 বাহনি (স.খ.) বাহৰ হাবি, বাহ-বাৰী ।
 বাহী (স.খ.) মুকলী, এবিধ বিছাবুজ
 মুখেৰে বগোৱা বাহৰ বস্ত্ৰ ।
 বাহ-গাজ্ (স.খ.) বাহৰ কোৱঁৰা বা
 গজালি ।
 বাহ্-পতীয়া (বি) বাহ-পাতৰ নিচিনা ।
 বাহ্-পাতী (স.খ.) এবিধ সক চেপেটা
 মাছ ।

বাক্ (স.খ.) কথা, মাত । (স.খা) ঢাল,
 পাজ্ৰ কাতিকৈ ডাবপৰা পেলা ।
 বাকনি (স.খ.) দুই বাহৰ দাঁতি ;
 বোঁধা, পুথিৰ বকলা । ১
 বাকৰি (বি) ছন পৰি থকা, চাহ-নকৰা ।
 বাকৰিয়নি (স.খ.) ছন পৰি থকা মাটি ।
 বাকলি } (স.খ.) ফলৰ ওপৰৰ ছাল,
 বাকল } ওটিৰ চোকোৰা, মাছৰ
 গা-ঢকা বাকলি ।
 বাকলি-বসন্ (স. খ.) ঋষিবিলাকে
 পিছা গছৰ ছালৰ মোটা কাপোৰ ।
 বাকলীয়া (বি) বাকলি লগা, বাওলিযুক্ত ।
 বাকী (স.খ.) অল্পশেষ, ব্যয়ৰ পাচত
 বাচি থকা বস্ত্ৰ । (বি) শেষ, ব্যয়ৰ
 পাচত বাচি থকা ; অনা, নিয়া বা
 লোৱাৰ পাচত শেষ থকা ।
 বাক্-চতুৰ্ } (বি) কথা-কোৱাতনিপুণ,
 বাক্-পটু } ভালকৈ কথা কব পৰা ।
 বাক্-চতুৰতা } (স.খ.) উত্তমৰূপে লালী
 বাক্-পটুতা } লগাই কব পৰা গুণ
 বা শক্তি । [কথা ।
 বাক্য (স.খ.) কথা, বচন, মাত, একাকি
 বাকা-বিজ্ঞাস (স.খ.) ব্যাকবৰ্ণৰ নিয়ম
 মতে শব্দবিলাকৰ গুৰু প্ৰাধিক ।
 বাধব্ (স.খ.) হীৰা পানা-জালিয়া আদি
 চক্ৰকীয়া শিল ; আঙাত দিয়া
 বা তামোলৰ লগত চোবোৱা জলা

হুগছি গুটি-আদি ; নববত শ্মি
 গুটি, শিগা বা ছাল ।
 বাথক (স.খ.) গুটি-খান-খোয়া মেব ।
 বাথকরা } (বি) বাথব-লগোৱা, বাথ-
 বাথবাম্ } বেবে শোভিত কৰা ।
 “বাথব-পতা” এনেও হয় ।
 বাগতি(স.খ.) সঁচা কথা লুকাবৰ ইচ্ছাবে
 বৈকাঠৈ কোৱা কথা, চাঁচৰি ।
 বাগব্ (অ.খা.) লুটিখা, লুটিয়ালুটি কব্ ;
 পুনঃপুনঃ ওপৰৰ দাঁতি তল আৰু
 তলৰ দাঁতি ওপৰ কৰি গতি কব্ ;
 বৈ যা, জুলোৱা বস্ত্ৰৰ দৰে গতি
 কব্ ; নিজ ঘৰ নথকাত অনে-
 কৰ ঘৰত বাস কৰি ফুৰ্ ! (স.খ.)
 ওপৰৰ কাল তল, তলৰ কাল ওপৰ
 কৰা বা লুটি ধোৱা কাৰ্য্য ।
 বাগৰা (স. খা.) বাগব খুঁজা, লুটিয়াই
 পেলা ; তলৰ দাঁতি ওপৰ, ওপৰৰ
 দাঁতি তল কৰি গতি কৰা ।
 বাগৰাবাগৰি (স.খ.) লুটিয়ালুটি, ঘনে-
 ঘনে তলৰ দাঁতি ওপৰ আৰু ওপৰৰ
 দাঁতি তল কৰা কাৰ্য্য ।
 বাগাড়ব (স.খ.) অৰ্ধলৈ নেচাই কৰা
 উচ্চ শব্দৰ ব্যৱহাৰ ।
 বাগি (স.খ.) এবিধ সৰু কাঁইটীয়া গছ
 আৰু তাৰ ফল ; প্ৰত্যাহা, চাড়ুৱী,
 দাই এবাবৰ নিমিত্তে দিয়া কীকি ।

বাগিছা (স. খ.) উদ্যান, ফুলবাৰী,
 চাহ-বাৰী ।
 বাগিয়াব্ (বি) বাগি দিয়া, ধুওঁ ।
 বাগ-বস্ত্ৰ, (অ) (স.খ.) মাহুহৰ বাক্য-
 উচ্চাৰণৰ দাই বতন, যেনে জিভা,
 ঠঠ, দাঁত, ইত্যাদি ।
 বাঘ্. (স.খ.) একাতি হিংসক বস্ত্ৰ,
 তাৰ অনেক উপজাতি আছে ।
 বাঘ্-জালী (স.খ.) চবাইলৈ কান্দপতা
 মাহুহ লুকাই থকা গছ পাতেৰে
 আবৃত ঠাই । [মৰা চাপৰ ।
 বাঘ্-চকা (স.খ.) কুয়ো হাতেৰে বৰকৈ
 বাঘ্-নেজী থকা (স.খ.) এবিধ কলা
 আঁচহুস্ত ভূটীয়া নোয়ৰ কাপোৰ ।
 বাঘ্-বকৰা (স.খ.) এবিধ ভাঙৰ মকৰা ।
 বাঘ্-মৰীয়া (স.খ.) বাঘ মাৰোঁতা ।
 বাহুৰা (বি) অকাষিলা ; অপাছ ।
 বাহৰ্ (স.খ.) বজালী মহ, বিদেশৰ
 পৰা অনা মহ ।
 বাহি (স.খ.) এবিধ ফিছালৰ নিচিনা
 লতাৰ ফল ; তাৰ লতা ।
 বাচ্ (স.খ.) গছ, কোনো বস্ত্ৰৰ হুগছ ।
 বাচলিশ (চ) (সং) হুহুৰি হুই ।
 বাচ্যাবাচ্য (স.খ.) যৌথিক বিবাহ,
 উথনাউথনি ।
 বাছ্ (স.খা.) এবিধৰ পৰা আন বিধক
 পৃথক্ কব্ ; বেয়া ভাগ এবি ভাগ
 ভাগ ল ; বেয়া বুলি ধব্ ; কাটি বা

হিদি বাহিবলৈ বৃণ্ড কৰ্ ;

কাপোবত ফুল দি । (স. প.)

ভাল বেয়াৰ বিচাৰ । (কৃষ্ণ. স.)

বাহোতা ; (স্ত্রী) বাহিভী ।

বাহুবলীয়া (বি) ভালতট্টক ও ভাল,
অতি উত্তম ।

বাহু (কৃষ্ণ. স.) বহা কাৰ্য্য ।

বাহনি (স. প.) মনোনীত কৰা বা বাহি
লোহা কাৰ্য্য ।

বাহক (স. প.) দাম্ভি, পক্ষ-পোহালি ।

বাহু (স. প.) বাহিবৰ ডাঙ্গ বা কাল ।

(বি) বাহিবৰ, ভিতৰৰ নোহোতা ;

সৰু নথকা, নিজ ঘৰৰ নোহোতা :

প্রকাশিত, ব্যক্ত, সকলোৰে জনা ;

পৃথক্, বেলেগ । (অ. ধা.) বাহ্যৰ দৰে

শব্দ কৰ্, ধনি কৰ্, কোনো

এক পক্ষৰ কলীয়া হৈ কথা ক ;

বেমে, লোকৰ কথাত নেবাজিবা ।

বাহু (কৃষ্ণ. প.) বাহ্যৰ দৰে শব্দ কৰণ ।

(স. প.) বলদ পক্ষ । [আহি ।

বাহনা (স. প.) বহোতা যন্ত্ৰ, ভাল-খোল-

বাজী (স. প.) টাটক, ইজ্জতাল ; কলাই

ধাৰেবে কৰা নানাধৰ্মৰ দীপ্তি ।

বাহীকৰ্ (স. প.) টাটকীয়া, ঐশ্ব-
ৰ্য্যালিক ।

বাহু (স. প.) সেনাৰ আঁৰ লোহা

ভেটি, আঁৰ লোহা ওখ বাটি ।

বাহে (বি) আপোনাৰ ঘৰৰ নোহোতা,

ঘৰ লোহাৰীয়া নোহোতা, আলা-

গতীয়া । (অবা) বিনে, বাহিৰে ;

নিৰূপিত বস্তুৰ বা পৰিমাণৰ উপৰি

বাহে-বাহে (ক্রি. বি.) ওচৰলৈ বা ঘৰলৈ

নহাকৈ বা ননাকৈ । [ভাগত ।

বাহুকালে (অবা) কোনো বস্তুৰ বাহিৰ

বাক (স. ধা.) ইচ্ছা কৰ্, বাকী কৰ্ ।

(কৃষ্ণ. স.) বাকোতা (স্ত্রী) বাকতী ।

বাকু (কৃষ্ণ. স.) ইচ্ছা-কৰণ ।

বাহুৰীয়া (বি) ইচ্ছা কৰিবৰ যোগ্য ।

বাহা (স. প.) ইচ্ছা, অভিলাষ, কামনা,
হাৰিলাষ ।

বাহিত্ (বি) অভিলাষিত, বাটলৈ বা
বিহলৈ ইচ্ছা কৰা যায় ।

বাট্ (স. ধা.) পক্ষ, মেবা ; পটাত পিহ ।

(স. প.) পথ, আলি ; বিজ্ঞা, বস্তু ।

(কৃষ্ণ. স.) বাটোতা (স্ত্রী) বাটতী ।

বাট্-ধৰণা (স. প.) প্রবাসত ধৰণ
নিযন্ত্ৰে লগত নিয়া ধন-বস্তু ।

বাটু (কৃষ্ণ. স.) পিহা বা মে-বোৰা কাৰ্য্য ।

বাটকৰা (স. প.) পথুক, বাটে বাটত ।

(বি.) বাটত যোৱা, জৰণ-কৰা ;

বাটলু (স. প.) বিয়া নকৰাকৈ অনা-
ভিষোতা ।

বাটলু-ওটি (স. প.) খেজ-ওটি, খেজুৰে
প্রহাৰ-কৰা বাটৰ ওলী ।

বাটি (স. প.) আহাৰ-পানী-খোৱা-এবিধ
খাদ্যৰ পাত্ৰ ; বাহ-বাহুৰ বাতিৰ
দীঘলীয়া খোটা বস্তু ।

বাটে (ক্রি-বি) বাটত, বাটে দি,
বৃদ্ধি য মতে। ১

বাটে- ১.) তিনি মূনি-বাটত
থকা এজনী ভূতুনী; বাত ব্যাধি।
বাড়হাঙ্গি (স.খ.) সাগবব তলত থকা
ছুই।

বাঢ়্ (অ.খ.) বৃদ্ধি পা, ডাঙ্গব হ, অধিক
হ। (স.খ.) ভোজনব পাত্তত
ঢাল বা স্থাপিত কব্। (ক্ৰম.স.)
বাঢ়োতা (স্ত্রী) বাঢ়তী।

বাঢ়ন্ (ক্ৰম.স.) ডাঙ্গব বা অধিক হোৱা
বা ভাত-আজ্ঞা ষাটি দিয়া কাৰ্য।

বাঢ়নৌ (স.খ.) বাহব কাঠী-আদি ঠবজা
বস্ত্ৰবে কৰা, ঠাই-সৰা সঁজুলি।

বাঢ়নৌ-পানী, (স.খ.) বাঢ়ি অহা পানী,
ধল। [ধন, স্তত।

বাঢ়ি (স.খ.) ধাৰে নিয়া ধনব পৰা বঢ়া

বাঢ়ি (স.খ.) কাঠব কাম-বৰোতা।

বাঢ়তি (স.খ.) বৃদ্ধি, বঢ়া।

বাণ্, (স.খ.) শব, কাঁড়; লোকব
পীড়া-শ্রমোত্তা মন্ত্ৰ, মাছ বাধিবলৈ
মোত-পানীত পথালিকৈ দিয়া
বেব, বোহা কাঠীৰ বা স্ততাব
ঘন বা পাতল অৱস্থা।

বাণি (স.খ.) কাপোৰব পথালি ফাল,
নাৱব দাঁতি।

বাণিহ্ }
বাণিজ্য } (স.খ.) বেহা বেপাৰ।

বাণি-ফটা (বি) দাঁতিত কাট থকা,
(নাও)। [স্তত।

বাণি স্তত (স.খ.) কাপোৰব পথালি-
বাণী (স.খ.) কথা, বাক্য মাত, সবস্বতী।

বাণ্ডা (স.খ.) হাতীৰ ঠেং-জোঁটা
যতন বা ফট। বাণ্ডা মাৰ্, হাতীৰ
ঠেং দুটি বাছ।

বাত্ (স.খ.) বায়ু, বতাহ, অঙ্গব জোৰা
উৎসাহ আৰু বিমোহা ৰোগ। (স.খ.)
ভগা ফটা বা ফুটা বস্ত্ৰ ভাল কব্।
(ক্ৰম.স.) বাঢ়োতা (স্ত্রী) বাঢ়তী।

বাতন্ (ক্ৰম.স.) ভগা, ফুটা বা ফটা
বস্ত্ৰ ভাল কৰণ।

বাতৰি (স.খ.) সন্ধান, বাস্তা।

বাতৰি-কাকত্ (স.খ.) সন্ধান-পত্ৰ।

বাতৰি ঘোঁৰা (স.খ.) বৰবেগী ঘোঁৰা,
বগুৱা ঘোঁৰা। ১

বাতি (স.খ.) চাফি, প্ৰদীপ, শলা,
বস্তি আলোৱা সঁজুলি।

বাতুল্ (স.খ.) বলিয়া মাহুহ, (স্ত্রী, পুং)

বাজা (স.খ.) বাৰ্তা, সন্ধান।

বাদ্ (স.খ.) কোনোৱে কোনো এটা
কুকম্ব কৰিছে বুলি কৰা উক্তি,
দোহাৰোপ, তৰ্ক, আপোন মত বল-
বত কৰিবলৈ বা সত্য উলিয়াবলৈ
কৰা উত্তৰাউত্তৰি।

বাদল্ (স.খ.) ডাৱাৰিয়া বতৰ; মেঘ।
(বি) সৰণ।

বাদ্যবাদ্য (স. শ.) তর্কবিভক্ত,
 আপোন মত বাধিবলৈ বা সত্য
 উলিয়াবলৈ কবা উত্তৰাউত্তৰি।
 বাদী (স. শ.) গুচবীয়া, মিছা ভাও।
 কোনো গীড়া নোহোৱাতো গীড়া
 হোৱা যেন দেখোৱা কাৰ্য্য।
 বাহু (স. শ.) কোনো-কোনো ফলৰ বা-
 কলিৰ ভলত থকা কোমল বসাল
 আৰু ভাঠ ভাগ, কঁঠালৰ কোঁহক
 আবৰি থকা কোমল পদাৰ্থ।
 বাহুলি (স. শ.) এবিধ ছালৰ নিচিনা
 ভেউকাৰে উৰি ফুৰা জন্তু।
 বাহুলিগাঁচৰ (স. শ.) ওলমি থকা গাঁচৰ।
 বাস্ত (স. শ.) বজোৱা যন্ত্ৰ, বাজনা।
 বাস্ত-ভাণ্ড (স. শ.) অনেক বিধৰ
 বাস্তৰ সমূহ।
 বাধ (স. ধা.) নিষেধ কৰ, হাক দে।
 (স. শ.) বাধা, হাক, নিষেধ। (কুদ
 স.) বাধোঁতা; (স্ত্ৰী) বাধঁতী।
 বাধক (স. শ.) বাধা-কৰোঁতা, হাক-
 দিওঁতা; এবিধ জীৱোগ।
 বাধন (কুদ. স.) হাক-দিয়ন।
 বাধা (স. শ.) হাক, নিষেধ, মানা।
 বাধিত (বি) নকৰি থাকিব নোৱৰা;
 বাধ্য) উপকাৰৰ দ্বাৰা আবদ্ধ।
 বান্ (স. শ.) অকস্মাৎ বৰ বেগেৰে অহা
 ধল; এবিধ খুৰা-লগোৱা ভোজ-
 নৰ পাত্ৰ; চাম, একেবাবেই উৎপন্ন

ফল বা ফলৰ সমূহ। (স. ধা.) চৰ্কাৰী
 বা উৰালত খুন্দ পৰিফাৰ কৰ বা
 চোকাৰা গুচা, (ধানত খাটে)
 (কুদ. স.) বানোতা; (স্ত্ৰী) বানতী।
 বানচ (স. শ.) মূল্য, বেচ; যেজন, কাম
 কৰাৰ বাবে দিয়া ধন।
 বানত (স. শ.) এবিধ নোমৰ কাপোৰ।
 বানন (ক. স.) ধানৰ চোকাৰা-গুচাওন।
 বানৰ } (স. শ.) এবিধ মাজুৰ নিচিনা
 বান্দৰ } হাত-ভৰি থকা জন্তু; (স্ত্ৰী)
 বান্দৰী বা বানবী।
 বাস্ত (স. শ.) বসি, বাস্তি।
 বান্দৰালি (স্ত. শ.) বান্দৰৰ নিচিনা
 স্বভাৱ থা আচৰণ, চুলুঙ্গালি।
 বান্দৰী "বান্দৰ" চোৱ।।
 বান্দৰ-কেঁকোৱা } (স. শ.) চোৰাতৰ
 বান্দৰ-চেল } দৰে বেদনা কৰা
 শুঃযুক্ত এবিধ গুটী; তাৰ লতা।
 বান্দৰ-বিটলীয়া (বি) মিছলীয়া আৰু
 অবিখাসী, চুলুং, (গালি)।
 বান্দী (স. শ.) বেটী, দাসী।
 বান্ধ (স. শ.) বন্ধন, গাঁঠি। (স. ধা.)
 বন্ধন কৰ, গাঁঠিৰে আবদ্ধ কৰ;
 আটকি ৰাখ, বন্ধ কৰ, (পানীত
 খাটে); মাটি ভুলি নিৰ্মাণ কৰ,
 (আলি-আলি); নিৰ্দ্ধাৰিত কৰ,
 কৰী খুন্দ নপুংসক কৰ; (দমৰা

(গক), বচ্, বচনা কব । (কৃদ.স.)
 বাঙ্কোতা, (স্ত্রী) বাঙ্কতী ।
 বাঙ্ক (স.শ.) বঙ্ক, ইষ্ট ।
 বাঙ্কন্ (কৃদ.স.) বঙ্কন, বঙ্ক কার্য ।
 (স.শ.) গাঁঠি ।
 বাঙ্কনি (স.শ.) বাঙ্ক, গাঁঠি, ঢাবনী-
 সমন্বিতে কিতাপৰ বাঙ্ক বা গাঁথনি ।
 বাঙ্কনী (স.শ.) বঙ্কা জবী, বিহেবে
 কোনো বস্তু বঙ্কা যায় ।
 বাঙ্কব্ (স.শ.) বঙ্ক, বাঙ্ক ।
 বাষ্ট্ৰ (স.শ.) মতাই তিবোতাক মব-
 মেবে মতা মাত ।
 বাঙ্ক্‌কানি(বি) কৃপণ, কৰাইচ ।
 বান্‌পানী (স.শ.) বাঢ়নী পানী,বব ধল ।
 বান্‌বাটি (স.শ.) এবিধ ডাঙ্গৰ খুৰা-
 লগোৱা বাটি ।
 বান্‌বাৰিষা (স.শ.) ঘোৰ বাৰিষা, বব
 ধল অহা সময় ।
 বানা (স.শ.) গেজেৰাতকৈ বহল এবিধ
 বিৰি ।
 বাপ্ (স.শ.) পিতৃ, বোপাই ; বাপা ।
 বাপতি সাহন্ } (স.শ.) বুপা-ককাৰ
 বাপতি সাহোন্ } দিনৰ সম্পত্তি ।
 বাপতীয়া(বি)বোপায়ে বা ককায়ে অৰ্জা
 বাপা (স.শ.) অলপ-বহুসীয়া মানুহক বা
 লৰাক ডাঙৰে মবমেৰে মতামাত ।
 বব চেনেহেবে, বা সৰু লৰাক
 মাতোঁতে "বাপি" হয় ।

বাপু (স.শ.) বাম্পক মতামাত ।
 বাপ-ভাই (স.শ.)ইষ্ট মিত্ৰ,গোড জাতি,
 একে সমাজৰ লোকবিলাক ।
 বাব্ (স.শ.) আৱন্তক, প্ৰয়োজন ;
 বিষয়, পদ ; মূল্য ; কৰ বা কাটল ।
 বাব্ কাট্, আঁক দি চিন লগা ।
 বাবতি (স.শ.)বনামুখ্য,উতৰা উতৰি
 বা-বিচনী (স.শ.) বাহৰ মূল, বাউসি ;
 কাকৰ পাচৰ বহল ভাগ ।
 বা-বিৰিং (স.শ.) এবিধ দৰবৰ গছ ।
 বাবুৰি (স.শ.) বৰুনি, বলবলোৱা ।
 বাবুৰি বটা (বি) বলবলোৱা মানুহ ।
 বাবে (অব্য) কাৰণে নিমিত্তে ; পৰি-
 বৰ্ত্তে, সলনি ।
 বাম্ (বি) সোঁ ফালৰ বিপৰীত ; বিকল্প,
 অহিত ; পানীৰে তল নোবোৱা,
 ওখ, মাটি । (স.শ.) বাওঁ ফাল,
 পানীৰে তল নোবোৱা, ওখ মাটি ।
 বামাচাৰ্ (স.শ.) তত্ত্বৰ মতে ফটিকা-
 আদি নিৰিদ্ধ বস্তুৰ ব্যৱহাৰ ।
 বামাচাৰী (বি) বামাচাৰ কৰা ; (স.শ.)
 বামাচাৰত প্ৰবৰ্ত্তা লোক ; (স্ত্রী)
 (বি. স. শ.) বামাচাৰিণী ।
 বামানন্ (বি) বেদৰ বা শাস্ত্ৰৰ
 বিৰুদ্ধ ।
 বা'মাড়লী } (স.শ.) খুৰা বতাহ,পৰু
 বা'মাবলী } বাৰি ধূলি আৰু খেব
 কুটা আদি উৰাই নিয়া বতাহ ।

বায়ী (স. শ.) এবিধ বোকাৰ ধকা
সাপৰ নিচিনা ঘাছ।

বায়ু (স. শ.) ব্ৰাহ্মণ, হিন্দুৰ প্ৰধান
জাতি; (জী) বায়ুী।

বায়ুগীয়া (বি) বায়ুৰ মতত প্ৰবৰ্ত্তা,
শব্দৰ মাধৱৰ মত নলৈ পুৰণি হিন্দু
শাস্ত্ৰৰ মতে চলা। [বেং।

বায়ু-ভেকোলা (স. শ.) এবিধ ডাঙৰ
বাম্-গঁতীয়া (বি)পানীৰে তল নোযোৱা
ঠাইত থকা বা উৎপন্ন।

বাম্-বটীয়া (বি) বামে বোৱা।

বায়ং (বি) পৃথক, বেলেগ। কোনো
এক বিশেষ বস্তুৰ বাজ।

বায়ছে (ক্ৰি. বি.) বেলেগে, আন কোনো
বস্তুৰ লগ নলগোৱাকৈ।

বায়ন্ (স. শ.) বাস্ত-কৰোঁতা, বাস্তনা-
বস্তাওঁতা।

বায়ু (স. শ.) স্থিৰ বতাহ; বতাহৰ
অধিপতি-দেহতা; শৰীৰত থকা
বতাহ বা এটা ধাতু; সি বিকৃত
হৈ হোৱা দুৰ্বলতা বা মূৰ-জুৰি
ৰোগ। [মৰ চুক।

বায়ু-কোণ (স. শ.) উত্তৰ আৰু পশ্চি-
বায়ুৱা (বি) বায়ু-ৰোগে থকা।

বাৰ (স. শ.) সপ্তাহৰ এদিন, দেওবাৰ
আদি; সময়, বেলি, বেনে, এবাৰ;
যেব, যবৰ চাৰিও ফালৰ বা মাজৰ
কোঠালীৰ আবৰণ; নান্দৰ দাঁতি।

বাৰ (সং) দুই-অধিক দহ।

বাৰণা (স. শ.) পাখিত বজাচিন থকা
এবিধ ভাটৌ চৰাই। ১

বাৰটা (স. শ.) বাৰৰ তলত দিয়া
চেপেটা কাঠ।

বাৰণ্ (স. শ.) বাধা, নিষেধ, হাক।

বাৰ ভঁজীয়া (বি) বহুত ভাঁজ থকা,
বৈকা বৈকি।

বাৰভণ্ডা (স. শ.) আসাম বজাৰ
ৰাজ্যৰ পূৰ্বে আসাম দেশ খানন
কৰা লোক সকল।

বাৰমতৰা (স. শ.) পটোতে স্বৰ মিল-
কেৰে সৈতে ব্যঞ্জনবিলাকক
মিলাই মাতিবৰ নিয়ম।

বাৰমহীয়া (বি) বাৰ মাহ সমানে চলি
থকা, সদায় গুটি-ধৰা।

বাৰদ্বাৰ (ক্ৰি. বি.) ঘনে-ঘনে, অনেক
বাৰ। [ভাৰ।

বাৰিষা (স. শ.) বৰ্ষাকাল, বৰকৈ বৰ-
ষুণ হোৱা সময়, এক বছৰ, শাওণ-
বাৰী (স. শ.) ফুলৰ বা ফলৰ গছ-বোৱা
ঠাই; ঘৰৰ চাৰিও ফালে গছ-
আদি থকা ঠাই।

বাৰী-চোৱা (স. শ.) বাৰীত বন-
কৰোঁতা।

বাৰ (বি) অসপ ভাল; কিছু উপশান্তি-
পোৱা, নবিয়া কৰা। (ক্ৰি. বি.)
খলগা বা সন্দত হোৱা মাত।

বাকী (স.শ.) শতভিষা-নক্সত পৰা
 চৈত্রবক্কা জ্যোতিষী, এবিধ কটিকা
 বাক (স. শ.) বণত শক্ৰ তবোম্বালব
 কোষ নিবারণ কৰা যতন, ঢাল ।
 বাকবতি (স. শ.) বাক লৈ বণ-
 কৰোঁতা । [সদায় ।
 বাবেওকাল্ (ক্রি. বি.) বাবেও মাহ,
 বাবেও ববতে (ক্র. বি.) সকলোৱে
 মূলি, সকলোৱে মোট ।
 বাবেপতি (ক্রি. বি.) ঐতি-বাবত ;
 অনেক বাব, ঘনে ঘনে । [বাব ।
 বাবে বাবে (ক্র. বি.) বাববাব, অনেক
 বাবে শক্ৰ (স.শ.) শক্ৰ, ঘেহৰ ছয় বিগু
 যেনে, ঘৰত জুই দিয়া, বিহ দিয়া,
 দা-বাঠি আদিৰে মৰা, ধন চুব
 কৰা, সীমা ঠেলা, তিখোতা চুব
 কৰা আদি বাব প্ৰকাৰ; বহুত
 শক্ৰ, নানাপ্ৰকাৰে হিংসা কৰা
 লোক ; প্ৰবল শক্ৰ ।^১
 বাৰ্দ্ধক্য (স.শ.) বুঢ়া বয়স ।
 বাব্ বাহ্ (স.শ.) হোলোং নাৱৰ বাবত
 বন্ধা বাহ । [হোৱা ।
 বাৰ্ধিক্ (বি) বহুবেকীয়া, বহুত এবাৰ
 বালক্ (স. শ.) দুনিহ-লবা (জী)
 বালিকা । [বয়স ।
 বালকষ (স. শ.) লবাৰ অৱস্থা বা
 বালি (স. শ.) নৈয়ে উঠাই অনা মিহি
 শিলৰ গুড়ি ; বালিময় ঠাই ।

বালি অঁহীয়া (বি) বালিৰ অংশ থকা,
 অলপ বালিৰে মিহলি, (মাটি) ।
 বালি-বোঁবা (স. শ.) নৈৰ বালিত চৰা
 এবিধ চৰাই ।
 বালিচন্দা (স. শ.) বালিৰ লগত থকা
 এবিধ ক্ষুদ্ৰ জিলিকা বস্তু ; আক-
 বত উৎপন্ন, তাৰ নিচিনা আন-
 এটা পদাৰ্থ ; অদ্ৰ । [কাপোৰ ।
 বালিচৰী (স.শ.) এবিধ ফুলম পাট-
 বালি-চঁহীয়া (বি) বালি আঁহিয়া,
 বালিময় । ১ [পোক ।
 বালিচাহী (স.শ.) চাহী, এবিধ ক্ষুদ্ৰ
 বালিময় (বি) বালিৰ নিচিনা ;
 বালিৰে পূৰ ।
 বালিমাহী (স. শ.) খঞ্জৰী-চৰাই ।
 বালীয়া (বি) বালিময়, বালিৰে
 মিহলি ; বালিৰ দৰে থচ্‌চটীয়া ।
 বালুকা (স. শ.) বালি ।
 বাল্য (বি) লবাৰ সম্বন্ধীয়, লবাৰ
 যোগ্য । [কাল ।
 বাল্যাবস্থা (স.শ.) শিশুৰ অৱস্থা, বাল্য-
 বাৰ্ধন্ (সং) দুহুবি বাব ।
 বাৰ্ধটি (সং) তিনি দুবি দুই ।
 বাপ্ (স. শ.) ভাপ, ভাপৰ দ্বাৰা
 পাতল হৈ ধোৱাৰ দৰে ওপৰলৈ
 উঠা পানী । [ঠাই ।
 বাস্ (স. শ.) থাকন, নিবাস ; থকা
 বাসন্তব্ (সং) তিনি দুবি বাব ।

বাসনা (স. শ.) দশা, কপাল।

বাসনা বজ্জীয়া (বি) কপালত থকা,
মৈবৰ নিকৃপিত।

বাসী (বি) বাস কৰা, থকা।

বাসুকী (স. শ.) সাপৰ বজা।

বাসুদেব (স. শ.) কৃষ্ণ, বিষ্ণু।

বাহ্ (স. শ.) চৰায়ে বা আন জন্তুৰে
ধাকিবলৈ বা পোহালি অগাবলৈ
আবৰি বা সান্ধি লোৱা ঠাই;
কোনো বস্তু ধোৱা ঢাকনীযুক্ত
সঁজুলি, কোনো ফলৰ শাহ ঢাকি
থকা টান আবৰণ; পোকে মুখৰ-
পৰা আঁহ উলিয়াই সজা ঢাকনী;
সমূহ, জাক, মখা।

বাহক (স. শ.) এবিধ তিতা পাতযুক্ত
দৰবৰ গুহ; লৈ যাওঁতা।

বাহটুৱা (বি) অনেক ব্যৱহাৰ-কৰা,
সঞ্চালনি। [বস্তু বা দ্ৰব্য।

বাহন (স. শ.) উঠি ফুগাত ব্যৱহৃত

বাহৰ (স. শ.) বজা, সোঁসাই বা আন
জন্তুৰ লোকৰ গ্ৰবস্থায় গৰবিলাক;
বগলৈ ঘোৱা কটক থকা ঠাই।

বাহিব (স. শ.) বাজ-ফাল, বাজ-ভাগ।

বাহিবা (বি) 'বাহিব', ভিতৰ নো-
হোৱা; নিৰ্জৰ নোহোৱা, পৰৰ।

বাহিবে (অব্য) বাহিবন্ত, বাজ-ফালে;
মিকৃপিতবস্তুৰ বা পৰিমাণৰ উপৰি;
বিনে, নহলে।

বাহী (বি) আগ-দিনা মৃত্যুত কৰি
পাচ-দিনালৈ ধোৱা; আগ দিনা
ফুলি পাচ দিনালৈ থকা।

বাহী-গা (স. শ.) নোখোৱা গা, বাতি-
পুৱা স্নান কৰাৰ পূৰ্বেৰ অৱস্থা।

বাহী গাই (ক্রি. বি.) বাতি-পুৱা, গা-
নো-ধোৱাকৈ।

বাহী-বিয়া (স. শ.) বিয়াৰ পাচ দিনা
বাতি-পুৱা কৰা কৃত্য।

বাহী-মুখ (স. শ.) বাতি পুৱা নোখোৱা
মুখ। [নোখোৱাকৈ।

বাহী-মুখে (ক্রি. বি.) বাতি পুৱা মুখ
বাহ (স. শ.) কিলাকুটিৰ ওপৰৰ ভাগ;
(কেতিয়াবা) হাতৰ গাঁঠিৰ পৰা
বাউনিলৈকে হাতৰ ঠাৰি; এবিধ
ডাঙৰ মাহ। [কৰা পোহালি।

বাহ-ঢেকেৰা (স. শ.) বাহ-মাহৰ ডেকে-
বাহ-বল (স. শ.) শক্তি, পৰাক্ৰম।

বাহ-মূল (স. শ.) বাহৰ গুৰি-ভাগ, বাউসি।

বাহৰি (ক্রি. বি.) উলটি, পুনৰ্ভাব।

বাহল্য (উ. শ.) প্রচুবতা, অধিক পৰিমাণ।
বাহ (বি) বাহিবৰ [মাত।

বি.বিধনি (স. শ.) বুজিব নোৱাৰা, অস্পষ্ট
বিংবিধা (অ. ধা.) জ্বজ্বা যাতেৰে কথা
ক, অস্পষ্ট ৰূপে ক।

বিংপতি (সং) হুৰি।

বিষ্ণু (স. শ.) বেচ, মূল্য লৈ বে। (ক্ৰম-
স.) বিকোতা, (স্ত্ৰী) বিকীৰ্তী।

বিকট	বিক্রম্ (স.শ.) পৰাক্রম, বীৰ্য, শক্তি।
বিবট। } (বি) ভয়ঙ্কর, দেখিলে ভয়-লগা।	বিক্রম্ } (স.শ.) বেচন, বেচা কার্য।
বিকট। (স.খ.) বৈকা বা ডেজুবা কব্,	বিক্রী } (বি) বেচা, বিক্রয় করা।
বেয়া আশ্বাদ বা সবাদ পাই	বিখ্যাত্ (বি) প্রখ্যাত, সকলোরে জনা।
সঙ্কোচিত কব্, (মুখত খাটে)।	বিগটী, 'বি' আগটী, অন্তরনি ; গঢ়
বিকটাকাব্ (স. শ.) ভয়ঙ্কর আকৃতি,	সলনি হোবা।
ভয়-লগা মৃতি। (বি) ভয়ানক,	বিগতি (স.শ.) পরিহাস, খে নি, ইতিকিং
দেখিলে ভয়-লগা। [যুক্ত .	বিঘা (স.শ) ঘাটের হিচাপ, পাঁচ কঠা
বিকটামুবা (বি) বৈকা বা ডেজুবা মুখ	ঘাটি, পূর্বাব চাবি ভাগব এভাপ।
বিকন্ (কদ. স) বেচন।	বিধিনি (স.শ.) বাধা, ব্যাঘাত ; আগদ,
বিককষা (বি) বেচিবলৈ অনা বা কবা।	সকট।
বিকর্খ্ (স.শা) নিন্, গালি পাৰ্।	বিঘ্ন (স. শ.) বাধা; ব্যাঘাত।
বিকর্ষনা (স.শ.) নিন্না, গালি, তিরস্কার।	বিচ্ (স.খা) বিচনিবে বা দে বা বতাহ
বিকল্ (বি) আতুৰ, টান বা আপদত	লগা। (কদ. স.) বিটোতা ; (স্ত্রী)
পৰা ; দোষযুক্ত অসম্পূৰ্ণ (অজ্ঞত খাটে,	বিটতী।
বিকলতা (শু. শ.) বিকল হোবা অৱস্থা ;	বিচন্ (কদ.স.) বিচা কার্য।
কোনো অঙ্গৰ দোষ বা অসম্পূৰ্ণতা।	বিচনী (স. শ.) বিচিবলৈ তাল-পাত
বিকল্লে (বি) বস্ততা বা লিখোতাৰ	আদিবে সজা এটা সঁজুলি ; বতাহ
ইচ্ছা অহুসৰি।	বলোহা সঁজুলি।
বিকসিত্ (বি) প্রফুল্লিত, ফুলা।	বিচবণ্ (স. শ.) আনন্দেৰে ইফালে
বিবা (স. খা) আনৰ দ্বাৰা বেচা।	সিফালে ফৰণ, চলি ফুৰা কার্য।
বিকাৰ্ (স.শ. কপাকৰ, এবিধ গুচি হোৱা	বিচবা (স.খা.) আনৰ দ্বাৰা স্বেষণ কৰ।।
আন এবিধ ; লবচৰ, বিখৃৎলা।	বিচল্ (স.শ.) আচল, বিজুতি।
বিকৃত্ (বি) কপ বা গুণ সলনি হোৱা,	বিচলিত্ (বি) লবচৰ হোৱা, একলীয়া হোৱা
আন এক প্রকাৰৰ হোৱা ; কৃকপ,	বিচকণ (বি) কৃকপ, উদ্ভয়।
বিগটী।	বিচাট্ (স.শ.) বিকজি, বিবাগ।
বিকৃতি (স. শ.) বিকাৰ।	বিচাব্ (স. খা.) অহুসকান কব, বুঝ
বিকৃচিনা (স.শ.) বিণ, অভ্যুতি-বোধ।	জ। (স. শ.) দোষী নে নির্দোষী,

ভাল নে বেয়া বা সঁচা নে মিছা,
 ইয়াৰ বিবেচনা, সোধ : অনু-
 সন্ধান, অন্বেষণ । (হৃদ. স.) বিচা-
 বোঁতা, (জী) বিচাৰ্তী ।
 বিচাৰক (স.শ.) সোধ-কৰোঁতা, দাসা-
 দোষৰ বিবেচনা কৰোঁতা ।
 বিচাৰপৰ (স.শ.) অন্বেষণ, বুজবাস্ত ।
 বিচিহ্ন (বি) নানা বৰণীয়া ; উদ্ভয়,
 শঙ্কৰ ; আচৰিত ।
 বিচীৰ্ত্তি (বি) বিন্ধিত ; বিন্ধয়াপন্ন, অ-চ-
 বিত ; ভয়ৰ বা নেদেখা বস্তু
 দেখি বিবুদ্ধি ।
 বিচোঁটা(বি)পীড়াত অস্থিৰ বা বিজ্ঞান ;
 সঙ্কটত পৰি বিবুদ্ধি ; বিভত, উজ্জ্ব-
 হল, অসামর্থ্য ; আহ্লাদত মগ্ন ।
 বিচ্ছেদ (স.শ.) পৃথক হৈ বা সজ্ঞা এৰি
 আঁতৰত থকা অৱস্থা । [বিশ্বব ।
 বিচ্‌বিচ্‌ (বি) অসংখ্যাত, মুঠি-মুঠি,
 বিছনা (স.শ.) আসন, শয্যা ।
 বিছা (স.শ.) গাত শুং থকা এবিধ
 পোক ; অষ্টম বাশি । [এৰা দি ।
 বিছুই (কি. বি.) পৰিত্যাগ কৰি, চাহ-
 বিহোৱা (স.শ.) ত্যাগ, বৰ্জন (বি)
 ত্যাগ কৰা বস্তু, বৰ্জিত ব্ৰব্য ।
 বিজ্ঞপ্তা (বি) জ্ঞাত-এৰা, নিজ জ্ঞাতি
 বা শ্ৰেণীতকৈ নিষ্কট হোৱা,
 জ্ঞানদাতাৰ গুণতকৈ অধৰ হোৱা
 (অৰ্থ আৰু গছ) ।

বিজয় (স. শ.) জিকন, জয় ।
 বিজলি-তুলা (স.শ.) ধুনোতে জোঁৰৰ
 বিজলি-তুলা } পৰা উকৰি যোৱা তুলা
 নিজাতবীয়া(বি) জাতিভ্ৰষ্ট, নিজ জাতিৰ
 গুণ এৰি নিষ্কটহোৱা, (নিজাত খাটে)
 বিজিত (বি) পৰাস্ত, হৰা ।
 বিজুতি (স.শ.) জুতি বা হুচলৰ অভাৱ,
 অহুচল । (বি) বিসোৱাদ, জিহ্বাক
 সন্তোষ নিদিয়া ; কাৰ্য্য কৰাত লুপ্ত
 দায়ক নোহোৱা, কষ্টদায়ক, আচল ।
 বিজুলী (স.শ.) বিহুলী ।
 বিজুলী-বাহ (স.শ.) এবিধ গা-সক
 বনৰীবা বাহ ।
 বিজোখ } (বি) যি পরিমাণৰ হব
 বিজোখা } লাগে তাতকৈ ডাঙৰ
 বা সক ; সকলো ভাগ সমান নো-
 হোৱা, মানী নোহোৱা ।
 বিজ্ঞে গৃ (স.শ.) চিঠিৰ খামৰ ওপৰত
 লিখা নান-আদি ; চিত্তবত থকা
 বস্তুৰ বিষয়ে বাজ-কালে লেখা কথা
 বিজ্ঞ (বি) জনী, জানী, নিপুণ ।
 বিজ্ঞতম্ (বি) অতিশয় বিজ্ঞ, বৰজানী ।
 বিজ্ঞান (স.শ.)-তত্ত্বতৰ বস্তুবিলাকৰ গুণ
 আৰু স্বৰূপৰ বোধ, গ্ৰহ-নক্ষত্ৰৰ
 গতি, জৱাবিলাকৰ গুণ, ইত্যাদিৰ
 বিজ্ঞা । (বি) অচেতন, জ্ঞান-লোপ
 হোৱা ।
 বিজ্ঞাপন (স.শ.) জনোৱা কাৰ্য্য, জাননী ।

বিজবিজনি (স.শ.) খজুরতিল নিচিনা
অস্থ-বোধ। [অস্থ বোধ দব।
বিজবিজা (অ.ধা) খজুরতিল নিচিনা
বিটলিয়া (বি) ছুটে, অধম, অসত,
(বায়ুগতধাটে।) (স.শ.) ছুটে বা
অসত বায়ুগ, (গালি)।

বিটাক (স.শ.) বাজনি নোহোঁরা কথা ;
আছকাল, জজ্বাল। ১

বিটিক (বি) নিষ্কর নথকা, অনিশ্চিত।
বিড়ক (স. ধা.) বক, বকনা কব, নিবাক
কব্। [নিবাক-কবণ।

বিড়কনা (স. শ.) প্রভাবণা, বকনা
বিড়খিত্ (বি) বকিত ; নৈবাক।
বিড়াল (স.শ.) মতা মেকুরী, বোন্দা
(দ্বী) বিড়ালী বা বিড়লী।

বিড়িং, বিড়িঙ্গ, “বিবিং” “বিবিঙ্গ” চোরা
বিড়া (স. শ.) বুড়া ওড়গী।

বিত (স.শ.) বিত্ত, ধন, টকা।

বিতগু (স.শ.) তিৎকাব, গালি।

বিতত্ (বি, পীড়াত অস্থি বা অজান;
বিচেটা, বিবুদ্ধি ; অসাধ্যান, উজ্জা-
হল ; শোকত বা আক্লান্ত ময়।

বিত্তবণ্ (স. শ.) দান-দিয়া কার্য।

বিতুটে (বি) অসন্তুষ্ট, বেয়-পোহা।

বিতুটি (স.শ.) অসন্তোষ।

বিতোপন্ (বি) অতি স্তম্ভব, অতি উত্তম।

বিত্ত (স.শ.) ধন, টকা।

বিত্তশণ্ (স.শ.) ঘূর আক ডিহিত
বন্ধা ছাল থকা এবিধ শণ্।

বিদব্ (অ.ধা) ছুফাল হ, ফাই।

বিদহা (স.ধা) উৎনিয়া কবি অলপ
বহল কব্, (মুখ বা ঠোঁট খাটে) ;
যেনে, তেওঁ মুখ বিদহালে।

বিদাহ্ (স.শ.) মেদানি, বাবব অস্থমতি।

বিদাব্ (স.ধা.) ফাল্, ছুফাল কব্।

বিদাবক্ (স.শ.) ফালোঁতা, বি ফালে।

বিদাবণ্ (স.শ.) ফালন, ফলা কার্য।

বিদাবিত্ (বি) ফলা, খণ্ড-খণ্ড কবা।

বিদিত্ (বি) জ্ঞাত, জনা, বুজ-পোহা,
প্রকাশিত। [চূক।

বিদিগ্ (স.শ.) দুই দিশ ৭ মাজ, দিশব

বিদীর্ণ (স.শ.) বিদাবিত, ফলা।

বিহুলী (স.শ.) আকাশবপব। ওলোবা
চকমকীয়া পোহব।

বিহুলী-চমব্ (স.শ.) বিহুলে ব গতি।

বিহুলী-ভাক্ (স.শ.) বিহুলীৰ শক্তিব
বাজা-পঠোহা যতন।

বিহুলীয়া (অ.ধা.) বিহুলী মাৰ্, বিহুলী
দ্বাৰা পোহব দে।

বিদেশ্ (স.শ.) পৰ দেশ, ভিন্ন দেশ।

বিদেশী (বি) বিদেশব, পৰ-দেশত থকা
বা উৎপন্ন। (স. শ.) পৰ-দেশব

লোক ; (জী) বি.শ.শ.) বিদেশিনী।

বিত্তমান্ (বি) আগত থকা, বর্তমান।

বিভা (স.খ.) শিক্ষা-কৰা জ্ঞান, অভ্যাস-
পৰা হোৱা কোনো কথাৰ বোধ।
বিভাধৰ্ (স.খ.) গুৰুত্ব, গুৰুৰ গায়ন;
(জী) বিভাধৰী। [কৰা যত্ন।
বিভাভ্যাস (স.খ.) বিভা শিক্ষাবলৈ
বিভ্যালয় (স.খ.) বিভা-শিক্ষা ঘৰ, পঢ়া-
শাল।
বিভাৱন্ত (বি) বিদ্যা-ব্রহ্ম, শিক্ষিত;
বিভাৱান্ (জী) বিদ্যাৱন্তী।
বিদ্যাসংকাবে (ক্রি.বি.) বিদ্যুৎসৰ বেগেৰে
বৰকৈ বেগাই।
বিজ্ঞপ্ (স.খ.) পৰিহাস, ইতিকিং।
বিজ্ঞোহ্ (স.খ.) নিজ বজাৰ অহিত-
চিন্তা, বজা ভাঙিবলৈ কৰা উদ্যোগ।
বিজ্ঞোহী (বি) বজা ভাঙিবলৈ যত্ন-কৰা
(স.খ.) বজাৰ বিৰোধে উঠোঁতা বা
অজ্ঞ ধৰোঁতা; (জী) (বি.স.খ.)
বিজ্ঞোহিনী।
বিধান্ (বি) বিদ্যাৱন্ত।
বিধেয্ (স.খ.) শত্ৰুতা, হিংসা।
বিধেযো (বি) হিংসা-কৰা, অহিত। (স.খ.)
শত্ৰু; (জী) (বি.স.খ.) বিধেশিনী।
বিধ্ (স.খ.) প্ৰকাৰ, জাতি।
বিধতা (স.খ.) বিগততা, ব্রহ্ম।
বিধব্ (স.খ.) অধৰ্শ, পাপ; অজ্ঞান।
বিধৰী (বি) বিবস্ত্ৰ, গোটেই নাগঠ।
বিধৱা (স.খ.) বীৰী।
বিধাতা (স.খ.) ব্রহ্ম, সৃষ্টিকৰ্তা।

বিধান্ (স.খ.) ব্যৱস্থা, কাৰ কৰিবলৈ
দিয়া উপদেশ, দিহা; (কাৰ) কঠোৰ।
বিধি (স.খ.) নিয়ম, ব্যৱস্থা, বিধান;
কাৰ্য্যৰ প্ৰণালী; ব্রহ্ম।
বিধি-সিদ্ধ (বি) নিয়মব, যত্নব, বিধিৰ
দৰে হোৱা। [অনিয়মিত।
বিধিহীন (বি) বিধিৰ দৰে নো-হোৱা,
বিধুতি (বি) অপবিত্ৰ, অশুভ।
বিধেয় (বি) বিধি সিদ্ধ, উচিত।
বিজ্ঞসনা (স.খ.) সন্মুখি নাশ।
বিনচ্ কৰ, অকালত অসম্পূৰ্ণ পোৱালি
জপা; গুৰুপাত কৰ (জন্তুত খাটে)
বিনতি (স.খ.) বিনতি, কাউৰাউ
কাকুতি; বিনয়।
বিননি (স.খ.) বিলাপ, উচ্চ ধৰেৰে
গুণ বৰ্ণাই কৰা শোক। [ভৱনি।
বিনন্দ (বি) আনন্দযুক্ত; হৃদয়,
বিনন্দীয়া (বি) আনন্দময়, হৰ্ষযুক্ত;
অতিশয় হৃদয়, ভৱনি।
বিনয়্ (স.খ.) নম্ৰতা, নম্ৰ-ভাৱে কৰা
প্ৰাৰ্থনা বা নিবেদন।
বিনষ্ট (বি) নষ্ট, নাশ পোৱা, হত।
বিনা (অ.খ.) গুণ বৰ্ণাই কান্।
(অব্য) শব্দৰ আগত থাকি অভাব-
বুজোৱা হাত; যেনে, বিনা দোষ,
বিনা কাৰণ; (পাচত থাকিলে)
বাক্যে, মহলে; যেনে, কলত
বিনা, তোৱাত বিনা।

বিনামূল্যে } (ক্রি.বি.) বেচনোলোভাতক
 বিনামূল্যে }
 বিনাশ্ (স.শ.) ধ্বংস, নাশ ; হৃত্য ।
 বিনাশক্ } (স.শ.) নাশ করোঁতা,
 বিনাশী } ধ্বংস-করোঁতা ; মারোঁতা
 (স্ত্রী) বিনাশিকা, বিনাশিনী ।
 বিনত্ (বি) বিনয়বৃত্ত, নম্র ।
 বিনয়ৈ (স. শ.) আহ্বানব মাগত
 হোৱা এবিধ বন, বিনৈ ।
 বিনে (অব্য) বাজে, বাহিৰে ।
 বিনৈ (স. শ.) বিছাই ।
 বিন্দু (স. শ.) এটা ফুট ; যেনে (০) ;
 অতি ক্ষুদ্র অংশ ; বীৰ্য, বেতস
 বিন্দুসাব্ (স. শ.) স্ত্রী পুরুষৰ গুণান্বব
 পৰা বেতসৰ পৰা স্ত্রীৰ হোৱা বোগ,
 গুৰুমেহ । [খোঁচ্ ; ফুটা কৰ্ ।
 বিক্ (স. ধা.) জোকা বস্তব আগেবে
 বিক্ (কদ.স.) ফুটা কৰা বা জোকা
 বস্তব আগেবে খোঁচা কাৰ্য্য ।
 বিক্ (স.শ.) ফুটা কৰা শলা, ভোঁহব ।
 বিক্ (স.শ.) বক্, ফুটা, জলদা ;
 আহ্বান পাতলোৱা অবকাৰ
 নিচিনা এটা সঁজুলি । (স. ধা.)
 বিক্ৰাবে পাতল কৰ্ ; লোকব দাবা
 ফুটা কৰা বা জোকা বস্তবে খোঁচা ।
 বিপত্তি (স. শ.) আপদ, বিপদ,
 প্রহাদ, কষ্ট ।

বিপদ্ (স. শ.) অবাট, বেয়া বাট ।
 বিপথে (স. শ.) অবাটে ।
 বিপদ্ (স. শ.) বিপত্তি, আপদ ।
 বিপৰীত্ (বি) বিকৃত, ওলটা, অমিল ।
 বিপৰীতে (অ. ব্য.) বিবোধে, ওলটা-
 ভাৱে । [মাহুহ ।
 বিপক্ (স.শ.) শক্ৰ ; শক্ৰব ফলীয়া
 বিপক্ৰতা (শু.শ.) শক্ৰতা, অহিত, টিঙা
 বিপকে (অব্য) অহিতে, বিবোধে ।
 বিপাক্ (স.শ.) এবাৰ বা শীঘ্ৰে নিষ্পত্তি
 কৰিব নোৱৰা গেঠা, উপায়ৰ অভাৱ ;
 কষ্ট-দায়ক বা সৰুটহুস্ত ঘটনা ।
 বিপাকে } (ক্রি. বি.) বিপাকত
 বিপাকে } পৰি, উপায়হীন হৈ ।
 বিপুল্ (বি) ভাৱব, বৃহৎ ; অনেক,
 বহুত ।
 বিপ্র (স. শ.) বাহুণ, ত্রাজণ ।
 বিপ্রব্ (স. শ.) বণৰ দাবা দেশত
 হোৱা হলদুল ; বৰ আপদ ।
 বিপোষ্ (স.শ.) দেহ, শৰীৰ ।
 বিকল্ (বি) বিকল, অসামৰ্থক, সিদ্ধ
 নোহোৱা । [কৈ, শুদাই ।
 বিকলে (ক্রি. বি.) কল নহোৱা-
 বিবৰণ্ (স.শ.) বৃত্তান্ত, বিস্তাৰিত
 ৰূপে কথন, ভাৱি পাতি কোৱা
 কথা । (বি) বিবৰ্ণ, বৰণ-গুণা,
 মজিন ।
 বিবৰ্ণ (বি) বৰণ-গুণা, মজিন ।

বিবৰ্ণ (বি) আপদত পৰিবৃদ্ধি-
হেবোৱা, বিবৃদ্ধি। [নাৰ্চ]।

বিবৰ্ণ (বি) পাত কাপোৰ নথকা,
বিবাহ (স. শ.) কন্দল, দন্দ।

বিবাদী (বি) বিবাদ-কৰা দম্ভুৰা।

(স. শ.) দন্দ-কৰোঁতা, বিবাদ-
কৰা লোক ; (স্ত্রী) (বি. স. শ.)

বিবাদিনী। [স্বৰূপ কৰা কাৰ্য।

বিবাহ (স. শ.) বিয়া, ভাৰ্য্যা-স্বামীৰ
স্বিৰাহিত (বি) বিয়া-কৰা, ভাৰ্য্যা
লোৱা ; (স্ত্রী) বিবাহিতা।

বিবিধ (বি) অনেক বিধৰ, নানা
প্ৰকাৰৰ।

বিবৃদ্ধি (বি) টানত পৰি বৃদ্ধি হেবোৱা,
বিবৰ্ণ, নিকপায়।

বিবেক (স. শ.) ভাল বেয়া বা জ্ঞান-
অজ্ঞান-বুজা শক্তি।

বিবেকী (বি) জ্ঞান-অজ্ঞান-বুজা।

বিবেচক (স. শ.) জ্ঞান-অজ্ঞানৰ বিচাৰ-
কৰা লোক। (বি) বিচাৰ কৰা
ন্যায়-অন্যায় বুজিবলৈ যত্ন কৰা।

বিবেচনা (স. শ.) বিচাৰ, ভাল বেয়াৰ
সঁচা-মিছাৰ বা ন্যায় অন্যায়ৰ
নিষ্ঠা কৰিবলৈ যত্ন কৰা কাৰ্য্য ;
ভাল বেয়াৰ বা উচিত-অনুচিতৰ
বোধ।

বিভক্ত (বি) ভাগ-কৰা, ভগোৱা ;
পৃথক বা বেলেগ হোৱা।

বিভগ্ (বি) পৃথক, বেলেগ।

বিভগা (স. শ.) ভাগ কৰা, বেলেগা।

বিভগে (ক্ৰি. বি) বেলেগে।

বিভজে (ক্ৰি. বি.) বণ্ড ভঙ দি,
পৰাও হৈ।

বিভজ্ (স. শ.) ধন-সম্পত্তি।

বিভাগ্ (স. শ.) পৈতৃক বস্তুৰ ভাগ-
কৰা কাৰ্য্য।

বিভিন্ন (বি) পৃথক, বেলেগ।

বিভিন্নতা (স্ত. শ.) প্ৰভেদ, বিভেদ।

বিভূতি (স. শ.) ঐশ্বৰ্য্য, সম্পত্তি।

বিভূষণ (স. শ.) কাপোৰ-অলঙ্কাৰ
আধিৰে সজোৱা কাৰ্য্য, ধুন ;
অলঙ্কাৰ। [সজোৱা, সূচিত।

বিভূষিত (বি) কাপোৰ-অলঙ্কাৰেৰে

সিঁতে (স. শ.) প্ৰভেদ, বিভিন্নতা,
বেলেগ।

বিভোল (বি) মোহিত, ভ্ৰান্ত, আচ-
ৰিত হৈ আপোনাক পাহৰা।

বিজাট (স. শ.) ভগ্ন, বিগ্ন ; দেশ-
জোৱা আপদ।

বিষত্ (বি) অসমত, অসন্তি।

বিষন্ } (বি) মন-মৰা, আমন্দকাৰী।
বিষয় }

বিষল (বি) মিৰল, নিকা।

বিষাডা } (স. শ.) সজিঁয়ে আই,
বিষাক } বাহী আই।

বিমান্ (স.শ.) দেহতাবিলাক আকা-
শত উবি কুৰা বা বৈ থকা এবিধ
বাহন । ১ [বেয়া পা।

বিমানী (স.শ.) বিবাদ, বেজাব, পেটে
বিমুখ্ (বি) পাচলৈ মুখ কৰা ; কাৰ্য্যলৈ
আগ নবঢ়া বা পাচ হোঁহকা ;
নিবাস কৰি ওলটাই পঠোৱা ;
বিকল্প, শক্ত স্বৰূপ ।

বিমুখে (ক্ৰি. বি.) পাচলৈ মুখ কৰি ;
অসাক্ষাতত, অল্পপৰিহিতত, আগত
নথকা সময়ত ; যেনে এজনৰ
বিমুখে আন এজনক বিমুখে ন-
কৰা ।

বিমুখা (স.শ.) বিবেচনা, আলচ ।
বিমোৰ্ (বি) কি কৰা উচিত নিশ্চয়
কৰিব নোৱৰা, বিবুদ্ধি । (স.শ.)
বিমোৰ হোৱা অৱস্থা ; কোনো
কাপোৰ বা কাঠৰ বস্ত্ৰ বোৱাত
হোৱা অৱ ।

বিষ (স. শ.) পানী বা আৰ্চিভ পৰি
ওলোৱা আকৃতি ; কোৱাতাতুৱী,
লাটুৰ । [ছপ্ছপ কৰে ।

বিষাশবদে (ক্ৰি. বি.) বৰ বেগেৰে,
বিষন্ (স.শ.) সন্ধান-প্ৰসঙ্গ, লৰা-পোৱা ।
বিষনী (স.শ.) বিৰৈৰ ভাৰ্য্যা ।

বিষপ্ } (আ. ধা.) বিভাবিত হ,
বিষল্ } বহল হ, অনেক ঠাই জোৰ

ব্যাগ্ৰ হ ; বৰকৈ প্ৰকাশিত হ,
বোচি ফুট ।

বিয়লি } (স. শ.) আবেলি,
বিয়লি-বেলা } ভাটি-বেলা ।

বিয়া (স.শ.) বিবাহ, ভাৰ্য্যা-স্বামীৰ
সম্বন্ধ-লগোৱা কাম ।

বিয়াগম্ (বি) ডালৰ, বৃহৎ, অচল ;
পক্ষী । [পদ ।

বিয়াহ্ (স.শ.) ওজা-পালীয়ে গোৱা
বিয়্বীয়া (জু) (বি) যোৰ ডগ্ৰ,
যোৰৰ এটা নথকা, একপীয়া ।

বিয়োগ্ (জো) (স.শ.) প্ৰিয় লোকৰ
পৰা আঁতৰত থকা অস্বহা, বিচ্ছেদ ।

বিযোৰ্ (জো) (বি) যোৰৰ এটা
আনটোৰ নিচিনা বা তুল্য
নোহোৱা ।

বিটৈ (স.শ.) পোৰ বা জীৱ শহৰেক ।
বিটৈবাজী (স.শ.) এটা সন্ধান পাই
বাজি হোৱা ভিৰোতা । ১

বিটৈবথ্ (স.শ.) ভূত, উপদেহতা (ত্ৰী-
লোকৰ প্ৰসঙ্গৰ সময়ত এই ভূতে
পীড়া কৰে ।

বিবক্ত (বি) অল্পবক্ত নোহোৱা,
আসক্তি নথকা, ভাল নোপোৱা
বেয়া বোধ কৰা ; বেজাব-পোৱা,
অসন্তুষ্ট ।

বিবক্তি (স.শ.) আশক্তিৰ অভাৱ,
ভাল নোপোৱা, অসন্তোষ, বেজাব ।

বিবচিৎ (বি) বচনা কৰা, ভণিত,
 লিখিত । [বা আশঙ্কিত-এৰা ।
 বিবত্ (বি) নিবৃত্ত, ক্ষান্ত; চেনেহ
 বিবতি (স.খ.) ক্ষান্তি, নিবৃত্তি, বিবত
 হোৱা অৱস্থা । [পাবলৈ টান ।
 বিবল্ (বি) পাতল, ঘন নোহোৱা ;
 বিবস্ (বি) বস নথকা. বিসোৱাদ ;
 শুকান, নীৰস; বিষৰ্ণ, আনন্দহীন ।
 বিবহ (স.খ.) প্ৰিয় লোকৰ বিচ্ছেদ,
 বিৰোধ ।
 বিবহী (স.খ.) ভাৰ্যা বা প্ৰিয় ভিৰো-
 তাৰ পৰা আঁতৰত থকা মতা;
 (স্ত্ৰী) বিবহিণী ।
 বিবা (স.খ.) এবিলা বা এপাত পাণ ।
 বিবাজবা (স.খ.) এবিধ ডাঙ্গৰ
 জবা-টোকা । [শিত; শোভিত ।
 বিবাজিত্ (বি) উজ্জলিত, প্ৰকা-
 বিবাজীয়া (বি) বৈক ।
 বিবাম্ (স.খ.) বিজ্ঞান, কামৰূপৰা ।
 কান্তি । [চোকা ।
 বিবাল্, বিবালী, বিবলী, "বিড়াল"
 বিবি (স.খ.) মাদলী, এবিধ ঢোলৰ
 নিচিনা ডিঙ্গিৰ অলঙ্কাৰ ।
 বিবিং (স.খ.) এবিধ দৰবৰ গছ ।
 (অ.ধা.) বাহি ওলা, অলপ্ অল-
 পটেক জৰি ওলা ।
 বিবিৎ (বি) চতুৰ, পাৰ্গত; বাইটেক
 বশত পাৰ্গত, পৰাক্ৰমী ।

বিবিণা (স.খ.) এবিধ কৃণ ।
 বিবিয়া (স.খ.) চকু-আদি-খোৱা
 বৈতৰ আধাৰি; ধানৰ ডাঙ্গৰি
 কঢ়িওৱা বাওঁকা ।
 বিবন্ধ (বি) বিপৰীত, ওলোটা ;
 শত্ৰুঘৰুণ ।
 বিবন্ধ (বি) কুৰুণ, আগন্তী ।
 বিবোধ্ (স.খ.) অঘিল; বিপক্ষতা,
 শত্ৰুতা, দম্ ।
 বিবোধাবিবোধি (স.খ.) ইজনে সি
 জনৰ প্ৰতি কৰা বিবোধ, মন্দাদম্বি
 বিবোধী (বি) বিপৰীত; অহিত,
 শত্ৰুতাধকা; অঘিল, অসন্ত ।
 বিবোধে (অব্য) বিপৰীতে, বিপক্ষে,
 অহিতে । [দীঘল বন্ধ পানী ।
 বিল্ (স.খ.) এখান বহল আৰু
 বিলগ্ (বি) বেলেগে, পৃথক্; লগ-
 নথকা ।
 বিলনিয়াব্ } (স.খ.) ভোজ-সবাহ
 বিলনীয়া } আদিত খাত বস্ত বাটি
 দিওঁতা ।
 বিলনীয়া (বি) বিলাই দিয়া, বেচ নো-
 লোৱাটেক বাটি দিয়া; যেনে, বিল-
 নীয়া বস্ত ।
 বিলম্ব (স.খ.) গহৰি, পলম ।
 বিলম্বে (ক্ৰি.বি.) পলমে, গহৰি কৰি ।
 বিলা (স.খা.) বাটি দি, ভগাই দি ।

(কৃদ. স) বিলাঙতা, (ক্রী)
 বিলাঙী। [বিটল।
 বিলাই (স. শ.) ছুখ, কষ্ট, ছুৰছুৰা,
 বিলাঙী (বি) বিলাতব, বিলাতত জন্মা
 বা উৎপন্ন। [আলু।
 বিলাঙী-আলু (স. শ.) ১মযতে বিলা-
 তব পৰা অনা এবিধ স্বৰ্ণায়া
 বিলাহী } (স. শ.) এবিধ
 বিলাহী-বেঙ্গেনা } পকিলে সেন্দূৰীয়া
 হোৱা বেঙ্গেনা-জাতিৰ ফল ; তাৰ
 গছ।
 বিটল (স. শ.) বিলাই।
 বিশলাকৰণী (স. শ.) বোগৰ প্ৰতি-
 কাৰৰ এবিধ মহৌষধ।
 বিশাখা (স. শ.) যোল সংখ্যা পূৰক
 নক্ষত্ৰ। [গোৱা।
 বিশাবন্ (বি) জন', বোধ থকা, শিক্ষা-
 বিশাল্ (বি) বহল, ডালব, বৃহত।
 বিশিষ্ট (বি) শ্ৰেষ্ঠ, উত্তম ; যুক্ত, থকা ;
 যেনে, হস্তবিশিষ্ট।
 বিশুদ্ধ (বি) নিৰ্মল, বিহলি বা তাঁত
 নথকা ; পবিত্ৰ, শুচি।
 বিশৃঙ্খল্ (বি) আউলবাউল, লৰ্কাং
 তৰ্কাং, ছিন্ন ভিন্ন। [হোৱা অৱস্থা।
 বিশৃঙ্খলা (স. শ.) শ্ৰেণী ভগা বা আউল
 বাউল হোৱা অৱস্থা, সানমিহলি।
 বিশেষ (বি) অসামান্য, সাধাৰণ নো-
 হোৱা, সদায় দেখা শুনা বস্তুতকৈ
 বেলেগ। (স. শ.) প্ৰকাৰ, বিধ,

(আন এটা শব্দৰ পাচত থাকে) ;
 যেনে, জন্তু-বিশেষ, (এবিধ জন্তু)।
 বিশেষণ (স. শ.) সংজ্ঞা-শব্দৰ গুণ
 দেখোৱা শব্দ।
 বিশেষ্টকৈ (ক্ৰি. বি.) ঘাইকৈ ; বিস্তা-
 বিতৰূপে, ভেদ ভাঙি ; পৃথকৰূপে।
 বিশেষৰূপে (ক্ৰি. বি.) বিস্তাৰিতৰূপে,
 ভেদ ভাঙি ; পৃথকৰূপে। [শব্দ।
 বিশেষ্য (স. শ.) বিশেষণে গুণ দেখোৱা
 বিশ্যাম্ (স. শ.) জিহণি, বিবাস।
 বিশ্লেষ (স. শ.) কোনোৰে কোৱা
 কথাৰ বিপৰীত অৰ্থ কৰি বা তাক
 আন এক প্ৰকাৰে কৈ কৰা পৰি-
 হাস।
 বিশ্ব (স. শ.) জগত, ব্ৰহ্মাণ্ড, পৃথিবী।
 বিশ্বকৰ্ম্মা (স. শ.) স্বৰ্গৰ বাটকৈ বা ধনি-
 কৰ। [বিবাসী।
 বিশ্বস্ত (বি) যাত বিবাস কৰা যায়,
 বিবাস (স. শ.) প্ৰত্যয়, পতিয়ন,
 সঁজাত ; লেকাশ নকৰিবলৈ
 আনক কোৱা গুপ্ত কথা।
 বিবাসী (বি) বিশ্বস্ত ; গোপনে বাৰিষ
 লগীয়া, প্ৰকাশৰ অযোগ্য।
 বিবাসে (ক্ৰি. বি.) গোপনে।
 বিবাস-বাতক্ (স. শ.) বিবাস কৰি
 কোৱা কথা প্ৰকাশ কৰোঁতা।
 বিবাস কৰোঁতাৰ বিবাস ভাঙি

অপকাৰ-কৰোঁতা । (ত্ৰী) বিশ্বাস-
ঘাতিকা । [কৰ কাৰ্য্য বা খতাব ।
বিশ্বাস্‌ ঘাতকতা (শু.খ.) বিশ্বাস-ঘাত-
বিশ্বাস্‌ঘাতকী } (স.খ.) বিশ্বাসঘাতক !
বিশ্বাস্‌ঘাতী } (বি) বিশ্বাসভঙ্গ কৰা,
অসম্ভাৱী, বিশ্বাস কৰি কোৱা
কথা প্রকাশ কৰা ; বিশ্বাস কৰোঁ-
তাৰ বিশ্বাস ভাঙি অপকাৰ কৰা ;
(ত্ৰী) (স.খ.) (বি) বিশ্বাসঘাতকিনী,
বিশ্বাসঘাতিনী ।
বিশ্বাস্‌-ভঙ্গ (স.খ.) বিশ্বাস ভাঙন.
বিশ্বাস কৰি কোৱা কথা প্রকাশ-
কৰণ । [খব, শিৰ ।
বিশ্বেশ্বৰ্ (স.খ.) অগতৰ জৈশ্ব, পৰম্যে-
বিশ্ (স.খ.) খালে বা তেজোৰে মিহলি
হলে প্রাণ-মৰা বস্তু,বিহ ; বেদনা ।
বিশগ্ন (বি) বিষৰ্,মন-মৰা,বেজাবস্তু ।
বিশগ্নতা, (শু.খ.) বিষগ্ন বা নিবানন্দ-
অৱস্থা । [অধম, বেয়া ।
বিশব্ (বি) সমান নোহোৱা ; বিষুৱীয়া ;
বিশব্ (স.খ.) পদ, বজাই দিয়া বাব ;
সংসাৰ বা তাৰ কাৰ্য্য ; কোনো
কথা বা কাৰ্য্য ।
বিশয়া (স.খ.) কোনো পদত নিযুক্ত
লোক ; (ত্ৰী) বিষয়ানী ।
বিশয়াসক্ত } (বি) সংসাৰৰ লুপ্ত বত,
বিশয়ী } ইঞ্জিয়ৰ লুপ্ত মন ।

বিষয়ে (অব্য) কোনো কথাৰ বা
কাৰ্য্যৰ সম্পৰ্কে । [কাৰিণী দেৱী ।
বিষহৰী (স.খ.) সাপবিলাকৰ অধি-
বিষা (অ.খ.) বেদনা পা, বিষৰ পৰা
পীড়া পা ; বেদনা জন্মা, (খহ-
আদিত খাটে ।
বিষাক্ত (বি) বিহ-লগোৱা, বিষযুক্ত ।
বিষাদ্ (স.খ.) মনৰ লুপ্ত, বেজাব.
অসন্তোষ । [পোৱা ।
বিষাদিত্ (বি) ক্লঃখিত, মনত কষ্ট
বিষাল্ (বি) বিহলুত ; বিষ থকা ।
বিষুব্-বেধা (স.খ.) পৃথিবীক সমানে
ছতাপ কৰা এটা কল্পিত ঈশ্বক ।
বিষ্ঠা (স.খ.) বহিৰ্ঘাৰে দি গুলোৱা
মল ; শু ।
বিষ্ণু (স.খ.) হৰি, বৈকুণ্ঠত থকা চতু-
ভুজ,অগতক পালন-কৰা দেৱতা ।
বিষ্ণু-লোক্ (স.খ.) বৈকুণ্ঠ, বিষ্ণুৰ নগৰ ।
বিষ্-পানী (স.খ.) পকা ঘাব পৰা
গুলোৱা পাতল বগা বস ।
বিসঁচীয়া (বি) বেয়া সঁচৈপৰা উৎপন্ন,
বেয়া জাতবপৰা হোৱা ।
বিসঙ্গত্ (বি) অযুক্ত, অজ্ঞান, আঁচল,
বিজুতি ।
বিসঙ্গতি (স.খ.) জুতিৰ অভাৱ আঁচল ।
বিসৰ্গ (স.খ.) স্বৰবিলাকৰ শেষ আধৰ
যেনে, : । [দিয়া বিদায় ।
বিসৰ্জন (স.খ.) পূজাৰ অন্তত দেৱতাক

বিসোধাদ্ (বি) সোধাদ্ নথকা, যেয়া
সো।

বিস্তব্ , ৩, অনেক প্রচুব ।

বিস্তাব্ (স.খ.) পরিসব, ব্যাপ্তি ।

বিস্তাবিত্ (বি) বিস্তৃত ।

বিস্তীর্ণ (বি) বহল , ডালব, বহু ঠাই
কোবা ।

বিস্তৃত্ (বি) বহলোয়া, বহল কবা ।

বিস্ময়্ (স.খ.) আশ্চর্য্য-বোধ, আগে
নেদেখা-ছত্তনা বা অসম্ভব কথা
দেখি বিচুর্জিত হোয়া অবস্থা ।

বিস্ময়াবিত্ (বি) আচবিত, বিস্মিত,
ডবধ ।

বিস্মরণ্ (স.খ.) পাহরণ ।

বিস্মিত্ (বি) বিস্ময়যুক্ত, আচবিত ।

বিস্মৃত্ (বি) পাহরা, মনবরণা আঁতরা
বা গুচা ।

বিহ্ (স. খ.) বিধ, খালে বা ডেজত
লাগিলে প্রাণ-মরা বস্ত । (স.খা.)
নগুব আঁজা কব ; বিধান কব ;
যেনে, পৰাচিত বিহে ।

বিহজন্ (স.খ.) ডালব চবাই, পক্ষী >

বিহা (স.খ.) কুবিব লেখ ; কুবি গুচি
পাণ । (স.খা.) বিস্তাবিত কপে
ক, বহলাই ক ; মাছ ধবিবঠৈ
বিহ দি, (বিল আদিত খাটে) ।

বিহাব্ (স.খ) বং কবি ইকালে সি-
ফালে কবা জয়ণ ; জীড়া, মেদালি ।

বিহিত্ (বি) বিধি-সিদ্ধ, উচিত, বিধান-
কবা, বিধি-দিয়া ।

বিহীন্ (বি) নথকা, শূন্ত ।

বিহ্ (স.খ.) চত, আহিন আক পুহ-
মাহব শেষ দিন, প্রথমটোক বহা-
গব বা চতব, দ্বিতীয়টোক কাতিব
শেষবটোক মাহব বিহ বোলা
যায় ।

বিহুগা (বি) বিহব সম্পর্কীয় ।

বিহুগাম্ (স.খ.) বিহব তেঁজী, বিহত
দিয়া কাপোব ।

বিহ্ কটি (স. খ.) বব ভিত্তা বস্ত,
যাত কৈ তিতা লাই ; যেনে, কুই-
নাইন বিহকটি যেন ভিত্তা ।

বিহ জোঁহোবা (স. খ.) এবিধ বব
বিমাল থহ ।

বিহুল্ (স.খ.) আকুব, ব্যাকুল, শোকব
বেদনার বা ভয়ব ছাৰা বিতত ।

বিহ্ মনা (স.খ.) বিহ-কোটকরা, এবিধ
কাঁইটীয়া গছ আক ওাব গুটি ।

বিহ্ মোনা (স.খ.) সাগব মুখব ভিত-
বত থকা বিহব জোলোকা ; ববল-
আদিব বিহব উমাল ।

বিহুলজনী (স.খ.) এবিধ বেদনা-জবা
দুস্ত বনবীয়া গছ । [চোঁহা] ।

বীচ্, বীচনী, বীচন্, বীচোতা, "বিচ্,"

বীজ্ (স.খ.) গুটি ; কঠীয়া ; বেতস,
বসন্তব মাঠা ; পিহল, লেজুকেতীয়া
বস্ত ; কপীব ভিত্তব বগা জাগ ।

বীজন্ (স. শ.) বীজ, লেত্কেতীয়া
বন্ত; ডেমজোকা, এবিধ টেচুকত
হোয়া লেত্কেতীয়াবস থকা কুজ
গছ। [নিচিনা।

বীজলীয়া (বি) বীজলবুজ্; বীজলব
বীজা (অ. ধা.) বীজলীয়া হ।

বীজান্ (বি) বীজবুজ্, বীজলীয়া।

বীজমন্ (স. শ.) বুল-মন্, কোনো মন্ডব
আবন্ততে মতা, সাংকেতিক অৰ্থবুজ্
এটা বা দুটা আখৰ; যেনে, হ্রীং,
ঈ।

বীণ্ } (স. শ.) এবিধ গুণা-লগোয়া
বীণা } বাজ।

বী-বিয়নি (স. শ.) টোপনিত বা অজ্ঞান
অবস্থাত কোয়া অম্পষ্ট কথা।

বী-বিয়া (অ. ধা.) টোপনিত বা অজ্ঞান
অবস্থাত অম্পষ্ট কথা ক।

বীচন্ (বি) কুকুপ, অভয়নি।

বীৰ্ (স. শ.) যোদ্ধা, বণত নিপুণ পুৰুষ;
বাহাচাৰী। [সাহ।

বীৰষ (অ. শ.) বীৰব গুণ, বল আৰু
বীৰ্য (স. শ.) মাহুৰ তিবোতাৰে সহ-
বাস কৰা বুলি খ্যাত এটা ভূত।

বীৰ্য (স. শ.) বীৰষ; বেতস।

বীৰ্যহীন (বি) সাহ-পিত নথকা আৰু
দুৰ্বল।

বুজ্ } (স. শ.) জন্ম, পেটৰ ওপৰৰ

বুহ } ভিজিব নাম-ভাগ।

বুহ-কাকত্ (স. শ.) চিঠি আদিৰ বুহুত
বা ভিতৰত জুয়াই পঠোৱা কাকত।

বুহ-ভাঠ্ (বি) সাহিয়াল।

বুহ-পাতন্ (বি) ভয়াভুৰ।

বুহুৰবি (স. শ.) চোলাৰ বুহুৰ ওপৰত
পৰা ভাগৰ ভিতৰে লগোৱা
কাপোৰ। [সমান দ।

বুহুৰা (বি) বুহুলৈকে তল-কৰা, বুহুৰ
বুজ্ (স. ধা.) কোনো খবৰ বা কথাৰ
অৰ্থৰ বা তাৰৰ ভিতৰলৈ যেনে
প্ৰবেশ কৰ্, মনেৰে ধৰ্, ক্ৰম. স.
বুজোঁতা; (হ্রী) বুজতী। স. শ.
বোধ, জ্ঞান; সমাদ।

বুজন্ (ক্ৰম. স.) বুজা কথা। (বি) বুজিব
পৰা, বোধ থকা।

বুজনি (স. শ.) যুখেৰে দিয়া শিকনি,
উপদেশ; অৰ্থৰ ব্যাখ্যা, তালি
বুজোৱা কথা।

বুজন্-নিৰ্গত্ (বি, জানি বুজি দুটালি
বা বেয়া আচৰণ কৰা।

বুজা (বি) বোধ থকা, জনা। (স. ধা.)
বোধ জন্না, শিকনি দি। (স. ধা.)
বুজাওঁতা; (হ্রী) বুজাওঁতী।

বুজ্ৰাজ্ (স. শ.) সমাদ, উদ্দাহিহ।

বুজ্ৰিচাৰ্ (স. শ.) অহুসজ্ঞান, বিবেচনা।

বুট্ (স. শ.) এবিধ মাহ।

বুটন্ (স. ধা.) তুলি ল।

বুটা (স. শ.) বেজীবে বা লিখনীবে
কাপোক-আদিত দিয়া ফুল।

বুটি (বি) ধরুগৈ ভোতা হোৱা, বহুদিন
ব্যৱহাৰ কৰাত চোক বা জোং
ভুটা।

বুটা (বি) বয়সীয়া, প্ৰাচীন; পুৰণি।
(স. শ.) বয়সীয়া মূনিহ; (স্ত্ৰী)
(বি. স. শ.) বুঢ়ী।

বুঢ়া-কাল (স. শ.) বুঢ়াব-অৱস্থা বা বয়স।
বুঢ়া-আতুলি (স. শ.) ভৰি আৰু হাতৰ
চুটি আৰু ঘাই আতুলি। [মজী।

বুঢ়া-পোহাঁই (স. শ.) অসম-বজাৰ ঘাই
বুঢ়া-জামোল (স. শ.) জোৰতামোল।
বুঢ়া-বয়ল (স. শ.) বুঢ়া-কাল।
বুঢ়ামুৱা (বি) বুঢ়া-মাহুৰ নিচিনা মুখ-
মুত। (স্ত্ৰী) বুঢ়ামুঠী।

বুঢ়ী "বুঢ়া" চোৱা। [মহী।

বুঢ়ী-আই (স. শ.) পিতামহী বা মাতা-
বুঢ় (স. শ.) বৌদ্ধ ধৰ্ম-চলাওঁতা ঋষিৰ
নাম; তেওঁ বিষ্ণুৰ নৱম অৱতাৰ
বুলি ধ্যাত।

বুদ্ধি (স. শ.) বোধ, বুজা শক্তি।

বুদ্ধিমত্ত } (বি) বুদ্ধিমত্ত, বুদ্ধিমত্ত।
বুদ্ধিমান }

বুদ্ধিহীন (বি) বুদ্ধি নথকা; বুদ্ধিব-
নোৱৰা। [বাব।

বুধ (স. শ.) চতুৰ্থ গ্ৰহ; সপ্তাহৰ চতুৰ্থ

বুধি (স. শ.) বুদ্ধি, পৰামৰ্শ, বাইকৈ বেয়া

পৰামৰ্শ; উপায়, যেনে, এটা বুধি
কৰা। [(স. শ.) বুদ্ধিমত্ত লোক।

বুদ্ধিমত্ত (বি) বুদ্ধিমান, বুদ্ধি থকা;
বুধ-বীয়া (বি) বুধবাৰে জন্ম বা হোৱা।

বুধ-বাৰ (স. শ.) সপ্তাহৰ চতুৰ্থ দিন।

বুদ্ধায়াৰ (বি) সমূলি নষ্ট, ধ্বংসিত।

বুণা-ককা (স. শ.) পিতৃ-পিতামহাদি
উপৰি পুৰুষবিলাক।

বুব (স. শ.) বুৰলৈকে গোটেইটো পা
পানীত প্ৰবিষ্ট কৰা কাৰ্য্য,
জোবোৱা। (অ. ধা.) পানীৰ
তললৈ যা। [বা বৰ্ণনা।

বুবজী (স. শ.) পুৰণি কথাৰ বিবৰণ
বুৰা (স. ধা.) পানীৰ তল কৰা, পানীৰ
তললৈ লুৱা।

বুৰিয়া (অ. ধা.) বুৰ দি, বুৰ মাৰ।

বুকলিখেৰ (স. শ.) ঘৰৰ চালৰ পুৰণি
থেৰ।

বুব-বুৰি } (স. শ.) পানীৰ ওপৰলৈ
বুৰ-বুৰি } উঠা অতি ক্ষুদ্ৰ ফুটবোৰ
বা ফেনবিলাক; মুক্তি
মাহুৰৰ মুখে ওলোৱা
ফেন।

বুব-বীয়া } (স. শ.) পানীৰ ওপৰলৈ
বুৰ-বীয়া } উঠা ফুটবোৰ; কোঁহাৰ
সমূহ। [বা।

বুল (অ. ধা.) খোজ-কাঢ়, খোজ-কাঢ়ি

বুলন্ } (স.খ.) খোজ-কাচন ; খোজ-
বুলনি } কচাৰ প্ৰকাৰ, পতি ।

বুলনী-কাপোৰ (স.খ.) ষাটত ভৰি
নিদিয়াটৈ খোজ-কাচিবলৈ পৰা
কাপোৰ ।

বুলনী } (স.খ.) পাত বহু-বহু
বুলনী-ঘৰ } নপৰাটৈ এটা ঘৰ-পৰা
আন এটালৈ যোৱা দীঘল
ঘৰ ।

বুলা স.খ.) খোজ কাচিবলৈ শিকা ;
খেলৰ গুটি-আদি চলা ; পাত হুত
লগাবলৈ অলপটৈ মোহাব বা হাত
চলা ।

বুভাঙ (স.খ.) বিয়ৰণ ।

বুভি (স.খ.) জীবিৰা ; ব্যৱসায় । [জাতি

বুভিমা (স.খ.) সোণাবিৰ বুভি-লোৱা

বুধা (বি) নিবৰ্ধক, নিষ্কল । [পুৰণি ।

বুড (বি) বুঢ়া, বয়সীয়া ; বহুকলীয়া,

বুড (স.খ.) বুঢ়া অৱস্থা বা বয়স ।

বুডাঙ্গলি (স.খ.) বুঢ়াঙ্গলি ।

বুডি (স.খ.) বাঢ়ন, অধিক বা ডাঙৰ
হোৱা অৱস্থা ।

বু } (স.খ.) বাঁক, ততৰা ; দ্বিতীয়
বুড } বাণি ।

বুটি (স.খ.) বহুগুণ ।

বুহু (বি) ডাঙৰ, বৰ ।

বুহুশক্তি (স.খ.) এজন্য কৰি, ডেউ

মেহতাবিলাকৰ ডক ; পকৰ এহ ;
পকৰ বাহ ।

বুফ (স.খ.) গছ ।

বেই (স.খ.) ঘৰা বা কচাৰ গাধুঙা
ঠাইৰ ওপৰৰ আচ্ছাদন ।

বেইতা (বি) বিয়া-কৰা, বিবাহিত
(জী, পুং) ।

বেঙ (স.খ.) এটাব বা আঠ হাত
মাটি ; কঠ-বোৱা বাঁচ ।

বেঙচনীয়া (বি) পোন পটিৰ নোহোৱা ;
একতীয়া হৈ যোৱা (স.খ.) ছোৱাত
খোৱা পাক, যোচোকা ।

বেং (স.খ.) ভেকোলা ।

বেকা } (বি) ভঁজীয়া, পোন
বেকাৰা, } নোহোৱা ।

বেকাৰেকি (বি) অনেক ভাঁজহুত,
বাবভঁজীয়া । [বেকাৰুই ।

বেকাৰু (বি) ভেৰু বা মুখহুত ; (জী)

বেড (স.খ.) এবিধ লতা, ডাক কালি
জৰী কৰা ঘাৰ ; মুখৰ বিছা ।

বেডুগাঁজ (স.খ.) বেডৰ আগ ডাগ
(ডাৰ আদ ভিত্তা) ।

বেডবন্ধা (স.খ.) শক্ত প্ৰতিকাৰ
অৰ্থে মনৰ দুঢ় ডাৰ ।

বেডনি (স.খ.) বেডৰ হাৰি ।

বেডী বাহু (স.খ.) এবিধ গা-সক বন-
বীয়া বাহ ।

বেডেবি "বেডেবি" চোৱা ।

বৈৰা (স. শ.) চিকত হোৱা দীঘলীয়া
পাঁৰ। [খাটে]।

বেকেটা (বি) বৈকা, ভজীয়া, (মুখত)
বেকেটা মুখা (বি) বৈকামুখা; (জী)
বেকেটামুখী।

বেগ্ (স. শ.) শীঘ্ৰতা; শীঘ্ৰ গতি।

বেগত্ } (স. শ.) মেলি বহলোৱা
বেগেত্ } বুঢ়া আঙুলিৰ আক
মাঙ্গৰ আঙুলিৰ জোখ।

বেগেতীয়া (বি) এবিধ পৰিমাণৰ।

বেগতিলেই } (ক্ৰি. বি.) শীঘ্ৰে,
বেগতে } খবকৈ।

বেগবন্ত } (বি) বেগী, বেগাই
বেগবান্ } বোৱা।

বেগাই (ক্ৰি. বি.) শীঘ্ৰে, খবকৈ।

বেগাবেনি (স. শ.) ততাতৈয়া, থুব-
খেদা।

বেগাল্ }
বেগী } (বি) বেগবন্ত।

বেজা (বি) ফুটাই কথা কব নোৱৰা,
আঁকৰা; একো নজনা, অজ্ঞান।

(স. শ.) আঁকৰা, আজলা বা

অজ্ঞান মুনিহ; (জী) (বি) (স. শ.)

বেজী। এটা ভবিষ পৰা আনটো

ভবি বহুত আগ বঢ়াই দিয়া খোজ;

ওখত থকা বস্ত্ৰলৈ হাত যেনোতে

ভবিৰ আঙুলিত ভব বি থিয়
হওন; এবিধ মাছ।

বেজেটি (স. শ.) জন্তৰ খুৰাৰ পাচ
ফালৰ মুৰীয়া নখ; খুৰাৰ পাচ-
ফালৰ খাল-ভাগ।

বেজেতি চোৰা, সঁচা কথা লুকাবলৈ
বৈকটিক কথা ক।

বেজেনা (স. শ.) এবিধ কাঁইটীয়া গছ;
তাৰ ফল। [বজা বৰণীয়া।

বেজেনা-বুলীয়া (বি, কলাৰে মিহলি

বেচ্, (স. শ.) কিনা বস্ত্ৰৰ মূল্য, কাম-
কৰাৰ বাবে দিয়া ধন। (স. ধা.)

বিক্ৰয় কৰ, মূল্য লৈ দি। (ইদ.

স.) বেচোতা, (জী) বেচতী।

বেচন্ (ক্ৰদ. স.) বিক্ৰয়, বেচা কাৰ্য্য।

বেচা (স. ধা.) লোকৰ হুচুৰাই বিক্ৰী
কৰা। (স. শ.) চালৰ ওপৰত মেলা
এতৰপ খেৰ।

বেচি (বি) অধিক, অতিবিস্তৃত।

বেচিকৈ (ক্ৰি. বি.) অধিককৈ, অতি-
বিস্তৃতকৈ। [ধা।

বেচু (স. শ.) এবিধ কঁকালত হোৱা

বেচোৱাই (স. শ.) বেচ লৈ কাম-কৰা
মাছহ। (বি) বেচ লৈ কাম-কৰা।

বেজ্ (স. শ.) বৈজ্ঞ, চিকিৎসা-কৰোতা,
দৰব-দিশুতা। [অসন্তোষ।

বেজাব্ (স. শ.) মনৰ ছুখ, শোক;

বেজালি (ভ. শ.) বেজৰ বৃত্তি বা বিভা।

বেজিনী(স.খ.)চিকিৎসা কৰা ভিৰোঙা;
ঐসবস্ত সাহায্য কৰ'তী।

বেজী(স.খ.)কাপোৰ দিয়া লোৰ শলা।
বেজেৰা(বি) চোকা, লোণ বা টেঁকা
সৰহ হোৱা,বেজ বেজীয়া;বেজাব-
লগোৱা, অসন্তোষ-দিয়া, (হাত)।

বেজেৰা বেজেৰি(স.খ)বেজেৰা মাত,
কেটেৰ-জেজেব।

বেজ্‌কচু(স.খ.) এবিধ ডাঙ্গৰ পতীয়া
বৰকৈ খজুওৱা কচু।

বেজ্‌ঘব(স.খ.) ৰোগীক চিকিৎসা-
কৰা বা দৰব-দিয়া ঘব। [বৈজ্ঞ।

বেজ্‌বকৰা(স.খ.) ৰাজ-বৈজ্ঞ, ঘাই
বেজ্‌বেজা(অ.খা.) গা বা মনত দুখ

পা বা অসুখ বোধ হ; যেনে, ধন
ভাঙোতে গা বা মন বেজ বেজায়।

বেজ্‌বেজীয়া(বি) চোকা, লোণ বা
টেঁকা অধিক হোৱা।

বেটী(স.খ.) দাসী, বান্ধী।

বেটু(স.খ.) তামোলৰ ঠাৰিৰ ফালৰ
মূৰ; কোনো বস্তৰ মূৰত লগোৱা
চুপহি।

বেট্(স.খা) বেটন কৰ, চাৰিও ফাল
আবৃত্ত কৰ, বেব।

বেটা(স.খ.) এবিধ তিনটা খুৰাযুক্ত
খুৰণীয়া ডাঙৰ কাঁহীৰ আধাৰ।

বেথু(স.খ.) বাঁহী, মুকলী।

বেত্‌ন(স.খ) বানচ, কামৰ বেচ।

বেতেৰি(স.খ.) ডেল-পেথা পলা,
বেতেৰি।

বেতেৰি-চোৰা(স.খা.)পুন: পুন: একে
কথাকে কৈ থাক, কথাব বাক্ত
এৰি নি দি।

বেতেৰি-বন্ধীয়া, } (বি)আওপকীয়া;
বেতেৰি-পকীয়া, } পোন নোহোৱা,
(কথা); কথাব
গাঁঠি এৰি নিদিয়া,
সৈমান নোহোৱা
(মাছহ)।

বেথা(স.খ.) মৰম, চেনেহ।

বেহ্(স.খ.) হিন্দুবিলাকৰ ঘাই শাস্ত্ৰ।

বেদনা(স.খ.) বিষ, পীড়া।

বেদান্ত(স.খ.)এজনা পৰমেশ্বৰৰ উপা-
সনাৰ উপদেশ দিয়া এখন পুথি।

বেদান্তিক } (স.খ.) বেদান্ত-জনা
বেদান্তী, } পণ্ডিত।

বেপাৰ(স.খ.) বাণিজ্য, বেহা

বেপাৰী(স.খ) বেপাৰ কৰোঁতা,
মুদৈ। [হাত।

বেবনি(স.খ.) গৰু, বেব বা ছাগৰ
বেবা(অ.খা) গৰু বা ছাগৰ দৰে

হাত্; ছুখত বৰকৈ কঁকা;
যেনে, জবত বেবাইছে।

বেব্‌জ(বি) বৃদ্ধ নথকা, নিৰ্কোষ।

বেবুৱা(বি) অকস্মাত তৰ পাই বৃত্তি
হোৱোৱা, বিস্তৃত হোৱা।

বেবেজীয়া (বি) অনেক ঠাইৰ পৰা
আহি এঠাইত বসতি কৰা
(বাহুহ); পৰস্পৰ অবাধ্য।

বেবেবিবাং (বি) বিশৃঙ্খল, আউলীয়া,
(কথাত খাটে)। [বেমাবী।

বেমাবু (স. শ.) নৰিয়া, বোগ, (বি)
বেমেজালি (স. শ.) কামৰ ভৰ, বহুত
কামলৈ বা অনেক কথালৈ মন
দিব লগা হোৱাত বুদ্ধি হেৰোৱা
অৱস্থা। [বিশৃঙ্খল।

বেমেজি (বি) সিচৰতি, গোট-গোট,
বেয়া (বি) মন্দ, অধম, অভয়, বিবৰ;
(স. শ.) মন্দ কাম, কুৰ্ম; অম-
জল, অশুভ; মন্দ মানুহ; অস-
হোৱা।

বেবু (স. শ.) বেটন কৰ, চাৰিও ফাল
আবৃত্ত কৰ। (স. শ.) ঘৰৰ
আবৰণ, বাৰ; কোনো বস্তুৰ মেৰ।
বেবা (স. শ.) আনৰ দাবা বেটন কৰা।
(স. শ.) টাটী।

বেবান্ধবৈ } (সং) নবৈ আৰু দুই।
বেবান্ধে, }

বেবান্ধী (সং) চাৰি ফুৰি দুই।

বেবি (স. শ.) দা-কটাৰীৰ নালৰ গেজি
সোৱোৱা ডাগ ভাঠ আৰু নকটা
কৰিবলৈ লগোৱা লোৰ চেপেটা
আকৃতি।

বেবীয়া (বি) একলীয়াহৈ বা শাৰীৰ
বাহিৰে গজা, (দাঁত)।

বেবে (ক্রি. বি.) মেৰব বা চাৰিও
ফালৰ জোখত; যেনে, গছ-
ছোপা বেবে তিনি হাত।

বেবেটি (স. শ.) হাতৰ কিলা ফুটিব
ভিতৰ ফালৰ সন্ধি স্থান।

বেলু (স.প.) এবিধ কাঁইটিয়া গছ;
তাৰ ফল।

বেলা (স. শ.) সময়, কাল; আধা
দিন; যেনে এবেলাৰ বাট;
ভালৰ লোকৰ ভৰি ধুউৱা পাত্ৰ।

বেলি (স. শ.) সূৰ্য্য; সময়; যেনে,
বহুত বেলি হল, পলয়; যেনে,
বেলি নকৰিবি; বাৰ, কোনো
কাম সম্পূৰ্ণৰূপে কৰা কাল; যেনে
এবেলি গল।

বেলি-ফুল (স. শ.) সূৰ্য্যলৈ সূৰ্য্য কৰি
থকা এবিধ সূৰ্য্যীয়া হালধীয়া
ফুল।

বেলিয়ে পতি (ক্রি. বি.) প্ৰতি-বাবত।
বেলেগ (বি) পৃথক, একে লগে নথকা;
(স.শ.) প্ৰভেদ, বিভিন্নতা।

বেলেগজীয়া (বি) পৃথকায়, বেলেগ হৈ
গৈ পৃথকে থকা।

বেলেগা (স.শা) বেলেগ কৰ, আঁতৰা।

বেলেগে (ক্রি. বি.) পৃথক কৰি বা বৈ,
আঁতৰে।

বেলোন্ (স. শ.) কাচ।

বেলুৎক (স. শ.) জলকাই টেকা।

বেশ্ (স. শ.) সাজ, কাপোৰ আদিবে
শোভিত আকাৰ। [তিবোতা।

বেভা (স. শ.) নটনী, বাজহী

বেভালন্ (স. শ.) নটনীর ধব।

বেভালি (স. শ.) বেভাৰ বৃত্তি বা
আচরণ।

বেটন্ (স. শ.) বেবি বা আৰবি ধবা
কার্য, চাৰিও ফালে দিয়া বেব
বা আৰবণ।

বেটন্ বেখা (স. শ.) দেখাৰ মাজত
শব্দ অৰ্ধ-আদি বুজাবৰ নিমিত্তে
লিখা কথাৰ আগত আৰ পাচত
দিয়া বৈকা আঁক; যেনে [r]।

বেট্টিড (ক্ৰ. বি.) চাৰিও ফালে বেবা,
আবৃত।

বেহা (স. শ.) বাগিচা, বেপাৰ।

(অ. ধা.) বেপাৰ কৰ্বে যেনে,
বিদেশীয়ে আসায়ত বেহাইছেহি।

বেহানি (স. শ.) জ্বা, গুহ।

বেহি (স. শ.) কলহ-টেকেলিৰ পৰা ভেল
উলিওৱা বীহ-সাদিৰ সৰু ঠোলা।

বেহ (স. শ.) বৰৰ কাৰণ শ্ৰেণী লগাই
খিৰ কৰা নৈল-সমূহ।

বেহবাৰি (স. শ.) ডেলীশাল আৰু
কুঁহিৰাৰ শাল বৃকোৱা বাৰি।

বেহবাৰ } (স. শ.) আভাভ

বেহবাৰ-বটা } দিবলৈ বটা সবিসহ।

বেহেক্কা (স. শ.) বেণাবী।

বৈকুঠ (স. শ.) বিকুৰ নগৰ।

বৈগুণ্ (স. শ.) অহিত, অপকাৰ।

বৈচ্ (স. শ.) হালত নিয়োজন, বন-
লগোৱা অৱস্থা, যেনে—বৈচৰ গৰু।

বৈচা (বি) লৈ বোৱা, বাহক, নিজৰ
যতনেৰে নিয়া, যেনে—নাও বৈচা;
কোনো কাৰণৰ সময়।

বৈঠ্ (অ. ধা.) হাতীক আঁঠু কাটিবলৈ
কোৱা মাত।

বৈঠ্ পৰ্ হাতীৰ দৰে আঁঠু কাঢ়।

বৈতৰণী (স. শ.) ঘৰৰ নগৰলৈ বোৱা
বাটত গছ নৈ। [বিধান-কৰা।

বৈদিক্ (বি) বেদৰ যতে চলা; বেদে

বৈদ্য (স. শ.) চিকিৎসক, বেজ।

বৈনাই (স. শ.) ভনীৰ আখী।

বৈধ (বি) বিধি-সিদ্ধ।

বৈধব্য (স. শ.) বিধবাৰ অৱস্থা।

বৈপৰীত্য (স. শ.) বিপৰীত হোৱা
অৱস্থা, বিৰোধ।

বৈদ্যাল্ (বি) সহনশীল, মিছা, শান্ত।

বৈব-ভাৰ (স. শ.) শক্ততা। [দৰে

বৈব-ভাৱে (ক্ৰি. বি.) শক্তকৰণে, শক্ত

বৈবাগী (স. শ.) ববাগী, সংসাৰৰ হৃৎ-
এবা লোক।

বৈবাগ্য (স. শ.) সংসাৰৰ হৃৎ-পৰিত্যাগ
কৰি ঈশ্বৰত মন লগোৱা কাৰ্য।

বৈবী (স. শ.) শব্দ।

বৈলাপ্ (স. শ.) বিলক্ষণতা, পৰাক্ষম।

বৈশাখ্ (স. শ.) বছৰৰ প্ৰথম মাহ।

বৈশ্য (স. শ.) হিন্দু বিলাকৰ তৃতীয়
জাতিৰ মাজ্জহ।

বৈকৰ (স. শ.) বিক্ৰম ভক্ত।

বোকা (স. শ.) পক্ষ, পানীযুক্ত মাটি।
(বি) পক্ষময়।

বোকোচা (স. শ.) মাজ্জহ বা বস্ত্ৰ তুলি
নিয়াত ব্যৱহৃত, মাজ্জহৰ পিঠি;
পিঠিত তুলি নিয়া বোজা;

বোকুবোকনি (স. শ.) মুখৰ ভিতৰত
কৰা অল্পষ্ট শব্দ।

বোকুবোকা (স. শ.) মুখৰ ভিতৰত
অল্পষ্ট শব্দ কৰ্।

বোজা (স. শ.) পিঠিত বা মুখত নিয়া
গধুৰ বস্ত্ৰ। [বস্ত্ৰ।

বোজাই (স. শ.) নাৱৰ ভবা, নাৱত ভবা

বোটল্ (স. শ.) বুটল্।

বোদ্বদীয়া }
বোদ্বকপ্ } (বি) নেমাতি মুখ ওফ-
মাই থকা, মৌন।

বোধ (স. শ.) জ্ঞান, বুজ, বুজিবৰ শক্তি।

বোধগম্য(বি) বোধে ধৰা, মনেৰে বুজা।

বোন্দা (স. শ.) মতা মেহুৰী।

বোন্দা কাহ্ (স. শ.) এবিধ বেয়া মলিন
কাহ; বিষৰ কাহ।

বোন্দা-কেঁচু (স. শ.) এবিধ ডাঙ্গৰ কেঁচু।

বোন্দোৰা (বি) কঁটীয়া, বাঢ়িব নোৱৰা
বোপাই (স. শ.) পিতা।

বোবোৰা (বি) সৰু-সৰু কোঁহাযুক্ত;
মহ-আদিয়ে কাঁমোৰাৰ অনেক
সাঁচযুক্ত।

বোবোকাযুৱা(বি) সৰু-সৰু টোণোৰাবে
পূৰ বা উধহাৰ নিচিনা মুখযুক্ত;
(জী) বোবোকাযুৱে।

বোল্ (স. শ.) বৰ্ণ, বৰণ। (স. শ.) মাত্,
ক, উক্তি কৰ্। (ক্ৰম. স.)
বোলোঁতা; (জী) বোলোঁতী।

বোলা (স. শ.) এবিধ কাঠ। (স. শ.)
বৰণ লগা, বোল দি; লোকৰ
ছাৰা মতা বা কোৱা।

বোলাবুলি (স. শ.) বাচাৰাচি।

বোলমাত্ (স. শ.) গালি।

বোৱঁতী (বি) সোঁত বৈ থকা, (নৈ)।

বোৱনী (স. শ.) ধন লৈ কাপোৰ-বোৱা
ভিৰী।

বোৱা(স. শ.) সোঁত চলা; আনৰ দ্বাৰা
চাহ কৰা, কাপোৰ কৰা বা নাও
চলোৱা, ইত্যাদি।

বোৱাৰী (স. শ.) পোৰ বা ভাইব
ঘৈণীয়েক।

বোৱাল্ (স. শ.) এবিধ গছ।

বো (স. শ.) ককাইৰ ঘৈণীয়েক।

বোখা (স. শ.) কলা-পটুৱা; তামোলৰ
ঢকুৱা।

বৌদ্ধ } (স.শ.) বুদ্ধৰ মতত প্ৰবৰ্ত্তা
বৌদ্ধ } লোক ।

বৌলা (স.শ.) কচু-পাতৰ ঠাৰিৰ বহল
ভাগ ।

ব্যক্ত (বি) প্ৰকাশিত, বিদিত, দেখা ।

ব্যক্তি (স.শ.) লোক, মানুহ ।

ব্যগ্ৰ(বি)উত্তলা, পলম সহিব নোৱৰা ।

ব্যগ্ৰতা (ঞ.শ.) ব্যগ্ৰ হোৱা অৱস্থা ।

ব্যঞ্জন (স.শ.) আঞ্জা; বৰৰ যোগ
নোহোৱাকৈ মাতিব নোৱৰা
আখৰ; যেনে, ক্, খ্, ইত্যাদি ।

ব্যঞ্জনাত্ত (বি) অস্তত ব্যঞ্জন থকা;
যেনে, ব্যঞ্জনাত্ত শব্দ, বৰ্ণ ।

ব্যতিক্ৰম্ (স.শ.) বৈপৰীত্য, ওলট ।

ব্যতিবেকে (অব্য) বিনা, বাজে, নহলে
কথা (স.শ.) বেদনা, বিষ ।

ব্যতিচাৰ্ (স.শ.) নিজে বিয়া নকৰা
ভিৰোতা বা মতাৰে সহবাস ।

ব্যতিচাৰী (বি) নিজে বিয়া নকৰা
ভিৰীৰে সহবাস-কৰা; (স্ত্ৰী)
ব্যতিচাৰিণী ।

ব্যয়্ (স.শ.) ধৰচ, ব্যৱহাৰ কৰি
চুকোৱা কাৰ্য্য; ব্যৱহাৰ কৰি
চুকোৱা ধন (বি) ব্যৱহাৰ কৰি
চুকোৱা (ধন বা বস্তুত খাটে) ।

ব্যৰ্থ (বি) বৃথা, নিষ্ফল ।

ব্যৰ্থতা (ঞ.শ.) নিষ্ফলতা ।

ব্যৱধান্ (স.শ.) ছুটা বস্তুৰ মাজৰ শূঁ

ঠাই বা পদাৰ্থ; যেনে, সেই ছুটা
বৰৰ মাজত ব্যৱধান নাই ।

ব্যৱসায়্ (স.শ.) কাৰ্য্য, কৰ্ম; বৃত্তি,
জীৱিকাৰ নিমিত্তে কৰা কাম ।

ব্যৱসায়ী (স.শ.) কোনো এক ব্যৱসায়-
কৰোঁতা, জীৱিকাৰ নিমিত্তে
কোনো কাৰ্য্য কৰোঁতা ।

ব্যৱস্থা (স.শ.) বিধান, পণ্ডিতে প্ৰকাশ
কৰা শাস্ত্ৰৰ মত ।

ব্যৱহাব্ (স.শ.) আচাৰ, বীতি; কোনো
বস্তু কাৰ্য্যত নিযুক্ত কৰণ ।

ব্যৱহাৰ্য্য (বি) ব্যৱহাৰৰ যোগ্য ।

ব্যৱহৃত (বি) ব্যৱহাৰ কৰা, কামত
লগোৱা । [আবৃত্ত ।

ব্যস্ত (বি) ব্যাকুল, বিবুদ্ধি, কামত
ব্যস্ততা (ঞ.শ.) ব্যস্ত হোৱা অৱস্থা ।

ব্যাকৰণ্ (স.শ.) তাৰা ভুক্তকৈ লিখিব
আক কবৰ নিয়ম ।

ব্যাকুল } (বি) আকুল, বিবুদ্ধি,
ব্যাকুলিত্ } ব্যস্ত ।

ব্যাখ্যা (স.শ.) ভাষি বুজোৱা কাৰ্য্য;
ভাষি বুজোৱা বুলনি ।

ব্যাঘাত্ (স.শ.) বিষ, প্ৰতিবন্ধ, কাৰ্য্যত
বিঘিনি ।

ব্যাঘ্ৰ (স.শ.) বাঘ । [কৰোঁতা ।

ব্যাধ্ (স.শ.) অস্ত বধি জীৱিকা-

ব্যাধি (স.শ.) ৰোগ, নৰিয়া ।

ব্যাপ (অ.খ.) বহু ঠাই জোৰ্ণ, বহু

হুইলৈ বিকৃত হ। (স. খা.) জু-
পৰ, চাক্।

ব্যাক্য (স.খ.) অজ-পৰিচালন।

ব্যাপ্তি (স.খ.) জ্ঞান, বিজ্ঞা, বোধ।

ব্যাপ্ত (বি) বিজ্ঞানত, জন।

ব্যপ্ (স.খ.) খহ।

ব্যত্ (স.খ.) ধৰ্ম্মৰ অৰ্থে কৰা উপবাস।

ব্যজ (স.খ.) নিবাক্যৰ জৈব, সৃষ্টিকৰ্তা।

ব্যজকণ্ (স.খ.) খুন্ চাউস।

ব্যজচাৰী (স.খ.) বেদ পাঠ আৰু ধৰ্ম্ম-
কৃত্যত নিযুক্ত বাম্ণ; সেই নাম-
লোৱা এবিধ সন্ন্যাসী। [জ্ঞান।

ব্যজজান্ (স.খ.) পৰমেশ্বৰৰ বিৰুদ্ধে

ব্যজজানী (স.খ.) পৰমেশ্বৰক জনোতা,
পৰমার্থ বুজা লোক।

ব্যজ-বধ্ (স.খ.) বাম্ণৰ প্ৰাণ নাশ,
ব্ৰাহ্মণক বধা পাণ।

ব্যজবধী (স.খ.) বাম্ণ বধোতা।

ব্যজ-ভোজ (স.খ.) বাম্ণক দিয়া
ভোজ।

ব্যজবদ্ (বি) জৈববধকণ, জৈববৰ ভূলা;
জৈবে ব্যাপি থকা।

ব্যজলোক্ (স.খ.) ব্ৰাহ্মৰ নগৰ।

ব্যজব (স.খ.) বাম্ণৰ ধন বা বস্তু।

ব্যজহত্যা (স.খ.) ব্ৰাহ্মবধ, বাম্ণ বধা
পাণ। [এজন দেহতা।

ব্যজা (স.খ.) অগতক ব্ৰজা, চাবিমুখীয়া

ব্ৰজাণ্ড (স.খ.) অগত, পৃথিৱী। [মাটি।

ব্ৰজোত্তৰ (স.খ.) বাম্ণক দিয়া নিৰব

ব্ৰজোত্তৰীয়া (বি) ব্ৰজোত্তৰৰ সৰ্বস্বীয়।

ব্ৰজাণ্ (স.খ.) হিন্দুবিলাকৰ প্ৰথম
আৰু প্ৰধান জাতি, বাম্ণ।

ভ।

ভংতলীয়া (বি) অকপলীয়া, পেটত
কথা নবখা।

ভইবা (স.খ.) ভোমোবা ৩টি; তাৰ
গছ। [বটি।

ভজ্ (স.খ.) কীণ বা বিকৃতি ৰূপ,

ভজীয়া (বি) ভাজ থকা; বৈকা।

ভজুৱা (বি) ভাজ বা মিহলি থকা, শুধ
নোহোৱা।

ভবলুৱা } (বি) ভবালত থকা,
ভবলুৱা } ভবালৰ।

ভবাল্ (স.খ.) ভাঙাৰ, ধান বা আন
বস্তু-খোৱা ঘৰ।

ভবালী (স.খ.) ভবালত বস্তু সামৰি
থওতা, ভবালৰ অধ্যক্ষ।

ভকত্ (স.খ.) সেৱক, দেহতাৰ উপা-
সক; কোনো সজ্ঞত বিকৃত নাম-
প্ৰসঙ্গ-কৰোতা; কোনো বস্তুত
বহু বত যাহুহ, (নিদ্বাৰ্ভত) যেনে,
কানিয় ভকত।

ভকতনী (স.খ.) ভকতৰ ভাৰ্যা।

ভকতালি (ভ. দ.) ভকতৰ ভণ বা
আচৰণ ; ভকতৰ নিচিনা আচৰণ ।

ভকতি (স. দ.) ভক্তি, দেৱতাৰ উপা-
সনা ।

ভকতী (স. দ.) সনায় বিষ্ণুৰ নাম-
প্ৰসঙ্গ-কৰা ভিৰোভা ।

ভকতীয়া(বি) হিন্দুধৰ্মত প্ৰবৰ্ত্তী ; সত্ৰৰ
ভকত-সম্পৰ্কীয় ; যেনে, ভকতীয়া
মাত্ৰ ।

ভকতীয়া বাত্ৰ, মিঠা বা কোমল কথাৰে
বৰকৈ হেঁচিখৰা কাৰ্যা, মিঠা কথাৰ
হেঁচা ; যেনে, ভকতীয়া বাত্ৰ
লগাইছে । [গালি ।

ভকবা-মাত্ৰ (স. দ.) বেজেবা মাত্ৰ,
ভকুৰা (স. দ.) বাহু-ঢেকেবা, বাহু-মাছৰ
ডেকেকৰা পোহালি ।

ভক্ত (স. দ.) ভকত, দেৱতাৰ বাহিৰকৈ
বিষ্ণুৰ উপাসক ।

ভক্তি (স. দ.) উপাসনা, আৰাধনা ;
খাটনি, মোটনি ।

ভক্তি-ভাৱে (জি. বি.) ভক্তিৰে সৈতে,
বৰ সন্মানৰে ।

ভক্তিমন্ত্ৰ } (বি) ভক্তিমন্ত্ৰ, দেৱতাত
ভক্তিমান্ } প্ৰজ্ঞা থকা ।

ভক্তকনি (স. দ.) পোৰা ঘাৰ বেঘনা ।

ভক্তকা (অ. দ.) চে চেকা পোৰাৰ
দৰে বেঘনা কৰা ।

ভক্ত (স. দ.) পৰত, ব্যৱ, বিপ্লব, শত্ৰুৰে

দেখ আক্ৰমণ কৰাত প্ৰকাৰ পলা-
য়ন ; যেনে, মানব ভগ্ন ।

ভগনিয়াৰ্ (স. দ.) কোনো কাৰণত
নিজ ঠাই এৰি আন ঠাইত বাস
লোৱা মানুহ ।

ভগনোয়া (বি) ভাগি হোৱা, আপহৰ
নিমিত্তে হানাহৰ হোৱা ; ভয়ত
পলোৱা ।

ভগৱতী (স. দ.) দেৱী ; দুৰ্গা ।

ভগৱন্ত } (স. দ.) পৰমেশ্বৰ ; বিষ্ণু
ভগৱান্ } (বি) মহিমাযুক্ত, আৰাধ্য,
পুজনীয় (দেৱতা বা ঈশ্বৰিত খাটে) ।

ভগা (স. দ.) ভাগ কৰা । (ভ. দ.)
ভগাওঁতা, (দ্বীপ) ভগাওঁতা ।

ভগি (স. দ.) ভোলোকা ।

ভগিনী (স. দ.) বাই বা ভনী । [ভাগী ।

ভগিয়াৰ্ (স. দ.) ভাগ-পাওঁতা, অংশী,

ভগী (বি) ভাগ্যবান, ভগৱন্ত ; ভগনীয়া ।

ভগীয়া (বি) ভাগ-পোৱা, এটা বিশেষণ
বা সংখ্যা পদ্ধতি পাচত লগ লাগে
যেনে, পাচ-ভগীয়া ভকত ।

ভগ (বি) ভগা, হুই বা অধিক বস্তু
হোৱা ; কটা ; পৰাত হৈ পলোৱা ;
যেনে, ভগ হুত ।

ভগ (স. দ.) ভগ অৰ্থাৎ ; পৰাজয় ।

(বি) পৰাত বা পৰাজিত ; ভগা,
ছেদ-পৰা ; যেনে, নিহাতক হল ।
নিজ নোহোৱা, নিকল হোৱা ।

ভজনীয়া (বি) গোটা কপ সলাই লোবা,
সক বা অলপ মূলীয়া, (ধনত খাটে);

যেনে, ভজনীয়া ধন নাট ।

ভজা (স. ধা.) আনব বাবা ভজ কবা ;
বুধি দি অমান্তি কব্, অমান্তি
হবলৈ বুধি দি ; গোটা কপ দি সক
বা অলপমূলীয়া ধন ল । (ক্ৰম.স.)
ভজাওতা ; (জী) ভজাতী ।

ভজি (স. শ.) হাতব, মুখব বা চকুৰ
ঠাৰ ; বহি, শুই বা থিয় হৈ
থকাত অজব ভাঁজ ।

ভজুৰা (বি) ভাজত বও, ভাং-খোৱা ।
(স. শ.) ভাং-খোৱা যাহ্ ; (জী)
(বি.স.শ.) ভাজুৰী ।

ভচি (স. শ.) বেচা-কিনাত লেখব বা
জোখব ওপৰকি দিয়া বস্ত্ৰ, ফাও ।

ভজ্ (স. ধা.) উপাসনা বা আৰাধনা
কব্, পূজা কব; স্বামী বা সহায়-
কপে গ্ৰহণ কব্ ।

ভজন্ } (স. শ.) উপাসনা, আৰা-
ভজনা } ধনা, পূজা ।

ভজা (স. ধা.) শবণ লগা, হৰি-সমুখ
কব্ ; যেনে, গোসায়ে শিচ ভজায়,
আনব বাবা শুকানে নাইবা তেলত
বা বিউত পাক কবা (স. শ.)
এবিধ গছ ।

ভট্ (স. শ.) সেনা । >

ভটবাই (ক্ৰি.বি.) ভটৰ শব্দ কৰি, সহজে,
(জৰী আৰি ছিগাত খাটে) ।

ভটা (স. শ.) পুৰিবলৈ যুগত কবা চুন,
শিল বা ইটাৰ দম্ ; টাংগুটি খেলা
মাৰি ।

ভটা-গুটি (স. শ.) টাং-গুটি ; এটাৰ
পাচত আনটো ওপৰলৈ দলিয়াই
খেমালি-কবা দুটা কাঠৰ গুটিৰ
এটা ।

ভটিমা (স. শ.) মাধৱ দেৱে বচনা-কবা
শব্দৰ দেৱৰ গুহ ; তুতি ।

ভটীয়ান্ (স. শ.) নৈব নাম ফাল, সোঁত
বৈ যোৱা ফাল ।

ভটীয়া (অ. ধা.) নৈব নামনি ফাললৈ
নাও চলাই যা ; দেশৰ পশ্চিম
ফাললৈ যা ; শয্যাৰ ভৰিৰ ফাললৈ
ইহকি যা ।

(বি) ভাটীৰ ফাললৈ যোৱা ।

ভণ্ (স. ধা.) বচনা কৰণ ।

ভণন্ (ক্ৰম. স.) বচনা কৰণ ।

ভণা (স. শ.) কোৱা, বাক্য বচনা ।

ভণিত্ (বি) বচনা-কবা, লিখা, বচিত ।

ভণিতা (স. শ.) পদ পুথিৰ আধ্যাত্ম
অন্তত পুথি লিখোঁতাই একাংশ
কবা আপোনাৰ নাম-আৰি ।

ভণ্ড (স. শ.) বকক, চলাহী বাহুহ,
মিছলীয়া । [কব ।

ভণ্ডাব্ (স. শ.) ভঁৰাল, ধন বস্ত্ৰ খোৱা

ভণ্ডাবী (স. ন.) ভঁৰালত বস্ত্ৰ সামৰি-
বৰ্ণতা।

ভণ্ডবা (স. ন.) বাঁড়।

ভণ্ডা (স. ধা.) তাহোন লগা।

ভণ্ডিয়া (স. ন.) ককাইৰ বা ভাইৰ
পুতেক; (স্ত্রী) ভাণ্ডিয়া। (বি)

ককাইৰ বা ভাইৰ পৰা জন্ম পোৱা;
যেনে, ভণ্ডিয়া পো, ভণ্ডিয়া জী।

ভণ্ডুৱা (স. ন.) জিলমিল শাক। (বি)
ভাণ্ড-ভাবী, অকামিলা, চোকা
বা চতুৰ নোহোৱা; ভাত কৰি-
বৰ বা সিঙাই খাবৰ যোগ্য;
যেনে ভণ্ডুৱা চাউল।

ভণ্ড-কলী (স. ন.) এবিধ সৰু চৰাই।

ভণ্ডীয়া (বি) ভাদত ওপজা বা উৎপন্ন;
ভাদ মাহৰ।

ভণ্ড (বি) উত্তম, শ্ৰেষ্ঠ। (স. ন.) মজল,
কুশল। [ভাল মাজ্ছহ।

ভণ্ডলোক (স. ন.) উচ্চ বংশৰ লোক,

ভণ্ডী (স. ন.) একেজনা পিছুৰ পৰা বা
ঘৰাই-আদিৰ পৰা জন্তুপোৱা
আপোনাতকৈ সৰু ছোৱালী।

ভণ্ডী-কোঁৱাই (স. ন.) ভণ্ডীৰ গিৰীয়েক

ভণ্ডনানি (স. ন.) মাথিৰ শব্দ।

ভণ্ডনা(অ. ধা.) মাথিৰ দৰে শব্দ কৰ্ণ।

ভণ্ডিহাট্ (বি) আগলৈ হৰ লগীয়া।

(স. ন.) বি কাল আগলৈ আহিব।

ভণ্ড (স. ন.) অকস্মাত উঠা থং;

থলৰ বা তাপৰ প্ৰবলতা, প্ৰত্যাহ
বা শক্তি।

ভণ্ডকাই } (ক্ৰি. বি) অকস্মাত
ভণ্ড-কৰে } ভণ্ডক শব্দ কৰি, (জুই
জলাত খাটে।

ভণ্ডকাল্ (বি) অকস্মাৎ থং কৰি উঠা।

ভণ্ডকাল্লীয়া (বি) ভাণ্ড-ভাবৰ হুলেমে
শোভিত, (কাপোৰ-আদিত খাটে।)

ভণ্ডমনি (স. ন.) পাব পোৰণি।

ভণ্ডমা (অ. ধা.) পোৰণি বোধ কৰ,
পোৰণিৰ পৰা ছুথ পা।

ভণ্ডমীয়া (বি) বৰ তাপযুক্ত।

ভণ্ড (স. ন.) ক্ৰাস, দুখৰ বা বিপত্তিৰ
আশঙ্কাৰ পৰা হোৱা মনৰ অস্থিৰতা।

ভণ্ডৰ (বি) ভয়ানক, ভয়-জন্মোৱা।

ভণ্ডৰ (বি) ভীত, ভয়যুক্ত।

ভয়ানক (বি) ভয়-জন্মোৱা, ভয়ঙ্কৰ।

ভব (স. ন.) গধুৰ গুণ, ভাব, গধুৰতাই
ওললৈ দিয়া হৈচা। (স. ধা.)

পাজ-আদিত প্ৰতিটো কৰ, বা
স্থায়ী; বাধিত হৈ ব্যৱ কৰ, ধন
ভাণ্ড; যেনে, পাঁচ টকা ভৰিলে।

(অ. ধা.) পূৰ হ, ভিত্তিৰ ওঠাই ন-
থকা হ; যেনে, ঘৰ ভৰিল। (ক্ৰম.
স.) ভৰণ। [ভাৰি।

ভবক (স. ন.) বৰ-কথা, গুণগ; মিছা

ভবকাল্ (বি) ভবক-কথা; মিছা
ভাৰি-বিয়া।

ভবকালি (ভ. শ.) ভবক-মবা কাৰ্য্য,
ভবক । [গুণপ মবা ।

ভবকীয়া (বি) ববকধীয়া,
ভবক্ (স. শ) বায়ু শাস্ত কবিবলৈ
মুবত দিয়া চেঁচা বস্ত্ৰ ।

ভবনি (স. শ.) অবাৰত বা বাধিত
হৈ কবা ব্যয়, কতি, হানি । (বি)
হানি পূৰাবলৈ দিয়া অকাৰণত
খবচ হোৱা ।

ভবনী (স. শ.) দ্বিতীয় নক্ষত্ৰ ।

ভবা (স. ধা.) পূব কৰ, পূৰা ; যেনে
উৰাল ভবালে ; অবাৰত বা
বাধিত কৰি ব্যয় কৰা । (স. শ.)
নাৱত ভবা বস্ত্ৰ, বোৱাই ; ভাব
বা বোজা কৰি অনা বস্ত্ৰ । (ক্ৰম. স.)
ভবাউতা ; (স্ত্ৰী) ভবাঁতী ।

ভবি (স. শ.) পদ, বেণ, সৰু-পাঁঠৰ
তলৰ চেপেটা ভাগ ; এবাৰ বৈ
অনা বা আনিব পৰা বস্ত্ৰ ; যেনে,
পথাৰৰ পৰা ধান ছুতৰি আনিছে,
আক এতৰি মান আছে ।

ভবণ্ (বি) লৰা-ছোৱালী-আদিৰে
পূৰ্ণ ; পাত, ফল আৰু ফুলেৰে
পূৰ ; পূৰ্ণ অৱস্থা-পোৱা । [কৰ্ ।

ভৰ্জ্ (অ. ধা.) মল-ত্যাগকৰ, শৌচ
কৰ-পূৰ্ণ (বি) পৰিপূৰ্ণ, গোটেই
পূৰ । [চিত্ত বা মাজ-খাল হ ।

ভল্ (অ. ধা.) ভাপ পাই মেচ ল, সৰো-

ভলা (স. শ.) এবিধ গছ ।

ভলুকা (স. শ.) এবিধ শকত বাহ ।

ভল্‌ভলীয়া (বি) হৰ-হৰীয়া, ভল্‌ভলীয়া,
পেটৰ কথা ভাঙি কোৱা ।

ভল্ল (স. শ.) অগত, পৃথিৱী ; শিৱ ।

ভবানী (স. শ.) দুৰ্গা, পাৰ্বতী ।

ভব (স. শ.) ছাই ।

ভবীভূত্ (বি) ছাই হোৱা, সমূলি নষ্ট ।

ভক্ (স. ধা.) খা. গিল ।

ভকক্ (স. শ.) খাওঁতা ।

ভকণ্ (স. শ.) ভোজন, খাওন ।

ভকিত্ (বি) খোৱা, গিলা ।

ভক্য (বি) খাবৰ যোগ্য, খাব পোৱা ।

ভাই (স. শ.) কনিষ্ঠ, একে পিতৃ মাতৃৰ
বা মদাই-আদিৰ নিজতকৈ বয়সে
সৰু সন্তান ।

ভাই-পো "পো-ভাই" চোৱা ।

ভাই-বোৱাবী (স. শ.) ভাইৰ বৈপ্লৱিক ।

ভাও (স. শ.) কোনো কাৰ্য্য কৰিবৰ
একাৰ, দিহা ; লোকৰ কাৰ্য্যৰ বা
কথাৰ অহুকৰণ । ভাও ভোব,
যিহাকৈয়ে পীড়া-পোৱা যেন দেখা ।

ভাং (স. ধা.) ভগ্ন কৰ, ছাই বা বহ
খণ্ড কৰ ; পদচ্যুত কৰ, বিৰহ-
পৰা ওচা ; ব্যয় কৰ, উজ্জয়
বা ধ্বংসিত কৰ ; ভাৰ্য্যভৰ কৰ ।

চহ, চাহ কৰ্ । (ক্ৰম. স.) ভাৰ্য্যভা ;

(স্ত্ৰী) ভাৰ্য্যভা ; (স. শ.) এবিধ
বাগীয়াল গছ ।

তাউবী "তাউবী" চোঙা।

তাউবীয়া লো (স.খ.) চকাৰ বাজৰ
দুবীয়া লোহা।

তাউ (স.খ.) বেচ, বেকা; কোনো
বস্তৰ পৰিমাণ বঢ়াবলৈ মিহলোৱা
বেয়া বস্তু।

তাটা } (স.খ.) শিকালে মাহুহৰ
তাটো } দৰে মতা এবিধ চবাই,
তাৰ অনেক উপজাতি আছে।

তাৰ্ (স.খা.) ছল, বক, কীকি দি;
আগৈ মাত্ৰ। গাত ন-ল। (কদ.স)
তাৰোঁতা (জী) তাঁৰ তাঁ।

তাৰ্ণ (কদ.স.) বকন, ছলন।

তাঁৱৰী (স.খ.) কঁৰাললি বুৰোৱা ঘিলা।

তাঁৱৰীপকীয়া (বি) বৰ পাক লগাই
কথা-কোৱা, পোন কথা নোকোৱা,
পাক-চক্ৰ থকা, পোন পটৰ নো-
হোৱা, (কথা)।

তাঁৱৰী-পাক (স.খ.) তাঁৱৰীৰ দৰে
লোৱা পাক, বৰ বেগীপাক।

তাকুইকুটনি (স.খ.) গাব কোনো
ভাগত হাত কুৰালে উঠা হুবহুৰি।

তাকুইকুটা (স.খা.) গাব কোনো
ভাগত হাতেৰে লুবুৰাই হুব-
হুৰি লগা, আক হাঁহি ভোল।

তাকৰী } (স.খ.) ওটি-ধানৰ
তাকৰী } উৰাল। (কাৰ)।

ভাগ্ (স.খ.) অংশ, খণ্ড, বৰখৰ কৰীৰ
পুকাৰ তলৰ ভোৰৰ। (অ.খা.)
হুই বা বহু খণ্ড হ; উজ্জ্বল বা
ভোলাং হ; নিজ বৈশিষ্ট্য এবি
বিদেশলৈ যা; বিবৰা ওচ, শিৰস
হেৰুৱা। [কৰোঁতা।

ভাগডী (স.খ.) ভাগৰত ব্যাখ্যা-
ভাগৰ্ (স.খ.) জ্ঞান, কোনো কাম
কৰোঁতে হোৱা হুখ বা দুৰ্ভাগ্যতা।
(অ.খা.) জ্ঞান হ, কোনো কাম
কৰি দুৰ্ভাগ হ।

ভাগৰ্ণ (কদ.স.) জ্ঞান হওন।

ভাগৰা (স.খা.) জ্ঞাত কৰ, ভাগৰ লগা।

ভাগৰা (বি) জ্ঞাত, ভাগৰ-পোৱা।

ভাগৰত (স.খ.) ভাগৰতৰ তক্ত; অঠৰ
ধান মহাপুৰাণৰ এধান।

ভাগিন্ (স.খ.) বাই বা ভনীৰ পুতেক;
(জী) ভাগিনী।

ভাগী (স.খ.) আলী, ভাগ-পাঠতা;
একে বংশৰ মাহুহ।

ভাগে (অখা) ভাগ কৰি বা কৰা হৈ,
(এটা সংখ্যা-শব্দৰ পাচত থাকে)
যেনে, পাঁচ ভাগে ভাগালে; কালৰ
কোনো এক ভাগত, (কালৰ
অংশ-বুজোৱা আন এটা শব্দৰ
পাচত থাকে); যেনে, গৰুলি
ভাগে আহিবা।

ভাগ্য (স.খ.) কপাল, দশা, হুৰাসনা।

ভাষ্যবল্লভ } (বি) লুকপলীয়া, লুকী ।
 ষাণ্ণ }

। কতি (বি) ভজা, চাহ-কবা ।

ভাষ্যভী "ভাং" চোৰ্ণ ।

ভাৰন্ (স.শ.) এবিধ মাছ । (কদ স.)

ভজা কাৰ্য্য । [গজা ঠাই ।

ভাৰনি (স.শ.) অধিক ভাং-গছ

ভাৰনিয়াব্ (স. শ.) বৰকৈ ধন-

ভাৰোতা ; (জী) ভাৰনী ।

ভাৰি (স.শ.) হোলোং-নাও খোলা,

বৈকা হাঁতোয়াহ ।

ভাৰুৱী "ভৰুৱা" চোৰ্ণ ।

ভাৰোতা "ভাং" চোৰ্ণ ।

ভাৰ্ (স.শ.) তেল বা ষিউত সিদ্ধ

কৰ্ ; জুইৰ ভাপ দি যুগত কৰ ;

বৰকৈ কষ্ট বা হুখ দে । (কদ.স.)

ভাৰ্জোতা ; (জী) ভাৰ্জী বা

ভাৰ্জনী ।

ভাৰন্ (স.শ.) পাজ, লোটা-বাটি-

আদি ; উপযুক্ত লোক । (কদ.স.)

ভজা কাৰ্য্য ।

ভাৰী (স.শ.) নৈৰ নাম-ভাগ ; দেশৰ

পশ্চিম-কাল । [পাচ ভাগ

ভাৰি-বেলা (স.শ.) আবেলি, হুপৰীয়াৰ

ভাও (স.শ.) মাটিৰ বা ধাতুৰ পাজ ।

ভাওক (স.শ.) ছলোঁতা তুৰা-দিওঁতা ।

ভাওনা (স. শ.) ছলনা, বকনা, ফাঁকি ।

ভাও (স.শ.) সিঙোৰা চাউল) ।

ভাৰী (স.শ.) ধাতুৰ কাম-কৰা শালৰ

জুইত বতাহ-লগোৱা বতন ।

ভাৰ (স.শ.) জাহ, ককাই বা ভাই ।

ভাও-কাপৰীয়া (বি) ধনৰ সলনি ভাও

আৰু কাপোৰ লৈ বন-কৰা ।

ভাও-কেবেলা (স.শ.) এবিধ লতা ;

তাৰ খাত ফল ।

ভাও-ঘিলা (স.শ.) এবিধ গছ ।

ভাও-ভিতা (স.শ.) এবিধ বাহক-জাতিৰ

গছ ; তাৰ খাত ভিতা ভটি ।

ভাও-ভাবী (বি) ভাওন-ভাব-বোৱা,

ভটুৱা, কাম কৰিব নজনা, অধিক

আহাৰ কৰা ।

ভাও (স.শ.) ভাজ, পকম মাছ ।

ভাও-মহীয়া (বি) ভাও-মাহৰ । (ক্ৰি, বি.)

ভাও-মাহত ।

ভাপ্ (স.শ.) বাষ্প ; তপত বস্তুৰপৰা

অহা অলপীয়া ভাপ ; এবিধ বায়ুৰ

দৰে নিচেই পাতল পদাৰ্থ ; যেনে,

অগ্নোৎপাদক-ভাপ ।

ভাপ-জাহাজ্ (স.শ.) বাষ্পৰ দ্বাৰা

চলোৱা এবিধ ভাণব নাও ।

ভাপ-বহ্ন (স.শ.) বাষ্পেৰে চলোৱা বতন ।

ভাব্ (স.শ.) গম, চিন্তা, ভণি জা ;

চিন্তা কৰ্, ধ্যান কৰ্, যেনে ;

ঈশ্বৰক ভাবিবা । (স. শ.) অভি-

প্ৰায় ; গুঢ় অৰ্থ ।

ভাবন্ (কদ.স.) ভবা কাৰ্য্য, চিন্তন ।

ভাবনা } (স.শ.) গুণনি, চিন্তা, উত্তল-
ভাবনি } ধুগল।

ভাবব্ } (স.শ.) জাবব; ঘাইটক
ভাববি } নাঞ্চলব্ মুখত উঠা জাবব।
ভাবক্ (বি) ভাবার্থ বুজোয়া, ভাবেবে
বুজোয়া; যেনে, ভাবক্ বাক্য।

ভাবুকি (স.শ.) মিছা ভাবি, মিছাটক
দেখোয়া জয়; বনবীয়া হাতী-
খেদোয়া দীঘল কোঁব।

ভাবোতা (কুম. স.) চিন্তোতা, ধ্যান-
করোতা, (স্ত্রী) ভাবতী।

ভামাক-ভুযুক্ "ভুমুক্ ভুমুকি" চোয়া।

ভায়া (স.শ.) সমনীয়া মাজুক্ আনবেব
মতা মতা।

ভাব্ (স.শ.) ভব, গধুবতা; কান-মাঝি
দুই মূবে বাকি বৈ নিয়া বোজা;
কোনো কার্য কবিলে দিয়া
কমতা।

ভাবত্ } (স.শ.) চন্দ্রবংশী দুয়ন্ত
ভাবত-বর্ষ } বজাব পুতেক ভবতে
পৃথিবীর যি ভাগ শাসন কবিছিল
সেই ভাগ, এতিয়া ভাব নাম ইণ্ডিয়া

ভাবসা (স.শ.) উপকারব নিমিত্তে কবা
পাটনি; উপকার বা বাধা সিদ্ধ
হব বলি কবা বিশ্বাস, আশা।

ভাবী (স.শ.) ভাব-নিষ্ঠতা।

ভাব-পাচি (স.শ.) ভাল-লোক কোনো

ঠাইলৈ যাওতে ভাব বাড়ি লগত
বস্ত নিয়া চাবি-চুকীয়া খুঁচা
লগোয়া পাচি।

ভাব্-মাঝি (স.শ.) কান-মাঝি, কাছত
ভাব-নিয়া বাহ-আদি।

ভাধ্যা (স.শ.) ঘৈণী, বেইতা তিবোতা।

ভাল্ (বি) উত্তম, শ্রেষ্ঠ, সম; অহ,
নিবোধী উচিত। (স.শ.) জ্ব,
মঙ্গল; যেনে, তোমার ভাল হলে

বং পাওঁ; উপকার; যেনে,
লোকের ভাল কবিয়া; উত্তম লোক,

সম; যেনে, ভালব ভাল সর্কতি-
কাল। (ক্রি. বি.) শলগা বা সম্ভতি

বুজোয়া মাত, বাক।

ভালবি (বি) বন্ধু-স্বকপ, সম্বন্ধী, মিলি
থকা। (স.শ.) বন্ধুতা, মিল।

ভালুক, (স.শ.) এবিধ বর নোমাল
ফ্রিসক জন্ত। | স্বাটেক।

ভালে (ক্রি. বি.) কুশলে, আপন নোহো-
ভালেখানি } (বি) বহুত, অধিক।

ভালেখিনি }
ভালেটি (ক্রি) অনেক, অধিক সংখ্যাব,
(গণিব পৰা বহুত মাখোন পাটে)।

ভালেতো (ক্রি. বি.) এই কারণে হে,
ভাতে হে। [কাল।

ভালেদিন (স.শ.) অনেক, দিন বহু
ভালেবেলি (স.শ.) অনেক বেলা, দিন

বা বাতিব বহুত সময়।

ভাৰ্গৱ-ভাৰ্গৱ (ক্ৰি. বি.) ভাৰ্গৱ খাৰ্গৱ-
ভেই, অনিষ্ট নো হওঁভেই ।

ভাৰ্গৱান্, (বি) বহুত, অনেক, বিস্তৰ
ভাৰ্গৱে "ভাৰ্গৱো" চোৱা ।

ভাৰ্গৱক (ক্ৰি. বি.) ভাৰ্গৱকে, ভাৰ্গৱতে ।

ভাৰ্গৱ য়াহ্ (স. শ.) ভাৰ্গৱলোক, উচ্চ
বংশৰ লোক ।

ভাৰ্গৱ (স. শ.) মনৰ গতি ; কাৰ্য্যৰ
গতি ; চেনেহ । ১

ভাৰ্গৱা (স. শ.) অসমীয়াৰ লগত আন
ভাষা মিহলাই লিখা এবিধ উপ-
নাটক, অৰ্থ পৈশাচী নাটক ।

ভাৰ্গৱীয়া (স. শ.) ভাৰ্গৱ-দেখাওঁতা, বহুত ।

ভাৰ্গৱিবে (ক্ৰি. বি.) ভাৰ্গৱে, মিনতি
কৰি । ২

ভাৰ্গৱৰ্ণ (স. শ.) লেখাৰ ভাববপৰা বৃদ্ধ;
অৰ্থ ; কণ্ঠতা বা লিখোতাৰ মনৰ
ভাৰ ।

ভাৰ্গৱে (ক্ৰি. বি.) প্রকাৰে, কপে ; যেনে,
এই ভাৰ্গৱে, (এটা সংজ্ঞা বা বিশেষণ
শব্দৰ পাচত থাকি তাৰে সৈতে
এটা হৈ এটা ক্ৰিয়াবিশেষণ হয়) ;
গুপ্ত-ভাৰ্গৱে, শব্দ-ভাৰ্গৱে ।

ভাৰ্গৱা (স. শ.) কোনো এক দেশৰ বা
জাতিৰ মানুহ বিলাকে ব্যৱহাৰ-
কৰা মাত বা বাক্যসমূহ ।

ভাৰ্গৱ (স. শ.) সদাচাৰ, শুচি-অশুচিৰ
বিচাৰ

ভাৰ্গৱ (ক্ৰি. বি.) অনৰ্থক, মিচাৰিহি ।
ভাৰ্গৱ (স. শ.) স্বৰ্ঘ্য, বেলি ।

ভিকহ (স. শ.) দৰিদ্ৰ, দুখীয়া, নিছলা,
(উপহাসত খাটে) ।

ভিকাচন্ ভাগ, সকলো উপায় নষ্ট হ ।

ভিগ্ৰা (স. শ.) দৈবোদা, বৰকৈ উৰহা ।

ভিগ্ৰাকাব্ (বি) উৰহি ভাৰ্গৱ হোৱা ।
(মৰি বা অস্ত প্ৰকাৰে উৰহাত
খাটে) ।

ভিজ্ (অ. শ.) তিত্ত, আৰ্জ হ ।

ভিতৰ্ (স. শ.) মাজ ; কোনো বস্তুৰ
মাজৰ গুপ্ত ভাগ ।

ভিতৰি (ক্ৰি. বি.) মনে-মনে, গোপনে,
ভলে-ভলে ।

ভিতৰাল্ (বি) ঘৰৰ ভিতৰত থকা
বা তালৈ যোৱা, বিধাসী ।

ভিতৰে (অব্য) মাজে দি ; যেনে, ঘৰৰ
ভিতৰে আহিবি ; ভিতৰৰ কালে ;
যেনে, ভিতৰে কৌপোলা ।

ভিতৰে ভিতৰে (ক্ৰি. বি.) ভিতৰৰ ফালে
অনেক দূৰলৈকে, মাজে দি ; মনে-
মনে, গুপ্ত-ভাৰ্গৱে ।

ভিতৰ-গুটি (স. শ.) জন্তুৰ বা মানুহৰ
মূত উৎপন্ন কৰা মজ্জা-গাঁঠি ।

ভিতৰ্-কাল্ (স. শ.) ভিতৰৰ ভাগ ।

ভিতৰ্-কালে (অব্য) ভিতৰৰ, মাজ-
ভাগত ; মাজে দি ।

ভিত্তি (স. শ.) দিক, বিদিক । ৩

ভিন্ (বি) বেলেগ, পৃথক ।
 ভিনৌহি (স.খ.) বাইৰ স্বামী ।
 ভিন্ন (বি) পৃথক, বেলেগ ।
 ভিন্-ভাৰ (স.খ.) পাৰ্থক্য, প্ৰভেদ,
 মিলৰ অভাব ।
 ভিন্-টোকা (স.খ.) ভালকপে বান্ধ-নো-
 লোৱা বা কণী খুন্দাত ভাল
 নোহোৱা বলদ ।
 ভিন্-বান্ধ (স.খ.) অনেক জাতিৰ
 চৰাইৰ দৰে মাতিব পৰা এবিধ
 কলাববগীয়া চৰাই ; কেহেবান্ধ ।
 ভিন্ (স.খ.) ভৰ ; হেঁচা ; মেচ, তাঁজ ।
 (অ.খ.) বৈকা হ ; তাঁজ ল ।
 ভিৰা (স.খ.) এজনী মহৰ এটা, ঠেং
 আন এজনীৰ ঠেংৰে ভুঁটি লগ
 লগা ; বৈকা কৰ, ঘোৰা ।
 ভিৰি (বি) মোহৰ নমৰা বা টকাৰ
 দৰে নচলা ; যেনে, ভিৰিকপ ;
 অকামিলা হোৱা, আগৰ ক্ষমতা
 আৰু ব্যাতি হেৰুওৱা ; যেনে,
 অমুক এতিয়া ভিৰি হৈছে ।
 ভিকা (স.খ.) ব্যক্তি, ধোজন, মগনিয়া-
 বক দিয়া বস্ত্ৰ ।
 ভিকুক (স.খ.) মগনিয়াৰ, মগোতা ।
 ভীত্ (বি) ভয়ভুক্ত, ভয়-পোৱা ।
 ভীতি (স.খ.) ভয়, দ্ৰাস ।
 ভীড় (স.খ.) কাৰ্য্যৰ ভাব ; বহুত
 লোক একত্ৰ হোৱা কাৰ্য্য ।

ভীম্ (স.খ.) কুঁহিয়াৰ শালৰ কাঁড়ৰি
 সগত ঘূৰি কুঁহিয়াৰ চেপা ঘটন ;
 দ্বিতীয় পাণ্ডৱ ।
 ভীম্-কল } (স.খ.) আশীয়া কল ।
 ভীম্-কলা }
 ভীম্কাৰ্ (বি) ভিঙাকাৰ, উৰ্দ্ধহি ভাঙ্গৰ
 হোৱা ।
 ভীমনন্ (বি) বিষৰ্ ঘাৰা উৰ্দ্ধহা বা
 উৰ্দ্ধহি ভাঙ্গৰ হোৱা, গাৰ অক্ষত
 খাটে ।
 ভূ } (স.খ.) বৃক্ষ, সৰগাৰ, বাৰ্জা ।
 ভূ-ভা }
 ভূক (স.খ) পেটত আহাৰ-খৰা আৰু
 জীণ-কৰা জোলাকা ।
 ভূকলা (বি) ভাঙ্গৰ ভুকুৰু, পেটাল ;
 (স্ত্ৰী) ভূকলী ।
 ভূক্ (অ.খ.) কুকুৰৰ দৰে শব্দ কৰ ।
 ভূকনি (স.খ) কুকুৰৰ শব্দ ।
 ভূকীয়া (বি) ক্ষুধিত, ভোকাল ।
 ভূক্ (স.খ.) হাতৰ মূঠিৰে কৰা আঘাত ।
 ভূকুৰা (স.খ.) হাতৰ মূঠিৰে মাৰ ।
 ভূকুৰাকুকি (স.খ.) এজনে আন জনক
 ভূকুৰা বা মূঠিৰে মৰা কাৰ্য্য ।
 ভূক্ (স.খ.) বাহ, হাতৰ ঠাৰি ; হস্ত,
 হাত । [চোৰী] ।
 ভূক্ (স.খ.) কৰাৰ নাল, বং । "বং"
 ভূক্ (স.খ.) সাপ ।
 ভূক্ (স.খ.) ভকণ কৰ, খা ; ভোগ

কব, (স্থ বা দুখ); যেনে, অগ-
তত যাহুহে স্থ বা দুখ ভুজ্ঞে।
ভূত্ব (কদ.স.) ভোজন বা ভোগ কবণ।
ভূতা (স. ধা.) খুঁচা, ভোজন কবা;
স্থত বা দুখত পেলা।
ভূতীয়া (বি) ভোটব, ভোটব দেশত
হোয়া। (স. শ.) ভোট, ভোটাস্তব
মাহুহ।
ভূত্বকবে } (ক্রি. বি.) অকস্মাত,
ভূত্বাই } আগেয়ে নজনোয়ার্টেক,
(শুচি বোঝাত খাটে) :
ভূত্বুবা (বি) কটীয়া, বাঢ়িব নোববা,
চুটি-চাপব। (ক্রী) ভূত্বুবা।
ভূনভূননি (স. শ.) মাখিব ক্ষুদ্র শব্দ;
সকসকটৈ কোরা কথাব শব্দ।
ভূনভূনা (অ. ধা.) মাখিব দবে সক-সক
শব্দ কব; সক-সকটৈ কথা ক।
ভূবন্ (স. শ.) অগত, ব্রহ্মাণ্ড।
ভূবুবিয়া (স. ধা.) শিয়বা, থিয় কব,
(নোমত খাটে)।
ভূমুকাভূমুকি (স. শ.) আঁববপবা সঘনে
মুখ উলিয়াই আকৌ লুহুবা কার্য
ভূমুকি (স. শ.) আঁববপবা অলপটৈ মুখ
উলিয়াই আকৌলুহুবা কার্য,
কোনো লোকব আগলৈ আহিয়েই
শুচি বোঝা কার্য। ভূমুকি মাৰ,
আঁববপবা মুখ উলিয়াই আকৌ

লুকা; কোনো লোকব আগলৈ
আহি ততালিকে শুচি বা।
ভূমুকিয়া (অ. ধা.) বিদ্ধা আদিয়া দি
অলপটৈ মুখ উলিয়াই আকৌ
লুকা ভূমুকি মাৰ।
ভূম্বতি (স. শ.) এবিধ গছ।
ভূবা (স. শ.) গাত সেক-দিয়া তপত
বস্ত্র টোপোলা।
ভূবামাছ (স. শ.) সকলো বিধব নিচেই
সক মাছব সমূহ।
ভূককা (স. শ.) নিচেই সক মাটিব
টেকেলি, টিপা।
ভূককিয়া (স. ধা.) ফাঁকি দি, ছল;
এটা বস্ত্রক আন এটা বুলি দি।
ভূব-ভূবীয়া } (বি) ঢিলা; চহিবলৈ
ভূবীয়া } উজু, (মাটিতি খাটে)।
ভূল (স. শ.) ভ্রম, পাহঁবণ; লেখাব
অভুত। (স. ধা.) পাহঁব। (অ. ধা.)
ভ্রমত পব, মোহিত হ, ভু হেঁকরা;
যেনে, মিঠা কথা শুনি ভুলিল।
ভুল (বি) বব সোঁত নথকা, জাননে-
জানটৈ বোঝা, (পানী) (স. শ.)
বব সোঁত নথকা পানী, মলপ।
ভুলা (স. ধা.) উলুহুলাই, বশ কব,
মিঠা কথা টৈ যান্তি কব।
ভুলা (স. শ.) প্রভাবণা, ছলনা, ফাঁকি।
ভূই (স. শ.) মাটি, পৃথিবী।

ভূইবো, বোকা কবা মাটিত ধানব পুলি
বোপণ কব্। [মাটিলবণ।

ভূই-কঁপ্ (স. শ.) পৃথিবীৰ কম্পন,
ভূই ধোবা (স. শ.) মাটি ফুটি ওলোৱা,

ধোৱালি গাছ; কেতেকীৰনিচিনা

পাতেৰে এবিধ বিলাতী গছৰ

মাজৰপৰা ওলাই ফুল-ধৰা শকত

আক ওখ গাছ; সেই গছ।

ভূয়া "জুঞা" চোৱাঁ।

ভূই-লতা (স. শ.) কেঁচু।

ভূগোল (স. শ.) ভূমণ্ডল, পৃথিবী।

ভূচৰ্ (স. শ.) পৃথিবীত থকা জন্তু।

ভূঞা (স. শ.) পূৰ্বকালত উজনিৰ

উত্তৰ-পাৰৰ বাৰ জন শাসন-
কৰ্ত্তাৰ এজন।

ভূত (বি) গত, ঘোৱা (কালত খাটে)।

(স. শ.) পিশাচ, অপদেহতা; জগ-

তৰ পাচোটা মূল-পদাৰ্থৰ এটা,

"শকভূতা" চোৱাঁ। [মৰম।

ভূত-দয়া (স. শ.) জীয়া জন্তুৰ প্ৰতি

ভূতল্ (স. শ.) পৃথিবী।

ভূতীয়া (স. শ.) ভূত-পোহোতা, ভূতক

বশ কৰোতা; (দ্বী) ভূতীয়ানী।

ভূতুনী (স. শ.) পিশাচী, মাইকী ভূত।

ভূব্ (স. শ.) পৰ্বত।

ভূপতি (স. শ.) বজা।

ভূমণ্ডল (স. শ.) পৃথিবী। [আধাৰ।

ভূমি (স. শ.) পৃথিবী; মাটি; স্থান,

ভূমিকা (স. শ.) পৃথিব পাতনি।

ভূমুক্ (স. শ.) পানীৰ পুং, উহ;
জালামুক্।

ভূব্ (স. শ.) নাৱৰ দৰে চলাবৰ বা
পানীত উটাই নিবৰ কাৰণে একে
লগে বজা কাঠ-আদিৰ সমূহ।

ভূৰ্ত্তং (স. শ.) অলপ মনোযোগ, উম-
ঘাম; পাচত এটা না-পদ থাকে
যেনে, ভূৰ্ত্তং নাই।

ভুলোক্ (স. শ.) পৃথিবী।

ভূষণ্ (স. শ.) অলঙ্কাৰ। [সজোৱা।

ভূষিত্ (ব) শোভিত, অলঙ্কাৰ-আদিৰে

ভূষায়ী (স. শ.) মাটিৰ গৰাকী।

ভূত্যা (স. শ.) পৰিকৰ, লগুৱা, চাকৰ।

ভেউ (স. শ.) এবিধ মাছ।

ভেঁকুৰ্ (অ. ধা.) বদ-বতাহ নলগা

ঠাইত থকাৰ কাৰণে সেমেকি

মিহি ধূলিমুক্ হ; অকামিলা হৈ

পৰি থাক্।

ভেঁকুৰা (বি.) বদ-বতাহ নলগা হেতু

সেমেৰি মিহি ধূলিমুক্ হোৱা।

(স. শা.) ভেঁকুৰা কব্; যেনে চাৰুৰ

তলত পেলাই থৈ চাউলবোৰ

ভেঁকুৰালে। [হৈ পৰি থকা।

ভেঁকুৰা-লগা (বি) ভেঁকুৰা; অকামিলা

ভেঁকুৰি (স. শ.) তিতা গুটি-ধৰা এবিধ

বেছোৱাৰ নিচিনা গছ।

ভেঁকুলী (স. শ.) মাইকী ভেকোজা।

মাইকী বা মাতক হুবুৰোৱাকৈ

কেবল বেং-ভাতিব জন্তব কথা
কণ্ঠে প্রায়ে এই শব্দ ব্যৱহৃত
হয় । [বত হোৱা এবিধ বোগ ।
ভেঁকুলীয়া (স. শ.) গৰুৰ ডিঙ্গিব ভিত-
তেকে (বি) মুখ, অপাজ; ভেৰা ।
ভেঁকোভাৱনা (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ
আভাস মাথোন, গোটেই সংক্ষিপ্ত
বা অল্পটুকুৰাতকৈ কৰা কাম; যেনে
ই বিয়া নহয় ভেঁকো-ভাৱনা ।
ভেঁকোলা (স. শ.) এবিধ ঘিচৰ, চাৰি-
ঠেঁৱীয়া জন্ত, বেং ।
ভেঁই (স. শ.) এবিধ পানীত হোৱা
লতাৰ নিচিনা গছ । (স. ধা.)
আগচি ধৰ্, আগুৰ্; নিবোধ
কৰ্, বন্ধ কৰ্; সাক্ষাত হওঁতে
ভাৰ লোকক সমানেৰে দি;
যেনে, ভাৰ লোকক বন্ধ ভেঁটে ।
ভেঁটা (স. ধা.) সাক্ষাত কৰা, কোনো
বৰ্ লোকৰ আগ কৰি দি, আনৰ
দ্বাৰা ভেঁটা মৰা বা বন্ধ কৰা
(পানী); আগচি ধৰা; আগুৰা,
নিবোধ বা বন্ধ কৰা, (বাট) ।
(স. শ.) পানী বন্ধ কৰি বাধিবলৈ
বন্ধা ঢাপ; জেওৰা ।
ভেঁটাই (স. শ.) এবিধ বগা ফুলধৰা
গছ, আৰু তাৰ ফুল ।
ভেঁটোভেঁটি (স. শ.) পৰস্পৰ সাক্ষাত,
সমুখাসমুখি ।

ভেঁটি (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ নিষিদ্ধে
ঘাটবে ওখকৈ বন্ধা ঠাই ।
ভেঁটি-মৰ্ (বি) ভেঁটি উচ্ছন্ন হোৱা,
কোনো ভাগী নথকা, (কাৰ) ।
ভেঁটী (স. শ.) ভাৰ লোকেৰে সাক্ষাত
হোৱাত তেওঁক সম্মান কৰি দিয়া
বন্ধ; কোনো উপকাৰৰ আশাবে
দিয়া ধন বা বন্ধ ।
ভেঁটুৱা (বি) ভেঁটী-ৰূপে পোৱা;
ভেঁটিবলৈ নিয়া । [ক্ৰ.]
ভেঁটুগুটি (বি) ভেঁটৰ গুটিৰ দৰে শক,
ভেঁই-চকুৱা (বি) বেগতে মনিব নোৱৰা,
ভেলেকা ।
ভেঁৰা } (স. শ.) এবিধ ঘেৰ-ছাগ;
ভেঁড়া } (স্ত্ৰী) ভেঁৰী বা ভেঁড়ী ।
ভেঁত্‌কৰে (ক্ৰি. বি.) গিৰিগাই আহি
নাকত লাগি, (হুৰ্গত খাটে) ।
ভেঁৰী (স. শ.) এবিধ গুৰিলৈ চেপ
আগলৈ বহল পেঁপা বা মুখেৰে
বজোৱা বাত । [কথা ।
ভেঁকাহি (স. শ.) হকি, খেঁকেৰে বেগাই
উচ্চ শব্দেৰে কোৱা এটা বা দুটা
ভেঁকুৰি "ভেঁকুৰি" চোৱা ।
ভেঁকুচালি (স. শ.) মুখৰ ডকিৰে কৰা
ইতিকিং; হাতৰ আৰু মুখৰ
ডকিৰে দেখোৱা ভাও ।
ভেঁকুৰ্ (স. শ.) ভাঁজ, বেচ, বেকা ।

ভেজুবা } (বি) বেকা, ভঁজীয়া ।
 ভেজুবায়া }
 ভেচেলি (স.খ.) খলিহা-মাছ । [হল ।
 ভেচুভেচীয়া (বি) নিবর্থক, নিফল ;
 যেনে, সকলো উত্তোগ-ভেচভেচীয়া
 ভেজু (অ.খা.) ভিতবলৈকে সোমা,
 ওপৰে তিয়াই ভিতৰ পা, (পানীত
 খাটে) ।
 ভেজা (স.খা.) চোঁচা পানী মিলাই
 তপত পানী শীতল কৰ্ । (স.খ.)
 আওজন, হেঁচা, ভৰ ; ঢোকা ।
 ভেইভেচীয়া(বি)পানী সোমাই ওফন্দা ;
 উৰ্হি শেঁতা আক কোমল হোৱা ;
 যেনে শোবে ধৰিলে মাল্লহ ভেট-
 ভেচীয়া হয় ।
 ভেচি (স.খ.) ভেঁট ফুল ।
 ভেজু (স.খ.) প্ৰভেদ, বিভিন্নতা ; পেট
 চলা ৰোগ । (অ.খা.) ভিতবলৈকে
 প্ৰবেশ কৰ, মাজলৈকে সোমা ।
 (স.খা.) ভিতবলৈ সোমাই পীড়া
 দি ; যেনে, তাৰ কথাই হৃদয়
 ভেদে ।
 ভেঙ্গালী (স.খ.) এবিধ দৰবত দিয়া
 দুৰ্গন্ধ লতা ।
 ভেবা (বি) নিৰ্কোষ, আজলা, হাবাং ।
 ভেবুয়া(বি)ভয়াতুৰ, ভীত, সাহ-অধকা,
 যেনে, ভেবুয়া কুকুৰ ; আজলা,
 একো নজনা ; যেনে, ভেবুয়া লৰা ।

ভেবেৰ্ } (স.খ.) সেমেৰি, জুলীয়া
 ভেবেৰি } বস্ত্ৰৰ ওপৰলৈ উঠা মল ।
 ভেম্ (স.খ.) আয়ম, খোৱা-খকাত মৰ
 লোকৰ নিচিনা আচৰণ ।
 ভেমেচা (বি) বেকা, বেকোৰা ।
 ভেব্ (স.খ.) গ্ৰেদ ; ঘাতু পাগত
 দিওঁতে ওলোৱা মল ; দ বোকা
 বা গোবৰ । [কৰাব বেচ ।
 ভেবণ্ (স.খ.) নাও-বৰ আদি ব্যৱহাৰ
 ভেবণি (স.খ.) বোকা-গোবৰ-আদিৰে
 পূৰ ঠাই ।
 ভেবণীয়া (বি) ভেবণ দিবলৈ গোৱা ।
 ভেবাকুটি (স.খ.) খেমালিত কৰা
 অজভঙ্গি, হাত-মুখ-আদি বেকা
 কৰি কৰা খেমালি ; খেমালিৰ
 নিমিত্তে ধৰা মিছা ভাও ।
 ভেবাকুটীয়া (বি) ভেবাকুটি কৰা,
 খেমালীয়া ।
 ভেবি (স.খ.) এবিধ ডাঙ্গৰ পেপা ।
 ভেবেহা (বি) পুট আক কোমল, তেল
 ধৰি কোমল হোৱা, (গাভ খাটে) ।
 ভেব্-ভেবীয়া } (বি)বোকাৰ নিচিনা
 ভেভেবীয়া } কোমল, ভৰি দিলে
 বহি যোৱা । [মাত) ।
 ভেজ্ (স.খ.) মাহুৰৰ শৰীৰ (ভকতীয়া)
 ভেলেউ (স.খ.) এবিধ গছ ।
 ভেলেকা (বি) ভেবা, আজলা, টেমৰ
 নোহোৱা ; (জী) ভেলেকী ।

ভেনেকী } (স.শ.) এটা বস্তুক
 ভেনেকী-বাণ } আন এটা বেন দে-
 খোয়া বিজা, টাটক।
 ভেনেকী (স.শ.) শব-পছব যাইকী।
 ভেন্‌ভেনা (অ.খা.) দ্বতে নাকত লাগ,
 নাকক পীড়া দি, (দুর্গন্ধত খাটে)।
 ভেন্‌ভেনীয়া (বি) নাকক পীড়া দিয়া,
 দুর্গন্ধযুক্ত। [দি, দুর্গন্ধি হৈ।
 ভেন্‌ভেন্‌ কবে (ক্রি.বি.) নাকক পীড়া
 দেহ্ (স.শ.) এবিধ গছ।
 ভৈয়াই, (স.শ.) মোব প্রিয় বন্ধু, (বব
 মবমব মবা মাছহব কথা কোষাত
 ব্যবহৃত যাত); বেনে, ভৈয়াই
 কলৈ গল। [নোহোয়া যাটি।
 ভৈয়া (স.শ.) সমান যাটি, পক্ষত
 ভৈবহ্ (স.শ.) শিরব পাৰিষদ।
 ভৈবহী (স.শ.) দুর্গা; বামাচাবী বিলাকে
 পূজা কবা ভিৰী।
 ভৈবহী চক্র (স.শ.) বামাচাবী বিলাকে
 মন-আদি খোয়া সভা।
 ভোঁভোঁয়া (অ.খা.) ভোঁভো শব্দ কব,
 ভোমোবাব নবে যাত্। [ওলা।
 ভোঁহব্ (স.শ.) কাঠ-আদি ফুটোয়া
 শলা, বিচ্ছনা। (অ.খা.) গাঁব ফুটি
 পূঁজ ওলা; পেট ফুটি নাড়ী-জুঁক
 ভোঁহাব্ (স.খা.) ফুটা, 'বিদ্ধি পূঁজ
 উলিয়া; ফুটা কব, কালি নাড়ী-
 জুঁক উলিয়া, ব্যক্ত কব, ব্যক্ত
 কব্ (গুণ কথ)।

ভোক্ (স.শ.) ক্ষুধা, খাবব ইচ্ছা।
 [চাইটনীয়া।
 ভোকনি (স.শ.) মগনিয়াবব জোলোয়া,
 ভোকান্ (বি) ক্ষুধিত, ভোকযুক্ত।
 ভোকোন্দা (বি) মদ্যহাল, ওকোন্দা
 (মুখত খাটে)।
 ভোকোন্দামুয়া (বি) মদ্যহাল মুখযুক্ত,
 ওকোন্দামুয়া। (স্ত্রী) ভোকোন্দা-
 মুই।
 ভোগ্ (স.শ.) ভুজন, হুখ বা হুখব
 প্রাপ্তি; উপভোগ, আপোনাৰ
 হাতত বাৰি কবা ব্যৱহাৰ; বন্ধা
 বা সিজোৱা নৈবেদ্য। (স.খা.) পা,
 লভ, অধীন হ, ভুজ, (হুখ বা হুখত
 খাটে); বেনে, হুখ ভুগিছে।
 ভোগা (স.খা) হুখেবে ভোগ কব;
 বেনে, ভাল ভোগ ভোগালে।
 ভোগালি (বি) হুখেবে থাকিবব
 নিযিত্তে লাগতিয়াল সকলো বস্তু
 থকা (ঠাই বা সময়ত খাটে)।
 ভোগ্‌জবা (স.শ.) ভাওকিন, জুঁজাব।
 ভোগ্‌জীবা (স.শ.) আঞ্জাত দিয়া
 এবিধ জুগন্ধি গুটি।
 ভোগ্‌গনী (স.শ.) বেৰতাৰ পূজা চলা-
 বব কাৰণ দিয়া নিৰুপ যাটি।
 ভোগ্‌মুগীয়া (বি) ফুটি ভবি বোৱা,
 ভাদব, শকত।

ভোগ্য (বি) ভোগ কৰিবৰ যোগ্য, বাৰ-
হাবৰ উপযুক্ত।

ভোগবোৱাতী (স.শ.) অতি উত্তম
ৰোপিত মাটি।

ভোজ (স.শ.) অনেক লোকে একে
লগে কৰা ভোজন। [আহাৰ।

ভোজন (স.শ.) আহাৰ কৰা কাৰ্য্য।

ভোজনী (স.শ.) কোনো পান্থত ভৰি
বামুণক দিয়া অনেক বিধৰ কেঁচা
খাদ্য।

ভোই (স.শ.) এটা পাৰ্শ্বভীয়া জাতি।

ভোটা (স.শ.) বাতি পছ-কটাত বাৰ-
হুত ভাগৰ চাকি।

ভোটা-তৰা (স.শ.) পূৰ্বভীয়া আৰু
গৰুলি বৰকৈ পোহৰ দিয়া চাৰি-
ভ'ৰীয়া ভাগৰ তৰা।

ভোটাস্ত (স.শ.) ভোটৰ পৰ্ব্বত বা দেশ

ভোট্ৰ এৰা (স.শ.) এবিধ চাপত বোৱা
গছ, বদালী এৰা। (কাম)

ভোটোকা } (বি) লোঠোকা, চুটি আৰু
ভোটোকা } গাশকত। [খহ বা ঘা।

ভোট্ৰুটি (স.শ.) হাঠকোণ্ড হোৱা

ভোট্ৰুটনি (বি) অজীণীয়া পেটৰ বা
মূখৰ ভিতৰতে অম্পষ্টকৈ কোৱা
কথাৰ শব্দ।

ভোট্ৰুটোটা (অ.ধা.) অজীণীয়া পেটৰ
দৰে মাত্ৰ, মূখৰ ভিতৰতে অম্প-
ষ্টকৈ কথা ক।

ভোট্ৰু-মৰিচ্ } (স.শ.) এবিধ ভাগৰ
ভোট্ৰু-মৰীচ্ } জলকীয়া

ভোতা (বি) ভোং নথকা, ভোজা

নোহোৱা; ধাৰ বা চোক নথকা

চোকা নোহোৱা, ভোতোহা;

কথাৰ মধ্য বুদ্ধিৰ নোহোৱা, (বুদ্ধি)।

ভোতোহা (বি) শকত, গা ভাগৰ।

ভোতোহা (বি) ভোপা নোহোৱা;

ধাৰ বা চোক নথকা, ভোতা।

ভোদা (বি) আঙ্গণা, ভেৰা।

ভোবোকাৰ্ (বি) ভাটি-চুলি বঢ়াই
থোৱা।

ভোবোকাৰ্ কৰি (ক্ৰি. বি.) ভাটি-
চুলি বঢ়াই।

ভোবোবা (বি) নোমাল, বহুত লোম-
যুক্ত। [পাঠা।

ভোবোলা (স.শ.) নোমাল, ভাগৰ

ভোম্ (স.শ.) চকুৰ পিৰকটিৰ নোম।

ভোমাল্ (স.ধা.) ভোমোলা কৰ, বহ-
লকৈ ফুট।

ভোমোৰা (স.শ.) এবিধ ফুলৰ মো
পিয়া কলাবহণীয়া পুত্ৰ; এবিধ
গছ; তাৰ গুটি, তঁইবা।

ভোমোলা (বি) ভাগৰ বিড়া-যুক্ত, বৰ
চুটা থকা; পেটত কথা নবখা,
হৰ হৰীয়া (স.শ.) ভাগৰ বিড়া;
ধেনে, চালত এটা ভোমোলা আছে

ভোব্-ভাল্ } (স. শ.) নাম লওঁতে
ভোৰ্তাল } বজোৰা ভাল্ৰ তাল
ভোল্ (বি) মোহিত, এটা কথাত বহকৈ
মন লগাত আন কথা পাহৰা ।

(স. শ.) এবিধ লতা ; তাৰ খাঙ
ফল ; এবিধ মাছ । [এবিধ গছ ।

ভোলা (বি) সাধু, সন্ত ; হোজা । (স. শ.)

ভোলানাথ্ (স. শ.) শিৱ, মহাদেৱ !

ভোলোলা (বি) ভোমোলা, অধিক বা
ভাল্ৰ বিজ্ঞান্যুক্ত ।

ভোভোৱা (অ. ধা.) বৰ তাপ এৰি দি,
তাপ বাঞ্ছ কৰ্ ; বৰ তপত হ ।

ভ্ৰম্ (স. শ.) ভুল, বিশ্ববণ, পাহৰণ ;
এটা বস্তুত আন এটা যেন বোধ ;
যেনে, লেজুত সাপৰ ভ্ৰম । (অ. ধা.)
ভ্ৰমণ কৰ, অনেক ঠাইত ফুৰ ।

ভ্ৰমণ্ (স. শ.) ফৰা কাৰ্য্য, এঠাইবপৰা
আন এঠাইলৈ গমন ।

ভ্ৰমব্ } (স. শ.) ভোমোৰা, এবিধ
ভ্ৰমবা } ফুলৰ মো-পিয়া পতঙ্গ ।

ভ্ৰষ্ট (বি) নষ্ট, নিফল ।

ভ্ৰষ্টাচাৰী (বি) আপোনাৰ ধৰ্ম বা
আচাৰ এৰা, অনাচাৰী ।

ভ্ৰাতা } (স. শ.) ভাই, ভাতৃ, ককাই
ভ্ৰাতৃ } বা ভাই ।

ভ্ৰাতৃবধূ (স. শ.) ককাইৰ বা ভাইৰ
ভাৰ্যা ।

ভ্ৰান্ত (বি) ভ্ৰমযুক্ত, ভোল হোৱা ; এটা
বস্তুক আন এটা যেন ভবা ; পাহৰা
ভ্ৰান্তি (স. শ.) ভ্ৰম, এটা বস্তুত আন
এটা যেন বোধ, বিশ্ববণ, পাহৰণ ।

ভ্ৰম্ (স. শ.) চেলাউৰি । [বধ ।

ভ্ৰমহত্যা (স. শ.) গৰ্ভত থকা সন্তানৰ

ম ।

মই (সৰ্ব) কওঁতা বা লিখোঁতাৰ
আপোনাক বুজোৱা শব্দ ।

মইন্ (স. শ.) কোঁটকৰা ।

মইনা (স. শ.) শালিকা-জাতিৰ এবিধ
চৰাই ; সকলোবাক মৰমেৰে মজা
মাত ; (স্ত্ৰী) মইনী ।

মটমট্ (বি) আপোনাৰ ইচ্ছাৰ দৰে
চলা, লোকৰ কথা হুগুনা ; দাঁড়িক ।

মইমতালি (স্ত্ৰী, শ.) আপোনাৰ ইচ্ছাৰ
দৰে চলা গুণ ; দস্ত ।

মকটীয়া (স. শ.) এবিধ সকলো লুকা-বাহ ।

মকৰ্ (স. শ.) হাঁৰিয়াল ; দণ্ড বাপি ।

মকৰন্দ (স. শ.) ফুলৰ মৌ ।

মকৰা (স. শ.) মূৰবপৰা স্ত্ৰী উলিয়াই
জাল-গঁধা এবিধ কৌট ।

মকৰা-জাল্ (স. শ.) মকৰাই গঁধা জাল ।

মকৰ্, কুণ্ডল্ (স. শ.) এবিধ কাণৰ
অলঙ্কাৰ ।

মকাল্ (স. শ.) এবিধ বাঁহ ।

মহুয়া (স. শ.) ডেট গুটির উঁচাল ।

মহুয়কনি } (স. শ.) বব-কথা, গুণপ ।
মহুয়কি }

মহুয়কা (অ. ধা.) বব-কথা ক, গুণপ
মাব্

মখনা (স. শ.) দাত নথকা বা নিচেই
চুটি দাঁতেবে এবিধ মতা হাতী ।

মখা (স. শ.) সমূহ, জন্ত বা মাকুহব
জাক ; যেনে, মাকুহ মখা, গরু
মখা ।

মগ্ (স. শ.) সাধারণ কুঁহিয়াব ।

মগজু (স. শ.) মজ্জা, হাড়ের ভিতরত
থকা তেলেভীয়া বস্তু ; কাপোবব
দাঁতিত সি দিয়া কাপোব ; বহা
কঠব দাঁতিত লগোৱা ছাল বা
কাপোব ।

মগনিয়াব (স. শ.) মাসি খাওঁতা ভিক্ক ।

মগনীয়া (বি) মাসি খোৱা ; যেনে,
মগনীয়া মাকুহ ; মাসি পোৱা বা
লোৱা ; যেনে, মগনীয়া বস্তু ভাল
নহয় । [আকৃতি ।

মগব্ (স. শ.) মং মকব ; হিং মগড়,
বঁবিয়াল) পকা বব আদিব গুণবত-
দিয়া, বঁবিয়ালব নহয় কিন্তু
হাতীৰ নিচিনা গুঁড় আক মাকুহ
নিচিনা গাবে এটা কাল্পনিক জন্তব
মগব্দুবী (বি) মগবব আকৃতিবে শোভিত

মগ (স. শ.) এবিধ উত্তম মাহ ।

মগ (বি) পানীত বুবা, তল ঘোৱা ;
আপদত পৰা ; ববকৈ মন-লগোৱা ।

মঘা (স. শ.) দহ-সংখ্যাব নকহ ; মটিত
খোঁচ ধাই ওখ হৈ থকা, জোড়া
বাহ ধাগবি আদি ।

মঘুয়া (বি) মাঘব, মাঘত হোৱা । (স. শ.)

কলাভিলব বৌধা বা ঢাকনী ।

মঘল্ (স. শ.) গুড, কুশল, ভাল ; গুড-
অন্তত বুজিবব কাবণ কৰা গণনা ;
সপ্তাহৰ তৃতীয় দিন ।

মঘলতি (স. শ.) মঘল-চাওঁতা, গুডা-
গুডব গণনা-কৰোঁতা, (জী) মঘলতী
মঘলাকাংকী (বি) গুডাকাংকী ।

মঘলাচৰণ্ (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যব
হুসিদিব কাবণ তাব আবন্তত
কৰা দেহতাৰ ত্তি ; মঘলব
নিমিত্তে কৰা কাৰ্য্য ।

মঘলে (ক্রি. বি.) কুশলে, ভালে ।

মঘল্ পাঠ্ (স. শ.) দুজনে গুটি বুলাই
খেলা এবিধ খেল । [বাবে হোৱা ।

মঘলববীয়া (বি) মঘল-বাবব, মঘল-
মঘল্-বাব্ (স. শ.) সপ্তাহৰ তৃতীয় দিন ।

মঘহ্ (স. শ.) মাস, শ্রাষ্ট্রব গাব হাড়
ঢাকি থকা কোষল বস্তু ; কগব
কোষল ভাগ ।

মঘহ্-পাঠি (স. শ.) গাব অকাখিলা বস

পৃথক কৰা সক দিলা বা কড়িৰ
নিচিনা মজ্জৰ খোপা।
মচ্ (স.ধা) মাজ্, মোহাবি গুচা, লিপ্।
মচতো (ক্রি. বি.) গৰ্ভতো, এই জগ-
ততো (পাচত এটা না-পদ থাকে)
ধেনে, মচতো নাই।
মচন্ (ঋ. স.) মচা কাৰ্য্য।
মচলা (স.শ.) বাথৰ, দৰবত বা আঞ্জাত
দিয়া জগজি গুটি, ছাল বা পাত।
মচুৰ্ (স. শ.) এবিধ সক বজা মাহ।
মচোৱা } (স.শ.) এবিধ কলা কেঁট
মচোৱা-গোৰ } নথকা বিবাস সাপ।
মচ্ মচনি (স. শ.) কেঁচা পাত-আদি
মোহৰাত বা ভাগোতে হোৱা শব্দ।
মচ্ মচা (অ. ধা.) মচ্ মচ্ কৰ, চনকা
বস্তু ভগাব দৰে শব্দ কৰ।
মচ্ মচীয়া (বি) মচ্ মচ্ কৰি ভগা, চনকা।
মচ্ মচ্ কৰে (ক্রি. বি.) মচ্ মচ্ শব্দ কৰি।
মচ্ মচী (স. শ.) ডাঙৰ মাছৰ গাঁত
থকা এজনী ভূতুনী; এবিধ বন।
মচ্ মচান্ (স. শ.) গৰীয়া, কোবাণৰ
মতত প্ৰবৰ্ত্তা মানুহ। [সম্পৰ্কীয়।
মচ্ মচানী (বি) মচ্ মচানব, মচ্ মচান-
মচা (স. ধা.) জানব দাবা মাজন কৰা।
মচ্ মচা (বি) মাছ-বুজ, মাছ-সম্পৰ্কীয়।
মচ্ (অ. ধা.) মচ্ হ, বৰকৈ মন লগা,
মোহিত হ, ভিতৰলৈকে সিজি-

কোমল হ, ভালকৈ সিজ্। (স.শ.)
এবিধ গছ।
মচ্ মচা (স. শ.) এবিধ ভিতৰে কোঁপোলা
খাগৰি; এবিধ বসাল নোহোৱা
টান কেৰ্কেৰীয়া কুঁহিয়াৰ।
মচ্ মচীয়া (বি) মধ্যম, বৰ ডাঙৰ বা
নিচেই সক নোহোৱা, নিম্নমীয়া;
বৰ ভাল বা বৰ বেয়া নোহোৱা,
সাধাৰণ।
মজ্জা (স. শ.) কোনো বস্তুৰ-ভিতৰৰ
ভাগ; শাহ। (স. ধা.) জানব
দাবা ঘঁহা।
মজ্জাঠি (স. শ.) এবিধ বজালতা, তাৰ
বজা বসেৰে বস্তু বোলোৱা যায়।
মজ্জাঠি বুলীয়া (বি) মজ্জাঠিৰে বোলোৱা,
মজ্জাঠি বৰলীয়া। [সদায় নোহোৱা।
মজ্জামজ্জি (বি) মাজে-মাজে হোৱা,
মজ্জামজ্জিকৈ (ক্রি. বি.) মাজে মাজে,
কেতিয়াবা-কেতিয়াবা।
মজ্জাবলি (স. শ.) এবিধ বিহাল বজ-
চীয়া পক্ষী।
মজ্জিম্বা (স. শ.) বজাব আজাৰে
বিদেশী বজালৈ চিঠি লিখা আৰু
বিদেশী বজাব চিঠি বজাক মাতি
গুনোৱা এজন বিষয়া।
মজ্জিয়া (স. শ.) ঘৰৰ মাজৰ মাটি;
ভাত-খোৱা ঠাই। [বগছ।
মজ্জা (স. শ.) সাৰ, মাজ-ভাগ; হাড়ৰ

মঙব্ (অ. ধা.) গজালি ওলা; কুঁহি-
পাত ধব্।

মঙবি } (স. শ.) অকব, গজালি।
মঙবী }

মটক (স. শ.) মোরাইমবীয়া, মবাণ, আসা-
মব এজ্জাতি মাঙ্গুহ; (নিন্দার্থত)
নিহঁব মাঙ্গুহ।

মটবাই (ক্রি. বি.) মটব শব্দ কবি,
ঠনবাই। [লন্দন নোহোয়া।

মটহা (বি) কর্কশ টান, লাহণা বা
মটীয়া (বি) মাটিমুক; মাটিব নিচিনা;
মাটি-ববণীয়া।

মটমটনি (স. শ.) মটমট শব্দ; আপো-
নাৰ বলব বা ক্ষমতাৰ কথা কৈ
করা অহকাৰ, গঙপ।

মটমটা (অ. ধা.) মটমট শব্দ কব্;
আপোনাৰ বলব বা ক্ষমতাৰ
গঙপ মাৰ্।

মটমটীয়া (বি) মটমট শব্দ-কবা, টান।
মট্ (স. শ.) দেবতাৰ মন্দিৰ, দেৱালয়;
গপ, ঠেহ, ধং কৰি কোনো কাৰ্য
কৰিবলৈ হোৱা অমান্তি।

মটকা (বি) ডাকৰ আক টান, মোট।।
মটা (বি) শকত আক কর্কশ, (চাউলত
খাটে)।

মটাল (স. ধা.) দলি-মাৰিবে কোবাই
ভড়ি কব্।

মটীয়া (স. শ.) মুখ-বহল, ভিৰি-চুটি
এবিধ মাটিব পাত্ৰ, মাঠী (হি-
বং) মুটকী।

মড়ল্ (স. শ.) বিয়াত পাণী-তোলা ঘট
থবলৈ সজা নানা ববণীয়া চক্ৰ,
চম্ৰ বা সূধ্যক বেৰি ওলোৱা নানা
ববণীয়া বস্তু ॥এবিধ বিয়াল সাপ।

মড়লী (স. শ.) গাত ঘূৰণীয়া ফুল থকা

মড়লী পাক (স. শ.) বৰকৈ ঘূৰা পাক।

মড়ুৰা (বি) মাড়-নকটা, মাড়ে সৈতে
থকা (কাপোৰ) ,

মনি (স. শ.) বহু, বাখব; মুকুতা;
ভিজিত পিন্ধা অলঙ্কাৰ; চকুৰ
মাজৰ ঘূৰণীয়া কলা ভাগ।

মণিকুট (স. শ.) নাম-ঘবৰ মূৰত লগাই
সজা মুক্তি-ভাগৱত-আদি খোৱা ঘৰ।

মণি-ছাল (স. শ.) হাইঠা-গুটিৰ ছাল।

মণিবন্ধ (স. শ.) হাতৰ তলুৱাৰ ওপৰৰ
গাঁঠি। ১

মণিৰাজ্ (স. শ.) এবিধ ফুল।

মণ্ড (স. শ.) ভাত খচি বা চিৰা বা
আঁৰৈ সিজাই কবা বস।

মণ্ডল্ (স. শ.) চক্ৰ, গোলাকৃতি; চম্ৰ
বা সূধ্যক বেৰি ওলোৱা নানা-
ববণীয়া বস্তু; কোনো ধৰ্ম-কৃত্যৰ
কাৰণ নানা ববণীয়া শুদ্ধিৰে সজা
চক্ৰ, মড়ল।

মণ্ডলী (স. শ.) সভা, সমাজ, বেল;

কোনো এক ধৰ্ম্মত প্ৰবৰ্ত্তা লোক-
বিলাকৰ সমাজ, ধৰ্ম্ম-সমাজ ।

যত্তিভ্ (বি) জুৰিত, ধুন লগোৱা ।

যত্ (স. শ.) বাহা, অভিপ্ৰায় ; বাহুহা,
বিধান. বিধি ।

যতগ্ভা (স. শ.) লোকৰ অহিত কৰি-
বলৈ কৰা যত্নণা, (চহা) ।

যতৰী (বি) চুটী, অন্তী ; পুৰুষক বশ
কৰিবলৈ যত্ন বা আহুদি কৰা ।

যতলীয়া (বি) বাগীয়াল বস্ত্ৰৰ পৰা
হোৱা বলিয়া ।

যতা (স. শ.) পুৰুষ, (জন্তু, যাহুহ) ।
(স. ধা) আনৰ দ্বাৰা কোৱা বা
পাঠ কৰা ; নিমন্ত্ৰণ কৰা ।

যতাকৰা (স. শ.) ঘৰৰ চাল সমানে
বাধিবলৈ দিয়া শকত বাহু-কাঠ ।

য'তা } (স. শ.) নীল বা বজা দীপ্তি
যহ'তা } দিয়া এবিধ ধাৰৰ বাজী ।

যতান্তৰ্ (স. শ.) যতৰ ভেদ, বিধানৰ
অছিল, আন এক যত বা বিধান ।

যতি (স. শ.) যন, বুদ্ধি, আশয়,
মনৰ গতি ।

যতিজ্ঞ (বি) নট-বুদ্ধি, বুদ্ধিহীন, বুদ্ধি-
গুচা । (স. শ.) বুদ্ধিৰ নান্য বা
বিকাৰ । [প্ৰকাৰে ।

যতিহীন (বি) বুদ্ধিহীন, বুদ্ধি নথকা ।

যতে (অব্য) বিধান অজুসৰি ; দৰে,

যতোহান্ (বি) “যতলীয়া” চোৱা ।

যতগ্ভ্ (বি) ভাঙৰ, শকত, বলী,
(পুৰুষত ধাটে) ।

যতগৰ্ৰ (স. শ.) অহকাৰ, মইমতালি ।

যতগৰ্ৰী (বি) মইমত, অহকাৰী ।

যত (বি) বলিয়া, বাগিছাল বস্ত্ৰৰ,
আনন্দৰ বা ধনৰ দ্বাৰা জ্ঞানহীন
হোৱা । [বলিয়ালি ।

যততা (শু. শ) যত্নহোৱা অৱস্থা,
মৎসা (স. শ.) মাছ, এবিধ পানীৰ
জন্তু ।

যথ (স. ধা.) ঘোঁট, মাৰি ঘুৰাই বৰকৈ
লৰা । (কৃদ. স.) মথোঁতা (জী)
মৰ্ণতী ।

যথন্ (কৃদ স.) ঘোঁটন, মথা কাৰ্য্য ।
যথনী (স. শ.) ঘোঁটনী, মাখন কৰিবলৈ
গাখীৰ ঘোঁটা মাৰি ।

যথৰি (স. শ.) পাণ্ডৱৰ দৰে যুত
মেৰোৱা কাপোৰ ।

যথাউৰি } (স. শ.) বাঢ়নী-পানী ভেঁট-
যথাৰি } বলৈ নৈঃ পাতিত বজা
ওখটাৰ ।

যদ (স. শ.) ছৰা, যত্ন ; কটিকা; অহকাৰ
যদন্ (স. শ.) কামদেহ ।

যদনা (স. শ.) এবিধ বুকু-বজা তাঁটে ।

যদপী (স. শ.) যদ-কটিকাত বৰ বত
যাহুহ, যদাহী । (বি) যদ-কটি-
কাত বত ।

মদমত (বি) বর অহকাবী, অহকাবেবে
বলিয়া; বলিয়াতিওরা।

মদ্বাবি (স. শ.) বলিয়াতিওরা হাতীৰ
কাণসঁতাই দি ওলোরা বস।

মদকবা (বি) অকাঠী, সাৰ নথকা।
উজ্জল নোহোৱা (বং)।

মদাব্ (স. শ.) এবিধ বগা ফুল-ধৰা
কাঁইটীয়া গছ; বগা ফুল ধৰা আন
এবিধ।

মদাক (বি) অহকাবেবে কণা বা অজ্ঞান,
মদমত।

মদাহী (বি) মদত বত। (স. শ.) মদপী।

মদোন্নত (বি) মদ খাই বলিয়া, অহ-
কাবেবে অজ্ঞান।

মদ (স. শ.) জ্বা, মদ, ফটিকা।

মধা (স. শ.) ডাঙ্গৰ আটি, মুঠা, পোলা।

মধাই (স. শ.) মাঠেলতা, মাধবী ফুল।

মধু (স. শ.) মৌ; ফুলৰ মিঠা বস,
জ্বা।

মধুকৰ্ (স. শ.) মৌ-মাধি; ভোমোৰা।

মধুনা (স. শ.) খোক-মেলা কলা-গছৰ
মাজৰ ডিগা বা সাৰ।

মধুনা (স. শ.) তেলীপালত ঘূৰাই
সৰিয়হ ডাঙ্গা এডাল গোটা কাঠ
বা চোৰা; কলগছৰ মুঠা।

মধুপৰ্ক (স. শ.) দেৱতাক দিয়া ঘিউ-
মৌবে মিহলি দৈ-গাখীৰ।

মধু কল (স. শ.) অমৃত।

মধুম্য } (বি) মৌৰ নিচিনা মিঠা বস
মধুব্ } সোৱাদ; সন্তোষ-দিয়া।

মধুৰতা (স. শ.) মধুৰ গুণ, মিঠতা।

মধুৰি আম্ } (স. শ.) এবিধ ফুল,
মধুৰিমা } সঁফুৰি আম, তাৰ গছ।

মধুহৃদন্ (স. শ.) বিষ্ণু।

মধা (স. শ.) মাজ, ভিতৰ।

মধাম্ (বি) মজলীয়া, বৰ ডাল বা
বৰ বেয়া নোহোৱা, বৰ ডাঙ্গৰ
বা নিচেই সৰু নোহোৱা;
মাজিউ। [মেলুই।

মধ্যাহ্ন (স. শ.) দুই পক্ষৰ মধ্য ভাগ।

মধ্যাহ্নতা (স. শ.) মধ্যাহ্নৰ অৱস্থা বা কাৰ্য্য।

মধ্যাহ্নল (স. শ.) মাজ ঠাই।

মধ্যাহ্ন (স. শ.) দুপৰ, দিনৰ মাজ ভাগ।

মধো (অব্য) মাজত।

মন্ (স. শ.) মতি, চিন্তা, আশয়। (স. ধা.)
চকুৰে দেখি বুজিব বা চিনিব
পাব্; যেনে, চকুৰে নমনে।

মনব্ (কৃদ. স.) মনা বা দেখা কাৰ্য্য,
দেখন। [কৰ্।

মন্ কৰ, মন দি, কাণ কৰ্, মনোযোগ
মনহ (স. শ.) হিঁব বাহা, ইচ্ছা।

মনাকচু (স. শ.) বৰ কচু, এবিধ ডাঙ্গৰ
জাতিৰ কচু।

মনিষবি (স. শ.) এবিধ চৰাই, শুৱা-
গুৰনি-খান।

মহু (স. শ.) ব্রজব পুতেক আৰু মহুবা-
জাতিৰ আদি পুৰুষ। মহু চৈধ্য
জন।

মহুঘা (স. শ.) মাছহ।

মহুঘাছ (স. শ.) মাছঘাৰ গুণ বা স্বভাৱ।

মহুহৰ (স. শ.) এবিধ কল। [গোপনে।

মনে-মনে (ক্ৰি. বি.) মৌন হৈ, নমতাকৈ,

মনে-মুখে (ক্ৰি. বি.) মন আৰু বাক্যেৰে,

মুখত এক অন্তৰত আন নহৈ;

মেনে, তেওঁ মনে-মুখে এক।

মনোগত্ (স. শ.) মনত থকা, মনত
উৎপন্ন।

মনোজ (বি) মনেৰে ভাল পোৱা, উত্তম।

মনোনীত্ (বি) বাছি লোৱা, ভাল বুজি
গ্রহণ কৰা। [অনুধান।

মনোযোগ্ (স. শ.) মন-লগোৱা কাৰ্য্য,

মনোবধ্ (স. শ.) বাহু, ইচ্ছা, কামনা।

মনোবম্ (স. শ.) হৃদয়, উত্তম।

মনোৱা (স. শ.) হেলকা, এবিধ পানীত
হোৱা তিতা শাক।

মনোহৰ্ (বি) উত্তম, মনোৰম। (স. শ.)

মহুহৰ-কলা। [নিৰ্ভৰ।

মন্ ভাঠ্ (বি) শ্বিৰ মনযুক্ত; সাহসী,

মন্ত্ৰ (স. শ.) দেৱতাক আৰাধনা কৰা

কাব্য বা শ্লোক; কোনো উপ-

দেৱতা বা মাছুহক বশ কৰা

বাক্য; কোনো পীড়া-মৰা বাক্য।

মন্ত্ৰণা (স. শ.) গুপ্ত আলচ।

মন্ত্ৰী (স. শ.) বজাক আলচ-দিয়া বিষয়া।

মহন (স. শ.) মথন; ঘোঁটন। [লেহেম।

মন্দ (বি) বেয়া, নীচ, অধম; ধীৰ।

মন্দমতি (বি) দুৰ্ভুধীয়া, নিকোঁথ।

মন্দাগি (স. শ.) অপাক, অজীৰ্ণ।

নন্দিৰ্ (স. শ.) দেৱালয়, মঠ, ঘৰ।

মন্-পাতল্ (বি) চঞ্চল, অস্থিৰ-মনযুক্ত;
ভয়াতুৰ।

মন্-বঢ়া (বি) ভেঙ-পৰা, অলপ কথাতে
বিবাদ-কৰা, শাসনলৈ ভয় নকৰা।

মন্-মৰা (বি) বিমৰ্ষ, বিষন।

মবন্তৰ্ (স. শ.) এজন। মহুয়ে বাক্য-
কৰা কাল, ৩০৬৭, ২ ০০০ বছৰ।

মবলগ্ (স. শ. ধাং;) টকাৰ সংখ্যা
আপৰেৰে লিখোতে এই লক্ষ
বাহুহাৰ, কৰে, সঙ্কেত মতে (মঃ)।

মব্ (স. শ.) মৌ-ণিটা।

মমত্ } (স. শ.) চেনেহ, মৰম, বেখা।
মদতা }

ম-মৱা (বি) মৰম পোৱা, ভালৰি।

মৱনা “মইনা” চোৱা।

মৱ (স. শ. মৈৰা চবাই। (জী) মৱবী।

মব্ (অ. ধা.) হত হ, প্ৰাণ এৰ্; নাশ
পা, শুকাই যা (গছ আদি); যেনে,
বগবী জোপা মবিল; বাট বন্ধ হ,
বিচ্ছা গুচ।

মব্ চবাই (স. শ.) ইটা গুড়িয়া কেইবা

বৰগীয়া এবিধ চবাই ; ইয়াৰ মাত
বৰ শকত, এই চবাইয়ে মাঙিলে
মাজ্জৰ মৰে আৰু সেই ঠাই ভাগে
বুলি কয় ।

মৰং (স. শ.) নৌচৰ মৰ । [গুচাওঁতা ।

মৰং-চোৱা (স. শ.) মৰমৰ বিঠা

মৰক (স. শ.) মাউৰ, অনেকৰ প্ৰাণ
নিয়া ৰোগ ।

মৰকত (স. শ.) পানা-বাখৰ ।

মৰ্কীয়া (বি) মাউৰ সম্বন্ধীয় ; হাল-
গৰুৰ গৰাকীক ছদিন হাল বাই
দি আপোনাৰ পথাৰত এদিন
হাল বোৱা । (স. শ.) সেই দৰে
হাল-বাওঁতা ।

মৰগ্ (বি) ছত্ৰাপা, অধিক ধন-লগা ;
হাতীৰ পিঠিৰ গাঁড় ।

মৰগীয়া (বি) বস্ত্ৰ মৰগ হোৱা, অলপ
বেচত বস্ত্ৰ নোপোৱা ; যেনে,
মৰগীয়া ঠাই বা কাল ।

মৰণ্ (স. শ.) মৃত্যু, মৰা কাৰ্য্য ।

মৰণ্ শব্দ দি (ফি. বি.) মৰণ আৰু
তাৰ ঈশ্বৰ কষ্টেৰে জীৱন নকৰি
কাৰ্য্য সাধিবলৈ আগ বঢ়া, মৰি-
মুক্তি ; শকটত ফুৰি ।

মৰণা (স. শ.) গৰু বা মহৰ ঘাৰা গচ-
কাই গুটি সৰাবলৈ বহুলাই পতা
গছী ধান ।

মৰণান্তে (অব্য) মৰাৰ পিচত ।

মৰণান্তিক্ (বি) মৃত্যুৰ ভূলা, মৰাৰ
নিচিনা ।

মৰণা, (স. শ.) কাঠ ঘাঁহি নিমজ্জ কৰা
ওৰ নিচিনা এবিধ যন্ত্ৰন ।

মৰম্ (স. শ.) চেনেহ, বেখা, দয়া ।

মৰম্ পতিয়া, মৰম্ দেখুৱা, মৰম্ কৰা ।

মৰমিয়াল্ (বি) মৰমযুক্ত ।

মৰমীয়া (বি) বাটলৈ মৰম লগে,
চেনেহৰ বস্ত্ৰ ।

মৰল্ "মড়ল" চোৱা ।

মৰলী "মড়লী" চোৱা ।

মৰলী-পাক্ "মড়লী-পাক্" চোৱা ।

মৰলীয়া (স. শ.) খৰকাল্লি মৰি বাৰিবা
আকৌ হোৱা ঐক্লিষ ধন-শাক ;
এবিধ গছ ।

মৰহ (অ. ধা.) দৰৈ, শুকাই জীৰ্ণ বা
মূৰমূৰীয়া হ, (খাব আদিত খাটে) ।

ম'ৰা (স. শ.) মৰ্ম, চিত্ৰ বিচিত্ৰ পাৰি
আৰু চিত্ৰিত দীঘল নেজোৰে এবিধ
চবাই ; মৰৰ চালৰ ফুই মূৰে মূৰে
মাৰলীত ওলমাই ৰক্ষা খেৰ ।

মৰা (স. শ.) মৃতক প্ৰাণ এৰা মাজ্জৰ ;
যেনে, মৰাৰি শব্দ ; এবিধ শাক
(ফি.) মৃত, প্ৰাণ-এৰা ।

মৰাণ্ "মটক্" চোৱা ।

মৰাণ্-আদা (স. শ.) এবিধ বৰ জলা
আদা ।

মৰাপাহ (স. শ.) তিতা-মৰা গছৰ ছালৰ আঁহ।

মৰামৰি (স. শ.) কিলাকিলি ; একনে পাব লগীয়া ধন বা বস্তু আন একনক দিব লগা ধনৰ বাবে এৰি দিয়া কাৰ্য্য।

মৰামুণ (বি) মৃতকল্প, মৰাব নিচিনা (মৰিয়াত খাটে)।

মৰামুহা (বি) নিবানন্দ, মন-মৰা।

মৰামুহাকৈ (ক্ৰি. বি.) পশ্চিম বা উত্তৰ মৰামুহে } কালে মূৰ থৈ বা পেলাই

মৰা-শ (স. শ.) শব্দ, মৃত দেহ।

মৰা-শাক (স. শ.) এজাতি ক্ষুদ্র গাছ ; তাৰ দুবিধ, এবিধৰ পাত বিলাক তিতা, তাৰপৰা মৰাপাট হয়। তাক তিতা মৰা, আন বিধক মিঠা মৰা বোলা যায়। দুয়ো বিধৰ কোষল পাতবোৰ শাকৰ দৰে ব্যৱহৃত হয়।

মৰা-হাতী (স. শ.) মখন-হাতী।

ম-বি } (স. শ.) এবিধ পকিলে মিঠা
ম-বি-টেৰা } হোৱা টেৰা কল।

মৰিচ্ (স. শ.) জলকীয়া, এবিধ তিতৰত জলা গুটি থকা কল ; তাৰ গছ।

মৰিচা (স. শ.) এবিধ বাকিয়া হোৱা শাক ; আঢী বা আন চকচকীয়া বস্তুত থকা মল।

মৰিমুজি (ক্ৰি. বি) মেহে কেহে, মৰণত মৰণ দি। [থৰি।

মৰিয়তি(বি)আপুনি মৰি শুকাই থকা, মৰিয়া-(স. শ.) মাৰিব থাৰা আঘাত কৰ্। [(স্ত্ৰী) মৰিয়ানী।

মৰিয়া (স. শ.) তাম-গিড়লৰ কাম-কৰা আৰু কোৰাণ-মনা এজাতি মাছহ।
মৰিয়ামৰি (স. শ.) কিলাকিলি, টকনা টকনি।

মৰিশালী (স. শ.) মশান, শব্দক পোতা বা পোৰা ঠাই।

মক } (স. শ.) পানী নথকা মাটি,
মকভূমি } শুকান, বালিময় ঠাই। [ফুল
মকহা (স. শ.) এবিধ মৃগজি ফুল ; তাৰ-
মৰ্কটীয়া (বি) অধিক মাছহ মৰা বা নৰিয়া পৰা, (সময়ত খাটে)।

মৰ-কুটীয়া } (স. শ.) কেঁচুৱা লৰাক
মৰ-কুটীয়া } শুকাই খীণোয়াই মৰা
এবিধ বোগ। (বি) সেই বোগে
থৰা ; যেনে, মৰ-কুটীয়া লৰা।

মৰ-চেৰ্ভা (স. শ.) মৰিবৰ সময়ত পাত থকা আৰু মৰিশালিত পেলাই দিয়া কাপোৰ। [হোৱা।

মৰ-চেৰেলা (বি) খীণাই মৰাব নিচিনা মৰ্জা (বি) মৃত্যুব অধীন।

মৰ্জা-লোক (বি) পৃথিৱী।

মৰ্চ্ (স.খ.) পেৰণ কৰ্, বঁহ্, পিহ্ ;
মোহাবি লেডুলেডু কৰ্ ; মমন-
কৰ ।

মৰ্চ্ন্ (স.খ.) ব্ হন, পিহন ; মমন ।

মৰ্চ্ (স.খ.) ভাবার্থ ; সাৰ অৰ্থ ।

মৰ্চ্ৰ্ (স.খ.) এবিধ পাথৰ অজুকাৰি
শব্দ ।

মৰ্চ্ৰবনি } (স.খ.) শুকান খৰি-আদি

মৰ্চ্ৰবনি } ভাৰ্গৌতে হোৱা শব্দ ।

মৰ্চ্ৰবা } (অ.খ.) শুকান খৰি-আদি

মৰ্চ্ৰবা } ভগাব নবে শব্দ কৰ্ ।

মৰ্চ্ৰবীয়া } (বি) মৰ্চ্ৰব্ শব্দ কৰা,

মৰ্চ্ৰবীয়া } বৰ শুকান । [ঠাই ।

মৰ্চ্ৰহান্ (স.খ.) গাব অকোমল ভাগ,

অলপ আঘাতত বৰ দুখ-পোৱা ।

মৰ্চ্ৰাত (স.খ.) অপমানৰ ভয়, আপো-

নাৰ গোৱৰ বাখিবৰ চেষ্টা ; যেনে

তাৰ মৰ্চ্ৰাত নাই ।

মৰ্চ্ৰাদা } (স.খ.) মান, সম্মান ।

মৰ্চ্ৰা } (স.খ.) মান, সম্মান ।

মৰ্চ্ৰাদাত্ত (বি) মানী, মান্ত ।

মৰ্চ্ (স.খ.) কৰা কৰ্, মোৰ এব্ ।

মৰ্চ্ৰ (স.খ.) কৰা, মোৰ-এৰণ ।

মল্ (স.খ.) শুধল, মলি ; পাপ ; বিষ্ঠা ;

আমৰ ফুল । (অ.খ.) আমৰ নবে

ফুল খৰ্ (স.খ.) মোহাব ;

খ পাতিত শুভ মিহলাই খুন্ ।

(ক্ৰম.স.) মলোঁতা, (জী) মলোঁতা ।

মলং (অ.খ.) পূৰ্ববি হৈ দুৰ্গতি আৰু
বিসোধান হ, ভেঁকুৰ, (চাউল বা
পিঠা শুভিত খাটে) ।

মলংগিবি (বি) বৃহত, বৰ ভাৰব
(নাহত মাথোন খাটে) ।

মলজা (বি) ভেঁকুৰি দুৰ্গতি আৰু বিসো-
দান হোৱা (চাউল বা পিঠা-শুভি) ।

মলচ্ (স.খ.) মচ্, মাজ, (পুত্ৰত) ।

মল-ৰাব্ (স.খ.) বহিৰ-ৰাব, পোকৰ ।

মলন্ (ক্ৰম.স.) মলা কাৰ্য্য ।

মলপ্ (স.খ.) নৈৰ জল-পানী, ছিৰ পানী

মলয়া } (স.খ.) বোকাটৰ পক্ষি

মলয়াচল } কালে থকা জাতি চন্মনব

গছেবে পূৰ এশাবী পৰ্জত ।

মলপা (স.খ.) নৈৰ দাঁতিতে গৰা

এবিধ বসাল খাগৰি ।

মলা (স.খ.) সৰু মাটিৰ পাত্ৰ । (স.খ.)

আনৰ দ্বাৰা মলা কাৰ্য্য কৰা ।

মলা চক্ (স.খ.) মলাতকৈ কিছু ভাল

এবিধ মাটিৰ পাত্ৰ ।

মলাম্বা (বি) গোল আৰু পূৰ্ণ মূৰ্ণুত
জী) মলাম্বা ।

মলি (স.খ.) ওখল, মল ।

মলিন্ (বি) মলিন, মলমূৰ্ণু ; বিমৰ্চ্,
(বিবৰ, মূৰ্ণুত খাটে) ।

মলিন্ (বি) মলমূৰ্ণু, কেছা ।

মলিয়া (অ.খা.) ফুল ধব্ (আম গছত
ধাটে ।

মলীয়া (বি) মালা গাথোতা, মালা-
যোগনিয়াব (জী) মলীয়ানী ।

মলুয়া } (স.খ.) ডাকব, মতা

মলুয়া বান্দব } বান্দব ।

মলত্যাগ্ (স.খ.) পেটৰ মল বাহিব-
কৰণ, হাগন ।

মলমলা (অ.খা.) স্তগক বাহিব কব,
ভালগছ দি । [খণ্ড, নষ্ট ।

মলমলীয়া (বি) স্তগকি, ভাল গোন্ধোৱা ।

মৰিম্ব (বি) চুহু মৈ, চুগিকৃত, খণ্ড-

মৰিল্ (স.খ. হিং) আপদ, বিপদ ।

মস্তক্ (স.খ.) মূণ্ড, মূৰ, শিৰ ।

মস্তক্-তত্ব (স.খ.) মূৰৰ গঢ় চাই মাছ-
হব স্বভাব-বুজা বিজ্ঞা ।

মস্তক্-তত্বজ্ঞ (স.খ.) মস্তক-তত্ব-জানোতা

মস্তিক (স.খ.) মূৰৰ ঘিউ । [কুৰা কীট ।

মহ্ (স.খ.) এবিধ তেত-পিয়া, উৰি

ম'হ্ (স.খ.) মহিষ, এবিধ শিকাল কছ ।

মহ্-গিবী (স.খ.) সবহ মহব গবাকৌ
বা গিবিহঁত ।

মহটিয়া (স.খা.) তৰিবে মোহাব, গচকি
নষ্ট কব । (জী) মহতী ।

মহত্ (বি) ডাকব, বৃহত, প্রধান, জ্যেষ্ঠ ।

মহতালি (জ.খ.) ববাই, চেৰামতালি,
অহকাব । [ওপ বা স্বভাব ।

মহত্ (জ.খ.) মহৎ ওপ, ডাকব লোকব

মহত্ (স.খ.) মহাজন, ঈশ্বৰ পৰায়ণ
লোক; সজ্জব গোসাই ।

মহলা (স.খ.) বিজ্ঞাব পৰীক্ষা ।

মহলামবা (বি) কথাবে নিজৰ পৰাক্ৰম
দেখুউৱা ।

মহলামবি (ক্রি.বি.) নিজৰ ক্ষমতা
দেখাই ।

মহলীয়া (স.খ.) গাছঁ বপৰা সামান্য বহু
আনি খাউকতে পোহাবীক বা
বেপাবীক বেটোতা ।

মহা(বি) ডাকব, বৃহত; প্রবল; প্রধান,
জ্যেষ্ঠ; অলপ ক'লাবে মিহলি মুগা ।

(স.খ.) এটকাৰ চাৰি ভাগৰ এ
ভাগ; এক সিকিৰ জোখ; আইব
ভনৌয়েকৰ গিবীয়েক ।

মহাজন্ (স.খ.) সত্ৰ, সাধু; মহত্,
গোসাঁই; ডাকব বেপাৰী, বাণিজ্য
ধন ধাৰে দিওঁতা ।

মহাজনীয়া (বি) মহাজন-সবজীৱ ।

মহাজ্ঞা (স.খ.) মহত লোক, জ্যেষ্ঠ
পুৰুষ; মহিমা, দেবভাব শক্তি ।

মহাদেহ (স.খ.) শিৰ । [মাদৈ ।

মহাটৈ (স.খ.) বজাব বব কুৰ্ছ বী, পাট

মহা-নিজা (স.খ.) মৰণ, মৃত্যু ।

মহানিধ "নিম" চোৰাঁ ।

মহাপাতক্ } (স.খ.) ডাকব পাপ, তাব
মহাপাপ্ } পাঁচ বিধ; সজ্জ বহু, বাহি-

৭৮ সোণ-চুৰ কৰা, মদ-খোৱা,
 গুৰু ভাৰ্য্যাবে সহবাস, তেনে
 কাৰ্য্য-কৰা লোকেৰে সংসৰ্গ।
 মহাপাতকী } (স.শ.) পীচোটা মহাপাপক
 মহাপাপী } এক বা অধিক কৰোঁতা
 মহাপুৰুষ (স.শ.) জ্ঞানী আৰু ধাৰ্মিক
 লোক; এই দেশত বৈষ্ণৱ ধৰ্ম-
 চলোৱা শৰুৰদেৱ বা মাধৱ দেৱ।
 মহাপুৰুষীয়া (বি) মহাপুৰুষ; দুজনী
 মহাপুৰুষৰ মতত চলা।
 মহাপ্ৰসন্ন (স.শ.) ডাঙৰ প্ৰিয়, এক
 পৰমেশ্বৰত বাঞ্জে সকলো দেৱতাৰ
 আৰু জগতৰ সম্পূৰ্ণ নাম।
 মহাতাগু (স.শ.) জ্ঞানী আৰু ধাৰ্মিক
 লোক।
 মহাত্ত (স.শ.) দেৱ বচনাৰ পাঁচ
 পদাৰ্থ যেনে :—স্মৃতি, জল, অগ্নি,
 বায়ু আৰু আকাশ। ১
 মহামাৰী (স.শ.) প্ৰৱল মাৰী দেশত
 কোনো সাংঘাতিক ৰোগৰ
 প্ৰবলতা। ১ [ওপৰৰ বজা।
 মহাবাজ (স.শ.) ডাঙৰ বজা, বজাব
 মহাশয় (স.শ.) শ্ৰেষ্ঠ লোক, উচ্চ-
 লোকক মতা মাত।
 মহিমা (স.শ.) মহাত্মা, দেৱতাৰ শক্তি;
 গৌৰৱ; প্ৰভাৱ, প্ৰতাপ।
 মহিম্ব (বি) মহিম্ব, নটে।
 মহিম্ব (স.শ.) মহ, একাতি শিলাৰ জন্ত।

মহিষী (স.শ.) মাইকী মহ; পটেশ্বৰী,
 পাটমাইদৈ।
 মহী (স.শ.) পৃথিৱী; আখৰ-লিখা জুলীয়া
 বস্ত্ৰ; ধাতু জৰ কৰা মাটিৰ পাত্ৰ।
 মহী-চুৰা, (স.শ.) মৈলাঘ।
 মহীপতি } (স.শ.) নৰপতি, বজা।
 মহীপাল }
 মহৰা (স.শ.) মাকোত স্ত্ৰমোৱা স্ত্ৰতা
 মেৰোৱা হকৰাৰ চুৰা; দীঘল
 সজীয়া ঘূৰা সজুলি।
 মহৰা-কাঠী (স.শ.) বৰৰ কাৰণ স্ত্ৰতা
 মেৰাবলৈ কৰা হকৰাৰ চুৰা।
 মহেন্দ্ৰ (স.শ.) স্বৰ্গৰ বজা, ইন্দ্ৰ।
 মহেশ } (স.শ.) শিৱ, মহাদেৱ।
 মহেশ্বৰ }
 মহোৎসৱ (স.শ.) ডাঙৰ উৎসৱ, অনেক
 লোক গোট খাই কৰা বৰ আমোদ
 মহোদয় (স.শ.) শ্ৰেষ্ঠ লোক, ডাঙৰ
 মানুহ, মান্ত ব্যক্তি।
 মহোৰণ } (স.শ.) উত্তম পৰিমাণী
 মহোৰণি } দৰব। [ঠাট।
 মহখুটি (স.শ.) বাতি মহৰ জাক-ৰখা
 মহ-জুৱাল (স.শ.) মহ-বৰীয়া।
 মহ-বৰীয়া (বি) জীৱত কলাৰে মিহলি
 মৃগা, মহ-বৰীয়া।
 মাই (স.শ.) মোমাইৰ ভাৰ্য্যা।
 মাইকাঠী (স.শ.) দীঘলৰ ভিলা ৰাখি

বা চকবি দুকুয়া মাৰি ; সঁচাবৰ
তিতবত থকা অক সচাব-কাঠীৰ
মূৰ সোমোৱা সৰু শলা ; যি কাঠীৰ
মূৰত কোনো এটা বস্তু ঘূৰে সি ।
মাইকী (স.শ.) স্ত্রী, তিৰোতা ; যত।
নোহোৱা জন্তু ; মাৰু ।

মাইকী-পোহালি } (স.শ.) পোহালিৰে
মাইকী-পোহালী } সৈতে মাইকী;
যেনে মাইকী পোহালি গাই ;
কপসোণৰ মোহৰ-মৰা যতন ।

মাইব্ (স.শ.) প্ৰভাৱ, শক্তি, প্ৰবলতা;
হিলৈৰ ওলী যিমান দূৰলৈ যায় ।
মাইহাং (স.শ.) এবিধ সৰাইৰ দৰে
খুৰা লগোৱা ভাতৰ পাত্ৰ ।

মাউথ্ (স.শ.) একে লগে থকা মাজুহ
বা জন্তুৰ সমূহ ।

মাউথ্-পাতি (ক্ৰি.বি.) জুম পাতি ।

মাউথ্লে (ক্ৰি.বি.) সংহতিক্ৰমে (স.শ.)
সমূহ ভাৱে ।

মাউথে (ক্ৰি.বি.) একে লগে, গোটেখাই
মাউত্ (স.শ.) হাতী-চলাওঁতা ।

মাউব্ (স.শ.) মৰক, অনেকক থকা
যোগ ; জহনী ।

মাউবা(বি)গিফ্, মাৰু, জুয়ো বা এজনী
নথকা । (স.শ.) গিফ্, মাৰু, জুয়ো
বা এজনী নথকা লৰা (জুী)
(বি.স.শ.) মাউবী ।

মাউবীয়া (বি)সাম্ভাৱিতক বোলে থকা ;
জহনীত পৰা ।

মাংস (স.শ.) মজহ ।

মাংসএছি (স.শ.) মজহ-পীঠি, গাব
অকাখিলা বস পৃথক কৰা, কড়ি
বা খিলাৰ নিচিনা মজহৰ খোণা ।

মাকত্ (স.শ.) এবিধ বনৰীয়া গছ ।

মাকবিখিলা (স.শ.) এবিধ সৰু খিলা ।

মাকবিজহা (স.শ.) গ্ৰোমধান ।

মাইক (স.শ.) এবিধ ধান আৰু তাৰগছ

মাইক টেটুয়া(বি)দহৰ জোৰাৰ পীঠি ;
চেবেলা মাজুহ ।

মাকো (স.শ.) তাঁতৰ বাগি-মুতা-সৰ-
কোৱা যতন । [সাব ভাগ ।

মাখন্ (স.শ.) লৰহু, গাখীৰ মাখি উলি-
ওৱা ভেলেতীয়া বস্তু বা গাখীৰৰ

মাখি (স.শ.) এবিধ পাখি লগা পোক ।

মাখিছাল্ (স.শ.) মাজুহৰ ঘাই ছালৰ
বাহিৰৰ পাতল ছাল ।

মাখি-মৰা (স.শ.) মাখি-বধ-কৰা যতন ।

মাখি-মৌ (স.শ.) এবিধ ক্ষুদ্ৰ মৌ-ওটি

মাখিৰতী } (স.শ.) এবিধ সৰু লতাৰ
মাখিলতি } নিচিনা গছ ।

মাখুখী (স.শ.) মাইকী হাতী ।

মাগ্ (স.শ.) তিকা কৰ, মাচ্-এৰ কৰ ।

মাগন্ (ক্ৰম.স.) তিকা কৰণ ।

মাগনী (স.শ.) মাগি খোৱা তিৰী ।

মাৰ্হ (স.প.) দহ সংখ্যাব মাৰ্হ।

মাচুন্ (স.প.) জাকত বা জাহাজত বস্তু
নিয়াব বেচ।

মাহ্ (স.প.) মৎস্ত, এবিধ পানৌষ জন্ত।

মাহ্‌তিয়াব } (স.প.) মাহ্‌ ধৰাত পাৰ্গ'ত
মাহ্‌মৈ } মাহ্‌হ; (স্ত্রী) মাচতী।

মাহ্‌-মবীয়া (বি) মাহ্‌-মবা। (স.প.)
মাহ্‌-মাৰ্হোতা।

মাহ্‌-মবীয়া (বি) মাহ্‌-ধৰাত পাৰ্গ'ত।

মাহ্‌-বোকা (স.প.) হুবিধ মাহ্‌-খোৰা
বোহিব সাধাবণ নাম। "হুহুহু"
চোৰাঁ। (বি) মধ্যব, মাজব।

মাহ্‌ (স.প.) অভ্যন্তব, ভিত্তব; মধ্য,
চাৰিও কালবপৰা সমানে দূৰ ঠাই।

মাজতীয়া (বি) মাজব, মাজত উৎপন্ন।

মাজালী (বি) মাজব; চাৰিও ফালে
পানীৰে আবৃত; যেনে, মাজালী
চাপৰি।

মাজিউ } (বি) হুজনব মাজত ওপজা।
মাহ্‌ }

মাজুলী (স.প.) মাজালী চাপৰী,
উপদীপ, কেয়ে কালে পানীৰে
আবৃত, মাজালী।

মাজে, (অবা) ভিত্তবে, মধ্য।

মাজে মাজে (ক্রি.বি.) মাজে দি এমুদব-
পৰা আন মূবলৈ; কোনো-কোনো
সময়ত, মজামজিটৈ।

মাজে-মুখে (ক্রি. বি.) আপ-ওবি-নত-
কাটৈক, খোপেপোপে; অনিশ্চিত
ৰূপে।

মাজে-সময়ে (ক্রি. বি.) মজামজিটৈক-
কেতিয়াবা কেতিয়াবা।

মাজ্‌-খাল্ (বি) মাজত খাল থকা, মাজ্‌,
ভাগ দ হোৱা।

মাজ্‌-ডাৰ্হব্ (বি) ডাৰ্হব মধ্যভাগমুক্ত;
ডাৰ্হব কঁকালমুক্ত (স্ত্রী) মাজ-
ডাৰ্হবী।

মাজ্‌-পাচ্ (স. প.) মূখ আৰু পানী-
পাচব মাজব ভাগ, কুম।

মাটি (স. প.) কৃষি, পৃথিবী; কৃষিব
খানি বেলেপোৱা অংশ।

মাটিকঠাল্ (স. প.) কেতেকীকঠাল,
তাব্‌ গছ।

মাটি কাহুৰি } (স. প.) এবিধ কুম
মাটি গাহুৰি } বনশাক।

মাটি কপো (স. প.) পিৰালিব মূলিত
থকা ঠৈ লগা এবিধ সৰু পোক।

মাটি-কৈটী (স.প.) কৈটত চকব নথকা
কলাবৰণীয়া এবিধ কৈটী সাপ।

মাটিমাহ্ (স. প.) এবিধ কলাবৰণীয়া
সৰুলোৰে চিৰা মাহ।

মাঠ্ (বি) বকচোকা নোহোৱা, কম
খাবমুক্ত; লেহেম, শীত নোহোৱা;
উষ্ণ নোহোৱা, কম ভাপমুক্ত।

(স. থা.) মাঠনীৰে কোবাই জিহি

কব্ ; হাঁড়োহায়েবে টাটি নিমজ
কব্ । [সক হাঁড়ুবী ।

মাঠনী (স.খ.) অলকাব্রাদি মিহি কবা
মাঠি (স.খ.) এবিধ মাটিৰ ডাকৰ
কলহ, মঠীয়া ।

মাড়্ (স.খ.) তাঁতত তাহোন দিবলৈ
ধান বা চাউল ঠিকাই কবা আঠা:
চাউল-মাহ-আদিত থকা আঠাৰ
নিচিনা বস্তু ; কৰাল , মণ্ড ।

মাণিক্ (স.খ.) উক্তৰ ভালিয়া-বাথব ।
মাণিকি মধুবি (স.খ.) অতি উক্তৰ
বিধৰ অহা-ধান ।

মাত্ (স.খ.) বাক্য, কথা ; ভাষা ;
শব্দ, ধ্বনি, শব্দ । (অ.খ.) শব্দ বা
ধ্বনি কব্ ; কথা ক । (স.খ.)
আবাহন বা নিমন্ত্রণ কব্ ; ক্ষমা
মাগ্, দোষ একিষ্টল বিনয় কব্ ;
পাঠ কব্, পঢ়্ ; সহবাস বা শৃঙ্গার
কব্ । খেলাত কল্ল ।

মাতক (স.খ.) হাতী ; (স্ত্রী) মাতঙ্গী
মাতন্ (কদ.স.) মতা কাৰ্য্য ।

মাতা (স.খ.) মাতৃ, আই । [মাতামহী ;
মাতামহ্ (স.খ.) আইৰ বাপেক ; (স্ত্রী)
মাতী (স.খ.) মাইকী জন্ত ।

মাতুল (স.খ.) মোমাই ; (স্ত্রী) মাতুল-
লানী বা মাতুলী । [ভিৰী ।

মাত্ (স.খ.) মাতা, আই, জন্ম-দিয়া
মাতৃবী (স.খ.) আপোনাৰ মাকক

বধ কৰোঁতা ; কোনোৰ মাকক
বধা লোক ।

মাতৃবৈবী (স.খ.) কোনোৰ মাকক
শত্ৰু, আপোনাৰ মাকক হিংসোঁতা
মাতৃ-ভাষা (স.খ.) নিজ ভাষা, আপো-
নাৰ দেশত চলিত মাত ।

মাতৃহীন (বি) মাকহৰা ।

মাতে-মাতে (ক্রি.বি) প্রত্যেক শব্দৰ
সলনি আন এটা শব্দ দি, যেনে,
মাত, তেনে মাত দি ; যেনে,
মাতে-মাতে ভাষা শুধি । [বাঝা ।

মাত্-কথা } (স.খ.) বাক্য, মাত,
মাত্-বোল } কথা ; আলাপ কথা-
মাজ (ক্রি.বি.) মাধোন, মূঠে, সৰু-
গোহেবুলি ; তেতিয়াই, ততালিকে
(এটা কদম্ব ভাষাচাৰ্য পদৰ
পাঠত থাকে) ; যেনে, তেওঁ
অহা মাজ যায় ।

মাজকে } (ক্রি.বি.) তৎকণাৎ,
মাজেই } তেতিয়াই ।

মাধোন্ (ক্রি.বি.) মাত, মূঠে ।

মাদক্ (বি) বাগীয়াল, বাগী-জগোৰা ।

মাদল্ (স.খ.) এবিধ ঢোল ।

মাদলী (স.খ.) বিবি ; হতৰ আদি
চকাৰ মাজৰ খুবনীয়া কাঠ বা
গোহা ।

মাদলীয়া (স.খ.) দীৰ্ঘ-মোণ ।

মাদি (স. শ.) গাধীবব কলহ ।

মাহবি (স. শ.) চাপবিত হোষ্ট্র তবো-
হালব নিচিনা পাতেবে এবিধ
বন ।

মাদৈ (স. শ.) বজাব বব কুঁবী ।

মাধমাব্ (স. শ.) বব মা-ব-কিল ;
(মৌখিক) ।

মাধব (স. শ.) বিষ্ণু, কৃষ্ণ ।

মাধবী } (স. শ. বসন্ত কালত
মাদৈ-লতা) } সুগন্ধি ফুল-ধবা এবিধ
বনবীয়া লতা ।

মান্ (স. শ.) সম্মান কব, সংকাব কব,
বখ হ; বিশ্বাস কব । (স. শ.) সম্ম
মৰ্যাদা; বোঁহ, টেঁহ; পরিমাণ,
জোখ, ব্রহ্ম-দেশব মাহুহ । (কুদ.স.)
মানোতা, (স্ত্রী) মানতী ।

মানন্ (কুদ. স.) মনা কার্য ।

মাননি (স. শ.) দেহতা বা তীর্থ লৈ
আগ-কবা বা দিয়া বস্তু ।

মাননী (স. শ.) মানব ভাৰ্যা বা
ভিবোতা । [যোগ্য ।

মাননী (বি) মান্য, সম্ভাস্ত; বিশ্বাসব
মানস্তা (স. শ.) মানোতা, সম্ম-
কৰোতা, পতিয়াওতা ।

মানপী (বি) মাহুহব, মল্লয়া সব্বীয় ;
যেনে, মানপী জনম ।

মান-মণ্ডল্ (স. শ.) গ্রহ নক্ষত্রাদিব
পতি, পরিমাণ, ইত্যাদি চাবব

আক নিকপণ কবিবব কাবব, কল
খোঁহা ওখ ঘব । [মল্লয়াব, মানপী ।

মানব্ (স. শ.) মল্লয়া, মাহুহ । (বি)

মানস্ (স. শ.) ইচ্ছা, বাছা । (বি)

মনবগবা উৎপন্ন ।

মানসিক্ (বি)মনত উৎপন্ন, মনেবে ভবা

মানা (স. শ.) নিবেধ, বাধা ।

মানিন্দুনি (স. শ.) এবিধ, দববন্ত দিয়া বন ।

মানী (বি) মৰ্যাদামন্ত, সম্ভাস্ত; সম
জোখব, দীঘব সমানে বহল আক
ওখ । (স. শ.) সম্ম-পোতা লোক ।

মাহুহ্ (স. শ.) মল্লয়া, জুই হাত কট
কবি মুক্ত থিয় হৈ কুবা বাক্য বা
অৰ্থবৃত্ত শব্দ ব্যবহাব কবা আক
উন্নত হব পবা বৃত্তিমুক্ত জন্ত বিশেষ
মাহুহালি (স. শ.) মল্লয়াব, মাহুহব
গুণ বা স্বভাব ।

মাহুহমুবা (বি) অভ্যাস কৃশ অবস্থা
পবা অলপ চিকোণ হোঁহা ; নিচেই
হুখীয়া অবস্থা পবা অলপ চকী
হোঁহা । [মানে ঝালে ।

মানে (ক্রি. বি.) পরিমিতে, কোনো
এক সময়লৈকে ; পরিমাণে, বি-
মান হব পাৰে ; যেনে, সি পাৰে
মান্যমাদি (বি) এজন আন জনব
কথাত সৈমান হা সম্ভত হোঁহা,
মিল হোঁহা । [সম্মতি, স্বীকাৰ ।

মাদি (বি) সম্ভত, সৈমান । (স. শ.)

যান্ত্ৰ (বি) সজ্জানব যোগ্য, সজ্জম কবিব
লগীয়া, বিদ্যাসব যোগ্য ।

যান্ত্ৰিক্ } (বি)মান-পোহা, সজ্জম-পোহা,
যান্ত্ৰিক্ } যানী ; (স্ত্ৰী) যান্ত্ৰিক্ ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) অতিশয় যান্ত্ৰ, বৰ যান্ত্ৰ ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) লোব বস্ত্ৰত হোৱা মল ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) এবিধ খব বা ছাল চিহ্না
যোগ । [তামোল ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) পেৰেপেৰা-

মাল্য (স.খ.) ঠেংবৰ ছলনা, যাব দাবা

এই সংসাবক নিত্য যেন ভাবি

যান্ত্ৰিক্ বিলাক ভাত বন্ধ হৈছে ;

চক্ৰ জন্ম জন্মোৱা শক্তি যাব

দাবা এটা আন এটা যেন বোধ

হয় ; যন্ত্ৰ, চেনেহ ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) যান্ত্ৰত পাৰ্গত, চক্ৰ জন্ম
জন্মাব পৰা (স্ত্ৰী) যান্ত্ৰিক্ ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) কাকি-বন্ধ, এটা আন এটা যেন বোধ জন্মোৱা ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) বধ কৰ, গ্ৰাণ যান্ত্ৰিক্ ;

আঘাত কৰ, গ্ৰহাব কৰ, নিৰ্দ্ধেপ

কৰ, বলেৰে দুৰ্ভৈলৈ পেলা ; অস্ত্ৰ

চলা ; বন্ধ কৰ ; জঁপা ; যন্ত্ৰে

চলা ; কোব-আদি ব্যৱহাৰ কৰ ;

পেট পুৰাই থা ; টকনিয়াই জ্বলা

বা পোত ; দুখেৰে উক্ত শব্দ কৰ ;

যেনে, চিহ্ন বা বিং যান্ত্ৰিক্, টান

বস্ত্ৰে গাঁহি মিজিত কৰ ; দিউ

বা ভেল পকা ; গছপৰা শস্য

বেলেগ কৰ ; এজনে আন এজনক

দিব লগীয়া ধন বা বস্ত্ৰ তেওঁৰপৰা

পাৰ লগা ধন বা বস্ত্ৰ বাবে লবা

বাণ । (স.খ.) গ্ৰহাব, আঘাত ;

মৃত্যু ; যেনে, সান্ত্বনাৰ দাব নাই ।

দাব দা, অদৃশ্য বা নেৰেখা হ ;

যেনে, বেলি দাব পল ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) বধ-কৰা, গ্ৰাণ-মৰা ।

যান্ত্ৰিক্ (ক্ৰম. স.) বধ-কৰণ ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) বৰ-বৰৰ সমুখৰ বৰ, বস্ত

তিবোতা বোৰ বহি বন কৰে বা

বেল পাতে । [বা কাঠ ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) বৰৰ চাল-ধৰা আৰু এ-

মুখৰপৰা আন মুখলৈ ব্যাপা বাহ-

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) গোটা গা-সক এজোখৰ

কাঠ বা বাহ ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) মৰাত পাৰ্গত, (দাই-পতা

বা যুঁজোৱা চৰাইত ধাটে) ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) বিষহৰী-গোসাঁনী ;

তেওঁৰ চৰিত্ৰ লিখা এখন পুথি ।

যান্ত্ৰিক্ (স.খ.) গ্ৰাণ-নাশ-কৰা

যান্ত্ৰিক্ } আঘাত বা গ্ৰহাব ; বৰ

হানি ।

যান্ত্ৰিক্ (ক্ৰম. স.) ঘঁহা বা মজা কাক ।

যান্ত্ৰিক্ (বি) ঘঁহি বা মজি পৰিভাৰ

কৰা ; ঘঁহি চোকা কৰা ।

মাহ্-নাও (স. প.) এখানব দাঁতিত
আন এখান বন্ধা এযোব নাও ।

মাহ্ (স. প.) বাহ্-বুড়-কৰোঁতা, কঁকালে-
কঁকালে যুজোঁতা । [দ খাল ।

মাল্ খায়ে (স. প.) মাৰক খাল, বব
মালতী (স. প.) এবিধ সুগন্ধি বগা
ফুল ; তাৰ গছ ।

মালা (স. প.) জবীবে গঁথা ফুল ; শ্ৰেণী ;
শাবী : মনে মনে উজ্জাবণ কৰা
দেহভাৰ নামব লেখা-বখা ফুলব
মালাৰ দৰে গঁথা কাঠৰ বা আন
গুটি । [লোকৰ শক্তি ।

মলাফি (স. প.) যুগ্মৰ কাৰ্য্য, বলী
মালা-মণি (স. প.) মালাৰ দৰে ডিকিত
গুলমাই পিন্ধা মণি ।

মালিহা (স. প.) কিনিবৰ ইচ্ছা নথকা
বস্ত্ৰৰ দৰ জিজ্ঞাসা । [দৰ সোধ্ ।

মালিহা মাৰ্, কিনিবৰ ইচ্ছা নকৰাকৈ;
মাল্-গোন্ (স. প.) এবিধ উদ্ভব কলা ;
এবিধ ধান ; এবিধ বন শাক ।

মাল্-বুজ্ (স. প.) বাহ্-বুড়, কঁকালে-
কঁকালে কৰা বুজ ।

মাল্ (স. প.) মাহ, বছৰেকব বাব
ভাগব এভাগ ; ত্ৰিশ দিন ।

মালিক্ (বি) মাহেকীয়া, মাহেকত
এবাব হোৱা ।

মাহ্ (স. প.) ফেইত হোৱা আৰু মাহুহে
খোৱা সকলো বিধৰ গুটি ; তাৰ

গছ ; গাত হোৱা এটা মাহৰ
নিচিনা এবিধ চৌপোৰা ; মাস,
ত্ৰিশ দিন । [হোৱা ঠাই ।

মাহিনি (স. প.) মাহৰ খেতি, মাহ
মাহিমুহা (বি) বেগতে কামলৈ 'আপ
নগড়া ; শীঘ্ৰে কাম কৰিব নোৱাৰা,
জুৰ, লেহেম । (স. প.) কামত
ধৰিষলৈ কৰা হোঁহকা-পিছলা,
কামত ধৰি পিলিকি থকা কাৰ্য্য ।

মাহিলি (ক্রি. বি.) মাহেকত, মাহে-পতি ।
মাহী (স. প.) আইব জনীয়েক বা
সভিনীয়েক ।

মাহদি (স. প.) শুক্লজীয়া গছ ।

মাহে (ক্রি. বি.) মাহেকত ।

মাহেকীয়া (বি) এমাহ থকা ; মাহেকত
এবাব হোৱা ; এমাহ বয়স-পোৱা ।
মাহে মাহে (ক্রি. বি.) প্ৰতি-মাহত,
মাহে-পতি ।

মাহতলী (স. প.) মাহ-খেতি-কৰা মাটি ।
মাহ্-বজনীয়া (বি) এক বা অধিক মাহৰ
নিমিত্তে নিয়ম কৰি দিয়া বা
লোৱা ।

মাহ্-বজনীয়াটক (ক্রি. বি.) এক বা
অধিক মাহৰ কাৰণ নিয়ম কৰি ।

মিকিব্ (স. প.) এক পৰ্ব্বতীয়া জাতিৰ
মাহুহ ; (স্ত্ৰী) মিকিবণী ।

মিচিকিয়া, (অ. ধা.) অলপটক হাঁহ,
মিচিকিয়া ।

মিটিকিয়া-হাঁহি (স. শ) অলপটেক হাঁহ
উলিওহা হাঁহি ।

মিটিমি (স. শ.) আসামৰ উত্তৰ-পূব-
ফালৰ পৰ্ব্বতত থকা এজাতি
মাছহ ; (ত্ৰী) মিটিমিয়নী ।

মিটিমি-তিতা, (স. শ.) মিটিমিয়ে অন্য
এবিধ তিতা শিপা ।

মিছলীয়া (বি) মিছা-কথীয়া । (স. শ.)
মিছা কথা-কণ্ঠতা । [কথা ।

মিছা (বি) অগত্য, সঁচাৰ বিপরীত ;
নিবৰ্ধক, নিফল । (স. শ.) অসত্য
মিছাই (ক্রি. বি.) মিছাকৈ, অগত্যৰূপে ;
নিবৰ্ধক, শুভাভে ।

মিছা-কথীয়া (বি) মিছা-কথা কোৱা ।
মিছা-মাছ (স. শ.) এবিধ দীঘল ঠেঙীয়া
পানীৰ পোক ।

মিছালি (স. শ.) মিছা-কেৱা বস্তাৱ ।
মিছিবী, (স. শ.) এবিধ পৰিভাৰ কৰা
আক গোঠি মৰা চেনি ।

মিছিংমাজাং (বি. স. শ.) “মাহিমুহা”
চোৱী ।

মিছিৰা (বি) চুটি-চাপৰ আক কীণ,
কঁটীয়া আক গা-সক ; (লবাত
খাটে) ।

মিট্ (স. খা.) বিবাদ ভাগ, দম্ব শুচ ;
যেনে, মিট্‌তৰ দম্ব মিটল ; বিবাদ
এবি মিল হ ; যেনে, ওচৰীয়া
পদকীয়া মিটল ।

মিটা (স. খা.) বিবাদ ভাগ ; পুনৰ মিল ।
মিটিকিয়া (অ. খা.) মিটিকিয়া, অলপটেক
হাঁহ । [শব্দ কবি ।

মিটবাই } (ক্রি. বি.) সক ডালি
মিটব্ কবে } বা খাগৰি ভগাব দৰে
মিট্‌মিটনি (স. শ.) শুকান ডালি আদি
ভগাব শব্দ ।

মিট্‌মিটা (অ. খা.) মিট্‌মিট শব্দ কৰ,
শুকান ডালি-আদি ভগাব দৰে
শব্দ কৰ । [ভগা ।

মিট্‌মিটীয়া, (বি) মিট্‌মিট্‌ শব্দ কৰি
মিঠা (বি) মধুৰ, সোৱাদ ; কাণ, মন,
নাক বা ছালক সন্তোষ দিয়া ;
যেনে, মিঠা গুড়, মিঠা কথা, মিঠা
গন্ধ, মিঠা বতাহ । (স. শ.) মিষ্টতা,
মিঠা গুণ ; মিঠা বস্তু ।

মিঠা-বৰণ (স. শ.) শাওঁ-বৰণ, বৰ কলা
আক বগা নোহোৱা বৰণ ।

মিঠা-বৰণীয়া (বি) শাওঁ-বৰণীয়া ।

মিঠা-মৰা “মৰা-শাক” চোৱী ।

মিঠামৰি (স. শ.) মনোৰম, মনক বা
গাক সন্তোষ দিয়া ।

মিট্‌ঠ (স. শ.) শুড় গাৰীয়েৰে সনা
পিঠা-গুড়িৰ লাড়ু ; শুড় ।

মিট্‌মামলা (স. শ.) বিবাদ এবি পুনৰ
মিল হোৱা কাৰ্য্য । (বি) বিবাদ
এবি পুনৰ মিল হোৱা ।

মিত্, “মিত্-কটাৰী” চোৱী ।

মিডা (স. খ.) বহু; কোনোৰ নিজ নামে যোৱা মাহুহ; (স্ত্রী) মিডিনী।
 মিডিব্ (স. খ.) বহু, মিড; বিয়াৰ ঘাৰা সৰু লগা মাহুহ।
 মিডিবালি (স্ত্র. খ.) মিডতা; মিডিব্ নিচিনা আচৰণ।
 মিড্-কটাৰী (স. খ.) তবোৱালৰ দৰে আগ জোঙ্গা এবিধ কটাৰী।
 মিড্-খোৱা (স. খ.) হাতীৰ মূতৰ বোণ। ১ [দা।
 মিড্-দা (স. খ.) এবিধ আগ জোঙ্গা।
 মিড (স. খ.) বহু; মিডিব, বিয়াৰ ঘাৰা সৰু লগা মাহুহ।
 মিডতা (স. খ.) বহুতা, ঐতি।
 মিড্-জোহ (স. খ.) মিডক কৰা অপকাৰ।
 মিড্-জোহী (স. খ.) মিডক অপকাৰ কৰোঁতা। [মিলেবে থকা বজা।
 মিড্-বাজা (স. খ.) আন কোনো বজাবে মিথী (স. খ.) এবিধ আঙাত দিয়া ছগছি গুটি।
 মিথুন (স. খ.) তৃতীয় বানি।
 মিথ্যা (বি) অসত্য, মিছা।
 মিথ্যাবাদী (বি, মিছালীয়া, মিছা-কোৱা (স. খ.) মিছালীয়া বুনিহ (স্ত্রী) (বি) (স. খ.) মিথ্যাবাদিনী।
 মিনতি (স. খ.) কাকূতি, মিনয়।
 মিনা (স. খ.) অলক্ষ্যৰত লগোৱা এবিধ নানা বৰণীয়া বস্ত্ৰ।

মিনা-কৰা (বি) মিনা লগোৱা।
 মিৰি (স. খ.) বহুকাল তৈয়াৰত থকা এজাতি পক্ষীয়া মাহুহ।
 মিৰিকা-টেঙা (স. খ.) এবিধ লতাৰ নিচিনা গছ আৰু তাৰ টেঙা ফল।
 মিৰিকা-মাহ (স. খ.) এবিধ বৌৰ নিচিনা মাহ।
 মিল্ (অ. খ.) লগ্ ল, লগী হ; জোৰা থা, খাই থব, বেলেগৰ নোহুৱাকৈ মিহলি হ, মিজিত হ, একে হ, সদৃশ বা কুল্য, যেনে, এই দুটা অঙ্ক মিলিব লাগে; প্রাপ্ত হ, পোৱা হ, যেনে, তাৰ অৱনিসিলে। (স. খ.) ঐকা, বহুতা; সাদৃশ্য, আকৃতিৰ সমতা।
 মিলন্ (ক্ৰম. স.) মিলা কাৰ্য্য, লগ লাগন; উপাধ্যন, প্রাপ্তি।
 মিল্ (স. খ.) মিহলা, মিজিত কৰ; জোৰা লগা; পুনৰ মিল কৰ, দ্বন্দ্ব ত্ৰুটি ঐতি কৰা; বিজা; পাভ কৰা। (ক্ৰম. স.) মিলান্ততা, (স্ত্রী) মিলান্তী। [লগোৱা কাৰ্য্য।
 মিলান্তন্ (ক্ৰম. স.) মিলোৱা বা লগ-মিলিত (বি) মিলা, লগ-লগা; জোৰা খোৱা; মিজিত।
 মিল্-মিলা (অ. খ.) অলপ পুট হ, পা কৰ, অলপ বৰু কৰ।

মিল্মিলীয়া (বি) অলপ পুটে হোৱা বা
মজহ খৰা ; অলপ উথহা।

মিঞ্জ (স.শ.) মিহলি, মিহলি হোৱা বস্তু।
(বি) মিহলি কৰা, লগ-লগোৱা।

মিশ্ৰিত্ (বি) মিহলোৱা, মিহলি কৰা।

মিঠে (বি) মধুৰ, মিঠা, সোৱাদ, মনোৰম,
নাক, কাণ বা ছাগত সুখ-লগোৱা।
“মিঠা” চোৱাঁ।

মিঠেতা (শু. শ.) মিঠা শুণ।

মিহল্ (অ. ধা) মিশ্ৰিত হ, লগ লাগ্,
একে লগ হ; যেনে গাখীৰ লগত
পানী মিহলি ল। [মিলা।

মিহলা (স. ধা.) মিশ্ৰ, কৰ্, লগ লগা,
মিহলি (বি) মিশ্ৰিত, মিলোৱা, লগ-
লগোৱা। (স. শ.) মিশ্ৰ, এবিধেৰে
সৈতে মিলোৱা আন এবিধ বস্তু।

মিহি (বি) বৃদ্ধ, নিমজ; স্মৃ, ঢৰীয়া
নোহোৱা। [বাশি।

মীন্ (স. শ) মাছ; বাশি চক্ৰৰ ঘাদশ
মীৰ্ (স. শ.) ২২ নক্ষত্ৰৰ পৰা ২৭
নক্ষত্ৰলৈকে ঘৰ-নজা, কাঠ-বাহ
কটা আৰু খেতিৰ কাম নিবেধৰ
দিন; শৰণ। ১

মীমাংসক্ (স. শ.) বিচাৰক, বিবেচনা
কৰি নিশ্চিন্তি-কৰোঁতা।

মীমাংসা (স. শ.) বিচাৰ, বিবেচনা কৰি
কৰা সিদ্ধান্ত।

মুই (স. শ.) ভাষোলব সেজেজি;

(ক্ৰি. বি.) সৰিয়হৰ শুভিত পানী
মিহলাই।

মুউৰা (স.শ) পেৰিৰটল সৰিয়হৰ শুভিত
পানী মিহলোৱা কাৰ্য্য।

মুকলি (বি) মুক্ত, বন্ধন নথকা, নবজা;
ঢাকন নথকা; আঁৰ-বেৰ নথকা।
(স. শ.) আঁৰ বেৰ নথকা ঠাই,
মোকন। [নতা।

মুকলিমূৰ্ (স. শ) ওপৰত কেও নথকা
অৱস্থা, ওপৰকিৰ অভাৱ, স্বাধীন-
মুকলিমূৰীয়া (বি) মুক্ত, আবদ্ধ
নোহোৱা, স্বাধীন।

মুকলিমূৰে, (ক্ৰি. বি.) স্বাধীন-ভাৱে,
আপোন ইচ্ছাৰ দৰে।

মুকুট্ (স. শ.) কিবীটি। [আঘাত।

মুকুটি (স. শ.) মুখত মুঠিৰে কৰা

মুকুটিয়া (স. ধা) মুকুটি মাৰ্।

মুকুতা (স. শ.) মুক্তা, এবিধ শামুকৰ
পৰা হোৱা উজ্জ্বল মণি।

মুকুন্ড (স. শ.) বিকু।

মুক্ত (বি) মুকলি, আবদ্ধ নোহোৱা;
জন্ম-মৰণৰ হাত-সৰা।

মুক্ত-কণ্ঠে (ক্ৰি. বি.) উঠে:খবে, চিঞৰি।

মুক্তা (স. শ.) মুকুতা।

মুক্তাৱস্থা (স. শ) স্বাধীনতা, মুকলিমূৰ।

মুক্তি (স. শ.) মুকলি হোৱা অৱস্থা,
কষ্টৰপৰা উদ্ধাৰ; মোক্ষ, লীৰণ
সজ গতি।

মুখ্ (স. খ.) প্রাণীর আহার পেটলৈ
যোহা আক মাত ওলোহা বাট,
আক নাক, চক্ৰ, ঠাঁঠ, গাল আক
কপাল থকা ভাগ ; কোনো বস্তব
আগ ফাল ; গাঁতৰ বা তাৰ দৰে
ন বস্তব ওপৰ ভাগ ; এক নৈ আন
নৈত পৰা ঠাই ; অস্ত্রৰ ধাৰ থকা
ফাল ; গুনিবৰ যোগ্যকৈ আক
চুচকপে কথা কবৰ ক্ষম্ভি । মুখ
ভেঙেচিয়া বা মুখ ভেঙুচিয়া, মুখ
বিকটাই ইতিকিং কৰ্।

মুখবা (বি) মুখ-চক্ৰ, দম্ভবা, বহুত
কথা কোৱা লোক ।

মুখহ (বি) মুখত থকা, মুখে অহা ।

মুখা (স. খ.) লোকৰ আকৃতি ধৰিবলৈ
সজা মুখ । [জুই দিয়া কাৰ্য্য ।

মুখাৰি (স. খ.) শব্দক চিতাত তুলি মুখত

মুখ্-আকাৰি (স. খ.) পূৰ্ণাব বা সজাৰ
সময়ত মুখ-নেদেখা হোৱা আকাৰ ।

মুখামুখি (স. খ.) ভেঁটাতোঁটি, সাকাত,
বোলামুলি, উতৰাউতৰি । (বি)

এজন বা একুয় মাহুহ আন এজন
বা একুয়ৰ আগত উপস্থিত ; যেনে
হুয়ো মুখামুখি হল ।

মুখাল্ মুখিয়াল্ (বি) ভালকপে কথা কব
পৰা, জেঠ, প্রধান, বৰ-মুখীয়া ।

মুখি (স. খ.) চমাব, চুণব ব্যয়নাম-
কৰোঁতা, (কাৰ) ।

মুখে (অবা) মুখৰ পৰা ; যেনে, মুখে
বাক হয় ।

মুখে মুখে (ক্রি. বি.) মুখৰ আগতে,
সমুখতে । [কথকি ।

মুখ-চক্ৰ, (বি) কথা-কোৱাত পাৰ্গত,

মুখ্-চেপ্ (বি) ঠেক মুখীয়া, (পাত্ৰ আদি)

মুখ্-খেকেচা থা, মাটিত মুখ দি পৰ্।

মুখবলী (বি) মুখ-চক্ৰ, কথকি ।

মুখ-বহল্ (বি) বহল মুখমুক্ত ।

মুখা (বি) প্রধান, জেঠ, মুখাল ।

মুখ্-লেখ্ (স. খ.) মুখেৰে কৰা প্ৰণনা ।

মুখ্-হাত্ খোৱা (স. খ) মূত্র, সকপালী
(অ. ধা.) মূত্রভাগ কৰ ।

মুখ হাত্ ধো, প্রস্ৰাৱ কৰ্, সক পানী
ছো. মূত্ ।

মুগা (স. খ.) এবিধ পলুৰ বাহ ; তাৰ
সুতা । (বি) মুগাৰ নিচিনা বৰণ-

মুক্ত, মুগা-বৰণীয়া, অলপ পিকলীয়া ;

(স্ত্ৰী) মুগী । [মুগা-পুখীয়া

মুগা চুকীয়া (স. খ.) মুগা-পোহোতা,
মুক্ত(বি)মোহিত, নেদেখা বস্ত দেখি বা

হুওনা কথা গুনি আপোনাক পাহৰ,
(স. খ.) মুৰ্, একো নজনা মাহুহ ।

মুচক্ৰ (স. খ) মাকাতা বৰণৰ পুত্ৰ ;
এবিধ কুল আক তাৰ গহ ।

মুচি (স. খ) কঁঠালৰ কলি ।

মুচিয়া (অ. ধা.) মুচি থব মুচি পেলা ।

মুটীয়াব্ (স. খ.) ছালৰ কাৰ কৰোঁতা ।

মুচুকাই (ক্রি. বি.) মুচুক শব্দ কবি,
অনায়াসে (ভগাও খাটে)।

মু'চোয়া (স. খ.) ধন ধাৰে দিয়া বা মাটিৰ
পটা-দিয়া মাজুক দিয়া ভেটী।

মুজা (বি) আগ কৈকোবা হোৱা;
যেনে, ডিল মুজা। [বহু।

মুজুবা (বি) দুৰ্জল আৰু বাঢ়িব নোৱৰা
মুঠ (স. খ.) অনেক অৰু গোটাই

কৰা অৰু; একে লগ কৰা অনেক
মুঠতে (ক্রি. বি.) ধোপতে, ধোপে
গোপে। [লাগি কথা বান্ধ।

মুঠ, বান্ধ, কোনোৰ অহিতে কোনো
কাৰ্য্য কৰিবলৈ নকৰিবলৈ লগ
মুঠন (স. খ.) কিলাকুটিৰ পৰা মুঠি মৰা
হাতৰ মূৰলৈকে কৰা জোখ, মুঠি
মৰা হাতেৰে এহাত।

মুঠনীয়া (বি) এমুঠন দীঘল।

মুঠা (স. খ.) আটি, একে লগে বকা
দীঘল বস্তৰ সমূহ।

মুঠি (স. খ.) আঙুলি কৌঁচাই অপোৱা
হাত; মুঠিত থিমান ধৰে থিমান
বন্ধ। ভূপ-আদিৰ সৰু আটি;
ভৰোৱালৰ নাল; হাতেৰে মুঠি
মাৰি ধৰিবৰ থেক।

মুঠি-মুঠি (বি) অনেক, বহুত।

মুঠিয়া (স. খ.) চুৰিয়াৰ খোৰ ভাগ।

মুঠে (ক্রি. বি.) মুঠত, সকলোৰে মূলি।

মুঠেই (ক্রি. বি.) গোটেই, সমূলি।

মুহু, মুহু, খিৰ, মূৰ।

মুহা (স. স.) কাটি নিয়া বা ভাগি পৰা
গছৰ গুৰি; এবিধ বাঁহৰ আসন।

মুহানি (স. খ.) বহুত মুচা থকা ঠাই।

মুগু (স. খ.) শিৰ, মূৰ। [পৰা হালা।

মুগুমালা (স. খ.) মাজুকৰ মূৰৰ থোলাৰে

মুখা (স. খ.) এবিধ বন।

মুহ (স. খা.) চকু জঁপা।

মুহা (স. খা.) লোকৰ চকু জাপ থুৱা বা
বন্ধ কৰ। (স. খা.) সৰু বিজা।

মুইদ (স. খা.) সাউদ, নাৱেৰে বেহা কৰা
বেপাৰী। [গধুৰ মাৰি।

মুদনৰ (স. খা.) এমূৰে ডাঙৰ এডাল

মুজিত (বি) মুদ ৰোৱা, অপোৱা, বন্ধ
কৰা, (চকু); ছপা।

মুনি (স. খা.) গুৰি, তপস্বী। [আছাৰি।

মুনিচুনি (স. খা.) সন্ধ্যা-সময়, মুখ-

মুনিয়া (বি) শাহ পূৰ নটাই কৌঁচ খাই
সৰু হৈ থকা, (সৰু গুটি); যেনে
মুনিয়া মাহ।

মুনিয়াই (স. খা.) মজুৰাঙ, পুৰখালি,
মাজুকৰ শক্তি। ১

মুনিহ (স. খা.) পুৰুষ, মতা মাজুক।

মুনীয়া (বি) এমোন ধৰা; এমোনৰ
ডব থকা।

মুনচুক } (স. খা.) ডালৰ শ্ৰেণীৰ এখন
মুনচেক } বিচাৰক।

মুখা (বি) মুখ শব্দৰ ি থাকিলে

ভাব গুণ দেখায়। যেনে-বলামুহা
 (স্ত্রী) মুই, যেনে-বান্ধব মুই।
 মুহুৰ্ (বি) মৰিব লগীয়া হোৱা, খাভু
 বাবৰ ওচৰ চণা।
 মুৰ্ "মুড়" চোৱা।
 মুৰাৰি (স. শ.) বিফু।
 মুৰবী } (স. শ.) বাঁহী, এবিধ বাহু।
 মুৰলী }
 মুহুৰীয়া } (বি) মোহাবত গুফি হোৱা,
 মুৰুৰীয়া } অনায়াসে ভগা।
 মুৰুল (স. শ.) উৰালৰ মাৰি, তাৰ
 নিচিনা এবিধ লোৰ টাঙন।
 মুঠি (স. শ.) মুঠি, আকুলি-জঁপোৱা হাত।
 মুহনি (স. শ.) ভোজনৰ অন্তত চোবোৱা
 ডামোল-আদি।
 মুহুৰ্ } (স. শ.) অতি অলপ কাল,
 মুহুৰ্ } কণ।
 মুহুৰ্ভে (ক্ৰি. বি) কণেকতে, একমুহুৰ্ভেতে।
 মুহুৰ্ভে (স. শ.) এক মুহুৰ্ভে।
 মুহুৰ্ভে (স. শ.) মুহুৰ্ভে, জ্ঞান হেৰোৱা
 অৱস্থা। [নাহুহ।
 মুৰ্ (বি) দুৰ্ভ, নিৰ্কোষ। (স. শ.) মুৰ্
 মুৰ্ (স. শ.) মুৰ্, সৰুপানী, গুপ্তাঙ্গে
 দি ওলোৱা পানী। (অ. ধা.) সৰুপানী
 ছো, গুপ্তাঙ্গে দি পানী উলিয়া।
 মুৰা (স. ধা.) আনক সৰুপানী ছোৱা।
 মুৰা (বি) সঘনে মুৰা; (স্ত্রী) মুৰুৰী।

মুৰ্ (স. শ.) মুৰ্, সৰুপানী।
 মুৰ্ভে (স. শ.) সৰুপানী হোঁতে পোৰা
 আৰু বেচনা কৰা বোপ।
 মুৰাশৰ্ (স. শ.) মুৰৰ জোলাকা বা
 উৰাল।
 মুৰ্ (স. শ.) ঘৰৰ ওপৰত স্থান চালৰ
 জোৰা; ঘৰৰ এ মুৰৰ ওচৰৰ ঠাই
 মুৰ্ (স. শ.) খেবেৰে মুৰ ঢকা কাৰ্য্য।
 মুৰা (স. শ.) মুৰ ঘৰৰ নিচেই ওপৰৰ
 ভাগ; অতি উচ্চ পদ।
 মুৰ (স. শ.) মুৰ, মন্তক, শ্ৰাণীৰ ভিত্তিৰ
 ওপৰৰ বা আগৰ ভাগ; কোনো
 থিয় বস্তুৰ ওপৰৰ ভাগ, আগ;
 মুৰা নোক; সাঁকৰ; কোনো
 বস্তুৰ আদি বা অন্ত, আগ বা গুৰি
 মুৰ্, গা, কোনো আত্মীয় বা বন্ধু
 মাহুহক মুৰাৰ দ্বাৰা হেৰুৱা। মুৰ
 বুমা, বেজাব বা চিন্তাবে মুৰ
 দোৱাই থাকে।
 মুৰকত (ক্ৰি. বি.) অন্তত, শেষত।
 মুৰী (স. শ.) এবিধ ডাঙৰ পুঠী মাছ।
 মুৰা (স. শ.) শ্ৰাণীৰ মুৰ।
 মুৰামুৰী (স. শ.) কোনো ঘটনাৰ বা
 কাৰ্য্যৰ ওচৰ, চমুৱাচমি; কোনো
 এটা বিশেষ সময়ৰ নিকট; যেনে,
 বিয়াৰ বা বিহুৰ মুৰামুৰি।
 মুৰিৰু (স. শ.) বিয়াত দৰা আৰু
 কস্তাৰ কপালত বাঁধি জিৱা দিয়া
 আৰু পাৰ্ৱত্যীৰ মূৰ্ত্তি।

মুৰিহলি (স.শ.) এডৰা মাটিৰ এক মূৰ
বা সীমা । [বাহৰ নাল ।

মূৰীয়া (বি) জোখত কঠাৰ বা দোণৰ
মূৰৰ সমান হোৱা ; এটা সংখ্যা
শব্দৰ পাচত যোজিত হয় ; যেনে,
এমূৰীয়া চাউল ; (স.শ.) হাতো-

মূৰে (অব্য) পৰিবৰ্ত্তে, সলনি ।

মূৰে মূৰে (ক্ৰি. বি.) বাঢ়ি নথকাটক,
কমো নোহোৱাটক, কথমপি,
কোনো মতে ।

মূৰ্খ (বি) নিৰ্জ্ঞান, মূঢ়, একো নজনা ।
(স. শ.) একো নজনা মানুহ ।

মূৰ ঘূৰণি 'মূৰ ফুৰণি' চোৱা ।

মূৰ্ছিত. (বি) মূৰ্ছকঁহ হোৱা, বিজ্ঞান ।

মূৰ্চালি (স.শ.) ইচ্ছা বা অনিচ্ছা বুজা-
বলৈ মৰা মূৰৰ জোকাৰ ।

মূৰ্ছকীয়া (বি) ডেকা বয়স পোৱা,
যেনে, মূৰ্ছকীয়া ভাই ।

মূৰ্ত্তি (স. শ.) আকৃতি, গঢ় ; প্ৰতিমা ।

মূৰ্ত্তিমন্ত্ৰ } (বি) শব্দৰ থকা, আকৃতি
মূৰ্ত্তিমান } যুক্ত ; ভয়ঙ্কৰ ।

মূৰ্-ফুৰণি (স.শ.) মূৰটো ঘূৰা যেন বোধ ।

মূল (স.শ.) শিপা, আলু ; গুৰি, আদি,
যি পৃথিব পৰা আন পৃথি লেখা বা
ভৰা যায় ; যি শব্দৰ পৰা আন
শব্দ ওলায়, বাঢ়িলৈ ধাৰে দিয়া
বা বেপাৰত লগোৱা ধন ।

মূল (স. শ.) উনৈশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ ;
এবিধ শাকৰ খাদ্য আলু ।

মূলেই (ক্ৰি. বি.) সমূলি, গোটেই, নিচেই
মূলে-মূলে (ক্ৰি. বি.) মূল ধনৰ সমানে,
লাভ বা বাঢ়ি নোহোৱাটক ।

মূল-ধন (স.শ.) বাঢ়িলৈ ধাৰে দিয়া ধন,
বেপাৰত-লগোৱা ধন ।

মূল-মন্ত্ৰ "বীজ-মন্ত্ৰ" চোৱা ।

মূল্য (স. শ.) বেচ, কোনো বস্তুৰ বাবে
দিয়া ধন ; কোনো বস্তুৰ গুণ অল্প
সৰি হ'ব পৰা বেচ ; যোগ্যতা,
গুণ । [(বৰষুণ) ।

মূল্যৰ ধাৰে (ক্ৰি. বি.) ধাৰাসাৰে
মূল্যী ঘৰ (স. শ.) ঢেঁকী-ঘৰ ।

মৃগ (স. শ.) হৰিণা বা শৰ-পহ,
(স্ত্ৰী) মৃগী ।

মৃগয়া (স. শ.) বনৰীয়া জন্তু পেদি আক
মাৰি কৰা খেলা ।

মৃগশিৰা (স. শ.) পঞ্চম নক্ষত্ৰ ।

মৃগাল (স.শ.) পদাৰ মূল, পদুমৰ আলু ।
মৃত (বি) মৰা, প্ৰাণ-এৰা ; চলিত হৈ
ন থকা ।

মৃতক্ (স. শ.) মৰা মানুহ ।

মৃতকল্প } (বি) মৰাৰ নিচিনা, মৰিব
মৃতপ্ৰায় } লগীয়া হোৱা ।

মৃত্যু (স. শ.) মৰণ, জীৱৰ পৰলোকেলৈ
গমন, মৃত । [বৰ্ষ-কৃত্য ।

মৃত্যু মন্ত্ৰ (স. শ.) মৰিবৰ সময়ত কৰা

মুদং } (স.শ.) এবিধ খোলৰ নিচিনা
 মুদং } তাতকৈ দীঘল বাত ।
 মুদঙ্গীয়া (বি) মুদঙ্গৰ আকৃতিৰ । (স.শ.)
 মুদং বজাওঁতা ।
 মুছ (বি) কোমল, মিহি, কৰুণ বা
 খহটা নোহোৱা ।
 মুছতা (শু. শ.) মুছ-শুণ ।
 মেকাহি (স. শ.) এবিধ গছ ; তাৰ পৰা
 ওলোৱা ধূনাৰ নিচিনা আঠা ।
 মেকুৰী (স.শ.) বিৰাল, বিৰলী, (স্ত্ৰী, পুং) ।
 মেকুৰী-খুজীয়া (স. শ.) মলহাল আৰু
 নিৰোগী মানুহৰ বা লৰাৰ গাত
 ঘাইকৈ গালত হোৱা সৰু খাল ।
 মেখেলা (স. শ.) তিবোতৰ অধিবাস,
 চুটিকাপোৰ ।
 মেব্ (স.শ.) ডাৱৰ, দুৰ্ধাৰ তাপৰ দ্বাৰা
 আকাশলৈ উঠি ঘন হোৱা বাষ্প ।
 মেব্ (স. শ.) ভাঁজ, বেকা ।
 মেচ্ মেচ্ কৰে (ক্ৰি. বি.) অতিশয়-
 ৰূপে, চিকচিকিয়া (কলাত খাটে) ।
 মেচা (বি) ভাঁজ-লোৱা, বেকা হোৱা ।
 মেচেকা (স. শ.) গাত কলা আঁচ থকা
 মেকুৰীৰ নিচিনা এবিধ বনৰীয়া
 জন্তু ।
 মেচ্ মেচীয়া (বি) এজাৰৰ নিচিনা, (কলাত
 খাটে) । [পাত-খোৱা মুগা ।
 মেজাকবি (স. শ.) আদাকবি গছৰ
 মেজি (স. শ.) মানব বিহুৰ দিনা বাতি-

পুৱা গা ধুই পুৰী বটলৈ নৈৰ বা পুখু-
 ৰিব দাতিত আলোৱা বৰ জুই ;
 কাঠ বা খেৰৰ দম ।
 মেটুৰা (স. শ.) টেমুনা, গাব উঠা ।
 মেটুৰামেটুৰি (স. শ.) টেমুনাৰ সমূহ ।
 (বি, অনেক টেমুনাযুক্ত ।
 মেটেকা (স. শ.) এবিধ পানীৰ তৃণ ।
 মেটেবাই (ক্ৰি. বি.) মেটেৰ শব্দ কৰি ।
 মেটেলি (স. শ.) তেলৰ কুপাৰ টিলা ।
 মেটোৰ্ মেটোৰ্ কৰে (ক্ৰি. বি.) লাহে-
 লাহে, ধীৰে ধীৰে (খোজ, কঢ়াত
 খাটে) ।
 মেট্ মেটনি (স. শ.) ঘৰ বা তাৰ নিচিনা
 আন বস্তু লৰোঁতে হোৱা শব্দ ।
 মেট্ মেটা (অ. ধা.) মেট্ মেট শব্দ কৰ,
 সঞ্চালিত হৈ শব্দ কৰ্ ।
 মেট্ মেটিয়া (বি) গধুৰ, (ভাৰত খাটে) ।
 মেঠ (স. শ.) অধিক পাবৰ আশাৰে
 দিয়া অলপীয়া ভেঁটা ।
 মেঠন্ 'মেঠোন' চোৱা ।
 মেঠনি (স. শ.) পিয়াহৰ ওপৰে বৃহত
 মেঘাই পিন্ধা মেখেলা ।
 মেঠনি মাৰ (অ. ধা.) পিয়াহৰ ওপৰে
 মেখেলা পিন্ধ ।
 মেঠনিয়া (অ. ধা.) নেহেম হ, লাহে-লাহে
 কাম কৰ । [বনৰীয়া গৰু ।
 মেঠোন্ (স. শ.) এবিধ পৰ্জীয়া
 মেদ } (স. শ.) গেদ ।
 মেদনি }

মেঘা (বি) মেঘগাই কাম কবিব নোহবা,
লেহেম; চেপা, ভালকৈ পাগত
হুঠা।

মেদেলা (বি) গাছাল, শকত গাছুক্ত।

মেদেলি (স. শ.) তেলৰ গেদ, তেলৰ
পাত্ৰৰ তলিত গোটে ধোৱা মল।

মেদেলুয়া (স. শ.) এবিধ জুটুলা ক্ষুদ্ৰ গছ।

মে-ধি (স. শ.) গৌসাই সকলৰ কব-
তোলা বিষয়া। [মেনী।

মেনা (বি) তললৈ ওলমা শিঃযুক্ত; (দ্বী)

যেমেধু (স. শ.) ধনিয়া-শাক।

মেমেৰা (বি) ক্ষীণ, দুৰ্বল।

মেব (স. শ.) পাক, জৰী বা তাৰ নিচিনা
বস্ত্ৰৰ পাক-খোৱা ভাগ; নৈৰ বৈক
ভাগ; গুটি-খান-খোৱা বাঁহৰ বা
ইকবাৰ ঘূৰণীয়া বেব, বাগক।

মেব } (স. শ.) এবিধ বৰ নোমাল
মেব ছাগ, } ছাগ জাতিৰ বস্ত্ৰ।

মেঘা (স. শ.) একে লগে পকোৱা দুই
বা অধিক ডাল জৰীৰ এডাল,
এগুণ; কেইবা-ডলীয়া এথাৰ মণিৰ
এডাল; যেনে, মণি এমেঘা।

মেবা } (স. শ.) পকা, ছবিয়া, পাক
মেবিয়া } থুৱা।

মেবীয়া (বি) মেঘা থকা, এটা সংখ্যা
শব্দৰ পাচত যোগ কৰা যায়;
যেনে, পাঁচ মেবীয়া পথা।

মেক (স. শ.) পৃথিবীৰ মাজ ভাগত থকা
এটা পৰ্ব্বত গুথই ৮৪,০০০ ঘোজন,
তাৰ চাৰিও ফালে সূৰ্য্য ঘূৰে।

মেকণ (স. শ.) বিষ নথকা টেমুনা;
গছৰ গাৰ উঠকা।

মেকণীয়া (বি) মেকণযুক্ত।

মেৰেটোমেৰেটি (স. শ.) গা কৌচাই
আকৌ দীঘল কৰা অক লবোৱা
কাৰ্য্য।

মেব-ঢৰা (স. শ.) ঘূৰণীয়া ঢাৰি, চকুঢৰা

মেব-তলী (স. শ.) বোঁচোনা।

মেল (স. শ.) কোনো বিষয়ৰ আলচ বা
বিবেচনা কৰিবলৈ একে লগে বহা
লোকবিলাক; অসম-ৰজাৰ জুৰী-
আদিক দিয়া মাটি-মাছহ।

মেলকী (বি) মেলত নিপুণ, (স. শ.)
স্বল্প বিচাৰক, মেলত বহি বিচাৰ
কৰোঁতা লোকসকল, মেল কৰা
লোক।

মেলা (স. শ.) আনৰ হতুৱাই মুকলি
কৰা, আঁচোৰ, আঁচুৰি পৰি-
কাৰ কৰ, (চুলিত খাটে); (স. শ.)
মেল, সভা, অনেক বস্ত্ৰ উলিউৱা
কাৰ্য্য।

মেলানি (স. শ.) বিদায়, যাবৰ অভ্যুত্থতি।

মেলাহি (বি) মুখ-বহল; গোভোং
নোহোৱা, (পাত্ৰত খাটে)।

মেলুৱাই } (স. শ.) মেলত বহি সোধ
মেলুৱৈ } বা আলচ-কৰোঁতা।

মেলুগীয়া (বি) বজাব ফুৰাঁৰ বা
ভায়েক-আদিৰ মেলব।

মেব্ (স.খ.) মেব ছাগ; প্ৰথম বাপি।

মেব্‌দাহ (স.খ.) কাকুৰাত বিধিমেতে
ছাগৰ নোম পোৰা ক্ৰিয়া।

মেহন্ (স.খ.) গছৰ মেকণ।

মেহনীয়া (বি) মেহনযুক্ত।

মেহ্‌মেহীয়া (বি) বেগাই কাম কৰিব
নোৱৰা, মেদা; কামলৈ আগ
নবঢ়া, যিহিং মাজ্জা। [যতন।

মৈ (স.খ.) চহোৱা মাটি সমান কৰা

মৈ-টকা (স.খ.) মৈ টানিবলৈ তাত
লগোৱা বাঁহ।

মৈটা (স.খ.) গছত উঠাত ব্যবহৃত
এডাল আখীয়া বাঁহৰ জখলা

মৈথুন (স.খ.) শূদাব, মতা তিবোতাৰ
কাম শাস্ত কৰা কাৰ্য্য।

মৈদা (স.খ.) মাছ পাচলি ফুটা এডো-
খৰ কাঠত লগোৱা বৈকা দাব-
নিচিনা এবিধ অস্ত্ৰ।

মৈদাম্ (স.খ.) খ-পোতা গাঁতৰ ওপৰত
বন্ধা মাটিৰ বা ইটাৰ দম। [ঠাই।

মৈদামনি (স.খ.) বহুত মৈদাম থকা

মৈয়া (স.খ.) মৈয়েৰে সমান কৰ্।

মৈয়া (স.খ.) ময়ূৰ, মৰা চৰাই।

মৈলাব্ (স.খ.) মৰীচ তাত, মৰী-চুৰা।

মো (স.খ.) পানী বা আন জলীয়া
বস্তু মিহলাই মোহাৰি বৃহ্ কৰ্,
(শুভিত খাটে)।

মোকই (অ.খ.) ভাঁজ ল, বৈকা হ।

মোকটা "মোকোটা" চোৱা।

মোক্‌বা (স.খ.যাং.) বিচাৰাৰ্থীৰ পক্ষে
বিচাৰত উত্তৰ প্ৰভুত্বৰ কৰিবৰ
নিমিত্তে কমতা পোহা লোক।

মোকল্ (স.খ.) আঁৰ বা আবৰণ ন
থকা ঠাই, মুকলি। (অ.খ.)

মুকলি হ, বান্ধ থক্, গাঁঠি সোলক্।

মোকলা (স.খ.) গাঁঠি সোলকা, বান্ধ
মেল্; মুকলি কৰ্, বান্ধৰ পৰা
মুক্ত কৰ্।

মোকা (বি) আপহিতা; কামৰ অযোগ্য।

মোকাম (স.খ. যাং) নিবাস, থকা
ঠাই। [ভাঁজ।

মোকোই (স.খ.) মোবোল, জাঁপ;

মোকোটা (স.খ.) বৈকা কৰ্, ভাঁজ
লগা; ভাঁজ লগাই জাঁপ।

মোকোৰা (স.খ.) মুখ তৰা গবাহ।

মোকোৰা-মোকোৰে (ক্ৰি. বি.) এ
মোকোৰাৰ পাচত আন এ
মোকোৰা লৈ।

মোক্‌মোকা (অ.খ.) মুখত কোনো
বস্তু লৈ বা মুখ বন্ধ কৰি অস্পষ্ট-
ৰূপে কথা ক। [নিষাদ কৰ্।

মোথ্ (স.খ.) মোথনী দি, মুখৰ কাঠী
মোকটাই বান্ধ্; নিকটৰ কৰ্,

মোথনী (স.খ.) পাচি-খৰাহীৰ মুখৰ
কাঠী মোকটাই দিয়া বান্ধ।

মোথোবা (স. খ.) মৰণৰ ধান-ধোৱা
নিবাবিলৈ গৰুৰ মুখ বন্ধা যন্তন।

মোথোবা (বি) পূৰ্ণপ্ৰসূতী স্ত্ৰীৰ প্ৰত্ন-
জ্ঞান ব্যতিৰেকে গৰ্ভোৎপন্ন
সম্ভান। [ডিল।

মোচ (স. খ.) অলপ ওলোৱা কলা

মোচক্ (অ. ধা.) পাক খাই অলপ
জোৰা লব্। [মোক্ষ।

মোচন্ (স. খ.) বান্ধবপৰা মুক্তি ;
জীৱৰ উদ্ধাৰ বা সজ্জ গতি,

মোচৰ্ (স. ধা.) হাতেৰে পকা। (স. খ.)
নৈৰ পাক বা উঁজ।

মোচা (বি) কোঁচ-ধোৱা, ঠোলা হোৱা ;
(পাত-আদিত খাটে)।

মোচোকা (স. খ.) পাক খাই হাড়ৰ
জোৰাত পোৱা ছপ।

মোচোৰা (স. খ.) হাতেৰে দিয়া পাক ;
জৰীৰ হুই মূৰ পকাই দিয়া গাঁঠি।

মোহ্ (স. খ.) ছালৰ মোনা ; সাপ
আদিয়ে এৰা ছাল, কলপ ; খল-
গঠৈ-আদি মাছৰ ছাল।

মোটা (বি) স্কুলস্বৰ, গা-শকত ; মিহি
নোহোৱা।

মোটামুটি (বি) সংক্ষেপকৈ কোৱা ;
ধেনে, মোটামুটি অৰ্থ।

মোহ্ মৰা (বি) বৰ ডাঠ, সোমাব
নোৱৰা ; (হাবিত-খাটে)। ১

মোটোহা (বি) টান, শকত, মজহাল।

মোধ্ (স. ধা.) পুৰণি কোৱত ন-কৈ লো
লগাই বাত্, জোন লগা।

মোধা (স. ধা.) আনৰ ঘাৰা জোন
দিয়া।

মোন্ (স. খ.) ঢুকুৰি সেব।

মোনা (স. খ.) এবিধ দীঘল জোলাকা।

মোমাই (স. খ.) আইৰ ককায়েক বা
ভায়েক। [মোমোয়েক।

মোমা-শহৰ্ (স. খ.) স্বামী বা ভাৰ্য্যাৰ

মোৰ্ (স. খ.) ভেদ-বাঁতি হোৱা বোগ ;

মেৰাই থোৱা সূতাৰ আগ, আঁত,

সূতা বা কাঠী-বোৱাৰ প্ৰকাৰ ;

মাকোৰে তাঁতত এবাৰ সূমোৱা

সূতা।

মোবোকনি (স. খ.) নৈত পাক খাই
ওপৰলৈ উঠা পানী।

মোল্ (স. খ.) গুণ অল্পসৰি হব পৰা
মূল্য ; যোগ্যতা।

মোলা (স. ধা.) দৰ সোধ্, দৰা।

মোলান্ (স. খ.) মৃণাল ; মল, মলি।

মোৱা-আলু (স. খ.) এবিধ সোৱাদ
কোমল আলু।

মোৱামৰীয়া “মটক” চোৰ্ণ।

মোৱা-মাছ্ (স. খ.) এবিধ সৰু মাছ।

মোৱাবী (বি) মোহৰ-মৰা, ছাপ-মৰা,
(সোণ বা ৰূপত খাটে)।

মোহ্ (স. খ.) মায়াৰ পৰা হোৱা জন্ম ;

মিছাত সঁচা বোধ ; চেনেহ, মৰম ;

আকাঙ্ক্ষা, লোভ; মুচ্ছা। (স. শ.)
মিছাত সঁচা বোধ করা; মজ্জ-
আদিবে বশ কব্; বিবুদ্ধি কব,
জ্ঞান শূন্য কব্; ছলেবে ল,
অন্যায়কৈ গ্রহণ কব।

মোহন (কুদ, স.) বিজ্ঞান কবণ, ভ্রম-
জন্মাণন, ইত্যাদি।

মোহনী } (স. শ.) তিবোতাক
মোহনী-মজ্জ } বা পুরুষক বশ-করা
মজ্জ।

মোহনী ভাং (স. শ.) এবিধ বর বাগী-
য়াল বিদেশী ভাং।

মোহব্ (স. শ.) ছাপ; ছাপ-মরা কপ
বা সোণ।

মোহাব্ (স. খা.) মাজ্জ, হাত বা ভবিবে
পিহ বা চেপি ঘঁহ্। (স. শ.) মদন,
হাতব বা ভবিব ঘঁহনি।

মোহিত্ (বি) ভ্রান্ত হোয়া, মিছাত
সঁচা জ্ঞান-করা, ভোল হোয়া।

মোহ-লগা (বি) মদম লগা; জ্বন্দব,
জ্বনি।

মোক্ষ (স. শ.) পবম গতি, নির্কীর্ণ।

মো (স. শ.) মধু, মো-গুটিয়ে গোটোয়া
সোয়াদ বস, ফুলব বস।

মো-কুর্ব্বী (স. শ.) মোব বাহত থকা
কাম-নকরা মাইকী মো-গুটি।

মো-কৌহ্ (স. শ.) বহ ঘরা, মোব বাহব
উত্তম আক অধিক মো থকা ভাগ।

মোখাপ্ (স. শ.) এবিধ চিলনীৰ নিচিনা
সাপ-আদি খোয়া চবাই।

মৌখিক্ (বি) মুখেবে কোয়া, নিলিখা,
মুখে-মুখে কবা।

মৌগুটি (স. শ.) মো-মাখি।

মো-চেপা (বি) ধায়াসাৰে পবা, ছেদ-
ভেদ নথকা; (ববমুণ)। [ভবমুণ।

মোহ্ (স. শ.) বাগীত ভোল হৈ থকা

মো-জুলীয়া (বি) মোব দবে অলপ বজ-
চৌয়া আক কটকটীয়া।

মো-জোন্ (স. শ.) মধু, মো।

মো জোলোকা (স. শ.) মোগুটিৰ পেটত
থকা মোব ঝঁবাল।

মো-ভিমক (স. শ.) এবিধ গছ আক
ভাব সোয়াদ ফল।

মোন্ (বি) মাত-নমতা, কথা নোকোয়া।

মোনো (বি) ধৰ্ম্মৰ নিমিত্তে কথা নো-
কোৱাকৈ থকা।

মোনে (ক্রি. বি.) মনে-মনে, কথা নকৈ।

মো-পিয়া (স. শ.) ফুলব মো-খোৱা
এবিধ সৰু চবাই।

মো-বাহ্ (স. শ.) মোব চাক; মোৰে
বাহ-লোৱা পেড়া আদি। মধুচক্;
মোগুটি সমূহ। [ভাগ।

মো-মিচনী (স. শ.) মোব চাকৰ পাতিব

মো-মাখি (স. শ.) ফুলব মো-গোটোৱা
পতল।

মোৱা (স. শ.) ওলমি পবা, উথলা; এবিধ
লম্বা নষ্ট কবা কুহ পতল।

মৌসবালি (স. শ.) এবিধ পানীত গজা
হন ।

মান্ (বি) মলিন, মলিয়ন । [মাছ্ ।
ম্লেচ্ছ (স. শ.) অহিন্দু, হিন্দু-ধৰ্ম্ম নমনা

—

য ।

যজ্ঞা (বি) একে লগে ওপজা, গাত গা
লগা হৈ উৎপন্ন (ফলত খাটে) ।

যতব্ (স. শ.) সূতা কটা যতন ।

যতবি (স. শ.) মজ্জবা পকোবা সক
যতব । [সাপ ।

যতবি-ফেটী (স. শ.) এবিধ ফেট থকা
যকাব্ (স. শ.) “য” আখৰ, ঘাইকৈ
ব্যঞ্জনত যোগ-কৰা যব চিন । (১)

যথ্ (স. শ.) এবিধ ভূত ; কৰাইচ
মাছ্ ।

য'থবীয়া (স. শ.) য'থাব-কৰোতা ।

য'থাব্ (স. শ.) গকমূতৰ পৰা কৰা
এবিধ খাব ।

যথনী (স. শ.) যথৰ ঘাইকী । [ফেন ।

যথিনী-খোব্ (স. শ.) মাছ্ হব গলধনৰ
খোব ; অপৰিভূত দুৰ্গন্ধময় স্থান ।

যথিনী-থুই (স. শ.) কোনো-কোনো
গছৰ-পৰা ওলোৱা থুইৰ নিচিনা
বগা ফেন ।

যজ্ (স. ধা.) পূজা কৰ, অৰ্চ্ ।

যজন্ (স. শ.) পূজন, পূজা-কৰণ ।

যজ্ঞমান্ (স. শ.) পুৰোহিতৰ দ্বাৰা
দেৱতাৰ বা পিতৃৰ কাৰ্য্য-কৰাওঁতা

যজুৰ্বেদ (স. শ.) বেদ, যজ্ঞময় বেদ ।
যজুৰ্বেদী (বি) যজুৰ্বেদৰ মতত প্ৰবৰ্ত্তা ।

(স. শ.) যজুৰ্বেদৰ মতত প্ৰব-
ৰ্ত্তোতা । [(ফল-আদি) ।

যজ্ (বি) যজ্ঞা, গাত গা লগা হৈ উৎপন্ন,
যজ্ঞ (স. শ.) হোম, জুইত ঘিউ ঢালি
কৰা দেৱতাৰ পূজা ।

যজ্ঞ-পুত্ৰ } (স. শ.) লগুন ।
যজ্ঞোপবীত্ }

যত্ (সৰ্ব) যি ঠাইত ।

যতন্ (স. শ.) যত্, চেটা, কাৰবাৰ ;
যত্, কোনো কাম সহজে কৰিবলৈ
কাঠ লো-আদিয়ে সজা সঁজুলি
(বি) যুগুত, প্ৰস্তুত ।

যতনা (স. ধা.) প্ৰস্তুত কৰ, যুগুত
কৰ্, অঁত কৰ ।

যাতি (স. শ.) ইন্দ্ৰিয়ক দমন-কৰা,
জানী লোক ; পঢ়োঁতে বহলৈ
দিয়া এবিধ কুট, (,) ।

যত্ (স. শ.) কাৰবাৰ, চেটা ।

যত্নবন্ত } (বি) চেটা-কৰা, কাৰবাৰ-
যত্নবান্ } কৰা ।

যথা (অবা) যেনে, যি প্ৰকাৰে ।

যথাক্রমে (ফি. বি.) ক্ৰম অনুসৰি, যাৰ
পাচত যি হব লাগে সেই দৰে ।

যথাতথাকপে (ক্রি. বি.) যেনে তেনে
প্রকারে, কোনো মতে ।

যথায়োগা (বি) যাব যি উপযুক্ত ।

যথার্থ (বি) সত্য, সঁচা ।

যথার্থতা (স্ত. শ.) সত্যতা ।

যথার্থপক্ষে (ক্রি. বি.) স্বকপার্বত,
প্রকৃতপক্ষে । [যানে ।

যথাকক্ষি } (ক্রি. বি.) শক্তি বা সাধ্য

যথাসাধ্য } অল্পসবি, উপায়ে জোরে

যথা সম্ভব, (ক্রি. বি.) যেনে সম্ভব হয়,
যেনেকপে পৰাযায় ।

যথেষ্ট(বি)যিমান লাগে যিমান, জোৰা ।

যথোচিত্ (বি) যি উচিত, উপযুক্ত ।

যদি (অব্য) আশঙ্কা-বুজোরা মাত, এনে
হলে ।

যদিও } (অব্য), এনে হলেও বা

যদিচ } হওঁতেও ।

যজ্ঞযনি (স. শ.) কৃষ্ণ, বিষ্ণু ; শিয়াল-
গলা-যোগ ।

যজ্ঞপি (অব্য) যদিও ।

যজ্ঞান (স. শ.) বহু, এবিধ শস্য । [ওটি ।

য'নী (স. শ.) এবিধ ক্ষুদ্র গছ ; তাব

য'নীয়া (বি) য-নীৰ ঘবে গোছোরা ।

যন্ত (স. শ.) যন্তন, কোনো কাম

উজুঁকৈ কবিবলৈ কাঠ বা লো-

আদিবে সজা সঁজুলি ।

যন্তণা (স. শ.) বাতনা, পীড়া ।

যম্ (স. শ.) যুতাব আক যুক্তকব গবাকী
দেহতা ।

যমক্ (স. শ.) একে দবে উচ্চাৰিত,
কিন্তু বেলেগ অৰ্থৰ শব্দ দি কৰা
বচনা ; যেনে, বাতি-পুৰা উঠি
ধাই তিনি চিলিম ভাং । যম্ যম্
বুলি বোপাই টোপনিটো ভাং ।

যমকাল্ (বি) তেজাল, দীপ্তিমান ।

যমকটিকা (স. শ.) নাকৰ হাঁড় । ১

যমালয় (স. শ.) যমৰ নগৰ ; দুখবঠাই ।

যম্ভাকিনী (স. শ.) এবিধ চৌৰা
কোছাৰ নিচিনা চৰাই, সি ঘাৰ
বাৰীত বাতি মাঙে তাৰ ঘৰত
যুতায় ঘটে ।

যম্পুৰি (স. শ.) যমৰ নগৰ ।

যম্ভুৱাৰ (স. শ.) গাৰ জোৰা, আকুলিৰ
মাজ, ভৰিৰ বুঢ়া আকুলিৰ আগ,
কপাল ; যবৰ প্রধান দুৱাৰ, যমৰ
নগৰ । ১

যম্ভূত্ (স. শ.) যম-বজাৰ টেকেলা ।

যম্-বজা } (স. শ.) যম, যুক্তকব
যম্-বাজা } আক যুতাব গবাকী ।

যব্ (সৰ্জ) হিঠাইব ।

যব্ পৰা (সৰ্জ) যি ঠাইবপৰা ।

যলৈ (সৰ্জ) যি ঠাইলৈ ।

যহ্ (স. শ.) এবিধ শস্য ।

যবন্ (স. শ.) মজলমান, বিদেশী স্নেহ ।

যথাকাবে (স. শ.) য-থাব ।

বল্ } (স. শ.) ভাল খ্যাতি,
বলসা। } সুনাম।

যট্টিমধু (স. শ.) এবিধ শিপা-দৰব।

যহত্ (অব্য) গুণৰ দ্বাৰা, নিগুণে,
(যি কাৰ্য্যৰপৰা যি ফল হ'ব লাগে,
তাৰ বিপৰীত হোৱা তাৰ বুজা-
বলৈ ব্যৱহৃত; যেনে, দৰব খুঁৱাবৰ
যহত্ নৰিয়া চৰিছে।)

যক (স. শ.) কুবেৰৰ পাৰিষদ; ৰূপণ
মাজুহ।

যক্ষা (স. শ.) এবিধ হাওঁফাঁদৰ ৰোগ।

যা (অ. ধা.) গতি কৰ, স্থানান্তৰ হ।

(স. শ.) স্বামীৰ ককায়েকৰ বা
ভায়েকৰ বৈণীয়েক। [ধকা।

যাতিভুগীয়া (বি) যুগবীয়া, বহুকাল
বাওন্ (ক্ৰদ. স.) গমন, যোৱা কাৰ্য।

যাতিতা (ক্ৰদ. স.) যি যায়, গমন-
কৰোঁতা; (স্ত্ৰী) যাতী।

যাকি (স. শ.) ভাৰবীয়া বস্ত্ৰবত্ৰ ধান
ভকাবলৈ দিয়া জুইৰ তাপ।

যাগ্ (স. শ.) বজ্জ, হোম; কলা পকা-
বলৈ বা যহ খেদিবলৈ দিয়া ধোঁৱা

যাগল্ (স. শ.) লানী বৰবুণ, ভাৰব।

যাচ্ (স. শ.) নোখোজাকৈয়ে দিবৰ
প্ৰস্তাব কৰ।

যাচ্ (স. শ.) খোজনিয়াৰ আগোতা।

যাচিত্ (বি) খোজা, বগা।

যাচনা } (স. শ.) যাগন, ভিক।
যাচ্ঞা (চু) }

যাজক্ (স. শ.) আনৰ নিমিত্তে ধৰ্ম-
কৃত্য-কৰোঁতা, পুৰোহিত।

যাজম্ (স. শ.) পূজা-হোম-আদি
কৰোৱা কাৰ্য্য; আনৰ-নিমিত্তে
পূজন।

যাঠি } (স. শ.) শূল, এডাল মাৰি বা

যাঠী } কুৰাৰ মূৰত লগোৱা আগ-
জোৰা চেপেটা দাঁতি-চোকা
এডোখৰ লো।

যাঠি-পতীয়া } (বি) যাঠীৰ নিচিনা,

যাঠী-পতীয়া } বঠা-পতীয়া।

যাঠীৰ জোং (স. শ.) যাঠীৰ ওপৰত
ধকা চোকা লো। ১

যাতনা (স. শ.) উগ্ৰ বেদনা, বৰ পীড়া।

যাতায়াত্ "গত্যায়াত্" চোৱা।

যাতো (অব্য) যি কাৰণে, যি হেতুকে;

যেনে, যাতো তেওঁ, বা তেওঁ

যাতো এই কামত উত্তোগ কৰিছে

এই দেখি হে আশা হৈছে।

যাজা (স. শ.) গমন, গতি; কোনো
ঠাইলৈ যাবলৈ কৰা আৰম্ভ।

যাজিক্ (স. শ.) ভ্ৰমণ-কৰোঁতা।

যান্ (স. শ.) বাহন। [যানে।

যান্জীৱন্ (ক্ৰি. বি.) জীৱন থাকে

কয়ত } (ক্ৰি. বি.) যেতিয়ালৈকে।
যান্জীৱে, }

বাৰ্হণিক্ (বি) বহনব, মহলমালী ,
ইংবাজী ।

যি (সৰ্ক) সি বা তেওঁ শব্দৰ আগৰ
শব্দ ; যেনে, যি দোষ কৰে, সি
দণ্ড পায় । [বিমান খাটে ।

বিমান্ (সৰ্ক) যি পৰিমাণৰ, যেতেক ;

(ক্ৰি. বি) যি পৰিমাণে, যেনে, সি

যুঁজ্ (স. শ.) বণ, পৰস্পৰে কৰা

এহাৰ ; জোঁটাপুটি । (অ. ধা.) যুদ্ধ

কৰ্, বণ কৰ্, অস্ত্ৰ বা হাতেৰে

এজনে আন এজনক 'মাব্ ;

এজনে আন এজনক ধৰি পেলা-

বলৈ যত্ন কৰ্ । [কৰ্ ।

যুঁজা (স. ধা.) যুঁজত লগা, এটাৰ

বিৰোধে আন এটাক নিয়োগ

যুঁজাক (বি) যুদ্ধত বত, বণ কৰিবলৈ

তাল পোহা, বগ্হা । (স. শ.)

ঘোড়া, বণ-কৰোঁতা ।

যুক্তিয়া (স. ধা.) যোকা বাক্, একে

লগে বাক্ ।

যুক্ত (বি) লগ-লগোহা, মিলিত ।

যুক্তি (স. শ.) উচিত কথা ; তৰ্ক

কৰোঁতে দেখোৱা কাৰণ, যুক্তত ।

যুক্তিযুক্ত (বি) উচিত, সঙ্গত,

যুক্তি-সঙ্গত্ } যুক্তত ।

যুক্তিবীন (বি) অযুক্তত, অসঙ্গত,

অযুক্তিত ।

যণ্ (স. শ.) কালৰ গোৰিটা ভাগৰ

এভাগ ; যেনে, সত্য, ত্ৰেতা, ত্ৰাপৰ,

কলি ; বহুকাল । [থকা ।

যুগমীয়া (বি) বাউতিমুখীয়া, বহুকাল

যুগল (স. শ.) এঘোৰ, দুটা ।

যুগী (স. শ.) সাপ ধৰোঁতা, সাপ ধুতি

জোছিকা-কৰোঁতা ; কাটনি ।

যুক্তত্ (বি) উচিত, সঙ্গত ; প্রস্তুত

নিৰ্মিত । [বক্ত ।

যুক্তক্ (স. শ.) বিয়াত কজাক দিয়া

যুক্তকীয়া (বি) বিয়াত কজাক দিয়া ।

যুদ্ধ (স. শ.) যুঁজ, বণ ।

যুদ্ধ কাচে (ক্ৰি. বি.) বণৰ সাজেৰে,

বণ কৰিবলৈ সাজ্ হৈ ।

যুবক্ (স. শ.) ডেকা মাজুহ ।

যুবতী "যুবা" চোৱী ।

যুবা (বি) ডেকা, লৰা-কালৰ ওপৰৰ

আক-বুঢ়া-কালৰ তলৰ বয়স-পোহা

(স. শ.) ডেকা মাজুহ ; (স্ত্ৰী) (বি)

(স. শ.) যুবতী ।

যুৱীয়া (বি) দুটা বা দুখান একে লগে

থকা ; বয়সে সমান ; যেনে, ই

তাৰ যুৱীয়া ।

যুৱলি (স. শ.) হাল-বোহাত এহাল

গৰুৰ ভিত্তিত দি দুইকো লগ-

লগোহা কাঠ ; নৈব বা বিলৰ

পানীৰ দাঁতি । [যুক্তত ।

যুৱাই (অ. ধা.) কৰিব লৱীয়া হৈ ;

যণ্ (স. শ.) গৰুৰ আকজিৰে তৈয়াৰ

কবা যুব বদ্ধা খুটা (যুযোৎসর্গত
প্রয়োজন) । [তাব গছ ।

যুতি (স. শ.) এবিধ বগা জগন্ধি ফুল ;
যুধা (বি) বেলেগ, অন্তরকমব, যেনে,
তেওঁৰ কথা যুধা ।

যে (অবা) আগৰ কথাৰ ভাব পাচৰ
কথাত ব্যক্ত কৰিবলৈ ব্যৱহৃত
শব্দ ; যেনে, মট নেভাবিছিলো যে
তাৰ এনে দশা হ'ব , বোলে; যেনে,

তেওঁ কলে যে; হেনে, তুমি কবা যে ।

যেই সেই (সৰ্ক) কোনো এজন ।

যেতিয়া (সৰ্ক) যি সময় ; (ক্রি. বি.)
যি সময়ত ।

যেতিক্ষণে (ক্রি. বি) যিকণত, যেতিয়া ।

যেতেক (সৰ্ক) যিমান ।

যেতেটি (সৰ্ক) যিমানবোৰ ।

যেন্ (অবা) বাহা বুজোৱা মাত্ৰ ; যেনে,
তুমি যেন প্রসন্ন হোৱা । (বি)

তুল্য, নিচিনা ; যেনে, মাহুহ যেন ।

যেনি (ক্রি. বি.) যি পোনে, যি ফালে ।

যেনে } (সৰ্ক) যি প্রকাৰৰ, যি
যেনেকুৱা } বিধৰ । বো (অবা.) বধা,
যি প্রকাৰে ।

যেনেকৈ } (ক্রি. বি.) যি প্রকাৰে,

যেনেকুৱাকৈ } যি দৰে ।

যেন্‌ডেন্ (সৰ্ক) কোনো এক প্রকাৰৰ,
বৰ ভাল আৰু বৰ বেয়াও
নোহোৱা ।

যেন্‌তেন্‌কৈ (ক্রি. বি.) কোনো মতে,
বৰ কঠোৰে ।

যৈমানি (ক্রি. বি.) যি সময়ত, যেতিয়া,
(পড়ত) । [আয়োজন ।

যো (স. শ.) উপায়, শক্তি ; কোনো
কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে বস্তৱ সংগ্ৰহ,
যোত্ (স. ধা.) হালত লগা, যুৱলি
লগাই বান্ধ ; পাড়ীত লগাই
বান্ধ ।

যোত্ } (স. শ.) গৰুৰ ডিঙিত
যোত-জৰী } যুৱলী বন্ধা জৰী ।

যোকা (স. শ.) জোঁটা, এডাল জৰীৰে
একে লগে ওলমাই বন্ধা বস্ত-
বিনাক । [জৰ মিলন ।

যোগ্ (স. শ.) সংযোগ, মিলন, একত্ৰ
হওন ; ধান, ঈশ্বৰ চিন্তা ;
কোনো বিশেষ মাহ আৰু বাৰত
কোনো কোনো তিনি আৰু নক-
যোগ চিহ্ন (স. শ.) চুটা অক্ষ লগ-সংযোগ
চিন ; যেনে. + ।

যোগনিষাব্ (স. শ.) যোগাৰ্ণতা ।

যোগনীয়া (বি) যোগোৱা, সংগ্ৰহ কৰি
আনি দিয়া ; যেনে, যোগনীয়া
মাছ । [যোগাৰ্ণী ।

যোগা (স. ধা.) গোটা হৈ বা বিটাৰি আনি
দি । (ক্র. স.) যোগাৰ্ণতা ; (স্ত্ৰী)

যোগা (স. শ.) নিকপিত সময়ত বন্ধ
যোগোৱা কাৰ্য্য ।

যোগালি (স. শ.) ঘব-আদি-সাজোতাক
 খেব-আদি ওচৰ চপাই দিওতা ।
 যোগিনী (স. শ.) পার্শ্বতীৰ পৰিচাৰিক;
 যোগ-কৰা ভিৰী, সন্ন্যাসিনী ।
 যোগী (স. শ.) যোগ কৰোঁতা, এক
 চিত্তে ঈশ্বৰক চিন্তোতা ।
 যোগ্য (বি) উপযুক্ত ।
 যোগ্যতা (স. শ.) উপযুক্ততা, সজ
 গুণ, নিপুণতা ।
 যোগ্যক্ (বি) লগ-লগোৱা, মিলোৱা ।
 যোগ্যন্ (স. শ.) লগ-লগাওন, মিলোওন
 চাৰি কোণ ।
 যো-আ (স. শ.) কোনো কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে
 বস্তৰ সংগ্ৰহ ।
 যোজিত্ (বি) মিলিত, লগ-লগোৱা ।
 যোজন্য } (স. শ.) দুষ্টান্ত, পটন্তৰ ।
 যোজোনা }
 যোজা (স. শ.) বগুৱা, বগ-কৰোঁতা ।
 যোনি } (স. শ.) তিবোতাৰ ঘাই
 যোনী } অজ ; উৎপত্তিৰ ঠাই ।
 যোব্ (স. শ.) যুগল, দুটা ; সমতা ;
 যেনে, তোমাৰ যোবৰ মাহুহ ।
 যোবা (স. শ.) পায়ন-বায়নৰ সমূহ ।
 যোগিক্ (বি) দুটাৰ বা অধিকৰ মিলনৰ
 পৰা উৎপন্ন ।
 যৌতক্ “যুতক্” চোৱা । যৌতকীয়া,
 “যুতকীয়া” চোৱা । ১

যৌবন্ } (স. শ.) তেজা-কাল,
 যৌবনকাল } লৰা আৰু যুঁচা-কালৰ
 মাজৰ বয়স ।

ব ।

ব্ (অ. ধা.) পতি কৰ কৰ্, থাক্ ;
 বাকী থাক্ ।
 বইনা (স. শ.) বালি-খনা কাঠৰ কোব ।
 বং (স. শ.) আনন্দ, আহ্লাদ, ধেমালি ।
 বং-বব্ (স. শ.) ভালৰ লোকে মাহুহ বা
 জন্তু যুঁজাই বং-চোৱা থব ।
 বংচং (স. শ.) নানা বৰণৰ শোভা,
 অনেক বৰণেৰে লগোৱা ধুন ;
 বংচোৱা (বি) চিত্ৰবিচিত্ৰ, বিবিধ বৰ-
 ৰীয়া ; অতিশয় শোভামুক্ত ।
 বং-ৰূপ (স. শ.) আমোদ, ধেমালি ।
 বকাব্ (স. শ.) ব্যক্তনৰ তলত যোগ-
 কৰা “ব”ৰ চিন (্) ।
 বক্ত (বি) বক্তা । (স. শ.) বক্তা বৰণ,
 গাৰ বক্তা বস, তেজ ।
 বক্ত-চন্দন্ (স. শ.) বক্তা চন্দন ।
 বক্তপাত্ (স. শ.) তেজৰ পতন, তেজ
 উলিওৱা কাৰ্য্য ।
 বক্ত-পিত্ত (স. শ.) নাকে-মুখে তেজ
 ওলোৱা এবিধ ৰোগ ।
 বথ্ (স. ধা.) সৰুটৰ বা হানিৰপৰা বক্তা
 কৰিবলৈ চাই থাক্ । যেনে,

খেতিয়কে ধান বথে। (কৃ. স.)
 বখোঁতা; (স্ত্রী) বখঁতী।
 বখা (স. ধা.) দোকব দ্বারা বন্ধ
 করা। (কৃ. স.) বখাওঁতা; (স্ত্রী)
 বখাঁতী।
 বখীয়া (স. খ.) বন্ধক, হানি বা সঙ্কটব
 পৰা বাখিগৈল চাট খাফোঁতা।
 বগব্ (স. গ.) একে লগে বজোঁয়া হই
 বা অধিক বাস্তব আৰু গীতৰ মধুৰ
 শব্দ; আনন্দ; যৌগ।
 বঘু (স. গ.) কদম-গছ।
 বঘুনন্দন } (স. গ.) অযোধ্যাব বজা
 বঘুনাথ } বামচন্দ্রৰ নাম।
 বঘুপতি }
 বঘুমৰা } (স. গ.) এবিধ গছৰ ওপৰত
 বঘুমলা } গজা ক্ষুদ্র গছ।
 বজ (স. খ.) বং, আনন্দ, (পদ্যত)।
 বজচা (স. খ.) অলপ বজা বৰণ।
 বজচীয়া } (বি) অলপ বজা।
 বজচুৰা }
 বজ-মনে (ক্রি. বি.) মনত বজবে,
 (পদ্যত)।
 বজশালা } (স. খ.) গান-বাদ্য করা
 বজশাল } ঘৰ, নাচ-ঘৰ; বং-ঘৰ।
 বজা (বি) ভেজ-ববগীয়া, হেজুলীয়া।
 বজা-আলু (স. খ.) এবিধ বজা ববগীয়া
 সোঁৱাদ মূল। [চন্দন কাঠ।
 বজা-কাঠ (স. খ.) এবিধ বজা ববগীয়া

বজা বাহক (স. খ.) তিঁতাকুল আৰু
 তাৰ গছ।
 বজা-বচনা (বি) বংচলীয়া, নানা-
 ববগীয়া, চিত্তবিচিত্র।
 বজালি (বি) উজ্জল, জ্যোতিৰ্ময়,
 জুইব দবে বজা।
 বজিন্ (স. খ.) বাহুল ফুল (বি) বৰণ
 লগোৱা বস্ত।
 বজিহাল } (বি) আয়োদী, ধেম্-
 বজ্জাল } লীয়া; আনন্দ-জনক, বং
 লগোৱা।
 বচ্ (স. ধা.) ভণ, গদ্য বা পদ্য কৰ্।
 বচকী (বি) ধুন মাৰি গা খেলাই
 কুৰা, বাংচালী, চকলা, (স্ত্রী)।
 (স. খ.) পুৰুষ মন আকৰ্ষিবলৈ
 হাঁহি মাতি কুৰা তিৰী।
 বচন্ (স. খ.) গন্ত বা পদ্য লিখন।
 বচনা (স. খ.) লিখা গন্ত বা পদ্য;
 কোনো উৎসৰত চক্ৰতাপ, ফুলৰ
 মালা, ইত্যাদিৰে কৰা ঘৰৰ শোভা।
 বচিত্ (বি) লিখিত, ভণিত। (স.
 খ.) কোনো বস্ত পোছাব কথা
 লিখা কাকত।
 বজ্ (অ. ধা.) ভৰা, মানী হ, উপস্থিত
 হ, উচিত হ। (স. খ.) বাজসিক
 গুণ, অহংকাৰ আৰু ইঞ্জিয়ৰ লুপ্ত
 ইচ্ছা-জন্মোৱা গুণ।

বজ্রত্ (স. শ.) রূপ, এবিধ বগা
মূল্যবান ধাতু ।

ବଜ୍ରୀ (ମ. ଷ.) ବାଞ୍ଛି ।

বঙ্গবন্ধুনা (বি) প্রথাত, প্রৌঢ়ী,
সকলোবে আগত ব্যক্ত ।

বঙ্গবলা, (বি) ককুমতী, মাহেকীয়া
 শ্রাব হোহা। (স. ন.) ককুমতী
 তিথী।

বক্সা (ম. খ.) রাজ্য, দেশৰ প্ৰবাকী ।

বক্তা গণ (স. প.) বাঙ্গালিক গণ,
অহংকার আৰু ইঞ্জিয়ৰ স্বৰূপ ইচ্ছা
অমোহা গণ।

বজ্রিত্ (বি) ববণব ছাবা শোভিত ।

বট্. (অ. প.) কাউবীর দবে লক-
কব্. (স. ধা.) কৈ কুব্, প্রকাশ
কব্. (দুর্ধ্যান)।

बटिना (स. प.) इषाश के कृषि कागि ।

२७ (म. ञ.) शुद्ध, शुद्ध ।

ବଂଶୀ (ବି) ବଂ-କବା, ସୁଦୃଢ଼ ବଡ଼ ;
 ବଂ-ମହାଦୀୟ, ବଂସ । (ମ. ଅ.)
 ଘୋଡ଼ା, ବଂ-କରୋତ୍ୟ ।

ବ୍ୟବସା (ମ. ସ.) ବସ୍, ହିଟେବ କୁହେ
 ଦିଆ ବିଜ୍ଞା । ୨

বণ-ঘোষা (স. ম.) হিলৈব টুপী-
ফুটোৰা অলপ বেকা লো।

১৭-অন্ননি (স. শ.) খাত্তৰ পাত্ৰত
 লগা আঘাতৰ বা অলঙ্কাৰ
 ছোকাৰদ্বিপৰা হোৱা শব্দ।

বণজনা (অ.খা.) হোকাব-হোকা
অলকাবব বা আঘাত পোহা খাডু
পাডুৰ দৰে শব্দ কৰ।

ବ୍ୟକ୍ତନୀୟା (ବି) ଆଦ୍ୟାତ୍ ନାମିନେ
 ଟିଂ କବି ଓଠା । [ଶବ୍ଦ-ମାହାତ୍ମ୍ୟ ।

বণ্ণেউতি (ন. প.) বণ্ণ উৎসাহ,
বণ্ণ হোতা উন্নাস, বণ্ণ উৎসাহত
বণ্ণত (বি) শৃঙ্খল, সর্বাংতর্জাত।

বর্ণ-শিখা (স. শ.) বর্ণত বজোছা
 এবিধ পোশাক । [ভাল-পোছা ।

বত্ (বি) আসক্ত, সন্যাস নিবৃত্ত,
 বতি (স. ৭.) আসক্তি, অধ্বাণ;
 কাষদেহব ভাৰ্ঘ্যা ।

বক্তোহ্যাম্ (স. ল.) যেহি মাষ ঘাবষ
সমস্ত পশ্চিম-কালে আকাশত
পৰা বজা বস্মি । { গোহাল ।

বস্তু (স. শ.) বাধব; যেনে, হীবা,
ডালিয়া, ইত্যাদি। মুকুতা;
বস্তুমণি (স. শ.) বহুমূলীয়া ধনিজ
পদার্থ, যেনে—হীবা, পানা,
ইত্যাদি।

ବହୁସ୍ଥ (ବି) ବହୁସ୍ଥ, ବାଧବ-ମତା ;
 ବହୁସ୍ଥ ନିଠିନା ।

वृद्धाकव (म. म.) माभय ।

বত্ৰ বতীয়া (বি) ছিগি এবাই গৈ
তেজ ওলাব লগীয়া হোৱা, (হালত
খাটে) , যেনে, হাতৰ ভাল চিগি
বত্ৰ বতীয়া হৈছে।

বথ্ (স. শ.) এবিধ ঘিলা-লগোয়া
ঘোষাই টনা বাহন ।

বথযাত্রা } (স. শ.) আহাব-মাহব
বথ্-যাত্রা } শুক্ল দ্বিতীয়াত জগন্নাথৰ
মূৰ্ত্তিক বথত তুলি ভ্রমণ-কৰোৱা
উৎসৱ । [বীৰ ।

বথী (স. শ.) বথত উঠি যুঁজোতা,
বদ্ (স. ধা.) সূৰ্য্যৰ তাপযুক্ত প্ৰকাশ ।
বদা (স. ধা.) বদত দি, সূৰ্য্যৰ তাপত
দি শুকা । [লবাব মাউ) ।

বদালি (স. শ.) বদ-দিওঁতা, সূৰ্য্য,
বদকাঁচিয়লি, (স. শ.) কেঁচা বা বাতি-
পুৱাৰ বদ । [ঠাই ।

বদঘাই (স. শ.) ববকৈ বদ পৰা
বদন্ (স. শ.) বান্ধন, বন্ধা কাৰ্য্য ।

বদন্-শাল । }
বদন্-শাল } (স. শ.) বান্ধনি-ঘৰ ।
বন্ধা (স. ধা.) লোকৰ দ্বাৰা পাক কৰা ।
বন্ধু (স. শ.) বিদ্ধা ।

বণ্ঠানি (স. শ.) ধৰচ, বাণিজ্য ক্ৰম
দেশান্তবলৈ পঠোৱা কাৰ্য্য ।

ববাব্ (স. শ.) এবিধ টেকা ফল ।

ববি (স. শ.) সূৰ্য্য, বেজি ।

ববিববীয়া (বি) দেওববীয়া ।

ববি-বাব্ (স. শ.) সপ্তাহৰ প্ৰথম
দিন ।

বভা (স. শ.) বিয়া-সবাহ-আদিত
সাহুহ বহিবলৈ সজা ডাকৰ টালি ।

বদ্ (স. ধা.) সন্ডই কব্; জীড়া
কৰ, জীড়্ । (স. শ.) নীল আক
তাৰ গছ । [শোভিত ।

বমক্ৰমক্ (বি) কাপোৰ-অলঙ্কাৰে
বমণী (স. শ.) সূন্দৰী তিবোতা ।

বমণীয় (বি) সূন্দৰ, মনোৰম ।

বমা (স. শ.) লক্ষী ।

বমাপুৰি (স. শ.) বম্য স্থান, বব
ভাগ, নিৰ্ম্মল ঠাই ।

বম্বমা (অ. ধা.) জলা বহুৰ পোৰণিব
পৰা শীড়া পা; (মুখ বা জিতাত
ধাটে) ।

বম্য (বি) সূন্দৰ, মনোৰম ।

বমলিয়া (অ. ধা.) বহুত কাউৰীৰ
দৰে শব্দ কৰ ।

ব'বকৰে (ক্রি. বি.) বৃহৎকণে, শীতল
হৈ, (বতাহ চলাত ধাটে) ।

ব'বৈ (স. শ.) কথকী ভিৰী ।

ব'বৈয়া (বি) বৃহৎকণে চলা, শীতল
কৰা, (বতাহ) ।

বব্ (স. শ.) ধ্বনি, শব্দ, মাত ।

বব্ৰি (স. শ.) দীপ্তি, জেউতি, পোহৰ ।

বস্ (স. শ.) আবাদ, সোৱাদ, জিতাই
বুজা মিঠা ভিত্তি আদি গুণ;
মনেৰে পোৱা সোৱাদ; জোঁল,
জুলীয়া বস্তু; এবিধ উপধাতু ।

বসাতল্ (স. শ.) পৃথিৱীৰ ভলম
সপ্তম থাক ।

বঙ্গাঙ্গ (বি.) বঙ্গবৃত্ত, শুকান নো-
হোবা; সাকবা, শক্তশালী; মন,
কাণ বা জিভাত মোহাম-মগোবা.
বিঠা।

বঙ্গীন্দ, (বি) নীবস, শুকান; বি-
মোহাম; কাবা-বস নথকা,
ভাবশূন্য।

বঙ্গালি (বি) বঙ্গবৃত্ত, শুকান
নোহোবা, সাকবা, (মাটি)।

বহ্ (অ. ধা) বহুতৈ পকি বঙ্গাল হ;
যেনে, কলাটে বহিছে।

বহ্ন (স. প.) বহু চক্চকীয়া কবা
কুলীয়া বহ্ন; আর্চাত মগোবা আতব।

বহ্ত (স. প.) আনন্দ, আহ্লাদ।
(বি) শুভ।

বহিত্ (বি) হীন, শূন্য, নথকা,
(এটা সংজ্ঞা-শব্দ পাচত থাকে);
যেনে, জ্ঞান-বহিত।

বহী (স. প.) তেল পেবিবঠৈ কবা
সবিবহব শুড়ি; শ্রালত ছেপি
উলিওবা কুঁহিয়াব বস।

বহীয়া (বি) বঙ্গবৃত্ত, বঙ্গ থকা।

বহ-ববা (স. প.) মোব কোঁহ, মোব
বাহব উত্তম আক অধিক মো থকা
ভাপ; উত্তম আক বহুকুলীয়া বহব
ঠাই।

বহুবলীয়া (বি) বঙ্গাল আক কিছু
মিঠা (প্রায়ে আশত থাকে);

বহুক্ (স. প.) আপদবপবা বহু-
কবোঁতা; বহীয়া, পব-মিঠতা;
সামবি থকঁতা।

বহুক্ (স. প.) বাধন, বহুক-কবণ।

বহু (স. প.) আপদব নিবাবণ, জ্ঞান,
কটবপবা উদ্ধাব; আপদব অতাব।

বহিত্ (বি) বহা, বহু-কবা; সাঁচি
বা সামবি থোবা।

বা (স. প.) ধনি, শব, যাত।

বাইজ্ (স. প.) এক বহাব-অধীন
দেশ; কোনো দেশব প্রজা-সমূহ।

বাইজাঁই (স. প.) বাগী লগাব মিচিলা
বোধ, বাহু-বুদ্ধিব নিষিদ্ধে দুর্গলভা,
আচজাই। [সকটেশা জাপি।

বাইজিলা-জাপি (স. প.) এবিধ

বাইজাং (স. প.) এবিধ শকত বৈত।

বাইলা (বি) ধিগলীয়া, চকু-পোবা.
লোকব ভাল দেখিব মোববা;
(জী) বাইলী।

বাউচি (স. প.) কাননব উচ্চ শব।

বাও (স. প.) শব, যাত; চিক্রব,
আটাই।

বাওমুবা (বি) দমুবা; চকুব নাথ-
নিলৈ বৈ অহা কোঁটমুত, কুলকটীয়া
(পক বা ঘোঁবা); (জী) বাওমুই।

বাং (স. প.) এবিধ সীহব দখে
কোমল বগা খাত; চোণোতা
ভাষোলব বগা বহণ।

বাং-কুকুৰ্ (স. প.) কুৰাং, এবিধ
বনবীয়া কুকুৰ-জাতিৰ জন্তু।

বাংঢালী (বি) বচকী, হাঁহি জাতি
আনন্দত থকা, ঢকলা; (স্ত্রী)।

বাংপতা (স. প.) পিটি পাত্তৰ দৰে
পাতল কৰা বাং।

বাংফা (স. প.) ঘৰৰ বাৰক কেইবা
বঙ কৰি বেলেগাবৰ কাৰণ সেই
বঙবিলাকৰ মাজত থিয় আক
পখালিটক দিয়া পাটবিলাকৰ
প্ৰত্যেক চটা।

বাংটৈয়া (বি) বৰ পাতল, পিৰিবীয়া।

বাঁচ (স. প.) সৰু-সৰু কাঠী গুটি
ছুটাই পাটৰ মাজত জ্বয়াই সজা
টীড-বোহা বতন।

বাঁচপাত (স. প.) এবিধ কহ-পাত।

বাধ্ (স. ধা.) বন্ধা কৰ্, আপদৰ
পৰা সৰহা; বধ্, সৰুটৰ বা
হানিবপৰা বাধিবলৈ চাই থাক্;
আনবপৰা লৈ থ; সৰহ কৰ্,
সাঁচ্। (ক্ৰম. স.) বাৰ্ধোতা,
(স্ত্রী) বাৰ্ধতী।

বাধন্ (ক্ৰম. স.) বধা কাৰ্য্য।

বাধতা (স. প.) বন্ধা-কৰোঁতা,
বাৰ্ধোতা। [ভাব সংখ্যা ছয়।

বাগ্ (স. প.) গীতৰ প্ৰধান জাত বা স্বৰ,

বাগিনী (স. প.) বাগ তালি কৰা ছদ্ম-
ত্ৰৈণ (এখ অৰ্থৰ প্ৰত্যেকটো)।

বাগী (স. প.) মতলীয়া কৰা ভণ, কানি-
ভাং-আদিৰ জাল। [কৰা।

বাগীয়াল্ (বি) বাগিয়ুক্ত, মতলীয়া
বাঘববালি (স. প.) বৰ ভাঙ্গৰ ববালি-
মাছ। [গছ।

বাকল্ (স. প.) এবিধ বন্ধা ফল; তাৰ
বাদগৌ (বি) বন্ধা-বনৰীয়া; (স্ত্রী)।

বাতি (স. প.) হাতী-গড়ত দিয়া
হেঁকাৰ।

বাজ্ (স. প.) বাইজ, কোনো এক
দেখৰ প্ৰজা-সমূহ; দেখৰ কোনো
এক বিশেষ ভাগ।

বাজ-কাৰ্য্য } (স. প.) বজাব সভাব
বাজ্-কাৰ্য্য, } কাম, বাজা-শাসনৰ
স্বত্বীয় কৰ্ম্ম।

বাজচম্পা (স. প.) চম্পাভাতীয় এবিধ
জগজি কুল আৰু তাৰ গছ।

বাজহ (স. প.) বজাব পদ বা অহা, অহা,
বাজ্য, বজাব অধীন দেশ।

বাজঘাব্ (স. প.) বজাব সভা।

বাজ-ভোগ্য (বি) বজাব ব্যৱহাৰ
যোগ্য, অতি উত্তম; (স্ত্রী) বাজ-
ভোগ্য।

বাজ-বন্ধা (স. প.) বন্ধা যোগ।

বাজ-যোগ্য } (বি) বজাব উপযুক্ত।
বাজ-যোগ্য }

বাজবাজেখব্ (স. প.) বজাব বজা,
চক্ৰবৰ্ত্তী; (স্ত্রী) বাজবাজেখবী।

বাক্যবি (স.শ.) সভ্যবানী, জিতেজিয়
আক ধৰ্মপৰায়ণ বজা।

বাক্যলক্ষী } (স.শ.) বজাব সম্পত্তি,
বাক্যলক্ষী } বজাব সম্বান বা শোভা।

বাক্যসিক (বি) বজোপনয়ক, বজোপন
ধকা।

বাক্যস্থ } (স.শ.) চক্রবর্তী-বজাই
বাক্যস্থ } তলতীয়া বজাবিলাকক
মাতি আনি কব লৈ কবা এটা
বজা।

বাক্যবি } (স.শ.) বজাব ধন, বাক্য-
বাক্যবি } কব। [চোৰী।

বাক্যহি-ততহি (স.শ.) "বাক্যহ্-ততহ্"

বাক্যহী (স.শ.) অসতী তিবোতা,
(পালি)।

বাক্যহৰা (বি) অনেকৰ বজা ধকা;
অনেক লোক গোট খাই কবা।

বাক্যহ্-ততহ্ (স.শ.) দবৰ কামত
বাক্যে আন কাম, বাহিবৰ লেঠা।

বাক্য (স.শ.) বজা, দেশৰ পবাকী।

বাক্যজা (স.শ.) বজাব আদেশ।

বাক্যধিবাক্য (স.শ.) বজাব ওপৰকি
বজা।

বাক্য-আলি (স.শ.) বাক্য-বাট, সক-
লোৰে বাতায়াত কবা আলি।

বাক্যজ } (স.শ.) বজাব বজা,
বাক্যজ } চক্রবর্তী।

বাক্যস্থ } (স.শ.) বজাব সম্পত্তি,
বাক্যস্থ } বজাব সম্বান বা শোভা।

বাক্য-কব (স.শ.) বাক্যহ, বজাক
দিবলগীয়া ধন।

বাক্যকজা (স.শ.) বজাব জীয়েক।

বাক্যকিবীট (স.শ.) বজাব মূৰৰ
অলকাৰ, বাক্য-মুহুট।

বাক্যকুমাব } (স.শ.) বজাব পুতেক।

বাক্য-কোৰীৰ } "বাক্যকোৰীৰ" এনেও
হয়; (জী) বাক্য-কুমাবী।

বাক্য-খোয়া (স.শ.) অসমৰ বজা-আদি
ৰাৰ ভাগৰ-প্রতি-ভাগত শাসনৰ
কাম-চলোৱা একো-জনা বিষয়া।

বাক্য-জক (স.শ.) অসম-বজাব পুৰো-
হিত।

বাক্য-বব (স.শ.) বজা ধকা দব।

বাক্যী (স.শ.) বজাব কুৰীৰী।

বাক্য-টিকা (স.শ.) বব ওখ, তল নো-
বোৱা মাটি।

বাক্য-দত্ত (স.শ.) বজাই বা বজাব
নিয়ম মতে কৰা শাস্তি; বজাব
কমতাৰ চিন-স্বৰূপ লাখুটি।

বাক্য-দুড় (স.শ.) বজাব কটকী।

বাক্য-ব্ৰোহ্ম (স.শ.) বিব্ৰোহ, বজা
অহিতৰ চেটা।

বাক্য-ব্ৰোহ্মী (বি) বজাক মাৰিবলৈ বা
তাহিবলৈ যন্ত্ৰণা কৰা। (স.শ.)
বজাব অহিত চিন্তা লোক।

বাক্য-দ্ব্যৰ্ (স.শ.) বাক্যদ্ব্যৰ্।

বাক্যধানী (স.শ.) বজাব নগর, বজা
ধকা ঠাই । [আক বাক্যধানী নিয়ম ।

বাক্যনীতি (স.শ.) বাজাব শাসনব
বাক্যনীতি (বি) বাজ-নীতি জন ।

বাক্য-পথ (স.শ.) বাজ-আলি ।

বাক্য-পাট (স.শ.) বজাব সিংহাসন ।

বাক্য-পীড়া (স.শ.) সম্ভাষিতিক বোগ,
মাউব ।

বাক্য-পুত্র (স.শ.) বাজকুমার ।

বাক্য-পুত্রি (স.শ.) বজাব নগর ।

বাক্য-বংশী (স.শ.) বজাব বংশত ওপজা
মাউহ, বজাব বহুহ ।

বাক্য-বাট (স.শ.) বাজ-পথ, সকলোবে
যাতায়াত-করা পথ ।

বাক্য-ভগন (স.শ.) বিপ্লব, বিজ্ঞাট,
শক্রবে বজাক পবাস্ত কবাত দেশত
হোবা হলমুল ।

বাক্য-মন্ত্রী (স.শ.) বাজাব শাসনব
কথাত বজাক আলচ-দিয়া ঘাই
বিষয় ।

বাক্য-মাণ্ড (স.শ.) বজাব মাক ।

বাক্য-মুহুই (স.শ.) বজাব কবীটি ।

বাক্য (স.শ.) এক বজাব অধীন দেশ
বা প্রজাবিলাক ।

বাক্যচ্যুত (বি) বাজত ওচা, বজাব
বহু হেকওরা । [উপা অধুহা ।

বাক্য-নাশ (স.শ.) বাজতওচা, বা বজা
বাক্যজট (স.শ.) বাজচ্যুত ।

বাক্য-পীড়া (স.শ.) মবক, মাউব,
বহুত লোকক ধবা বোগ ।

বাক্য-লক্ষণ (স.শ.) বজাব বা বজা
হব লক্ষণা মাউহব গাত ধকা
আভাষিক চিন ।

বাক্য-লক্ষী "বাক্য-লক্ষী" চৌরী ।

বাক্য-সভা (স.শ.) বজাব বব-চবা ;
বাজাব কাম কবিবলৈ একজে
বহা বজা আক পাজ-মন্ত্রীবিলাক ।

বাক্য-হংস } (স.শ.) এবিধ ডাউব
বাক্য-হাঁহ } হাঁহ-চবাই ।

বাক্য-হাড় (স.শ.) পিঠিব মাজব বিয়
ঘাই হাড় ।

বাক্য (স.শ.) নিশা, বেলি মাৰ যোরাব
পবা আকৌ বেলি ওলোহালৈকে
কাল ; এক অনাব ছতাগব এভাগ ।

বাক্য-পুৰা (স.শ.) প্রভাত, বেলি
ওলোহাবপবা দুপবলৈকে কাল ।

বাক্য-পুৰাই (ক্রি.বি.) নিচেই পুৰাতে ।
বাক্য (বি) বজা ।

বাক্য-মাল (স.শ.) লবাব মূবত হোবা
এবিধ ধহব নিচিনা বোগ ।

বাক্য (স.শ.) বাক্য, নিশা

বাক্যচব (স.শ.) ভূত, বাক্য ; চোব ।

বাক্য (স.শ.) পাক কব, ধাবব
নিমিত্তে সিজা (ভাত-আজাত খাটে)
(কদ-স.) বাক্যতা ; (জী) বাক্যতী ।

বাক্যন (কদ.স.) বাক্য, পাক-কবণ ।

বাক্-বাচন (স. শ.) খোঁজা বাক্-
সিঁজোয়া আক পাওত বাঢ়ি দিয়া
কাৰ্য্য । [(স্ত্রী) বাক্‌নী ।

বাক্‌নি, (স. শ.) বাক্‌তোতা, চাংমাই
বাক্‌নি-বব্ } (স. শ.) ভাত-বক্‌
বাক্‌নি-খাল্ } বব, চাংমাই-খাল ।

বাণ্ (স. শ.) স্পৃহা, অহবাণ, বতি ;
মনোযোগ ।

বা-বা (স. শ.) জেলা ; চিত্তা-ভাবনা ।

বা'বাহ্ (স. শ.) চমটিয়াওঁতে বা
ধুম্বেৰে খুঁকোতে জগবীয়াক মাটিত
পেলাই তাৰ গাত পখালিটৈ দি
হেঁচি ধৰা বাহ ।

বাম্ (স. শ.) বিষ্ণু ; পবন্তবাম, বায়-
চক্ৰ, বলবাম ।

বাক্-কলা (স. শ.) এবিধ কলা-গছ ।

বাক্‌চক্ৰ, "বাক্" চোৰী ।

বাক্-জখলা (স. শ.) অনেক তাঁজ লৈ
জখলা খুঁপীয়া হোৱা এবিধ লতা ।

বাক্-তাল্ (স. শ.) কব্‌তাল, হাতে-
পতি ছুটী লৈ বজোৱা চাৰি চটা
বাহৰ এবিধ বাণ্য ।

বাক্-তুলসী (স. শ.) এবিধ তুলসীৰ
নিচিনা গুলগতি গছ ।

বাক্-নৰবী, (স. শ.) বায়ৰ অন্ত-ভিৰি,
চতুৰ গুৱা নৰবী ।

বাক্-পাব (স. শ.) এবিধ পানীত
চৰা চৰাই ; কুকুৰা ।

বাক্-শিয়াল, (স. শ.) এবিধ নোহাল
নেজোৰে সৰু শিয়াল ।

বায়ত্ (স. শ.) গ্ৰহা ।

বা-খলা (স. শ.) এবিধ ঘাঁহ ।

বাশি (স. শ.) সমূহ, দয়, ঘেৰ-আদি
বাবটা চিনৰ প্ৰত্যেকটো ।

বাশি-চক্ৰ, (স. শ.) কাশিবিলাকৰ
মণ্ডল ।

বাস্ } (স. শ.) কুকুৰাই
বাস-কোড়া, } গোপীবিলাকেৰে সৈতে
কৰা আদিবসৰ ধেমালি ।

বাহাক্, (বি) অধিক, সবহ্, (কাম) ।

বাহাক্‌কৈ, (ক্ৰি. বি.) সবহ্‌কৈ ।

বাহি, (স. শ.) বাশি, ঘেৰ-আদি
বাবটা চিনৰ এটা । (বি) থবচ
নোহোৱাকৈ থকা, সন্ধিত হোৱা ;
ধেনে, পাচ টকা বাহি হ'ল ।

বাহিয়াল্ (বি) বাহি কৰা, সাঁচতীয়া,
সঁচা ; চহকী ।

বাহ, (স. শ.) এটা গ্ৰহ, তাৰ দ্বাৰা
চক্ৰ-স্বৰ্য্যৰ গ্ৰহণ হয় । [বা টকা ।

বাহ গ্ৰহ (বি) বাহৰে আচ্ছাদনকৰা
বাক্‌ (স. শ.) এবিধ মাহুহ-বোৱা

বনবীয়া মাহুহ ; (নিম্বাৰ্ভত) তাল
বেয়া নিষিচাৰি পেটে থৰে যানে
আহাৰ-কৰোঁতা ; (স্ত্রী) বাক্‌নী ।

বিং (স. শ.) মাহুহক বক্‌তা উক্‌ মাহু,
উকি ।

বিং-আটাহ্ (স. শ.) পীড়া পাই কবা
চিংকাব ।

বিংবিজীয়া (বি.) গহীন নোহোৱা,
বিজা ; মাহুহ কৰ হোৱাত পাতল
হোৱা, (ঘৰ) ; উচ্চ বা গুলগলীয়া
নোহোৱা, (মাত) ; উজ্জলিত
নোহোৱা, (বৰণ) ।

বিকাপি, (স. শ.) ধোঁৱা-ধোৱাব
আধাৰ ; ঘোঁৱাত উঠোঁজৰ ভবি
ধোৱা বতন ।

বিক্ত (বি) শূন্য, ভগ্না ।

বিদ (স. শ.) হাতৰ তলুৱা, হাতৰ
গোবোৱা ।

বিজা (বি) বিং বিজীয়া ।

বিজাবোৱা (স. শ.) হাই, কোঁহাল,
অনেকে একে লগে ববকৈ মতা
মাত ।

বিজীয়া (স. শ.) উকিয়া, চিংকাবি মাত ।

বিজা (স. শ.) ভুলনা কৰ, এভেদ বা
দোষ-গুণ বুজিবৰ কাৰণ মিলাই চা ।

বিঠা } (স. শ.) এবিধ বাকলি
বিঠা-মাহ } নথকা মাহ ; বান্ধিবৰ
আগেয়ে তাক ববকৈ পিটিলে হে
সি সিহে ।

বিঠা-দগৰা, (স. শ.) বব. যাব কিল ।

বিগি-বিগি } (কি. বি) অস্পষ্টৰূপে,

বিগি-বিগি } অসম্পূৰ্ণৰূপে, দুইঘৰ
পৰা দেখাত থাকে ।

বিপু (স. শ.) শত্ৰু, অহিত লোক ।

বিপুৰা (স. শ.) চোৰে নিয়া বস্ত্ৰ বা
পলোৱা জগৰীয়া মাহুহৰ গোপনে
বুজ লবলৈ নিযুক্ত মাহুহ, চৰিয়া ।

বিব-বিবনি (স. শ.) বৃদ্ধৰূপে চলা
বতাহৰ শব্দ । [ঠাটে ।

বিব-বিবা (অ. ধা) বৃদ্ধ শব্দ কৰি চল,
বৃদ্ধ আৰু শীতল হৈ বল (বতাহত,

বিব-বিবীয়া (বি) বৃদ্ধ হৈ ধীবে ধীবে
চলা. (বতাহ) ।

বিট (স. শ.) দুৰ্ভাগ্য, মাহুহৰ জীৱনৰ
কোনো এক সময়ত পীড়া বা মৃত্যু
ঘটাব পৰা গ্ৰহ নক্ষত্ৰৰ যোগ ।

বিহা (স. শ.) ছালেৰে সূতা কৰি জাল-
গঁধা এবিধ ক্ষুদ্ৰ গছ ; তিবোতাই
পাত য়েবোৱা এবিধ কাপোৰ ।

বীতি (স. শ.) বস্ত্ৰৰ, বাৱহাৰ, নিয়ম ।

কঙ্গীয়া } (বি) ব্যাধিযুক্ত, নৰিয়া ।
কঙ্গ }

কচ্ (অ. ধা.) সোৱাদ লগা, সুখত ভাল
বোধ ভগ্না, কচক হ ।

কচক (বি) সোৱাদ-লগোৱা, সুখত ভাল
বোধ-ভগ্নোৱা ।

কচনী (স. শ.) আহাৰ সুখত ভাল
লগোৱা বস্তু, চাটনি ।

কচি (স. শ.) আহাৰ সুখত ভাল পোৱা
গুণ ; কোনো বচনাৰ বা কাৰ্য্যৰ
গুণাগুণ বুজা শক্তি ।

কচিকৰ্ণ (বি) কচি-জলোৱা, কচক ।
 কৰীয়া (বি) বোজ খোৱা, নিভো সিধা-
 পোৱা ; নিভো দিয়া সিধা-সৰকীয়া ।
 কঠা (বি) কৰ্কশ, বনত অসন্তোষ-
 জলোৱা (হাত) ; নীবস, বিসো-
 বাহ ।
 কণ (স. শ.) পাব বা কণৌৰ হাত ।
 কহ (বি) কেইও কালে বেবি আটক-
 কৰা, বেবি খোৱা ।
 কহ, (স. শ.) শিৱ. বাইটেক প্ৰলয়-
 কালত সৃষ্টি নাসিবলৈ শিৱই থবা
 ধোৱা বৃষ্টি ।
 কহবৃষ্টি } (বি) ধৰেবে ভয়ানক,
 কহকণ } ধৰেবে পূব ।
 কহকণে (ক্রি. বি.) প্ৰলয়-কালত ভয়ত
 বৃষ্টি ধৰি (শিৱত খাটে) ।
 কধিব (স. শ.) তেজ, শোণিত ।
 কন্ধিখুজি (ক্রি. বি.) পেট পূবাই,
 হেঁপাহ পলুৱাই, দৰনিটেক ।
 কণিত (বি) বোৱাতী, খালি-খেতি-
 কৰা । (স. শ.) বোৱাতী মাটি,
 খালি-ভনী ।
 কৰা (স. শ.) ঘৰৰ পানীপাচৰণৰা বৃথলৈ
 যিৱকৈ দিয়া গোটা বাঁহ ।
 কৰা (বি) হ্ৰাস, কহ, তাকৰ ।
 কৰ (বি) কৰ্কশ, নিৰজ নোহোৱা ;
 নিবস আৰু কঠিন ।
 কণ (স. শ.) এবিধ বগা মূল্যবান

ধাতু ; ধন, বিত্ত, আকৃতি, গঢ় ;
 শব্দ বা বীজৰ গঢ় ।
 কণতা (স. শ.) এবিধ ক্ষুদ্ৰ প্ৰাণী ।
 কণহ (বি) দেখিবলৈ ভাল, ভৱনি ;
 উত্তম, ভাল ; (স্ত্ৰী) কণহী ।
 কণহী (স. শ.) এবিধ ধান ; যাহুহে
 খানি কৰা নৈ ।
 কণাত্ত (স. শ.) আন এক প্ৰকাৰৰ
 কণ বা আকৃতি ।
 কণাত্তবিত (বি) কণ বা গঢ়-মলোৱা,
 আন এক গঢ়ৰ হোৱা ।
 কণে (ক্রি, বি.) প্ৰকাৰে, দৰে ; যেনে
 এইকণে, ভাল-কণে ; কোনো এক
 কণ বা আকৃতি ধৰি, যেনে,
 বৎস্য-কণে, তায়ে, নিচিনাটেক ;
 যেনে, বহু-কণে ।
 কণোৱালি (বি) কণ-মলোৱা, কণৰ
 বন-কৰা ; কণেৰে গঢ়া ।
 কণ লাৱণ্য (স. শ.) হৃদয়কণ, বনো-
 হব আকৃতি ।
 ক-কৰা (অ. ধা.) বাধা-পোৱা সোঁতৰ
 বা তাকৰ জুইব দৰে শব্দ কৰ্ণ ;
 তোকৰ বাবা জলি উঠ, বা পীড়া
 পা, (পেটত খাটে) ।
 বে (অব্য.) নীচ বা তুচ্ছ বাহুবক
 মতা হাত ।
 বে (স. শ.) সলকা, হুকৰা, চিমিকি ।
 বেংবেলী (বি) কলুৱী ।

বেংবেকীয়া, (বি) তহু, পাংল, সেবেকা
বেক্বেকনি (স. শ.) টান আক উচ্চ
শব্দেবে কোরা কথা।

বেক্বেকা (অ. ধা.) টেকটেফা, টান
হাতেবে বহুত কথা ক।

বেধ্ (স. শ.) বেধা, আঁক; অলকাবত
পতা দুখান বাওবর মাজব ওধ
সিব; কাপোবত ভাজব বা আন
বকীয়া স্ততাবে দিয়া বেধা।

বেধা (স. শ.) আঁক. আঁচ।

বেধ্ (স. শ.) এবিধ মাছ-ধবা জাল।

বেধা (স. শ.) হিন্দুবে কপালত চন্দন
আদিবে পথালিটেক টনা তিনটা
আঁক। [বদব বকা ববণ।

বেজনি (স. শ.) অলপটেক গুলোরা

বেজনী (বি) খজাল আক ববটেক তুকি
থকা, (জী); যেনে, বেজনী কুকুর।

বেকা (অ. ধা.) অলপ বকা হৈ ওলা,
(বধ); মাজত ছেদ থকা হ;
ভালকৈ নিমিল্ বা ধোবা নেধা;
যেনে, জোবাটো বেকাইছে; অস-
জত হ, আন কোনো কথাবে
অমিল হ, (কথা)।

বেগ্ (স. শ.) ধূলি; এক কপিক; ;
অলপ বেঁকা ইন্তে খেজ।

বেকা (স. শ.) কাঠ নিমজ কবা এবিধ
সঁজুলি।

বেপ. (অ. ধা.) চোকা অজব মুখে

ভলটৈ হেঁচি ঘঁহ্; যেনে, ভিকিত
বেগিছে। (স. ধা.) ঘনে ঘনে ধুজি
আমনি কব্; পুনঃ পুনঃ ক। (স.
শ.) চোকা বস্তব মুখেবে মধা ঘঁহা।

বেপনি (স. শ.) চোকা বস্তব মুখেবে
ঘঁহা কার্য; একেটা কথাব পুনঃ
পুনঃ কখন; ঘনে ঘনে ধোজা
কার্য।

বেফ্ (স. শ.) “ব” আধব; ব্যজনব
ওপবত দিয়া “ব” ব্ চিন (’)।

বেবাব-টেকা “ববাব” চোবী।

বেবতী (স. শ.) সাতাইশ সংখ্যাবনকজ,
অতি কোয়ল এবিধ লুগজি ফুল।

বেবা (স. শ.) অলকাব আদিত মিহি
ওগাবে কবা ২ক টোপোবা থকা
জালব নিচিনা কাম।

বেহ্ } (স. শ.) গঢ়-গতি. আচাব-

বেহ্ কপ্ } আচবণ; মনব ভাব।

বৈয়ত্ (বি) হুঁহি কাটি পবিভক্ত আক
সমান কবা। [বোঁহতী।

বো (স. ধা.) বোপণ কব্, এঠাইব
পবা নি আন এঠাইত স্থাপন কব্,
(গছ)। (তদ. স.) বোঁহতা; (জী)

বোঁহ্ (স. শ.) টেঁহ, অসন্তোষ পাই
ঘনে ঘনে কথা থং।

বোঁহ-ঘব্ (স. শ.) বজাব দুইবাব,
কোঁহবব বা বাজ-ভুয়াবাব অস-

ভোষ হলে মনে মনে সোমাই-
থকা ঘৰ
বোঙ্ক (স. শ.) জোকা বস্ত্রৰ আগৰে
খুঁচি একত্ৰা। [অস্ত্র।
বোজনী (স. শ.) বস্ত্র ককি উলিওৱা
বোকা (স. শ.) ক্ষুত্ৰ চিঠি।
বোগ্ (স. শ.) ব্যাধি, নৰিয়া। [এঠা।
বোগন্ (স. শ.) সোণাৰিয়ে সোণৰ
অলঙ্কাৰ ঘঁহি বৰণ উজ্জল কৰা
এবিধ শিল; বৰণ বাধিবলৈ দিয়া
বোগাবিত্ } (বি) ব্যাধিসম্ভ, নৰিয়া।
বোগাবিত্ }
বোগাৰ্ড (বি) বোগবপৰা কষ্ট-পোৱা।
বোগী (বি) কগীয়া, নৰিয়া, পীড়িত।
বোচোকা (স. শ.) আঁচোৰ লাগি
হোৱা ঘা, ক্ষত।
বোজ্ (স. শ.) নিভৌ দিয়া কেঁচা খাত,
প্ৰতিদিনে বিমান লাগে, সিমানটক
ক্ষিা চাউল-আদি।
বোহন্ (স. শ.) কান্দন। [কবণ।
বোহ্ (স. শ.) আটকা কাৰ্য, বন্ধ
বোহ্ম (স. শ.) দাব ভিতৰে হোৱা বিদ্ধা,
মুখ ঠেক ভিতৰে বহল আক দ
পকা ঘা। [আদি-পোতন।
বোপণ্ (স. শ.) বোৱা কাৰ্য, গছ-
বোপিত্ (বি) বোৱা, এঠাইবপৰা
আন এঠাইত তৰি পুতি স্থাপিত

কৰা, (গছ); কুপিত, বোৱাতী।
(স. শ.) বোৱাতী মাটি।
বোহৰ্হ } (স. শ.) দাব নোম শিৰবণ.
বোহাক } নোম থিয় হোৱা অৱস্থা।
বোমাকিত্ (বি) শিৰবা নোমবুজ, (গা)
বোম্ (স. শ.) হাই, কোঁহাল; ক্ষনি।
বোহন্ (ক্ৰদ. স.) বোৱা কাৰ্য, বোপণ।
বোহনী (স. শ.) ধান-বোৱা ভিৰোতা।
বোৱা (স. শ.) পথাৰত বোৱা ধানৰ
পুলি; যেনে, গকৰে বোৱা খালে।
বোৱাতী (বি) শালি-ধান-বোৱা, কুপিত।
বোহ্ (স. শ.) থং, ক্ৰোধ। বোহ্ বাধ্,
লাজ বা অপমান পোৱা কথা
পোনতাহে নটক সন্মান বাধ্।
বোহিষ্ট (স. শ.) চাৰি সংখ্যাব নকহ।
বোহিত্ } (স. শ.) এবিধ ভাল
বোঁ-মাছ, } ভাজৰ মাছ।
বোজাল্-বোজাল্ (স. শ.) হাই, দন্দ,
অলপ কথাত কৰা ভাৰব হাই।
বোঁড়ি (বি) বৰকৈ প্ৰকাশ পোৱা,
সকলোৰে জনা; বোঁড়ি ফুট,
বৰকৈ প্ৰকাশিত হ; (প্ৰায়ে বেয়া
কথাত খাটে)।
বোৱ (স. শ.) দুৰ্বাৰ পোহৰ, বদ।
বৌমুৰিয়লি (স. শ.) বৌ-মাছৰ জেৰে-
কৰা পোৱালি।
বৌবহ্ (স. শ.) এখান অৰক বা পৰ-
লোকত পাপীৰ দাতনাৰ ঠাই।

বৌদ্ধধৰ্ম (স. প.) কুহুবে ডাঙৰকৈ
তুকাৰ শব্দ।

বৌদ্ধ (অ. ধা.) বৰ ডাঙৰকৈ কুকু;
বৰ ধৰ্মেৰে উচ্চ কথা ক।

বৌদ্ধাচাৰ্য (স. প.) ধৰ্ম আৰু উচ্চ
শব্দেৰে কোৱা আপোনাৰ দুখৰ
কথা।

ল।

ল (স. ধা.) গ্ৰহণ কৰ, স্বীকাৰ কৰ,
হাত-আদি পাতি ধৰ; ধা, ভক্ষণ
কৰ। (ক্ৰম. স.) লভতা; (স্ত্ৰী)
ল-ভী।

লভ (ক্ৰম. স.) গ্ৰহণ, লোৱা কাৰ্য।

লভ (স. প.) ভাষোন্মত বা লবৰ লগত
ব্যৱহৃত এবিধ স্তম্ভজি জলা শুকান
বিদেশী ফুল; তাৰ নিচিনা এবিধ
কাণৰ অলঙ্কাৰ।

লভ (স. ধা.) জাপ মাৰি পাব হ,
ভে; অসম্ভৱ বোধ কৰ, নে মান্।

লভ (স. প.) এবিধ দেশী স্তম্ভজি
ফুল; তাৰ গছ।

লভ (স. প.) বাহৰ কোমল মোটা
ভাল; এবিধ দীঘল ফুল।

লভ (স. প.) বাহৰ কোমল গা
সক ঠাল।

লভ (বি) ধৰ্মকৰক, অস্থি,
(বুঢ়া লোকত খাটে)।

লভ (বি) অস্থি-
ৰূপে, ধৰ্মকৰক কৰি।

লভ (স. প.) বৰ লোভ, মাৰ্ঘ্য
নোহাৰ। লোভ, লুতপুতনি।

লভ (অ. ধা.) বৰকৈ লোভ বা
আকাংক্ষা কৰ, লুতপুত (ইয়াৰ
কৰ্ত্তা মন)।

লভ (বি) বৰকৈ লোভ বা বাঞ্ছা-
কৰা, লুতীয়া, (মন)।

লভ (বি) বেগাই, সোন-
কালে, অতিশয়ৰূপে, (বঢ়াত বা
ডাঙৰ হোৱাত খাটে)।

লভ (স. প.) অতি অলপ বস্তু, ক্ষুদ্ৰ-
ভাগ; যেনে লখেই নাই। [লোক;

লভ (স. প.) সজ, যোগ, মিলন; সজী
লগতে (ক্ৰি. বি.) সীম্বে, সোনকালে।

লগনিয়া (স. প.) টুটকীয়া, আগত
নথকা মাজুহৰ অহিতে কথা কৰ্ত্তা
(স্ত্ৰী, পুং)। [কাঠ-আদি।

লগনী (স. প.) জুই জালোতে
লগনী-খৰি } প্ৰথমে জুই লগোৱা শুকান

লগনীয়া (বি) আগত নথকা মাজুহৰ
অহিতে কোৱা, যেনে, লগনীয়া
কথা; আগত নথকা মাজুহৰ
অহিতে কথা-কোৱা, টুটকীয়া,
(মাজুহ)।

লগৰীয়া (বি) সজী, একে লগৰ। (স. প.)
সজী লোক, একে লগৰ লোক।

লগা (স.খ.) লোকে কোনো কাম
কৰাৰ বা নকৰাৰ দাই নিজ
পাত-লগুতা, জামীন। (স.খা.)
সংযোগ কৰ; একত্ৰ কৰ; মিলা;
নিযুক্ত কৰ; যোগ কৰ; ফল
ধৰা; গুটি উৎপন্ন কৰা; আগত
নথকা। মাছহৰ বিপক্ষে ক;
প্রজ্জ্বলিত দৰু, জলা; নৈব দাঁতিত
বান্ধ, (নাও); সূতাৰ বা কাঠীৰ
কাম আবদ্ধ কৰ. বহনৈ ধৰ;
বজৰ মূল্য স্বৰূপে আগেয়ে দি;
জ্বলন, ধানলৈ ধন লগাটোছে। (কদ.
স.) লগাওঁতা; (স্ত্রী) লগাওঁতী।

লগাওঁ (কদ. স.) লগোৱা কাৰ্য।

লগা-তগা (স.খ.) আঁতৰ সহকীয়া-
সাহুহ, মিত্ৰ।

লগালগি (বি) সংলগ্ন, এটাৰ পাত
আনটো লগা। (স.খ.) সংলগ্ন,
ছোৱাছুই।

লগি (স.খ.) গৰ্ভত লৰাক যেবাই থকা
আৰু প্রসবৰ পাচত বাহু হোৱা
ছাল। [বাচ।

লগী (স.খ.) নাও-চলোৱা দীঘল মোটা

লগীয়া (বি) প্রয়োজনীয়, আবশ্যকীয়,
লগা (তাৰ আগত এটা লিখ খান্ধ
থাকে) যেনে, কবিত লগীয়া।

লগু (স.খ.) বজোপৰীত, বাহুপে
পিছা পৰিছে স্ততা।

লগু দিয়নি (স.খ.) প্রথমে লগু-
পিছোৱা কাৰ্য।

লগু গাঁটি (স.খ.) ৳ ৳ ৳ এখান
কাপোৰৰ এইদৰেৰে দৰাৰ সি
মূৰেৰ কটাৰ পাত দিয়া বান্ধ।

লগুৱা (স.খ.) পৰিকৰ, তৃত্য, আল-
পৈচান-খৰোঁতা। [পৈচান।

লগুৱালি (জ.খ.) লগুৱাৰ কাম, আল-
লগ (বি) পাত পা লগা, সংযুক্ত (স.খ.)
কোনো এক বাশিত সূৰ্য্য প্রবেশ
কৰা কাল।

লগু "লগোন্" চোৰাঁ। লগুনীয়া,
"লগোনীয়া" চোৰাঁ।

লগু (বি) পাতল, গধুৰ ৰোহোৱা;
পাম-কটা, কম হোৱা, (পীড়াত
খাটে)। [খোৱা।

লগোন্ (স.খ.) উপবাসী, অনাহাৰ।
লগোনীয়া (বি) উপবাসী, একো নো-
লকা-মৰিচ্ (স.খ.) থৰিকা মৰিচ, কণ
জলকীয়া।

লচপচনি (স.খ.) লচপচোৱা কাৰ্য।

লচপচা (অ.খা.) মনত বহেৰে কাম
কৰি ইকালপূৰণ। সি কাললৈ ঘূৰি
হুৰ। [হুৰা।

লচপচী (বি) এলাহত বহি নথকা,
মনত বহেৰে বেগাই কাম কৰি
লচপচীয়া (বি) উভোপী, বহেৰে পীয়ে
কাম-কৰা; (স্ত্রী, পুং)।

লচ্‌পচ্‌ কবে } (ক্রি.বি.) মনত বহেবে
লচ্‌পচ্‌ কৈ } বেগাই, উত্তোগেবে-
সৈতে ।

লজ্জা (বি) লাজুক, লাজকুসীয়া ।

লজ্জা (স.খ.) লাজ, (সেই শব্দ চোরা) ।

লজ্জা কব্ } (বি) লাজ-অমোহা,
লজ্জাজনক } লাজ-লগোবা ।

লজ্জাবতী (স.খ.) লবালে পাত জাপ-
খোরা এবিধ ক্ষুদ্র গছ ।

লজ্জাবত } (বি) লজ্জাবৃত্ত, লাজুক,
লজ্জাবান্ } লজ্জা, লাজ থকা; (জী)
লজ্জাবীন্ } লজ্জাবতী, লজ্জাবীলা ।

লজ্জাবীলতা (জ.খ.) লাজুক স্বভাব ।

লজ্জাবীন্ (বি) নিলাজ, লাজ লগা কথা
কবলৈ, ওগু অল উলিয়াবলৈ বা
অপমানলৈ আশংকা নকবা । [জণ]

লজ্জাবীনতা (জ.খ.) নিলাজ, স্বভাব বা

লজ্জিত (বি) লাজ পোহা ।

লজ্জ (বি) একে লগে শাবী হৈ থকা ;
লজ্জ-লগা, সংলগ্ন । (স.খ.) এটাব
পাত আন এটা লাগি হোহা
শাবী, লান ।

লটক (স.খ.) ডকাইত, আচ্ছিত
লোক, লগুয়া ।

লটং পটং (বি) অস্থির, লবি থকা ;
ওলোম খোলোম । (স.খ.) স্থিরে
নথকা বা লবি থকা কার্য ।

লটিকা (স.খ.) বেবর বাহিবে বহা
কলীয়া বাহ ।

লটিঘটি (স.খ.) এঠাইব পবা আন এ-
ঠাইলৈ নি হুথ দিয়া কার্য ;
স্বেদাত পবি ঘনে-ঘনে এঠাইব
পবা আন এঠাইলৈ গৈ হেবাথবি
খোহা অস্থি ।

লটুকন (স.খ.) কাণর অলকাবত আবি
দিয়া মুকুতা-আদি ; তাব দবে
ওলমোহা আন বস্ত্র ।

লটুঘট (স.খ.) সঞ্চালন, জোকাবণি ;
টনা-আজোবা ; জেদা, লেঠা ।

লটুঘটা (স.খ.) এঠাইব পবা আন
এঠাইলৈ নি বা পঠিয়াই হেবা-
থবিথুয়া ।

লটুগই (বি) অস্থির, লবি থকা । (স.খ.)
সঞ্চালন, লবচব কবি থকা কার্য ।

লটুপটা (অ.খ.) স্থিরে নেথাক, লব-
চব কবি থাক । (স.খ.) লটপজিত
বহি চোকা কব ।

লটুপটা (স.খ.) খুব বা কটাবী অকা-
ছাল । (বি) ঢকলা, অস্থিবা ;
অসন্তী ।

লটুপটীয়া (বি) লটপটাই থকা, চত-
বতীয়া, স্থিরে নথকা ; দুট্ট, অসন্ত ।

লঠবা (বি) দুঠেই চুলি নথকা, (দুব) ;
পাখি নথকা ।

লঠবান্‌বা (বি) তপান্‌বা, টকলান্‌বা;
 লঠবান্‌বা } ম্‌বত পাণ্ডবি-আদি নথকা
 লঠবান্‌বা (দ্বী) লঠবান্‌বী, লঠবা-
 ম্‌দী, লঠবান্‌বী।
 লঠবিয়া (স. প.) ছোবালীৰ আশাত
 লোকৰ ঘৰত কাম কৰি থকা
 মানুহ।
 লঠক (বি) ম্‌ঠেই চুলি নথকা, টকলা-
 ম্‌বা; লবা-তিবোতা নথকা,
 অকলশবীয়া, ডম্‌বা।
 লঠ (বি) ডাল বা পাত-নথকা; উন্ন,
 ঘাঁহ বন নথকা; লবা-তিবোতা-
 নথকা, অকলশবীয়া।
 লঠান্‌বা "লঠবান্‌বা" চোৰাঁ।
 লঠীয়া (স. প.) গধুৰ কাঠ-আদি দ্বাঞ্জি-
 বৰ নিমিত্তে তাৰ তলে স্থমাই
 উচাল দিয়া মাৰি। [সঁজুলি।
 লঠন্ (স. প.) বস্তি লগাই লৈ ফুৰা
 লগতও "বগুতগু" চোৰাঁ।
 লগাঞ্জৰী (বি) লবাতিবোতা নথকা
 সগ্যাসীৰ নিচিনা, (তুচ্ছার্থত)।
 লতা (স. প.) বগাই উঠা বা বোতা
 ফল। লতা লাগ্‌, লতা পা,
 আশ্বাসত আবদ্ধ হ, এবাৰ ভোগ-
 কৰা বস্ত পুনৰ পাবলৈ বাঞ্ছ হ।
 লতাকোমোবা (স. প.) গছত বগাই
 হোৱা এবিধ ফল।

লতাছাল (স. প.) বস্তৰ ডাঠ বা বাই
 চালৰ তলে বহু চাকি থকা
 এবিধ পাতল ছাল, চাকছাল।
 লতানি (স. প.) লতাবে আশ্রিত ঠাই।
 লতাপতা (স. প.) লাকটি-পাকটি, অকা-
 মিলা বা অলগধনৰ বস্ত, আঁতৰ
 সম্বন্ধ। [তাৰ ওটি, ত্রাকা।
 লতা-পনীয়াল (স. প.) ত্রাকা লতা;
 লতা-মনোহৰ (স. প.) এবিধ ফল।
 লতায়াকবি (স. প.) এবিধ গছত উঠা
 সৰু বাঘ। [সিৰ।
 লতা-সিৰ (স. প.) গাব তেজ চলা সৰু
 লতীয়া-পাণ্ (স. প.) দ্বাটিত বপোৱা
 পাণৰ লতা; সৰু জাল নথকা
 পাণ। [গ্রহাব কৰ্‌।
 লথিয়া (স. প.) লাথি মাৰ্‌, তৰিবে
 লদা (স. প.) দলিৰ নিচিনা এতোধৰ।
 লদাল (স. প.) অনেক লদা-কৰা, বা
 অনেক লদা হোৱা;
 লদালদে (ক্রি. বি.) এলদাৰ পাচত
 আন এলদা লৈ।
 লদা (স. প.) দীঘল জোটা; দীঘল হৈ
 ওলমি থকা ফলৰ সমূহ।
 লদালন্ (বি) অনেক লদা হোৱা।
 লদালনে (ক্রি. বি.) অনেক লদা হৈ।
 ল-নি (বি) দানী, সম-জোখৰ, সৰু-লো-
 ভাপ সন্ধান হোৱা; জুৰনি।
 লনী (বি) চিত্ত, বিষ, নম, পা জুৰনি,

লক্ষ্য (বি) কোমল, তুল্যতুল ; সকল।
কাললৈ ডাক লগাব পৰা, ঠবলা
নোহোৱা। [নিৰ্বোধ, মূৰ্খ।
লপা (বি) দোলা, দাঁত নথকা, (নিম্নাত
খাটে) ; সঁচা-মিছাৰ বা ভাল-
বেয়াৰ বিচাৰ নকৰি কথা-কোৱা ;
লগাবপা (স. খ.) লক চাপৰ, হাতেৰে
অলপটক কৰা ছুই বা অধিক
আঘাত। [কোৱা কথাৰ শব্দ।
লপ্পলপনি (স. খ.) বেগাই অলপটকপে
লপ্পলপা (অ. ধা.) খবকৈ অলপটকপে
কথা ক। [ওকবোৱা বতন।
লপ্পলপী (স. খ.) হিলৈৰ ঘোঁৰা-
লপ্পলপীয়া (বি) সঁচা-মিছাৰ বিচাৰ
নকৰি বহুত কথা-কোৱা, লপা।
লপ্পলপুৰে (ক্ৰি. বি.) খবকৈ ওঠ
আক জিভা লবাই, (ঘোঁহ-খোৱাত
বা কথা-কোৱাত খাটে)
লফা (স. খ.) এবিধ শাক।
লছ (বি) প্ৰাপ্ত, পোৱা।
লছ (স. ধা.) লাভ কৰ, পা।
লভা (স. খ.) লাভ, প্ৰাপ্তি, পোৱা
বহু। (বি) পাব লগীয়া, পাব পৰা।
লম্বাই (বি) কাষাতুৰ, পৰজীত বত।
(স. খ.) পৰজীত বত মাজুহ।
লবা (বি) দীঘল ; ডাকৰ, বহুত।
লবোদৰ (বি) পেটাল, ডাকৰ পেট-
বুড়। (স. খ.) গৰ্বেণ।

লভ (অ. ধা.) অপদেয়তাৰ দৰে মাজু-
হৰ গাঁত প্ৰবেশ কৰ, দেৱে ধৰ।
লব্ (স. খ.) গীত-বাদ্যৰ আক ভালৰ
পৰস্পৰ মিল ; নাশ, ধ্বংস।
লব্ লব্ (স. খ.) সৈন্তৰ লগত যোৱা
হজুৰাবিলাক ; ভূতা, লগুৱা-আদি
(ই সদায় বহুবচনত থাকে),
যেনে, লব্ লব্ বোব।
লব্ লাস (স. খ.) তালেৰে মিলোৱা
নাচ ; বং-ধেমালি, লাহলোটন।
লব্ লাসে (ক্ৰি. বি.) তালেৰে মিলাই,
তালেতালে।
লব্ (অ. ধা.) জোকাৰ থা, সঞ্চালিত
হ, কঁপ, লভ্ ; আগৰ অৱস্থা
এব, আন এক প্ৰকাৰৰ হ ;
অলপ সেল্ ; বেগাই বা, শীঘ্ৰে
লৈ চলাই গতি কৰ। (স. খ.)
প্ৰভেদ, বিভিন্নতা ; বেগাই কৰা
গতি, শীঘ্ৰ গমন। (বি) বিভিন্ন,
অমিল।
লব্ কৰক (বি) লবি থকা, চিলা ;
অস্থিৰ, একেদৰে নথকা।
(স. খ.) সঞ্চালন, লবচৰ, ইকাল-
সিকাললৈ গতি।
লবী (স. খ.) খোলাত চিৰামাজুহ-
লবোৱা খেবৰ আঁটি।
লবা (স. ধা.) সঞ্চালিত কৰ, অলপটক
জোকাৰ, কঁপা ; অলপটক ঘোঁট ;

পরিবর্তিত কব্, কপাত্তবিত
কব্; হানাত্তবিত কব্, আন
ঠাইলৈ নি। (বি) অলপ পেলা
(যাহ বা মজহ)।

লবা (স. খ.) বালক, যত্ন সন্তান, যত্ন
নে তিবোতা পৃথককৈ নৈক কেবল
সন্তানক বুজাওঁতে এই শব্দ ব্যৱ-
হৃত হয়; যেনে, মাকৰ লবালৈ
বৰ মৰম। [বিকা কাল।

লবা-কাল (স. খ.) বাণ্যকাল, লবা হৈ
সবা-তিবোতা (স. খ.) ভাৰ্যা আৰু
লবা ছোৱালী।

লবা-দামুৰি (স. খ.) কোনো লোকৰ
সতি-সন্ততি বা লবা-ছোৱালী-
বিলাক। [বয়সীয়া।

লবা মতীয়া (বি) লবাব নিচিনা, অলপ
লবা-মাইকী (স. খ.) সন্তান হোৱা
তিৰি, ঘাইকৈ যাব সন্তান বিদ্যা-
মান আছে।

লবা বব্ (স. খ.) বেগতে মাৰি নিয়া
যম, ততালিকতে হোৱা বৃত্তা।

লবালবি (স. খ.) ধৰণেধা, ততাতৈয়।

লবা-লবি (স. খ.) এজনে আন এজনেৰে
একে লগে লব-দিয়া কাৰ্য্য।

লবালুৰি (স. খ.) লবা দামুৰি।

লবচবি (ক্ৰি. বি.) লবচৰ কৰি, এই
খিনিৰ পৰা সেইখিনিলৈ গৈ,
যেনে, লবচৰি কৰে।

লবিলি (স. খ.) পানীৰ দাঁতিত লবি
লকলি } পোক-পৰুৱা খোৱা এবিধ
চৰাই। কুমা, লব বিয়া।

লকৰা (স. খ.) আনক কেমেৰে গতি
লক্কা (স. খ.) নবিয়া বা ছুখ-পোৱা
যাহৰ নিয়া কাপোৰৰ চাৰি।

লব্চব্ (স. খ.) সকালন, কাতিকুতা;
অলপ দূৰৈলৈ গমন; পরিবর্তন,
বিত্তমতা, প্রভেদ। (বি) সকালিত,
লবা, কপা; পরিবর্তিত, কপাত্ত-
বিত; ঠাই সলোৱা। [হোৱা।

লব্ফব্ (স. খ.) সকালন, লবচৰ (বি)
পরিবর্তিত, আন এক প্রকাৰৰ
লব্ফৰা (স. খ.) সকালিত কব্, লবা,
জোকাৰ। [মানুহিলি।

লবা তৰাং (বি) বিশৃঙ্খল, ছিন্নভিত্ত,
লবলবা (অ. খ.) চুলিৰ মাছে দি
বেগাই যা. (ওকলিত খাটে)।

লবাবীয়া (বি) আধৰ, এব বৃত্তা।

লবাকলা (বি) জ্ঞাত, ভাগৰুৱা, পৰি-
শ্রমৰ দ্বাৰা শক্তি হীন।

ললাট্ (স. খ.) কপাল, টোলাউখি
ওপৰত ভাগ; দশা, ভাগ্য; দুখ,
যাতনা। [পৰা স্লেপ পোৱা।

ললাটী (বি) যাতনা ভোগী, বোগ আদিৰ
ললিত (বি) মনোবদ, হৃদয়; হৃৎকোষল।

লব্ব (স. খ.) লং, লংফুল।

লব্ব (স. খ.) লোণ।

লহৰ্ (স. শ.) লহ, বেগাই কৰা গতি ।

(অ. ধা.) বেগাই গতি কৰ, লহ্,
(পৰ্য্যায়) ।

লহৰ্ণা (স. শ.) নাৰিকলৰ গুড়ি চেনিবে
পকাই প্ৰস্তুত কৰা এবিধ লাড়ু ।

লহৰ্ণা (স. শ.) ঘূৰি, এবিধ তিব্বোতাৰ
অধোবস্ত্ৰ । (বি) ওখ আৰু গা-ধৰা,
দীঘল আৰু পাহৰাল (স্ত্ৰী) লহৰ্ণী ।

লহন্ "লোহন" চোৰী ।

লহ্-কৰী (স. শ.) এবিধ ভাল জাতিৰ
বিঠা মৰা ।

লহ্-পহীয়া (বি) ডাল-পাতেৰে পূব,
ঐধৰা, (সক গছত খাটে) ।

লহ্-পহ্ কৰে (ক্ৰি. বি.) ডাল-পাতেৰে
পূব হৈ, (সক গছ বঢ়াত খাটে)
যেনে, শাকবোৰ লহ্-পহ্ কৰে
বাঢ়িছে । [বাঢ়িছে ।

লহ্-লহ্ কৰে (ক্ৰি. বি.) শীত্ৰে ঐধৰি ;
(বঢ়াত বা ডাঙৰ হোৱাত খাটে)
যেনে, ছোৱালী জনী লহ লহ কৰে
বাঢ়িছে ; শাকবোৰ লহ লহ কৰে

লহ্ (স. ধা.) মন্, তৰ্ক, দেখ্ ।

লহণ্ (স. শ.) চিন, বাৰ ঘাৰা কোনো ।
কথা হৈছে বা হব বুলি জানিব
পাৰি ।

লহণা (স. শ.) বাক্যত শব্দ বিলাকৰ
পোন অৰ্ধতকৈ বেলেগ অৰ্ধ
বুজোৱা, বা মনৰ তাক্তিলাকৰ

জীৱ থকাৰ দৰে ব্যক্ত কৰা,
উক্তি ; এটা বস্তুক আন এটাৰে
ভুলনা-কৰা উক্তি ।

লক্ষী (স. শ.) বিকুব ভাৰ্যা আৰু লুখ-
সম্পত্তিৰ অধিকাৰিনী দেৱী ।

লক্ষীমন্ত }
লক্ষীমান } (বি) ধনসম্পত্তি থকা, লুখী ।

লা (স. শ.) এবিধ পোকৰ বজা বৰ-
শীয়া আঠা ।

লাই (স. শ.) তাড়না নকৰাকৈ কৰা
মৰম, চেনেহ কৰি বঢ়োৱা সাহ ;
এবিধ সবিসংসৰ নিচিনা পাতলুত
আৰু তাৰ নিচিনা গুটি-ধৰা শাক ।

লাই-ঘিলা (স. শ.) ঘিলা খেদোতে
হাতেৰে নিক্ষেপ-কৰা ঘিলা ।

লাই খুঁটা (স. শ.) ঘৰৰ প্ৰথমে পোতা
ঘাই খুঁটা ।

লাই-জাবৰি (স. শ.) এবিধ বন দৰব ।

লাই-জুলীয়া (বি) লাই শাকৰ ষোল্ল
নিচিনা বৰণযুক্ত, সেউজীয়া (জুলীয়া
বস্ত্ৰত খাটে) । [মৰ, গুজ ।

লাই-পো (স. শ.) লাই-পোৱা বা মৰ-

লাই-গেটীয়া } (বি) লৰা তিব্বোতা
লাই-গটীয়া } নথকা, অকল শৰীয়া ।

লাই-শামুক (স. শ.) এবিধ ঘূৰণীয়া শামুক

লাউ (স. শ.) এবিধ চি চাৰ নিচিনা
ভিজিৰে ধাৰা ফল ; তাৰ লতা ।

লাউ-খোলা (স. প.) লাউৰ ওপৰৰ
ভুকান আবৰণ ; মূৰৰ হাড় ।

লাউ-লোহা (বি) লাউৰ খোৰে
পানীখোহা, বৰ ছখীয়া ।

লাউপতা (স. প.) এবিধ সৰু মাছ ।

লাউপানী (স. প.) দেশী ময়, ভাতেৰে
প্ৰস্তুত কৰা ময় ।

লাউ মূৰা } (বি) লিং নথকা, (প্ৰকৃ
লাউমূড়া } খাটে) ; (স্ত্ৰী) লাউমূৰী,
লাউমুড়ী ।

লাং (স. প.) নৰুলা, হাতীৰ শালৰ বা
গঁহালৰ দুধাৰ-মৰা ডাং ।

লাং বা লিং বি (স. প.) লাকটি পাকটি,
অকামিলা বা অলপ ধনৰ বস্তু ।

লাং চিং (স. প.) হাতী খোঁচা লোৰ
খীকুহী ।

লাং পাট (স. প.) হাতীৰ গড়, বনৰীয়া
হাতীবন্ধ কৰি বধা কাঠৰ গঁহাল ।

লাং লাং বাং থাং (বি) বিপুল, লক্ষ্য
ভৰ্য্য ; সিচৰতি, ঠাই-ঠাই কৰা ।

লৰ্কাচা (স. প.) সৰু হাতী-দাঁড়,
বধনা হাতী-দাঁড় ।

লাকটি পাকটি (স. প.) লাং বা লিং বি,
লতাপতা ।

লৰ্কাইলুকা (স. প.) লৰাই আঁৰৰ পৰা
মূৰ উলিয়াই আকৌ লুকাই কৰা
খেয়ালি ; বন নকৰি ইফাল-সি
ফাল চাই সময় খেদোতা কাৰ্য্য ।

লাক্ পাক (বি) চিলা, আট বোখোতা
(গাঁঠিত খাটে) ।

লাথ (স. প.) এৰ হাজাৰ লক্ষ ।

লাথৰ্ বাথৰ্ (বি) উত্তোণী, তেজাল,
ভুনি, কাথদক, (স্ত্ৰী) লাথৰ-
বাথৰী । ১ গাঁথ ভৰ দিয়া বাৰি ।

লাখুটি (স. প.) বুঢ়া বা নৰিয়াই ফুৰোঁতে
লাগ্ (অ. থা.) সংযুক্ত হ, স্পৰ্শ কৰ,
ছো, যেনে, চকুত আঙুলি লাগিল ;
আঃ ধাই ধৰ্ ; যেনে, হাতত আঠা
লাগিছে ; পাত পৰ বা আঘাত কৰ্
যেনে, পছত কাঁড় লাগিল ; উৎপন্ন
হ ; (বা বা কলত খাটে) ; যেনে,
বা লাগিল, আম লাগিছে ; ভটি
ধৰ, কলৰত হ, যেনে তামোল
জোপা লাগিছে ; ভাল বা বেয়া
বোধ কৰ, যেনে, মন ভাল
লাগিছে ; সন্তোষ বা অসন্তোষ
জন্মা ; যেনে, গীত ভাল লাগে ।
হাই বেয়া লাগে ; উচিত বা আবশ্য-
কীয় হ ; যেনে, বন কৰিব লাগ ;
নিযুক্ত হ ; যেনে, কাষত লাগিছোঁ ;
জলি উঠ ; যেনে, ধবত জুই লাগে ;
কামত পৰ্ বা আবদ্ধ হ ; যেনে,
ছিটিকাত চবাই লাগে ।

লাগন্, (ক্ৰ. স.) লগা কাৰ্য্য ।

লাগতিয়াল, } (বি.) প্ৰয়োজনীয়,
লাগতীয়া. } কাষত লগা ।

লাজবী (বি.) ফলবন্ত, গুটি ধরা ;
[লজবী ।

লাজবী (বি.) গিবীয়েকে মবহ-করা,
লাজবী (স. শ.) কাঁধের তাল বীতি,
ঐক নিয়ম, যেনে, তার কামর
লাজবান্দ নাই ।

লাজব (স. শ.) হাস, কয় ।

লাজনিপাকনি, (স. শ.) অলপীয়া গৃহস্থী
কায় । [জাল ।

লাজি (স. শ.) এবিধ দীঘল মাছ-ধরা
লাজ (স. শ.) দৌ খাই আকণ্ড পোন
হওন ; খোজ কাটোতে হাডব,
সকালন ; লাচ ল.দৌ খাই আকণ্ড
পোন হ ।

লাচি (স. শ.) এবিধ মাছ ।

লাচো (স. শ.) এবিধ তাল কচু ।

লাজ (স. শ.) অপমানের আশঙ্কা ;
গুপ্ত অঙ্গ বা তাব নাম ওলালে
মনত হোরা অহুধ, অচিনাকী
মাছুহর আগত ওলাবাত বা
কথাকোষাত হোরা সঙ্কোচ ।

লাজুক (বি.) লাজবুক, গুপ্ত অঙ্গ
বা তাব নাম ওলালে লাজ-পোরা ;
অচিনাকী মাছুহর আগত ওলাবট
বা কথা কবট সঙ্কোচিত হোরা ।

লাজ-কথা (স. শ.) শুনিলে লাজ-লগা
কথা, গুপ্ত অঙ্গবিলাকব নাম,
অঘাচা ।

লাজ-কাজ (স. শ.) গুপ্তাঙ্গ বা তাব

নাম ওলালে হোরা অহুধ ; অপ-
মানের আশঙ্কা ।

লাজকুবীয়া (বি.) লজুয়া, লাজুক ।

লাজবিজ (স. শ.) গুপ্তাঙ্গ বা তাব
নাম ওলালে মনত হোরা অহুধ ।

লাজনা (স. শ.) লাজ-দিয়েন, অপমান,
তিবন্ধার ।

লাজিত (বি.) অপমানিত, লাজ-পোরা ।

লাজ (স. শ.) নেজ ; লান ।

লাই (বি.) পুৰণি আক মলিন
(কাপোরত খাটে) । (স. শ.)
পাট-মৃত্যব জোঁথা বা বাছ ।

লাটবি (স. শ.) মৃগা-মৃত্যব বাছ বা
জোঁথা । [খোমালি ।

লাটপুটি (স. শ.) লাকিলুকা, লবাব

লাটিম } (স. শ.) মধুবি-আমর গরব,

লাটুম } লবাই ওরগা কাঠব বস্ত ।

লাটুমা (স. শ.) লাটুমের দবে মূবদীয়া
বস্ত ; টেয়ুনা । [হোরা ।

লাটুমালাটুম (বি.) অনেক লাটুমা

লাটুকি (স. শ.) এবিধ তণ ; লবাই
খোরা তাব গুটি । [পাকটি ।

লাটুপাট (স. শ.) লতাপতা, লাকটি
লাজ্ “লাব” চোরা ।

লাজ (স. শ.) ঘিটে, গুজ-গাখীৰ পিঠা

গুডি-আদিবে করা মূবদীয়া খাত

লাজুর নিচিনা এসোপা কোর
বস্ত ।

লাচনী (স. ধ.) কাঠিবে সজা নাল-
লগোৱা পানী-সিচা সঁজুলি, লেহেতি

লা-চো (স. খ.) অলপীয়া কাম ।

লাতুব্ৰশি (স. খ.) মূৰ-কলা গা বজা
এৰাতি জোখৰ এবিধ গুটি ; তাৰ
লতা ; তাৰ বগা এবিধো আছে ।

লাখি (স. খ.) ভৰিবে কৰা প্ৰহাৰ ,
জন্তুৱে পাচ ঠেঙেৰে কৰা আঘাত

লাদ্ (স. খ.) কোনো কোনো জন্তুৰ
টান গোটা বিষ্ঠা ; যেনে ছাগৰ,
বোঁৱাৰ বা হাতীৰ লাদ ; চৰাইৰ
বিষ্ঠা, হাতীৰ পিঠিত দিয়া বোজা ।
(অ. ধা.) হাগ্, ভচ্ছ, (জন্তুত বা
চৰাইত খাটে) । (স. ধা.) হাতীৰ
পিঠিত বোজা দি ; হাতীৰ পিঠিত
ভুলি বান্ধ ।

লান্ } (স. খ.) লালী, শাবী বান্ধি
লানী } স্থাপিত মাজুহ বা জন্তুৰ সমূহ
লা-পক্কা (স. খ.) লা উৎপন্ন কৰা
এবিধ পোক ।

লাপুং (বি) সোলা, সৰুলি দাঁত নথকা,
(নিম্মাত খাটে) ।

লাফ্ (স. খ.) ওপৰলৈ উঠা জাঁপ, ভেঙ ।
লাফ্ ভাৰ, (স. খ) লাকটি-পাকটি,
লতাপতা । [বস্ত ।

লাত্ (স. খ.) লতা, প্ৰাণ্ডি, পোৱা
লাব্ (স. ধা.) সঞ্চালিত কৰ, লৰা,
জোকাৰ ; ছো, স্পৰ্শ কৰ, আন

ঠাইলৈ নি (ক্ৰম স.) লাবোঁতা,
লাবঁতৌ । [সঞ্চালন ।

লাবণ্ (ক্ৰম. স.) লীণাৱা কাৰ্য্য,
লাক "লাডু" চোৱা ।

লাল্ } (স. খ.) লেলাউটি, মূখৰ
লালটি } পৰা বৈ পৰা বস, লালপৰ,
বৰকৈ লোড লাগ বা খাবৰ ইচ্ছা
হ ; যেনে, পাহ দেখি তাৰ লাল
পৰিছে ।

লালনা, (স. খ.) লবাক কৰা বৰ
মৰম, আত্মসন্তোল ।

লালন-পালন, (স. খ.) মৰমেৰে কৰা
প্ৰতিপাল, মৰম-বেখা কৰি ডাঙৰ-
দীঘল কৰা কাৰ্য্য ।

লালী, (স. খ.) জুলীয়া গুড় ; শাবী,
লজ, লান ।

লালুং, (স. খ.) আগায়ৰ এছাতি
আদিবাসী মাজুহ ।

লালুক্ (স. খ.) বেজৰ নেজ-নসৰা
পোৱালি । [হাটিৰ কোতমণি ।

লাল-ভাই (স. খ.) এবিধ কাঁচৰ বা
লালোৱাশিঙৰা, (স. খ.) এবিধ ডাঙৰ
শিঙৰা-মাইক ; কচোৱাশিঙৰা ।

লালকাল, (বি.) অচেতন, টোপনিৰ
বা পীড়াৰ দ্বাৰা অজ্ঞান, মুছিত ।

লালবীজ, (স. খ.) মূখৰপৰা ওলোৱা
বীজলীকা বস ; তাৰ নিচিনা আন
বস্তু ।

লাহণা (স. শ.) কোমলভাবে ঘিহলি
 গুহনি গুহ, বৃহত্তাবে পূৰ্ণ সৌন্দৰ্য্য ।
 লাহণাৱতী (বি.) হৃদয়ী ।
 লাহ্বেণ্ } (স. শ.) ধুন-পেঁচ, গাঁব
 লাহ্ } গোড়া ।
 লাহতী (স. শ.) ববটেক ধুন মাৰি গা
 ঘেলাই ফুৰা তিৰোতা ।
 লাহন্ "সন্নিটেক" চোৰী ।
 লাহব্ (স. শ.) স্বৰম বেথা, ব্ৰেহ ।
 লাহৰি (বি.) সৰু, কোমল আৰু
 গুহনি । (স. শ.) চেনেহী, সোণাই,
 মৰমৰ মাত ।
 লাহী (বি.) গা-পাতল, লেহকা, শকত
 আৰু ঠাণ্ডা নোহোৱা ।
 লাহী } (স. শ.) কাতিৰ শেষ আৰু
 লাহী-ধান্ } আঘোণৰ আদিত পকা
 অনেক বিধৰ সৰু ধানৰ সাধাৰণ
 নাম ।
 লাহেটেক (ক্রি. বি.) বৃহৎপে, আল-
 ফুলটেক, হেঁচা বা টোপা নমৰাটেক ;
 উচ্চ শব্দ নোহোৱাটেক ।
 লাহে-ধীবে (ক্রি. বি.) লাহে লাহে,
 ততাতৈয়া নকৰাটেক ।
 লাহে-লাহে (ক্রি. বি.) ধীবে ধীবে,
 ধৰ নকৰাটেক ; ক্ৰমশঃ ; উচ্চ শব্দ
 নোহোৱাটেক । [খেয়ালি ।
 লাহ্-লোউন্, (স. শ.) ধুন-পেঁচ ; বং-

লিংলিকীয়া (বি.) গা-সৰু, দোৰল আৰু
 পাতল, (ভূগ-আদিত খাটে) ।
 লিকটা (বি.) চিকটা, নিচিগা, নতগা,
 লেটেকা ; কুপণ । [দ্বিত্ব হজুৰা ।
 লিক্‌টো (স. শ.) অসম-বজাই বিবহাৰ
 লিক্‌লিকা "লক্‌লকা" চোৰী ।
 লিধ্ (স. ধা.) কাপৰ মুখেৰে আঁক ;
 আখৰৰ দ্বাৰা ব্যক্তকৰ্ ; চিত্ৰ
 কৰ, লিখনীৰ দ্বাৰা আঁক । (ক্ৰম.
 স) লিখোতা, (জী) লিখতী ।
 লিখন্ (ক্ৰম. স.) লিখা বা আখৰ দিয়া
 কাৰ্য্য ।
 লিখনী (স. শ.) ধনিকৰে মূৰ্ত্তি আঁকা
 কাপৰ নিচিনা যন্ত্ৰন ।
 লিখা (স. ধা.) লোকৰ হতুৱাই কাকত
 কৰা বা মূৰ্ত্তি আঁকা ।
 লিখিত্ (বি.) লিখা, লেখা হোৱা ।
 লিখোতা "লিধ্" চোৰী ।
 লিগিৰা (স. ধা.) বজা-মথী আদিৰ
 পৰিকৰ বা লগুৱা । (জী) লিগিৰী ।
 লিগ (স. শ.) পুৰুষাঙ্গ, যতাব বাই
 অঙ্গ ; পুৰুষাঙ্গৰ দৰে সজা শিল্প
 মূৰ্ত্তি ; (ব্যাকবৰ্ণত), যতা, মাইকী
 আৰু ছাইবো বাজ বস্ত-বুজোৱা
 শব্দক পৃথক কৰা চিন ।
 লিটিকৰি (স. শ.) পুৰোহিত-বামুণৰ
 লগুৱা-লৰা । [নোৱৰা ।
 লিটিকা (বি.) চুটি, কঁটীয়া, বাঢ়িব

লিটিকা } (স.খ.) লিটিকবি, বায়ুপথ
লিটিকাই } লগুতা, (প্রায়ে) লবাত্ত খাটে।
লিভা (বি.) ফটাকানি এসোপাব
দবে কোয়ল, ঠেবকা, দূঢ় বা টান
নোহোতা; পুকষাৎ থিয় নোহোতা,
পুকষ-শক্তি নথকা; কীণ আক
হুর্মল ।

লিপ্ (স.খ.) বোকা বা ভাব নিচিনা
বজবে মাজ; ভেদে বস্ত্ত বঁহি লপা ।

(ক্ৰম.স.) লিপোতা, (ক্রী) লিপভী ।

লিপন্ (ক্ৰম. স.) লিপা কার্য, লেপন ।

লিপা-পোতা (বি) লিপি, মতি পবিষ্কার
করা, আঁতোরা ।

লিপিচ্ (স.খ.) ছিত্র, হিংসা কবিবধ
হুচল, লেচু ।

লিপিত্ (বি) থাই থবা, মিলি পবা ।

লিপ্ত (বি) সংযুক্ত, সংসর্গী, সম্বন্ধ বা
সংসর্গ থকা ।

লিপোতা "লিপ্" চোরা । [লাব্.]

লিবিচ্ (স.খ.) বনে বনে হাতেবে ছো বা

লিহিবী খোপা (স.খ.) গলধনটল চুলি
নয়াই বজা খোপা, গলধনত দিয়া
চুলিব গীঠি ।

লিহ্ লিহীয়া (বি) আছাবিষ নিচিনা
দৌষল আক গা-সক ।

লীন্ (বি) লয়-পোতা, আন এটা বস্ত্তবে
মিলি একেটা হোতা ।

লীলা } (স.খ.) খেলা, কীকা
লীলা-খেলা } খেলা ।

লীলায়ে (ক্রি. বি.) খেলা-বস্ত্তবে,
অনায়াসে, সহজে ।

লীলিয়নি (স.খ.) সাপব দবে ঘনে-ঘনে
জিতা উলিয়াই কপোতা কার্য ;
জোক্ ব দবে বনব ওপবত থিয় হৈ
দুব ঘুবোতা বা পানীত কেবয়েবাই
যোতা কার্য ।

লীলিয়া (অ. খা.) সাপব দবে ঘনে-ঘনে
জিতা উলিয়াই কপা ; জোক্ ব
দবে বনব ওপবত থিয় হৈ দুব
ঘুবা বা পানীত বেগাই যা ।

লুংলুকা (অ. খা.) লুব, লুখা, অলপ
হুবহুকা। যেন বোধ জন্ম ; মনে
মনে কোন বস্ত্ত বিচারি হুব্. ।

লুংলুকা (বি.) চোবব দবে মনে-মনে
বিচারি হুবা ।

লুংলুকা (ক্রি. বি.) গোপনে, মনে-
মনে, গুপ্তভাবে, (জ্বাত খাটে) ।

লুকা (স.খ.) গুপ্তভাবে বা আনে
নেদেখাকৈ থ । (অ. খা.) গোপনে
বা আনে নেদেখা হৈ থাক্ ; ঢাক-
খা, আবৃত হ, যেনে, যেবত দুর্ধা
লুকাল, (ক্ৰম. স.) লুকাঙতা ।

লুকাণ্ড (ক্ৰম. স.) লুকোতা কার্য ।

লুকালুকি (স.খ.) এটা গোপনে থকা
আক আন এটাই তাক বিচারি
হুবা এবিধ খেল ।

লুকাঙ্কুকা (স.খ.) আববপবা দুব
উলিয়াই আকৌ লুকোতা কার্য ।

লুকিনাবেৰা (স. শ.) এবিধ গৰ্ভত
হোৱা ডাঙৰ গাঁৱ।

লুকুমাই (স. শ.) আহমৰ হুতকীয়া
বন্দী-লৰা। [কৰা।

লুকোৱা (স. ধা.) আনৰ দ্বাৰা গুপ্ত
লুটে (স. ধা.) হৰণ কৰ, বলেবে নি,
বস্তু নি গুপ্ত কৰ; যেনে, ডকাইতে
ঘৰ লুটে; চুৰ কৰি বা গোপনে
ধন বা বস্তু নি অৰ্বহীন কৰ; যেনে,
তাৰ চাকৰে তাক লুটে। (স. শ.)
বলেবে লোকৰ ধন বস্তুৰ হৰণ,
যেনে, লুটত পোৱা বস্তু।

লুট (স. শ.) পাৰ্শ্ব, গাৰ দাঁতি; ফাল,
দিশ।

লুটিবাগৰ (স. শ.) কাতি হৈ পৰি
থাকোতে তলৰ ফাল ওপৰ আৰু
ওপৰৰ ফাল তল কৰণ। [ওলটা।

লুটিয়া (স. ধা.) ওপৰৰ ফাল তল কৰ,

লুটিয়ালুটি (স. শ.) বাগৰা বাগৰি, সঘনে
ওপৰৰ ফাল তল আৰু তলৰ ফাল
ওপৰ কৰা কাৰ্য; ধৰকৰণ।

লুটিজুটি (ক্রি. বি.) বিনয়েৰে সৈতে
খাটি, জুতি-জুতি কৰি।

লুণীয়া (বি) লোণযুক্ত, লোণৰ গুণধকা।

লুতুৰা (বি) ইঞ্জিয় লুতলৈ বৰ লোভ
কৰা; সোৱাদ বস্তুৰ লোভ
সামৰিব নোৱৰা, সোৱাদ বিচৰা,
লুতীয়া।

লুতুৰি পুতুৰি (বি) বোকাৰে লেটিপেটি
লুংপুতনি (স. শ.) বৰ লোভ, লকলকনি
লুংপুতা (অ. ধা.) বৰলৈ লোভ কৰ,
লকলকা, (মনত খাটে)।

লুংপুতীয়া (বি) লকলকীয়া, বৰলুতীয়া
(মন বা হতাশ)।

লুখৰী-পাভ, } (স. শ.) এবিধ বৰ
লুখৰী-পাভ, } ডাঙৰ পাভ-মাছ।

লুখৰী-পিঠা, } (স. শ.) পিঠা-গুড়ি
লুখৰী পিঠা, } পানীত সিদ্ধাই এৰা-
গাখীৰ আৰু গুড় মিহলাই কৰা
এবিধ খাদ্য।

লুখুৱী (বি) গা-শকত, ডাঙৰ গা-মুক্ত,
(জী)। [হোৱা।

লুগু (বি) লোপ-পোৱা, গুচা, নথকা।

লুহ (বি) আকাংক্ষী, লুতীয়া।

লুতীয়া (বি) লোভ-কৰা, লোভী,
লোকৰ বস্তু পাবলৈ ব্যগ্র; কিতাত
সোৱাদ লগা বস্তুলৈ বৰ ইচ্ছা-কৰা
(স. শ.) লোভ-কৰা পুৰুষ। (জী)
(বি. স. শ.) লুতুৰী বা লুতুৰী।

লুব্ (স. ধা.) লুট, হৰণ কৰ, বলেবে
নি; বলেবে বস্তু নি গুপ্ত কৰ।

লুবি (স. শ.) নক লোৱা বা গছবোৱা
খনি, বচনী, খুৰলিলৈ খান বঢ়াই
দিয়া মাৰি।

লুককা (বি) লুতীয়া, লুতুৰা, লুকাই
ধাবলৈ বিচৰা।

লুক্কি (ক্রি. বি.) লোভ পূৰ্ণাবশিষ্ট
লোকে নেদেখাটক বিচাৰি আনি।

লুক্কা (বি) বাঢ়িব নোৱৰা, (শত্ৰুত
ধাটে) ; চহকী নোহোৱা।

লুক্কুংলুক্কুং (বি) ধন-সম্পত্তি আৰু ঘৰ-
বাৰী নথকা আৰু অকলশৰীয়া।

লুক্কুৰা (অ. ধা.) অলপটক ওপৰে-
ওপৰে যাজ্।

লুক্কুৰা (অ. ধা.) অলপ হুবহুবণি
জন্ম; চুলি-আদি গাত লগাব
নিচিনা বোধ জন্ম।

লুহিহী (স. খ.) নৈব দাঁতিত গজা
এবিধ খাগৰি জাতিৰ তৃণ।

লুহিয়ানি (স. খ.) লুহিয়াৰ হাবি।

লুহীয়া (স. খ.) লোহোৱা, কেৰাহী।

লেইলেই ছেইছেই (স. খ.) ডুঙ্ক বা
ঘিৰ কৰি ওচৰ চাপিব নিদিয়া
ভাব-বুজোৱা যাত।

লেউহা } (বি) লেওৰ বা পাতল
লেউলেহা } বোকাৰ নিচিনা।

লেউসেউ } (বি) ঠকা নোহোৱা,
লেউসেহা } যি কাললৈ হেঁচা যায়
সেই কাললৈ ভাজ-লোৱা।

লেঙ (স. খ.) লিপি দিয়া পাতল বস্ত্ৰ ;
তাপ-দিয়া পাজৰ তলিত লিপি
দিয়া বোকা।

লেং (স. খ.) বন্ধা, ওৰ-কাহ হৈ
যাহুত জুকাই যোৱা ৰোগ।

লেংটি (স. খ.) কপিন, কুই ভণিনাৰ
যাজে হুয়াই কেবল ওপাৰ-ঢকা
ঠেক কাপোৰ।

লেংপলীয়া (বি) গা-শক আৰু ওৰ-
যাহুত ধাটে) (জী। লেংপলী)।

লেংপেংকে (ক্রি. বি.) গা-শকত নো
হোৱাটক ওৰ হৈ ; যেনে, লহাটো
লেংপেংকে বাঢ়িছে।

লেংলেহীয়া (বি) গা-শক আৰু ওৰ,
লেহা, (গছত ধাটে)।

লেংলেংকে (ক্রি. বি.) গা-শকত নো
হোৱাটক ওৰ হৈ ; যেনে, ভামোল
ছোপা লেংপেংকে বাঢ়িছে।

লেকাত্ (বি) জাত, জাগৰ-লগা ;
সুদাৰ্জ, ভোকত হুণ পোৱা।

লেকেচি, "লকচি" চোৱা।

লেকেচিয়া (অ. ধা.) পেছুৰিয়া, অল-
পটক পোৰা। [হোৱা, হেঁচা।

লেকেচীয়া (বি) ভালটক পুৰঠ নো-
লেকেটা (বি) লেটেকা।

লেখ (স. ধা) লখ, সংখ্যা কৰ, হি-
চাপ কৰ। [কৰোঁতা ; লেখক।

লেখক (স. খ.) লিখোঁতা, কাকত-
লেখক (স. খ.) লিখা কাৰ্য।

লেখনী (স. খ.) কীপ, আধৰ-লিখা
কাঠী। [যচনা।

লেখা (স. খ.) লিখা কাকত, চিঠি ;
লেখক (স. খ.) লেখক, লিখা ব্যক্তি

সায়ন্ত নিবৃত্ত লোক, বি সমায়
লিখে।
লেখি (স. প.) ওকণীৰ কণী, ফুটনি।
লেখোঁতা (কৃদ. স.) গণনা-কৰোঁতা;
লিখোঁতা, কাকত-কৰোঁতা; (স্ত্রী)
লেখতী। [যাণ; সীমা-সংখ্যা।]
লেখ-লোখ (স. প.) সংখ্যা আৰু পৰি-
লেখা (বি) বৰ ওখ. (গহত খাটে)।
লেখোঁতা-লেখোঁৰি (স. প.) ৫টা কুকুৰে
গা ঘঁহাৰ্হি কৰি দেখোৱা ঘৰম;
ভিত্তিত থবাথৰি কৰি কৰা চেনেহ,
(হালুহত খাটে)।
লেটাৰ্ (স. ধা.) খোঁজ কাঢ়োঁতে
জোকাৰ (হাতত খাটে) (স. প.)
খোজ কাঢ়োঁতে হাতৰ সকলন।
লেচাবী (স. প.) এবিধ অসমীয়া ছন্দ।
লেচিয়া (বি) বদত দিয়াত আধা
ভুকোৱা, ভালকৈ হুকোৱা,
(ধানত খাটে)।
লেচীয়া (বি) একালে অধিক গধুৰ,
এফলীয়া (ভাৰত খাটে)।
লেচু (স. প.) ছিহ্ন, লিপিট, চেলা;
বনি, বোগৰ কাৰণ।
লেচ্কেচ্ (স. প.) অলপ বিবাহ বা
দম; লেচা। [বস্তব কোছা।]
লেখা } (স. প.) বেধি, চেলা বটা
লেখোঁতা } চুলি; সূতাৰ নিচিনা

লেখোঁতা-বাহ (স. প.) এবিধ বীজ
হেই-থবা লতা; তাৰ গুটি।
লেখোঁৰি (স. প.) পাত শুকাই বজা
কিছুমান থানৰ খোকৰ আঁঠি।
লেখাই (স. প.) এবিধ বৰ দীঘল,
ঘাটত বগোৱা বেঁত।
লেখু (স. প.) দীঘল আৰু ডাঙৰ ফই।
লেখুৱা (বি) টানিলে দীঘল হৈ যোৱা
(আঠাৰ নিচিনা বস্তত খাটে)।
লেই (অ. ধা.) লোই, ঘাটত পৰি চুঁচৰি
বা, (বস্তত খাটে); যেনে,
কাণোৰ থান লেটিছে। লেটি
ল, বোকাড বা ধূলিত বাগব।
লেটা (স. ধা.) ঘাটত বা বোকাড
চোঁচবাই নি; সান, মিহলা-মিহলি
কৰ; মোৰত লিগু কৰ, দোৰীৰ
সৰী কৰ; লেটাইবে মেৰা লেটা-
ইত মেৰাই নেছা কৰ, (সূতা)।
(স. প.) বাহ সাজি তিতবত থকা
পলু।
লেটাই (স. প.) উষাতকৈ ডাঙৰ
এবিধ সূতা-মেৰোৱা সঁজুলি।
লেটা-গুটি (স. প.) এবিধ লতাৰ নিচিনা
গছৰ কাঁইটীয়া বাহত থকা তিত্তা
ফল। তাৰ গছৰ নাম লেটা-
কাঁইট।
লেটিপেটি (বি) বৰকৈ বোকা-আদি
লগা, সুতুৰিগুতুৰি; সানমিহলি,
মিহলোৱা।

লেটিয়া (স. ধা.) মাটি, ধূলি বা বোকাভ
বাগবা বা চৌচবা ; সান-মিহলি
কব., মিহলা ; দোবীৰ সজীকব,
দোষত লিপ্ত কব ।

লেটিয়ালেটি (স. ধা.) এজনে আন
এজনক ধূলি, বোকা বা মাটিত
বাগবোতা বা চৌচবোতা কাৰ্য্য ;
বাগবাবাগবি ।

লেটেকা (বি)টানিলে দৌঘল আক এৰি
দিলে আগৰ সমান হোৱা, নিছিগা-
নভগা ; বৰ কষ্ট পাইও নমৰা ।

লেটেকু (স. ধা.) এবিধ গছ আৰু তাৰ
অলপ টেঙ্গা ফল ।

লেটেকুৱা (স. ধা.) গৰু-মহৰ চকু উৰুহি
বগা হোৱা ৰোগ ।

লেটেজা, (বি) আটেজা ।

লেটপেটু (বি) লেটিপেটি ।

লেটপেটা (স. ধা.) বোকা-আদি সান্
বা লগা ; মিহলা, এবিধ আন
এবিধৰ লগ লগা ; দোষত লিপ্ত বা
দোবীৰ সজী কব । [লেজা, ততব ।

লেঠা (স. ধা.) এবিধ বা শেষ কৰি
আজৰি হব নোৱৰা কাম ;

লেঠিয়া (স. ধা.) ইজিতেৰে দোষ
আবোপ কৰ, ভাবেৰে দোষ দি ;
যেনে, নিজে কৰা দোষ আনলৈ
লেঠিয়াইছে, সি দোষ কৰি আনলৈ
লেঠিয়াইছে ।

লেঠিয়ালেঠি (স. ধা.) ই জনে সি জনক
দোষ দিয়ন, পৰস্পৰ দোষাবোপ ।
লেত্কেতীয়া (বি) নিকলীয়া, পিছল ।
লেত্বেতু (বি) লেউসেৱা ।

লেতেৰা (বি) মলিন, খেহেটা ; ভাটি-
অভটিৰ বোধ-নথকা ; (স্ত্রী)
লেতেৰী ।

লেতেৰ্ পেতেৰ্ (বি) মলিন বা অভটি
বস্ত্ৰৰে মিহলি বা সংসৰ্গী হোৱা ;
লেটিপেটি ।

লেথাৰি } (স. ধা.) ইটোৰ পাত সিটো
লেথেৰি } লাগি হোৱা শাবী, লালী,
লগালগি হৈ কৰা অৱস্থিতি ।
(বি) ইটোৰ পাত সিটো লাগি
শাবী হৈ থকা ; যেনে, বজাৰৰ
ঘৰেৰেৰে লেথেৰি ।

লেদেনা ওকহু, নৰিয়াৰ বা লৰাৰ
গু-মুত শুচা, নৰিয়া বা লৰাক
প্ৰতিপাল কৰ ।

লেদেদীয়া (বি) গধুৰ, । [দেদা ।
লেধা (বি) গা-গধুৰ, বৰকৈ লৰি-চৰি
হুবিব নোৱৰা ; কাষত লেহেহ,
লেধাইশামুক (স. ধা.) লাইশামুক ।

লেথেয়া (বি) লেদেদীয়া, গধুৰ ।

লেন্ (স. ধা.) যবৰ লগাথৰ ইজাৰে
লৰাৰ দৰে আধাৰক উজাবণ কৰি
কথা-কোৱা কাৰ্য্য ।

লেন্-দেন্ (স. ধা.) দেনা-পাওনা,

দিয়া নিয়া সখ্য ; পক্ষ্মৰ অহা
 বোহা ; বৰম-প্ৰীতি ।
 লে-নিয়া (অ.খ.) মৰম লগাবলৈ লবাব
 দৰে আধা ছুটাই কথা ক ।
 লে-নী (বি) মৰম লগাবলৈ লবাব দৰে
 কোয়লৈক আধা ছুটাই কথা
 কোৱা (স্ত্ৰী) । [মৰম ।
 লেপ্ (স. খ.) সৰু সঁহাৰ , লেণ্ড,লিপি
 দিয়া বোকা আদি ; লিপি দিয়া
 লেপন্ (স. খ.) লিপি কাৰ্য্য ।
 লেপা (বি) বৰকৈ সিজি লেণ্ডৰ নিচিনা
 হোৱা, জবজবীয়া নোহোৱা,
 (ভাত-আদি) ।
 লেপেটা পাব্, লেপেটা পাৰি বহু, ছই
 ঠেং কৌচাই ভপিনাৰ পাচ-ভাগ
 পেলাই বহু ।
 লেপেটীয়া (বি) এবাৰ থবা কাৰ্য্য অন্ত
 নহয় মানে এবি নিখিয়া, আবন্ত-
 কৰা কামত লাগি থকা ।
 লেপ্‌থেপ্ (বি) বৰ বন,ইটোৰ পাত
 লেপ্‌থেপীয়া) সিটো লগা, (আধৰ) ।
 লেপ্‌লেপীয়া (বি) লেণ্ড বা বোকাৰ
 নিচিনা,লেপা,জবজবীয়া নোহোৱা
 (ভাত-আদি) ।
 লেবা (বি) স্পষ্টকৈ কথা কব নোৱৰা ;
 ভালকৈ কথা কব নজনা ।
 লেবেবাহতীয়া (বি) বাওঁ-হাতেৰে
 কামকৰা, বাওঁহতীয়া ।

লেবেবাহাত্ (স. খ.) বাওঁ-হাত ।
 লেম্‌টৌ (স. খ.) বন্দীৰ নিচিনাকৈ
 লোকৰ পাচত ফুৰোতা ; ভাল নে
 বেয়া বিচাৰ নকৰি আনে যেনে
 কৰে তেনে কৰোতা ।
 লেম্‌লেমীয়া (বি) অদ্ভুত, শিথিল,ঢিলা ;
 বান্ধ নথকা, (কথাত বা মাহুহত
 খাটে) ।
 লেবা (স. খ.) মনিষ মেৰা ।
 লেকৰা (বি) ভাঙৰ আক ওলমি পৰা
 (ঠুঙা খাটে) ।
 লেকৰা-ওঁঠা (বি) ভাঙৰ আক ওলমি
 ঠুঙাক (স্ত্ৰী) লেকৰা-ওঁঠী ।
 লেবেল্ (অ. খ.) জঁই পৰ, অলপ শুকা,
 (গছৰ পাত-আদিত-খাটে) ।
 লেলা (অ. খ.) জিতা ওলমি ; মুখৰ
 পানী উলিয়া, লাল পেলা ।
 লেমাঁউটি (স.খ) লালটি, মুখৰপৰা বৈ
 পৰা বস । [বন ।
 লেলেউ (স. খ.) এবিধ দীঘল মোটা
 লেলেটীয়া (বি) ললাট ফুঁকা, বৰ কট
 পাইও নমৰা, ললাটী ; বৰকৈ
 ত্ৰোকপিয়াহ সহিব পৰা ।
 লেলেৱনি (স.খ.) লেলেউ-বনৰ হাৰি ।
 লেৱা (স. খ.) এবিধ ছকাটী গছ ।
 লেৱা-কটীয়া (স. খ.) মাটি বোকা কৰি
 সিঁচা ধান ।
 লেশ্ (স. খ.) খনিটো, কথিকা ।

লেখকা (বি) গা-পাতল, লাহী, শকত
আক ঠিক। নোহোয়া ; সহজে
ভিৰ-খোয়া বা তাঁজ লোয়া ।

লেখিত (স. শ.) লিখিত ।

লেখিতা (বি) তিবোতা যত। দুইবে
বাজ, নপুংসক, জী বা পুংসক
সম্পূর্ণ চিন নথকা । [পলয়।

লেখিত (বি) জুৰ, খবটক কাম কৰিব
বা চলিব নোৱৰা । (স. শ.) বিলম্ব,

লেখিব। (বি) অসমর্থ, অপাৰগ ; দুৰ্বল ।
লৈলৈখৈথে (স. শ.) বৰ দুৰ্গতি, বৰ
কষ্ট, আপদ ।

লো (স. শ.) অজ্ঞ আদি গঢ়া এবিধ টান
ধাতু ; চকুৰ পানী, লোভক ।

লোক (স. শ.) জুবন, জগত, স্বৰ্গ,
পাতাল, পৃথিৱী, এই তিনিবি এক ;
মজ্জা, মাজ্জা ; পৰ, আপোনাত-
কৈ আন ।

লোকচান (বি. হিং) নষ্ট, হানি ।

লোকচানি (স. শ. হিং) হানি, ক্ষতি ।

লোকান্তৰ (স. শ.) এই পৃথিৱীতকৈ
আন এক জগত ।

লোকান্তৰিত (বি) মৃত, মৰা ।

লোকাপাৰ (স. শ.) নেজ থিয়কৈ থকা
এবিধ পাব জাতিৰ চৰাই ; তাৰ
গঢ়েবে সজা এবিধ কাণৰ অলকাৰ
লোকা (অ. ধা.) লোৰ ধান বা কৰ ।

লোচন (স. শ.) চকু ।

লোচা (স. শ.) লীৰে-পখালিয়ে এটৈ ধৰ
মাটি ।

লোট (অ. ধা.) কাৰি হৈ পৰি বাগ-
বাবাপৰি কৰ ; ওলৰি মাটিত চুঁচৰি
বা, (কাপোৰ আদিত বাটে) ।

লোটনি (স. শ.) মাটিত আঁঠু কাঢ়
সেৱা কৰি কৰা বাটনি ।

লোটা (স. শ.) লাউৰ নিচিনা ডিঙিৰে
এবিধ অজ-পাজ ।

লোটালুটি (স. শ.) বাগল বাগৰি ।

লোঠোলা (বি) গা-শকত, মোটা ।

লোণ (স. শ.) খাবৰ জল থকা সাগৰৰ
বা পুখুৰ পানী পাগি কৰা বা আক
বত উৎপন্ন এবিধ বস্তু, লৱণ ।

লোণা (লি) লোণ দি খোৱা ।

লোভক (স. শ.) চকুৰ পানী, লো ।

লোভৰ (স. শ.) আশ্ৰয়, আলয়, বন্ধন ।

লোদোৰা } (বি) বৰ পুট,

লোদৰ পোদোৰ } মজ্জাল (মাজ্জত
বাটে) ।

লোধোয়া (বি) মজ্জাল, (গাত বাটে),
গা-শকত, বৰ পুট, (মাজ্জত বাটে) ।

লোপ (স. শ.) অমৰ্শন ; নাশ ।

লোপ-খোপ } (বি) লুপ্তবিগিঠা বা
লোপ-পুপীয়া } বোকাৰ নিচিনা ।

লোত (স. শ.) আকাঙ্ক্ষা, পৰব বস্তুৰ
নিষিদ্ধে ইচ্ছা ; ইচ্ছিব লুপ
অৱস্থা বস্তু ভোগ কৰিবৰ বাহা ।

লোভী (বি) লুভীয়া, লোকৰ বস্ত
পাৰলৈ ব্যগ্র ।

লোম-কুপ্ (স. শ.) পাব নোমৰ বিদ্ধা

লোব্ (স. শ.) ঠেক্ তবং খাটৈ । (স. শ.)

কাটি সংগ্রহ কৰ্ বা গোটা,
(খৰিত খাটে) । [কুৰ্ ।

লোবোন্ধ (স. ধা.) বিচাৰি কুৰ্, লুক্কি

লোলা (বি) লৰি থকা, টিলা, আট খাই
নথৰা, কাপ নোখোৱা ।

লোলাসোলা (বি) বৰ লোলা ।

লোৱা (স. শ.) বন্দীয়াবৰ ভৰিত লগোৱা

শিকলি । (অ. ধা.) লোতক বোৱা,

পানী উলিয়া; যেনে, চকুৱে লোৱা-

ইছে । (স. ধা.) ভাজ, ভাজি টান

কৰ্ (পিঠা শুড়িত খাটে) ; গ্রহণ
কৰা । [ভেৰ বা মল ।

লোৱাচুৰ্ (স. শ.) তাপ পোৱা লোব

লোৱাবি (স. শ.) কুন্দাবৰ মূৰ-জোড়া
বটালী ।

লোৱাল } (বি) লোবে সাজি মুখত

লোৱালি } ভীণা-লগোৱা, বৰ চোকা

লোহন (স. শ.) গ্লোভন, চহ, ভুং-
ভুজনি ।

লোহা (স. শ.) লো, এবিধ টান ধাতু

লোহিত্ (বি) বৰা ।

লোহোৰা (স. শ.) লোৰ ভাত-বজা পাত্ৰ ।

লৌকিক্ (বি) দেৱত চলিত, সকলো

দাৱহে জনা বা কৰা ।

লৌহালপা (বি) মিছলীয়া ; এক সম্বন্ধত

এক আন সম্বন্ধত আন এক কথা-

কোৱা ; লম্পট ; মিছা ; লবচৰ

হোৱা, হৰকতবক, (কথাত খাটে)

লোহ (স. শ.) লোহা, লো । [প্ৰচা ।

লৌহময় (বি) লোৰ দৰে টান ; লোবে

লৌহিত্য (স. শ.) ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদ ।

শ ।

শ (স. শ.) শব্দ, মৰা দেহ । (সং) পাঁচ কুৰি ।

শইকীয়া (স. শ.) এশ কাঁড়ীৰ ওপৰৰ

বিষয়া ।

শংখ "শঙ্খ" চোৰা ।

শঁকালি (স. শ.) পানীৰ তলত থকা

মাছ-কাছ-খোঁচা মূল ।

শকচুৰ্ } (স. শ.) এবিধ গাত হাল-

শঁকচুৰ্ } ধীয়া আৰু কলা আৱৰ্তিব

নিচিনা সাঁচ থকা সাপ ।

শঁচ (অ. ধা.) মলত্যাগ কৰি বহিৰ্দ্ৰাৱ ধো

শঁতা (অ. ধা.) ভাগৰ পলুৱা, বিজ্ঞায়

কৰ্, জিৰা (স. শ.) লালী বৰমূল ।

শক (স. শ.) শকাব্দিত্য বজাব দিনৰ-

পৰা চলা এটা বছৰৰ লেখ ;

কোনো এক বিশেষ ঘটনাৰ পৰা

কৰা বছৰৰ লেখ ।

শকট (স. শ.) বোজা কঢ়িওৱা পাত্ৰী ।

বকত্ (বি) ভাঙ্গব, খুঁট, মোটা, দৃঢ়,
ভাট, বলবন্ত ।

শব্দত্ কৈ (ক্রি. বি.) দৃঢ়রূপে, টানকৈ ।

শক্তি (স.শ.) বল, পৰাক্রম ; ক্ষমতা ;
এবিধ শেল ।

শক্তিমন্ত্ } (বি) বলবন্ত ; বলী ; (স্ত্রী)

শক্তিমান্ } শক্তিমতী । [নথকা ।

শক্তিহীন (বি) নিরীক্ষী, দুর্বল ; ক্ষমতা

শক্ত (স.শ.) এবিধ শ-ধোরা চবাই ;

(স্ত্রী) শক্তনী ।

শব্দ (স. শ.) শব্দ । [সম্ভেহ ।

শব্দা (স. শ.) ভয়, সংশয় ; আশঙ্কা,

শব্দায়িত (বি) শব্দায়ুক্ত ।

শব্দাহীন (বি) শব্দা নথকা ।

শব্দিত্ (বি) ভীত, ভয়-পোরা ।

শব্দ (স.শ.) এবিধ মুখেৰে বহোৱা বা
দেহতাক পানী দিয়া সাগবৰ শাস্ত্ৰ
কথ খোলা ।

শচা (স. শ.) ইজব ভাৰ্যা ।

শচিবট্ (স.শ.) মুখেৰে দেখোৱা বহুতা,
যিহা প্রীতি ।

শচিবট্ (অ. ধা.) মনত আন তাৰ বাধি
মুখেৰে বহুতা দেখা ।

শচিবটীয়া (বি) মুখেৰে বহুতা-দেখোৱা ।

শঠ্ (স.শ.) বকক, দুৰ্জয়, ঠাক-দিওঁতা

শঠতা (স. শ.) শঠৰ স্বভাব বা গুণ,
দুৰ্জয়ালি ।

শঠাঘিতিব্ } (স.শ.) যিহা বন্ধ, কপ
শঠাঘিতি } চীয়া যিহা ।

শপ্ (স. শ.) এবিধ গুহু, তাৰ ছালব
পৰা কৰা শূতা ।

শত্ (সং) এশ, পাঁচ হুবি ।

শতভিবা (স.শ.) পচিশ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ ।

শত সহস্ৰ (সং) এশ হাজাৰ, এক লাখ ।

শতিক (স. শ.) একৰ পৰা এশলৈকে
বহুবব শূঠ ।

শতমূল্ (স. শ.) এবিধ দৰবৰ গছ ।

শক্ত (স.শ.) অপকাৰী লোক, বৈৰী ।

শক্ততা (স. শ.) শক্তৰ কাৰ্য্য, অপকাৰ,
বিৰোধ । [তোল্ ।

শক্ত শাল, শক্তক হিংসা কৰ, পোটক

শনি (স.শ.) সপ্তম গ্রহ ; সপ্তম বাব ।

শনিবৰীয়া (বি) শনিবাৰে তোৱা ; শনি
বাবৰ সম্পৰ্কীয় ।

শনি-বাব্ (স. শ.) সপ্তাহৰ শেষ দিন ।

শপ্ (স. ধা.) গালি পাব্ ।

শপত্ (স. শ.) দেহতাব নাম লৈ বা
কোনো পবিত্ৰ বস্তুৰ বা দেহতাব
মূৰ্ত্তিৰ আগত কৰা স্বীকাৰ বা
অস্বীকাৰ । শপত্ কৰ, শপত্
ধা, দেহতাব বা ধৰ্মৰ নামে অস্বী-
কাৰ কৰ, দেহতাব মূৰ্ত্তি বা
পবিত্ৰ বস্তু আগত লৈ স্বীকাৰ বা
অস্বীকাৰ কৰ । শপত দি, দেহ-
তাব, গুৰু বা দৰমহা যাজ্ঞব

নামে কোনো কাৰ কবিসঠৈ
বা নকবিসঠৈ ক ; বেনে ; তোব
পুতেবৰ শপত যোব ধাবৰ ধন
খিনি দে । ১

শপতা (স. ধা.) শপত দি।

শপতাশপতি (স. ধা.) ইজনে সি জনক
শপত দিয়া কাৰ্য্য।

শব্দ (স. ধা.) শব্দ, ধ্বনি, মাত।

শব্দ, (স. ধা.) ধ্বনি ; অৰ্ধবৃক্ত মাত।

শব্দার্থ (স. ধা.) শব্দৰ অৰ্থ, ভাবঠৈ
নেচাই কেবল শব্দৰ অৰ্থ ধৰি
কৰা ব্যাখ্যা। [কাঁইটীয়া গছ।

শমীধ (স. ধা.) এবিধ হোমত লগা

শয়ন (স. ধা.) শোয়ন, শোৱা কাৰ্য্য।

শয়ন-গৃহ } (স. ধা.) শোৱনি-ঘৰ,
শয়নাগাৰ } শোৱা-খোঁটালী।

শয়েকীয়া (বি.) এণ টকা মূল্যব।

শয়কীয়া (স. ধা.) শইকীয়া।

শয্যা (স. ধা.) শোৱা তুলী-পাট।

শব্ (স. ধা.) কাঁড়, বাণ।

শব্ } (স. ধা.) এবিধ বহুত

শব্ পহ } কঁড়া মেলা শিলেবে জন্ত

শব্ (স. ধা.) আশ্রয় ; ভকত হোৱা

বা নৈকৰ ধৰ্ম্মৰ শিক্ষা ; কোনো

অপকাৰবপৰা বন্ধা পাবলৈ বজা

বা ভাণব মাছহৰ নাম কৈ কৰা

চিৎকাৰ ; ২২ নক্ষত্ৰৰ পৰা ২৭

নক্ষত্ৰলৈকে ঘৰ বজা, বাহ কটা

আৰু খেতিব কাৰ নিবেধৰ দিন,

মাৰ ; শপত। ১ [অভয়-খোজা।

শব্ণাগত (বি.) আশ্রয়-ভিক্ষা-কৰা।

শব্ণাগত (বি.) আশ্রয়-লোৱা, আশ্রিত।

শব্ণার্থী (বি.) শব্ণাগত।

শব্ণীয়া (বি.) ভকতীয়া, হিন্দু-ধৰ্ম্ম-
লোৱা। (স. ধা.) হিন্দু-ধৰ্ম্ম-লোৱা
কছাবী।

শবত } (স. ধা.) এটা ঋতু,

শবত-কাল } আহিন-কালি।

শবধুয়া (বি.) শবাধত লগা, শবাধ-
সম্পর্কীয়।

শবাধ (স. ধা.) বৃত্তক বা পিড়সকলৰ
উদ্দেশে জল-পিণ্ডাদিৰ ক্ৰিয়া।

শবাই (স. ধা.) দেহতাক নৈবেদ্য-দিয়া
আৰু ভাদব-লোকক বজা-ভেটা
এবিধ ধিয় কাণেৰে খুৰা-লগোৱা
পাত্ৰ। [বনৰীয়া চবাই।

শবালি, (স. ধা.) এবিধ হাঁহ-জাতিৰ

শবীৰ্ (স. ধা.) দেহ, গা।

শবীৰী (বি.) দেহযুক্ত, গা থকা।

শব-বুটি (স. ধা.) ববযুগৰ ঘৰে লালী
হৈ পৰা কাঁড়বিলাক।

শৰ্ভা (স. ধা.) বায়ুগৰ উপাধি।

শল্ (স. ধা.) এবিধ কাঠ-মাছ।

শল্ (স. ধা.) কাঠৰ ওপৰত লগোৱা
বৰণৰ ওপৰত লা লগা।

অলঙ্কাৰ (স. অ.) এবিধ ভাৱৰ গছ ।
 অলঙ্কাৰ (স. অ.) বিজ্ঞাত হুৱাই হুৱাব
 মৰা চুটি মাৰি ; নকলাৰ ভাং ।
 অলঙ্কাৰ (স. অ.) লো, বাঁহ বা কাঠৰ মূৰ
 ছোৱা গোটা কাঠি ; জলি থকা
 চাকি ; দোপ-কাঠি, ইডৰৰ মূৰ
 মেৰোৱা লোৰ কাঠি ।
 অলঙ্কাৰি (স. অ.) চাকি-লগোৱা
 কটাঁকাৰি বা ভুলা শলিতা ।
 অলঙ্কাৰ (স. অ.) প্ৰশংসা কৰ, গুণ
 বৰ্ণনা, ভাল বোন্ । (অ. অ.)
 ঠু বুলি সম্ভাতি দি । (স. অ.)
 উপকাৰ-স্বীকাৰ ; প্ৰশংসা । অলঙ্কাৰ
 পা, প্ৰশংসা পা । অলঙ্কাৰ ল,
 উপকাৰ বান্ ।
 অলঙ্কাৰ (বি) বৃত্ত, টেজৰ ।
 অলঙ্কাৰ (বি) অলঙ্কাৰ হবৈ গোটা, ন
 ভগা, (চাউলত খাটে) ।
 অলি (স. অ.) বাঁহ বা লোৰ গোটা দীঘল
 অলি বা কাঠি ।
 অলিভা (স. অ.) অলঙ্কাৰি, শিহা ।
 অলিমা (স. অ.) এবিধ ভাৱৰ নিগনি,
 বঁৰিয়া । [পোহালি ।
 অলম্বাৰি (স. অ.) সৰু অল-বাহ, অলৰ
 অলম্বাৰি (স. অ.) মূৰলিৰ থিয় মাৰি ;
 হোলাৰ ওপৰৰ মাৰি । [নিৰহ ।
 অলম্বীয়া (বি) অলিৰ দৰে পোন আৰু
 অল (স. অ.) অ, মৰা দেহ ।

অলম্ব } (স. অ.) চক্ৰ, ধোৱা ।
 অলম্ব }
 অলম্ব (বি) পৰিহৃত মূৰাৰ, সাইজ, বৰণ
 নোহোৱা, উপলম্ব, শাৰ কটা
 লম্বু হোৱা ।
 অলম্ব (স. অ.) সৰু সোৱা প্ৰকাৰৰ কটা-
 ছিৰা বতন, অলম্ব । [ইত্যাদি ।
 অলম্ব (স. অ.) বেতিৰ উপলম্ব, বেতিৰপৰা
 হোৱা গুটি, পাত, ঠাৰি, মূল,
 অলম্বাণী (বি.) অধিক অলম্ব উপলম্ব
 কৰা, লাকৰা, (মাটি) ।
 অলম্ব (স. অ.) অলম্ব ।
 অলম্ব } (স. অ.) এবিধ দীঘল
 অলম্ব-পৰ } পাচ ঠেঙেৰে অঁপিয়াই
 হুৱা অলম্ব ; এবিধ অলম্ব নিচিনা,
 কিন্তু তাতকৈ সৰু অলম্ব ।
 অলম্বীয়া (বি) অলম্ব অলম্ব হলেই ভুনা ।
 অলম্ব (স. অ.) ভাৰ্য্যাৰ বা স্বামীৰ
 বাপেক ।
 অলম্ব } (স. অ.) লোকৰ অলম্ব
 অলম্ব } কামনা, পৰৰ অলম্বল হবলৈ
 বোলা বাক্য । [মাহ ।
 অলম্ব (স. অ.) প্ৰাৰ্থনা, বহুৰৰ চতুৰ্থ
 অলম্ব-অলম্ব (স. অ.) অলম্ব আৰু অলম্ব ।
 অলম্ব-বৰণীয়া (বি) বৰ বগা বা গোটেই
 কলা নোহোৱা ।

শাকিনী } (স.শ.) ফুলকণী ভিৰোতা,
শাকিনী } হতাকিনী ভিৰী, এবিধ
কাল্পনিক আপদীয়া শাকিনী ।

শাত্ (বি.) হিব ; জ্ব, শীতল ।

শাতি (স.শ.) শান্তি, হিবতা, ধৈৰ্য্য ।

শাক (স.শ.) শান্তি খোৱা ভূণ, যাহুহে
সিদ্ধাই খোৱা পাত, ফুল আদি ।

শাকনি (স. শ.) শাক-পাচলি কৰা
ঠাই ।

শাক্ত (বি.) দেৱীৰ উপাসক ।

শাখা (স.শ.) ডাল, ঠাল ; তাৰ নিচিনা
আন বস্তু ।

শাপ্ } (স. শ.) অজ্ঞ বঁহি চোকা
শান্ } কৰা সজুলি ।

শান্-বালি (স. শ.) শান-বন্ধা বব-
ফুলীয়া বালি, শিল-বালি ।

শান্ত (বি) হিব, শান্তি, ধনধকা, জ্ব,
শীতল । [হিব আকৃতিযুক্ত ।

শান্ত-মুষ্টি (বি.) ঘেৰোতে গহীন,

শান্তি (স.শ.) হিবতা, ফুলফুলৰ অতাব ;
শান্তনা, শোক, ভয় বা উদ্বেগৰ
অতাব ; আপদৰ বা গাৰ ছুখৰ
উপশম ; বিল্লাস, জিবণি ; শুচি
কৰিবলৈ পবিত্ৰ পানী ছটিওৱা
কাৰ্য্য । [শুচাবলৈ কৰা পূজা ।

শান্তি-কৰ্ম (স. শ.) হুখ বা আপদ

শান্তিকৰ্মী (বি.) আনৰ নিমিত্তে
শান্তি-কৰ্ম কৰা ।

শান্তি-বিয়া, (স.শ.) বিয়া-বিয়া হোৱালী
দশ-ভাৰ্য্য হলে স্বামীৰ ঘৰলৈ
নিযব সম্বন্ধ পবিত্ৰ পানীৰে শান্তি
কৰা কাৰ্য্য । [পবিত্ৰ পানী ।

শান্তিয়নি (স. শ.) গাত ছটিওৱা-

শান্তী (বি.) সতী, হুচৰিতযুক্তা ।
(স. শ.) সতী ভিৰোতা ।

শান্তনা (স. শ.) শান্তনা, প্রবোধ ।

শাপ্ (স. শ.) শাউ, আনৰ অন্তৰ
বাহা । (স. শ.) শাউ দি, ঘন
বা বাক্যেৰে আনৰ অন্তৰৰ কামনা
কৰ । [পৰা ।

শান্ (বি.) উপশম ; লঘু হোৱা, কৰ

শামুক (স. শ.) এটা কঠিন বাহৰ
ভিতৰত থকা এবিধ পানীৰ জন্তু ।

শামুকীয়া (স. শ.) গোবোৱাৰ তলত
হোৱা এবিধ ঘা ।

শামুকীয়া-গাঁঠি (স. শ.) এবিধ বৈত
পুতৰ গাঁঠি ।

শামুক-ভজা (স. শ.) এবিধ বক-
জাতিৰ চৰাই । [হোৱা ।

শাম্য (বি.) শাম, হাস-পোৱা, লঘু

শাব্ (অ. ধা.) পানীৰ ওপৰত ফালেৰে
ছাটি মাৰি তললৈ বা, (বাহ) ।

শাবী (স. শ.) শ্ৰেণী, লালী ।

শাবীৰিক্ (বি.) কাৱিক, শবীৰব ।

শাপ্ (স. শ.) এবিধ শলৰ নিচিনা
তাতটকৈ ভাৰ্য্য বাহ ; চেপেটা

বা জোকা মুখেৰে এডোখৰ বাঁহ
বা কাঠ; শিল্প-কৰ্মৰ ঘৰ বা ঠাই;
কাপোৰ বোৱা যতন; হাতীৰ বা
ৰোঁবাৰ ঘৰ; প্ৰাণ-দণ্ড কবিবৰ
নিমিত্তে থিয়কৈ পোতা জোকা
বাঁহ বা কাঠৰ শূল; যতন।

শাল্মাৰ, শালমুখাই লবচৰ নকৰা
বা চান কৰ। [ধান।

শালি (স. শ.) ৰোপিত মাটিত বোৱা-
শালিকা (স. শ.) মইনা-জাতিৰ দুবিধ
চৰাইৰ সাধাৰণ নাম। এবিধ
ছুটিয়া-শালিকা, সি হাবিত থাকে
আন বিধ ঘৰ-শালিকা, সি প্ৰায়ে
ঘৰৰ চালত বাহ লয়; (জী)
শালিকী বা শালিকবী।

শালে-কটা (বি.) পোনেই তাঁত-শালৰ
পৰা কাটি অনা, গোটেই নতুন।

শালচকুৱা (বি.) চোকা দৃষ্টিযুক্ত,
টেঙৰ।

শাল্পতি (স. শ.) ভাৰ্য্যাব বায়েক বা
ভনীয়েকৰ প্ৰিয়ক।

শালমন্) (স. শ.) ডেকা বয়সত
শালমইনা) গালত হোৱা এবিধ গছ।

শালমশাল (স. শ.) মৰিশালি।

শালমশালী (স. শ.) মৰিশালীৰ তুতুনী।

শালম্ (বি.) চিৰহাৰী, সদায় থকা,
নষ্ট নোহোৱা।

শাস (স. ধা.) শাসন কৰ, দয়।

শাসন (স. শ.) দমন; আনক তলত
বাৰি ইচ্ছা যতে চলোৱা কাৰ্য্য।

শাসিত (বি.) দমিত, অধীন হৈ থকা,
বশীভূত।

শান্তি (স. শ.) দণ্ড; বাতনা, বৰ কটা।

শাস্ত্ৰ (স. শ.) উপবৰ আদেশত হোৱা
নীতি, ধৰ্ম বা বিজ্ঞানৰ শিক্ষা
দিয়া পুৰি; শাস্ত্ৰ চৈধ্যখন, যেনে,
শিক্ষা, কল্প, নিকল্প, জ্যোতিষ,
ছন্দ, ব্যাকৰণ, বীৰাংশা, ভাষ্য, দণ্ড,
আয়ুৰ্বেদ, শূতি, পাঞ্চৰং, ধনুৰ্বেদ
আৰু কাব্য।

শাস্ত্ৰজ (বি.) শাস্ত্ৰ-জনা।

শাস্ত্ৰ-সিদ্ধ (বি.) শাস্ত্ৰ অমুনাৰে উচিত।

শাস্ত্ৰীয় (বি.) শাস্ত্ৰৰ বা শাস্ত্ৰ-সম্বন্ধীয়।

শাহ (স. শ.) কঠিন বাহেৰে আবৃত
কোমল বস্তু; যেনে, গুটিৰ শাহ,
শাহুকৰ শাহ।

শাহ (স. শ.) স্বামী বা ভাৰ্য্যাব বাক।

শাহবতী (বি.) শাহবৈক থকা (জী);
যেনে, শাহবতী ৰোহাৰী।

শিক্ (স. ধা.) শিকা কৰ, অভ্যাগ
কৰ; অভ্যাগৰ দ্বাৰা আৰ্জ্।
(ক্ৰম. স.) শিকোতা, (জী)
শিকতী।

শিকন (ক্ৰ. স.) শিকা কাৰ্য্য।

শিকনি (স. শ.) শিকা, উপদেশ;
বুজনি।

শিকব্. (স. শ.) পত্নীহতী তিবোতাই
 গোবাবলৈ কুমাৰ মাটিৰে সাজি
 পোবা খোলা; দাঁতৰ শিপা।
 শিকলি (স. শ.) জিজিবি, ইটোৰ
 পাত সিটো-লগোৱা আকঠি-সমূহ।
 শিকলীয়া (স. শ.) দাঁতৰ ওৰিত বন্ধ
 হোৱা জঠ মল, দাঁতৰ শিকব।
 শিকা (স. ধা.) শিকনি দি, বুজা।
 (ক্ৰম. স.) শিকান্ততা, (জী)
 শিকতী।
 শিকাক (স. শ.) যি শিকে, শিকোতা।
 শিকিয়া (স. শ.) বাওঁকাৰ হুই বুৰে
 ওলমাই তাৰ নিয়া কৰীৰ বা
 বেঁতৰ বডন; একাজি।
 শিখব্. (স. শ.) পৰ্জতৰ টিং বা নিচেই
 ওখ ভাগ।
 শিখা (স. শ.) বামুণে গায়ত্ৰী মাতি
 চুলিত দিয়া পাঁঠি; কুইব আগ।
 শিং (স. শ.) জন্তৰ মূৰৰ জোকা অঙ্গ।
 শিংলপা (স. শ.) শিক্ত গছ; এবিধ
 জ্বকাঠী গছ।
 শিখৰা (স. শ.) ডিম্বৰ হুই দাঁতিত
 চটা কাইট থকা আৰি-মাছৰ
 গছৰ এবিধ সৰু হাছ।
 শিকবাম্বীয়া (বি) ওপৰলৈ চেপ-খোৱা
 মূৰযুক্ত; থকা।
 শিকবি (স. শ.) এবিধ কাইটিয়া ওটি-
 থকা পানীৰ বন; তাৰ ওটি;
 এবিধ জ্বকাঠী গছ।

শিক্কা (স. শ.) মহৰ শিকেৰে সাজি
 মুখেৰে বহোৱা এবিধ বাত।
 শিক্কা-পাত্ (স. শ.) বিহ শুভাবলৈ
 বাটি লেপ-দিয়া এবিধ তৃণ।
 শিক্কা (বি) শিংযুক্ত। [হাছ।
 শিক্কা (স. শ.) ডিম্বৰ হুই দাঁতিত চটা
 কাইট থকা মাছৰ নিচিনা এবিধ
 শিক্কাবুৰী (স. শ.) আকুলিৰ মূৰত হোৱা
 এবিধ বোগ।
 শিক্কাবুৰী-হোৱা (স. শ.) এডোখৰ
 কাঠৰ মূৰ আন এডোখৰ মূৰৰ
 খোলনিত জুৰাই দিয়া কোৰা।
 শিচ্ (স. শ.) শিখা।
 শিতান্ (স. শ.) শয্যাত মূৰ দিয়া ঠাই,
 শয্যাৰ মূৰৰ কাল।
 শিত্ত্ (স. শ.) নিচেই মিহি ওড়ি।
 শিথিল্ (বি) ঢিলা, লোলা, আট-
 নোখোৱা।
 শিথিলতা (স. শ.) ঢিলা বা লোলা
 গুণ; কামত হেলা। [য়েল।
 শিপা (স. শ.) গছ বা তৃণৰ আঁহযুক্ত
 মূল (অ. ধা.) শিপা থকা, শিপা
 শিপিনী (স. শ.) তাঁত-বোৱাত পাৰ্গত
 তিবোত, বৰ-কাটিৰ জনা তিৰী।
 শিমলু (স. শ.) এবিধ তুলাযুক্ত ওট-
 থকা গছ। [আক ওটিৰ উৰাল।
 শিমলু-কলা (স. শ.) শিমলুৰ তুলাৰ
 শিমব্. (অ. ধা.) ভয়, ভাব বা আশ্চৰ্য্য
 হোৱা খিৰ হ. বোৱাক হ।

শিয়বণ্ (কৃষ. স.) শিয়বা কাৰ্য্য।

শিয়বা (স. ধা.) থিয় কৰ, তুৰিয়া,
(.নোমত খাটে)।

শিয়া (স. খ.) শিপা।

শিয়াল (স. খ.) শূগাল, এবিধ হাঁহ-
কুকুৰা-খোৱা জন্তু; (স্ত্ৰী)শিয়ালী।

শিয়াল-কটাহি (স. খ.) বনত লাগি
থকা শিয়ালৰ মৃত।

শিয়ালগলা (বি) ওকোন্দা গালবুড়।

(স. খ.) এবিধ গাল উথহা বোপ,
বহুতমি।

শিয়ালনেজা (স. খ.) শিয়ালৰ নেজৰ
নিচিনা আগেয়ে এবিধ বন।

শিব্ (স. খ.) সুগু, সুব, শিব।

শিবলু (স. খ.) হালবাওঁতে ফালৰ
মুখত উঠা লুবি।

শিবা (স. খ.) বুদ্ধি, কোষ বুদ্ধি। >

শিবাশুৰি (স. খ.) হাত ডবিৰ শিব-
বিলাক টানি থকা বোপ। >

শিবীষ্ (স. খ.) এবিধ বৃহৎ কুস-থকা গছ।

শিবোখাৰ্ঘ্য (বি) মৃত লবৰ বোপ্য,
বৰ মাত্ৰ, (আজাত খাটে)।

শিবোমণি (স. খ.) মূৰৰ অলঙ্কাৰ;
আনত কৈ জেঠ বা ডাঙৰ লোক,
(ভংল, বেয়া, দুয়ো ভাবত খাটে);
যেনে, পণ্ডিতৰ শিবোমণি, গুটৰ
শিবোমণি।

শিল্ (স. খ.) পৰ্কত বা আকবত থকা

এবিধ টান বস্ত্ৰ; বৰবুণৰ লগত
পৰা গোটে মৰা পানী।

শিলনি (স. খ.) বহুত শিল থকা ঠাই।

শিলা (স. খ.) শিল, এবিধ টান বস্ত্ৰ।
(স. ধা.) শিলেৰে ঘঁহ্ বা খুন্।

শিলাকুটী (স. খ.) শিলৰ কাষ-কৰোঁতা।

শিলাধমন (স. খ.) উথহি মজহ টান
হোৱা এবিধ বোপ।

শিলাবুটি (স. খ.) শিল পৰা বৰবুণ।

শিলিখা (স. খ.) এবিধ গছ; তাৰ
গুটি, হৰীতকী।

শিলিখা-মণি (স. খ.) শিলিখাৰ গঢ়ৰ
এবিধ সৰু সোণৰ মণি।

শিল্কোমোৰা (স. খ.) এবিধ দীঘল
টান কোমোৰা।

শিল্গুটি (স. খ.) সৰু শিপ।

শিল্‌বালি (স. খ.) শিলৰ গুড়িৰ নিচিনা
এবিধ বালি। [ইত্যাদিৰ কাষ।

শিল্ল } (স. খ.) যন্ত্ৰ বা হাতেৰে সজা

শিল্লকৰ্ম } বা গড়া কাষ, বাট্টে, সোণাবি

শিল্লকৰ্ } (স. খ.) যন্ত্ৰ বা হাতেৰে

শিল্লকাৰ } গঢ়োঁতা বা সাঁজোঁতা (স্ত্ৰী)
শিল্লকাৰিণী।

শিল্লবিদ্যা (স. খ.) শিল্লকৰ্মৰ জ্ঞান।

শিল্ল-শাস্ত্ৰ (স. খ.) শিল্লকৰ্মৰ শিকা-
দিয়া পুৰি।

শিষ্য (স. খ.) মহাদেৱ, তিনি জন। বাদে
দেৱতাৰ তৃতীয় জন।

শিৱ-লিঙ্গ (স. শ.) পুৰুষাৰূপে হৰে সজা

শিৱৰ মূৰ্ত্তি ; শিৱ ।

শিৱ-লোক (স. শ.) কৈলাস ।

শিৱা

} (স. শ.) শিৱৰ ভাৰ্য্যা, দুৰ্গা ।

শিৱানী

শিৱি (স. শ.) জাবকালি ।

শিঙ (স. শ.) বাহুব সন্ধান, লৰা ;

জড়ৰ পোহালি ; শিংগপা গছ ।

শিঙ (বি) ডাঙ্গ, সৰু, স্থলীল ; নঙ্গ ।

সাধু, সজ লোক ।

শিঙতা (ঙ. শ.) শিঙৰ গুণ বা স্বভাৱ ।

শিঙাচাবু (স. শ.) সাধুৰ আচৰণ, সজ

লোকৰ ব্যৱহাৰ ।

শিৱ্য (স. শ.) ধৰ্ম্মৰ উপদেশ-সঙ্কীৰ্ত্তা

শিচ ; ছাত্ৰ ।

শিহৰ্ "শিৱৰ্" চোৰী । শিহৰা,

"শিৱৰা" চোৰী । (পদ্যভ) ।

শিহৰি (স. শ.) সূতাৰ নিচিনা সৰু

শিপা, পয় ।

শিহা (স. শ.) সৰু শিপা, শিহৰি ; মিহি

শলাকানি ; পলীতা ।

শিহ (স. শ.) পানীৰ তলবগৰা জাঁপ

হাবি আকৌ বুৰ-দিয়া এবিধ

জড়, জহ ।

শিকক্ (স. শ.) শিকাওঁতা, শিকনি-দিওঁতা

শিকা (স. শ.) বিদ্যাভ্যাস, শিকনি ।

শিকিত্ (বি) শিকা-পোৱা, শিকা, বিতা-

জনা ।

শিৱ (বি) বেগমহু, বেগাল, খৰ ।

শিৱতা (ঙ. শ.) বেগ । [সোনকালে ।

শিৱে (ক্ৰি. বি.) বেগাই, খৰকৈ,

শিত্ (স. শ.) জাব ।

শিতল্ (বি) টোচা ; নিমজ, মিহি ।

শিতলতা (ঙ. শ.) টোচা গুণ ।

শিতলা (স. শ.) বসন্ত-ৰোগৰ আৰু

খহ-আদিৰ অধিকাৰিণী দেৱী ।

শিত্‌কাল্ (স. শ.) জাবকালি ।

শিতলী (স. শ.) চালৰ তলে থেবৰ

আগ নোলোৱাকৈ ৰাখি মিহি

মেথাবলৈ কৰাৰ ওপৰত পঞ্চালিকৈ

ৰাখি দিয়া কামী ।

শীতলীয়া (স. শ.) জেকনি দাগি পানৰ

পাত গেলি যোৱা ৰোগ ।

শীতাৰ্দ্ধ (বি) জাবৰপৰা কট-পোৱা ।

শীৰ্ণ (বি) কীণ, দুৰ্বল, জীৰ্ণ ।

তা (স. শ.) ধানৰ আগৰ ভোকা ভাগ ;

বিছাৰ নোম ; বৰল-আদিৰ হল ;

বৰশীৰ ওতোতা জোং ; কখাৰ

উৱা ।

তং-সগা (বি) তংহুক, জোং-ধকা ।

তংতলীয়া (স. শ.) বাহনি, এবিধ

বনৰীয়া গছ ।

জ-হুহ (স. শ.) উৱা, কোনো কখাৰ

অলপ সৰাহ ।

ভঁড় } (স. শ.) হাতীৰ নাকৰ আৰু

ভঁৰ্ } হাতৰ কাম কৰা দীঘল অঙ্গ

ତଢ଼ୀ } (ମ. ଧ.) ଯନ୍ତ୍ର-କଟକା କର୍ଯ୍ୟୋତ୍ତା
ତଢ଼ୀ } ବା ବେଟୋତା ।

ତଢ଼ିବି (ମ. ଧ.) ଡାହାଣ-ହକ୍ଷରେ ଡାହାଣ
ସବତ ଥକା ଅବସ୍ଥା । ତଢ଼ିବି ଥାହି,
ଡାହାଣ-ହକ୍ଷରେ ଡାହାଣ ସବତ ଥାକ ।

ତକଟି (ମ. ଧ.) ତକାନ ଯାହ ।

ତକନି (ମ. ଧ.) ତକାହି ବା କମି ଯୋଗ
ଅବସ୍ଥା, (ପାନୀତ ଥାଟେ); ଥା
ତକୋରା ଅବସ୍ଥା । [ନବବ ।

ତକନୀ (ମ. ଧ.) ଥକ-ଆଦି-ତକୋରା
ତକଲତୀ (ମ. ଧ.) ଏବିଧ ଔଷଧ୍ୟ ଗଛ,
ଫେଣୁଡ଼ି ତିରୋତା ନକଲେ ଇସାବ
ପାତେରେ ଆଜ୍ଞା କବି ଥାୟ ।

ତକା (ଅ. ଧା.) ନୀବସ ହ, ବାସ୍ତବ ହେ ଉବି
କମି ବା, ତାପବ ଥାବା ଆକୃଷ୍ଟ ହେ
ନଥକା ହ; ପୂର୍ବ-ଆଦି ତଚି ତାଳ
ହ; କୌଣ ହ, ଶିଖା । (ମ. ଧା.)
ତକାନ ଅବସ୍ଥା ପ୍ରାପ୍ତ କବ; ନୀବସ
କବ୍ । (କ୍ରମ. ମ.) ତକାଞ୍ଜିତା;
(ଜି) ତକାଜି । [କାର୍ଯ୍ୟ ।

ତକାଞ୍ଜି (କ୍ରମ. ମ.) ତକ କବ୍ୟ, ତକୋରା
ତକାନ୍ (ବି) ନୀବସ, ପାନୀୟୁକ୍ତ ବା ଜୁଲୁୟା
ନୋହୋରା; କେଟା ନୋହୋରା; କୌଣ;
(ଜି) ତକାନୀ । [ତକାନରୂପେ ।

ତକାନେ (କ୍ରି. ବି.) ତକାନ ଅବସ୍ଥାତ,
ତକୁବ୍ (ମ. ଧ.) ସମ୍ପ୍ରାପ୍ତ ହେ ସଂଖ୍ୟାବ ଦିନ ।
ତକୁବ୍-ବରୀୟା (ବି) ତକୁବ୍-ବାସେ ହୋରା;
ତକୁବ୍-ବାସବ ।

ତକୁଗା (ବି) ବଗା, ବନା (ଜି) ତକୁଗୀ ।

ତକୋରା (ମ. ଧା.) ଆନବ ଥାବା ତକ କବା ।

ତକ୍ର (ମ. ଧ.) ତ୍ରୟ ଲକ୍ଷ୍ୟାବ ଗ୍ରହ; ତକ୍ରବ
ବାବ; ତ୍ରୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ ଲୁକ୍ତକ ଆକ
ଦୈତ୍ୟାବିଳାକ୍ଷ୍ୟ ତକ ।

ତକ୍ର (ବି) ବଗା, ତକୁଗା; (ଜି) ତକ୍ରା ।

ତକ୍ରଲତି (ମ. ଧ.) ଲୋକ-ତ୍ରୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ,
ଏବିଧ ଲକ୍ଷ୍ୟାବ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଗହ ।

ତକ୍ର-ମକ୍ର (ମ. ଧ.) ଯାହା ଲୋକ ତ୍ରୟ ।

ତକ୍ରୀୟା (ବି.) ଲୋକ-ତ୍ରୟ, ଅନୁବୀୟା,
ମନ୍ତୋଷ-ନୋମୋଷା ।

ତକ୍ରୀୟା "ଲୋମୋଷା" ଚୋରୀ ।

ତଚି (ବି) ତକ୍ର ନିର୍ମଳ, ପବିତ୍ର ।

ତଚିତା } (ତ. ଧ.) ପବିତ୍ରତା; ନିର୍ମଳତା
ତଚିତ୍ତ } (ତ. ଧ.) ପବିତ୍ରତା; ନିର୍ମଳତା

ତକ୍ (ମ. ଧା.) ଥାବବ ବସ୍ତୁ ପୁନର୍ବାର ଦି,
ଥାବ ଯାବ; ହିତ ହ, ତ୍ରୟ ନକଥା
ହ; ଦେନେ, ଶରୀରାକ ଟେକାହି ତ୍ରୟେ ।

ତକା (ମ. ଧା.) ଆନବ ଥାବା ଥାବ ଯବା ।

ତଟ୍ (ଅ. ଧା.) ଏକେନେ ଆବିତ ଲିକା ଦନ
ବା ବସ୍ତୁ ଆନ ଏକେନେ ଲିକା ଦନବ
ବା ବସ୍ତୁ । ଥାବା ତକା ହ, ଆବିବ
ଦନ ବା ବସ୍ତୁ ଯବାସବି ହ, ହିଂସାର
ପ୍ରତିକାର ହ । [ପ୍ରତିହିଂସା କବ୍ ।

ତଟା (ମ. ଧା.) ତ୍ରୟ ଥାବା ଶ୍ରବ ଥାବ
ତକ୍, ଦେନତ ହବା ଏକେନେ ଲିକା
ତନକ ହକ୍ରାହି ପବିତ୍ରୋଷ କବ୍ ।

ତଟୋରାତଟି (ମ. ଧ.) ଦେନତ ହୋରା

জয়ৰ দ্বাৰা জয়ৰ পৰিশোধ ;
প্ৰতিহিংসা কৰা কাৰ্য্য।

ভঙ (স. খ.) হাতীৰ ভঙ।

ভদা (স. খ.) মিহলি নথকা, অকল,
কেৱল, (বস্তুত) খাটে; শূন্য,
একো নথকা; নিৰ্ফল; ঢাকনী
নথকা, উৰ'।

ভদাই } (ক্ৰি.বি.) নিৰ্বৰ্ধক, অকাৰণে ;
ভদায় } এনেই, বেচ নোলোৱাকৈ
বা নিদিয়াকৈ, শ্ৰম নক-
বাকৈ, কোনো সঙ্গী বা
মিহলি নোহোৱাকৈ।

ভদাতে (ক্ৰি.বি.) অকাৰণে, নিৰ্বৰ্ধক।
ভঙ্, (বি) নিৰ্ধূল, ভুচি, পৰিত্ৰ,
নিম্বাপী; মিহলি ন-থকা; লেখাত
জয় নথকা, নিৰ্ধূল।

ভঙ্কতা (ভ. খ.) ভঙ্ক অৱস্থা বা ভণ।

ভঙ্কি (স. খ.) নিৰ্ধূলতা, পৰিত্ৰতা।

ভণ (বি) মিহলি বা ঠাণ নথকা;
যেনে, ভণ সোণ। [উচোৱা।

ভণৰা (স. খ.) ভঙ্ক কৰা, অশঙ্ক কৰা।

ভণবনী (ক্ৰম. স.) ভঙ্ক কৰা কাৰ্য্য,
সংশোধন।

ভণি (স. খ.) পৰিত্ৰ হওন, অশঙ্কি
ভুচি ভুচি হোৱা অৱস্থা; যেনে,
বাঁঠৰ ভণি।

ভন্ (স. খা.) প্ৰৱণ কৰ, কাণৰ দ্বাৰা

বুজ; কাণ পাত, কাণৰ দ্বাৰা,
বুজিবলৈ বস্তু কৰ। (ক্ৰম. স.)
ভনোতা, (জী) ভনতী।

ভনন্ (ক্ৰম. স.) প্ৰৱণ কৰা, কাণৰ দ্বাৰা
বোধ জন্ম। (ক্ৰম. স.) ভনাইতা;
(জী) ভনাতী।

ভনীয়া (বি) পোবেধৰা।

ভড্ } (স. খা.) মজল, কুশল, ভাল।
ভড } (বি) হিত, মজল-কৰা, ভাল
কল্যাণবৃদ্ধ।

ভডাকাংকী (বি) আনৰ মজল-কাখনা-
কৰা, আশীৰ্বাদ-দিয়া। (স. খা.)
আনৰ মজল-কাখনা-কৰোঁতা।

ভডাভড্ (স. খা.) মজল আৰু অমজল,
কুশল আৰু আপদ। (বি) হিত
আৰু অহিত, ভাল আৰু বেয়া।

ভবনি (বি) হৃদয়, পঢ়িত, দেখনিগাৰ;
(জী) ভবনী। [মনোবস।

ভবলা (বি) হৃদয়, ভাল, জুড়ি-লগা,

ভৱা (স. খা.) শোভিত কৰ, ভূষিত
কৰ, ভাল দেখুৱা; যেনে, তাক
সাজে ভৱায়, এনে কাষে আনাক
ভুভৱায়; শয়ন কৰা, শয্যা
স্থাপিত কৰ।

ভৱৰা (স. খা.) পৰিচৰ্যা, আলোচন।

ভক (বি) ভকান, নীৰব।

ভহ (স. খা.) শিহ।

শূব্. } (স. শ.) শব্য নষ্ট করা
শূব্-পোক } অনেক বিধ পোকর
সাধারণ নাম।

শূকব্. (স. শ.) গাহবি, বহা।

শূনিব্. } (স. শ.) হিম্মর ঘাই চাবি
শূত্র } জাতিব শেষ জাতি লোক।

শূত্র (বি) ভদ্রা, উদ্য, একো নথকা।
(স. শ.) আকাশ; একো নথকা
বুজোয়া এটা ফুট; বেনে, ০।

শূত্রতা }
শূত্রত্ব } (ভ. শ.) শূত্র অর্থহা বা ভণ।

শূব্. (স. শ.) বীৰ, বলবন্ত আক সাহি-
য়াল লোক।

শূল (স. শ.) বাটী, ববহা; বুকু বা
পেটত খোঁচ মাৰি ধৰা পীড়া;
শাল, প্রাণ-দণ্ড কৰিবলৈ থিয়কৈ
পোতা জোড়া বাহ বা কাঠ।

শূলা (স. শ.) পেটত কাষোৰ মাৰি
ধৰি বনে-বনে খোঁচ হোৱা বোগ,
সকিত গ্রহণী।

শূলা হস্তা (বি) সকিত গ্রহণীৰ কাৰণ
সঘনে খোঁচ কৰা, (চহা মাত)।

(জী) শূলা হাণ্ডী।

শূলাল (স. শ.) শিয়াল; (জী) শূলালী।

শূখল (স. শ.) শিকলি; শ্ৰেণী, যি বস্ত
বস্ত কেনেকৈ থাকিব লাগে, তাত
সেই ধৰে কৰা অৱস্থিতি।

শূব্. (স. শ.) জড়ব লিং; পৰ্জতৰ ঠিং।

শূভাব্. (স. শ.) যতাই নিম্বৰ আক
তিবোতাৰ কাম-খাতিব নিম্বিতে
কৰা কাৰ্য্য, সজয়।

শূকী (বি) শিয়াল, ৭ং যুক্ত। [বগা।

শেঁতা (বি) নিম্বিত ভেজ কৰি হোৱা

শেতুণ্. (স. শ.) নাকে দি ওলোৱা
বীজলীয়া বস্ত। [শেতুণ্‌বুকু।

শেতুণীয়া (বি) শেতুণ্‌ৰ নিচিনা, বীজলীয়া,

শেতুণ্‌-নকা (বি) শেতুণ্‌ৰে মলিন
নাকযুক্ত।

শেতা (স. শ.) সোঁতৰ ধাৰ, নৈয়ে
লোৱা বাট; নৈ বৈ যোৱা দ ঠাই।

শেণী (স. শ.) ধান বা আন ফুণৰ
খোকৰ সৰু ঠাল, য'ত ওটবিলাক
লাগি থাকে।

শেতুৱা (স. শ.) নৰিয়া পৰি কীণোৱা
মাহুহে তৰি নমাই বহি থকাৰ
কাৰণে তৰিব উৎকৰ্ণ। সি
আকৌ জামৰে। [কপৌ।

শেত্‌কপৌ (স. শ.) এবিধ ঈষৎ বগা

শেত্‌ ভেদালী (স. শ.) এবিধ দৰবত
দিয়া সতা।

শেত্‌-মৰাব্. (স. শ.) এবিধ বগা ফুল-
ধৰা মৰাব গছ।

শেত্‌শেতীয়া (বি) শেঁতা, শেত্‌হোন হৈ
হোৱা বগা।

শেন্. (স. শ.) এবিধ চৰাই-ধৰা পক্ষী।

শেন্-চোৱা (স. শ.) বজা বা ডাকৰ
লোকে ধেমালি কৰিবলৈ শেন্-
পোহা মাছহ ।

শেব্ } (বি) ঠেং মেলি দীঘল হৈ
শেপেটা } পৰা ।

শেল্ (স. শ.) ঘাটি বৰছা ; কাপোৰৰ
দাঁতিত বেলেগ-বৰণীয়া বা ডাকৰ
সূতাৰে দিয়া বেৰা ।

শেলাই (স. শ.) পানীত হোৱা তৃণ
বিশেষ ; জেকা ঠাইত বা গছৰ
ছাল-আৱিৰ্ভ হোৱা এবিধ অতি
কুত্ৰ তৃণ ।

শেলুক (স. শ.) তেঁটৰ আলু ।

শেলুকীয়া (বি) শেলুকৰ দৰে কোমল,
পোটেই পূৰঠ নোহোৱা, (তামো-
লত খাটে) ।

শেলুই (স. শ.) শেলাই ।

শেব্ লি (স. শ.) এবিধ বজা ঠাৰিবে
বগা ফুল ; তাৰ গছ ।

শেব্ (স. শ.) অস্ত, ওৰ ; সকলোৰে
পাচ, (সময়ত খাটে) ; অৱশেষ,
বাকী, বাঢ়ি থকা ভাগ । (বি)
অস্ত পৰা, ঢুকোৱা ; বাকী থকা,
বায়ৰ পাচত বাঢ়ি থকা ।

শেব্ কাল, } (স. শ.) জীৱনৰ শেষ
শেব্ বহা } ভাগ ; অস্তকাল, মৰি-
বৰ সময় ।

শেহ্ (স. শ. বি.) শেষ, অন্ত ।

শেহতীয়া (বি) পাচতীয়া, ছমলীয়া ।

শেহনি (স. শ.) অৱশেষ, বাকী, আগ-
লিকা । [পৰিশেষ, সৰ্বশেষ ।

শেহান্তৰ্ (স. শ.) সকলোৰে পাচ,

শেহৰা (বি) শেহতীয়া, পাচতীয়া ।

শৈখিল্য (ও. শ.) শিথিলতা, কামঠৈ
হেলা ।

শৈৰ (বি) শিৱৰ । (স. শ.) শিৱৰ ভক্ত ।

শো (অ. ধা.) শয়ন কৰ্, নিদ্রা ভোগ
কৰ্, ঘুমটি মাৰ্ । (ক্ৰদ. স.)

শোঙতা ; (জী) শোঙতী ।

শোক্ (স. শ.) বেজাৰ, মনৰ দুখ ।

শোকাকুল, শোকাভূৰ, শোকাৰ্জ,
(বি) শোকেৰে অভিভূত, বেজাৰ হ
ব্যাকুল । [পাত ।

শোকোতা (স. শ.) তিত্তা য়াৰ শুকান

শোগ্ (স. শ.) ইচ্ছাৰ দৰে বস্ত নো-
পোৱাত হোৱা অসন্তোষ ।

শোগোনা (বি) শুগীয়া, লোকে দিয়া
বস্তৰে সজ্জা নোহোৱা, অসজ্জবীয়া ।

শোটৰ্ (অ. ধা.) শুকাই কোঁচ থা,
তিতবৰ মকহাল ভাগ শুকাই
কমি যোৱাত ছাল কোঁচ থা ;
যেনে, বেদেনাটো শুটবিছে ।

শোটী (স. শ.) থেৰেৰে সজা ঠাই-নবা
সঁজুলি ।

শোটাকানি (স. শ.) ঠাই-লিপা বা মহা
এসোপা কটাকানি ।

শোটোবা (বি) শুকাই কৌচ-খোয়া,
টোটোবা, ভিত্তব মজ্জাল ভাগ
শুকাই কম হোয়াত ছাল কৌচ-
খোয়া। (স. শ.) মজ্জ কয়
হোয়াত কৌচ খোয়া ছাল।

শোটোবাশোটোব (বি) ববটৈ শোটোবা
হোয়া, অনেক ঠাইত ছাল কৌচ
খোয়া।

শোটুকানি (স. শ.) শোটাকানি।

শোটুমোটু (বি) মোহাম্মত সেতুসেতু
বা সোপা হোয়া।

শোটুমোটা (স. খা.) মোহাবি সেতুসেতু
বা সোপা কব।

শোণিত্ (স. শ.) পাব বজা বস, তেজ।

শোত্ (স. শ.) হোব, পোটক।

শোথ্ (স. শ.) শোথ, তেজপনীয়া হৈ
গোটেই পা বা কোনো অঙ্গ উথলা
বোগ। [থবা ; এলেহুবা।

শোথ্ কগীয়া (বি) শুবীয়া, শোথবোগে

শোথন্ (স. শ.) নিৰ্মল-কবণ ; পবিজ্ঞ
বা শুচিকবণ।

শোখা (স. খা.) পবাকীক পতাই নি ;

যাক দিব লাগে তাত সমৰ্পণ কব।

(কৃষ্. স.) শোখাওঁতা, (স্ত্রী)

শোখাওঁতী।

শোখিত্ (বি) নিৰ্মল কবা, পবিজ্ঞ কবা।

শোখ্ (স. শ.) শোখ, তেজ পনীয়া হৈ

গোটেই পা বা কোনো অঙ্গ
উথলা বোগ।

শোবাসেবেলুয়া (বি) নিবেজ, পেতা।

শোভন্ (স. শ.) শোভা কবণ। (বি)

হুন্দব, শুবনি, চকু-লগা।

শোভা (স. শ.) সৌন্দৰ্য, শুবনি শুণ,
জেউতি।

শোভাকব্ (বি) শোভাযুক্ত, হুন্দব।

শোভিত্ (বি) তুৰিত, উজ্জয়কণে
সজোয়া।

শোলোংটেলা (স. শ.) এবিধ বৰ

চোকা টেলা আক ভাব গছ।

শোয়ন্ (কৃষ্. শ.) শয়ন, শোয়া কাৰ্য্য

শোয়নি-ঘব্ (স. শ.) শোয়া ঘব।

শোয়্ (স. খা.) শোহ, বস টান্, শুকা।

শোয়ক্ (স. শ.) যি শোহে, বস টানি
শুকান্ততা।

শোহ (স. খা.) বস টান্, শুকা ; হোণ।

(কৃষ্. স.) শোহোঁতা (স্ত্রী) শোহোঁতী।

শোহন্ (কৃষ্. স.) শোহা কাৰ্য্য, শোষণ।

শোহনী (বি) যি শোহে, শোহা, বস
টানি শুকোয়া। (স. শ.) এবিধ
ডাঙৰ ঘহ।

শোহা (স. শ.) হোণা ; এহোণাত
যিমান বস ভিত্তবলৈ যায়।

শোচ্ (স. শ.) পেটৰ মল, বিষ্ঠা।

শোচ্ কব, মলত্যাগ কব, পেটৰ
মল উলিয়া।

শৌচাচাৰ্. (স.খ.) শৌচ কৰি ধোৱা
কাৰ্য্য।

শৌৰ্য্য (স. খ.) বীৰত্ব. পৰাজয়।

শ্ৰবান্ (স. খ.) মৰিশালি।

শ্ৰাব্ (স. খ.) কলা বৰণ; সেউজ,
কলাপতীয়া বৰণ। (বি) কলাবৰ-
শীয়া; সেউজীয়া।

শ্ৰাবা (স. খ.) কালী-গোসাঁনী।

শ্ৰদ্ধা (স.খ.) সজ্জা, সংকাৰ; আত্মিক,
ৰূপ, বিশ্বাস।

শ্ৰদ্ধাবিত্ (বি) শ্ৰদ্ধাযুক্ত।

শ্ৰদ্ধাহীন (বি) শ্ৰদ্ধা নথকা।

শ্ৰম্ (স.খ.) ভাগব, কামৰূপৰা হোৱা
হুখ, পৰিশ্ৰম, শৰীৰ বা মনেৰে
কৰা কৰ্ম বস্তু। [কাম-কৰা।

শ্ৰমী (বি) শাৰীৰিক পৰিশ্ৰম বা কঠিন
শ্ৰবণ. (স. খ.) জনন, জনা কাৰ্য্য;
জনা ইঞ্জিয়. কাণ।

শ্ৰবণা (স.খ.) বাইশ সংখ্যাৰ নক্স।

শ্ৰান্ত (স. খ.) নিকপিত সম্বন্ধত
বৃত্তকৰ বা পিতৃসকলৰ উদ্দেশে
দিয়া অল-পিত্ত, শবাহ।

শ্ৰান্ত (বি) ভাগব পোৱা, ভাগকৰা।

শ্ৰান্তি (স. খ.) ক্লান্তি, ভাগব, পৰি-
শ্ৰমৰূপৰা হোৱা দুৰ্বলতা।

শ্ৰাবণ্. (স. খ.) শান্ত, বছৰৰ চতুৰ্থ
মাহ।

শ্ৰী (স.খ.) ধন সম্পত্তি, মঙ্গল; শোভা,

শুভনি শুভ; লক্ষী; গৌৰৱ,
মাহুৰ নামৰ আগত দিয়া উপাধি
যেনে, শ্ৰীকৃষ্ণায়।

শ্ৰী আক্ৰী (স.খ.) আকৃষ্ণিব এবিধ
শুভনি অলঙ্কাৰ; বিয়াত দবা-
কল্লাক দিয়া আক্ৰী।

শ্ৰীপেচ্ (স.খ.) বহুমূলীয়া এবিধ ৰাজ
অলঙ্কাৰ।

শ্ৰীকৃষ্ণ (স.খ.) এবিধ ডাঙৰ বেগ।

শ্ৰীবৃদ্ধি (স.খ.) ধন সম্পত্তি বা শোভা
বাঢ়ন, অলঙ্কাৰ উন্নতি।

শ্ৰীমন্ত } (বি) ভাগ্যবন্ত, মঙ্গলবন্ত,
শ্ৰীমান্ } লক্ষীযুক্ত, শুভনি; (স্ত্ৰী)
শ্ৰীমতী।

শ্ৰীযুক্ত } (বি) ভাগ্যবন্ত, মাহুৰ,
শ্ৰীযুত } সজ্জাত; (স্ত্ৰী) শ্ৰীমতী।

শ্ৰীল শ্ৰীযুক্ত } (বি) বৰ ভাগ্যবন্ত;
শ্ৰীল শ্ৰীযুত } অতিশয় মাহুৰ।

শ্ৰীহানি (স.খ.) ধন-সম্পত্তিৰ, শোভাৰ
বা গৌৰৱৰ নাশ।

শ্ৰীহীন (বি) ধন-সম্পত্তি, শোভা বা
গৌৰৱ হতা।

শ্ৰুতি (স. খ.) কাণ; বেদ।

শ্ৰম্ (স.খ.) হোমত দিউ ঢলা হৈত।

শ্ৰমজচ্ (স.খ.) হোমত দিউ দিয়া
হৈতাৰ নিচিনা ম'জুলি ঘোৰ।

শ্ৰেণী (স.খ.) শাৰী, লালী; একে

কাৰ্য্য কৰা বা একে জাতিৰ লোক
সমূহ ।
শ্ৰেয়স্ (বি) উত্তম, বৰ ভাল । (স.প.)
কুশল, কল্যাণ, যত্ন, ভাল ।
শ্ৰেয়স্ব (বি) হিত, যত্ন-জনক ।
শ্ৰেষ্ঠ (বি) অতি উত্তম, উৎকৃষ্ট, বৰ
ভাল । [শুণ বা অন্নহা ।
শ্ৰেষ্ঠতা (ভ.প.) উৎকৃষ্টতা, বৰ ভাল
জ্যোতিষ্য (বি) গুনিবৰ যোগ্য, গুনিব
লক্ষ্য ।
জ্যোতা (স.প.) গুনোতা, যি গুনে ।
জ্যোতি (স.প.) প্রকাশ, গুণৰ বর্ণনা ।
জ্যোতি (বি) প্রকাশৰ যোগ্য, তজ্জ ।
জ্যোতি (স.প.) কক্ষ, ঘাইকৈ নাক ।
পাতল কক্ষ । [কৰা বচনা ।
জ্যোত্ (স.প.) কবিতা, ছন্দ লগাই
বাস্ (স.প.) উপাহ বোপ বিশেষ, হাই
কাই, নাকে দি চলা বিকাৰী
বাহু ।
যেত্ (বি) ধন, ধনা, বগা ।
যেততা (ভ.প.) বগা শুণ বা বৰণ ।

য ।

যাঁহু (বি) যাঁহু হোৱা ; যাঁহু
স্বত্বীয় ।
যাঁহুকোণ (বি) ছন্দ-চুকাৰী ।
যাঁহু (স.প.) বসন্ত আদি ছটা গছ ।

যাঁহু (স.প.) ছয় গুণ বা অংশ ।
যাঁহু (স.প.) বোৱা যন্তৰ ছটা
আহাৰ, যেনে মিঠা, তিতা,
জলা, কেদা, টেদা, বাৰ ।
যাঁহু (স.প.) যাঁহু, ততৰা ।
যাঁহু (সং) ছয় ।
যাঁহু (সং) যাঁহু, তিনি কুৰি ।
যাঁহু (স.প.) ছয় সংখ্যাৰ তিনি ; দেৱী ।
যাঁহু (স.প.) অম্বুবাচী, আহাৰ-মাহত
পৃথিবী বজৰলা বা অস্তি হোৱা
চাৰি দিন ।

যাঁহু } (স.প.) যন্তৰ ততৰা ।
যাঁহু }
যাঁহু-চেলেকা } (স.প.) কপালৰ গুণৰে
যাঁহু-চেলেকা } পাক পাই গুণৰে
উঠা চুলি ।

যাঁহু (সং) তিনি কুৰি ।
যেত্ কপৰা (স.প.) অক-বন, অকীয়াক
কাৰ কবি খুজা, আহতলীত
হোৱা এবিধ বন ।

যোড় } (সং) ছয়-অধিক দহ,
যোড় } বোল ।

স ।

স (স.প.) সহ, দৈৰ্ঘ্য ধৰ, যেনে
ছয় সহ নোৱাৰি, তেজীবনপে
দিবৰ প্রভাৱ কৰ্ ; যেনে, পাচ
টকা গৈছে ।

সং (অব্য) গক-মহক ববব নিমিত্তে
কোৱা যাত, ব । [শেষ দিন ।

সংক্রান্তি (স. শ.) স্তূৰ্যৰ এক বাশি-
পৰা অস্ত বাশিত প্ৰবেশ, সাংহব
সংখ্য। (স. শ.) লেখ, এক, চাই,
ইত্যাদি । [লগ-সংগোৱা ।

সংগৃহীত্ (বি) একত্ৰ কৰা, গোটোৱা,
সংগোপনে (জি.বি.) লুকাই, মনেমনে ।

সংগ্ৰহ্ (স. শ.) একত্ৰ কৰণ, একে ঠাই
বৰা বা গোটোৱা কাৰ্য্য ।

সংগ্ৰাম্ (স. শ.) বণ, যুদ্ধ ।

সংগ্ৰাহক্ (স. শ.) সংগ্ৰহ বা একত্ৰ
কৰোঁতা, গোটোঁৱতা ।

সংজ্ঞা (স. শ.) নাম । [যাত ।

সংজ্ঞা-শব্দ (স. শ.) চকুৰে দেখা বা
মনেৰে ভবা বস্তুৰ নাম বুজোৱা
সংগুত্ (জু) (বি) লগ লগোৱা, একে-
লগ কৰা ; মিহলি ।

সংযোগ্ (জো) (স. শ.) মিলন, সংলগ্নতা
লগ-লাগন ।

সংযোজন্ (জো) (স. শ.) একত্ৰ কৰণ,
লগ-লগোৱা কাৰ্য্য ।

সংযোজিত্ (জো) } (বি) একে লগ-কৰা
সংলগ্ন } লগ-লগোৱা, মিলোৱা

সংলগ্নতা (জ. শ.) সংলগ্ন হোৱা অৱস্থা,
মিলন, যোগ ।

সংশয় (স. শ.) আশঙ্কা, সন্দেহ ; ভয় ।

সংশয়াপন্ন (বি) আশঙ্কা বা সন্দেহ বৃত্ত
ভীত ।

সংশোধন্ (স. শ.) নিৰ্মল বা পবিত্ৰ
কৰণ ; লেখাৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰণ ।

সংশোধিত্ (বি) নিৰ্মল বা পবিত্ৰ কৰা ;
তুল-শুচোৱা ।

সংসৰ্গ (স. শ.) সঙ্গ, একত্ৰ বাস, একে
লগে ভোজন ; সম্পৰ্ক ।

সংসৰ্গী (বি) সঙ্গী, একে লগে থকা বা
খোৱা ; লিঙ্গ, সম্পৰ্কী ।

সংসাব্ (স. শ.) জগত, ব্ৰহ্মাণ্ড ; লব-
তিবোতা আৰু বন্ধুৰে সৈতে এই
জগতত নিবাস ।

সংসাবী (বি) সংসাবৰ কাৰ্য্যত লিঙ্গ,
বিষয়ী ; সংসাবৰ ।

সংস্ৰষ্ট (বি) বেলেগ হৈ পুনৰ লগ লগা ।

সংস্কাৰ্ (স. শ.) স্তুতি কৰা কাৰ্য্য ;
ব্ৰাহ্মণ আদি তিনি জাতিৰ গা স্তুতি
কৰা হহোটা কাৰ্য্যৰ প্ৰত্যেক টো ;
ভগা-বতা বা উৎকৰ্ষ কৰা কাৰ্য্য ।

সংস্কৃত্ (বি) পবিত্ৰ কৰা, উৎকৰ্ষ কৰা ।
(স. শ.) আৰ্য্য বা হিন্দুবিলাকৰ
আদি ভাষা । [খোৱা কাৰ্য্য ।

সংস্থাপন্ (স. শ.) স্থাপন, পতা বা
সংস্থাপিত্ (বি) স্থাপিত, খোৱা ; পতা ।

সংহতি (স. শ.) সমাজ, মিল, দল ।

সংহব্ (স. শ.) নাশ কৰ ধ্বংস কৰা ।
(জ. শ.) সংহৰোঁতা ।

সংহৰণ্(স.খ.)নাশ-কৰণ, ধ্বংস-কৰণ ।

সংহাৰ্(স. খ.) নাশ, ধ্বংস ।

সংহাৰক্(স. খ.) নাশ কৰোঁতা ।

সংহিতা(স.খ.)স্মৃতি-শাস্ত্ৰ সংগ্ৰহ-কৰা
বিধি সমূহ ।

সংক্ষিপ্ত } (বি) সৰু কৰা, ক্ষুদ্ৰ কৰা ;
সংক্ষেপ্ } সৰু, ক্ষুদ্ৰ ।

সংক্ষেপ্ঠক } (বি) (ক্ৰি.বি)অলপী-
সংক্ষেপ্ৰূপে } ষাটক, চুটকিপে ।

সঁচ্(স.খ.) খেতিব কাৰণ সঁচি
খেঁয়া তটি আদি ; সন্ধান ।

সঁচা(বি)সত্য, যথার্থ, স্বৰূপ ।(স.খ.)
সত্য কথা ।

সঁচাটক (ক্ৰি. বি.) সত্যৰূপে ।

সঁচাব্(স.খ.)পেড়া আদি-মৰা বহন ।

সঁচাব্-কাঠী (স.খ.) সঁচাবত জ্বাই
পেৰা-আদি-খেলা আকমৰা সঁজুলি ।

সঁচাসঁচি (বি) স্বৰূপ ; নিশ্চয়, জুল
বা কীৰ্তি নথকা ।

সঁচিধ্ব্(স.খ.) সঁচা ধন, স্বৰূপ বা
সোণৰ প্ৰচলিত বোহৰ ; হাততে
দিয়া বা বাকী নথকা ধন ।

সঁচুয়া(বি)কঠীয়াটলৈ বা খেতিলৈ খোৱা ।

সঁজুয়া (বি) বিধানী, বাক বিধান
কৰা যায় ।

সঁজাভ্(স. খ.) বিধান, প্ৰত্যয় ।

সঁজাতী (স.খ.) কোনো কথাৰ সত্য-

সত্য ঠিক কৰি জনাবলৈ পঠোৱা
বিধানী মাডুহ ।

সঁজাল্(স.খ.) সৰল কৰ্ণ, অবিহাৰ
পাচত পূৰ্ণ পুটকৰ, পাতকা,পূৰ্ণ-
বায় জলা ; যেনে,জুই কৰা সঁজাল ।
সঁজাল্ ধৰ, জুই পৰাব পাচত ঠন
ধৰি ভাল পাচ যেন, (ন-কৈ বোৱা
গছৰ পুৰিত খাটে) ।

সঁজুলি (স.খ.)সকলো প্ৰকাৰৰ কাৰ্যত
ব্যৱহৃত বস্তু, কোৰ, কুঠাৰ,টাচন,
চক, বলহ, লোটা বাট, পাতি,
ধৰাহি, কাপ, ঠৈলাম, ইত্যাদি
লাগতীয়া বস্তু ।

সঁগা(অ.খা.) সমৰ্পণ কৰ, গতাই দি ।

সঁজুয়া (স.খ.)তামোলৰ টেয়া, সাকব-
লগোৱা, তামোলৰ আধাৰ ।

সঁজুৰি আম্ } (স.খ.) মজুৰি আম,
সঁজুৰিহাম্ } তাৰ গছ ।

সঁজুয়া (স.খ.) বম-বজাৰ হুজুৰ চোকা
টেকেলাৰ এজন, কালজুৰাৰ লগ-
বোৱা ; তামোলৰ টেয়া । [বাসী ।

সঁজুতীয়া (জু.) (বি) সঁযোত কৰা, উপ-
সঁযোত্(জ) (স.খ.) হৰিষা, কোনো
বৰ্ণ-কৃত্যৰ আগ দিনা এসাঁজ
খাই কৰা উপবাস ।

সঁবাহ (স.খ.) কৰাৰ আদিয়ে খাডু
চেপি থকা বস্তু ; জেওৰা বা টাটীৰ
হুৰত বন্ধা দুবীধা কাৰী ।

সঁহাবি (স.খ.) গম, উমান্ আটকাল,
পঁজাল ।

সকৰ্ণক্ (বি) কৰ্ণ-কাৰক থকা ।

সকল্ (স.খ.) বহুত বুজাবলৈ শব্দ

পাওঁত লগ-লগোৱা কথা ।

সকলো (সৰ্ব্ব)আটাই, সমস্ত, সমুদায় ।

সকলোৱে মূলি (ক্রি.বি.) আটাই-
বিলাক গোটাই, সমুদায়ে ।

সকাম্ (বি) কলৰ আকাংক্ষা থকা,
কামনাযুক্ত ; যেনে,সকাম্ ডক্কি ।
(স.খ.) কৰ্ম, কাম ; প্ৰয়োজন
আৱশ্যক ।

সকাহ্ (স.খ.) লাগী বৰষুণৰ মাজত
ছেদ ; উপশম, নবিহাৰ হ্ৰাস ;
কামৰ মাজত পোৱা আকৰি ।

সকীয়া (স.খ) আগত সাকী বাধি
কোনো কাম কৰিবলৈ বা ন-
কৰিবলৈ ক ।

সখা (বি), হিত, প্ৰিয় ; যেনে তাৰ
শুক সখা ।

গধি (স.খ.) নিয়ম মতে পৰম্পৰে
কাপোৰ আহি দি কৰা বস্ত্ৰ, ইষ্ট,
(স্ত্ৰী) সখী ।

সখীয়াতী (স.খ) পাটমাইন-চৰাই,
এবিধ সক হালধীয়া চৰাই ।

সগৰ্ভা (বি) গৰ্ভবতী, গৰ্ভত সজান
থকা ।

সগুণী-সতা (স.খ.) আঁমেলতা ।

সগোত্ৰ } (বি) একে গোত্ৰৰ,
সগোত্ৰী } একে জনা কবিৰ বংশৰ ।
সবন্ (বি) যেনে-যেনে হোৱা, বিবল
নোহোৱা ।

সঘনে (ক্রি. বি.) বাৰম্বাৰ, যেনে-ঘনে ।

সকট্ (স.খ.) আপদ, বিপদ, টান ।

সকটাপন্ন (বি.) বিপদত পৰা ।

সকল্ (স.খা.) বধ, মাৰ, (পত্ৰত) ।

সকলন্ (স.খ.) গোটোৱা, একে
ঠাই কৰা (অ.খা.) মৰণ । ১

সকলা (স.খ.) কোনো কাৰ্য্য কৰিবৰ
ইচ্ছা ; ধৰ্ম্ম-কৃত্য কৰিবৰ প্ৰতিজ্ঞা ।

সকল্লিত্ (বি.) কৰিবলৈ মনেৰে
নিশ্চয় কৰা ।

সকাম্ (বি) তুল্য, সম, সমান ১

সকোণ (বি) ঠেক, বহল নোহোৱা ।

সকুচিৎ (বি) কৌচ-খোৱা ; আশঙ্কা-
যুক্ত, আগ নবঢ়া ।

সক্কেত্ (স.খ.) টকিত, ঠাব ; গুপ্ত
বা নিষিকিলে বুজিব বা জানিব
নোৱৰা কথা বা বিষয় ।

সকোচ্ (স.খ.) কৌচ ; আশঙ্কা,
কোনো কামলৈ আগ বাঢ়িবৰ
অনিচ্ছা ।

সক (স.খ.) লগ ; যোগ, মিলন ।

সকত্ (বি) বৃদ্ধত, উচিত ; মিলা ।

সকম্ (স.খ.) মিলন, লগ লাগন ;
সুধাব ।

সকী (বি) লগবীয়া একে লগব। (স
 প.) লগবীয়া মাহুহ, লগব লোক।
 সকিকিত্ (বি) সাধধান, সতটব আগ-
 ত্তক দেখি ততোহাল।
 সচল্ (বি) লবিচবি হুবা।
 সচেতন্ (বি) সজীব, জ্ঞান বা বোধ
 থকা, বিজ্ঞান নোহোৱা, সাৰে
 থকা।
 সচেতনে, (ক্রি বি.) সাৰে, টোপনি
 নহাকৈ। [ভুতি।
 সজ্ (বি) সন্ত, সাধু, ভাল, উত্তম,
 সজাই (স. প.) তামোল-পাণ-আনি
 অলপ-মূলীয়া বস্তু এঠাইৰপৰা নি
 আন এঠাইত বেচোতা, বজুয়াই।
 (স. ধা.) নিৰ্মাণ কৰা।
 সজাগব্ (বি) জাগি থকা, সাৰে থকা।
 সজীৱ্ (বি) জীৱ থকা, জীয়া।
 সজকৈ } (ক্রি. বি.) ভালকৈ,
 সত্ৰূপে } ভালৰূপে। [সাধু।
 সজ্জন, (স. প.) ভক্তলোক, ভালমাহুহ;
 সজ্জিত্ (বি) কৃষিত, শোভিত
 সজোৱা। [মিল।
 সজবথী (বি) শুভাকাংক্ষী, ভালবি,
 সজয়্ (স. প.) উপাৰ্জন-কৰা ধন-বস্তু
 থকা, সাঁচন।
 সকবিত্ (বি.) সোঁচৰা, এজনৰ পাব-
 পৰা আন এজনক থকা, (বোপ্ত
 থাটে)।

সকাব্ (স. প.) গম, গতি, হোৱা।
 সকালন্ (স. প.) সাৰণ, লবোৱা
 কাৰ্য, জোকাবদি। [খোৱা।
 সকালিত (বি.) লবোৱা, জোকাব-
 সক্তি (বি.) সাঁচি খোৱা, আনি
 গোটাই খোৱা; বহুদিন পীড়া দি
 থকা, (বোপ্ত থাটে)।
 সজাত্ (স. প.) বিধাস্, প্রত্যয়,
 সঁজাত।
 সটৰাই (ক্রি. বি.) সোনকালে, বেগতে।
 সটীক্ (বি) টপনী থকা ব্যাখ্যাবে বুক।
 সট্খ'ব (স. প.) এবিধ পানীৰ ধন
 পুৰি কৰা থাৰ।
 সঠিক্ (বি.) নিশ্চয়, আশকা নথকা।
 সঠিকৈ (ক্রি. বি.) নিশ্চয়কৈ।
 সন্ত লনি } (বি.) ব্যক্ত, স কলোৱে
 সন্তালনীয়া } জনা, আবুৰ ভপা।
 সত্ (বি.) সাধু, সন্ত, ধাৰ্মিক, দুষ্ট
 নোহোৱা; উত্তম, ভাল। (স. প.)
 চন্দন-কাঠৰপৰা কৰা এবিধ
 সুগন্ধি বস্তু। [সময়ত।
 সততে (ক্রি. বি.) সদায় সকলো
 সত্ৰব (সং) সাত-অধিক দহ।
 সতৰি (সং) তিনি হুৰি দহ।
 সতৰ্ক (বি) সাধধান, ভতৌহাল।
 সতিনী (স. প.) এজন স্বামীৰ দুই
 বা অধিক ভাৰ্য্যাব একোতক জনী
 আন জনীৰ সতিনী।

সতিনীয়াবি (স. প.) ষ্ঠতম বাটখা
ধৰা মাৰি। ১

সতিনীয়াহ্ (স. প.) সতিনীৰ নিচিনা
বিবোধ, বৰ অছিল।

সতিয়ে (বি.) সতিনী-স্বৰূপ, সতিনী
হোৱা; যেনে, সতিয়ে মাক;
সতিনীৰ স্বামীৰ অস্ত্ৰ ভাৰ্য্যাব;
যেনে, সতিয়ে গো।

সতি-সন্ততি } (স. প.) লৰা-ছোৱালী,
সতি-সন্তান } গো-নাতি, নাতি-পুতি।

সতী (বি.) পতিব্ৰতা, নিজ স্বামীত
বাহে আনক নভঙা। (স. প.)
পতিব্ৰতা স্ত্ৰী, নিজ স্বামীত বাহে
আনক নভঙা তিৰী। সতী বা,
স্বামীৰ লগত মৰ্ব, স্বামীৰ লৰ
লগত চিত্তান্ত নহু হ।

সতীৰ্ণ, (স. প.) সতীৰ ধৰ্ম বা গুণ।

সতীৰ্ণ (স. প.) একে গুণৰ দ্বিবা,
হৰিতকত। [পূণা]

সৎকৰ্ণ (স. প.) ভাল কাৰ, ধৰ্ম-কৃত্য,

সৎকাৰ্ (স. প.) সন্তান, সন্তন;
আদৰ। [অৱস্থা।]

সন্তা (স. প.) স্থিতি, বৰ্ত্তমান ধৰা

সন্ত (স. প.) গোসাঁই গুৰুতৰ নিবাসৰ
ঠাই, ঘৰুৱা ঘৰ।

সন্তাধিকাৰ্ (স. প.) সন্তৰ অধি-
সন্তাধিকাৰী } কাৰ বা ঘাই গোসাঁই।

সন্তীয়া (স. প.) কোনো সন্তৰ অধি-
কাৰ যন্ত্ৰ। [আচৰণ।]

সৎপথ (স. প.) উত্তম বাট; সৎ
সত্য (বি.) সঁচা, স্বৰূপ, স্বার্থ।

(স. প.) সঁচা কথা; সৎ আশ্ৰয়,
ধৰ্ম-পথ; নিষ্ঠিত, সিদ্ধান্ত, পৰীক্ষা
কৰি দিব কৰা বিষয়; প্ৰথম যুগ।

সত্যতা (স. প.) স্বার্থতা, মিছা
নোহোৱা অৱস্থা বা গুণ, সঁচা।

সত্যাবিতা (স. প.) সঁচা কথা-
কোৱা গুণ বা স্বভাৱ।

সত্যবাদী (বি.) সঁচা-কোৱা। (স.
প.) সঁচা-কণ্ঠতা; (স্ত্ৰী) সত্য-
বাদিনী।

সত্যাসত্য (স. প.) সত্য নে অসত্য,
সঁচা নে মিছা; যেনে, এই কথাৰ
সত্যাসত্য ঠিক কৰা।

সত্যে (ক্রি. বি.) স্বৰূপে, নিষ্ঠায়ে,
ধৰ্মত, (অপত্ত-ধোৱা যাত্ৰ)।

সন্ত (স. প.) সন্তগটক লিখা "সন্ত" শব্দ
সন্ত } (স. প.) সন্ত-গুণ।
সন্ত }

সন্তবে (ক্রি. বি.) সন্তৰাট, বেগতে।

সংসংসৰ্গ (স. প.) সাধুৰ সন্ত, সন্ত
লোকৰ লগত বাস।

সংসতা (অ. ধা.) বহুত কথা ক।

সংসৰ্গহ্ (স. প.) কোনো লোকৰ
সকলো ধন-বস্তু।

সদন্ (স. দ.) গৃহ, ঘর।

সদয় (বি.) দয়ালু, যবনিস্থান।

সদাই “সদায়” চোরাই।

সদাকাল (স. দ.) সৰ্ব্বতিকাল, চিব-
কাল; অনন্তকাল।

সদাগব্ (স. দ.) সাউদ, ভাৰব বেণাবী

সদাগবী (বি.) সদাগবব, সদাগব-
সবডী। [পৰিষ্কাৰ আচৰণ।

সদাচাব্ (স. দ.) সজ ব্যৱহাৰ শুভ বা

সদাচাবী (বি.) সদাচাবত প্ৰবৰ্ত্তা;
শুচি ব্যৱহাৰ-কৰা। [আনন্দময়।

সদানন্দ (বি.) সদায় আনন্দিত,

সদায় (ক্রি. বি.) সৰ্ব্বদা, সকলো

সদাসৰ্বদা } সময়ত।

সদাশিব (স. দ.) শিব, মহাদেৱ।

সদৃশ্ (বি.) তুল্য, নিচিনা, একে
গুণ।

সদৌ (বি.) সকলো, আটাই।

সদন্তি (স. দ.) আত্মাৰ উচ্চাৰ, বৃত্তি।

সদন্ত } (স. দ.) ভাল গুণ।
সদন্ত }

সদাৰ্ (স. দ.) মিল, প্ৰীতি, ভাল-
পাওন।

সদা } (ক্রি. বি.) আজি, এতিয়া,
সদা } সন্ততি।

সদৰ্শী (বি.) একে ধৰ্ম্মত প্ৰবৰ্ত্তা;
একে গুণ থকা। (স. দ.) একে
ধৰ্ম্মত প্ৰবৰ্ত্তা লোক।

সদৰা (বি.) আয়তী, দাবী থকা।

সদা (স. দা.) নিজে পাব নৱীয়া ধন
লোকৰ দ্বাৰা খোৱা; যন লগা
শিকা, (জন্তু খাটে)।

সদাডন্ (বি.) চিবদায়ী, সদায় থকা;
প্ৰাচীন, পুৰণি। (স. দ.) বিজু
(জী) সদাডনী।

সদ (স. দ.) সাধু, ধাৰ্ম্মিক লোক;
(বি.) ধাৰ্ম্মিক, সন্ত।

সদৰা (স. দ.) এবিধ মিঠা ফল;
হুৰখিৰা।

সদতি (স. দ.) লৰা বা ছোৱালী,
সন্তান; নাতি পুতি, বংশ।

সদৰ্পণ } (স. দ.) তৃপ্তি-দান,
সদৰ্পণ } খুৱাই পিয়াই দিয়া
সন্তোষ।

সদান্ (স. দ.) লৰা বা ছোৱালী, পো
বা জী। [বেলাৰ।

সদাপ্ (স. দ.) মনৰ হুখ, শোক,

সদাপিত্ (বি.) সদাপ বা বেদান-
পোৱা, শোকাহুল, তাপ বা দামদ-
পৰা হুখ-পোৱা।

সদষ্ট (বি.) সন্তোষ-পোৱা, তুষ্ট, তৃপ্ত।

সদষ্টতা (স. দ.) সদষ্ট হোৱা অৱস্থা;
সন্তোষ। [তৃপ্তি।

সন্তোষ্ (স. দ.) আনন্দ, হৰ্ষ, আনন্দ;

সন্নিধৈ (স. দ.) গুণবৰ জেইব
আহৰ্ষনাকৰ চাৰি কৈদৰ পেক

ফৈদ; যেনে, ছদ্মবা, মিহিকীয়া,
লাহন, সন্ধিকৈ।
সন্ধি (বি.) সম্বন্ধবৃত্ত।
সম্বন্ধ (স. প.) চেনি আৰু ছানাবে
কৰা এবিধ লাক; হাত-ভেঁটা।
সম্বন্ধ (স. প.) অনিশ্চয়তা, আশঙ্কা,
সংশয়।
সন্ধি (স. প.) জোৰা, মিল, নিৰ্ভৰ,
ছুই বজাই মিলি-ধাকিবলৈ কৰা
নিয়ম; (ব্যাক.) ছটা শব্দৰ মিল।
সন্ধকণ (বি.) সূজীত বা অজ্ঞান
হোৱাৰপৰা পুনৰ চেতনা বা জ্ঞান
পোৱা।
সন্ধাক } (স. প.) সৈন্ধৱ-লোণ।
সন্ধাক-লোণ }
সন্ধা (স. প.) সময়ৰ তিনটা জোৰাব
এটা; যেনে, বেগি ওলোৱা আৰু
যাব বোৱা আৰু ছপৰীয়া; বামুণে
এই তিনি সময়ত কৰা উপাসনা;
এৰাট, এবাৰ (ভোজনত খাটে)।
সন্ধাহিত্ (বি) কবচবৃত্ত; যুদ্ধৰ
নিবিজ্ঞে গাত অস্ত্ৰাদি বন্ধা।
সন্ধিধানে (অব্য) ওচৰত, ওৰিত;
ফাললৈ।
সন্ধিপাত্ (স. প.) বায়ু, কক্, পিত্ত,
এই তিনি ধাতুৰ বিকাৰৰ পৰা
হোৱা পীড়া, ত্ৰিদোষ।

সন্ধিবিট (বি.) প্ৰতিট, দুয়োটা,
প্ৰবেশ-কৰোৱা। [অবস্থা।
সন্ধ্যাস্ (স. প.) বৈবাগী, সংসাৰৰ
স্থখ এৰি ধৰ্মত মন-নিয়োগ কৰা-
সন্ধ্যাসী } (স. প.) বৈবাগী, সংসাৰৰ
সন্ধ্যাসী } স্থখ এৰি ধৰ্মত মন-লগোৱা
আৰু ভিক্ষা কৰি ধোৱা মাহুহ।
সম্মত (বি.) মাস্তি, সৈম্মান; মত-
দিয়া, ভাল বোলা।
সম্মতি (স. প.) ইচ্ছা, বাঞ্ছা, স্বীকাৰ;
অহুজা, অহুমতি, ব্যৱস্থা।
সম্মান্ (স. প.) সম্মম, মান, সম্কাৰ।
সম্মানিত্ (বি.) সম্মান-পোৱা।
সন্সননি (স. প.) সন্সন্ শব্দ, ধ্বংসবিধি।
সন্সনা (অ. ধা.) সন্সন্ শব্দ কৰ,
ধ্বংসৰা। [মেলা ফাট।
সপতা (স. প.) দা-কটাৰী আদিৰ চংহ।
সপৰিবাৰে } (ক্ৰি. বি) পৰিবাৰে সৈতে,
সপৰিহালে } লৰা তিবোতা আৰু আন
পোষা বিলাকেৰে একে লগে।
সপক্ (বি) নিজৰ ফালৰ, কোনোৰ
নিজৰ হিত, আপোনাৰ ফলীয়া।
সপিণ্ডী কৰণ (স. প.) মৰাবপৰা এবছৰৰ
পাচত যুতকক পিতৃসকলেৰে লগ-
লগোৱা ক্ৰিয়া, প্ৰথম সাৰৎসৰিক
শ্রাদ্ধ।
সপ্তমক (বি) পুত্ৰদত্ত, সন্তান থকা।

সপুত্রবাঙ্করে (ক্রি. বি.) সপরিবারে,
লব্ধা তিবোভা আক বহুবিল-
কেবে সৈতে ।

সপোন(স.শ.)সমাজিক,টোপনিত জাগি-
থকাব দ্বে কোনো কার্য্য কবা বা
কোনো বস্তু দেখা যেন বোধ ।

সপ্ত (সং) সাত, ছয় আক এক ।

সপ্তদশ্ (সং) সতর ।

সপ্তদ্বীপ্ (স.শ.) সাত দ্বীপ, যেনে :—
ব্রহ্ম, ক্রৌঞ্চ, শালমলি, কুশ, জম্বু,
শাক আক পুন্ড্র ।

সপ্তম্ (সং) সাত সংখ্যা পূর্ব কবাটো,
সাতোটাৰ শেষটো ।

সপ্তমী (স.শ.) সাত সংখ্যার তিথি ।

সপ্ত সমুদ্র্ (স.শ.) সাত সাগর, যেনে :—
লবণ, ইক্ষু, সুবা, বিউ, দধি, দুগ্ধ
আক জল ।

সপ্তাহ্ (স.শ.) সাত দিন ; ঘাইটেক,
দেওবপৰা অনিষ্টে সাত দিন ।

সপ্তাহী (স.শ.) প্রতি সাত দিনৰ সুবত্ত
অধিকারক কোনো কথা অনোয়া
কাকত । [হোৱা ।

সপ্ৰমাণ্ (বি) প্রমাণযুক্ত, সঁচাবুলি নিশ্চয়
সকল্ (বি) কলযুক্ত, শুটি থকা বা থকা,
সার্থক, সিদ্ধ, লাভ-জনক !

সকলতা, (শু.শ.) সার্থকতা, সিদ্ধি ।

সব্ (সৰ্ব) সকলো, আটাই, সমস্ত,
(পণ্ডত) ।

সবংশে (ক্রি.বি.) বংশে সৈতে, জাতি
কুটুমে সৈতে ।

সবহুবা (বি) সমাহব, সমাহ সম্পর্কীয় ।

সবাহ্ (স.শ.) অনেকে গোট থাই নৈ-
বেত্ত দি কবা হবিকোঁর্জন ।

সবিনয় (বি) নম্রতাৰে যুক্ত ।

সব-সক (বি) সকলোতকৈ দূৰ্,
আটাইতকৈ পাছে ওপজা ।

সভম্ (বি) তম্বুক্ত, ভীত, ভয়-কৰা ।

সভা (স. শ.) সমাজ, মেল, কোনো
কার্য্যৰ নিমিত্তে লগ লাগি বহা
লোকবিলোক ।

সভাপতি (স.শ.) সভাৰ মুখ্য সমন্বয়,
সভাসদবিলোকৰ মূখ ।

সভাৰ্থো (ক্রি.বি.) ভাৰ্থ্যাবে সৈতে ।

সভাসন্ (স.শ.) সভাৰ লোক, সম-
জুৰা, মেলুৱৈ । [সম ।

সভ্য (বি) বজা আক নিয়মৰ অধানে
গাৰ্ভ বা নগবত বাস কৰা আক
জান-বিজ্ঞা পোৱা । (স.শ.) সভা-

সভ্যতা (শু.শ.) সভ্য লোকৰ গুণ বা
আচৰণ । [নোহোৱা ।

সম্ (বি) সমান, তুল্য ; থলা-বহা
সমকৰ্মী } (স.শ.) আন এজনৰেৰে সমান
সমকৰ্মী } বা একে কাৰ্য্যত নিযুক্ত
লোক ।

সমকালিক (বি) একে কালৰ, আন

কোনোবে সৈতে একে সময়ত
থকা!

সমজুতা (বি) সমাজত্ব, সভা সম্বন্ধীয় ;
(স.শ.) সভাসদ, সভাৰ লোক,
মেসুৰৈ ।

संख्या (स.न.) संज्ञा, सदा ।

সম্বন্ধসূ (বি) সদ্ধত, উচিত, যুগত ।

সমতা (৩ খ.) তুল্যতা, সমান হোবা।
অবস্থা।

সমনীয়া (বি.) সমান-বয়সীয়া ; সমান
 শ্রেণী। (স.শ.) সমান-বয়সীয়া
 বা সমান শ্রেণীর লোক ।

मयङ्क (म.भ.) मयङ्क, मयङ्क ।

সমষ্টি (অন্য) অঙ্কুলে, প্রতি, ফালে ।

সম্বোধনা (বি) সম্বন্ধ-লগা, সম্বন্ধীয়,
 মিতিবালি থকা।

সম্মুখিতে (অব।) নৈতে, একে লগে ।

সমবেদন (স.জ.) আনৰ লুপত লুপৰ,
 দুখত দুখৰ বোধ।

সমভূমি (স.শ.) সমান মাটি, ওখ-চাপব
নোহোঁতা ঠাই ; ভৈরায় ।

সময় (স.খ.) কাল, বর্তমান, ভূত,
ভবিষ্যৎ ।

সময়সি (ম.খ.) দুয়ো পক্ষৰ সমানে
হানি বা লাভ কৰি যিগোৱা কাৰ্য্য।

সময়ে-সময়ে (ক্রি.বি.) বেলেগ বেলেগ
সময়ত, যাজে-যাজে ।

मथर (म. न.) बुरु, २१।

সমর্থ (বি) শক্তিময়, পাবন, পার্গত ।

(ম.শ.) শক্তি, পাবনতা, পার্গভানি ।

সমর্পণ (স.খ.) অর্পণ, শোধাই বা
প্রতাই দিবা কার্য।

সমর্পিত (বি) গতোষা, শোখাই দিয়া।

મહન } (મ.ન.) શ્રવાસત ધાર્મિક જગત
 મહન } નિમ્ન શાસ્ત્ર ।

সম-লব্ধ (বি) মিল হৈ হোৱা সূত্ৰাৱ।।

সম্বলীয়া (বি) প্রবাসলৈ যাওঁতে খোৱা
বস্ত-নিয়া। (স.শ.) প্রবাসত খাবলৈ
বস্ত নিয়া ভাবী; খোৱা-বস্ত
যোগাওঁত।

সমস্ত (বি) সকলো, আটাই : (স. শ.)

সমূহ, গণ, (আন এটা শব্দৰ পাঁচত
লগ লাগে) ; যেনে, নব সমুদ্র ।

সমস্ত (স. খ.) সম্পূর্ণ কবিবলৈ দিয়া
মোক এটাৰ এভাগ।

সমাপন(স.শ.)অহা-যোষা, বাতান্নাত ;
 সাকাত, দেখা দেখি ।

সম্মাচার (স.শ.) সম্মান, বাজা, বাতৰি।

সমাজ (স. দ.) মাস্তুল সবুহ ; সভা,
যেল ।

महाबिह (म. ब.) म.पान ।

मयादव, (म. थ.) मयादव, मयादव।

সম্মান (বি) সম, ভূলা; ৬খ চাপব বা
বহা নোহো

बस्य.' आथाई;

(ক্রি.বি.) ভূলাকপে, হীন-ভেটি
নোহোঁরা কৈ ; যেনে, সমানে
ডগালে ।

সমানে-সমানে (ক্রি.বি.) আপোনাৰ
সমান লোকে সৈতে, জোৰে-
জোৰে ।

সমাপ্ত (বি) শেষ, অন্ত ।

সমাপন (স. শ.) শেষ কৰণ, অন্ত
পেলোৱা কাৰ্য্য ।

সমাপ্তি (স. শ.) শেষ, অন্ত, ওৰ ।

সমাব্ (স. শ.) দীঘে বাই পথালিয়ে
ৰোৱা হাল । (স. ধা.) সমাব বা
ষিটীয় বাৰ হালেৰে চহা ।

সমাবৰ্দ্ধ (বি) একে ভাৱৰ আন এটা
শব্দেৰে ঠিক একে বা তাতকৈ
কিঞ্চিৎ লব অৰ্থ-বৃদ্ধোৱা ।

সমালোচন (স. শ.) পৰামৰ্শ, আলচ, যন্ত্ৰণা ।

সমাস (স. শ.) অনেক পদক এক কৰণ ।

সমিচাব্ (স. শ.) লেখা বা যৌথিক উক্তৰ
সমিধান (স. শ.) যৌথিক উক্তৰ ; যেনে,
আছে দান, নাই সমিধান ।

সমিল্মিলি (বি)মিলা,পুনৰ মিল হোৱা ।

সমীপ (স. শ.) ওচৰ, নিকট ।

সমৃৎ (স. শ.) আগকাল ; সাক্ষাত ।

সমৃৎসমৃৎ (বি) এখন আন জনৰ
সমৃৎ হোৱা, মৃৎসমৃৎ, যেনে, দুয়ো
সমৃৎসমৃৎ হন ।

সমৃৎ (অব্য) সাক্ষাতে, আগতে ।

সমৃচিত্ (বি) উচিত, যুক্তত ।

সমৃৎ } (বি.) সমৃৎ, সকলো ।

সমৃৎ } [গোটেই ।

সমৃৎয়ে (ক্রি. বি.) সকলোৱেইমূলি ;

সমৃৎ (স. শ.) সাগৰ ।

সমৃৎ (বি.) মূলমূল, মূল থকা ; শব্দৰ

ধাতু বা মূল সংযুক্ত ।

সমৃৎকে (ক্রি. বি.) মূলে সৈতে.

সমৃৎ, গোটেই ।

সমৃৎকাশ্ (বি.) গোটেই নষ্ট, ধ্বংসিত ।

সমৃৎ } (ক্রি. বি.) গোটেই, সমৃৎয়ে

সমৃৎ } সম্পূৰ্ণৰূপে . (বি.) সমৃৎ,

গোটেই [অন্ত বা বৃত্ত ।

সমৃৎ (স. শ.) জন্ম, বহুত মাতৃহ,

সমৃৎ (স. শ.) ধনসম্পত্তি, বিকৃতি ।

সমৃৎমন্ত } (বি.) ধনমন্ত, ধনী,

সমৃৎমালী } চহকী ।

সমৃৎ-জোৰ্ (স. শ.) সমান পৰিমাণ,

দীৰ্ঘল অল্পসমৃৎ পুতল ।

সমৃৎ (স. শ.) ধন-বস্তু, টকা, মাটি,

গৰু-মহ, থাক-মণি, ইত্যাদি ।

সমৃৎমন্ত } (বি.) আচাৰ্য্য, ধনী,

সমৃৎমালী } চহকী ।

সমৃৎ (স. শ.) শুভ, মঙ্গল, সুখ ।

সমৃৎ (বি.) সম্পূৰ্ণ, শেষৰূপ ।

সমৃৎ (স. শ.) সম্পূৰ্ণ হোৱা অৱস্থা,

সম্পূৰ্ণতা, সিদ্ধি ।

সম্পর্ক (স. শ.) সম্বন্ধ, হুটুখিতা ;
 লগালগি ; একেলগে আহাব-
 ব্যাহাব । [থকা, মিতিব-লগা ।
 সম্পর্কীয় (বি.) সম্বন্ধীয়, সম্পর্ক
 সম্পাদ (স.শ.) কব, সম্পন্ন কব ।
 সম্পাদক (স.শ.) কাম-চলওঁতা ;
 বাতৰি-কাকত-গিৰোঁতা ।
 সম্পাদন (স.শ.) সম্পন্ন কৰণ, সমাপন ;
 বাতৰি-কাকত-চলোৱা কাৰ্য্য ।
 সম্পাদিত (বি) সম্পন্ন, সমাপন কৰা ;
 লিখা, (বাতৰি-কাকতত খাটে) ।
 সম্পূৰ্ণ (বি.) পূৰ্ব, পূৰ্বা ; অন্ত, শেষ ;
 সফল, সিদ্ধি ।
 সম্পূৰ্ণতা (স.শ.) পূৰ্ব হোৱা অৱস্থা ।
 সম্প্রতি (ক্রি.বি) এতিয়া, সম্ভা :
 সম্প্রদান (স.শ.) দান, দিয়ন ; (ব্যাক)
 চতুৰ্থী-বিভক্তিৰ কাবক ।
 সম্প্রদা (স.শ.) নিৰ্ৰুদ্ধ, অনেক কাল
 চলা আৰু শাস্ত্ৰৰ মতৰ দৰে
 বলৱত নীতি । [লোকসমূহ ।
 সম্প্রদায় (স. শ.) একে মতত চলা
 সম্বৎসব (স. শ.) এবছৰ ।
 সম্বন্ধ (সম্বন্ধ) (স. শ.) সম্পর্ক,
 হুটুখিতা, মিজতা ; বন্ধী-বিভক্তিৰ
 কাবক ;
 সম্বন্ধীয় (সম্বন্ধীয়) (বি.) সম্বন্ধীয়,
 সম্বন্ধ থকা, সম্বন্ধ লগা ।
 সম্বাদ (স. শ.) বাৰ্তা, বাজা বাতৰি ।

সম্বোধন (স. শ.) মাত-লগাওন, আও-
 কাণ কৰি থকা মাহুহক কাণ
 কৰাবলৈ মতা মাত ।
 সম্ভব (বি.) হব পৰা, আগন্তুক থকা ।
 সম্ভাব (স. শ.) কোনো উৎসব বা
 ধৰ্ম কাৰ্য্যৰ নিমিত্তে গোটোৱা
 বস্তু, হাত-ডেঁটী, বাট-থৰচা ।
 সম্ভাবনা (স.শ.) আগন্তুক, হবৰ আশা ।
 সম্ভাষণ (স.শ.) মাত-লগোৱা কাৰ্য্য ।
 সম্ভাৱা (স. শ.) সাক্ষাত হৈ কৰা
 আলাপ বা কথোপকথন ।
 সম্ভেদ (স.শ.) সাব-মৰ্ম, গুঢ় অতিশ্রাৱ,
 ভিতৰৰ ভাব ; কোনো বিষয়ৰ
 সকলো অৱস্থা বা বিবৰণ ।
 সম্ভোগ (স. শ.) সুখেৰে ভোগ,
 সম্ভোষেৰে খাওন-পিছন ; মৈথুন ।
 সম্ভাস্ত (বি.) মাস্ত, মাননীয়, মানিবৰ
 যোগ্য । [ভালমতে ।
 সম্যকৰূপে (ক্রি.বি.) সম্পূৰ্ণ প্ৰকাৰে,
 সম্যলৈ (স.শ.) সমান গণনা, বচা-
 টুটা বস্তৰ বা ধনৰ সমানে কৰা
 ভাগ ।
 সম্বৎসব } (স.শ.) বজাৰ জীয়ে সভাত
 সম্বৎসবা } বহা লোক বিলাকৰ ভিতৰৰ
 এজনক স্বামী বাহিলোৱা কাৰ্য্য ।
 সম্বৎসবাণী } (স.শ.) সম্বৎসবলৈ অহা
 সম্বৎসবাণী } বজাবিলাক একত্ৰে
 বহা হাঁই ।

সব্ (স.খ.) এরা-গাখীৰৰ ওপৰত
চাহনি-বৰা ভাগ; টাটী বা জেওৰা
ভাগি হোৱা বাট। (অ.খ.)
খহি পৰ, এবাই তললৈ পৰ।

সবক্ (অ.খ.) কোনো বস্তুৰ মাজে
বা তলে দি পতি কৰ, একালে
সোমাই আন কালে ওলা।

সবকা (স.খ.) আনক মাজে দি বা
তলে দি পতি কৰা।

সবন্ (ক্ৰ.স) সৰা বা খহি পৰা কাৰ্য্য।

সবন্-খেব (স.খ.) নতুন উল্ খেব।

সব্কনা (স.খ.) কটুৱৈৰ ভাৱৰ ফাট।

সবপা (বি.) এলেছৰা।

সবপালি (ও.খ.) আলস্ত, এলাঠ,
কাম কৰিবলৈ অনিচ্ছা।

সবব্জান্ (স.খ.) নেদেখা হুণুনা বস্তুৰ
কথাকো দেখাৰ দৰে কৰ পৰা
ম'হুহ।

সবব্ন্ (বি) গোটেই নতুন।

সবব্ৰহী (বি) সকলোৰে সৈতে যি
থকা, সকলোৰে ভাল পোৱা।

সবব্ (স.খ.) পৰিভ্ৰমৰ ভাগ লোকক
দি লোৱা জিৰণি; পৰিভ্ৰমত
সহায়তা।

সবল্ (স.খ.) এবিধ স্তম্ভি গছ। (বি)
পোম; হোৱা, অকণ্ট, উৱা,
সত।

সবল্ (বি) বসাল, বসন্তক, তকান

নোহোৱা; যিটা, সোৱাদ, জিভাৰ,
কাণৰ বা মনৰ সন্তোষ-ভয়োৱা।

সবৰ্ধন্তী (স.খ.) বিক্ৰম ভাষা, বাক্য
আৰু বিভাৰ ইংৰাী, দেৱী।

সবহ্ (বি) অধিক, বহুত, অনেক।
(স.খ.) বহুত, অনেক লোক বা
বস্তু। [অধিক, বহুত।

সবহীয়া (বি) সবহ বা অধিক থকা;

সবহীয়াটক } (ক্ৰি.বি.) অগ্নিকল্পে।
সবহ্ টক }

সবা (স.খ.) তললৈ পেলা, থকা;
খোটা বা বাচনীৰ বাৰা পৰিফাৰ
কৰা। [ঈ-ভোৱা।

সবা পোচা (বি) সাৰি আৰু হাতি
সবাল্ (স.খ.) নতুন হবৰ কাৰণ পুৰণি
পাৰি বা শিং সবণ। সবাল্ দি,
পুৰণি পাৰি বা শিং এৰ্।

সবালি (স.খ.) পানীত দুবা এবিধ
চৰাই। ১

সবাববি (বি) শ্ৰেচ্ৰ, বহুত, বিস্তৰ।

সবায়হ্ (স.খ.) এবিধ তেল-জখোৱা
জটি; তাৰ গছ।

সক (বি) ক্ষুদ্ৰ, কনিষ্ঠ, পাচে ওপজা;
সামান্য, অধম। (স.খ.) সৰা-
কাল; যেনে, সকতে, সকথপৰা।

সক-আই (স.খ.) ছতি; পানী-চাহবি।

সক-গীটি (স.খ.) তৰিৰ আৰু ঠেংৰ
মাজৰ জোৰা।

সক দৈহা (বি) যিহি কাঠীবে সজা ।
 সকধন (স.খ.) টকাব সলনি দিয়া
 আখলি, লিকি ইত্যাদি, ভদাখন ।
 সক-পানী (স.খ.) ক্ষুদ্রশৌচ, প্রস্রাব,
 মূত । সকপানী ছো, প্রস্রাব
 কব, মূত । [টানত বাধ্ ।
 সকহা (স.খ.) আপদবপবা বকা-গোহা,
 সক-জুবা (বি) সক. ডাকবীয়া, অলপ ।
 সবোবব (স.খ.) ডাকব পুখুবি, বিল ।
 সর্গ-বেণ্ড (স. খ.) আসাম বাজাব
 উপাধি ।
 সব-গবীয়া } (বি)ধকজা নলগা,কতো
 সর্গবীয়া } নলগাটক মাতব পবা ।
 সর্গ (স. খ.) সাপ ।
 সর্ক (সর্ক) সকলো, আটাই ।
 সর্ক জান্ } (বি) সকলো জনা,সকলো
 সর্কজ } দেখা, (ঈশবত খাটে) ।
 সর্কজাভা (স. খ.) সকলো জনা গুণ
 বা শক্তি ।
 সর্কচাক্ (বি) সকলো বেদনা উপশম
 কবা ; (দবব বা যন্তত খাটে) ;
 সকলো ঠাইতে প্রচাৰিত, সক-
 লোহে জনা ।
 সর্কভিকাল্ (স. খ.) সকলো সময়,
 চিবকাল ।
 সর্কভিকালে (ক্রি.বি.) সকলো সময়ত ।
 সর্কজ (ক্রি. বি.) সকলো ঠাইত ।

সর্কহা } (ক্রি. বি.) সদায়, সকলো
 সর্কদায় } সময়ত ।
 সর্কনান্ (স. খ.) সংজ্ঞা-শব্দব সলনি
 ব্যবহৃত শব্দ । [ধ্বং ।
 সর্কনান্ (স.খ.) সমুদ্রি নাশ, গোটেই
 সর্কবাণী (বি) সকলো ঠাইত আক
 সকলো বস্তত ধকা, (ঈশব) ।
 সর্ক-ডক (বি) সকলো ডক-কবা
 বা ধোহা ।
 সর্ক শক্তিমন্ত } (বি) সকলো কার্য
 সর্ক শক্তিমান } কবিবলৈ শক্তি ধকা
 সকলো কবিব পবা, (ঈশব) ।
 সর্কহ } (স. খ., সকলো ধনসম্পত্তি,
 সর্কহ } সত্ সর্কহ ।
 সর্কহান্ত (বি) সকলো ধন সম্পত্তি
 হেৰুওবা, একো নথকা হোহা ।
 সর্কহ (স. খ.) গোটেই গা ।
 সর্কহ হুজব্ (বি) সম্পূর্ণরূপে ভাল,
 কোনো দোষ নথকা ; কোনো
 অজত খুঁত নথকা ; যেনে, সর্কহ
 হুজব পুকব, সর্কহ হুজব পুধি ।
 সব-সবীয়া } (বি) সর্গবীয়া ।
 সর্গবীয়া }
 সলনাসলনি (স. খ.) সালসলনি, এটাবে
 সৈতে আন এটা সলোহা কার্য ।
 সলনি (স. খ.) এটাব মূবে আন এটা
 পবিবর্তন-কবা বস্ত ; প্রতিনিধি ;
 সলোহা কার্য ।

সদা (স.খ.) সন্নিবিষ্ট, এটা দি ডাং
বুঝে আন এটা ল'।

সন্নি-মাটি (স.খ.) ডাং, মাটি, চহা মাটি ।

সন্নিগমন (বি) চড়ব, অনা-বুঝ ।

সন্নিবে (ক্রি. বি.) সন্নিবে সৈতে,
সন্নিবে নেবাকৈ ।

সন্নি (বি) সন্নি, কোনো কাৰ কবি-
বলৈ প্রভুত ।

সন্নি (বি) সন্নি, সকলো অৰ পূৰ ;
শেষ, সন্নি নষ্ট ।

সন্নি (স.খ.) বুঝেবে চলাজন্ত, যেনে,
সাপ, নাইগিয়া কেবেলুয়া ইত্যাদি ।

সন্নি (স.খ.) যেনে যেনে বুঝি থাক, স,
বৈৰ্য্য ধৰ, কাডবতা বা ধং প্রকাশ
নকবাকৈ থাক ।

সন্নি (স.খ.) লগবীয়া, সন্নি ; অহু
চব, লগত ফুৰোঁতা ; (স্ত্রী) সন্নি ।

সন্নি (স.খ.) অনেক বাব কোনো
কাৰ্য্য কৰাত হোৱা সেই কাৰ্য্যত
পাৰ্শ্বভাগি, অভ্যাস । (বি) সন্নি,
ভিলা, উদ্ধ । [নোহোৱাকৈ ।

সন্নি (ক্রি. বি.) অনায়াসে, পৰিশ্রম
সন্নি (স.খ.) এই সন্নিবে যতা
এবিধ চবাই ; পাওব, বাহা
বুঝিবব তাই ।

সন্নি (স.খ.) বৈৰ্য্য, সন্নি থকা কাৰ্য্য ।

সন্নি (বি) সন্নি, সন্নি লগীয়া,
সন্নি পৰা ।

সন্নি (বি) সন্নি-থকা; অপকৰণ
সন্নি } প্রতিকাৰ নকৰা ; হুণত
কাডব নোৱাৰে ।

সন্নি (স.খ.) সন্নি থকা শুণ বা
যতাই । [সংসর্গ, সন্নি ।

সন্নি (স.খ.) ভিৰোতা আৰু যতাই

সন্নি (স.খ.) সন্নি লগত কাৰ্য্য
বুড়া, সন্নি বাওন ।

সন্নি (স.খ.) সন্নি ফুটা, নিচেই
ফুৰে বিছা ।

সন্নি (সং) হাৰাৰ, সন্নি ।

সন্নি (স.খ.) লগবীয়া, লগত বাওঁতা ;
বন্ধক, আপহত বাওঁতা ।

সন্নি (স.খ.) সাহাৰা, সন্নি
কাৰ্য্য, হাত উজান ।

সন্নি (বি) সন্নি সন্নি, সন্নি থকা

সন্নি (স.খ.) সন্নি সন্নি, সন্নি
থকা শুণ বা যতাই । [সন্নি ।

সন্নি (বি) একে সন্নিবৰণা জন্মা ।

(স.খ.) একে সন্নিবৰণা জন্মা তাই
বা ককাই ; (স্ত্রী) (বি) (স.খ.) সন্নি-

সন্নি (বি) সন্নি, সন্নি লগীয়া বা পৰা

সন্নি (বি) সন্নি বা সন্নি থকা,
পাৰ্শ্ব, পাৰ্শ্ব ।

সন্নি (বি) সন্নি, সন্নি নোহোৱা ।

সন্নি (স.খ.) সন্নি, সন্নি ।

সন্নি (ক্রি. বি.) সন্নিবে,
সন্নিবে ।

সাউৎকৰে (ক্ৰি. বি.) বেগতে, একে
চোঁচাই।

সাউন্ (স. শ.) সুইদ, সৰাগৰ, ভাঙ্কৰ
বেপাৰী। [বিঠা।

সাঁও (স. শ.) গ্ৰহণী বা ধৰে ধৰা মাছ-
হৰ বগা ককৰ দৰে বীজলীয়া
সাং (বি) অক, ওৰ পৰা, নষ্ট, ধ্বংসিত
(স. শ.) নাশ, ধ্বংস।

সাংঘাতিক্ (বি) সাংঘাতিক্।

সাংসাৰিক্ (বি) সংসাৰব, এই জগতৰ।

সাঁও (স. শ.) সাওঁ।

সাঁকো (স. শ.) পাৰ হৰৰ কাৰণ খাটৈ-
আদিৰ ওপৰত পাৰি দিয়া এডাল
বা ছডাল বাঁহ বা কাঠ; ইটা বা
শিলেৰে সজা দলং।

সাঁকোৱা-হাৰি (স. শ.) সাঁকো পাৰ
হওঁতে ধৰিবলৈ বান্ধি দিয়া বাঁহ-বা
কাঠ; ধঁতৰৰ ডালৰ চেপেটা কাঠ।

সাঁচ্ (স. শ.) হেঁচা খোৱাত হোৱা
চিন; আঘাতৰ চিন; একবৰগীয়া
বস্তৰ কোনো ঠাইত লগা আন
বৰণ; ঢলা বস্ত্ৰ, ঠাচা। (স. ধা)
সকল কৰ, গোটাই ধ, ব্যয়
নকৰাটক বাখ্। (ক্ৰদ.স.) সাঁচোতা
(স্ত্ৰী) সাঁচতী। [স্ত্ৰী, পু:]।

সাঁচতিয়াব্ (স. শ.) সাঁচনিয়াব্ সাঁ-
চোতা, ধন-বস্তু গোটাই খণ্ডতা,
সাঁচতীয়া (বি) সাক্ত, সাঁচি খোৱা।

সাঁচন্ (ক্ৰদ.স.) সাঁচি খোৱা কাৰ্য।

(স. শ.) সাঁচি খোৱা ধন বা বস্তু।

সাঁচনীয়াব্ (স. শ.) সাঁচতিয়াব্,
সাঁচোতা। (স্ত্ৰী. পু:)।

সাঁচনী (স. শ.) সাঁচতী, ধন-বস্তু-সাঁচ
তিয়া।

সাঁচনীয়া (বি) সাঁচনীয়া, সাঁচি
খোৱা। [যায়।

সাঁচি } (স. শ.) এবিধ পছ.

সাঁচি-পছ } তাৰ ছালত পুখি লিখা

সাঁচি-পতীয়া (বি) সাঁচি-পাতত লিখা।

সাঁচি-পাত্ (স. শ.) পুখি লিখিবলৈ
ঔতোৱা সাঁচিৰ ছাল।

সাঁচে-কাটে (ক্ৰি. বি.) পূৰ্বৰ চিনতে,
একে অৱস্থাতে, লৰচৰ নোহো-
ৱাকৈ।

সাচোঁতা "সাঁচ্" চোৱা।

সাঁচ্-বাখ্ (স. শ.) ধন-বস্তু সাঁচি আৰু
বাধি খোৱা গুণ; যেনে, সাঁচ-
বাখ নেখাকিলে মাছহ দৰিদ্ৰ হয়।

সাঁজ্ (স. শ.) গধূলি, সন্ধ্যা, বেলে
মাৰ ঘোৱা সময়; এবাৰ ভোজন।

সাঁজো (বি) আজিয়েই কৰা বা
হোৱা, বাহী নোহোৱা; বাহী-
পা দুই শুচি হোৱা।

সাঁভব্ } (অ. ধা.) হাত-ভৰি লৰাই
সাঁতোৰ্ } পানীত ওপৰি ফুৰ। (স

খ.), হাত-ভবি লবাই পানীত
 ওগুজি কুবা কার্য ।
 সাংখ্ (স.খ.) ভাঙ্গি কবলৈ দিয়া
 ওগু অৰ্থৰ এক বা অধিক কাকি
 কথা । [মুখৰ ঢাকনী ।
 সাংক্ (স.খ.) কোনো গভীৰ বস্তৰ
 সাংকি (স.খ.) হাড়ৰ জোৰা ।
 সাংবিয়া (স. খ.) বেচ নোলোহাটকৈ
 লোকৰ খান দাই দিওঁতা ।
 সাংকাৰু (বি) আকাৰ বা শবীৰ থকা ।
 (স.খ.) দেহ বা আকৃতি থকা
 দেহতা ।
 সাধী (স. খ.) সাক্ষী ।
 সাগৰ্ (স.খ.) সমুদ্র, পৃথিবী বেবি
 থকা এখান বৰ ডাঙৰ পানী ।
 সাগৰ্-ফেন্ (স. খ.) সাগৰত পোহা
 এবিধ সোণহুণীয়া, পানী-শোহা
 বস্তু ।
 সাগৰ্-সফাশ্ (বি) সাগৰৰ দৰে দ
 আক বহল ; বৰ গহীন ।
 সাগ্ৰায়্ (বি) পুৱাবপৰা পথলিলৈকে
 সোটেই ; যেনে, সাগ্ৰায় দিন ।
 সাংকেতিক্ (বি) সংকেতেৰে বুজোৱা
 স্মৃতি-নোহোৱা, ওগু ।
 সাধ (বি) সম্পূৰ্ণ, শেষ ।
 সাজী } (স.খ.) ছুই বা অধিক
 সাজী-তাব্ } যাহুহে একে লগে
 কাকত নিয়া বোজা ।

সাকোপাধে (ক্রি. বি.) আভোপাধে,
 আগবপৰা ওকিলৈ ।
 সাকোব্ (স. খ.) একেলগে ছোঁই,
 (অন্তত খাটে) । (স. খ.) ছুই
 বা অধিক অস্তক ছুঁটি দিয়া বাহা ।
 সাক্ষাতিক্ (বি) একেবাবেই অনেকক
 ধৰা, (বোগত খাটে) ; বধ-কৰা,
 প্রাণ-ঘৰা ।
 সাজ্ (স. খা) নিৰ্ধাণ কৰ্, নিধ্
 যুগতকৰ্ ; মনেৰে কল্পনা কৰি
 উলিয়া । (স.খ.) আকৃতি, গঢ় ;
 পাজ,লোটা-বাটি-আহি ; একেলগে
 পিছা কাপোৰবিলাক ; সা-সজোৱা
 কাপোৰ-অলকাৰ ; নৈবেদ্য,
 প্রসাদ । (কৰ. স.) সাজোঁতা ;
 (ত্ৰী) সাজতী ।
 সাজন্ (কৰ.স.) নিৰ্ধাণ, সজাকার্য ।
 সাজি-কাচি } (ক্রি.বি.) পিছি-উৰি.
 সাজি-পাবি } সাজু হৈ ।
 সাজী (বি) সূচী, কুটুম, যিহ ।
 সাজু (বি) সঠিক, কোনো কাৰ্য্যৰ
 নিয়িতে প্রস্তুত ।
 সাজ্ছেত্ (বি) নিপুণ, পার্গত ।
 সাজু-পাব্ (স. খ.) কাপোৰ আক
 অলকাৰ ।
 সঠিন্ (স. খ.) সমৰ্থ, শক্তি, পাবগতা ।
 সাত্ (সং) ছয় আৰু এক ।

সাত-দ্বিগ্ (চ.) (সং) সাত অধিক
ডেবকুবি ।

সাতাইন্ (চ.) (সং) একুবি সাত ।

সাতাইন্ } (সং) সাত-অধিক নবৈ ।
সাতাইন্ }

সাতাই-পুৰীয়া, (বি) সাত জন
উপবিপুৰকৰ দিনৰ, অনেক
পুৰীয়া ।

সাতাইন্ (সং) দুকুবি সতৰ ।

সাতানী (সং) চাৰি কুবি সাত ।

সাতপাঁচে (জি.বি.) সাত-পাঁচ ভাবি,
এই বিলাক কাৰণৰ নিমিত্তে ।

সাত-চল্লিশ্ (চ) (সং) দুকুবি সাত ।

সাত-চাব্ (বি) সাতগুণে বঢ়া, আন
কোনোভকৈ অনেক গুণে ভাল
বা বেয়া ।

সাত-জিগ্ (চ) (সং) একুবি সতৰ ।

সাত-পাঁচ্ (স. খ.) সকলো কাৰণ,
কোনো বিষয়ৰ সকলো অৱস্থা,
আগ-গুৰি । [অনেক পুৰুষৰ ।

সাত-পুৰীয়া (বি.) সাতমপুৰীয়া,

সাধিক } (বি.) সত, ধাৰ্মিক ।
সাধিক }

সাত-খজ্ (স. খ.) বৰ খজ ।

সাত-যট্ (সং.) তিনি কুবি সাত ।

সাত-সতৰ্ (স.) তিনি কুবি সতৰ ।

সাতসৰী (স. খ.) ভিকিত ওলমাই
শিঙা সাত-বেৰীয়া ধৰি ।

সাদব্ (স. খ.) আদৰ, যবন, বেখা,
চেনেহ । (স. খা.) আদৰ কৰ্,
চেনেহ কৰ্ ।

সাদবী, (বি.) চেনেহি, চেনেহ-পোহা,
যবন, (তিবোতা আৰু লৰাত
খাটে) । [বিল ।

সাদ্ব্ (স. খ.) তুল্যতা, আকৃতিৰ
সাধ্ (স. খা.) পূৰ্ণ কৰ্, সিদ্ধ কৰ্;

দেহতাক যাজ্জা কৰ্, বৰ মাগ্;
বৰকৈ প্ৰাৰ্থনা বা কাকৃতি কৰ্;
পাব লগীয়া ধন বা বস্তু ধোজ্ ।

(ক্ৰম. স.) সাধোঁতা; (স্ত্ৰী)

সাধঁতী । (অ. খা.) কোনো

কাৰ্য্যৰ সিদ্ধিৰ নিমিত্তে যত্ন কৰ্ ।

যেনে, সাধিলে সিদ্ধি হয় ।

সাধক্ (স. খ.) দেহতাৰ অল্পগ্রহ-
পোৱা লোক, সিদ্ধ পুৰুষ; যি
সিদ্ধি কৰে বা ফল দিয়ে, যেনে,
পৰিভ্ৰম জ্ঞান সাধক ।

সাধন (ক্ৰম. স.) সিদ্ধ কৰণ, পূৰ্ণ কৰা
কাৰ্য্য । [সিদ্ধিৰ কাৰণ যত্ন ।

সাধনা (স. খ.) উপাসনা, আবাসনা;
কাকৃতি, বিনতি; কোনো কাৰ্য্যৰ

সাধাৰণ্ (বি.) অনেকৰ দ্বাৰা থকা,
উদ্যতীয়া; অনেকত চলা বা
খটা; সাধাৰ্, ইত্যদ ।

সাধনি } (স. খ.) যৌজাব ধন-সম্বা

সাধনী } বিবৰা ।

সাধু (বি) সত, ধাৰ্মিক, ভজ,

পতিতে ব্যবহার-কথা, (ভাবাত
বাটে) । (স. প.) সত্ত লোক,
ইচ্ছিক বশ-কর্বোতা, ধার্মিক
বাহু ।

সাহু-কথা (স. প.) পুনি ঘটনাব
কথা, উপকথা ; উপদেশ দিবনে
সব কথা ;

সাহুতা (স. প.) সাধু ও প. বা স্বভাব
সাধা, (বি.) সিদ্ধি কথিব পবা, পূর্ণ
হব পবা । (স. প.) শক্তি, সমর্থ,
কমতা । [পবা দায় যানে ।

সাধ্যমানে (জি. বি.) শক্তি অল্পমানে,
সাধ্যাহীন (বি.) অসমর্থ, অপারপ ।

সাধ্যাতীত (বি.) শক্তির বাহির,
কথিব নোহবা ।

সাম্য (বি. স. প.) সত্য, পতিততা ।

সান্ (স. প.) মিহলি কব, কেনেকি-
বিহনা ; হাঁহি দি, লগাই দি ।

(ক্রম. স.) সানোতা, (স্ত্রী) সানতী ।

সান্ধনা (স. প.) আধীন, প্রবোধ, শোক
বা ভয় ভটাবনে দিয়া বুঝনি ।

সানুবিহলি (বি.) মিথিত, একজন
হোতা বা কথা, বিহনোতা ।

সান্দহ (স. প.) ভাষা চাউল খুন্দি
কবা এবিধ পাতা, কবাই ।

সান্দহা (বি) সান্দহ, সান্দহ সবধীয় ।

সান্ধি (স. প.) অনেক বস্তুর মাজ,
সহজে সোমার নোহবা ঠাই ।

সাপ (স. প.) সর্প, এবিধ ঠোঁ নবকা
বুহবে বগাই হুবা দীঘল আক
বিবান ভক্ত ।

সাবই (স. প.) আকোষানি কব,
মেবাই থব । (স. প.) আকো-
ষান, আনিকন, দুয়ো বাহবে
মেবাই থব ।

সাবটাসাবটি (স. প.) ইকনে সিদ্ধনৈক
আকোষানি থবা কার্য ।

সাবলক্ } (বি) বহুত, ডেকা ।

সাবল (স. প.) শ্যাম ববণ ।

সাবলা (বি) শ্যাম ববণীয়া (স্ত্রী) সাবলী ।

সাবলী (স. প.) স্রব্য, বস্ত, বেহানি ।

সাময়িক্ (বি) কোনো এক সময়
কোনো এক সময়ত হোতা ।

সামব্ (স. প.) বাতি বা জপাই ভাল
জপে ব ; চপাই কোয়ই ভাল-
জপে ও (কালোব) ।

সামব (ক্রম. স.) সামনি যোতা কব ।
(বি) সামথ্যক ক্রমে সামথ্যক
বনে সামনি যোতা ; কবার ব্যবহার
নকবা ।

সামর্থিক্ (বি) সমাজ বা সামর্থ্য
সবধীয়, সমর্থ, সমাজত থকা ।

সামান্য (বি) সামান্য, ইচ্ছ, বীহ ।

সামিব্ (বি) বাহ বা সমর্থত, দিবানু-
হোতা নোহোতা ; যেনে, সামিব-
বাহ ।

সাহিত্যিক } (স. শ.) হাতৰ আঁক
সাহিত্যিক বিজ্ঞা } চাই শুভাশুভ কোৱা
বিদ্যা ।

সাহিত্যিক (বি) বহুবেকীয়া, বহুবত
এবাৰ হোৱা ।

সাহিত্যিক (স. শ.) তৃতীয় বেদ ।

সাহিত্যিক (স. শ.) চক্ৰবৰ্তী-বজ্জৰ দেশ ।

সাহিত্যিক (বি) বৰ প্ৰয়োজনীয়, উত্তম,
স্বাই, প্ৰধান । (স.শ.) ঘাই বা বৰ
লাগতিয়া অংশ, উত্তম ভাগ ;
পছৰ মাজৰ টান ভাগ ; শস্য
বাঢ়িবলৈ দিয়া গোবৰ-আদি ;
তিবোতা বা মতাৰ গুপ্তাঙ্গৰ পৰা
বীজ ওলোৱা বোগ, বহু মূত্ৰৰ
বোগ ; ছুলে বা কোনো বস্তু গাত
লাগিলে হোৱা বোধ ; চেতন,
টোপনিৰ অভাৱ । (অ. ধা.) বন্ধা
পৰ, উদ্ধাৰ পা । (স. ধা.) শোট
বা বাঢ়নীৰে পৰিষ্কাৰ কৰ ।

সাহিত্যিক (স. শ.) বধ-ভকাণ্ড ।

সাহিত্যিক (স. শ.) ঘাই ভাগ, বৰ লাগ-
তিয়া অংশ ।

সাহিত্যিক (স. শ.) শাবী জেলী ।

সাহিত্যিক (বি) সাৰ থকা, অধিক শস-
উৎপন্ন কৰা, (মাটিত খাটে) ;
সাহিত্যিক, মাজৰ ভাগ টানহোৱা
(গছ) । [আগি ।

সাহিত্যিক (ক্ৰি. বি.) টোপনি নহাকৈ,

সাহিত্যিক (স. শ.) এবিধ বক-স্বাভিৰ
হোৱা ।

সাহিত্যিক ঠেঙ্গীয়া (বি) দীৰ্ঘল-ঠেংগুত ।

সাহিত্যিক (বি) প্ৰয়োজনীয়, উত্তম বা
ঘাই বুলি মানি লোৱা ; যেনে,
এই কথাৰে সাহিত্যিক কৰি ।

সাহিত্যিক (বি) অৰ্ঘ্যযুক্ত কোনো এক
কথা বা বস্তু বুজোৱা ; সফল,
উদ্দেশ্য সিদ্ধ হোৱা । [সিদ্ধি ।

সাহিত্যিকতা (ক্ৰ. শ.) অৰ্ঘ্যযুক্ততা ; সফলতা,

সাহিত্যিক (স. শ.) এবিধ মাছ, শাল ; এবিধ
হুকাঠী গছ । [শিল ।

সাহিত্যিক (স. শ.) গুৰু-নদীত হোৱা
বিষ্ফুৰ মূৰ্ত্তি-স্বৰূপে পূজিত এবিধ

সাহিত্যিক-কঠীয়া (বি) সাল-কাঠেৰে সজা ;
সাল-কাঠৰ দৰে শক্ত আৰু বলী ।

সাহিত্যিক (বি) সালচুহুৱা ।

সাহিত্যিক (স. শ.) ইটোৰে নৈতে
দিটোক সলোৱা কাৰ্য, সলনা-
সলনি ।

সাহিত্যিক (বি) মনোবোগী, মন-দিয়া,
ভতোৱাল । (স. শ.) ভতোৱাল
বা সতৰ্ক মাহুহ ; যেনে, সাহিত্যিক
মাহ নাই ।

সাহিত্যিকতা (ক্ৰ. শ.) ভতোৱাল গুণ, ভত ।

সাহিত্যিক (ক্ৰি. বি.) মনোবোগেৰে বা
ভতেৰে নৈতে ।

সাহিত্যিক (বি) সম্পূৰ্ণৰূপে, বাকী নথকা ।

সাহসে (ক্রি. বি.) সম্পূর্ণরূপে বাকী
নেবাধি।

সাহ্ } (স. প.) যনব দৃঢ়তা, ভয়-
সাহস্ } নকরা গুণ।

সাহজিক্ (বি) অত্যন্ত, অভ্যাস-করা
বা থকা; যেনে, সাহজিক কাম
অন্যাসে কবিৰ পাৰি; অভ্যাস
কৰি শিকা; যেনে, সাহজিক
বিদ্যা।

সাহসিক্ } বি) সাহসিক, নির্ভয়
সাহসী } (স্ত্রী) সাহসিনী।

সাহাব্য(স্ত্র. প.) সহায়তা, হাত-উজান।

সাহিত্য (স. প.) কোনো বিষয়
বর্ণনা-করা পুস্তক বা পুস্তক পুৰি।

সাহিত্যিক্ (বি) সাহসী, নির্ভয়।

সাহন্ } (স. প.) সাহন, পৈতৃক
সাহোন্ } ধন-বস্তু।

সাকাত্ (বি) চকুবে ঢেঁকী, আগত
থকা। (অব্য) আগত, সহুগত।
(স. প.) হুটী, ডেট, দেবা বেধি
উঠা কাৰ্য্য।

সাকাত্ (ক্রি. বি.) আগতে, সহুগতে।

সাকী (স. প.) কোনো কাৰ্য্য হওঁতে
আগত থকা লোক, কোনো কথা
প্ৰকাশ্য কৰিবলৈ অন্য সাহস্।

সাক্য (স. প.) সাকীৰ কথা।

সি (সক্) সেই পুৰুষ, বা মতা অন্তঃ

সেই বস্তু। (স. প.) বৈবীৰ্য্য
প্ৰদত্ত কৰ্ম। (স্ত্র. প.) শিষ্টতা,
(স্ত্রী) শিষ্টতা।

সিংগপ্ (স. প.) এবিধ ওঁপাৰ বস-
কৰা পাট-কাপোৰ।

সিংহ (স. প.) এবিধ বলবন্ত বাঘ
জাতিৰ হিংসক অন্তঃ পত্নীৰ;
(স্ত্রী) সিংহী। বাসিকৰ পত্নী-
বাৰি; বাহক-মহ।

সিংহনাহ্ (স. প.) সিংহৰ পত্নী; যন্ত
কোনো বীৰে কৰা উচ্চপদ।

সিংহাসন্ (স. প.) সিংহৰ দৃষ্টি
তপকত স্থানিত, প্ৰতিষ্ঠা-বোনা
বা কুলা বহা আসন।

সিচ্ (স. প.) সিচ্।

সিংহাস্ (স. প.) আনে যেনে কৰি বা
যেনে কথা কয়, তেনে কৰি বা
তেনেকৈ কৈ উপহাস কৰ্; দুখ
ভেদুটিয়াই ইতিবিং কৰ্।

সিকটা (স. প.) বেয়া সোঁচাৰ পাই
বা বঁচা কথা তিনি বৈকি কৰ্,
(দুখত থাকে)।

সিকি (স. প.) এটকাৰ চাৰি ভাগ
এভাগ; সেই কুলাৰ ঘন।

সিকিটিয়া (বি) এনিকি কুলাৰ।

সিচ্ (স. প.) হুটীয়া, জুলীয়া বা কুৰ
বস্তু অধিক-পৰিমাণে নিকেল
কৰ্; প্ৰকাশ্য নিষিদ্ধে ওঁটি হুটীয়া;

লাঠনী-আদিবে পানীওটাই ভকান
কব্; যেনে, পুখুবি সিচিছে।
(কৃষ.স) সিচোতা, (জী) সিচডী
সিচন্ (কৃষ.স.) সেচন, সিচা কার্য।
সিচনী (স.খ.) পানী-সিচা সঁজুলি,
লাঠনী-আদি।

সিচবি } (বি) সিচি পেলোয়াব
সিচবতি } দবে অনেক ঠাই জোবা,
পোট-পোট হোয়া। [সম্পন্ন হ।

সিদ্ধ (অ.খ.) পানী আক তাপব
দ্বাৰা কোয়ল হ, সিদ্ধ হ; কবা হ,
সিদ্ধন্ (কৃষ.স.) সিদ্ধ হওন।

সিদ্ধা (স.খ.) সিদ্ধ কব্, পানী আক
তাপব দ্বাৰা কোয়ল কব, পাক
কব্; সম্পন্ন কব। (কি) সিদ্ধ
হোয়া; বুজা, উচিত কথা শুনা
যেনে, সিদ্ধা সাহুহ।

সিদ্ধ (স.খ.) এবিধ বগা আঠা-ওলোয়া
ঢাপত বোয়া চাৰিসিবীয়া,কাইচীয়া
গছ। [বা পাক কবা।

সিদ্ধোয়া (স.খ.) আনব জ্বাৰ সেচ
সিদ্ধাব. (স.খ.) সিঁদাৰ্হ।

সিটী (স.খ.) বস জুখি দৈ এৰা
অকাষিলা ডাগ।

সিদিনা (স.খ.) (ক্রি. বি.) অন্নপ
দিনব আগব এদিন।

সিদিনাই (ক্রি. বি.) কেই দিনতে।

সিদিনাখন্ (স.খ.) (ক্রি. বি.) সিদিনা।

সিদ্ধ (বি) সকল, পূৰ্ণ; সিদ্ধোয়া,
পাক-কবা; দেহতাৰ আৰাধনা
কৰি মহুয়াব অতিবিক্ত শক্তি-
পোয়া। (স. খ.) এক জেই
উপদেহতাৰ এজন। [আজা।

সিদ্ধান্ত (স. খ.) তৰ্ক কৰি হিব কবা
মত, যীয়াংসা; গোচৰ জুখি দিয়া

সিদ্ধান্ত-পত্ৰ (স. খ.) কোনো কথাৰ
বিবেচনা কৰি লিখি দিয়া মত;
গোচৰৰ আজা-পত্ৰ।

সিদ্ধি (স. খ.) সফলতা, বাহিত বস্তব
লাভ, কলোদয়।

সিধা (স. খ.) সিদ্ধাই খাবলৈ দিয়া
চাউল, লোণ, তেল, পাচলি,
ইত্যাদি।

সিধা-পাতি (স. খ.) সিধা আক তাব
লগব খৰি, পাত, ইত্যাদি।

সিন্ধু (স. খ.) সীহেবে কবা
তিবোতাই কোট-জোয়া এবিধ
সি ওড়ি; বস-গছকেবে কবা
এবিধ কব্ধ।

সিদ্ধি (স. খ.) চোকে ছুৰ অধিবৰ্তে
বেবৰ তলে থনা গাঁত।

সিদ্ধি-সৰকা (স. খ.) সিদ্ধি থানি চু-
কবা চোব। (বি) সিদ্ধি দি
যবত সোমোয়া; যেনে, সিদ্ধি-
সৰকা চোব।

সিদ্ধ (স. খ.) সাগৰ।

সিগ্ৰীয়া (বি) নৈব আন পাবত
বুকা বা হোয়া।

সিগ্ৰাবে (ক্রি. বি.) নৈব আন পাবত।

সিবা (ক্রি. বি.) সিবাব, (বৌদ্ধিক)।

সিভিতি (ক্রি. বি.) সি কালে (পদ্যত)

সিমান্ (সৰ্গ) সেই পৰিমাণৰ (ক্রি.
বি) সেই পৰিমাণে ; সেই
জোখেৰে।

সিহসিহীয়া (বি.) হিমৰ দৰে অলপ-
অলপটক পৰা, বৰষুণত থাকে।

সিহসিহকৰে (ক্রি. বি.) হিম পৰাব
দৰে।

সিয়ন্ (ক্রম. স.) সিমা কাৰ্য্য।

সিয়নি (স. খ.) বেজীৰে বাটীয়া হুমাই
কাপোবত দিয়া স্ৰোবা।

সিমা (স. খা.) লোকৰ দ্বাৰা বেজীৰ
কাৰ-কৰা।

সিমান্ (বি.) ধূৰ্জ, টেম্ব।

সিয়েই (সৰ্গ.) সেই যাহুহেই বা
বহুহেই।

সিব. (স. খা) পাত তেজ-চলোৱা বা
মুহুৰিলাক আটকি বগা জবীৰ
নিচিনা বহু-বিশেষ ; সিবৰ নিচিনা
দীঘলীয়া উঠা। [বেদনা।

সিবা (স. খ.) অতকোবৰ সিব উবহা।

সিবাৰুবি (স. খ.) দুৰ্জলতাৰ নিমিত্তে
ভবি বা হাতৰ আহুনিৰ সিব
কোঁচ-খোৱা পীড়া।

সিবিচ্ (স. খ.) অকস্মাৎ গাব সিব-
বিলাকৰ যাকে হি জাব সোমোৱা
যেন বোধ।

সিবিচাই } (ক্রি. বি.) অকস্মাৎ
সিবিচ্কৰে } সিববিলাকৰ যাকে হি
জাব সোমোৱা যেন বোধ হৈ।

সিবিচিয়া (অ. খা.) পেট পকোৱাত
মুখে পানী উলিয়া, (ই পেদুৰপৰা
হয়) ; যেনে, মুখ সিবিচিয়াইছে।

সিবিপনী (স. খ.) ঢেকনী, সৰু এছাৰি
সিব্ৰুটা (বি) কেলেছৰা বা চপলীয়া
নোহোৱা, আপোনাৰ বহু অঙ্গনৰি
স্বাধীন-ভাৱে দৰত বা মাটিত-
বাস-কৰা।

সিবসিবণি } (স. খ.) সিহসিহীয়া
সিসিবণি } বেদনা, গাব সিববিলাক
জোকাক-খোৱাৰ নিচিনা পীড়া।

সিবসিবা } (অ. খা.) সিববিলাক
সিসিবা } জোকাক-খোৱাৰ নিচিনা
বেদনা ; অকস্মাৎ ধং উঠাত
নোমবিলাক পিয়ৰা আৰু সিব-
বিলাক জোকাক-খোৱা যেন বোধ
কৰ্।

সিগিবা (স. খ.) হৰীতকী, শিগিবা।

সিলুটি (স. খ.) সিকান ; সি পিটি।

সীতা (স. খ.) জনক বান্দাব জীয়েক,
বামৰ ভাৰ্যা।

সীতা-ভেদ (স. প.) নাপ-মাটি থকা
ঠাইত পোৱা এবিধ দুৰ্গন্ধি তেল ।
সীতা (স. প.) দোভোথৰ মাটিৰ মাৰু
চিন, হু ; অদ্ভ, শেষ ।
সীতা-বৈৰী, (স. প.) কোনো লোকৰ
সীতা ঠেলী মাটি লোৱা শব্দ ।
সীতাবুখিৰি (বি.) সীতাত থকা,
সীতাব ওচৰৰ ; ওচৰাউচৰি ।
সীতলু (স. প.) হাল মাটিতে নাথলে
কৰা লোৰ ।
সীতলু (বি.) সীতলু থকা, হাল
বোৱাৰ পাচত মৈৰে সমান নকৰা
সীতিনি (স. প.) জাবত কঁপি মুখেৰে
কৰা সীসী শব্দ ; অলপটৈ উতলা
জুলীয়া বস্তুৰ শব্দ ।
সীসীয়া (অ. ধা.) জাবত কঁপি মুখেৰে
সীসী শব্দ কৰ্ ; উতলিবলৈ থকা
জুলীয়া বস্তুৰ দৰে শব্দ কৰ্ ।
সিহ (স. প.) হিলৈৰ গুলী-কৰা ধাতু ।
হু (উপস.) হুন্দৰ, গুৱনি, ভাল ।
হুং (স. ধা.) আজ্ঞা কৰ্, গছ ল ।
হুই (স. প.) গিলোঁতে নিখাসৰ
বেলীত থোৱা বা পিৱা বস্তু
সোমোৱাত হোৱা কষ্ট, চৰ্চৰি ।
হুতি (স. প.) সৰু সোঁতা, নৈৰ সৰু
শাখা ।
হুকপলীয়া (বি.) ভাগ্যবন্ত ।
হুকব (বি.) কৰিবলৈ চিলা বা উজু ।

হুকলম্ (বি.) চিলা, সহজ ।
হুকলমে (ক্রি. বি.) অনায়াসে, সহজে,
নিৰ্বিয়ে, আপদ-বিপদ নো-
হোৱাকৈ । [নোহোৱা ।
হুকাঠী (বি.) সাক্ষা, টান, অকাঠী
হুকীয়া (বি.) লোকৰ সম্পৰ্ক নথকা,
কোনোৰ নিজা ।
হুকোয়ল্ (বি.) বৰ কোয়ল, বৃহৎ ।
হুকীয়াটৈ (ক্রি. বি.) বেলেগে,
পৃথকে ।
হুকুয়াৰ্ (বি.) নিচেই অলপ-বয়সীয়া ;
হুকুয়াৰী (স্ত্রী) হুকুয়াৰী ।
হুখ্ (স. প.) সম্পদ, আনন্দ, হুখ
নোহোৱা অৱস্থা ।
হুখ-সাধ্য (বি.) অনায়াসে কৰিব
পৰা, হুকৰ ।
হুখী (বি.) হুখযুক্ত, হুখত নপৰা,
আনন্দিত, বং পোৱা ।
হুখীয়া (বি.) হুখযুক্ত, হুখ-ভোগ কৰি
থকা ।
হুখে (ক্রি. বি.) হুখেৰে, হুখত ।
হুখোৱল্ (স. প.) হুখৰ উৎপত্তি হুখৰ
নাশ । [(বি.) ভাল পোছোৱা ।
হুগছ (স. প.) উত্তম জ্ঞান, ভাল গছ ।
হুগছি (বি.) ভাল পোছোৱা ।
হুগম্ (বি.) হুখেৰে দাব পৰা, কষ্ট-নো-
পোৱাকৈ চলিব পৰা, (বাট)
উজু, হুকৰ ।

হুগবি (বি) ভালরূপে কবা, কোনো
অংশত দোষ নথকা ।

হুগবী } (স. শ.) এবিধ বলচীয়া
হুগবী পহ } সক পহ ।

হুগা (স. শা.) আনব ছাৰা পহ লোহা ।

হুচবিজ (স. শ.) উত্তম আবেণ, ভাল
সত্য । (বি) ভাল আবেণ কবা,
সৎ সত্যবস্তুক ।

হুচল (স. শ) ভাল জুতি ; কোনো
কাৰ্য্যৰ উপযুক্ত সময় বা ঠাই ।

(বি) হুকব, উজু ।

হুগান্ (বি) লনা-বুজা, চকুৰ, বুদ্ধিক ।

হুঠাম্ (বি) হুম্বৰ, গুৱনি, আটিল ।

হুত্ (স. শ) বিব বা পছন্দাত কৰাত
পোহা হুথ ; ধাবৰ বাঢ়ি, পুহ.

গো, (জী) হুতা ।

হুতান (স. শ.) আপদৰ সময়ত দিহা
আবাস বা নিৰ্ভয় ।

হুতবাং (ক্রি. বি.) অনায়াসে, অৱশ্যে ।

হুতুলি (স. শ.) লবাই হুথেৰে বজোৱা
এবিধ মাটিৰ বাত ।

হুতুলি-পিঠা (স. শ.) হুতুলিৰ গঢ়েৰে
লজা এবিধ খাদ ।

হুত্ কৰে (ক্রি. বি.) গৰ-নোপোহাটক,
মনে-মনে (ঘোৰাত ঘাটে) ।

হুভিল (স. শ.) একো বিজাট নথকা
কাল । (বি) বিজাট নথকা, হিব,
(মেশ বা কালত ঘাটে) ।

হুদৰ্শন (স. শ.) বিকূৰ চকু ।

হুধা (স. শ.) অস্বস্ত ।

হুধাকৰ্ } (স. শ.) চক্ৰ, জোন ।
হুধানিধি }

হুধৰ. (বি) উত্তম, ভাল ; গুৱনি শোভা-
বৃত্ত ; (জী) হুধবী । [নদুং ।

হুপি (স. শ.) কোনো বস্তুৰ অলপীয়া

হুৰণ (স. শ) সোণ ।

হুৰলিত্ (বি) মিহি, হুঠাম, ধাঁধাশীয়া,
ভালটক গঢ়া ।

হুবাচনো (স. শ.) অবীতিয়া বাহুৰ
উপাসনাৰ ক্ৰিয়া ।

হুবুছি (স. শ) উত্তম বুদ্ধি, ভাল পৰা-
মৰ্শ । (বি) ভাল বুদ্ধি থকা, চোকা
বুদ্ধিবৃত্ত ।

হুঙগা } (বি) লাগী, বাঘীৰ আদৰ-
হুভাগিনী } পোহা ।
হুভাগী }

হুমললীয়া (বি) শুভ, সুশল কবা ।

হুমতি স. শা.) ভাল-মতি, ভাল কাৰ্য্যটল
ইচ্ছা, হুমতাব ।

হুমব. স. শা.) শব, শবণ কৰ, সোঁৱিব ।

হুমবণ্ (ক্ৰ. স.) শবণ, সোঁৱণ ।

হুয়া (স. শা.) প্ৰবেশ কবা, ভিতৰলৈ
নি বা টেল । (ক্ৰ. স.) হুয়াউতা
(জী) হুয়াতী ।

হুয়াওন্ (ক্ৰ. স.) প্ৰবেশ কৰণ, হুয়োৱা
কাৰ্য্য ।

হুহোবা (স. ধা.) আনব দাবা প্রবেশ
কৰা। [হু।

হুহেক (স. ধা.) পৃথিবীৰ উত্তৰ-কালৰ
হুহুবিবা (স. ধা.) কেঁচাত টেৰা, পকিলে
মিঠা আৰু বৰা হোৱা এবিধ ফল।

হুহ (স. ধা.) দেৱতা। (স. ধা.) চহোৱা
মাটি বা পানীৰ পৰা বন-আদি
হুহ কৰ।

হুহস (বি) মিঠা, মিঠা, সোৱাদ।

হুহা (স. ধা.) মদ, ফটিকা।

হুহা-পান (স. ধা.) মদ পিয়ন।

হুককীয়া (বি) বহল নোহোৱা, নিচেই
ঠেক, (বাটত থাকে)।

হুক কৰে (ক্ৰি. বি.) হুত কৰে,
মনে-মনে। [বা হুটা।

হুকপা (স. ধা.) বাবৰ অলপা, সৰু বিছা

হুকপ (বি) শুনি ; (জী) হুকপা,
হুকপিনী। (স. ধা.) ভাল গছ,
হুহৰ আকৃতি।

হুতি (স. ধা.) তত, ধৈৰ্য, স্থিৰতা।

হুহুহুহু (স. ধা.) অলপকৈ ছুলে বা
হুহুহুহু } লুহুহুহু হোৱা এক
একাৰ অহুহ বোধ বাব দাবা
হাঁহি উঠে। [ডোলা।

হুহুহু (অ. ধা.) হুহুহুহু বোধ

হুহুহু } কৰ, লুহুহুহু হুহুহুহু

হুহুহুহু } (বি) হুহুহু কৰে চলা,

হুহুহুহু } ঠহ নধবা, ওহৰ নক-
বাটক কাহ-কৰা।

হুহুহু কৰে } (ক্ৰি. বি.) ঠহ-নধ-
হুহুহু কৰে } বাটক, ওহৰ-নকবাটক,
কডো লাগি নধবাটক (বোৱাত বা
সোৱোৱাত থাকে)।

হুলত (বি) অনাৱাসে পোৱা ; শতা।

হুললিত (বি) হুকোমল, হুহু ; শুনি-
বলৈ মিঠা।

হুলকণ (স. ধা.) গাত থকা স্বাভাৱিক,
হুহ-সম্পদৰ চিন ; শুভ লক্ষণ, ভাল
বা হুশল হবৰ আগতক-বুজোৱা
চিন।

হুলকণী (বি) গাত হুহ সম্পদৰ স্বাভা-
ৱিক চিন থকা (জী)।

হুলকণীয়া (বি) গাত হুহ-সম্পদৰ
স্বাভাৱিক চিন থকা, (জী, পুং।

হুলী (বি) সোলাৰ জীলিহ।

হুলুহুলীয়া (বি) লেউৰা, লেউলেৰা।

হুহগা (স. ধা.) এবিধ আকৰত হোৱা
বগা ধাতু-জলাত ৰাখকত বস্তু।

হুহদি (বি) অলপ সোৱাদ।

হুহাঙ্গী (বি) লাঙ্গী, স্বাৰীৰ আদৰ
পোৱা। (স. ধা.) লাঙ্গী তৰ্ঘা।

হুহাণ্ডোলা (স. ধা.) কভাৰ দৰে

হুহাঙবি-ডোলা } বাবৰ সহায়ত দাবাৰ,
আৰু দবাই কভাৰ পল্লি পালে
কভাৰ, দবত পানী তুলি কৰা
নকলাচৰণ।

হুবাংহুপি (স.খ) এবিধ ধান ।

হুইন্ (বি) খাত, শিষ্ট, নম্র ; সত ।

হুইন্ (বি) ভালকৈ খেপী লগোৱা,
বত বি বত বেনেকৈ থাকিব লাগে
ভাক ভাত তেনেকৈ খোৱা ।

হুই (বি) বন জ্বনি ।

হুই (বি) বহু, নোবোপ, ভালৈ থকা ।

হুইঃ (স.খ) ভালৈ থকা বা হুচা
অৱস্থা । [নিশ্চিত, ঠাৱৰ ।

হুইব্ (বি) বব ছিব, গছীৰ, গহীন ;

হুইব্ (স.খ) ভাল সোৱাৰ ।

হুইব্ (বি) মিঠা, সোৱাৰ ।

হুইব (স.খ) ওঁঠ চেপি ধৰি কৰা
হু-হু শব্দ ।

হুইবিয়া (স.খ) হুইবি মাৰ্ ; ওঁঠ
চেপি ধৰি হু-হু শব্দ কৰ্ ।

হুইব্ (স.খ) বহু, ইষ্ট লোক ।

হুইভেব্ (স.খ) ঈতি-ভগা, বহুবে
সৈতে হোৱা দল ।

হুইক (স.খ) হুচনা বা উৎপাদন
কৰোঁতা ; টুটকীয়া ।

হুচনা (স.খ) কথাৰ উৎপাদন, প্ৰকাশ,
উল্লেখ ।

হুচা (স.খ) উল্লেখ কৰ্, উল্লেখিয়া,
ইন্দিভেবে বুজা ।

হুচা (বি) নিবোধ, গা ভালৈ থকা ;
ধেনে, হুচা বাহুৰ ।

হুচি (স.খ) জেওৰাৰ পখালি কাষী ।

হুত্ (স.খ) বৰিহা-জাতিৰ বাহুৰ ;
বেঁত চাঁচি কৰা এবা ; লতাই গছ-
আদিত যেবোৱা জাঁহ ; নথৰ
দাঁতিত ওলোৱা জাঁহ ।

হুতলাহি (স.খ) বঁতৰত কাচি লগাত
যেবোৱা হুত্ ; [জাঁহ ।

হুতা (স.খ) জুলা-আদিত গৰোৱা

হুতাব্ (স.খ) বাটৈ, কাঠৰ কাষ-
কৰোঁতা ।

হুত (স.খ) ব্যাকৰণৰ বা দৰ্শন-শাস্ত্ৰৰ
সংক্ষেপ নিয়ম ; ভাৱনাৰ প্ৰতি-
দৰ্শনৰ আৰম্ভত হুতধাৰীয়ে কোৱা
সংক্ষেপ বিবৰণ ; কথাৰ উজা,
ধানাক দুহক সমাহ ।

হুতধাৰী (স.খ) ভাৱনাৰ প্ৰতি-দৰ্শনৰ
আৰম্ভত সেই দৰ্শনৰ সংক্ষেপে
বিবৰণ কওঁতা ।

হুতকাব্ (স.খ) বাছনি । [বিয়া প্ৰহ ।

হুত্ (স.খ) বেগি, দিনত পোহৰ

হুত্-কগালী (স.খ) হুত্ ওলাওঁতে
হোৱা আৰু হুত্ বাৰ পলে ওচা
হুত-কাষোৰনি ।

হুত্-হুত্ (স.খ) হুত্ৰৰ যেন বা
হুত্ৰীয়া আকাৰ । [ওলোৱা ।

হুত্ৰোৱা (স.খ) হুত্ৰৰ উদক, বেগি
হুত্ৰ (বি) নিচেই নক, অতি হুত্ৰ, বৰ
বিহি ।

হুট (বি) জৰা, নিশ্চিত, সত্য ।

স্বষ্টী (স.খ.) নির্বাণ, সাজন ; অগত ।

সেই (সৰ্ক.) সাক্ষাত থকা, চকুৰে দেখা,

ওপৰত কোৱা, (মাহুহ বা বস্ত) ।

সেই দেখি (ক্ৰি.বি.) সেই কাৰণে ।

সেইয়া (সৰ্ক.) সেইটো, আগত থকাটো

সেউজ (স.খ.) ভাঙ্গ বৰ্ণ, কলাপতীয়া
বৰণ ।

সেউজীয়া (বি) কলাপতীয়া ।

সেউতী (স.খ.) গোলাপ-আতিৰ ছুবিধ
ফুল, বগা আৰু বগা ।

সেও (স.খ.) জুই বা তপত বস্তুৰে দিয়া
তাপ, সেক । (বি) নম্ৰ, বশ, বব
কথা এৰা, উভ নোহোৱা, বব
হলনীয়া, (কোৰ আদিৰ নালত
খাটে) ।

সেওলা (বি) বব কতীয়া বা হলনীয়া ।

সেওত্ (স.খ.) নাৰৰ পানী-সিচা
সঁজুলি ।

সেওতা (স.খ.) মেলাই ছুভাগ-কৰা
চুলিৰ মাৰব বেখা ।

সেৎসেজীয়া (বি) টোটা, উম নথকা ।

সেক্ (স.খ.) বেঘনা ওচাবলৈ তাপ
লগা ; তাপ দি ; তাপৰ বাৰা টান
বা সিদ্ধ কৰ্ । (স.খ.) সেও, জুই
বা তপত বস্তুৰে দিয়া তাপ ।

সেকা } (স.খ.) থোকা কাষৰ ঞ্জি-
সেকেটা } ফল, চোকোটা ।

সেকেটা (বি) ভাৰত-নাৰ নথকা-হোৱা ।

সেচন্ (স.খ.) সিচন, সিচা বা ছটিওৱা
কাৰ্য্য ।

সেহৰে (ক্ৰি. বি.) অনায়াসে, সহজে ।

সেতু (স.খ.) পানীৰ মাঝে দি বন্ধা
আলি ; এবিধ ধাতু । [চিপাহি ।

সেনা (স.খ.) কটক, সৈন্ত, এজন

সেনা-পতি (স.খ.) সৈন্তৰ অধিকাৰ,
সেনাবিলাকক চলাওঁতা ।

সেন্দূৰ্ (স.খ.) সিন্দূৰ ।

সেন্দূৰী } (বি) সেন্দূৰৰ দৰে বৰা ।
সেন্দূৰীয়া }

সেপ্ (স.খ.) মূখৰ বস, খুই ।

সেম্‌সেমীয়া (বি) পোনতে দহনযাই
পিচত কৰি বোৱা ; যেনে ডেওঁৰ
কাৰবাৰৰ কালে সেম্‌সেমীয়া হৈছে

সেমেক্ (অ. ধা.) আৰ্জ হ, জেক্, অল-
পটৈ তিত । [আৰ্জ কৰ্ ।

সেমেকা (বি) জেকা, অলপটৈ তিতা ।

(স. ধা.) অলপটৈ তিয়া, জেকা,

সেমেনা সেমেনি (স.খ.) লাজ বা অপ-
মান পাই মূৰ ইফাল সিফাল কৰা ।

সেম্‌বতীয়া (স.খ.) মৃতকৰ লগত যবা
মতা বা তিবোতা ; যেনে, 'সেম-
বতীয়া পল ।

সেয়ে (সৰ্ক.) সেই মাহুহেই বা বস্তুহেই ।

সেব (স.খ.) চাৰি পোৱা, আশী
তোলাৰ তোখ ।

সেবা (স.খ.) কৰিব দৰে গোটা আৰু

সেৱা-ধৰি (স. খ.) সেৱা-ধৰি ; যেনে, পানী-সেৱা ;
 এছাৰি-আধিৰ কোবৰ উঠল
 সীত ।
 সেৱা-ধৰি (স. খ.) পোটা ডাঙৰ ধৰি,
 ধৰনা । [জোখৰ ।
 সেৱীয়া (বি.) এসেৰ ধৰা ; এসেৰ
 সেৱকা (বি) পনীয়া, অধিক পানীযুক্ত
 হোৱা, পাতল ; আছাৰ নথকা,
 (জুলীয়া বস্তুত খাটে) । [নথকা ।
 সেৱেলা (বি) জাবত চোচা পৰা, উৰ
 সেৱ, সেৱীয়া (বি) সোৱাদ নথকা,
 পনীয়া । [(দাতত খাটে) ।
 সেৱকা (বি) সেৱকা আৰু জাবৰ,
 সেৱকাৰীতা (বি) জাবৰ আৰু সেৱকা
 দাতযুক্ত (স্ত্ৰী) সেৱকাৰীতা ।
 সেৱেজি (স. খ.) ভাষোলৰ বাগীৰপৰা
 হোৱা মুখ-চক্ৰ বন্ধা বৰণ আৰু
 মুখকুৰনি, মুই ।
 সেৱেপ (স. খ.) থুঠেৰে মিলাই টিলা
 কৰি লাহে-লাহে গিল ।
 সেৱক (স. খ.) উপাসক, আঞ্জিত ;
 শিৱ ; ভক্ত ।
 সেৱকীয়া (বি) উপাসা-কৰা, আঞ্জিত,
 অধীন । (স. খ.) শিৱা ।
 সেৱন (স. খ.) ব্যৱহাৰ-কৰণ, ব্যৱহাৰ,
 (দৰ-আধিত খাটে) ।
 সেৱা (স. খ.) ভাষা, পৰিচৰ্যা, আগ-
 পৈচান ; ভক্তি, পূজা ।

সেৱা (স. খ.) প্ৰণাম যুৱ যোৱাই কৰা
 সংকাৰ ।
 সেৱা চলোৱা (স. খ.) দেৱালয়ৰ পূজাৰ
 কামচলোৱা বিষয়া, (কাম) ।
 সেৱা-চুৰ (স. খ.) দেৱতাৰ উপাসনাত
 হেলা, ভক্তি হীনতা ।
 সেৱা-চোৰ (স. খ.) দেৱতাৰ আৰা-
 ধনাত হেলা-কৰোঁতা, দেৱতাৰ
 অপৰাধী ।
 সেৱা (অ. খ.) জলা বস্ত্ৰৰ পোৱনি
 গুচাবলৈ যুখ যেলি স্নান-কৰি
 উশাহ-ল ।
 সৈ (স. খ.) বীকাৰ, দোষ গাত লগন ।
 সৈ কৰ, সৈ কাট, দোষ গাত ল ।
 সৈতে (অ. খ.) একে লগে ।
 সৈতৰ (স. খ.) আকৰত হোৱা এবিধ
 ডুখৰীয়া লোন ।
 সৈত (স. খ.) সেনা কটক, চিপাহি ।
 সৈতামাক (স. খ.) সেনাপতি ।
 সৈয়ান (বি) সন্নত, যান্তি ; সহিষ্ণু,
 সহি থকা, শান্ত ।
 সৈয়া (স. খ.) খেলৰ ভাগী । (বি)
 খুন্দা সহিব পৰা, অনেক বাৰ খুন্দা-
 খোৱাতো নতলা, টান, (যুঁজৰ
 কৰীত খাটে) ।
 সৌ (বি) বাৰ্জী কালৰ বিপৰীত ।
 সৌচৰ (অ. খ.) একত্ৰপৰা সৈ আন
 একত্ৰক ধৰা (বোপত খাটে

সৌচবা (স.খা) একনব পৰা আন এক-
নত লগা (বোগত খাটে ; আপদ
বা কষ্ট আদৃ ; বেনে, আপদ
সৌচবাইছে । (বি) একনবপৰা
গৈ আন একনক ধৰা ।

সৌ জোনে (ক্রি বি.) জোনে সমানে
পোহৰ দি থাকোঁতেই । বেনে,
সৌ-জোনে বাতি পুহাল ।

সোত্ (স.খ) পানীৰ গতি ; বৈথকা
পানী । সোঁত সৌচবা, অপকাবৰ
প্রতিকল দি ।

সোঁতা (স.খ.) নৈব পাখা, স্বতি ;
ধন ধাৰে লৈ বন্ধুতা খোৱা বন্ধ ।

সোঁত্ সোঁতা (অ.খা.) উশাহ লওঁতে
নাকেৰ সোঁত সোঁত্ খক কৰ্ ।

সৌ-কলীয়া (বি) সৌ কালৰ । [বঃস ।

সৌ-বয়স্ (স.খ.) মাজ বয়স, আদ-

সৌ-বয়সীয়া (বি) আদহীয়া, মাজ-
বয়সীয়া ।

সৌ-মাৰ্ (স.খ.) ঠিক মাজ ।

সৌৰব্ (স.খা.) হুমব, পুনৰায় মনলৈ
আন ; মনত ৰাখ্ ।

সৌৰবণ্ (ক্ৰদ. স.) শবণ, হুমবণ,
মনত ৰাখন ; পুনৰায় মনলৈ
আন ।

সৌৰবকী (স.খ.) হুঁৱৰিবৰ কাৰণ
লিখি থোৱা কাকত ; সৌৰবাবলৈ
লিখা চিঠি ; কোঠী, ভাৰ-পৰ ।

সৌৰবা (স.খ.) শবণ কৰা, মনত পেলা ।

সৌৱালু (স.খ.) এবিধ গছ । [মত ।

সৌৱাহ্ (স.খ.) সিদ্ধান্ত, কোনো
কথাৰ বিচাৰ কৰি দিয়া আজ্ঞা বা

সৌৱাহী-পকৰা } (স.খ.) এবিধ বকা

সৌৱাহী-পোক } মূৰ আৰু কলা

পাৰিবে পতৰ ।

সৌ-শৰীবে, (ক্রি.বি.) স-শৰীবে, শৰীৰ
নেৰাটক ।

সোপোৰা (স.খ.) স্ফুৰণী গছ ।

সোণ্ } (স.খ.) স্বৰ্ণ, এবিধ বহু মূলীয়া

সোণা } হালধীয়া ধাতু, হুমৰ ।

সোণা } (স.খ.) সন্তান বা ভাৰ্য্যাক

সোণাই } চেনেহেৰে মতা মাত ।

সোণামূৰা (বি) সোণৰ দৰে উজ্জল

মুখমুত্, শ্ৰিয় ; (স্ত্ৰী) সোণামূৰী ।

সোণাবি (স.খ.) সোণৰ কাম-কৰোঁতা ।

সোণাবি-গটী, (বি) বৰ স্তম্বনি বা

গঢ়িত ।

সোণাক (স.খ.) এবিধ হুকাঠী গছ ।

সোণালি } (বি) সোণৰ বন-কৰা,

সোণোৱালি } সোণ-পানী-চৰোৱা,

সোণখতা ।

সোণোৱাল্ (স.খ.) বালি মূৰি সোণ

উজিআ বাহুহ ।

সোণ-খতা } (বি) সোণৰ স্ফুৰণ খাতিৰে

সোণ-খতোড়া } দোতিল কৰা ।

সোণ-পৰ্কাৰা (স.খ.) এবিধ সোণ-বৰণীয়া
পাখিৰে বুকীয়া পতক ।

সোণ-পানী (স.খ.) গলাই ছলীয়া কৰা
সোণ । সোণ-পানী চৰা, ছলীয়া
কৰা সোণ লগা ।

সোণ-বৰিহাল (স.খ.) এবিধ হালখীয়া
ফুল-ধৰা সৰু দৰবৰ গছ ।

সোণ-ব (স.খ.) (বি) সহোদৰ ।

সোণ- (স.খ.) বিচাৰ, কোনো কথাৰ
সীমাংসা বা বিবেচনা । (স.খ.)
প্ৰসন্ন কৰ, পোছ, জিজ্ঞাসা কৰ,
বিচাৰ বা বিবেচনা কৰ, সীমাংসা
কৰ, আলহীক আহিব কৰ
(ক্ৰম.স.) সোধোঁতা ; (স্ত্ৰী) সাধঁতী ।

সোণ- (ক্ৰম-স.) সোধা কাৰ্য্য ।

সোণ-পোছ- (ক্ৰম-স.) অতিৰিক্ত
আহিব-কৰা কাৰ্য্য ।

সোণ-পোছ- (স.খ.) বিচাৰ, বিবেচনা,
সীমাংসা ; বৰলৈ অহা হাতুহৰ
কুশলৰ আৰু প্ৰয়োজনৰ জিজ্ঞাসা,
আলহীক কৰা আহিব ।

সোধা (স.খ.) আনৰ দ্বাৰা প্ৰশ্ন বা
বিচাৰ কৰা ।

সোধাক } (স.খ.) বিচাৰক, পোছক-
সোধ-কৰ্ত্তা } সোধোঁতা ।

সোণ-কাণ (স.খ.) প্ৰত্যাহত, বাতি-পুৰা ;
শীতলতা ।

সোণ-কাণে (কি. বি.) বাতিপুৰাই,

বেলি বহুত নৌ উঠোঁতেই ; শীত,
বেগতে ।

সোণা (স.খ.) এবিধ তুৰুৰ ধোঁৱা দি
হৰণ্ডি কৰ, (পানীত ধাটে) ।

সোণা (স.খ.) এবিধ হৰণ্ডি বীৰলীয়া
কল ।

সোণা (স.খ.) কিছুমান বসন্ত বা
কোমল বসন্ত, যেনে, বোকা-সোণা ;
মুচৰি বা কৌচাই একে লগ-কৰা
তুৰু-আদি ; একে লগ-কৰা কিছু-
মান বসন্ত ; যেনে, অলঙ্কাৰ সোণা ;
তুৰু-আদি কোমল বসন্তৰে কৰা
ঠিলা ; কোনো কথা ব্যক্ত নকৰি-
বলৈ দিয়া খেঁচী ।

সোণা-টিলা, (বি) কামত তুৰুৰূপে নলগা,
অসুস্থতা ; মুখতান নোহোৱা ।

সোণাসোণ- (বি) অনেক সোণা-কৰা
বা হোৱা ।

সোণাসোণে (কি. বি.) এসোণাৰ
পাচত আন এসোণা লৈ ।

সোণোকা, (বি) টোপা বা কোব
হাবিলে বহি বোৱা, কিন্তু নিছিপা
নতন ।

সোণোবা (বি) শোটেৰা, তিতৰ-কল
ই কোচ-বোৱা । (স.খ.) বহু
কৰ হোৱাত কোচ-বোৱা হাল ।

সোণোবাসোণাব (কি) অনেক সোণোবা
বক, বহুটক শোটেৰা কৰা ।

সোণ হুণীয়া (বি) ভূলা এলোপাৰ দৰে
কোমল । [দ্বিতীয় দিন ।

সোম্ (স. শ.) চন্দ্ৰ, ধোন; সপ্তাহৰ
সোম (অ. ধা. স. ধা.) প্রবেশ কৰ,
জিভাই বা; যেনে, সি ঘৰ
সোমাল বা ঘৰত সোমাল ।

সোম-বাব্ (স. শ.) সপ্তাহৰ দ্বিতীয় দিন ।
সোম-ববীয়া (বি) সোম-বাবৰ; সোম-
বাবে হোৱা ।

সোম (বি) চোক নথকা, মুখত জাল
নলগা; যেনে, সোম ধাঁপাত;
ধাব নথকা, চোকা নোহোৱা;
যেনে, সোম খুব ।

সোম-সোবনি (স. শ.) অলপ-অলপকৈ
কন্দাৰ শব্দ । [সন্ধ্যা কান্দি থকা ।
সোম-হুৰীয়া (বি) অলপ কথাত কন্দা,
সোম-সোম (অ. ধা.) অলপ অলপ শব্দ
কৰি কান্দি ।

সোম-সোম-কৰে (ক্রি. বি.) ধায়ে বৈ ।
সোলক (অ. ধা.) গাঁঠি মুকলি হ;
বান্ধবপৰা এৰা ।

সোলা (বি) দাঁত নথকা ।

সোল } (স. শ.) এবিধ উল্ল টেল
সোলে } কল; তাৰ গছ ।

সোলোক (স. ধা.) গাঁঠি মোকলা;
বান্ধবপৰা মুক্ত কৰ । (বি) বান্ধ
নথকা, বান্ধবপৰা মুকলি হোৱা ।

সোলোক-লোক (বি) ভালকৈ খাই
নথকা, টিলা, সোলোক ।

সোৱাই-সোৱাই (ক্রি. বি.) সহিব পৰাকৈ,
হুখ নিদিয়াকৈ, লাহে-লাহে ।

সোৱা (বি) মিঠা, মিষ্ট, ইচ্ছিতক
হুখনিয়া । (স. শ.) জিভাই বুলি
ভিতা-মিঠা আদি বস; আন ইন্দ্ৰি-
য়ই পোৱা আশ্বাস বা হুখ ।

সোসোকৰে (ক্রি. বি.) সো-সো শব্দ
কৰি বেগেৰে । [দৰ ।

সোসোৱনি (স. শ.) বেগাই চলা বতাহৰ
সোসোৱা (অ. ধা.) সো-সো শব্দ কৰ,
বেগাই চলা বতাহৰ দৰে শব্দ কৰ

সোহাই (ক্রি. বি.) ব্যঞ্জভাবে সৈতে
বেগাই; যেনে, সোহাই আঙিছে ।

সো (সৰ্গ) নিচেই ওচৰৰ নোহোৱা,
কিন্তু চকুৰে দেখা ।

সোকা (স. শ.) মাহুহে লাথুটি-কৰা-এবিধ
গা-সক বাইডাং ।

সোকাগোম্ (স. শ.) এবিধ কেঁট নথকা
বিহাল সাপ ।

সোনক (বি) চতুৰ, বুদ্ধিমান ।

সোন্দৰ্য (স. শ.) শোভা, শুৱনি গুণ ।

সোতাগ্য (স. শ.) হুকপাল, শুভ দশা ।

সৌৱা (সৰ্গ) সেই চকুৰে দেখা, কিন্তু
আঁতৰত থকা বস্তু; যেনে, চা,
সৌৱা । [ওপৰ ভাগ ।

সু (স. শ.) কান্দি, কান, বাহ-মূলৰ

অলিড্ (বি) গিছলি পৰা ; লবচৰ
হোৱা, অস্থিৰ, বিচলিত ।

অন্ (স. প.) তিবোতাৰ পিৱাহ ।

অন্পান্ } (স. প.) পিৱাহ ধোৱা
অনপান্ } কাৰ্য্য ।

অক (বি) তবধ, তথা ; অবশ, লবচৰ
কৰিব নোৱৰা ।

অক (স. প.) ইটা বা শিলৰ খুঁটা ।

অক্টিড্ (বি) তবধ ; তথা ; লবচৰ
কৰিব নোৱৰা, অক ।

অক্ } (স. প.) প্ৰশংসা, দেৱতাক কৰা

অক্টি } ধন্তবাদ, দেৱতাৰ ওপৰ বৰ্ণনা ।

অপ্ (স. প.) অপ, পয় । [বৰ্ণনা ।

অপ্ৰ (স. প.) অক, দেৱতাৰ ওপৰ

জী (স. প.) তিবোতা ।

জী-আৰ্জাৰ্ (স. প.) বিদ্ৰাভ দেশৰ
বীতি অহুগৰি তিবোতা বিলাকে
কৰা কাৰ্য্য ।

জীজিড্ (বি) ভাৰ্য্যাব বশ, তিবোতা
সেকৰা ।

জীলিড্ (স. প.) (ব্যাক) সাইকী-বুজোৱা
হাত । [তিবোতা-সেকৰ ।

জৈণ (বি) ভাৰ্য্যাত অতিশয় অহুৰক্ত ;

জৈণডা (স. প.) তিবোতা-সেকৰা
হোৱা অৱস্থা ।

হল্ (স. প.) বায়, পানীপূত মাটি ।

হলচৰ্ (বি) বায়ত বাস কৰা, পানীত
নথকা ।

হল্গৰ (স. প.) এবিধ বহা ফুল ;
তাৰ গছ ।

হান্ (স. প.) ঠাই, বত কোনো বত
থাকে, (মাটি বা পানী) ।

হানাতৰ্ (স. প.) ঠাই এক হান,
আন এক ঠাই । [বেলা ।

হানাতৰিত্ (বি) এঠাইবপৰা আন
এঠাইলৈ গঠোৱা বা আন এঠাইত

হানীয় (বি) কোনো এক ঠাইৰ ।

হান্হিতি (স. প.) থকা ঠাই, অনেক
কাল হিবভাৱে থকা হান ।

হাপ্ (স. প.) হাপন কৰ্, কোনো
এঠাইত থ, ঠাই লগা ; পাড্ ।

হাপক্ (স. প.) হাপন-কৰোঁতা,
থওঁতা ; পাডোতা ।

হাপন্ (স. প.) ধোৱন্ ; পাডন্ ।

হাপিত্ (বি) ধোৱা ; হাপন-কৰা, পতা ।

হায়িতা (স. প.) অনেক কাল নষ্ট ন-
হৈ থকা ওপ ।

হায়ী (বি) অনেক কাল থকা, সোন-
কালে নষ্ট নোহোৱা ।

হায়ৰ্ (বি) লবিচৰি হুহুৰা, সদায়
একে ঠাইতে থকা ।

হায়ৰ্-অবন্ (স. প.) লবিচৰি হুহুৰ
বত আৰু সচল কৰ্ত্ত ।

হিউ (বি) থকা, অৱস্থিতি-কৰা ।

হিউপি (বি) হিবভাৱে অনেক কাল
থকা, চিহ্নহাৱী (স. প.) হায়িতা,

নিবাসন্ব হিবতা, একে ঠাইতে বা
 পদেতে বহুকাল থকা অবস্থা।
 হিতি (স. খণ্ড) অবস্থান, থাকন।
 হিব্ (বি) অলব, লবচন-নকবা, গহীন,
 গভীর; নিশ্চয়, ঠিক।
 হিবতা (স.খ.) লবচন-নকবা বা গহীন
 গুণ; ঠিক, নিশ্চয়তা।
 হিবীকৃত্ (বি) হিব কবা, নিশ্চিত।
 হিবে } (জি.বি.) হিব হৈ, লব-
 হিব্, তায়ে } চব নকবাকৈ।
 হিব্-জব্ (বি) শান্ত, গহীন, গভীর।
 হিব্ (বি) শকত, পুটে, মোটা। (স.খ.)
 বহুলোকব সমূহ।
 হিবতা (স. খ.) পুটেতা, শকত হোৱা
 অবস্থা।
 হিবতব্ (বি) পুণ্ডব।
 হিব্ (স. খ.) গা ধোৱন।
 হিব্ (বি) ডেলব গুণযুক্ত, বৃহ আক
 পিছল, শীতল, চোঁচ।
 হিবতা (স. খ.) হিব গুণ।
 হেহ্ (স.খ.) চেনেহ, মবন, বেখা।
 হেহ্-জব্ (স.খ.) ডেলব দবে পিছল
 বস্তু।
 হেহ্-পাভ } (স.খ.) চেনেহ-পোহা
 হেহ্-ভাভ } বা চেনেহব যোগ্য
 লোক।
 হেহাষিত্ (বি) হেহ্ যুক্ত, মবমিয়াল।

হিব } (স. খ.) হোৱন।
 হিব্ }
 হিব্ (বি) ফুটা, ভালকৈ ওলোৱা, (কথাও
 খাটে), গোট-গোট, পাত গা
 নলগা, (আধব), ব্যক্ত, কটকটীয়া।
 হিব্ (স.খ.) আকাঙ্ক্ষা, বাহা, হাবি-
 যাহ; বতি, অস্থবাপ, ভালপাওন।
 হিব্ (স. খ.) ফটিক, এবিধ বগা
 চকমকীয়া শিল।
 হিব্ (বি) কিকি উঠা, উৎসাহ; উৎসাহ।
 হিব্ } (স.খ.) হৰ্ষ, উল্লাস, মন
 হিব্ } মুকলি হোৱা কাৰ্য্য।
 হিব্ (বি) হৰ্ষযুক্ত, উল্লাসিত,
 মুকলি মনব।
 হিব্ (বি) হৈ (জি. বি) হৰ্ষযুক্ত হৈ,
 উল্লাসিতৰূপে, মন মুকলি কৰি।
 হিব্ (স.খ.) সৌভব, মনলৈ আন;
 মনত বাধ্; মনেৰে আৰাহন কৰ্
 হিব্ (স.খ.) সৌভব, হিতি; মনেৰে
 কৰা আৰাহন।
 হিব্ } (বি) হিবণব যোগ্য, হিবণব
 হিব্ } লগীয়া।
 হিব্ (বি) বহুদানন ভট্টাচাৰ্য্যে সংগ্ৰহ
 কৰা ১৮ খান হিতিৰ হতাছাৰী।
 হিব্ (বি) হিবণ কৰা, সৌভব।
 হিব্ (স.খ.) হিবণ, মনত বাধন;
 হিব্ (বি) হিবণ-শাস্ত বা আইন।

অৰ্ঘ্ (স.খা) নিৰ্ণায় কৰ্, সাজ।

(ক্ৰম স.) অৰ্ঘ্যোতা।

অৰ্ঘ্ (ক্ৰম.স.) নিৰ্ণায়, সাজন।

অৰ্ঘ্ (অ. ধা) বৈ পৰ, কৰ।

অৰ্ঘ্য (স.খ.) অৰ্ঘ্য-কৰ্ণোতা, নিৰ্ণোতা।

অৰ্ঘ্ (স.খ.) কৰণ, বৈ যোৱা।

অৰ্ঘ্য (স.খ.) 'সোঁত, অৰ্ঘ্যতে বৈ থকা পানী।

ব

বকীৰ } (বি) নিজৰ, আপোনাৰ।

বক্ৰ (বি) নিৰ্ণয় আৰু যিহি, কটকটীয়া, কটিকৰ নিচিনা।

বক্ৰতা (ভ.খ.) কটকটীয়া ভণ।

বক্ৰমে (ক্ৰি.বি.) আপোন ইচ্ছায়তে, বাখা নোহোৱাকৈ; হুৰেবে।

বতকা (স.খ.) নিৰ্ণয়, নেওচা; অহকাৰ।

বতকা-খোৱা (বি) নেওচা খোৱা, গ্ৰহিত, নিশ্চিত, অহকাৰী।

বতঃ (ক্ৰি.বি.) আপোনা-আপুনি।

বতঃসিদ্ধ (বি) আপুনি সঙ্গ্ৰহণ, আপুনি প্ৰমাণ দিয়া।

বতঃ (বি) স্বাধীন, কাৰো তলতীয়া নোহোৱা; পৃথক, আনে নৈতে স্পৰ্শ নথকা।

বতঃতা (ভ.খ.) স্বাধীনতা।

বতঃ (ভ.খ.) অধিকাৰিত, স্বাধীন, প্ৰবাকি হোৱা অৱস্থা।

বতঃ (বি) সঙ্গ, নিজৰ ফাল।

ব-প্ৰধান (বি) বতঃ, আপুনি প্ৰধান।

বতঃ (স.খ.) প্ৰকৃতি, বৃষ্টি, বৰষুণ বা

অভ্যাসৰ পৰা হোৱা ভণ।

বতঃতে (ক্ৰি.বি.) বতঃ, আপোনা-

আপুনি। [আপোন ইচ্ছাতে।

বতঃ (সৰ্গ) আপোনা-আপুনি, নিজে,

বতঃ (স.খ.) সতঃ।

বতঃ (বি) আপুনি উৎপন্ন।

বতঃ (স.খ.) অগ্নি, বাতঃ; স্তম্ভৰ জাত;

আন আধৰৰ সাহায্য নোহোৱাকৈ

উজাৰিত আধৰ, অ, অ, ইত্যাদি

বতঃ (বি) সত্য, সঁচা; জুলা, সমান,

নিচিনা; (এটা সংজ্ঞা লক্ষ্য পাচত

থাকে); যেনে, বতঃবতঃ।

বতঃপাৰ্শ্বতঃ (ক্ৰি. বি.) প্ৰকৃত পক্ষে,

বতঃপাৰ্শ্বতঃ কোৱাত।

বতঃপে (ক্ৰি.বি.) সঁচাকৈ, নিশ্চয়ে;

কপে, কোনো এক পদ্ধতি বা অৱ-

স্থানে (এটা সংজ্ঞা-লক্ষ্য পাচত

থাকে); যেনে, তুমি বিকৃতৰূপে

পালিছা। [তাই।

বৰ্ণ (স.খ.) বৈৰতাবিলাকৰ নিৰ্ণায়

বৰ্ণমেধ (স.খ.) ইচ্ছা, সৰ্বমেধ, আশাৰ

বৰ্ণাৰ সন্ধান।

বৰ্ণাবোধ (স.খ.) বৰ্ণমেধ উঠা বা

যোৱা কাৰ্য। [বোধ।

বৰ্ণা (বি) বৰ্ণৰ, বৰ্ণিত থকা; বৰ্ণমে

বৰ্ণীয় (বি) বৰ্ণ-সম্বন্ধীয়, বৰ্ণৰ।

স্বৰ্ণ (স.শ.) স্তব্ধ, সোণ।
 স্বৰ্ণকান্তি (স.শ.) এবিধ বজা ফুল।
 স্বৰ্ণকাব্ (স.শ.) সোণাবি।
 স্বৰ্ণময় (বি) স্তব্ধময়, সোণেৰে গঢ়া।
 স্বল্প (বি) অতি অলপ, তাকৰ।
 স্বস্তি (অব্য) আশীৰ্বাদ কৰা মাত,
 দুখল হওক।
 স্বস্তায়ন্ (স.শ.) শান্তি-কৰ্ম্ম। [শুভ।।
 স্বস্থ (বি) স্থস্থ, নিৰোগী; দুখ-ভাগব
 স্বাতী (স.শ.) পোন্ধৰ সংখ্যাৰ নক্ষত্ৰ।
 স্বাদ্ (স.শ.) আশ্বাদ, জিভা বা আন
 ইঞ্জিয়ই বুজা বসু। [নোহোৱা।
 স্বাধীন (বি) স্বতন্ত্ৰ, কাৰো তলতীয়া
 স্বাধীনতা (শু. শ.) কাৰো তলতীয়া
 নোহোৱা অৱস্থা।
 স্বাভাৱিক্ (বি) স্বভাৱ সম্পৰ্কীয়;
 স্বভাৱতে হোৱা।
 স্বামিত্ব (শু.শ.) স্বামীৰ স্বত্ব বা অৱস্থা।
 স্বামী (স. শ.) অধিকাৰ, গৰাকী;
 পতি, পৈ। [বাহা।
 স্বাৰ্ধ (স. শ.) নিজৰ ভালৰ বা লাভৰ
 স্বাৰ্ধপৰ্ (বি) নিজৰ ভালৰ বা লাভলৈ
 মাথোন যত্নকৰা, আপোন পেটা।
 স্বাৰ্ধপৰতা (শু. শ.) আপোনাৰ ভাললৈ
 মাথোন চিন্তা কৰা স্বভাৱ বা গুণ।
 স্বাৱলম্ব (স.শ.) নিজৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ,
 আপোনাক আপুনি প্ৰতিপালন
 কৰা।

স্বাৱলম্বী (বি) আপুনি আপোনাক
 প্ৰতিপাল-কৰা, লোকত ভাৰসা
 নৰখা।
 স্বাক্ষৰ্ (স. শ.) নিজ নাম লিখা
 কাৰ্য্য, চহী কৰা, নকল।
 স্বীকাৰ্ (স.শ.) গ্ৰহণ; গাত লোৱা
 বা সৈ কৰা কাৰ্য্য; অকীকাৰ,
 প্ৰতিজ্ঞা।
 স্বীকৃত (বি) স্বীকাৰ-কৰা, গাত লোৱা,
 সৈ-কৰা; অস্বীকৃত; গৃহীত, লোৱা
 স্বীয় (বি) স্বকীয়, নিজৰ।
 স্বেচ্ছা (স. শ.) নিজৰ ইচ্ছা।
 স্বেচ্ছাচাৰিতা (শু.শ.) আপোন ইচ্ছা
 মতে চলা স্বভাৱ বা গুণ।
 স্বেচ্ছাচাৰী (বি) আপোন ইচ্ছা মতে
 চলা, লোকৰ কথা হুগুনা।
 স্বেচ্ছাচাৰে (ক্ৰি.বি.) আপোন ইচ্ছা
 অনুসৰি। [অৰ্জা।
 স্বোপাৰ্জিত্ (বি) নিজে ঘট, আপুনি
 তান্ (স.শ.) ৰাজহীড়ৰ হুকালৰ শিব।

ই

ই (ব. ধা.) জন্ম ল, ওপজ্; যেনে,
 অমুকৰ লৰা হৈছে; সমাপ্তি বা
 সম্পূৰ্ণতা পা; যেনে, কাম হল;
 উৎপত্তি লভ্; যেনে, গছৰ পুলি
 হৈছে; কোনো এক অৱস্থা বা

নব ম; যেনে, বলা হল। (ক্ৰম.স.)
 হওঁতা, হোঁতা; (জী) হোইঁতী
 বা ই-তী।
 ইইকনী (স.খ.) বায়ত থকা এবিধ
 পক্ষী। >
 ইক্ৰ (ক্ৰম.স.) হোঁতা কাৰ্য্য, জন্ম-
 জন্ম ইত্যাদি।
 হংস (স.খ.) হাঁহ; (জী) হংসী।
 হংস-পয়ন (স.খ.) পহীলৈকে লাহে-
 লাহে চলোৱা খোজ।
 হংসপায়িনী (বি) পহীলৈকে ধীৰে-ধীৰে
 চলা জন্তুখী, (জী)।
 ইহা-মতা (স.খ.) আপোনাৰ আত্মী বা
 ভাৰ্যা নোহোৱা মতা বা তিৰো-
 ভাবে অৱস্থিত আলাপ।
 ইহকা (স.খ.) হাস্য কৰা, আন এজনৰ
 হাঁহি ডোন্; হাঁহিয়াত কৰ,
 নিশ্বাস পাৰ কৰ, লাগত পেলা।
 ইকাছনা (স.খ.) উচ্চ শব্দেৰে কৰা
 দন্দ। [কৰা; (চহা মাত)।
 ইক্কা (স.খ.) মজ-ভাগ কৰা, শোচ
 হওঁতা (বি) সন্মানে হাঙ্গি থকা, পেট-
 কপীয়া; (চহা)।
 ইক্কা (স.খ.) বহুত মাছৰ একত্ৰ স্থিতি,
 বহুত পোট খোৱাত হোঁতা হলমুল।
 ইক্কা (স.খ.) পৰিত্ৰাণ কৰি হাতেৰে
 কৰা কাম, গাভ-বোৱা, কোব-
 থকা ইত্যাদি; দব-আদি-সজা বস্তু।

ইকী (বি) কাম কৰা লোক, ঠিকাদাৰ।
 ইক্কা (স.খ.) হজ-কৰোঁতা, কুলী;
 চহা, বৰ্খ; (জী) ইক্কাণী। (বি)
 হজ-কৰা, চহা, বৰ্খ।
 ইক্কাণি (স.খ.) ইক্কাৰ নিচিনা
 আচৰণ; ইক্কাৰ কাম।
 ইক্কা-গড় (স.খ.) দব আদিৰ নিমিত্তে
 লগা কাঠ-বীহ-আদি।
 ইক্কা } (অব্য) বেটী বা সানাত্ত
 ইক্কাৰা } তিৰোতাক মতা মাত।
 ইট্ (স.খা.) বেয়া বোল, দোষাবোপ
 কৰ, নিশ্ব। (ক্ৰম.স.) হটোঁতা,
 (জী) হটোঁতী। (অ.খা.) বণ্ড পাচুৱা
 বা পৰাত্ত হ। [শকত। (জী) হটোঁতী।
 হটকা (বি) ওখ-ডাঙৰ, ওখ আক পা
 হট্ (ক্ৰম.স.) নিশ্বা বা বোষাবোপ-
 কৰণ; বণ্ড পাচ হোঁহকা কাৰ্য্য।
 হটনি (স.খ.) নিশ্বা, পৰিহণ।
 হটী (স.খা.) অনেক নিশ্বা কৰা বা
 বেয়া বোলা; বণ্ড পাচহোঁহকা
 বা পৰাত্ত কৰ।
 হটাং (ক্ৰি.বি.) অকস্মাত, পূৰ্ণ লক্ষণ
 নোহোৱাকৈ, আগতে নজনাটক।
 হটাতে } (ক্ৰি.বি.) সোনকালে,
 হটাংকাৰে } শীঘ্ৰে; যেনে, এই
 কাৰ্য্য হটাংকাৰে নহয়।
 হত্ (বি) নক-কৰা, গ্ৰাণ-মৰা; বট।
 হত-বুদ্ভি (বি) বিবুডি, বিবুডি।

হত-ভাগ্য (বি) দুৰ্গপলীয়া, হতশীয়া ।

হত-মুখ (স.শ.) মহা মুখ ।

হতভ্রী (বি) গুণ-সম্পত্তি-ভ্রষ্টা ; আত্ম-
সহীন হোৱা, হবা ।

হতশ (বি) নিৰাশ, আশা-ভ্রষ্টা ।

হতালি-বতালি (স.শ.) হাঁহা-মতা ।

হতাহতি (স.শ.) ফিলাফিলি, যবামবি
(বি) ইজনে সি জনক হাতেৰে
গ্ৰহাৰ কৰা. (বুদ্ধত খাটে) ।

হতাহতিতৈ (ক্রি.বি.) একেটা কাষতে
অনেক জনে ধৰি বা হাত লগাই ।

হতুৱাই (অব্য) ঘাৰা, কোনো মাহুহ
বা জন্তুক নিযুক্ত কৰি ।

হত্যা (স.শ.) বধ, গ্ৰাণ-মাৰণ ।

হত্ (স. শ.) সীয়া ।

হনা (স. শ.) নৈয়ে একালৰ পৰা আন
একাললৈ গাত কৰিবলৈ বা বৈ
হাবলৈ কৰা আৰম্ভ ; যেনে,
দিকোৱে পচিমলৈ হনা লৈছে ;
একাললৈ কাতি হবলৈ ধৰা অৱস্থা
(বৰ-আমিত খাটে) । (স. ধা.)
আনৰ দ্বাৰা ধোঁতা ।

হনিয়া (অ. ধা.) একালৰ পৰা আন
একাললৈ বৈ হাবলৈ ধৰ, হনা ল ।

হহু (স. শ.) গালৰ ওপৰৰ চকুৰ তলৰ
হাড় ।

হহুমত্ (স. শ.) বায়ুৰ পুতেক,

হহুৰাচ্ । বায়ব সৈন্তৰ এজন. সেনা-
পতি ।

হহুমতী (স. শ.) এবিধ সেউজীয়া
মাহুৰোকা চৰাই ।

হহু (অব্য) কাৰণে, দ্বাৰা । [হয় ।

হবলা (ক্রি. বি.) এনে হব পাৰে, বোৰ

হবিচ্ (স. শ.) কোনো মান্য লোক

হবিবা (স. শ.) কোনো মান্য লোক

বা কোনো ধৰ্ম-কৃত্যৰ আগ দিনা,

আবেলি বা ৰাতি নিৰামুহীয়াতকৈ

এৰাৰ বাই কৰা উপবাস ।

হহুমনি (স.শ.) বেজাৰৰ কথা মনত

পৰাত হোৱা শোক, মনৰ পোৰনি ।

হহুমা (অ. ধা.) বেজাৰেৰে জলি উঠ,

কোনো মৰমৰ লোক বা বস্তু মনত

পৰাত শোকেৰে ভাপিত হ.

(বুহু বা মন) ; যেনে বুহুৰে

হহুমায় ।

হয় (স. শ.) ঘোঁৰা ।

হৰ (স. শ.) বলেৰে বা হলেৰে নি,

চুৰ কৰ্ । (অ. ধা.) লুণ্ঠ হ.

নেদেখা হ. ভ্ৰষ্ট ।

হৰকৃতবক্ (বি) লোৱালগা, লৰচৰ

হোৱা, অস্থিৰ ; যিহা । (স. শ.)

কথাৰ অস্থিৰতা বা লৰচৰ ;

অসত্যতা ।

হৰণ (স.শ.) বলেৰে বা হলেৰে নিয়ন ।

স্বত্বৰ ভাণ-কৰণ ।

হবা (স.ধা.) ঘটা, পৰাত কৰ্ । (স.শ.)

মাহুৰৰ গ্ৰাণ-ধৰা হুহুৰ ।

হৰি (স. শ.) পৰমেশ্বৰ; বিষ্ণু।

চৰি ভব্ হি, যান্তি হ।

হৰিকীৰ্ত্তন (স. শ.) বিষ্ণুৰ নাম-স্তব
গাই কৰা উপাসনা।

হৰিণা (স. শ.) এবিধ তিনটা কঁতৰা
থকা শিঙেৰে বনবীয়া জন্তু।

হৰিতাল (স. শ.) হাইতাল।

হাবজা (স. শ.) হালধি।

হৰিজন (স. শ.) আশীৰ্বাদ কৰোঁতে
অনেকে একে লগে উচ্চারণ কৰা
বিষ্ণুৰ নাম; যেনে, অ হৰি অ যাম।

হৰিতকত (স. শ.) সতীৰ্থ, একে লগে
শব্দ লোৱা লোক।

হৰিঙ্গবিল (স. শ.) মন ভাঙি কৰা
আলাপ, প্ৰীতি, মিল।

হৰি (স. শ.) হৰ্ষ, আনন্দ।

হৰিবাৎ-বিবাৎ (স. শ.) আনন্দ বা
অসন্তোষ। [হোৱা।

হৰি-সমুৎ (বি) শব্দ লোৱা, তকত

হৰি-সেৱা (স. শ.) হৰি-কীৰ্ত্তন।

হৰীডকী (স. শ.) শিলিখা।

হৰা (স. শ.) পৰাস্ত কৰ্।

হৰৌহৰৌ (স. শ.) পেৰেউ পেৰেউ।

হৰ্জা (স. শ.) হৰণ-কৰোঁতা, ডাঙৰতা।

হৰ্জা-কৰ্জা (স. শ.) সকলো কৰিবৰ
পৰাকী, সকলোতকৈ ডাঙৰ,
অধিকাৰ। [হুৱহ।

হৰ-বিন্ধু হৰ, তত্ বিব্ তত্, বিব্

হৰ্ষ (স. শ.) হৰ্ষ, আনন্দ।

হৰ্ষাৰিত্ } (বি) আনন্দভূক্ত, হৰ্ষ-
হৰ্ষিত্ } পোতা।

হল্ (অ. ধা.) থিয় গুচি কতীয়া হ,
কাতি হৈ পৰিবলৈ ধৰ্।

হলনোৱা (বি) একাললৈ কাতি হোৱা,
এলোৱা হোৱা, হল।

হলা (স. ধা.) হলনোৱা কৰ্; হোৱা।

(স. শ.) টাটী বা বাৰত একে লগে
থিয়কৈ বোৱা কণা বাঁহৰ, বাগ-
থিব বা ইকৰাৰ সমূহ।

হলি-গলি (স. শ.) অকপট ভাবে প্ৰীতি,
মিল; অবাধ গতি।

হলীয়া (বি) হুটা থকা, হুীয়া, এহাল
স্বকীয়, (জন্তুত খাটে)।

হলৌ (স. শ.) এবিধ কলা-ধবলীয়া
নেজ-নথকা বান্ধব।

হলকলী (স. শ.) পৰামলখী, (কাষ)।

হলকল্ (অ. ধা.) লখিত, জোকাব
খোৱা।

হলকল্ কৰে (ক্ৰি. বি.) লহগহ কৰে।

হলহলীয়া (বি) অকপটীয়া, পেটত কথা
নথকা; পেট ভাঙি কথা কোৱা।

হত (স. শ.) হাত।

হতগত্ (বি) হাতত পৰা, হাতলৈ
বোৱা, জোপ-প্ৰাপ্ত হোৱা; যেনে,
অসম ইংৰাজৰ হতগত হল।

হতা (স. শ.) তেৰ সংখ্যক নক্ষত্ৰ।

হস্তি-বস্তু (স. শ.) হাতী দাঁত । “হস্তী-
দন্ত” এনেও হয় ।

হ-হৈয়া (বি) পানীয়ে ন-কৈ লোহা
নাটে বেগাই বোঝা সোঁত ।

হা (অব্য) মনব হুখ বা বেজাব
বুজোয়া মাত ।

হাই (স. শ.) উচ্চ শব্দ, ডাকবকৈ
কোথা কথাব শব্দ ।

হাই উকমি (স. শ.) কোঁহাল, বব
হাই, উচ্চ শব্দেবে কবা দন্দ ।

হাইচৈতি (স. শ.) দোবাভা,
কোঁহাল ।

হাইচ-লাইচ (স. শ) বং-ধেমালি ;
তিবোতা-মতাই শৃঙ্গাবব সম্বন্ধে
কবা আলাপ ।

হাইঠেক (স. শ.) এবিধ সেউজীয়া
পাৰ-জাতিব বনধীয়া চৰাই ।

হাইঠা (স. শ.) এবিধ গছ আৰু তার
গুটি, মণি-ছালব গুটি ।

হাইতাল (স. শ.) এবিধ হালধীয়া
আকবত হোৱা বস্তু ।

হাউংকবে (ক্ৰি. বি.) হাউং শব্দ কৰি
বেগতে, (বঁতিওৱাত গাটে) ।

হাউলি (স. শ.) ডাঙৰ লোকৰ টোল
বা ঘৰ-বাৰী । [কবা শব্দ ।

হাউলি (স. শ.) বাঘে জন্তক ধৰোঁতে
ই (অব্য.) লগা বস্তু পাবৰ নিমিত্তে

বাগ্ৰ-হৈ চিংকাৰ কবা মাত ;

যেনে, ই়া হাত । ই়া কাপোৰ !
বাধা-বুজোৱা মাত ; যেনে, ই়া !
তাক নেমাৰিবি ।

হাইফাই (স. শ.) কৌপনি, পৰিভ্ৰম
হোৱাত বেগাই চুটকৈ লোহা
উশাহ ; উদফাই-বোগ ।

হাঁওকাঁও (স. শ.) জন্তক বুকুৰ ভিতৰত
থকা নিচেই মিহি জালব নিচিনা
বিছাৰুত দোডোখৰ মজহ, মিহঁতে
নিখাঁসব বায়ু ভিতৰলৈ স্ফুৰায়
আৰু উলিয়াই দিয়ে ।

হাঁওৰণি (স. শ) বাঘৰ গৌজৰণি ।
হাঁওৰিয়া (অ. ধা.) বাঘৰ দৰে শব্দ
কৰ, গৌজৰ । [হুখ ।

হাঁকালবিকাল (স. শ.) ভাত-কাপোৰৰ
হাঁকুটা (স. শ.) আঁকুহা, গছৰ গুটি-
আদি-পৰা দূৰৈৰ বস্তু টানি
অনা আগ-বৈঁকা দীঘল মাৰি ।

হাঁকোটা (স. শ.) বস্তু ওলমাই থবলৈ
ওলমাই বস্তু বৰশীৰ নিচিনা
মাৰি ; বীচত দীঘল সূতা-সুৰোৱা
আঁকোৰা বস্তুন ।

হাঁচ (অ. ধা.) হাঁচিয়া, হাঁচি মাৰ ।

হাঁচটি (স. শ.) ডামোল-গামোছা ।

হাঁচি (স. শ.) অতি বেগেৰে আৰু ডাঙৰ
শব্দেৰে নাকে দি ওলোৱা বায়ু ।

হাঁচিয়তী } (স. শ.) স্তম্ভিলে হাঁচি
হাঁচিয়া } তোলা এবিধ বন ।

হাঁচিয়া (অ. ধা.) হাঁচি মাৰ, ডাঙ্গৰ
শব্দেৰে নাকৰপৰা বায়ু উলিয়া ।

হাঁতুৰী (স. খ.) কোনো বস্তু পিটিবলৈ
নাগ-লগোৱা এডোখৰ লো বা কাঠ ।

হাঁতুৰীয়া (স. ধা.) হাঁতুৰীৰে পিট্ ।

হাঁতোৱাহ্ (স. খ.) এহাতেৰে ধৰি
কাঠ চঁচা সৰু চাঁচ ; সৰু কুঠাৰ ।

হাঁতোৱা (স. খ.) বাঘ-আদিৰ আগ-
ঠেকৰ নখে সমাধিতে ভাব,
কাছৰ ভৰি ।

হাঁফলু (স. খ.) সমান ঠাইত থকা ওখ
মাটি ; উই বা এমূৰে তোলা
ভেঁটি ।

হাঁফি (ক্রি. বি.) ডাঠকৈ সাহ কাৰি,
আশঙ্কা নথকাকৈ (কোৱাত খাটে)

হাঁফোলা মাৰ, পানীত দুই বাহু মেলি
অলপ আগ বাঢ়, অলপ সাঁতৰ্ ।

হাঁফোলা মেল, দুই বাহু মেলি
কোলালৈ আহিব খোজ, (লৰাত
খাটে) ।

হাঁফোলা হাঁফোলে (ক্রি. বি.) সবহকৈ,
পৰাগৰে ।

হাঁকহাকণো (স. খ.) এবিধ ডাঙ্গৰ কণো

হাঁহ্ (অ. ধা.) হাত্ত কৰ, দাঁত উলিয়াই
আনন্দ-প্ৰকাশ কৰ্ । (স. ধা.)

নিম্, নিম্ কৰ । (ক্ৰদ. স.)

হাঁহোতা (স্ত্ৰী) হাঁহুতী । (স. খ.)

চেপেটা ঠোঁট আৰু ভালৰ নিচিনা

পতাৰে পানীত চৰা অনেক বিষৰ
চৰাইৰ সাধাৰণ নাম ।

হাঁ-হাঁ (অব্য) বকটক বাধা-কৰা বুজাবলৈ
ছৰাৰ উক্ত 'হাঁ' শব্দ ।

হাঁ-হাঁ-কা-কা (স. খ.) ভাত-কাপোৰৰ
দ্বৰত কৰা শোকৰ ধ্বনি ।

হাঁহি (স. খ.) হাত্ত, দাঁত উলিয়াই
কৰা আনন্দ-প্ৰকাশ । [মুখ]

হাঁহ-মুখ্ (স. খ.) হাঁহ মুখ, আনন্দত

হাঁহিনী (স. খ.) মাইকী হাঁহ ।

হাঁহিয়াত্ (স. খ.) আনন্দ, অখ্যাতি, ছৰ্ম্ম ।

হাঁহুনা (স. খ.) হাতীৰ ওপৰত পতা
কাঠৰ স্তম্ভাদি ।

হাঁক্ (স. খ.) বাধা, মানা, নিষেধ ।

হাঁগ্ (অ. ধা.) মল ত্যাগ কৰ, শৌচ কৰ,
পেটৰ মল উলিয়া ; লাহ্ । (চহা) ।

(ক্ৰদ. স.) হাঁগো (স্ত্ৰী) হাঁগতি ।

হাঁগন্ (ক্ৰদ. স.) হাঁগা কাণ্ড, (চহা) ।

হাঁগান (স. খ.) সঘনে শৌচ-কৰা
বাগ, শূলা, (চহা) ।

হাঁকা, (স. খ.) বাগি, লগৰ এজনে
কোনো কাম নকৰা হেতু কৰি-
বঠৈ অসম্মতি হোৱা বা কৰা দেখি
কৰিব খোজা কাণ্ড ।

হাঁজৰিকা } (স. খ.) এহেজাৰ কাঁচীৰ
হাঁজৰিকীয়া } ওপৰৰ বিষয় ।

হাঁজাব (স. খ.) সংজ্ঞা, দহ শ ।

হাজিৰা (স. শ. বাং) উপস্থিতি, অহা
কাৰ্য্য।

হাজিৰ্ (বি. বাং) উপস্থিত, অহা।

হাট্ (স. শ.) নিকপিত দিনত অনেক
গোট খাই কিনা-বেচা কৰা ঠাই।

হাটকৰা (বি) হাটলৈ যোৱা; হাটৰ
(স. শ.) হাটলৈ যোৱা লোক।
(বি) (স. শ.) (স্ত্ৰী, পু)।

হাটী (স. শ.) পঢ়াশলীয়া ছাত্ৰৰ বা
সত্ৰৰ ভকত থকা এক লালী ঘৰ।

হাটী-মতা (স. শ.) কোনো বিশেষ
কাৰ্যৰ নিমিত্তে হাটীৰ ভকত-
যোৰক মাতি অনা বিষয়া।

হাটোৱালী (স. শ.) হাটত থকা ভুতুনী।

হাট্-খোৱা (স. শ.) হাটৰ দান-তোলা
বিষয়া।

হাট্-বাট্ (স. শ.) বেচৰ নিমিত্তে কৰা
দিয়া লোৱা, কিনা-বেচা; ঐতিহে
ইজনে সিজনৰ ঘৰলৈ কৰা
আয়াযাত। [বস্ত্ৰ]।

হাড়্ (স. শ.) অস্থি, মজ্জাৰ ভিতৰৰ টান
হাড়ি (স. শ.) চৰিবলৈ এৰি দিয়া অন্তৰ
হুয়োটা আগ-ঠেং চপাই দিয়া বাক্।

হাড়্-খবাহি (বি) কীৰ্ণ, গা কৰিব
নোৱৰা। [সিমানৰ জোখ]।

হাত্ (স. শ.) বাহৰ আগৰ চেপেটা আক
আঙুলি থকা ডাগ; চোলাৰ বাহু-
ঢকা ডাগ; কিলাহুটিৰ পৰা মাজৰ
আঙুলিৰ মূৰলৈকে দিমান হয়।

হাতনি (বি) সদায় হাতত বধা-বা
বায়হাৰ-কৰা।

হাত্-মাধব্ (স. শ.) আপোন হাতেৰে
লিখা আধব। [লিখা]।

হাত্ আধকৰা (বি) আপোন হাতেৰে
হাত্-উজান্ (স. শ.) হাতৰ কাষেৰে;
অলপ সহায়তা।

হাত্ এৰি হাতালি থোৱা (অ. ধা.)
নিজৰ ক্ষমতাৰে লোকৰ বাক্য
সিদ্ধি কৰি ক্ষমতা গুচিলে তাৰ
ক্ষম বিচৰা; হেকান ও প্রধান
সঁজুলি নোহোৱাকৈ কোনো কাম
কৰি। খোজা। ১ [ঠাৰ]।

হাত্-বাহুলি (স. শ.) হাতৰ আঙুলিৰ
হাতালি (স. শ.) কোনো বস্তু ওপৰলৈ
দলিয়াই আকৌ ওপৰতে থৰা
থোৱালি। [ডাকৰ জন্ত]।

হাতী (স. শ.) হস্তী, এবিধ জন্তুৰ থকা
হাতী-খুতৰা (স. শ.) এবিধ কাঁইটীয়া

হাতী-চাকলি } বন-গছ।

হাতী-চুৰী (স. শ.) হাতী-থৰা মাছহ।

হাতী জোক্ত (স. শ.) এবিধ ডাকৰ
চোলাপেটা-জোক্ত।

হাতীপ্ৰতীয়া (বি) হাতী-দাতৰ সদৃশ।

হাতীপ্ৰতীয়া কল্ (স. শ.) দীঘল
দলিয়া এবিধ ভাল কল।

হাতী-দাত্ (স. শ.) হাতীৰ বাহিৰলৈ
ওলোৱা দীঘল দাত।

হাতীনা (স. ন) ভাত।

হাতী-পটি (স.ন) হাবিত হাতী ঘোড়া

বাট, আকাশত এটা বাটব নিচিনা

হৈ জলোয়া সৰু-সৰু তবাব খাব।

হাতী-ডেঁকুবি (ন.) এবিধ ডেঁকুবিব

নিচিনা কিন্তু ভাত্‌কৈ ভাৰ

কাইটীয়া গছ। [নিচিনা।

হাতী-ভঁৰীয়া (বি) হাতীৰ গুৰব

হাতী-হিষেজু } (স. ন.) হিষেজু।

হাতী-হেযেজু }

হাতে পতি (ক্রি. বি.) প্রতি-হাতত ;

প্রতি জনব হাতত।

হাতে-লোতবে ধব, চুব-কৰা বস্ত

হাতত থাকোঁতেই ; এতেকে,

কোনো বেয়া কাম কৰি থাকোঁতেই

ধব বা বেধা পা ; যেনে, চোৰক

হাতে লোতবে ধৰিলে।

হাতে-হাতে (ক্রি. বি.) এমনব হাতব-

পৰা আন এমনব হাতলৈ ; অবি-

লখে, ভেড়িয়াই।

হাত্-কেবেয়া (স.ন.) দুয়ো হাত জুঁটি

বন্ধা জবী বা লোব যতন।

হাত্-দীঘল (বি) অনেক দূৰব বস্তকো

অনাবব কমতা থকা।

হাত্-বাউলি (স. ন.) দুইভেঁত থকা

বাহুহক হাতেতে ওপৰলৈ হাত

দাৰি কৰা ইজিত।

হাত্-বাগল (বি) এমনবপৰা আন

এখনে পোয়া, নতুন নোছোকা।

হাত্-ডেঁটী (স.ন.) ভাৰব লোকক ডেঁটী-

বলৈ হাতত দিয়া অলপ-ভুজাব বস্ত

হাত্-যাববি (স. ন.) কোনো

লোকক দিব নগীয়া কোনো বস্ত

পাচে দিবলৈ পাত লৈ তাৰ জুলা-

ৰূপে কোনো এটা বস্ত আগত

থকা আন এমনব হাতত সোঁতা

ধৈ তেওঁক সাকী-কৰা কাৰ্য।

হাত্-সাব্-মুক্ত হ, এৰা।

হাদাঙ্গি যেল, বখীয়া নথকাইক যেলি

দি ; যেনে, পকণোৰ হাদাঙ্গি

যেলিছে। [বস্ত।

হাদাঙ্গ (স. ন) দয়াই ধোয়া অকাশিলা

হাচুৰা (স. ন.) হাবিৰা, দুখামুখি কৰি

সোধ।

হান্ (স. ন.) খোঁচ, জোকা অস্ত্রব

প্রহার। (স. ন.) খোঁচ, জোকা

অস্ত্রেবে প্রহার কৰ।

হানি (স. ন.) কতি, দহন।

হাবাং (বি) গকৰ নিচিনা আকলা,

ভেৰা, (নিশ্চাত)।

হাবাখবি (স. ন) বব পৰিভ্রম, ভাগব।

হাবাখবি থা, বব ভাগব পা।

হাবাখবীয়া (বি) হাত, ভাগব।

হাবি (স. ন.) অবণ্য, ভুণ-গছ-আদিৰে

ঢকা ঠাই ; যাতি ঢাকি থকা ভুণ-

গছ-আদি।

হাৰিহা (স. ধা.) মুখামুখি কৰি সোধ্,
হাছবা।

হাৰিয়নি (স. শ.) হাৰি-ঠাই।

হাৰিয়লোয়া (বি) হাৰিব, বনবীয়া,
(অন্তত খাটে) হাৰিত থকা বা
বাস-কৰা, (মাছহ)।

হাৰিয়াল্ (বি) হাৰিত বাস-কৰা
(মাছহ)।

হাৰিয়াহ্ } (স. শ.) হেঁপাহ, বৰ বাহা।
হাৰিলাহ্ }

হাবুক্কা (স. শ.) পানী শুকাই ওলোৱা
ঠাইত মাটিতোলা এবিধ কীট।

হামাৰ্ ভাবে (ক্রি. বি.) অধিক পৰি-
মাণে, বহুতকৈ। [হেলা।

হামাহ্ (স. শ.) গহৰি, পলম; কামত

হামি (স. শ.) টোপনিয়ে ধৰাত বা
ভাগৰ লগাত আপোনা আপুনি
মুখ মুকলি হৈ ওলোৱা বায়ু।

হামিহা (অ. ধা.) হামি মাৰ, টোপনি
বা ভাগৰৰ নিমিত্তে মুখ মেলি বায়ু
উলিয়া।

হামোকা (স. শ.) ঢোকা।

হামোৰণি (স. শ.) পাক লৈ তলৰ
পানীয়ে ওপৰলৈ কৰা গতি।

হামুখ্ৰি ধা, মুখ ধেকেচা খাই পৰ।

হামুখাও কাঢ়, বৰ আদৰ বা চেনে-
হেৰে অৰণ কৰ্।

হাম্ (অব্য) শোক-বুজোৱা মাত।

হাব্ (স. শ.) হাড়; ভিকিত পিছা

সোণৰ লিকলি বিশেষ, সোণৰ
গুণাৰে গঁথা মুকুতা আদি। (অ.
ধা.) পৰাও হ, ঘাই। (ক্ৰ. স.)
হাৰোতা, (জী) হাৰ'জী।

হাবক্ (স. শ.) অস্ত এটা অকক হৰণ-
কৰা অক।

হাবণ্ (ক্ৰ. স.) পৰাও হওন।

হাবলি (স. শ.) কাঠৰ বা খেৰৰ দম;
মাঘৰ বিহৰ দ্ৰাতি-পুৱা জুই-
লগোৱা মেজি।

হাবামা (স. শ.) হবা-কিওতা, কুমল্লৰ
হাবা অপকাৰ কৰোতা।

হাবাশাক্তি (বি) ব'ৰ কষ্ট বা অন্ধ-পোৱা,
আধাসাৰি।

হাৰি (স. শ.) মল-মূত্ৰ শুচোৱা একাতি
মাছহৰ মতা; (জী) হাৰিণী।

হাকৰা কপো (স. শ.) বৰা ঠেকেৰে
একাতি কপো চৰাই। >

হাব্-গোঠনী (স. শ.) চেলা-জবীৰ দৰে
কেইবা ভাল ডোলেৰে দিয়া এবিধ
গোঠনী। [নোহবা লেঠ।

হাব্-মাল্ (স. শ.) কলগ্ৰহ, এহাৰ
হাৰ্ণ (স. শ.) হৰণ কৰিব লগীয়া অক।

হাল্ (স. শ.) ঘূৰলিত লগাই বন্ধা
নাভল, একে লগ-কৰা নাভল ঘূৰলি-
আদি; হুঁটা, এঘোৰ, (প্ৰাণিত
খাটে।) হাল বা নাভলেৰে মাটি

চহ ; হাল মেল, নাহলবুলিব পবা
গক বা মহ মুকলি কব।
হালচা (স. ন.) এণ্ডা মাটিৰ চাৰি-
ভাগৰ এভাগ। [গছ।
হালধি (স. ন.) হৰিদ্ৰা, এবিধ হাইতাল
বৰগীয়া আঞ্জাত দিয়া মূল, তাৰ
হালধীয়া (বি) হালধি-বৰগীয়া, পীত।
হালি জালি (ক্রি. বি) নম্র ভাৱে,
শ্ৰেয়েষে দেহ সঞ্চালন কৰি।
হালিম্ (স. ন.) এবিধ শাক।
হালে-হালে (ক্রি. বি.) দুটা দুটাকৈ।
হালোৱা (স. ন.) হাল-বাওঁতা, নাহ-
লেৰে মাটি-চহোঁতা। (বি) হালত
জগোৱা, (গক বা মহত খাটে)।
হালপতা (স. ন.) পেড়া আদিৰ দুচটা
পাট একে লগ কৰি ধৰা চেপেটা
লো-আদি।
হাল্ত (স. ন.) হাঁহি। [ভাৰ্যন।
হাল্ভাম্প (স. ন.) হাঁহিৰ পাখ, নিকাৰ
হাহাকাৰ (স. ন.) উচ্চ শব্দেৰে কৰা
ছুঃখ-প্ৰকাশ।
হিং (স. ন.) এবিধ উগ্ৰগতি, দৰবত
বা আঞ্জাত দিয়া আঠা।
হিংস্ (স. খা.) হিংসা বা অপকাৰ কৰ।
হিংসক্ (বি) অপকাৰী, অহিত।
(স. ন.) অপকাৰী বা অহিত
লোক। (শক্ৰতা)।
হিংসা (স. ন.) অপকাৰ, অহিত,

হিংসাকুৰীয়া (বি) অপকাৰী, হিংসক;
ধিয়লীয়া। [০'ধি গালি পাৰ।
হিংহিমা (স. খা.) কেট কেটা, দোষ
হিংহিলীয়া (বি.) হিংহি কেটীয়া, খবাল।
হিংহিচ্ (বি) প্ৰচুৰ, বহুত।
হিচাপ্ (স. ন.) অঙ্ক গণনা, আয়-
ব্যয়ৰ লেখ। [এবিধ গছ।
হিঙল্ (স. ন.) পিটনিৰ ওচৰত হোকা
হিট্‌হিটনী (স. ন.) দুটা বা অধিক টান
বস্তুৰে পৰস্পৰ ঘনে-ঘনে ঠেকা
খোৱাত হোৱা শব্দ। [কব।
হিট্‌হিটা (স. খা.) দুটা বা অধিক টান
বস্তুৰে পুনঃপুনঃ ঠেকা থাই শব্দ
হিচ্ (বি) উপকাৰী, মঙ্গল-চিন্তা।
(স. ন.) উপকাৰ, মঙ্গল।
হিতকৰ্ (বি) উপকাৰী, (স্ত্ৰী)
হিতকৰী।
হিতৈবী (বি) জানিব মঙ্গল কামনা-কৰা,
উপকাৰ-চিন্তা; (স্ত্ৰী) হিতৈষিণী।
হিতোপদেশ্ (স. ন.) মঙ্গ আশিচ,
সুপৰামৰ্শ। [প্ৰবৰ্ত্তা হাতুহ।
হিন্ (স. ন.) বেদ-পুৰাণাদিৰ মন্তত
হিন্দুহানী (বি) হিন্দুহান-দেশৰ, হিন্দু-
হানত হোৱা বা থকা। [ভাৰ্য।
হিন্দী (স. ন.) হিন্দুহানী লোকে কোৱা
হিন্ (স. ন.) নিয়ৰ, বাতি আৰু বাতি-
পুৱা আকাশৰ পৰা পৰা পানীৰ
ক্ষুদ্ৰ বিন্দু।

হিৰেজ্জ্ (স. শ.) বলিয়াতিওৱা হাতীৰ
কাণ-সঁজাবপৰা ওলোৱা বস।

হিৰ্ (স. শ.) বৰ চোঁচা হৈ
গোটমৰা পানী।

হিৰ্মনি (স. শ.) এবিধ সোৱাদ কল।

হিৱা (স. শ.) বৃক্ষ।

হিৱাঝালি (স. শ.) আঘৰ্ঠ, কলিগা।

হিৱালিভিৱালি (বি) আউলিআউলি,
শোকত ৰাহুল, (জী, পৃং)।

হিব্ (স. শ.) পাটৰ বা মূণাৰ বাহব-
পৰা ওলোৱা নুতা। [গাজনি।

হিব্-হিবনি (স. শ.) গিৰগিৰনি, মেঘৰ

হিব্-হিবা (অ. ধা.) গিৰ গিৰা, গাজ্।

হিলদল্ (স. শ.) অহা যোৱা বাটৰ
প্ৰতিবন্ধক।

হিলৈ (স. শ.) গুলী চলোৱা অস্ত্ৰ।

হিলৈ-খাব্ (স. শ.) কলাটখাব।

হিলৈ-ঙটি (স. শ.) হিলৈৰ গুলী।

হিলৈদাৰি, (স. শ.) হিলৈৰে খুঁজা
চিপাহি। [নীচ, অধ্যয়, নীহ।

হিহিৱনি (স. শ.) হোঁৱাব শব্দ।

হীন (বি) নথকা; যেনে জ্ঞান-হীন;

হীন-ভেটি (বি) অধিক বা তাকৰ,
অসৱান। (স. শ.) নুনাধিকা,
অল্পতা বা অধিকতা।

হীৰা (স. শ.) এবিধ বৰ টান চকমকীয়া
বহুদূলা বাথৰ; চক-কলহ গঢ়া এক
হীন আভিৰ মাহুহ।

হীৰাকনি (স. শ.) সৰু হীৰা। [মাত।

হই (অবা) বনবীৰা ৰক্ত-খেদোৱা উচ্চ

হডাব্ (অবা) খেদেৰে শক্তক খেদা
মাৰি ঘা, (খং বুজোৱা মাত)।

হঁচৰি (স. শ.) বহাগৰ বিহুত জুখ
বাছি ঘৰে-ঘৰে গৈ চোল-আদি
বজাই গোৱা গীত।

হঁচৰি-পোৱা (স. শ.) বহাগৰ বিহুত
গীত গাই নাচি ধন পুৰি কুৰা
মাহুহ।

হঁটা (বি) নিসিআোৱা বা কোৱল-
নকৰা, টানহৈ থকা, (চাউল বা
মাহ); অশিট, গোঁৱাৰ; অব্-
জন, আঘৰ্ঠ।

হঁটাই (ক্ৰি. বি.) হঁটা অৱস্থাতে,
নিসিআোৱাকৈ বা নোকোৱলো-
ৱাকৈ। [খেদেৰে মৰা পেজেৰা।

হকি (স. শ.) ভেকাহি, হঠাত বৰ
হকিয়া (অ. ধা) হকি মাৰ, উচ্চ খেদেৰে
ভেকাহি মাৰ।

হকুমা (স. শ.) মাহুৰ পেটৰ বতাহৰ
জোৱালোকা; এবিধ মাছ-ধৰা যন্ত্ৰন,
জিৰবা।

হক্-হক্-কৰে (ক্ৰি. বি.) হক্-হক্ শব্দ
কৰি, উচ্চ খেদেৰে, (কলাত থাটে)।

হচ্ (স. শ.) অনেক কামৰ হেঁচা, জুৰুবি।

হজ্ (স. শ.) মাহুহৰ জুখ।

হইহটনি (স. শ.) টান বস্তুত ঘনে-ঘনে
আঘাত বা ঠেলা লগাত শব্দ।

হট্টবট্টি (অ. ধা.) হট্টবট্টি শব্দ কল্প।
 হট্টবট্টি } (ক্রি. বি.) হট্টব শব্দ কবি,
 হট্টবট্টিবে } (৪ক-আদি কুটীত বা টান
 বস্তুত আঘাত লগাত
 থাটে); যেহেতু, ৪কটো
 হট্টবট্টি কুটিল।
 হট্টবট্টি (স. প.) অগ্নি, জুই।
 হট্টবট্টিয়া } (বি) ধন-উষোহা, ধূঁয়া
 হট্টবট্টিয়া } খুলীয়া; দুর্কপলীয়া;
 (স্ত্রী) হট্টবট্টিয়া।
 হট্টবট্টি (স. প.) খাবব বা পিবব বব
 বাহা, বব ভোঁক বা পিয়াহ;
 আকাঙ্ক্ষা, হাবিয়াহ।
 হট্ট (স. প.) কেঁচা জাতিব দুবিধ ভাষব
 চমাইব সাধাবণ নাম; যেহেতু
 বব হট্ট, কৌব-কুৰীয়া হট্ট।
 হট্ট } (ক্রি. বি.) তনা বাহ, কোনোহে
 হট্টনো } কয়; যেহেতু, সি হট্ট আহিল।
 হট্টনো }
 হট্ট-ভেটি } (স. প.) নানাধিক্য, কমা-
 হট্ট-ভেটি } বেচি।
 হট্টবি (বি) পৰোপকারী, দয়াবান,
 দানী। [হট্টবট্টিপে পৰিছে।
 হট্টবট্টিপে (ক্রি. বি) একে লগে, বহুত
 একে লগ হৈ; যেহেতু, কামবোব
 হট্টিয়া (অ. ধা.) অপকাব বা প্রতিকাব
 কবিবট্টে আনব আগত ভাবি দি।
 হট্টমিয়াহ (স. প.) বেজাব প্রকাশ
 কৰা দীঘল নিখাল।

হট্টবট্টি (স. প.) হট্টবট্টি, আচম্ভ্য
 ইচ্ছাবতে চলা বজাত বা শুণ।
 হট্টবট্টি (স. প.) হট্টবট্টি হোতা দেখব
 গাজনি।
 হট্টবট্টি (অ. ধা.) হট্টবট্টি গাজ, গিব-গিবা।
 হট্টবট্টি গিব-গিব } (স. প.) বনে-বনে
 হট্টবট্টি গিব-গিব } হোতা দেখব গাজনি
 হট্টবট্টি (অ. ধা.) ভাগব, বনে-বনে একেটা
 কামকে কবি শ্রান্ত বা আকৌ
 কবিবট্টে অনিচ্ছুক হ; যেহেতু,
 তাক পছন্দলৈ কৈ কৈ হট্টিলোঁ।
 হট্টবি (বি) ধবাং, ববয়ণ নথকা; যেহেতু,
 হট্টবি বট্টব। [থাটে]।
 হট্টবি (স. ধা.) তন্ন খুঁচাই উৰা, (চোবাইত,
 কোনো সময়ত আন বস্তুতো,
 হট্টবিবাবে (ক্রি. বি.) বব উজ পৰেবে
 (কলাত থাটে)।
 হট্টবিয়া } (স. প.) গহ মাছহে কৰা
 হট্টবিয়া } কিলাকিলি আত্ম হাই।
 হট্টক (স. ধা.) জোতা বস্তুব আগব
 খুঁচি একবা, বোকা, বোকা।
 হট্টকসাই } (ক্রি. বি.) হট্টক শব্দ কবি,
 হট্টকসাইবে } বব পৰেবে, (পৰাত থাটে)
 হট্টকল (স. প.) ইচ্ছাব বিবোবে বাব
 কৰাবট্টে কৰা বল।
 হট্টবট্টি } (স. প.) পানী টলাই শব্দ।
 হট্টবট্টি }

হুহুবা } (অ. ধা.) পানী-চলাব দবে
হুহুবা } শব্দ কৰ্।

হুহুবায়া } (বি)হুহুৰ কৰে বা ডাঙ্গৰ
হুহুবায়া } শব্দেৰে পৰা বা চলা, (বৰ-
বুণ বা বতাহত খাটে) ; পেটত
কথা নবখা, ভগভলীয়া ।

হুহুৰ কৰে } (ক্রি. বি.) হুহুৰ কৰি,
হুহুৰ কৰে } ডাঙ্গৰ শব্দেৰে, (পানী
বা বৰবুণ পৰাত বা বতাহ চলাত
খাটে) ।

হু (স. খ.) সৰু জোকা বস্তু, সৰু কাঁইট ;
পাৰ কোনো ভাগত সোমোৱা সৰু
জোকা বস্তু ।

হুহুহু (স. খ.) তোলপাৰ, অনেক
লোকৰ হাই । [কলীয়া বাঁহ ।

হুলা (স. খ.) মাটি খোঁচৰা আগ-জোকা
হুলা-বাৰি } (স. খ.) বিৰিয়া, ধানৰ
হুলা-বাৰি } ডাঙ্গৰি কঢ়িওৱা, দুই-মূৰ
জোকা চেপেটা বাঁহ ।

হুলিয়া (স. খ.) লোকৰ গাত থকা চিন,
দেহৰ চিন-চেকা (তিল, মাহ)
ইত্যাদি ।

হুলুকিয়া (অ. ধা.) ঘাৰ ভিতৰত কেব-
যেব কৰি বস উলিয়া, (পোকত
খাটে) ।

হুলুদিল (স. খ.) হুলুহুল, তোলপাৰ,
উৰাছা ; উত্তৰাশুভল, মনৰ
অস্থিৰতা ।

হুহুহুবা (স. খ.) হুহুহু, চিৰিৎ-ৰাখৰ,
দুখেৰে কৰ্মা ।

হুঁহি (অ. ধা.) অনেক শোক একত্ৰ
হৈ শব্দ কৰ্। [কবি নিয়া ।

হুত্ (বি) হৰণ-কৰা, বলেৰে বা চুৰ
হুদয় (স. খ.) বুকু ; মন ।

হুদয়হু (বি) মনত সোমোৱা, মনত
লগা, বুজা ।

হুততা (স. খ.) বন্ধুতা ।

হুৱীকেশ (স. খ.) হৰি, বিহু ।

হুট (বি) আনন্দিত, বং পোৱা ।

হুটচিহ্নে (ক্রি. বি.) মনত বহেৰে ।

হুটপুট (বি) বৰ পুট, নিৰোগ আৰু
মৰহাল ।

হে (অব্য.) (সং) মাত্ৰ বা সমনীয়া
লোকক মতা মাত ; যেনে, হে
হৰি, হে বন্ধু

হে (অব্য.) মাত্ৰ বা সমনীয়া লোকক
মতা মাত ; যেনে, হে দেও, আই
হে মিতা ; কেবল, মাথোন ;
যেনে, পাঁচ টকা হে পালা ; বাৰা
বুজোৱা মাত ; যেনে, হে ! তালৈ
নেযাবি; নেযাবা হে ।

হেংমাং (স. খ.) অসম-বজাট হাতত
বখা এবিধ দা বা তৰোৱাল ।

হেঁকটি (স. খ.) ভিজিত থুৱা থোৱা
নিখাস, ভিজিত নিখাসৰ থুৱা
লাগি হোৱা শব্দ ।

হেঁকটিয়া (অ.খা.) হেঁকটি মাৰ, হেঁকটি
ভোল। (স.খ.) বা ভুকাই কাঠ
বন্ধা সাঁচ; ঘঁহনি খাই কাঠ
বেন হোঁহা সাঁচ।

হেঁকাই (অব্য.) লোকে হুখ পোহাত
আনন্দ প্রকাশ কৰা যাত। [হ।

হেঁকাওলা, বৰ পৰিষ্কাৰ পা, হাবাখাতি
হেঁকাৰ্ (স.খা.) উচ শব্দেৰে আৰাহন
কৰ্ (দেওত খাটে)।

হেঁকেৰা (বি) হৈয়া, অলপ বেকা,
এটলীয়া।

হেঁকেৰাহেঁকেৰি, (বি) এটা একাললৈ
আনটো আন কাললৈ, চৈয়া।

হেঁকো (অব্য.) হেঁকাই।

হেঁচ (স.খা.) হেঁচা দি, চেল।

হেঁচন্ (ক্ৰ.স.) হেঁচা কাৰ্য, চেলন।

হেঁচনি খা, চেলা বা হেঁচা পা।

হেঁচটেপ্ (স.খ.) হেঁচা-চেলা।

হেঁচনী (স.খ.) আন কোনো বস্তুৰ
ওপৰত ডব-দিয়া গধুৰ বস্তু।

হেঁচা (স.খ.) চেলা, ওপৰৰ পৰা তললৈ
বা একাতিৰ পৰা আন দাঁতিলৈ
লৰাবৰ কাৰণ হাত-আদিৰে কৰা
বল।

হেঁচাহেঁচি (স.খ.) চেলাচেলি।

হেঁচোৰ্ (স.খা.) আগলৈ, ওপৰলৈ বা
একাটলৈ চেল। (স.খ.) চেলা।

হেঁচাওপৰা (স.খ.) একেটা বস্তু পাবৰ

কাৰণ দুই বা অধিক জনৰ এটাৰ
ওপৰত আন এটা পৰা বা হোঁটা-
পুটি কৰা কাৰ্য, একেটা বস্তুৰ
নিষিদ্ধে অনেক কৰা বস্তু।

হেঁচামেচা (বি) অসমান, ওপ-ঠাপৰ।

হেঁটিয়া (স.খা.) হাতেৰে শানীৰ তলত
খপিয়া, (মাছত খাটে)। [চৰাই।

হেঁটুলুকা (স.খ.) এবিধ সেউজীয়া

হেঁটমুৰা } ((বি) বেকা বা একলীয়া

হেঁটমুৰীয়া } মূৰযুক্ত।

হেঁতা (স.খ.) 'জাত-আজ্ঞা কচ: নাম
লগোৱা এটা সঁজুলি; ইংৰ
ঘূৰোৱা মূৰ-বেঁকা মাৰি।

হেঁতা-মাৰি (স.খ.) ঠেক সাঁকোত
বগাওতে হাতেৰে ধৰিবলৈ পৰা-
লৈক বন্ধা মাৰি ইতৰ ঘূৰোৱা
সঁজুলি।

হেঁপা (স.খ.) পাব-আদি ধোৱা মেছ-
বীৰ নিচিনা এবিধ বনৰীয়া জন্তু।

হেঁপা মেল, ওপত বা আঁতৰত থকা
বস্তু ধৰিবলৈ বৰ কৈ হাত মেল।

হেঁপাই-কোপাই (ক্ৰি. বি.) কোপাই
কোঁপাই, হেলাই-হেঁপাই।

হেঁপাহ্ (স.খ.) হাবিমাছ, বৰ বাক।
হুত্ৰাহ, বৰ ভোক বা পিয়াহ।

হেঁপেহুৰা (বি) হেঁপাহুত্ৰাহ, আকলুৱা।

হেঁপোব-পিটা (স.খ.) মুখেৰে হেঁপোব
হেঁপোব নথ কৰি পিঠিত কোঁকা-
উতা।

হেঁকনি (স. শ.) বাধা কবিবলৈ মৰা
ভেকাহি।

হেঁহনি (স. শ.) ধোঁৱাব হাঁহি।

হেঁহা (অ.খা.) ধোঁৱাব দৰে হেঁ-হেঁ কৰ।

হেকান্ (স. শ.) আপুনি কৰা উপকাৰ
সোঁৱৰাই দিয়া লাজ। হেকান্
পাৰ, আপুনি কৰা উপকাৰ
সোঁৱৰাই লাজ দি।

হেক্‌হেকনি (স. শ.) খেচখেচনি;
ঘনে-ঘনে কোনো কাৰ্য্য কবিবলৈ
কৈ কৰা আমনি।

হেক্‌হেকা (স. খা.) খেচখেচা, ঘনে-
ঘনে ধাৰ সাধি বা কোনো কাৰ্য্য
কবিবলৈ কৈ আমনি কৰ।

হেঁজল্ } (স. শ.) পছমবীয়া কুহুৰ।
হেঁজল্-কুহুৰ }

হেঁজা (স. খা.) ডিঙিৰ ভিতৰত থজ্-
ওহাৰ দৰে অলপ বেদনা জন্মা;
যেনে, গল হেঁজায়। [জকাই।
হেঁজাজকাই (স. শ.) এবিধ ভাজৰ
হেঁজা-পুজা (স. শ.) ঘনে-ঘনে মিছা
ওজৰ কৰি কাম পেলাই থওন,
টাংঘাং, টাঙৈৰাজি।

হেঁজাব্ } (স. শ.) গোটা গোঁজত
হেঁজোবা } গথানিকৈ বাহ-আদি বান্ধি
অলপ দিনলৈ দিয়া জেওবা।

হেঁজুল্ (স. শ.) এবিধ আকবত হোৱা
বজা বজা। [হেঁজুল-লগোৱা।

হেঁজুলীয়া (বি) হেঁজুল-বৰঙীয়া;

হেঁজাব্ (স.) হাঁহাব।

হেঁজোবীয়া (বি) এহেঁজাব টকা মূল্যৰ
এহেঁজাব থকা বা থকা।

হেঁজু (স. শ.) কাৰণ, নিমিত্ত। (অব্য.)
কাৰণে, নিমিত্তে।

হেঁজুকে (অব্য) কাৰণে, নিমিত্তে।

হেঁদাঞ্জি } (বি) উদং, বখীয়া নথকা।

হেঁদানি } (গৰু-মহ-আদিত খাটে)।

হেঁদালি (স. শ.) সেবেজাটক কাষী বৈ
সাজি গুলমাই থোৱা চাং; সেই
দৰে সজা চাল।

হেঁদালি কামোৰণী (স. শ.) পোৱাতী
তিবোতাৰ প্ৰসৱৰ প্ৰচত হোৱা
কামোৰণী বেদনা। ১

হেঁন্ (বি) যেন, নিচিনা; যেনে, অগ্নি
হেন তপত।

হেঁনয় (বি) এনে, এই প্ৰকাৰৰ (পতত)।

হেঁনাছা (বি) উচ্চাৰণ বা মাতৰ ঠেলা
ঠিক নোহোৱা, বিদেশীৰ দৰে
কোৱা। (স. শ.) অস্বভাৱ উচ্চাৰণ,
বিদেশীৰ দৰে কোৱা কথা যেনে,
মাতৰ হেঁনাছা।

হেঁনাছাটক (ক্ৰি. বি.) বিদেশীৰ দৰে,
(কবলৈ লিকোৱাত খাটে); যেনে,
তুমি কবা হেঁনে। [কাৰণে।

হেঁন্যানি (ক্ৰি. বি.) এডেকে, এই
হেঁন্-হেঁন্ (বি) এনে-তেনে। (স. শ.)
অমুক-অমুক। এনে-তেনে কথ

বা বস্ত্ৰ; যেনে, সি হেন-তেজ
কৰিলে।
হেৰোজ্‌ (অ. ধা.) দোল, ওলমি লবি
থাক্; থলক্, থলকনি আগ্।
হেৰোজনি (স. ধ.) পানীৰ থলকনি.
হেলপনি।
হেৰোজলনী (স. ধ.) দোলন, কবীৰে
ওলমোৱা বং কৰা যতন।
হেৰোজ্‌ দোপ্ (স. ধ.) দলদোপ।
হেপোৰ্ তেপোৰ্ কৈ (ক্রি. বি.) বলে
নোৱৰা কামত পৰিশ্ৰম কৰি, বৰ
শ্ৰমেৰে; যেনে, বুঢ়ীয়ে হেপোৰ
তেপোৰকৈ ভাত ৰান্ধিছে।
হেৰাথৰি "হাৰাথৰি" চোৱা।
হেপেটিম্‌ (বি) থিকটা বা বেকা
মুখমুখ।
হেম্ (স. ধ.) সোণ। [পূহ।
হেমন্ত (স. ধ.) হিম-পৰা কাল, আৰোণ-
হেমাহি (স. ধ.) পলম, গহৰি, কাৰ্য্যত
হেলা।
হেৰেলনি (স. ধ.) গাইব মাত।
হেৰেলিয়া (অ. ধা.) "হেৰে" শব্দ কৰ,
গাইব হৰে মাত্।
হেম্ (বি) জাপৰ বোন্ধ্, অৰ্থাৎ;
অৰাত, তুচ্ছ।
হেম্ (অব্য) তুচ্ছ মাহুহক মতা মাত।
হেমণ্ (ক্রম. স.) হেৰোজা কাৰ্য্য।
হেমণ্-জগন্ (স. ধ.) হেৰোজা বা জগা

অৱস্থা। (ক্রি. বি.) হেৰোজা বা
জগাৰ বাবে; যেনে, এই নাৱৰ
হেমণ-জগন্ দহ টকা দিব লাগিব
হেৰা (অ. ধা.) নথকা হ, বিচাৰি
নোপোৱা হ, কোনে 'হাতৰপৰা
ওচ্। হেৰা পা, গৰাকী নথকাটক
কোনো ঠাইত পৰি থকাত পা।
হে-ৰা (অব্য) সমনীয়া মাহুহক মতা
মাত; যেনে, হে-ৰা দেও, হেৰা
লৰি। শব্দমেৰে মাঠোতে হে-বি
হয়; যেনে, হে-বি ৰাণাটি।
হেৰি } (অব্য) কিবা বোলে, কথা
হেৰি অ } কওঁতে কোনো কথা
হুঁহুৰিবলৈ সময় পাৰৰ নিমিত্তে
ব্যৱহৃত মাত।
হেকজা (স. ধা.) হাতত নথকা কৰ,
মনোযোগ নকৰি হানি কৰ,
বিচাৰি নোপোৱা কৰ; যেনে,
কটাবী হেকজালে।
হেৰেই (অব্য) লৰাৰ হৰে দে-নিহাই
বা সাহৰ লগাই কৰা সন্মোহন;
যেনে, হেৰেই আই।
হেৰেপনি (স. ধ.) ৰাগৰি-ইকৰা
আদিৰ ভাঠ হাৰি, পেৰেপনি।
হেৰেপা (বি) চেপেটা হৈ জাপ ৰাই
পৰা, (ওপ বৰ-আদিত থাকে।)
হেৰেপৰীয়া (বি) ওলমি, আওলমীয়া।
হেলচ্‌ (স. ধ.) এবিধ গছ, জাৰ ওচি।

হেলকি } (স. শ.) মনোহা, এবিধ
হেলকী } পানীত হোৱা শাক ।

হেলহৈছ (অব্য) কোনো গধুৰ বস্তু
টানোতে মতা মাত ।

হেলা (স. শ.) শৈথিল্য, চেষ্টাব অভাৱ ।

হেলাইহৈপাই (ক্ৰি. বি.) কৌপাই-
জোঁপাই, বৰ ভাগৰ পাই ।

হেলাৰহে (ক্ৰি. বি.) যত্ন বা অম
নকৰাকৈ, অনায়াসে ।

হেলেং পেলেং (স. শ.) ভোকত বা
ভাগৰত হোৱা দুৰ্জল বোধ, ঢলোঁ।
পৰোঁ কৰা ভাৰ ; যেনে, গাটোৱে
হেলেং পেলেং কৰিছে । (বি)
ভোকত বা ভাগৰত হোৱা দুৰ্জল ;
যেনে, গাটো হেলেং পেলেং হৈছে ।

হেলেকা (বি) সোলোক ঢোলোক,
লোলা, আঁঠু খাই নথৰা ।

হেলপনি (স. শ.) পানীৰ হেম্বোলনি,
ঢোৱে নৈৰ দাঁতিত কৰা আফাল ।

হৈ (স. শ.) উচ্চ শব্দেৰে চাপৰি মাৰি
কৰা নিন্দা । (অব্য) সলনি,
যেনে, মোৰ হৈ তুমি বোৱী ।

হৈচ } (অব্য) কোনো বস্তু
হেল-হৈচ } টানোতে মতা মাত ।

হৈয়া (বি) হৈকেবা, একতায়, থিয়
নোহোৱা । [মাত ।

হৌ (অব্য) শলগা বা মান্তি-মুজোৱা

হৌ (স. ধা.) ধৰ, ল, গ্ৰহণ কৰ (সামান্য)

মানুহক বস্তু নিওঁতে ব্যৱহৃত) ।

যেনে, হৌ তামোল ল । [মাত ।

হৌকব্ (অ. ধা.) হৌকব হৌকব শব্দ,
কব্ । বাঁড়ৰ বা সৰু বাঘৰ দৰে

হৌকবনি (স. শ.) হৌকব হৌকব
শব্দ বাঁড়ৰ বা সৰু বাঘৰ মাত ।

হৌকবা } (বি) হৌকব হৌকব
হৌকোবা } শব্দ কৰা ।

হৌপ্ (স. ধা.) ওঁঠেৰে চেপি ধৰি
মুখৰ ভিতৰলৈ টান, চোপ্ ।

হৌপা (স. শ.) ওঁঠেৰে চেপি ধৰি টান
মৰাত ভিতৰলৈ যোৱা ধোঁৱা ।

হৌৱক্ (স. ধা.) ধবোক্, লগক্, (মাজ
লোকক বস্তু দিয়াত ব্যৱহৃত) ;
যেনে, হৌৱক, তামোল লগক ।

হৌৱা (স. ধা.) ৱৰী, লোৱী ; যেনে,
হৌৱা, তামোল লোৱী ।

হৌহক্ (অ. ধা.) এঠাইৰ পৰা আন
এঠাইলৈ পিছলি বা বাগৰি বা ।

হৌহকা } (স. ধা.) এঠাইৰ পৰা আন
হৌহৌকা } এঠাইলৈ পিছলাই বা
ঠেলি নিয়া ।

হৌহৌকাপিছলা } (স. শ.) এবাৰ
হৌহৌকাপিছলা } কোনো কামলৈ

আগ বাঢ়ি আকৌ পাচলৈ ফ্ৰেতা

বা কামৰ আবৃত্তত হেৰাহি-কৰা

কাৰ্য্য । (বি) একৰ আঙ্গঠলৈ আকৌ

পাচলৈ বোৱা; এফালৰ পৰা আন
ফাললৈ পিছলা, যিবে নথকা।
হোকহোকনি, (স. শ.) গাহৰিৰ বা
ভালুকৰ শব্দ।
হোকহোকা (অ. ধা.) গাহৰিৰ বা
ভালুকৰ দৰে মাড়্। [নজনা।
হোজা (বি) ম'বল, পোনপটিৰ, ছল-
হোত কৰে (ক্রি. বি.) একেবাৰেই
বহুত-পৰিমাণে (বাঁকি দিয়াত বা
পৰাত ধাটে; যেনে,) হোতকৰে
বাঁকিলে। [বজ।
হোহ (স. শ.) মেৰুৱাৰ উদ্দেশে
পৰিত্ৰ অগ্নিত ঘিট-ঢলা কাঁহা;
হোহ (স. শ.) হানিৰ পুষ্টি, দইন-
পৰা এটা বস্তৰ বাবে সমান মূল্যৰ
আন এটাৰ প্ৰাপ্তি; হিংসাৰ
প্ৰতিকল, পোটক; হোৰ উঠ,
হানি পূৰ হ; প্ৰতিকল হ। হোৰ
ভোল, হানি পূৰা প্ৰতিকল দি।
হোডৰ (স. শ.) হাব, ডিঙিৰ
অলকাৰ বিশেষ।
হোবা (স. শ.) পৰ্জীয়া মাছহে
গিঠিত বোজা নিয়া বস্তন।
হোবাহোবে (ক্রি. বি.) দমান্ধে,
বহুত পৰিমাণে।
হোবোপা (বি) মাজ বা কোনো
এভাগ তললৈ বহি বোৱা, (ঘৰত
ধাটে।) [পেটত ধাটে।
হোবোপা (বি) ভেবেহা ওকোকা,
হোবোপাই } (ক্রি. বি.) হোবোপ
হোবোপ কৰে } বা দ বোকাত পৰাৰ
দৰে শব্দ কৰি। [পেটফুত।
হোবোপ-পেটা (বি) পেটাল, ভাঙৰ
হোলা (স. শ.) বাৰিবা পানী-বোৱা,

ধৰকালি শুকোৱা বা অলপ পানী
থকা দীঘল আৰু বহল ঝাল।
হোলোং (বি) নত দীঘল আৰু ভাঙৰ
(গছ, ঘৰ আৰু নাহত ধাটে);
যেনে, হোলোং গছ, ভুত্যাৰি।
হোলোকনি (স. শ.) তো বা বতাহৰ
কোবত নাহলৈ বেগেৰে পানীৰ
প্ৰবেশ। [সোমোৱা পানী
হোলোকা (স. শ.) পানীত পৰা মাছহে
এবলত দিলা পানী; ভৌৰ বা
বতাহৰ কোবত একেবাৰেতে নাহত
হোলোকা (স. শ.) ঘান কঢ়িওৱা দুইমূখ
জোৰা পোটা বা চেপেটা বাহ;
ঢলা মাৰি।
হোলোকা গোহ (স. শ.) এবিধ ফুলা-
নথকা ভাঙৰ বিহাল সাপ।
হোলোকা মৰি (স. শ.) এবিধ টেকা-
ফল, ভাৰ গছ। [নজনা।
হোলপোঁজ (বি) হোজা, ছল-চাডুৰী
হোৱাং (স. শ.) এবিধ পাৰ্জীয়া পাটক
টোঁৰা। [চৰৰ ওচৰ-চপা।
হোৱাহই (বি) প্ৰায় সমাপ্ত, সম্পূৰ্ণ
হো-হোৱনি (স. শ.) দুমুহাৰ, বৰ বৰ-
মুণৰ বা খুন্দা খোৱা সোঁতৰ শব্দ।
হো-হোৱা (অ. ধা.) বৰ বতাহৰ, বৰ-
মুণৰ বা খুন্দা খোৱা সোঁতৰ শব্দ
কৰ্; হো-হো শব্দ কৰ্।
হো-হোৱকৰে (ক্রি. বি.) হো-হো বা
উচ্চ শব্দ কৰি। [পানী।
হুহ (স. শ.) ডুবি; বৰ দ আৰু বহল
হুহ (বি) চুটি, চাপৰ, চুটকৈ হতা।
হুহতা (ও. শ.) চুটি ওপ, চাপৰ অৱস্থা।
হুহ (স. শ.) হুহতা, কহতি (বি)
কহ-পৰা; যেনে, জৰ হুহ হৈছে।

ক।

কণ্ (স. প.) অতি অলপ কাল,
থন্ডেক। [কীয়া।

কণিক্ (বি) অলপ-কাল-থকা, থন্ডে-

কণেক্ (স. প.) এক কণ, থন্ডেক।

কত (স. প.) কত্ন বা।

কত-বিকত } (বি) অনেক ঠাইত

কত-বিকত } বা লগা, অনেক ঠাইত

কটা; অনেক ঠাইত আধৰ কটা

আক ওপৰত তোলা।

কতি (স. প.) হানি, হইন, নাশ।

কতি কণ্ (স. প.) থতি কণ, ছেদ-ভেদ।

কজিৰ } (স. প.) হিন্দুৰ দ্বিতীয়

কজী } জাতি, বণ্ণা, বোডা, (স্ত্রী)

কজিয়াঈ, কজিয়া, কজিঈ।

কন্ (স. প.) কৰা কব, দোষ এৰ্।

কন্ডতা (ও. প.) পাবগতা, শক্তি।

কন্ডতাপন্ন (বি) কন্ডতা পোতা, শক্তিকৰা।

কন্ডা (স. প.) সহন, দোষ-এৰণ, স্বৰ্ণণ।

কন্ডান্ত } (বি) সহনশীল, কন্ডা-

কন্ডান্ত } কন্ডা বা দোষ-এৰাওপনুত

কন্ (স. প.) নাশ, হানি।

কন্-বোণ্ (স. প.) বন্না, অব-কাহ হৈ

ককাই নিয়া বোণ।

কন্-বোণী (বি. স. প.) বেহ-কন্নীয়া,

কন্ বোণে থকা।

কন্ (অ. প.) কন্, টোপাটোপে পৰ

কন্ (ক্ৰ. স.) টোপাটোপে পৰা

কাৰ্য্য, অবণ।

কবিত্ (ক্ৰ. বি.) টোপাটোপে পৰা,

কাৰ্য্য, অ বি বা বৈ পৰা।

কান্ত (বি) সহি থকা; নিবৃত্ত, কোনো

কাৰ্য্য পৰা পাট হোইকা।

কান্তি (স. প.) তিতকা, সহন, বৈৰ্য্য;

নিবৃত্তি। [বাব; তাব পানী।

কাব্ (স. প.) লোণৰ গুণ থকা ছাই

কিতি (স. প.) পৃথিবী।

কিতি-পাতি (স. প.) বজা, কতিপালক।

কিপ্ত (ক্ৰ. বি.) বলিগ্ৰা, পেলোয়া;

উগ্ৰস্ত, বলিয়া।

কীণ্ (বি) ক্ৰশ, খীণোয়া, চেবেণা।

কীব্ (স. প.) এৰী পাখীৰ।

কীৰোদধি (স. প.) সাত সাগৰৰ

এখান, কীৰ সাগৰ।

কুণ্ (স. প.) কত, কুণ, শবীৰব বোব।

কুয় (বি) সক; অলপীয়া; নীচ,

অধৰ। [সক গুণ।

কুয়তা (ও. প.) কুয় হোৱা অবস্থা,

কুয়-দুট্ (স. প.) কুয়, এখান,

সক শোট, সক পানী।

কুখা (স. প.) ভোক, খাবৰ ইচ্ছা।

কুখাতি (বি) ভোকৰ পৰা গুণ-পোতা,

ভোকাল।

কুখিত্ (বি) কুখীয়া, ভোকাল।

কুত } (বি) উত্তলপুত্তল-লগা,

কুতিত } চিতিত, ভাবনা; সকালিত।

কুব্ (স. প.) খুব, বুৰোৰী অস্ত্ৰ।

কেজ (স. প.) খেতি, পথাৰ; পৰিষ্কা

ঠাই, তীৰ্থ।

কেপণ্ (স. প.) বলিগ্ৰা বা পেলোয়া

কাৰ্য্য, নিকপ কৰা কাৰ্য্য।

কেন্ (স. প.) কুণ, বকল।

কেমৰত } (বি) ককলকুত, ডাঙ্গা-

কেমরান্ } কত, স্বৰী। [খুণ।

কোত্ (স. প.) বনৰ অস্থিৰতা; উত্তল

কোণী (স. প.) পৃথিবী।

কৌব-কৰ্ণ (স. প.) ধূমোকা-কাণী।

অসমীয়া ভাষাৰ পঢ়াশলীয়া অভিধান ।

এৰাবোটাৰ শব্দ ।

(পৰিশিষ্ট)

অ ।

অকৰী (বি) নিধকৰী ।

অকীদাব্ (স. শ.) অংশ লভতা, ভাগ
পাৰ্ভতা, ভাগী । [অকুজন ।

অকৰা (বি) অযোগ্য, অকাৰিলা,
অকলশবীয়া গছ (স. শ.) লগবীয়া
নোহোৱা মাছহ, (উপহাস) ।

অকলৈশকত্ (বি) বিনা সাহায্যে
সকৰ । [অকাট্য প্ৰমাণ ।

অকাট্য (বি) নিশ্চিত, স্থিৰ ; যেনে—
অকাল-কুস্মাণ্ড (স. শ.) অসময়ত
হোৱা কোমোৰা ; কুসন্তান ।

অকালবোধন (স. শ.) অসময়ত
অগোৱা কাৰ্য্য ; পূৰ্বে ভগবতীৰ
তাবাদনা বসন্তকালত হৈছিল
কিন্তু জীৱাষট্ৰেই বাৰণক বধ-
কৰিবৰ নিমিত্তে শবত কালত
পতা পূজা ।

অকাল বুদ্ধা (স. শ.) অসময়ত বুঝণ ।

অকিকন (বি) হুখীয়া, নিধনী, শবল
হীন, যেনে—অকিকনৰ নিবেদন ।

অকৃত্য (বি) কৃত্য, উপকাৰ থনা,
শলাগ লোৱা ।

অকৃত-যোনী (স. শ. স্ত্ৰী) অকুমাৰী,
বয়স নোপোৱা বা বয়সলা
নোহোৱা ছোৱালী ।

অকয় তৃতীয়া (স. শ.) বহাগ মাহৰ
তৃতীয়া তিথি, সত্যযুগ
আবন্তৰ দিন ।

অকয়বট (স. শ.) গয়াত থকা এজোপা
অমৰণ বড় গছৰ নাম ; এই গছ
কেতিয়াও নযবে আৰু ফল
নহয় । এই গছৰ তলত শ্ৰাদ্ধ
কৰিলে পিতৃসকল অকয় তৃতী
হয় বুলি বিশ্বাস ।

অখাত্ (স. শ.) বি অলাখৰ থনা
নহয়, অত্যাৱতে তোৱা অলাখৰ ।

অগণন (বি) অলেখ, বহুসংখ্যক ।

অগতি (স. শ.) এজন কবি ; বক-
তুল আৰু ডাৰ গছ ।

অগ্ৰযাংস (স. শ.) আগ যন্ত্ৰ,
কলাঙল, বুৰব আয়ত্ৰ ।

অথ (স. শ.) পাপ. অধৰ্ম, ব্যাসন,
কলঙ্ক। [কাৰ্য্য।

অধৰ্মৰণ্ (স. শ.) পাপ গুণোন্মাদা

অচলা (বি) স্থিৰা, অলব, লবচৰ
নকৰা; অচলা ভক্তি (স. শ.)

বৃচ্ছাভক্তি। অচলা লক্ষী (স. শ.)

স্থায়ী ধন সম্পত্তি।

অজীণ. পাভকী (বি) কাৰো লগত
মিলিব নোৱৰা। [এবিধ যজ্ঞ।

অজুৰীকণ্ (স. শ.) হস্ত বস্ত্ৰ দেখা

অৰ্থে কৰ্ত্তে শুকা—বৰকৈ পিয়াহ লাগ।

অতি টানে (ক্ৰি. বি.) অতিকৈ টান
হোৱাটো।

অথলে (ক্ৰি. বি.) বিফলে, যেনে—
মোৰ সকলো চেষ্টা অথলে গল।

অণায় সাগৰ্ (স. শ.) গভীৰ সাগৰ;
ভাৰ্য্য বিপদ। [দেহাব।

অধৰ্ম (স. শ.) ধাৰ কৰোঁতা,

অধৰ্মী (বি) অৰীতীয়া, অনাচাৰী।

অধিত্যকা (স. শ.) পৰুৱৰ ওপৰৰ
হাতি।

অধিবাস্ (স. শ.) বিবাহাদি শুভ-
কাৰ্য্যৰ আগদিনা কৰা কাম।

অধিবাসী (স. শ.) বাসিন্দা, যি বাস
কৰে, বাস কৰোঁতা।

অনা (স. শ.) ছবতীয়া, চাৰি পইচা;

মুহূৰ্ত্তিৰ জোখাৰে দিয়া ধান বা
চাউল।

অনাইবনাই (ক্ৰি. বি.) বিকলহৈ,
অকাৰণত বিহ্বলহৈ।

অন্তকৰণীয় (বি) নকল কৰিবৰ
উপযুক্ত, আনৰ কোনো কাম
দেখি তেনেকুৱা কৰা।

অন্তপাত্ (স. শ.) পাচত ৰোৱা;
এটা বাণিব লগত আন এটা
বাণিব সম্বন্ধ (Ratio), ত্ৰৈবাণিক।

অন্তবাদ্ (স. শ.) ভাষান্তৰ কৰণ,
এক ভাষাৰ পৰা আন ভাষালৈ
নিয়া কাৰ্য্য। অন্তবাদক্ (স. শ.)
ভাষান্তৰ কৰোঁতা, এক ভাষাৰ
পৰা আন ভাষালৈ নিওঁতা।
অন্তবাদিত্ (বি) অন্তবাদ যুক্ত,
যাৰ অন্তবাদ কৰা হল।

অন্তীক্ষণ্ (স. শ.) বাৰে বাৰে
আলোচনা, আন্দোলন, অভিযান।

অনৈক্য (স. শ.) বিৰোধ, ঐক্যৰ
অভাব, অমিলন, যেনে—সিহঁতৰ
ভিত্তৰত মতৰ অনৈক্য হৈছে।

অন্ততঃ (ক্ৰি. বি.) অতিকম বৈয়ো,
কম পৰিমাণেও; কোনোৰূপে।

অন্তঃহ (বি) মাজত থকা, যেনে—
ব ব ল হ এই চাৰিটি বৰ্ণ আৰ্শ
আৰু উত্তৰবৰ্ণৰ মাজত আছে বাবে
ইহঁতক অন্তঃহ বৰ্ণ বোলে।

অন্তঃস্থ (স. শ.) পানীৰ ভিত্তৰত;
হিঁদু শাস্ত্ৰমতে মৃত্যুৰ অন্তৰ্গত।

আগতে যবিব জনীয়া যাহুহব
তবি এটা গাঁত বি তাত পানী
দিয়া কার্য। [মনোগত ভাব।
অভ্যাস (স. প.) আভ্যাসিক ভাব,
অভ্যাসচক (স. প.) বিপৰীত ব্যৱহাৰ,
অভ্যাস কৰণ। [নোহোৱা।
অন্য (বি) কমনোহোৱা, তাকৰ
অপিত (অব্য) আক, অপৰ।
অপেক্ষ (স. প.) পুৰুষ হীনতা,
অপেক্ষৰ। [পোপনীয়।
অগ্রকান্ত (বি) অগ্রাশৰ অযোগ্য,
অবচন (বি) অব্যাস, কমৰ অযোগ্য,
মাজলগা।
অবধ (স. প.) অহিংসা, নমৰা,
সংহাৰ নকৰা, বিনাশ নকৰা।
অবাইচ—‘অবচন’ চোৱা।
অভাবনীয় (বি) অচিন্তনীয়, কল্পনা-
তীত, অবৰ্তমান হোৱা।
অভিচাৰ (স. প.) পৰহিংসা, যাহুহব
অনিষ্ট কৰিবৰ উদ্দেশ্যে কৰা
তাত্ত্বিক কাৰ্য্য; এই কাৰ্য হু
একাৰে কৰা যায়, যেনে—যাৰণ,
ভজন, বশীকৰণ, মোহন, উচাটন,
আক বিধেয়।
অভিনন্দন (স. প.) সন্তোষ-প্ৰশংসা,
সন্তোষেৰে কৰা শুভ-কীৰ্ত্তন;
অন্তঃমোদন; অভিনন্দন-পত্ৰ—
সন্তোষেৰে শুভ-কীৰ্ত্তন জনোৱা
পত্ৰাদি।

অভিচাৰক (স. প.) তত্কাৰকাৰক,
আজয় দিওতা।
অভিমুখ (বি) সমুখ, উদ্দেশ্য।
অমাত্যৰ মাত (স. প.) কেতুবা লৰা
হোৱালীৰ মাত; কথা মোকোৱা
যাহুহব মাত, তৰণ। কথা, যেনে
—অমাত্যৰ মাত শুনিবলৈ ভাল।
অমাত্য (স. প.) মন্ত্ৰী, সতানত,
লগবীয়।
অমৃতক (বি) বৰশকত, ঔষ্ম।
অম্ব (স. প.) কাপোৰ; আকাশ।
অম্বা (কি. বি.) অম্বাৰটেক, অম্বকত,
অম্বলক।
অম্বোজ (বি) যোজহীন, ধনহীন,
দেউলিয়া; (স. প.) যোজাতাব,
দৈজ, দীনতা, দুখীয়া অম্বা।
অম্বিট (স. প.) যাহুহব জীৱনত পীড়া
বা যুত্ব ঘটাব পৰা।
যোগ, অম্বত অম্বিট আনুগত্য
পাত্ৰকাৰক পনীয় উদয়, যেনে—
অশোকাম্বিট।
অকট (বি) সন্তোষ, তপীয়া নোহোৱা।
অকণ (বি) আগচী, অকম্বনি, কণ-
হীন, বিকণ।
অৰ্ঘলোভ (স. প.) ধন লোভ, ধনা-
কাঙ্ক্ষা, পৰৰ বস্তুৰ নিষ্কণ্টক ইচ্ছা;
অৰ্ঘলোভী (বি) ধনলোভী, অৰ্ঘ-
লুভীয়া, লোকৰ বস্তু পাবলৈ
ব্যগ্র। [কবি চুকোৱা ধন।
অৰ্ঘব্যয় (স. প.) ধনৰ খৰচ, ব্যৱহাৰ

অৰ্ধবোধ্ (স. প.) শব্দৰ জ্ঞান,
 শব্দৰ অৰ্ধ বুজিবৰ শক্তি, অৰ্ধবুজ ।
 অৰ্ধভেদ্ (স. প.) অৰ্ধৰ বিভিন্নতা,
 অৰ্ধৰ প্ৰভেদ ।
 অৰ্দ্ধোদয় (স. প.) যোগ বিশেষ,
 পুহ বা মাঘ মাহৰ অমাবস্তা
 বৰিবাবে ব্যতিপাত যোগত প্ৰবণ
 নক্ষত্ৰ মিলন হলে তাৰ এই নাম ।
 ই এক কোটি সূৰ্য্য গ্ৰহণৰ
 নিচিনা; গুৰু জ্ঞানৰ বিশেষ দিন ।
 অলকাপুৰি (স. প.) ইলপুৰি, স্বৰ্গ ।
 অলপ্ পানীৰ্ মাছ (স. প.) তাকৰীয়া
 পানীৰ মাছ; অলপ ধতুৱা মাছহ,
 কমবুদ্ধিৰ লোক ।
 অলাগতীয়া (বি) অনাবশ্যকীয়,
 অকাৰিলা, অসাকৰা ।
 অবলা (বি) আৰ্জিতা, বৰ্জিতা,
 পালনীয়া, (তিবোতা) ।
 অৱসাদ্ (স. প.) ভাগৰ লগা অৱস্থা ।
 অবন্ত (স. প.) বেয়া বন্ত; (বি)
 অসাব ।
 অবিচলিত্ (বি) স্থিৰ, লবচৰ
 নোহোৱা, একলীয়া নোহোৱা ।
 অবিজ্ঞা (স. প.) বিজ্ঞাহীনতা, দুৰ্ব্বতা;
 অজ্ঞানতা; যাবা ।
 অজ্ঞাৰ্য্য (বি) গুনিব নলগীয়া;
 কুৎসিত, বেয়া ।
 অষ্ট প্ৰহৰ্ (স. প.) আঠ পৰ;

দিন আৰু ৰাতিত আঠ পৰ
 অৰ্ধাৎ ২৪ ঘণ্টা থাকে ।
 অষ্টবহু (স. প.) আপ, প্ৰব, সোম,
 অনল; অনিল, ধৰ, প্ৰভুত্ব,
 প্ৰভব এই অষ্টবহু; দেবতা
 বিশেষ ।
 অসংযুক্ত (বি) লগ-নলগোৱা, একে-
 লগ নকৰা, মিহলি নকৰা, নিমিলি
 (কৰা) ।
 অসংস্কাৰ্ (বি) সংস্কাৰ নোহোৱা,
 অগুচি হৈথকা কাৰ্য্য, যাৰ নিয়ম
 মতে গুচি হবলৈ কাৰ্য্য হোৱা
 নাই ।
 অসম্মতি (স. প.) অনিচ্ছা, অস্বীকাৰ,
 অমত, সম্মতিৰ অভাব ।
 অসবৰ্ণ (বি) বেলেগ জাতিৰ, ভিন্ন
 জাতীয় ।
 অসহায় (বি) সহায়হীন, লগৰীয়া
 নোহোৱা, আপদত বাৰ্থোতা নাই
 কিয়া ।
 অস্থবিধা (স. প.) অস্থূল, ভাল
 ছুতি নোহোৱা, কোনো কাৰ্য্যৰ
 উপযুক্ত সময় বা ঠাই নোপোৱা ।
 অস্থহ (বি) কপীয়া, নবিয়া, বহ
 নোহোৱা, তালে নথকা; অস্থহতা
 (স. প.) নবিয়া মাছহ ।
 অম্পূহা (স. প.) অনিচ্ছা, অগ্ৰহুতি,
 অকচি। নিৰ্গোত; উদাসিন;
 অম্পূহ (বি) অনিচ্ছক, বাহান-
 কৰা ।

অম।

আঁতলব্ধ (স.প.) মবম্ব মন্যন্তি ;

একেটি লম্বা (বাবীত খাটে)।

আঁঠুত মূলগা (বি) বুড়া আক
কুলা (মাছহ)।আঁঠুয়া তলব্ধ মহ (স.প.) আঁঠুয়া
ভিতবব মহ; একান্ত অধীন
মাছহ।আঁঠুয়ে আঁঠুয়ে সাঁতোব্ (অ.ধা.)
হেবাথবি খাই ফুব্, বিপন্নত পবি
বব কটত ফুবি ফুব্।আঁহফলা (অ.ধা.) একে পরিমাণব
ভিতবত অমিল কবা, পরিমাণব
নিক-নিজ স্বার্থ আনক দেখুয়াই
দিয়া; (বি) যেনে—আঁহকল কথা।আঁহে-আঁহে কথা (বি) পেটত কথা
ধকা, ধুঁক, চতুৰ।আঃ (ভাব, অব্য) বেকাবি, দুখ বা
আন্তর্ভাষি ভাব বুঝোজা পব।আকর্ণ (ক্রি.বি.) কানটেক, কান
পর্যন্ত। [চিহ্নাবে।]আকাবে-ইকিতে (স.প.) ঠাকে
আকালব্ধ ভাত্ (স.প.) বিপন্নব
সহায়।আকাণত্, চাংপতা (অ.ধা.) তপবে-
তপবে কাম কবিবগৈ বিচবা,
সঁজুলি নোহোতাকৈ কোনো কাম
কবিবগৈ যোজা।আকালী-চবগ্ (স.প.) বজ্রপাত,
মহাবিপন্ন, হঠাৎ ঘট ঘটনা।আগ্ভাগ্ (স.প.) প্রথম ভাগ,
প্রধান অংশ।আগলি বাবনী (স.প.) প্রথমে সব
জোকা বাবনী; জোকা মাছহ।আগপিচ্ কব্ (অ.ধা.) কামিত সাহীবা
কব্।আগব্ আগ্ভাগ্ (স.প.) সকলো-
তটক প্রথম ভাগ, প্রথম ভাগ।আগ্ধবি (ক্রি.বি.) আগ্নেয়ে, যেনে
—তই আগ্ধবি যা।আগ্ধবি নোহোয়া (বি) বিশুদ্ধল
হোয়া, আউল বাউল, লক্ষ্য
তর্জা।আগায্ পুয়ায্ (স.প.) অত্যন্ত
কালবে পবা এতিয়াটেক সকলো
কথা, কোনো কথাব আদি অণ
বৃত্তান্ত।

আগ্নেপাচে (ক্রি.বি.) পূর্ণাপব।

আচমনীয় (বি) সুখ সুখ পবা, সুখ
ধুবব বোগা।আচ্ছাইকব্ (অ.ধা.) হঠাৎ ভয়
—পোষাত বা কোনো অকস্ম কাব্য
বেধাত সুব সুবা; বাহুব বিকাবত
সুব সুবা।আকীর্ষন্ (ক্রি.বি.) আকর্ষণ পর্যন্ত,
বাহুআকর্ষণ, মনকাল পর্যন্ত।

আজ্য (স.প.) বৃত্ত, বিট।

আব্দুল্ (স. প.) সন্ধান, পুত্র।

আব্দ জান্ (স. প.) নিজক জনা,
নিজে কি বস্তু তাঁক জনা;
পৰমাত্ম জান।

আব্দতব্ (স. প.) আত্মা অর্থাৎ
জীবের প্রকৃত অবস্থা, আত্মার
স্বরূপ, নিজের প্রকৃত অবস্থা।

আব্দদর্শী (বি) নিজক ভালকৈ দেখে
এনেকৃষা, নিজের দোষ ভগ্নে
চোঁরা।

আব্দ নিবেদন্ (স. প.) নিজের বিষয়
বিবীত ভাষে জনোতা; আত্মোৎ-
সর্গ, স্বার্থ বিসর্জন।

আব্দনাৎ কব্ (স. ধা.) লোকের বস্তু
নিজের হাতলৈ আন, নিজের অধীন
কব্। [চোঁরা।]

আবার সাগব্—“অবার সাগব”
আদবি-আন্ (স. ধা.) সন্ধান কবি
আগবড়াই আন্।

আবান-প্রদাম্ (স. প.) দিয়া-লোভা,
বিনিবয়, বিবাহ সম্পর্কে কস্তার
সম্প্রদান আক প্রতিগ্রহ।

আদিব্ (স. প.) প্রথম, আদ্য।

আব্দাব্ (স. প. হিঃ) অহুমান, যুক্তি,
বোধ, বিবেচনা।

আব্দালী (বি. হিঃ) অহুমানিক, মনেবে
ভাবি স্থির কথা।

আবা-পেটী (বি) পেট নতবা।

আব্দালী (বি) আবা মূল্যব, মূল্যভটক
কর, কম বেচব।

আধ্যাত্মিক্ (বি) আত্মাবিসম্বন্ধ, মানসিক,
মনত উৎপন্ন, মনেবে ভবা।

আপব্ টোচবা (অ. ধা.) ভবিষ্যৎ
আপদব কথা ক।

আপদব যাত্ (স. প.) বিপদ কালব
সহাতুত্ব, আপদত আবাসেবে
যতামাত।

আবদণ্ (স. প.) আচ্ছাদন, ঢাকনী,
ঢাকন, সঁকর; পর্দা; আববদীয
(বি) আচ্ছাদিত, আচ্ছন্ন, ঢকা।

আবেগ্ (স. প.) সীমতা; মনব
ব্যাকুলতা।

আবুত্তি (স. প) অভ্যাস, আলোচনা,
মুখস্থ পাঠ।

আবদণ্ (ক্রি. বি.) মরণ কাললৈকে,
জীবন থাকেযানে; (বি) হারী,
দুগমীয়া।

আব্দাবাত্ (স. প.) বাতবোগ বিশেষ।

আবুত্ (বি) আবদ, কব্; পবিত্যাগ
কবা; অ যুক্তি (স. প.) মূল
কবা কার্য, যুক্তি, আপদব পবা
সকল।

আবক্ (স. প.) বস, কোনো বস্তু পাক
কবি কবা বস-উৎপ; মদ বিশেষ।

আব্দুলী (স. প. ধাঃ) ভাবব বিষয়াব
লগত থকা লগতা, পবিকর, কৃত্য।

আবহ (বি) আবহত কৰা, কবিত্বলৈ
ধৰা ; (স. প.) আবহি।

আৰ্হিক্ (বি) অৰ্হ সম্পৰ্কীত, টকা-
কড়ি বিষয়ে।

আবাহিত্ (বি) অৰ্জিত, পুৰ্জিত,
উপাসিত, সেৱিত ; আবাহ্য (বি)
উপাসা, পূজা।

আলুকতৰা } (স. প.) তাঁৰ, এবিধ
আলুকতৰা } কলা তেল।

আলাসডে (ক্রি. বি.) পূন্যতে, আকাশতে,
ওপৰতে ! [নথকা যাহুহ।

আলেকব্, পালেব্ (স. প.) একো সৰু
আস্‌বাব্ (স. প.) আহিলা পাতি,
সঁজুলি ; বগৰ অস্ত্ৰ আৰু ধাৰ-ভালী
আদি।

আতবণ্ (স. প.) শয্যা ; শয্যাৰ ওপৰত
পৰা চাৰৰ আদি, উত্তৰীয় বস্ত্ৰ।

আতীন্ (স. প. বাং) দীঘলীয়া কোঠৰ
হাত।

আতীৰ্ণ (বি) বিতীৰ্ণ, বিভাবিত,
আত্মাবিত।

ই।

ইতিবৃত্ত (স. প.) ইতিহাস, পুৰণি
কথা, বুৰঞ্জী বিষয়ক কথা।

ইপুৰী } (স. প.) এই লোক, এই
ইপুৰি } সঙ্গাব।

ইংবাজ্ (স. প.) ইংলণ্ডৰ যাহুহ, বিলাতী

যাহুহ ; ইংবাজী (বি) ইংলণ্ডৰ,
বিলাতী ; ইংবাজী ভাষা।

ইংলণ্ড 'স. প.) ইংবাজবিলাক থকা
ঠাই, কিলিঙ।

ই-দি (স. প.) নিষ্কণ্ সৰকা বা
নগৰা কোনো বস্তু বুজোৱা পদ,
কিবাৰুবি।

উ।

উকৰে থোৱা (বি.) বিভক্ত, অৰ্ধেক।

উচাটন্ (স. প.) মন বলিয়া কৰা কাৰ্য্য,
অস্ত্ৰ খাণ্ডৰ অভিত্যৰ বিবেচন।

উজিব্ (স. প.) অগ্নী।

উজুট্ পৰিয়ৰা (বি.) নিশকটীয়া,
অলপ থুকা।

উঠি-অহা (বি) লীঘৰখ আৰুচোৱা,
লৰাব পৰা তেজা হোৱা।

উঠি-বহা (ক্রি. বি) বেয়া অৱস্থাব পৰা
তাললৈ অহা, অতি ধনী হোৱা।

উঠি-বহা (স. প.) বহা নোহোৱাটকৈ
বহাব কৰচা লগাব পৰা লোক,
কৰতাপালী। [কৰু।

উঠি-পৰিলাগ্ (অ. প.) অহা পুৰুষাৰ্থ

উমবী (স. প.) পেট-বঢ়া বোণ।

উম্বৰ কাল্ (স. প.) চন্দ্ৰ সূৰ্য্য ওলোৱা
সময়, ওপৰলৈ উঠা ; আশ্বয়ন।

উম্বনীয়া তেজ্ (স. প.) উম্বানৰ মিঠিল
ভাবৰ তেজ, বৰ লোকালি, বৰ
কিতাহি, আশ্বয়।

উপসাগৰ্হ (স. প.) বি সাগৰৰ জল

ভাগৰ আয় চাৰিও কালেই যাটি ।

উপপাধ্য (বি) বৃত্তিৰে প্ৰাৰণ কৰা,

বৃত্তি বাবা সম্বৰ্ণনীয় । [প্ৰভাষ]

উপজি বাতি পূৰা (ক্ৰি. বি..) নিচেই

উপাদান (স. প.) সঁজুলি, আহিলা

পাতি, লাগতীয়া বস্তু ।

উৰুবিধাই ধৰ্ । } অনেক লোক

উৰুবিধাই পৰ্ । } একজ হৈ বিপদত

সহায় কৰ্ ; কোনো বস্তু চোৰী

বা বোহোৰ নিমিত্তে বেচি ধৰ্ ;

সজি নোহোহাটক হেঁচা খাই পৰ্ ।

উৰ্ভহা উত্তৰ্ (স. প.) ভোতা ভোতা, উত্তৰ,

যেনে হৰ লাগে তেনে নোহোহা ;

আওপাকে দিয়া উত্তৰ ।

উঃচৰ্ (বি) পানী আৰু মাটি এই

দুয়ো ঠাইত হৰা, যেনে—কাছ ।

উত্ততি নাচ্ (অ. ধা.) অতপালি কৰ্ ।

উৰ্ধ্ (স. প.) হিন্দুস্থানী, আৰবী আৰু

কাৰ্চী বিহলি হৈ হোহা ভাৰা ।

উবহীৰ্ ৰ্ধৰ্ (স. প.) কোনো কথাৰ

আভিভাৰি ।

উৰি-আহ্ (অ. ধা.) কোষেৰে আহ্,

থকেৰে বেগাই আহ্ ।

উগটি (ক্ৰি. বি.) সূতিয়াই, বৃদ্ধি, উত্ততি ।

উপাহতে (ক্ৰি. বি.) বেগতে, তৎকালে ।

উপাহ পা (অ. ধা.) কামৰ পৰা আভবি

পা ; বিপদৰ পৰা অলপ বৰ্কা পা ।

উ ।

উঠৈন-বিহ্ (স. প.) অলপীয়া প্ৰভেদ,

সামান্য বিভিন্নতা ।

উৰ্দ্ধবেতা (স. প.) মহাদেব, বোদী,

(বি) শুদ্ধ সংঘৰ কৰা, শূন্যৰ

ইচ্ছা নথকা ।

উৰ্দ্ধলোচ্ (স. প.) স্বৰ্গ ।

উহ্য (বি) সূত্ৰ, কোনো পদৰ অৰ্থ

কবিতলৈ কোনো শব্দ লোপ হৈ

থকা ।

এ ।

এককালীন্ (বি) একেবাৰে, একে

সময়ে ।

[কথাৰ ।

এক্চেটিয়া (বি) একে মনৰ, একে

একপক (স. প.) কক বা শুভ পক্ষৰ,

পোন্ধৰ দিন ; এদল ।

এক্ধকাৰ্ (স. প.) এক বকৰ,

(বি) একে ।

[একবাক্য ।

এক্ভাৰ (স. প.) একমত, এক বৃত্তি,

এক্ণিবা (বি) এটা অঙকোৰ অৰ্থাৎ

কণি উৎপন্ন বোণ ।

একহি পুৰ্ণৰ্ (স. প.) একেচ পুৰ্ণৰ,

অনেক পুৰ্ণৰ ।

একাদশত্ৰ্, বৃহস্পতি (স. প.) বৃহস্পতি

এই বিজ জন্ম বাশিৰ পৰা একা-

দশত থাকিলে ভাগ্যবান হয়,

সৌভাগ্যশালী, জন্ম জন্ম সময়ৰ ।

একাহিক্ (বি) একেদিনাই উৎপন্ন,
(অবত ধাটে) ।

একৈক্য যোটল্ (স.ধা.) সংগ্রহ কবি
কুব্, এবা যন্ত বটলি কুব্ ।

এভোথব্. বেলিতে (ক্রি. বি) সময়
ধাকৌতে, বেলি মাৰ নৌ যান্তিতে ।

এবুহা (স. ধা.) এমপালি, কোবেবে
কবা কাৰ্য্য ।

এবুবি হ-অৰ্বা (স. ধা.) কুবিটাই এবুবি
আক চাৰিটাই এ-অৰ্বা হয়;
যহত, অধিকতা ।

এক (স. ধা.) এবাব, পুৰি আদিব পবা
অন্তলৈক এবাব পাঠ ।

ক ।

কজ: (স. ধা.) তেজ, বল, কান্তি,
প্রকাশ ।

কণব্ চক্ৰ (বি) অসাবধান ।

কণব্ হাত্ (বি) প্রধান, কণব্ ধাপব ।

ককাই হাং (স. ধা.) বব কথা, অহকাব
কবি কোৱা কথা, ভাষণ ।

কবাপাত্ (অ. ধা.) লানিলাগ, ইটোব
পাচত সিটো আহ ।

কলোতা বেহ (স. ধা.) বিপবীত কাৰ্য্য,
নিয়মহতে নকবা কাৰ্য্য ।

কলাকিপল (অ. ধা.) মৌপনে অহ-
সন্ধান কব ।

কু ।

কু-পাব্ (স. ধা.) কিল, কুহুহা, কুম-
কুম কবে গুণি ।

কুৰখালয় (স. ধা.) কুৰখ খোৱা ঘৰ,
ঘৰব খোৱা ঘৰ ।

ক্ক ।

ক্ককাল্ পব্ (অ. ধা.) শবীৰব মাজ ঠাই
বৈকা হ, বুঢ়া হ, দুৰ্জল হ ।

ক্ককাল্-ডাঙ (অ. ধা.) নাতিবলৈ পাব
সোমাজ বেকাকব; বলব প্রধান
কাৰণ নষ্ট কব ।

ক্ককাল্ ডাঙ্গ (অ. ধা.) শবীৰব মাজ ঠাই
ডাঙ হ, দুৰ্জল হ ।

ক্ককাল্ বাজ্ (অ. ধা.) দুললৈ মাজ্ হ,
টান কাৰ কৰিবলৈ ধব ।

কট্-কট্ (স. ধা.) কট্-কট্ শব্দ;
বোগ বিশেষ ।

কটাকটি (স. ধা.) কটাব ভিতৰত
পৰম্পৰে কটা কাৰ্য্য ।

কটাহি (স. ধা.) দোৰযুক্ত নতকোৱা বা ।

কটাহি পোব্ (অ. ধা.) কটাহিলগা
বা শুকাইলৈ কটাকানি পুৰি যাত
কোৱা । [কব, কাল্প কব ।

কণ্ কঠিয়া যাব্ (অ. ধা.) সন্মুখি নষ্ট
কণাবিধতা (স. ধা.) হালুহব ক্ৰ-
ক্ৰম বিধতাই লিখে এডেকে বাব

ক্ৰম লিখে, তাৰ নিমিত্তে বিধতা
কণা (নিম্বাৰ্ধে); কুৰ্ত্তাণা ।

কণা-বেহা (স.খ.) কণাবদবে বেপাৰ ;
অধিক মূল্যত কিনি আধামূলীক
বেচা কাৰ্য্য।

কণাব-দলি (স.খ.) কণাব দবে মৰা
দলি ; অস্থানিক কাৰ্য্য ;
আত্মাজ্ঞত কৰা কাম।

কণাব-লাখুটি (স.খ.) কণাব লাখুটি
দালেই সহায়, এতেকে নিৰাশ্রয়
আশ্রয়, অসহায়ৰ সহায়।

কণাকণি কব্ (স.খ.) ফুচফুচাই ক,
মনে-মনে আলচ কৰি, আনক
কলহ দিগলৈ বা বিপদত পেলাবলৈ
আলচ কৰ। [বেহেনা।

কণ্টকাৰী (স.খ.) কোটায়েন
কথা পাগোল (স.খ.) একে কথাকে
ঘণাই ক অনেক সময় মিছা
কথাতে নে।

কণাব্ কণা (স.খ.) কবলগীয়া কথা,
উপযুক্ত কথা।

কণাব্ চল (স.খ.) কথা কোৱাৰ
ভাও, কণাব লাচ।

কণাব্ ধাব (স.খ.) কণাব গতি,
আঁতিওৰি। [কোৱা কথা।

কণাব-হাত (স.খ.) উদাহৰণ স্বৰূপে

কণাব-হালিহা (স.খ.) অনেক কথা,
কোৱাৰ নিপুণতা। [মেহ।

কণাব-হুৰ (স.খ.) কণাব গুৰ, কণাব

কণা হাথ (অ.খ.) অজীকাৰ বাথ ;

কোনোকথা যুগযীয়া হ ;
চিৰকাললৈ স্থাতি বা কুখ্যাতি
থাক। [কণাব ভাও।

কণাব্ লাচ্ (স.খ.) কণাব চল,
কনকনীয়া (বি) পুৰঠ, পৈণত ; শুকান
(খৰি) ; ভৰপুৰ, ধনে-জনে ভৰা,
যেনে—তাৰ কনকনীয়া গৃহস্থালি।
কণাধোজ (স.খ.) ধীৰগতি, লাহে-
লাহে যোৱা কাৰ্য্য।

কপালমুকা অ.খ.) ভাগ্য সুপ্রসন্ন হ।
কপালফুল (অ.খ.) সুভাগ্য উপস্থিত হ।
কপালফুট (অ.খ.) দুৰ্ভাগ্য উপস্থিত হ।
কপাল্ ধো (স.খ.) আশা এৰ।

কপাল্ নাই (অ.খ.) ভাগ্য নাই।

কপাল্ খা (অ.খ.) হুচল হেৰুৱা, কপাল
ফুট। [ঠাই।

কবৰ (স.খ. যাং.) মৃতদেহ পোতা

কবিবাজ (স.খ.) বৈজ্ঞ, বেজ।

কৰ্মচাৰী (স.খ.) চাকৰী কৰোঁতা,
বেতন লৈ কাম কৰোঁতা।

কৰ্মদোষ (স.খ.) পূৰ্ব জন্মৰ বেয়া
কাৰ্য্যৰ পৰা হোৱা দুৰ্ভাগ্য। [বল।

কলমৰ্ ৰোচ্ (স.খ.) লিখা-পঢ়াৰ

কলপতুৱা (স.খ.) কলাগছৰ বাকলি,
(ইয়াৰে খোল আদি প্রস্তুত কৰে)।

কলাধাৰ (স.খ.) কলাগছৰ বাকলি
আৰু মধুনা পুৰি কৰা চাই-ধাৰ।

কলিকতীয়া কীৰ্ত্তি (স.খ.) কলিকতাৰ

নিচিনা ফাঁকি, বুজিব নোহবা
বকনা বা ছলনা।

কলিয়া কাণাই } (স.শ.) ত্রীকৃষ্ণভগবন্ত
কলিয়া কৃষ্ণাই }
কলিয়া খেটব্ (স. শ.) খেটবব নিচিনা
কলা; কলামাহুহ।

কলিয়' আখব্ (স. শ.) হাতব আখব।
কলু'বিত্ (বি) দূষিত, দোষী, নিম্নিত।
কক (স. শ.) ঔষধ পদোষ্যাব পাচত
দিয়া দববব মচলা।

বক্কা (স. শ.) একনা মুনিব নাম,
এও ব্রহ্মাব পুত্র মবীচিব ঔবসত
আক কলাব গর্ভত জন্ম লয়। এও
দক্ষ প্রজাপতিব দ্বাদশ ভীষেক
সৈতে বিবাহ হয়, এওবিলাকব
পুত্র দেব-দানব-নাগ আদি। বকণব
গাভী চুব কবা অপবোধত ব্রহ্মাব
শাপত এও মর্ত্যত। বহুদেব হৈ
জন্ম পায়।

কয়লা (স. শ. হিং.) এবিধ ধনিত
হোবা একাব, ধবিব সলনি বাহুহাব
কবা একাব।

কাচুকল্ (স. শ.) পুবা কল, এবিধ
কল আক তাব গছ।

কাকড্ } (স. শ.) ভুলা-পাক, লেখা
কাগড্ } বা নিলিখা কাগড, চিঠি।
কাচন্ } (স.শ.) পোছাক, সাজপাৰ,
কাচপাব্ } কাণোব অলঙ্কার।

কাছুটি হেষ্কা } (স.খা.) বিতত হ।
কাছুটি এব্ }
কাঠব কঠুয়া (বি) কাঠ-চিঠীয়া, কঠিন
মনব। [(উপহাস)]।

কাঠব, থুটা (স. শ.) অক'-নলা মাহুহ
কাঠব, পুতলা (স. শ.) আনে সকলো
বকমে বসী হুত ধবিব পবা মাহুহ;
অকামিল্য মাহুহ (উপহাস)।

কাঠব, মুটা (স. শ.) "কাঠব মুটা"
চোরা। [ঘোবে-ঘোবে পবা।
কাঠে কাঠে পবা - সঙ্গপ্রকাবে মিলা,
কান্-উনা (স. খা.) কাণদে কাণপাত,
কোনো কথাত মন দে।
কাণ্ কটা (বি) টেণব, নিলাজ।
কাণ ছুই থ—আগলৈ পোতক পাবলৈ
বা হে'কান খাবলৈ মনত রাখ।
কাণ্ ছোবা। (স. খা.) কোনো কথা
লোকত জনেয়া, যেনে—এই কথা
তেওঁব কাণ ছোওয়া হল।
কাণ্ টাই (স. শ.) ডাকব লজব বাবা
কাণত লগা সোপা, কাণতাল মবা
কাঁথ।
কাণ্ দে } (স. খা.) মনদে, মন দি
কাণ্ পাত } ভন, গুনিবলৈ সাহু হ।
কাণত্, ধবি ক—ভবিয়াই ক, লাজ
দি ক।
কাণত্ পব্ (অ. খা.) অনিচ্ছাত বা
গুনিবলৈ যত্ন নকৰিত ভন। [ভন।
কাণত্ পেলা (স. খা.) ভনা; হনকবি

কাণ্ধিয়কব্. (অ. ধা.) শুনিবলৈ
আগ্রহ কৰ। [এবি দে।

কাণ্ধ সাব্. এব্. (অ. ধা.) সম্পৰ্ক এব্,

কাণ্ধস্বাগিমাব্.—হুগুনা ভাও জুৰি
মনে-মনে থাক।

কাণে কাণমাৰি (ক্রি.বি.) কোনোমতে।

কাণে নাকে খা (স.ধা.) ততাতৈয়াকৈ
খা, বেগাই খা।

কাণেনাকে মাত্. (অ.ধা.) অতি দুৰ্জল
হ, মাতিবৰ শক্তি নোহোৱা হৈ
বলেবে মাত।

কাণে মূৰে খা (স.ধা.) জুম্বি দি ধব,
বিতত কৰ। [সম্পূৰ্ণ ভাব ল।

কাঙ্. পাতি ল (স.ধা.) কোনো কাৰ্য্যৰ
কাঙ্.পেলা(অ.ধা.)কাৰ্য্যৰ ভাব এৰি দে।

কাঙ্কলি'লুটি দে—মতৰ সলনাসলনি
কৰ। [নিগব সৰুনাশ কৰ্.

কাণেখা—ন ডাবি লিখা কাৰ্য্যে

কাঙ্কব্. (বি বাং.) বিধম্বী, নাগ্নিক ;
মহলমানে আনধৰ্মলোৱাবিলাকক
এই নামেৰে যোগ কৰে।

কাৰাজ্. (স. ধা. বাং.) সৈন্যবিলাকে
কৰা নিজকামৰ অভিযাস।

কাৰো-কোকালি (স. ধা.) কাকুতি-
মিনতি।

কাৰান্ (স.ধা.) ভাৰ্য্য হিলৈ, বৰতোপ।

কাৰাঙ্ক (বি) কাম-বিপ্লু ছাৰা হিতাহিত
জানশূঙ্ক, কামশূঙ্ক। [চোলা।

কাৰিজ্. (স. ধা. বাং.) এবিধ দীৰল

কাৰিকৰি (স. ধা.) শিল্পী পাবগতা ;

মহাজন বা সদাগৰৰ পটুতা।

কাৰণ্য (স. ধা.) দয়া, কৰুণা।

কাৰ কাৰ্য্য (স. ধা.) শিল্প কাৰ্য্য।

কাম্যকৰ্ণ (স. ধা.) কামনা কৰি কৰা
ধৰ্ম্ম-কৰ্ম্ম।

কালপুৰ্ণ (স. ধা.) পুৰুষাৰুতি নবজ
সমূহ, যমৰ সহকাৰী।

কালযৎন (স. ধা.) এই নামৰ এজন
মহাবলী যবনৰাজ।

কালযাপন (স. ধা.) সময়ক্ষেপণ, সময়
কটোৱা কাৰ্য্য। [লোক, বৈবী।

কালশত্ৰু (স. ধা.) পৰমশত্ৰু, অপকাৰী
কাললৈব (অ. ধা.) চিৰকাললৈ থাক
(দুৰ্ণাম বা মুনাম)।

কালভক্তি (স. ধা.) জ্যোতিষমতে শুভ
সময়, শুভকাল।

কালি সৰ্প (স. ধা.) এটা ভাৰ্য্য
সাপৰ নাম। [কাৰীগ্রহ।

কুগ্রহ (স. ধা.) অশুভগ্রহ, অনিষ্ট-

কুহু (স. ধা.) কাম্বীৰ দেশত জন্মা
এবিধ গছ জৰা।

কুঁজাত্. ধব্. (অ. ধা.) নাহলব খুটিত
ধব খেতিকৰিবলৈ ধব।

কৃতপ্. (স. ধা.) দিনৰ ১৫ ভাগৰ অষ্টম
ভাগ, মধ্যাহ্নকাল, একোটিষ্ট জাত
আৰম্ভৰ সময় [এই কাল শ্রাদ্ধ
নিমিত্তে অতি গুৰুত্ব]।

কুতৰ্ক (স.খ) বেয়া বিচাৰ বা যীমাংসা,
যি গুৰ্ক দ্বাৰা সত্যনিষ্ঠ্য কৰা
নহয় ।

কুম্ভ, কটা (বি) . ধুনীয়া, শুৱনি.
আটোমটোকাৰি ।

কুম্ভকৰ্ণ (স.খ.) লঙ্ঘনপতি বাবণৰ
মাজু ভায়েক, এওঁ এদিন মাত্ৰ
ভালমতে চোৱন কৰে আৰু
ছমাহলৈ শোৱে ।

কুক্কাৰাং (অ.খ.) লবচৰ, লুব্ধক-
লাবকাৰ । [কুলক্ৰমাগত গুৰু ।

কুলগুৰু (স.খ.) বংশবগুৰু ; ব্ৰহ্মদাতা,
কুলপুৰোহিত (স.খ.) বংশৰ পুৰোহিত,
কুল ক্ৰমাগত পুৰোহিত ।

কুলপ্ৰদীপ্ (স.খ.) বংশ উজ্জল
কৰোঁতা, বংশৰ গোৱৰ বঢ়াওঁতা ।

কুৰ্মা (স.খ.) পকা ম-নাৰ, পাট-নাৰ ।
কুপণ (বি) খৰচ কৰিব নোৱৰা, দানী
নোহোৱা, অদাতা ।

কেচি (স.খ.) কাপোৰ-চুলি আদি
সমানে কটা এবিধ অস্ত্ৰ ।

কেতোৰ-কলা (বি) বেচি কলা, অতি
যলিয়ন ।

কেহেলি কেহেলি (স.খ.) কামলৈ
হেলা কৰি কৰা খেলালি, গহৰি,
গাফিলী ।

কোৰোলা লটি (স.খ) চাপৰতি হোৱা
এবিধ ডিঙৰ আতিৰ লতা ।

কোমল্ চাউল (স.খ.) তিয়ালেই কোমল
হোৱা জলপনীয়া চাউল ।

কোত্তি (স.খ.) বায়ায়, অৰ
পৰিচালনা । [বহু বহুবৰ্ণ আগৰ ।

কৌটীকসীয়া (১৭) অতি পুৰণিকামৰ,
ক্ৰব্যাচ্ (স.খ.) শব্দবাহ কৰা অগ্নি,
চিত্তাব জুই ।

ক্ৰিয়াকলাপ (স.খ) কাৰ্য্য সমূহ, কাৰ্য্যৰ
নিয়ম ধৰ্ম্ম আদি ।

ক্ৰিয়ালুট } (বি) ক্ৰিয়া যুক্ত, ধৰ্ম্ম-
ক্ৰিয়াবান } কাৰ্য্য কৰা ।

অথ ।

খংসৰা (ক্ৰি. বি) নিৰ্দ্ধোৰীক ধোৱী
সাবান্ধ কৰি দণ্ড কৰা ।

খণ্ডনীয় (বি) চেলা, খণ্ডনৰ যোগা,
নিৰাকৃত ।

খবৰদাৰ্ (স.খ. যাং) সাবধান হবলৈ
দিয়া হুকুম ; খবৰদাৰী (বি)
সাবধান হুক. কাহিল, কামত
গোকা । [খণ্ড কৰা ।

খৰু-নিখৰু (বি) ধূনাধুন, কাটি খণ্ড-
খৰাধুন (স.খ.) অসম্পূৰ্ণ পোছাক,
অখিল সাজ পাব ।

খৰেখৰা (বি) গ্ৰহণী বোন্ধী ।

খলিগোহী (অ.খ.) নিৰাকৰ্ষিত ঠাই ল ।

খাৰ্গ খাৰ্গ মূৰ্ত্তি (স.খ.) খৰুয়া খতাৰ,
খদাল মূৰ্ত্তি ।

খাটি (বি) বিস্কৃত, আচল. প্রকৃত ;

যেনে—খাটি সে'ণ ।

খাই এগাৰি যা—অতিপাতকৈ খা ।

খাইকহ্ (স. শ.) অতিপাত খহুবা ।

খাচ. (বি) আচল, প্রকৃত ।

খামাখা } (ক্রি. বি.) তৎকালে, হঠাৎ

খামাখাই } দৈবাৎ ।

খালব্ যথিলী (স. শ.) ভূতুনী, পিশাচী ;

লেতেবা তিবোতা (নিন্দার্থে) ।

খালেদোদে (ক্রি. বি.) যতে-ততে ।

খিচ্‌মিচ্‌ (স. শ.) এবিধ মিঠা ফল ।

খিলিকি } (স. শ.) জলাকটী,

খিলিকি ছুৰাব্ } বাবত দিয়া সক
ছুৰাব ।

খুট খা (অ. ধ.) এটা এটাকৈ বুটলি খা,

নিজে উপার্জন কৰি খা ।

খুকাই লাখুট (স. শ.) টান বাক্কৰ মাহুহ,

আটলি মাহুহ । [সাবধানে ;

খুপি-খুপি (ক্রি. বি.) ধোপনি ধৰি,

খেও খা (অ. ধা.) মিলি যা ।

খেবণিয়ে বননিয়ে (ক্রি. বি.) খালে

দোদে, যতে-ততে ।

খোচামোদ্‌ (স. শ.) মনযোগোষা কাৰ্য্য,

ভূপ্তিদায়ক বাক্য ।

খোপনিপিতি (ক্রি. বি.) চেলুবিচাৰি ভবি

দি, খুপি-খুপি । [উৰাদিহ ল ।

খোব্‌ল (অ. ধা.) খলিপোট ; গুপ্তকথা

খোলা উলিয়া (স. ধা.) লাগলোষা কব্‌,

নিচেই ছুৰীয়া কব্‌ ।

খোলাচা } (বি.) স্পষ্ট, পৰিষ্কাৰ,

খোলোচা } ফুটাই কোষা, ভাঙ্গি
কোষা, (কথা) ।

খুট্‌িয়ান্ } (স. শ.) খুট খৰ্খত প্রবৰ্ত্তা

খুটান্ } লোক ।

গ ।

গজাজল্‌ (স. শ.) গজা-নৈব পানী, হিন্দু

যতে এই জল অতি পবিত্র আক
পাপ নাশক । [নিচিনা চলন ।

গজগতি (স. শ.) গজীৰ গতি, হাতীৰ

গজঘণ্টা (স. শ.) হাতীৰ ভিক্তিত পিছাব-
লগীয়া ঘণ্টা, ভাঙ্গৰ ঘণ্টা ।

গজবাজ্‌ (স. শ.) শ্রেষ্ঠ হাতী, ঐবাবত,
বজাহাতী ।

গজনা (স. শ.) লাহুনা, তিবকাৰ ।

গঠন্‌ (স. শ.) আকাৰ, নিৰ্ধাণ, গঠা
কাৰ্য্য ।

গঠিত্‌ (বি) নিৰ্ধিত, বচিত ।

গঢ়গতি (স. শ) চলন-ফিবণ ।

গও (স. শ.) হাতীৰ গাল ; গঁড়,
গণ্ডাব ।

গগুগোল্‌ (স. শ.) হাই-উকৰি, কাঁজিরা ।

গগুৰ্ঘ (বি) মহাৰ্ঘ (গও অৰ্থাৎ
গঁড়ৰ নিচেনা ঘৰ্ঘ) ।

গণ্ডাব্ (স. প.) গড়, হাতী জাতীয়
এক বিশেষ ।

গতিলাগ (অ. ধা.) ভাল বা বেয়া হ ।

গন্তব্য (বি) যি ঠাইলৈ যোৱা
আবশ্যক বা উচিত, যাবলগীয়া,
গম্য ।

গন্ধমাগন (স. প.) এটা পৰ্ব্বতৰ নাম ;
লক্ষণক যেতিয়া বাহ্যঃ অস্ত্ৰেৰে
অচেতন কৰে তেতিয়া হতুমান
ঔষধ আনিবলৈ এই পৰ্ব্বতলৈ
যায় কিন্তু ঔষধ চিনিব নোৱাৰি
এই পৰ্ব্বতৰ আগভাগটো উতালি
আনে স্বৰ্গেণে তাৰ পৰা
বিশালকবৰী লৈ লক্ষণক পুনৰ
জীৱন দান কৰে ।

গন্ধৰ্ববিদ্যা (স. প.) গন্ধৰ্ববেদ, গান-
বাজনাৰ বিদ্যা ।

গন্ধৰ্ব বিবাহ (স. প.) আঠ প্ৰকাৰ
বিবাহৰ ভিতৰত উৎসব নোহোৱা
বিবাহ ; ক্ৰী-পুৰুষৰ পৰম্পৰ
সম্বন্ধিত শুকজনে জনা বা
নজনাকৈ হোৱা বিবাহ, এই
বিবাহ মাত্ৰ কজ্জিৰ জাতিৰ
ভিতৰতহে হয় ।

গবেষণা (স. প.) কোনো বিষয়ৰ তথ্য
নিৰূপণৰ অন্বেষণ, সন্নিবেশ
অনুসন্ধান ।

গব্গব্ কৰে (ক্ৰি. বি.) শব্দেৰে, গব্-

গব্ শব্দ কৰি, যেনে—সি গব্গব্
কৰে আহিছে ।

গম্য (বি) যাবলগীয়া, গন্তব্য ।

গবখীয়া মেল (স. প.) খেয়েলীয়া কথাৰ
মেল । [নোহোৱা ।

গবহাজিব্ (বি) অল্পপৰিত, উপহিত
গৰ্ভ-যন্ত্ৰণা (স. প.) গৰ্ভাৱতীৰ যাতনা,
গৰ্ভত থকা সন্তানৰ পৰা হোৱা
পীড়া ।

গৰ্ম্মি } (স. প.) এবিধ বেমাৰ ।
গৰ্ম্মি }

গলব্ৰ্ম্মি (স. প.) মৰমৰ বস্তু, আদৰৰ
মাহুহ ।

গলবজ্জহ (অ. ধা.) ভিত্তি পামোচা-
কাপোৰ লৈ সেৱা কৰ ; বিপদত
কাতৰ হৈ সাহায্য বিচাৰ ।

গলা (স. প.) ডিহি, কঠ ।

গাঁতৰ এন্ধুৰ্ (স. প.) এন্ধুৰ গাঁতত
থাকে, এতেকে সদাই ডিঙবত
থকা মাহুহ (উপহাস) ।

গাঁজত লগা (বি) মনত বৰকৈ আঘাত
লগা ।

গাঁৱী থব্ (অ. ধা.) শকত হ, গা থব্ ।

গা আহ্ (অ. ধা.) উল্লাসিত হ, উৎ-
সাহিত হ ; খাতৰ চেৰে-চেৰে গা
দাঙ, যেনে—বাঁহীৰ শ্বাত শুনিলে
তাৰ গা আহে ।

গা-বা } (অ. ধা.) মাহিলী ততু হ,
গা হুবি বা } বস্তুস্বাৰ হ ।

গা-ছো (স.খা.) কিল্লা, আঘাত কৰ,
 গ্ৰহাৰ কৰ ।

গাভাল্ হ (অ.খা.) এসব হ ।

গা ব (অ.খা.) বিপদত পৰ, যেনে—
 আঘাৰ কালে গা বল ।

গা বাইজাই কৰ্ (স.খা.) অধিব হ,
 ইচাটিবিছাটি কৰ ।

গা পেলাই দে (স.খা.) কোনোকাৰ্মলৈ
 কাণ এৰি দে, কাৰ্য্যৰ ভাৰ এব ।

গাবছ হ (অ.খা.) গৰ্ভবতী হ ।

গা তোল্ (স.খা.) উঠ, উদগাই দে ।

গা সাব্ (অ.খা.) কোনোমতে টানব
 পৰা উদ্ধাৰ হ ।

গা সচুৰাই ফুৰ্ (অ.খা.) বন নকৰি
 ধেমালি কৰি ফুৰ, খিড়িখালি
 কৰি ফুৰ ।

গা লাসি কৰ্ (স.খা.) মন দি কৰ ।

গাই বাই চা (স.খা.) কিছু পৰিমাণে
 বন্ধ কৰি চা ।

গা পাতি ল (স.খা.) মাতি হ, আনব
 দোষৰ বাবে নিজে দোষী হ, পৰব
 দায়িত্ব ল । [কৰিবলৈ বিতত হ ।

গা ফুট্ ফুটা (অ.খা.) কোনো কাৰ্য্য

গা চেকেবা (অ.খা.) হঠাৎ বেয়া কথা-
 শুনি আচৰিত হ ।

গা জৰ্জৰীয়া হ (অ.খা.) গা আৰু
 মনৰ জৰ্জাল নাইকীয়া হ, লেঠা
 নোহোৱা হ ।

গা ভিলিক্ (অ.খা.) গা ওলা; তিবো-
 ভাব গৰ্ভ ভাৰব হ ।

গা বহু-হীয়া লাগ (স.খা.) ছহ হ,
 আৰ্থিক অৱস্থা উন্নত হ ।

গা বাজ্ (অ.খা.) কোনো দোষৰ কথা
 আনে গম পা । [কীৎ হ ।

গা ভাগ (অ.খা.) এসবৰ পূৰ্বে জাব হ,
 গাভ্ দে (স.খা.) বহুনাশ কৰ, কোনো
 কথা আনৰ ওপৰত আৰোপ কৰ ।

গাত্ লেঠা হ (অ.খা.) গা ভাবী হ,
 গৰ্ভ হ ।

গাটল সামব্ (স.খা.) আনলৈ নঠে
 নিজেই তেনেই ল, আত্মসাৎ কৰ ।

গীতা (স.খা.) পৰমেশ্বৰৰ উপদেশ
 বিষয়ৰ পুথি, যেনে—শ্রীমদ্ভগবদ্গীতা ।

গীতি (স.খা.) গান, ছন্দবিশেষ, সঙ্গীত

গণক্ (স.খা.) পূৰ্বক, যি অক্ৰমে পূৰণ
 কৰা যায় ।

গুণবাচক্ (বি. ব্যাক্) গুণ প্রকাশক,
 যি বস্তু বা মাত্ৰহৰ গুণ দেখাই ।

গুণকীৰ্ত্তন (স.খা.) গুণ বৰ্ণোৱা কাৰ্য্য,
 সঙ্গগুণৰ বৰ্ণনা ।

গুণনীয়ক্ (স.খা.) যি অক্ৰমে 'আন
 এটা অক্ৰম ভাগ বা হৰণ কৰিলে
 ভাগশেষ একো নাথাকে সেই অক্ৰ
 মিতীয় অক্ৰটোৰ গুণনীয়ক, যেনে
 —ছই আঠৰ গুণনীয়ক ।

গুণকথা (স.খা.) গোপনীয় কথা,

অপ্রকৃত কথা; মনে-মনে কোথা
কথা।
ভব (স. খ.) অহঙ্কার, দম্ভ; কথার
ভেদ। [যন্ত্র ল।
ভব সম্বন্ধ (অ.খা.) ভবত শব্দ ল,
ভবান্ গালি (স.খ.) বেয়া গালি,
কাবো নাম নথবার্টেক পবা গালি।
গেলাগপ্ (স. খ.) ভাবব ভেম, বব
লোকালি।
গেলা ভাববীয়া (স. খ.) লালিটেক দিয়া
নেবানেপেবা ববদ্বন্দ্ব-বভব।
গো-চিকিৎসা (স. খ.) গক আদিক
ঔষধ খুঁজা কার্য। [বেছ।
গো-চিকিৎসক (স. খ.) গক আদিব
গো-ছদ্ম (স. খ.) গকব গাধীব।
গোছোয়া কথা (স.খ.) অসহনীয় কথা,
কুৎসা, নিম্ন।
গোপ-গৃহ (স. খ.) গবখীয়াব বব।
গোলমাল (স. খ.) হলমূল, তোলপাব
গতগোল।
গোমাল } (স. খ.) গক বারোতা,
গোমাল } গক চব্বাওতা, গবখীয়া;
গাধীব বেচোতা; (জী)
গোমালনী।
গৃহ চব্ব (স. খ.) ইষ্টদেবতা (ভক-
তীয়া মাত)।
গ্রন্থকাব (স. খ.) গ্রন্থকর্তা, পুথি-বচনা
কবোতা।

ঘ
উটরা (বি) টেজব, হুট।
ঘব গচক (অ.খা.) বিবাহব পণ্ডত কড়া
প্রথম দবাং ববলৈ দা।
ঘব্ধব (অ.খা.) ঘবচলা।
ঘবপাত (অ.খা.) ভিভোতা বিয়া কবাই
মে, গৃহস্থি হ।
ঘব-বুড়া (স.খ.) গৃহস্থ, গবাকী, দাবী।
ঘব-বেবা বে (অ.খা.) ঘবব চাবিওকালব
পবা শক্বে বেচিঘব।
ঘবল (অ.খা.) গিবিইতব ঘবব পবা
নোবোতা হ, পোহমান (ভক্তত
খাটে); ন ঘবত বাণ কবিবলৈ
আবক্ত কব।
ঘবব বৈশ্বী (স.খ.) গিবিইতনী, গৃহস্থি।
ঘবব, মাহুহ (স.খ.) গৃহস্থ, গিবিইতক
বা বৈশ্বীয়েক। [বিশেষ।
ঘট (স. খ.) মাহ আদিব ভাঠি আতা
ঘন-বর্গ (স.খ.) সমান তিরিটী অকব
গুণ, কোনো বাণিক তাবে ছবাব
গুণ কবা কার্য, যেনে—৩x৩x
৩=২৭।
ঘনমূল (স.খ.) ঘন-বর্গব মূল, কোনো
অক্বেবে তিরিবাং দাবাবাহিক
পূরণ কবা বাণিব মূল, যেনে—
২৭ব ঘনমূল ৩।
ঘব্দে (স.খা.) গাকিবলৈ ঠাই বে।
ঘটাবর্ণ (স.খা.) এবিধ হালবীয়া মূল
আক তাব গছ।

বাই ঘব্. (স.খ.) আচল ঘব ।

মুকুটবাই থাক (স.খ.) বাবে বাবে কৈ
থাক, মনত পেলাই থাক ।

মুলি ল (অ.খ.) বোকাতে সেটি পেটি
হ (মহত্ত ঝাটে) ।

ঘোঁবাব্-চুটি (স.খ.) ঘোঁবাব লব যব।
কাৰ্য্য, এতেকে কাৰ্য্যত অতি
ধৰতা । [কাৰ্য্য ।

ঘোব্-দৌড় (স.খ.) ঘোঁবা চেকুবা

চ

চক্ দে (স.খ.) সাধধান ল ।

চকুপব্ (স.খ.) দে থিবলৈ পা ।

চকুকা } (স.খ.) অলপটৈ চা,
চকুকাই চা } ওপবে-ওপবে চা ।

চকুগজ্ (অ.খ.) বুজন হ, ডাকব হ ।

চকুপকা (স.খ.) ধৰেবে চা, ধলাল
ডাক ঘব্ । [প্রাণ এব ।

চকুহু (অ.খ.) চকুহুপা, খো ; যব,
চকুহেলি চা স.খ. 'ভালকৈ চা, অহুগ্ৰহ
কব, কুপাদৃষ্টি কব ।

চকুডাকি চা (স.খ.) অতি আগ্ৰহেবে
চা, হেঁপাহেবে চা । [ভাল লাগ ।

চকুডলাগ্ (অ.খ.) মন খা, দেখিবলৈ
চকুডপব্ (অ.খ.) দৃষ্টিগোচৰ হ, মন
আকৰ্ষণ কব ।

চকুডলগা (বি) দেখনিয়াব, ওহনি ।

চকুপ. পচাৰতে (ক্রি. বি.) ডুবকে,
ডুতালিকে ।

চকাত (স.খ.) কুমুদগা, আনব অনিষ্ট-
কবিবলৈ কবা আলচ ।

চটাই পাখৰী (বি. দ্রী) চটুকীয়া,
চুটী (নিদাৰ্ধে) ।

চত্ৰু (অ.খ.) টোলব ছাত্ৰবিলাকে
চত মাহত আশীৰ্বাদ দি ঘন তুলি
কুব । [কালব সীমা ।

চত্ৰু:সোয়া (স.খ.) চাবিসীয়া, চাবিও-
চত্ৰুপাটী (স.খ.) চাবিবেদ পঢ়িবলৈ
পঢ়াশালি, আদিকালি সংকত
শাস্ত্ৰব পঢ়াশালি মাঝেই চত্ৰুপাটী
বা টোল নামে পৰিচিত হয় ।

চবণ্ সেৱক্ (বি) পদ সেৱাকাৰী
(ভকতীয়া মাত) ।

চবণ্ সেৱা (স.খ.) পদসেৱা, পদ-
পৰিচৰ্যা (ভকতীয়া মাত) ।

চবণব হাঁ (স.খ.) আশ্ৰয়, সহায় ।

চব্কাৰী(বি)বাচকীয়, বজাব সম্পর্কীয় ।

চক্হোম্ (স.খ.) গোমত দিবলৈ চকত
কবা পৰমাণ । [আত্ম ।

চৰ্জবী (স.খ.) চৰ্জবীয়া, নিবহকৈ বচা

চৰ্দাব্ (স.খ.) কুলী/অশ্বীৰ কুলীৰ
কাম চাওঁতা ।

চণ্ মা স.খ.) দিব-চক্, দৃষ্টিৰ সাহায্য
কবা ঢাকনী, কাচেবে নিশ্চিত
চক্ৰ আবৰণ ।

চাউলখোলা (স.খ.) ছোভ, ভাত
খুৱা কাষ ।

চাউল চুকা (অ.খা.) আনুস হুই, কীৰনৰ
ওৰ পৰ্।

চাউল সিঝোৰা (স.খ.) অন্ন, তাত।

চাকল্য (স.খ.) অস্থিৰতা।

চান্দা (স.খ.) কোনো বাজহুয়া কাম
কৰিবলৈ মানুহৰ পৰা তোলা টকা।

চান্দায়ণ (স.খ.) চন্দ্রব্রত, শুক্লা প্ৰতি-
পদৰ পৰা অমাবস্তালৈকে ভোজনৰ
বিশেষ নিয়ম ধৰি কৰা ব্ৰত,
প্ৰায়শ্চিত্ত বিশেষ।

চাপ্‌কণ্ (স.খ. বাং) আঁঠুলৈকে পৰা
এবিধ দীঘল চোলা। [পিয়ন।

চাপ্‌ৰাছি (স.খ.) চাপৰাত পিছোঁতা,

চাৰি(স.খ.) তলা মুকলি কৰিবৰ যন্ত্ৰ।

চাৰিল্‌ কব্ (স.খা.) একেলগ কৰ,
একেলগে বান্ধি থ।

চাৰি চাপব্‌ বাজ্—কোনো সম্পৰ্ক ন-
থকা, সীমাৰ বাহিৰ।

চাৰে (বি) আধা।

চাহনী (স.খ.) কটাক।

চিত্তভ্ৰমি (স.খ.) মনৰ পৰিভ্ৰতা।

চিববোণী (স.খ.) বহুকলীয়া বেয়াবী।

চুক্তি (স.খ.) বন্ধবস্ত।

চুড়ান্ত (স.খ.) চুড়াব অন্ত, শেষ সীমা,
সিদ্ধান্ত, শেষ নিশ্চয়।

চুবনোত্তৰা হ (অ.খা.) চুবা হ, অস্তিত্ব হ,
বহুত্বলা হ। [গোৰা ঘোৰী।

চ বই (স.খ.) সাধা ধপাত ঘেৰাই

চুক্তি (স.খ.) তত্ত্ব, ঐখ্য।

চুলা (স.খ.) কাপোৰৰ আগ; চৌকা।

ছ

ছত্ৰধৰ্ (স.খ.) ছাতি ধৰোঁতা; বিপদৰ
পৰা বচা ধৰোঁতা।

ছয় (বি) আনুত, ঢকা; ধাংস।]

ছবি(স.খ.) চিত্ৰ, পট; পত্ৰৰ এবিধ ছন্দ।

ছাপলী (স.খ.) এবিধ চাৰিঠোঁটীয়া
জন্তু; নিগাজ বা চুপুং মানুহ
(নিম্নাৰ্থত)।

ছেহনী (স.খ.) ঘোঁৰাৰ মাত।

জ, জ্ঞ

জগত্‌কৰ্ত্তা (স.খ.) বিশ্বপতি, সৃষ্টি
কৰোঁতা, পৰমেশ্বৰ।

জগদীশ } (স.খ.) ঈশ্বৰ, পৰমেশ্বৰ।
জগদীশ্বৰ }

জগদ্বক্ত (স.খ.) পৰমেশ্বৰ, জগত্বক্ত :

জগবদ্ধ (বি) জগতৰ হিতকাৰী।

জগলীয়া (বি) আগলীয়া, উৎপত্তীয়া,
কটকৰ।

জটবাগি } (স.খ.) পেটৰ ভিতৰৰ

জটবান্ } জুই, পেটৰ ভিতৰত বি
বসৰ ওপত থোৱা বস্ত
জীৱ হয় তাক অগ্নি
বোলা যায়, পেটত থকা
বস বন্ধন অগ্নি।

জনাঙ্গাত্ (বি) সকলোবে জন।।

জনাইনজনাই (জি.বি.) ভালটেক নজ-
নাটেক, অলপ জানি।

জমা-খবচ্ (স.শ.) উৎপন্ন আক ভগন,
আয় আক ব্যয়ৰ হিচাব।

জমি (স. শ. যাং) মাটি, ভূমি।

জমিদাৰ্ } (স. শ. যাং) বহুত মাটিৰ
জমীদাৰ্ } গিৰিহঁত, মাটিৰ গৰাকী।

জয়্ জয়্ ময়্ ময়্ (স.শ.) বেউফালে জয়-
ময়, সৰ্ব্বত্র মঙ্গল। [বাণ্য .

জয়চোল্ (স.শ.) ডাঙৰ চোল, এবিধ
জয়পতাকা (স.শ.) জয়চিনৰ পতাকা,
যুদ্ধত জয় হোৱাৰ পাচত যিপতাকা
তোলা হয়, জয় হোৱাৰ চিন।

জলপথ্ (স.শ.) পানী যোৱা বাট, নৈ-
সাগৰ আদিৰ ওপৰে যোৱা বাট।

জল্ফাই (স. শ.) এইনামে এবিধ গছ
আক তাৰ ফল।

জলবন্ধ (স.শ.) পানীতোলা কল, পানী
ধাবেৰে যোৱা যন্তন।

জল্জল্ পট্‌পট্‌(বি)কটকটীয়া,জনাঙ্গাত।

জাকত্ জিলিকা(বি)গুহনি, দেখনিয়াৰ।

জাকি (স. শ.) কাপোৰ বৰ্ণতে সূতা
দাজিবলৈ আক পেলাবলৈ দিয়া
যন্তন।

জাত্ এব. (অ.ধা.) নিজ-কুল পৰিত্যাগ
কৰ; চেকেবা হ, যেনে—কঁঠাল
জোপাই জাত এৰিলে।

জাতিচন্দন (স.শ.) বগা চন্দন, এবিধ
জগজ্জি বগা কাঠ।

জালপাত্ (অ.ধা.) কান্দপাত, কিব্বি
কৰ।

জীবতত্ত্ব (স.শ.) যি শাস্ত্ৰ পঢ়িলে প্ৰাণী
বিলাকৰ জাতি স্বভাব জিয়া আদি
জনা যায়, প্ৰাণীবিজ্ঞ।

জুইপানী অসকাৰ্ (স.শ.) জুই আক
পানী সাধাৰণ বস্তুকো যাক খোজা
নাযায় এতেকে পৰম শত্ৰু।

জুগুপ্সা (স.শ.) ঘৃণা, কুংসা, নিন্দা।

জুপুৰীঘৰ্ (স. শ.) চাপৰ সৰু ঘৰ।

জোখালাগ্ (অ.ধা.) পৰিমাণ অজ্ঞসাবে
হ; বেমেজলীয়া হ, অজ্ঞবিধা হ।

জোনাৰ্ (স. শ. যাং) মছলমানৰ
সম্মুখে মতামাত।

জোৰা দে (স. ধা.) দুটাক একেলগ
কৰ; মতাক মাইকীৰ লগত বা
মাইকীক মতাৰ লগত কথা বা
নামেৰে বান্ধ (নিন্দাৰ্থে)।

জোৰাদি ক (স. ধা.) বচাই ক, সঁচা
কথাৰ লগত এডোখৰ মিছাও ক।

জোল্‌গলা (অ.ধা.) বসগলা, ঘামগলা,
হেঁচাটেপাত কট পা।

জোয়া (স.শ.) চক্ৰৰ পোহৰ, দীপ্তি।

জ্যামিতি (স.শ.) মাটিৰ পৰিমাণ বিষয়
শাস্ত্ৰ, ক্ষেত্ৰতত্ত্ব।

ট

টকা (অ.ধা.) বেমাৰৰ পৰা উঠি গা দাৰ।

ট-টকবে (ক্রি. বি.) ফটুটটীয়াকৈ,
স্পষ্টকপে।

টপাটপ্ (ক্রি. বি) বেগাই, ধবটক, যেনে
—সি সন্দেশবিলাক লুকাই থৈ
এতিয়া টপাটপ্ গিলিছে।

টহল্ (স. শ. যাং) লাহে-লাহে হুবা
কার্য; ভিকার নিমিত্তে গান কবি
হুবা।

টহল্ (অ. ধা.) ইকালে সিকালে হুব্।

টাতকি (স. শ.) মিছা ভাবি, ভাবুকি,
বব কথা।

টাকশাল (স. শ.) টকা তৈয়াব কৰা ঘৰ।

টিক্‌চিবিচ্‌চি (ক্রি. বি) খলত একোনাই
হৈ, খলত অস্থিৰ হৈ।

টিকা (স. শ.) ওখমাটি, চাপৰি।

টিকাকটা (বি) ওখমাটি ফাটিযোৱা,
অৰ্থাৎ বব টান (ববত খাটে)।

টিনা (স. শ.) সৰু পৰ্জত; চাপৰ পৰ্জত।

টুটুয়া (অ. ধা) লোত দেখুৱা, হুচুলা।

টুপাই বুৰ্‌মাব্ (স. ধা.) আটৈস মাত,
অস্বীকাৰ কৰ।

টেকেলি দে (স. ধা.) ৰোৰোণ দে,
বিয়াব আৰম্ভৰ দিন। দবাট
কজাটল অলকাৰ আদি পঠ।

টোটক্ নাটকটক্ (ক্রি. বি.) কৰ্পিন
ভাবে, কটকিনটকৈ। [বব।

টোপাকিব্ (স. শ.) হুৰটো শকত কাব,

টোপাৰহ (স. শ.) উঠকাখহ, টোপোৱা থহ

টোল্ (স. শ.) সংস্কৃত পঢ়াশালি, সংস্কৃত
বিভাগৰ।

৩

ঠাঠা (স. শ.) বৰেবে কৰা নিশা।

ঠেকছিগা (বি) ঠাৰি নোহোৱা, উপায়
হীন, অতি দৰিদ্ৰ, নিঠক।

৩

ভাবিকী (স. শ.) গছৰ ওচি আদি পৰা
দীঘল মাৰি।

৩

ভকাকোৰা (অ. ধা.) অস্থিৰ হৈ হুব্,
লবিধাপৰি হুব্।

ভলপুৰা (স. শ.) নিচেই পুৰা সময়,
হোকানোকা সময়।

ভেকীখোৰা (স. শ.) ভেকীত লগাৰ
দিয়া কাঠৰ সঁজুলি।

৩

ভজা (স. শ.) বহল আৰু দীঘলটক
ফলা কাঠ।

ভক্ৰ (স. শ.) দৈ গাখীৰৰ চতুৰ্থাংশ
পানী দি কৰা দোল।

ভক্তুল্য (স. শ.) ভাব নিচিনা।

ভজাবথান্ (স. শ.) যি কাৰ্য যেনেটকৈ
হবলগে ভজপ হৈছেনে নাহ
হোৱা তাক মনোযোগেৰে
পৰিদৰ্শন।

ভংগে } (ক্রি. বি) ঠিক সেই সময়ত,

ভদে } সেই হুহুৰ্ত্ত।

ভখাত (অ. ধা.) ভেনেটকৈ হওক, সেই
আকাৰেই সিদ্ধি হওক।

ভন্ন-ভন্ন কবি (ক্রি. ১৮.) বিশেষকৈ
অহুসান কবি, পুত্ৰ বিচার কবি।

ভন্নয় (বি) তাৰ নিচিনা, ভৎসনকৰণ।

ভক্তি (স. শ.) শাসন।

ভবচেভেলি(স.শ.)বায় পানীৰ চেভেলী
মাছ, ছটকীয়া মাছ হ।

ভবকা (স. ধা.) মেলি থ।

ভৰ্জমা(স.শ.)অহুবাদ, ভাৰাভব কৰণ।

ভল্হাত্ (বি)হাত তলপৰা, পৰাধীন।

ভলৰ মাটি ওপৰ্ কৰ—বৰকৈ ধুম-
ধাম কৰ, ফিটাহি মাৰি ছপ-
ছপাই ফুৰ। [অবজ্ঞা।

ভাচ্ছল্য (স. শ.) অৱহেলা, অজ্ঞানতা,

ভাপমান-বস্তু (স. শ.) তাপৰ পৰিমাণ
বৃদ্ধা বস্তু।

ভাবৎ (ক্রি.বি.) সমুদায়, তৎপৰিমাণ।

ভাল্বেভাল্ (স. শ.) এই নামৰ ছটা
বক্ ; বিজ্ঞানমিত্য বজাব অহুচৰ,
[এই ছটা বকৰ পৰা বাজাব
সকলো সবাদ পাইছিল]।

ভাল্ভাল্ (স.শ.) কপনি, অস্থিৰতা।

ভিনি পুথলি (স.শ.) সন্ধ্যাসময়, বেলি-
পৰা সময়।

ভিনি টলকতে (ক্রি. বি.) খঙেৰতে,
চক্ৰ পচাবতে, ততালিকে।

ভিনি টেলেভনি (স. শ.) কৰ্ফাল,
এঠাইত পিছল থাই আন ঠাইত
পৰণ।

ভিল্ডভৰ্জ (বি) ভোণত সমান হৈ

থকা, এটা ডিলৰ সমানো থে-
কেব নোহোৱা।

ভুজ (বি) অতি ওখ, খেঁচ, উগ্র।

ভুজী (বি) ভোজিৰ যতে সোবধীত
উচ্চ ঠাইত থকা গ্ৰহ; বিশেষ
বাণিত কোনো কোনো গ্ৰহ
থাকিলে তাৰ নাম ভুজী, যেনে—
মেঘ বাণিত বৰি, বুধত চন্দ্ৰ,
মকৰত মঙ্গল, কৰ্কাত বুধ, কৰ্কটত
বৃহস্পতি, মীনত শুক্ৰ, তুলাত শনি
থাকিলে ভুজ যোগ হয় অৰ্থাৎ
বল্ভান।

ভেজক্ পানীকৰ্ (অ.ধা.) বেজায় কঠ-
কৰ কঠোৰ পৰিগ্ৰহ কৰ।

ভেজী (বি) ভেজাল, ভেজবৃত্ত, বলী,
সাহিয়াল। [সাহসী, বলী।

ভেজীয়া (বি) অতি ভেজী, দীপ্তিময়,
ভেজী } (স. শ.) ভেলৰ ব্যৱণা
ভেজীয়া } কৰোঁতা, বৰ্ণনকৰ জাতি-
বিশেষ।

ভেলেধব (অ.ধা.) কুৰি হ, উল্লাসিত হ।

ভিকটু (স. শ.) আৱা, পিপলি আৰু
জালুক এই তিনিটা বস্তৰ নাম।

থ।

থ-থ কৰে (ক্রি. বি.) বৰকৈ, লহ-পহ
কৰে।

থব্ধ } (অ. ধা) অৰ্ধেক হ।
থব্ধ-ধা }

বিয় কথা (বি) সন্ধ্যাপৰ, সতৰ্ক।
থেকেচি পেল। (স.খা) থেঁতালি পেল,
গালি সপনী পাৰ।

দ্ব।

দণ্ডশাস্ত্র (স.খ.) দণ্ডবিধি, শাস্তি বিধান
কৰা আইন।

দম্ভনমা (স.খা.) ধং কৰ, ভাবি দে।

দয়াময় (বি) কৰুণাময়, দয়ালু।

দৰ্ভ (স.খ.) কুশ।

দল (স.খ.) সমূহ, জাক।

দলমালি (বি) বিবোধী, বিবাহী, অমিস।

দলকৰ্ম (স.খ.) গৰ্ভাধানাদি দহবিধ
সংস্কারৰ কাৰ্য, যেনে—গৰ্ভাধান,
পুংসবন, সীমন্তোন্নয়ন, জাতকৰ্ম,
নামকৰণ, নিক্ৰমণ, অন্নপ্ৰাশন,
চুড়াকৰণ, উপনয়ন আৰু বিবাহ
শ্রাদ্ধণৰ কৰ্ত্তব্য এই দহবিধ কাম।

দলখা (অব্য.) দহপ্ৰকাৰ, দহধাৰ।

দল পিত্ত (স.খ.) শ্ৰেত-পিত্ত।

দলহৰা (স.খ.) ভেঠ মাহৰ শুক্ল দশমী
ভিষিক্ত গজাদেবীৰ পৃথিবীলৈ অহা
দিন, [এই দিনত গজাঙ্গান ব'বলৈ
দহবিধ পাপৰ পৰা মুক্ত হোৱা
বায় এতেকে ইয়াৰ নাম দলহৰা]।

দল্ভা (স.খ. হিং) টিনৰ নিচিনা এবিধ
খাত্ত, ধাতু।

দহটকীয়া (বি) দহটকা মূল্যৰ; দ্বয়,
গণপদীয়া।

দাগ (স.খ.) চিন, চেকা।

দাগী (বি) চিকিত্ত, দোষী।

দায়ভাগ (স.খ.) যুত 'পত্নীদেব ধন
বিভাগ বিষয়ৰ বাবদ্য শাস্ত্র।

দাবিত্ত (স.খ.) নিধনতা, দৈন্য।

দালান (স.খ.) ইটাবে তৈয়াৰ কৰা
ঘৰ।

দিন্ ওকল্ (স.খ.) শুভ দিনৰ শেষ হ,
যেনে—শিৰসিহ বজাৰ দিন
উকলিল। [অবস্থা।

দিন মল (স.খ.) অশুভ অবস্থা, বেয়া
দিনমান (স.খ.) দিনৰ পৰিমাণ, সৰ্ব-
সাধাৰণ দিনবাৰ্ভিত্তৰত ৬০ দণ্ড
বা ১২ ঘণ্টা থাকে।

দিন ২ (অ.খা) দিন আৰম্ভ ২, শু-
দিন উদয় ২, অনেক দিন হ।

দিহালাগ (অ.খা) কোনো কাৰ্যৰ
হবিধা ২, অন্তৰিধ্যাত পৰ (বিপ-
বীৰ অৰ্থত)।

দিহিজে-দিপাছে (ক্রি. বি) দিহাং আৰু
দিহাং এই দুইখন নৈ সলীয়াৰ
পৰে অনন্ত ঠাইত আছে এতেকে
যতে-যতে, সৰুটাপৰ ঠাইত।

দীঘল তৈলীয়া (স.খ.) বৰবুণ।

দীঘল পক্কা (স.খ.) সৰ্প, সাপ।

দীপাংশুলাই (স.খ.) জুটপলা।

লীকক্ } (স. শ.) উপদেষ্টা, মন্ত্রদাতা ।
লীকাণ্ডক }

ছুটি ভবিষ্যৎ-ধৰ্ম্ম—কাকুতি কৰ, মিনতি
কৰ ।

চুচীয়া (বি) ‘দোভাচলীয়া’ চোৰী ।

চুৰাশা (স. শ.) সিদ্ধিৰ আশা নথকাত
কৰা আশা, মিছা আশা ।

চুৰ্জ্বত (বি) চুৰ্জ্বিজ, অশিষ্ট ।

চুৰাণী (স. শ.) আদমহীয়া, চুই অনা
জোখৰ সোণ বা কপৰ যোহৰ ।

চুৰ্জ্বতি (স. শ.) অসৎ কাৰ্য্যত ইচ্ছা ।

দেও উঠ (অ. ধা.) উপদেষ্টা লভ্, ,
জক উঠ, বৰ খং উঠ ।

দেখা কথা (স. শ.) দেখি অহা কথা,
জনা জাত কথা, হক কথা ।

দেন } (স. শ.) ধাৰ, যেনে—দেনা

দেনা } পৰিশোধ কৰা, দেনা পাওনা ।

দেণ্ ডগন্ (স. শ.) বিভ্রাট, বিপ্লব ।

দেশব্ মানে—(ক্রি. বি) দেশৰ সমানে,
অনেক পৰিমাণে, বহুতকৈ ।

দেহে কেহে (ক্রি. বি.) দেহে-কায়ে,
গা-লাগি, কাৰয়নোবাকো, অন্তৰেবে
সৈতে ।

দোক্ মোকালি (স. শ.) নিচেই বাতি-
পুৰা, ঢলপুৰা, দোকানোকা ।

দোপাত্ (বি) অতিপাত, অতিপন্ন,
যেনে—সি দোপাত কানীয়া ।

দোবাত্ } (স. শ.) মৈলাষ, মহীৰ
দোয়াত } পাজ, মহী-চুৰা ।

দোভাৰী (স. শ.) চুটা ভাষাত কথা
কওঁতা । [গহিত ।

দোষকৰ্ (বি) দোষযুক্ত, নিমিত্ত,

দোষাবহ্ (বি) দোষ কৰ, দুৰা ।

দোলত্ আকাৰ্ (বি) “দৌলায়মান্”
চোৰী ।

দুইবা (বি) দেখিবৰ যোগ্য, দৰ্শনীয় ।

ক্রপদ্ (স. শ.) চন্দ্রবংশী বজা, পাণ্ডব
পত্নী ক্রোপদীৰ বাপেক ।

ধৰ্ম্ম ।

ধৰ্ম্মতঃ (ক্রি. বি.) ধৰ্ম্ম অঙ্গসাৰে, ন্যায়-
যতে ।

ধৰ্ম্মনিষ্ঠ (বি) ধৰ্ম্মিষ্ঠ, ধৰ্ম্মত যাব আন্তৰিক
ভক্তি আছে, পুণ্যস্থান ।

ধৰ্ম্মপত্নী স. শ.) সহধৰ্ম্মিনী দিবাহিতা
প্রথম তিবোতা ।

ধৰাতল্ (স. শ.) পৃথিৱী, ভূতল ।

ধাৰণা (স. শ.) মনৰ স্থিৰতা, নিশ্চয়,
বিশ্বাস, কোনো বিষয়ে মনত দৃঢ়
বৰ্ণা ।

ধুনছিটিকা—বৰকৈ ধুন ওগোৱা, ধুন
উকৰি পৰা (উপহাস) ।

ধুম্ভাৰ্ (স. শ.) মহাসমাবোহ, ভাৰব
আড়বৰ ।

ধুটহায় (স. শ.) ক্রপদ বজাব পুত্ৰ

ধৈৰ্য্যশীল (বি) ধীৰ, শান্ত ।

ধোদৰ্ পচলা (স.খ.) কামত মঠেগত
মাছহ, সবপা, অবালচন্দ বা এনে
হয় মাছহ ।

ধ্যানগম্য (বি) ধ্যানেরে পাৰ পাৰি
বা জানিব পাৰি ।

ধ্যায় (বি) চিন্তনীয়, শ্রবণীয় ।

ধ্বংসনীয় (বি) নাশব যোগ্য, নষ্ট
কৰিবৰ উপযুক্ত ।

ধ্রুবলোক (স.খ.) স্বৰ্গ, ধ্রুবৰ নিমিত্তে
স্বৰ্গত দিয়া স্থান ।

অ ।

নগহ (স.খ.) তড়ালিকে টকা দিয়া
কাৰ্য্য, উপস্থিত মূল্য দি কৰা
ধৰি ।

নগঞ্চ (বি) লেখব অল্পমূল্য, তুচ্ছ ।

ন দি ক (স.খ.) জড়াই ক, ডাঠি ক,
ঘুৰাই ক ।

নবদ্যব (স.খ.) দেহৰ ২ খন ছৰাব,
যেনে—হুই কাণ, হুই চকু, হুই
নাক, মুখ, বলদ্যব আৰু মূত্রদ্যব ।

নবদ্যবন (স.খ.) ডেকা অবস্থা ।

নবদ্যবন (স.খ.) ধনাধ্যক্ষ হুবেৰ ।

নৰ্দ্ধয়া (স.খ.) পানী যোগ্য পৰ ।

নলেগলে লগা (বি.) ভিৰিয়ে-ভিৰিয়ে
লগা ; পৰস্পৰে প্ৰিয়তম ।

নাকচ (বি বাং) বহিত, অসম্ভব ।

নাক কটা } (বি) নিলাজ, অপ-
নাক কাণ কটা } মানিত ।

নানাপ্ৰকাৰ (বি) অনেক বকম নানা
বিধ ।

নামজাদা (বি বাং) বিখ্যাত, প্ৰসিদ্ধ ।
নামধুব—“নাকচ” চোৰা ।

নাম ল (স.খ.) নাম পা ; বুজা হ ।

নামাবলি (স.খ.) দেহতাব নাম লিখা
চাদৰ, নাম জেৰী ।

নাচপতি (স.খ.) এবিধ গছ আৰু তাৰ
মিঠা ফল ।

নিকুঞ্জ (স.খ.) এবিধ কুঞ্জগতা, কুঞ্জ-
লতাৰে নিৰ্মিত স্থান ।

নিঠকৰা (বি) নিকপায় অৱহাৰ, বৰিত্ত ।

নিভাটনমিত্তিক (বি) দৈনিক আৰু
নিমিত্ত কাৰণে কৰ্তব্য ।

নিকুক (বি) আনৰ দোষ অল্পসন্ধান
কৰা, দোষ উলিওৱা, নিন্দাকৰি
কৰা ; (স.খ.) নিন্দাকৰি কৰোঁতা,
দোষ অল্পসন্ধান কৰোঁতা ।

নিবেদক (স.খ.) নিবেদন কৰোঁতা,
সহযোগে আগবঢ়াব বা সহৰ্পণ
কৰোঁতা ।

নিবেশন (স.খ.) প্ৰবেশ, উপবেশন ।

নিবীহ (বি) নিম্মহ, স্পৃহা বৃত্ত,
আকাঙ্ক্ষা নথকা, যেনে—ডেউ
নিবীহ ভৱলোক । [এবিধ ঘন ।

নিলাজীবন (স.খ.) দুলে জৰ পৰিবোৱা

নিৰ্জলক (বি) নিৰ্জল, কলক শূন্য ।

নিসহায়, (বি) অসহায়, অকল, সহায়
হীন । [নকৰা ।

নিষ্পন্দ (বি) নিষ্পন্দনহীন, লবচৰ
নীতিবিকল্প (বি) নিয়মৰ বিৰোধী,
নীতি শাস্ত্ৰৰ বিপৰীত ।

নীলাচল (স. প.) নীলগিৰি পৰ্ব্বতৰ
শেৰ সীমান্ত থকা বাবে অগ্নিৰূপ-
ক্ষেত্ৰৰ অন্ত নাম নীলাচল ;
কামাখ্যা পৰ্ব্বত ।

নোহোৱা হোৱা (অ. ধা.) অন্তি হোৱা,
থু হোৱা । [ঠিক বাট ।

জায়পথ (স. প.) উচিত মার্গ, ধৰ্মপথ,
জায়পথায়ণ (বি) ন্যায়ত অজ্ঞবক্ত,
ন্যায় বিৰ্হ ।

ন্যায্য (বি) ধৰ্মাৰ্থ, উচিত, যোগ্য ।
ন্যায়সম্বন্ধ (বি) ন্যায্য, উচিত,
বৰ্ণাৰ্থ । [দেহ ।

হ্যজ (বি) কুঁজা, বেকা, যেনে—হ্যজ

প ।

পিয়াসনা (স. প.) পিয়াহৰ দোষত লৰা-
ছোৱালী-বীণাই যোৱা ৰোগ ।

পছৰ (স. প.) বাছনি, মনোনীত
কৰা কাৰ্য্য ।

পঞ্চতন্ত্ৰ (স. প.) পৃথিৱী, জল, তেজ,
বায়ু আৰু আকাশ—এই পঞ্চতন্ত্ৰ
(ঋণন শাস্ত্ৰ মতে) ।

পঞ্চদেৱতা (স. প.) সূৰ্য্য, গণেশ, দুৰ্গা
শিৱ আৰু বিষ্ণু, এই পঞ্চ দেৱ ।

পঞ্চপন্নব (স. প.) আম, জাহত, বট,
জৰী আৰু থহতা ভিমকৰ সৰ
ঠাল ।

পঞ্চপ্ৰাণ (স. প.) প্ৰাণ, অপান, সমান,
উদান আৰু ব্যান শৰীৰত থকা
এই পঞ্চ বায়ু ।

পঞ্চলক্ষণ (স. প.) কৰ্কট, নৈলব, সামুদ্ৰ,
বিট, সৌবৰ্জল—এই পাঁচবিধ
লবণ ।

পঞ্চবক্ত (স. প.) শিৱ, কল্মাশ ।

পঞ্চেন্দ্ৰিয় (স. প.) চকু, কাণ, নাক,
জিহ্বা আৰু ছাল এই পাঁচ জ্ঞানে-
ন্দ্ৰিয় ; বাক, পাণি, পাদ, মলমূৰ
আৰু মূত্ৰমূৰ এই পাঁচ কৰ্মেন্দ্ৰিয় ।

পঞ্চোপচাৰ (স. প.) গন্ধ, পুষ্প, ধূপ,
হীপ আৰু নৈবেদ্য এই পাঁচ
উপচাৰ ।

পণ্ডা (স. প.) অজুলিৰে সৈতে থামোচা
মাৰি ধৰা কাৰ্য্য, নথ পুতি ধৰা
কাৰ্য্য । [বস্ত্ৰ পৰা লব

পটং (স. প.) অন্ত ; পানীত কোনো
পটাপিহা কৰ (স. ধা.) পটাত পিহাব
দৰে মিহি কৰ, খবছি ভাঙি গুড়ি
কৰ ।

পটুয়াছিবা দে (স. ধা.) কল-পটুয়া ছিৰাব
দৰে ছিৰাছিৰ কৰ ।

পথাৰ হুব্ (অ.খা.) পথাৰত হুৰি সজম
কৰ (ভক্ত)।

পৰ্ণপালী (স. খ.) চীন নৰিগাত পাল-
পাতি পৰ দিয়া কাৰ্য্য।

পৰিচালক্ (স. খ.) বাট দেখাওঁতা,
চলাওঁতা, সাবধি।

পৰিষ্কাৰ-পৰিচ্ছন্ন (বি) চাক-চিকণ।

পৰিবেদনা (স. খ.) মনৰ হুখ;
পৰিতাপ।

পৰিত্ৰাণক্ (স.খ.) দেশ জয়ন কৰোঁতা।

পৰ্য্যটন (স. খ.) ইফালে সিফালে
হুব্, পৰিক্রমণ।

পহৰী } (স. খ.) পৰীয়া,

পহৰীয়া } চকিদাৰ।

পহিলা (বি) আদিৰ, আগৰ, প্ৰথমৰ,
(ক্ৰি. বি.) আগেয়ে (স. খ.)

মাৰৰ আদি বা প্ৰথম দিন

পক্ষী (স. খ.) বৰ্তমান সময় অহা-
দিন আৰু বাতক পক্ষী বোলে।

পাউকটী (স. খ. বাং) এবিধ আগৰীয়া
জন্তু। [পেলাবলৈ বুদ্ধি সাজ।

পাংপাত্ (অ.খা.) বড়ময় কৰ, কটত
পাকস্থলী (স.খ.) পেটত থকা পৰিপাক
যন্তু।

পাণ্ডা (স. খ.) ভীৰ্হানব দেহতাব
পূজাবী, ভীৰ্হাজী সংগ্ৰহ
কৰোঁতা।

পাতি (স. খ.) বড়ৰ বুৰোতা নজুলি;

কোৰ আদি খালোতে যবা খাল।

পানীকাট্ (অ.খা.) ময় পতি পানী জাব।

পানীকৰ্ (স.খা.) নষ্ট কৰ; নুজিবলৈ
হুহলা কৰ; ঢিলা কৰ্।

পানী ল (অ.খা.) শোচ বা ক্ষুদ্র শোচ
কৰি মাটি পানীৰে ধো।

পানী হ (অ.খা.) নষ্ট হ; পৰি বা ৮

পানী উঠ্ (অ.খা.) পানীবাঢ়; নষ্ট হ।

পানীত্ পৰ্ (অ.খা.) অথলে যা, হানি
হ।

পানীৰ্ উটেজা (স.খ.) সাজি কোৱা
মিছা কথা, আকাশত চাং পতা
কাৰ্য্য।

পাৰা } (স. খ.) হেৰুলাৰ পৰা

পাৰদ } প্ৰভুত এবিধ বস ধাতু।

পাৰ্খা (অ.খা.) জাকত সজোণ কৰ
(ভক্ত)। [নীচ; পাণবী (জী)।

পাশৰ (বি) পত্ৰ সৰুজীয়া, পত্ৰৰ নিচিনা
পিন্নাপি দে (অ.খা.) চাৰিও ফালে

বাণীপৰ, অনেক মাত্ৰহৰ প্ৰত্যেকে
বেলেগ বেলেগ ফালে গতি কৰ।

পেট্‌মে (স. খা.) পেটৰ কথা ক, মনৰ
জন্তু আশয় মানিবলৈ দে।

পেট্‌ব (অ.খা.) তেজ চ, পেট চলি বা,
অধিকৈ শোচ কৰ।

পেট্‌মাৰ্ (অ.খা.) অসাহায্য পেট
ভকা; খোজাত কট্ কৰ।

পেই পা (অ.খা.) মনৰ গুপ্ত ভাব বা
আশয় জান ।

পেই ল (অ.খা.) ছল কৰি মনৰ গুপ্ত
কথা জান, সন্তেহ ল ।

পেইতাটো (স. খ.) মুখে কথা নকৈ
পেটত কথালৈ থাকোঁতা ।

পেটে ভাতে থা (অ.খা.) কঠেৰে জীৱন
ধাৰণ কৰ, নিজৰ পোহপাল কথ-
মপি কৰ, কোনোমতে নসঁচাকৈ
থাই থাক । [ছোৱালী] ।

পেইমোচা (বি) শেহৰ ছমলীয়া, (লবা-
পেট্টেমলাই থাক্ (অ.খা:) থাবলৈ দিব
বুলি আশা কৰি থাক, থাবলৈ
নাপাই উই থাক ।

পেটতে হাত্ভবি লুকা—আচৰিত হ,
ভুক্তিত হ; কথাভনি বেজাৰ পা ।

পোছাক্ (স.খ.) পিছা কাপোৰ আদি,
বসন ভূষণাদি; পোছাকী (বি)
পোছাকৰ যোগ্য ।

পোতা মোচবা (স. খা.) উগ্রশালি
কৰা, ডিঙি মোচবা দিয়া ।

প্ৰজাতন্ত্ৰ (স. খ) প্ৰজাৰ প্ৰতিনিধিৰ
মতে কৰা শাসন প্ৰণালী, ৰাজ
কাৰ্য্য নিৰ্বাহৰ পদ্ধতি ।

প্ৰত্যবি (স. খ.) শব্দ; নিজৰ জন্ম
নকজন্ম পৰা লেখ কৰি পঞ্চম,
চতুৰ্থশ, ত্ৰয়োবিংশ ভাবা প্ৰত্যবি
হয় (জ্যোতিষ মতে) ।

প্ৰদৰ্শ (স. খ.) তিৰোতাৰ এবিধ
বোগ, যেটেকৈ গা-ঘোঁৰা বোগ ।

প্ৰবেশিকা (বি. দ্বী.) প্ৰবেশ কৰা,
যাৰ দ্বাৰা ভিতৰলৈ যোৱা যায় ।

প্ৰমোচন্ (স. খ.) তাৰণ, উদ্ধাৰ বা
ৰক্ষা কৰা কাৰ্য্য; মুক্ত কৰণ ।

প্ৰমাণ্ (স. খ.) প্ৰমাণ, যোৰা কাৰ্য্য;
যুক্তা, মৰণ । [শাস্তি ।

প্ৰশমন্ (স. খ.) নিবাৰণ, নিবৃত্তি কৰণ,
প্ৰমত্তি (স. খ. দ্বী) প্ৰসব কৰোঁতা;

মাতৃ । [স্বাভাবিক ।

প্ৰাকৃতিক্ (বি) প্ৰকৃতি সম্বন্ধীয়;
প্ৰাচ্যোতিষ্ (স. খ.) কামৰূপ দেশ ।

প্ৰাণ্ধাৰণ্ (স. খ.) জীৱিকা নিৰ্ব্বাহ,
জীৱনৰ উপায় কৰা কাৰ্য্য ।

প্ৰাণাধিক্ (বি) জীৱনাধিক, জীৱনত-
কৈও প্ৰিয়, (দ্বী) প্ৰাণাধিকা ।

প্ৰাহুতাৰ্ (স. খ.) আৱিৰ্ভাব, প্ৰভাব,
প্ৰবলতা; শক্তি ।

প্ৰেতলোক্ (স. খ.) যমপুৰি, যুদ্ধৰ
পাচত জীৱিলাক বিঠাইত
থাকে ।

প্ৰোক্ষণ্ (স. খ.) যজ্ঞাহিত পণ্ড-বধ;
পানীৰে কৰা শুদ্ধি কাৰ্য্য ।

ক্ষ ।

কটা কথা (স. খ.) কটা কাপোৰ জাপি
সিয়া নিহালি, তাক কালি শোভে

পাতলোহা ফটা কাপোৰৰ প্ৰস্তুত
 ডাঠ কাপোৰ ।

কৰ্মা } (স. শ.) গঠন, আকৃতি,
 কৰ্মা } অকাৰ ।

কলপতি (স. শ.) কলশোহাৰ আগত
 কৰা কোনোকাৰ্য, কোনো কাৰ্যৰ
 কল শুনা কাৰ্য্য ।

কুলল (ক. স.) চহ, মাতি হবলৈ দিয়া
 মিছা আশা ।

কুললি (স. শ.) প্ৰলোভন, লোভ
 দেখুওৱা কাৰ্য্য । [প্ৰবৃত্ত কৰ ।

কুললী (স. ধা.) লোভ দেখা, লোভত
 কুললোওৱা (ক. স.) মিছাকথাকৈ চহ
 দিয়া ।

কুটা (স. শ.) বিছা, শূকৰা ।

কুটকাৰ্ ফেন (স. শ.) কুটক গছৰ
 ফেন, অসাকৰা বস্তু ।

ক ।

ক-চুকা (স. শ.) ক-তোলাত বাহুলত
 চুকা ।

কক্টিছ (স. শ.) পুৰকাৰ, বঁটা ।

ককলামেল (অ. ধা.) পৃথিবীৰ থাম মুকলি
 কৰ, অসাকৰা অতিৰিক্ত কথা ক
 বজা (বি) কথকি, বাকপটু, সহবকী
 বক্তৃতা (স. শ.) বাক পটুতা, কথা কবৰ
 শক্তি । [সলনি কৰণ ।

কদলি (স. শ.) পৰিষ্কাৰন, সলনি,

বদলাবদলি (স. শ.) পৰস্পৰ উভয়ে
 হোৱা বদলি ।

বধে চো (স. ধা.) বধকাৰ তুলা ২,
 এবিধ ভাঙৰ শব্দত দে ।

বন্ধক (স. শ.) ধন ধাৰে লবলৈ বন্ধুৱা
 দিহা বন্ধ, সোঁতা ।

বন্ধুক (স. শ.) কামাচণ, এবিধ যুদ্ধাৰু ।

বৰ নৈ (স. শ.) ভাঙৰ নৈ, ভ্ৰমণক্ৰম ।

ববক (স. শ.) হিম সন্মুখ, বৰ জাবত
 গোটমৰা নিহৰ ।

বৰ্মতা (স. শ.) সাহিয়াল মাছক ;
 মই মতিয়া মাছক । [মাছক ।

বৰ্মমুখ (স. শ.) গঢ় লগত কৰ জনা
 বৰ্মাক (স. শ.) দানী, মানকৰা লোক ।

বৰক (ক্ৰি. বি) বৰ, কথাব আগব-
 টোতকৈ পাচৰফোক প্ৰেৰ বুজোৱা
 মাত, যেনে—দুটো লোকৰ মাজ
 লোৱাত কৈ বৰক অকলে থকা
 ভাল । [কমতা ।

ববাত (স. শ.) এজনৰ কৰ্ত্তব্য কাম
 বিবিবলৈ আন এজনক দিয়া
 বহিবৰা (স. শ.) দিহা থকা বজা.
 হুহুমদাব ; ববলোক ।

বাটকৈবা (স. শ.) বাটকৰা দুটা মানুহৰ
 আগবৰা হওন, বাটকৰা মানুহৰ
 বাটত বাধা জন্মাতন ।

বাটে বাটে } (ক্ৰি. বি.) বহে-ভহে,
 বাটে পথে } সকলো ঠাইতে ।

বাটে বা (অ.ধা.) নিয়ম মতে চল।
 বান্ বাবিয়া (স. শ.) ঘোব বাবিয়া,
 বানপানী অহা কাল।
 বানান্ (স. শ.) আখৰ জোঁটনি আক
 উচ্চারণ কৰা কাৰ্য্য; (স. ধা.)
 বানান্ কৰ্।
 বাপৰ ধন (স. শ.) পৈত্ৰিক সম্পত্তি,
 পিতৃ বা পূৰ্ব পুৰুষে অৰ্জা
 সম্পত্তি।
 বাবৰেলা (স. শ.) সকলো কামত
 নিষেধ কাল, অমঙ্গলীয়া সময়।
 বাবাদ্ (স. শ.) "ববাত্" চোৱা।
 বাবাণ্ডা (স. শ.) ঘবৰ বাবৰ বাহিৰে
 থকা ভাগ, বহল পিৰালি।
 বাকদ্ (স. শ.) গন্ধক আদিৰে তৈয়াৰ
 কৰা বন্দুক খজা খাব।
 বাবেভচহ কথা (স. শ.) অলাগতীয়া
 কথা, অসাকৰা কথা।
 বাসিন্দা (স. শ.) বাস কৰোঁতা,
 থাকোঁতা।
 বাস্তবিক্ (বি) প্রকৃত, সত্য, যথার্থ।
 বাস্তবিক্ পক্ষে } (ক্রি. বি.) প্রকৃত
 বাস্তবিকতে } পক্ষে, আচলতে,
 যথার্থতে। [নিপুণ।
 বাহাছব্ (বি) বীৰ, সাহিয়াল, দক্ষ,
 বাহাছবি (স. শ.) বীৰত্ব, দক্ষতা।
 বাহান্ (বি) ওলোটাঁই দিয়া; আগব
 দৰে যথা।

বিকান্ (স. শ.) প্রকাশ, বিস্তাৰ।
 বিজুলী সন্ধাৰে (ক্রি. বি.) অতি
 বেগেৰে, দ্রুতবেগেৰে, খবকৈ।
 বিতৃষ্ণা (স. শ.) উদাস, বিষয়ত বিৰাগ,
 অনিচ্ছা। [ধাক।
 বিদ্যাকৰ্ (স. ধা) মিছাকামত লাগি
 বিদূষী (স. শ.) বিদ্যাতী, পণ্ডিতা;
 বিদ্বান্ (পুং)।
 বিদ্রূপ (স. শ.) ঠাট্টা, উপহাস, খেনি।
 বিধতাৰ খোঁচ্ } (স. শ.) বিধতাৰ
 বিধিৰ্ লিখন } লিখন, জ্ঞান
 লিখা কাৰ্য্য।
 বিনচলৈ ওচাব্ (অ.ধা.) অসময়ত ওহাব
 ভীৰ হ, প্রসবৰ সময় নৌ হওঁতেই
 ওহাবিলে বিনচ হয়; গৰ্ভপাত
 বা অকালত প্রসব হ, (দ্রুত
 খাটে)।
 বিনামেঘে বজ্জপাত্ (স. শ.) বিপদৰ
 সূচনা নোহোৱাকৈ হোৱা বিপদ।
 বিভাকৰ্ (স. শ.) সূৰ্য্য; অগ্নি।
 বিভীষিকা (স. শ.) ভয় দেখোৱা কাৰ্য্য।
 বিব্দি (ক্রি. বি.) ঠেলি, হেচি।
 বিব দে (অ.ধা.) ওকণি চাওঁতে চুলি
 কালি বাট উলিয়াই চোৱা হয়
 এতেকে হাতেৰে ফালি বাট
 উলিয়া।
 বিবুধি (বি) অশুচি; অতৃপ্ততা (স্ত্ৰী)।
 বিজী (বি) জীৱন, কৰুণ।

বিষয় বাসনা (স.শ.) ইঞ্জিয় গ্রাহ্য বস্তুৰ
ভোগৰ ইচ্ছা ।

ব্রহ্মোৎসর্গ (স. শ.) আদ্যা আদিত গাই
গক চাৰিজনী সৈতে বাঁড় গকক
ত্ৰিশূল চক্ৰেৰে টিকাত সাঁচ দি
এবি নিয়া যজ্ঞ ।

বিশ্বেষ্টাটক্ (স.শ.) ত্ৰণ, খহ, পাঁড় ।

বীজগণিত (স.শ.) গণিতৰ সংখ্যাৰ
সন্নি বৰ্ণমালা আপববিলাকক
সংখ্যাধৰি আক কিছুমান সাকৈ-
তিক চিন ব্যবহার কৰি বাপি
বিষয়ৰ সিদ্ধান্তবিলাক যুক্তিৰে
স্থাপিত কৰা শাস্ত্র ।

বীভৎস (বি) অতি ঘৃণাৰ পাত্ৰ, উৎকৃষ্ট,
নীচ ; শাপী ।

বীৰা (স.শ.) এবিধ পিণ্ড ।

বুদ্ধবুবা (অ.খ.) বুদ্ধ শীত হ, মন
শান্ত হ । [কৰ ।

বুদ্ধিক্ষা (অ.খ.) সাহ দেখা, অহংকাৰ
বুদ্ধলব্ (অ.খ.) ভয় ধা ; বুদ্ধ কঁপ ।

বুদ্ধবটকৈ (স.শ.) মৰমৰ বন্ধ,
পৰম বন্ধ । [নেজাব ।

বুদ্ধব্জাল (স.শ.) সহাপ, অতিপাত
বুঢ়া ডাকবীয়া (স.শ.) এজন উপদেষ্টা

(এওঁ অতি গহীন আক অনপকাৰী) ।

বুঢ়ীটৈশী (স.শ.) গৃহস্থনী, গিৰিইজনী ।

বেচ্ (বি) ভাল, উত্তম ।

বেচ্চকৈ (ক্রি.বি.) ভালকৈ, উত্তমকৈ ।

বেচ্, বেচ্ (ভা.অ.বা.) ধন, প্রশংসা
যোগ্য, শলানিব নীচা ।

বে-দখল্ (বা) এজনৰ চৰণ গুহোতা ;
বাধা তন্মোহা ।

বেদব্ৰবী } (স. শ.) বেদৰ বৃত্ত,
বেদবচন } অজ্ঞাত বাক্য, শিলব
বেধা ।

বেদাবন (স. শ.) অতি জঘন্য কণা,
গোতেৰা কাম ।

বেমাব (স. শ.) বোগ, ব্যাধি, নাবাধা,
(বি) বেমাৰী ।

বোন্দাচৰ (স. শ.) ডাকবটকৈ মৰা চৰ ।

বোন্দাথেকেচা (স.শ.) ডাকৰ ঠাট্টা-
(এদক্ষ, উগ্রদত্তাগণিত ব্যবহার) ।

বোন্দাপৰ্দ্দে (অ.খ.) বোন্দা মেকুৰীৰ
দৰে পৰ দে, ধাৰণে অনেক
সময় বৈ ধাৰ ।

বৈজ্ঞানিক্ (বি) বিজ্ঞান-শাস্ত্র
নিপুণ, শিল্পী, বিজ্ঞান সম্বন্ধীয় ।

বৈলম্পাচন্ (স. শ.) যজুৰ্বেদৰ বটোতা
মুনিৰ নাম, মহাত্মাৰত কণ্ডিতা
এজন মুনী ।

ব্যতিব্যক্ত (বি) অতিশয়কৈ বাস্তব,
উৎকৃষ্ট, ব্যাকুল ।

ব্যবস্থাপক্ (বি) আইন বচনা কৰা,
নিয়ম কৰা । [ব্রহ্মজ্ঞান ।

ব্রহ্মবিদ্যা (স. শ.) বেদান্ত বিদ্যা,

ব্রহ্মজ্ঞান (স. শ.) ডাকৰ বৃত্তাব,

যেনে—এইযাব পথাৰত ধান কম
হোৱাৰ নিমিত্তে ব্ৰহ্ম আকাল হব ।
ভাষ্য (বি) সংস্কাৰহীন, অতিবিক
বয়সত লগুণ দিয়া ।

ভ ।

ভক্তিমাৰ্গ (স. শ.) উপাসনা কৰা পথ,
আৰাধনা বা সেৱা কৰাৰ বাট ।
ভগ্নাংশ (স. শ.) গোটা বাশিৰ
অংশ বা ভাগ, যেনে, ১/২ ; ভগ্নাংশ
দুবিধ—সামান্য আৰু দশমিক
ভগ্নাংশ ।

ভৰিহাত্ খো (অ. ধা.) শোচোচাৰ কৰ্ ।
ভৰিৰ ধূলি (স. শ.) ভৰিৰ তলুৱাত
লাগি থকা মিহিবাৰি বা মাটিৰ
গুড়ি ।

ভাগফল্ (স. শ.) হৰণ ফল ।
ভাগশেষ (স. শ.) ভাগ কৰা অবশিষ্ট,
বাকী ।

ভাগ্যহীন (বি) দৰিদ্ৰ, দুৰ্ভাগীয়া ।
ভাগ্য (বি) যাব দাবা ভাগ দিয়া
বাৰ, হাবক ।

ভাগাব্ (স. শ.) ভঁৰাল, ধন আদি বস্তু
সামৰি ধোৱা ঘৰ ।

ভাঙাবী (স. শ.) ভঁৰালী, ভঁৰালত বস্তু
সামৰি থওঁতা ।

ভাষ্য (বি) ভাগ কৰিব লগীয়া ।

ভাত্ৰব্ (স. শ.) ভাত খাব পৰা

মাছহৰ ঘৰ, আপোন মাছহৰ ঘৰ,
মিতিবৰ ঘৰ । [নষ্ট হ ।

ভাত্ৰম্ৰ (অ. ধা.) জীৱিকাৰ উপায়
ভাত্ৰম্ৰ (স. ধা.) জীৱিকাৰ উপায়
নষ্ট কৰ্ (লোকে কৰা অৰ্থত) ।

ভাতে ভঁৰালে খা (অ. ধা.) ধন সম্পত্তি
কৰি খাই বৈ থাক, ভঁৰালত সাঁচি
ৰাখি থা ।

ভাবগতি (স. শ.) মনৰ ভাব আৰু
চেষ্টা, ভাবভঙ্গী । [শ্ৰুতিবিধি হ ।

ভাল্ হ (অ. ধা.) গ্ৰাসব হ; আৰোগ্য হ,
ভাৱনাৰ্ চো (স. শ.) ভাৱনাত মুখা
পিছি অনেক বিধৰ চং, অনেক
তৰহৰ ভাও দিয়া কাৰ্য্য ।

ভূতপূৰ্ণ (বি) অতীজ, অতি আগৰ ।
ভেণ্ড (স. শ.) এবিধ গছ আৰু জিকাৰ
দৰে শিৰ থকা ভাব ফল ।

ভোগ দেহ (স. শ.) শৰীৰ, সুখ-দুখ
ভোগ কৰা শৰীৰ ।

ভোগ্যবানী (স. শ.) ভেলেকী, ইন্দ্ৰ-
ভোগ্যবিদ্যা (স. শ.) জাল বিদ্যা, এটা
বস্তুক আন এটা যেন দেখোজ
বিদ্যা, ভেলেকী বাণ ।

ভোগ্যব্ কচু (স. শ.) ভোগ্যমাহুহ ;
আতুৰ মাছ (নিম্নাৰ্থত) ।

অ ।

মইয়তিয়া (বি) আপোন ইচ্ছাবে চলা
লোকৰ কথা শুন্তনা, দান্তিক ।

মইবৰ্ (বি) মইমত, অহংকাৰী, দাঁড়ক ।

মজপুত (বি) মনোমত, দৃঢ়, শক্ত ।

মজুবী (স.প.) পৰিভ্ৰম কৰা বাবে দিয়া
বেচ, দুখৰ বেচ ।

মগিহাবী (বি) ধেমালি কৰা বস্তু
আদি, যেনে—মগিহাবী দোকান ;

(স.প.) এইবিলাক বেচা লোক ।

মথুৰাপাগ (স.প.) মৃত বন্ধা ভাঙ্গৰ
পাগ ।

মথাবিত্ত } (বি) মথায় প্রকাৰ, ধনীও
মথাবিত্ত } নহয় অথচ নিতান্ত
দুখীয়াও নহয় এনেকুৱা, সাধাৰণ
পৃথক বকমৰ ।

মনকাম } (স.প.) অভিলাষ, অভি
মনকামনা } প্রায়, বাঞ্ছা ।

মনব (বি) মনত থকা, মানস ; (স.প.)
ইচ্ছা, সঙ্কল্প ।

মনকব (অ. ধা.) হঠাৎ আন এটা
কামলৈ । [মন যা ।

মন উধা (অ. ধা.) মন বাঢ়ি যা, উৎসাহ
বাঢ়, কোনো বস্তু আকৌ পাবলৈ
ইচ্ছা হ ।

মনপতিয়া (স.ধা.) মন লাগু কৰ, অলপ
পায়েই সন্তুষ্ট থাক ।

মনতাপ (স.প.) মানসিক কষ্ট, মনৰ
দুখ ; অসুখতাপ ।

মন্যাব্ } (স.ধা.) ক্ষুণ্ণিহীন হৈ
মন্যাবি থাক } থাক, হবাবুজা হৈ

থাক, উৎসাহ এৰ, আমন কিমন
কৰি থাক ।

মনত্ কব (স.ধা.) সোঁহব ।

মন চা (স.ধা.) ছল কৰি অভিপ্ৰায় বুজ ,

মন দে (স.ধা.) মনযোগ দে, আশ্বস্ত
বুদ্ধিবলৈ দে ।

মনতপ্ কব (অ. ধা.) পাহৰা কৰাৰ
সোঁহবণ হ ।

মনবহ (অ. ধা.) ভাল পা, বেয়া নলগা হ ।

মনপুত্তি (ক্রি. বি.) মনযোগ দি ।

মনে থব (স.ধা.) বিশ্বাস হ ।

মনাতব (স. প) মত-প্ৰভেদ, কথাৰ
অমিল, যেনে—তুই তায়েকৰ
মাত্ত মনাতব হৈছে ।

মনে লিঠে থা (অ. ধা.) মনেৰে মিল,
যেন লাগে তেনে হ ।

মনে চিঠে (ক্রি. বি.) অন্তৰেৰে সৈতে ।

মনোবাছা (স.প.) মনৰ ইচ্ছা, মনৰ
অভিপ্ৰায় ।

মনোবাহ (স. প.) মনৰ মলিনতা,
অসন্তোষ, অপ্রশং, মনাতব ।

মনোবুত্তি (স. প.) ইচ্ছা, কল্পনামতি,
বুদ্ধি ।

মনোমত্ (বি) মনোজ, মনেৰে ভাল
পোৱা, মনত সন্তোষ লগোৱা,
ইচ্ছাম, জন্মব ।

মব্. আউনী (স. প.) কোন মৰা ভিৰি,
আউনী, অসাবজা ।

মৰ্ম্মনৈ (স. ন.) মৌত ববলৈ এৰা নৈ ।

মৰ্ম্মসাহ (স.ন.) বব উৎসাহ, মৰো-জীও

সোঁ-আধি । [কব ।

মৰ্ম্মসাহ দে (স.খা.) গেলাই-পচাই নষ্ট

মৰণত্ শবণ দি (ক্রি. বি) প্রাণ পণে,

প্রাণটাকি ।

মৰ্ম্মংক (স. ন.) অতিপাতকৈ ধাব

ইচ্ছা, বব হেপাহ ।

মৰ্ম্মজাব্ (স. ন.) অতিপাত জাব,

বব জাব । [বব টোপনী ।

মৰ্ম্মটোপনী (স. ন.) বেচি টোপনী

মৰ্ম্মকাযোৰ্ (স.ন.) কোনো কাৰ্য্যত

প্রাণ টাকি লগা কাৰ্য্য । [কবি ।

মৰ্ম্মপৰি (ক্রি. বি.) অহো পূৰ্ব্বাৰ্ধ

মৰোজীও সোঁ-আধিকৈ (ক্রি.বি) বব

যন্ত্বেবে, প্রাণ উচৰ্গি, মৰণত্ শবণ

দি । [ছথ ।

মৰ্ম্মভেদ (স. ন.) মৰ্ম্ম বিহ্বল ; অন্তবব

মৰ্ম্মভিক্ ' বি) মনত বেজাব পোৱা,

অন্তবত ছথ পোৱা ।

মৰ্ম্মজীও (স. ন.) কোণ্ডি, ব্যায়াম ;

বাহবুত্ ।

মৰ্ম্মিদ্ } (স. ন. বাং) মছলমান-

মৰ্ম্মজিদ্ } বিলাকৰ ধৰ্ম্ম-মৰ্ম্মিব ।

মৰ্ম্মব (স. ন. বাং) মছলমানৰ প্রথম

মাহৰ নাম, এই মাহত কৰা

উৎসব ।

মৰ্ম্মবাকী (স. ন.) যোগবিশেষ, চত-

মাহৰ ককাজমোনীত শনিবানে
শতভিষা নকজব যোগ ।

মৰ্ম্মবিদ্যা (স. ন.) প্রকৃতি ; ভালী,
তাৰা, বোড়নী, কুবনেশ্বৰী, ভৈৰবী,
ছিন্নমতা, ধূমাবতী, বগলা, মাতলী
আক কমলা—এই বশ দেবী ।

মৰ্ম্মবিবুৰ (স. ন.) তুৰ্য্যৰ মেঘ বাশিনৈ
যোৱা কাৰ্য্য (জ্যোতিষ) ।

মৰ্ম্মভূত্ (স. ন.) প্রধান ভূত ; দেহ
বচনাব পাচ পদাৰ্থ, যেনে—
পৃথিবী, জল, তেজ, বায়ু, আকাশ,
এই পঞ্চভূত ।

মৰ্ম্মমহোপাধ্যায় (স. ন.) পণ্ডিতব
উপাধি, ধিতাপ ।

মৰ্ম্মলগা (স. ন.) আহিন মাহৰ
অমাবস্তা তিথি ।

মৰ্ম্মব্য(বি)বিচাৰ বা বিবেচনী কৰিবৰ
যোগ্য ; (স. ন.) মত, অভিপ্ৰায় ।

মৰ্ম্মপূত্ (বি) মন্ত্ৰেবে পৰিজ কৰা ।

মৰ্ম্মিদ্ (স.ন.) মন্ত্ৰণা কাৰ্য্য, মন্ত্ৰিব ধৰ্ম্ম ।

মাকালে খা (স.খা.)অভাবত পৰ,ভাৰ
আকালত পৰি কষ্ট পা ।

মাটি হ (অ. খা.) নষ্ট হ, চাবথাৰ হ,
মাতিব নোমৰা হ ।

মাটি কৰ্ (স.খা.) নষ্ট কৰ, পানী কৰ ।

মাটি খা (অ.খা.)মাটি দখল কৰ ।

মাটি দে (স.খা.) মৰিলে কবৰ দে, পুতি
খ ।

যাটি ল } নৌচব পাচেত হাতত
যাটি পানী ল } যাট বঁহি পানীবে খুই
ভুত কব ।

যাটিমাহুহ (স. শ.) নিচেই হোজা
মাহুহ, সবল মাহুহ ।

যাতঃবব্ (বি) যুধিষাল, বিখ্যাত ।

যাতাল (বি) মদখোয়া, হুবা পান কবা ।

যাত্তাযা (স. শ.) দেশাভাষা ।

যানেবহে (ক্রি বি) সন্মানেবে সৈতে ।

যাকাতা (স. শ.) সত্য যুগব এখন বজা,

(বি) পূৰ্বকালব, পূৰ্বণ, প্রাচীন,

যেনে যাকাতা দিনব পৰা এই

কাম চলি আহিছে । [৭ বিভাগ ।

যাক্কা (স. শ.) কমা, সহন, দোষ

মিট্‌য়াত্ (স. শ.) বিবাদত মিটা কাধা,

সমিল মিলতা ।

যিতাচাব্ (স. শ.) নিয়মিত আচরণ,

বিধিযত ব্যবহার ।

যিলিজুলি (ক্রি. বি.) মিল হৈ, এক হৈ ।

যুকলি কুব. (অ. ধা.) পোঁচাচাব কব্ ।

যুখ্. ওলমা } (অ. ধা.) অসন্তোষ

যুখ্. ওফোন্না } তাবধব ।

যুখ্. (স. শ.) মুখব শোভা, মুখব কান্তি ।

যুখ্. ওল (স. শ.) সমুদায় মুখ, বদন ।

যুখত্. মে (স. ধা.) ধা বা চাকি চা ।

যুখ্. বুজা (অ. ধা.) তর্ক কব, বাক-বুদ্ধ কব,

যুখ্. চাই ওতা (অ. ধা.) মবা মাহুহব

স্বাধ কবি ভুতি হ ।

যুখ্. মালিহা (স. শ.) মুখেতে কোনো
কাম কবি পেলে, বা, মুখব চতুৰতা ।

যুখ্. কথা (স. শ.) 'মহা' মায়াব দিয়া
কথা, প্রমাণ নোহোতা কথা ।

যুখ্. ফালি ক (স. ধা.) কেঁবা ভাজি ক,
সলসলিয়াটৈ ক ।

যুখ্. সগা (অ. ধা.) সন্মায় থোতা বস্ত
এবি আন বস্ত ধা ।

যুখ্. নাপা (অ. ধা.) যান্তি হোয়াব বা
সঠায কবাৰ আণা নাপা, আগন্তক

নেদেখ ।

যুখ্. মে (অ. ধা.) আগন্তক হ, নেদেখা
অবস্থাৰ পৰা দেগা হ । [৮ ।

যুখ্. দি উঠ (অ. ধা.) উদগতি কব, ভাঙব

যুখ্. দোৰা (স. ধা.) সেৱা কব মানা কব ।

যুখ্. পাত্. } (অ. ধা.) ওলাব বা কব

যুখ্. পাতিল } আগন্তক হ, কাৰ্য্যব

ভাব গ্রহণ কব ।

যুখ্. পাত কব (স. ধা.) মনোযোগ দি কব

যুখত্. উঠ (অ. ধা.) সাহ পা, লাই পা ।

যুখত্. টাকোন্ মাৰ্ (স. ধা.) তাকব

অপকাৰ কব ।

যুখত্. (স. শ.) দুই দণ্ড, দিন আক
হুতিব দ্বিশ ভাগব এভাগ কাল ।

যুতসজিবনী (স. শ.) যি বিদ্যাব

বলেবে মবা মাহুহ পুনৰ জীৱন

প্রাপ্ত হয় ।

যেইমবা (বি) যব ভাজব আক গুহ,

যেনে - ভূমি মেটমরা ভাব লৈ' কলৈ যোৱা ? [শক্তি ।
 যেথা (স. শ.) বৃদ্ধি, ধাৰণা, স্ৱৰণ
 যেনীমহ (স. শ.) সবহ গাখীৰতী মহ ।
 যেব্গোম্ (স. শ.) গোম সাপ, ই বেচি
 আহাৰ কৰিলৰচৰ কৰিব নোৱাৰে;
 এতেকে তেনে মাজুহ (উপহাস) ।
 যেহ্ৰাপি (স. শ.) পৰ্ব্বতী, প্ৰতিমা-
 ওপৰত দিয়া ঘূৰণী । যেব ।
 য়েজ্জদেশ (স. শ.) যবন-দেশ, অন্ত্যজ
 জাতিৰ দেশ. হিন্দুধৰ্ম নচলা দেশ ।
 যোগল (স. শ. যাং) মজলীয়া দেশৰ
 বা মজলীয়া দেশত ওপজা ।
 যৌলবী (স. শ. যাং) মছলমানৰ পণ্ডিত ।
 যৌলিক্ (বি) মূল সৰ্বস্বীয় ।

অৰ্হ ।

যম্-বাউনা (স. শ.) যমৰ নগৰত দিয়া
 শাস্তি, দুৰ্বোৰ শাস্তি ।
 যংকিকিং (বি) অলপ, কিকিং ; (ক্ৰি.
 বি.) অলপ পৰিমাণে ।
 যখাসৰ্কখ (ক্ৰি. বি.) সমুদায় সম্পত্তি,
 তাৰং সম্পত্তি ।
 যুগধৰ্ম (স. শ.) যুগ অচুয়াৰী ধৰ্ম অৰ্থাৎ
 সত্য যুগত ধৰ্ম ৪ পাদ, ত্ৰেতাতে
 ধৰ্ম ৩ পাদ আৰু পাপ ১ পাদ,
 দ্বাপৰতে ধৰ্ম ২ পাদ আৰু পাপ ২
 পাদ, কলিতে ধৰ্ম ১ পাদ আৰু পাপ
 ৩ পাদ ।

যুগি পোতা দি(ক্ৰি. বি.) পোতা যোচবা
 দি, ডিগ্ৰি যুচবি ।
 যুখা (স. শ. হিং) খোৱাৰ অবশিষ্ট ভাগ,
 খাই এৰা অংশ ।

অৰ্হ ।

যংলগাই ক (স. ধা.) অকাষিগা কথা
 জোৱাদি ক, সাধাৰণ কথাত জোৱা
 দি ধুনীয়াকৈ ক ।
 বাতিসেৱা (স. শ.) এবিধ গুপ্তভাবে
 বাতি দেৱতা পূজা কৰা বীতি ।
 বাতিধোৱা ভকত (স. শ.) কোনো
 ধৰ্ম্মানুসাৰে জাতিভেদ নোহোৱাকৈ
 মাজবাতি অখাত ভোজন কৰা
 ভকতৰ এখেল, অনাগাৰী লোক ।
 বাফনী বেলি (স. শ.) দাব যোৱা
 বেলি, গধূলি সময় ।
 বাধ্বেছ (স. শ.) ইচ্ছাধেছ আকাশত
 ওলোৱা কেইবা বৰণীয়া বৈক
 বেখা বিণেষ ।

বাম্ বাইজ্ } (স. শ.) বামচন্দ্ৰ বজাৰ
 বাম্ বাজ্য } শাস্তিময় বাজ্য শাসন,
 শাস্তিময় শাসন ।

বাষ্ট (স. শ.) বাজ্য, দেশ । [কব ।
 বাষ্ট কব্ (স. ধা.) প্ৰচাৰ কৰ, ঘোষণা
 বৈ বৈ বা (অ. ধা.) উপচি বা ।

অৰ্হ ।

লঘিমা (স. শ.) লঘুতা, স্নায়ব ।

লক্ষ্যকৰণ (স. খ.) সংক্ষেপ কৰণ, হ্রাস বা ত্যক্ত কৰণ।	লুটনাট্ট (স. খ.) হুট, বজবে লোকৰ খন-বস্ত্ৰ হৰণ।
লঘু হ (অ. খা.) পাতল হ, লাক্ষিত হ, অপমানিত হ।	লোকলী পক্ষা (স. খ.) লালী নিহিগা এবিধ পক্ষা।
লকা বা } সমূলি নষ্ট কৰ। লফা ল }	লোকনিম্ম (স. খ.) লোকে কৰা কুৎসা, বাহুহৰ মুখত ওলোৱা গৰিহণা; চূৰ্ণাম।
লক্ষ্য লাঘুট (বি) বিশুদ্ধ, লক্ষ্য তক্ষ্য সানমিহলি, ছিত্তিভিন্ন।	লোকাচাৰ (স. খ.) বাহুহে কৰা বাহুহাৰ লোকাৰণা (স. খ.) লোক সমূহ, বহু- মাত্ৰৰ আগমন।
ল-ল স-স কৰ (স. খা.) মিত্ৰ ভাবে বৰটক আলাপ কৰ, মিত্ৰ ভাবে ফুচুলা।	লোমশ্ (বি) বহুলোম মুক্ত, অনেক নোম থকা, (স. খ) এজন মূনিৰ নাম [খণ্ড।
লাংখাই পৰ (অ. খা.) ভাগৰ লাগ দীঘল দি পৰ, দীঘল হৈ শুই পৰ।	লোউ (স. খ.) চপৰা দলি, হাতেৰে ‘নেকে’ কৰা মাটি, শিল বা ইটাৰ ক্ষয়।
লাই লেচাই (স. খ.) আসাম বজা গদা- ধৰ সিংহৰ ছুজনা পুতেকৰ নাম, হুতগীয়া হুগন মাথোন লৰা।	লুনি (স. খ.) কুক-পাতৰৰ মুক্তত কুমত্ৰণা দিওতা, (বি.) হুট।
লাচাৰ্ (বি) উঠিব-লবিব নোহোৱা, শক্তিহীন।	লতাৰী (স. খ.) এল বহুৰ জুবিকাল।
লাঞ্চেপাতে (ক্রি. বি) দালেমুৰে, তেনেট, কে নো বস্ত্ৰৰ সমূলি নেবাটক।	লকাকোৰ্ (স. খ.) লকাৰ্ৰৰ ঠাল, অভিধান।
লাঠীয়া (বি) হুট, অসত।	ললাগ পাটি (স. খ.) ললপাৰ পৰা হোৱা ঘোৰ।
লায়েক্ (বি) উপবৃক্ত, সক্ষম, যোগ্য।	ললাপ পাটি লাগ্ (অ. খা.) ললাপ কৰাৰ পৰা অকাষিলা হ।
লালস্ } (স. খ.) লোভ, স্পৃহা। লাল্‌সা }	লাক্‌সিন্ধু (স. খ.) আৱতী ঠিকোতাই শিঙা লক্ষ্যৰ বাল। আক সিন্ধুৰ কোট।
লিঙ্গা (স. খ.) লাভৰ ইচ্ছা, কাৰ্য্য, পাৰলৈ ইচ্ছা, অভিলাষ।	
লুজা (স. খ. বাং) বহুলমানে শিঙা জিৰিভিত্তি বস্ত্ৰ।	

শাবীপুৰা (অ. খা.) শ্ৰেণী পুৰোহিতা ;
কোনো লোকৰ অবিহনে সেই
ঠাই লোৱা, সমান হৈ বহা।

শিবিব্ (স. শ.) সেনা বা কোঁজ থকা
ঘৰ। [সকলোৱে জনা।

শিব্‌ভুটা (বি) শ্ৰমিক, শ্ৰম্যাত,
শিব্‌শিৰাই উঠ্ (অ. খা) ধনত জিক-
জিকাই উঠ, জাবত কঁপি উঠ।

শিবত্‌ ভুলি ল (স. খা.) বুৰত ভুলি ল,
সন্মানেৰে বুৰত ল, সাহ দে, লাই
দে। [নাম।

শিবোনাম্ (স. শ.) চিঠিৰ ওপৰত লিখা
শিলব্‌ খুট } (বি) স্থিৰ, নিশ্চয়,
শিলব্‌ বেথা } গহীন।

শিয়নিত্‌ শোৱা (বি আনৰ শ্ৰম বা
অৰ্থৰ ওপৰত লুপ্ত ভোগ কৰা ;
টেকৰ, কিৰ্ণিণ।

শীতল্‌ সন্নিপাত্‌ (স. শ.) এবিধ সাং-
ঘাতিক জৰ, এই জৰত বাহিৰে
গাটো চেছা কিন্তু ভিতৰত গোৰণী
আক দাহ হোৱা অৱস্থা।

ভুকানী অপেশৰা (স. শ.) এজনী বৰ্গৰ
নটিনী, এওঁ মাহুহক পালে মাহুহ
ভুকাই বীণাই বায়।

ভুনাভদি মাহুহ্‌ (স. শ.) শাখাৰ মাহুহ,
পাত গুণ নথকা মাহুহ।

ভুধি সবাহ্‌ (স. শ.) শুক হবলৈ দিয়া
লবাহ, সতান ওপজা-অশৌচৰ
বাদে দিয়া সবাহ।

ভুদে অভুদে (ক্ৰি. বি.) জনা নজনাকৈ।
ভুডাচাব্‌ (স. শ.) পৰিহৃত আচৰণ।

শেহাই-ফোপাই (ক্ৰি. বি) ভাগৰুৱা
হৈ, কোনো বস্তু পাবৰ আশাৰে
কোৰেৰে আহি।

শোধ্‌ (স. শ.) ধুণ, ধাৰ ; হিংসা।
শোধ সোঁৱৰা (স. খা.) প্ৰতিশোধ দে,
ধাৰ শুদ্ধ, প্ৰতিহিংসা কৰ, প্ৰতি-
কাৰ কৰ। [ভাৰ-ভেঁটা।

শোধনী ভাৰ্‌ (স. শ.) ছোৱালী খোজা
শ্ৰীপক্ষ্মী (স. শ.) মাঘ মাহৰ শুক্লা
পক্ষ্মী, এই পক্ষ্মীত সবৰঙী
পূজা হয়।

অ।

যট্‌কায্‌ (স. শ.) বজ্জন, বাজ্জন, অধ্যয়ন,
অধ্যাপন, দান আৰু প্ৰতিগ্ৰহ—
এই ছয়বিধ কাম ; তদ্ব্যতীত—
মোহন, স্তম্ভন, বশীকৰণ, বিদ্বেষণ,
উচাটন আৰু মাৰণ এই ছয়বিধ
কাম।

যট্‌চক্ৰ (স. শ.) বেহৰ ভিতৰত পছ-
ফুলৰ আকাৰে হটা চক্ৰ আছে
যেনে—মুলাধাৰ (শুক্ৰ দাবৰ
চতুৰ্দল পদ্ম), বাধিষ্ঠান (আত্মাৰ
আধাৰ লিঙ্গমূলৰ যট্‌চক্ৰ পদ্ম),
হৰিপূৰ্বক (নাভিৰ দশদল পদ্ম),
অনাহত (হৃদয়ৰ দ্বাদশ দল পদ্ম),

বিত্ত (কঠিব বোড়ণ দল পদ্য)
আক আক্সা (কুব মাজত
বিদল পদ্য)।

বড়বৰ্গ } (স. প.) কাম, ক্ৰোধ,
বড়বিপু } লোভ, মোহ, মদ
(অহঙ্কার) মাৎসৰ্য্য (পৰস্পৰ
কাতৰতা)—এই ছয় বিপু।

বাড্‌মেল্ (স. ধা.) বুঝোৎসৰ্গিক উৎসৰ্গ
কৰি বাঁড়পক মেলি দে ; তদাৰক
নকৰি উচ্চাচুসাৰে কুঁৰিবলৈ বা
খাকিবলৈ এৰি দে

বোডণ লান্ } (বি) বোল সংখ্যা
বোড়নী } পূৰক ; বোলটা বস্তু
দান কৰা আৰু বিশেষ, যেনে—
ভূমি, আসন জল, বস্ত্ৰ, লীপ, ময়,
হামোল, ছত্ৰ, গজ, মালা, নং
পয়া, খৰম, গজ, সোণ আৰু ৰূপ
এই বোল।

বোড়ণাজ (স. প.) গুগড়ল, সবলকাঠ,
আচুকাঠ, তেজপাত, চন্দন কাঠ,
মুগন্ধবালা, আগৰ কাঠ, কুড়,
গুড়, ধুনা, মুঠা, শিলিখা নখী, লা,
এটা মাংসী, আৰু শৈলজ—এই
বোল বিধগজ ত্ৰয়োবে প্ৰস্তুত পূৰ
বোড়ণ মাক্কা (স. প.) দোবী, পদ্মা,
শচী, মেধা, সাবিত্ৰী, বিজয়া,
জয়া, পুষ্টি, শাক্তি, বৰা, ব্ৰাহ্মী,

দেবসেনা, ধৃতি, তুষ্টি, আত্মদেহতা
আৰু কুল দেহতা—এই বোল
দেবী।

অ।

সাঁচত বৰা (বি) সাঁচ বহুত দি
তৈয়াৰ কৰা।

সংক্ৰামক্ (বি) এঠাইৰ পৰা আন
ঠাইত প্ৰবেশ কৰা ; এজনৰ পৰা
আন জনক ধৰা, খোঁচৰা।

সংঘটন } (স. প.) ঘটনা, মিল, যোগ,
সংঘটনা } একত্ৰ হওন।

সংঘটিক্ (বি) মিলিত, যোজিত।

সংঘঙ্গ. (স. প.) ঘৰণ, ঘটন, পিছন,
হুঁহন।

সংঘৎ (স. প.) বছৰ, বিজ্ঞানাদিত্যৰ জাৰ
প্ৰচলিত লক, এইলক ইষ্ট জন্মৰ
৫৭ বছৰৰ পূৰ্বে আৰম্ভ হৈছে।

সংঘবন্ (স. প.) নিবাসন, লমন, সাধবণ।

সংঘযী (বি) ইন্দ্ৰিয় সংঘৰ যুক্ত,
নিঘৰব ; (স. প.) যোগী, যুনি।

সংজব্ (স. প.) সম্পৰ্ক, সংঘ, সংযোগ।

সকাল্ (স. প.) কালনা, লবচৰ, লবোৰা
কাৰ্য্য।

সকীবন্ (স. প.) প্ৰাণ বৰা কাৰ্য্য, অৰাক
জীৱোৰা কাৰ্য্য ; সকীবনী (কী)।

সংকাব্ (স. প.) সংক্ৰিয়া, লবচৰ।

সদয় (স. প.) সদায়।

সদৰ্শ্ (বি) সূচ্য, প্রদান ।

সদস্য (স. শ.) তালমন্ড, ভালবেয়া ।

সদন্ত (স. শ.) সভাসদ, সমজুয়া
মেলুঠৈ ; বজ্ঞ ঠাইত বিধি লোৱা
ব্রাহ্মণ ।

সন্তপ্ত (বি) সন্তাপ পোৱা, সন্তাপিত,
উত্তপ্ত, বেজাৰ পোৱা, তাপিত ।

সন্মানিত্ (বি) পূজিত, সমাদৃত ।

সন্মিলন (স. শ.) সংযোগ মিলাকাৰ্য্য,
লগলাগন । [পিণ্ড বাৰ ; জাতি ।

সপিণ্ড (স. শ.) সপ্ত পুৰুষলৈকে সমান

সৰ্বৰ (বি) একে জাতীয় ; সমান বৰ্ণ,
একে ঠাইৰ পৰা উচ্চাৰিত বৰ্ণ ।

সৰিতা (স. শ.) সূৰ্য্য ।

সমৰ্শন } (স. শ.) হিৰ কৰণ, দৃষ্টি-
সমৰ্শনা } কৰণ, নিশ্চয় ।

সমৰ্শিত্ (বি) হিৰ কৰা, বিবেচনা
কৰা । [সময়তে হোৱা ।

সমসাময়িক্ (বি) সমকালৰ, একে

সমাদা (স. শ.) নিশ্চিতি, অন্ত, শেষ ।

সমাবৰ্ত্তন (স. শ.) উলটি অহাকাৰ্য্য,
ব্রহ্মচৰ্য্যৰ পাচত গৃহস্থ ধৰ্ম্মত
প্ৰবেশ ।

সমিধ্ (স. শ.) এবিধ বজ্ঞ কাঠ ।

সম্পাদ (বি) সম্পাদন কৰিবৰ যোগ্য ;
বি প্ৰভিজ্ঞায় কোনো ক্ৰিয়া সাধন
উদ্দেশ্য । [সাধৰণ ।

সম্বব্ (স. শ.) ইন্দ্ৰিয় সংযম, দমন ;

সমজ্ঞা (স. শ.) সঁজুলি, আহিলাপাতি ।

সৰ্ভ (স. শ.) নিয়ম, প্ৰভিজ্ঞা ।

সত্তা (বি) অলপ মূল্যৰ, কমবেচৰ,
যবগ নোহোৱা । [সখা ।

সহচৰী (স. শ.) সহধৰ্ম্মিণী, ভাৰ্য্যা ;

সহানুভূতি } (স. শ.) আনৰ দুখ-দুখ
সহানুভব } দেখি ভেনেকুৱা বোধ,
সহবেদনা ।

সহনয় (বি) উদাৰ মনৰ, সংচিন্তৰ ;
(স. শ.) পণ্ডিত, বিদ্বান ।

সক্ষম্ (বি) ক্ষমতামুক্ত, পাৰগ, শক্তিমন্ত ।

সাজা (স. শ.) শাস্তি, দণ্ড ।

সাজিয়াটি (স. শ.) এবিধ খাব মাটি ।

সাত্ত্বলগীয়া সক (বি) বহুত সক, অনেক
বয়সৰ কৰ্ম ।

সাত্ত্বগুণা } (স. শ.) বহুগুণ, বেচি

সাত্ত্বজ্ঞে যা } পরিমাণ, অধিকভাগ ।

সাধি অহা (বি) পূৰ্ণ অনুষ্ঠিত কৰ্ম
অল্পসাৰে দুখ-দুখৰ অধিকাৰী
হোৱা ।

সাবন্ (বি) সূৰ্য্য উদয়ৰ পৰা আকৌ
সূৰ্য্য উদয়লৈকে জ্যোতিষযতে
এক সাবন দিন হয় ; দিন-ৰাতি ।

সাবন মাহ—জিহ সংখ্যা বৃত্ত দিন-
ৰাতিৰ মাহ ।

সাবিজী (স. শ.) সূৰ্য্যৰ অধিষ্ঠাত্রী
দেৱতা, গায়ত্ৰী, বেদ-মন্ত্ৰ ।

সাবেক্ (বি) পূৰ্ব্ব, অনেক দিনীয়া ।

সাৰাংশ (বি) নিশ্চিত, সন্নিহিত ।

সামঞ্জস্য (স. প.) উপযুক্ততা, উৎকৰ্ষ,
প্রাধান্য ; মিল, সমতা, সমানতাৰ ।

সাম্য (স. প.) সমতা, তুল্যতা, ঐক্য,
সাদৃশ্য । [সমকীয় ।

সাক্ষাৎজনিক (বি) সকলোলোক-
সাক্ষাৎজনিক (বি) সৰ্বলোক বিদিত,
সকলো ঠাইত বিখ্যাত, পৃথিবীৰ
সকলোৰে পৰিচিত ।

সিদ্ধপীঠ (স. প.) একলাখ বলি বা কাটি
সংখ্যক হোম আদি হোৱা ঠাই,
সিদ্ধ স্থান ।

সিপুৰি (স. প.) পৰলোক ।

সিকলিয়া হ (অ. ধা) মৃত্যু হ, পৰলোক
প্রাপ্তি হ ।

সীমন্তোন্নয়ন (স. প.) গৰ্ভাৱতী তৰো
তাৰ চতুৰ্থ, ষষ্ঠ বা অষ্টম মাসত
কৰা সংস্কাৰ নিষেধ ।

স্বকীৰ্ত্তি (স. প.) স্বখ্যাতি ।

স্বকৃতি (স. প.) সংকল্প । [স্বাধিক ।

স্বকণী (বি) ভাগ্যবান, পুণ্যবান,
স্বপ্ৰসন্ন (বি) স্বন্দৰ মতি, স্বন্দৰ নিগাণ ।

স্বদৃশ (বি) স্বন্দৰ, সুশ্ৰী ।

স্বপথ্য (স. প.) বোগীৰ আচাৰ, পীড়া
নশ্তা আচাৰ ।

স্ববিধা (স. প.) সচপাৰ, সুযোগ ।

স্ববিচাৰ (স. প.) উত্তম বিচাৰ, পক্ষ-
পাত নোহোৱা মীমাংসা ।

স্বভাৱ (বি) সৌভাগ্যবুদ্ধি, ভাগ্য-
বত্তী, (স. প.) ঐশ্বৰ্য্যৰ ভনীয়েক
আৰু অৰ্জুনৰ ভাৰ্য্যা । এওঁৰ পৰ্বত
অভিহাৰ্য্য নামে মহাবীৰৰ জন্ম হয় ।

স্বষ্টি-সাক্ষি (স. প.) তত্ত্ব, ধৈৰ্য্য, চেষ্টা,
স্থিৰতা, যেনে—বনৰ মাটৰত
অলপো স্বষ্টি সাক্ষি পাবলৈ নাই ।

স্বশাসন (স. প.) ভালকৈ দমন, নিয়ম
দৰে পালন কৰা কাৰ্য্য, স্বশাসিত
(বি) ভালকৈ দমন বা পালন
কৰা ।

স্বশোভিত (বি) আশ্ৰয় শোভাবুদ্ধি,
স্বন্দৰ কৰ্মে প্রকাশিত ।

স্বশ্রী (স. প.) সন্নিহিত মিঠা হোৱা,
স্বত্ব মধুৰ ।

স্বস্থ (স. প.) মেৰুদণ্ডৰ বাহিৰে ঈড়া
আৰু পঙ্গলা নাড়ীৰ মাজত থকা
নাড়ী বাহেৰ ।

সেৱা জাননী (স. প.) শুক বা ব্রাহ্মণক
কোনো কথা জনাবলৈ সেৱা কৰি
দিয়া বস্তু ।

সেতুবন্ধ (স. প.) ভাৰতবৰ্ষৰ দক্ষিণ
মূৰৰ পৰা লঙ্কাদীপলৈকে জানী
—লগা পৰ্বত শ্ৰেণী ।

সোটেমোচ (বি) লেট সেউ, লেহু
স্ফেট, অদৃঢ় ।

সোণখটোৱা (বি) সোণ লগোৱা, যেনে
—কপৰ থাকত সোণ খটোলে
মূল্যবান হয় ।

ভবন্তক্ (স. শ.) ঐক্যকৰ ভূষণ-মণি,
মণিবহু ।

অজাতি (স. শ.) নিজৰ শ্ৰেণী, স্বজন ।

অজাতীয় (বি) নিজ কুলৰ, নিজ শ্ৰেণীৰ ।

অদেশ (স. শ.) নিজ দেশ, অন্ন ভূমি ;

অদেশী (বি) নিজ দেশৰ, নিজ

দেশত থকা ।

অধা (ভা. অবা) পিতৃলোকৰ উদ্দেশে

দিয়া জলপিণ্ডাদিৰ মন্ত্ৰ ।

আহু (স. শ.) হুহুতা, নিবোগ্ৰিভা,

আবোণ্য ।

আহা (ভা. অবা) দেৱতাৰ উদ্দেশে

অৱিত্ত দিউ দিয়া মন্ত্ৰ ।

হ

হজ (স. শ. বাং) মহলমানৰ তীৰ্থ ভ্ৰমণ

কাৰ্য্য ; হজ কৰ—তীৰ্থ ভ্ৰমণ

কৰ্ ; কিনো হজ কৰিছ (নিন্দা-

ৰ্থে) ; হাজী—হজ কৰোঁতা ।

হজৰং (স. শ. বাং) ভাৰ্য্যৰ লোকক

সন্মানৰে কোৱা কথা ।

হয়গ্ৰীব (স. শ.) দৈত্য, এই দৈত্যো

ব্ৰহ্মাৰ চৌপনি অৱস্থাত বেদ

হৰণ কৰা বাবে বিক্ৰমে সংসার-

ভাবত এওঁক বধ কৰে ; বিক্ৰম

অৱতাৰ বিশেষ ; হুসিংহ অৱতাৰ ।

হয় দে (স. ধা.) আনৰ কথাত "হয়"

বুলি সম্মতি প্ৰকাশ কৰ ।

হৰগৌৰী (স. শ.) শিবহুগী, মহাদেৱ
আৰু পাৰ্শ্বভী ।

হস্তান্তৰ (স. শ.) আনৰ হাত, আন

মাহুহৰ অধিকাৰ ।

হী-তেন্তকা (অ. ধা.) নাটনিৰ হুখত

কাভৰ হ, অভাবত চিত্তিত হ ।

হাবাকাৰা কৰ্ (অ. ধা.) হুখত বা

অভাৱত পৰি অস্থিৰ হৈ কৰ ।

হাড়পলা (অ. ধা.) মৰ, প্ৰাণ এৰ ।

হাড়গুটি কৰ্ (স. ধা.) সংকাৰ হ,

"সংকাৰ" চোৱা ।

হাড়ক মাটিকৰ্

হাড়ক মাটি তেওঁক

পানীকৰ

(অ. ধা.) বহিবুজি

কাৰ কৰ, অতি-

বিক্ত পৰিভ্ৰম

কৰ ।

হাতত্ বন্ গজ (অ. ধা.) অনেক কালৰ

পূৰ্বে বৃত্ত হ, বৃত্ত হোৱা অনেক

দিন হ ।

হাড়লৈকে চিন (স. ধা.) শব্দৰৰ ভিতৰ-

লৈকে চিন, স্বভাৱ-চৰিত্ৰ আদি

সকলো জান ।

হাটে-বাটে (ক্রি. বি.) বাটে-পথে,

হাটে-বাটে } বাটে-বাটে, যন্তে-তন্তে ।

হাততৰি থো (অ. ধা.) হাততৰি থুই

ভলপান থা, জলযোগ কৰ ।

হাত মাৰি থাক (অ. ধা.) এলোহুৱা হ,

কাৰ্য্যকাজ নকৰ ।

হাতত্ থব্ (স. ধা.) কোনো কাৰ্য্য

কৰাত অৰা থে

হাততে হেবা (অ.খা.) সাধখানে বখাটে।
নাই কিয়া হ ।

হাতব্, তলত্, বাথ্ } (স. খা.) নিজব

হাতব্, মুঠিত বাথ্ } অধীনত বাথ ।

হাতে ভবিযে ধব্ (স. খা.) কাবো
কোকালি কব, কাকুতি-মিনতি
কব ।

হাতে-হাতে ধব্ (স.খা.) কোনো বেয়া
কাম কবি থাকোতেই ধবা পেলা,
যেনে—চোরটো হাতে-হাতে
ধরিলো ।

হাত্, পে (অ.খা.) কবিবলৈ ধব, হো ।

হাতত্, ল (স.খা.) গ্রহণ কব, কবিবলৈ
আবদ্ধ কব ।

হাত্, ধো (অ.খা.) স্পর্শক এব ।

হাত্, মাৰ (স.খা.) তুল বা চেপব পৰা
লাভ কব ।

হাত্, ডিগ্ (অ.খা.) কাম কবার সজুলি
নাই কিয়া হ, কাষত সহায়
কৰোতা নাইকিয়া হ ।

হাত্, দাং (অ. খা.) প্রহাৰ কবিবলৈ
সাজু হ ; ধাবলৈ এব ।

হাত্, ধব্ (অ.খা.) কোনো বস্ত দিয়াত
কম কব, দিয়াত টান হ, ডাকব
কৈ দে ।

হাত্, এবি দে (স.খা.) দিয়াত ঢিলা হ.
দিবলৈ উজু হ ।

হাত্, বলী (বি) দানী, দানবীল ।

হাত্, লবা (বি) পৰব বস্ত লোৱা, চুব
কৰা । [লোক বা বস্ত ।

হাতব্, তলুৱা (স. খ.) নিজব পরিচিত

হাতব্, বলি (স. খ.) উপাৰ্জন কবিব
পৰা বস্ত, জুজ বা সাধাৰ বস্ত ।

হাতলৈ চা (স.খা.) কোনো বস্ত পাবলৈ
আশা কব ।

হাৰো বিৰো (অ.খা.) শোকত বিহ্বল হৈ
কোঢ়াল কব্ ।

হাবামব নেওব্ (স. খ.) দুজন, (বি)
অঘাইতঃ, দুট ।

হিচাপি (বি) হিচাব যতে চলা, অধিক
বাৰ নকৰা, মিতবায়ী ।

হিয়াধুন (অ.খা.) হিয়া থাকুব, হিয়া হ
জুজুয়া ।

হুবহ (বি) অবিবল, ঠিক, সইলাথ,
(ক্রি. বি.) সেই নবে, সইলাথে ।

হুৱাহুৱা (স.খ.) হলহুল, ভোলপাব ;
বেজাব আক ওয়ত কৰা গোলমাল ।

হুৱাহুৱা লাগ্ (অ.খা.) কল্মা-কটা কবি
হাইউকমি কব ।

তব্, যুব (স. খ.) "হুৱা সুবা" চোৰা ।

হুদকল } (স.খ.) বুকব কপনি, অতঃ-

হুদিকল } কৰণ কপি উঠা কথা ।

হেচ টেপ কব (স.খা.) এটাক কব আন-
টোক বেচিকৈ দে, অজুবিধা দে,
"কপাত কব ।

হেতাওপবা কব্ (অ. খা.) কোনো বস্ত
পাবলৈ জোটা-পোটা কব ।

হেব্, কেব } (বি) ওজনব অলপ
হেন্, কেব } কমবেচ ।

হেবা (অ.খা) সোধোন কৰা হাত, যেনে
—হেবা, তুমি ইয়াতে আছা ।

হেল হৈচ } (জা. অ.খা) কোনো

হেলো হৈচো } গধুব বস্ত টানি নিওতে
সত্ৰাসাত ।

আদালতত ব্যবহৃত আৰু কিছুমান আৰবী, ফাৰ্চী আৰু ইংৰাজী শব্দাবলী।

অ

অহু—চৰকাৰী মাৰপিট আদি ঘটনাৰ
দিন The day of occurrence
of offence.

অছি—মৰা মাহুৰৰ সম্পত্তি বন্ধা
কৰোঁতা, Executor.

অনাৰেবী মেজিষ্ট্ৰেট—বিনা বেতনে
বিচাৰ কৰোঁতা, Honorary
Magistrate.

অফিচ—কাৰ্য্যস্থান, Office.

অঙ্গপত্—অবশ্য, Surely.

অচিহ্ননামা—সম্পত্তি বিতৰণ কৰা
উইল-পত্ৰ, Will.

অহংক—নিৰ্কোণ, অজ্ঞান, Stupid.

আ

আইন্—ব্যৱহাৰ শাস্ত্ৰ, বিধি, Law.

আওয়াজ্—শব্দ, Sound (as of
firing).

আকেল্—বিবেচনা, বুজা শক্তি,
Power of understanding.

আদমী—মাহুৰ, Man.

আপীল্—ডল আদালতৰ বিচাৰৰ
হুকুমৰ বিৰুদ্ধে উচ্চ আদালতত
কৰা বিচাৰৰ আৰ্জনী, Appeal.

আপীলেট্—যি আপীল কৰে, আপীল
কৰোঁতা Appellant.

আপোচ্—মিটাই দিয়া, উভয়ে সম্মত
হোৱা, By mutual agree-
ment, to settle compro-
mise. [Regret.

আপ্চোছ্—পৰিতাপ, দুখ, বেজাৰ,
আব্কাৰ্—মাদক দ্ৰব্য বিক্ৰী
কৰোঁতা, one who sells
intoxicants.

আব্কাবী—মাদক দ্ৰব্যৰ ওপৰত
লোৱা মাদুল বিভাগ, Duty
levied on distilleries.

আবাদ্—চহোৱা মাটি, cultivated
land.

আম্বোক্তাব্—সমুদায় বিষয়ত
ক্ষমতা পোৱা লোক, An officer
invested with powers to
act in all matters.

আম্বোক্তাব্, নামা } অধিকাৰ পাবলৈ
আম্বোলনামা } হুকুম-পত্ৰ, A
written authority to
take possession of land
or other property.

আমানত—টকা জমা রাখা, Deposit.
আমীর, ধনী, বরলোক, মহলমানী
বক্স, A great man, the
king of Afghanistan.

আয়না - আঁচী, দাপোন, Looking
glass.

আবজি } দখীল, Petition,
আজ্ঞা } plaint.

আবিল্লা—বাহক, হবকবা Peon,
bearer.

আগুয়েন্ট—মোকদ্দমার বিষয়ে
বিচারকব আগত উভয় পক্ষব উক্তি-
নব বাদানুবাদ, Argument.

আলগ—পৃথক, বেলেগ, Separate

আলামত—চিন, mark, sign.

আলাহিদা—বিভিন্ন, Separate,
different.

আলামী—প্রতিবাদী, অগবীয়া, De-
fendent or accused ;
দেয়াদ, debtor.

আচ্চাব—সজ্জি, আহিলাপাতি,
বধব অস্ত্র আক ধার-তলো আদি,
Implements.

আস্তাবলু ঘোঁরাবক্সা ঘব, Stable.

ই

ইজারা—নির্দিষ্ট জমাত যাদি বন্দো-
বস্ত, Farm, lease, contract,
monopoly.

ইজারাদার - নির্দিষ্ট জমাত যাদি
বন্দোবস্ত করণাতা. Lease-
holder, Farm-er.

ইজাহাব—কোনো ঘটনা প্রকাশ করি
পুলিচব বিচারব নিমন্ত্রে করা
দখীল, আবেদন-পত্র, Deposi-
tion, Statement

ইজ্জত—সম্মান, Respect

ইজ্জতাগার, - সম্মানিত Respected.

ইঞ্চি—পরিমাপ, Inch.

ইঞ্জিন—বাষ্পযন্ত্র, কল, Engine.

ইনকম্ টেক্স—সাহকব, উপার্কনব
ওদবত লগোবা কব, Income-
tax

ইন্টারপ্রেট—এক ভাষাব কথা
আন ভাষাত বুঝাওতা, অনুবাদক
Interpreter Interpreter.

ইনফরম্যাব—সবাদ দিওতা Infor-

ইনফরমেশন্—সবাদ, Information

ইন্স্পেক্টেব—তদ্বাবধাবক, Inspec-
tor.

ইনক্যুপেট দেউলিয়া, Incapa-
ble of paying off debts,
insolvent, bankrupt

ইনাম—বকচিহ্ন, দান, Gift.

ইন্সতাফান্ পরীক্ষা Examination.

ইয়াং দত্ত—সবণ-লিপি, Memo-
randum.

ইচাৰা—সংকেত, Hint.

ইহু—মোকদ্দমাৰ বিচাৰ কৰিব-
লগীয়া বিষয়, Issue, Point
for determination.

উ

উম্ব্—বয়স, Age.

উমেদ—ভাবসা, Expectation.

উল্টা—বিপৰীত, ওভোতা, Con-
trary.

এ

এককাঠা—একেলগ কৰা, Incom-
bination.

একজিকিউটাৰ্—অছি, মৰা মাল্হব
সম্পত্তি বন্ধা কৰিবলৈ নিযুক্ত
কৰ্মচাৰী, Executor, one
appointed by the dis-
eased to administer his
property.

একটিন্—অস্থায়ী, Acting, Offi-
ciating.

একতৰকা—মোকদ্দমাত বাদী বা
প্ৰতিবাদীৰ কালে আপত্তি জনি
হকুম দিয়া, Exparte.

একটিয়াৰ্—কমতা, Power, right.

এক্কাৰ্—স্বীকাৰ, Agreement,
Confession.

এক্কাইজ্—আবকাৰী, Excise.

একুইটেণ্—নিৰ্দোষী বুলি প্ৰমাণিত
হোৱা, Acquittal.

একুন্—মোট, মুঠ, Total.

এগ্ৰিমেন্ট্—চুক্তি, Contract,
agreement.

এজ্—মালি—মুচীয়া, উমৈহতীয়া, এটা-
তকৈ বেছি মাল্হব থকা স্বত্ব,
Joint possession or
tenancy.

এজলাচ্—মোকদ্দমা বিচাৰৰ ঠাই,
বিচাৰালয়, Court.

এজাহাৰ্—“ইজাহাৰ্.” চোৰাণী।

এজেন্ট্—প্ৰতিনিধি, Agent.

এটৰ্ণী—কমতা পোৱা কৰ্মচাৰী, Au-
thorised agent; মোকদ্দমা
তথিব কৰোঁতা উকীল, Solici-
tor, attorney.

এড্ভকেই ছেনেবেল্—গৱৰ্ণমেণ্টৰ
উচ্চ থাপৰ আইন ব্যৱসায়ী, The
highest-Law-Officer of
the Government.

এড্মিনিষ্ট্ৰেটাব্ ছেনেবেল্—আনৰ
সম্পত্তি বন্ধা কৰিবলৈ নিযুক্ত
কৰা হাইকৰ্টৰ কৰ্মচাৰী, Admi-
nistrator-general officer
appointed by the High
Court to administer the
property of others.

এডল্‌টৰী—বিদ্ভাকবোৰা বিযোতৰ
লগত অবিহিত সহবাস,
Adultery.

এড্ৰেচ্—(১) বিচাৰক বা জুৰীত
সম্বোধন কৰি উকীলে কোৱা কথা
Adres made by the
Lawyers to the court
or Jury (২) অভিনন্দন পত্ৰ,
Address

এফাৰ্মেচন্—প্রতিজ্ঞা কৰি কোৱা
Affirmation

এফিডেভিট—শপত খাট দিয়া পত্ৰ
সত্যপাঠ Affidavit

এভিডেন্স—প্রমাণ, proof, evi
dence

এয়াৰিং—কাণৰ অলঙ্কাৰ, Earing

এৰাকট—এবিধ বোম্বুইৰ মূল্য
Arrow Root

এলাক। } অধিকাৰৰ সীমা, bound
এলেকা। } dary.

এচল্ট—হাৰপিট, Assault.

এচাইনী—যি লোকক কোনো বস্তু
হস্তান্তৰ কৰি দিয়া হয় Assignee,
one to whom property
has been assigned

এচেচৰ্—যি কৰ নিৰ্দ্ধাৰণ কৰে,
Assessor, one who fixes
rate of rents.

ত,

এজবদাৰ্—আপত্তিকাৰী, আপত্তি
কৰোঁতা, objector, claimant

এৱাকিং—গমগাত, উদ্ভাৱিত, অহ-
সন্ধান, Acquaintance

এৱাৰ্জিণ্—হক, সত্য ঠিক, true,
reasonable

এৱাপোছ্—সুৰাই দিয়া Retaining
taking back

এৱাৰ্জিচ—উত্তৰাধিকাৰী, Heir-at-
law

এৱাক—আক আন নাম Alias

এলদে—অমৃতৰ পুত্ৰ Son of

এলদাৰ্—গান বাজানোৱা লোক, পাঠিকত,
আগত যোৱা লোক, Instructor,
one who is well up

সক।

এদয়—শপত, Oath.

এফ্—অপৰাধ, Offence

এফ্—কো'ল, শাৰায়, Physi-
cal exercise drill

এফ্—সম্মান, আদৰ, Respect.

এফ্—চুক্তি, Agreement, Con-
tract

এফ্—চুক্তি, Agreement, Con-
tract

এফ্—কনফেচন্—প্রত্যক্ষীকৃত দোষ স্বীকাৰ
কৰা, Confession admission
of guilt by the accused

কন্ডিক্ট—কন্ডী, one convicted and sentenced to imprisonment, convict.
 কন্ডিক্‌চন্—দোষ প্রমাণিত হোৱা, conviction.
 কন্‌ষ্টেবল্—আন্তি বন্ধাব নিযুক্ত কন্‌ষ্টেবল্, constable.
 কন্‌প্লেইন্ট—কোজাদাবী মোকদ্দমা দৰ্খাস্ত, Petition, complaint.
 কন্‌প্লেইনেন্ট—কোজাদাবী মোকদ্দমা কৰোতা, Complainant.
 কন্‌ফাইড্—মোকদ্দমা আপোচে নিশ্চিন্তি, Amicable settlement of a case.
 কমিটি—সভা, Committee.
 কমিচন্—মন্তব্যী, Commission, brokerage.
 কমিচনাৰ—কোনো বিষয় তদন্তকাৰী, ডেপুটী প্রধান কন্‌ষ্টেবল্, Commissioner.
 কন্‌ট্রাক্‌চন্—খাব কৰা, Contracting a debt.
 ক'ট্—আদালত, বিচাবৰ ঠাই Court.
 ক'ট্ ইন্‌স্পেক্টৰ—বি পুলিচ কন্‌ষ্টেবল্ মেজিষ্ট্রেট আদালতত গৱৰ্ণমেণ্টৰ পক্ষে মোকদ্দমা চলায়, Police Officer conduct-

ing cases in a Criminal Court.
 কন্‌ডিচন্—নিয়ম, সৰ্ত্ত, Condition term.
 কন্‌লেট্‌ব—জিলাৰ বাজৰ বিষয়ৰ প্রধান কন্‌ষ্টেবল্, Head Govt officer in a district for revenue purpose.
 কলেজ্—উচ্চশিক্ষাৰ বিদ্যালয়, College.
 কলেৰা—হাইজা বেমাৰ, Cholera.
 কন্‌ট্ৰিবিউ—মালিক পট্টাব দৰে নিয়ম, Counterpart of a lease, যি নিয়মৰ অধিনে লগুতাই পাট্টা আদি গ্রহণ স্বীকাৰ কৰে, Document by which the lessee accepts the lease.
 কাক্—বটলৰ মুখত দিয়া ঠিলা, টান সোপা, Cork.
 কাইদা—নিয়ম, গতি, ব্যবহার Custom, practice.
 কাপ্তেন্—অধ্যক্ষ, Captain.
 কামৰা—কোঠা ঘৰ, Room.
 কাৰখানা—কাৰখানা, কার্যালয়, Workshop.
 কাহিন্—হুজল, Weak.
 কিচ্‌ং—মোজাব কুয়াংশ, portion of a Mauza.

কিনারা—সীমা, boundary.

কুইনাইন্—জন্ম উচ্চাচা উৎস,
Quinine.

কেইনি চাহপানী গবন কবাব পাছ,
Kettle.

কেতা—কত, Piece.

কৈকি—জন্ম গবচ বাকী কটী
Striking a balance ; জন্ম
Explanation.

কোচোহান্ } —গাছোহান্, Coach-
কচোহান্ } man.

ক্রিমিনেল ক'ড—কোজাধারী আদা-
লত, Criminal Court.

ক্রিমিনেল প্রসিডিংস. ক'ড—কণ্ডবিধি
আইন, Criminal Proce-
'dure Code.

ক্রিমিনেল বিচ্-প্রসিডিংস - আদা-
লত, লোকস ঘন-বস্তু নিষ্
কার্যত ব্যয়, Criminal-mis-
appropriation.

ক্য়।

ক্য়ডা—কোচবিদ্য, A draft.

ক্য়ডা বহি—দৈনিক বহি, Daily
book, rough book. [end.

ক্য়ড—কিনাতি, শেষ, অন্ত, Finality,

ক্য়ডা—বিচাৰ বহা চৌক-বহি,
Ledger book.

ক্য়ডা—মহলমান বহা ; পাচ
কৰোতা ; ক্য়ড, A Maho-
medan sovereign ;
cook ; a tailor.

ক্য়ড—নিজস্ব, One's own, special

ক্য়ড হোল্ড—বহাব নিজস্ব উদ্ভাবনাবিত
চলোতা মহল, Estate held
directing under Govt.

ক্য়ডা—ভোজন, আহাব, ভোজ, A
meal, a feast, food.

ক্য়ডা ডালাহ—চুবি বস্তু পাবনে
আগাধীৰ কব আদিত অহুলভাৰ ;
House-search.

ক্য়ড—বাপ বিতা, strike off.

ক্য়ড—ক্য়ডিন—বাপ পকিবক্য়ড, Mis-
tation of names.

ক্য়ডা—মুক্তি, Release, delivery

ক্য়ডা—নাহবোতা, কোজাই ক্য়ডা
বাহক. A sailor, a person
employed is raising
heavy burdens.

ক্য়ড—চাকরি, service.

ক্য়ড—ক্য়ড, হানি, Mischief.

ক্য়ড—ক্য়ডোহান, ক্য়ড, Atten-
tion ; envy, malice.

ক্য়ড—ক্য়ডলক্য়ড, Violation,
lapse.

ক্য়ড—ক্য়ড, ক্য়ড, Hand-
some, very fine.

পুটান্—খৃষ্টধৰ্মৰ উপাসক, Christian.

খেবাজ্—বাৰখ, Revenue.

খেবাজী জমী—খাজানা দিয়া মাটি, Revenue paying land.

খোচ্—নিজে সন্তুষ্ট, pleasure.

খোদ্—নিজে, personally.

খোদ্ হাকিমী—কয়ডা নোহোৱা কথানি জব পাত পেলাবলৈ চেষ্টা কৰা. Unwarrantable assumption of authority.

খোলাচা—অট, In detail, distinctly.

খ।

খজ—খজাতিৰ কিনা বেচা ঠাই A mart.

খজি } এবিধ জামা, বেনিয়ন,
খজি } A Guernsey frock.

খদি } মহাজনৰ কাৰবার ঠাই,
খদি } The place of business of the Mohajans.

খদিয়ান্—খাদিৰ প্রধান মাজ্জ, chief officer of a Gadi.

খতৰ্ণয়েক্ট—ৰাজপতি Govt. ruler.

খতৰ্ণ—খাসনকৰ্তা, Ruler, Governor.

খতৰ্ণ, জেনেৰেল—সৰ্ব্বপ্রধান খাসন কৰ্তা, Governor-General.

খব্লায়েক্—খি মাটিত শত জৰাব নোহোৱে, Barren land; অকামিলা, useless.

খব্ৰাজিৰ্—অহুপস্থিতি, absence.

খাব জিয়ান্—আদালতে নিৰূক্ত কৰা নাৰালকৰ অভিভাবক, Guardian appointed by the court to look after a minor.

খালিচা—খলিচা, A carpet, a rug.

খিনি—খোণৰ মুদ্রা (২১ চিলাং) A coin, guinea.

খিল্টি—খোৰী, guilty; এটা খাফ্ ওপৰত আন এটা খুল্যবান খা খতোৱা, coating of a precious metal.

খিলাচ্—খানীখোৱা পাত্ৰ, A glass.

খেচ্—খাস, Gas.

খোল্জাব্—খোভাময়, Beautiful.

খোমতা—মহাজনৰ কৰ্মচাৰী Agent under Mohajan.

খেষ্টাব্—খৰা, খুত, Arrest.

খ।

খুচ্ }
খোচ্ } খেচী, Bribe.

খ।

খফা—খুঠা, খিঠি, page.

খৰ্কাৰ্—খতৰ্ণয়েক্ট, sarkar, Govt.

চড়া—নৈব ভিতবব বাটি ভাগ, Sand bank.

চহি—স্বত্বত, স্বাক্ষর Signature.

চহিহ্—বোঁকা বাবোঁতা, Groom.

চাহোবান্—আবহ কবা সম্পত্তি officer placed incharge of attached property.

চাহব্—উত্তরীয় বস্ত্র, গাত লোবা, কাপোব, a sheet, specially one use an upper garment; a large piece of cloth square or oblong.

চাকা—টিকটু আদি নথকা কাগজ blank or un stamped paper.

চাপবাছ্—পিয়ন কাহব চিন-চাব, Badge.

চানি—বিত্তীয়বাব, Second; চানি বিচাব—পুনঃ বিচাব, Review.

চাক্‌বিকী—সৰ্গ নথকা বিকী un-conditional sale.

চাকা—দোষব পবা মুক্ত হোবা, To be exonerated.

চাহিল্—একেলগ কবা, মিলিত, Annex to, put up with.

চাৰ্কট্—ব্যায়্যব-কৌশল দেখুওবা কার্য, circus.

চার্জ—দোষীক দোষী বুলি সাব্যস্ত

কবা, charge against an accused.

চাট্—কাষিঅ, shirt.

চাটিকিকেট্—নিদর্শন পত্র Certificate, sanad.

চালিহ্—মধ্যস্থ সভা, Halis, arbitration.

চাবাইহ্—বক্তব্যাদ, praise.

চাবেক্—পূৰ্বব, Former, old.

চিঠা—যি কাগজত মাটিব পৰিমাণ আদিব বিবরণ খোলোচাটেক লিখা থাকে, Paper giving details of measurement of land.

চিভিল্ ক'র্ট্—দেওয়ানী আদালত, Civil Court,

চিভিল্ প্রচিভিবব স'ত্—দেওয়ানী কার্যবিধি আইন, Civil Procedure code.

চিম্‌নি—খোদী ওলোবা বস্ত্র, লঠনত বাহরাব কবা কাচব চুকা, Passage for smoke, glass chimney.

চিহ্নাবলী ব-বোবস্ত —১১৯০ স্থায়ীকৃত লঠ কর্তব্যমানিও বহুদেশব অধিদাবব লগত স্থায়ীভাবে বাজানো দিবটৈ যি ব-বোবস্ত কবিহিল, Permanent settlement.

চিহ্ন—বিভাগ, কার্যালয়, Department, office.

চিহ্নদার—চিহ্ন দাখীল, Seris-tadar, highest ministerial officer of the court

চীল—মোহর, চাপ, Seal, stamp.

চুনত—বক হেদ, circumcision.

চুপাৰিহ—অনুৰোধ, recommendation.

চুক—আৰম্ভ, Beginning.

চুন্ডাৰ—তুৰ্কিদেশৰ বজা শাসন কৰ্তা, A king, a governor.

চুন্ডাৰ—এখন দেশৰ শাসন কৰ্তা, The Governor of a province, an officer in the army.

চেক্রেটৰী—কার্যাধ্যক্ষ, সম্পাদক, Secretary.

চেক্রেটৰী অফ ইণ্ডিয়া—ভাৰত বাজ্যৰ সৰ্ব্বাধিকারकर्ता, Highest officer for India under the crown, Secretary of state for India.

চেন্সৰী—কৌশলদায়ী যোকৰ্জৰা বিচাৰৰ নিমিত্তে উচ্চ আদালত Sessions Court.

চোৰ—কাঠামন বিশেষ Chair.

চোৰা } আকৃতি, আকাৰ App-
চেহৰা } earance.

চোৰাৰাল—চুৰি কৰা বস্তু, stolen property.

চৌকি সদৰ থানা, The principal police station.

চৌধ—চাৰিভাগৰ এভাগ, এক চতুৰ্থাংশ, one fourth of a actual collection.

ছ।

ছটাক—বকদেশৰ মাটিৰ জোখ ; পাঁচ টকাৰ জোখ বা ওজন ; মোটা, দীৰ্ঘ পঞ্চালিয়ে এটাৰ মাটি ; a measure of land four yards square ; the sixteenth part of a ser (i.e. about two ounces).

ছাৰাল—সোধা, জিজ্ঞাসা, Question, the act of asking or inquiring.

ছাৰাল কৰাৰ—যোকৰ্জৰাৰ বাধা প্রতিবাদ, pleading.

ছোট আদালত—যি আদালতত কম দেনা পাওনাৰ যোকৰ্জৰা নিষ্পত্তি হয়, Small cause Court.

জ।

জওজ—স্ত্রী, wife of.

অবাব—উত্তর, প্রত্যুত্তর ; কৈকির

An answer, a reply ;

লেখাবাদীর পক্ষে সত্যবন, de-
fence, written statement.

অবাব দেহি—বাহির, Responsibility.

অবাব—আঘাত, কত, অলপ বা,
Bodily injury, a slight
wound, a sore.

অব—বিচারক, Judge.

অব—বিচার নিশ্চিতি, Judg-
ment, final order of the
Court.

অবাবদী—খাজানা বার্ষিক কবা,
Assessment of rent.

অব—মাটির জোখ কবা, Land
survey.

অব—পানীর খাজানা, অল
বিষয়ক স্বত্ব, Fishery rights.

অব—ঐষ, Quickly.

অবাবদী—সাক্ষীর কথা Deposi-
tion, statement

অব—বন্ধ, Restraint, control,
check ; অব হোজা—to be
seised, to be restrained
or checked.

অব—জীব, Life.

অবাব—বিজিকি দ্বারা, Window.

অবাব—স্থান, ঠাই, Place.

অবাব—পূর্বতর স্বত্বের চর্কা
পরা বি মাটি দান করে, Free
grant of land.

অব—বাহির কবা, কার্যত বটোকা,
Taking out, executing.

অব—ঠগারি ; কলির কবোঁকা,
Forger, counterbiter.

অব—প্রকাশ কবা, Announce,
reveal.

অব—লোহার শিকলি, chain
iron.

অব—অধিকার, Custody, posse-
ssion.

অব—অতি বেশি, Too much.

অব—চেচন আদালত অবস্থায় বিবি-
দাকে বিচারত সহায়তা করে,
Those who sit with the
gudge and assist him at
sessions trials.

অব—অত্যাচার, Oppression.

অব—বধ কবা, Ruining.

অব—কূটপর্বীকা, Cross-exami-
nation.

অব—কারণ, Imprisonment.

অব—কারণ, কারাগার, কারটক Prison.

টুটু ।

টুটু—বোলা বোলা গাড়ী, বব দ-
বকা বাগী, A carriage with-
out hood drawn by horse.

টিকট্‌—(১) ভাৰতলোকক দেখা
কৰিবলৈ নিজৰ নাম লিখি
ভেঙলৈ পঠোৱা কাগজ, Visi-
ting card (২) বেল-জাহাজত
যাবলৈ আগধন দি লোৱা নিবৰ্শন-
পত্ৰ, Tiket (৩) চিঠি আদিৰ
ওপৰত লগোৱা ষ্টাম্প, Stamp.

টিন্‌—খাত্তবিশেষ, Tin.

টুল্‌—কাঠৰ সৰু ওখ আসন, Stool.

টেক্স—কৰ, Tax.

টেবোল্‌—কাঠৰ মেজ, Table.

টেলিগ্ৰাম্‌—তীবৰ খবৰ, Telegram

ট্ৰঙ্ক্‌—টিনৰ বাকস, Steel trunk.

ট্ৰেন্সফাৰ্‌—অন্ত ঠাইলৈ পঠোৱা
কাৰ্য্য, স্থানান্তৰ Transfer.

ট্ৰেন্‌—বেলগাড়ী, Train.

ট্ৰেচপাছ্‌—অনধিকাৰ প্ৰবেশ, Tres-
pass.

২।

টিকানাৰ্‌—নিৰ্দিষ্ট সময়ত কোনো
কাম কৰিবলৈ তাৰ লগত,
Contractor.

টিকনা—বাসস্থান, Address. des-
tination.

৩।

ডাক্তাৰ্‌—ইংৰাজী ঔষধৰ চিকিৎসক,
Doctor.

ডিক্ৰী—বাদীৰ প্ৰাৰ্থনা মঞ্জুৰ কৰা
হক্ক, Order allowing the
plaintiff's claim.

ডিক্ৰীজাবী—ডিক্ৰীত পোৱা টকা
আদায়ৰ নিমিত্তে কৰা উপায়
Execution of a decree.

ডিপজিচন্‌—সাকী দিয়া জবান বন্দী,
লিখা প্ৰমাণ, Deposition,
statement.

ডিফেন্ডেণ্ট্‌—প্ৰতিবাদী, Defen-
dent.

ডিক্ৰাউট্‌—কমিচন, বৃদ্ধ, commi-
ssion ; interest on loan ;
percentage.

ডিচ্‌চাৰ্জ্‌—আসাৰীৰ পক্ষে সন্তোষ-
জনক প্ৰমাণ নোহোৱাত খালাছ
দিয়া, Releasing an accused
for want of satisfactory
evidence on the part of
the complainant.

ডিচ্‌মিছ্‌—বাদীৰ প্ৰাৰ্থনা নামঞ্জুৰ
কৰা, Disallowing the
plaintiff's claim.

ডিক্‌ফেচন্‌—মান হানি কৰা, De-
famation, injuring one's
reputation.

ডৌন্‌—খাজানা বন্দবস্তী কাকত
Settlement deed.

ডেমেইজ্‌—ক্ষতি প্ৰবণ, Damage.

<p>ত।</p> <p>তক্কাব্—বিবাদ, Dispute,</p> <p>তজ্জীজ্—তালাচ, Search, বিচার, adjudication.</p> <p>তদন্ত—অন্বেষণ, বিচার, Investigation, inquiry.</p> <p>তদাবক্—সতর্কতা, উপায়, Precaution.</p> <p>তদ্বি—ভোগ্য বা ব্যয় কৰা, Taking steps or looking-after.</p> <p>তপ্ চিল্—বিবরণ, Schedule, details.</p> <p>তকাত্—পৃথক, বেলেগ, Separate</p> <p>তবুন্—বন্ড, বন্ধন, Bond.</p> <p>তবিকবা—খমকি দিয়া, Rebuke.</p> <p>তব্জমা } অহুবা, Translation</p> <p>তব্জমা }</p> <p>তব্ তকাত্—বিভিন্নতা, Distinction, difference.</p> <p>তলব্—বতা, Summons, বর্গহা, wages.</p> <p>তলব বাকী—খাজানার কোনো কিস্তি বাকী, an instalment of rent fallen over due.</p> <p>তহকীক্—তদ্বক, Enquiry.</p> <p>তহবিল্—জমা টকা, cash in hand, funds.</p>	<p>তহচীল্—খাজনা আদায়, Collections of rent.</p> <p>তহচীলদার—খাজনা তোলি বিভাগের বিষয়। Collector of rent.</p> <p>তাকিব্ } সৌদিবকী-পত্র Remin-</p> <p>তানিব্ } der</p> <p>তানাদা—দাবি করা কার্য, আদাই করিবলৈ চেষ্টা করা কার্য, The act of urging a person to exert himself.</p> <p>তানাদি হোরা—নির্দিষ্ট সময় বোঝাব নিষিদ্ধে প্রার্থনা অপ্রাপ্য হোরা Barred by limitation (suit)</p> <p>তানাম্—সমুদায়, All</p> <p>তানিগ্—বিষব উপকারী তেল, Tar-pine oil.</p> <p>তালাক্—মহলমানের ভিত্তবত তর্জাক পবিভাগ করা বাক্য, Divorce (among Mehomedans) effected by the husband uttering the word "Ta'la'k" thrice in the presence of the wife.</p> <p>তালাহ্—অন্বেষণ, Enquiry, search.</p> <p>তালিকা—কিবডি, বর্ক, A list, a table of contents.</p>
---	---

ভাৰেদাৰ্—অধীন, Subordinate.

ভেজাবত্—টকা ধাৰে দিয়া বাহুসায়,
Money lending business.

ভেবেজ্—যোগ কৰা, Addition.

ভৈজস্—ধাতু ব্ৰহ্মা, Metallic
utensils.

ভৌজী—প্ৰাপ্য খাজানাব বিবৰণ পত্ৰ
Collection paper, rent-
roll.

ভৌজী নবিচ্—খাজানাব হিচাব-পত্ৰ
ৰাখোতা, Rent-rollkeeper,
Tauzina vis.

থ।

থানা—শাস্তি বন্ধা কৰোঁতা বিলাকৰ
কাষৰ ঠাই, Thana, Police
Station.

থিয়েটৰ্—উপযুক্ত দৃশ্য, পটাদি যোগত
ভাঙ দেখোৱা কাৰ্য্য Theatre,
play-house.

দ।

দখল্—অধিকাৰ, Possession.

দখল্কাৰ্—অধিকাৰী, Occupant,
possessor.

দখলী স্বত্—ভোগ কৰিবৰ অধিকাৰ,
Right of occupancy.

দগাবাজ্—প্ৰবকক, প্ৰভাবক, ভুট
An imposter, a cheat, a
wicked man.

দগাবাজি—প্ৰবকনা কৰা, cheating
দগুৰী—কিতাপ আদি বান্ধোতা
Book binder.

দফা—লেখাব এক ছেদ বা ভাগ,
Paragraph, item.

দফাদাৰ্—ভৰাবধাৰক, Supervisor
head contractor.

দকে—বাৰ, যেনে—এক দকে চুই
দকে ইত্যাদি, Times.

দব্কাৰ্—অবশ্যকতা, Necessity.

দৰ্খাস্ত—আবেদন, Petition.

দৰ্খাস্তকাৰী—আবেদন কৰোঁতা,
Petitioner.

দৰ্জী } —চিলাই কাৰ্য্য কৰোঁতা,
দৰ্জী } Tailor.

দৰ্ভাব্—যি ঠাইত প্ৰকাশ্যৈ
সন্মানিত মানুহৰ অধ্যৰ্ণনা কৰা
হয়, Audience or reception
hall. সন্মানিত মানুহৰ অভ্যৰ্ণনা
সমিতি, Audience assembly.

দৰিহাপ্—বিবেচনা, considera-
tion.

দলীজ্—লেখা স্বত, Bond, deed,
document.

দস্তানা—হাত মোজা, Gloves.

দত্তব্ৰাহ্মিক্—দত্তব্ৰহ্মতে, আচাৰমতে,
According to the usual
practice.

দস্তবী—কোনোকারি সমাধা কবিস্থৈ
পাৰজ্যিক, Commission,
dusturi.

দাওরা—দাবী, Claim.

দাখিল্—আদালতত দলীলাদি দিয়া
Filing, submitting.

দাখিল্‌দাখিল্—বায়তব নাম পৰি-
বৰ্ত্তন, Mutation of name.

দাগ্—সংখ্যা, চিত্র, The numbers
put on the land plan
after survey.

দাখ্ থা—আবেদী Applicant, দাবী
কৰোতা, Claimant.

দাখন্—অগ্রিম দিয়া, আগেয়ে দিয়া.
Advance.

দানা—কোনো জলীয়া বস্তুৰ তলত
পৰা প্ৰেদ, Dregs, Sediment.

দায়েব্—বিচাৰব নিষিদ্ধে আদালতত
অৰ্পণ কৰা, To institute
case; বিচাৰব অধীন, Pend-
ing trial.

দাৰোগা—পুলিচ কৰ্মচাৰী, Daroga,
Police-Inspector.

দালাল্—সহাজনব দাল বিক্ৰী
কৰোতা, Broker.

দালালি—দালালৰ ঙ্গাণ্য, Broker-
age.

দাখিল্—কবিস্থাৰী, Plaintiff,
আপত্তিকাৰী objector,
claimant.

দিব্—হৃহ; সাহস, Heart;
Courage.

দুনিয়া—সংসার, World.

দেউলিয়া—আনব পাওনা টকা দিবলৈ
অসমৰ্থ, Bankrupt, insol-
vent.

দেৱান্—ৰাজ্যৰ খালন কাৰ্য্য চলাওতা,
ঔখান বিষয়া, Dewan, chief
administrator.

দেৱান্—কৰী, ধৰুৱা, Debtor,
judgment-debtor.

দেৱী বিলম্ব, Delay.

দোকব্—পুনৰ্কাৰ, Repetition,
again, once more.

অ

নকল্ নবীচ্—নকল কৰোতা,
copyist.

নকদ্—তাৎকালিক দিয়া ধন, cash,
ready money.

নকব্, দৃষ্টি, sight.

নকব বন্দী—চকুৰ আগত থকা
Surveillance, confinement.

নকীব্—আগেয়ে লেগা বিধি, চনিত
বাস্তবাব, Precedent, ruling.

নবী—কোনো বোকর্কদার কাগজপত্র
নথ, File, record.

নবী, চাষিল্ কবা—নবী নথত বধা,
To file, to put up with
the records.

নবাজ্—মছলমানবিলাকব উপাসন।
Prayer recited by the
Musalmans.

নমুনা—চানেকি, আদি, Sample.

নম্ব—সংখ্যা, Number.

নম্ব, খাৰিষ্—বোকর্কদা চলিবলৈ
যক্ বধা, Strike off the
case.

নবী বোকর্কদা—বর্তিমতে মামলা,
Regular suit.

ন-আবাবী—নতুনকৈ চহোবা মাটি,
Newly reclaimed land.

নাক্—বদ্ কবা, To quash,
annul. [land.

নাখোবাজ্—নিকব ভূমি, Rent free
নান্‌কব্ জমি—উপজীমাব কাবণে
দান কবা মাটি, Maintenance
land.

নাক্কব্—অগ্রাহ্য, Rejected.

নাক্কব্—অসম্মত, Unwilling.

নালিচ্—বোকর্কদা, Complaint,
suit, case, charge.

নিকা—বিবাহ, Marriage.

নিকাচ্—হিসাব ঠিক কবা, Settle-
ment, adjustment of
accounts.

নিজাব্—দানন কর্তা, Adminis-
trator. [ful.

নিম্ব হাবাব্—অকৃতজ্ঞ, ungrate-
নিম্ব—সোহা আদিবে প্রকৃত কবা
কলকব মুখ, Nib.

নিচাব্—চিন, Mark.

নীলাম্—প্রকৃতকৈ কোনো বস্তু
কিনী, Public sale, auction.

নেহাত্—বাব ওপব নাই, আটুই, কহ
পক্ষে, The utmost, at
least.

নেহাত্ কবে—নিচেই কবে, In
the least.

নেই—টকাব পরিবর্তে ব্যৱহাৰ কবা
বাহকীয় চিনেবে কাগজ, cur-
rency notes.

নোটিচ্—জাননী, Notice.

প।

পয়জাব্—জোতা, Sandals,
Slippers.

পয়জাল্—বিপদ, Adversity, diffi-
culty.

পব.ওয়ানা—জানিবলৈ দিয়া লিখ.
Notice, letter of appoint-
ment; warrant.

পৰ্য্যায়—সন্দেহ হলে বিতীৰ্ষ বাব
কৰা, 'দোষ', A resurvey in
case of doubt.

পাইকাৰি—খুচুৰা, বোকাণী, Retail,
shopkeeper.

পাউণ্ড—বান্ধা, বি ঠাইত গৰু-ছাগলি
আদি আবদ্ধ বাধে, Pound.

পাণ্ডি—নীচ, দুৰ্ব্ব, stupid, mean.

পাপৰ—দোহাঙ্গীন, pauper.

পায়া—পদ, Leg, (of a chair,
a table and the like.)

পাৰ্চেণ্—ভাৰ বা বেল-আহাৰত পঠি-
তৰা বস্তুৰ টোপোলা, Parcel.

পালিচ্—বিহিকৰা, Polish.

পিটিচন্—বখাত, আৰ্থনা, Petition,
Prayer.

পিয়ন্—পত্ৰবাহক, প্যাৰা, Post-
man, Peon.

পিষ্টল্—সৰু বন্দুক, Pistol.

পুলিচ্—পাতি বন্ধাৰ বিভাগ,
Police.

পুলিচ্ ষ্টেচন্—পাৰা, Police-
station.

পুঁজী—হাতত থকা টকা, কোনো
কাৰ্য্য নিষিদ্ধে ডোলা টকা,
Capital stock is hand,
Pund.

পেন্ট্—পটলো, পাৰ্জাৰ, Pent.

পেনিল্—কাঠৰ হাতত সিঁহ দি
ভৈয়াৰ কৰা এবিধ লেবনী,
Pencil.

প্যাৰা—আহাৰত ব ডল জেবীৰ পিয়ন্,
Peon under court o,
justice.

পেচ্—দাখিল কৰা, To submit,
to file in court.

পেচ্কাৰ্—কাগজপত্ৰ পঢ়িওনাওতা,
An officer whose duty is
to read out papers.

পেচা—ব্যৱসায়, কাৰ্য্য, যুক্তি, trade,
profession, business.

পোকাৰ } —সোণ-ৰূপ-পইচা আদি
পোকাৰ } ব্যৱসায় কৰ্ম্মাণ্ডা,
Money-dealer, money-
changer, Moneytaster.

পোলাও—বাছ-বিট-বচলা আদিৰে
ভৈয়াৰ কৰা এবিধ হ-বাত
Fish cooked with meat
spice and ghee.

পোষ্ট্ কাৰ্ড্—চিঠি লিখি ফুটবল
প্ৰকাৰ পৰা তাৰ কাগজ, ভাৰ
বুকৰ হাণা কৰা কাগজ, Post-
card.

পোষ্টাফিচ্—ভাৰক, Post office.

প্ৰক্লেমেচন্—দৰ্শ্যিত কৰা .অধিবাস
বিজ্ঞপন Proclamation,

Notice for the sale of the property of an absconding accused.
 প্ৰবেষ্ট—আদালতত উইলক্স প্ৰমাণ, Probate.
 প্ৰচিডাৰ্ছ-ক'ড—কাৰ্য্যবিধি আইন, Procedure-code.
 প্ৰচিডিং—সভাৰ কাৰ্য্য বিবৰণী, কাৰ্য্যাবলী, Proceedings.
 প্ৰাইমাক্‌চে—একপক্ষৰ তালি, Prima-facie.
 প্ৰিভিকাউলিন্—ইংৰাজৰ অতি উচ্চ আদালত, The highest Law court of the British Government.
 প্ৰেসিডেণ্ট—নজিব, Precedent, ruling ; সভাপতি, A president, a chairman.
 প্লী—প্ৰতিবাদীৰ জবাব, Plea.
 প্লীডাৰ্—উকিল, আইন ব্যৱসায়ী, Pleader, Lawyer.
 প্লেগ্—এবিধ সংক্ৰামক ৰোগ, Plague.

ক্ষ ।

ক্ষতলা—বাৰ, বিচাৰকৰ আদেশ-পত্ৰ Judgment, decree, Final order, ডিক্ৰি, নিশ্চিতি ।

ক্ষত্ৰাণী—জালকৰা, Forgery.
 কৰমাৰ্—কোনো বস্তু আনিবলৈ বা পঠাবলৈ দিয়া হুকুম, Order.
 কৰিদ্দাৰী—বাদী, অভিযোগী, Plaintiff
 কল্‌না—কোনো মানুহ, some one.
 কচল্—শস্য, crops.
 কাকিল্—অধিক, বেচি, Excessive ; বহুপ্ৰকাৰে মিছা কৰীয়া, Liar.
 কাৰাক্—প্ৰভেদ, দূৰ, Difference, distance.
 কাল্‌ড্—অপ্ৰয়োজনীয়, বাহে extra, beside the point.
 কাৰ্—বিচ্ছাদ, প্ৰভেদ ; দোষ, Gap, difference ; defect.
 ক্ৰি—প্ৰত্যেক ; মাচুল, আদালতৰ প্ৰাপ্য, Each, fee, dues.
 ক্ৰিবিডি—তালিকা, List, a table of contents.
 ক্ৰেব্‌কাৰ্—পৰিবৰ্ত্তন, Alteration.
 ক্ৰেব্‌কাৰ্ ক্ৰ—সলা, বোণ-বিয়োগ কৰ, change.
 ক্ৰেবাব্—পলায়ীয়া, Absconding, runaway.
 কৌত্ } —মৃত, মৰা, Death ;
 কৌতি } ruin.
 কৌজৰাণী আদালত—খাসন আইন সন্থাৰ বিচাৰালয়, Original Court.

২।

বকলহ্—নিমিত্ত মজনা হাদুহব নাম
আনে (ব:) বুলি করা চহি, By
the pen of, signing by a
person for another who
cannot sign his name.

বকরা—অবশিষ্ট, Rest, remainder

বদ—বেয়া, বদ, Bad, evil.

বদ্বাত্—বেয়া বদ্বাত, wicked,
evil natured

বদনায়—বদনায়, এবাতি, Infamy,
calumny.

বদ্বাত্—বেয়া উপায়ে জীবিকা
চলাওতা, চোব, আলিয়া, A
rogue, a cheat.

বদ্বাত—ভূম-বাংলায় মাটির পথা পোতা
বাড়না, Revenue derived
from forest-land.

বদ্বাত—প্রতিবাদী নাম, In the
name of versus.

বদ্বাত—বদ্বাতী, Bund, বদ্বাত-পত্র,
Bond.

বদ্বাত—আশাও বদ্বাতী, Port,

বদ্বাত—বদ্বাত, ঠিক করা,
Arrangement, Settle-
ment.

বদ্বাত—বদ্বাত টকাও নিমিত্ত বিদ্বাত

বদ্বাত, মোতা, Mortgage,
pawn.

বদ্বাত—আগমন, অগ্রিম, Earnest
money, advance.

বদ্বাত—পাদা, নিয়ম, Bar-
kandaz (head peon in a
court).

বদ্বাত করা—সহ্য করা, Suffer,
tolerate.

বদ্বাত—নষ্ট, Damage.

বদ্বাত—যথেষ্ট, enough, no more.

বাকী কৈকিরং বাকী থকা বাজানা
আদিব হিচাব, A statement
of out standing balance.

বাকীজাই—বাকী থাকাব হিচাব
দেখাই আদাই করা নথী An
account showing a defi-
cit of revenue due from
tenants.

বাকী—কাঠ আদিব ভৈল্লাবী পেয়া,
Box.

বাগান—কুল, চাহ বা অন্য পদ্য করা
হান, বাগিচা, Garden.

বাগান করা } —নিজের জিন্দা কবি
বাগান করা } লোভা, Escheat,
confiscate.

বাড়িল্ কথা—সাময়িক করা, Re-
peal, cancel.

বাৰ্লী—কৈচুৰা আৰু বোগীৰ পথা,
Barley.

বাং—নিমিত্তে, On account of.

বিভং—বিশেষ বিৱৰণ, Details.

বীমা—ভৱিষ্যতে পাবৰ আশাবে

নিৰ্দিষ্ট সমস্ত নিৰ্দিষ্ট টকা

জমা দিয়া, Insurance.

বিগ্—হিচাপ, Account, bill.

বিগ্ কুল্—সমুদায়, Total, একেবাৰে
altogether

বিলিকবা—ভগাই দিয়া, Distribute

বৃক্ষ—মিহিকবা সঁজুলি, Brush.

বে-আইন—আইনৰ বিৰুদ্ধ, Illegal

বেইন্—জামিন Bail.

বেকুৰ্—নিৰ্বোধ, Stupid.

বেঙৰা—বিধবা, widow.

বে-ওৰ বিহ্—যি বস্তু কোনোৱে দাবী

কৰা নাই, unclaimed, যি

বস্তুৰ উত্তৰাধিকাৰী নাই Heir-

less, without an heir.

বে-কচুৰ—অপৰাধ নোহোৱা, Inno-
cent.

বে-কাইনা—বিশৃঙ্খল, নিয়মিত বন্দ-

বস্তু নোহোৱা without order

or regular arrangement.

বেৰালা—ভালিহ্ the pomegra-
nate fruit.

বেজাই—অত্যন্ত, অতিবিস্ত, বেচি,
অধিক, Excessive.

বেজ্—আদালত, বহিবৰ নিমিত্তে
কাঠৰ আসন, Bench.

বেনামী—আনৰ নামত, নাম
নোহোৱা, In another's
name, anonymous.

বে-চৰকাৰী—চৰকাৰী নহয় এনেকুৱা
Not public or Govt.

বে-চিঞ্জিল্—“বে-কাইনা” চোৱা।

বেহুদা—নিৰ্বোধ, Fool, idiot.

বৰিষ্ঠাৰ—উচ্চ শ্ৰেণীৰ উকীল

Barrister.

ব্ৰটিং পেপাৰ্—মোহনী কাগজ, টোকা
কাগজ, Blotting paper.

ভ।

ভাড়া—কেৰেনা, Rent, hire.

ভাটি—দ্রৱ প্ৰস্তুত কৰা ঠাই, Dis-
tillery.

ভিজিট্—পৰিদৰ্শন, Visit,

ম।

মকবৰ্ কৰা—নিযুক্ত কৰা, To
engage, to appoint.

মকবৰী—চিৰস্থায়ী Fixed, per-
manent.

মকেল্—মোকদ্দমা কৰা মানুহ
উকীলে দাব কাম কৰে, Client.

মজ্জলিচ্—সভা, Meeting, assem-
bly.

মজা—সন্তোষ, Satisfaction ;
প্রতিকূল, result of a wrong
action.

মজ্জ্বল—জালেক, Strong, fitting.

মজ্জ্বল } ভাণ্ডা, Deposit.
মজ্জ্বল }

মজ্জ্বল কৰ—অনুমোদন কৰ, App-
rove

মনি অর্ডাৰ—ডাক্তার পাঠোয়া টকা,
Money order

মতলব—ইচ্ছা, অভিপ্রায় Intention

মফল—টাইলব পৰ দুবৈত থকা,
Moffussal

মব্‌টুপেজ—সম্পত্তি বন্ধক দিয়া,
Mortgage.

মজি—দয়া, অনুগ্রহ, Favour.

মবলজ—মোট সংখ্যা, টকাব সমষ্টি,
Total figure.

মহ্‌করা—ঠাট্টা Insult.

মহ্‌করা—মাজিষ্ট্রেটএ এলাকা ঠাই,
Sub-division

মহল, মহাল—বও, Circle ; কানী
ভাণ্ডা, চাৰাপ আদিব বোকাণ,
Excise shop &c.

মহাকের—চিবতাব কাৰজ পত্রাদি
রাখোঁতা, Record keeper.

মাইনব—নাবালক, Minor.

মহলা—খাপ, A story of a buil-

ding , বিদ্যাব পৰীক্ষা, Exa-
mination.

মাতবব—প্রধান, বিশ্বাসব বোণা,
Head or reliable (person)

মাকহ— বিনামূলো, অনায়াসে,
Gratis, without paying
for.

মাকিক }
মজন্ } হবে, Like.

মামলা—মোকদ্দমা, Law-suit.

মাম—সৈতে, Together with.

মাম্‌ভাব—ইচ্ছা কবি বধ কৰা,
Murdar.

মাম্‌কত—মাঝা, মাঝে, Through

মামামাল—সম্পত্তি, Goods

মামু হ—বোঝ হ, To come to
understand.

মামুল—কৰ, Fee, freight, duty,
toll.

মাকিব—মিকক, Master.

মাস্‌কাবাব— মাহিলী আয়-ব্যয়
আদিব হিচাব, Monthly sta-
tement of income, etc.

মিহিল—“এজেন্সি” চোরাঁ।

মিহিল } নিম্নবিত সময় Time,
মাম } limit,

মুনাক—লাভ, Profit.

মুকি—আবদী বা কাঁচীত ভাল জাম

থকা মহম্মান, Mohomedan
well up in Arabic or
persian.

বক্স—বিপদাবি, বিপদ Difficulty
বেনজাব্—প্রধান কার্ধ্য ভাব লভতা
Manager, Superintendent
বোকা—মন, মন, Brain,
mind.

বোকাইট্—আতি বক্স বিপদ
প্রধান কর্মচারী, Head officer
for administrating and
keeping the peace

বোকাইট্—এবিধ বক্স বর্ণন ভবি,
Red ink-po vder.

বোকাইট্—ভগ্না-বক্স, বক্স সংস্থান,
জীৰ সংস্থান, Repair.

বোকাইট্—পুষ্টি বক্স, Malaria.

বোকাইট্—পুষ্টি, Labour বোকাইট্
বক্স পুষ্টি, Remu-
neration for labour.

বোকাইট্—বক্স, Kindness

বোকাইট্—বক্স থকা ঠাই, Add-
ress residence.

বোকাইট্ } মিলোতা কার্ধ্য,
বোকাইট্ } Comp.rision

বোকাইট্ } মিলোতা Consider,

বোকাইট্ } আর্হিকাকত্, প্রথমে
কবা আর্হি, a sketch in
rough, a draft.

বোকাইট্—বক্স, Law agent
আনব প্রতিনিধি হৈ কার্ধ্য
কবে'তা Authorised agent

বোকাইট্—বক্স—বক্স নিয়োগ
কবা পত্র Power of attorney

বোকাইট্—আপত্তি, Objection

বোকাইট্—বক্স—আপত্তি কবে'তা
দাবী কবে'তা, Objection
claimant.

বোকাইট্—বিচার, মিলোতা Con-
sider.

বোকাইট্—বক্স, Suspended.

বোকাইট্—বক্স কব, Abolish
কব।

বোকাইট্—বক্স, Joint.

কব।

বক্স—বক্স, Cancel

বক্স—বক্স, Compromis.

বক্স—বক্স, Provisions, মিলোতা
বাক্স, Store
of grain laid in for an
army.

বক্স—প্রাপ্তি বক্স, Receipt,
acknowledgment.

বক্স—বক্স, Garlic.

বক্স—কি, বক্স, কব, Fees,
duries toll, the postage
of a letter,

বতলা—যোতা কার্য, Starting ;

পঠোতা, despatch.

বাণী—সম্মত, Consent, willing,

বাণী দাওয়া—সম্মতি পত্র, Deed of compromise.

বায়—আদালতের বিচার্য বস্তু,

Judgment, final order of the court.

বিটর্ন—বিবরণ পত্র, বিচার্য তালিকা

Return, statement.

বিগ্লাই—জবাব, উত্তর Answer

কম্—আবল কবা স্থাপন কবা Commence, institute, establish.

কলি—নকিব, Ruling, precedent.

বেগরা—মাসিকখাতি, আয় ব্যয়, দেনা

পাওনা আদি বৃদ্ধির কাগজ, An

annual statement, showing

receipts and expenditures,

debts and dues, profits

and losses.

বেতলাব্ হুট্—নয়নী বোর্ডকা

Regular suit.

বেজিষ্ট্রেট্ অফিস—যি অফিসত

মলীক দিরা বীকব কবিল লাপে,

Office of the Registrar be-

fore whom the execution

of documents has to be

acknowledged.

বেট্—হাব, দিবিব, Rate.

বেপ্—বলাডকাব, Rape.

বেম্পণ্ডে—যি পক্ষর বিরুদ্ধে আপীল

কবা হয়, Respondent, the

party against whom an

appeal is preferred.

বেহাই—বাক্ Excuse; exempt-

tion.

বোজ্—নগদ টকা, Case, ready

money.

বোজব্—জমা খবচব খাতি-বহি,

Cash book

বোজ্—দিন, প্রতিদিন, Day, daily.

বোজ্কাব—উপাৰ্জন, জীবীকা

Earnings.

বোজা মহলমানব ধর্ম কার্যত কবা

ব্রত, Religious fasting

among Mahomadians.

বোব কাবী—বিজ্ঞাপন, বস্তুপত্র,

Notice, order.

ল ।

ল—আইন, Law.

লট্কাই দিরা—জাঁবি দিরা, লগাই

দিরা Hang up, to hang.

লট্রান—এবিব তলবাই দিব পলা বদ

চাকি, Lantran.

লবজ্—বাক্য words, terms:

লবজান্—মৃতপ্রায় Moribund.

লাইব্রেরী—কিতাপঘর ভঁগল, Library

লাইসেন্স—যাতায়াত কবিরে লেঙ্কন

পত্র, Pass, license.

লাথেনজ—মিফর, Rent free

লাথেনজ দাব—মিফর বাটি দখল

করোঁতা, Holder of rent

free land.

লাহ—মর, Dead body:

লাট্—বাটি জাখির ভাগ, Lot ;

ভাবভবর প্রথম শাসন কর্তা,

Governor ; বড়লাট্—the

viceroy.

লাট্-এ লী—বাটি জাখি বিক্রয়

নিমিত্তে ভাগকৈ লিখা কাগজ

Lotted up for sale.

লেফ্টেনেন্ট্ গভর্নর্—গভর্নর্জেনে-

রেলর ভল খাপর কর্তাবী,

Lieutenant Governor,

administrator next in

rank to the Governor.

খ।

শাহজাদা } বাজপুত্র, Son of a

শাহজাদা } king, prince, (স্ত্রী)

শাহজাদী, a princess.

জ।

জাখি—বিবাহ, Marriage, wedd-

ing.

সবর্—প্রধান কার্য ঠাই, প্রধান
অফিস, Sadar.

সবর্ জবা—চরকারী খাজনা Govt.
revenue.

সনদ—সনাদ কবা পত্র, Sanad
নিযুক্তি পত্র, Letter of appo-
intment.

সবজায়—সঁকুনি Materials.

সব্ববাহ—যোগাই দিরা, যোগাই
দিরা, Supply.

সবুজ—সেউজীয়া বর্ণ, Green.

সাকিন্—ঠিকনা, Address, des-
tination.

সালুতখানি—বহেবেকীয়া সিকাত কবা

জহা-ববচ, Statement of

showing the receipt

expenses &c. of the year.

সাদুর্—প্রমাণ, Proof, evidence

স্কুল—বিদ্যালয়, পড়াশালা, School

pathsala.

হ।

হব্-কত্—কতি, Harm, injury.

হব্-কবা—ভাকর পত্রবাহক, Postal
peon, postal runner.

হলক্—দপত, Oath, affirmation

হব্-বব্—বাকর, দৈনিক, Daily.

হবেক্—জানা, জসব, Variety.